ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

1911

Δ
135

Γραφείον Γραμματέως.— 31/v/12

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

1911

ΜΕΤΑ 5 ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ 210 ΕΝ ΤΩΙ ΚΕΙΜΕΝΩΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΑΘΗΝΗΣΙ
ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Πρόγραμμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος

Τῆς ἐκδόσεως ἐπιμελεῖται ἐπιτροπεία πέντε μελῶν τοῦ συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας. Αἱ ἐπιστολαὶ ἐπιγράφονται πρὸς Βασίλειον Λεονάρδον.

Δημοσιεύονται παντοῖαι ἀρχαιολογικαὶ πραγματεῖαι καὶ ἀγγελίαι, μάλιστα δὲ περὶ εὑρημάτων καὶ πορισμάτων τῶν τῆς ἑταιρείας ἀνασκαφῶν.

Ἐκδίδονται κατ' ἔτος τέσσαρα τεύχη σχήματος τετάρτου ἀποτελοῦντα τόμον τεσσάρων καὶ δέκα τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων μετὰ πινάκων καὶ εἰκόνων, ὁπόταν χρεία ᾖ· τιμὴ δὲ τοῦ τόμου ἑκάστου δραχμαὶ εἴκοσι πέντε.

Οἱ συγγραφεῖς λαμβάνουσι δραχμὰς ἑξήκοντα κατὰ τυπογραφικὸν φύλλον, ἐλλογουμένων καὶ τῶν πινάκων καὶ εἰκόνων, καὶ εἴκοσι πέντε ἀντίτυπα τῶν ἑαυτῶν πραγματειῶν. Ἀλλόγλωσσος πραγματεία εἰς δημοσίευσιν ἐγκριθεῖσα ἐξελληνίζεται φροντίδι τῆς ἐπιτροπείας, διδομένου τῷ μεταφράστῃ ἐκ τῆς τοῦ συγγραφέως ἀμοιβῆς τοῦ ἡμίσεος.

Τὰ χειρόγραφα τῶν δημοσιευομένων δὲν ἐπιστρέφονται.

Ἡ ΑΕ διαμείβεται πρὸς ἀρχαιολογικὰ περιοδικά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α') τοῦ 1ον καὶ 2ον τεύχους·

σελὶς

1 - 38· Ἐρετρικαὶ ἐπιγραφαὶ (πίν. 1-2· εἰκ. 1-34)· ὑπὸ **Κ. Κουρουνιώτου**.
39 - 52· Πραξιτέλους: Δημήτηρ, Κόρη καὶ Ἴακχος ἐν Ἀθήναις (πίν. 3-4· εἰκ. 1-8)· ὑπὸ **Ἰ. Σβορώνου**.
52 - 69· Ἐπιγραφαὶ Περαίας τῶν Ροδίων (εἰκ. 1-14· συνέχεια, ὅρα ΑΕ 1907, 209, πρβ. ΑΕ 1908, 317/8)· ὑπὸ **Ν.** καὶ **Μ. Χαβιαρᾶ**.
69 - 78· Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἄνδρου (εἰκ. 1-15)· ὑπὸ **Ἰ. Βογιατζίδου**.
79 - 81· Ἐπιγραφὴ Ξενοκρατείας· (εἰκ. 1· εἰς ΑΕ 1909, 247 [3], πρβ. ΑΕ 1910, 173/4)· ὑπὸ **Γ. Παπαβασιλείου**.
81 - 82· Παρατηρήσεις εἰς Ταμυνῶν ἐπιγραφὴν (εἰκ. 1· εἰς ΑΕ 1907, 23, Wilhelm *BzgI* 310 καὶ 360¹, Ziebarth ἐν *BpW* 1910, 6)· ὑπὸ **Γ. Παπαβασιλείου**.
83· Ἐπιγραφαὶ Χαλκίδος· ὑπὸ **Γ. Παπαβασιλείου**.
84 - 97· Συμπληρώσεις καὶ παρατηρήσεις εἰς τὰς L. Ziehen *Leges Graecorum sacras*, 1906· ὑπὸ **Γ. Παπαβασιλείου**.
97 - 107· Πεντήκοντα Χριστιανικῶν καὶ Βυζαντιακῶν ἐπιγραφῶν νέαι ἀναγνώσεις (πρβ. σελ. 245)· ὑπὸ **Ν. Βέη**.
107 - 118· Τοπογραφικὰ καὶ ἐπιγραφικὰ τῶν ἐν Μεσσηνίᾳ Φαρῶν καὶ τῶν πέριξ (εἰκ. 1-7)· ὑπὸ **Ἀνδρ. Σκιᾶ**.
118 - 121· Ἐπιτύμβιον ἄγαλμα ἐκ Γυθείου (πίναξ 5)· ὑπὸ **Π. Καστριώτου**.
121 - 123· Ἀρχαιολογικὰ φροντίσματα (εἰς ΑΕ 1910, 333 καὶ 341 καὶ 361 καὶ 395 καὶ 397 καὶ 73 καὶ 399, πρβ. ΑΕ 1911, 214 καὶ 222)· ὑπὸ **Στεφ. Δραγούμη**.
123 - 128· Θεσσαλικαὶ ἐπιγραφαὶ (εἰκ. 1· συνέχεια, ὅρα ΑΕ 1910, 331, πρβ. 407/8, καὶ RP 1911, 123 καὶ 282 καὶ ΑΕ 1911, 129)· ὑπὸ **Ἀπ. Ἀρβανιτοπούλου**.
128· Εἰς Κυνοσάργους ἐπιγραφὴν (AM 1906, 134 καὶ 145 καὶ 359, AJP 1907, 425 [3], AM 1908, 75)· ὑπὸ **Β. Λ(εονάρδου)**

Β') τοῦ 3ον καὶ 4ον τεύχους·

129 - 149· Θεσσαλικαὶ ἐπιγραφαὶ (εἰκ. 1-19· συνέχεια, ὅρα ΑΕ 1911, 123, πρβ. 244)· ὑπὸ **Ἀπ. Ἀρβανιτοπούλου**.
149 - 159· Ἀρκαδικοὶ ἑρμαῖ (εἰκ. 1-12)· ὑπὸ **Κ. Ρωμαίου**.
159 - 168· Δελφικὴ λατύπη (εἰκ. 1· συνέχεια, ὅρα ΑΕ 1910, 171/2): 3· Ἡ στοὰ τῶν Ἀθηναίων. 4· Ἡ βάσις τῶν ἀκροθινίων τῆς Μαραθῶνι μάχης. 5· Ἀρχικλά; (Πλουτάρχ. Ἠθ. 364ᵉ, πρβ. 293ᶠ)· ὑπὸ **Ἀντ. Κεραμοπούλου**.
168 - 173· Ἐργατῶν σήματα καὶ ὀνόματα ἐπὶ τῶν μαρμάρων τοῦ θεάτρου τῆς Θεσσαλονίκης (εἰκ. 1-5)· ὑπὸ **Πέτρ. Παπαγεωργίου**.
174 - 177· Ἄλλη πλευρὰ ἐκ τοῦ βωμοῦ τῶν δώδεκα θεῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ (εἰκ. 1-3)· ὑπὸ **Χ. Γιαμαλίδου**.
177 - 185· Μετεώρου πίναξ ἀφιερωθεὶς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Παλαιολογίνης (εἰκ. 1-18)· ὑπὸ **Ν. Βέη**.
186 - 191· Καλυδωνίου κάπρου θήρα ἐν ἀναγλύφῳ Πρεβέζης (εἰκ. 1)· ὑπὸ **Φρ. Βερσάκη**.
191 - 192· Ζαβέρδας στήλη ἐπιτύμβιος (εἰκ. 1)· ὑπὸ **Φρ. Βερσάκη**.
193· Λυκοσούρας ἀγάλματα ἐπὶ νομίσματος· ὑπὸ **Β. Λεονάρδου**.
193 - 198· Λακωνικαὶ ἐπιγραφαὶ (εἰκ. 1-6· πρβ. σελ. 249)· ὑπὸ **Δ. Εὐαγγελίδου**.
199· Εἰς Σπάρτης ἐπιγραφὴν ἀντιγραφεῖσαν ὑπὸ Fourmont (CIG 1426)· ὑπὸ **Δ. Εὐαγγελίδου**.
200 - 206· Ἡ κρήνη τῆς Λυκοσούρας (εἰκ. 1-7)· ὑπὸ **Ἀν. Ὀρλάνδου**.
207 - 211· Ἐξήγησις δύο δυσερμηνεύτων ἐπιγραφῶν (ΑΕ 1910, 73 καὶ ΑΕ 1909, 247)· ὑπὸ **Ἀ. Σκιᾶ**.
211 - 214· Ἐπιγραφικὰ (εἰς ΑΕ 1910, 73 [ε'] καὶ ΑΕ 1911, 3 καὶ 57 [33, 34, 36, 37] καὶ 60 [46] καὶ 101 [20] καὶ 115)· ὑπὸ **Σ. Βάση**.
214 - 222· Ἀρχαιολογικὰ φροντίσματα (εἰς ΑΕ 1909, 239 καὶ ΑΕ 1910, 173 καὶ ΑΕ 1911, 79)· ὑπὸ **Σ. Δραγούμη**.
222· Ἐπίμετρον εἰς ΑΕ 1911, 122 (Β' καὶ Γ')· ὑπὸ **Σ. Δ(ραγούμη)**.
222 - 242· Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγορᾶς (εἰκ. 1-14· συνέχεια, ὅρα ΑΕ 1910, 401)· ὑπὸ **Γ. Οἰκονόμου**.
242 - 243· Πολύβιος;· ὑπὸ **Φρ. Χίλλερ**.
243· Εἰς τὴν ἐν σελ. 193 ὑπ' ἀρ. 1 ἐπιγραφὴν τῶν «Λακωνικῶν ἐπιγραφῶν»· ὑπὸ **Δ. Εὐαγγελίδου**.
244 - 245· Εἰς Θεσσαλικὰς ἐπιγραφὰς (ΑΕ 1911, 128 [63] καὶ 127 [62] καὶ 129 [64] καὶ 137 [73] καὶ 143 [81] καὶ 145 [84] καὶ 147 [87] καὶ 148 [88] καὶ ΠΑΕ 1910, 218 καὶ BCH 1911, 499)· ὑπὸ **Ἀπ. Ἀρβανιτοπούλου**.
245· Εἰς τὰ ἐν σελ. 97 κἑ. περὶ Χριστιανικῶν καὶ Βυζαντιακῶν ἐπιγραφῶν· ὑπὸ **Ν. Βέη**.
246 - 256· Ἐξ Ἀττικῆς (εἰκ. 1-33)· ὑπὸ **Κ. Κουρουνιώτου**.
257 - 261· Ἀθηνῶν εὑρήματα (εἰκ. 1-8)· ὑπὸ **Ἀ. Κεραμοπούλου**.
262· Εἰς Λευκάδος Κορινθιακὴν ἐπιγραφὴν (Herwerden *LGSD* λ. «Βυφραίον»)· ὑπὸ **Β. Λ(εονάρδου)**.
262· Εἰς Ἰθάκης ἐπιγραφὴν (IG IX¹ 673)· ὑπὸ **Β. Λ(εονάρδου)**.
263 κἑ.· Σίλλυβοι τῆς ΑΕ τοῦ 1911:
263· Α'). συγγραφεῖς τῶν πραγματειῶν.
263 - 264· Β'). ὕλη:
263· α'). ἀνασκαφαί· τοπογραφία.
263· β'). τέχνη.
263· γ'). ἐπιγραφική.
264· δ'). σύμμεικτα.
264 - 265· Γ'). εἰκόνες.
267 κἑ.· Δ'). ὀνόματα καὶ πράγματα τῆς ΑΕ τοῦ 1911· ὑπὸ **Γ. Οἰκ(ονόμου)**.

ΠΙΝΑΚΕΣ

ἀριθ.	εἰς σελ.	
1	1·	Ἐρετρίας· ἐπιγραφή: περὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Διονυσίων καὶ Δημητριείων.
2	9· 16·	» ἐπιγραφαὶ δύο: Ἐρετριέων δημοτῶν κατάλογοι.
3	39·	Ἀθηνῶν καὶ Ἐλευσῖνος· Ἰάκχου κεφαλαί.
4	46·	» ταυροβολίων βωμοί.
5	118·	Γυθείου· ἄγαλμα ἐπιτύμβιον.

Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἀναγραφή.

περίοδος	ἐτῶν ἀριθμ. τάξις	ἔτους β'-ε'. τευχῶν ἀριθ.	ἔτος	τεῦχος	μὴν	σελίς, στήλη	ἐπιγραφ. ἀριθ.	τόμων ἀρίθμησις (νέα)
						σελίς		
(1η)	(α')		1837	(1)	ὀκτώβριος	1 - 20	1 - 5	Α'
			»	(2)	νοέμβριος	21 - 36	9 - 11	»
			»	(3)	δεκέμβριος	37 - 56	14 - 24	»
			1838	(4)	ἰανουάριος	57 - 70	26 - 32	Β'
			»	(5)	φεβρουάριος, μάρτιος	71 - 86	——	»
			»	(6)	ἀπρίλιος, μάιος	87 - 98	41 - 46	»
			»	(7)	ἰούνιος, ἰούλιος	99 -114	47 - 61	»
			»	(8)	αὔγουστος, σεπτέμβριος	115 -130	62 - 80	»
			»	(9)	ὀκτώβριος, νοέμβριος	131 -142	81 -103	»
			1838-9	(10)	δεκέμβριος 1838, ἰανουάριος 1839	143 -166	104 -133	Γ'
			1839	(11)	φεβρουάριος, μάρτιος	167 -188	134 -175	»
			»	12	ἀπρίλιος, μάιος	189 -211	175(α)-216	»
	β'	1	»	13(καὶ 14)	ἰούνιος, ἰούλιος (καὶ αὔγουστος, ὅρα σελ. 230)	212 -257	217 -273	»
		2	»	15	σεπτέμβριος, ὀκτώβριος	257(α)-271	266(α)-300	»
		3	»	17	νοέμβριος, δεκέμβριος	272 -295	301 -350	»
		4	1840	18	ἰανουάριος, φεβρουάριος	296 -331	351 -400	Δ'
		5	»	19	μάρτιος - μάιος	332 -359	401 -452	»
		6	»	20	ἰούνιος - σεπτέμβριος	360 -387	453 -510	»
		7	»	21	ὀκτώβριος - δεκέμβριος	388 -407	511 -555	»
	γ'	8	1841	22	ἰανουάριος - ἀπρίλιος	408 -430	556 -600	Ε'
		9	»	23	μάιος - ἰούλιος	431 -446	601 -649	»
		10	»	24	αὔγουστος - δεκέμβριος	447 -470	651 -723	»
	δ'	11	1842	25	ἰανουάριος - μάρτιος	471 -502	725 -800	F'
		12	»	26	ἀπρίλιος - αὔγουστος	503 -534	801 -901	»
		13	»	27	» »	537 -576	902 -1000	»
		14	»	28	σεπτέμβριος δεκέμβριος	577 -625	1001 -1100	»
	ε'	15	1843	29	ἰανουάριος - ἰούνιος	626 -637	——	Ι'
			1852	30	νοέμβριος	637(α)-664	1101 -1106	Η'
			»	31	δεκέμβριος	665 -688	1107 -1141	»
			1853	32	ἰανουάριος	689 -778	1142 -1300 α	Θ'
			»	33	φεβρουάριος - ἀπρίλιος	779 -842	1301 -1362	»
			»	34	μάϊος - ἰούλιος	843 -948	1363 -1600	»
			»	35	αὔγουστος - ὀκτώβριος	949 -988	1601 -1717	»
			»	36	νοέμβριος, δεκέμβριος	989 -1084	1718 -2033	»
			1854	37	ἰανουάριος - μάιος	1085-1148	2034 -2208	Ι'
			»	38	ἰούνιος - σεπτέμβριος	1149-1227	2209 -2454	»
			»	39	ὀκτώβριος - δεκέμβριος	1229-1257	2455 -2546	»
			1855	40		1261-1290	2547 -2592	ΙΑ'
			»	41		1291-1330	2593 -2674	»
			1856	42		1331-1418	2675 -2866	ΙΒ'
			»	43		1419-1457	2867 -2993	»
			»	44		1459-1502	2994 -3121	»
			1857	45		1503-1550	3122 -3141	ΙΓ'
			»	46		1551-1602	3142 -3173	»
			»	47		1603-1650	3174 -3214	»
			1858	48		1651-1714	3215 -3268	ΙΔ'
			»	49		1715-1770	3269 -3379	»
			»	50		1771-1810	3380 -3478	»
			1859	51		1811-1862	3479 -3600	ΙΕ'
			»	52		1863-1910	3601 -3714	»
			1860	53		1911-1958	3715 -3803	ΙF'
			»	54		1959-2030	3804 -4047	»
			»	55		2031-2106	4048 -4158	»
2α	Α'		1862	1	ἰανουάριος	σελ. α'-δ' καὶ στήλ. 1- 16	1- 25 (2-25 =4159-4182)	} ΙΙ'
	»		»	2	φεβρουάριος	στήλ. 17- 40	26- 49 (26-44 =4183-4201)	} »
	»		»	3	μάρτιος	» 41- 64	50- 67	»
	»		»	4	ἀπρίλιος	» 65-104	68-106	»
	»		»	5	μάιος	» 105-120	107-111	»
	»		»	6	ἰούνιος	» 121-152	112-123	»
	»		»	7	ἰούλιος	» 153-184	124-187	»
	»		»	8	αὔγουστος	» 185-220	188-210	»
	»		(»)	9	σεπτέμβριος	» 221-248	211-218	»
	»		(»)	10	ὀκτώβριος	» 249-256	219-227	»
	»		(»)	11	νοέμβριος	» 257-284	228-342	»
	»		(»)	12	δεκέμβριος	» 285-316	343-403	»
	—		1869	13		σελ. 317-348	404-412	ΙΗ'
	—		1870	14		» 349-380	413-416	ΙΘ'
	—		1872	15		» 381-408	417-424	Κ'
	—		(»)	16		» 409-444	425-432	»
	—		1874	17		» 445-492	433-443	ΚΑ

Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἀναγραφή.

περίοδος	ἔτος	τεῦχος	στῆλαι, σελίδες	πίνακες			εἰκόνες	τόμων ἀρίθμησις (νέα)
				ἁπλοῖ	διπλοῖ	παρένθετοι		
3η	1883	1, 2, 3, 4	στῆλαι 264	9	4	—	9	ΚΒ'
	1884	1-2, 3, 4	» 224	5	7	5	7	ΚΓ'
	1885	1, 2, 3, 4	» 268	4	8	2	14	ΚΔ'
	1886	1, 2, 3, 4	» 272	9	4	2	38	ΚΕ'
	1887	1, 2-3, 4	» 218	7	6	—	38	ΚϚ'
	1888	1-2, 3-4	» 200	7	5	1	20	ΚΖ'
	1889	1-4	» 212	12	1	—	12	ΚΗ'
	1890	1-2, 3, 4	» 224	12	1	2	11	ΚΘ'
	1891	1-4	» 192	14	1	1	4	Λ'
	1892	1, 2-4	» 258	12	1	3	13	ΛΑ'
	1893	1-2, 3, 4	» 224	14	1	2	11	ΛΒ'
	1894	1-2, 3, 4	» 244	13	1	1	8	ΛΓ'
	1895	1, 2-3, 4	» 274	11	1	3	26	ΛΔ'
	1896	1-2, 3-4	» 264	11	1	1	14	ΛΕ'
	1897	1-2, 3-4	» 200	10	2	—	13	ΛϚ'
	1898	1-2, 3-4	» 272	15	—	2	59	ΛΖ'
	1899	1-4	» 240	12	—	1	68	ΛΗ'
	1900	1-2, 3, 4	» 212	9	3	7	25	ΛΘ'
	1901	1-2, 3-4	» 194	10	2	3	9	Μ'
	1902	1-2, 3-4	» 174	16	1	10	62	ΜΑ'
	1903	1-2, 3-4	» 208	12	—	1	32	ΜΒ'
	1904	1-2, 3-4	» 214	10	—	—	61	ΜΓ'
	1905	1-3, 4	» 270	8	—	—	21	ΜΔ'
	1906	1-2, 3-4	» 248	14	—	—	60	ΜΕ'
	1907	1-2, 3-4	» 246	10	—	—	45	ΜϚ'
	1908	1-2, 3-4	» 318	10	—	4	60	ΜΖ'
	1909	1-3, 4	» 276	8	—	2	50	ΜΗ'
	1910	1-2, 3-4	» 432	12	—	—	156	ΜΘ'
	1911	1-2, 3-4	σελίδες . .	5	—	—	210	Ν'

Τῆς πρωτης περιόδου τὰ ἕνδεκα πρῶτα τεύχη («τετράδια» ἢ «φυλλάδια») δὲν φέρουσι διαρρήδην ἀναγεγραμμένους ἀριθμοὺς **1-11**, ἀλλ' ἐκ τοῦ δωδεκάτου (**«ἀριθ. 12»**) νοοῦνται οὕτως ἠριθμημένα.

Σελ. 52· ὁ ἀριθ. 25 δὲν εἶνε ἐπιγραφή.

Σελ. 57· ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τοῦ τεύχους (4ου) ἀντὶ ***δεκέμβριος 1837*** γρ. ***ἰανουάριος 1838*** (ὅρα σελ. 86).

Σελ. 71-86 (τεῦχος 5ον)· ἐπιγρ. ἀριθ. 33-40 δὲν φέρονται (τὰ τῶν ἀριθμῶν τούτων εἰσὶ γλυπτά).

Σελ. 143-166· τὸ τεῦχος τοῦτο (10ον) περιέχει τὰ τοῦ δεκεμβρίου 1838 καὶ τοῦ ἰανουαρίου 1839.

Περὶ τῆς ἐν σελ. 151 ἐπιγραφῆς 112 ὅρα καὶ σελ. 230.

» » » » 168 » 137 » » » »

Ἡ ἐν σελ. 189 ἐπιγραφὴ *175* ὀνομαστέα *175α*, διότι *175* ὑπάρχει ἐν τῇ τελευταίᾳ τοῦ προηγουμένου (11ου) τεύχους σελίδι (188).

Ἡ σελὶς ἡ ὄπισθεν τῆς 211ης εἶνε κενὴ καὶ δὲν ἐλλογεῖται ἐν τῇ ἀριθμήσει.

Τὸ 13ον τεῦχος (ἔτος 6', ἀριθ. 1, ἰούνιος καὶ ἰούλιος 1839) περιέχει:

σελ.	*ἐπιγραφ.*
212-224	217-244· ὅρα καὶ σελ. 238 κέ..
225	245
»	246
»	252
»	253
226	254
»	261
»	262
227-229	263-273
230	112· ὅρα καὶ σελ. 151.
»	137· » » » 168.
231-233	247-250
234	251
»	255
235-237	256-260
238-257	περὶ τῶν ἄνω ἐπιγρ. ἀριθ. 217 κτλ..

Τεῦχος 14ον ἴδιον δὲν ἐξεδόθη, ἀλλ' ἐν τεύχει 13ῳ σελ. 230 φέρεται: «.... ἐκδίδομεν εἰς τὸ φυλλάδιον τοῦτο καὶ τὴν ὕλην τοῦ ἰουλίου καὶ αὐγούστου τοῦ 1839»· διὸ τὸ 13ον νοεῖται καὶ 14ον.

Τὸ 15ον τεῦχος (ἔτος 6', ἀριθ. 2, σεπτέμβριος καὶ ὀκτώβριος 1839) περιέχει:

σελ.	*ἐπιγραφ.*
257(α)-259	266(α)-273(α). Ἡ πρώτη σελὶς ὀνομαστέα *257α*, διότι *257* εἶνε ἡ τελευταία τοῦ προηγουμένου (13ου) τεύχους. Ἀριθμοὶ *266-273* (ὁ ἐνθάδε 269 εἶνε ἀνάγλυφον) φέρονται καὶ ἄνω ἐπὶ ἐπιγραφῶν, διὸ οἱ ἐνθάδε ἀριθμοὶ ὀνομαστέοι *266α-273α*.
260-269	274-300. Σελ. 260· ἐπιγρ. ἀριθ. 277 δὲν φέρεται (ἀπείκασμα ἐπιγραφῆς ἀριθ. 277 ὑπάρχει ἐν πίνακι 5ῳ τοῦ 15ου τεύχους). Σελ. 266· ἐπιγρ. ἀριθ. 292 δὲν φέρεται.

Ἡ σελὶς ἡ ὄπισθεν τῆς 271ης εἶνε κενὴ καὶ δὲν ἐλλογεῖται ἐν τῇ ἀριθμήσει.
Τεῦχος 16ον δὲν ἐξεδόθη (πρβ. ἄνω περὶ τοῦ 14ου).
Ἐν σελ. 447 ἐπιγρ. ἀριθ. 650 δὲν φέρεται.
» » 471 » » 724 » »
Σελίδες 535-6 δὲν φέρονται.
Σελ. 537· ἐπὶ τοῦ τεύχους τούτου (27ου) μῆνες ἀναγράφονται οἱ αὐτοὶ τοῖς ἐπὶ τοῦ προηγουμένου.
Ἡ σελὶς ἡ ὄπισθεν τῆς 625ης εἶνε κενὴ καὶ δὲν ἐλλογεῖται ἐν τῇ ἀριθμήσει.
Τοῦ 30οῦ τεύχους ἡ πρώτη σελὶς ὀνομαστέα *637α*, διότι *637* εἶνε ἡ τελευταία τοῦ προηγουμένου τεύχους.
Περὶ τῶν ἐν σελ. 640 καὶ 641 ἐπιγραφῶν 1102 καὶ 1103 ὅρα καὶ σελ. 687 («1102 δὶς» καὶ «1103 δίς»).
Ἐν σελ. 777 μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν 1300 ὑπάρχει ἐπιγραφὴ φέρουσα ἀριθ. «*1300 δὶς*» (ὀνομαστέα *1300α*»).
Ἡ σελὶς 1228 εἶνε κενή.
» » 1258 » »
Σελίδες 1259-1260 δὲν φέρονται.
Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1855 μέχρι τοῦ 1860 καὶ ἀπὸ τοῦ 1869 καὶ ἑξῆς μῆνες δὲν ἀναγράφονται ἐπὶ τῶν τευχῶν.
1856. Ἡ σελ. 1458 εἶνε κενή.
1862. Στήλ. 113/4· ἀντὶ ἀρ. (ἐπιγρ.) *108* γρ. ἀρ. *110*.
» » 115/6· » » » *109* » » *111*.
» » 179/80· δύο ἐπιγραφαὶ φέρουσι τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, *184*· τούτων ἡ δευτέρα ὀνομαστέα *185*.
» » 182· ἀντὶ ἀρ. (ἐπιγρ.) *185* γρ. ἀρ. *186*.
» » 183· » » » *186* » » *187*.
» Τὰ τῶν τεσσάρων τελευταίων μηνῶν τεύχη (ἀριθ. 9-12 τῆς 2ας περιόδου) ἐξεδόθησαν τῷ 1863.
1872. Τὸ 16ον τῆς 2ας περιόδου τεῦχος ἐξεδόθη τῷ 1873.
1874. Σελ. 485· ὁ ἀριθ. 441 δὲν εἶνε ἐπιγραφή.
1884. Τέσσαρες στῆλαι ἔντυποι, μεταξὺ τῆς 100ῆς καὶ τῆς 101ης, δὲν φέρουσιν ἀριθμόν, διὸ ὀνομαστέαι *100α-100δ*.
1900. Δύο πίνακες φέρουσι τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, *5*, διὸ τούτων ὁ δεύτερος ὀνομαστέος *5α*.
1901. Δύο στῆλαι ἔντυποι, μεταξὺ τῆς 174ης καὶ τῆς 175ης, δὲν φέρουσιν ἀριθμόν, διὸ ὀνομαστέαι *174α* καὶ *174β*.

Σελίδωσις. Αἱ τῆς 1ης περιόδου σελίδες εἰσὶν ἁπλαῖ (μονόστηλοι, μονάριθμοι), αἱ δὲ τῆς 2ας καὶ τῆς 3ης δίστηλοι· καὶ τοῦ μὲν 1862 εἰσὶ διάριθμοι (ἀριθμεῖται ἡ στήλη ἑκατέρα), τοῦ δὲ 1869-1874 μονάριθμοι, τοῦ δὲ 1883-1910 διάριθμοι, ἀπὸ δὲ τοῦ 1911 μονάριθμοι.

Βιβλία

πωλούμενα ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας (λεωφόρ. Πανεπιστημίου 20)·

	δραχ.
Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος:	
τῆς μὲν 1ης περιόδου τεύχη μόνα α', 6', γ', δ', ια', ιϐ', ιε', ιζ', ιη' κτλ.—κθ', ν', να', νγ', νδ', νε'· τὸ τεῦχος ἕκαστον.	1.—
τῆς δὲ 2ας περιόδου τὰ μὲν 12 πρῶτα τεύχη	12.—
τῶν δὲ λοιπῶν ἕκαστον	3.—
τῆς δὲ 3ης περιόδου ὁ μὲν τόμος ἕκαστος	25.—
τὸ δὲ τεῦχος ἕκαστον	6.25
Εὑρετήριον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τῆς τρίτης περιόδου συνταχθὲν ὑπὸ *Ἀλεξάνδρου Λαμπροπούλου*, τόμος 1ος περιλαμϐάνων τὰ ἔτη 1883 - 1887. Σχῆμα 4ον, σελίδες η' καὶ στῆλαι 550. 1902	30.—
Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας: 1842, 1848/9, 1858/9, 1871/2 (ὁ τόμος τοῦ 1870/1 δὲν ὑπάρχει), 1872/3, 1873/4, 1874/5, 1876, 1877 κτλ.—1910. Σχῆμα 8ον· τῶν μὲν μέχρι τοῦ 1905 τόμων ἕκαστος	3.—
τῶν δὲ λοιπῶν (1906 - 1910) ἕκαστος	5.—
Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι ἀνακαλυφθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ συλλόγου, φυλλάδια δύο (6' καὶ γ'· τὸ α', 1851, δὲν ὑπάρχει): φυλλάδιον 6', 1852, σελίδες ια' καὶ 22 καὶ 5, πίνακες 8· φυλλάδιον γ', 1855, σελίδες 60, πίνακες 4. Σχῆμα 4ον· τὸ φυλλάδιον ἑκάτερον	1.—
Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἐπιτροπείας, ἢ Ἀναγραφὴ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου, γενομένη κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ συλλόγου καὶ ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας. Σχῆμα 4ον, σελίδες 21, πίνακες 8. 1853	1.—
Ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτοι, ἐκδιδόμεναι δαπάνῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας, φυλλάδιον α' (ἄλλο δὲν ἐξεδόθη). Σχῆμα 4ον, σελίδες 6' καὶ 34, πίνακες 9. 1860	1.—
Γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας, φυλλάδια δέκα: 1860-1864 καὶ 1866-1870 (φυλλ. τοῦ 1865 δὲν ὑπάρχει). Σχῆμα 4ον· τὸ φυλλάδιον ἕκαστον	1.—
Κατάλογος τοῦ Ἐπιγραφικοῦ μουσείου, τόμος 1ος: Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, τεῦχος α': Ἀρχαϊκαὶ ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαί, ὑπὸ *H. G. Lolling*. Σχ. 4ον, σελίδες η' καὶ στῆλαι 152 καὶ η', μετὰ πίνακος. 1899	12.50
Τὸ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν, ὑπὸ *Π. Καββαδίου*. Σχ. 8ον, σελ. 304, εἰκόνες 9, πίνακες 10, ὧν εἷς τοπογραφικός. 1900	15.—
Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1900, ὑπὸ *Π. Καββαδίου*. Σχ. 8ον, σελ. 115. 1900	3.—
Τὰ εὑρήματα τῆς ναυαγίας τῶν Ἀντικυθήρων· ἐκ τῆς ΑΕ 1902, τεύχους 3/4, στήλ. 145-173/4, εἰκόνες 21, πίνακες 19, ὧν 8 παρένθετοι	5.—
Comptes rendus du Congrès international d'archéologie, 1ère session, Athènes 1905. Σχ. 8ον, σελ. 400, μετ' εἰκόνων. 1905	6.—
Μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος, τόμος 1ος: Γλυπτὰ ἐκ τοῦ μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, Σχῆμα 4ον, σελίδες 6' καὶ στῆλαι 118, πίνακες 33. 1906	25.—
Die Ausgrabung der Akropolis vom Jahre 1885 bis zum Jahre 1890, von Prof. Dr. *P. Cavvadias* und *G. Kawerau* — Ἀνασκαφὴ τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ τοῦ 1885 μέχρι τοῦ 1890, ὑπὸ *Π. Καββαδίου* καὶ *Γ. Καβεράου*. Ἑλληνιστὶ καὶ Γερμανιστί. Σχ. φύλλου, στῆλαι 150 καὶ σελίδες 2, εἰκόνες 14, πίνακες 13. 1906/7	50.—
Αἱ προϊστορικαὶ ἀκροπόλεις Διμηνίου καὶ Σέσκλου, ὑπὸ *Χρήστου Τσούντα*. Σχ. 4ον, στῆλαι ιϜ' καὶ 432, εἰκόνες 312, πίνακες 47. 1908	50.—
Περὶ τῶν ἐν Εὐϐοίᾳ ἀρχαίων τάφων, μετὰ παραρτήματος Εὐϐοϊκῶν ἐπιγραφῶν, ὑπὸ *Γεωργίου Α. Παπαβασιλείου*, γυμνασιάρχου. Σχ. 4ον, στῆλαι 6' καὶ 108, εἰκόνες 53, πίνακες 21. 1910	10.—
Κατάλογος τοῦ μουσείου Λυκοσούρας, ὑπὸ *Κ. Κουρουνιώτου*. Σχ. 8ον, σελίδες 72, εἰκόνες 74. 1911	4.—

Ἐτυπ. 16.5.12.

Εἰκὼν 1. Ἀνατολικὴ γωνία ναοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Ἐρετρικαὶ ἐπιγραφαὶ

(Πίν. 1 καὶ 2)

ὑπὸ

Κωνσταντίνου Κουρουνιώτου.

Αἱ κατωτέρω δημοσιευόμεναι ἐπιγραφαί, πλὴν τῶν ἐπιτυμβίων, εὑρέθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Ὁ ναὸς τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος [1] ἦτο τὸ μέγιστον καὶ σπουδαιότατον τῶν ἐντὸς τῆς πόλεως Ἐρετρίας ἱερῶν. Κείμενος ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως ἦτο τοὐλάχιστον ἀπὸ τοῦ 2ου ἡμίσεος τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος, ἐξ οὗ χρόνου ἄρχονται αἱ πλεῖσται παρ᾿ αὐτὸν εὑρεθεῖσαι ἐπιγραφαί, ὁ συνήθης τόπος πρὸς ἵδρυσιν τῶν στηλῶν, δι᾿ ὧν ἐδημοσιεύοντο αἱ διάφοροι πράξεις τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ δήμου τῶν Ἐρετριέων.

Κατὰ τὴν σύναψιν τῆς πρὸς Χαιρεφάνη συνθήκης οἱ πολῖται ὁρκίζονται ἐν τῷ ναῷ τούτῳ [2], ἐν αὐτῷ δὲ ὁρίζεται ὅτι ἔπρεπε νὰ ἱδρυθῇ καὶ ἡ στήλη, ἐφ᾿ ἧς ἦτο ἀναγεγραμμένη ἡ συνθήκη, καὶ ἐπὶ πλείστων δ᾿ ἄλλων ἐπιγραφῶν ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἀπόφασις τῆς ἱδρύσεως τῆς στήλης ἐν τῷ ναῷ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Παρὰ τὴν εὐθυντηρίαν τοῦ ἀποκαλυφθέντος οἰκοδομήματος τοῦ ναοῦ τούτου πρὸ πάντων κατὰ τὴν ΒΑ πλευρὰν εὑρέθησαν πλεῖσται βάσεις τοιούτων ἐπιγραφῶν (*εἰκ.* 1)· εἶνε δ᾿ αὗται ἁπλοῖ μετρίως κατειργασμένοι ὀγκώδεις καὶ ὀλίγον ἐπιμήκεις λίθοι ἔχοντες αὔλακα ἐπὶ τῆς μιᾶς ἐπιφανείας, ἐν ᾗ ἐστερεοῦτο ἡ στήλη τῆς ἐπιγραφῆς διὰ μολύβδου.

Ἀριθ. 1. Στήλη μαρμαρίνη ὕψ. 1·22, πλάτ. 0·74, πάχ. 0 11. Ὕψ. γραμμ. 0·08-0·09 (*πίν.* 1). Εὑρέθη καλύπτουσα τάφον χριστιανικῶν χρόνων ἐκτισμένον ἐντὸς τοῦ ναοῦ πλησίον τοῦ μέσου πε-

[1] ΠΑΕ 1900, 53.
[2] Dareste, *Inscr. jurid.* σελ. 143 κέ.

N A
NΔαμασίας Παραμόν[ου ....
'Απολλωνίδη[ς A...ΤΙΩΚΑΙΕΙ
εἰ]ς Χαλκίδα διαδώσοντες τὰ ἔργα τοῖς τεχνίτ[αις
μηνὸς 'Απατουριῶνος (;) ὡς Χαλκιδεῖς] ἄγουσι, ὡς δὲ Ἱστιαιεῖς 'Αρείου, ὡς δὲ 'Ερετριεῖς ..
..... ὡς δὲ Καρύστιοι .... Ὅρκος ὀμόσαι δὲ τοὺς αἱρεθέντας ἔν τε τῆι ἰδίαι πό-
λει .... καὶ ἐπειδὰν πα]ραγένωνται εἰς Χαλκίδα, τὸν αὐτὸν ὅρκον επιτ
τε]χνιτῶν [τ]ῶ[ν] εἰσαγγελλομένων τοῖς ἀρίστοις κα-
οὔτε χ]άριτος ἕνεκα οὔτε ἔχθρας οὐδεμιᾶς ΚΑ.Α.Ω...
η τέχνηι οὐδὲ παρευρέσει οὐδεμιᾶι ΕΦΕΞΙΝΤΕ.
τὸν 'Απόλλω καὶ τὴν Δ[ή]μητρα καὶ τὸν Διόνυσον [εὐ]ορ-
κοῦντι μέν μοι εἶναι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ] ἐπιορκοῦντι δὲ τἀναντία Ὑπὲρ ἐργολαβίας· ἐπειδὰν δὲ
ὀμόσωσι τὸν ὅρκον, διδόντων τὰ ἔργα (;)...]σαντες καὶ ἐπαν[γ]είλαντες τοῖς τεχνίταις ἀπὸ τῆς εἰκάδ[ος
τοῦ 'Απατουριῶνος μηνὸς ὡς Χαλκιδεῖς ἄγουσι]ντων δὲ αὐλητὰς τρεῖς. τρα[γ]ωιδοὺς τρεῖς, εἰς δὲ [Κ]άρυσ[το]ν δύο
κωμωιδοὺς τρεῖς (:) τ]έτταρας καὶ χοροὺς παίδων τρεῖς καὶ ἀνδρῶν τρεῖς [καὶ τ]ὰ εἰς τὸν χορ-
όν· αἱρείσθων δὲ καὶ χορηγὸν ἐπὶ τὸ ἔ]ργον. ὅστις παρέξει ἱμάτια τοῖς τραγωιδοῖς καὶ κωμωιδοῖς πάντα ὅσω[ν
ἂν δέωνται καὶ ἐγγύους παρ'] ἑκάστου τῶν τεχνιτῶν δεχέσθων ἀξιοχρέους πλὴν μὴ Εὐβο[έ]ων
εἰς τοὺς ἀγ[ῶ]νας τῶν Διονυσίων καὶ Δημητριείων ἑλομένους θε-
ωρούς (;)]ΧΕ.ΟΙΑ..α καλλιστεῖον λαμβάνοντας ἀργύριον παρὰ τῆς ἰδίας πόλεω[ς
α καὶ συμπομπεύειν καὶ τἄλλα πάντα πράττειν κατὰ τὸν Εὐβοϊκὸν νόμον
.ΚΑ.Τ.. νομίσματος Δ[η]μητριείου αὐλητεῖ δραχμὰς ἑξακοσίας, τραγω[ιδῶι
.... κωμωιδῶι]ΤΩΝ[...]οδ..οιδοῖς ΗΗΗΗ, [ἱμ]ατιομίσθει ΗΗΗ. Ὑπὲρ σιτηρεσίων· διδότω [δ]ὲ κ[αὶ σι-
τηρέσιον ἑκάστη πόλις τοῖς τεχ]νίταις ἡμερῶν πέντε τῆς ἡμέρας ἑκάστης [ἐ]ννέ' ὀβολοὺς [κ]αὶ τῶν ἐμβολίμων
τοῖς διδασκ]άλοις τῶν τραγωιδῶν ἡμερῶν δέκα, τοῖς ἐκ τῶν κυκλίων χορ[ῶν
δρα]χμὰς εἴκοσι. Ὑπὲρ τῶν ἀγώνων· γίνεσθαι δὲ τοὺς ἀγῶνας τῶν Διονυσίων ἐν Καρύ-
στωι μηνὸς ......, ὡς Κα]ρύστιοι ἄγουσι ἀπὸ τῆς δωδεκάτης, ἔπειτα ἐν 'Ερετρίαι μηνὸς Ληναιῶνος, ὡς 'Ερετ-
ριεῖς ἄγουσι ἀπὸ τῆς .... ἔ]πειτα ἐν Χαλκίδι μηνὸς Ληνα[ι]ῶνος, ὡς Χαλκιδεῖς ἄγουσι, ἀπὸ τῆς εἰκάδος, ἔπει[τα]
ἐν 'Ωρεῶι μηνὸς ...... ὡς Ἱστιαιε]ῖς ἄγουσι, ἀπὸ τῆς ὀγδόης ἀπιόντος. Ὑπὲρ ἐμβολίμων ἡμερῶν ἐὰν δ[έ] τ[ιν]ος δέωνται
[ἐμ]βολίμων ἡ[μερ]ῶν ἐ[ξεῖ]ν (;) αὐτοῖς ἐνβαλέσθαι μέχρι ἡμερῶν τριῶν ΑΥ.....Α τοὺς αὐλητὰς
τ]ὸν χορὸν εἰσάγειν, τοὺς δὲ τραγωιδοὺς τοὺς ἐργολαβήσαντας ΚΑΤΑΛ...ΙΝ τοῖς α[ὐ]λη-
ταῖς]ΙΑΝ καὶ τοὺς χοροὺς τῶν ἀνδρῶν τραγωιδῶν τοῖς ὑποκριταῖς ΚΑΙΜΑ...ΝΕΙ..ΠΑ
]ΛΑ... τοὺς δὲ χορηγοὺς τοὺς ἀποδεδειγμένους ἐν ταῖς πόλεσι δέχεσθαί τε τοὺς τ[ε-
χνίτας]κατὰ τοὺς νόμους. Ὑπὲρ τῆς κρίσεως· ἐπειδὰν δὲ ὁ ἀγὼν γίνηται, κρινόντων οἱ κριτα[ὶ
]Ρ.. γράψαντες εἰς [γραμμ]α[τ]εῖον καὶ θέντες εἰς τὸ φανερὸν [ἕκα]στον ΑΙ.....
]ΣΧΗ....... [ὀ]νόματα τῶν χορηγῶν ἐπὶ τοὺς τεχνίτας, ὁ δὲ λαχὼν ....
]ΙΟΛΙΣΔ... .Σ.Ι..ΤΩ. Ὑπὲρ Δημητριείων· εἰς δὲ τὰ Δημητρίεια τὰς ἐργολαβίας γίνεσθαι ἐν
Χαλκίδι (;)]ΕΟΕ.ΑΝ ἀπὸ τῶν πόλεων τὸν δὲ ἀγῶνα ποιούντων πρῶτον ἐν 'Ωρεῶι τοῦ Δημητριῶ[νος] μηνός,

ὡς Ἱστιαιεῖς ἄγουσιν ἀπὸ τῆς . . . .]της ἱσταμένου, εἶτα ἐν Χαλκίδι τοῦ . . . . . ῶνος μηνός, ὡς Χαλκιδεῖς ἄγουσιν, ἀπὸ τῆς δωδεκάτ[ης],
εἶτα ἐν Ἐρετρίᾳ τοῦ . . . . ῶν]ος μηνός, ὡς Ἐρετριεῖ[ς ἄ]γου[σ]ιν, ἀπ[ὸ] τῆς δεκάτης μετ[ὰ] εἰκ[άδα], ἔπειτα ἐν Καρύστωι . . . . ΟΥΘ.
. . . μηνός, ὡς Καρύστιοι ἄγο]υσιν, ἀπὸ τῆς ὀγδόης ἀπιόντος· εἶναι δὲ καὶ τῶν Δημητριείων τὰς κρίσεις τῶν τεχνιτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ο·
καθάπερ καὶ τοῖς Διονυσίοις γέγραπται Καρυστίους κεχρῆσθαι τοῖς τεχνίταις εἰς τὰ Ἀριστονίκ]εια]
ἐὰν δέ τι]νες τῶν τεχνιτῶν λίπωσι τῶν ἔργων τι τῶν [ἐγ]δοθέντων, ἀποτινόντων ζημίαν τὸ διπλάσιον ον. . .
ξις ἔστω τοῦ [τε] τεχνίτου καὶ τοῦ ἐργολάβου [καὶ τ]ο[ῦ] ἐγγύο[υ] καθ' ἑκάστην πόλιν, ἐν αἷς ἂν λ[ίπω]σιν κ. .
τ]ῆς Εὐβοίας ἀγώγιμοι καὶ αὐτοί, καὶ ὅσ' ἂν ἔχοντες δια[πορε]ύωνται δι' Εὐβοίας [στ]ερέσθων πάντων, ἕως ἂν [ἀπο-
τείσωσι] τὴν ζημίαν καθ' ἃ γ[έγ]ραπ[ται] τὸ δ' εἰσπραττόμενον ἀργύριον ἀ[ποδιδ]οντων ἐς τὸ ἱερὸν τοῦ Διονύσου, [καὶ τῆ]ι πόλει πάντα ἔ-
στωσαν], ὅσα δ' ἂν ἔχον[τε]ς διαπορεύωνται, τὰ μὲν ἡμίσεα τοῦ ἀφελόν[τος ἔσ]τω, τὰ δὲ ἡμίσεα τῆς πόλεος ΕΞ Σ.Ν.ΑΦΕΛΟΜ.
. . . . ἐὰν δέ τις ἐν ταῖς πόλεσι γράψ[ηι] ἢ [ἐπι]ψηφίσηι ὡς δ[έοι ἀφ]εῖσ⟨σ⟩θαι [τού]των τὸ ἔργον λιπόντων τὴν ζημίαν, ἔνοχος
. . . . ΤΑΝΟ. [ἔ]γραψαν [καὶ] ἐ[πε]ψήφισαν, ἐὰν μή τι ὁ βασιλε[ὺς] ἄλλο περὶ αὐτῶν ἐπιστείληι, τῶι δὲ ἀπὸ τού[τ-
ω]ν τ[ι] ἀργυρί[ω]ι ἐν ταῖς πόλεσι κ. . . . . χράσθων εἰς τὸ ἱερὸν το[ῦ Δι]ονύσου ε[ἰς ἄ]λλο δὲ μηθὲν περὶ ΕΜΒΟΛΛ.ΩΝΙΙ.
ΙΔ.ΤΩΝ [ἐργ]ολάβων πάντων ἐπιμελεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας ἐν ταῖς πόλε[σι μ]ετὰ τῶν ἡιρημένων, ὅ[τ]αν καθήκει, ὅπως ἂν ΑΜΑΕΙ.
ἐ]ν Εὐβοίαι γίνωνται τὰ ἔργα . . Ο.ΩΝ . . . . . ΣΙΝ δὲ εἶναι τοῖς τεχνίταις τοῖς ἀποῦσι τῶν ἔργων [α]ὐτοῖς παραγενομένοις
ε]ἰς τὴν π[ό]λιν οὗ ἂν λάβωσι τὸ ἔργον . . ΥΚ. . χειμῶνος ἐν ἐγμήνω[ι] . . . ΤΕΡ. . ΔΕ. . Ε.Λ. . ΕΝ.ΑΣ καὶ παρόντων . . . . .
διδόντων τὰ ἔργα· ἐὰν δέ τις τῶν τεχνιτῶν τῶν λαβόντων τὰ ἔργα ἐ[ν Ε]ὐβοίαι ἀγωνίζηται ἐν τῆι πόλει ἐξ ἧς πο. . .
. . . . . . παραγενέσθαι εἰς τοὺς χρόνους, ἐν οἷς οἱ ἀγῶνές εἰσιν ἐν [Εὐ]βοίαι καὶ εἰς τὰ ἑαυτῶν ΕΞΩΡ.ΟΣΙΑ· τὰ δὲ [δεδογ-
μένα (:) ἀναγράψαι τοὺς ἄρχοντας ἐν ἑκάστηι τῶν πόλεων ἐν στήληι λιθίνηι καὶ ἀναθεῖναι εἰς τὴν πάρ[οδον τοῦ
θ]εά[τρ]ου, τὸ δὲ ἀνάλωμα τὸ εἰς τὴν στήλην ὑποθεῖναι ἑκάστ[ου]ς παρ' ἑαυτοὺς τῶι [θ]εάτρωι ὅταν πρι. . . . .
. . . Λ.ΙΝ.Λ Τὰ δ' ἐπιόντα Διονύσια, ὅπως ἂν [γ]ίνωνται, τὰς πόλεις ἑλομένας τοὺς ἄνδρας κατὰ τὴν διαγρα[φὴν ἀπο-
στεῖλαι;] εἰς Χαλκίδα πρὸ τῆς εἰ[κάδ]ος τοῦ Ἀπατουριῶνος μηνὸς ὡς Χαλκιδεῖς ἄγουσιν, ὅπως ἂν ἐ[γ]δῶσιν τὰ [ἔργα τοῖς
τεχ]νίταις· τοὺ[ς δ]ὲ προβού[λου]ς καὶ στρατηγοὺς τοὺς Χαλκιδέων [ἀποσ]τεῖλ[αί τ]ινα πρὸς τοὺς τεχνίτας ἐπαν[γελοῦντα (:)
τὴν] ἐργολαβί[αν] καὶ ΟΤ. . ΑΝΓΩ. Ν. οἱ βουλόμενοι ἐργολαβεῖν τοῦ [Ἀπα]τουριῶνος μηνός, ὡς Χαλκιδεῖς ἄγουσιν, Π. . .
. . . . ΩΝ κατὰ θε[ῶν· ἐὰν δέ τινες τῶν [πρό]τερον ἐζημιωμένων ἐν ταῖς πόλεσιν ἑαυτῶν ἑκάστου τὸν νόμον ΗΥΡΩ. . .
. . . . ωνται ἐργολαβεῖν τὸ εὐβοϊκὸν ἔργον, εἶναι αὐτοῖς, οὗ ἂν παραγένωνται, ἐξομοσαμένοις ἀφεῖσθαι τῶν πρότερον· τὴ[ν
ἀσφ]άλειαν . . ΜΛ. τοῖς ἐργολαβήσασιν τεχνίταις τὸ εὐβοϊκὸν ἔργον ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ἐν Εὐβοίαι πάσαις κατὰ τὸν κοιν-
. . . ΝΤΩΝ. . ΩΝΟΛΕΙ. . . . ΕΙΣ. . ΩΣΙ ἀπὸ τῶν πολιτικῶν ἐνκλημάτων· ἐπιμελεῖσθαι δὲ τῆς ἀσφαλείας τοὺς στρατη[γοὺς
καὶ [τοὺς[ἄρχοντ[ας] τοὺς [κατὰ] πόλεις· ἐὰν δέ τινες τῶν τεχνιτῶν λίπωσι τῶν ἔργων τι ΟΙ. . Β. . . . . τὰς ἐγδόσεις τῶν ἔργων . . .
Ε. . . Α. . . . . . ΜΙΣ. . ΣΑ. . . . τεχνίτας ἀντὶ τῶν λειπόντων, ἐὰν ὦσι δυνατοί, οἱ δὲ μισθωθέντες . ΠΑΡΧΟΝΤ.
. Ο⌐. . εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, ἐν αἷς ἂν λείπηται τὰ ἔργα, ἐὰν δὲ οἱ τεχνῖται ἢ τῶν ἐργολάβων τινὲς δυνατοὶ ὄντες ἐργολα-
βεῖν καὶ βουλομένων ΑΥ. . . . . ΩΝ τὰ ἔργα διδόναι μὴ ἐργολαβῶσι ΛΛΛΕΓ. . . . . κατὰ τοὺς κειμένους
τοῖς Εὐβοιεῦσιν περὶ τούτων νόμους ὑποτελεῖς αὐτοὺς εἶναι πάντων [ὅσα] ἂν ἔχοντες ἐπιβαίνωσι τῆς Εὐβοίας ΚΛ.Ι‹ΑΤΟ.
. . . . . . οντας ΤΟΥ καὶ [ἐκ]διδόντας τὰ ἔργα, οὓς ἂν κρίνωσι τῶν τεχνιτῶν ἢ τῶν ἐργολάβων ἀδικεῖν τι περὶ αὐτὰ
ἀπ]ογράψ[αι] ταῖς ἰδίαις πόλεσιν, ἐπιμελεῖσθαι δὲ μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν τοὺς ἡιρημένους πρὸς τὰς ἐργολα-
βίας τρόπωι ὅτωι ἂν ἐπίστωνται, ὅπως οἱ ἀπογραφέντες τὰ τέλη τιθῶσι κατὰ τὰ δόξαντα ⟨—Λ⟩ τοῖς Εὐβοιεῦσιν, ἐὰν
δ]έ τινες τῶν τεχνιτῶν ἀτακτοῦντές τι περὶ τοὺς ἀγῶνας ζημιωθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀγωνοθετῶν, ὑπολογεῖν αὐ-
τοῖς τὰς ζημίας ἐκ τῶν μισθῶν, ὅταν κομίσωνται, παραχρῆμα.

ρίπου τῆς ΒΑ πλευρᾶς. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ μαρμάρου εἶνε λίαν ἐφθαρμένη· πολλὰ γράμματα ἔχουσι τελείως ἀποτριβῆ, ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν ταῦτα ἔχουσι παραμορφωθῆ ἐκ διαβρώσεως τῆς ἐπιφανείας· πρὸς τούτοις δὲ καὶ πολλαὶ μικραὶ γραμμαὶ προελθοῦσαι ὁμοίως ἐκ διαβρώσεως τοῦ μαρμάρου παρέχουσι, πρὸ πάντων ὅταν ὁ φωτισμὸς δὲν εἶνε τελείως εὐνοϊκός, μεγίστην σύγχυσιν καὶ δυσχεραίνουσι λίαν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν γραμμάτων.

Εἰς τὸ ἀντίγραφόν μου περιέλαβον ὅ τι ἐνόμιζον ὅτι ἀνεγνωρίζετο μετὰ βεβαιότητος ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς· ἐν τούτοις λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς καταστάσεως τῆς ἐπιφανείας τοῦ λίθου ὁμολογῶ ὅτι δὲν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἠπατήθην ὡς πρός τινα γράμματα.

Δὲν εἶνε δυστυχῶς δυνατὸν ἕνεκα τῆς κακῆς διατηρήσεως νὰ ἀποκατασταθῇ πλήρης καὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἡ ἐπιγραφή. Ὁρίζονται ἐν αὐτῇ τὰ κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν μουσικῶν καὶ δραματικῶν ἀγώνων τῶν Διονυσίων καὶ Δημητριείων, οἵτινες ἐγίνοντο ἐν διαφόροις ἐποχαῖς τοῦ ἔτους ἐν Ὠρεῷ, Χαλκίδι, Ἐρετρίᾳ καὶ Καρύστῳ κατὰ κοινὴν ἀπόφασιν τῶν τεσσάρων τούτων κυριωτέρων καὶ μόνων καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα αὐτοδιοικήτων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπιγραφῆς Εὐβοϊκῶν πόλεων, καὶ διαγράφεται ἰδίως ἐν αὐτῇ ὁ τρόπος τῆς δι' ἐργολαβίας προσλήψεως τῶν τεχνιτῶν τῶν μελλόντων νὰ ἀγωνισθῶσιν, ἀναφέρονται αἱ πρὸς τούτους διδόμεναι παροχαὶ καὶ ὁρίζονται αἱ ζημίαι ὅσων ἐκ τούτων δὲν ἤθελον τυχὸν συμμορφωθῆ πρὸς τὰς διατάξεις τῆς ἐργολαβίας.

Ἐξ Ἐρετρίας ἔχομεν ἤδη καὶ ἑτέραν ἀνάλογον πρὸς τὴν προκειμένην ἐπιγραφήν, τὴν ἐν ΑΕ 1902 σελ. 96 κέ. ὑπὸ Παπαβασιλείου δημοσιευθεῖσαν καὶ ἐκ τῶν χρόνων περὶ τὸ 340 π. Χρ. προερχομένην (ΑΕ 1904 σελ. 96 Wilhelm), ἐν ᾗ καθορίζονται τὰ τῆς τελετῆς τῶν *Ἀρτεμιρίων*. Παλαιότερον δὲ ἤδη γνωστὴ ὁμοίας φύσεως ἐπιγραφὴ ἦτο ἡ ἐκ Κερκύρας (Collitz, *Dial. Inschr.* 3206), ἐν ᾗ ὁρίζονται μετ' ἀρκετῆς ἐπίσης λεπτομερείας τὰ κατὰ τὴν τέλεσιν μουσικῶν ἀγώνων ἐν τοῖς Διονυσίοις ἐν Κερκύρᾳ.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἡμῶν εἶνε διῃρημένη εἰς κεφάλαια, εἴς τινα δ' ἐκ τούτων προτάσσεται καὶ περιληπτικῶς ἡ ὑπόθεσις, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ κεφάλαιον, διὰ τῆς **ὑπὲρ** μετὰ γενικῆς.

Δὲν εἶνε ἀπολύτως βέβαιον πῶς ἦτο ἡ ἀρχὴ (στ. 1-4) τῆς ἐπιγραφῆς· ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου στίχου φαίνεται ὅτι ἐν αὐτοῖς ἀνεφέροντο ὀνόματα· λοιπὸν ἴσως ὠνομάζοντο οἱ κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἀναγραφῆς τῆς στήλης αἱρεθέντες ἄνδρες, ὅπως μεταβῶσιν εἰς Χαλκίδα διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων, καθ' ὃν τρόπον δηλοῦται κατωτέρω ἐν στ. 57-58 τῆς ἐπιγραφῆς, συμφώνως δὲ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην συνεπλήρωσα ἐν στ. 5 τὸ ὄνομα τοῦ μηνὸς ***Ἀπατουριῶνος***[1].

Ἐκ τῶν ἀντιστοίχων πρὸς τὸν Χαλκιδικὸν ***Ἀπατουριῶνα*** μηνῶν τῶν ἄλλων πόλεων σῴζεται δυστυχῶς μόνον τοῦ Ἱστιαιϊκοῦ μηνὸς ***Ἀρείου*** τὸ ὄνομα. Οὗτος ἦτο ἤδη γνωστὸς ἐκ τῆς ὑπὸ Wilhelm ἐν ΑΕΜaÖ, XV σελ. 116 δημοσιευθείσης ἐπιγραφῆς ἐξ Ἱστιαίας.

Ἀπὸ τοῦ *στίχ.* 6-12 ἀνεγράφετο ὁ ὅρκος, ὃν ὤφειλον νὰ ὀμόσωσιν ἐν τῇ ἀποστειλάσῃ αὐτοὺς πόλει καὶ ἐν Χαλκίδι οἱ αἱρεθέντες. Δυστυχῶς δὲν σῴζεται πλήρης ὁ τύπος αὐτοῦ, φαίνεται ὅμως ὅτι ὡρκίζοντο οὗτοι ὅτι θὰ δώσωσιν ἀπροσωπολήπτως τὰ ἔργα εἰς τοὺς ἐργολάβους (;) ἢ τοὺς τεχνίτας, οἵτινες θὰ παρεῖχον τοὺς ἀρίστους τεχνίτας εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ὁ ἐπίσημος Ἐρετρικὸς ὅρκος γνωστὸς ἐκ τῆς συνθήκης τοῦ Χαιρεφάνους ἐγίνετο εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Λητοῦς καὶ τῆς Ἀρτέμιδος· ἐν τῷ ὅρκῳ τῆς ἐπιγραφῆς ἡμῶν, ὅστις, ὡς φαίνεται, ἐδίδετο ὁμοίως καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Εὐβοϊκῶν πόλεων χάριν τῆς εἰδικῆς περιπτώσεως, ὡς προκειμένου περὶ τῶν ἀγώνων τῶν Διονυσίων καὶ Δημητριείων, γίνεται ἐπίκλησις μετὰ τὸν Ἀπόλλωνα, κατ' ἐξοχὴν λατρευόμενον ἐν Εὐβοίᾳ θεόν, καὶ τῆς Δήμητρος[2], ἥτις συνεδέετο μετὰ τοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ[3], εἰς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἤγοντο τὰ Δημήτρεια, καὶ τοῦ Διονύσου τοῦ προστάτου τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν δραματικῶν καὶ μουσικῶν τελετῶν.

Ἀπὸ τοῦ 12 μέχρι τοῦ 25 στίχου γίνεται ἡ πε-

[1] Μόνον διὰ *Διονύσια* ἐν στίχ 57-58

[2] Τὸ ὄνομα τῆς θεᾶς δὲν σῴζεται καλῶς ἐπὶ τοῦ λίθου, ἐκ τῶν σαφῶν ὅμως ἰχνῶν τῶν γραμμάτων νομίζω ὅτι δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ τοῦτο μετὰ βεβαιότητος. Ἡ Δημήτηρ ἐλατρεύετο ὡς Θεσμοφόρος μετὰ τῆς Κόρης, ὡς συνήθως, ἐν Ἐρετρίᾳ Πλουτ. *Ἑλλην. Ζητ.* 298 Β). Τὸ ἱερὸν αὐτῶν ἀνευρέθη ἐσχάτως ὑπ' ἐμοῦ ἐν Ἐρετρίᾳ. Πρβ. καὶ τὴν κατωτερω δημοσιευομένην ἀναθηματικὴν τῇ *Κόρει* ἐπιγραφήν.

[3] Pauly-Wissowa 2788.

ριγραφὴ τοῦ τρόπου τῆς ἐργολαβίας καὶ ἀναγράφονται αἱ σχετικαὶ πρὸς ταύτην εἰδήσεις. Ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ 4 καὶ τοῦ 58 στίχου ἡ ἐργολαβία γίνεται ἐν Χαλκίδι προκηρυσσομένη ἀπὸ τῆς εἰκάδος τοῦ Ἀπατουριῶνος μηνὸς ὑπὸ τῶν ἀπεσταλμένων τῶν τεσσάρων πόλεων, οἵτινες ὤφειλον νὰ εὑρίσκωνται ἐν Χαλκίδι πρὸ τοῦ χρόνου τούτου (στίχ. 58)· ἐγίνετο δὲ ἡ πρόσκλησις τῶν τεχνιτῶν ὅπως προσέλθωσι καὶ μετάσχωσι τῆς ἐργολαβίας δι' ἀπεσταλμένου τῶν στρατηγῶν καὶ προβούλων τῶν Χαλκιδέων (στίχ. 59).

Συνεπλήρωσα ἐν στίχῳ 14 *τοῦ Ἀπατουριῶνος μηνὸς* ὡς καὶ ἐν στίχ. 5 συμφώνως πρὸς τὸν 58 στίχον. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἐκεῖ πρόκειται περὶ τῶν Διονυσίων ἡ συμπλήρωσίς μου δὲν εἶνε βεβαία, μολονότι ὄχι καὶ ἀπίθανος, καθόσον, ὡς φαίνεται, αἱ περὶ ἐργολαβίας διατάξεις τῶν στίχ. 12-25 εἶνε γενικαὶ καὶ διὰ τὰς δύο ἑορτάς.

Θὰ ἐγίνετο δὲ ἡ ἐργολαβία, ὡς ἐκ τοῦ σῳζομένου μέρους τῶν στ. 14 καὶ 15 φαίνεται, διὰ τρεῖς αὐλητάς, τρεῖς τραγῳδούς, τρεῖς χορούς παίδων, τρεῖς χορούς ἀνδρῶν καὶ διὰ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς καταρτισμὸν τοῦ χοροῦ σκεύη καὶ λοιπά. Πλὴν τούτων ὅμως δυνάμεθα ἐκ τοῦ 15 στίχου νὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ διὰ κωμῳδούς, πιθανώτατα ὁμοίως τρεῖς [1], ἐγίνετο ἐργολαβία ὡς καὶ δι' ἄλλους *τέτταρας* τεχνίτας, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ὁρισθῶσι μετὰ βεβαιότητος. Οἱ αὐτοὶ τεχνῖται θὰ ὠνομάζοντο καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ διατηρηθέντος μέρους τοῦ 22 στίχου, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ ἐκεῖ ἡ συμπλήρωσις τῆς λέξεως ἐκ τῶν διατηρηθέντων γραμμάτων δὲν εἶνε εὔκολος [2].

Εἰς τὴν Κάρυστον ἐλαμβάνοντο μόνον δύο τραγῳδοί, ἴσως δὲ τοῦτο ἐγίνετο διότι οἱ Καρύστιοι ἐχρῶντο τοῖς τεχνίταις, ὡς ἐξάγεται πιθανώτατα ἐκ τοῦ 41 στίχου, καὶ ἐν ἰδιαιτέρᾳ τῆς πόλεως αὐτῶν ἑορτῇ, τοῖς Ἀριστονικείοις.

Ἡ δυνατὴ γενομένη συμπλήρωσις τοῦ 17 στίχου εἶνε βεβαία. *Ἔγγυος* ἀπαντᾷ καὶ κατωτέρω ἐν 43 στίχῳ. Μόνον ἡ ἀνάγνωσις τοῦ τέλους τοῦ στίχου δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀσφαλής· φαίνεται ὅτι ἀνεγράφετο ἐκεῖ *πλὴν μὴ* ***Εὐβοέων***, δηλαδὴ ὅτι παρὰ τῶν ἐξ Εὐβοίας τεχνιτῶν δὲν ἐζητοῦντο *ἔγγυοι*.

Ἐν τέλει τοῦ 18 *στίχ*. σῴζονται τὰ γράμματα ***θε***, συνεπλήρωσα δὲ ἐν ἀρχῇ τοῦ 19 στίχου τὸ ὑπόλοιπον τῆς λέξεως ***θεωρούς***. Τὴν συμπλήρωσιν ταύτην νομίζω πιθανωτάτην· ὡρίζετο δηλαδὴ ὅτι ἑκάστη πόλις θὰ ἐξέλεγε θεωρούς, οἵτινες λαμβάνοντες ***καλλιστεῖον ἀργύριον παρὰ τῆς ἰδίας πόλεως*** θὰ μετέβαινον εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν Διονυσίων καὶ Δημητριείων τελουμένους εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, ἔνθα ὤφειλον νὰ μετέχωσι τῆς πομπῆς καὶ πασῶν τῶν λοιπῶν τελετῶν κατὰ τὸν Εὐβοϊκὸν νόμον.

Οἱ *στίχοι 21* καὶ *22* περιεῖχον τὰς ἀμοιβάς, ἀνθ' ὧν θὰ ἐμισθοῦντο οἱ τεχνῖται. Ὁ αὐλητὴς λαμβάνει ἑξακοσίας δραχμάς. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ δὲν ὁρίζεται ἂν πλὴν τοῦ μισθοῦ θὰ ἐλάμβανον οἱ ἀριστεύσαντες τεχνῖται καὶ βραβεῖόν τι, τοῦτο ὅμως εἶνε πιθανώτατον.

Μετὰ τῶν τεχνιτῶν ἀναφέρεται (*στίχ*. 22) καὶ ὁ *ἱματιομίσθης*, ὅστις κατὰ Πολυδεύκην (Ζ', 78) ἀπεμίσθου τοῖς χορηγοῖς τὰς ἐσθῆτας. Οἱ ἱματιομίσθαι ἀναφέρονται ὁμοίως μετὰ τῶν λοιπῶν νικητῶν ἐν τέλει τῶν ἐπιγραφῶν τῶν Δελφικῶν Σωτηρίων (Collitz-Baunack *Dial. Inschr.* 2, 2563 6). Ἐν τῷ ἐξ Αἰγύπτου ψηφίσματι (BCH 1885, 132) τῶν περὶ τὸν Διόνυσον καὶ τοὺς θεοὺς ἀδελφοὺς τεχνιτῶν τῶν χρόνων Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου μετὰ τῶν λοιπῶν τεχνιτῶν ἀναφέρονται καὶ οἱ ***σκευοποιοί***, λοιπὸν φαίνεται, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ ἐκδότης τοῦ ψηφίσματος E. Miller, ὅτι πάντες οἱ ὁπωσδήποτε, ἀκόμη καὶ οἱ διὰ βοηθητικῶν ἐργασιῶν μετέχοντες τῶν μουσικῶν ἀγώνων, κατετάσσοντο καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς τεχνίτας [1].

Στίχ. 20. νομίσματος Δημητριείου. Ἐν ψηφίσματι τοῦ 200 π. Χρ. τῶν Γόννων εὑρεθέντι ἐν Μαγνησίᾳ (Inschriften von Magnesia ἀρ. 33 στ. 20) ὑπάρχει *δραχμὰς Δημητριείους*. Ὅπως καὶ ἐκεῖ, πρόκειται βεβαίως καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπι-

[1] Ἴσος ἀριθμὸς τραγῳδῶν καὶ κωμῳδῶν ὁρίζεται νὰ μισθωθῇ καὶ ἐν τῇ ἤδη μνημονευθείσῃ ἐπιγραφῇ Κερκύρας.

[2] Ἠδύνατό τις νὰ συμπληρώσῃ [*προσ*]*οδ*[*ια*]*οιδοῖς*], ἀλλ' ἡ λέξις δὲν ἀπαντᾷ ἀλλαχοῦ, μολονότι δὲν εἶνε ἀδύνατος. Ὅτι καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας περὶ ὧν ἡ ἐπιγραφὴ ἡμῶν πραγματεύεται, θα ᾖδοντο *προσόδια*, ὡς καὶ ἐν τοῖς Ἀρτεμιρίοις (ΑΕ 1902 σ. 96) εἶνε βεβαίως ἀναμφισβήτητον· ***προσοδίων ποιηταὶ*** ἀναφέρονται ἐν τοῖς ἀγῶσι τῶν Δελφικῶν Σωτηρίων (Collitz. *Dial. Inschr.* 2565).

[1] *Πλάτ. Πολιτ.* 373 б. «Πολλοὶ δὲ οἱ περὶ μουσικήν, ποιηταί τε καὶ τούτων ὑπηρέται, ῥαψῳδοὶ ὑποκριταί, χορευταί, ***ἐργολάβοι, σκευῶν τε παντοδαπῶν δημιουργοί***.

γραφῇ περὶ τῶν νομισμάτων Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ (Pauly-Wissowa 1618).

Στίχ. 23. [*διδασκ*]*άλοις τῶν τραγωιδῶν*. Οἱ διδάσκαλοι οὗτοι δὲν ἦσαν βεβαίως αὐτοὶ οἱ ποιηταί, ἀλλ' ἄλλοι εἰδικοί, οἵτινες ἐγύμναζον τοὺς τραγῳδοὺς εἰς τὴν παράστασιν καὶ ἐσκηνοθέτουν ἐν γένει τὸ ἔργον, ὡς ὁ γνωστὸς Σαννίων (*Δημ.* XXI, 58) *ὁ τοὺς τραγικοὺς χοροὺς διδάσκων*. Οἱ αὐτοὶ ὀνομάζονται ἁπλῶς *διδάσκαλοι* ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν Σωτηρίων (πρβ. Reisch ἐν *Pauly-Wissowa* σελ. 405 καὶ Müller, *Bühnenaltert.* σελ. 351 καὶ 406) μνημονεύονται δ' ἀμέσως μετὰ τοὺς τραγῳδοὺς ὄντες διάφοροι τῶν διδασκάλων τῶν αὐλητῶν.

Πλὴν τοῦ μισθοῦ ὑπεχρεοῦτο ἡ πόλις νὰ δίδῃ εἰς τοὺς τεχνίτας καὶ *σιτηρέσιον* (στίχ. 22-23) γενικῶς διὰ πέντε ἡμέρας καὶ τὰς τυχὸν προστιθεμένας ἐμβολίμους (ἰδὲ κατωτ.), ἐγίνετο ὅμως, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν στ. 24-25, καὶ διάκρισις εἰς τὴν παροχὴν τοῦ σιτηρεσίου, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, ἴσως δὲ καὶ ὡς πρὸς τὸ διδόμενον χρῆμα εἰς τοὺς διαφόρους τεχνίτας. Τὸ σιτηρέσιον ὁρίζεται εἰς ἐννέα ὀβολούς, δηλαδὴ μίαν καὶ ἡμίσειαν δραχμὴν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐνῷ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῶν Ἀρτεμιρίων (ΑΕ 1902, σ. 96) ὁρίζεται τοῦτο μόνον εἰς μίαν δραχμήν. Τοῦτο ὀφείλεται ἴσως ὄχι μόνον εἰς τὴν διαφορὰν τῶν χρόνων τῆς συντάξεως τῶν δύο ἐπιγραφῶν, τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς τῶν Ἀρτεμιρίων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ὅτι ἐν τοῖς Ἀρτεμιρίοις, τοπικῇ μόνον τῶν Ἐρετριέων ἑορτῇ, δὲν θὰ προσελαμβάνοντο πρώτης τάξεως τεχνῖται, ὡς ἐν τοῖς ἀγῶσι, περὶ ὧν πραγματεύεται ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφή.

Οἱ ἀγῶνες τῶν μὲν *Διονυσίων* (στίχ. 25-28) ἐτελοῦντο κατὰ τὴν τοπογραφικὴν σειρὰν γινομένης ἀρχῆς ἀπὸ τῆς Καρύστου, μετὰ ταῦτα ἐν Ἐρετρίᾳ, Χαλκίδι καὶ Ὠρεῷ, τῶν δὲ *Δημητριείων* (στ. 37-40) ἐν ταῖς αὐταῖς πόλεσι κατὰ τὴν ἀντίστροφον τάξιν γινομένης ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ Ὠρεοῦ.

Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι, ἐνῷ ὀνομάζεται ὁ Ὠρεός, ὡς ἡ μία τῶν τεσσάρων πόλεων, ἐν ᾗ ἐτελοῦντο οἱ ἀγῶνες (στίχ. 37), οἱ κάτοικοι καλοῦνται Ἱστιαιεῖς (στίχ. 5, 28). Λοιπὸν φαίνεται ὅτι, μολονότι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπιγραφῆς ἡμῶν ὁ Ὠρεὸς εἶνε ἡ κυριωτέρα πόλις τῆς χώρας, ἣν κατεῖχον οἱ Ἱστιαιεῖς, ἐξακολουθοῦσιν ὅμως οἱ κατέχοντες τὸ πρότερον εἰς τὴν Ἱστιαίαν ἀνῆκον τμῆμα τοῦτο τῆς βορείου Εὐβοίας, ὅπερ ἀπηρτίζετο ἐκ διαφόρων δήμων, ὅπως καὶ τὸ τμῆμα τῆς Ἐρετρικῆς, νὰ καλῶνται Ἱστιαιεῖς καὶ ὄχι Ὠρεῖται, τοῦ ὀνόματος τούτου περιοριζομένου ἴσως μόνον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως Ὠρεοῦ [1].

Αἱ ἑορταὶ δὲν διήρκουν περισσότερον τῶν πέντε ἡμερῶν ἐν ἑκάστῃ πόλει, πιθανώτατα ὀλιγώτερον, ἀφοῦ μόνον διὰ τόσας ἡμέρας ἐλάμβανον σιτηρέσιον οἱ ἀγωνισταί.

Ἐν Ἐρετρίᾳ καὶ Χαλκίδι ἐτελοῦντο τὰ Διονύσια κατὰ τὸν Ληναιῶνα μῆνα· τῶν ἄλλων πόλεων αἱ ἀντίστοιχοι χρονολογίαι δὲν ἐσώθησαν. Πλὴν τοῦ Ληναιῶνος ἄλλοι γνωστοὶ μέχρι τοῦδε Ἐρετρικοὶ μῆνες εἶνε ὁ Ἀνθεστηριών (ΑΕ 1902 σ. 104), ὁ Ἀπατουριὼν (ἐν ἀνεκδότῳ εἰσέτι ἐπιγραφῇ) καὶ ὁ Ἱππιὼν (CIG 2265).

Περὶ τῆς παρεμβολῆς ἡμερῶν εἰς τὰ ἀρχαῖα ἡμερολόγια, αἵτινες ἐκαλοῦντο *ἐμβόλιμοι*, πρβ. Mommsen, *Chronologie* σ. 124 κέ. Δυστυχῶς ὁ στίχ. 29, ἐν ᾧ ὡρίζετο ἡ διάταξις περὶ τῶν ἐμβολίμων ἡμερῶν, καθ' ἃς πιθανώτατα παρετείνοντο διὰ διαφόρους λόγους οἱ ἀγῶνες δὲν ἐσώθη· ἐκ τῶν σῳζομένων φαίνεται ὅτι μέχρι τριῶν ἡμερῶν ἠδύναντο μόνον νὰ παρεμβληθῶσι.

Στίχ. 29. Συνεπλήρωσα μετὰ δισταγμοῦ *ἐ*[*ξεῖ*]*ν*, διότι οὐδεὶς ἄλλος τῶν διαλεκτικῶν Ἐρετρικῶν τύπων ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ.

Στίχ. 30. ***τραγωιδοὺς τοὺς ἐργολαβήσαντας*** καὶ κατωτέρω στίχ. 53 ***τῶν τεχνιτῶν*** [***τῶν λαβόντων τὰ ἔργα*** καὶ στίχ. 63 ***τοῖς ἐργολαβήσασιν τεχνίταις.*** Ἐκ τούτων καὶ ἐν γένει ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἡμῶν φαίνεται ὅτι οἱ τεχνῖται ἀνελάμβανον τὰ ἔργα ὄντες ὑπεύθυνοι αὐτοὶ ἀμέσως πρὸς τοὺς ἐργοδότας, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὑποχρεοῦνται νὰ ὁρίσωσιν ἐγγυητὰς (στ. 17), καὶ καταδιώκονται αὐτοί, ὅταν δὲν προσέλθωσιν εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀναληφθέντα ἔργα (στ. 43). Ἀλλὰ τότε ποία εἶνε ἡ θέσις τῶν ***ἐργολάβων*** (στ. 43, 50, 67, 70); Δὲν ἦσαν βεβαίως οὗτοι, ὅπως οἱ ἐργολάβοι τῶν λοιπῶν δημοσίων ἔργων, μόνοι ὑπεύθυνοι πρὸς τοὺς ἐργοδότας. Ἐν στ. 43 φαίνεται ὅτι ὁρίζεται, ὅτι, ἂν οἱ τεχνῖ-

[1] Πρβ. διὰ τὸν Ὠρεὸν Geyer, *Topogr. und Gesch. von der Insel Euboia* σελ. 82 κέ.. Lolling *AM* VIII 18. Wilhelm *AEMaÖ* XV 115. Busolt, *Gr. Gesch.* III 430 σημ. 2.

ται δὲν προσέλθωσιν εἰς τοὺς ἀγῶνας, θὰ καταδιώκηται ὁ τεχνίτης, ὁ ἐργολάβος καὶ ὁ ἐγγυητής, καὶ κατωτέρω δὲ ἐπιβάλλεται ἡ αὐτὴ ποινὴ δι' ἐργολάβους ἢ τεχνίτας παρανομοῦντας ἢ ἀποφεύγοντας τὴν ἐργολαβίαν. Λοιπὸν φαίνεται ὅτι οἱ ἐργολάβοι ἦσαν ἢ μόνον μεσῖται, ὑπεύθυνοι πάντοτε, προμηθεύοντες τοὺς τεχνίτας, καὶ αὐτοὺς ὑπευθύνους ἀμέσως πρὸς τοὺς ἐργοδότας, ἢ παρίσταντο μόνοι ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν τεχνιτῶν ἀναλαμβάνοντες τὴν ἐργολαβίαν ἐν ὀνόματι τοῦ σώματος τῶν τεχνιτῶν, οὓς ἀντεπροσώπευον. Ὅμοιόν τι φαίνεται ὅτι ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς Κερκυραϊκῆς ἐπιγραφῆς (Collitz, *Dial. Inschr.* ἔ.ἄ.) στ. 30 κέ., *εἰ δὲ δυνατοὶ ἐόντες καὶ μὴ ἐπικωλύοντος μηθενὸς μὴ ἀποστείλῃ ἁ πόλις ἐπὶ τοὺς τεχνίτας κατὰ τὰν περίοδον ἑκάσταν ἢ παραγενομένων τῶν ἐργολάβων μὴ μισθώσαιτο τοὺς τεχνίτας*· δηλαδὴ καὶ ἐνταῦθα ἡ πόλις προβαίνει ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν μίσθωσιν τῶν τεχνιτῶν, οἱ δ' ἐργολάβοι παρίστανται μόνον ὡς ἀντιπρόσωποι τούτων. Ἄλλως τε δὲ καὶ οἱ *ἐργολάβοι* κατελέγοντο καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς διονυσιακοὺς τεχνίτας (*Πλάτων* ἔ. ἄ.).

Ἐν *στίχ. 32-35* περιεγράφετο ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐγίνετο ἡ κρίσις εἰς τοὺς ἀγῶνας· ὁποία ἦτο ἡ χρῆσις τοῦ *γραμματείου* (στίχ. 34) εἰς τὰς κρίσεις τῶν δραματικῶν ἀγώνων γνωρίζομεν ἐκ τῶν ἀττικῶν Διονυσίων.

Ἴσως ἐν *στίχ. 34-35* περιεγράφετο ὁ τρόπος τῆς κληρώσεως τῶν κριτῶν ἐκ τῶν χορηγῶν.

Στίχ. 41. γέγραπται Καρυστίους κεχρῆσθαι τοῖς τεχνίταις εἰς τὰ Ἀριστονίκεια· μολονότι ἡ ἔννοια δὲν δύναται νὰ συμπληρωθῇ τελείως, φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε διάταξις ἐπιτρέπουσα εἰς τοὺς Καρυστίους νὰ χρησιμοποιήσωσι τοὺς τεχνίτας εἰς τὰ Ἀριστονίκεια, τοπικήν, ἄγνωστον ἄλλοθεν, ἑορτὴν τῶν Καρυστίων, ἀγομένην πιθανώτατα πρὸς τιμὴν τοῦ συμπολίτου αὐτῶν φίλου καὶ συσφαιριστοῦ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἀριστονίκου τοῦ Καρυστίου.

Στίχ. 37. Τοῦ *Δημητριῶ[νος] μηνός*. Πρὸς τιμὴν Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ (Pauly-Wissowa *Demetrion*). Ἐν Ἀθήναις ἀντικατέστησεν ἐπί τινα χρόνον τὸν Μουνιχιῶνα.

Ἐν *στίχ. 42-49* ἀνεγράφοντο ποιναὶ διὰ τοὺς τεχνίτας, οἵτινες μισθωθέντες δὲν θὰ προσήρχοντο εἰς τοὺς ἀγῶνας· δυστυχῶς ἡ κακὴ διατήρησις τῆς ἐπιγραφῆς ἐμποδίζει καὶ ἐνταῦθα τὴν τελείαν κατανόησιν τῶν διατάξεων.

Ἐν πρώτοις φαίνεται ὅτι (στίχ. 42-44), ἄν τινες ἐκ τῶν μισθωθέντων τεχνιτῶν ἐγκατέλειπόν τι ἐκ τῶν ἔργων, ἅτινα εἶχον ἀναλάβει, κατεδικάζοντο νὰ πληρώσωσι τὸ διπλάσιον, πιθανώτατα τοῦ συμπεφωνημένου μισθοῦ, πρὸς εἴσπραξιν δὲ τούτου ἐξεβιάζοντο ὅ τε τεχνίτης καὶ ὁ ἐργολάβος καὶ ὁ ἐγγυητὴς διὰ προσωπικῆς κρατήσεως καὶ διὰ κατασχέσεως πάντων τῶν πραγμάτων, ὅσα ἤθελον ἔχει μεθ' ἑαυτῶν.

Ἐν *στίχ. 47-48* ὡρίζετο ποινὴ καὶ δι' ὅν τινα ἤθελεν ὑποβάλει ἢ ἤθελεν ἐγκρίνει πρότασιν περὶ χαρισμοῦ τῆς ποινῆς τῶν καταλειπόντων τὰ ἔργα· ἐν τούτοις ὅμως ἐπετρέπετο, ὡς φαίνεται, νὰ κάμνωσιν ἔκκλησιν κατὰ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως πρὸς *τὸν βασιλέα* (στίχ. 48· τῆς Μακεδονίας πάντως), ὅστις ἀπεφάσιζε τότε πλέον ὁριστικῶς περὶ αὐτῶν.

Ἐν *στίχ. 51-52* εἶνε πιθανόν, μολονότι εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ συμπληρωθῇ ἐν τῷ συνόλῳ ἡ ἔννοια, ὅτι περιείχετο εὐνοϊκή τις διάταξις, διὰ τεχνίτας κωλυθέντας ἕνεκα *χειμῶνος* νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰ ἔργα καὶ παρουσιαζομένους βραδύτερον, καθ' ὅμοιόν τινα τρόπον πρὸς τὴν ἐξ Ἰασοῦ ἐπιγραφὴν (LeBas, *Asie Mineure* 281 στίχ. 20 κέ. *ἐὰν μή τις δι' ἀσθένειαν ἢ διὰ χειμῶνα ἀδύνατος γένηται*).

Τί περιελάμβανον οἱ στίχοι 53-54 δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω.

Ἐκ τοῦ *54 στίχου* ἐξάγεται ὅτι ἡ στήλη ἡμῶν ἦτο ἱδρυμένη ἐν τῷ θεάτρῳ ἀπέχοντι περὶ τὰ 300 μέτρα τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος, ἐκεῖθεν δὲ ληφθεῖσα ἐχρησιμοποιήθη ὡς κάλυμμα τοῦ τάφου.

Ἀπὸ τοῦ *57* μέχρι τοῦ *60 στίχου* περιεγράφοντο τὰ κατὰ τὸν χρόνον καὶ τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἐργολαβίας τῶν Διονυσίων ἐν Χαλκίδι τὸν Ἀπατουριῶνα μῆνα.

Στίχ. 60-61. Καὶ ἡ διάταξις περὶ τῶν *πρότερον ἐζημιωμένων* δὲν ἐξηγεῖται δυστυχῶς τελείως ἐκ τῶν σῳζομένων· φαίνεται ὅμως ὅτι ἐπετρέπετο καὶ εἰς τοὺς *ζημιωθέντας*, ἐν προηγουμένῳ τινὶ ἀγῶνι πάντως, νὰ μετάσχωσι τῆς ἐργολαβίας,

ἀφοῦ βεβαιώσωσι δι' ὅρκου (*ἐξομοσαμένοις*) ὅτι εἶχεν ἀφεθῇ αὐτοῖς ἡ προτέρα ζημία.

Στίχ. 62-64 τὴ[ν ἀσφ]άλειαν κτλ. Ἓν ἐκ τῶν κυριωτέρων προνομίων, ὧν ἀπέλαυον *οἱ τεχνῖται* κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο καὶ ἡ *ἀσυλία* καὶ *ἀσφάλεια*. Ἐν τῷ ψηφίσματι τῶν Ἀμφικτυόνων (IG II 551 περὶ τὸ 278 π. Χρ.) παρέχεται εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις Διονυσιακοὺς τεχνίτας ἡ *ἀσυλία* καὶ *ἀσφάλεια* ἢ μᾶλλον ἐπικυροῦνται ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων τὰ προνόμια ταῦτα, ὧν ἀπέλαυον ἤδη τότε οἱ τεχνῖται δι' ἀποφάσεων τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν πόλεων, παρέχεται δ' εἰς αὐτοὺς πρὸς τούτοις καὶ ἡ *ἀτέλεια*, δηλαδὴ ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῶν δημοσίων εἰσφορῶν ὡς καὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων. Καὶ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς ἡμῶν φαίνεται ὅτι παρείχετο εἰς τοὺς *τεχνίτας*, εἰδικῶς ὅμως τοὺς μετέχοντας τῆς ἐργολαβίας τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀγώνων τῶν Δημητριείων καὶ Διονυσίων ἡ *ἀσφάλεια*, ἥτις καὶ αὕτη, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ στίχ. 44, κατηργεῖτο, ἂν ὁ τεχνίτης ἐγκατέλειπε τὸν ἀγῶνα. Τί ὡρίζετο περὶ τῆς ἀσφαλείας ἐν σχέσει πρὸς τὰ *πολιτικὰ ἐγκλήματα* (στ. 64) δὲν εἶνε εὔκολον νὰ κατανοηθῇ. Πλὴν τοῦ προνομίου τούτου τῆς ἀσφαλείας φαίνεται ὅτι παρείχετο εἰς τοὺς τεχνίτας καὶ τὸ προνόμιον τῆς ἀτελοῦς εἰσαγωγῆς πάντων τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ὅπερ ἔμως ἐπίσης κατηργεῖτο, ἂν οἱ τεχνῖται δὲν ἀνελάμβανον τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐξεδίδοντο εἰς αὐτούς (στ. 68-70).

Στίχ. 65-67 περιεῖχον διάταξιν, καθ' ἣν ἐν περιπτώσει ἀπουσίας τεχνιτῶν τινων ἐκ τῶν ἀναλαβόντων τὰ ἔργα ἐπετρέπετο εἰς τοὺς πρὸς τοῦτο τεταγμένους νὰ μισθώσωσι κατὰ τὸ δυνατὸν ἄλλους τεχνίτας, οἵτινες τότε μετέβαινον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, ἐν αἷς ὑπελείπετο νὰ γίνῃ ἀκόμη ὁ ἀγών.

Οἱ τελευταῖοι στίχοι, οἱ μόνοι πλήρεις καὶ καλῶς σῳζόμενοι, περιέχουσι διατάξεις περὶ ἐπιβολῆς προστίμων καὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰσπράξεως αὐτῶν εἰς ἐργολάβους ἢ τεχνίτας παραβλάπτοντας ὁπωσδήποτε τοὺς ἀγῶνας.

Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς ἡμῶν ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὰ γράμματα τῆς στήλης τοῦ Χαιρεφάνους, καὶ ἂν μὴ εἶνε σύγχρονος πρὸς ταύτην ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφή, δὲν δύναται ὅμως νὰ εἶνε καὶ πολλῷ νεωτέρα αὐτῆς, ἀφοῦ δ' ἐκείνη ἐγράφη περὶ τὰ τέλη τῆς 4 ἑκατονταετηρίδος, εἰς χρόνους ὄχι πολὺ ἀπέχοντας τῆς ἐποχῆς ταύτης πρέπει νὰ ἀναγάγωμεν καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἡμῶν. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἐκ τῶν περὶ τὸ τέλος τῆς 4 ἑκατονταετηρίδος χρόνων προερχομένας Ἐρετρικὰς ἐπιγραφὰς ὁμοιάζει ἡ γραφὴ ταύτης, ἰδίᾳ δὲ καὶ πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ ὑπὲρ Γλαυκίππου καὶ τῶν ἀδελφῶν ψηφίσματος τῶν περὶ τὸ 300 π. Χρ. χρόνων τοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ (Wilhelm ΑΕ 1892, 120).

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιγραφῆς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξαχθῇ ὅτι αὕτη συνετάχθη πάντως περὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους καὶ δὴ ἐπὶ τῆς βασιλείας Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ.

Ἡ ἑορτὴ τῶν Δημητριείων, περὶ ἧς πραγματεύεται ἡ ἐπιγραφή, ἱδρύθη ἐν Ἀθήναις, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πλούταρχος (*Δημ.* 12), πρὸς τιμὴν Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας τούτου, διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν μετωνομάσθη καὶ ὁ Ἀττικὸς μὴν Μουνιχιὼν κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως Δημητριών. Οἱ λόγοι τῆς ὑπερμέτρου κολακείας, οἵτινες παρεκίνησαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ προβῶσιν εἰς τὰς ὑπερβολικὰς ταύτας ἐκδηλώσεις τιμῆς πρὸς τὸν βασιλέα Δημήτριον, φαίνεται ὅτι ἠνάγκασαν καὶ τοὺς Ἐρετριεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς κατοίκους τῆς Εὐβοίας, κατὰ μίμησιν ἴσως καὶ τῶν Ἀθηναίων, νὰ ψηφίσωσι τὰς αὐτὰς τιμὰς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, καὶ νὰ ἱδρύσωσι καὶ αὐτοὶ τὴν ἑορτὴν τῶν Δημητριείων καὶ νὰ μετονομάσωσι μῆνά τινα τοῦ ἔτους εἰς Δημητριῶνα.

Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς ἐγένετο κύριος τῆς Εὐβοίας περὶ τὸ 304 π. Χρ., τότε δ' εἶνε πιθανὸν ὅτι ἐψηφίσθησαν αἱ πρὸς αὐτὸν τιμαὶ ὑπὸ τῶν Εὐβοέων, ἀλλ' ἡ ἐπιγραφὴ ἡμῶν δυνατὸν εἶνε νὰ ἐγράφη καὶ βραδύτερον, διότι δὲν εἶνε αὐτὸ τὸ ψήφισμα τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀγώνων, ἀλλ' ὁ κανονισμὸς τοῦ τρόπου τῆς τελέσεως αὐτῶν, ὅστις δὲν εἶνε ἀναγκαῖον νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐγράφη ἐπὶ τῆς στήλης ἀμέσως ἅμα τῇ ψηφίσει τῆς ἱδρύσεως τῶν ἑορτῶν.

Ὅτι δὲν ἐγράφη κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς βασιλείας τοῦ Δημητρίου ἡ ἐπιγραφὴ νομίζω ὅτι ἐξάγεται ἐκ τῆς μνημονεύσεως τοῦ *νομίσματος Δημητριείου* διὰ τὴν ἀμοιβὴν τῶν τεχνιτῶν. Εἰς τὴν κοπὴν νομίσματος φέροντος τὸν τύπον αὐτοῦ ἦτο

δυνατὸν νὰ προβῇ ὁ Δημήτριος μόνον ὅτε μετὰ τὴν ἐν Ἰψῷ μάχην καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιγόνου ἔμεινεν αὐτὸς μόνος βασιλεύς, ἀλλὰ διὰ νὰ κυκλοφορήσῃ τοῦτο εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ νὰ γίνῃ ὀνομαστὸν ἔπρεπε νὰ παρέλθῃ πάντως ὀλίγος χρόνος, λοιπὸν διὰ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἶχον παρέλθει τὰ πρῶτα ἔτη τῆς 3 ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἐγράφη ἡ ἐπιγραφὴ ἡμῶν. Ὅτι δ' ὅμως πάντως ἐγράφη ζῶντος ἔτι καὶ ἀκμάζοντος τοῦ Δημητρίου, δηλαδὴ μέχρι τοῦ 292 π.Χρ., νομίζω ὅτι εἶνε ἀναμφισβήτητον· πλὴν τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς, ὅπερ ἐνδεικνύει τοὺς χρόνους τῶν ἀρχῶν τῆς 3 ἑκατονταετηρίδος, εἶνε καὶ πολὺ πιθανὸν ὅτι αἱ εἰς βασιλεῖς ἀποδιδόμεναι ὑπερβολικαὶ ἰσόθεοι τιμαὶ κατελύοντο ἀφοῦ ἐξέλειπεν ἡ δύναμις τούτων.

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ φαίνονται οἱ Εὐβοεῖς ἡνωμένοι, εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας ἀπὸ τῶν μέσων τῆς 5 ἑκατονταετηρίδος ὑφίστατο ὁ σύνδεσμος τῶν Εὐβοϊκῶν πόλεων, τὸ Εὐβοϊκὸν συνέδριον. Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς φαίνεται ὅτι εἶχον οὗτοι καὶ κοινοὺς νόμους, πιθανώτατα δ' εἶχον καὶ κοινὸν τύπον πολιτεύματος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως καὶ ἐν Χαλκίδι ὅπως καὶ ἐν Ἐρετρίᾳ τῶν *προβούλων* καὶ *στρατηγῶν*.

Ἀριθ. 2. Α, Β (*πίν.* 2,α, *εἰκ* 2). Στήλη μαρμάρου ὕψ. 1·60, πλ. 0·71 καὶ πάχ. 0·12· ἐλλιπὴς τὴν κορυφήν, ἥτις ἀπεκόπη πλαγίως μετὰ μέρους τῆς ἐπιγραφῆς. Μικρὸν μέρος κατὰ τὴν βάσιν δὲν εἶνε, ὅπως ἡ λοιπὴ στήλη λελειασμένον, διότι ἐκρύπτετο ἐντὸς τῆς αὔλακος τοῦ λίθου, ἐφ' οὗ ἦτο ἐνεσφηνωμένη αὕτη. Εὑρέθη ὑπτία παρὰ τὸ κρηπίδωμα τῆς ΒΑ πλευρᾶς τοῦ ναοῦ ἔχουσα διεύθυνσιν κάθετον πρὸς τοῦτο, πιθανῶς ἐν ᾗ θέσει κατέπεσεν ἀρχικῶς ἐκ τοῦ λίθου, ἐν ᾧ ἦτο ἐνεσφηνωμένη. Εἶνε ἀμφοτέρωθεν ἐπιγεγραμμένη, φθάνει δ' ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἡ ἐπιγραφὴ μέχρι σχεδὸν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀλειάντου μείναντος μέρους τῆς στήλης, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς

Εἰκὼν 2 (ἐπιγρ. ἀριθ. 2, Α, στίχ. 1-41). Κατάλογος δημοτῶν Ἐρετριέων.

μένει μικρὸς χῶρος μέχρι 0·20 περίπου κενὸς κατὰ τὸ κατώτερον μέρος. Αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν ἐγράφησαν ἐν συνεχείᾳ καὶ οὐχὶ εἰς διαφόρους περιστάσεις, ὡς τοῦτο ἐγένετο ἐν τῷ ἄλλῳ μεγάλῳ Ἐρετρικῷ καταλόγῳ, ὅστις ἐδημοσιεύθη ἤδη πολλάκις (ΑΕ 1895. Σταυρόπουλος). Μόνον οἱ τελευταῖοι στίχοι καὶ τῶν δύο πλευρῶν φαίνεται ὅτι προσετέθησαν βραδύτερον γραφέντες ἀμελέστερον τῆς λοιπῆς ἐπιγραφῆς. Ὅπως καὶ ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ Σταυροπούλλου δημοσιευθείσαις ἐπιγραφαῖς ὑπάρχουσι μεταξὺ τοῦ ὀνόματος τοῦ δημότου καὶ τοῦ πατρικοῦ στιγμαὶ παραλειφθεῖσαι ἐν τῇ μεταγραφῇ φαινόμεναι ὅμως καλῶς ἐπὶ τοῦ πίνακος 2, α καὶ τῆς εἰκόνος 2.

Α

ΑΙ
Διονυ
Φιλέας Φιλ...
Εὐπάλαμος Μ...
Εὐκλείδης Ἀκτειδ[ου
Θεόδοτος Φανέου Ζα(ρ)
Φιλώνιχος Κεφάλου Ζαρ
Ποδώνυμος Εὐμαρείδου Ζα
Πύθαρχο. Ἀντιλάκου ἐγ Νε
Χαιρέστρατος Διδυμάρχου Δισ
Δημοκράτης Κεφαλήτου Περ
Εὐκτήμων Κλειτάρχου Ζαρη
Ἀρχῖνος Θαύμωνος ἐγ Νε
Σωκράτης Ἐπικράτου Δισμ
Ζωΐλος Τηχιππίδου Ζαρ
Φιλιστίδης Κλεογένου Δισμ
Παράμονος Παραμονίδου Δισ
Κλεοπείθης Ἡρακλείδου Ζαρ
Πραξιτέλης Πραξίνου ἐγ Νε
Θεόδοτος Θεοπόμπου Δισ
Ἀριστομήδης Κοινέως Ζαρ
Λεπτίνης Κρινίππου Περ
Ἀχαιὸς Κωμάρχου ἐγ Ν
Μελίτων Πρηξίππου Φλι
Παράμονος Μνησάρχου Ζαρ
Πανταχλῆς Δημοτίμου Ζαρ
Σωκλείδης Ἐπικτήτου Ζαρ
Θεαγγελίδης Θεαγγέλου Ραφ
Θεοφάνης Ξενοχάρου Ζαρ
Ξένων Μονιππίδου Ζαρ
Κλεώνυμος Κλεοτίμου Ζαρ
Σήμανδρος Νικάρχου Ζαρ
Δήμαρχος Δημονίκου Ζαρ
Μνησιππίδης Μνησάρχου Ζαρ
Σώταιρος Σωφίλου Ζαρ
Αἰνέας Ξενοφῶντος Στυ
[Φ]ανώνδης Κλειτοφῶντος Ζαρ
Πιστέταιρος Δημοστράτου Στυρ

L
Φανοκ
Θρασύμαχ[ος
Κλεόνικος Ἀρι...
Αἴγλων Ἱππονίκ[ου
Τιμοκράτης Ἀντ..
Χαιρεφάνης Χαιρ..
Δίμων Χαρμίδου Στ[υρ]
Παράμονος Αἰσχύλου Ζαρ
Ἀμφίκριτος Ἀμφικράτου Στυρ
Νεοκλῆς Μελάντου Στυρ
Κτῆτος Ἀντιπάτρου Γρυν
Μνησίας Ἑκτορίδου Ζαρ
Ἄρχιππος Τιμοδήμου Ζαρ
Χαιρέστρατος Οἰνανθίσκου Στυ
Ἰλῖνος Ἀρχιδάμου Στυρ
Τελέσανδρος Μιλησάνδρου Οἰν
Μυρτείδης Μύρτωνος Φαλ
Μενέστρατος Λάκωνος Ζαρ
Μυρτείδης Νεανδρίδου Φαλ
Ὠρωπίνης Βουλάρχου Δισμ
Φιλοκράτης Πυθάρχου Στυρ
Ξενόκριτος Ξενοκλείδου Ραφι
Καλλιτέλης Καλλιστράτου Ζαρ
Ἀριστόδημος Ἀριστέου Ζαρ
Πολυφοίτας Φανίππου Φαλ
Ἀντιμένης Ἀντιμάχου Δισ
Ἀρχέβιος Ἀθαμβήτου Στυρ
Φιλοφάνης Ξενοχάρου Ζαρ
Θαρρίας Θαρρυμάχου Ζαρ

Νικ
Τεγε[ήτης;]
Ἕρμων Πα...
Νικίας Νικ...
Αἰσχύλος Φαν...
Ἡρακλειόδωρος Μ...
Κλείταρχος Φιλέου Ζ[αρ]
Φίλων Καλλικλείδου ..
Ἀριστοκλῆς Ἀριστοφῶντ[ος
Δήμαρχος Μειλίχου Ζαρ
Εὐθιππίδης Εὐθυκλέου Φα
Κτηρικράτης Πολυκλέου Ζα
Ἡραίων Μύρτωνος Ζαρ
Ἀμφικράτης Ἀμφιθείδου ἐκ Τ
Ἀρχέστρατος Ἐπικτήτου Ραφ
Ἀθηνογένης Ἀθηνοκλέου (Φ)α
Πολύστρατος Πολυξένου Π(ερ)
Ἀκεστίδης Ἀντικρίτου Ζαρ
Στράτων Ἀντικράτου Ζαρ

Νικίας Πολυκράτου Ζαρ
Στόλων Θαρρυμάχουυ Ζαρ
Νίκαρχος Δημοφλίου Δισμ
Πλούταρχος Νικοκλέου Ραφι
Χαιρίδημος Κλεογένου Φαλ
'Επιγένης Κλεογένου Δισ
'Επανδρίδης 'Επαινέτου Ζαρ
'Αριστοτέλης [Θ]εομάντιδος ἐκ Τη
Πλούταρχος 'Αριστοδήμου Δισμ
Δημόνικος Δημοφῶντος Ζαρ
'Αρχέλαος Ρηξιμάχου Οἰνο
Τιμοκλῆς Κλεάρχου Φλιε
Αἰσχύλος Γλαυκίου Φαλ
Μένιππος Φρυνίχου Οἰνο
'Αντίδωρος Εὐκρατίδου Οἰχα
Αἰσχίνης Θαρρυμάχου Ζαρ
Δημοκήδης Αὐτοβούλου Δισμ
Πρωτόδημος Πρωτολάου Ζαρ
Φιλῖνος Φανοστράτου Δισ
Ξενόφαντος Γλαυκίου Φαλ
Εὐάγγελος Εὐαγγέλου Ραφ
'Εράσιππος 'Αρχεπόλιδος Στυρ
Τελένικος [Π]υλάδου ἐγ Νε
Αἰσχύλος Παραμόνου Ζαρ
Κλεομένης Κλεοδήμου Ζαρ
Εὐχάρης Εὐκράτου Ζαρ
'Αριστοκλῆς Μύρτωνος Φαλ
Λευκαῖος 'Αριστογείτονος Ραφ
Νικόδημος Αἰνέου Δισμ
Δημοκράτης Νικίου Περ
Καλλικλῆς Φίλωνος Ραφι
Θράσυλλος Μύλου Στυρ
'Ελπίνικος Πρωταρχίδου Ζαρ
Χαιρέφιλος Χαιρεβίου Ζαρ
Πανταχλῆς Πολυκράτου Ζαρ
Λύσιππος Λυρανίου Ζαρ
Οἰνοχάρης Δημοχάρου Ραφ
Παράμονος 'Αρίστου Στυρ
Γέλων Μένου Δισμα
'Ερμόφιλος 'Επιχαρμίδου Δισμ
Παράμονος Δωρίππου Δισμ
Κεφαλήτης Αἰνέου Δισμ
Σώμηλος Θάρρωνος Ραφ
Δοροπίδης Μηκιστοδώρο Δισ
Αἴσχρων 'Ιππονίκου Στυρ
Νεόδημος Νεαίου Στυρ
Φιλιστίδης Καλλίου Οἰνο
Εὔφημος Κλεωνύμου Φλι

Λευκόδωρος 'Απολλω νίουΡαφ
Καλλιφάνης 'Ερατοξέννου (Φ)λι
Θεογείτων 'Αντιφάνου ἐξ 'Ενι
Σώτιμος Σωτιμήδου Ζαρη
(Ο)ἰαῖος Θερίου Δισμ
Τιμηγένης 'Επικράτου Ζαρ
Σιμύλος Κίλλου Ζαρ
Πολυκράτης 'Επικράτου Ζαρ
Εὔανδρος Θεογείτονος ἐξ 'Εν
Κλέαρχος 'Αντιφῶντος Στυ⟨υ⟩
Σώταρχος Αὐτονόμου Ραφι
Μύρτων Πρωτολάου Ζαρ
Καλλικράτης Μελίου Στυρ
Κλείσιππος Φιλιστίδου Δισμ
'Επικράτης Κρατίνου Στυρ
'Αντιφάνης 'Αντιφῶντος Στυρ
Κέφαλος 'Αριστοδήμου ἐκ Τη
'Αριστόδημος Κεφάλου ἐκ Τη
Ὄψινος Γοργίωνος ἐκ Τ
'Αρχέδημος Γοργίωνος ἐκ
Φίλων Μενεκλέου Ζαρ
Φιλόνικος Νικοβούλου Ζαρ
Πολεμαρχίδης Φιλοστράτου Δισ
'Επιχάρης Μειλίχου Στυρ
Θεότιμος Θεοκρίτου Φαλ
Αἴσχρων Μνηριμάχου Ραφ
Λευκόδωρος 'Αριστογείτονος Ραφ
Δρωπύλος Περαίου Στυρ
Ξενοπείθης Ξενοφίλου ἐκ Ν
Εὐκτείδης Εὐκλείδου Ζαρ
'Απολλόδωρος Πυθοδώρου ἐγ Ν
Φρύνιχος 'Ιθαιμένου Οἰνο
Φρύνιχος 'Επιμένου Ζαρ
Μικύλος Γλαύκου ἐκ Τ
Οἰαῖος 'Απολλοδότου Δισμ
Κτηρίας Θεοδώρου Ζαρ
Εὐκτήμων Εὐκταίου Ζαρ
Παράμονος Θεάγου Δισ
'Αριστόκριτος 'Επιμέλου Ζαρ
Νικολείδης Νικοβούλου Ζαρ
'Αντιφάνης Βουκόλου Περ
Ἵκανος Φιλιστίδου Στυρ
Κλεόκριτος Κλεωνύμου Ζαρ
Μέλιττος Πυρίδου Ραφι
Γόργιππος Γοργύθου Φαλλ
Πολυκλῆς 'Αρκεσίμου Στυρ
Εὐκλείδης 'Ελπινίκου Στυρ
'Αρχανδρίδης Μεγαλίνου Δισ

Κοινεὺς Καλλικλέου Ζαρ
Φίλων Μένωνος Ζαρ
Αἰσχίνης Ληωνιάρχου Περ
Στρατόνικος Στρατίου Ζαρ
Φίλων 'Επικτήτου Ραφ
'Επίκουρος Νικολείδου Ζαρ
Εὐφάνης Εὐφέροντος Οἰν
Δίων 'Αμφίου Ζαρη
Μενέδημος Μενύλου Οἰν
Χαιρέφιλος Τιμάρχου Φλι
Γνωτάδης Πολυκλέου ἐξ 'Εσ
Πολύμνηστος Πολυκλέου ἐξ
Αἰσχύλος Ἄγνωνος ἐξ 'Εσ
Χάρμος Κοιδάρου Ζαρ
Στράτων 'Ιέρωνος Ραφ
Ξάνθιππος Ξανθίδου Ζαρ
Φιλιστίδης Λυσιστράτου ἐκ Τ
Διότιμος Δαμοτέλου Περ
'Επιτιμίδας Λυσίου Στυ(ρ)
Νικήρατος Νικίου Στυρ
'Αρχέλαος 'Αρχετίμου Φλι
Φανόστρατος Λιμνέος Οἰνο
Δημόκριτος Εὐκρίτου Φλι
Βίοττος 'Απολλωνίου Ζαρ
'Ηγησίας Ξενοκλέου Ζαρ
Κλεόστρατος Κλεοξένου ἐγ Ν
Καλλιππίδης Καλλίππου Ζαρ
'Ονηρίδης Πολυκλέου ἐξ 'Εσχ
Δημοκράτης Πολυκλέου Οἰν
Σωσικράτης Εὐθυκράτου Ζαρ
'Αντίδοτος Πειθίου Στυρ
Φίλων Φάνου Ραφι
Ρηξίμαχος 'Αρχελάου Οἰνο
Νικόβιος 'Ιπποστράτου ἐκ Τ
Παράμονος Νομηνίου Φλι
Βουληκλείδης Ξανθίππου Ζαρ
Κλεομήδης Κλεινοδήμου ἐκ Τ
Τιμόδημος 'Αρκεσιλάου ἐγ Ν
Νίκων Φιλοκλέου Ζαρ
Δημοκράτης Δ αίτωνος Φλι
Κυδίας Πυθοδώρου Φαλ
Χαρμίων Παραμόνου Οἰν
Εὐκτείδης Κρατίνου Φαλ
Κλεογένης Κλεοχάρου Ραφ
'Αντίπτερος Πτέρωνος Δισ
Γογγύλος Φρυνίχου Ζαρ
Πολύοκτος Ποσέω Ζαρ
'Αρχίδαμος Τιμάνδρου Οἰν

Διδύμαρχος Λυσανδρίδου Δισμ
Δημοκλῆς 'Αρχεπτολέμου Δισμ
Νικόμαχος Νικάνδρου Ζαρ
Θήρων Ἡρακλείδου Περ
Αἰσχυλίων Βιόττου ἐκ Χυ
Θεοκλῆς Θεογείτονος Ζαρ
Μελίτων 'Αριστωνύμου Ζαρ
Προκλῆς Θεοκλείδου Δισμ
Εὐκταῖος Εὐκτήμονος Ζαρ
Ἱέρηξ Ἱεροκλέου Δισμ
Φιλωνίδης Μένωνος Φλι
Δερκυλίδης Δικαιογένου Δισμ
'Αρχέβουλος Θράσωνος Φλιε
Σωτιμίδης Καλλιφῶντος Στυρ
Νίκων Εὐνομίδου ἐξ Ἐνι
Παράμονος Ὀλβιάδου Δισμ
Καλλιγείτων 'Αριστοκρίτου Δισμ
Μεγαλῖνος Κτηρίου Δισμ
Κλέανδρος Καλλιφάνου Ραφ
Κλέανδρος Φανέου Δισμ
'Αρίσταρχος Βιόττου ἐκ Τη
Βίοττος 'Αριστάρχου ἐκ Τη
Τιμογένης Τίμωνος Στυρ
Λύσανδρος Λυσίου Στυρ
Καλλιμήδης Μειλίχου Στυρ
Δημοφῶν Δημονίκου Δισμ
Πρωτομένης Μικίνου Στυρ
Ἐράτων Νικοκλέου ἐγ Νε
Νίκαρχος Κωμάρχου ἐγ Ν
Μενεκρατίδης Φιλοξένου ἐγ Ν
Χαιρ δης Χαιροντίδου Ζαρ
Διόφαντος Διοτίμου Φαλ
'Αμφίκριτος Εὐκρίτου Φλι
Εὔκριτος 'Αμφιμάχου Φλι
Καλλιμέδων Φιλοξένου Οἰν
Πολύβουλος Εὐφάνου Ζαρ
Λυσιμαχίδης Εὐθυμαχίδου Στυ
Νικίας Νικοστράτου Στυρ
Χαιρίας Φάρητος Στυρ
Δηϊκράτης Ἐρασίππου Στυρ
Μικίνης 'Αμφικλείδου Στυρ
Κλεόμαχος Εὐμάχου Στυρ
Δήμιππος Εὐφήμου Ζαρ
Θεόπομπος 'Αριστόνου Στυρ
Εὐκράτης Σωκρατίδου ἐγ Ν
'Αριστομένης 'Αριστοκρίτου ἐγ Ν
Προκλείδης Προκλέου Δισμ
Μένιππος Φιλοξένου ἐκ Τη

Δημοσθένης Δημάρχου Ζαρ
Πολύοκτος Πολυκράτου Ζαρ
'Αριστόδημος Τιμηγένου Ζαρ
'Αριστέας 'Αντιβάσιδος Ζαρ
Δηλιάδης Κλεοξένου Φαλλ
Φρυνώνδης Θεοκλείδου ἐγ Ν
Πρώταρχος Μικύλου Ζαρ
Λύσανδρος 'Απολλωνίου Ζαρ
'Αξιόνικος Αἰνέου Στυ
Εὔμοιρος 'Ελπινίκου Φλι
Θεόξ[ενος] Ξενώνδου Οἰν
'Αριστόβουλος Διοδώρου Ζαρ
Θεοτιμήδης Σωτιμήδου Ζαρ
Κτησίας Χαρίνου Στυρ
Μύρτων 'Αρχίππου Στυρ
Χαιρέας Διδυμάρχου Δισ
'Αρχείδης 'Αρχίππου Στυρ
Περικλῆς Θεοδώρου Στυ
Μενέφιλος Μενεστράτου Στυ
Ἐ[π]ιγένης 'Αντικράτου Ζαρ
Καλλίδημος Καλλιβίου Ζαρ
Φίλων Χαρμίδου Ζαρ
'Αρίσταρχος Φιλωνίχου Ζαρ
Εὐβοΐσκος Εὐμαρείδου Ζαρ
Νικόβουλος Νίκωνος Δισμ
Κλέων Κλεωνύμου Ζαρ
Τίμαρχος Τιμαρχίδου Ζαρ
Παράμονος Νικάρχου Οἰν
Εὔφημος Δημίππου Ζαρ
Ξενόφαντος Στησάρχου ἐγ Ν
Πολυκράτης Νικίου Ζαρ
Νίκων Νικίου Ζαρ
Κάλλιππος Καλλιπίδου ἐγ Ν
Παραμονίδης 'Αμύντου Δισ
Νικόστρατος Πίθωνος Δισμ
Φιλιστίδης Εὐκλέου Φλι
Εὐκλῆς Φιλιστίδου Φλι
Φιλῖνος Θεοπόμπου Δισ
Ἐπιφάνης Νεοφάνου Στυρ
Ἐχέτιμος Κλεαριστίδου Ραφ
'Αριστόνους Μιξιδήμου Ζαρ
Φάνανδρος Κλειτάρχου ἐγ Ν
Τιμαρχίδης Πολυώρου Ζαρ
Ὀνήριμος Θαρρίμου Δισμ
Κλέαρχος Τιμοκλέου Φλι
Ὄτανος Φρυνίχου ἐξ 'Ενι
'Ανδρομένης 'Ανδροδάμαντος ἐγ [Νε;]
'Απήμαντος Θοινίδου Ζαρ

Σώτιμος Φανοκλέου Ραφ
Μενεκράτης Μένωνος Ζαρ
Ξάνθιππος Πολυκλέου Οἰν.
Νικόμαχος Αἰσχύλου Φλι
Μνήσαρχος Μνήμονος Ζαρ
Σιμίας Πλουτάρχου ἐκ Τη
Φάνιππος Φανομάχου Φλι
Νικόδημος Πλουτάρχου ἐκ Τ
'Αρχέπολις Κλεομάχου Στυ
Φιλόστρατος Νεάνδρου Δισ
Φερεκράτης Φιλωνίκου Ζαρ
Κλέαρχος Κλέωνος Δισμ
Πλουταρχίδης Θαρρύνοντος Οἰν
Σωρίστρατος Μικίωνος Οἰν
Μενέστρατος Ἡγησάρχου ἐξ 'Εσ
Καλλικλῆς 'Αμφιμέδοντος Ζαρ
Ξενοπει[θ]ης Δημοχάρου Ζαρ
Τίμαρ[χ]ος Μεγαλοκλέου Δισ
'Αρριχεὺς Ἐργοχάρου Στυρ
'Αριστοφάνης 'Αριστόνου Ζαρ
'Αθηνόδωρος 'Αμφιδήμου Ζαρ
Παυσικράτης Περικλέου Ραφ
'Αμεινοτέλης 'Αμεινοκλέου [Ρ]α[φ]
Φανόστρατος Φιλιστίδου Ζαρ
Φιλόκτητος 'Επικτήτου ἐκ Τη
Φανόκριτος Τιμοδήμου Ζαρ
Θέωρος 'Αμφιδήμου Ζαρ
Νίκων Θερίου Δισμ
'Αρκέφρων Λεπτίνου Στυρ
Νικοφῶν Νικοστράτου ἐκ Τ
Δήμαρχος Πειθύλου Ζαρ
Βουλαστίδης Φανομάχου Φλι
Καλλικράτης Μενίππου Οἰν
Ἐπίζηλος 'Επικτήτου ἐκ Τη
Τρούθιππος Κλεοπόμπου ἐκ Τη
Ξενοφῶν Φιλοκτήτου Ζαρ
Νικόδημος Νικομάχου ἐκ Τη
Φίλτων Δερκυλίδα Περα
Φιλέας Φιλομήλου Φαλ
Θεόπομπος Ὀνηρίππου Δισ
Καλλίξενος Γλαύκου Περ
'Ανδροπείθης 'Ανδιππίδου ἐγ Ν
Λάχων Μενεστράτου Ζαρ
Καλλίας Καλλιδήμου Ζαρη
Καλλιγείτων Θεογείτονος ἐξ 'Ενι
Παράμονος 'Ελπινίκου Δισ
Ἐργοχάρης Αἰσχρύβου Στυρ
'Αρχέστρατος Μνησιγένου Φλι

Φρουραρχίδης Ἀριστομένου Στυρ
Χαιρίδημος Διπλασίου Ραφ
Ἀντιφάνης Νικοφάντου Ζαρ
Παράμονος Κρίτωνος Δισμ
Νικόμαχος Ἀγαθάρχου Ζαρ
Δεξιμένης Πειθίου Στυρ
Ἐφιάλτης Οἰνοχάρου Δισμ
Εὐκράτης Εὐχάρου Ζαρ
Σοφοκλῆς Βρίγκου ἐγ Νε
Ξάνθιππος Βουληκλέου Ζαρ
Φιλόμνημος Ἀρχενόθου Δισμ
Κριτόδημος Θεμοθέου Ραφ

Χαιρεφάνης Σκυλήφου Δισμ
Πολυκλείδης Πολύτλαντος ἐγ Ν
Ἀμφίνικος Ἀμφικράτου Ζαρ
Πρηξώνδης Πολύτλαντος ἐγ Ν
Ἀριστόνικος Ἀριστοκρίτου Δισ
Αἰσχινάδης Γοργίωνος ἐκ Τη
Αἰώνιος Ἀγίου Δισ
Κλεώνδης Κλεοφάντου ἐγ Ν
Εὔμοιρος Ἀμεινοκλέου Ραφι
Ἀριστοδάμας Ὠρωπιάδου Φαλ
Εὐκλῆς Θεμοθέου Ζαρ
Ἀριστόλαος Ἀριστόνου Ζαρ

Σύμμαχος Λεπτίνου Στυρ
Σώκριτος Κωμοκλέου Ραφι
Λημνίαρχος Αἰσχίνου Περ
Νικόστρασις Στρατώνδου Φαλ
Μελάνδιος Μελανθίου Φαλ
Ὀφρυάδης Φορμίωνος Φαλ
Φίλων Ἀριστάρχου ἐκ Τη
Μνήμων Ἀρίστωνος Φαλ
Τιμοκράτης Τίμωνος Στυρ
Ἀρχίδαμος Δημάρχου ἐγ Νε
Νικόμαχος Δρακοντίδου Ε
Ἐργῖνος Κόνωνος ἐγ Νε

Β

Φ]αλ
ου Στυρ
πίδου Ζαρ
Μ]ελησίου Στυρ
(ρ)ατος Ἡγεστράτου Ζαρ
ημος Θωμίγγωνος ἐγ Ν
Ἐ]πιχάρης Πυθομένου Ζαρ
Ἀρ]ίσταρχος Ξενοπείθου Ζαρ
[Ν]ικόβουλος Χαιρεβούλου Φαλλ
Ἀριστόδημος Πανθέου Φαλλ
Θήριππος Ἀριστολόχου ἐκ Τη
Πολυκράτης Ὀρεστάρχου Οἰχα
Πρηξάγγελος Τιμοκλέου Ἀμα
Κλεόμαχος Νικοβούλου Ζαρ
[Ἰ]ολαΐδας Ἱκάνου Στυρ
Πυθώνυμος Ὠλιδίο Φαλ
Ἀρκεφῶν Θεοχάρου Ζαρ
Αἰοχύλος Παραμένου Οἰν

Παρ]αμόνου Περ
ξου ἐγ Ν
Πο]λυξένου Οἰν
ταίου Οἰν
Λυσ]ιστράτου ἐκ Τ
ν Νικοδρόμου Φαλ
Παρά]μονος Πυθοδώρου Φαλλ
Κλεόχαρμος Δημωφελου Ζαρ
Ἀρχέστρατος Εὐάλκου Φλιε
Κλεώνυμος Χαρμίδου Στυρ
Τιμοκλῆς Τιμοστράτου Δισμ
Μύρτων Εὐξένου ἐγ Ν
Δίων Διοφάντου Ζαρ
Ἐπίγονος Γοργίου Φαλ
Δημόφιλος Στρουθίππου ἐκ Τ
Ἐπιθάρρης Ἀπολλοδότου Δισμ
Θεόδοτος Τιμάρχου Ζαρη
Τιμολέων Δεινομένου ἐγ Ν
Φιλοξενίδης Κρατίδου ἐγ Ν
Λοφίας Φιλίσκου ἐγ Ν
Κλεότιμος Ἐχεσθένου ἐγ Ν
Ἄρχιππος Θεάρχου Φλι
Ἀριστόκριτος Ἀριστομένου ἐγ Ν
Διοκλῆς Διοτέλου Ραφι
Θεοπείθης Εὐιήτου ἐγ Ν
Ἀρίστων Αἰνέου Φαλλ

ἐξ Ἐν
νάνδρου Φαλ
οδο ου Ζαρ
[Τιμ]όδημος Τιμίδου Φαλλ
Φιλώνδας Εὐάλκου Φαλλ
Κλεόπομπος Τρουθίππου ἐκ Τη
Εὐκλείδης Μοψίδου Ζαρ
Φιλοκλῆς Διογείτονος Ραφ
Φάνανδρος Φανοσθένου Φλι
Κράτιππος Γνάθωνος ἐγ Νε
Φανόμαχος Ἐρατοσθένου Φλι
Ἀριστόβιος Τύπωνος Φλιε
Εὔκλειτος Ἰσοκράτου Ζαρ
Ἀλέξανδρος Καλλικλέου Ζαρ
Πολύκτητος Πολυκλέου Δισμ
Φιλῖνος Ξενοπείθου Φλι
Χαιρέστρατος Χαιρεμένου Φαλ
Τιμοκράτης Ἀψήκτου Στυρ
Κύλων Σωστράτου Δισμ
Φιλώνδας Μνηριμάχου Φαλ
Νικόλαος Κρίτωνος Ζαρ
Ἀντίμαχος Προθυμίδου ἐξ Ἐν
Εὐτελίδης Εὐτέλου Φλι
Πλάτων Εὐτέλου Φλι
Ἀντίλακος Ἀντικλέου ἐγ Ν
Θεόπομπος Καλλιστράτου Ζαρ
Σάργων Οἰνάργου Δ(ισ)μ
Ἀπόληξις Ἀρχίππου ἐξ Ἐν
Πυθοκλῆς Θεομαντίδου ἐκ Τ
Χαιρίας Ἀρχίνου ἐγ Νε
Ἀπήμαντος Ἐράτωνος Ἀφαρ
Φανοσθένης Φανογένου Ραφι
Εὐκταῖος Ἀρκεφίλου Ζαρ
Καλλικράτης Εὐθυκλέου Δισμ
Δρωπαῖος Τιμογένου Φαλλ

Ἀριστόβουλος Ἀριστοδήμου Φαλ	Σωστρατίδης Ἀριστομένου Δισμ	Πυθίνης Εὐφρονίου Οἰν
Δημότιμος Δημοστράτου Στυ	Δίαπτος Νικίππου Οἰνο	Ἀρκεσίλας Ἐπανδρίδου Ζαρ
Ἀμφικλῆς Εὐφρονίου Οἰνο	Μνησιππίδης Πειθύλου Ζαρ	Ἀρχίδαμος Ἀρχεδήμου Ζαρ
Ἀριστέας Αἰνέου Δισμ	Λυρανίας Ἀρχίππου Φλι	Ἰάσων Θεαγγέλου ἐγ Ν
Δήμαρχος Ἡριππίδου ἐγ Ν	Φιλέας Γοργολόχου Περα	Βουλαρχίδης Εὐγείτονος Δισμ
Ζώβιος Ζωΐλου Ζαρ	Ἄρχιππος Μύννου Φαλ	Θρασύβουλος Τιμάρχου Φαλλ
Δημοφῶν Τηλεφῶντος Οἰν	Ἱερομνήμων Ἱέρωνος Ραφι	Ἀρχίδαμος Ἰλίνου Στυρ
Ἀριστείδης Ἀριστοκλέου Ζαρ	Ἄρεσις Καλλιστράτου Φαλλ	Θεομένης Θεομνήστου Οἰνο
Θεόδημος Κτησίου Στυ(ρ)	Βιάδης Παταίκου Φαλ	Μύρτων Διωτίμου Φλιε
Ἀρέτων Τιμοδήμου Οἰν	Ἀθηνίων Εὐκτήμονος Οἰνο	Δήμαρχος Λυσιστράτου ἐκ Τ
Ἀρχέλαος Τιμοδήμου Οἰν	Ὀλβιόδωρος Κλέωνος Δισμ	Θέωρος Θεοδήμου Ζαρ
Προκλῆς Αἰσχίνου Ζαρ	Δημαίρετος Βούλωνος ἐγ Ν	Καλλιπίδης Καλλιφήμου Φλι
Δαφνίων Φανοστράτου Ραφ	Κρατῖνος Ἀρχίππου Φλι	Ἀντιφάνης Κυδίππου Φλι
Δαφνίων Ἀμεινονίκου Οἰν	Μεγακλῆς Σωστράτου Γρυγ	Ἀριστόδημος Ἀριστοβούλου
Εὐθύδικος Εὐθυβίου Φαλλ	Πολύευκτος Φιλωνίχου Φαλλ	Ἰδαῖος Φιλοκλέου ἐγ Ὠ
Βίων Εὐβίου Οἰν	Νικόστασις Εὐκτήμονος Οἰνο	Θυμοχάρης Εὐγείτονος Δισμ
Σάθων Θεοδώρου Περ	Ἀριστόκριτος Ἀριστάρχου Ζαρ	Δημυλίδης Εὐβουλίδου ἐκ Τ
Προκλείδης Καλλισάδου Στυρ	Ἀστύλος Ἀστίου ἐγ Νε	Λυσίας Λυσιστράτου ἐκ Τη
Μνασέας Μνησιλόχου Ζαρ	Νικοτέλης Νικάνδρου Ραφ	Κλεογένης Κλεομέδοντος Ραφ
.όθων Ἀριστέος Φλιευ	Εὔβιος Σιμάδου Ραφι	Εὔμοιρος Σωγένου Ζαρ
[Τ]ιμοκράτης Τιμοθέου ἐγ Ν	Σωτέλης Σωτάρχου ἐγ Νε	Δημοχάρης Δημοκράτου Ζαρ
[Ξ]ενόκριτος Δημοτίμου Ζα(ρ)	Εὐθυκράτης Τιμοξένου Δισμ	Ἀσκληπιόδωρος Μελίτωνος Ζαρ
Φίλιππος Εὐηθίδου Δισμ	Ἐξήκοστος Ἰάσωνος Ζαρ	Παράμονος Ἀγαθάρχου Ραφ
Δίφιλος Εὐβουλίδου Φαλ	Ἀπολλώνιος Ἀπολλοδώρου Ζαρ	Διοκλῆς Δαιμονίου Ραφ
Ἐπίτιμος Τιμοκρίτου Ζαρ	Λυσιμένης Εὐάγρου ἐγ Ν	Φανόδημος Ἀντιπάτρου Δισ
Δαφνίων Κλεοδήμου Στυρ	Εὔθυμος Ἀρχίου Οἰνο	Νικομήδης Μνησιθέου Φαλ
Ξέναρχος Ξενοκρίτου Ζαρ	Κόθων Βιόττου Ζαρη	Τιμόστρατος Ἀπολλωνίου Φαλλ
Ἀρχέδημος Ἀρχίππου ἐγ Ν	Παύσων Εὐφραίνοντος Περ	Ἀπολλώνιος Ἀπολλοδώρου Φαλ
Κέφαλος Ξενώνδου Οἰνο	Διαίτων Διαιτοδήμου ἐξ Ἐν	Ἡγέστρατος Εὐφραντίδου Φαλλ
Αἰσωποκλῆς Φιλοκύδου ἐγ Ν	Ἀρίσταρχος Τόλλου Ζαρ	Τιμογένης Δρωπάκου Φαλλ
Στρέβις Εὐμαρείδου Ζαρ	Φίλων Φιλίππου Φαλλ	Τιμόνοθος Λυρανίου Ζαρ
Δημόκριτος Νεοφίλου Ζαρ	Τιμοσθένης Λύρωνος ἐξ Ἐν	Φιλώνιχος Πολυεύκτου Ζαρ
Ἀριστοφάνης Ἀριστοκράτου Στυρ	Ἡγησίμαχος Ἀριστόνου Φαλ	Ἀρχίας Ἀρχίου Ραφ
Χ..μενος Θεοδώρου Φαλλ	Εὐγείτων Θεοδότου Ζαρ	Φίλων Φωκίονος Δισμ
Βίοττος Βίωνος Ραφι	Γεννάρητος Γενάδου Φαλ	Τιμόνοθος Λυσάνδρου Ζαρ
Ἄρχιππος Εὐθύμου Οἰνο	Ἀμίφνικος Ἡγησιπόλιδος Φλι	Διονύσιος Ἀριστοκράτου Στυρ
[Ν]εόφαντος Νεογένου Φλι	Φάνος Ἡγησιπόλιδος Φλι	Θεοκλείδης Προκλέου Δισμ
Φίλων Φιλωνίχου Ραφι	Νικομαχίδης Θεάγου Φλι	Ἱέρων Ἱερομνήμονος Ραφι
Κτηρίβιος Βιόττου Οἰν	Καλλικλῆς Δημοτίμου Δισμ	Νικανδρίδης Αἰσχύλου Ραφ
Εὔνομος Πυθονίκου Ζαρ	Διογείτων Φιλοκλέου Ραφ	Τιμόκριτος Παραμόνου Ζαρ
Ἀρχένικος Ἀρχιδάμου Οἰνο	Πολυήρατος Πολυαίνου Ζαρ	Ἀκεστίδης Τιμανδρίδου Ζαρ
Εὔμοιρος Πολυκρατίδου Οἰνο	Βουλαρχίδης Νικανδρίδου Ζαρ	Εὐθυκράτης Εὐθυκλέου Φαλ
Πόρος Ἀμφιτίμου Ζαρ	Πρωταρχίδης Πρωτάρχου Ραφ	Ὑγιαίνων Φιλοκλέου ἐξ Ἐν
Πεδίαρχος Πυθέου Φαλλ	Δημόνικος Δημοτίμου Δισμ	Πειθάδης Ὀνομάνδρου Φλι
Ἐπίζηλος Εὐβίου Φαλλ	Σωστρατίδης Εὐβίου Ραφ	Παράμονος Εὐκτείδου Ζαρ
Ξενοκλῆς Ξενοκρίτου Ζαρ	Χαιρίδημος Χαιρεφάνου Φλι	Λεσχεύς Ἀπολλοδώρου Ζαρ
[Τ]ιμόθεος Τιμογένου Φαλλ	Ξενώνδης Δεινομένου ἐγ Ν	Βίων Μνηριμάχου Ραφ
[Β]ουληκλῆς Ἀντιφίλου Ζαρ	Ἐχεσθένης Περικλέου ἐγ Ν	Ἀριστόνους Ἀριστολάου Ζαρ

[Ὀ]νήτης Ὀνησάνδρου Φλιε
Ἐπίγονος Γοργύθου Οἰχ
Παράμονος Εὐβουλίδου ἐξ Ἐ[ν]
Εὐφάνης Εὐφιλήτου Φλι
Δημόνικος Δημοτίμου Ζαρ
Πολύ[κρ]ιτος Πολυκλέου Δισμ
Εὐφάνης Τελεστράτου Φλι
Κροίδων Ἀνδροττίδου Φαλ
Πύθαρχος Φιλοκράτου Στυρ
Βούλαρχος Βουλαρχίδου ἐγ Ν
Φιλιστίδης Πυρριτίνου Ραφι
Ἀκεστίδης Ἀντικρίτου Ζαρ
Φίλων Σίμωνος Ραφι
Θεοτέλης Θεοδώρου Φλι
Φιλόστρατος Φιλίσκου ἐκ Τ
Καλλιτέλης Φιλονίκου Ζαρ
Φιλοφάνης Ἐπιγόνου Στυρ
Πείσανδρος Κλεομέδοντος Στυρ
Δημοκράτης Ἁγίου Δισμ
Παράμονος Ἡγησάνδρου Δισμ
Χαροπῖνος Θεοδώρου Φλιε
Στρατοκλῆς Ξενοχάρου Στυρ
Διαιτόδημος Θρασύλλου Ζαρ
Δωσόθεος Ξένωνος Δισμ
Φιλόκτητος Φιλιστίδου Ραφι
Καλλίμαχος Καλλίου Περ
Φύλακος Μνηριμάχου Ραφ
Δημοκράτης Εὐδωρίδου Ζαρ
Λυσίας Εὐαγόρου ἐγ Ν
Κάλλων Δαφνίωνος Στυρ
Νικοκλείδης Εὐμαρείδου Ζαρ
Φανιππίδης Φάνου Ραφι
Κύδιππος Στρατονίκου Ζαρ
Φιλόδημος Ἐκφάντου Περ
Ἄρχιππος Ἀρχιάδου Ραφι
Κρατῖνος Εὐκταίου Φαλλ
Ἀνδροκλῆς Κροίδωνος Φαλλ
Μενέδημος Μενύλλου Οἰν
Πυθέας Καλλιμάχου Στυρ
Φιλοτέλης Φιλοκλέου Φλι
Πυρίδης Συγγλάδου Ραφ
Ἀρχέλαος Ἀρχεδήμου Ζαρ
Διαιτόδημος Κλέωνος Δισ
Ἀριστοφῶν Ἀριστοκλέου Οἰν
Πολεμοκλῆς Παραμόνου ἐγ Ν
Ξενοκράτης Νικίου Οἰνο
Λυσανδρίδης Λυρανίου Ραφι
Φιλόστρατος Τελεστράτου Φλιε

Τελέσιππος Δημοτίμου Δισμ
Ναυτέλης Αὐτομενίδου Στυρ
Εὐκτείδης Ἀλκιδαμάντιδος Οἰν
Ξενοκλῆς Διαιτοδήμου ἐξ Ἐν
Θεότιμος Δημοφίλου Ζαρ
Φανόδημος Παραμόνου Φαλ
Φιλοκλῆς Φίλωνος Φλιε
φίλων Φιλοκλέου Φλιε
Νικίας Νικοβούλου Φλιε
Ἀμεινόνικος Δαφνίωνος Οἰν
Ἀλεξικράτης Ἀλεξιβίου Δισμ
Καλλιτέλης Καλλιφήμου Φλι
Ὄψινος Τεγεήτου ἐκ Τ
Ἐπιγένης Τιμοξένου Δισμ
Φιλόστρατος Ἀριστοκλέου Ζαρ
Παράμονος Ἀριστοκλέου Ζαρ
Νικόφαντος Ἀντιφάνου Ζαρ
Φιλῖνος Στρατώνδου Ζαρ
Νικοκλῆς Πυρράκου Ζαρ
Διοκλῆς Μειξίου Ραφι
Ἀριστόλαος Κλεοχάρου Ραφ
Φιλιστίδης Αἰνέου ἐγ Νε
Εὐβουλίδης Σωβίου ἐγ Ν
Θεόπολις Θεοφιλέος Φαλ
Μοιριάδης Μύρτωνος Ζαρ
Κλεόμνηστος Περικλέου ἐγ Ν
Θεόδοτος Θεοδώρου Φαλ
Οἰνοχάρης Νικοστάσιδος Φαλ
Ονήρανδρος Ἀρχεβίου Ζαρ
Κλεαρχίδης Πλουτάρχου Ζαρ
Εὐετηρίδης Κέρκωνος Ζαρ
Ἀριστόδημος Ἀριστόνου Φαλ
Ἀντιφάνης Ἀρχέου Ζαρ
Κλειτοφῶν Κλεινίου ἐκ Τη
Παράμονος Πολυκρίτου Ζαρ
Ἀλκίας Ἀριστονόου Φαλλ
Λίγων Κτηρίου Φλι
Ἀντίδωρος Ἀντιδότου Περ
Φανόδημος Φάνου Ραφ
Μιξίδημος Μικιάδου Ζαρ
Φιλόστρατος Ἀρκέλου Φαλλ
Σιγγλάδης Πυρρίου Ραφ
Σωσικίδης Πρίκωνος Ζαρ
Δίμων Βύβακος Στυρ
Βλεπυρίδης Βλεπύρου ἐγ Ν
Κλείταρχος Κλεαρχίδου Φαλ
Θύμανδρος Θυμοκρίτου Ζαρ
Κρίτων Νικοδρόμου Φαλ

Φρύνιχος Μενίππου Οἰνο
Χάρμος Δικαίου Στυρ
Κλεοσθένης Φιλό ου Ζαρ
Φιλόνους Κλεοσθένου Ζαρ
Κτήσων Βύβακος Στυρ
Ἀπολλόδωρος Ἀπολλωνίου Ζαρ
Κέφαλος Φανοσθένου Φλιε
Φιλωνίδης Αὐτοκράτου Ζαρ
Γοργίων Ἐρατοξένου ἐγ Ν
Ἀριστέας Ἀριστοτέλου Φαλλ
Φιλόστρατος Στράτωνος Ραφι
Κλεοχάρης Ἀριστάρχου Φαλλ
Καλλικλῆς Εὐκταίου Φαλλ
Καλλίμαχος Μνησαγόρου ἐγ Νε
Βούλαρχος Ἀνδρίου ἐγ Νε
Στρατώνδης Πλουτάρχου Φαλλ
Μελίτων Ἀστίου ἐγ Ν
Εὐκτήμων Δημοκύδου ἐγ Ν
Εὔβιος Εὐφιλήτου Φλι
Κλέαρχος Κλεαρχίδου Φαλλ
Φιλοκλῆς Θεάγου Δισμ
Σωφρονίσκος Νεάρχου Φαλλ
Ἐπικράτης Νεάρχου Φαλλ
Ἀμφιπτόλεμος Μνησιθείδου ἐκ Τ
Θέωρος Θεπόμπου Ζαρ
Στρατόνικος Στρατίδου Ζαρ
Κέφαλος Ζηλάρχου ἐκ Τη
Αἰσχρύβης Θεοδώρου Φαλλ
Φιλώνιχος Οἰνοθέου Φλι
Παράμονος Φίλωνος Ζαρ
Ἰολιγένης Αἰσχύλου Στυρ
Ἀλκίμαχος Αὐξιάδου ἐγ Ν
Ἀγαθοκλῆς Λαμπροκλέου ἐγ Ν
Φιλόστρατος Εὐφραντίδου Ραφ
Θεόδωρος Θεοφάνου Στυρ
Ζηλόβιος Ἀπολλοδώρου Ραφ
Ἡρακλείδης Θήρωνος Περ
Ὠρωπιάδης Βιόττου Φαλλ
Τιμόκριτος Τιμοξένου Ζαρ
Φιλόστρατος Φιλωνίχου Ζαρ
Ἀρχικλῆς Χαριτέλου Φαλλ
Εὐθύδικος Εὐθυκλέου Φαλ
Παράμονος Ὀνηράνδρου ἐξ Ἐν
Διονυσοφάνης Ἀψευδέος ἐξ Ἐν
Μενέψ φος Φιλωνίχου Φαλ
Ἀμύντας Ἐπιχάρου Ζαρ
Δήμαρχος Ἀμύντου Ζαρ
Ἐπιγένης Μύρτωνος Φλιε

Ἀπολλώνιος Γλαυκίου Φαλλ
Μένιππος Κράτωνος Φαλλ
Κλεαριστίδης Κλεοστράτου Ραφι
Ὀνήριμος Ἀπατουρίχου Φλι
Φανόστρατος Χαρώνδου Οἰν
Εὐθίας Κλεοχάρου Ζαρ
Εὔνομος Πυθίνου Ζαρη
Κλέαρχος Κλειτάρχου ἐκ Τ
Νικόβουλος Πρωτάρχου Ραφ
Κλεόδωρος Νικοτέλου Δισμ
Πρέπις Δημοστράτου Στυρ
Κλέανδρος Κλεοδώρου ἐκ Τ
Νικόστρατος Παραμόνου Φλι
Ἔργις Πυρρτίνου Ραφι
Σώστρατος Σιμύλου Στυρ
Φιλιστίδης Τελενίκου ἐγ Ν
Ἰάσων Ἰησιμάχου Φλιε
Φιλόστρατος Πυρρτίνου Φλιευ
Ζώπυρος Θρασυβουλίδου Στυρ
Παράμονος Ρηξιμάχου Οἰν
Πυρριδ . . Λυσικράτου Στυρ
Δημόνικος Δημοσθένου ἐκ Τη
Λύσιππος Εὐκτήμονος Οἰνο
Φιλιστίδης Κέρκωνος Ζαρ
Τιμογένης Δημοσθένου Φαλ
Τιμόδημος Ἀρχελάου Οἰνο
Δημοσθένης Τιμοσθένου Ζα
Δήμαρχος Ἀρχεδήμου ἐγ Νε
Ἅρπαλος Παντακλέου Φαλ
Παράμονος Ἐπικράτου Δυσ
Εὐκτήμων Νικοστάσιδος Οἰνο

Κριτόδημος Κρίτωνος Ζαρ
Χρόμης Σιγγλάδου Ραφ
Πίσταρχος Ἀριστοδήμου Φαλ
Σημίας Ὠρωποδώρου Ραφ
Ἀμφιχαρίδης Φαλάνθου Οἰν
Πρήξιππος Φιλοξένου Ραφ
Αἴσχρ[ων] Θεοφίλεος Φαλλ
Πολυκράτης Πυθοφάνου Ζαρ
Ἄστων Ἐμπέδωνος Φαλλ
Ξενότιμος Ξενοφίλου ἐγ Ν
Παράμονος Τιμοδίκου Ζαρ
Τιμαρχίδης Διαιτοδήμου ἐξ Ἐν
Ἐπιγένης Αὐτοκράτου Φαλ
Ρόγχος Κεφάλου ἐγ Ν
Ἅγνων Κεφάλου ἐγ Ν
Παράμονος Φανοδήμου Ζαρ
Ἀριστόμαχος Ἀριστομήδου Στυρ
Ὠρωπιάδης Ἀριστομήδου Φα(λ)
Φιλόδημος Ἐπικτήτου Φαλ
Πυρίδης Θεώρου Ζαρ
Ἀριστόδημος Ἀριστίωνος Ζαρ
Τίμαρχος Πρηξιδήμου Φλι
Ἱέρων Ἱεράρχου ἐγ Ν
Μνησίστρατος Βυβάλκου Φαλ
Σώστρατος Θέωνος Ζαρ
Αἴσωπος Νίκωνος ἐγ Ν
Εὐαγόρας Λυσιστράτου ἐγ Ν
Φιλώνιχος Φιλήμονος Ζαρ
Χαίριππος Χαιριδήμου Ζαρ
Δίμων Βύβακος Στυρ
Σκύθης Παραμόνου ἐγ Νε
Κλεόδημος Δαφνίωνος Στυ
Σίταρχος Θέωνος Ζαρ

Νικοτέλης Εὐτέλου Περ
Δημοκύδης Εὐκτήμονος ἐγ Ν
Ἀριστώνυμος Κριτοδήμου Οἰν
Ἀριστόδημος Ξενοκλέου Δισμ
Ἀριστόβιος Ἀριστοκλέου Περ
Θεόμνηστος Πολυκλέου Δισ
Παράμονος Αἰσχύλου Οἰν
Εὐετηρίδης Λυσέω Φαλ
Τελέσιππος Χαιρεστράτου Φαλ
Σπιλαδίας Ξενοκλέου Ζαρ
Ἀπήμαντος Ξένωνος Φαλ
Μενέστρατος Κοίδρωνος Δισμ
Εὔκριτος Εὐαγόρου ἐγ Ν
Εὐδημίδης Θεομάντιδος Φηγ
Θεόμαντις Εὐδημίδου Φηγ
Λυσέας Σιμύλου Στυρ
Κτησιγένης Ἀγασίου Ραφ
Ἡγήριππος Ἀριστογείτονος Ραφ
Χαρίδαμος Ἀθηνίωνος Οἰν
Μεγκλῖνος Εὐβουλίδου Φαλ
Ἐργοκλείδης Ἐργοχάρου Στυ
Δημιόδωρος Δημάρχου Ζαρ
Δημοκράτης Δημάρχου Ζαρ
Ἀριστομένης Πυθοδώρου Οἰνο
Διογένης Ὀνησιβίου Φλι
Στρατίος Ἀρχεδήμου Περ
Φανόστρατος Φανίππου Φλι

Ἀριθ. 3. Α, Β (*πίν.* 2, 6. *εἰκ.* 3). Ὁμοία τῇ προηγουμένῃ μαρμαρίνη στήλη ὕψ. 1·50, πλάτ. 0·72, πάχ. 0·12. Εὑρέθη καὶ αὕτη ἐν ᾗ καὶ ἡ προηγουμένη θέσει παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος, εἰς ἐλαχίστην ἀπόστασιν ἀπ᾽ ἐκείνης. Φέρει ἐπιγραφὰς καὶ ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν, ἀμφότεραι ὅμως αὗται δὲν καλύπτουσιν ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς στήλης, ἀλλ᾽ ὑπάρχει ἀρκετὸς κενὸς χῶρος κάτωθεν, περισσότερος δ᾽ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας Β. Καὶ ἡ στήλη αὕτη ἦτο ἐνεσφηνωμένη ἐπὶ ἰδιαιτέρας βάσεως ἐντὸς αὔλακος.

Στιγμαὶ μία ἢ δύο ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ ταύτης τῆς ἐπιγραφῆς, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς προηγουμένης μεταξὺ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος, ἐνίοτε δέ, ἀλλὰ σπανιώτερον καὶ μεταξὺ τοῦ τελευταίου τούτου ὀνόματος καὶ τοῦ δημοτικοῦ. Καὶ αἱ δύο ἐπιφάνειαι φαίνονται, ὅτι προέρχονται ἐκ συγχρόνου χαράξεως, μόνον δὲ ἡ γραφὴ τῶν τελευταίων στίχων καὶ τῶν δύο ἐπιφανειῶν διαφέρει ἀπὸ τῆς γραφῆς τῶν προηγουμένων στίχων οὖσα πολλῷ ἀμελεστέρα. Ἐν γένει δ᾽ ὅμως παρατηροῦνται καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς προηγουμένης σπανιώτατα χαρακτικὰ σφάλματα.

Ἐτυπ. 20.6.11.

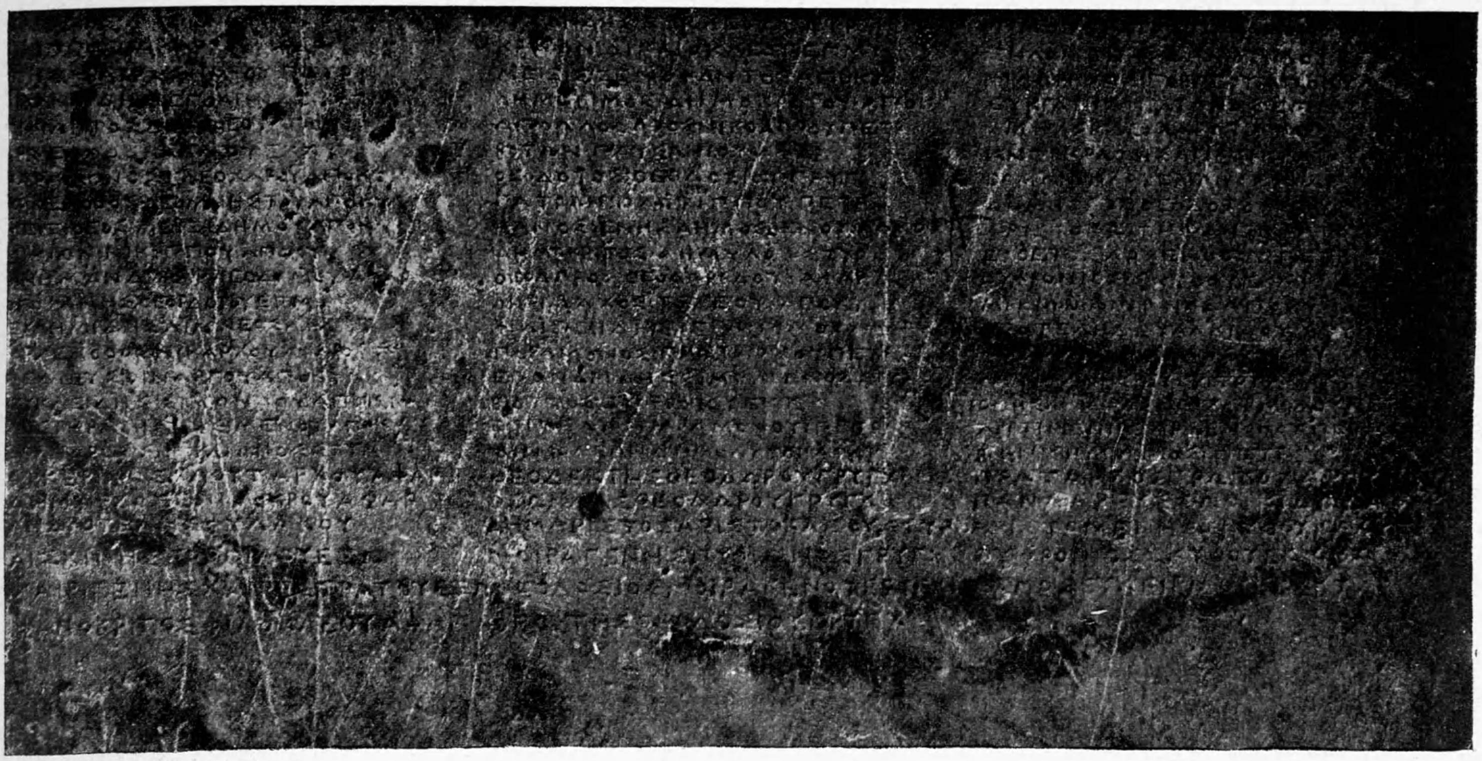

Εἰκὼν 3 (ἐπιγρ. ἀριθ. 3, Α, στίχ. 72-96). Κατάλογος δημοτῶν 'Ερετριέων.

Α

[Μ]αχίνου Α
μων Εὐμαρείδου
αχος 'Αριστέου ἀπὸ Κυ
Κομιόδωρος 'Ισθμονίκου 'Αφαρ
Αἰσχρύβης Πολυχάρου Αἰγ
Εὐαίνετος Κλεοτίμου Περ
'Αριστίων Κλεάρχου Αἰγ
Αὐτόνομος 'Αγηριβίου 'Αφαρ
Κτηρίας Αἴσχρωνος Αἰγ
Γοργίων Σάμου ἀπὸ Κυλ
Δεξιμένης Εὐθυβήτου Αἰγ
Μενεκράτης Μενετέλου Αἰγ
Λευκόδωρος Λευκάρου 'Αφαρ
Τελέας Σωσιτέλου 'Αφαρ
Φωκίων Εὐετηρίδου Αἰγ
Καλλίστρατος Λυσάνδρου 'Αφαρ
Νικίας Μύρτωνος ἀπὸ Κυ
Μοιρέστρατος Μοιροδότου 'Αφαρ
Κτησικράτης Αἰσχίνου Πέτρη
Φαναρχίδης Ποσειδίππου 'Αφα
Τιμόκριτος Δημοκρίτου 'Αφαρ
Τίμαρχος Φρυνίχου ἐγ "Ω
Τελέστων Φίλωνος 'Αφαρ

Κτηρίας Καλλισ. .
Θρυλλίων Φαΰλλου Στυρ
Φύλακος 'Ανδροτέλου Αἰγ
'Αντιφάνης Κυδίππου ἀπὸ Κυ
Δημήτριος Πηγάσου ἐκ Χυ
Εὔπολις Λυσάνδρου 'Αφαρ
Κλειτοφῶν Πάτρωνος 'Αφαρ
Δημόκριτος Μαχίνου Α. .
Δημοκλῆς Σωοίκου Δισ
Κτηρίβωτος Παυσίου ἐγ "Ω
Αἰσχίνης 'Ιπποκλείδου Γρυγ
'Απολλόδωρος Λυσάνδρου 'Αφαρ
Παυσίας 'Αθηνοκλέου 'Αφαρ
'Αριστέας 'Αριστοδήμου Γρυγ
Τελέας Παραμόνου Αἰγ
Τίμανδρος 'Ανδροκλέου 'Αφαρ
Νίκιππος Δημοφῶντος 'Αφαρ

Ε]ὔαγρ. .ης Σ. . .α. .
Σημίας Φυγοστρατίδ[ου
Μνηριπτόλεμος Εὐμαρ. .
Πρωτοχάρης 'Επιχαρμίδου Π. .
Βούλαρχος Σωικίδου 'Αφαρ
Πυθόδωρος Εὐκλέου Πέτρ
'Αρχέμαχος 'Αρκεσίλου ἐγ "Ω
Στρόγγυλος Εὐδήμου 'Αφαρ
Νικόστρατος Νεοκλέου Στυρ
Μέσατος Τιμοδήμου Στυρ
Θεόμνηστος 'Αρχενόθου ἀπὸ Κυ
Μέναιχμος Λυσίνου Περ
Πρόμαχος Πρωτομάχου 'Αφαρ
Λύσανδρος Πυθέου Στυρ
'Αντίφιλος Μειξιδήμου ἀπὸ Κυ

’Αρκεσίλαος ’Αριστάρχου ἐκ Χυ
Διοκλῆς Εὐγάθοντος Αἰγ
Μειλιχίδης ’Επικούρου ’Αφαρ
’Αμεινοκλῆς Οἰαίου ’Εγ ῍Ω
Τιμόδημος Φρυνίχου ’Εγ ῍Ω
Χαρίτων ’Ηφαιστοδώρου ’Αφαρ
Δημοκλείδης ’Ηγησανδρίδου Αἰγ
Πρωτοχάρης Πρωτάρχου Πέτρ
’Ανδροκλῆς ’Επικρίτου ’Αφαρ
Μικίων Νίκωνος ’Αφαρ
Ξενοπείθης Ξενοκλείδου Αἰγ
’Αριστόβιος Εὐτύχου ἀπὸ Κυ
Πασίας Τιμοδήμου Στυρ
Νικαρχίδης Νικολάου Πέτρ
Φανόδημος Φανοξένου ἐγ Ν
’Αρκεσίλαος Μύρτωνος Πέτρ
Δήμαρχος Κτησικρ[ά]του ἐξ ’Ασ
Εὐφραντίδης Φιλονίχου ’Αφαρ
Δημόκριτος ’Αλκίνου Πέτρ
Δημόνικος Δημολέοντος Στυρ
Κλεότιμος Κλεοσθένου Στυρ
’Αρίστων ’Αρίστωνος ’Αφαρ
Σωκράτης Κρατέου ἐκ Πλαν
Σκύθης Εὐφρονίου ἐκ Χ
Διονύσιος ’Αριστοκλέου ἐκ Χ
῍Αρκετος ’Αριστο[βού]λου Στυρ
Μοιρέστρατος ’Εθείου ἀπὸ Κ
’Ωρωποκλῆς Φρυνίχου ’Αφαρ
’Αλέξιππος ’Αλεξιδήμου Αἰγ
Κλεόστρατος ’Αμφιστράτου ’Αφαρ
’Αρίστων ’Αρίστωνος ἐγ ῍Ω
’Αμεινοκλῆς Σιλπάδου Στυρ
Φανιππίδης Μειλίχου ’Αφαρ
Εὔβιος ’Ονησάνδρου Πέτρ
’Αμφιπτόλεμος ’Αρχεπτολέμου Πε
’Ηγήσιππος Μνησιθείδου ’Αφαρ
Φιλιστίδης Καλλιστράτου ’Ωρωπ
Νικίας Δημο[ξένου;] Στυρ
’Αντίληξις ’Αφθονήτου Αἰγ
’Ιππόδαμος Δημίππου ’Αφαρ
’Ιππόδαμος Φρυνίχου ’Αφαρ
’Ιππόλυτος Πολυζήλου Πέτρ
Μενέδημος Κλεισθένου Αἰγά
’Απολλώνιος ’Απολλοδώρου ’Αφαρ
’Αριστοκλῆς Δημίππου ’Αφαρ
Παράμονος Διαιτομάχου ’Αφαρ
Νίκιππος Μικίωνος ἀπὸ Κυ
Χαιριγένης Μεγακλείδου ἐγ ῍Ω

’Αριστόμαχος ’Επιχαρίωνος ’Αφαρ
Πολυχάρης Πολυκτι. . . ο ’Εγ Ν
Μενεκράτης Φιλοκράτου Πετρ
῍Εγρης Αἰαντίδου ’Αφαρ
Αἴσχρων ’Αρίστωνος Περα
Φιλόδημος Φανέου ’Αφαρ
’Αριστίων Φιλονόμου Γ[ρυγ]
Βόλων Π[αυσί]ου ’Αφαρ
Διονυσόδωρος Ξενοφίλου Δισμ
Κριτόδημος Δημοκράτου ’Αφαρ
Νίκανδρος Καρτέρωνος ’Αφαρ
’Αρμόδιος Εὐαράτου ἐγ ῍Ω
Ξενοκράτης Σημέου Πετρ
’Αείφορβος Σωφόρτου ἀπὸ Κυ
Πανταχλῆς Μικίωνος ’Αφαρεῦ
Λευκίας Εὐβίου ἐγ ῍Ω
Παυσίας Παραμόνου ἐκ Μυ
Εὔβιος Λευκίου ἐγ ῍Ω
Μύρτων ’Επιμένοντος ἐγ ῍Ω
Νικοκλῆς Κρίου ἐγ ῍Ω
Μενεκράτης Βιόττου Αἰγ
Πατροκλῆς Μελησάνδρου Πέτρ
’Αστίας ’Αστυκλέου ἐξ ’Ασ
Βόηθος ’Επικράτου ’Αφαρ
Βίων Βίωνος ἐγ ῍Ω
Γοργέας Κλεοφάντου ἐγ ῍Ω
Νίκανδρος Μέδωνος Περα
Πολύευκτος ’Αμφικράτου Αἰγ
Φανόμαχος Χαριγένου
’Αμπελίων ’Αναξικράτου ’Αφαρ
Θεόδοτος ’Επιγόνου Στυρ
’Αγγελίων Καλλίου ’Αφαρ
Φίλτων Κυδίμου Στυρ
Αἰσχίνης ’Ολυμπίχου ’Ιστιά
Θρασυκλῆς Θρασύ[ν]οντος ἐγ ῍Ω
Χαιριγένης ῞Ιππου Αἰγ
Φιλωτάδης Φιλίνου ’Αφαρ
Κλέανδρος Καλλιξένου [ἐ]γ [῍Ω]
’Αριστεὺς ’Αριστοδίκου Περ
Μαχίνος Δαϊμόνου Αἰγ
’Απολλόδωρος Θεοδώρου ἐ[κ]
Παράμονος ’Αντιμάχου ’Αφαρ
Ξάνθος Πυθάρχου ’Αφαρ
Αἰσχίνης Αἰσχινάδου Πέτρ
Γεμοκλῆς Κυνάργου ἀπὸ Κυ
Νίκανδρος Νεοπτολέμου ἀπὸ Κ
Καλλίστρατος Νικομάχου ’Αφαρ
Πυθέας Πύθωνος Γρυγ

Δηλίας ’Επιτέλου Πέτρ
Φιλόξενος ’Αριστοκράτου ’Αφαρ
Πρόκριτος Οἰνοχάρου Πέτρ
Σώστρατος Εὐκρίτου Λάκε
’Ιόλαος Νικίου ἀπὸ Κυ
Νίκανδρος Νικάρχου ’Αφαρ
Κλεόδικος Κλεοσθένου Στυρ
Κλεισθένης Κλεοδίκου Στυρ
’Ανδροκλῆς Χρύ[σ]ωνος ’Αφαρ
Χαιροντίδης Πρωτοχάρου Πέτρ
Πλάτων Κυνεγείρου Πέτρ
Φανόστρατος Χαιρεστράτου ’Αφαρ
Κτήσων Πολυγένου ’Αφαρ
Συνοίκιος Καρτέρωνος ’Αφαρ
Θεογένης Λυρανίου ἀπὸ Μυ
Εὐφάνης Δηλίου Αἰγ
Ξενο[κρ]άτης Καρτέρωνος ’Αφαρ
Αἰσχίνης ’Αντικρίτου ἐξ ’Ασ
’Απολλόδωρος Θεοδώρου Αἰγ
’Αριστόβουλος Καλλιστράτου Στυρ
Φιλιστίδης Φιλίσκου Στυρ
Φανοσθένης Εὐφήμου ’Αφαρ
Πύρριχος Πύρρου ἀπὸ Κυλ
Σκύθης Λυρανίου ἐκ Χυ
Νικόστρατος Πύρρου ἀπὸ Κυ
’Επιγένης ’Ηγηλίχου ’Αφαρ
Φιλόφαντος Μελιφάντου Γρυγ
Φανόμαχος Φανοστράτου ’Αφαρ
Κλεόστρατος Κλεοδήμου Πέτρ
’Αθηνόδωρος Δημοστράτου ’Αφαρ
Τιμοσθένης Παραμόνου ’Αφαρ
Τιμόστρατος Ξενοκρίτου ἀπὸ Κυ
Νίκων Εὐμοίρου ’Αφαρ
’Ονήσανδρος ’Ονηρίμου Πέτρ
Εὔθετος Πυρίδου Πέτρη
Φίλων Πρωτάρχου Πέτρ
’Απολλώνιος Φανοδήμου Περα
Φρῦνος Χαιρέου ’Αφαρ
Νίκων Λυσέου ἀπὸ Κυλ
Μελήσαρχος Ονομακρίου Στυρ
Κλεόμαχος Φωκίωνος ’Αφαρ
Διοτέλης Δημοκρίτου ἐγ ῍Ω
’Αριστοφῶν ’Αρίστωνος ἐγ ῍Ω
Δημύλος ’Αριστοφῶντος ἐγ ῍Ω
Κλέων ’Αρχενόθου ἀπὸ Κυ
Κλεόστρατος Φιλοστράτου ’Αφαρ
’Αριστόδαμος ’Αριστάρχου ’Αφαρ
Μειξίφρων ’Αγαθαρχίδω ’Αφαρ

Δήμιππος Ἱπποδάμου Ἀφαρ
Φίλιππος Διογένου Ἀφαρ
Νίκιππος Νικάρχου Ἀφαρ
Κτησικράτης Σημ[ί]ου Πέτρ
Φιλανθίδης ΞΓΟ/ ΔΟΥ Στυρ
Εὐφίλητος Δωροθέου ἀπὸ Κυ
Ἀρχέλαος Καλλίου ἐκ Χυ
Παράμονος Κλεοχάρου ἀπὸ Κυ
Ἀρχένοθος Εὐμνήστου ἀπὸ Κυ
Μειξίθεος Μειξιδήμου ἀπὸ Κυ
Μικίων Νικίππου ἀπὸ Κυ
Μνήμαρδρος Κλεοδήμου Ἀφαρ
Θεοφάνης Θεορδότου ἐγ Μ
Εὐδημίδης Λιμνέος . .
Ἀρχένοθος Νικάρχου Ἀφαρ
Πεδιεὺς Οἰνάγρου ἀπὸ Κυ
Εὐκλείδης Συλόνδου ἀπὸ Κυ
Δεξικράτης Δεξιμένου ἀπὸ Κυ
Ἔπανδρος Σι[μ]υλίωνος Στυρ
Ἀρκέριμος Πλουτάρχου Ἀφαρ
Δήμαρχος Ἐπικούρου Ἀφαρ
Ἀνδροτέλης Φυλάκου
Αἰσχίνης Γοργίλου ἐξ Ὠ
Χαιριγένης Χαιρεστράτου ἐξ Ὠ
Φανόκριτος Φιλοκλέου Ἀφαρ

Ἀριστοκλῆς Ἀριστοκλείδου Γρυγ
Ἀρχώνδης Εὐκλέου Πέτρ
Κέ[ρδ]ων Δικαιοκλέου ἐγ Μυ
Μεῖξις Ξενοφάντου ἀπὸ Κυ
Δημότιμος Δημοκρίτου ἀπὸ Κ
Ἀπολλόδωρος Νικοδώρου Πετ
Βότων Παυσανίου Ἀφαρ
Θεόδοτος Θεοδοσίου Γρυγ
Πάτρων Θαρρίππου Πετρ
Φανοσθένης Δημοσθένου Ἀφαρ
Δημόκριτος Δημύλου Στυρ
Θεόδωρος Θεοδωρίδου Ἀφαρ
Θηρίμαχος Τελέου ἀπὸ Κυ
Φιλιππίδης Ἱερωνύμου Ἀφαρ
Παράμονος Πρωτάρχου Πέτρ
Ἐπανδρίδης Σιμυλίωνος Στυρ
Βίοττος Εὐφρονίου ἐκ Χ
Ἐπιτέλης Παραμόνου Πέτρ
Δημολέων Δημοδίκου Ἀφαρ
Θεοδέκτης Θεοδώρου Γρυγχ
Θεώνδας Θεοδώρου Γρυγχ
Δημάριστος Ἀριστοκλέου Στυρό
Μοιραγένης Πυθίωνος Γρυγχ
Θεοδόσιος Μοιραγένου Γρυγχ
Θεοίτης Θεοδοσίου Γρυγχ

Κλέανδρος Κλέωνος Ἀφαρ ἐγ Ὠ
Τιμόστρατος Παραμόνου Πέτρ
Τηλομένης Δημοτίμου ἐγ Ὠ
Φιλώνιχος Γοργέου ἀπὸ Κυλ
Εὐκράτης Κράτωνος ἐγ Ὠ
Ἀμνᾶς Κλεοχάρου Ἀφαρ
Ἀντικράτης Ἀριστοκράτου Αἶγ
Ἕρμων Καρτερίωνος Ἀφαρ
Δήμιππος Θεοδότου Στυρ
Ἀριστοκράτης Ἀντικράτου Αἶγ
Εὔθετος Ἀρχενόθου Πέτρ
Εὐφρόνιος Σκύθου ἐκ Χυ
Μικίων Φίλωνος ἀπὸ Κυ
Νεοτέλης Ἀλκίδου Στυρ
Φίλαρχος Φίλωνος ἀπὸ Κυ
Ἀντιφάνης Εὐκρίτου ἀπὸ Κυ
Ὀνήσανδρος Ἐπιχαρμίδου Πέτρ
Ἀντιμένης Ἀρχενόθου Πέτρ
Βίων Σήμωνος Πέτρ
Πρώταρχος Πρωτάρχου Πέτρ
Πανδάρευς Σωσοικίδου Ἀφαρ
Ἀριστομένης Σκύθου ἐκ Χυτ
Εὐφρόνιος Σκύθου ἐκ Χυτ
Σάμος Εὐχειρίδου ἐκ Χυτ

B

. . κλέου Περα
Εὐμαρείδου Περα
ηρι Ἀφαρ
. . νησ . . . ἀπὸ Χ
. . ραμόνου Αἶγ
. . λέου Ἀφαρ
Χαιρίππου Πέτρ
Νικοδήμου ἀπὸ Κυ
Τιμ]οκράτης Τιμοστράτου ἐκ Χ
[Β]ίοττος Εὐκταίου ἐγ Ὠ
Νίκανδρος Νικοξένου ἐγ Ὠ
Εὐτέλης Ὀνησιβίου ἀπὸ Κυ

. . ς Καλλαίσχρου Φαλλ
Χαιρεφάνης Χαιριγένου Ἀφαρ
Πυλυκλῆς Εὐριπίδου Ἀφαρ
Ἀπολλόδωρος Κλεάνδρου ἀπὸ Κυ
Μνησίστρατος Λυσικλέου ἀπὸ Κυ
Κλείταρχος Πολυκράτου ἐκ Χυ
Κτηρίβιος Κτηρίου Ἀφαρ
Ἀμφιδάμας Ἀμφικλείδου ἐκ Φη
Παράμονος Ἀρχίου Ἀφαρ
Δημόνομος Σωγένου Ἀφαρ
Ἀλέξιππος Ἀριστομένου Ἀφαρ
Παράμονος Δαιτίχου ἀπὸ Κυ
Πολύαινος Καλλαίσχρου Ἀφαρ
Χαιρέστρατος Χαιρέου Ἀφαρ
Φιλοκλῆς Φιλονίκου Ἀφαρ

ἀπὸ Κυ
ος Αἰσχρύβου Αἶγ
Διοφάνου Ἀφαρ
άτης Μίργου ἐκ Χυ
ων Θεοτίμου ἀπὸ Κυ
Μνηρίμαχος Παραμόνου Πέτρ
Κλέαξ Κλεοχάρου Ἀφαρ
Διοφάνης Ἀστίνου Ἀφαρ
Δεξυλίδης Μιμνομάχου Περα
Σώφιλος Ἀμφικλείδου ἀπὸ Κυ
Αἰσχύλος Δισχύτου Ἀφαρ
Παυσίας Χαρίτωνος Ἀφαρ
Νικόξενος Κρίου ἐγ Ὠ
Θεόδωρος Ζωΐλου Ἀφαρ
Χαιρέδημος Ἀντιφίλου Πέτρ
Τιμοσθένης Ἀριστοβούλου Πέτρ
Κάλλιππος Αἰσχίνου Ἀφαρ
Δίκαιος Γλαύκου ἐγ Ὠ
Ξενότιμος Βιόττου ἀπὸ Κυ
Δημόδωρος Σιμίου ἐγ Ὠ
Χαιρίας Σωοίκου Αἶγ

Δηλιάδης Φανοστράτου 'Αφαρ
Δυράπωστος 'Εχεκλέου Αἰγ
Κλέων 'Ελπινίκου ἐγ "Ω
Κλεοπτόλεμος'Αρχεπτολέμου Πέτρ
Ξ]ενοκλῆς Θαρρύνοντος ἐγ "Ω
Φ]ειδιππίδης'Αριστωνύμου ἐγ"Ω
'Α]ρχίδαμος Εὐκλέου Πέτρη
Πατροκλείδης Πατροκλέου Πέτρ
'Αριστογένης 'Αριστομένου Πέτρ
Φ]ιλεργίδης Οἰνάρχου ἀπὸ Κ
'Απόλυρις Πρωτονόθου Μ. .
'Αριστώνυμος'Αγαθωνύμου ἐγ"Ω
Ξενόκριτος Τιμοκρίτου ἀπὸ Κυ
Δημότιμος Γόργου Πέτρ
'Επιχαρμίδης Πρωτοχάρου Πέτρ
Σ]ανίων Κλεομάχου 'Αφαρ
Νικόμαχος Νίκωνος ἀπὸ Κυ
Φιλογείτων 'Ακτέος Γρυ
Τεμέναχος Πυθοδώρου Γρυ
Χαιριγένης Χαιρίου Γρυγ
Μοιρέστρατος Εὐμοίρου 'Αφαρ
'Ανδροσθένης'Ανδρωφέλου'Αφαρ
Κλεοδάμας 'Επιγένου Γρυγ
Ξενόφαντος Ξενοκρίτου Γρυγ
Μεναλκίδης Νεοτέλου Στυ
'Αριστώνυμος 'Αριστάρχου Γρυγ
Πειθαρχίδης Θαρριάδου Στυ
Μοιρόδοτος Μοιρεστράτου 'Αφαρ
Σωσιγένης Σωσιμένου Γρυγ
Αἰσχρίων Θεοδοσίου Γρυγ
Θεόφιλος 'Επιγένου Γρυγ
Πυθόκριτος Πυθίωνος Γρυγ
Κρῖος Αὐτοκλέου Στυ
'Ανδροκλῆς 'Ανδροκλέου 'Αφα
Ξενοκλείδης Πολυκλείδου Γρυγ
'Επιθέτης Πολυκλείδου Γρυγ
Τελέσων Τεμενούχου Γρυγ
Θεόδοτος Σωκρίτου Γρυγ
'Αριστογένης Πιστογένου Γρυγ

Μνησίας Διαιτοδήμου 'Αφαρ
'Αντίδικος Εὐδίκου 'Αφαρ
'Αρχίας Α. . .νου 'Αφαρ
'Επιχάρης Οἰνοχάρου Πέτρ
Τίμων Δημάρχου Πέτρ
'Αριστόμαχος Μνηριμάχου Πέτρ
Ποσείδιππος Φαναρχίδου 'Αφαρ
Δωρόθεος Θεογένου 'Αφαρ
Γόγασος Εὐφιλήτου ἀπὸ Κ
'Εξηκίας Ποσειδίππου 'Αφαρ
Μιμνόμαχος Δεξιλείδου Περ
Δημοκλῆς Κυδάλου 'Αφαρ
Νικόμαχος 'Ανδροκλέου 'Αφαρ
Εὐρησίδημος Εὐρησιβίου 'Αφαρ
Φιλιστίδης Φιλίνου ἐγ "Ω
Φρυνίων Φρυνίχου 'Αφαρ
'Αμφίνικος 'Επικράτου Πέτρ
Σώφιλος 'Απολλοδώρου Περα
Σμικρίας 'Ολυμπίχου Γρυ
Μενέστρατος Τ[ι]μοστράτου 'Ιστι
'Ηγέστρατος 'Ανδροκλέου Γρυγ
'Αριστοκλείδης Σωκλέου Γρυγ
'Ολύμπιχος Σμικρίου Γρυγ
Τιμ. . ς Τιμοδώρου ἐγ "Ω
Δημοφάνης Εὐδάμου Γρυγ
Δημοκλῆς Δημοκλείδου Στυ
Εὔκριτος Κηρυκίδου Γρυγ
Κηφισίων Σιμύλου Στυ
Κηρυκίδης Εὐκρίτου Γρυγ
Οἰαῖος Εὐνομίδου 'Αφαρ
'Επίδημος 'Επιφάνου Γρυγ
Γνήσιος Θεοπόμπου Γρυγ
Βουκολίων 'Επιγένου Στυ
'Απολλοφάνης 'Απολλωνίου Στυ
Εὔμοιρος Εὐστράτου Γρυγ
Τεμέναρχος Τελεσάρχου Γρυγ
Καλλικράτης Πυθοκλέου Γρυγ
Μύρτων Φιλοκλέου ἀπὸ Κ
Δημολέων 'Αριστίωνος Στυ

Πυθίνης Παραμόνου 'Αφαρ
Νικόστρατος Νικοδήμου ἀπὸ Κ
Ξάνθιππος Γλαύκου ἐγ "Ω
Τιμόδημος Δημοτίμου ἐγ "Ω
Νεόστρατος 'Ιπποτίονο Γρυγ
Ζόανδρος Φιλίνου ἐγ "Ω
Νικοφάνης Νικοβίου ἀπὸ Κυ
Δηλίας 'Ἀρισταιχμίδου Αἰγ
Κτησικλῆς "Ανδρωνος 'Αφαρ
'Ηγηρίβιος Δημονόμου 'Αφαρ
Φιλῖνος Φιλιστίδου ἐγ "Ω
Αἰσχύλος Εὐδημίδου ἀπὸ [Κ]υ
Καλλίβιος Κλεομάχου 'Αφαρ
'Ιπποκλῆς Αὐτοκλείδου 'Αφαρ
'Αρχένοθος Κλειτάρχου ἀπὸ Κ
'Αντίχαρμος Καλλίου Αἰγ
'Επικράτης Εὐφιλήτου ἀπὸ Κυ
'Εγδοκίδης Εὐφιλήτου ἀπὸ Κυ
Κλεόμαχος Καλλιβίου 'Αφαρ
Λυσίδημος Λυσίνου Περα
Νίκων Λυσικλέου 'Αφαρ
Μικίων Φυλάκου Α'ΓΑι
Μενεκλῆς Νικησίλου Γρυγ
Νικανδρίδης Νικησίλου Γρυγ
Παραμονίσκος Παραμόνου Αἰγα
'Επιχαρμίδης Εὐβίου Πέτρ
Θεόδωρος Φιλάρχου Γρυγ
Ξενοκλῆς Ποσειδίππου Γρυγ
'Αριστοκλείδης 'Αριστοκλέου Αἰγ
Πειθόλαος Αἰσχύλου ἐκ Χα
'Ιοκλῆς Σωκρίτου Γρυγ
Θεοδοτίδας Σωκρίτου Γρυγ
Λυσικλῆς Λυσιστράτου 'Αφαρ
Πολύστρατος 'Αρίστωνος 'Αφαρ

'Αριθ. 4. (εἰκ. 4). Τεμάχιον ἐκ τοῦ μέσου μαρμαρίνης πλακός, ἄρτιον μόνον ἀριστερά. "Υψ. 0·30, πλ. 0·38, πάχ. 0·12. Εὑρέθη πρὸ τῆς ΝΑ πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου 'Απόλλωνος. Στιγμαὶ πρὸς χωρισμὸν τῶν ὀνομάτων δὲν διακρίνονται, εἶνε ὅμως πολὺ ἐφθαρμένη ἡ ἐπιφάνεια τοῦ μαρμάρου καὶ δυνατὸν εἶνε ὑπάρχουσαι ἀρχῆθεν νὰ μὴ φαίνωνται πλέον ὡς ἐκ τούτου.

Εἰκὼν 4 (ἐπιγρ. ἀριθ. 4). Κατάλογος δημοτῶν Ἐρετριέων.

Κλέονος Πανα	
Θ]όδ[ο]τος [Γ]νά[θ]ωνος Περα	Ἀρι..
Πολυκρατίδης Πολυκράτο Παν	....
Κλείταρχος Εὐβοΐσκου Φηγο	Μελ
Τιμαίνετος Πυ[θ]ίππου Ἀμα	Φυλευ
Πρωτοφάνης Φάνου Φηγο	Αἰσχύλ[ος
Κρατῖνος Ἐπιξένου Ἀμαρ	Εὐρυβάτη[ς
Γοργέας Παριφίλου Ἀμα	Θεόδοτος
Κάλλουρος Δημοκράτου Γρυγ	Καλλίστρα[τος]
Σωγένης Ἐπιγένου Ἀμα	Ἀντίδωρος Μ..
Πολύοκτος Αὐτοκλέου Ἀμα	Σωκράτης Ἀ..
Μνημαγόρας Νικίου Ἀμα	Γλαυκίας Σ
Πύθιππος Νίκωνος Ἀμα	Ἀντίφιλος Δη
Ἀστυκλῆς Κρατίππου Περ	Δημοκλείδης
Ἑρμίας Μελάνθου Περα	Παράμονο[ς
Μενέδημος Πυθαγόρου Παν	Εὐδίδακ[τος
Πυρροκόμας Μενάνδρου Στυρ	Νικόξε[νος
Νικίας Μνημαγόρου Ἀμ(α)ρ	Νεοπ..
Βοίωτος Εὐβοέ(ω)ς Στυρ	Πατ..
Φιλόνικος Πλάτωνος Στυρ	Μι..
Κόρ]οιβος Εὐνόμου ΤΥ	
ρων Ἐπαινίχου	

Ἀριθ. 5. Α, Β (εἰκ. 5 καὶ 6). Τεμάχιον ἐκ τοῦ μέσου μαρμαρίνης στήλης, ὕψ. 0·52, πλ. 0·35 καὶ πάχ. 0·10. Ἔχει ἐπιγραφὴν καὶ ἐπὶ τῶν δύο ἐπιφανειῶν. Εὑρέθη πρὸ τῆς Α πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε ὅτι τινὰ τῶν ὀνομάτων ἀναγράφονται ἄνευ πατρικοῦ ὀνόματος (στίχ. 6 καὶ 8 Α).

A

Εἰκὼν 5 (ἐπιγρ. ἀριθ. 5, Α). Κατάλογος δημοτῶν Ἐρετριέων.

B

θ]εν	Παρά]μονος Μνησιππίδου	
Κ]λεοχάρου	ίων Χαρμαντίδου	
	μος Πεισάνδρου	
	[Ταμυ]νῆθεν	
Καλλικλέου	ίδης 'Αριστείδου	Νι.
Νικοστράτου	μος Πυθάρχο	'Αρι..
θε]ν	τήτου	Φιλο..
χος Εὐκτημονίδ[ου	νίκου	Εὔφρ..
θεν		Θεόκρ..
χμος Αἰσχρίων[ος	νίκου	Παρα
ικος Εὐήθου	χου	Μικύ..
θεν		Τιμ..
τος Παραμό[νου		Φι..
ηστος 'Εω..		
θ]εν		
νος Κ		
κ		

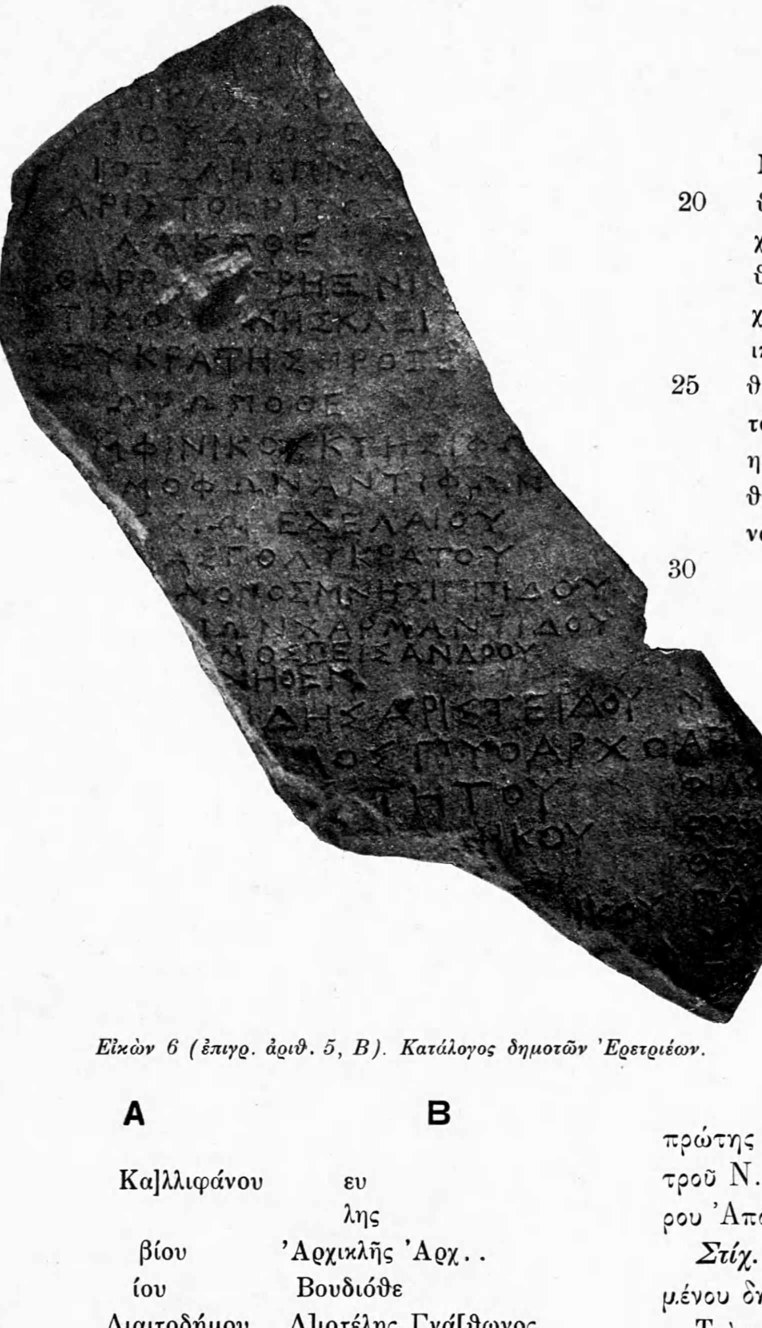

Εἰκὼν 6 (ἐπιγρ. ἀριθ. 5, Β). Κατάλογος δημοτῶν 'Ερετριέων.

'Αριθ. 6. Α, Β (εἰκ. 7 καὶ 8). Τεμάχιον μαρμαρίνης στήλης ἄρτιον μόνον ἀριστερά. Ὑψ. 0·68, πλ. 0·42, πάχ. 0 07. Φέρει ἀμφοτέρωθεν ἐπιγραφήν, ἧς οἱ τελευταῖοι στίχοι σῴζονται καὶ ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν, διότι κάτω ὑπάρχει μετὰ τὸν τελευταῖον στίχον ἀρκετὸς κενὸς χῶρος. Πρὸς διαστολὴν τῶν δύο στηλῶν τῶν ὀνομάτων ὑπάρχουσιν ἐνίοτε στιγμαὶ κατόπιν τοῦ συγκεκομμένου δημοτικοῦ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης στήλης. Εὑρέθη ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ ἰατροῦ Ν. Κάραλη πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου 'Απόλλωνος.

Στίχ. 9 καὶ *10* Β ἔχουσι κατόπιν τοῦ συγκεκομμένου δημοτικοῦ τοξοειδῆ σημεῖα συγκοπῆς.

Τοὺς μέχρι τοῦ 1895 δημοσιευθέντας καταλόγους 'Ερετριέων δημοτῶν συνέλεξεν ὁ Σταυρόπουλλος ἐν ΑΕ 1895 σελ. 125 κέ. (πρβ. Collitz-Bechtel *Dialektinschr.* 5312-5313· πρόσθες καὶ IG, II Supp. ἀριθ. 116 c σελ. 42)· εἰς ταύτας προσετέθησαν μετὰ ταῦτα οἱ ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευθέντες κατάλογοι ἐν ΑΕ 1897 σελ. 143 κέ. Διὰ τὸ σχῆμα τῆς γραφῆς καὶ δι' ἄλλους λόγους (πρβ. Σταυρόπουλλον ἔ.ἀ. σελ. 147, Collitz-Bechtel ἔ.ἀ. σ. 531, Holleaux ἐν RÉG 1897 σελ. 164) πάντες οἱ πρότερον δημοσιευθέντες κατάλογοι ὡρίσθη ὅτι

A	B
Κα]λλιφάνου	ευ
	λης
βίου	'Αρχικλῆς 'Αρχ..
ίου	Βουδιόθε
Διαιτοδήμου	Δ]ιοτέλης Γνά[θωνος
Προκλέου	'Αριστόκριτος
ν Γόργυπος	Λάκεθε
'Ο]λυμπιαράτου	Θάρρ[ων] Πρηξινίκ[ου
Φορησίγονος	Τιμο[σθέ]νης Κλειτ.
ος Πινυταγόρο	Εὐκράτης Προξέν[ου
ιος 'Απολλοδώρου	'Ωρωπόθε
ν Μενεχάρμου	'Α]μφίνικος Κτησιφῶν[τος
θε]ν	Δημοφῶν 'Αντιφῶντος
ος Ἱέρωνος	Αἴ]σχρων 'Εχελαίου
θ]εν	.ίας Πολυκράτου
ς Νικαγόρου	

A

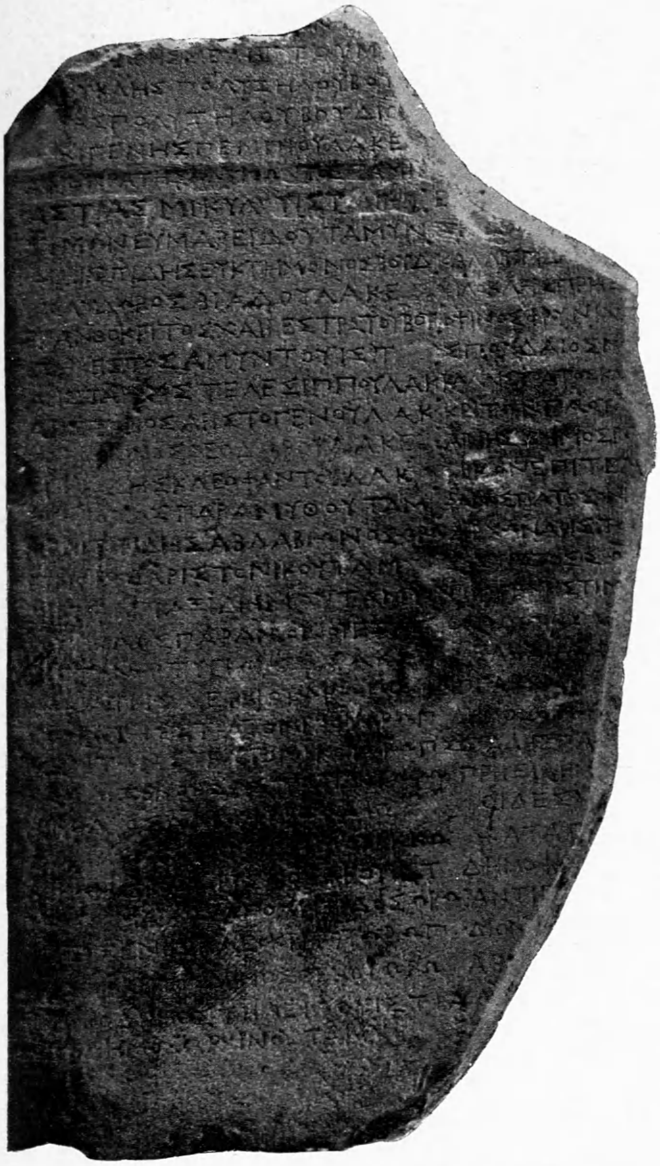

Εἰκὼν 7 (ἐπιγρ. ἀριθ. 6, Α). Κατάλογος δημοτῶν Ἐρετριέων.

A

. . ν . .	
είθης Μελίττου Μ	
Εὐ]θυκλῆς Πολυζήλου Βου	
. . ας Πολυζήλου Βουδιό	
Ἀρ]χιγένης Πεμπίου Λάκε	
Ἀμφικράτης Ἀντιφῶντος Ταμ . .	
Ἀστίας Μικύλου Ἱστιαίη	Ε . .
Τίμων Εὐμαρείδου Ταμυν	Ἀρ . .
Φιλιστίδης Εὐκτήμονος Βουδ	Καλλιππίδη[ς
Π]ολύδωρος Βιάδου Λακε	Φιλοκλῆς Πρηξ . .
Ξανθόκριτος Χαιρεστράτου Βου	Ὄψινος Φρυνίχ[ου
Ἐξήκεστος Ἀμύντου Ἱστ	Σπουδαῖος Μ
Ἀρίσταρχος Τελεσίππου Λακ	ΚΚαλλίστρατος . .
Ἀριστόβιος Ἀριστογένου	Κρίτων Πλου[τάρχου
Παράμονος Θεοδώρου Λακε	Αἰνησίδημος Πυ . .
Βιάδης Κλεοφάντου Λακ	Νίκων Ἐπιτέλο[υ
Θεό]δοτος Παραμύθου Ταμ	Φανόστρατος Ὀνη . .
Φι]λιππίδης Ἀβλαβίωνος Ὠρω	Ἄρχων Ἀριστο . .
Εὔμοιρος Ἀριστονίκου Ταμ	Σώστρατος Σω . .
Πραξίας Πραξιδήμου Ταμυ	Τι]μογένης Τιμ . .
Γογγύλος Παραμόνου ἐξ Αἰγ	Θεόδοτος Δ . .
Ἀρέτων Ορτυγίωνος Λάκε	Μελησίας Φ . .
Σω]κράτης Λευκίου Ὠρωπό	Ἱππαρχίδης
. . . . άτης Στρατονίκου Ὠρωπ	Δημοσθένη[ς
Μ]ε[λ]ίτων Σρτατονίκου Ωρωπ	Σωτάδης Πα
Καλλίξενος Σωστρατίδου Ὠρω	Πρηξίδημ[ος
Ἀλ . α ος Ἀλκίου Βουδιό	Οἵδε σ[υνεβάλοντο
Δα]μασίας Φανοδήμου ἐκ Κω	κατὰ τ - -
. . ανδρος Ἀριστοκλέου Ἱστ	Δημοφῶν
. . μαχος Ἀπολήξιδος Ὠρω	Ἀντιπ . .
. . . ξενος Κλεοκρίτου Ὠρωπ	Διον .
. . . όκριτος Δημοσθένου Ὠρω	Ἀρ . .
Ἀριστόδημος Τηλείδου Ἱστια	Δ . .
Τιμ]όδημος Ἀρχίνου Ταμ	

ἐγράφησαν ἀπὸ τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 3 αἰῶνος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος χρόνων. Οἱ ἡμέτεροι κατάλογοι εἶνε πάντες κατὰ τὸ σχῆμα τῆς γραφῆς σχεδὸν σύγχρονοι ἢ ἀνήκουσιν εἰς χρόνους μόνον ὀλίγον ἀπέχοντας ἀπ' ἀλλήλων. Εἰδικώτερον δὲ οἱ δύο πρῶτοι μεγάλοι κατάλογοι φαίνεται ὅτι ἀνεγράφησαν συγχρόνως καὶ διὰ τὸν αὐτὸν ἴσως ἄγνωστον ἡμῖν, ὡς ἀπολεσθείσης τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιγραφῆς, λόγον. Τὸ σχῆμα τῆς γραφῆς τούτων ἄγει ἡμᾶς εἰς τοὺς περὶ τὸ τέλος τοῦ 4 αἰῶνος χρόνους, ἐπειδὴ δ' ὅμως ἐν τῷ σχηματισμῷ τῆς γενικῆς τῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων ἡ διαλεκτικὴ κατάληξις ω λείπει σχεδὸν τελείως, ἐνῷ εἶνε λίαν συχνὴ ἐπὶ τῶν καταλόγων Σταυροπούλλου ἔ. ἄ. σελ. 131 κέ. ΙΙ Α Β, ἴσως εἶνε ὀλίγον νεώτεραι ἐκείνων, οὓς ὁ Bechtel τάσσει εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ 3 αἰῶνος. Νεωτέρα πάντων κατὰ τὸ σχῆμα τῆς γραφῆς φαίνεται ἡ ὑπ' ἀρ. 6 Α Β, ἥτις κατὰ τὴν σύνταξιν ὁμοιάζει πρὸς τὸν ὑπὸ Girard ἐν BCH 1878 σ. 277-279 (Σταυρόπ. ἔ. ἄ. σελ. 145-146 IV) δημοσιευθέντα κατάλογον.

Περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν καταλόγων δὲν θὰ πραγματευθῶμεν ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ, μολονότι πλεῖστα ἐξ αὐτῶν καὶ νέα εἶνε καὶ παρουσιάζουσι κατά

B

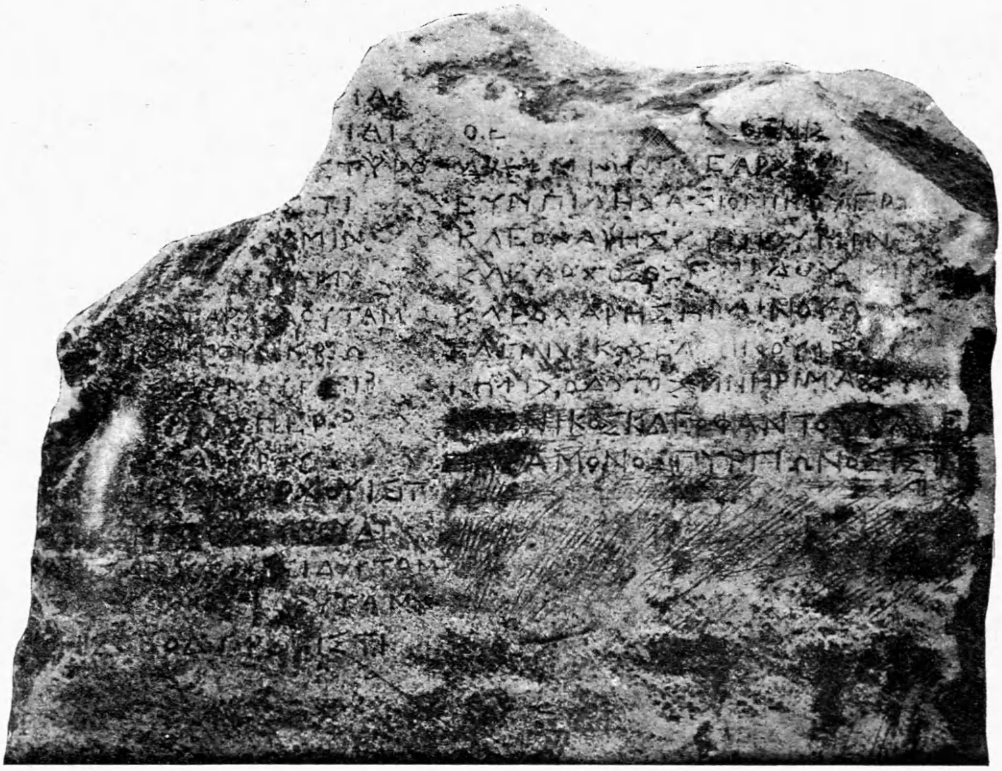

Εἰκὼν 8 (ἐπιγρ. ἀριθ. 6, Β). Κατάλογος δημοτῶν Ἐρετριέων

B

Ἱστι]αί	
Ἴστ]ιαί	Θε........ Θεμισ..
Στυρό	Δαφνίων Κλεάρχου
Ἵ]στι	Εὐριπίδης Ἀξιονίκου Γρυ
Μιν	Κλεοχάρης Κυνίου Μιν
ου Ταμυ	Κλέαρχος Θε... δου Μιν
Ἀρισταρχίδου Ταμ	Κλεοχάρης Ἡραΐνου Ὠρω
Ἀριστ]οκρίτου ἐκ Βω	Ἐλπίνικος Ἐλπίνου Ἱστ
..ος Πύρρου Περ	Κηφισόδοτος Μνηριμάχου Μ
... Περ	Κλεόνικος Κλεοφάντου Λακε
...αντίδου Βου	Παράμονος Πυργίωνος Ἱστ
...νίδης Νικάρχου Ἱστ	
..ος Σημαΐδου Βουδι	
..δης Ἀριστοκλείδου Ταμ	
..ς Ἀριστοκλείδου Ταμυ	
..ης Θεοδώρου Ἱστι	

τε τὴν μορφὴν καὶ τὸν διαλεκτικὸν σχηματισμὸν πολλὰ τὰ ἀξιοπερίεργα. Περὶ τῶν Ἐρετρικῶν ὀνομάτων πρβ. Bechtel ἔ. ἄ. σελ. 547.

Δῆμοι Ἐρετρικοὶ ἄγνωστοι μέχρι τοῦδε ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς καταλόγοις ἡμῶν, ἀναφερόμενοι δυστυχῶς μόνον διὰ τῶν ἀρχικῶν συλλαβῶν, οἱ ἑξῆς:

Ἐκ Βώ(λακος;) 7 Β 8.

Δισμα Δισμ καὶ Δισ 1 Α Β καὶ 2 Α Β πολλάκις.

Ἐξ Ἐσχ(άτης; -ατιᾶς;), 1 Α. Ἴσως εἶνε ἀρχὴ τῆς αὐτῆς λέξεως ἧς καὶ τὸ ἤδη γνωστὸν *ἐξ Ἐσ* (Geyer σελ. 78). Ὑποθέτω μάλιστα ὅτι καὶ τὸ δημοτικὸν *Ἐγε* (Geyer σελ. 78) εἶνε ἐκ τῆς αὐτῆς λέξεως καὶ πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ Ἐγ Ἐ(σχ), ὅπως Ἐγ Ὤ(ου ἢ ἐξ Ὤου (Geyer)

Ἐκ Κυ ἢ *ἐκ Κυλ* 2 Α Β.

Ἐγ Μυ' Ἀπὸ Μυ 2 Α.

Οἰνο[ηθεν; -υντόθεν;] 1 Α Β.

Πέτρ καὶ *Πέτρη*[θεν;] 2 Α Β.

Ἐκ Πλα 1 Β.

Ῥαφι 1 Α Β.

Ἐκ Τη 1 Α.

Φλι καὶ *Φλιεύ*[ς;] 1 Α Β.

Φάλλ[ηθεν;] 1 Α Β καὶ 2 Α Β. Πρβ. *Φάλλα ἄκρα Εὐβοίας* παρὰ Ἡσυχίῳ.

Φη καὶ *Φηγ*[όθεν; ουντόθεν;] 1 Β καὶ 2 Β, καὶ *ἐκ Φη* 2 Β, ὅπερ ἠδύνατο νὰ εἶνε ὁμοίως *ἐκ Φη*[*ραιῶν*] ἰδὲ Geyer. Ἴσως κρύπτεται τὸ δημοτικὸν τοῦτο καὶ ἐν ΑΕ 1895 σελ. 145 Ι Α στίχ. 41 *Ἱέρων Φηγο Εἰσωρέων*, ἔνθα ὑπὸ Σταυροπούλλου καὶ τῶν λοιπῶν ἐκδοτῶν τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγινώσκεται *Ἱέρων, Φηγόεις, Ὠρέων*.

Ἐκ Χα 2 Β.

Εἰς τοὺς ὑπὸ Geyer (78-79) τελευταῖον ἀριθμηθέντας Ἐρετρικοὺς δήμους τοὺς ἐν παλαιότερον ἐκδεδομένοις καταλόγοις ὑπάρχοντας πρέπει νὰ προστεθῶσι *Σπλη* ΑΕ 1898 σ. 156. *Πεο* ΑΕ 1895 147, ὑπάρχει ὀρθῶς ἐπὶ τοῦ λίθου τοῦ Χαιρεφάνους. Προσέτι νὰ ἀφαιρεθῶσι καὶ ἀπὸ τοῦ κατα-

Ἐτυπ. 21.6.11.

λόγου τῶν δήμων τοῦ Geyer οἱ *Ρασ* ΑΕ 1897 σελ. 148, ὅστις προέρχεται ἐξ ἐσφαλμένης ἀναγνώσεως ἰδικῆς μου, καὶ *Σπυ* ΑΕ 1895 σ. 151, ὅπερ ὁμοίως οὐχὶ καλῶς ἀνεγνώσθη (ἐπὶ τοῦ λίθου ὑπάρχει σαφῶς ΣΠͰ).

Τὸ πρῶτον νῦν ἐν τοῖς ἡμετέροις καταλόγοις ἀπαντᾷ καὶ τὸ δημοτικὸν *Ἀμα* καὶ *Ἀμαρ[υνθόθεν]* ἐκ τοῦ διασημοτάτου καὶ γνωστοτάτου Ἐρετρικοῦ δήμου, τῆς *Ἀμαρύνθου*.

Ἀριθ. 7 (εἰκ. 9). Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου ἐκ τεσσάρων τεμαχίων προσαρμοζόντων· τὸ δεξιὸν ἄνω ἥμισυ λείπει. Ὕψ. 0·88, πλ. 0·43, πάχ. 0.12. Ὕψ. γραμμ. 0·015. Στοιχηδόν. Εὑρέθη παρὰ τὴν ΝΑ πλευρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Εἰκ. 9 (ἐπιγρ. ἀριθ 7). Προξενία Ἀναξιδότου Ἀπολλοδώρου.

Οἱ πρόβουλοι κα[ὶ οἱ στρατηγοὶ
εἶπαν· ἐπειδὴ Ἀ[ναξίδοτος Ἀπολ-
λοδώρου Μακε[δὼν ἀνὴρ ἀγαθός
ἐστι περὶ τὸν [δῆμον τὸν Ἐρετρι-
έων καὶ λέγων [καὶ πράττων ἀεὶ
τὰ συμφέροντα [τῆι πόλει ἔδοξε
τεῖ βουλεῖ καὶ [τῶι δήμωι εἶναι
Ἀναξίδοτον Ἀπ[ολλοδώρου Μακε-
δόνα πρόξενον [καὶ εὐεργέτην
Ἐρετριέων, αὐτὸν [καὶ ἐκγόνους,
καὶ εἶναι αὐτῶι [γῆς καὶ οἰκίας
ἔγκτησιν καὶ π[ρόσοδον πρὸς
τὴν βουλὴν καὶ [τὸν δῆ]μον πρώτωι
μετὰ τὰ ἱερὰ κ[αὶ ἀτέλ]ειαν εἰσά-
γοντι καὶ ἐξά[γοντι π]άντων, κα-
θάπερ τοῖς ἄλλ[οις Ἐρ]ετριεῦσι,
καὶ ἀσυλίαν κ[αὶ ἀσφάλειαν καὶ
πολέμου καὶ ε[ἰρήνης] καὶ κατὰ
γῆν καὶ κατὰ θά[λαττα]ν· εἶναι δὲ
Ἀναξίδοτον καὶ [πο]λίτην αὐτὸν
καὶ ἐκγόνους καὶ μετεῖναι αὐ-
τοῖς ὧμπερ το[ῖς ἄλ]λοις
Ἐρετριεῦσι.

Τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς ἡμῶν ὁμοιάζουσι πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Φανοκλέους Φανιάδου (ΑΕ 1892 σ. 126), ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ τρόπος, καθ᾽ ὃν λήγουσιν οἱ στίχοι ἀναλόγως τοῦ κανονικοῦ χωρισμοῦ τῶν συλλαβῶν ἐν ταῖς λέξεσιν ἢ συμφώνως πρὸς τὸ τέλος τῶν λέξεων ἀφιεμένου ἐνίοτε χάριν τούτου καὶ κενοῦ τινος χώρου ἐν τέλει τῶν στίχων συμφωνεῖ ὁμοίως πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν ἐκείνην, τακτέα καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἡμῶν εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος (πρβ. Wilhelm ἐν ΑΕ 1904 σελ. 94-95).

Ὁ Ἀναξίδοτος Ἀπολλοδώρου εἶνε πατὴρ τοῦ Ἀπολλοδώρου Ἀναξιδότου, ὑπὲρ οὗ ἀνεγράφη τὸ ἐν *Ἀθηνᾷ* 1893 σελ. 346 ὑπὸ Σταυροπούλλου δημοσιευθὲν Ἐρετρικὸν ψήφισμα. Ἡ ὁμοιότης τῆς γραφῆς καὶ ἡ ταυτότης σχεδὸν τῶν δύο ψηφισμάτων καθιστᾷ πιθανὸν ὅτι συγχρόνως ἀνεγράφησαν καὶ τὰ δύο ταῦτα ψηφίσματα, ὥστε δυνατὸν εἶνε καὶ ἀντίστροφος νὰ εἶνε ἡ σχέσις τῆς συγγενείας τῶν δύο ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους.

Ἀριθ. 8 (εἰκ. 10). Στήλη μαρμάρου ὕψ. 0·81, πλάτ. 0·40, πάχ. 0·08. Ὕψ. γραμμ. 0·009 Εὑρέθη καὶ αὕτη παρὰ τὴν Α πλευρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

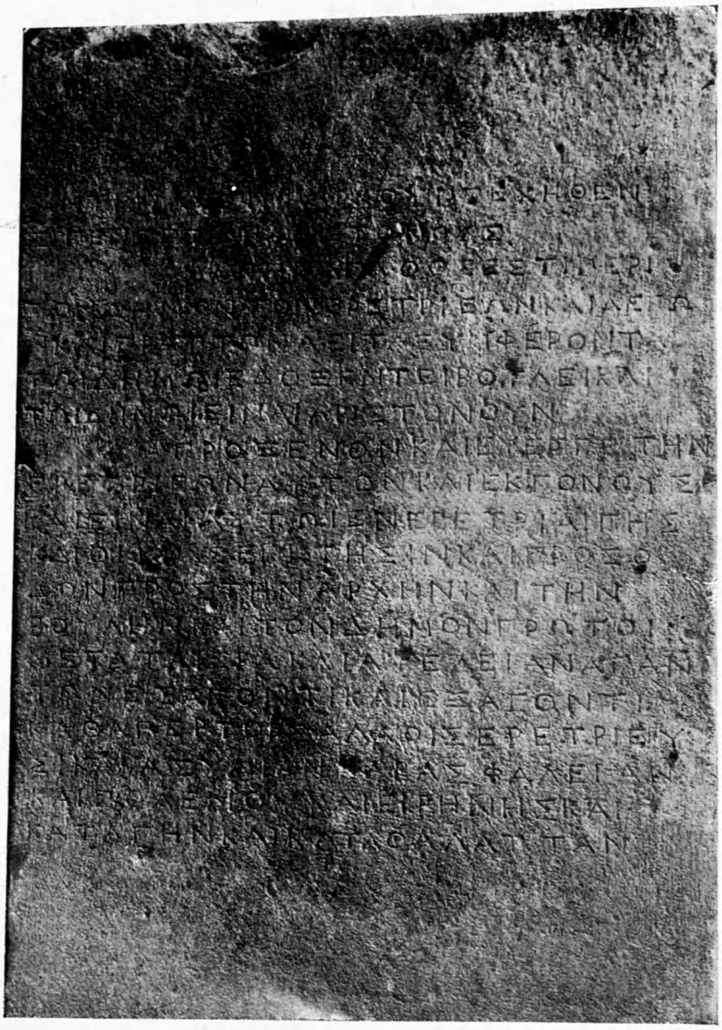

Εἰκὼν 10 (ἐπιγρ. ἀριθ. 8). Προξενία Ἀριστόνου.

Ἀντίφιλος Ἱππάρχου Πτέχηθεν
εἶπεν· ἐπειδὴ Ἀριστόνους
ἀνὴρ ἀγαθός ἐστι περὶ
τὸν δῆμον τὸν Ἐρετριέων καὶ λέγω-
ν καὶ πράττων ἀεὶ τὰ συμφέροντα
τῶι δήμωι ἔδοξεν τεῖ βουλεῖ καὶ
τῶι δήμωι εἶναι Ἀριστόνουν
πρόξενον καὶ εὐεργέτην
Ἐρετριέων αὐτὸν καὶ ἐκγόνους
καὶ εἶναι αὐτῶι ἐν Ἐρετρίαι γῆς
καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ πρόσο-
δον πρὸς τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν
βουλὴν καὶ τὸν δῆμον πρώτοι
μετὰ τὰ ἱερὰ καὶ ἀτέλειαν ἁπάν-
των εἰσάγοντι καὶ ἐξάγοντι,
καθάπερ τοῖς ἄλλοις Ἐρετριεῦ-
σι, καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν
καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ
κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.

Ἀπεξεσμένα εἶνε ἐπίτηδες τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τὸ ἐθνικὸν καὶ ἐν ταῖς δύο θέσεσιν (στ. 3 καὶ 8), ἔνθα ἐμνημονεύοντο ταῦτα.

Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἐλάχιστα μόνον διαφέρει ἀπὸ τῶν τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς, ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὴν μορφὴν τοῦ Σ, οὗτινος αἱ κεραῖαι ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ δὲν εἶνε τόσον κεκλιμέναι, ὡς ἐν ἐκείνῃ, ὥστε καὶ αὕτη ἡ ἐπιγραφὴ ἀνάγκη εἶνε νὰ ταχθῇ εἰς τοὺς αὐτοὺς σχεδὸν πρὸς τὴν προηγουμένην χρόνους, δηλαδὴ ἐντὸς τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος.

Ὁ εἰσηγητὴς τοῦ ψηφίσματος ἀναφέρεται μετὰ τοῦ δημοτικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος *Πτέχηθεν*, ὡς καὶ ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ΑΕ 1892 σ. 119-125 ἀριθ. 1, ΑΕ 1899 σ. 142 καὶ τῇ κατωτέρω δημοσιευομένῃ ἐπιγραφῇ ἀρ. 19. *Πτέχαι* ἦσαν ὁ χῶρος, ἐν ᾧ ἀνελάμβανε νὰ ἀποξηράνῃ τὴν λίμνην ὁ Χαιρεφάνης ἐν τῇ γνωστῇ συγγραφῇ (Inscriptions jurid. gr. I. IX Βλέπε Geyer ἔ. ἄ. σελ. 78).

Στίχ. 12. πρὸς τὴν ἀρχήν· ἐννοοῦνται βεβαίως διὰ τῆς φράσεως ταύτης οἱ *στρατηγοὶ καὶ οἱ πρόβουλοι*, οἵτινες ὡς φαίνεται ἐκ τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς ἦρχον τότε ἐν Ἐρετρίᾳ.

Ἀριθ. 9 (εἰκ. 11). Στήλη μαρμάρου ἔχουσα ἄνω ἀετωμάτιον ἐλαφρῶς προεξέχον. Ὕψ. 0·85, πλ. 0·32, πάχ. 0·07. Ὕψ. γραμμ. 0·008 Εὑρέθη ὀλίγα μέτρα πρὸ τῆς ΝΑ πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ὁμοιάζει πρὸς τὰ γράμματα τοῦ ὑπὲρ Γλαυκίππου ψηφίσματος (ΑΕ 1892 σ. 119), μολονότι ἡ γραφὴ δὲν εἶνε τόσον ἐπιμεμελημένη ὁμοιάζουσα κατὰ τοῦτο μᾶλλον πρὸς τὴν ὀπισθίαν ἐπιφάνειαν τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Χαιρεφάνους. Λοιπὸν διὰ τοῦτο τακτέα καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη περὶ τὸ τέλος τῆς 4ης ἑκατονταετη-

ρίδος. Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου τῆς κορυφῆς τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγράφεται τὸ εἶδος τοῦ περιεχομένου ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ψηφίσματος, ὅπερ ἀπαντῶν σπανίως ἐν ἐπιγραφαῖς ἄλλων πόλεων (πρβ. καὶ BCH, 1910 σ. 358) τὸ πρῶτον νῦν εὑρίσκεται ἐν Ἐρετρικῇ ἐπιγραφῇ.

Ἐν στίχῳ 6 περιττεύει τὸ δεύτερον *ἀεί*.

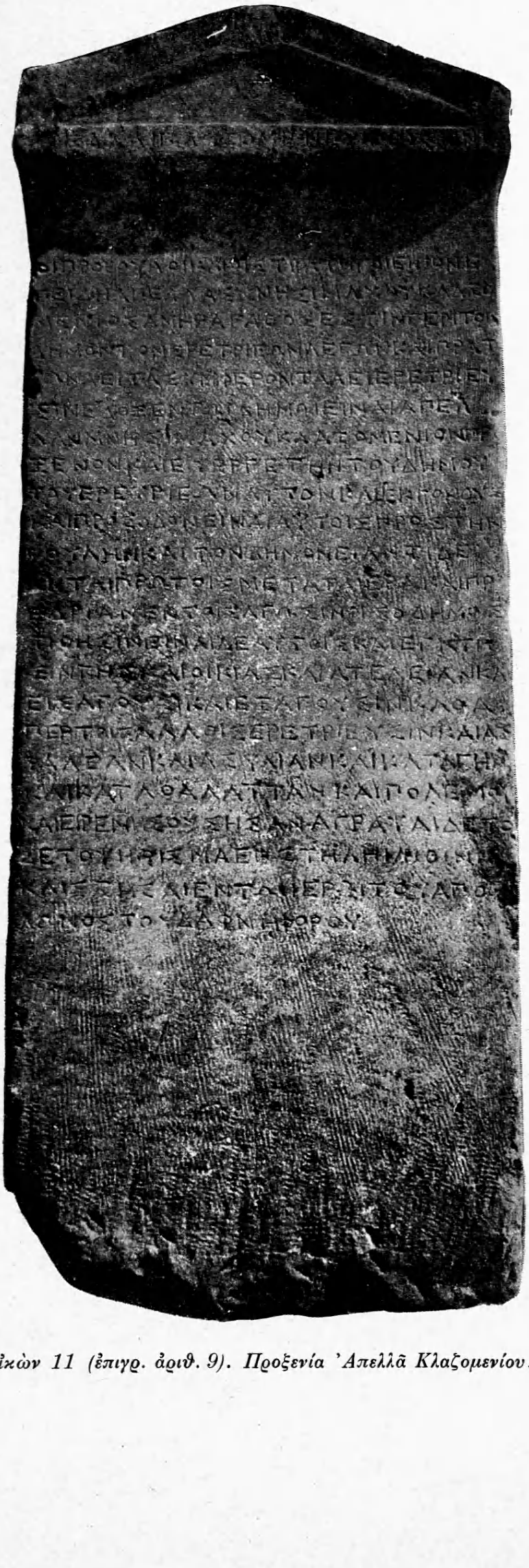

Εἰκὼν 11 (ἐπιγρ. ἀριθ. 9). Προξενία Ἀπελλᾶ Κλαζομενίου.

Ἀπ]ελλᾶι Κλαζομενίωι προξενία.
Οἱ πρόβουλοι καὶ οἱ στρατηγοὶ εἶπον ἐ-
πειδὴ Ἀπελλᾶς Μνησιμάχου Κλαζο-
μένιος ἀνὴρ ἀγαθός ἐστιν περὶ τὸν
δῆμον τὸν Ἐρετριέων λέγων καὶ πράτ-
των ἀεὶ τὰ συμφέροντα ἀεὶ Ἐρετριεῦ-
σιν, ἔδοξεν τῶι δήμωι εἶναι Ἀπελ-
λᾶν Μνησιμάχου Κλαζομένιον πρό-
ξενον καὶ εὐεργέτην τοῦ δήμου
τοῦ Ἐρετριέων καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόνους
καὶ πρόσοδον εἶναι αὐτοῖς πρὸς τὴν
βουλὴν καὶ τὸν δῆμον, ἐάν τι δέ-
ωνται, πρώτοις μετὰ τὰ ἱερὰ καὶ προ-
εδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσιν, οἷς ὁ δῆμος
τίθησιν· εἶναι δὲ αὐτοῖς καὶ ἔγκτη-
σιν γῆς καὶ οἰκίας καὶ ἀτέλειαν κα[ὶ]
εἰσάγουσι καὶ ἐξάγουσι καθά-
περ τοῖς ἄλλοις Ἐρετριεῦσιν, καὶ ἀσ-
φάλειαν, καὶ ἀσυλίαν, καὶ κατὰ γῆν
καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ πολέμου
καὶ εἰρ**έ**νης οὔσης· ἀναγράψαι δὲ τό-
δε τὸ ψήφισμα εἰς στήλην λιθίνην
καὶ στῆσαι ἐν τῶι ἱερῶι τοῦ Ἀπόλ-
λωνος τοῦ Δαφνηφόρου.

Ἀριθ. 10 (εἰκ. 12). Μέρος στήλης ἐκ δύο τεμαχίων ἀκριβῶς συναρμοζομένων. Ὕψ. 0·44, πλ. 0·23, πάχ. 0·05. Ὕψ. γραμμ. 0·008 Εὑρέθη παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Γραφὴ στοιχηδόν.

Καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη κατὰ τὸ σχῆμα τῆς γραφῆς ἀνήκει εἰς τοὺς περὶ τὸ τέλος τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος χρόνους, ὁ δὲ βασιλεύς, περὶ οὗ ἐγίνετο λόγος ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιγραφῆς εἶνε πάντως ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητής.

Στίχ. 18-19. *ὅσα ἐπὶ χρήσει αὐ*[*τοῖς* εἶνε ὁ περιορισμὸς τῆς παρεχομένης ἀτελείας πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν μόνον εἰς τὰ δι' ἰδίαν χρῆσιν προωρισμένα εἴδη. Ταυτόσημος εἶνε ὁ ὅρος *εἰς τὸν ἴδιον οἶκον* (*Gr. Hist. inscr.* σ. 256 ἀριθ. 15 καὶ σελ. 258).

Ἐν στίχ. 19 ἐν τῇ λέξει *ἀσυλ⟨υλ⟩ίαν* ἐγράφη κατὰ λάθος δὶς τὸ *υλ*.

Στίχ. 30. Σῴζεται μόνον *οτινησαι* ὑποθέτω δ' ὅτι μόνον εἰς *ἀποτιμῆσαι* δύναται νὰ συμπληρωθῇ ὑποτιθεμένου ὅτι ἐσφάλη κατὰ τὴν χάραξιν ὁ χαράκτης.

Ἐν τέλει τῆς ἐπιγραφῆς φαίνεται ὅτι ὡρίζοντο

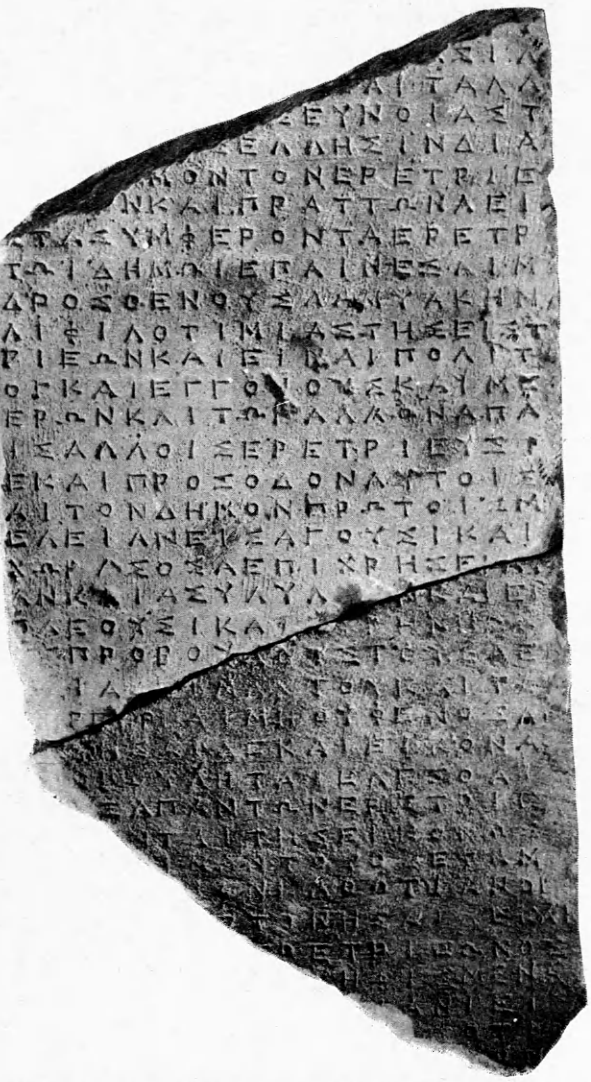

Εἰκὼν 12 (ἐπιγρ. ἀριθ. 10). Προξενία Ἀδειμάντου Λαμψακηνοῦ.

β]ασιλ
κ]αὶ τἆλλ
τῆ]ς εὐνοίας τ
ς Ἕλλησιν δια
δ]ῆμον τὸν Ἐρετριέ-
καὶ πράττων ἀεὶ
α τὰ συμφέροντα Ἐρετρ-
ιεῦσιν] τῶι δήμωι ἐπαινέσαι μ
ὲν Ἀδείμαντον Ἀν]δροσθένους Λαμψακην
ὸν ἀρετῆς ἕνεκα] καὶ φιλοτιμίας τῆς εἰς τ
ὸν δῆμον τὸν Ἐρε]τριέων καὶ εἶναι πολίτ
ην Ἐρετριέων αὐ]τὸγ καὶ ἐγγόνους καὶ με
τεῖναι αὐτοῖς τῶν] ἱερῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπά
ντων ὧνπερ καὶ το]ῖς ἄλλοις Ἐρετριεῦσι
μέτεστιν· εἶναι δ]ὲ καὶ πρόσοδον αὐτοῖς
πρὸς τὴν βουλὴν κ]αὶ τὸν δῆμον πρώτοις μ
ετὰ τὰ ἱερὰ καὶ ἀτ]έλειαν εἰσάγουσι καὶ
ἐξάγουσιν ἐκ τῆς] χώρας ὅσα ἐπὶ χρήσει αὑ
τοῖς καὶ ἀσφάλει]αν καὶ ἀσυλ⟨υλ⟩ίαν καὶ εἰ
σπλέουσιν καὶ ἐκ]πλέουσι καὶ εἰρήνης κ
αὶ πολέμου καὶ τοὺ]ς προβούλους τοὺς ἀεὶ
ὄντας ἐπιμελεῖσθ]αι Ἀδειμάντου καὶ τῶ
ν ἐγγόνων, ὅπως ἐν Ἐρε]τρίαι μήθ' ὑφ' ἑνὸς ἀν
θρώπου ἀδικῶνται· στ]ῆσαι δὲ καὶ εἰκόνα
αὐτοῦ τῶν ἱερῶν, οὗ ἂν] βούληται· ἑλέσθαι
δὲ καὶ ἄνδρας τρεῖς ἐ]ξ ἁπάντων Ἐρετριέ
ων, οἵτινες ἐπιμελήσον]ται τῆς εἰκόνος
Ἀδει]μάντου· ὁ δὲ ταμ
ίας καταβαλέτω τὸ ἀργύρ]ιον καθ' ὅτι ἂν οἱ
πρόβουλοι λογίσωνται· ἀπ]οτι(μ)ῆσαι; δὲ καὶ
Ἐρετριέων ὅσ
τις ἐψ]ηφισμένα
ἐμ]φανιεῖ
ὅτι
ον

ποιναὶ διὰ τὴν παράλειψιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν *ἐψηφισμένων* ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων καὶ ἴσως ἀμοιβὴ δι' ὃν τινα ἤθελεν ὑποδείξει *(ἐμφανιεῖ)* τὴν παράλειψιν.

Ἀριθ. 11 (εἰκ. 13). Στήλη μαρμαρίνη ὕψ. 1·06, πλ. 0·46, πάχ. 0·09. Ὑψ. γραμμ. 0·012. Εὑρέθη παρὰ τὴν ΝΔ πλευρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος. (Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Wilhelm, BGI σελ. 314).

Καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, οὐδόλως σχεδὸν διαφέροντος ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ Γλαυκίππου καὶ τῶν ἀδελφῶν ψηφίσματος, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ταχθῇ εἰς τοὺς περὶ τὸ τέλος τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος χρόνους. Οἱ φυγάδες, εἰς οὓς ἀνῆκον αἱ οἰκίαι, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν στ. 24, ἐξηγοῦνται ἐκ τῶν συμβάντων ἐν Ἐρετρίᾳ τῷ 309/8 μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἀποστατήσαντος στρατηγοῦ τοῦ Ἀντιγόνου Πτολεμαίου καὶ τῶν ἐπακολουθησασῶν τότε πάντως ἐν Ἐρετρίᾳ ἀντεκδικήσεων ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν ἀναλαβόντων πάλιν τὴν ἐξουσίαν (πρβ. RÉG 1897 σ. 187 κέ.).

Στίχ. 10-11. ἱερῶν τῶν ἐν Ἐρετρίαι ἢ τῆς πόλεως. ***Ἐρέτρια*** εἶνε πᾶσα ἡ ὑπὸ τῶν Ἐρετριέων κατεχομένη χώρα, *πόλις* δὲ ἡ πόλις Ἐρετρίας. Ἡ διαστολὴ αὕτη δὲν ἀπαντᾷ καθ' ὅμοιον τρόπον ἐν ἄλλῃ Ἐρετρικῇ ἐπιγραφῇ. Ἐν τῷ ἐν Μαγνησίᾳ

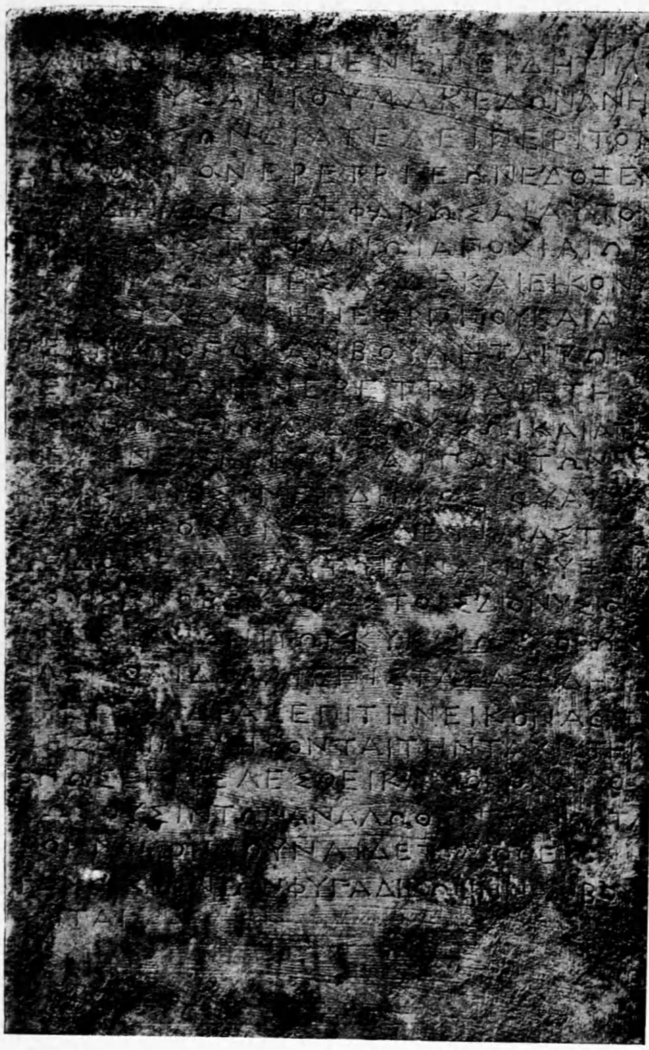

Εἰκὼν 13 (ἐπιγρ. ἀριθ. 11) Προξενία Τιμοθέου Λυσανίου.

Θ ε ο ί.

Ἐλπίνικος εἶπεν· ἐπειδὴ Τιμόθεος Λυσανίου Μακεδὼν ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν διατελεῖ περὶ τὸν δῆμον τὸν Ἐρετριέων, ἔδοξεν τῶι δήμωι στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῶι στεφάνωι ἀπὸ χιλίων δραχμῶν, στῆσαι δὲ καὶ εἰκόνα αὐτοῦ χαλκῆν ἐφ' ἵππου καὶ ἀναθεῖναι ὅπου ἂν βούληται τῶν ἱερῶν τῶν ἐν Ἐρετρίαι ἢ τῆς πόλεως· εἶναι δὲ αὐτῶι καὶ ἀτέλειαν ἐν Ἐρετρίαι πάντων καὶ σίτησιν ἐκ δημοσίου αὐτῶι καὶ ἐκγόνοις· τὰς δὲ τιμὰς τὰς δεδομένας αὐτῶι ἀνακηρῦξαι τοὺς προβούλους τοῖς Διονυσίοις ἐν τῶι ἀγῶνι τῶν κυκλίων χορῶν· ἑλέσθαι δὲ καὶ ἐπιστάτας ἤδη τρεῖς ἄνδρας ἐπὶ τὴν εἰκόνα, οἵτινες ἐπιμελήσονται τὴν ταχίστην, ὅπως ἐπιτελεσθεῖ καὶ λόγον δώσουσιν τῶν ἀναλωθέντων κατὰ τὸν νόμον· δοῦναι δὲ Τιμοθέωι τῶν οἰκιῶν τῶν φυγαδικῶν, ἣν ἂν βούληται

εὑρεθέντι ψηφίσματι τῶν Ἐρετριέων (*Inschr von Magnesia* σελ. 38 ἀρ. 48) τοῦ 200 περ. π. Χρ. λέγεται (στ. 29) προκειμένου περὶ ὁμοίας διαστολῆς *παραγινομένοις εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν*.

Ἀριθ. 12 (εἰκ.14). Στήλη μαρμαρίνη ἐλλιπὴς ἀριστερὰ καὶ κάτω. Ὑψ. 0·47, πλ. 0·32 καὶ πάχ. 0·095. Ὑψ. γραμμ. 0·009. Εὑρέθη παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Γραφὴ στοιχηδόν.

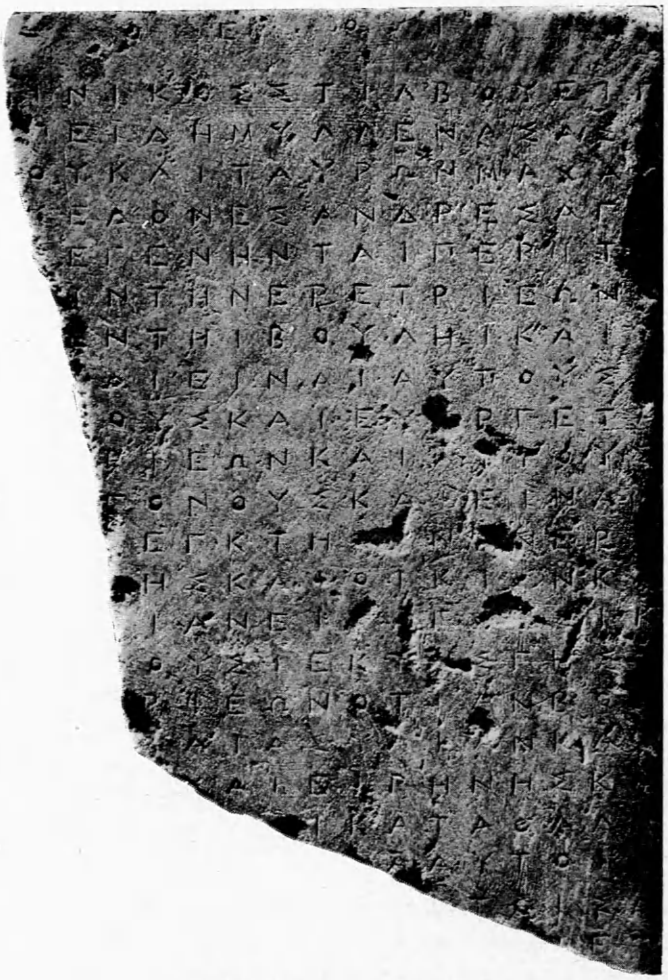

Εἰκὼν 14 (ἐπιγρ. ἀριθ. 12)
Προξενία Μυλλένα καὶ Ταύρωνος Μακεδόνων.

Θ ε ο ί.
Ἐλπ]ίνικος Στίλβου εἶπ-
εν· ἐ]πειδὴ Μυλλένας Ἀσ[ά-
νδρ]ου καὶ Ταύρων Μαχά[τ-
α Μα]κεδόνες ἄνδρες ἀγ]α-
θοὶ] γεγένηνται περὶ τ[ὸ-
ν δῆμ]ον τὸν Ἐρετριέων
ἔδοξ]εν τῆι βουλῆι καὶ τ-
ῶι δήμ]ωι εἶναι αὐτοὺς π-
ροξέν]ους καὶ εὐεργέτα
ς Ἐρετ]ριέων καὶ αὐτοὺς
καὶ ἐκ]γόνους καὶ εἶναι
αὐτοῖς] ἔγκτησιν ἐν Ἐρ[ε-
τρίαι γ]ῆς καὶ οἰκιῶν κα-
ὶ ἀτέλε]ιαν εἰ[σ]άγ[ουσ]ι κ-
αὶ ἐξάγ]ουσι ἐκ τῆς γῆς τ-
ῆς Ἐρετ]ριέων ὅτι ἂν βού-
λωνται κ]αὶ ἀσυλίαν κα[ὶ
πολέμου] καὶ εἰρήνης κα
ὶ κατὰ γῆν κα]ὶ κατὰ θάλα-
τταν καὶ τὰ ἄλλ]α αὐτοῖς
εἶναι ὅσαπερ καὶ] τοῖς ἄ-
λλοις προξένοις Ἐρ]ετ

Καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀνήκει ὡς φαίνεται ἐκ τῆς μορφῆς τῶν γραμμάτων, εἰς οὓς καὶ ἡ προηγουμένη χρόνους, ἴσως δ' ὁ εἰσηγούμενος τὴν προξενίαν ***Ἐλπίνικος Στίλβου***, εἶνε ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν εἰσηγητὴν τῆς προτάσεως τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς, ὅστις ὀνομάζεται ἐπίσης Ἐλπίνικος.

Ἀριθ. 13 (εἰκ. 15). Τμῆμα στήλης μετ' ἐπιγραφῆς ἐλλιποῦς ἄνω καὶ δεξιά. Ὕψ. 0·30, πλ. 0·24, πάχ. 0·06. Ὕψ. γραμμ. 0·007. Εὑρέθη παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Εἰκὼν 15 (ἐπιγρ. ἀριθ. 13).
Προξενία τοῦ υἱοῦ τοῦ Πακτύου καὶ ἑτέρου Ἐλαΐτου.

η Πακτύου [καὶ . .
ου Ἐλαΐτην [προξένους Ἐρετριέων καὶ εἶναι
αὐ]τοῖς γῆς καὶ οἰκία[ς ἔγκτησιν καὶ πρόσοδον
πρὸς τὴν βουλήν, καὶ [τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν δῆμον
πρώτοις μετὰ τὰ ἱερὰ [καὶ προεδρίαν ἐν τοῖς
ἀ]γῶσιν, οἷς ἡ πόλις τίθη[σι καὶ ἀτέλειαν εἰσάγου-
σι καὶ ἐξάγουσι καθάπ[ερ τοῖς ἄλλοις Ἐρετριεῦσιν·
εἶναι δ' αὐτοῖς καὶ ἀσφάλει[αν καὶ πολέμου
καὶ εἰρήνης παραγινομέ[νοις εἰς Ἐρέτριαν· ἐπιμε-
λεῖσ[θα]ι δ' αὐτῶν τοὺς ἀεὶ ἐ]ν ἀρχῆι ὄντας, ὅπως
μηδ' [ὑ]φ' [ἑ]νὸς ἀδικῶνται· ἀν[αγράψαι δὲ τὸ ψήφι-
σμα ἐν στήλῃι λιθίνηι καὶ [στῆσαι ἐν τῶι ἱερῶι τοῦ
Ἀπόλλωνος τοῦ Δαφνηφόρου

Καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη προέρχεται ἐξ ὧν περίπου καὶ αἱ προηγούμεναι ἐπιγραφαὶ χρόνων.

Ἀριθ. 14 (εἰκ. 16). Τμῆμα στήλης μετ' ἀετωματίου ἀποκεκρουμένου τὸ πλεῖστον· φέρει μέρος ἐπιγραφῆς ἐλλιποῦς ἀριστερὰ καὶ κάτω. Ὕψ. 0·51, πλ. 0·21, πάχ. 0·09. Ὕψ. γραμμ. 0·006. Ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Εἰκὼν 16 (ἐπιγρ. ἀριθ. 14). Προξενία Νίκωνος.

. . ου εἶπεν· ἐπειδὴ Νίκων
. . ἀ]νὴρ ἀγαθὸς ὢν διατελε[ῖ πε-
ρὶ τὸν δῆμον τὸ]ν Ἐρετριέων καὶ λέγων καὶ πράτ-
των ἀεὶ πᾶν τὸ ἀγ]αθόν, ἔδοξεν τῆι βουλῆι κα[ὶ
τῶι δήμωι πρόξεν]ον εἶναι αὐτὸν καὶ εὐεργέ-
την τοῦ δήμου τοῦ] Ἐρετριέων καὶ τοὺς ἐκγ]όν-
ους αὐτοῦ, καὶ εἶνα]ι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας [ἔγ-
κτησιν καὶ πρόσοδον] πρὸς τὴν βουλὴν καὶ τ[ὸν
δῆμον πρώτοις με]τ[ὰ τὰ] ἱερά, καὶ ἀτέλ[ειαν
εἰσάγουσι καὶ ἐξάγουσιν ἐ]κ τῆς χώρα[ς] κα[ὶ
ἀσυλίαν καὶ προε]δρίαν ἐμ πᾶσ[ι τοῖς ἀγῶ-
σιν, οἷς ἡ πόλις τίθη]σιν· ἐπιμε[λεῖσθαι
ς καὶ τ. .
ταισ
υ

Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τάσσει καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην εἰς τοὺς αὐτοὺς περίπου πρὸς τὰς προηγουμένας χρόνους.

Ἀριθ. 15 (εἰκ. 17). Τμῆμα στήλης μετ᾽ ἐπιγραφῆς ἐλλιποῦς ἄνω, κάτω καὶ δεξιά. Ὕψ. 0.35, πλ. 0·25, πάχ. 0·08. Ὕψ. γραμμ. 0·014. Ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Εἰκὼν 17 (ἐπιγρ. ἀριθ. 15). Προξενία.

τοῖς ἄλλο]ις Ἐρετ[ριεῦσι, καὶ πρόσοδον πρὸς
τ]ὴν βουλὴν καὶ τὸ[ν δῆμον πρώτῳ μετὰ τὰ
ἱερά, καὶ ἀσυλίαν καὶ [πολέμου καὶ εἰρήνης·
ἐπιμελεῖσθαι δὲ [. . . . . μετὰ
τῶν προβούλω[ν. . .
ἀναγράψαι δὲ [τὸ ψήφισμα ἐν στήλῃ λιθίνῃ
καὶ στῆσαι ἐ[ν τῶι ἱερῶι τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ
Δαφνηφό[ρου. τὸ δὲ ἀνάλωμα μερίσαι τὸν τα-
μίαν τ[. .
μι

Ἀριθ. 16 (εἰκ. 18). Τμῆμα στήλης ἐκ δύο τεμαχίων μετ᾽ ἐπιγραφῆς ἐλλιποῦς ἄνω, ἀριστερὰ καὶ κάτω. Ὕψ. 0·37, πλάτ. 0·24, πάχ. 0·075. Ὕψ. γραμμ. 0·01. Ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος. Γραφὴ στοιχηδόν.

γῆς καὶ οἰ]κίας ἔ
γκτησιν καὶ ἀσφάλε]ιαν καὶ
ἀσυλίαν καὶ πολέμ]ου καὶ εἰ
ρήνης καὶ κατὰ γῆν] καὶ κατὰ θ

άλατταν καὶ πρ]όσοδον πρὸς
τὴν βουλὴν κ]αὶ τὸν δῆμον πρώ
τοις μετὰ τὰ ἱ]ερὰ καὶ ἀτέλε[ι
αν εἰσάγουσι]ν καὶ ἐξάγουσ
ιν καθάπερ τοῖ]ς ἄλλοις 'Ερε
τριεῦσιν· ἀναγρ]άψαι δὲ τόδ
ε τὸ ψήφισμα ἐν στ]ήληι λιθ[ί
νηι καὶ στῆσαι ἐν] τῶι ἱερῶ[ι
τοῦ 'Απόλλωνος τοῦ] Δαφνη[φό
ρου].

Εἰκὼν 18 (ἐπιγρ. ἀριθ 16). Προξενία.

'Αριθ. 17 (εἰκ. 19). Δύο μικρὰ τεμάχια στήλης μετ' ἀετωματίου. Ὕψ. μείζονος τεμαχίου 0·19, πλάτ. 0·15· ἐλάσσονος τεμαχίου ὕψ. 0·08, πλάτ. 0·06. 'Εκ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου 'Απόλλωνος.

Εἰκὼν 19 (ἐπιγρ. ἀριθ. 17) Προξενία Διοδώρου καὶ ἄλλου τινός.

'Αρχίδαμο[ς **δεῖνος** εἶπεν ἐπει]δὴ
Δ]ιόδωρος [**δεῖνος** καὶ **δεῖνα δεῖνος ἐθνικὸν**
ἄνδρες ἀ[γαθοί εἰσι περὶ τὸν δῆμον τὸν
'Ερετριέ[ων λέγοντες καὶ πράττοντες ἀεὶ τὰ συμ-
φέροντα [τῶι δήμωι...

Γράμματα τοῦ τέλους τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος.

'Αριθ. 18. Τμῆμα στήλης μετὰ μέρους ἐπιγραφῆς πάντοθεν ἐλλιποῦς. Ὕψ. 0·28, πλ. 0·15, πάχ. 0·07. Ὕψ. γραμμ. 0·01-0·006. 'Εκ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου 'Απόλλωνος.

ἀγῶσιν, οἷς ἡ πόλι]ς τίθησιν ἐπιμ[ε
λεῖσθαι δὲ αὐτοῦ τοὺς ἀ]εὶ ἐν ἀρχῆι ὄν[τας
.... ἀναγ]ράψαι δὲ τὸ ψή[φισμα
ἐν στήληι λιθίνηι καὶ στῆ]σαι ἐν τῶι ἱερῶι [τοῦ
'Απόλλωνος τοῦ Δαφνηφόρου; οὗ] ἂν δοκεῖ ἐν
καλλ[ίστωι

Γράμματα ὅμοια πρὸς τὰ τῆς προηγουμένης.

'Αριθ. 19 (εἰκ. 20). Τὸ ἄνω μέρος στήλης κορυφουμένης ὑπὸ ἀναγλύφου ναϊδιοσχήμου μεθ' ὑψηλοῦ ἀετωματίου. Ὕψ. 0·48, πλ. 035· πάχ. 0·11. 'Εν τῷ ἀναγλύφῳ εἰκονίζονται ἑκατέρωθεν μεγάλου ὀμφαλοῦ ἀριστερὰ μὲν ἡ Ἄρτεμις κατενώπιον κρατοῦσα μεγάλην ἀνημμένην λαμπάδα καὶ διὰ τῶν δύο χειρῶν διαγωνίως πρὸ τοῦ σώματος, δεξιὰ δὲ ὁ 'Απόλλων ἐν τῇ συνήθει στάσει αὐτοῦ ὡς *Μουσηγέτου*. Τὰ πρόσωπα τῶν μορφῶν εἶναι δυστυχῶς ἀποκεκρουμένα. Παρομοία παράστασις φαίνεται ὅτι συνηθίζετο ἐπὶ τῶν 'Ερετρικῶν ψηφισμάτων, διότι καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς πολλάκις

'Ετυπ. 5.7.11.

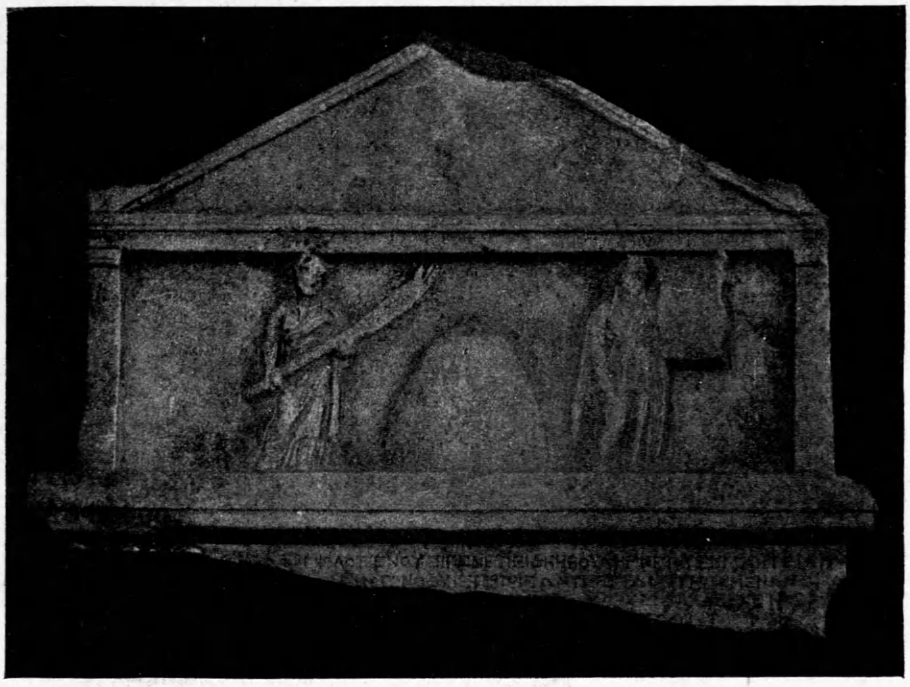

Εἰκὼν 21 (ἐπιγρ. ἀριθ. 19). Ψήφισμα.

Ὁ **δεῖνα** . . . .]πληθεν Φιλοξένου εἶπεν· ἐπειδὴ ἡ βουλὴ ἔπεμψεν μαντείαν
. . . ον τὸν θεὸν Ἐρετριέων ὑπὲρ τῶν ἐψηφισμένων τοι . . .
. . . ς ἔχρησεν καλῶς ἔχειν καὶ σ . . .
τὴν τα]χίστην· ἔδο[ξε]ν

ἤδη μνημονευθείσης ἀνωτέρω συνθήκης τοῦ Χαιρεφάνους ὑπῆρχεν ἀνάγλυφον, ἐφ' οὗ κατὰ τὰ ὑπολειφθέντα λείψανα τῶν μορφῶν εἰκονίζεται ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις. Πρβ. καὶ τὸ Ἐρετρικὸν ἐκ Βάθειας ἀνάγλυφον ἐν ΑΕ 1900 πίν. 2 ὡς καὶ ὅσα ἐξέθηκα ἐκεῖ ἐν σελ. 11.

Τῆς ἐπιγραφῆς, ἥτις ἀναφερομένη εἰς μαντείαν τινὰ δοθεῖσαν πιθανώτατα τοῖς Ἐρετριεῦσιν ὑπὸ τοῦ ἐν Δελφοῖς χρηστηρίου (πρβ. καὶ τὴν Ἐρετρικὴν ἐπιγραφὴν Inschr. v. Magnes. 48, ἔνθα ὁμοίως γίνεται λόγος περὶ μαντείας δοθείσης τοῖς Ἐρετριεῦσιν ἐκ Δελφῶν) θὰ ἦτο σπουδαιοτάτη, σῴζεται μόνον ἡ ἀρχὴ καὶ αὕτη λίαν ἐλλιπῶς.

Εὑρέθη ΝΑ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος καὶ κεῖται νῦν ἐν τῷ μουσείῳ Χαλκίδος (ἀριθ. Εὑρετ. 27).

Ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων προκύπτει, ἡ ἐπιγραφὴ δύναται νὰ προέρχηται ἐκ τῶν περὶ τὰ μέσα τῆς 3ης ἑκατονταετηρίδος χρόνων. Δυστυχῶς περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς οὐδὲν δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν.

Στίχ. 1. Ὁ δεῖνα . . .]*πληθεν Φιλοξένου εἶπεν*· ἡ ἐπιγραφὴ ἡμῶν εἶνε ἡ τετάρτη Ἐρετρικὴ ἐπιγραφή, ἐν ᾗ ὁ εἰσηγητὴς τοῦ ψηφίσματος χαρακτηρίζεται πρὸς τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ δήμου εἰς ὃν ἀνήκει (πρβ. ἄνω σελ. 26 ἀριθ. 8). Ἐκ τῶν γνωστῶν Ἐρετρικῶν δήμων οὐδεὶς δύναται νὰ ἀποκατασταθῇ διὰ τοῦ περισωθέντος ὑπολοίπου τοῦ ὀνόματος . . . *πληθεν*. Πρὸ τοῦ *π* φαίνεται ὅτι ἦτο *α*.

Ἀριθ. 20 (εἰκ. 22). Τεμάχιον τῆς κορυφῆς μαρμαρίνης στήλης μετ' ἀετωματίου, ὕψ. 0·26, πλ. 0·28, πάχ. 0·06. Ὕψ. γραμμάτων 0·007. Εὑρέθη ἐντὸς ἀρχαίας δεξαμενῆς ἐπιχωσθείσης ἐν ῥωμαϊκοῖς χρόνοις καὶ κειμένης παρὰ τὸ ἀνατολικὸν σκέλος τοῦ τείχους ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῆς Ἐρετρίας.

Εἰκὼν 22 (ἐπιγρ. ἀριθ. 20). Προξενία Δημονίκου.

Οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ πρόβ[ουλοι εἶπαν·
ἐπειδὴ Δημόνικος ἀνὴ[ρ ἀγαθὸς τυγ-
χάνει περὶ τὸν δῆμ[ον τὸν Ἐρετριέων λέγων
καὶ πράττων ἀεὶ ὅτι [ἀγαθὸν
τοὺ]ς ἀφικνουμέ[νους
ἐνδεικν]ύμενος . .

Τῶν ἀρχῶν τῆς 3 π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος.

Ἀριθ. 21. Τμῆμα στήλης ἐκ μέλανος λίθου. Ὕψ. 0·12, πλάτ. 0·09, πάχ. σῳζόμ. 0·07. Ὕψ. γραμμ. 0·007. Εὑρέθη πρὸ τῆς ΝΔ πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος

οσων δ
τῆι πόλει [δεδόχθαι τῆι βουλῆι
καὶ τῶι δήμωι [εἶναι ***δεῖνι***
ι Διοσκου[ρίδου
ἔγκτη]σιν καὶ πρ[όσοδον
μετὰ τὰ ἱ]ερὰ καὶ προ[εδρίαν . .
. . εἰσάγουσι]ν καὶ ἐξάγ[ουσιν . .
καὶ ἀσφάλ]ειαν καὶ [πολέμου καὶ εἰρήνης,
ἐπιμελεῖσθαι δὲ τοὺ]ς ἄρχον[τας . .

Κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἡ ἐπιγραφὴ δέον νὰ ταχθῇ εἰς τὸν πρῶτον π. Χρ. αἰῶνα.

Ἀριθ. 22 (εἰκ. 23). Τεμάχιον ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους στήλης. Ὕψ. 0·11, πλάτ. 0·13, πάχ. 0·07. Ὕψ. γραμμ. 0·007.

Εἰκὼν 23 (ἐπιγρ. ἀριθ. 22). Προξενία;

δαν . . .
εἰς τὴν . . .
θων τοῖς ἀρχο . . .
τοὺς τὰ αἰχμ[άλωτα . .
τὸ ἀργύρι[ον . .
ἐκκλησ . .
λογο . .

Ἴσως εἶναι μέρος προξενικοῦ ψηφίσματος καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη.

Ἀριθ. 23 (εἰκ. 24). Τμῆμα ἀριστερὸν μαρμαρίνης στήλης, ὅπερ ἦτο ἐκτισμένον ἐντὸς τοῦ μανδροτοίχου τοῦ οἰκοπέδου Μπενέτου ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος. Ὕψ. 0·28, πλ. 0·25, πάχ. 0·10. Ὕψ. γραμμ. 0·007.

Εἰκὼν 24 (ἐπιγρ. ἀριθ. 23). Ψήφισμα.

ΙΙ[. . . . ὁμο-;
λογηθῆι . . .
τῆι βουλῆι ΜΙ . . .
Κεφάλου Κλε . .
\ιευ . νώντων ΣΩ[. . . . μην-
ὸς Ἀπατουριῶνος . .
Ἀλκεδάμαντος
ἐ]νδίκοιν ἄξιῶν οἱ ὁμολογ[εῖν
Δημοσίαι παρόντες
Ἀγαθίων Εὐήνορος
Ἀριστόδημος Ἀριστοκλέ[ους
Ἀρχεμαχίδης Καλλικ . .
Ἡγέστρατος Ἡγεσ . . .
Σ]ώπολις Σιμο . .
Δ]ημομένης Μνη . .

Ἀριθ. 24 (εἰκ. 25). Δύο τεμάχια ἐκ τοῦ χείλους ἀγγείου λεβητοειδοῦς ἐκ πηλοῦ ὄχι τόσον λεπτοῦ, ἐρυθροῦ χρώματος. Ἄνωθεν παρίσταται ἀνάγλυπτος ὄφις κατάστικτος. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη,

ὅτε τὸ ἀγγεῖον δὲν εἶχεν ἀκόμη ὀπτηθῆ. 'Αριστερὰ πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς ὑπάρχει μικρὰ ὀπή, ἐν ᾗ ἦτο ἴσως ἡ λαβὴ τοῦ ἀγγείου· περὶ τὴν ὀπὴν ταύτην ὑπῆρχον μικροὶ ἐγχάρακτοι κοσμηματικοὶ κύκλοι. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰ βαίνουσα ἔκλινεν ἔπειτα πρὸς τὰ κάτω. Μῆκ. τῶν δύο τεμαχίων ὁμοῦ 0·16. Εὑρέθη ἐν τῇ ἐπιχώσει τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου 'Απόλλωνος ἐν τῷ προνάῳ.

Ἡ λατρεία τοῦ Ἡρακλέους ἐν 'Ερετρίᾳ ἦτο γνωστὴ ἐκ τῆς ἀρχαϊκῆς ἐπιγραφῆς ἐπί τινος ἐξ 'Ερετρίας χαλκώματος κατατεθειμένου ἐν τῷ 'Εθνικῷ ἀρχαιολογικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 7922 (πρβ. ΠΑΕ 1895, σελ. 95) καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἐν **AJA** 1896 σελ. 173, τοῦ 1ου αἰῶνος π. Χρ., ἐν ᾗ ἀναφέρεται τὸ *Ἡράκλειον* καὶ ἀγὼν τῷ Ἡρακλεῖ τιθέμενος (πρβ. Nilsson *Gr. F.* 448, 6).

Εἰκὼν 25 (ἐπιγρ. ἀριθ 24). 'Αναθηματικὴ τῷ Ἡρακλεῖ.

. . . δρος τοῖ Ἡρακλεῖ ποίε[σε]

Πῶς εὑρέθη τὸ ἀνάθημα τοῦτο τοῦ Ἡρακλέους ἐν τῷ ναῷ τοῦ Δαφνηφόρου 'Απόλλωνος καὶ ἂν πρέπει τις ἐκ τούτου νὰ συναγάγῃ συμπέρασμά τι, δὲν δύναμαι ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ εἴπω.

'Αριθ. 25 (εἰκ. 26). Τετραγωνικὴ μαρμαρίνη πλὰξ ἔχουσα τετράγωνον κοίλωμα, ἐν ᾧ ἦτο ἐντεθειμένον ἀνάθημά τι, πίναξ ἴσως. Ὕψ. 0.50, πλ. 0·30, πάχ. 0·60. Φέρει ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας στενῆς πλευρᾶς διὰ γραμμάτων τοῦ 4ου αἰῶνος τὴν ἀναθηματικὴν ἐπιγραφὴν

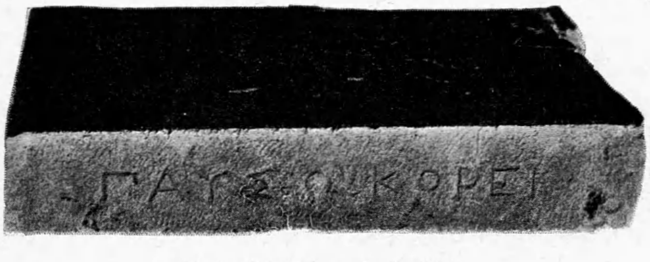

Εἰκὼν 26 (ἐπιγρ. ἀριθ. 25).

Πανσὼ Κόρει.

Ἡ πλὰξ εὑρέθη οὐχὶ μακρὰν μικροῦ τινος ἱεροῦ ἀποκαλυφθέντος ἐπὶ τῆς δυσμικῆς κλιτύος τῆς 'Ακροπόλεως 'Ερετρίας, πλησίον τοῦ ὁποίου μετὰ πολλῶν ἄλλων εἰδωλίων πηλίνων παριστώντων κατὰ τὸ πλεῖστον μικρὰ κοράσια καθήμενα εὑρέθη καὶ τὸ ἄνω μέρος εἰδωλίου παριστῶντος γυναῖκα κρατοῦσαν χοιρίδιον ἐξ οὗ, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἡμῶν, ἀποδεικνύεται ὅτι ἐν τῷ μικρῷ ἱερῷ ἐλατρεύετο, μετὰ τῆς Δήμητρος πιθανῶς, καὶ ἡ Κόρη.

'Εν 'Ερετρίᾳ ὑπῆρχεν ἑορτὴ τῶν *Θεσμοφορίων* πρὸς τιμὴν πιθανώτατα τῶν θεῶν τούτων. Πλουτ. 'Ελλ. Ζητ. 298 Β. Πρβ. Nilsson, *Griech. Feste* σ. 314.

'Αριθ. 26 (εἰκ. 27). Τεμάχιον λεπτῆς πωρίνης πλακὸς εὑρεθὲν ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς κλιτύος τῆς ἀκροπόλεως ὀλίγον ἔξωθεν τοῦ τείχους. Ὕψ. 0·16, πλάτ. 0·15, πάχ. 0·04. Ὕψ. γραμμάτων 0·018.

Εἰκὼν 27 (ἐπιγρ. ἀριθ. 26). Ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή.

Ἐπὶ Βι]ότηι
Σωτ]ηρίχου
. . Με]γίστωι
εὖ]χὴν

Ἀριθ. 27 (εἰκ. 28). Μέρος κορυφῆς μαρμαρίνης πλακὸς μετὰ κορωνίδος. Ὑψ. 0·17, πλάτ. 0·23, πάχ. 0·085. Ὑψ. γραμμ. 0·03. Εὑρέθη παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Εἰκὼν 28 (ἐπιγρ. ἀριθ 27). Ἀνάθημα υἱοῦ Ἀριστομένους.

Ὁ **δεῖνα** Ἀρ]ιστομένου[ς
πολεμαρχήσα]ς τὴν ἐξέδραν
καὶ τὸ πο]λεμάρχιον
τῶι δήμωι

Ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ συνεπλήρωσα *πολεμαρχήσας* συμφώνως πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τρίτου στίχου *πολ]εμάρχιον*, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀσφαλής. Περὶ *πολεμάρχων* καὶ *πολεμάρχου* ἐν Ἐρετρίᾳ πρβ. RÉG 1897 σελ. 373.

Ποῦ εὑρίσκετο ἡ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ μνημονευομένη *ἐξέδρα*, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ. *Ἐξέδρα ἐν τῷ ἐπικαμπίῳ* μνημονεύεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ AJA 1896, XI σ. 173.

Ἀριθ. 28 (εἰκ. 29). Μέρος τῆς κορυφῆς βάθρου μετ' ἐξεχούσης κορωνίδος, ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ὑψ. 0·23, πλ. 0·24, πάχ. 0.20. Εὑρέθη ἐκτισμένη ἐν οἰκίσκῳ τινὶ πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος.

Νικ;]οστράτη Βιόττο[υ
ἱέ]ρεια γενομέ[νη τῆς
Ἀθ]ηνᾶς ἀνέθ[ηκε

Εἰκὼν 29 (ἐπιγρ. ἀριθ. 28) Ἀνάθημα Νικοστράτης.

Ὡς πρὸς τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Ἐρετρίᾳ πρβ. τὴν ἐπιγραφὴν ἐν *Ἀθηνᾷ* Ε' 394, 4.

Ἀριθ. 29 (εἰκ. 30). Στήλη τιτανολίθου ἀτελῶς ἐξειργασμένη ἔχουσα τὸ σύνηθες σχῆμα τῶν ὁρολίθων. Ὑψ. 0.80, πλ. 0·50, πάχ. 0·37. Μία ταινία πλ. περίπου 0·10 ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου μέρους τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἔχει λειανθῇ, ἐπὶ ταύτης δ' ἐχαράχθη ἡ ἐπιγραφή Εὑρέθη οὐχὶ μακρὰν τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν νοτίου σκέλους τοῦ τείχους τῆς Ἐρετρίας πλησίον τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τούτου ἐντὸς τῆς πόλεως.

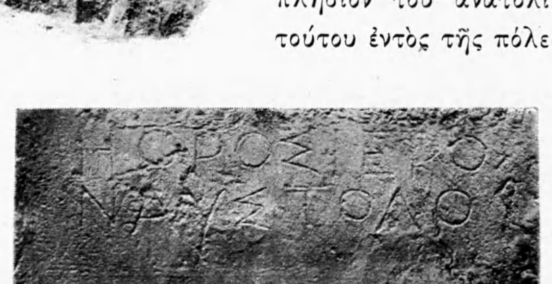

hόρος ἱερõ
Ναυστόλο

Εἰκὼν 30 (ἐπιγρ. ἀριθ. 29). Ὅρος.

Ὁ ἄγνωστος ἄλλοθεν ἥρως οὗτος ἦτο, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, προστάτης τῶν ναυτιλλομένων, τὸ δ' ἱερὸν αὐτοῦ μὴ εὑρεθὲν ἔτι θὰ ἔκειτο πάντως παρὰ τὴν θάλασσαν, ἔνθα καὶ εὑρέθη, οὐχὶ ὅμως κατὰ χώραν, ὁ ὅρος.

Ἀριθ. 30 (εἰκ. 31). Πωρίνη πλὰξ τριγωνικὴ ἐλλιπὴς κατὰ τὴν μίαν πλευράν. Ὕψ. κατὰ τὴν μίαν μικρὰν πλευρὰν 0·32 καὶ κατὰ τὴν ἀντίστοιχον 0·24, πάχ. 0·06, μήκ. 0·585. Εὑρέθη ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοῦ Ν. Βελισαρίου δυσμικῶς τῆς Ἐρετρίας. Σῴζεται μέρος ἀρχαϊκῆς ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς, ἧς ὁ δεύτερος στίχος εἶνε γεγραμμένος ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά.

Εἰκὼν 31 (ἐπιγρ. ἀριθ. 30). Ἐπιτύμβιον.

τόδε σε̃μα
τέτυκται.

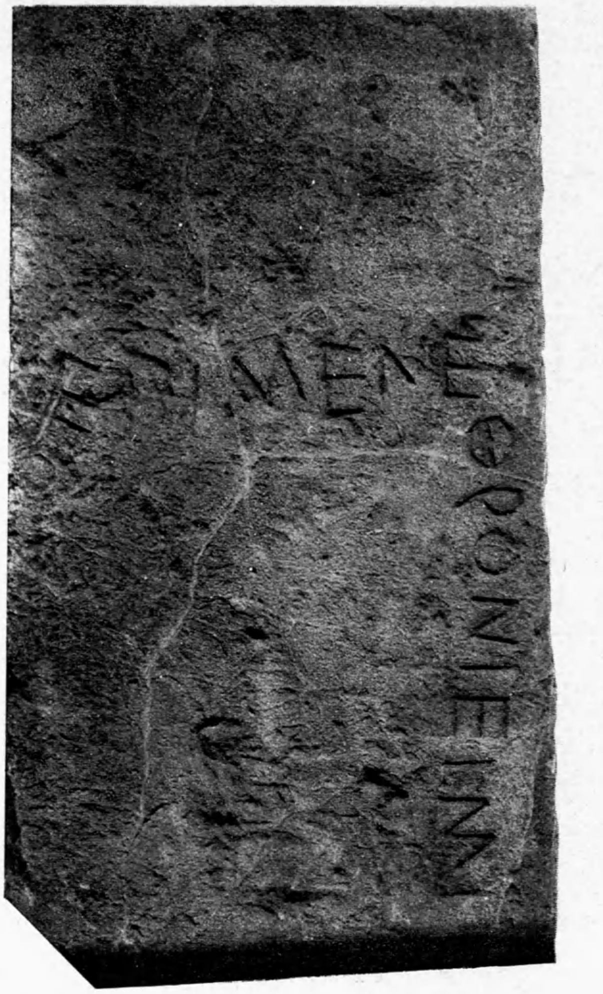

Εἰκὼν 32 (ἐπιγρ. ἀριθ. 31). Ἐπιτύμβιον Μενέφρονος.

Ἐπὶ Μενέφρονι εἰμὶ

Ἀριθ. 31 (εἰκ. 32). Τετράγωνος ἐπιτύμβιος στήλη ἐκ πώρου. Ὕψ. 0.75, πλ. 0.40, πάχ. 0·35. Εὑρέθη ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοῦ Ὑγειονομείου.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν Βοιωτικὸς οὗτος τύπος τῶν ἐπιτυμβίων ἐπιγραφῶν εἶνε μοναδικὸς ἐν Ἐρετρίᾳ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἡμῶν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις.

Ἀριθ. 32 (εἰκ. 33). Κορυφὴ ἐπιτυμβίου στήλης μετ' ἀετωματίου κεκοσμημένη δι' ἀνθεμίου. Εὑρέθη ἐν τῷ κτήματι Δ. Ῥούσου ἀνατολικῶς τῆς Ἐρετρίας. Ὕψ. 0·58, πλ. 0·45.

Ἀριθ. 33-46. Αἱ κατωτέρω ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν πᾶσαι ἐκτισμέναι εἰς τὰς πλευρὰς τάφων κειμένων ὀλίγον ἔξωθεν καὶ πρὸς Β τῆς σημερινῆς Ἐρετρίας, 200 μέτρα περίπου μακρὰν τῆς σημερινῆς ἐκκλησίας. Ἐντὸς τῶν τάφων ὑπῆρχον μικρᾶς ἀξίας χαλκᾶ κτερίσματα, πρὸ πάντων φιάλαι καὶ κοινοὶ ἁπλοῖ δίσκοι κατόπτρων, ἀτρακτοειδῆ ἀγγεῖα καί τινες ἐκ τῶν μετὰ πεπλατυσμένης τῆς κοιλίας καὶ ὑψηλοῦ λαιμοῦ οἰνοχοῶν.

Ἀριθ. 33 (εἰκ. 34). Στήλη μαρμαρίνη ὕψ. 0·37, πλ. 0.25, πάχ. 0·10.

Περὶ τῶν Βουκόλων πρβ. Ziebarth, *das Griechische Vereinswesen*.

Ἀριθ. 34 (εἰκ. 35). Στήλη μαρμαρίνη ὕψ. 0·90, πλ. 0·35.

Δὲν εἶνε τόσον σαφὴς ἡ ἔννοια τοῦ ἐπιγράμματος τούτου, οὗτινος μόνον ὁ πρῶτος στίχος φαίνεται ὅτι ἐποιήθη μετρικῶς.

Ἐπὶ μαρμαρίνων στηλῶν ὕψ. μεταξὺ 0 90 καὶ 0·60 καὶ πλ. 0·40 εὕρηνται καὶ αἱ κατωτέρω διὰ γραμμάτων ῥωμαϊκῶν κατὰ τὸ πλεῖστον χρόνων γεγραμμέναι ἐπιγραφαί:

Εἰκὼν 33 (ἐπιγρ. ἀριθ. 32).

Γοργίων
Ἀλκέτας Γοργίωνος
Σήμων
. . . ης

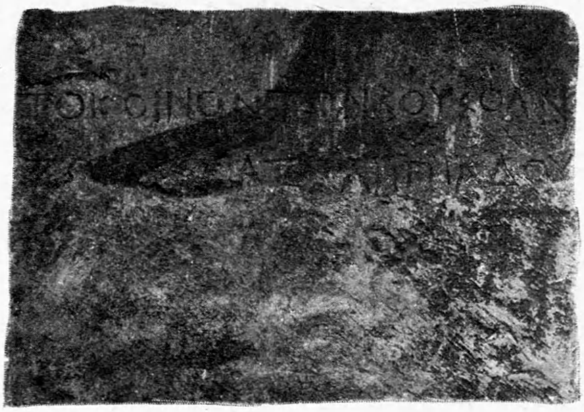

Εἰκὼν 34 (ἐπιγρ. ἀριθ. 33).

Τὸ κοινὸν τῶν Βουκόλ(ω)ν
Ζώπυ[ρο]ν Ἀ[σκ]ληπιάδου . .

Εἰκὼν 35 (ἐπιγρ. ἀριθ. 34) Ἐπίγραμμα Νοθίππου.

Λαμπρόθεος
Νοθίππου
Λαμπροθέου τάφος ἔσ⟨σ⟩θ' ὅδε τοῦ μακαρίτου
ὃς τὸν ἀηδῆ, πόντ', ἐκόλαζε μυτιν αφιων
τὸν κανθαροποιόν· νῦν δ' ὑπὸ γῆν κεῖμαι ψυκτὴ[ν
Θεοτιμίδου ἄσωτος.

Ἀριθ. 35. Νικοκλῆς
Τιμοδίκου.

Ἀριθ. 36. Μένανδρος
Μενάνδρου
χρηστός.

Ἀριθ. 37. Ἀρκαδίων
Βίθυος.

Ἀριθ. 38. Π]άραλον
Μητροδώρου.

Ἀριθ. 39. Ρ]οδὶς
χρηστή.

Ἀριθ. 40. Κλεισθένης
Πρηξῶνδου.

Ἀριθ. 41. Ἄγεμος
Περιγένου.

Ἀριθ. 42. Χρήσιμος
Παραμόνου.

Ἀριθ. 43. Πάπη.

Ἀριθ. 44. Ζωπυρίων
Διοδώρου.

Ἀριθ. 45. Εὐφραντίδη[ς
Δρόμωνο[ς.

Ἀριθ. 46. . τ. . .
Δ]αμέου.
Δόρκιον.
Τειμησιλέα
Κτησίου.

Κωνσταντῖνος Κουρουνιώτης.

Πραξιτέλους: Δημήτηρ, Κόρη καὶ Ἴακχος ἐν Ἀθήναις

(Πίν. 3 καὶ 4)

ὑπὸ

Ἰωάννου Ν. Σβορώνου.

Εἶναι πασίγνωστος ἡ ἱστορία τῆς τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν Ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον (ἀριθ. 181) κοσμούσης ὡραίας ἐκ πεντελικοῦ μαρμάρου κεφαλῆς ἐφήβου, τῆς γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα ***Εὐβουλεὺς τοῦ Πραξιτέλους*** (*πίναξ* 3, 1), ἧς ἀπεικονίζομεν καὶ ἐκμαγεῖον (*πίναξ* 3, 2) μετὰ τῶν ἐν Βιέννῃ γενομένων ὑπὸ τοῦ δοκίμου Βιενναίου γλύπτου καθηγητοῦ Zumbusch συμπληρώσεων.

Ἀνακαλυφθεῖσα ἐν ἔτει 1885 ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἡμῶν ἑταιρείας ἀνασκαφαῖς τοῦ Πλουτωνείου τῆς Ἐλευσῖνος καὶ ἐν ἀρχῇ νομισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀνακαλύψαντος αὐτὴν μακαρίτου συναδέλφου μου Δ. Φιλίου ὡς ἔργον ρωμαϊκῶν χρόνων [2], προεβιβάσθη αἴφνης, δύο ἔτη κατόπιν, ὑπὸ τοῦ διασήμου αὐστριακοῦ ἀρχαιολόγου Ο. Benndorf [3] εἰς ἔργον πρωτότυπον αὐτοῦ τοῦ Πραξιτέλους, καὶ δὴ ἔργον γνωστὸν ἡμῖν ἐκ μόνης τῆς ρωμαϊκῶν χρόνων ἐπιγραφῆς ΕΥΒΟΥΛΕΥϹ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥϹ [4], ἣν φέρει ἀκέφαλος στήλη προτομῆς (ἑρμῆς) εὑρεθεῖσα ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἡ γνώμη αὕτη, ἧς τὴν προτεραιότητα διημφεσβήτησεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ μέγας γερμανὸς ἀρχαιολόγος καὶ δεινὸς τοῦ Benndorf ἀντίπαλος Furtwängler [5], ἐκέρδησεν ὑπὲρ ἑαυτῆς ἀμέσως τοὺς κρατίστους τῶν ἀρχαιολόγων [6], ὧν κατὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς χαρᾶς ἐπὶ τῇ ὑποτιθεμένῃ ἀνακαλύψει ταύτῃ δευτέρου πρωτοτύπου ἔργου τοῦ Πραξιτέλους, ἀδελφοῦ καὶ τελειοτέρου μάλιστα τοῦ Ἑρμοῦ τῆς Ὀλυμπίας, σμικρὰν ἐπίδρασιν ἔσχον οἵ τ' ἐνδοιασμοὶ τοῦ μακαρίτου Φιλίου [1] καὶ τοῦ κ. P. Wolters [2] καὶ αἱ ἔντονοι, ἐπανειλημμέναι καὶ ἐπὶ ἰσχυροτάτων ἐπιχειρημάτων βασισθεῖσαι διαμαρτυρίαι τοῦ γερμανοῦ συμμαθητοῦ μου Ο. Kern [3], νῦν καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Χάλλης, ὑποστηρίξαντος τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἐξ Ἐλευσῖνος ἐν λόγῳ κεφαλὴ εἰκονίζει τὸν Τριπτόλεμον, γνώμην ἣν παρεδέξαντο κατόπιν ὁ Klein, Pringsheim καὶ ἄλλοι.

Συμμετασχὼν πρὸ δεκαετίας, ἐν ἔτει 1891, τῆς περὶ τοῦ προβλήματος τούτου συζητήσεως, ὑπεστήριξα ἐν τῇ περὶ τῶν μνημείων τοῦ Ἐλευσινιακοῦ κύκλου συγγραφῇ μου [4], ὅτι ἡ ὡραία αὕτη κεφαλὴ καὶ δύο ἄλλα ἀντίγραφα αὐτῆς ἀνακαλυφθέντα διαρκούσης τῆς συζητήσεως ἐν Ἐλευσῖνι παρὰ τὸ Τελεστήριον (*πίναξ* 3, 3) [5] καὶ ἐν Ἀθήναις παρὰ τὸ Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον (πίναξ 3, 4), εἰκονίζουσιν οὐχὶ τὸν Εὐβουλέα, ἀλλὰ τὸν ὡραῖον υἱὸν τῆς Δήμητρος Ἴακχον, τόν, ὡς γνωστόν, προσωποποιοῦντα τὴν ἱερὰν *ἰαχὴν* τῶν ἐν πομπῇ καὶ ὕμνοις κατὰ μυριάδας βαινόντων πρὸς τὴν Ἐλευσῖνα διὰ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ μυστῶν, ὧν ὁ Ἴακχος ἐθεωρεῖτο ὁ *μυσταγωγός*. Συγχρόνως δὲ προσεπάθησα νὰ δείξω ὅτι ἡ ἐν Ἰταλίᾳ ἀνακαλυφθεῖσα ρωμαϊκῶν χρόνων ἐπιγραφὴ ***Εὐβουλεὺς Πραξιτέλους***, — περὶ ἧς οὐδεὶς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἀναφέρεται εἰς ἔργον τοῦ

[2] Φίλιος: ΑΕ 1886, σελ. 258 κέ. — Reinach: Rev. archéol. 1887 p. 75.

[3] Anzeiger der philosophisch-historischen Classe der Wiener Akademie von 16 November = Jahg. 1887 Nº XXV σελ. 25 κέ. — Antiker Denkmäler des arch. Instituts (1887) Taf. 34. — S. Reinach: Gazette des Beux-arts 1888 I, p. 69.

[4] Löwy, Inschr. griech Bildh. Nº 504. — Kaibel: Hermes XXII, S. 151. — Amelung, G. L. Nº 28.

[5] Εἰς τρεῖς ἀνακοινώσεις αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ ἑταιρείᾳ Βερολίνου, Archäologischer Anzeiger 1889, σελ. 47 (Juli 1887), 57 (Februar 1888), 83 (Berichtigung), 84 (Erklärung), 147 (Avril 1888). — Πρβ. Benndorf αὐτόθι σελ. 83 (Erwiderung). καὶ Grüttner αὐτόθι σελ. 141 (Februar).

[6] Βιβλιογραφίαν ἴδε ἐν ΑΜ 1891 σελ 1, σημ. 3.

[1] Ἔ. ἄ.

[2] Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 18ης ἰανουαρίου 1888 τῆς ἐνταῦθα Γερμανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς (ἴδε ΑΜ 1891 σελ. 1 σημ. 3).

[3] Arch. Anzeiger 1889, 112 (Iuni 1888). — ΑΜ 1891 S. 1-29 (Eubuleus und Triptolemus).

[4] ΔΕΝΑ τόμ. Δ' σελ. 497 κέ.

[5] Kern: AM 1891 S. 27 Taf. II. — AE 1890, 129, 1.

μεγάλου Πραξιτέλους καὶ οὐχὶ γλύπτου τινὸς τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ἢ εἰς εἰκόνα Εὐβουλέως τινὸς υἱοῦ ἑτέρου ἀγνώστου ἡμῖν ἀνδρὸς Πραξιτέλους—, ἀναφέρεται εἰς τὸν Πλούτωνα, τὸν κατ' εὐφημισμὸν Εὐβουλέα καλούμενον, πάντοτε δὲ εἰκονιζόμενον ὥριμον τὴν ἡλικίαν, γενειῶντα καὶ στυγνὸν τὴν ὄψιν, οὐχὶ δὲ εἰς τὸν ὅλως ἄσημον καὶ ἀόριστον τὴν μορφὴν χοιροβοσκὸν ἐκεῖνον Εὐβουλέα τοῦ Ἐλευσινιακοῦ μυστικοῦ κύκλου, ὃν οἱ ταυτίζοντες πρὸς τὸν Εὐβουλέα τοῦ Πραξιτέλους ἠναγκάσθησαν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης αὐτῶν νὰ φαντασθῶσιν ὡς νέον καὶ ὡραῖον, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ εἶναι παραδεδομένον ἡμῖν τοιοῦτόν τι καὶ ἐνῷ συνήθως τοὺς τοιούτους χοιροβοσκοὺς παριστᾷ ἡ ἀρχαία μυθολογία καὶ τέχνη ὡς ἀγροίκους τὴν ὄψιν καὶ ἡλικιωμένους, οἷος π. χ. ἦν ὁ γηραιὸς συβώτης τοῦ Ὀδυσσέως Εὔμαιος.

Ἀλλ' ἡ ἐπὶ διαφόρου γένους ἐπιχειρημάτων, ἰδίως νομισματικῶν, στηριχθεῖσα γνώμη μου αὕτη οὐδεμιᾶς σχεδὸν ἔτυχεν ἐπιδοκιμασίας, πολεμηθεῖσα μάλιστα ὡς ὅλως ἀβάσιμος καὶ ἀστήρικτος [1], ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἡ περὶ Εὐβουλέως ὑπόθεσις τῶν Benndorf καὶ Furtwängler προεβιβάσθη σὺν τῷ χρόνῳ εἰς περίπου πλήρη ἐπιστημονικὴν βεβαιότητα, πάντων σχεδὸν βασιζόντων νῦν ἐπ' αὐτῆς, ὡς ἐπὶ θετικοῦ τινος δεδομένου, τὰς περαιτέρω σχετικὰς μυθολογικὰς καὶ τεχνοτροπικὰς αὐτῶν μελέτας.

Καὶ ὅμως ἰδοὺ νῦν ἔρχεται νεωτάτη τις ἀνακάλυψις ἐν Ἰταλίᾳ καταρρίπτουσα πᾶν τὸ περὶ Εὐβουλέως οἰκοδόμημα τῶν ρηθέντων σοφῶν ἀρχαιολόγων καὶ ἐπικυροῦσα πληρέστατα οὐ μόνον τὴν γνώμην μου, καθ' ἣν αἱ κεφαλαὶ αὗται εἰκονίζουσι τὸν ἀγαπητὸν τοῖς Ἀθηναίοις Ἴακχον, ἀλλά, τῇ βοηθείᾳ ἄλλων μνημείων, καὶ τὴν ἑτέραν ὑπόθεσιν, ἣν συγχρόνως τότε προέβαλον μετὰ δειλίας τινός, ὅτι αἱ κεφαλαὶ αὗται εἶναι ἀντίγραφα τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις περιφήμου διὰ τὴν καλλονὴν ἀγάλματος τοῦ Ἰάκχου τοῦ Πραξιτέλους.

[1] **H. G. Pringsheim, Archaeol. Beiträge des eleusinischen Kults. München 1905. S. 92.** Οὗτος ἀρνεῖταί μοι καὶ αὐτὴν τὴν δύναμιν νὰ διακρίνω ἐπὶ τῶν νομισμάτων ὁμοιότητας τῶν τύπων αὐτῶν πρὸς ἐκείνους ἑτέρου γένους μνημείων. Ἡ τριακονταετὴς νομισματικὴ πεῖρά μου εἰς οὐδέν μοι ἐχρησίμευσε πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ νεαροῦ τούτου ἀρχαιολόγου, τοῦ ἴσως οὐδέποτε λαβόντος ἀρχαῖον νόμισμα ἀνὰ χεῖρας.

Πρὶν παρουσιάσω τὸ τὴν γνώμην μου ἐπικυρῶσαν μνημεῖον, ἐπιτραπήτω μοι ἵνα ὑπενθυμίσω διὰ βραχέων τὰς περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἰάκχου τοῦ Πραξιτέλους μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων.

Ὁ Παυσανίας ὁμιλῶν περὶ τῆς τοῦ Κεραμεικοῦ Διπύλου εἰσόδου τῶν Ἀθηνῶν, γράφει (Α' 2, 4): *Εἰσελθόντων δὲ ἐς τὴν πόλιν οἰκοδόμημα ἐς παρασκευήν ἐστι τῶν πομπῶν, ἃς πέμπουσι τὰς μὲν ἀνὰ πᾶν ἔτος, τὰς δὲ καὶ χρόνον διαλείποντες.* ***Καὶ πλησίον ναός ἐστι Δήμητρος, ἀγάλματα δὲ αὐτή τε καὶ ἡ παῖς (Περσεφόνη) καὶ δᾷδα ἔχων Ἴακχος· γέγραπται δὲ ἐπὶ τῷ τοίχῳ γράμμασιν ἀττικοῖς ἔργα εἶναι Πραξιτέλους».***

Πρὸς τὴν παρὰ τὸ Δίπυλον θέσιν τοῦ ναοῦ τούτου τῆς Δήμητρος, ὃν πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ πόλει ἱερῶν τῆς αὐτῆς θεᾶς ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι *Ἰακχεῖον* [1], συμφωνεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι διὰ τῆς πύλης ταύτης ἐξήρχετο ἡ πρὸς τὴν Ἐλευσῖνα διὰ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ βαίνουσα διαβόητος πομπὴ τοῦ Ἰάκχου τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων. Ἡ θέσις ὅμως αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστή, διὸ καὶ οἱ τοπογράφοι τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν ὑποστηρίζουσι διαφόρους γνώμας περὶ αὐτῆς. Οὕτως ἐνῷ ὁ Wachsmuth, Wilamowitz καὶ Robert ταυτίζουσιν αὐτὸν πρὸς τὸ Θεσμοφορεῖον τοῦ δήμου τῆς Μελίτης, ὁ Niesen δέχεται τὸ λεγόμενον *Θησεῖον* ὡς τὸν ναὸν τοῦτον τῆς Δήμητρος, ὁ δὲ B. Smith δέχεται ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ Διπύλου πλατεῖαν περιβαλλομένην ὑπὸ στοᾶς, ἐν ᾗ θὰ ἔκειτο τὸ *Ἰακχεῖον* [2].

Τὸ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ σύμπλεγμα τοῦ Πραξιτέλους ἀναφέρει καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (Προτρεπτ. 62) διὰ τῶν λέξεων «*Πραξιτέλους Δήμητρα καὶ Κόρην καὶ τὸν Ἴακχον τὸν μυστικόν*». Ὅτι δὲ τῶν τριῶν ἀγαλμάτων τοῦ συμπλέγματος τὸ κάλλιστον ἦτο ὁ Ἴακχος, δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν οὐ μόνον ἐκ τοῦ ὀνόματος *Ἰακχεῖον*, δι' οὗ διεκρίνετο ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος, ἐν ᾧ τὰ τρία ταῦτα ἀγάλματα, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ μὲν Κικέρων, προφανῶς ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἄγαλμα τοῦτο τοῦ Πραξιτέλους [3], ἀναφέρει μόνον τὸν *μαρμάρινον Ἴακχον* ὡς ἰδιαιτέρως ἀγαπητὸν τοῖς Ἀθη-

[1] **Πλουτάρχου Ἀριστ. 27.—Ἀλκίφρ. III 56.— Hitzig - Blümner, Pausanias, I** σελ. **129.**

[2] **Hitzig-Blümner** ἔ. ἄ.

[3] **In Verr. IV, 60. 135: quid (arbitramini merere velle) Athenienses, ut ex marmore Iacchum.**

Ἐτυπ. 9.7.11.

ναίοις, αὐτὸς δὲ ὁ Παυσανίας ὁμιλῶν κατωτέρω (Α΄ 37, 4) περὶ τοῦ διασήμου ἰατροῦ Μνησιθέου, τοῦ ἀναθέσαντος τὰ ἐν λόγῳ τῶν Ἐλευσινίων θεῶν ἐν Ἀθήναις ἀγάλματα, ὧν μνείαν ἐποιήσατο ἐν τοῖς προηγουμένοις, μνημονεύει ὀνομαστὶ μόνον τὸν Ἴακχον λέγων «***τοῦτον (Μνησίθεον τὸν ἰατρὸν) λέγουσιν ἰατρόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι καὶ ἀναθεῖναι [τὰ] ἀγάλματα, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἴακχος πεποίηται***»[1].

Ὡς πρὸς δὲ τὸν ποιήσαντα τὸ σύμπλεγμα τοῦτο Πραξιτέλην, ἡ φράσις τοῦ Παυσανίου ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ ἐπιγραφή, ἡ δηλοῦσα ὅτι ἦσαν ἔργα Πραξιτέλους, ἦν γεγραμμένη «*γράμμασιν Ἀττικοῖς*», — ὅπερ ὁ Ἁρποκρατίων (ἐν λ. *Ἀττικοῖς γράμμασι*) ἐξηγεῖται διὰ τοῦ «***ἀντὶ τοῦ παλαιοῖς***», δηλαδὴ διὰ στοιχείων τοῦ προευκλειδείου ἀλφαβήτου, τοῦ μὴ ὄντος πλέον ἐν ἐπισήμῳ χρήσει κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ περιφήμου Πραξιτέλους — ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως ὁ Benndorf ἐν ἄλλῃ αὐτοῦ μελέτῃ παραδεχθῇ ὅτι πρόκειται περὶ ἀρχαιοτέρου τινὸς καὶ ἀγνώστου ἡμῖν ἐκ τῶν πηγῶν Πραξιτέλους, οὗ τὴν ὕπαρξιν εἶχον ἤδη ὑποπτεύσει ἄλλοι ἐκ τῆς ἐξετάσεως ἄλλων ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πραξιτέλους γνωστῶν μνημείων. Τὴν γνώμην ταύτην παρεδέξαντο μὲν καὶ ὑπεστήριξαν οἱ ἀρχαιολόγοι Klein, Overbeck καὶ ἄλλοι, ἀπέκρουσεν ὅμως ὁ

[1] Ἰδὲ Σβορώνου Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν Μουσεῖον, σ. 250, ἔνθα γράφων περὶ τοῦ Μνησιθέου ἐσημείωσα τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ χωρίου τούτου: «Ὁ Παυσανίας (Α΄ 37, 4) μνημονεύει ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Ἐλευσῖνα Ἱερᾶς ὁδοῦ τάφον τοῦ Μνησιθέου, τονίζων ὅτι «***τοῦτον λέγουσιν ἰατρόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι καὶ ἀναθεῖναι ἀγάλματα ἐν οἷς καὶ ὁ Ἴακχος πεποίηται***». Ὁ Köhler ὑπεστήριξε τὴν γνώμην ὅτι ὁ Ἴακχος οὗτος εἶναι ὁ τοῦ προηγουμένως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Παυσανίου (Α΄ 2, 4) μνημονευομένου συμπλέγματος τοῦ Πραξιτέλους ..., εἰς ἄλλους δὲ πιθανώτερον φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ ἀγαλμάτων κοσμούντων αὐτὸν τὸν τάφον τοῦ Μνησιθέου .... Νομίζω ὅμως οὐ μόνον ἀπίθανον τὴν ἀνάθεσιν ἀγαλμάτων θεῶν ἐν τάφῳ καὶ μάλιστα αὐτοῦ τοῦ ἀναθέτου, ἀλλὰ καὶ ὅτι βεβαίαν καθιστᾷ τὴν γνώμην τοῦ Köhler ἡ ἑξῆς νέα, ἁπλουστάτη καὶ παλαιογραφικῶς δοκιμωτάτη ἀνάγνωσις τοῦ κειμένου τοῦ Παυσανίου, ἡ ἐπελθοῦσα εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ φίλου συναδέλφου μου κ. Ἀντ. Κεραμοπούλου, καθ' ἣν στιγμὴν συνεσκεπτόμεθα περὶ τοῦ ζητήματος. Ἐν τῷ κειμένῳ δηλαδὴ τοῦ Παυσανίου δέον νὰ ἀναγνώσωμεν «***καὶ ἀναθεῖναι [τὰ] ἀγάλματα, ἐν οἷς κτλ.***», δηλαδὴ τὰ ἀγάλματα ἐκεῖνα, περὶ ὧν ἐγὼ ὁ Παυσανίας ὡμίλησα ἀμέσως ἀνωτέρω (Α 2, 4). Ἡ ἔντονος καὶ σκόπιμος πρόταξις τῆς λέξεως «***τοῦτον*** (τὸν Μνησίθεον)» σαφῶς ἐνδεικνύει ὅτι ὁ Παυσανίας ἐδράξατο τῆς ἀρίστης ἄλλως περιστάσεως, ἵνα ὀνομάσῃ καὶ τὸν φημιζόμενον ὡς ἀναθέσαντα τὰ γνωστὰ ἔργα ἐκεῖνα τοῦ Πραξιτέλους ***ἐν οἷς καὶ ὁ περίφημος Ἴακχος***. Ὅτι δὲ ἐξαίρει ὀνομαστὶ τὸν Ἴακχον μόνον ἐξηγεῖται ὑπὸ τοῦ γεγονότος ὅτι ἦν τὸ κάλλιστον (πρβ. Cicero in Verr. IV, 60, 135) καὶ χαρακτηριστικώτατον ἄγαλμα τοῦ συμπλέγματος τῶν Ἐλευσινίων θεῶν τοῦ Πραξιτέλους. Ἀληθῶς Δήμητρος καὶ Κόρης συμπλέγματα ὑπῆρχον πολλά, μετὰ τοῦ Ἰάκχου ὅμως μόνον τοῦτο!».

μέγας Brunn, ὁ διαρρήδην ἀρνούμενος τὴν ὕπαρξιν ἀρχαιοτέρου Πραξιτέλους, ὡς καὶ ὁ διάσημος ἐπιγραφικὸς Köhler, ὑπομνήσας ὅτι ἔχομεν καὶ ἐξ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἐπιγραφὰς γεγραμμένας διὰ τῶν ἀρχαίων προευκλειδείων ἀττικῶν γραμμάτων. Ὁμοίως ὁ Rumpf ὑπεστήριξε τὴν γνώμην ὅτι ἦν δυνατὸν ἐπιγραφὴ ἔργου τοῦ περιφήμου Πραξιτέλους νὰ γραφῇ διὰ προευκλειδείων γραμμάτων, ἀφοῦ, ὡς πολλοὶ ἰδιῶται μακρὸν πρὸ τοῦ Εὐκλείδου ἐχρῶντο τῷ Ἰωνικῷ ἀλφαβήτῳ, οὕτως ἀντιστρόφως ἠδύναντο ἄλλοι μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ Εὐκλείδου, καὶ δὴ καὶ ὁ ἰατρὸς Μνησίθεος ὁ ἀναθέσας τὰ ἐν λόγῳ ἀγάλματα, νὰ κάμνωσι χρῆσιν τῶν παλαιῶν ἀττικῶν γραμμάτων[1].

Δι' ἡμᾶς ὅμως τὸ περίφημον ζήτημα τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ ἀρχαιοτέρου Πραξιτέλους εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον νῦν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἀφοῦ ὁ ἀναθέσας τὰ ἐν λόγῳ ἀγάλματα Μνησίθεος ἔζη, συμφώνως πρὸς πολλὰς βεβαίως ἀρχαίας μαρτυρίας, ἃς ἤδη ἀλλαχοῦ συνεκεντρώσαμεν[2], ἐν αὐτοῖς τοῖς χρόνοις τοῦ περιφήμου Πραξιτέλους.

Εἰς ποίας στάσεις εἰκονίζοντο τὰ ἀγάλματα τοῦ συμπλέγματος τούτου τοῦ Πραξιτέλους, ἀγνοοῦμεν, διότι αἱ ἀρχαῖαι πηγαὶ οὐδὲν ἄλλο περὶ τούτου λέγουσιν ἢ ὅτι ὁ Ἴακχος ἐκράτει δᾷδα.

Τῶν νεωτέρων ἀρχαιολόγων πολλοὶ πολλάκις ἐπεχείρησαν ν' ἀναγάγωσι διάφορα τῶν σῳζομένων ἀντιγράφων ἀγαλμάτων εἰς τοὺς ἀγνώστους τύπους τοῦ Πραξιτελείου τούτου συμπλέγματος. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὐτῶν ἀπέτυχον ἐν τῇ ἐρεύνῃ ταύτῃ ὡς βασισθεῖσαι πάντοτε ἐπὶ τῆς ἐσφαλμένης προϋποθέσεως ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ συμπλέγματος τούτου Πραξιτέλης ἦν οὐχὶ ὁ γνωστὸς ἡμῖν περιβόητος Ἀθηναῖος καλλιτέχνης, ἀλλ' ἄλλος ὁμώνυμος, πάππος ἴσως αὐτοῦ, ζήσας κατὰ τὸν Ε΄ αἰῶνα, συγχρόνως τῷ Φειδίᾳ. Ἐφ' ὅσον δ' ἐνθυμοῦμαι καὶ γνωρίζω, τὴν λεπτομερεστέραν τοῦ θέματος τούτου μελέτην ἐπεχείρησεν ἐν ἔτει 1897 ὁ Kalkmann[3], βασισθεὶς πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν τύπων τοῦ Πραξιτελείου συμπλέγματος ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ μεγάλου φειδιακοῦ Ἐλευσινιακοῦ ἀναγλύφου τῆς Δήμητρος,

[1] Hitzig-Blümner ἔ. ἄ.

[2] Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν Μουσεῖον σελ. 250 κἑ.

[3] Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρείας τοῦ Βερολίνου κατ' Ἰούνιον τοῦ 1897 (Jahrbuch d. arch. Inst. 1897 σελ. 136).

τῆς Κόρης καὶ τοῦ Νίσου νεανίου, κατ' αὐτὸν Ἰάκχου, ἀναπαραστήσας δὲ οὕτω τὸ σύμπλεγμα τῇ βοηθείᾳ ἀγάλματος τῆς Κόρης εὑρισκομένου ἐν τῇ Villa Albani (Helbig, Führer II σελ. 84, 235), ἑτέρου ἀγάλματος παιδὸς ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Πετρουπόλεως (Friedrich-Wolters 257) καὶ ἀγάλματος Κόρης τῆς συλλογῆς Chersel. Διὰ τῶν τριῶν τούτων ἀγαλμάτων ἀνέπλασε σύμπλεγμα παιδὸς Ἰάκχου, ἱσταμένου, ὡς ὁ παῖς Νῖσος τοῦ περιφήμου μεγάλου φειδιακοῦ Ἐλευσινιακοῦ ἀναγλύφου, μεταξὺ τῶν δύο ἱσταμένων θεῶν Δήμητρος καὶ Κόρης τοῦ αὐτοῦ ἀναγλύφου. Τὰ αὐτὰ περίπου ὑπεστήριξε καὶ ὁ γερμανὸς ἀρχαιολόγος Schrader ἐν ἀνεκδότῳ ἔτι ὁμιλίᾳ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐνταῦθα Γερμανικῇ ἀρχαιολογικῇ Σχολῇ τῇ 2 ἰανουαρίου 1902. Δεξάμενος δηλαδὴ τὸν παῖδα τοῦ μουσείου τῆς Πετρουπόλεως ἐν τῷ μέσῳ, ἀντικατέστησε τὰς δύο θεὰς τοῦ Kalkmann διὰ τῶν δύο ἐπίσης ἱσταμένων ἀγαλμάτων τῆς λεγομένης Ἑστίας Justiniani καὶ ἑτέρου ἀγάλματος τοῦ μουσείου τοῦ Βερολίνου [1]. Ἀλλ' ἀμφότεραι αἱ γνῶμαι αὗται σμικρᾶς ἔτυχον ὑποδοχῆς [2], ὡς ἐπὶ ἐσφαλμένων προϋποθέσεων βασισθεῖσαι, δηλαδὴ ὅτι πρόκειται περὶ ἔργου τοῦ ἀρχαιοτέρου Πραξιτέλους καὶ ὅτι τούτου ἀνάλογον εἰκόνα παρέχει τὸ μυθολογικῶς ἄσχετον ἀνάγλυφον τῆς Ἐλευσῖνος, οὗ ἡ ἐν τῷ μέσῳ μορφὴ εἶναι πάντως ὁ Νῖσος καὶ οὐχὶ ὁ Ἴακχος ἢ ὁ Τριπτόλεμος [3].

Τούτων ῥηθέντων, ἐρχόμεθα νῦν εἰς τὸ μνημεῖον ὅπερ, καθ' ἃ ἀρχόμενοι εἴπομεν, ἐπεκύρωσε τὴν γνώμην ἡμῶν ὅτι ἡ ἐξ Ἐλευσῖνος ὡραία κεφαλὴ τοῦ λεγομένου Εὐβουλέως καὶ τὰ δύο κατόπιν ἀνακαλυφθέντα μεταγενέστερα ἀντίγραφα αὐτῆς εἰκονίζουσι τὸν Ἴακχον.

Ἐν ἔτει 1903 ἰδιῶταί τινες ἀνασκάπτοντες τὰ παρὰ τὴν Ῥώμην καὶ τὸ Frascati ἐρείπια ρωμαϊκῆς ἐπαύλεως, ἐν θέσει Torre Nova ἐπὶ τῆς via Labicana, ἀνεκάλυψαν σειρὰν σπουδαίων διὰ τὰς παραστάσεις αὐτῶν σαρκοφάγων, ὧν ἡ καλλίστη, ἔργον ὡραῖον τοῦ Β' μ. Χρ. αἰῶνος, εἰκονίζει ἐπὶ τῆς μιᾶς αὐτῆς ὄψεως θεοὺς (εἰκ. 1) καὶ ἥρωας τοῦ Ἐλευσινιακοῦ μυστικοῦ κύκλου ἱεροπρακτοῦντας. Ὁ δύο ἔτη κατόπιν σύντομον περιγραφὴν αὐτῶν δημοσιεύσας [1] ἰταλὸς ἀρχαιολόγος G. E. Rizzo, ἔπεμψέ μοι ἀμέσως τότε φωτογραφίαν τοῦ μνημείου τούτου, ἐφιστῶν τὴν προσοχήν μου ἐπὶ τῆς δι' αὐτοῦ ἐπικυρώσεως τῆς περὶ τοῦ Ἰάκχου γνώμης μου, ἐπεφύλαξεν ὅμως, φυσικῶς, δι' ἑαυτὸν τὸ δικαίωμα τῆς μελέτης καὶ λεπτομεροῦς ἀπεικονίσεως καὶ δημοσιεύσεως αὐτοῦ, δι' ὃ καὶ οὐδένα μέχρι τοῦδε ἐποιησάμην λόγον περὶ τοῦ μνημείου τούτου. Τέλος μετὰ πολυετῆ μελέτην ὁ ῥηθεὶς σοφὸς ἐδημοσίευσε νῦν, ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῶν RM (τόμ. XXV 1910 σελ. 89 κέ), τὸ ἐν λόγῳ μνημεῖον, ἐφιστῶν καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς, ὡς καλεῖ αὐτήν, «*ἀπροσδοκήτου ἐπικυρώσεως* (una conferma inatesa)», ἣν διὰ τοῦ μνημείου τούτου λαμβάνει ἡ ὑπ' ἐμοῦ ὡς Ἰάκχων ὀνομασία τῶν ἐξ Ἐλευσῖνος περιφήμων κεφαλῶν, τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Εὐβουλέως. Συνίσταται δ' ἡ ἐπικύρωσις αὕτη εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε μόνον ἐκ κεφαλῶν γνωστὴ μορφὴ αὕτη ἐμφανίζεται ὁλόσωμος ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου ταύτης μεταξὺ τῶν Ἐλευσινίων μυστικῶν θεῶν φέρουσα ἀνὰ χεῖρας τὸ γνωστὸν σύμβολον τοῦ Ἰάκχου, τὴν δᾷδα τῶν μυστηρίων.

Τὸ ὅλον τῆς ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου παραστάσεως ταύτης εἰκονίζει σειρὰν θεῶν, δαιμόνων καὶ ἡρώων τοῦ Ἐλευσινιακοῦ μυστικοῦ κύκλου ἱεροπρακτούντων καὶ δὴ σειρὰν γνωστὴν ἡμῖν ἐν τοῖς κυρίοις ἐκ πολλῶν ἄλλων τοῦ αὐτοῦ γένους ἀναγλύπτων μνημείων (εἰκ 2-5), αἱ ἐφ' ὧν μορφαὶ ἀπομιμοῦνται ἢ ἀντιγράφουσιν ἐν τοῖς κυρίοις τὰ αὐτὰ τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς ἑλληνικὰ πρωτότυπα, τροποποιοῦντα αὐτὰ ἐν ταῖς λεπτομερείαις κατὰ τὰς ἑκάστοτε ἀνάγκας τῆς εἰκονιζομένης δράσεως, τῆς ἄλλοτε μὲν συνεπτυγμένης, ἄλλοτε δὲ ἀνεπτυγμένης καὶ διὰ πλειόνων μορφῶν ἀποδιδομένης, ἀναλόγως τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν παραγγελλόντων τὰ μνημεῖα ταῦτα καὶ τῶν ἀλληγορικῶν ἀναφορῶν τῶν παραστάσεων αὐτῶν πρὸς τὸν βίον τοῦ νεαροῦ ἐκείνου, οὗ τὰ μνη-

[1] Εἰκόνας τῶν ὑπὸ τοῦ **Kalkmann** καὶ **Schrader** προταθέντων συμπλεγμάτων ἠδυνήθην νὰ ἐπιδείξω διὰ φωτεινῶν προβολῶν κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρείᾳ ἀνάγνωσιν τῆς παρούσης μελέτης μου τῇ εὐγενεῖ καλωσύνῃ τῆς Διευθύνσεως τῆς ἐνταῦθα Γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, δανεισάσης μοι τὰ σχετικὰ **clichés** τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. **Schrader**.

[2] **Rizzo: RM XXV, 1910,** σελ. **110, 3.**

[3] Σβορώνου Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθν. Μουσ. σελ 106 κέ.

[1] **Notizie degli Scavi di Antic. 1905 p. 408** ἑξ.

Εἰκὼν 1. Σαρκοφάγος ἐκ Torre Nova

μεῖα ταῦτα (σαρκοφάγοι ἢ ὀστεοδόχοι κάλπαι) περιέκλειον τὰ λείψανα.

Ἀριστερᾷ τῆς ἐν λόγῳ παραστάσεως ἔχομεν τοὺς θεοὺς τῆς Ἐλευσινιακῆς μυστικῆς τριάδος, Δήμητρα, Κόρην καὶ Ἴακχον, ὧν ὄπισθεν, εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνος, ἵστανται δύο ἄλλαι μορφαὶ — αἱ γνωσταὶ *δύο ἱεροφάντιδες* τῶν Ἐλευσινιακῶν μυστηρίων. — Δεξιᾷ δὲ αὐτῶν ἔχομεν ἑτέραν τριάδα ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ πρώτου μυθολογικοῦ ἱεροφάντου τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων Εὐμόλπου, ἱερουργοῦντος μεταξὺ *μύστου* καθαιρομένου, κεκαλυμμένου καθημένου ἐπὶ θρόνου ἐφ᾽ οὗ τὸ μυστικὸν ***Διὸς κῴδιον***, καὶ νεαροῦ θεοῦ νεβρίδα περιβεβλημένου, λαμπάδα φέροντος ἐν τῇ ἀριστερᾷ, κάνθαρον δι᾽ οὗ σπένδει ἐν τῇ δεξιᾷ, προφανῶς τοῦ Βάκχου.

Ὡς εἴπομεν, ἡ ὁμοιότης τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰάκχου τῆς σαρκοφάγου ταύτης πρὸς τὰς λεγομένας κεφαλὰς τοῦ Εὐβουλέως εἶναι τηλικαύτη, ὥστε ὁ ἐκδότης τοῦ μνημείου ὀρθῶς θεωρεῖ αὐτὸ ὡς ἀποτελοῦν ἐπικύρωσιν ἀπροσδόκητον τῆς γνώμης μου, ***ἀπροσδόκητον*** δὲ κατ᾽ αὐτόν, διότι τὴν γνώμην μου ἐστήριξα κυρίως ἐπὶ νομισματικῶν δεδομένων, ἅτινα αὐτὸς καὶ πρὸ αὐτοῦ ἄλλοι ἀρχαιολόγοι ἄλλως ἐξετίμησαν ἢ ἐγώ, ὁ ἐκ μακρᾶς πείρας γνωρίζων τὸ πασίγνωστον ἄλλως τε πρᾶγμα, ὅτι ἡ μαρτυρία τοῦ ἁπλουστέρου ἀρχαίου νομίσματος εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀνωτέρα τῆς σοφίας ὅλων ἡμῶν τῶν συγχρόνων.

Βεβαιωθέντος οὕτω διὰ τοῦ μνημείου τούτου ὅτι αἱ ἀληθῶς Πραξιτελείου τεχνοτροπίας κεφαλαὶ αὗται τοῦ λεγομένου Εὐβουλέως εἶναι κεφαλαὶ ***Ἰάκχου***, τίθεται ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀμέσως τὸ ζήτημα, μήτοι εἶναι δυνατὴ ἡ ταύτισις τῆς ἐξ Ἐλευσῖνος ὡραίας κεφαλῆς, κατ᾽ ἀκολουθίαν δὲ καὶ τῆς ἐπὶ τῆς νέας σαρκοφάγου Ἐλευσινιακῆς τριάδος, δηλαδὴ τῆς Δήμητρος, Κόρης καὶ τοῦ δᾷδα ἔχοντος Ἰάκχου, πρὸς τὸ μόνον ἐκ τῶν ἀρχαίων πηγῶν γνωστὸν ἡμῖν σύμπλεγμα τῶν τριῶν τούτων θεῶν, ἤτοι τὸ ἐν τῷ Ἰακχείῳ τῶν Ἀθηνῶν σύμπλεγμα τοῦ Πραξιτέλους, περὶ οὗ εἴπομεν προηγουμένως;

Βεβαίως ἡ σαφὴς καὶ παρὰ πάντων νῦν δικαίως ἀναγνωριζομένη Πραξιτέλειος τέχνη τῆς ἐξ Ἐλευσῖνος κεφαλῆς ταύτης τοῦ Ἰάκχου εἶνε ἰσχυρὰ ἔνδειξις ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως· ἀλλὰ τοῦτο μόνον δὲν ἀρκεῖ ἵνα τις ἀποφανθῇ μετά τινος πεποιθήσεως ὑπὲρ τοῦ ὀρθοῦ τῆς γνώμης ταύτης, διότι ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἀγνοοῦμεν τὴν στάσιν τῶν ἀγαλμάτων τοῦ συμπλέγματος τοῦ Πραξιτέλους, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ἡ ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova ἐλευσινιακὴ τριὰς ἀντεγράφη μὲν βεβαίως ἐκ πρωτοτύπων τῆς κλασσικῆς τέχνης ἀγαλμάτων, ὑφίσταται ὅμως ἐπὶ τῶν παραλλήλων συγγενῶν μνη-

μείων τοιαύτας ἔν τε τοῖς κυρίοις καὶ ταῖς λεπτομερείαις παραλλαγάς, — ἀναλόγως τῆς ἑκάστοτε εἰκονιζομένης δράσεως τῶν θεῶν τούτων, — ὥστε αὗται νὰ καθιστῶσιν ἀδύνατον τὴν ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ταύτης.

Ἵνα πεισθῇ τις περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ ῥίψῃ βλέμμα ἐπὶ τῶν πολυαρίθμων μνημείων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ αὐτὸ θέμα, ἢ εἰς ὁμοίας ἐλευσινιακὰς μυστικὰς ἱεροπραγίας.

Ἐν πρώτοις ἀνάγλυφον τὸ ἐν Museo Nazionale τῆς Νεαπόλεως (εἰκ. 2) εἶναι τμῆμα πιστοῦ ἀντιγράφου τοῦ αὐτοῦ πρωτοτύπου, ἐξ οὗ ἐλήφθη καὶ ἡ παράστασις τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova, παρουσιάζον ἀπαραλλάκτως τὴν μετ᾽ ἀντεστραμμένων λαμπάδων Κόρην, τὸν καθήμενον μύστην καὶ τὸν ἱεροπρακτοῦντα Εὔμολπον. Ἡ ἀριστερᾷ τῆς Κόρης ἀψιδωτὴ πύλη καὶ ὁ δεξιᾷ τοῦ Εὐμόλπου βωμὸς καὶ τὸ δένδρον εἶναι νεώτεραι προσθῆκαι τοῦ συμπληρώσαντος τὸ ἀνάγλυφον ἰταλοῦ τεχνίτου, ὡς σημειοῖ μὲν ὁ ἐξετάσας τὸ μνημεῖον κ. Rizzo, βεβαιοῖ δὲ ἀρχαῖον ἰχνογράφημα ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Winckelmann, ληφθὲν δὲ πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ μνημείου (Rizzo ἔ. ἀ.).

Εἰκὼν 2. Ἀνάγλυφον ἐν τῷ Museo Nazionale τῆς Νεαπόλεως.

Ἐξ ἄλλου ὅμως ἡ ἐκ Ῥώμης περίφημος ὀστεοδόχος μετ᾽ Ἐλευσινιακῶν παραστάσεων κάλπη (εἰκ. 3) καὶ σειρὰ πέντε ἄλλων, ὁμοίως ἐν Ἰταλικοῖς μουσείοις ἀποκειμένων, ἀναγλύφων (εἰκ. 4-5), ἀντιγράφουσι τὴν αὐτὴν παράστασιν σειρᾶς Ἐλευσινίων ἱεροπραξιῶν, ἐν ᾗ ὅμως ἀνευρίσκομεν ἀπαραλλάκτως εἰκονιζόμενα τινὰ μόνον τῶν κυρίων προσώπων τῆς ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova, ἐνῷ τὰ λοιπὰ εἶναι νέα ἐντελῶς πρόσωπα. Ἀληθῶς ἔχομεν ἐν αὐτοῖς τὸν αὐτὸν μὲν τύπον τῆς καθημένης ἐπὶ τοῦ μυστικοῦ καλάθου Δήμητρος, ἂν καὶ ἐπὶ τὸ νεωτεριστικώτερον ἔχουσαν τοὺς πέπλους ἠνεμωμένους, τὸν αὐτὸν κεκαλυμμένον καθή-

Εἰκὼν 3. Ὀστεοδόχος κάλπη ἐκ Ῥώμης.

Εἰκὼν 4. Ἀνάγλυφον ἐν Ἰταλίᾳ.

Εἰκὼν 5. Ἀνάγλυφον ἐν Ἰταλίᾳ.

μενον μυούμενον καὶ τὸν αὐτὸν Εὔμολπον. Πρὸ τοῦ Εὐμόλπου ὅμως τούτου ἵσταται ἡράκλειος καὶ οὐχὶ βακχικὴ μορφή, ὁ δὲ μυούμενος κεκαλυμμένος ἀνὴρ ὑφίσταται τὴν δρᾶσιν οὐχὶ τῆς λαμπαδηφόρου Κόρης, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἱεροφάντιδος ἀνεχούσης **τὰ ἱερὰ** ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Τέλος ἡ Δημήτηρ κάθηται οὐχὶ μεταξὺ τοῦ Ἰάκχου καὶ τῆς μετὰ δύο ἀντεστραμμένων λαμπάδων Κόρης, ἀλλὰ μεταξὺ δύο ἐντελῶς διαφόρων μορφῶν τῶν αὐτῶν θεῶν, Κόρης καὶ Ἰάκχου, ἢ ἄλλου τινὸς νεαροῦ μυστικοῦ δαίμονος.

Ἡ τελευταία αὕτη μεγάλη διαφορὰ τῆς ἐπὶ τῆς σειρᾶς ταύτης τῶν μνημείων παραστάσεως τῆς Ἐλευσινιακῆς τριάδος ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova τριάδος τῶν αὐτῶν θεῶν ἀρκεῖ ἵνα καταδείξῃ ἡμῖν λαμπρῶς δύο τινά. Πρῶτον μὲν ὅτι ὁ τύπος τῆς πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένας ἐχούσης τὰς δᾷδας Κόρης (τύπος, ὡς θὰ ἴδωμεν, γνωστὸς ἡμῖν ἐκ πολλῶν ἄλλων μνημείων ὡς **ἀντίγραφον** διασήμου ἀττικοῦ πρωτοτύπου τῆς κλασικῆς τέχνης), δὲν δύναται νὰ συναφθῇ μυθολογικῶς καὶ ἱεροτελεστικῶς πρὸς τὸν καθήμενον μυούμενον. Τοῦτο δὲ διότι αὕτη μὲν ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέλος τῆς τριάδος τοῦ Ἰάκχου, Δήμητρος καὶ Κόρης, τῆς ἐπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν σειρῶν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος παραστάσεων εἰκονιζομένης, ὁ δὲ καθήμενος κεκαλυμμένος μυούμενος δέχεται, ἐπὶ τῆς μᾶλλον συνεπτυγμένης δευτέρας σειρᾶς τῶν μνημείων, τὴν δρᾶσιν οὐχὶ τῆς παντελῶς ἐλλειπούσης λαμπαδηφόρου ταύτης Κόρης, ἀλλὰ μιᾶς τῶν ἱεροφαντίδων, ὑπερεχούσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μυουμένου τὰ κεκαλυμμένα μυστικὰ **ἱερὰ** τῆς Ἐλευσῖνος. Ἀπαραλλάκτως ἐν τῇ διαδόχῳ τῆς εἰδωλολατρείας Ἑλληνικῇ χριστιανικῇ λατρείᾳ ὁ ἱερεὺς ὑψοῖ τὸ μυστικὸν ποτήριον κεκαλυμμένον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ μεταλαμβάνοντος τῶν ἱερῶν μυστηρίων χριστιανοῦ, οὗ κατὰ τὴν ἀμέσως πρὸ τῆς μεταλήψεως ἀπολυτήριον τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ εὐχὴν καλύπτει ὁμοίως τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ πετραχηλίου αὐτοῦ [1].

Δεύτερον δὲ ἡ ῥηθεῖσα διαφορὰ μεταξὺ τῶν τύπων τῶν δύο Ἐλευσινιακῶν τριάδων ἐπὶ τῶν δύο διαφόρων σειρῶν μνημείων διδάσκει ἡμᾶς ὅτι δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ σχετίσωμεν πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις σύμπλεγμα τοῦ Πραξιτέλους τὴν ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova Ἐλευσινιακὴν τριάδα, ἀφοῦ τὴν αὐτὴν τριάδα εὑρίσκομεν δηλουμένην ἐπὶ τῶν μνημείων τῆς σειρᾶς τῆς ἐκ Ῥώμης ὀστεοδόχου κάλπης διὰ τριῶν προσώπων, ὧν τὰ δύο τοὐλάχιστον ἀντιγράφουσι τύπους ἐντελῶς διαφόρων ἀγαλμάτων.

Ἐφ᾽ ὅσον λοιπὸν δὲν ἔχομεν ἕτερα μνημεῖα δυνάμενα νὰ διαφωτίσωσιν ἢ ἐνισχύσωσιν ἡμᾶς ὑπὲρ τῆς ἀντιθέτου γνώμης, ὑπὲρ ἧς ἰσχυρὰν ἔνδειξιν παρέχει ἡ Πραξιτέλειος τέχνη τῶν κεφαλῶν τοῦ Ἰάκχου, ἀστήρικτος καὶ παρακεκινδυνευμένη θὰ ἦν πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς ἀναφορὰν τῶν τύπων τῆς ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova ἐλευσινιακῆς τριάδος εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐλευσινιακὸν σύμπλεγμα τοῦ Πραξιτέλους.

Εὐτυχῶς ἔχομεν τοιαῦτα μνημεῖα, διαλαθόντα παραδόξως τὴν προσοχὴν πάντων τῶν ἐσχάτως περὶ τῶν ἐλευσινιακῶν τύπων ἀγαλμάτων καὶ ἱερο-

[1] Ἰδὲ ΔΕΝΑ τόμ. Δ' σελ. 480 κέ.

πραξιῶν ἀσχοληθέντων, καὶ δὴ μνημεῖα οὐ μόνον ἐνισχύοντα τὴν ρηθεῖσαν ἔνδειξιν ὅτι οἱ τύποι τῆς Ἐλευσινιακῆς τριάδος τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova ἀντιγράφουσι τοὺς τύπους τοῦ ρηθέντος συμπλέγματος τοῦ Πραξιτέλους, ἀλλὰ καὶ *ἀποδεικνύοντα* τοῦτο κατὰ τὸν λαμπρότερον τρόπον, λύοντα δ' οὕτως — ὡς φρονῶ — ἓν τῶν σπουδαιοτέρων ἀρχαιολογικῶν προβλημάτων.

Τὰ μνημεῖα, ἅτινα ἐννοῶ, εἶναι τρία ἀθηναϊκά, ὁμοιότυπα κατὰ πάντα, ἀνάγλυφα βωμῶν (πίν. 4, 1-2 καὶ Σβορώνου Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθν. Μουσεῖον σελ. 473-482 πίν. LXXX καὶ εἰκ. ἀριθ. 227-228) καὶ πολυάριθμα ἀθηναϊκὰ νομίσματα ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν πιστῶς ἀντιγραφόντων τοὺς τύπους τῶν διασημοτέρων ἐπὶ καλλονῇ ἀγαλμάτων τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν (εἰκ. 7).

Τὰ ἐν λόγῳ ἀνάγλυφα, ἀποκείμενα νῦν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἀναθηματικῶν ἀναγλύφων τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν ἀρχαιολογικοῦ μουσείου καὶ ἀπὸ ἡμίσεος ἤδη καὶ πλέον αἰῶνος γνωστά, ἔχουσι τὴν ἑξῆς περίεργον καὶ ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφῶν γνωστὴν [1] ἱστορίαν:

Κατὰ τοὺς χρόνους Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου (361-363 μ. Χρ.), ὅτε ἐγένετο ἡ γενναία ἐκείνη ἀπόπειρα πρὸς ἀναζωπύρησιν τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ ἰδίως τῶν Ἐλευσινιακῶν μυστηρίων, πλεῖστοι τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ἐμυοῦντο ὅλα τὰ μέχρι ἐκείνου σῳζόμενα θρησκευτικὰ μυστήρια, καθάπερ καὶ ἡ Fabia Aconia Paulina, γυνὴ τοῦ ἐνθέρμου ὑπερασπιστοῦ τῆς εἰδωλολατρείας Vettius Agorius Praetextus, ἡ μυηθεῖσα τὰ ἐν Ἐλευσῖνι, Λέρνῃ καὶ Αἰγίνῃ μυστήρια τῆς Δήμητρος, Κόρης καὶ Ἰάκχου, ὡς καὶ τὰ νέα μυστήρια τῶν λεγομένων ταυροβολίων, ἤτοι ὀψίμου κράματός τινος τῶν ἀσιατικῶν μυστηρίων τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης μετὰ τῶν Ἐλευσινιακῶν μυστηρίων τῆς Δήμητρος, Κόρης καὶ Ἰάκχου.

Τότε λοιπόν, διαπρεπής τις ἀνήρ, Ἀρχέλεως καλούμενος, Ἀθηναῖος μὲν τὴν πατρίδα, κάτοικος δὲ τοῦ Ἄργους, — ἔνθα ἔζη, ὡς αὐτὸς λέγει, «*βίοτον μυστικὸν εὖ διάγων*» διατελῶν *κλειδοῦχος* μὲν τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐν Ἄργει Ἥρας, *δᾳδοῦχος* δὲ τῆς ἐν Λέρνῃ, ὁμοίως δ' ἐκ τῆς Ἐλευσῖνος ἀμέσως ἐξαρτωμένης μυστικῆς λατρείας τῶν Ἐλευσινίων θεῶν, καὶ μάλιστα τοῦ κυρίως «*τὴν Λέρνην κατέχοντος μυστικοῦ Ἰάκχου*»,— ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας ἐτέλεσε, πρῶτος αὐτός, τὴν νέαν μυστικὴν τελετὴν τοῦ *ταυροβολίου*. Πρὸς ἀνάμνησιν δ' αὐτῆς ἵδρυσεν ἐν Ἀθήναις βωμὸν (πίν. 42) τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Ῥέας καὶ τοῦ ὀπαδοῦ αὐτῆς Ἄτυος, χαράξας ἐπ' αὐτοῦ τὰ *κρυπτὰ συνθήματα* τῆς ταυροβόλου ταύτης τελετῆς, τῆς οὐδὲν ἄλλο οὔσης, ὡς ἤδη εἴπομεν, ἢ κράματος ὀψίμου τῶν Ἐλευσινιακῶν μυστηρίων μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς ρωμαϊκῆς κατακτήσεως ἀπὸ τοῦ Β' μ.Χρ. αἰῶνος εἰσαχθέντων ἐν Ἑλλάδι καὶ καθ' ἅπαν τὸ ρωμαϊκὸν κράτος συγγενῶν μυστηρίων τῶν φρυγίων θεῶν Κυβέλης καὶ Ἄτυος.

Τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς ἔπραξεν ἔτη τινὰ βραδύτερον, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐν ἔτει 386 μ.Χρ. ὑπατείαν τοῦ Ὀνωρίου καὶ Εὐοδίου, Μουσώνιός τις, vir clarissimus — *λαμπρότατος* — ἀπαράλλακτον βωμὸν ἀναθέσας (πίν. 41), ὡς *σύνθημα* τοῦ ὑπ' αὐτοῦ τελεσθέντος ἐν Ἀθήναις μυστικοῦ ταυροβολίου.

Ἀμφότεροι οἱ βωμοὶ οὗτοι, ἄριστα διατηρούμενοι, κατάκοσμοι καθ' ὅλας τὰς τέσσαρας αὐτῶν πλευρὰς δι' ἀναγλύφων καὶ μακρῶν ἐπιγραφῶν, ἐξ ὧν μανθάνομεν τἀνωτέρω ἐκτεθέντα, ἀνεκαλύφθησαν ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει 1862 καὶ δὴ ἐν οἰκίᾳ παρὰ τὴν λεγομένην *χουρμαδιὰν* τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ, τὴν ὑπάρχουσαν ἄλλοτε ἐκεῖ ἀκριβῶς, ἔνθα νῦν κεῖται τὸ *ἱπποπρατήριον (χάνι) τοῦ Δελήγιαννη*, δηλαδὴ μεταξὺ τοῦ *Ἑκατόγχειρος* τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης γωνίας τῆς ὁδοῦ Νορμάννου, ἤτοι ἐν θέσει δυναμένῃ ἄριστα νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὴν θέσιν τοῦ *Ἰακχείου* καλουμένου ναοῦ τῆς Δήμητρος, ἐν ᾧ ἵδρυντο τὰ ἐν λόγῳ ἀγάλματα τῆς Ἐλευσινιακῆς μυστικῆς τριάδος τοῦ Πραξιτέλους [1].

Τρίτον βωμόν, ἀπαράλλακτον κατά τε τὰς παραστάσεις καὶ λοιπά, εἶδεν ἤδη ἐν ἔτει 1837 ὁ γερμανὸς ἀρχαιολόγος Gerhard ἐν ἠρειπωμένῳ ἐξοχικῷ ἐκκλησιδίῳ παρὰ τὸ Χαλάνδρι, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν Πεντέλην, ἐντετειχισμένον ὅμως οὕτως ἐν γωνίᾳ τοῦ τοίχου, ὥστε ἦσαν ὁραταὶ μόνον αἱ δύο τῶν τεσσάρων αὐτοῦ πλευρῶν (ἃς καὶ μόνας ἁπλῶς ἰχνογραφήσας (εἰκ. 6 ἡ κυρία πλευρὰ)

[1] Ἰδὲ Σβορῶνον ἔ. ἄ.

[1] Τὰς περιέργους περὶ τοῦ τόπου τῆς ἀνακαλύψεως τῶν βωμῶν τούτων μαρτυρίας ἰδὲ λεπτομερῶς ἐν τῇ ἐμῇ συγγραφῇ **Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν Μουσεῖον** σελ. 473-476.

ἐδημοσίευσε πολὺ κατόπιν [1]). Ἡ περιέχουσα τὴν ἐπιγραφὴν πλευρὰ καὶ ἡ τρίτη τῶν ἀναγλύπτων ἔμειναν ἡμῖν ἄγνωστοι, ἅτε τοῦ βωμοῦ τούτου ἀπολεσθέντος ἔκτοτε. Ὅτι δὲ καὶ ὁ πασίγνωστος βωμὸς οὗτος τοῦ Χαλανδρίου προέρχεται ἐκ τῆς αὐτῆς θέσεως τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς καὶ οἱ δύο ἄλλοι, δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ ἔχων ὑπ' ὄψει οὐ μόνον τὴν μαρτυρίαν τῶν ἐπιγραφῶν τῶν δύο ἄλλων βωμῶν, καθ' ἣν τὰ ταυροβόλια ταῦτα ἐτελέσθησαν καὶ οἱ ἀναμνηστικοὶ αὐτῶν βωμοὶ ἱδρύθησαν ***ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν***, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας παγκοίνου συνηθείας τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἡμῶν, τοῦ νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὰ ἀγροτικὰ αὐτῶν κτήματα ἀρχαῖα ἀνάγλυφα πρὸς διακόσμησιν τῶν εἰς αὐτοὺς ἀνηκόντων παρεκκλησίων.

Ὡς εἴπομεν, καὶ οἱ τρεῖς βωμοὶ οὗτοι εἶναι πανόμοιοι τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος καὶ τὴν διακόσμησιν. Ἐπὶ τῆς κυρίας αὐτῶν ὄψεως φέρουσιν ἐπιγραφὴν δηλοῦσαν τὸν ἀναθέσαντα καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τελεσθὲν ταυροβόλιον. Ἐπὶ δὲ τῆς ὀπισθίας ὄψεως φέρουσι καὶ οἱ τρεῖς χιαστὶ τεθειμένας τὰς μυστικὰς δᾷδας τῆς λατρείας τῶν Ἐλευσινίων θεῶν σὺν τοῖς συμβόλοις τῆς μυστικῆς φρυγίου λατρείας τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Ἄτυος, ἤτοι δύο ἱερὰ δένδρα πίτυος, τύμπανον, καλαύροπα, πρόχουν, κρόταλον. Ἐπὶ δὲ τῆς μιᾶς τῶν πλαγίων πλευρῶν εἰκονίζεται ἡ Κυβέλη καθημένη κατενώπιον, ἔχουσα τὸν λέοντα παρὰ πόδας, ἐν τῇ ἀριστερᾷ τύμπανον, τὴν δεξιὰν θέτουσα ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ παρ' αὐτῇ ἱσταμένου Ἄτυος, ἐνῷ ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν ὑψοῦνται δύο δένδρα πίτυος κωνοφόρου, ἐξ ὧν εἶναι τεταμένον παραπέτασμα καὶ ἀφ' ὧν κρέμανται τὰ ἱερὰ αὐτῆς καὶ τοῦ Ἄτυος ὄργανα, ἤτοι κρόταλα, σῦριγξ, τύμπανον.

Τέλος ἐπὶ τῆς ἑτέρας πλαγίας ὄψεως ὑπάρχει ἡ σπουδαιοτέρα πασῶν παράστασις (πίν. 4 1-2 καὶ εἰκ. 6) ἡ καὶ μόνη κυρίως ἐνδιαφέρουσα ἡμᾶς νῦν, ἣν τούτου ἕνεκα θὰ περιγράψωμεν ἀκριβέστερον ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν ἄριστα πασῶν διατηρουμένην καὶ εἰργασμένην πλευρὰν τοῦ βωμοῦ τοῦ Μουσωνίου (πίν. 4 2), ἀφ' ἧς ἐλάχιστα διαφέρουσιν αἱ λοιπαὶ δύο (πίν. 4 1 καὶ εἰκ. 6).

Εἰκὼν 6. Βωμὸς Χαλανδρίου (Gerhard).

Ἐν ναῷ, πανηγυρικῶς πρὸς τελετὴν διακεκοσμημένῳ, δηλουμένῳ δὲ διὰ τῶν ἀπὸ τριῶν, βουκρανίων εἰς ἴσας ἀποστάσεις καθηλωμένων, κρεμαμένων πανηγυρικῶν φυλλωμάτων ***(στεφῶν)*** καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν κρεμαμένων δύο λυχνούχων ***(κανδηλῶν)***, ἵστανται ***ἐπὶ βάσεων τὰ λατρευτικὰ ἀγάλματα*** τεσσάρων θεῶν. Ἀριστερᾷ μὲν τὸ τοῦ δᾷδα ἔχοντος νεαροῦ Ἰάκχου, δεξιᾷ δὲ τὸ τῆς τὰς δύο ἀντεστραμμένας λαμπάδας κρατούσης Κόρης, καὶ δὴ ἀμφότερα ἐπὶ ἰδιαιτέρας ἕκαστον βάσεως, ἐκ μιᾶς μόνον πλίνθου ἀποτελουμένης ἱδρυμένα, ἀμφότερα ***ἀπαράλλακτα*** τοὺς τύπους, ὡς ἀμέσως βλέπει τις, πρὸς ἐκείνους τοὺς ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τοῦ **Torre Nova** καὶ τῶν συγγενῶν αὐτῇ μνημείων. Πλὴν δὲ τούτου ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ ἐστραμμένη βαθύκομος κεφαλὴ τοῦ Ἰάκχου παρουσιάζει, ἂν καὶ ἱκανῶς τὸ πρόσωπον βεβλαμμένη, μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὰς κεφαλὰς τοῦ λεγομένου Εὐβουλέως, ἤτοι τοῦ κατ' ἐμὲ Ἰάκχου τοῦ Πραξιτέλους.

[1] **Arch. Zeitung 1852 241,** πίν 38 2-3.

Μεταξὺ δ᾽ αὐτῶν εὕρηνται κατενώπιον ἐστραμμένα τὰ ἀγάλματα δύο θεῶν, ἕκαστον ἐπὶ ἰδίας βάσεως ἐκ δύο πλίνθων ἀποτελουμένης, ἱδρυμένα δὲ τόσον πλησίον ἀλλήλων, ὥστε μόλις εὑρίσκει θέσιν μεταξὺ τῶν βάσεων ὁ λέων, ἱερὸν ζῷον τῆς ἑτέρας αὐτῶν. Τὸ ἀριστερᾷ τῷ ὁρῶντι εἶναι ἄγαλμα Δήμητρος μετὰ καλύπτρας, στάχυς ἢ ἄνθη ἐχούσης ἐν τῇ παρὰ τὰ γόνατα τεταμένῃ δεξιᾷ αὐτῆς, βραχεῖαν δὲ δᾷδα ἀνεχούσης τῇ ἀριστερᾷ ἐπὶ τῶν γονάτων, δᾷδα περὶ ἣν ἑλίσσεται πρὸς τἄνω ὄφις. Ἔχομεν δηλαδὴ καὶ πάλιν τύπον σχεδὸν ἀπαράλλακτον πρὸς τὸν τύπον τῆς ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova κυρίας θεᾶς τῆς Ἐλευσινιακῆς μυστικῆς τριάδος, μετὰ μόνης τῆς εὐεξηγήτου διαφορᾶς, ὅτι ὁ ποιήσας τὴν σαρκοφάγον γλύπτης ἀφήρεσε τὴν λατρευτικοῦ ἀγάλματος ναοῦ ἥρεμον κατενώπιον στάσιν τῆς Δήμητρος, ἣν πιστῶς ἀπέδωκεν ὁ τεχνίτης τῶν βωμῶν, καὶ παρέστησεν αὐτὴν οὐχὶ ὡς *ἄγαλμα*, ἀλλ᾽ ὡς ***αὐτὴν τὴν θεὰν*** κινουμένην καὶ δρῶσαν ἐν τῇ ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰκονιζομένῃ σειρᾷ τῶν μυστικῶν Ἐλευσινιακῶν ἱεροπραξιῶν.

Οὕτω μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἔχομεν ἐπὶ τῶν βωμῶν ἡμῶν αὐτὰ τὰ τρία ***ἀγάλματα*** τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐλευσινιακῆς μυστικῆς τριάδος, ἧς τοὺς θεούς, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἀκριβῶς κλασσικοὺς τύπους ἀπεικονιζομένους, εὑρίσκομεν δρῶντας καὶ οὐχὶ ὡς ἀγάλματα ἱσταμένους ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova.

Ἀλλ᾽ ἐρωτᾶται νῦν: τίς ἡ τετάρτη θεά, ἧς ἐπὶ τῶν βωμῶν ἡμῶν παρεντίθεται ἐν τῇ τριάδι τὸ ἄγαλμα, καὶ τίς ὁ λόγος τῆς παρατάξεως αὐτῆς ὑπὸ τὴν αὐτὴν πανηγυρίζουσαν στέγην καὶ δὴ κατὰ τὰς αὐτὰς μυστικὰς τελετὰς τῶν ἐν Ἀθήναις ταυροβολίων τοῦ Δ´ μ. Χρ. αἰῶνος;

Ὅτι ἡ θεὰ αὕτη εἶναι ἡ Μήτηρ τῶν θεῶν Ῥέα, ἡ κοινῶς Κυβέλη καλουμένη, βλέπει τις ἀμέσως ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς τυμπάνου, ἐκ τοῦ παρὰ τοὺς πόδας ἱεροῦ λέοντος καὶ ἐκ τοῦ ἐπιστέφοντος τὴν κεφαλὴν πυργώματος.

Τῆς Μητρὸς δὲ τῶν θεῶν Ῥέας ταύτης τὸ κάλλιστον, ἂν μὴ μόνον, τῶν ἐν Ἀθήναις ἀγαλμάτων ἦν, ὡς γνωστόν, τὸ ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς, τῷ ***Μητρῴῳ***, ἢ ***Μητρὸς θεῶν ἱερῷ***[1] καλουμένῳ, κειμένῳ δὲ κατὰ τὴν ῥητὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀρριανοῦ (Ἀναβ. III, 16, 8) «***ἐν Κεραμεικῷ ᾗ ἄνιμεν εἰς τὴν πόλιν***», κατ᾽ ἀκολουθίαν οὐχὶ μακρὰν τοῦ ὁμοίως ἐν τῷ ἔσω Κεραμεικῷ εὑρισκομένου Ἰακχείου. Εἶναι δὲ νῦν γνωστὸν ὅτι αἱ ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ λεγομένου Θησείου τελευταῖαι ἀνασκαφαὶ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρείας ἔφερον εἰς φῶς ἐπιγραφὰς ἐνδεικνυούσας ὅτι παρὰ τὸ Θησεῖον τοῦτο ἔκειτο τὸ Μητρῷον[1]. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ἔργον τοῦ Φειδίου[2] ἢ Ἀγορακρίτου[3], τὸ κατ᾽ ἀρχαίαν τινὰ περιγραφὴν[4] «***καθήμενον καὶ κύμβαλον μετὰ χεῖρας ἔχον καὶ λέοντα(ς) ὑπὸ τῷ θρόνῳ***», εἶναι πασίγνωστον ἐκ τῶν περισωθέντων μέχρι ἡμῶν ἀπειραρίθμων, κυρίως Ἀθηναϊκῶν, ἀντιγράφων αὐτοῦ ἐν τοῖς λεγομένοις ναϊδίοις τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης[5], ἀντιγράφων, ὧν ὁ σχεδὸν στερεότυπος τύπος συμφωνεῖ μέχρι τῶν ἐλαχίστων πρὸς τὸν τύπον τοῦ ἐπὶ τῶν ταυροβολιακῶν ἡμῶν βωμῶν ἀγάλματος τῆς θεᾶς ταύτης, τῆς ὁμοίως καθημένης, πυργοστεφοῦς, κύμβαλον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, φιάλην ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ λέοντα δεξιᾷ αὐτῆς παρὰ τῷ θρόνῳ ἐχούσης Μητρὸς τῶν θεῶν.

Οὐδεμία ἄρα δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι τὸ ἐπὶ τῶν βωμῶν ἡμῶν μεταξὺ τῶν ἀγαλμάτων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐλευσινιακῆς μυστικῆς τριάδος τοῦ Ἰακχείου εἰκονιζόμενον ἄγαλμα εἶναι τὸ ἐν τῷ Μητρῴῳ τῶν Ἀθηνῶν ἔργον τοῦ Φειδίου ἢ Ἀγορακρίτου. Ὅσον δ᾽ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐκ πρώτης ὄψεως παράδοξον φαινομένην παρένθεσιν αὐτοῦ ταύτην ἐν τοῖς ἀναγλύφοις τῶν βωμῶν ἡμῶν μεταξὺ τῶν ἀγαλμάτων τῆς ἐν τῷ Ἰακχείῳ τῶν Ἀθηνῶν Ἐλευσινιακῆς τριάδος, αὕτη ἐξηγεῖται λαμπρῶς οὐ μόνον ἐκ τῆς συνενώσεως τῶν μυστικῶν λατρειῶν τῶν Ἐλευσινίων θεῶν καὶ τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν ὑπὸ τοῦ πρώτου τελέσαντος ἐν Ἀθήναις ταυροβόλιον ἀναθέτου τῶν βωμῶν τούτων Ἀρχέλεω, τοῦ συγχρόνως διατελοῦντος ἱερέως καὶ δαδούχου ἀμφοτέρων τῶν λατρειῶν τούτων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς πολὺ ἀρχαιοτέρας συγγενείας

[1] Περὶ τῆς θέσεως τοῦ Μητρῴου πολλὰ ἐγράφησαν ἀπὸ τοῦ **Gerhard, über das Metroon zu Athen. Berlin 1851** μέχρι τοῦ **Judeich, Topographie von Athen** σελ. **305** κέ.

[1] Περὶ τούτου ὡμίλησεν ἐσχάτως ἐν τῇ Ἀρχ. Ἑταιρείᾳ ὁ ἔφορος ἀρχαιοτήτων κ. Οἰκονόμος, εἰς οὗ τὴν προσεχῶς δημοσιευομένην ὁμιλίαν παραπέμπω.

[2] ***Ἀρριαν***. Περίπλ. 9.– *Παυσ.* Α, 3, 5.

[3] *Plin* XXXVI, 7.

[4] ***Ἀρριαν***. Περίπλ. 9.

[1] *Σβορώνου*, Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθν. Μουσεῖον, πίν. **CXVI-CXX**.

Ἐτυπ 12.7.11.

ἀμφοτέρων τῶν λατρειῶν αὐτῶν. Ἀληθῶς γνωρίζομεν ὅτι τὸ ἐν Ἀθήναις Μητρῷον ἐχρησίμευεν ἀρχικῶς πρὸς τὴν λατρείαν τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος, ἐκ τούτου δ' ἐξηγοῦνται οἱ τοπογράφοι τῶν Ἀθηνῶν ἀρχαιολόγοι τὴν ὑπὸ τῶν πηγῶν τοπικὴν αὐτῶν σύνδεσιν πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Ἐλευσινιακῆς Περσεφόνης ***Φερεφαττεῖον*** καὶ τὸν βωμὸν τοῦ ἐπίσης Ἐλευσινιακοῦ δαίμονος ***Εὐδανέμου*** [1]. Τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἐπί τινων τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ ἡμῶν ἀρχαιοτέρων ἀττικῶν ἀναγλύπτων ναΐσκων τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν εὑρίσκομεν ἐπὶ τῶν παραστάδων εἰκονιζόμενα (δηλαδὴ ἐν θέσει δηλούσῃ τὴν γειτονίαν τῶν ἱερῶν κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀρχαίων ἀναγλύφων) [2] ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς Ῥέας ***τὰ αὐτὰ ἀπαραλλάκτως ἀγάλματα*** τοῦ μετὰ δᾳδὸς νεαροῦ Ἰάκχου καὶ τῆς μετὰ δύο ἀνεστραμμένων λαμπάδων Κόρης (Conze, Arch. Zeit. 1880 σελ. 7 κέ., πίν. 2, 4 γ. Σβορώνου, Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν Μουσεῖον, πίν. CXVII, 1544, CXIX, 1554 [3] καὶ CXX, 1557). Λατρευτικοὶ ἄρα καὶ τοπογραφικοὶ λόγοι ἐξηγοῦνται λαμπρῶς τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ παράθεσιν τῶν λατρευτικῶν ἀγαλμάτων τῶν συνορευόντων ἱερῶν τοῦ Μητρῴου καὶ Ἰακχείου ἐν τοῖς ἀναγλύφοις τῶν ταυροβολιακῶν βωμῶν τῆς κοινῆς λατρείας αὐτῶν.

Ὅτι δὲ τὰ τρία ἀγάλματα ταῦτα τῆς Ἐλευσινιακῆς μυστικῆς τριάδος ἐπὶ τῶν βωμῶν ἡμῶν καὶ τῶν ἀναγλύφων τῆς ἐκ Torre Nova σαρκοφάγου, εἶναι αὐτὰ τὰ ἐν τῷ Ἰακχείῳ τῶν Ἀθηνῶν μνημονευόμενα περίφημα ἔργα τοῦ Πραξιτέλους καὶ οὐχί, ὡς ἠδύνατό τις ἴσως νὰ ὑπονοήσῃ, ἀγάλματά τινα τοῦ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐλευσῖνι ἱεροῦ, ἐνδείκνυσιν ἐπαρκῶς πρῶτον ἡ ***ἐν Ἀθήναις*** ἀνακάλυψις τῶν βωμῶν ἡμῶν, δεύτερον ἡ ***ἐν Ἀθήναις*** τέλεσις τῶν ταυροβολίων, εἰς ἃ οὗτοι ἀναφέρονται, τρίτον ἡ ἀνακάλυψις αὐτῶν ἐν θέσει πιθανώτατα συμπιπτούσῃ πρὸς τὴν τοῦ Ἰακχείου, τέταρτον ἡ παρένθεσις τοῦ ἐν Ἀθήναις καὶ οὐχὶ ἐν Ἐλευσῖνι εὑρισκομένου ἀγάλματος τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν καὶ πέμπτον ἡ μόνη περιγραφικὴ φράσις τοῦ Παυσανίου περὶ τοῦ συμπλέγματος: «***δᾷδα ἔχων Ἴακχος***». Ἐπιβεβαιοῖ δὲ τοῦτο κατὰ τὸν λαμπρότερον τρόπον σειρὰ τῶν ἀψευδῶν ἐκείνων μνημείων, εἰς ἃ ὀφείλομεν τὴν γνῶσιν τῶν τύπων τῶν διασημοτέρων λατρευτικῶν ἀγαλμάτων τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, δηλαδὴ αὐτὰ τὰ νομίσματα τῶν Ἀθηναίων. Πάντες γνωρίζομεν ὅτι κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους τοὺς ἀπὸ Ἁδριανοῦ μέχρι Γορδιανοῦ τοῦ τρίτου, οἱ Ἀθηναῖοι ἔκοπτον νομίσματα χαλκᾶ, ἐφ' ὧν κατὰ προτίμησιν ἀπεικόνιζον τὰ ἐν τῇ πόλει αὐτῶν ὑπάρχοντα διάσημα μνημεῖα καὶ ἀγάλματα. Οὕτω πλὴν τῆς Ἀκροπόλεως, τῶν ἐπ' αὐτῆς καὶ ὑπ' αὐτὴν ἱερῶν, ἀγαλμάτων, θεάτρου κλπ., ἔχομεν ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ νομισμάτων τὴν ***Ἀθηνᾶν Παρθένον*** τοῦ Φειδίου, τὴν ***Πρόμαχον*** τοῦ αὐτοῦ, τὸ τοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος Φειδιακὸν ***σύμπλεγμα Ποσειδῶνος καὶ Ἀθηνᾶς***, τὸν ***Διόνυσον*** τοῦ Ἀλκαμένους, τὴν τὸν ***Πλοῦτον φέρουσαν Εἰρήνην*** τοῦ Κηφισοδότου, τὸ εἰς τὸν Μύρωνα ἀποδιδόμενον ***σύμπλεγμα Ἀθηνᾶς καὶ Μαρσύου***, τὴν ***Βραυρωνίαν Ἄρτεμιν*** τοῦ Πραξιτέλους, τὸν ***Δήλιον Ἀπόλλωνα*** τοῦ Τεκταίου καὶ Ἀγγελίωνος, τὸν ***Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα*** τοῦ Κριτίου καὶ Νησιώτου καὶ πλεῖστα ἄλλα. Κατ' ἀκολουθίαν ἐπ' αὐτῶν ἔδει νὰ προσδοκῶμεν καὶ τὰς ἀπεικονίσεις τῶν ἐν τῷ Ἰακχείῳ τῶν Ἀθηνῶν Πραξιτελείων ἀγαλμάτων τῆς Ἐλευσινιακῆς τριάδος. Ἀληθῶς δὲ ηὐτύχησα νὰ ἀνεύρω τὰ τρία ταῦτα ἀγάλματα ἀπεικονιζόμενα ***ἀπαράλλακτα*** τοὺς τύπους πρὸς ἐκείνους, οὓς ἀνεγνωρίσαμεν ἤδη ἐν τοῖς προηγουμένοις ἐπὶ τῶν ταυροβολιακῶν βωμῶν, ἐπὶ τῶν ἀναγλύφων τῆς σαρκοφάγου τῆς Torre Nova καὶ ἐπὶ τῶν παραστάδων τῶν Ἀθηναϊκῶν ναΐσκων τῆς Κυβέλης.

Κατὰ τοὺς χρόνους δηλαδὴ τοῦ Γορδιανοῦ ἐκόπησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων συγχρόνως τρία χαλκᾶ νομίσματα (εἰκ. 7 1-7), χαραχθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ σφραγιδογλύφου,— ὡς δηλοῖ τοῦτο ἡ διὰ τῶν αὐτῶν σφραγίδων κοπὴ τῆς κυρίας ὄψεως τῶν τριῶν τούτων κερμάτων, τὸ πανόμοιον τῆς τεχνοτροπίας καὶ τὸ ἐντελῶς ἀσύνηθες ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ νομισματικῇ μέτριον μέγεθος αὐτῶν—. Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὄψεως αὐτῶν ἔχομεν τὰ αὐτὰ τρία ἀγάλματα τοῦ Πραξιτέλους, ἀνὰ ἓν εἰκονιζόμενα, ὅπως τοῦτο εἰθίζετο ὑπὸ τῶν σφραγιδογλύφων προκειμένου περὶ συμπλεγμάτων [1], καὶ δὴ τὸ μὲν τῆς Κόρης (εἰκ. 7 5-7)

[1] Judeich, Topographie von Athen σ. 305 κέ.

[2] Ἰδὲ *Σβορώνου*, Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθν. Μουσεῖον σελ. 295.

[1] Ἰδὲ π. χ. τὰ νομίσματα τῶν Μεγαλοπολιτῶν τὰ εἰκονίζοντα ἀνὰ ἓν τὰ τρία ἀγάλματα τοῦ ὑπὸ Κηφισοδότου καὶ Ξενοφῶντος ποιηθέν-

1 2 3 4 5 6 7

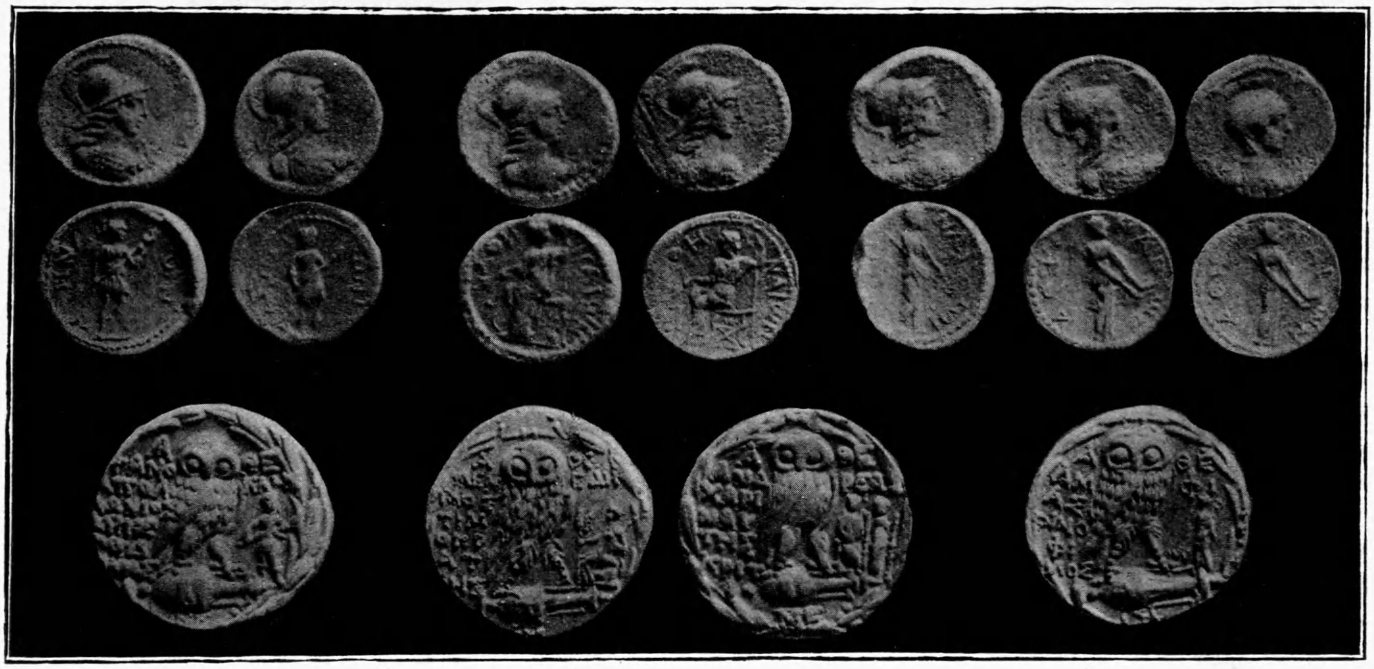

8 9 10 11

Εἰκὼν 7 1-11. Νομίσματα Ἀθηναίων.

καὶ τὸ τοῦ Ἰάκχου (εἰκ. 7 1-2) ἀπαράλλακτα, μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν, πρὸς τοὺς ἤδη παρατεθέντας ἐκ τῶν ἄλλων μνημείων τύπους αὐτῶν, τὸ δὲ τῆς Δήμητρος (εἰκ. 7 3-4) μετὰ τῶν συνήθων μικρῶν ἐκείνων παραλλαγῶν, ἃς ἐπέφερον κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ πρωτότυπον αὐτῶν οἱ σφραγιδογλύφοι τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ἀποφεύγοντες τὴν δύσκολον κατὰ μέτωπον ἀπεικόνισιν τῶν ἀγαλμάτων ἐπὶ τῶν νομισμάτων. Συνίστανται δὲ αἱ ὡς εἴρηται παραλλαγαὶ εἰς τὸ ὅτι ὁ σφραγιδογλύφος εἰκονίσας πρὸς ἀριστερὰ ἐστραμμένον τὸ ἄγαλμα ἔδωκε μὲν τῇ θεᾷ εὐδιακρίτους στάχυς ἐν τῇ δεξιᾷ, τὴν δ' ἐπὶ τῶν γονάτων ὅμως διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατουμένην βραχεῖαν λαμπάδα, ἥτις θὰ ἦν λίαν δυσδιάκριτος ἐπὶ τοῦ σμικροῦ τὸ μέγεθος νομίσματος, ἀντικατέστησε διὰ σκήπτρου ἢ μακρᾶς λαμπάδος (ὡς καὶ ὁ γλύπτης τοῦ ἀναγλύφου εἰκ. 6), μεταθέσας συγχρόνως καὶ τὸν ὄφιν ἀπὸ τῆς περὶ τὴν βραχεῖαν δᾷδα θέσεως αὐτοῦ εἰς τὸν πρὸ τῶν ποδῶν τῆς θεᾶς χῶρον, ἵνα ᾖ μᾶλλον εὐδιάκριτος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀντὶ θρόνου χρησιμεύοντα μυστικὸν κάλαθον τῆς ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τοῦ Torre Nova Δήμητρος, ἀντὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκομεν τὸν συνήθη θρόνον ἐπὶ τοῦ νομίσματος ἡμῶν, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ σφραγιδογλύφος ἀποφεύγων καὶ πάλιν τὸ δυσδιάκριτον τῆς κίστης ἀντικατέστησεν αὐτὴν διὰ τοῦ εὐδιακρίτου θρόνου. Ἀπόδειξις δὲ τούτου ὁ πιστότερος τύπος ἑτέρου ἀρχαιοτέρου Ἀθηναϊκοῦ νομίσματος, ἐφ' οὗ ἡ Δημήτηρ κάθηται ἐπὶ τοῦ μυστικοῦ καλάθου καὶ κρατεῖ ἐν τῇ ἀριστερᾷ τὴν βραχεῖαν δᾷδα, οὐχὶ σκῆπτρον (εἰκ. 7 9).

Πόσον δὲ διάσημα καὶ ἀγαπητὰ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἦσαν τὰ τρία ταῦτα Πραξιτέλεια ἀγάλματα τῆς ἐν τῷ Ἰακχείῳ Ἐλευσινιακῆς τριάδος, μαρτυροῦσι καὶ τὰ κατὰ τρεῖς αἰῶνας ἀρχαιότερα ἀργυρᾶ αὐτῶν νομίσματα ἐκεῖνα, ἐφ' ὧν οἱ νομισματικοὶ λεγόμενοι ἄρχοντες τῶν Ἀθηναίων ἔθετον ὡς *σύμβολα* αὐτῶν — δηλαδὴ μικρογραφικὰ παρὰ τὸν κύριον τύπον τοῦ νομίσματος ἐμβλήματα — ἀντιγραφὰς τῶν διασημοτέρων καλλιτεχνικῶν ἀγαλμάτων καὶ συμπλεγμάτων τῆς πόλεως αὐτῶν.

Ἀληθῶς μεταξὺ αὐτῶν ἀνεῦρον νῦν οὐ μόνον τὰ αὐτὰ κεχωρισμένα ἀγάλματα ἑκάστου τῶν τριῶν ἐν λόγῳ Πραξιτελείων ἀγαλμάτων, ἀλλὰ καὶ σύμπλεγμα τῶν δύο κυριωτέρων ἐξ αὐτῶν, ἤτοι τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης, καὶ δὴ ἀπαραλλάκτως εἰκονιζό-

τος παρομοίου τῷ ἡμετέρῳ συμπλέγματος τοῦ Διὸς καθημένου, τῆς Ἀρτέμιδος Σωτείρας καὶ τῆς Μεγάλης πόλεως ἱσταμένων, Διεθν. Ἐφημ. Νομ. ἀρχ. τόμ. XII σελ. 275-277, εἰκ. 38-40.

μενα πρὸς τὰ ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν ταυροβολίων. Οὕτω τὸν δᾳδοῦχον Ἴακχον εὑρίσκομεν ἀπαραλλάκτως εἰκονιζόμενον, ὡς σύμβολον τῆς ἐτησίου νομισματικῆς σειρᾶς τῶν ἀρχόντων ***Φανοκλῆς-Ἀπολλώνιος*** (εἰκ. 7 8) [1]· τὴν μετὰ δύο ἀνεστραμμένων λαμπάδων Κόρην ἔχομεν ὡς σύμβολον ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς σειρᾶς ***Ἀμφίας-Οἰνόφιλος*** (εἰκ. 7 11) [2]· τὴν Δήμητρα, πιστοτέραν ἢ ἐπὶ τῶν χαλκῶν νομισμάτων, ἤτοι καθημένην ἐπὶ τῆς μυστικῆς κίστης καὶ οὐχὶ θρόνου καὶ μετὰ τῆς βραχείας δᾳδὸς ἀντὶ τοῦ σκήπτρου ἐν τῇ ἀριστερᾷ, εὑρίσκομεν ἐπὶ τῆς σειρᾶς ***Μενέδημος-Τιμοκράτης*** (εἰκ. 7 9) [3]. Τέλος τὸ σύμπλεγμα τῆς κατὰ μέτωπον καθημένης, καλύπτραν φερούσης, βραχεῖαν δᾷδα ἐν τῇ ἀριστερᾷ καὶ τὴν δεξιὰν πρὸ τῶν γονάτων κειμένην ἐχούσης Δήμητρος μετὰ τῆς ἀριστερᾷ αὐτῆς ἱσταμένης Κόρης, τῆς τὰς δύο ἀνεστραμμένας λαμπάδας ἐχούσης, εὑρίσκομεν ὡς σύμβολον τῆς νομισματικῆς σειρᾶς τῶν ἀρχόντων ***Ἀνδρέας-Χαριναύτης*** (εἰκ. 7 10) [4].

Ὡς νὰ μὴ ἤρκουν δὲ πάντα ταῦτα ἔχομεν καὶ ἐπὶ ἀνεκδότων νομισματομόρφων μολυβδίνων ἀττικῶν συμβόλων οὐ μόνον τοὺς αὐτοὺς τύπους τῶν ἀγαλμάτων, ἀλλὰ καὶ τὴν προτομὴν τοῦ ἐξ αὐτῶν μᾶλλον ἀγαπητοῦ τοῖς Ἀθηναίοις Ἰάκχου, προτομὴν ἀντιγράφουσαν τὴν ἐξ Ἐλευσῖνος καλλίστην τῶν κεφαλῶν, ἐξ ἧς ὡρμήθην πρὸς τὴν παροῦσαν ἀνακοίνωσιν (εἰκ. 8 1-3).

Οὕτως ἔχομεν πληρέστατα καὶ σαφῶς ἀποδεδειγμένους, διὰ σειρᾶς ὁλοκλήρου Ἀθηναϊκῶν μνημείων, τοὺς τύπους τῶν Πραξιτελείων ἀγαλμάτων τῆς Ἐλευσινιακῆς μυστικῆς τριάδος τοῦ Ἰακχείου τῶν Ἀθηνῶν. Κατ᾽ ἀκολουθίαν ἀποκτῶμεν οὕτως

1

2 3

Εἰκὼν 8 1-3. Μολύβδινα Ἀθηναϊκὰ σύμβολα.

ὁδηγὸν ἀσφαλέστατον, ἀληθῆ ***τυφλοσύρτην***, πρὸς ἀνεύρεσιν μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν ἐν τοῖς ἀρχαιολογικοῖς μουσείοις περιφερῶν ἀγαλμάτων, ἀντιγράφων τοῦ περιφήμου τούτου Πραξιτελείου ἔργου τῆς πόλεως ἡμῶν, ἀντιγράφων ἐφ᾽ ὧν νὰ βασίσωμεν ἀσφαλεστάτας μελέτας καὶ συμπεράσματα περὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς τεχνοτροπίας τοῦ δαιμονίου Ἀθηναίου καλλιτέχνου. Ἀλλὰ τὴν ἔρευναν ταύτην ἀναβάλλω ἐς ἄλλοτε [1].

Τέλος ὡς πρὸς τὴν καλλίστην κεφαλὴν τοῦ Ἰάκχου, τὴν ἐν Ἐλευσῖνι πρώτην εὑρεθεῖσαν, παρατηρῶ ὅτι θεωρῶ ἐξ ἴσου πιθανὰς τὰς γνώμας τῶν σοφῶν ἐκείνων ἀρχαιολόγων, οἵτινες ἐκήρυξαν αὐτὴν ἔργον αὐτῆς ταύτης τῆς χειρὸς τοῦ Πραξιτέλους, ἢ σύγχρονον τῷ Πραξιτέλει ἀντίγραφον ποιηθὲν ὑφ᾽ ἑνὸς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ [2] πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐν Ἐλευσῖνι ἱεροῦ, ἐν ᾧ ἀνεκαλύφθη. Ἴσως αὐτὸς ὁ Μνησίθεος ὁ ἀναθέσας τὰ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἰακχείῳ τρία ἀγάλματα, παρήγγειλε τῷ Πραξιτέλει καὶ τὸ ἀντίγραφον τοῦτο πρὸς ἀνάθεσιν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ τῆς Ἐλευσῖνος Πλουτωνείῳ, ἐν ᾧ

[1] Beulé, Monnais d'Athènes σ. 375 (ἔνθα ἐσφαλμένως ὁ Ἴακχος καλεῖται Ἄρτεμις Φωσφόρος· τὸ αὐτόθι παρατιθέμενον χαλκοῦν μετὰ Ἀρτέμιδος ἀνήκει εἰς ἄλλον τύπον).— Imhoof-Gardner, Numis. Comm. on Pausanias, Pl. *BB, 13 καὶ 15*. — BMC Attica *. 75 (πανταχοῦ ἐσφαλμένως ὡς Ἄρτεμις περιγραφόμενον).

[2] Beulé, ἔ. ἄ. σελ. 198 (Περσεφόνη).— Imhoof-Gardner πίν. BB, 17, 141 (Δημήτηρ ἢ Κόρη).— BMC Attica σελ. 37, 317 (Δημήτηρ ἢ Περσεφόνη).

[3] Beulé, ἔ. ἄ. σελ. 334 (Δημήτηρ) κακὴ ἀπεικόνισις. Τὸ παρατιθέμενον χαλκοῦν νόμισμα εἶναι ἄσχετον, ἀνῆκον εἰς τοὺς τῆς Σκύρου Ἀθηναίους κληρούχους (ἴδε Διεθν. Ἐφ. Νομ. Ἀρχ. τόμ. XIII σελ. 129, 6).— Imhoof-Gardner ἔ. ἄ. pl. BB, 21 (Δημήτηρ) ὡραία καὶ σαφὴς εἰκών.— BMC σελ. 64, 453-454 (Δημήτηρ).

[4] Beulé ἔ. ἄ. σελ. 202 (Βάκχος καὶ Δημήτηρ ἀντὶ Δήμητρα καὶ Κόρη).— Imhoof-Gardner ἔ. ἄ. pl. CC 7, (Διόνυσος καὶ Δημήτηρ ἢ Ἄρτεμις).— BMC Attica σελ. 35, 319-321 (Διόνυσος καὶ Δημήτηρ).

[1] Τῶν πολλαπλῶν ἀσχολιῶν μου κωλυουσῶν με νῦν, καὶ ἴσως ἐπὶ μακρὸν ἔτι, τοῦ νὰ μελετήσω λεπτομερῶς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐκφράζω τὴν εὐχήν, ἵνα τις τῶν δοκίμων περὶ τὰς τοιαύτας ἐρεύνας ἀρχαιολόγων σπεύσῃ πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀγαλμάτων τῶν δυναμένων ν᾽ ἀντιγράφωσι τὰ τρία ταῦτα ἀγάλματα τοῦ Πραξιτελείου συμπλέγματος. Τὸ ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης κέρδος τῆς ἐπιστήμης πάντως ἔσται μέγα.

[2] Collignon, Scopas et Praxitèles p. 85.— Perrot, Praxitèles p. 69.

κατέληγεν ἡ ἐξ Ἀθηνῶν μεγαλοπρεπὴς καὶ περιβόητος πομπὴ τοῦ Ἰάκχου.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ὡς προτομῆς ἐξεργασία αὐτῆς, ἣν κάλλιστα νῦν ἐξηγεῖται τὸ ἔνδυμα ὁλοκλήρου τοῦ ἀγάλματος, δὲν ἀντιτίθεται πρὸς τὰς συνηθείας τῆς κατὰ τμήματα πολλάκις ἐξεργαζομένης τὰ ἀγάλματα Πραξιτελείου σχολῆς — ἀπόδειξις τὸ συγγενέστατον τῇ ἐρεύνῃ ἡμῶν Πραξιτέλειον ἄγαλμα τῆς Κνιδίας Δήμητρος καὶ ἡ Πραξιτέλειος ἐξ Ἀντίου Κόρη —. Αὐτὴ δὲ ἡ κεφαλὴ ἀποπνέει ὅλην τὴν ἰσχὺν καὶ ὅλην τὴν καλλονὴν τῆς χειρὸς τοῦ δαιμονίου Πραξιτέλους, ἐφ' ᾧ καὶ δικαίως ἐνεθουσίασε σύμπαντα τὸν ἀρχαιολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν κόσμον.

Ἔγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Ἰανουαρίου 1911.

Ἰωάννης Ν. Σβορῶνος.

Ἐπιγραφαὶ Περαίας τῶν Ῥοδίων

(Συνέχεια· ὅρα ΑΕ 1907, 209-218· πρβ. ΑΕ 1908, 317/8)

ὑπὸ

Μιχαὴλ καὶ Νικήτα Δ. Χαβιαρᾶ.

Α'). Λωρύμων.

Ἐν ΑΕ 1907, 209-218 ἐδημοσιεύσαμεν 16 ἀνεκδότους ἐπιγραφὰς προερχομένας ἐκ τῆς Περαίας τῶν Ῥοδίων. Νῦν δημοσιεύομεν καὶ ἄλλας ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους προερχομένας ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν εὑρεθεισῶν ἐν Λωρύμοις, ἔνθα καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀνεῦρε τέσσαρας, ἃς καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ περιοδικῷ τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ (τ. Δ', 1880, σ. 834-835). Αἱ ἐπιγραφαὶ αὐταί εἰσιν αἱ πρῶται δημοσιευθεῖσαι ἐκ τῆς Περαίας, ὥστε ὁ κ. Dürrbach καὶ ὁ κ. Radet δὲν εἶναι οἱ πρῶτοι δημοσιεύσαντες ἐπιγραφὰς ἐκ τοῦ μέρους τούτου, ὡς ἐσημείωσαν ἐν BCH 1886 (σ. 246), ἔνθα κατεχώρισαν ἐπιγραφὰς ἐκ τῆς Περαίας τῶν Ροδίων (σελ. 245 κέ.).

Τὰ Λώρυμα, σήμερον κοινῶς «Ἁπλοθήκα» καλούμενα, ἔχουσι λιμένα εὐρὺν καὶ εἰσχωροῦντα βαθέως εἰς τὴν ξηράν. Αἱ ἀκταὶ αὐτοῦ διακόπτονται πρῶτον ὑπὸ παραλίας ἁλιτενοῦς ἀλλὰ πετρώδους, κατόπιν ὑπὸ δύο αἰγιαλῶν ἀμμωδῶν, τοῦ «Λούμπουκκι» καὶ τοῦ «Γρύπι λιμάνι», καὶ περαιτέρω ὑπὸ δύο ἔτι αἰγιαλῶν, τοῦ «Χαλικεροῦ» καὶ τῆς «Γιάλας», ἔνθα καὶ ἐρείπια ἐκκλησίας τῶν βυζαντιακῶν χρόνων, ἀρχαίων κτιρίων καὶ ἀκροπόλεως, ἥτις «Μέσα κάστρο» κοινῶς καλεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ «Ἔξω κάστρο», τὸ εὑρισκόμενον ἐπὶ τοῦ ἀριστερὰ τῷ εἰσπλέοντι βραχίονος τοῦ λιμένος.

Πλὴν τοῦ πρώτου αἰγιαλοῦ τῶν ἄλλων τὰ ἐδάφη προχωροῦσιν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς πρὸς τὴν ξηρὰν ὁμαλὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπὶ ἀρκετῆς ἀλλὰ ποικιλλούσης εἰς σχηματισμοὺς ἐκτάσεως μεταξὺ τῶν ἑκατέρωθεν προεκτάσεων τῶν ὑπερκειμένων ὀρέων, αἵτινες κατωφερεῖς φθάνουσι μέχρι αὐτῆς τῆς θαλάσσης καὶ διαχωρίζουσι τοὺς αἰγιαλοὺς καὶ τὰ ὁμαλὰ ἐδάφη αὐτῶν καὶ καταντῶσιν ἀπόκρημνοι ὑπὲρ τὴν θάλασσαν καθιστᾶσαι ἀδύνατον τὴν διὰ τῆς ἀκτῆς συγκοινωνίαν τῶν μεταξὺ αἰγιαλῶν.

Ἀριθ. 17. Ἐν ταῖς προεκδοθείσαις ἐπιγραφαῖς κατεχωρίσαμεν ὑπ' ἀριθ. 1 τὴν ἐπιγραφὴν «Ἱερὸς | ὁ τόπος» περιγράψαντες συντόμως καὶ τὴν θέσιν αὐτῆς. Κατ' αὔγουστον δὲ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνεκαλύψαμεν εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης πέντε περίπου μέτρων τὰς κάτωθι δύο. Αὗται ἐχαράχθησαν ἀπέναντι ἀλλήλων, ὥστε μικρὰ μόνον ἀπόστασις ἐν εἴδει ἀτέχνου πλαισίου διαχωρίζει ἀλλήλας, ἐπὶ τῆς δυσμικῆς πλευρᾶς τῆς βάσεως τοῦ βωμοῦ (τοῦ ἐν αὐταῖς ἀναφερομένου), ἥτις ἐσχηματίσθη τετράγωνος ἀποχωρισθεῖσα ἀπὸ

τοῦ λοιποῦ βράχου διὰ τῆς σμίλης. Ἀμφότεραι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται μετὰ τῆς μνημονευθείσης ἐχαράχθησαν πάντως συγχρόνως γράμμασι τοῦ Γ΄ π. Χρ. αἰῶνος, ὧν τὸ ὕψος τῆς μὲν *α* 0·02-0·044, τῆς δὲ *β* 0·016-0·038.

α ΙΔ.ΟΣΑΤΑΒΥΡΙ.ΥΙΔΡΥΣΑΤΟ
ΙΙ..Σ...ΑΤΗΣΦΙΛΟΔΑΜΟΥ.....ΟΣ
ΕΙΣ.Λ.Ι..Σ.. ΚΑΙΤΟΙΣΥΝΣΤΡΑ–ΕΥΣΑΜΕΝ.

ΔΕΘΥΕ..ΔΙ *β*
ΚΡΙΟΣΧΟΙΡΟ.Α.ΗΝΤΑΥΤΑ
.ΡΣΕΝΑ...ΜΑΣΙΔΕΛΙ..ΝΟ
ΕΜΜΑΤΙ Λ
ΑΘΥ ΕΣΘΕΙΤΟΝΘΥΟΜ.ΝΟ.....ΦΘ
ΔΕ..Ε..Σ..Ο...ΚΡΙΟΣ.ΛΝΛ
Υ

α [Βωμὸν] Δ[ι]ὸς Ἀταβυρί[ο]υ ἱδρύσατο
- - - - - - Σ[ωκράτη[ς] Φιλοδάμου [- - - -]ος
- εισ - - - - σ - - καὶ τοὶ συνστρ[ατ]ευσάμεν[οι].

β [Κατὰ τάδ]ε θύ[ειν Δ]ι[ὶ Ἀταβυρίωι ἱερά]·
κριός, χοῖρ[ος], ἄ[ρ]ήν· ταῦτα [θύειν καὶ βοῦν;]
[ἄρ]σεν[α Πέμ]μασι δὲ - - - - - νο - - - - - - - - -
[- - - - π]έμματι - - - - - - - - - - - - - - - -
- - - α θύεσθ(α)ι τὸν θυόμ[ε]νο[ν - - -] φθ[όιας - - -]
[πέμμασι;] δὲ - - ε - σ - - ο - - - κ[ρι]ὸς - - ν - - - - - - - -
- - - - - υ - - - - - - - - - - - - - - - - -

β΄. Στίχ. 5. Μετεγράψαμεν «θύεσθ(α)ι», διότι ὑποθέτομεν ὅτι ἡ μετὰ τὴν συλλαβὴν ΘΥ ὑπάρχουσα ρωγμὴ ἐπὶ τοῦ βράχου ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ διὰ τοῦτο ὁ χαράξας τὴν ἐπιγραφὴν διέκοψε τὴν λέξιν παρεμπεσούσης τῆς ρωγμῆς. Ἐχαράχθη δὲ προφανῶς ΘΥΕΣΘΕΙ ἀντὶ ΘΥΕΣΘΑΙ.

Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων ἡ μὲν *α* μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἱδρύσεως βωμοῦ ἐπὶ τῆς ρηθείσης τετραγώνου βάσεως τῷ Διὶ Ἀταβυρίῳ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Σωκράτους Φιλοδάμου καὶ τῶν συστρατευσαμένων αὐτῷ ἐπ᾽ εὐκαιρίᾳ εὐτυχοῦς πολέμου, ἡ δὲ *β* ἀναγράφει ἐπίσημον διάταξιν, καθ᾽ ἣν ἔδει νὰ θύωσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τούτου τῷ Διὶ Ἀταβυρίῳ. Ἀμφότεραι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται παρέχουσι καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῆς μνημονευθείσης ἐν ἀρχῇ ἐπιγραφῆς, ἥτις οὐδὲν ἄλλο ἐδήλου ἢ ὅτι ἅπασα ἡ ἐπὶ τὴν θάλασσαν καθήκουσα ἄκρα, ἐφ᾽ ἧς κατὰ μῆκος ἔκτισται τὸ φρούριον καὶ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας αὐτῆς ἵδρυτο ὁ βωμός, ἦτο ἱερὰ τῷ Διὶ Ἀταβυρίῳ.

Ἡ λατρεία αὕτη τοῦ Διὸς μόνον ἐνταῦθα τῆς Περαίας ἀπαντᾷ ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε γνωρίζομεν· ἕδρα δ᾽ αὐτῆς ἦτο ἡ Ρόδος καὶ ἀκριβέστερον εἰπεῖν τὸ ἐν αὐτῇ ὄρος Ἀτάβυρις, ἐφ᾽ οὗ ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ Διὸς Ἀταβυρίου (Στράβ. 655) ὑπὸ τοῦ Κρητὸς Ἀλθαιμένους ἱδρυθὲν (Διοδ. Σικελ. Ε΄, 59, 2). Ὅρα καὶ Pauly-Wissowa RE ἐν λ. Ἀταβυριασταί.

Παρὰ τὴν ἐπὶ θάλασσαν ἄκραν τῆς πρώτης τῶν εἰρημένων κατωφερειῶν ἀνεκαλύψαμεν ἄντρον μικρόν, εὑρισκόμενον εἰς ὕψος 3 περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ εἰς ἀπόστασιν 10 περίπου μέτρων ἀπ᾽ αὐτῆς καὶ ἀφορῶν σχεδὸν ἀκριβῶς πρὸς ἀνατολάς.

Τὸ ἄντρον περικυκλοῦται ὑπὸ βράχων πελωρίων, ὧν πλεῖστοι ἐπάλληλοι καταπεσόντες ἄνωθεν σχεδὸν ἀποκλείουσιν αὐτὸ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς καὶ δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ διακρίνῃ τις ἂν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχεν ὁδὸς ἄγουσα ἀπὸ τῆς ξηρᾶς εἰς τὸ ἄντρον. Εἶναι ὅμως πιθανὸν ὅτι ὑπῆρχε τοιαύτη νοτανατολικῶς τοῦ ἄντρου, διότι ὑπὸ τοὺς καταπεσόντας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ βράχους εὑρίσκονται λίθινα τετράπλευρα βάθρα, ὧν ἓν φέρει δύο μικρὰ τετράγωνα ἔγκοιλα, ἐν οἷς προφανῶς ἐστηρίζοντο ἀγαλμάτια ἢ ἄλλα ἐπιστήματα. Μεταξὺ τοῦ ἄντρου καὶ τῆς θαλάσσης ὑπάρχουσι βράχοι μεγάλοι σκοπίμως λαξευθέντες καὶ ἰσοπεδωθέντες, ἐξ οὗ ὀφείλει τις νὰ ἐξαγάγῃ ὅτι ὑπῆρχεν εἶδός τι ἀνόδου, φερούσης ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἰς τὸ ἄντρον.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἄντρου ὡς διασῴζεται σήμερον εἶναι ὅλως ἀκανόνιστον· οὐδὲν δ᾽ ἐν αὐτῷ βλέπει τις τὸ ἀρχαϊκὸν ἢ μόνον μικρὸν ὀρθογώνιον ἔγκοιλον λελαξευμένον ἐν τῇ ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι πλευρᾷ αὐτοῦ, μήκ. 0·25, πλ. 0·075, βάθ. 0·025· ἔχει δὲ τὸ ἄντρον ὕψ. μέγιστον 1·85, βάθ. μέγ. 2·90, πλ. κατὰ τὴν εἴσοδον 1·80. Τὸ ἔδαφος τοῦ ἄντρου

δὲν εἶναι τὸ ἀρχαῖον, διότι τοῦτο ἤδη ἀποτελεῖται ἐκ καταπεσόντων τεμαχίων λίθων καὶ χωμάτων.

Ἀριθ. 18. Ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ βράχου, τοῦ ἀποτελοῦντος τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ ἄντρου, ἐντὸς χώρου λαξευθέντος ἐπὶ τούτῳ μετὰ πλαισίου μήκ. 0·32, πλάτ. 0·29 εὕρηται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή·

Ἐκ τοῦ ἱεροῦ
μὴ ἐκφέρειν
τῶν ἀν[α]θ[ημά]των
μηδὲ βλ[άπ]τε[ι]ν
μηθέν, [μη]δὲ πα-
ρὰ τ[ᾶι γᾶι] τασ-
σόν[των ναῦς],
μή τ[ι βέβηλον ἐσ-]
φέ[ροιεν ὁ δὲ παρὰ]
τ[αῦτα ποιῶν]
[ὄλοιτο κακός].

Εἰκὼν 1 Νόμος.

Γράμματα τοῦ Γ' π. Χρ. αἰῶνος· ὕψος αὐτῶν 0·017-0·02.

Πρὸς τοὺς *στίχ. 1-2* πρβ. «μηδὲ ἐκφέρειν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐπὶ κλοπῇ» (Μουσεῖον καὶ Βιβλ. τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, Περίοδος Α' 1873-1875, σ. 102, ἀριθ. 104) καὶ Ἡροδότου Α', 144 «ἐν γὰρ τῷ ἀγῶνι τοῦ Τριοπίου Ἀπόλλωνος ἐτίθεσαν τὸ πάλαι τρίποδας χαλκέους τοῖσι νικῶσι, καὶ τούτους χρῆν τοὺς λαμβάνοντας *ἐκ τοῦ ἱροῦ μὴ ἐκφέρειν*, ἀλλ' αὐτοῦ ἀνατιθέναι τῷ θεῷ». Ἡ φράσις αὕτη τοῦ Ἡροδότου παρελήφθη ἀναμφιβόλως ἐξ ὁμοίας τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῆς, ἱδρυμένης παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Τριοπίῳ· τοὺς ὅρους δὲ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης παραβᾶσα ἡ Ἁλικαρνασσὸς ἐξεκλείσθη τοῦ λοιποῦ τῆς συμμετοχῆς εἰς τοὺς ἐν Τριοπίῳ ἀγῶνας ὑπὸ τῆς Δωρικῆς πλέον Πενταπόλεως.

Ἡ συμπλήρωσις τῶν *στίχ. 6-11* γενομένη ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δημοσθένους φαίνεται ἡμῖν πιθανή. Ἐν *στίχ. 9-10* ἀντὶ τοῦ «[ὁ δὲ παρὰ] | τ[αῦτα ποιῶν]» ἠδύνατο νὰ εἶναι «[αἰ δέ κά τις] | τ[αῦτα παραβαίνῃ]»· πρβ. *Dittenberger* Sylloge [2] ἀρ. 20, 57. 95, 15, 30, 49.

Στίχ. 11. Θεωροῦμεν πιθανωτέραν τὴν συμπλήρωσιν «[ὄλοιτο κακὸς]» πάσης ἄλλης, διότι διακρίνομεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου ἴχνη τοῦ Ο καὶ διότι ἡ ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖται ἐξ 11 στίχων, ὡς συμπεραίνομεν ἐκ τοῦ πλαισίου τοῦ διατηρουμένου πρὸς τἀριστερὰ καὶ κάτωθεν τοῦ ὑποτιθεμένου Ο τοῦ 11 στίχου. Πρβ. «κακὸς κακῇ ἐξωλείᾳ ἀπόλοιτο» (Μουσ. καὶ Βιβλ. ἔ. ἀ.).

Τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφερόμενον ἱερὸν ἦτο ἀναμφιβόλως τὸ ἄντρον, ὅπερ σῴζεται νῦν ὡς ἐν συντόμῳ περιεγράψαμεν. Τίνι ὅμως θεότητι ἦν ἱερὸν τὸ ἄντρον τοῦτο δὲν δίδοται ἀφορμὴ νὰ εἰκάσωμεν.

Ἀριθ. 19. Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ῥηθείσης προσόψεως τοῦ αὐτοῦ βράχου ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν βροχῶν ἀπετραχύνθη τοσούτῳ δεινῶς, ὥστε μετὰ δυσκολίας διακρίνομεν τὸ κάτωθι ὄνομα εἰς ἀπόστασιν 0·23 ἀπὸ τοῦ πλαισίου τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ αὐτῆς. Τὰ γράμματα ἔχουσιν ὕψος 0·02-0·032 καὶ ἀνήκουσιν εἰς ἣν ἐποχὴν καὶ τὰ τῆς ἄνω ἐπιγραφῆς.

ΦΑΩΝ Φάων

Ἀριθ. 20. Τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν ἀνεγνώσαμεν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ βράχου τοῦ σχηματίζοντος τὴν δεξιὰ τῷ εἰσιόντι πλευρὰν τοῦ ἄντρου. Τὰ γράμματα εἶναι κατὰ πολὺ νεώτερα τῶν γραμμάτων τῶν δύο ἄνω εἰρημένων ἐπιγραφῶν· ἐχαράχθησαν

δὲ ἐπὶ τῆς ἀνωμάλου πλευρᾶς τοῦ βράχου λίαν ἀβαθῶς, δι' ὃ καὶ νῦν εἶναι σχεδὸν ἐξίτηλα καὶ ἕνεκα τούτου οὐδὲν ἔκτυπον ἠδυνήθημεν νὰ λάβωμεν.

////////ΝΔΡΑΓΑ////////////
////////ΘΩΝΟΣΔΙΚ//////////
//////Ν////ΧΕΡ////////////ΧΙ//////
////////ΥΠ////ΡΑ////////////Ο//////

[Ὁ **δεῖνα** Ἀ]νδραγ[άθου - - -]
[- - - Ἀγά]θωνος Δικ[- - -]
- - - - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - - - -

Ἀριθ. 21. Κάτωθεν τῆς ἄνω ἐπιγραφῆς ἐντὸς μικροῦ κοιλώματος φυσικοῦ τοῦ βράχου διακρίνεται καθαρῶς τὸ μονόγραμμα ⅂· πρὸς τὰ δεξιὰ δ' αὐτῆς ἀνάγλυφον κατεστραμμένον, ὅπερ δυνάμεθα νὰ ἐκλάβωμεν ὡς βούκρανον φυσικοῦ μεγέθους.

Ἀριθ. 22. Ἐπίστημα ἁπλοῦν ἤτοι ἄνευ πλαισίων ἐξ ἀσβεστολίθου, εὑρεθὲν ἐν Λούμπουκκι, ὕψ. 0·24, πλ. 0·175, πάχ. 0·11. Ὕψ. τῶν γραμμάτων 0·01-0.017.

ΕΥΑΡΑΤΟΥ	Εὐαράτου
ΤΟΥ	τοῦ
ΑΓΗΣΑΓΟΡΑ	Ἁγησαγόρα

Ἀριθ. 23. Ἐπίστημα ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, ἀνακαλυφθὲν παρὰ τὸν *Χαλικερὸν* αἰγιαλόν, ὕψ. 0·57, πλ. 0·425, πάχ. 0·19. Ὕψος τῶν γραμμάτων 0·01-0 015.

Εἰκὼν 2. Ἐπιτύμβιον.

Εὐρώπα Αἰγυπτία
ἱέρηα Ἀρτάμιτος
Περγαίας, γυνὰ δὲ
Μαρσύα Ἀσπενδίου
Μ[α]καρία.

Ἀριθ. 24. Βάθρον τετράπλευρον ἐκ λίθου λευκοῦ κεχωσμένον ἐν τῷ ἐδάφει, ὕψ. 0·86, πάχ. 0·49. Κεῖται ἐν Λούμπουκκι παρὰ τὸν ναΐσκον τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ τοῦ Θαρρινοῦ'. Ὕψ. γρ. 0·02-0·024.

//////ΑΝΟΡΟ//////   [ὁ **δεῖνα** Εὐφρ - ἢ Εὐ-]άνορο[ς].

Ἀριθ. 25. Βάσις κυλινδρικὴ λίθου ὑπομέλανος μετὰ τροχίλων ἄνωθι καὶ κάτωθι, εὑρεθεῖσα ἐν Λούμπουκκι πλησίον τοῦ ναΐσκου τοῦ Θαρρινοῦ'. Φέρει δύο ἐξοχὰς ἑκατέρωθεν καὶ ἔχει ὕψος 0·78 καὶ διάμετρον κατὰ τὴν βάσιν 0·75.

ΑΓΗΜΩΝΔΑΜΑΤΡΙΟΥ
ΜΟΣΧΙΩΝΚΥΡΑΝΑΙΟΣ
ΑΓΗΜΟΝΑΙΕΡΑΤΕΥΣΑΝΤΑ
ΑΠΟΛΛΩΝΙ
ΤΕΧΝΩΝΕΠΟΙΗΣΕ

Ἁγήμων Δαματρίου
Μοσχίων Κυραναῖος
Ἁγήμονα ἱερατεύσαντα
Ἀπόλλωνι.
Τέχνων ἐποίησε.

Γράμματα ἐπιμελῶς κεχαραγμένα καὶ κεκοσμημένα κατὰ τὰ ἄκρα λεπταῖς κεραίαις· ἀνήκουσιν εἰς τὸν Β' π. Χρ. αἰῶνα καὶ ἔχουσιν ὕψος τὰ μὲν τῶν τεσσάρων πρώτων στίχων 0·012-0·024, τὰ δὲ τοῦ τελευταίου 0·01-0·015.

Ὁ ἀνδριαντοποιὸς Τέχνων δὲν γνωρίζομεν ἂν εἶναι ἀλλαχόθεν γνωστός. Τὸ ὄνομα *Τέχνων* ἄνευ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἅπαξ μόνον ἀπαντᾷ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῆς Ῥόδου (IG XII[1] 563) ὡς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ· ἴσως πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Τὸ αὐτὸ ἠδυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν καὶ διὰ Τέχνωνα [τὸν Σιδώνιον, ἀνδριαντοποιὸν καὶ τοῦτον ἐν Ῥόδῳ ἐργασθέντα (Bull· de l'Akadémie de Danemark, 1907, 25).

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης καθὼς καὶ ἐξ ἑτέρας ὑφ' ἡμῶν δημοσιευθείσης (ΑΕ 1907, 211, ἀρ. 3) ἐξάγεται ὅτι ἐν Λωρύμοις ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων, οὗ πιθανῶς ναὸς ὑπῆρχεν ἐν τῇ θέσει, ἔνθα εὑρέθησαν ἀμφότεραι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται, ἤτοι ἐν

Λούμπουκκι. Ἴσως δὲ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ ἐκτίσθη βυζαντιακὴ ἐκκλησία, ἐφ' ἧς καταστραφείσης ὁ ἄρτι ἀνοικοδομηθεὶς ναΐσκος τοῦ 'Αρχαγγέλου Μιχαὴλ τοῦ 'Θαρρινοῦ'.

'Αριθ. 26. Βάθρον ὀγκωδέστατον λίθου λευκοῦ μετὰ πλαισίων κάτωθι κείμενον ἔνθα καὶ ἡ ἄνω ἐπιγραφή· φέρει ἐπὶ τῆς ἄνωθι ἐπιφανείας δύο ἔγκοιλα σχήματος ἀκριβῶς ποδός, χρησιμεύσαντα προφανῶς πρὸς στήριξιν ἀγάλματος, πρὸς τὰ δεξιὰ δ' αὐτῶν εἰς ἀπόστασίν τινα μικρὸν σφαιρικὸν ἔγκοιλον, κείμενον ἀκριβῶς ἄνωθι τῆς ἐπιγραφῆς *α*, ἐν ᾧ τὰ δύο ἄλλα ἔγκοιλα κεῖνται ἄνωθι τῆς ἐπιγραφῆς *β*. Τὸ βάθρον κεῖται ἀναμφιβόλως κατὰ χώραν ἤτοι ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ θέσει καὶ εἶναι κεχωμένον ἐν τῷ ἐδάφει πλὴν τοῦ μέρους τῆς πλευρᾶς τοῦ φέροντος τὰ γράμματα καὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας. Ἔχει ὕψος 1·27, πλ. ὅσον φαίνεται 2·50, πάχ. ὑπὲρ τὸ ἔδαφος 1·06.

α ////////////////////// *β* ΕΠΙΚΡΑΤΗΣ
////////////////////// ΕΛΠΙΝΙΚΟΥ
γ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣΝΑΥΚΡΑΤ//ΤΑΣ//ΟΕΜΒΑΜΑΕΠΟΗΣΕ

α - - - - - - - *β* 'Επικράτης
- - - - - - - 'Ελπινίκου
γ Διονύσιος Ναυκρατ[ί]τας [τ]ὸ ἔμβαμα ἐπόησε.

Γράμματα ἐπιμεμελημένα τοῦ Δ' π. Χρ. αἰῶνος· ἔχουσιν ὕψος 0·025-0·033.

Ὁ ἀρχιτέκτων Διονύσιος Ναυκρατίτας δὲν εἶναι ἡμῖν τοὐλάχιστον ἄλλοθεν γνωστός.

Ἡ λέξις *ἔμβαμα* μὴ ἀπαντῶσα ἐν τοῖς Λεξικοῖς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης παράγεται προφανῶς ἐκ τοῦ *ἐμβαίνω* (ὡς *βᾶμα* καὶ ἀττικῶς *βῆμα* ἐκ τοῦ *βαίνω*) καὶ σημαίνει ἀναμφιβόλως *εἴσοδον, ἔμβασμα* ὡς λέγομεν κοινῶς. Ἦτο δὲ βεβαίως τὸ ἔμβαμα, ὅπερ ἐποίησεν ὁ Διονύσιος Ναυκρατίτας σπουδαίου δημοσίου οἰκοδομήματος, εὑρισκομένου ἐν Λούμπουκκι τῶν Λωρύμων, καὶ πιθανῶς γυμνασίου. Περὶ τῆς ὑπάρξεως τούτου ἐνταῦθα μαρτυροῦσι δύο ἐπιγραφαί, ὧν ἡ μία ἀναθηματικὴ καὶ ἡ ἑτέρα κατάλογος νικητῶν ἐν ἀγῶνι λαμπαδιστῶν (ΑΕ 1907, 211, ἀρ. 3, καὶ 210, ἀρ. 2).

Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι ἐν τῇ θέσει *α* ὑπῆρχεν ἐπιγραφή, ἥτις ἀποξεσθεῖσα οὐδόλως ἀναγινώσκεται· ἀπεξέσθη δὲ καὶ τῆς ἐπιγραφῆς *β* ὁ πρῶτος στίχος, ἀλλ' ἀναγινώσκεται σαφῶς, ὁ δὲ δεύτερος αὐτῆς στίχος καὶ ἡ ἐπιγραφὴ *γ* μόνον ὑπὸ τοῦ χρόνου ὑπέστησαν ἐλαχίστην φθοράν. Νομίζομεν ὅτι ἡ ἀπόξεσις τῶν ἐπιγραφῶν ἐγένετο ἐν χρόνοις πολὺ νεωτέροις καὶ πιθανῶς χριστιανικοῖς.

'Αριθ. 27. Βάθρον ὀρθογώνιον λίθου μελανίζοντος, φέρον ἄνωθι δύο τροχίλους κυλινδρικούς, ὧν ἐν τῷ κέντρῳ ὀπή, ἀφ' ἧς αὖλαξ φέρει μέχρι τῆς περιφερείας τοῦ ἄνωθι τροχίλου. Εὑρίσκεται ἐν θέσει λεγομένῃ τοῦ «Βαρσαμῆ». Ὕψ. 0·375, πλάτ. 1·13, πάχ. 0·535. Ὕψ. γραμμ. 0·025-0·028.

ΝΑΣΙΩΤΑΣ Νασιώτας
ΝΙΚΑΣΙΔΑΜΟΥ Νικασιδάμου.

'Αριθ. 28. Βάθρον ἁπλοῦν ἐκ λίθου λευκοῦ, εὑρεθὲν ἔνθα καὶ ἡ ἀνωτέρω ἐπιγραφή. Ἀνεκοινώθη ἡμῖν μετὰ πιστοῦ σχεδιάσματος ὑπὸ τοῦ φίλου διδασκάλου κ. Ἰω. Φρ. Βιτάλη. Νῦν τὸ βάθρον δὲν σῴζεται, καταθραυσθὲν ὑπὸ βεβήλων χειρῶν. Τὰ γράμματά εἰσιν ὅμοια τοῖς τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς.

ΔΩΡΙΕΥΣ Δωριεὺς
ΔΩΡΙΜΑΧΟΥ Δωριμάχου.

'Αριθ. 29. Βάθρον ὀρθογώνιον ἐξ ἀσβεστολίθου μετὰ τροχίλων κυλινδρικῶν ἄνωθι. Κεῖται εἰς ἀπόστασιν τετάρτου περίπου τῆς ὥρας ἀπὸ τοῦ «Χαλικεροῦ» αἰγιαλοῦ παρὰ τὴν πηγὴν τὴν λεγομένην «τοῦ Χατζάλη». Ἔχει ὕψος 0·55, πλάτ. 0·84, πάχ. 0.81. Ὕψ. γραμμ. 0·02-0·03.

ΑΡΙΣΤΟΜΑΧΟΣ 'Αριστόμαχος
ΤΕΛΕΣΑΡΧΟΥ Τελεσάρχου
ΚΑΘΥΟΘΕΣΙΑΝΔΕ καθ' ὑοθεσίαν δὲ
ΑΡΙΣΤΟΜΑΧΟΥ ['Α]ριστομάχου
ΚΑΣΑΡΕΥΣ Κασαρεύς

'Ετυπ. 17.8.11.

Ἀριθ. 30. Πλὰξ ἐκ μαρμάρου κειμένη ἄλλοτε εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῶν «Καραμάκκων», χωρίου χριστιανικοῦ, ἡμίσειαν σχεδὸν ἀπέχοντος ὥραν τοῦ λιμένος τῶν Λωρύμων· νῦν δὲν ὑπάρχει, ἐντειχισθεῖσά που κατὰ τὴν ἐπισκευὴν τῆς ἐκκλησίας. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν μετὰ σαφοῦς σχεδιάσματος.

ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣ	Καλλίστρατος
ΙΟΡΠΟΠ∪ΑΜ...Σ	[Γ]ορ(γώ)π[α] Ἄ[μιο]ς.

Ἀριθ. 31. *Λούμπουκκι.* Ἐπίστημα μαρμάρινον τεθραυσμένον ἄνω καὶ κάτω. Ὕψος μέγ. 0.16, πλ. 0·265, πάχ. 0.7. Ὑψ. γρ. 0 018-0·021.

ΡΟΔΑ	Ρόδα
ΧΡΗΣΤΑΧΑΙΡΕ	χρηστὰ χαῖρε.

Ἀριθ. 32. Ἐπίστημα μαρμάρινον ὕψους μεγ. 0 22, πλ. 0·18, πάχ. 0 6. Ὕψος γραμμ. 0·011-0 017.

ΠΑΛΑ· ΗΔΗ	Παλα[μ]ήδη
ΧΡΗΣΤΕΧΑΙΡΕ	χρηστὲ χαῖρε.

Ἀριθ. 33. Θραῦσμα βάθρου μαρμαρίνου, ὕψ. μεγ. 0·145, πλ. μεγ. 0·275. Ὕψος γραμμάτων 0·012-0,017.

ΑΙΜΙΛΙΑΣ	Αἰμιλίας
///ΚΑΤΩΝΥΜΑΣ	[Ἑ]κατωνύμας
ΡΟΥΙΛΙΑΣ	Ρουιλίας.

Ἀριθ. 34. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, ὡς καὶ αἱ ἐφεξῆς τρεῖς ἀναγινώσκονται ἐπὶ ἐπιστημάτων κυλινδρικῶν τετρυπημένων, εὑρεθέντων ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Ὑψ. γραμμ. 0·014-0·026.

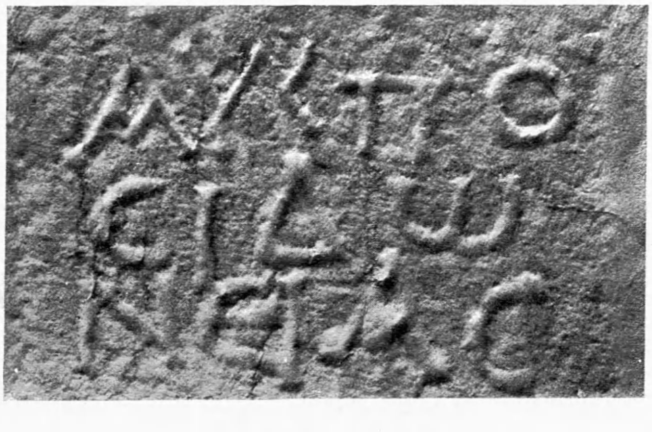

Εἰκὼν 3. Ἐπιτύμβιον.

Αὐρ(ηλίου) Ποσιδω
νείας.

Ἀριθ. 35. Ὑψ. γραμμ. 0·02-0·034.

Εἰκὼν 4. Ἐπιτύμβιον.

Αὐ(ρηλίου) Ἰσα-
ροῦδος.

Ἀριθ. 36. Ὑψ. γραμμ. 0.022-34.

Εἰκὼν 5. Ἐπιτύμβιον.

Αὐ(ρηλίου) Λυ-
σιμαχί-
ας.

Ἀριθ. 37. Ὑψ. γραμμ. 0·038-0·057.

ΑΥΕΡΠΙ	Αὐέρπι-
ΔΟC	δος.

Ἐν ταῖς τρισὶ πρώταις ἐπιγραφαῖς ἡ συγκοπὴ τοῦ ὀνόματος *Αὐρηλίου* (δυνατὸν ἀντὶ γενικῆς νὰ εἶναι ὀνομαστικὴ ἢ καὶ θηλυκὸν *Αὐρηλία* ἢ *-ας*), δηλοῦται διὰ σημείων, ὅπερ δὲν συμβαίνει ἐν τῇ τετάρτῃ· ἐν τούτοις ἴσως δέον νὰ ἀναγνωσθῇ ***Αὐ****(ρηλίου)* ***Ἑρπίδος***, ὑποτιθεμένου ὅτι ὁ χαράκτης παρέλιπε τὸ σημεῖον τὸ δηλωτικὸν τῆς συγκοπῆς· οὕτω δὲ ἐν πάσαις ταῖς τέσσαρσι ταύταις ἐπιγραφαῖς ἔχομεν ἀντὶ πατρωνυμικῶν μητρωνυμικά· ἐκ

τούτου δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος τῶν ἐπιστημάτων ἐξάγεται ὅτι οἱ ἐπὶ τῶν ἐπιστημάτων τούτων ἀναγραφόμενοι εἶναι ξένοι καὶ πιθανώτατα Λύκιοι, οἵτινες «καλέουσιν ἀπὸ τῶν μητέρων ἑωυτοὺς καὶ οὐκὶ ἀπὸ τῶν πατέρων» Ἡροδ. Α΄ 170. Περὶ τούτου βλ. Σ. Π. Λάμπρου, Νέος Ἑλληνομν., τ. Α΄ (1904), σ. 162 κέ.

Ἀριθ. 38. Βάσις μαρμαρίνη μετὰ τροχίλων. Ὕψος γραμμ. 0·025-0·027.

////ΑΝΝΙΔΟΣΚΝΙΔΙΑ////	[Φ;]αννίδος Κνιδί[ας].

Β΄). Μινικοῦ.

Δεξιὰ τῷ εἰσπλέοντι τὸν Συμαϊκὸν κόλπον μετὰ τὸ ἀκρωτήριον «Νόρια» κεῖνται ἐφεξῆς οἱ ὅρμοι *Γούρνα*, *Τραχειανὸς* καὶ *Μινικό*, ὧν ὁ τελευταῖος διασῴζει λείψανα ἀρχαίας προκυμαίας. Παρὰ τὸν ὅρμον τοῦτον διασῴζονται ἀξιόλογα ὁπωσοῦν λείψανα ἀρχαίων κτιρίων· εἰς ἀπόστασιν δ' ἀπ' αὐτῶν μικρὰν παρατηροῦνται ἀρκετὰ ἐρείπια, ἐν οἷς καὶ τάφοι Τὸ Μινικὸν ἀπετέλει προφανῶς συνοικισμὸν καὶ ὑπήγετο ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ εἰς τὸν δᾶμον Κασαρέων, ὅστις ἐξετείνετο ἐφ' ὅλης τῆς νοτιοδυτικῆς ἄκρας τῆς Περαίας (Jahreshefte VII, 1904, σ. 85).

Ἀριθ. 39. Ἀνευρέθη παρὰ τὸν ῥηθέντα ὅρμον βάθρον ἁπλοῦν λίθου λευκοῦ, ὕψους 0·45, πλάτ. 0·64, πάχ. 0·36, φέρον τὴν κάτωθι ἐπιγραφήν, ἧς τὰ γράμματα διατίθενται στοιχηδὸν καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν Δ΄ π. Χρ. αἰῶνα· ἔχουσι δὲ ὕψος 0·03-0·042.

ΑΡΙΞΤΟΚΛ////	Ἀριστοκλ[εῦς]
ΤΙΜΑΚΡΑΤΕ.//	Τιμακράτε[υς].

Γ΄). Κασάρων.

Τὰ Κάσαρα πρῶτος ὁ πατὴρ ἡμῶν ὥρισεν ἐν τῇ Περαίᾳ δημοσιεύσας καί τινας ἐπιγραφάς, ἃς εὗρεν ἐκεῖ, ἐν Εἰκοσιπενταετηρίδι Ἑλλ. Φιλ. Συλλ. Κωνσταντινουπόλεως, 1861-1886, σ. 254· πρβ. τοῦ αὐτοῦ «Περίπλουν τοῦ Συμαϊκοῦ κόλπου» ἐν Παρνασσῷ, 1892 σ. 533. Τῇ γνώμῃ αὐτοῦ ἠκολούθησαν καὶ ἄλλοι. Κεῖνται δὲ εἰς τὴν θέσιν τὴν σήμερον λεγομένην «Κάτω Συκεάν» εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας περίπου ὥρας πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τοῦ Φοίνικος τῆς Περαίας.

Ἀριθ. 40. Βάθρον ὀγκῶδες ἐξ ἀσβεστολίθου κείμενον κατὰ χώραν· φέρει κάτωθι πλαίσια καὶ ὑπ' αὐτὰ κούφωμα σχήματος τραπεζίου μήκους 0·27. Ὕψος ἔχει 1·75, πλ. 1·91, πάχ. 0·87.

ΑΓΗΝΑΚΤΟΞΑΠΟΛΛΟΔΟΤΟ.ΤΕΙΔΕΙΚΑΤΑΚΕΙΤΑΙ
ΑΘΑΝΑΤΟΝΠΕΝΘΟ .ΑΤΡΙ ΙΛΟΙΞΔΕΠΟΘΟΞ
ΙΤ. . .ΦΟΝΑΓΗΝΑ.ΤΟΞ

Ἀγήνακτος Ἀπολλοδότο[υ] τειδεὶ κατάκειται,
ἀθάνατον πένθο[ς π]ατρί, [φ]ίλοις δὲ πόθος,
[Κ]τ[ησι]φῶν· Ἀγήνα[κ]τος.

Γράμματα ἀβαθῆ τῶν ἀρχῶν τοῦ Δ΄ π. Χρ. αἰῶνος διατεθειμένα στοιχηδόν, ὕψ. 0·02-0·017.

Κτησιφῶν διὰ τοῦ Ο καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ Ω. Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται ἴσως περὶ λάθους τοῦ χαράκτου, ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἐγράφη ἐν χρόνοις, καθ' οὓς δὲν ἦτο σταθερὰ ἡ χρῆσις τοῦ Ω.

Ὁ Κτησιφῶν καὶ ὁ Ἀγήνακτος εἶναι βεβαίως υἱοὶ τοῦ Ἀγηνάκτου Ἀπολλοδότου· ἀπέθανε δὲ πρῶτος ὁ Ἀγήνακτος καὶ μετ' αὐτὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, οἵτινες καὶ ἐτάφησαν ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ. Εἶναι λοιπὸν τὸ ἐλεγεῖον κατὰ ὀλίγα ἔτη ἀρχαιότερον τοῦ θανάτου τοῦ Κτησιφῶντος καὶ Ἀγηνάκτου, τῶν υἱῶν τοῦ Ἀγηνάκτου Ἀπολλοδότου.

Ἀριθ. 41. Βάθρον λίθου λευκοῦ τεθραυσμένον πρὸς τἀριστερὰ καὶ ἄνωθεν· ὕψος αὐτοῦ μέγιστον 0·58, πλ. μέγ. 0.79, πάχ. 0·75.

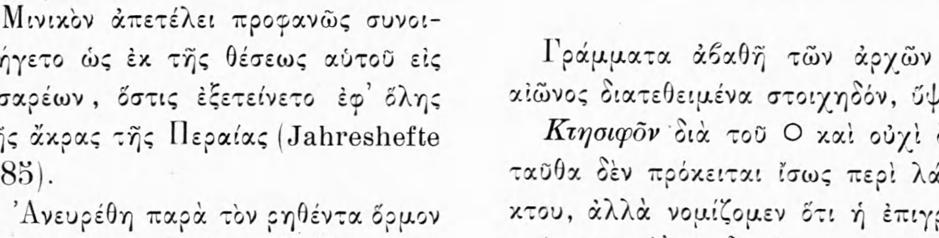

Εἰκὼν 6 (ἐπιγρ ἀριθ. 41). Ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα

[*Ἡ δεῖνα τοῦ δεῖνος* γυνὰ δὲ Ξενοφάνευς];
[*Ἡ δεῖνα* Ξ]ενοφά[νευς].

[Μάτηρ κα]ὶ θυγάτηρ κεῖνται δύο ἀώριαι ἄδη[ν],
[ἃ μὲν β]ελτίστα, ἃ δὲ ποθεινοτάτ[α].

Τὰ γράμματα εἶναι τεταγμένα στοιχηδὸν καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν Δ΄ π. Χρ. αἰῶνα· ὕψος αὐτῶν 0·02-0·025.

Καίτοι γνωρίζομεν ὅτι τὸ ἐπίθετον *ἀώριος* ἀπαντᾷ μόνον ὡς δικατάληκτον, ἠδυνάμεθα ἴσως νὰ ἐκλάβωμεν τὸν ἀνωτέρω τύπον ὡς ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς *ἀωρία* καὶ οὐχὶ ὡς ἐπίρρημα; Τοῦτο οὔτε εἰς τὸ νόημα, νομίζομεν, τοῦ ἐλεγείου ἀντιβαίνει οὔτε εἰς τὸ μέτρον.

Ἄνωθι τοῦ ἐλεγείου ἐχαράχθησαν τὰ ὀνόματα τῶν νεκρῶν κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ προδήλως τάξιν, ἤτοι πρῶτον τὸ τῆς μητρὸς καὶ ὑπ' αὐτὸ τὸ τῆς θυγατρός.

Ἀριθ. 42. Βάθρον ὀγκῶδες λίθου λευκοῦ κείμενον πλαγίως· ἔχει ὕψος 0·67, πλ. 1·38, πάχ. 0·39. Ὕψος γραμμάτων 0·032-0·05.

//////////////ΙΙ////////ΙΙ////Ι Ι ////// [*Ἡ δεῖνα τοῦ δεῖνος*]
//////ΙΝΑΔΕΓΊΥΘΟΔΩΡΟΥ [γυ]νὰ δ[ὲ] Πυ[θ]οδώρου.

Ἀριθ. 43. Θραῦσμα ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς λευκοῦ μαρμάρου. Εὑρέθη ἐν Κασάροις καὶ μετεκομίσθη ὑπὸ Ὀθωμανοῦ εἰς Πούσπουρνου. Ἀνεκοινώθη ἡμῖν μετ' ἐκτύπου. Τὰ γράμματα κοσμοῦνται κεραίαις καὶ ἔχουσιν ὕψος 0·011-0·023.

Εἰκὼν 7. Ἀναθηματική.

Τίμων Τίμωνος
ἱεροθυτήσας
εὐετηρίαι.

Δ΄). Φοίνικος.

Πρῶτοι τὸν Φοίνικα τῆς Περαίας ἐπεσκέφθησαν ὁ κ. Dürrbach καὶ ὁ κ. Radet καὶ ἀξιολόγους ἐπιγραφὰς ἐδημοσίευσαν ἐν BCH 1886, 245 κέ., παραθέντες καὶ ἀρκετὰς εἰδήσεις περὶ τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως, ἣν ὡς πρωτεύουσαν πόλιν τοῦ ἐν τῇ Ῥοδιακῇ χερσονήσῳ δάμου Τλωίων ὑπέδειξεν ὁ F. Hiller von Gaertringen ἐν Hermes XXXVII, σ. 143 κέ.

Ἀριθ. 44. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπιγραφῶν, ἃς ὁ Dürrbach καὶ ὁ Radet ἐξέδωκαν, κατεχώρισαν ἐν τῷ μνημονευθέντι περιοδικῷ συγγράμματι (σ. 247) τὴν ἐπιγραφήν:

ΗΛΟΚΡΑΡΗΣ Ἡλοκράρης
ΕΥΑΝΟΡΟΣ Εὐάνορος.

Ταύτης ὅμως ἡ ἀνάγνωσις ἐξελέγχεται ἐσφαλμένη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἐκτύπου, ὅπερ ἔχει ὡς ἑξῆς:

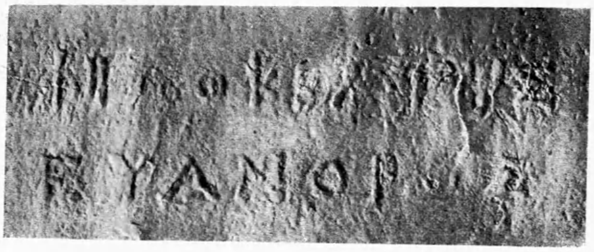

Εἰκὼν 8. Ἐπιτύμβιον.

Φιλοκράτης
Εὐάνορος.

Ὕψος γραμμάτων 0·018-0·033.

Ἀριθ. 45. Ἐν ἀποστάσει σχεδὸν τετάρτου τῆς ὥρας ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τοῦ Φοίνικος πρὸς δυσμὰς κεῖται ἡ θέσις «'ς τὰ Πατριχτά». Αὐτόθι κεῖται βάθρον ἐξ ἀσβεστολίθου κεχωμένον ἐν τῷ ἐδάφει πλὴν τῆς ἄνω ἐπιφανείας, ἐφ' ἧς κεχάρακται ἡ ἐπιγραφή. Ὕψ. γραμμ. 0·025-0·031.

////ΡΑΣ//////ΠΓ//////Α////// [Θ]ράσ[ων] Ἱ]ππ[οκρ]ά[τευς].

Ε΄). Θυσσανοῦντος.

Ἀριθ. 46. *Ὀρτατζί.* Πλὰξ λίθου λευκοῦ ἀνακαλυφθεῖσα παρὰ τὴν μέσην ἀκτὴν τοῦ λιμενίσκου, ὕψ. 0·65, πλ. 0·70, πάχ. 0·56. Ὕψ. γραμμ. 0·016-0·025. Τῆς ἐπιγραφῆς τὸ δεξιὸν μέρος ἦτο ἐπὶ ἄλλης πλακός, καθότι ἡ παροῦσα μέρος μόνον τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς περιέχει καὶ δὲν φαίνεται ὅτι ἀπεκόπη ἐν νεωτέροις χρόνοις.

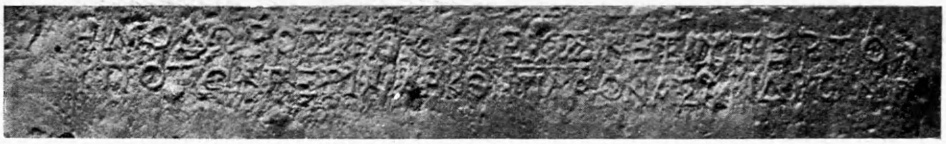

Εἰκὼν 9 (ἐπιγρ. ἀριθ 46). Ἀναθηματική.

Ἡλιόδωρος Ἱεροκλεῦς Νετ(τ)ί(δας) ὑπὲρ τοῦ [υἱοῦ **δεῖνα** ......]
ὑπὸ τῶν περὶ Μᾶρκον Πλα(ῦτον) Ὀνάσανδρον τ[ὸ ἡρῷιον καὶ τὸ ἄγαλμα].

ΝΕΤΙ. Οὕτω, δι' ἑνὸς Τ. Εἶναι ἀναμφιβόλως συγκοπὴ τοῦ ἐθνικοῦ *Νεττίδας* τοῦ δήμου τῆς Λίνδου *Νεττεία* (IG XII [1] σελ. 229), ὡς ΒΡΑΣΙ = Βράσιος (αὐτ., ἀρ. 4 III, 60), ΙΣΤ = Ἰστάνιος (αὐτ. ἀριθ. 83).

Στίχ. 1. Ὑπὲρ τοῦ [υἱοῦ ...]· ἠδύνατό τις ἀντὶ τοῦ *υἱοῦ* νὰ συμπληρώσῃ *ἀδελφοῦ* ἢ ἄλλο τι τούτοις ὅμοιον, διότι τοιοῦτό τι προεξαγγέλλει τὸ ἄρθρον *τοῦ*. Ἕπεται δὲ μετοχὴ παθητικὴ διὰ τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ *ὑπὸ τῶν* ...

Ἂν ὀρθῶς ἔχῃ ἡ συμπλήρωσις τοῦ στίχ. 2, ἥτις ἐγένετο κατὰ τὴν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει εὑρεθεῖσαν ἐπιγραφὴν τὴν καὶ συμπληρωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. K. F. Kinch (ΑΕ 1907, 212, ἀριθ 6), ἡ πλάξ, ἐφ' ἧς ἡ παροῦσα ἐπιγραφή, ἀπετέλει λίθον τῆς προσόψεως τοῦ ἡρῴου.

Ἀριθ. 47. Θραῦσμα μαρμάρου ὑπομέλανος μετὰ πλαισίου ἄνω ὕψους 0·28. Τὰ γράμματα τοῦ στίχου 1 μείζονα τῶν τοῦ στ. 2. Ὕψ. γραμμ. 0·02-0·013.

ΥΠ Ὑπ[ὲρ]
ΤΟΚ [τοῦ **δεῖνος** Καίσαρος Αὐ]τοκ[ράτορος, Σεβαστοῦ κτλ.]

Συνεπληρώσαμεν οὕτω κατ' ἐπιγραφὴν τῆς Λίνδου (IG XII [1] ἀριθ. 772α), διότι ὑποθέτομεν ὅτι τὸ Ὑπ[ὲρ] κατέχει τὸ μέσον ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ καὶ διὰ τοῦτο καὶ διὰ μειζόνων γραμμάτων ἐξαίρεται.

Ἀριθ. 48. Θραῦσμα βάθρου μετὰ πλαισίων κάτωθι, εὑρισκόμενον ἐν «Παραμπούττῃ» μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἔχει ὕψος 0·77, πλάτ. 0·82, πάχ. 0·69. Ὕψος γραμμάτων 0·02-0·032.

////ΛΜΟΣΝΙ ΩΝΟΣ [- - δαμ]ος Νί[κ]ωνος.

Ἀριθ. 49. Βάθρον ὀγκῶδες εὑρεθὲν ἔνθα καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 48 ἐπιγραφή. Ὕψ. 0·77, πλάτ. ἴσον τῷ ὕψει, πάχ. 0·65. Ὕψ. γραμμ. 0.021-0·026.

ΝΙΚΟΜΑΧΟΥΝΙΚΟ.Λ... Νικομάχου Νικο[.ά...]

Ἀριθ. 50. Θραῦσμα βάθρου ἐξ ἀσβεστολίθου, ἐντετειχισμένον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γετὶμ Ἀλῆ, ὕψους 0·26, πλ. 0·50, πάχ. 0·38. Τὰ ἄκρα τῶν γραμμάτων κοσμοῦνται διὰ κεραιῶν καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν Β' π. Χρ. αἰῶνα. Ὕψ. αὐτῶν 0·016-0 027.

Εἰκὼν 10. Ἐπιτύμβιον.

Ἀριστοδάμου το[ῦ **δεῖνος**]
[κ]ατὰ γένεσ[ιν]
[κα]θ' ὑοθεσί[αν δὲ τοῦ **δεῖνος**].

Ἀριθ. 51. Βάθρον ὀγκῶδες κείμενον ἐν «Παραμπούττῃ». Ἔχει ὕψος 0·35, πλ. 1·00, πάχ. 0·69. Ὕψος γραμμάτων 0·024-0·03.

ΙΜΩΝΔΑΣΔΑΜ...ΕΥ. [Σ]ιμώνδας Δαμ[οκλ]εῦ[ς].

Τὸ ὄνομα Σιμώνδας ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Τεγέας (RÉG 1899, σ.72, στίχ. 39 ἐν σελ.107 τὸ ὄνομα σημειοῦται ὡς μοναδικόν).

Ἀριθ. 52. Βάσις λίθου λευκοῦ, ὕψους 1·19, πλ. 0·58, πάχ. 0·44.

Ἡ βάσις αὕτη ἐχρησίμευσε κατ' ἀρχὰς διὰ τὴν ἐπιγραφὴν Α', ἥτις εἶναι ἐλεγεῖον χαραχθὲν ἐντὸς λαξεύματος ἀβαθοῦς ὕψους 0·10, πλ. 0·53. Εἰς

ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν ἀναφέρεται καὶ τὸ ἄνωθεν αὐτῆς ἔγκοιλον, χρησιμεῦσαν πάντως εἰς τὸ ἐν τῷ ἐλεγείῳ ἀναφερόμενον ἀνάθημα. Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἔπειτα καταστάσης ἀχρήστου, ἐχαράχθη ἐπὶ τῆς ὀπισθίου ὄψεως τῆς αὐτῆς βάσεως καὶ ἀντιθέτως τῇ ἐπιγραφῇ Α΄ ἡ ἐπιγραφὴ Β΄. Κατόπιν ἡ βάσις αὕτη ἐχρησίμευσε διὰ τὴν ἐπιγραφὴν Γ΄ χαραχθεῖσαν κατὰ μῆκος αὐτῆς ἐπὶ τῆς πλευρᾶς, ἐφ' ἧς ἡ ἐπιγραφὴ Α΄, χωρὶς καθόλου νὰ ἀποξέσῃ αὐτὴν ὁ χαράκτης· ἐφρόντισε δὲ μόνον οὗτος νὰ χαράττῃ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς Γ΄ ἐπὶ γραμμάτων τῆς Α΄ καθ' ὅσον τῷ ἐπετρέπετο· ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο ἡ ἀνάγνωσις τῆς Α΄ δὲν παρέχει μεγάλας δυσχερείας.

Α΄

ΚΟΙΝ///////ΔΥΟΤΟΝΔΑΝ///ΘΗ///////ΕΝΟΝΤΕΣΕΤΑΙΡΟΙ
ΠΙΣΤΟ///ΤΕΑΛΛΗΛΟΙ///ΜΝΗΜΟ/////ΝΟΝΦΙΛΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕ/////ΡΑΤΙΔΑ///////ΥΑΡΑΤΟ///
ΔΑΜΩΝΑΚΤΙΔΑΣΚΑΛΛΙΑΝΑΚΤΟ///

Κοιν[ῆι οἵ] δύο τόνδ' ἀν[ε]θή[καμ]εν, ὄντες ἑταῖροι
πιστο[ί] τε ἀλλήλοι[ς], μνημό[συ]νον φιλίας.
Ἡρακλε[υκ]ρατίδα[ς Ε]ὐαράτ[ου]·
Δαμωνακτίδας Καλλιάνακτο[ς].

Γράμματα ἐπιμεμελημένα τοῦ Γ΄ π.Χρ. αἰῶνος· ὕψ. 0·008-0·011.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 81-96 μ.Χρ.. Τὰ γράμματα ἔχουσιν ὕψος 0·016-0·024. Σημειωτέον τὸ Σ (=Ε).

Ὁ πρῶτος καὶ δεύτερος στίχος εἶναι δεινῶς ἐφθαρμένοι· πιθανῶς δ' ἐν αὐτοῖς ἀνεγράφετο τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου τῆς Δομιτίας αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ· ἴσως δὲ συμπληρωτέοι κατὰ τὴν ἐν IG XII¹ 995 ἐπιγραφὴν οὕτω: «[Αὐτοκράτορι Καίσαρι Δομειτιανῷ | Οὐεσπασιαν]ο[ῦ υἱῷ] Σ[εβαστῷ]».

Β΄

. . . .
ΚΑΙ//////////Ο///////ΣΣ////////
ΚΑΙΔΟΜΕΤΙΑΘ.ΑΣΕΒΑΣΤΑ
ΟΜΟΝΟΙΑ
ΙΑΣΩΝΑΡΙΣΤΟΓΕΝΕΥΣΒΟΥΛ.
ΑΓΗΣΑΜΕΝΟΣΕΠΙΧΕΡΣΟ
ΣΟΥΚΑΙΣΥΜΑΣΕΦΟΥΑΠΕ
ΤΕΣΤΑΘΗΑΠΑΤΡΙΟΣΠΟΛΕΙ
ΤΕΙΑΣΚΑΙ
ΟΔΑΜΟΣΟΘΥΣΣΑΝΟΥΝΤΙΩΝ
ΚΑΙΟΙΚΑΤΟΙ
ΚΟΥΝΤΕΣΕΝΘΥΣΣΑΝΟΥΝ
ΤΙΚΑΙΑΚΤΟΙΝΑΑΣΤΡΑΠΙ
ΑΤΑΝ
ΚΑΘΙΕΡΩΣΑΝ

. . . .
καὶ . . . . . ο . . . . σ . . . .
καὶ Δομετία θ[ε]ᾶ Σεβαστᾶ
Ὁμονοία.
Ἰάσων Ἀριστογένευς Βουλ[ί](δας)
ἁγησάμενος ἐπὶ Χερσο[νά-]
σου καὶ Σύμας, ἐφ' οὗ ἀπε[κα-]
τεστάθη ἁ πάτριος πολει-
τεία⟨ς⟩ καὶ
ὁ δᾶμος ὁ Θυσσανουντίων
καὶ οἱ κατοι-
τοικοῦντες ἐν Θυσσανοῦν-
τι καὶ ἁ κτοίνα ἁ Στραπι-
ατᾶν
καθιέρωσαν.

Στίχ. 5. ΒΟΥΛ[Ι]· συγκοπὴ τοῦ ***Βουλίδας***, ἐθνικοῦ, δήμου τῆς Λίνδου. Βλ. IG. XII¹ σελ. 229.

Ἡ κτοίνα ἡ Στραπιατῶν τοῦ δήμου τῶν Θυσσανουντίων τὸ πρῶτον ἤδη γνωρίζεται.

(Ὅρα ὄπισθεν, σελ. 62, ἐπιγραφὴν Γ΄)

Ἡ ἐπιγραφὴ χρονολογεῖται μεταξὺ τῶν ἐτῶν 193-211 μ. Χρ.. Τὰ γράμματα ἔχουσιν ὕψος 0·009-0·019. Τὰ γράμματα τοῦ στ. 13 εἶναι μείζονα τῶν ἄλλων.

Ὁ ἐν στίχ. 11 μνημονευόμενος στρατηγὸς Χερσονήσου καὶ Σύμης Ἱεροκλῆς Ἡλιοδώρου εἶναι υἱὸς τοῦ Ἡλιοδώρου Ἱεροκλεῦς Νεττίδα, τοῦ ἀναφερομένου ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 46 ἐπιγραφῇ, ἐπίσης ἐν τῷ αὐτῷ μέρει εὑρεθείσῃ.

Ἡ ἀποκατάστασις τῆς πατρίου πολιτείας ἡ μνημονευομένη ἐν τῇ ἐπιγραφῇ Β΄ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου τῷ 51 μ. Χρ.. Τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Ῥόδου (IG XII¹ 2, στίχ. 12-13) «. . . ἀποδοθείσ]ας τᾷ πόλει τᾶς πατρίου πολιτείας καὶ τῶν νόμων ὑπὸ τῶν . . .». Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 51 μ. Χρ. ἡ Χερσόνησος, τουτέστιν ἡ Περαία, ἀπετέλει μετὰ τῆς Σύμης μίαν

Γ΄

ΙΟΥΛΙΑΝΔΟΜΝΑΝΑΥΓΟΥΣΤΑΝΣΕΒΑΣΤΗΝ
ΓΥΝΑΙΚΑΤΟΥΜΕΓΙΣΤΟΥΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΚΑΙΣΑΡΟΣΛΟΥΚΙΟΥΣΕΠΤΙΜΙΟΥΣΕΥΗΡΟΥ
ΕΥΣΕΒΟΥΣΠΕΡΤΙΝΑΚΟΣΣΕΒΑΣΤΟΥΑΡΑΒΙΚΟΥ
ΑΔΙΑΒΗΝΙΚΟΥΠΑΡΘΙΚΟΥΜΕΓΙΣΤΟΥΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΥ
ΜΕΓΙΣΤΟΥ ΜΗΤΕΡΑΔΕΤΩΝΜΕΓΙΣΤΩΝΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ
ΜΑΡΚΟΥΑΥΡΗΛΙΟΥΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥΕΥΣΕΒΟΥΣΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΥΜΕΓΙΣΤΟΥΚΑΙΠΟΥΠΛΙΟΥΣΕΠΤΙΜΙΟΥ
............ΣΕΒΑΣΤΟΥΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΥΜΕΓΙΣΤΟΥ
ΜΗΤΕΡΑΚΑΣΤΡΩΝ

ΤΟΝΜΕΓΙΣΤΟΝΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
ΚΑΙΣΑΡΑΛΟΥΚΙΟΝΣΕΠΤΙΜΙΟΝ
ΣΕΥΗΡΟΝΕΥΣΕΒΗΠΕΡΤΙΝΑΚΑ
ΣΕΒΑΣΤΟΝΑΡΑΒΙΚΟΝΑΔΙΑΒΗΝΙΚΟΝ
ΠΑΡΘΙΚΟΝΜΕΓΙΣΤΟΝΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΝ
ΜΕΓΙΣΤΟΝΑΡΧΙΕΡΕΑΜΕΓΙΣΤΟΝ
ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣΕΞΟΥΣΙΑΣΤΟΙΗ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΤΟΙΒΥΠΑΤΟΝΤΟΓ
ΠΑΤΕΡΑΠΑΤΡΙΔΟΣΑΝΘΥΠΑΤΟΝ ❦

ΠΑΤΡΟΣΙΕΡΟΚΛΕΥΣΗΛΙΟΔΩΡΟΥΝΕΤΣΤΡΑΤΗΓΗΣΑΝΤΟΣΧΕΡΡΟΝΗΣΣΟΥΚΑΙΣΥΜΗΣ
ΚΑΙΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣΠΡΥΤΤΟΥΣΠΑΝΤΟΣΤΟΥΚΟΣΜΟΥΣΩΤΗΡΑΣΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΣ

Θ Ε Ο Ι Σ

ΑΦΙΕΡΩΘΗΣΑΝΔΕΕΠΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥΝΕΙΚΑΝΟΡΟΣΣΕΥΘΑ ❦

Ἰουλίαν Δόμναν Αὐγούσταν Σεβαστὴν
γυναῖκα τοῦ μεγίστου αὐτοκράτορος
Καίσαρος Λουκίου Σεπτιμίου Σευήρου
Εὐσεβοῦς Περτίνακος Σεβαστοῦ Ἀραβικοῦ
Ἀδιαβηνικοῦ Παρθικοῦ μεγίστου Βρεταννικοῦ
μεγίστου μητέρα δὲ τῶν μεγίστων αὐτοκρατόρων
Μάρκου Αὐρηλίου Ἀντωνείνου Εὐσεβοῦς Σεβαστοῦ
Βρεταννικοῦ μεγίστου καὶ Πουπλίου Σεπτιμίου
[Γέτα Εὐσεβοῦς] Σεβαστοῦ Βρεταννικοῦ μεγίστου
μητέρα κάστρων.

Τὸν μέγιστον Αὐτοκράτορα
Καίσαρα Λούκιον Σεπτίμιον
Σευῆρον Εὐσεβῆ Περτίνακα
Σεβαστὸν Ἀραβικὸν Ἀδιαβηνικὸν
Παρθικὸν μέγιστον Βρεταννικὸν
μέγιστον ἀρχιερέα μέγιστον
δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ιη΄
αὐτοκράτορα τὸ ιβ΄ ὕπατον τὸ γ΄
πατέρα πατρίδος ἀνθύπατον ❦

Πάτρος Ἱεροκλεῦς Ἡλιοδώρου Νετ(τίδα) στρατηγήσαντος Χερρονήσ⟨σ⟩ου καὶ Σύμης
καὶ Ἀπολλώνιος Πρύττους παντὸς τοῦ κόσμου σωτῆρας καὶ εὐεργέτας

Θεοῖς.

Ἀφιερώθησαν δὲ ἐπὶ στρατηγοῦ Νικάνορος Σευθᾶ ❦

ἡγεμονικὴν διοίκησιν, εἰς ἣν ἀπεστάλη ἡγεμὼν ὑπὸ τῆς Ρόδου ὁ Ἰάσων Ἀριστογένευς (ἐπιγραφὴ Β). Κατ' ἐπιγραφὴν ὅμως ἐκ Φύσκου (BCH 1894 σελ. 395 κέ.) τοῦ Α΄ π. Χρ. αἰῶνος εἷς μόνος ἡγεμὼν ἐπέμφθη *ἐπὶ Ἀπείρου καὶ Φύσκου καὶ Χερσονάσου καὶ Σύμας*· ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι τὰ μέρη ταῦτα ἀπετέλουν τότε μίαν διοίκησιν. Ἐν ὀλίγῳ δὲ προγενεστέροις χρόνοις εὑρίσκομεν τρεῖς διοικήσεις, μίαν τῆς Καύνου, μίαν τῆς Καρίας καὶ μίαν τῆς Λυκίας κατὰ ἐπιγραφὴν ἐκ Ρόδου (IG XII[1] 49, στίχ. 59-64). Ἐκ τούτων πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἔκτασις τῶν ἠπειρωτικῶν ἡγεμονικῶν διοικήσεων τῶν Ροδίων δὲν ἦτο ὡρισμένος, ἀλλ' ἐκανονίζετο ἀναλόγως τῆς κατὰ καιροὺς ἐκτάσεως τῶν κτήσεων αὐτῶν. Ἡ δὲ ἀναλόγως μικρὰ διοίκησις ἐκ μόνης τῆς Χερσονήσου καὶ Σύμης συνέστη πιθανῶς ὅτε μόνη ἡ Περαία ἀπέμεινεν εἰς τὴν Ρόδον ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ἠπείρου κτήσεων αὐτῆς, ὅπερ συνέβη ἔτη τινὰ πρὸ τοῦ 51 μ. Χρ.. Τὴν αὐτὴν διοίκησιν εὑρίσκομεν ὑφισταμένην μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 3ου μ. Χρ. αἰῶνος κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν Γ΄, καὶ ὡς φαίνεται ἐξηκολούθει νὰ ὑφίσταται ἐφ' ὅσον καὶ ἡ Ρόδος ἀπήλαυεν αὐτοδιοικήσεώς τινος. Οἱ δὲ διοικηταὶ αὐτῆς δὲν ὀνομάζονται πλέον ἡγεμόνες ἀλλὰ *στρατηγοί*, οἵτινες ὅμως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχον ἣν καὶ οἱ ἡγεμόνες δικαιοδοσίαν. Γνωρίζομεν δὲ τῆς διοικήσεως ταύτης ἡγεμόνα μὲν τὸν Ἰάσονα Ἀριστο-

γένευς Βουλίδαν (ἐπιγρ. Β΄), στρατηγοὺς δὲ τὸν Ἱεροκλέα Ἡλιοδώρου Νεττίδαν, (ἐπιγρ. Γ΄), τὸν Εὐάρατον Θευδώρου (ἐπιγρ. ἀρ. 53), εἰς οὓς προσθετέον καὶ τὸν Νικάνορα Σευθᾶ (ἐπιγρ. Γ΄).

Ἀριθ. 53. Βάσις μαρμάρου μελανωποῦ μετὰ πλαισίων ἄνωθι καὶ κάτωθι, ὕψ. 0·45, πλ. 0·39. Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης ὑπῆρχεν ἄλλη ἐπιγραφὴ ἀρχαιοτέρα, ἧς ἀποξεσθείσης ἐχαράχθη αὕτη. Τὸν τελευταῖον στίχον ὁ χαράκτης ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ κάτωθι πλαισίου μὴ ὑπολογίσας καλῶς τὸν χῶρον. Ὕψ. γραμμ. 0·014-0·020.

ΡΑΤΟVΘΕVΔΩΡ
ΛΓΟVΕΠΙΧΕΡΣΟ
ΚΑΙΣVΜΑΣΤΟΙΚΑΤΟ
ΕΣΕΝΘVΣΣΑΝΟVΝ
ΟΙΑΣΕΝΕΚΑΚΑΙΔΙ
ΑΣΤΑΣΕΙΣΑVΤΟV

[Εὐα]ράτου Θευδώρ[ου]
[στρατα]γοῦ ἐπὶ Χερσο[νά-]
[σου] καὶ Σύμας· τοὶ κατο[ι-]
[κεῦν]τες ἐν Θυσσανοῦν[τι]
[εὐν]οίας ἕνεκα καὶ δι[καιο-]
[σύν]ας τᾶς εἰς αὐτού[ς].

Ἀριθ. 54. Βάσις λίθου λευκοῦ ἄνευ πλαισίων ὑψ. 0·56, πλ. 0·66, πάχ. 0·50. Ὕψος γραμμ. 0·012-0·015. Ἡ ἐπιγραφὴ τίθεται μεταξὺ τῶν ἐτῶν 211-217 μ. Χρ.

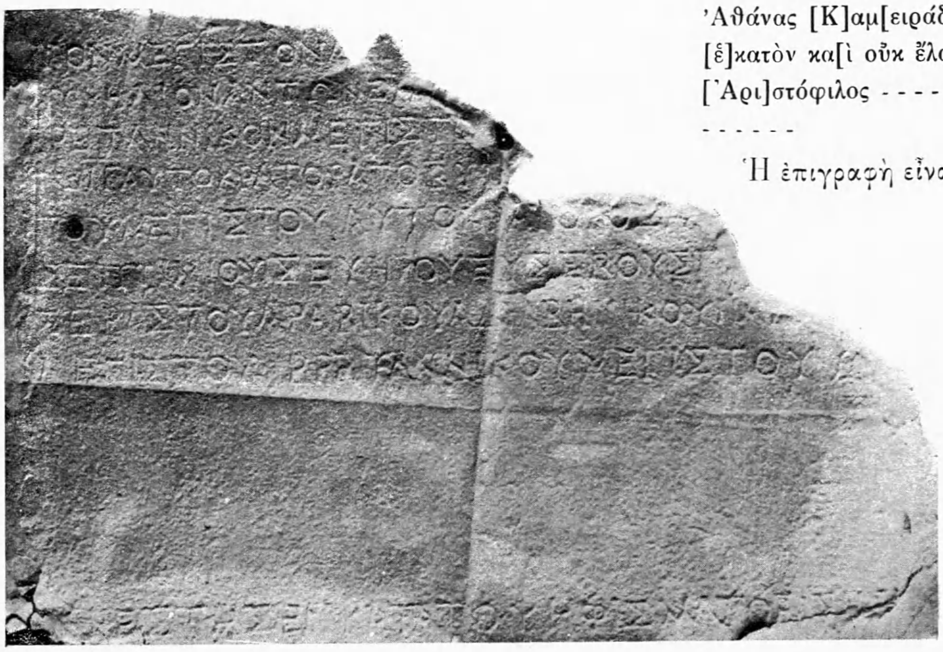

Εἰκὼν 11 (ἐπιγρ. ἀριθ. 54). Ἀναθηματική.

Τὸν μέγιστον Α[ὐτοκράτορα Καίσαρα Μᾶρκον]
Αὐρήλιον Ἀντωνε[ῖνον εὐσεβῆ Σεβαστὸν]
Βρεταννικὸν μέγιστ[ον δημαρχικῆς ἐξουσίας]
τὸ ιγ΄ Αὐτοκράτορα τὸ β΄ ὕπ[ατον τὸ - -· υἱὸν δὲ]
τοῦ μεγίστου Αὐτοκράτ[ορος Καίσαρος Λουκίου]
Σεπτιμίου Σευήρου εὐσεβοῦς [Περτίνακος]
Σεβαστοῦ Ἀραβικοῦ Ἀδιαβηνικοῦ Πα[ρθικοῦ]
μεγίστου Βρεταννικοῦ μεγίστου ❧

Ἀνέστησεν κατὰ τὸ ψήφισμα τὸ εἰ[σηγηθέν].

Ἀριθ. 55. Λίθος ὀγκώδης κείμενος πλησίον τοῦ ἄνωθι τοῦ λιμένος φρουρίου. Γράμματα μεγάλα.

ΕΥΦΡΑΝΕΙΔΑΙΕΥΦΡΑΝΟΡΟΣ

Εὐφρανείδαι Εὐφράνορος.

Ἀριθ. 56. Θραῦσμα στήλης ἐκ μαρμάρου ὑπομέλανος εὑρεθὲν ἐν Ὀρτατζί· διατηρεῖ μέρος τοῦ ἄνω πλαισίου. Ὕψος μέγ. 0·13, πλάτ. μέγ. 0·19, πάχ. 0·11. Γράμματα ἐπιμεμελημένα τοῦ Γ΄ π. Χρ. αἰῶνος, ὕψους 0·07-0·010.

ΤΟΙΔΕΕΔ.. Κ///ΝΕΣ.Τ
ΑΘΑΝΑΣ///ΑΜΙ
ΚΑΤΟΝΚΑΙ
ΙΣΤΟΦΙ
///

Τοίδε ἔ[δ]ωκ[α]ν ἐς [τὰν ἐπισκευὰν (;) τοῦ ναοῦ τοῦ τᾶς]
Ἀθάνας [Κ]αμ[ειράδος κατὰ τὸ ψάφισμα οὐ πλέον δραχμᾶν]
[ἑ]κατὸν κα[ὶ οὐκ ἔλαττον δραχμᾶν - - - -].
[Ἀρι]στόφιλος - - - -
- - - - - -

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι κατάλογος τῶν ὑπὲρ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Καμειράδος ἐν Θυσσανοῦντι εἰσενεγκόντων, ὧν τὰ ὀνόματα ἐγράφησαν μετὰ τὸν τρίτον στίχον εἰς δύο στήλας.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ τρίτου στίχου πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ ἀναγνώσωμεν [ἑ]κατὸν κα[ὶ]. Ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἐν τοῖς τρισὶ πρώτοις στίχοις, μεθ᾽ οὓς ἕπονται τὰ ὀνόματα, ἐν τοι-

αὐτὴ ἐπιγραφῇ καθιστᾷ πιθανωτάτην τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δευτέρου στίχου, γενομένην κατὰ ψήφισμα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, καθ᾽ ὃ οἱ βουλόμενοι τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων προσεκαλοῦντο νὰ εἰσφέρωσιν εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως καὶ τὴν φυλακὴν τῆς χώρας ὑπὸ τὸν ἑξῆς ὅρον: *μὴ ἐξέστω δὲ μηθενὶ ἐπιδοῦναι πλέον* HH *δραχμῶν μηδ᾽ ἔλαττον* ꟼ (Dittenberger Syll.[2] 232). Λαμβανομένης δ᾽ ὑπ᾽ ὄψιν τῆς ἄνω ἀναλογίας, ἴσως ἐπετρέπετο ἡμῖν νὰ συμπληρώσωμεν τὸν τρίτον στίχον ὡς ἑξῆς: *κα[ὶ οὐκ ἔλαττον δραχμᾶν εἴκοσι πέντε]*.

Ἡ λατρεία τῆς Ἀθηνᾶς Καμειράδος προέρχεται βεβαίως ἐκ Καμείρου· μνεία δ᾽ αὐτῆς γίνεται καὶ ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Ρόδου (IG XII[1] 786, στ. 6-7).

F′). *Λουμπουνεᾶς.*

Μεταξὺ τῶν πρὸ τοῦ λιμένος τοῦ Βοσπόρου κειμένων νησίδων καταλέγεται καὶ ἡ «Λουμπουνεά». Ὡς ἐφ᾽ ὅλων τῶν νησίδων τούτων παρατηροῦνται ὀλίγα ἐρείπια ἀρχαῖα καὶ πλεῖστα τῶν βυζαντιακῶν καὶ ἱπποτικῶν χρόνων, οὕτω καὶ ἡ Λουμπουνεὰ διασῴζει ἔτι λείψανα μικροῦ φρουρίου καὶ δύο βυζαντιακῶν ἐκκλησιῶν, ὧν ἡ παρὰ τὸν ὁρμίσκον αὐτῆς κειμένη, τὸν πρὸς ἤπειρον τετραμμένον, καλεῖται κατὰ τὴν παράδοσιν «ἅγιος Ἀθανάσιος». Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι καὶ λείψανα ἀρχαίου ἑλληνικοῦ οἰκοδομήματος, ἐν οἷς εὑρέθη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή.

Ἀριθ. 57. Τέσσαρα θραύσματα ἐκ μαρμάρου μελανίζοντος, καλῶς πρὸς ἄλληλα ἐφαρμοζόμενα. Τὸ ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων θραυσμάτων ἀποτελούμενον μέρος τῆς πλακός, ἥτις εἶναι ἐλλιπὴς πρὸς τἀριστερά, ἔχει ὕψος 0·17, πλάτ. μέγ. 0 44, πάχ. 0·19. Ὕψος γραμμάτων 0·013-0·023.

////Λ////	ΦΙΛΙ⌐ΠΕΞΑΝΘΙΕ
//////////	Γ \ΤΗΡΜΗΝΟΦ ΛΑΣ
	ΧΡΗΣΤΕΧΑΙΓΕ
- - - - -	Φίλι[π]πε Ξάνθιε
- - - - -	π[α]τὴρ Μηνοφίλας
	χρηστὲ χαῖρε.

Ἡ πρὸς τἀριστερὰ ἐπιγραφή, ἧς ἀρκετὸν μέρος ὑπῆρχεν ἐπὶ τοῦ ἐλλείποντος μέρους τῆς πλακός, θὰ ἀνεφέρετο ἴσως εἰς τὴν πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Φιλίππου ἀποθανοῦσαν Μηνοφίλαν.

Ζ′). *Βοσπόρου.*

Ἀριθ. 58. Στήλη ἐκ μαρμάρου ὑπομέλανος μετὰ πλαισίων ἄνωθι καὶ κάτωθι κατεστραμμένων καὶ ἀκρωτηρίων, ἴσως ἄνωθι καὶ ἀετωμάτων κατὰ τὰς τρεῖς πλευράς. Ὕψ. μέγ. 0·383, πλ. 0·452, πάχ. 0·227 ἄνω, 0·218 ἐν τῷ μέσῳ, 0·229 κάτω. Ἡ ἄνω πλευρὰ διασῴζει διαιρέσεις, ἐξ ὧν διακρίνονται ὅτι ὑπῆρχον δύο κιόνια διαμέτρου 0·10, ἐφ᾽ ὧν πιθανῶς ἐφηρμόζοντο ἀγαλμάτια. Ὑποκάτω ὑπάρχει ὀπή, δι᾽ ἧς ἐστερεοῦτο ἡ στήλη ἐπὶ ἰδιαιτέρας βάσεως. Ὕψ. γραμμ. 0·011-0·035.

Εἰκὼν 12 (ἐπιγρ. ἀριθ. 58). Ἐπιτύμβιον.

Ἐτυπ. 20.8.11.

[Δάμ]ατ⟨ε⟩ρ[ι];
'Εστιοδώρου Β(οσ)πο(ρα)ν(οῦ)
τοῦ Τριπτολέμου καὶ
τᾶς ματρὸς αὐτοῦ Λη-
τοδώρας, τᾶς γυναικ-
[ὸς] 'Εστιοδώρου τοῦ
"Αρχοντο[ς Εὐ]χαριστία[ς].

'Ο στίχ. 1 εἶναι κεχαραγμένος ἐπὶ τοῦ ἄνω πλαισίου, ὁ δὲ στίχ. 7 ἐπὶ τοῦ κάτω. Ὑποπτεύομεν ὅτι ἐπὶ τῆς στήλης πρότερον ὑπῆρχεν ἄλλη συντομωτέρα ἐπιγραφή, ἥτις ἐξηλείφθη καὶ εἶτα ἐχαράχθη ἡ ἄνω, καὶ διὰ τοῦτο οἱ στίχοι 1 καὶ 7 ἐχαράχθησαν δι' ἔλλειψιν χώρου ἐπὶ τῶν πλαισίων. Ἴσως ὅμως ὁ στίχ. 1 ἀπέμεινεν ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας ἐπιγραφῆς.

Στίχ. 2. Περὶ τῆς συμπληρώσεως τῆς ἐν τέλει τοῦ στ. τούτου βραχυγραφίας ἰδὲ ΑΕ 1907, 217.

'Αριθ. 59. Θραῦσμα λίθου λευκοῦ· μετεκομίσθη εἰς Σύμην πρὸ ἐτῶν καὶ ἐνετειχίσθη εἰς οἰκίαν παρὰ τὴν προκυμαίαν. Ὕψ. γραμμ. 0·02-0·039.

////ΣΑΙΟΣΑΡΧΕΡΑΝΙΣ////
[Μου;]σαῖος ἀρχερανισ[τάς].

'Αριθ. 60. 'Επίστημα λίθου ὑπομέλανος ἐντετειχισμένον εἰς περίβολον τουρκικῆς καλύβης. Ὕψ. ἔχει 0·43, πλ. 0·79, πάχ. 0·72. Ὕψος γραμμάτων 0·022 0·036.

ΝΙΚΑΙΝΕΤΟΣΑΘΑΝΟΔΩΡΟΥ
Νικαίνετος 'Αθανοδώρου.

'Αριθ. 61. 'Επίστημα ἐντετειχισμένον εἰς ὃν καὶ ἡ ἄνω ἐπιγραφὴ περίβολον, ὕψους 0·47, πλ. 0·96, πάχ. 0·50. Ὕψ. γραμμ. 0 021-0·027.

ΚΛΗΝΩΑΓΗΣΑΓΟΡΑ	Κληνὼ 'Αγησαγόρα
ΝΙΚΑΙΝΕΤΟΥΔΕΓΥΝΑ	Νικαινέτου δὲ γυνά.

Πιθανῶς ὁ Νικαίνετος, οὗ γυνὴ ἡ Κληνὼ 'Αγησαγόρα, εἶναι ὁ ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 60 ἐπιγραφῇ Νικαίνετος 'Αθανοδώρου.

'Αριθ. 62. Πλὰξ ἐξ ἀσβεστολίθου ἐκτισμένη ἐν οἰκίᾳ παρὰ τὸν λιμένα, ὕψ. 0·35, πλ. 0·74, πάχ. 0·55. Ὕψ. γραμμ. 0·014-0·019.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣΤΕΡΜΕΣΣΕΥΣ
ΜΗΝΙΑΣΣΥΝΝΑΔΙΣ
. . ΝΛ . ΕΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Διονύσιος Τερμεσσεύς,
Μηνιὰς Συνναδὶς
[γυ]ν[ὰ δ]ὲ Διονυσίου.

'Αριθ. 63. Πλὰξ λίθου ὑπομέλανος ἐντετειχισμένη ἐν Τουρκικῇ οἰκίᾳ, κειμένη εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας περίπου ὥρας ἀπὸ τοῦ λιμένος. Ὕψ. 0·96, πλάτος ἴσον τῷ ὕψει.

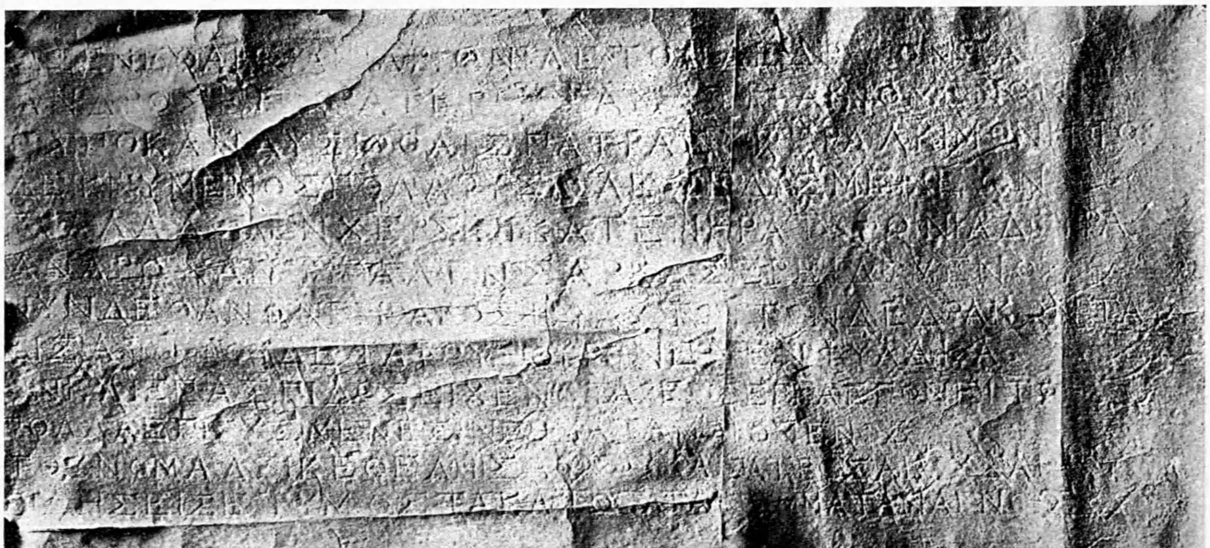

Εἰκὼν 13 (ἐπιγρ. ἀριθ. 63). 'Επιτύμβιον ἐπίγραμμα.

Ὦ ξένε, θάησαι παριὼν ἰδὲ τόνδε δράκοντα,
ἀνδρὸς ἐπὶ κρατερο[ῦ] σάματι φαινόμενον·
ὅς ποκα ναυσὶ θοαῖς πάτρας ὑπεράλκιμον ἦτορ
δεικνύμενος, πολλοὺς ὤλεσε δυσμενέων.
Πολλὰ δ' ὅ γ' ἐν χέρσωι κατενήρατο φοίνια δοῦρα
ἀνδρῶν ἀντιπάλων σάρκας ἐρειδόμενος.
Νῦν δὲ θανὼν γηραιός, ἐπ' αὐτῶι τόνδε δράκοντα
εἵσατο τοῦδε τάφου θυρῶν ἔμεν φύλακα,
ὃν καὶ ἐπ' ἀσπίδος εἶχεν, ὅτ' Ἄρεος ἔργα ἐπονεῖτο,
πολλὰ ἐπὶ δυσμενέσιν πήματα μαιόμενος.
Τοὔνομα δ' εἴ κ' ἐθέλῃς αὐτοῦ καὶ πατρὸς ἀκοῦσαι,
εἰδήσεις ἐτύμως τὰ κατώτατα γράμματ' ἀναγνούς.

Ἀπολλώ[νι]ος [. . . . . .]ωνος.

Γράμματα ἐπιμεμελημένα κοσμούμενα κατὰ τὰ ἄκρα μικραῖς κεραίαις· ἀνήκουσιν εἰς τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ Β' π.Χρ. αἰῶνος καὶ ἔχουσιν ὕψος 0·01-0·018, τὰ δὲ τοῦ ὀνόματος μείζονα τῶν ἄλλων, 0·018-0·028.

Στίχ. 8· μεταξὺ ΤΑΦΟΥ καὶ ΘΥΡΩΝ διάστημα κενόν.

Στίχ. 10· ἐν λέξει ΜΑΙΟΜΕΝΟΣ ὁ χαράκτης ἀντὶ τοῦ πρώτου Μ ἐχάραξε Γ, ὅπερ ἔπειτα διωρθώσατο.

Στίχ. 12· ἐν τῇ τελευταίᾳ συλλαβῇ τῆς τελευταίας λέξεως ὁ χαράκτης ἐχάραξε πρῶτον Ω, ἐφ' οὗ ἔπειτα ΟΥ· ἕνεκα τούτου τὰ γράμματα ταῦτα, ἅτε καταλαβόντα χῶρον ἑνὸς μόνου γράμματος, συνεπυκνώθησαν.

Στίχ. 8· ὁ πρῶτος ποὺς τοῦ δευτέρου πενταμέτρου ἔχει οὕτω ◡ – ◡.

Στίχ. 12 ἀντὶ καταληκτικοῦ ἐποιήθη ἀκατάληκτος.

Ἐν στίχ. 3 ὁ κ. Λεονάρδος προτιμᾷ τὴν ἀνάγνωσιν ***πάτρας ὕπερ ἄλκιμον.***

Πατρὶς τοῦ Ἀπολλωνίου εἶναι τὸ Βόσπορον, ὅπερ κατὰ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ τάττομεν τὸ ἐπίγραμμα, ὑπήγετο, ὡς καὶ ἅπασα ἡ Περαία, εἰς τὴν Ροδιακὴν Συμπολιτείαν. Ἐπολέμησε δὲ ὁ Ἀπολλώνιος καὶ ὡς ὁπλίτης ὑπὸ στρατηγὸν Ρόδιον καὶ ἐπὶ τῶν νεῶν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἃς αὕτη παρέσχεν εἰς τὴν Ρόδον. Οὐδόλως δὲ πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ Βόσπορον ἀνέλαβε πόλεμον κατ' ἄλλου, ὅπερ ὅλως ἀπίστευτον. Ἐκ τοῦ χρόνου δέ, ἐν ᾗ τάττομεν τὸ ἐπίγραμμα, ἀγόμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ Ἀπολλώνιος ἐπολέμησε ἐν τοῖς κατὰ τὰ τέλη τῆς Γ' καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Β' ἑκατονταετηρίδος πολέμοις τῶν Ροδίων πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν Ε'.

Παρὰ τὴν θέσιν, ἐν ᾗ ἀνευρέθη τὸ ἐπίγραμμα, παρατηροῦνται ὡραῖα λείψανα μικροῦ μαυσωλείου, ὅπερ ἴσως ἦτο ὁ τάφος τοῦ Ἀπολλωνίου. Ἐπὶ τῶν ***θυρῶν*** (περὶ τῆς λέξεως πρβ. ΑΕ 1907, 211, ἀριθ. 5) τοῦ τάφου τούτου ὑπῆρχεν ἐν ἀναγλύφῳ ὁ δράκων, ὃν ὁ Ἀπολλώνιος εἶχεν ὡς ἔμβλημα ἐπὶ τῆς ἀσπίδος αὐτοῦ.

Ἀριθ. 64. Πλὰξ λίθου ὑπομέλανος ὕψ. 0·48, πλ. 0·98, πάχ. 0·49. Ὕψ. γραμμ. 0·015-0·021.

ΕΥΦΑΝΙΣΚΟΣΓΕΙΣΑΓΟΡΑ

Εὐφανίσκος Πεισαγόρα.

Ἀριθ. 65. Βάσις λίθου ὑπομέλανος, κειμένη ἐν τῇ παραπλεύρως τοῦ Τουρκικοῦ σχολείου ὁδῷ. Ὕψος αὐτῆς 0·28, πλ. 0·78, πάχ. ἴσον τῷ πλάτει. Ὕψ. γραμμ. 0·026-0·029.

ΣΚΟΠΑΣ	Σκόπας
ΠΙΣΙΔΑΣ	Πισίδας.

Ἀριθ. 66. Θραῦσμα ἐξ ἀσβεστολίθου ἐντετειχισμένον ἐν τῷ πρὸς τὴν θάλασσαν τοίχῳ τοῦ τουρκικοῦ σχολείου. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι τεθραυσμένη τὰ πλάγια. Ἔχει ὕψος 0-15, πλάτ. μέγ. 0·48. Ὕψος γραμμάτων 0·018-0·03.

Εἰκὼν 14 (ἐπιγρ. ἀριθ. 66). Ἀναθηματική.

[. . . ο]ς Πα[τ]αρεὺς [σ]τεφανωθεὶ[ς ὑπὸ τοῦ κοινοῦ]
[τοῦ Ἀφροδε]ισιαστᾶν Σωτηριαστᾶν [. . . . στᾶν]
[θαλλίνωι (;) στε]φάνωι καὶ [χ]ρυσέωι [καὶ τιμαθεὶς εὐεργεσίαι καὶ]
ἀτελείαι πάντ]ων, Ἀ[πόλλω]νι Δαλίωι.

Ἀριθ. 67. Θραῦσμα μαρμάρινον ὕψους 0·15, πλ. 0·24, πάχ. 0·08. Ὕψ. γραμμ. 0·014-0·023.

ΑΓΙΔΟΣ [Ὁ δεῖνα] Ἄγιδος ἢ Νικ]άγιδος.

Ἀριθ. 68. Βάσις λιθίνη ὕψ. 0·51, πλ. 0·50, πάχ. 0·37. Ὕψ. γραμμ. 0·014-0·02.

ΘΑΡΣΥΝ////ΝΤΙ [Θ]αρσύν[ο]ντι
ΗΡΩΙ ἥρωϊ.

Η΄). Τύμνου (Λόστας).

Ἐν τῇ νοτίᾳ παραλίᾳ τοῦ Δωρικοῦ κόλπου, τοῦ σημερινοῦ κόλπου τῆς «Ρένας», κεῖται ἡ «Λόστα», λιμὴν ἀρκετὰ εὐρὺς καὶ ἔχων τὸ στόμιον στενόν. Περὶ τὸν λιμένα τῆς Λόστας τὸ ἔδαφος εἶναι μὲν λίαν ἀνώμαλον, κατατεμνόμενον εἰς λόφους, κοιλάδας, φάραγγας καὶ διαφόρους ἄλλους σχηματισμούς, ἀλλὰ διαρρέεται ὑπὸ ἀφθόνων ὑδάτων πολλῶν πηγῶν, καθιστάντων τὸ ἔδαφος αὐτῆς εὐφορώτατον. Σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ Ὀθωμανῶν, ὧν αἱ καλύβαι εἶναι διεσπαρμέναι εἰς διαφόρους θέσεις.

Ἐν ᾧ ὁλόκληρος ὁ λιμὴν καὶ ἡ περὶ αὐτὸν περιφέρεια λέγεται ἐν γένει «Λόστα», οἱ κάτοικοι Ὀθωμανοὶ «Λόσταν» καλοῦσι μόνον τὸ κεντρικὸν μέρος τῆς ἐσωτερικῆς περιφερείας τοῦ λιμένος, ἔνθα καὶ ἀρχαία ἀκρόπολις μικρὸν ἀπὸ τῆς παραλίας ἀπέχουσα. Τὸ δὲ πρὸς ἀνατολὰς μέρος καλοῦσι «Λαππᾶν», ὅπου ἐπὶ λόφου κατηρειπωμένον μεσαιωνικὸν φρούριον. Περαιτέρω ἡ ξηρὰ σχηματίζει οἱονεὶ γλῶσσαν, προχωροῦσαν ἀρκετὰ εἰς τὴν θάλασσαν. Αὐτόθι φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ὁ κυρίως ἀρχαῖος λιμήν, διότι καὶ σήμερον τὸ μέρος τοῦτο τοῦ λιμένος θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ναυτικῶν ὡς τὸ ἀσφαλέστατον. Πρόκειται δὲ τῆς θέσεως ταύτης νησὶς μικροτάτη, καλυπτομένη ὑπὸ μεσαιωνικοῦ κατηρειπωμένου πύργου.

Τὸ πρὸς δυσμὰς τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ λιμένος μέρος λέγεται «Γεμετζίκ», τὸ δὲ πρὸς τἀριστερὰ τῇ εἰσόδῳ οἱ μὲν Ὀθωμανοὶ καλοῦσιν «Ἔρλε», οἱ δὲ Συμαῖοι «*Φετρὰ*» ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ *φρεάτων*. Ἐνταῦθα ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὑπάρχουσι καὶ ἐρείπια δύο ναῶν. Διακρίνονται δ᾽ ἔτι εἰς ἀμφοτέρους ἐστρωμένα διὰ πλακῶν τὰ διὰ τὰς θυσίας διαμερίσματα καὶ αἱ βάσεις, ἐφ᾽ ὧν οἱ βωμοί, καὶ αἱ δι᾽ ὧν ἔρρεον τὰ αἵματα τῶν σφαγίων αὔλακες καὶ τὰ ἐπιμελῶς λελαξευμένα τῶν αἱματοδόχων στόμια.

Ἡ προκειμένη τοῦ λιμένος καὶ οἱονεὶ κλείουσα αὐτὸν μικρὰ χερσόνησος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν λέγεται «Σίλιμαν», ὑπὸ δὲ τῶν Συμαίων «Παλοῦντα».

Ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Λόστας φαίνονται τὰ ἐρείπια μεγάλης ἐκκλησίας βυζαντιακῆς, ἀνεγερθείσης ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίου μνημείου. Ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῆς ὑπάρχει ἐντετειχισμένον τὸ βάθρον, ἐφ᾽ οὗ ἡ ὑπ᾽ ἀρ. 76 ἐπιγραφή, καὶ ἄλλα μετ᾽ αναγλύφων στεφάνων.

Ἀξιοσημείωτον τὸ μεταξὺ δύο βουνῶν παρὰ τὰ ἐρείπια ἐκκλησίας βυζαντιακῆς ἀρχαῖον φρέαρ, ἐκτισμένον δι᾽ ὡραιοτάτων ἰσοδομικῶν λευκῶν λίθων, ὅπερ καλεῖται τουρκιστὶ «τσάι κουγιοῦ» (ποταμοῦ φρέαρ). Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ὁδηγοῦ Ὀθωμανοῦ τὸ φρέαρ ἦτο ἀνοικτὸν ἄνωθεν καὶ ἀρκετὰ ἐπίμηκες καὶ κατήρχοντο εἰς αὐτὸ ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς διὰ κλίμακος. Πρὸ ὀλίγων ὅμως ἐτῶν οἱ Ὀθωμανοὶ ἔφραξαν αὐτὸ ἄνωθεν διὰ λίθων ὀγκωδῶν καὶ ἀφῆκαν μόνον πρὸς τὴν δυσμικὴν πλευρὰν ἄνοιγμα στρογγύλον, ἐξ οὗ κάλλιστα παρατηρεῖται τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ φρέατος καὶ ἡ ἐνδότατα κειμένη κλῖμαξ. Ὁ αὐτὸς ὁδηγὸς Ὀθωμανὸς ἐβεβαίωσεν ἡμᾶς ὅτι πρὸς τἀνατολικὰ τοῦ φρέατος τούτου ὑπάρχει ὑδραγωγεῖον ἀρχαῖον, διοχετεῦον τὰ ὕδατα πρὸς τὴν Λόσταν, καὶ ἄλλαι πηγαὶ «γετὶ κουγιοῦ» (ἑπτὰ φρέατα) καλούμεναι, ἅτινα δὲν ἐπεσκέφθημεν.

Ἐν Λόστᾳ λοιπὸν ἔκειτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πόλις οὐχὶ ἀναξία λόγου. Ἐνταῦθα τίθεται ὑπὸ τοῦ Hula καὶ Szanto ἡ Ὑγασσὸς καὶ ὁ ὁμώνυμος αὐτῇ δᾶμος Ὑγασσέων (S. B. Wiener Ak 1894, I, 33). Τούτοις ἠκολούθησεν ὁ Hiller von Gaertringen (JöaI VII 86). Ὁ δὲ R. Kiepert (Karte von Kleinasien, 1904, DI Budrum) τίθησι τὴν Ὑγασσὸν ἐκεῖ, ἔνθα σήμερον κεῖται τὸ τουρκικὸν χωρίον «Παΐρι» εἰς ἱκανὴν ἀπὸ τῆς Λόστας πρὸς τὰ βορειανατολικὰ αὐτῆς ἀπόστασιν. Ἀλλ᾽ οὐδετέρα τῶν θέσεων τούτων τῆς Ὑγασσοῦ συμφωνεῖ πρὸς τὸ χωρίον Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (Ἐθν. ἐν τῇ λ.) «Ὑγασσός, πόλις Καρίας, ὡς Βουβασσός, Κρυασσός· τὸ ἐθνικὸν Ὑγάσσιος ὡς Βουβάσσιος· λέγεται καὶ Ὑγάσσειον πεδίον διὰ διφθόγγου, ἀφ᾽ οὗ καὶ Ὑγασσεύς», διότι οὔτε ἐν τῇ Λόστᾳ καὶ τῇ

καὶ Ὑγασσεύς», διότι οὔτε ἐν τῇ Λόστᾳ καὶ τῇ περιχώρῳ αὐτῆς, οὔτε ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Kiepert ὁριζομένῃ διὰ τὴν Ὑγασσὸν θέσει οὐδὲν πεδίον ἔστω καὶ μικρὸν ὑπάρχει. Πρέπει λοιπὸν νὰ ζητήσωμεν τὴν Ὑγασσὸν ἐν τῇ Περαίᾳ πλησίον «πεδίου»· διὰ τοῦτο δὲ φρονοῦμεν ὅτι ἡ Ὑγασσὸς ἔκειτο παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ Δωρικοῦ κόλπου, ἔνθα καὶ πεδίον εὐρὺ ἐκτείνεται, ὅπου ἡ νῦν Ρένα.

Ἐν δὲ τῇ Λόστᾳ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Τύμνος. Κατὰ τὸν γεωγράφον Μέλαν (I, 84) πρέπει νὰ ζητήσωμεν τρεῖς κατὰ σειρὰν λιμένας μετὰ τὸν τῆς Θυσσανοῦντος, ὧν ὁ πρῶτος εἶναι ὁ Τυμνίας. Τὸ αὐτὸ περίπου διδάσκει ἡμᾶς καὶ ὁ Πλίνιος (Nat. hist. V, 104). Ἀλλ' ἐκ τῆς ἐξακριβώσεως τῆς θέσεως τῆς πόλεως Θυσσανοῦντος (ΑΕ 1907, 212, BCH 1886, 263, ἀριθ. 8) ὁρισθέντος ἤδη ἀκριβῶς τοῦ λιμένος αὐτῆς, ὡς καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῦ τοῦ Βοσπόρου (ΑΕ 1907, 271), ὑπολείπονται κατὰ τὸν Μέλαν οἱ ἐπὶ τῶν παραλίων τοῦ Δωρικοῦ κόλπου κείμενοι tres ex ordine sinus, ἤτοι ὁ τῆς Λόστας, Τυμνίας, ὁ ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Δωρικοῦ κόλπου Σχοῖνος καὶ ὁ ἐπὶ τῶν βορείων παραλίων τοῦ αὐτοῦ κόλπου Βουβάσιος. Εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα καταλήγομεν, ἂν ἀναδρομικῶς, ἀπὸ τοῦ Βουβασίου λιμένος ἀρχόμενοι, ἀπεπειρώμεθα νὰ ὁρίσωμεν τὴν θέσιν τοῦ Σχοίνου καὶ τοῦ Τυμνίου.

Ἐκτὸς τῶν ἄνω ἔχομεν καὶ τὰς ἐξῆς καταχωριζομένας ἐπιγραφάς, ἐξ ὧν μανθάνομεν τὰ ὀνόματα τριῶν Τυμνίων, τοῦ Πεισιάνακτος Ἀπολλοδώρου καθ' ὑοθεσίαν δὲ Γόργωνος (ἀριθ. 70 καὶ 71), τοῦ Θρασυδάμου Δαματρίου (ἀριθ. 72) καὶ τοῦ *δεῖνος* Δαμώνακτος (ἀριθ. 77). Ἀλλὰ γνωρίζομεν ἔτι καὶ ἄλλας ἐπιγραφὰς ἐν Λόστᾳ ἀναγραφούσας Τυμνίους, ἃς δὲν ἐκδίδομεν ἐν τῷ παρόντι δι' ἔλλειψιν ἐκτύπων.

Οὕτω ἡμεῖς τοὐλάχιστον νομίζομεν πιθανὸν ὅτι ἐν Λόστᾳ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Τύμνος, ἥτις ἦτο ἡ πρωτεύουσα πόλις τοῦ ὁμωνύμου αὐτῇ δάμου Τυμνίων, ὅστις ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀντεπροσωπεύετο ἐν τῇ Ροδιακῇ συμπολιτείᾳ.

Ἀριθ. 69. Βάθρον ὀρθογώνιον λίθου ὑπομέλανος κείμενον πλησίον τῆς παλαιᾶς οἰκίας Μουλλᾶ Μεεμέτ· ἔχει ὕψος 0·59, πλάτ. 1·00, πάχ. 0·78. Ὕψ. γραμμ. 0·037-0·56.

////ΤΑΜΙ////	[Ἀρ]τάμι[τι]
////ΑΠ⊂ ΛΛΟΔΩ////	[ὁ δεῖνα] Ἀπ[ο]λλοδώ[ρου].

Τὰ στοιχεῖα τοῦ στίχ. 1 εἰσὶ μείζονα καὶ ἀραιότερα τῶν τοῦ στίχ. 2. Ἡ ἀναθηματικὴ αὕτη ἐπιγραφὴ ἐσυνεχίζετο πρὸς τἀριστερὰ ἐπὶ ἄλλης πλακός, παραπλεύρως τῇ ἄνω ἱδρυμένης.

Ἀριθ. 70. Ὀγκῶδες βάθρον ὀρθογώνιον λίθου ὑπομέλανος, εὑρισκόμενον πλησίον τῆς παλαιᾶς οἰκίας Μουλλᾶ Μεεμὲτ ἀνεστραμμένον καὶ ἔχον ἐπ' αὐτοῦ ἀλλεπάλληλα ἕτερα βάθρα, ἴσως καὶ ταῦτα ἐνεπίγραφα· ἕνεκα τούτου ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ καταμέτρησις τοῦ βάθρου καὶ ἡ ἀπόκτησις ἐκτύπου καὶ ἡ ἀνάγνωσις ὁλοκλήρου τῆς ἐπιγραφῆς. Ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ λίθου ἀνέγνωμεν:

Α Τ Ρ Ι Κ Α Ι	[Δάμ]ατρι καὶ [Κόραι]
ΠΕΙΣΙΑΝΑΞΑ	Πεισιάναξ Ἀ[πολλοδώρου]
ΚΑΘΥΟΘ	καθ' ὑοθ[εσίαν δὲ]
ΓΟΡΓΩ	Γόργω[νος]
ΤΥΜΙ	Τύμ[νιος].

Ἐπειδὴ τὰ γράμματά εἰσιν ὅμοια τοῖς ἐν τῇ ἐπομένῃ ἐπιγραφῇ, διὰ τοῦτο συνεπληρώσαμεν ἑκατέραν βοηθούμενοι ἐκ τῆς ἑτέρας, καθότι προφανῶς ὁ αὐτὸς Πεισιάναξ Ἀπολλοδώρου καθ' ὑοθεσίαν δὲ Γόργωνος Τύμνιος ἀνέθηκέ τι ἀνάθημα κατὰ μὲν τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν *Δάματρι καὶ Κόραι*, κατὰ δὲ τὴν ἐπομένην *Διὶ πατρώιωι*.

Ἀριθ. 71. Θραῦσμα βάθρου ὀρθογωνίου ἐκ λίθου ὑπομέλανος, κείμενον παρὰ τὴν ἄνω ἐπιγραφήν. Ὕψος 1·05, πλάτ. 1·03, πάχ. 0.71. Ὕψ. γραμμ. 0·35-0·05.

ιι Ι	[Διὶ πτρῴι]ωι
ΠΟΛΛΟΛ	[Πεισιάναξ Ἀ]πολλο[δώρου]
ΘΕΣΙΑΝΔΕ	[καθ' ὑο]θεσίαν δὲ
ΓΩΝΟΣ	[Γόρ]γωνος
ΥΜΝΙΟΣ	[Τ]ύμνιος.

Ἀριθ. 72. Βάθρον λίθου μελανίζοντος, κείμενον ὀλίγον ἄνωθι τῆς οἰκίας τοῦ Μουλλᾶ Μεεμέτ. Ὕψ. γραμμ. 0·018-0·029.

Θ ͻΑΣΥΔΑΜΟΥ	Θ[ρ]ασυδάμου
ΔΑΜΑΤΡΙΟΥ	Δαματρίου
ΤΥΜΝΙΟΥ	Τυμνίου.

Ἀριθ. 73. Μαρμάρινον θραῦσμα κείμενον παρὰ τὴν θέσιν *Τσάι κουγιοῦ* καὶ κοσμούμενον ἄνωθι τρο-

χίλοις. Ὕψ. 0·24, πλάτ. μέγ. 0·52, πάχ. 0·35. Ὕψος γραμμάτων 0·021-0·032.

////ΥΜΜΑΧΙ////ΠΑΣΙΚΛ	[Σ]υμμαχί[α] Πασικλ[εῦς]
ΓΥΝΑΔΕΑΡΙ////ΤΕΩ////	γυνὰ δὲ Ἀρι[σ]τέω[ς].

Ἀριθ. 74. Βάσις μετὰ τροχίλου εὑρισκομένη πλησίον τῆς κατὰ τὴν παραλίαν ἐκκλησίας. Ὕψος 0·44, πλ. 0·385, πάχ. 0·42. Ὕψος γραμμάτων 0·015-0.017.

ΛΑΣΟΛΕΩΣ
ΚΑΙ
ΛΜΟΚΡΑΤΕΥΣΣΩΤΗΡΙΔΑ
ΣΟΛΕΩΣ

. . . . .λα Σολέως
καὶ
[Δα]μοκράτευς Σωτηρίδ[α]
Σολέως.

Ἀριθ. 75. Θραύσματα τρία ἐκ μαρμάρου λευκοῦ ἔχοντα ὁμοῦ ὕψος 0·50, πλάτ. 0·75, πάχ. 0·30. Ὕψος γραμμάτων 0·015-0·019. Τὰ γράμματα τοῦ στ. 2 μείζονα.

ΕΥΝΟΙΑΣΕΚΑΚΑΙΚΑΛΟΚΑΓΑΘΙΑΣ
ΘΕΟΙΣ

Εὐνοίας ἕ(νε)κα καὶ καλοκαγαθίας
θεοῖ[ς].

Ἡ ἐπιγραφὴ ἀπετέλει συνέχειαν ἄλλης ἐπιγραφῆς.

Ἀριθ. 76. Στήλη ἐπιτύμβιος ἐντετειχισμένη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς παραλίας. Ὕψος γραμμάτων 0·02-0·026.

////ΥΜΜΑ////ΟΣ	[Σ]ύμμα[χ]ος
ΡΑΣΥΔΑΜΟΥ	[Θρ]ασυδάμου.

Ἀριθ. 77. Βωμὸς ἐκ μαρμάρου ὑπομέλανος σχήματος παραλληλογράμμου ὕψους 0·37, πλάτ. 0·45, πάχ. 0·26. Φέρει ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν καὶ τῶν πλαγίων ὄψεων διάφορα ἀνάγλυφα κοσμήματα. Ἡ ἐπιγραφὴ κεχάρακται ἑκατέρωθεν ἀναγλύφου βότρυος ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν ὄψεως. Ὕψος γραμμάτων 0·008-0·011.

	ΚΑΙ
ΝΑΚΤΟΣ	ΤΑΣΓΥΝΑ
ΙΙΟΥ	ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ
	καὶ
[δεῖνος Δαμώ]νακτος	τᾶς γυν[αικὸς αὐτοῦ]
[Τυμν]ίου	Ἀπολλωνίας.

Ἐν Σύμῃ, κατὰ μῆνα ἰούνιον 1910.

Νικήτας καὶ Μιχαὴλ Δ. Χαβιαρᾶ.

Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἄνδρου

ὑπὸ

Ἰωάννου Κ. Βογιατζίδου.

Ἐκ τῶν ἐνθάδε δημοσιευομένων τεσσαράκοντα ἀρχαίων ἐπιγραφῶν αἱ εἴκοσι καὶ ἓξ εἶναι μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτοι, βραχεῖαν μόνον περὶ αὐτῶν ἀνακοίνωσιν ποιησαμένου ἐκ τῶν ἐμῶν χειρογράφων τοῦ κ. Hiller von Gaertringen ἐν AM 1909 σελ. 185-7 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Funde*· τῶν δὲ λοιπῶν δεκατεσσάρων παρέχομεν ἢ συμπληρώσεις ἀτελῶς ἐκδεδομένων ἤδη ἐν IG XII 5 διὰ διαφόρους λόγους (ἰδὲ κάτ.), ἢ ἐπανορθώσεις κατὰ τοὺς λίθους γενομένας, ἢ παρατηρήσεις [1]. Τῶν πλείστων ἀνεκδότων ἐπιγραφῶν εἶναι ἄγνωστος ὁ τόπος τῆς εὑρέσεως. Ἀπόκεινται δὲ νῦν πᾶσαι ἐν τῷ ἐν τῇ πόλει τῆς Ἄνδρου ἀρχαιολογικῷ μουσείῳ [2].

Ἀριθ. 1. Βάσις μαρμαρίνη παραλληλεπιπεδοειδής, ἀριστερὰ ἐλλιπής· ὕψ. 0·085, πλ. σωζόμ. 0·13, πάχ. 0·15· ἄνωθεν φέρει κοίλωμα βάθους 0·04. Κυμάτιον ἄνω καὶ κάτω ὑπάρχει μόνον ἐπὶ

[1] Περὶ τῆς IG XII 5, 722 ἐπιγραφῆς ἰδίαν μελέτην (μετὰ συμπληρώσεων καὶ παρατηρήσεων) ἐδημοσιεύσαμεν ἐν *Ἀθηνᾷ* ΚΒ' 1910 σελ. 97 κέ.. Ἐνταῦθα δ' ἐπανερχόμενος εἰς αὐτὴν σημειῶ ὅτι τὸ ἐν στίχ. 12φ (καὶ 42φ) χάσμα κατὰ τὸν κ. Λεονάρδον συμπληρωτέον ὧδε· ΕΝΤ[οῖ]ΣΕΝΝ[όμοις χρ]ΟΝ[οις]· τῷ ὄντι δ' εὐαρμοστεῖ τελείως ἡ ἀνάγνωσις αὕτη (πρβ. Wilhelm ἐν Wiener Studien 1907, 7, IG. XII 8 269). Ἐν δὲ στίχ. 32φ ἀναθεωρήσας μετὰ τοῦ Th. Sauciuc τὸν λίθον ἐξηκρίβωσα ὅτι τὸ δεύτερον τῶν σῳζομένων γραμμάτων εἶναι Τ καὶ οὐχὶ Π, ὅθεν προκύπτει ΑΤΩΝΤΕΑΝΑΠΕ[μ-.

[2] Ἐλπίζομεν ὅτι προσεχῶς θέλομεν συλλέξει καὶ ἀνακοινώσει πληροφορίας περὶ τῆς προελεύσεως ἑκάστης ἐπιγραφῆς.

τῆς προσθίας καὶ δεξιᾶς ἐπιφανείας οὐχὶ δὲ τῆς ὀπισθίου, ἥτις δὲν θὰ ἦτο ὁρατή. Εὗρον αὐτὸς πρὸ τριετίας ἐντετειχισμένην ἐν τοίχῳ τοῦ ἐν τῇ πόλει Ἄνδρου ἐπὶ τουρκοκρατίας ἱδρυθέντος μοναστηρίου δυτικῶν τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Φραγκομονάστηρον», νῦν δ' ἐντελῶς σχεδὸν κατηδαφισμένου (Μηλιαράκη Ἄνδρος-Κέως σ. 139). Φέρει δ' ἐπὶ τῆς προσθίας μακρᾶς ἐπιφανείας ἐπιγραφὴν (ὕψ. γραμμ. 0·01) τῆς 4ης περίπου π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος.

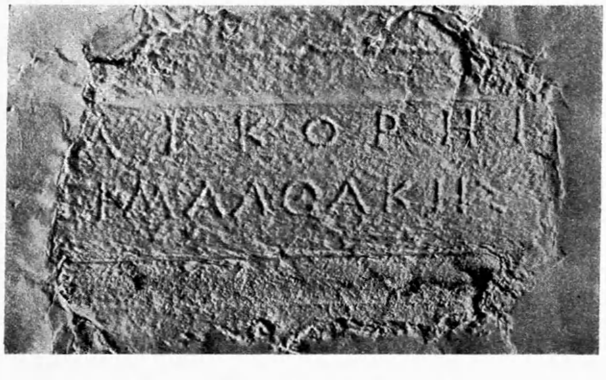

Εἰκὼν 1. Ἐπιγραφὴ ἀναθηματική.

Ταύτην ὁ κ. Hiller (AM 1909, 187) νομίζει συμπληρωτέαν οὕτω:

[Δήμητρι κ]αὶ Κόρηι
[ὑπ]ὲρ Μαλθάκης.

Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἐγγράφων μνημείων εἶναι ἡ πρώτη ἐπιγραφὴ ἐξ ἧς μανθάνομεν ὡρισμένως τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ἐν Ἄνδρῳ· ἐκ δὲ τῶν μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντων νομισμάτων τῆς Ἄνδρου ἦτο γνωστὴ ἡ λατρεία τῆς Δήμητρος (ΔΕΝΑ 1898 πίν. IΓ' ἀρ. 3), οὐχὶ δὲ καὶ ἀσφαλῶς πιστοποιουμένη (αὐτ. σελ. 319 ἀρ. 53).

Ἀριθ. 2. Στήλη λευκοῦ μαρμάρου μόνον κατὰ τὸ πρὸς ἀριστερὰ μέρος σῳζομένη, ὕψ. μέγ. 0·47, πλ. μέγ. 0·23, πάχ. 0·10, τέσσαρα περιέχουσα ψηφίσματα, ὧν τὰ μὲν τρία κατενώπιον φαίνονται, τὸ δὲ τέταρτον κεῖται ἐπὶ τῆς πρὸς τἀριστερὰ πλευρᾶς. Καὶ ἡ ποιότης τοῦ λίθου καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων (2ου π. Χρ. αἰῶνος;· ὕψ. 0·009) καὶ ἡ διάταξις τῶν ψηφισμάτων δεικνύουσιν ὅτι τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς στήλης καὶ τὸ ἑξῆς δημοσιευόμενον ὑπ' ἀριθ. 3 ἀπετέλουν ἓν ὅλον, ὅπερ μετὰ ταῦτα ἐθρυμματίσθη. Περὶ συμπληρώσεως καὶ ἑρμηνείας τοῦ μνημείου τούτου πρβ. τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Hiller λεγόμενα ἐν AM 1909, 185-6. Καθ' ὁλοκληρίαν ὅμως ἀδύνατον εἶναι νὰ σχετισθῇ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη πρὸς τὴν IG XII 5 723 ὡς ὑπὸ τοῦ κ. Hiller (ἔ.ἄ.) εἰκάζεται (*εἰκ.* 2 καὶ 3).

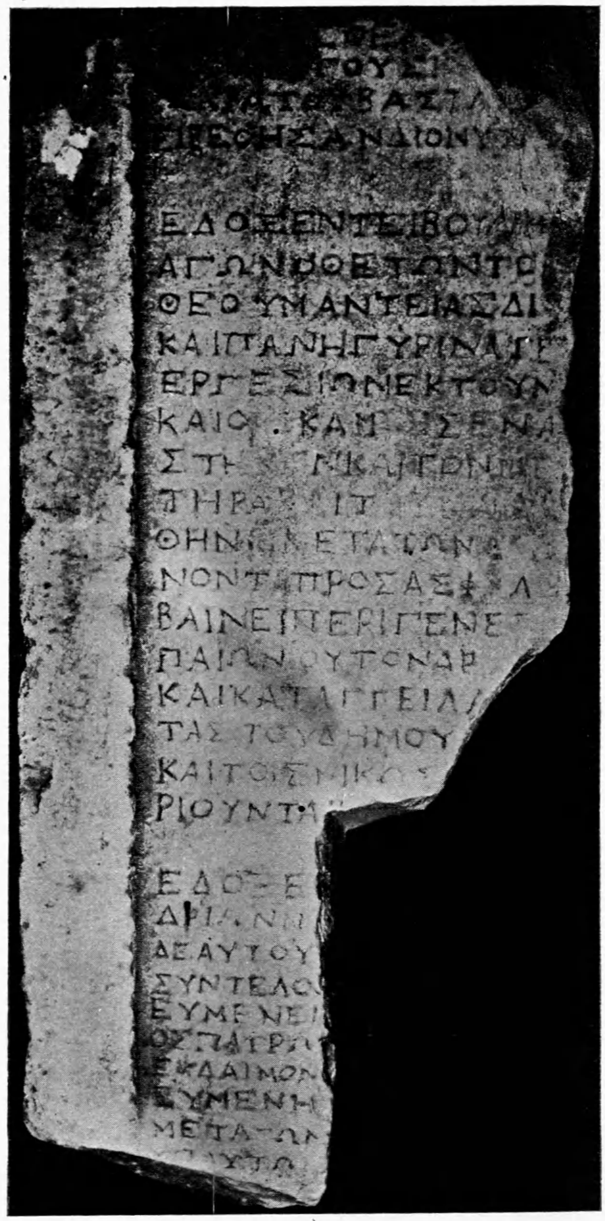

I
II
III

Εἰκὼν 2 (ἐπιγρ. ἀριθ. 2, I-III).

Ἀριθ. 3. Στήλη λευκοῦ μαρμάρου ἀριστερὰ μόνον σῳζομένη, ἀποκεκρουμένη δὲ ἄνωθεν καὶ κάτωθεν, ὕψ. 0·51, πλ. 0·22, πάχ. 0·12· περιέχει πέντε ψηφίσματα, ὧν τὰ τρία ἔμπροσθεν, τὰ δὲ ἄλλα δύο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς· ὕψ. γραμμ. 0·009, τοῦ δὲ 5ου ψηφίσματος τῶν δύο πρώτων στίχων 0·02· ἰδὲ ἄνω ὑπ' ἀριθ. 2 ἐπιγραφήν·

IV

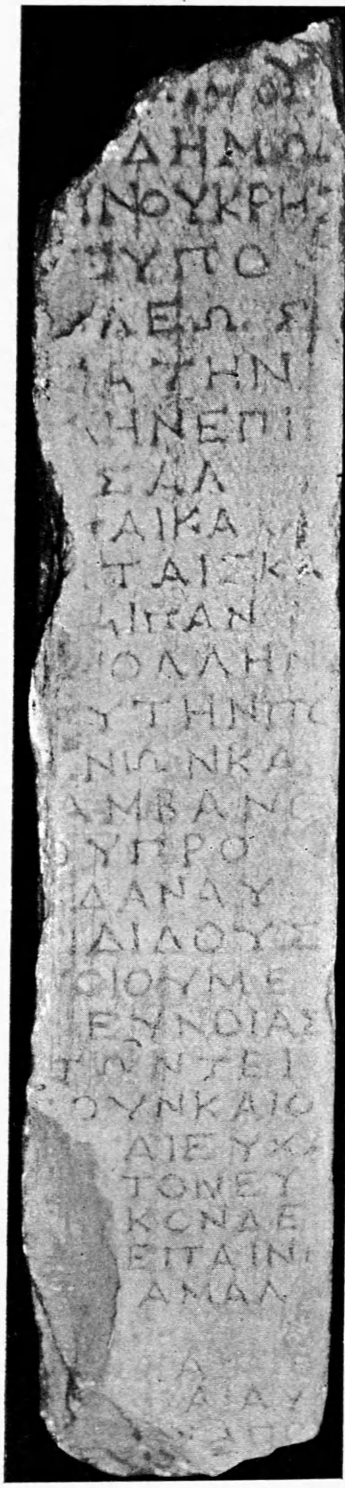

Εἰκὼν 3 (ἐπιγρ. ἀριθ. 2, IV).

πρβ. *Hiller* ἐν AM 1909, 186. Ὡς πρὸς τὸ ἐν στ. 24ῳ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος Σόλωνος παρατηρητέον ὅτι ἀπὸ τοῦ δευτέρου γράμματος Ο μέχρι τοῦ τελευταίου Σ ὁ λίθος φέρει αὐλάκωσίν τινα δηλοῦσαν ὅτι κατ᾽ ἀρχὰς μὲν εἶχε χαραχθῆ ἄλλο ἐκεῖ ὄνομα, εἶτα δὲ διωρθώθη εἰς *Σόλωνος* (**εἰκ.** 4 καὶ 5).

I

II

III

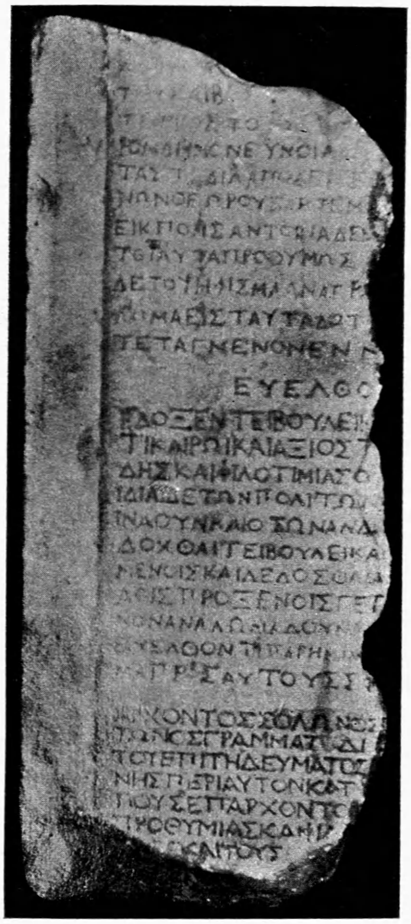

Εἰκὼν 4 (ἐπιγρ. ἀριθ. 3, I-III).

IV

V

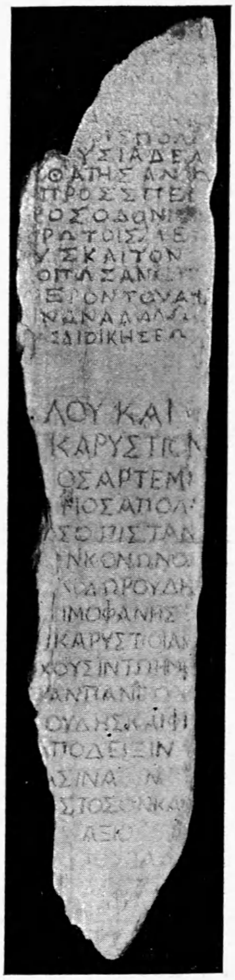

Εἰκ. 5 (ἐπιγρ. ἀρ. 3, IV-V).

Ἀριθ. 4. Βάσις ὑποφαίου μαρμάρου ἑκατέρωθεν ἀποκεκρουμένη, ὕψ. 0·08, σωζ. πλ. 0·50, μέγ. πάχ. 0·18, γράμματα ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ὕψ. γραμμ. 0·05.

ΟΙΠΙΘΟΥΣΤΟΙΣΚΑΤΑ Δι]οπίθους τοῖς κατὰ - -

Ἀριθ. 5. Ἐπιτύμβιος κιονίσκος λευκοῦ μαρμάρου ὕψ. 0·24, πλάτ. 0 22, πάχ. 0 04, ἄνωθεν ἀποκεκρουμένος. Ὕψ. γρ. 0·017.

. . . Α . . . .
. . . ΙΟΥΠΙΝΝΙΟΥ
. . . ΣΙΜ. ΟΥΘΥΓΑΤ.
. . . ΡΑΠΤΗ . . . .
Χ . . ΣΤΗΧΑΙΡΕ

Ἀριθ. 6. Βάσις ὑπερύθρου μαρμάρου ἀποκεκρουμένη κάτωθεν, δεξιὰ καὶ ἄνωθεν· ἡ ἐπιγραφὴ

ρωμαϊκῶν χρόνων· ὕψ. 0·09, πλ. μέγ. 0·27, πάχ. 0·26. Ὕψ. γρ. 0·012.

\- - - - - - -

Α .ΑΣ ΚΤΗΣΙΟΥ
ΚΤΗΣΙΑΣΘΑΡΣΑΓΟΡΟ`
ΑΣΘΑΡΣΑΓΟ

\- - - -

"Α[τλ]ας Κτησίου
Κτησίας Θαρσαγόρο[υ
["Ατλ]ας Θαρσαγό[ρου.

'Αριθ. 7 (εἰκ. 6). Βάσις ὑποφαίου μαρμάρου ὕψ. 0·08, σωζ. πλ. 0.42, πάχ. 0·21· ἀριστερὰ καὶ ἄνωθεν ἀποκεκρουμένη· σχῆμα γραμμάτων (ὕψ. 0·015) ρωμαϊκῶν χρόνων. Πρβ. ΑΜ 1909, 187.

Σημειωτέον ὅτι τὸ πρῶτον ἐκ τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης ἐπιγραφῆς μανθάνομεν περὶ ἀποδόσεως τῆς πατρίου δημοκρατίας τοῖς 'Ανδρίοις.

δημοκρατίας ὑπὸ 'Ρωμαίων
ραι 'Ιάσων Θεοφάνου ὁ ταμίας
[δή]μου.

Εἰκὼν 6 (ἐπιγρ. ἀριθ. 7).

'Αριθ. 8. Μόνον τὸ στενὸν τοῦτο θραῦσμα ἀπέμεινεν ἐκ τοῦ ὅλου βάθρου ὑποφαίου μαρμάρου πεποιημένου· σῳζόμεναι διαστάσεις: ὕψος 0·27, πλ. 0·08, πάχ. μέγ. 0·35· σχῆμα γραμμάτων ρωμαϊκῶν χρόνων. 'Ιδὲ περὶ ταύτης τῆς ἐπιγραφῆς ΑΜ 1909, 187.

Εἰκὼν 7 (ἐπιγρ. ἀριθ. 8).

'Αριθ. 9. Βάσις ὑπερύθρου μαρμάρου ἀποκεκρουμένη ἄνωθεν, δεξιὰ καὶ ἀριστερά· ὕψους 0·18, πλ. 0·17, πάχ. 0·32· περιέχει τιμητικὸν ψήφισμα ρωμαϊκῶν χρόνων. Ὕψ. γρ. 0·013.

ΙΝΑΟΥΝΚΑΙΟΔΗΜΟΣ
ΑΞΙΟΥΣΤΩΝΑΝΔΡ
ΔΗΜΟΝΕΠΑΙΝΕΣΑ
_ΚΑΙΣΤΕΦΑΝΩΙΣΑ
ΝΕΝΤΟΙΣΑΓΩΣΙΝΠΑΣ
ΕΙΑΝΠΟΙΟΥΜΕΝΟΝΠ
ΝΑΓΡΑΨΑΙΔΕΚΑΙ
ΝΚΑΙΣΤΗΣΑΙΠΑ
. .ΩΝ. . .Ο.ΞΕ

\-- ἵνα οὖν καὶ ὁ δῆμος --
\-- ἀξίους τῶν ἀνδρ[ῶν --
\-- δῆμον ἐπαινέσα[ι --
\-- καὶ στεφανῶισα[ι --
\--ν ἐν τοῖς ἀγῶσιν πασ--
\-- ἐπιμέλ]ειαν ποιούμενον π--
\-- ἀ]ναγράψαι δὲ καὶ --
\--ν καὶ στῆσαι πα---
\- - - - - - - - - -

Στίχ. 4. *στεφανῶ⟨ι⟩σαι;* πρβ. *Dittenberger* Syll. 10 *ὁρκῶ⟨ι⟩σαι.*

'Αριθ. 10. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην λίαν ἀτελῶς ἐκδεδομένην ἐν IG XII 5 762 ἐπανεκδίδομεν ἐνταῦθα· εἶναι σαφέστατα λείψανον τιμητικοῦ ψηφίσματος τῆς πόλεως τῶν 'Ανδρίων. Εἶναι δὲ βάθρον πανταχόθεν ἀποκεκρουμένον ὑπερύθρου μαρμάρου ὕψ. 0·20, πλάτ. 0·30, πάχ. 0·32. Ὕψος γραμμάτων 0·02.

'Ετυπ. 20.9.11.

ΠΑΡΑ
Δ..ΙΟΥ.ΟΣΚ
ΙΙΠΟΛΕΙΠΑΝΤΑΣΤ
ΤΟΥΔΗΜΟΥΕΙΣΕΑΥΤ
ΤΩΝΔΗΜΟΣΙΩΝΓΡ
ΣΤΡΕΦΟΜΕΝΟΣΤ
ΔΕΝΙ

- - - - - - παρ[ὰ - - - - - - -
-- δ[ήμ;]ου ὅς κ - -
-- τῆ]ι πόλει πάντας τ--
-- τοῦ δήμου εἰς ἑαυτ[ὸν --
-- τῶν δημοσίων γρ[αμμάτων - -
-- ἀνα]στρεφόμενος τ--
- - - - - - - δενὶ - - - - - -

Ἀριθ. 11. Βάσις ὑποφαίου μαρμάρου, κάτωθεν καὶ δεξιὰ ἀποκεκρουμένη· ὕψ. 0·12, πλάτ. μέγ. 0·27, πάχ. 0·36. Ὕψ. γρ. 0·015. Περιέχει τιμητικὸν ψήφισμα ῥωμαϊκῶν χρόνων.

ΔΕΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙ
ΤΑΤΗΝΑΓΟΡΑΝ
ΔΡΕΣΚΑΛΟΙΚΑΙ
ΧΟΝΤΕΣΔΙΑΤΕ
.ΟΣΕΥΧΑΡΙΣΤ

δὲ βουλόμενοι - - - -
τὰ τὴν ἀγορὰν [- - ἄν-]
δρες καλοὶ καὶ [ἀγαθοὶ --
χοντες διατε[λοῦσι, ἵνα οὖν καὶ ὁ δῆ-]
[μ]ος εὐχάριστ[ος ὢν --

Ἀριθ. 12 (εἰκ. 8). Ἀνάγλυφον λευκοῦ μαρμάρου, ἀριστερὰ καὶ κάτω ἐλλιπές, ὕψ. 0·15,

Εἰκὼν 8.

Σωσίνεως

πλάτ. μέγ. 0·18, πάχ. 0·06, ἐφ' οὗ παρίσταται Ποσειδῶν ἀνακεκλιμένος· τοῦ Ποσειδῶνος σῴζεται μόνον τὸ ἀπὸ τῶν μαστῶν καὶ ἄνω μέρος. Ἡ ὑπερκειμένη ἐπιγραφὴ τοῦ 4ου αἰῶνος. Ὕψ. γρ. 0·01. Κατὰ Δ. Πασχάλην (ἐν ἐφημ. ἡ Φωνὴ τῆς Ἄνδρου ἔτ. 1906 ἀρ. 336) ἐδωρήθη τὸ μικρὸν τοῦτο ἀνάγλυφον ὑπὸ Δημ. Βράϊλα ἐκ Κορθίου τῆς Ἄνδρου.

Τὸ πρῶτον ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης μανθάνομεν τὴν λατρείαν τοῦ Ποσειδῶνος ἐν Ἄνδρῳ.

Ἀριθ. 13 (εἰκ. 9). Ἐπιτύμβιος πλὰξ ὑποφαίου μαρμάρου, ἄνω, ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ ἐλλιπής· ὕψ. μέγ. 0·13, πλ. 0·18, πάχ. 0·04. Κάτω δεξιὰ ἔκτυπος παραλληλεπιπεδοειδὴς τάφος, ἐφ' οὗ

Εἰκὼν 9.

- - - - - - - - - - - -
αὖτει γενεῆς λειψ.

ἐπίκεινται δύο κυκλικοὶ ὄγκοι, ὑπὲρ δὲ τὸν πρῶτον τούτων ἀριστερὰ ἔκτυπος ὁμοίως ἡ κεφαλὴ τοῦ νεκροῦ, παριστανομένη ὅμως οὐχὶ γλυπτικῶς ἀλλὰ ζωγραφικῶς. Ἡ δὲ ἐπιγραφὴ τῶν πρώτων μ. Χρ. αἰώνων ἔμμετρος (;). Ὕψ. γραμμ. 0·02.

Ἀριθ. 14 (εἰκ. 10). Πλὰξ ὑποφαίου μαρμάρου ἀπὸ τριῶν πλευρῶν ἀκανονίστως ἀποκεκρουμένη· ὕψος 0·32, πλάτ. μέγ. 0·38, πάχ. 0·13· σχῆμα γραμμάτων ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ὕψ. γρ. 0·03.

Εἰκὼν 10 (ἐπιγρ. ἀριθ. 14).

-- [Μ]ενεκράτο[υς --
--η;]ν Μενεκρά[της --
-- [κα]τὰ τὴν διαθ[ήκην --

Ἀριθ. 15 (εἰκ. 11). Μαλακὸς καὶ εὔθρυπτος μελανωπὸς λίθος σχήματος παραλληλογράμμου ὀρθοῦ, ὕψους 0·29, πλ. 0.43, πάχ. 0.04· ἄδηλον ἂν εἶναι πανταχόθεν ἀποκεκρουμένος ἢ μόνον δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Σχῆμα γραμμάτων τοῦ 5ου; π. Χρ.

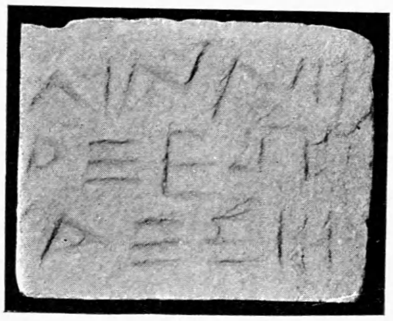

Εἰκὼν 11.

αἰῶνος. Ἡ ἐπιγραφὴ φαίνεται ἐπιτύμβιος· ὁ α΄ στ. φαίνεται ἀποτελῶν ὄνομα γυναικὸς λῆγον εἰς *-μίννη*, ὁ β΄ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἢ τοῦ συζύγου λῆγον εἰς ***-έρξεω*** (γεν. πτώσεως· ἂν μὴ τὸ Ξέρξης ἦτο ξενικὸν ὄνομα, θὰ προυτείνομεν *Ξέρξεω*· ἐν τούτοις ἔχομεν ἤδη ***Ἐρξίας*** γνωστὸν ὄνομα = ***Ἐργίας***)· ὁ δὲ γ΄ εἶναι τὸ ἐθνικὸν *Ναξ(ξ)ίη* δηλοῦν ὅτι ἡ νεκρὰ ἦν ἐκ Νάξου. Ὕψ. γραμμ. 0·06.

Ἀριθ. 16. Βάσις ὑπερύθρου μαρμάρου, ἄνωθεν, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀποκεκρουμένη· μόνον ἡ προσθία ἕδρα θὰ ἔφερεν ἐπιγραφήν· ὕψ. 0·11, πλ. 0·18, πάχ. 0·31. Πιθανώτατα ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι τμῆμα καταλόγου ἐφήβων· πρβ. IG XII 5 729. Σχῆμα γραμμάτων ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ὕψ. γραμμ. 0·02.

ΟΥ	ΝΙΚΟΜ	- - ου	Νικομ[ήδης
Υ	ΘΕΟΔ	- [ο]υ	Θεόδ[ωρος
Υ	ΑΥΛΟΣ	- [ο]υ	Αὖλος
ΊΝΟΣ	ΔΕΚ	- ωνος	Δέκ[ιος.

Ἀριθ. 17. Βάσις λευκοῦ μαρμάρου, σχήματος κύβου ὡς ἔγγιστα, ὕψ. 0·12, πλ. 0·19, πάχ. 0·19. Ἐπὶ ταύτης πάντως θὰ ἐστηρίζετο ἀνάθημά τι μικρόν. Σχ. γραμμ. ῥωμ. χρόνων, ὕψ. 0·015.

ΜΕΝΕΚΡΑΤΗΣ	Μενεκράτης
ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ	Ἀντιπάτρου.
ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Θεόδωρο[ς.

Ἀριθ. 18. Θραῦσμα λευκοῦ μαρμάρου, πανταχόθεν ἀποκρουσθέν· ὕψ. 0·22, πλ. 0·12, πάχ. 0·06. Γράμματα ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὕψ. 0·035.

ΝΙΙΣ
ΑΡΧΗ

Ἀριθ. 19. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μαρμάρου, ἐφ᾿οὗ ἡ ἐν IG XII 5, 767 ἐπιγραφή, ἀλλ᾿ ἐπ᾿ ἄλλης ἐπιφανείας ἀναφανείσης μετὰ τὸν ἐκτειχισμὸν ἀνέγνων:

ΑΡΣΙΝΗΑΝΤΙΟΧΟΥΓΥΝ
ΕΡΜΟΓΕΝΟΥ..ΗΣΤΗΧ

Ἀρσίνη Ἀντιόχου γυν[ὴ δὲ]
Ἑρμογένου [χρ]ηστὴ χ[αῖρε].

Σχῆμα γραμμάτων 2ου π. Χρ. αἰ., ὕψ. 0·02.

Ἀριθ. 20. Βάθρον λευκοῦ μαρμάρου, ἄνωθεν καὶ δεξιὰ ἀκανονίστως ἀποκεκρουμένον, ὕψ. 0·07, πλάτ. 0·30, πάχ. 0·17. Τὰ ἀριστερὰ φαινόμενα γράμματα πάντως μεταγενέστερα Ὕψ. γραμμάτ. 0·03, τῶν δὲ τοῦ μονήρους στίχου 0·015.

.ΟΡΗ		
ΊΑΝΑ	ΑΡΤΕΙ	Ἀρτέ[μιδι].
ΊΟΥΜΟ		

Ἀριθ. 21. Βάθρον ὑποφαίου μαρμάρου, ἀπὸ τριῶν πλευρῶν (ἄνω, ἀριστερὰ καὶ κάτω) ἀποκεκρουμενον, ὕψ. 0·18, πλάτ. 0·37, πάχ. 0·38, περιέχει ψήφισμα τιμητικὸν τῶν μετ Αὔγουστον χρόνων. Ὕψ. γρ. 0·017.

.Ο..ΙΝΑΟΥΝ
ΟΣΩΝΦΑΙΝΗΤΑΙΚΑΙΤΙΜΩ
ΩΝΑΝΔΡΩΝΤΑΙΣΚΑΘΗ
ΔΕΔΟΧΘΑΙΤΗΙΒΟΥΛΗΙ
ΕΠΑΙΝΕΣΑΙΑΚΕΣΑΝΟΡΑ
ΕΙΔΟΛΑΝΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ
ΓΡΑΜΜΕΝΟΙΣΚΑΙΣΤΗ

- - ἵνα οὖν [καὶ ὁ δῆ-
[μος εὐχάριστ]ος ὢν φαίνηται καὶ τιμῶ[ν]
[τοὺς ἀγαθοὺς τ]ῶν ἀνδρῶν ταῖς καθη-
[κούσαις τιμαῖς], δεδόχθαι τῆι βουλῆι
[καὶ τῶι δήμωι] ἐπαινέσαι Ἀκεσάνορα
[- - - - - - καὶ Φ]ειδόλαν Δημοκρίτου
[ἐπὶ τοῖς προ]γεγραμμένοις καὶ στῆ[σαι]
κ.τ.λ.

Σημειωτέον ὅτι ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 6ου στίχου περιείχετο τὸ πατρωνυμικὸν ὄνομα τοῦ Ἀκεσάνορος ἀποτελούμενον ἐξ οὐχὶ πλειόνων τῶν 7-8 γραμμάτων, ὡς ὑπελόγισα.

Ἀριθ. 22. Στήλη ὑποφαίου μαρμάρου, ὕψους 0·47, πλ. 0·33, πάχ. 0·11, πανταχόθεν ἀποκεκρουμένη· τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων εἶναι τῶν μετ' Αὔγουστον χρόνων· ὕψος αὐτῶν 0·06.

ΝΙΚΟΚ	- Νικοκ[λέους
ΛΕΙΦϹ	- - - λειφο - - -

Ὁ δεύτερος στίχος πάντως περιεῖχε τὸ πατρωνυμικὸν τοῦ Νικοκλέους.

Ἀριθ. 23. Βάθρον ὑποφαίου μαρμάρου, δεξιά, ἀριστερὰ καὶ κάτωθεν ἐλλιπές· ὕψ 0·06, πλ. 0·30, πάχ. 0·36· γράμματα ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὕψος αὐτῶν 0·03.

ΠΡΟΦΥΛΑΚΗ	Προφυλακή.

Ἀριθ. 24. Ἐπιτύμβιος στήλη λευκοῦ μαρμάρου ἄνωθεν ἀποκεκρουμένη· ὕψ. μέγ. 0·31, πλάτ. 0·42, πάχ. 0·11. Σχῆμα γραμμάτων ῥωμαϊκῶν χρόνων· ὕψος αὐτῶν 0·02.

ΕΜ - - - ΤΕΜΗΝΟΓΕΝΟΥ
- - - - - - - - - - - - - - - - - -
ΧΡΗΣΤΟΙΧΑΙΡΕΤΕ

- - - - - - Μηνογένου
- - - - - - - - - - - - - - - - - -
χρηστοὶ χαίρετε.

Ἀριθ. 25. Βάθρον ὑπερύθρου μαρμάρου ὕψ. μέγ. 0·12, πλάτ. 0·27, πάχ. 0·40, πανταχόθεν ἀκανονίστως ἀποκεκρουμένον· φέρει τιμητικὸν ψήφισμα ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ὕψ. γρ. 0·01.

ΔΑ ΟΥ
ΜΩΙΕΠΕΙΔΗΔΑΜΩΝ
ΓΑΘΟΣΩΝΕΥΝΟΥΣΥΠΑΡ
ΓΩΝΝΙΚΗΣΑΣΤΟΝΑΓΩΝΑ
ΤΑΔΙΟΝΕΣΤΕΦΑΝΩΚΕΝ
ΝΔΗΜΟΝΕΙΚΟΝΙΧΑΛΚΕΙ
ΗΣΤΟΝΙΣΘΜΙΟΝ

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -
- - δή]μωι ἐπειδὴ Δάμων - -
- - ἀνὴρ ἀ]γαθὸς ὢν εὔνους ὑπάρχει - -
- - των νικήσας τὸν ἀγῶνα - -
- - σ]τάδιον ἐστεφάνωκεν - -
τὸ]ν δῆμον εἰκόνι χαλκεῖ - -
ης τὸν ἴσθμιον - - - - -

Ἀριθ. 26. Ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου ἐντετειχισμένου ἐν τῷ πρὸς Α τοίχῳ τοῦ ἐν Παλαιοπόλει ναΐσκου τῆς Ἁγ. Μαρίνης, ὕψ. 0·22, πλ. 0·44, ἀνέγνων τὴν κάτωθι ἐπιγραφὴν τῶν αὐτοκρατορικῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ὕψ. γρ. 0·03.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ	Κλαύδιος
ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ	Ἀντίγονος.

Ἀριθ. 27. Τὴν ἐν IG XII 5 792 ἐπιγραφὴν (ἐν κεφαλαίῳ Varia et incerta καταχωρισθεῖσαν) ἐκδίδω ἐνταῦθα πληρέστερον· ὕψ. γρ. 0·025.

ΑΓΑΘΟ..ΥϹΙΑ	Ἀγάθω;[ν, Λ]υσία[ς]
ΕΠΑΦΡΟΔΙΤΟ	Ἐπαφρόδιτο[ς]
ΕΠΟΙΗΣΑΝ	ἐποίησαν.

Ἐκ τῶν ὑστέρων φαίνεται ὅτι ἡ εἰκασία τοῦ κ. Hiller «malo credere mulierem fuisse Ἐπαφροδίτη. Fortasse Ἀγαθο[κλεῖ (vel simile nomen) - - ὁ δεῖνα καὶ] Ἐπαφροδίτη [τὸ μνημεῖον] ἐποίησαν» δὲν ἀπεῖχε πολὺ τῆς ἀληθείας. Ὁ κ. Λεονάρδος προφορικῶς μοι ἀνεκοίνωσεν ὡς πιθανὴν τὴν ἑξῆς συμπλήρωσιν τῆς ἐπιγραφῆς:

Ἀγαθό[πο]υς Ἰά[σονος;
Ἐπαφρόδιτο[ς - - -
ἐποίησαν.

Σημειωτέον ὅτι τῶν μὲν γραμμάτων τὸ ὕψος εἶναι 0·025, ὁ δὲ λίθος μόνον δεξιὰ ἀποκεκρουμένος. Ὡς πρὸς τὸ ἐν 2ῳ στίχῳ κύριον ὄνομα ***Ἐπαφρόδιτος*** προσθετέον καὶ τὰ ἑξῆς· ἐκ τοῦ κατὰ κακὴν

ἀνάγνωσιν *ἐπ' Ἀφροδίτῃ* (ἐν ΔΕΝΑ 1898 σελ. 335) καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς πρὸς τὴν CIG 509 *Ἀνδρία Ἀφροδίτῃ εὐξαμένη | ἀνέθηκε* ἐπιστοποιήθη ἡ «λατρεία ἐν Ἄνδρῳ τῆς Ἀφροδίτης» (Δ. Πασχάλης, αὐτόθι)· ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα ἐκεῖνο νῦν ἀποδεικνύεται ἐπισφαλές· διότι οὔτε ἐν CIG 509 πρόκειται περὶ Ἀφροδίτης Ἀνδρίας (παραλείπω ὅτι ἡ ἀνάγνωσις *Ἀνδρία* δὲν εἶνε ἀσφαλής), οὔτε ἐνταῦθα περὶ Ἀφροδίτης κἄν. Πλείονα περὶ λατρείας Ἀφροδίτης ἐν Ἄνδρῳ λέγομεν ἐν τῇ μελέτῃ ἡμῶν τῇ προσεχῶς δημοσιευομένῃ «Ἀρχαιολογήματα Ἄνδρου».

Ἀριθ. 28. Τὴν ἐν IG XII^{5} 773 ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν ἐπανεκδίδομεν πληρέστερον· τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ 1^{ου} στίχου θὰ ἦτο Ν, οὗ μόνον ἴχνος φαίνεται, ὅθεν ἔχομεν ἐνταῦθα ὄνομα γυναικὸς λῆγον εἰς *-νὶς* (δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι ΙΙ ἀποτελοῦσιν Η)· τὸ δεύτερον γράμμα τοῦ 2^{ου} στίχου φαίνεται μὲν ὡς Β, ἀλλ' ἦτο μόνον Ρ, ἕνεκα δὲ νεωτέρας κατὰ τὴν χώραν ταύτην ἀποθρύψεως φαίνεται ὡς Β. Τούτου δεκτοῦ γενομένου, εἶναι ἆρά γε τὸ *-έρα* τέλος τῆς λ. *θυγατέρα* (αἰτ.) ἢ τέλος κυρίου ὀνόματος γυναικὸς λ. χ. Τρυφέρα ἤ τινος ἄλλου ὁμοίου; πρβ. πρὸς τὸ *Τρυφέρα* τὴν ἐν IG XII^{5} 779 ἐπιγραφήν. Ὕψ. γρ. 0·15.

ΙΣΑΝΤΙΟΧ	- ν]ὶς Ἀντιόχ[ου]
ΕΡΑΑΣΤ	- έρα Ἀστ[υόχου;
ΡΗΣΤΗ	[χ]ρηστὴ
ΧΑΙΡΕ	χαῖρε.

Ἀριθ. 29. Ἐν IG XII^{5} 715 στίχ. 2 ἔχει ἐκδοθῇ ΘΕΟΤΙΜΟΣΦΙΛ ὅπερ συνεπληρώθη *Φιλ[αγάθου]*· ἐπὶ τοῦ λίθου ὅμως κεῖται ΘΕΟΤΙΜΟΣ ΦΡΑΣ, συμπληρωτέον δὲ *Φρασ[ικλέους]*.

Ἀριθ. 30 (εἰκ. 12). Ἐν IG XII^{5} 717 (πρβ. σελ. 336) στίχ. 8 ἔχει ἐκδοθῇ ΩΡΙΙΕΙΣΩΝΤΑΙ *ἧς[τι]ν[ος π]είσωνται*, ἢ κατὰ Weil *ὁρκίσωνται*, κατὰ δὲ Michel *προαιρῶνται*. Ἐπὶ τοῦ λίθου ὅμως κεῖται ἀσφαλῶς ΗΣΑΝΠΡΟΣΠΕΙΣΩΝΤΑΙ, δηλαδὴ *ἧς ἂν προσπείσωνται*. Πρβ. πρὸς ταῦτα τὰ ὑπὸ τοῦ Hiller σημειωθέντα εἰς IG XII^{5} 716 στίχ. 9 καὶ 720 στίχ. 5, ὅπου ὡσαύτως ἀναγνωστέον. Τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς (IG XII^{5} 717) στ. 9 ἐξεδόθη .ΡΑΤΗΣΕΩΝ, ἐρωτᾶται δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Hiller πότερον *πρυτάνεων* ἢ *στρατηγῶν* πρέπει νὰ δεχθῶμεν· ὁ Pernice *πρυτάνεων* καὶ ὁ Michel ὁμοίως ἐδέχετο, ὁ δὲ Wilhelm *στρατηγῶν*· ἐπὶ τοῦ λίθου κεῖται μόνον ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ ὅπερ δὲν εἶναι εἰ μὴ *στρατηγῶν*. Εἰς τἀνωτέρω εἶχεν ὁ Hiller ἐπαγάγει «*Στρατηγῶν* scriba scribam *πρυτάνεων* substituisse videtur. Quaeritur igitur, cujus aetatis hic sit titulus»· πάντα ὅμως ταῦτα δὲν φαίνονται πλέον ἀναγκαῖα. Σημειωτέον ἔτι περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὅτι ὑπὸ τοῦ Hiller ὑπετέθη περιέχουσα 13 στίχους ἐνῷ πράγματι μόνον 12 περιέχει· ὁ δὲ 1^{ος} κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀνάγνωσιν εἶναι:

------ΟΣΝΙΚΟΥΜΗΝΟ-ΑΡΤ----ΙΩΝΟΣ----ΤΗΤ---

δύναται δὲ νὰ συμπληρωθῇ οὕτω:

[Ἄρχοντ]ος Νίκου, μηνὸ[ς] Ἀρτ[εμισ]ιῶνος - - -

Καὶ δὲν εὑρίσκομεν μὲν ἐν ταύτῃ πρῶτον ἐξ Ἄνδρου τῇ ἐπιγραφῇ (ἰδὲ IG XII^{5} 715) τὸ ὄνομα μηνὸς Ἀρτεμισιῶνος γνωστοῦ ἡμῖν καὶ ἐξ ἐπιγραφῆς Νάξου IG XII^{5} 38, ὅστις πρέπει νὰ ταυτισθῇ πρὸς Ἀρτεμίσιον (Μακεδονικὸν μῆνα καὶ Σπαρτιατικὸν) τὸν ἀντιστοιχοῦντα τῷ Ἀττικῷ Ἐλαφηβολιῶνι. Ἀλλὰ κύριον ὄνομα *Νῖκος* ἄλλοθεν δὲν γνωρίζομεν εἰ μὴ *Ἐπίνικος* IG XII^{5} 39.

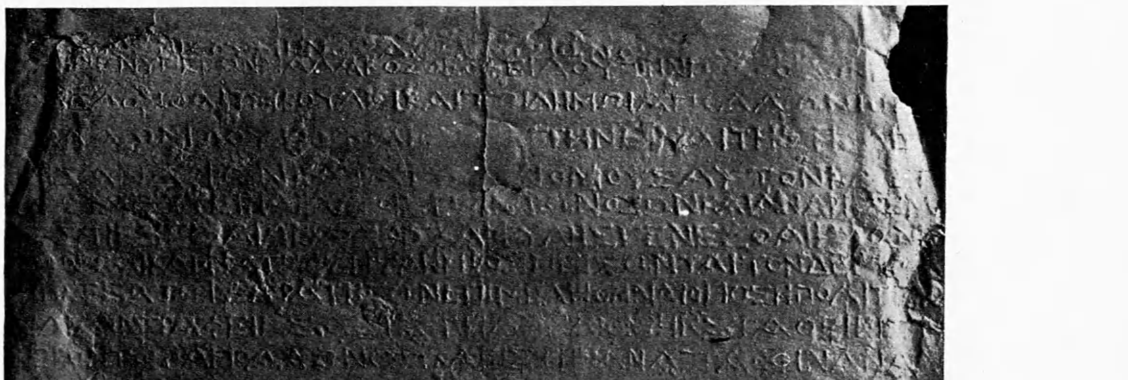

Εἰκὼν 12 (ἐπιγρ. ἀριθ. 30 = IG XII^{5} 717, πρβ. σελ. 336).

Ἀριθ. 31. Τῆς IG XII [5] 780 ἐντετειχισμένης ἐπιγραφῆς εἶχε σημειωθῇ ὕψος 0·35 ὀρθῶς, μετὰ τὸν ἐκτειχισμὸν δὲ αὐτῆς προσθετέον ὕψος 0·10, ἤτοι τὸ ὅλον ὕψος ἀνέρχεται ἤδη εἰς 0·45. Ἀνέγνων δ' ἐπὶ τοῦ ἀποκαλυφθέντος νῦν τμήματος τοῦ λίθου ἑτέρους τρεῖς στίχους, τελειότερον δὲ νῦν ἀνεγνώσθη ὁ 1ος καὶ ὁ 7ος στίχος, δι' ὃ καὶ ὅλην ἐπανεκδίδω ἐνταῦθα τὴν ἐπιγραφήν.

Δ ΟΛΥΜ
Ο ΣΔ
Μ ΓΑΘ
ΛΑ ΑΓ
ΓΥΝ ΟΛΥΜ
ΑΓΑΘΟΚΛΗΣΟ
ΤΕΛΛΑΚΩΠ
ΕΜΟΓΕΝΟΥΓ
ΙΣΤΗΚΡΙΤ
ΙΤΩΝΑΓΑΘ

Δ[ωροκλῆς] Ὀλυμ[πιάδου]
Ὀ[λυμπιάδη]ς Δ[ωροκλέους]
Μ[ητικλῆς] [Ἀ]γαθ[οκλέους]
Λα[μίσκα] Ἀγ[αθοκλέους]
γυν[ὴ δὲ] Ὀλυμ[πιάδου]
Ἀγαθοκλῆς Ὀ[λυμπιάδου]
[- -]τέλλα Κωπ - - - - - -
[Πολ]εμογένου γ[υνὴ]
[Ἀρί]στη Κρίτ[ωνος]
[Κρί]των Ἀγαθ[οκλέους].

Σημειωτέον περὶ τοῦ ὕψους τῶν γραμμάτων ὅτι τῶν μὲν μέχρι τοῦ 7ου στίχου εἶναι 0·025, τῶν δ' ὑπολοίπων μέχρι τέλους 0·02 καὶ ὅτι τὴν εὐαρμοστοῦσαν ἐν τῷ 8ῳ στίχῳ συμπλήρωσιν τοῦ ὀνόματος *Πολεμογένου* προέτεινέ μοι ὁ κ. Λεονάρδος.

Ἀριθ. 32. Τὴν ἐν IG XII [5] 765 ἐπιγραφὴν ἐπανορθωτέον ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ· διότι ἐπὶ τοῦ λίθου κεῖται ΜΕΛΑΝΘΩΙ ὅπερ εἶναι *Μελάνθωι* ἐξ ὀνόμ. *Μέλανθος*, οὐχὶ δὲ ΜΕΛΑΝΘΩ, δηλ. ὄνομα γυναικὸς *Μελανθώ*· κατὰ ταῦτα ἡ Ἀριστοδίκη (στίχ. 1) ἀφιεροῖ τῷ Μελάνθῳ. Σημειωτέον ὅτι ἤδη ὀρθῶς αὕτη ἡ ἐπιγραφὴ εἶχεν ἀναγνωσθῇ καὶ ἐκδοθῇ ὑπὸ Μηλιαράκη ἐν *Ἄνδρος-Κέως* (1880) σελ. 126 ἀρ. 10 καὶ τούτου ἔτι προγενεστέρως ὀρθῶς ἐπίσης ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τοῦ γένους Θεοφίλου Καΐρη, ὡς ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀρχείῳ αὐτοῦ (πρβ. Ἰ. Κ. Βογιατζίδου Νεοελληνικὰ Ἀνέκδοτα, ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τόμ. Ζ' σελ. 3) ἀνευρεθέντων σημειωμάτων φαίνεται.

Ἀριθ. 33. Τῆς ἐν IG XII [5] 769 ἐπιγραφῆς ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ κεῖται τῷ ὄντι ΟΝΗΣΙΦΟΡΟΥ = *Ὀνησιφόρου* (γενικ.), εἰ καὶ ὁ Hiller ἐπάγεται «postulatur *Ὀνησίφορος* aut *-ον*».

Ἀριθ. 34 (εἰκ. 13). Ἀνάγλυφον λευκοῦ μαρμάρου ἀριστερὰ ἐλλιπές, ὕψ. 0·75, πλ. 0·55, πάχ. 0·11, ἐν σχήματι παραλληλογράμμου· ἔφερεν ἑκατέρωθεν παραστάδας, ὧν μόνον ἡ δεξιὰ σῴζεται, εὑρέθη δ' ἐν Παλαιοπόλει, ἐν τῷ ἀγρῷ Νικ. Ἀ. Κασιδόνη πρώην Ἀνδρ. Μουστάκα (κατὰ Δ. Πασχάλην ἐν ἐφημ. Ἡ Φωνὴ τῆς Ἄνδρου 1906 ἀριθ. 335)· ἐπ' αὐτοῦ παρίστανται δύο γυναικεῖαι

Εἰκὼν 13.

--η Χαρίων.

μορφαί, ἐν μέσῳ δὲ τούτων ἵσταται καὶ τρίτη ἀνδρικὴ μορφή· αἱ δύο πρὸς τὰ δεξιὰ λίαν ἀποκεκρουμέναι· ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ αἱ ἀνάγλυπτοι μορφαί, ἡ ἐπιγραφὴ ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἀριστερὰ δ' ἐλλιπής· ὕψ. γραμμ. 0·01.

Ἀριθ. 35. Ὡς πρὸς τὴν IG XII 5 723 (πρβ. σ. 336) ἐπιγραφὴν παρατηρητέον ὅτι ἐν II στ. 2 ἀναγνωστέον ΣΥΒΡΗΤΙΟΙ ἀντὶ [*Σ*]*υβρίτ*[*ι*]*οι* καὶ ἐν στίχ. 3 ΛΑΥΤΙΟΙ ἀντὶ *Λ*[*ύ*]*ττιοι*· τὸ Α τῆς διφθόγγου ΑΥ εἶναι φανερώτατον. πρβ. AM 1893, ἔνθα ΛΑΥΡΙΟΙ εἶχεν ἀναγνωσθῆ.

Ἀριθ. 36. Ἑπόμενος τῇ γνώμῃ τοῦ Hiller ὅτι αἱ εἰς IG XII 5 734 ἐμαὶ νέαι ἀναγνώσεις eine Nachprüfung verdienen (AM 1909, 185), ἐπεθεώρησα ἐκ νέου τὸν λίθον· ἐν τῷ 1ῳ λοιπὸν στ. ΑΝΙΚΗΤΟΣ ἀναγνωστέον ἀντὶ τοῦ ἐν IG [*Νίκη*]*τος*, ἐν τῷ 2ῳ ΑΡΤΕΜΩΝ ἀντὶ *Ζ*[*ήν*]*ων*, καὶ ΑΙ[νείου] ἀντὶ [*Δ*]*ι*[*αίου*], τὸ δὲ ΜΗΔΕΙΟΣ ἀσφαλῶς κεῖται ἐπὶ τοῦ λίθου, οὐχὶ δὲ ΗΛΕΙΟΣ.

Ἀριθ. 37. Ἐπανερχόμενος ἐπὶ τῆς IG XII 5 764 ἐπιγραφῆς στίχ. 1, ἔνθα .ΥΡΩΠΗΣ καὶ κατὰ συμπλήρωσιν [*Ε*]*ὐρώπης* εἶχον ἀναγνώσει (ἰδὲ AM 1909, 185), ὀφείλω νὰ δηλώσω μετὰ νεωτέραν ἔρευναν τοῦ λίθου ὅτι ὡς λείψανον γράμματος Υ ἐξέλαβον τμῆμα τοῦ συνήθους ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει τῶν ἐπιγραφῶν σημείου ☙. Τούτου τοῦ σημείου μέρος σῴζεται ἔτι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπιγραφῆς πρὸ τῆς λ. ΡΩΜΗΣ, ὅπερ ἐξέλαβον ὡς λείψανον γράμματος Υ διὸ καὶ συνεπλήρωσα [*Ε*]*ὐρώπης*, ἐνῷ τῷ ὄντι ἐπὶ τοῦ λίθου κεῖται ΡΩΜΗΣ.

Ἀριθ. 38. Ἐν IG XII5 759 στ. 4 ὁ χαράκτης ἐχάραξεν ἐσφαλμένως ΗΒΟΥΛΗ ☙· ἔπειτα ὅμως γνωσθέντος τοῦ σφάλματος, προσετέθη ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ δεξιὰ ....ΔΗΜΟ.=[*καὶ ὁ*] *δῆμο*[*ς*]. Πρβ. AM 1909, 185.

Ἀριθ. 39 (εἰκ. 14). Ἐν IG XII 5 750 στ. 6 ἐξεδόθη κατὰ συμπλήρωσιν *δ*[*απάνην*], ἀλλ' ἡ συμπλήρωσις αὕτη πιθανὴ οὖσα ἀποκρούεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ λίθου, φέροντος ΔΙ· τὸ γράμμα Ι κεῖται ἀσφαλῶς ἐπὶ τοῦ λίθου· πρβ. σημείωσιν Hiller ἐν IG. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη μετενεχθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ ἐκ Παλαιοπόλεως (οἰκία Δ. Σαντούρη) ἀπόκειται ἤδη ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Ἄνδρου.

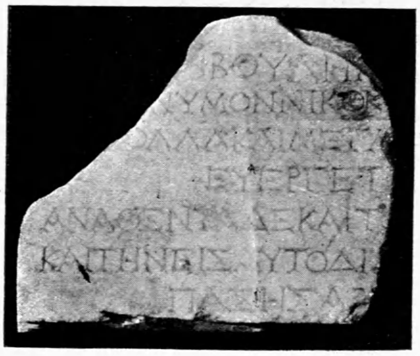

Εἰκὼν 14 (ἐπιγρ. ἀριθ. 39 = IG XII5 750).

Ἀριθ. 40 (εἰκ. 15). Τῆς IG XII 5 728 ἐπιγραφῆς ὁ 1ος στ. οὐχὶ ὀρθῶς ἐξεδόθη κατὰ συμπλήρωσιν [*Διὸς*] *Οὐρίου* (?)· ἐν νεωτέροις χρόνοις

Εἰκὼν 15 (IG XII5 728).

διὰ πρίονος κανονικῶς κοπέντος τοῦ λίθου τούτου, ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς χώρας ἐφ' ἧς νῦν κεῖται ὁ 1ος στίχος τῆς ἐπιγραφῆς, ἀπέμειναν τούτου τοῦ στίχου τὰ γράμματα ἐλλιπῆ τὰ ἄνω· καὶ τὸ μὲν *ουρίου* κεῖται ἀσφαλῶς ἐπὶ τοῦ λίθου, τὸ δὲ πρὸ τούτου γράμμα εἶναι Ρ, δηλαδὴ Ρ οὐχὶ Σ, καὶ πάλιν τὸ πρὸ τοῦ Ρ γράμμα ἀποτελεῖται οὐχὶ ἐκ καμπύλης γραμμῆς, οἵαν ἀπαιτεῖ τὸ Ο, ἀλλ' ἐκ κεραίας τινὸς ⸗ (Α ἢ ἄλλου γράμματος ὁμοίου). Ὥστε τὸ *ουρίου* πρέπει νὰ νομισθῇ οὐχὶ ἰδία τις λέξις, ἀλλὰ τέλος ἄλλης λέξεως (πατρωνυμικοῦ;).

Ἐν Ἄνδρῳ, τῇ 20ῇ ἀπριλίου 1910.

Ἰ. Κ. Βογιατζίδης.

Ἐπιγραφὴ Ξενοκρατείας

(ΑΕ 1909, 247, ἀριθ. 3, καὶ ΑΕ 1910, 173/4)

ὑπὸ

Γεωργίου Α. Παπαβασιλείου.

Εἰκὼν 1.

Ξενοκράτεια Κηφισõ(ι) ἱερ-
ὸν ἱδρύσατο καὶ ἀνέθηκεν
ξυνβώμοις τε θεοῖς διδασκαλ-
ίας τόδε δῶρον, Ξενιάδο θυγάτ-
ηρ καὶ μήτηρ ἐκ Χολλειδῶν
θύεν τῶι βουλομένωι ἐπι-
τελέστων ἀγαθῶν.

Αὕτη εὑρεθεῖσα ἐν τῷ παρὰ τὸν Κηφισὸν τῆς Ἀττικῆς Νυμφαίῳ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ΑΕ (1909, 247) ὑπὸ τοῦ εὑρόντος αὐτὴν ἐφόρου κ. Βαλερίου Στάη. Οὗτος φρονῶν ὅτι ἐν τῷ λελεασμένῳ χώρῳ μετὰ τὸ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ὑπάρχον τελευταῖον Ν διακρίνονται ἴχνη τῶν γραμμάτων ΟΣ καὶ μετ' αὐτὰ ἄλλου τινὸς ὀνόματος ἀνέγνω «*ἐπὶ τελεστῶν Ἀγάθωνος*». Ἡμῖν ὅμως, ὡς καὶ ἄλλοις, πολὺ ἀμφίβολον τοῦτο φαίνεται, εἰ καὶ ὁ λίθος ὑπὸ τοῦ χαράκτου ἐπίτηδες ἔχει λεανθῆ. Τούτου ἕνεκα οἱ μὲν ἀναγινώσκουσιν *ἐπὶ τελεστῶν*

ἀγαθῶν, ἄλλος δέ τις **ἐπιτελὲς τῶν ἀγαθῶν** (ΑΕ 1910, 174), ἡμεῖς δὲ **ἐπιτελέστων ἀγαθῶν**.

Δικαίως λέγει ὁ κ. Στάης ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη παρέχει οὐκ ὀλίγας δυσχερείας περί τε τὴν σύνταξιν καὶ τὴν ἑρμηνείαν. Καὶ ἡ μὲν σύνταξις εἶναι τεταραγμένη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ μὲν ἕνεκα ἀμελείας καὶ ἀταξίας τοῦ γράψαντος αὐτήν, τὸ δὲ ἕνεκα ἀμαθίας καὶ ἀπροσεξίας τοῦ χαράκτου. Καὶ ὁ μὲν γράψας αὐτὴν ἔγραψεν ὧδε·

		Ξενοκράτεια
Κηφισõ(ι)[1] ἱερὸν ἱδρύσατο	καὶ ἀνέθηκεν	Ξενιάδο θυγάτηρ
ξυνβώμοις τε θεοῖς	διδασκαλίας τόδε δῶρον	καὶ μήτηρ ἐκ Χολλειδῶν
θύεν τῶι βουλομένωι	ἐπιτελέστων[2] ἀγαθῶν	

ὁ δὲ χαράκτης ἀμαθὴς ὢν ἀντὶ νὰ χαράξῃ μετὰ τὴν λέξιν *Ξενοκράτεια* τὰς κάτωθεν αὐτῆς γεγραμμένας λέξεις, *Ξενιάδο(υ) θυγάτηρ καὶ μήτηρ ἐκ Χολλειδῶν*, ἔπειτα τὰς ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ καὶ τελευταῖον τὰς ἐν τῇ δευτέρᾳ, ἐχάραξε κατὰ σειρὰν πρῶτον τὰς ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας στήλης ***Κηφισõι ἱερὸν ἱδρύσατο καὶ ἀνέθηκεν***, εἶτα τὰς ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ καὶ τῶν τριῶν στηλῶν, ***ξυνβώμοις τε θεοῖς, διδασκαλίας τόδε δῶρον, Ξενιάδο θυγάτηρ καὶ μήτηρ ἐκ Χολλειδῶν***, καὶ τελευταῖον τὰς ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας στήλης, ***θύεν τῷ βουλομένῳ ἐπιτελέστων ἀγαθῶν***.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἔδει νὰ χαραχθῇ ὧδε, ἵνα μηδεμία ταραχὴ ὑπάρχῃ περί τε τὴν σύνταξιν τῶν λέξεων καὶ τὸ νόημα:

Ξενοκράτεια Ξενιάδο θυγάτηρ καὶ μήτηρ ἐκ Χολλειδῶν Κηφισõ(ι) ἱερὸν ἱδρύσατο ξυνβώμοις τε θεοῖς, θύεν τῶι βουλομένωι, καὶ ἀνέθηκεν διδασκαλίας τόδε δῶρον ἐπιτελέστων ἀγαθῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς συντάξεως· νῦν ἔλθωμεν καὶ ἐπὶ τὴν ἑρμηνείαν. Ὅτι σύμβωμοι τῷ Κηφισῷ θεοὶ οὐδένες ἄλλοι δύνανται νὰ εἶνε, ὡς καὶ ὁ κ. Στάης λέγει, ἢ αἱ ***γεραιραὶ γενέθλιαι Νύμφαι, Ἀπόλλων ὁ Πύθιος, ἡ Λητώ, ἡ λοχεία Ἄρτεμις*** καὶ ἡ ***Εἰλείθυια*** μαρτυροῦσιν ἥ τε ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ εὑρεθεῖσα ἐπιγραφὴ (ἰδὲ ΑΕ 1909, 244) καὶ αὐτὴ ἡ ἀνατεθεῖσα ὑπὸ τῆς Ξενοκρατείας εἰκὼν (ἰδὲ ΑΕ 1909 πίν. 8).

Ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ χαράκτου γενομένης ταραχῆς τῶν λέξεων δύναταί τις παραχθεὶς νὰ ὑπολάβῃ ὅτι ἡ λέξις ***ἱερὸν*** κεῖται ὡς κατηγορούμενον τοῦ ***τόδε δῶρον*** καὶ οὐχὶ ὡς ἀντικείμενον τοῦ ***ἱδρύσατο***. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ὀρθόν, ὡς πᾶς τις δύναται νὰ πεισθῇ ἐκ τῶν ἑπομένων λέξεων, ***θύεν τῷ βουλομένῳ***. Καθ' ἡμᾶς ἡ Ξενοκράτεια πρὸς τῷ ἱερῷ, ὅπερ ἱδρύσατο, ἵνα θύῃ ὁ βουλόμενος, ἀνέθηκε τῷ Κηφισῷ καὶ τοῖς συμβώμοις θεοῖς ὡς δῶρον διδασκαλίας καὶ τὸ αὐτόθι κατὰ χώραν εὑρεθὲν ἀνάγλυφον.

Ἀλλὰ τίνα ἆρά γε διδασκαλίαν νοητέον; Ὀρθότατα λέγει ὁ κ. Στάης ὅτι ἐνταῦθα δὲν δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν διδασκαλίαν δράματος ὑπὸ τῆς Ξενοκρατείας γενομένην εἴτε ὡς ποιητρίας εἴτε ὡς ὑποκριτρίας, διότι τοῦτο οὐ μόνον ὅλως ἀπίθανον εἶνε, ἀλλὰ καὶ ἀντίκειται ῥητῇ μαρτυρίᾳ τῶν ἀρχαίων, καθ' ἣν οὐδέποτε ἐν τοῖς θυμελικοῖς ἀγῶσιν ἐδίδαξεν ἢ ὑπεκρίνατο γυνή. Οὐχὶ ὀρθῶς ἄρα ὁ κ. Wilhelm ἐν τῇ πρὸς τὸν κ. Στάην ἐπιστολῇ (ἰδὲ ΑΕ 1909, 249 σημ. 2) ἀποχωρίζων τὸ ***διδασκαλίας*** τοῦ ***δῶρον*** ὑπολαμβάνει ὡς γενικὴν ἀπόλυτον καὶ ἑρμηνεύει τὴν φράσιν ὧδε· ἡ ***Ξενοκράτεια ἀνέθηκε τόδε δῶρον πρὸς διδασκαλίαν τῶν προσερχομένων καὶ θεωρούντων τὴν παράστασιν***. Ἄν, ὡς φρονεῖ ὁ κ. Wilhelm, ἐκληφθῇ τὸ ***διδασκαλίας*** ὡς γενικὴ ἀπόλυτος, κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ νοηθῇ ἡ μετοχὴ ***οὔσης***, ἀλλὰ τότε δὲν δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ ἡ γενικὴ ***πρὸς διδασκαλίαν***, ἀλλὰ ***ὅταν ᾖ*** ἢ ***γίνηται διδασκαλία***. Παραλείποντες ὅτι, καὶ ἂν δεχθῶμεν τὴν ἑρμηνείαν ταύτην ὡς ὀρθήν, ἀνάγκη εἶνε νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐν τῷ Νυμφαίῳ ἢ παρ' αὐτὸ ὑπῆρχε θεατρίδιόν τι, ἔνθα ἐδιδάσκοντο δράματα ἤ τι τοιοῦτον (τοῦτο ὅμως οὔτε ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Στάη γενομένης ἀνασκαφῆς ἐδείχθη οὔτε

[1] Ἡ παράλειψις τοῦ προσγεγραμμένου ***ι*** ἐν τῇ λέξει ***Κηφισõ*** ὑπὸ τοῦ χαράκτου προῆλθεν ἐκ μεταπηδήσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ εἰς τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἑπομένης λέξεως ***ἱερὸν*** ὑπάρχον ***ι***.

[2] Ἡ λέξις ***ἐπιτέλεστος***, ἄν, ὡς ἡμεῖς φρονοῦμεν, ὀρθῶς ἀναγινώσκομεν, δὲν εἶναι κατειλεγμένη ἐν τοῖς λεξικοῖς, ἀλλ' εἶναι ἐσχηματισμένη ὀρθῶς ἐκ τοῦ ***ἐπιτελεῖν*** καὶ μόνη ἐνταῦθα παρέχει τὸν προσήκοντα νοῦν.

Ἐτυπ. 21.9.11.

ἄλλοθεν μαρτυρεῖται) δὲν δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν, τίνα παράστασιν ἐθεῶντο οἱ προσερχόμενοι οὐδὲ τί ἦτο δυνατὸν νὰ διδαχθῶσιν ἐκ τοῦ δώρου τούτου τῆς Ξενοκρατείας. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐρωτᾶται: τίς λοιπὸν ἦτο ἡ διδασκαλία, ἀνθ' ἧς ἡ Ξενοκράτεια ἀνέθηκε τὸ ἀνάγλυφον; Ὡς ἡμεῖς εἰκάζομεν, εἰς τὸ παρὰ τὸν Κηφισὸν Νυμφαῖον, ἔνθα πρὸς τῷ Κηφισῷ ἐλατρεύοντο αἱ γενέθλιαι Νύμφαι, ἡ λοχεία Ἄρτεμις καὶ ἡ Εἰλείθυια, αἱ γυναῖκες αἱ πρόσκαιρον στείρωσιν πάσχουσαι ἕνεκα παθήσεώς τινος τῆς μήτρας καὶ θεραπείας δεόμεναι πρὸς κύησιν κατέφευγον ζητοῦσαι μαντείαν ἢ μᾶλλον ἰατρικὴν συμβουλήν. Καὶ ἡ Ξενοκράτεια λοιπὸν οὔπω τέκνον κεκτημένη καὶ σφόδρα τούτου νὰ τύχῃ ποθοῦσα καὶ ἐξ ἀδαδουχήτων γάμων πιθανῶς, ὡς τεκμαιρόμεθα ἐκ τῆς μὴ ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Ξενιάδου, ἀλλὰ μόνον τοῦ ἑαυτῆς, ἠτήσατο παρὰ τῶν γενεθλίων Νυμφῶν καὶ τῶν συμβώμων θεῶν τὴν πλήρωσιν τοῦ πόθου αὐτῆς. Διδαχθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν καὶ ἰατρικὰς γνώσεις πιθανῶς ἐχόντων ἱερέων, οἵτινες ἴσως τὰς συμβουλὰς αὐτῶν παρεῖχον ὑπὸ μορφὴν μαντειῶν ἢ χρησμῶν, τίνι τρόπῳ ἠδύνατο νὰ τύχῃ τοῦ ποθουμένου καὶ τεκοῦσα τὸν ὁμώνυμον τῷ πατρὶ αὐτῆς Ξενιάδην ἐξεδήλωσε τὴν ἐπὶ διδασκαλίᾳ ἐπιτελέστων ἀγαθῶν (=ἀγαθῶν ἃ ἐπιτετέλεσται) εὐγνωμοσύνην αὐτῆς τό τε ἱερὸν ἱδρύσασα καὶ ὡς δῶρον τὸ ἀνάγλυφον ἀναθεῖσα. Τὴν εἰκασίαν ἡμῶν ταύτην ἐνισχύει λίαν αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀνάγλυφον, ὅπερ, ὡς πειστικώτατα ὁ κ. Στάης ἡρμήνευσεν, ἀπεικονίζει τὴν ὑπὸ τοῦ Ξούθου ἀνεύρεσιν τοῦ Ἴωνος, ὃν ἔτεκεν ἡ Κρέουσα ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ δὲ Ξοῦθος πεισθεὶς εἰς τὸν χρησμόν, ὃν ὁ θεὸς διὰ τῆς Πυθίας ἀνεῖλεν αὐτῷ, ὡς ἴδιον τέκνον ὑπέλαβεν. Τοῦτο δὲ ἡμεῖς τοὐλάχιστον νομίζομεν πιθανόν, πλὴν ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Ξενοκράτεια συνειδυῖα τοὺς μετά τινος θνητοῦ Ἀπόλλωνος ἔρωτας αὐτῆς ἐπείσθη ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ υἱοθέτησε ξένον τέκνον, ὅπερ, ὡς ὁ Ξοῦθος, ὡς ἴδιον ὑπέλαβεν. Οὕτω δὲ ἡμεῖς τοὐλάχιστον δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν, τίνος ἕνεκα ἡ Ξενοκράτεια ὡς δῶρον ἀνέθηκε τῷ Κηφισῷ καὶ τοῖς συμβώμοις θεοῖς εἰκόνα, ἐν ᾗ ἀπεικονίζεται ἡ ἀνεύρεσις καὶ ἀναγνώρισις τοῦ Ἴωνος ὑπὸ τοῦ Ξούθου ὡς υἱοῦ αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἄλλο τι.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20ῇ μαΐου 1910.

Γεώργιος Ἀ. Παπαβασιλείου.

Παρατηρήσεις εἰς Ταμυνῶν ἐπιγραφὴν

(ΑΕ 1907, 23)

ὑπὸ

Γεωργίου Ἀ. Παπαβασιλείου.

Τῆς ἐν τῇ ΑΕ 1907 σελ. 23 δημοσιευθείσης ἐπιγραφῆς δημοσιεύομεν ἐνθάδε εἰκόνα (ἐν σελ. 82) λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τῆς συμπληρώσεως, ἣν ἐποιήσατο ὁ κ. Wilhelm ἐν Beiträge zur griech. Inschriftenkunde, ὡς μανθάνομεν ἐξ ὧν ὁ κ. Ziebarth γράφει ἐν τῇ Philologische Wochenschrift περὶ αὐτῆς. Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ziebarth λεγομένων τεκμαιρόμεθα, ὅτι ὁ κ. W. νομίζει ὅτι ἡ ὑφ' ἡμῶν δημοσιευθεῖσα ἐπιγραφὴ εἶνε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθείσης ἐν τῇ ΑΕ (1892 σελ. 159). Ἡ μεγάλη ὅμως διαφορὰ τῶν ἐν ἑκάστῳ στίχῳ γραμμάτων καὶ ὁ διάφορος χωρισμὸς τῶν συλλαβῶν ἐν ἑκατέρᾳ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, ὡς ὀρθότατα παρατηρεῖ ὁ κ. Ziebarth, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ δὲν δύναται νὰ εἶνε μέρος τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Wilhelm προδημοσιευθείσης. Πλὴν τούτου προσθετέον πρῶτον μὲν ὅτι τὸ πλάτος τοῦ λίθου, ἐν ᾧ εἶνε κεχαραγμένη ἡ ὑπὸ Wilhelm δημοσιευθεῖσα, δὲν εἶνε τὸ αὐτὸ πρὸς τὸν λίθον, ἐν ᾧ ἡ ἡμετέρα, εἶτα ὅτι, ἐν ᾧ συνήθως αἱ στῆλαι αἱ

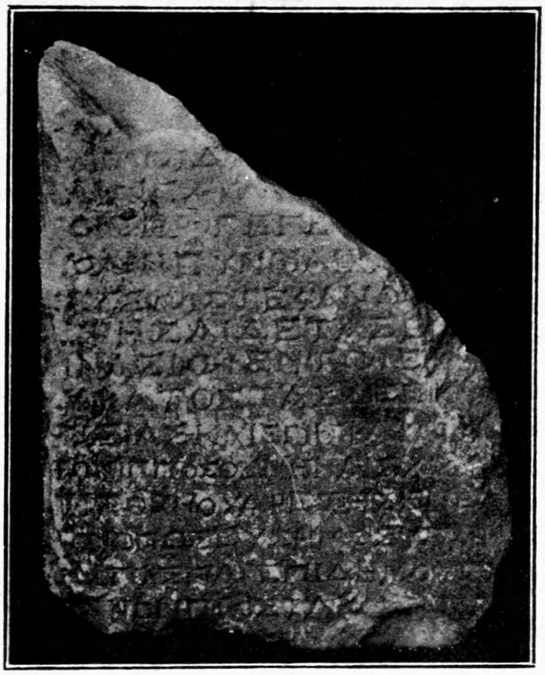

Εἰκὼν 1.

ας
αι τῶι δ
αι Αἰσχύλ
οις προγεγε
πόλιν εὐνοίαι κα
ρυσῶι στεφάνω
στῆσαι δὲ τὰς ε
μνασίῳ ἐν τῶι ἐ
βήματος, τὰς δὲ εἰ
ρυσίας καὶ ἐπιγράψαι
τῶν Ἱπποσθένην Αἰσχύλ
ποσθένου ἀρετῆς ἕνε
ον ὅπως εὔσημος ὑπάρ
αὶ τοῖς παρεπιδημοῦσι
νων πρὸς τὰ κ[οι]νὰ πρ

περιέχουσαι τὸ ψήφισμα τὸ ὑπὲρ τῶν τιμωμένων διὰ χρυσοῦ στεφάνου καὶ εἰκόνων τίθενται παρὰ τὰς εἰκόνας (ἰδὲ ψήφ. ὑπὲρ Θεοπόμπου παρὰ Ραγκαβῇ Ant. hell. II ἀριθ. 689), ἐν τῇ ὑπὸ W. δημοσιευθείσῃ τοῦτο δὲν λέγεται, ἀλλὰ μόνον ὁρίζεται ὡς τόπος τῆς ἱδρύσεως αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ γυμνάσιον ἄνευ τοῦ εἰδικωτέρου διορισμοῦ, ***ἐγγὺς τοῦ βήματος***. Καὶ τελευταῖον σημειούμεθα ὅτι καὶ τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς τὰ γράμματα ἔχουσι μὲν ἀκρεμόνας, ἀλλ' ἔχουσιν ὕψος 0·005-0·006 καὶ οὐχὶ 0·009, ὡς τὰ γράμματα τῆς τοῦ W., τὸ Ο ἐνιαχοῦ εἶνε μικρότερον τῶν ἄλλων γραμμάτων, τοῦ δὲ γράμματος Ε ἡ ἄνω καὶ κάτω ὁριζόντιος κεραία εἶνε μακροτέρα τοῦ συνήθους, ἔν τισι δὲ καὶ προεκτείνονται ὀλίγον τῆς καθέτου.

Ἂν ἡ ἡμετέρα ἢ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Wilhelm συμπλήρωσις τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης εἶνε πιθανωτέρα, ἄλλοι κρινάντων, ἡμεῖς τοῦτο μόνον λέγομεν, ὅτι ὁ 10ος καὶ 11ος στίχος δὲν δύναται νὰ συμπληρωθῇ, ὡς συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ κ. Wilhelm, *ὁ δῆμος ὁ* ***'Ερετριέων***, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ 11ου στίχου εἶνε Τ καὶ οὐχὶ Ε, καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ψήφισμα εἶνε τοῦ Ἐρετριέων καὶ οὐχὶ τοῦ Ταμυνέων δήμου. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ὁ χῶρος ὁ μεταξὺ τοῦ πρώτου γράμματος καὶ τοῦ δευτέρου τοῦ 11ου στίχου εἶνε τοσοῦτον ὀλίγος, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ χαραχθῇ τὸ ἔχον τὰς ὁριζοντίους κεραίας μακρὰς Ε.

Σημ. Ἐν τῇ προτέρᾳ δημοσιεύσει τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης (ΑΕ 1907, 23) εἰσέρρησαν τὰ ἑξῆς ἀβλεπτήματα, ἅτινα ἐν τῇδε τῇ ἀναγραφῇ ἐπανορθοῦνται. Ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ παρελείφθη τὸ ἐν τῇ δοτικῇ ὑπογεγραμμένον Ι, ἐν δὲ τῷ 15ῳ μετὰ τὸ Κ φαίνεται τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ Ο μικροῦ C, μεθ' ὃ ἀναγινώσκονται εὐκρινῶς τὰ γράμματα ΝΑ, ὅτε συμπληρωτέον οὐχὶ *κ[αλά]*, ὡς συνεπληρώσαμεν, ἀλλὰ *κ[οι]νά*. Δὲν ἀποκρούομεν τὴν ἐν τῷ 11ῳ στίχῳ συμπλήρωσιν τοῦ κ. Wilhelm *[ἧι ἔχουσι πρὸς] τὴν πόλιν εὐνοίαι*.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20ῇ Ἰουνίου 1910.

Γεώργιος Ἀ. Παπαβασιλείου.

Ἐπιγραφαὶ Χαλκίδος

ὑπὸ

Γεωργίου Ἀ. Παπαβασιλείου.

Ἀριθ. 1. Ἐπὶ στήλης μαρμάρου ἐχούσης ἀέτωμα, ὕψ. 0·42, πλ. 0·32, πάχ. 0.06, κειμένης δὲ ἄνωθεν τοῦ εἰκονοστασίου τοῦ παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἀνέγνωμεν

ΑΝΑΣΩ — Ἀνασὼ
ΠΕΙΘΑΓΟΡΟΥ — Πειθαγόρου.

Τὸ ὄνομα Ἀ***νασὼ*** δὲν εἶνε κατειλεγμένον ἐν τῷ τοῦ Παπίου λεξικῷ τῶν κυρίων ὀνομάτων.

Ἀριθ. 2. Ἐπὶ στήλης μαρμαρίνης ἐχούσης ἀετωμάτιον μετ' ἀκροκεράμων, ὕψ. 0·75, πλάτ. 0·30, πάχ. 0·10, εὑρεθείσης δὲ ἐν τῷ παρὰ τὴν Βρωμοῦσαν κτήματι τοῦ Εὐαγγέλου Χρ. Βασιλείου ἢ Ματσᾶ ἀνέγνωμεν

ΑΝΤΙΟΧΑ — Ἀντιόχα
ΘΡΑΣΩΝΟΣ — Θράσωνος
ΧΑΙΡΕ — χαῖρε.

Ἄγνωστον μέν μοι ἄλλοθεν τὸ ὄνομα ***Ἀντιόχα***, ἀλλὰ χαρακτηριστικὸν τῶν μετὰ τὴν ἐν Χαλκίδι διατριβὴν τοῦ Ἀντιόχου χρόνων. Κάτωθεν τῆς ἐπιἐπιγραφῆς ὑπάρχουσι δύο ῥόδακες.

Ἀριθ. 3. Ἐπὶ τεμαχίου μαρμαρίνης στήλης φερούσης γεῖσον, ὕψ. 0·25, πλ. 0·30, πάχ. 0·08, εὑρεθέντος δὲ κατὰ τὸ θέρος τοῦτο ἐν τῷ παρὰ τὴν Βρωμοῦσαν κτήματι τοῦ Νικ. Ἀγγέλου ἀνέγνωμεν

...ΙΣΣΑ — ...ισσα
...ΩΝΟΣ — ...ωνος

Ἀριθ. 4. Ἐπιτυμβία μαρμαρίνη στήλη ἔχουσα ἀετωμάτιον φέρον ἀκροκεράμους, ὕψ. 0.64, πλ. ἄνωθεν 0·30, κάτωθεν 0·34, πάχ. 0·06. Εὑρέθη ἐν τῷ κτήματι τοῦ αὐτοῦ Ν. Ἀγγέλου·

ΑΝΑΞΙΒΙΟΣ — Ἀναξίβιος
ΕΥΔΗΜΙΔΟΥ — Εὐδημίδου.

Ἀριθ. 5. Στήλη ἀναθηματικὴ μαρμαρίνη ὕψ. 0·60, πλ. 0·30, πάχ. 0·20, ἐντετοιχισμένη ὡς παραστὰς θύρας βαλανείου, οὗ μέρος εὕρομεν ἐν τῷ παρὰ τὰς ***Ὑψηλὰς Καμάρας*** ἀγρῷ τοῦ Ἐλευθερίου Καπέλλου. Ὡς εἰκάζομεν, αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ παρακειμένου ναοῦ τῆς Ἴσιδος, ἔνθα καὶ ἄλλαι δύο ἐπιγραφαὶ ὅμοιαι εὑρέθησαν (***Ἀθηνᾶ*** F' 176).

ΙΣΙΔΙ — Ἴσιδι
ΣΑΡΑΠΙΔΙΑΝΟΥΒΙΔΙ — Σαράπιδι Ἀνούβιδι.

Ἀριθ. 6. Ἐπὶ κεράμου κοίλου καλύπτοντος τάφον, ὃν ἀνεψξαμεν ἐν τῷ κτήματι τοῦ Ν. Ἀγγέλου, ἀνέγνωμεν ἐντετυπωμένον τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστοῦ καλουμένου

ΜΕΙΔΙΜΟΥ

Ἐντεῦθεν τὸ πρῶτον γινώσκομεν τὸ ὄνομα ***Μείδιμος***.

Ἀριθ. 7. Ἐπὶ τεμαχίου μαρμαρίνης στήλης, ἧς τὸ σῳζόμενον μέρος εἶνε ὕψ. 0·22, πλ. 0·12, πάχ. 0·04, ἀνέγνωμεν

.ΗΤΡΟ.... — Μ]ητρό[δωρος
ΠΥΘΟ..... — Πυθο[δώρου.

Εὑρέθη ἐν τῷ κτήματι τοῦ Ν. Ἀγγέλου.

Ἀριθ. 8. Ἐπιτυμβία στήλη ἔχουσα ἀετωμάτιον ἀπολῆγον εἰς ἀκροκεράμους, ὕψ. 1·00, πλ. 0·39, πάχ. 0.07. Εὑρέθη ἐν τῷ κτήματι τοῦ Ν. Ἀγγέλου.

ΝΙΚΑΝΔΡΙΔΗΣ — Νικανδρίδης
ΕΡΑΤΟΚΛΕΟΥΣ — Ἐρατοκλέους
ΧΑΙΡΕ — χαῖρε.

Κάτωθεν τῶν γραμμάτων δύο ῥόδακες.

Ἀριθ. 9. Ἐπὶ τεμαχίου στήλης μαρμαρίνης, ὕψ. 0·20, πλ. 0·23, ἐχούσης ἀέτωμα, ἐντετοιχισμένης ἐν τῇ δεξαμενῇ τοῦ κτήματος τῆς κ. Ἑλένης Μαντάλου ἀνέγνωμεν

ΔΗΜΟΝΙΚΗ — Δημονίκη
ΑΡΧΕΠΟΛΕΩϟ — Ἀρχεπόλεως
...ΙΑ — ...ια.

Ἀριθ. 10. Στήλη μαρμαρίνη ἔχουσα ἀετωμάτιον ὕψ. 1·00, πλ. 0·42, πάχ. 0·05. Εὑρέθη ἐν τῷ παρὰ τὴν Βρωμοῦσαν κτήματι τοῦ Ἀναστ. Καλλιμάνη·

ΑΡΙϟΤΟΔΗΜΟϟ — Ἀριστόδημος
ΠΑΡΑΜΟΝΟΥ — Παραμόνου.

Ἀριθ. 11. Στήλη μαρμαρίνη ἔχουσα ἀετωμάτιον μετ' ἀκροκεράμων· ὕψ. σῳζόμενον 0·54, πλ. 0·50, πάχ. 0·16. Εὑρέθη ἐν τῷ κτήματι Σοφοκλέους Λεμπέση. Ἔνδοθεν μὲν τοῦ ἀετωματίου ῥόδαξ ἄνευ πετάλων, κάτωθεν δὲ τῶν γραμμάτων ἕτεραι δύο μετὰ πετάλων·

ΣΩΦΙΛΟΣ — Σώφιλος
ΜΕΝΕΣΤΡΑΤΟΥ — Μενεστράτου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10ῃ σεπτεμβρίου 1910.

Γεώργιος Ἀ. Παπαβασιλείου.

Συμπληρώσεις καὶ παρατηρήσεις

εἰς τὰς

L. Ziehen Leges Graecorum sacras, 1906

ὑπὸ

Γεωργίου Ἀ. Παπαβασιλείου.

Ὁ ἐκδότης τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἰσχυόντων ἱερῶν νόμων οὐ μόνον ὡς φιλόπονος μέλισσα συνέλεξε πᾶν ὅ,τι οἱ πρὸ αὐτοῦ περὶ ἑκάστου αὐτῶν ἔγραψαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς μετὰ βαθείας κρίσεως πολλαχοῦ καὶ ἑρμηνεύει ὀρθῶς τὰ δεόμενα ἑρμηνείας καὶ συμπληροῖ τὰ ἐν τοῖς λίθοις κενά. Εἰς τὴν ἐμβριθῆ καὶ ἐπιστημονικὴν ταύτην ἐργασίαν ἐκρίναμεν καλὸν νὰ παράσχωμεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἐλαχίστην συμβολὴν συμπληρώσεις τινὰς ἢ παρατηρήσεις, ἃς ἐν καιρῷ σχολῆς μελετῶντες τοὺς ἱεροὺς νόμους ἐποιησάμεθα.

Ἀριθ. 1. *Στίχ. 3.* Συμπληροῦμεν τὸν στίχον ἐν ἀρχῇ ὧδε [*οι κεῖσθαι.*

Στίχ. *4-6.* Ἀποδεχόμενοι τὴν γνώμην τοῦ Ziehen, ὅτι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ ἱερουργίας ὑπὸ ἱερέων τελουμένης ἀλλ᾽ ἰδιωτῶν, συμπληροῦμεν τούτους τοὺς στίχους ὧδε· *ας* ⋮ *τοῖς θύου*]*σι τὰ* ‛*ιερὰ* ⋮ ‛*οἱ ἔ*]*στ᾽ ἂ*]*ν* ‛*ιε*[*ρ*]*οργο͂ντ*[*ι πυρὶ μὲ*] ‛*φιστάναι χύτραν μεδ*[*ὲ κρέα ὀπτ*]*ᾶν μεδὲ* [Ϝ*οῖνον ἐσφέρεν*] *μεδὲ τὸ πῦρ* ⋮ *ἀνάπτεν* ⋮ *ἐὰν δέ τις* ⋮ *τ-*. Κατὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτην ἀπὸ τοῦ *τοῖς θύουσι τὰ* ‛*ιερὰ* ἄρχεται νέα διάταξις, καθ᾽ ἣν οἱ θύοντες εἴτε ἱερουργοῦντες δὲν ἐπετρέπετο νὰ παρασκευάζωσιν ἐδέσματα ἕψοντες ἢ ὀπτῶντες κρέα μηδὲ νὰ φέρωσιν οἶνον, διότι, ὡς φαίνεται, πολλοὶ τῶν θυόντων παρέμενον μετὰ τὴν θυσίαν καὶ εὐωχοῦντο, ὡς καὶ νῦν ἔτι παρὰ τοῖς χωρικοῖς αἱ μακρίαι ἐκτρέπονται εἰς εὐωχίας. Ἵνα παύσηται λοιπὸν τὸ ἄτοπον τοῦτο, ὅπερ, ὡς φαίνεται, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἦτο σύνηθες, καὶ ἵνα μὴ αἱ πρὸς τὴν θεὰν θυσίαι μετατρέπωνται εἰς εὐωχίας, ἡ πόλις ἐνομοθέτησε τὴν ἀπαγορευτικὴν ταύτην διάταξιν.

Στίχ. *8-12.* Συμπληροῦμεν ⋮ *τὸς* ‛*ιερoργο͂ντας* ⋮ *μ*[*ὲ θύεν*] *μεταχσὺ το͂ νεὸ καὶ* [*το͂ πρό*[*σθεν τούτ*]*ο βομο͂* ⋮ [*καὶ*] *νοτόθεν το͂ νεὸ* ⋮ *ἐντὸς το͂ Κ*[*υκλοπείο κατ*]*ὰ πᾶν* ⋮ *τὸ* ‛*εκατόμπεδον* ⋮ *μεδ᾽ ὄνθον ἐγβ*[*λύεν*] ⋮

Κατὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτην ἀπαγορεύεται τοῖς ἱερουργοῦσι νὰ θύωσι μεταξὺ τοῦ ναοῦ, τοῦ ἑκατομπέδου δηλονότι, καὶ τοῦ βωμοῦ, ὅστις ἔκειτο ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ πρὸς νότον τοῦ ναοῦ ἐντὸς τοῦ Κυκλωπείου καθ᾽ ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ἑκατομπέδου μηδὲ νὰ ἐκρίπτωσι τὴν ἐκ τῶν θυομένων κόπρον.

Ἴδωμεν νῦν, ἂν ἡ συμπλήρωσις ἡμῶν εἶνε ὀρθὴ καὶ τοπογραφικῶς· ὁ ναὸς ἢ τὸ ἑκατόμπεδον ὅτι ἔκειτο πρὸς βορρᾶν μεταξὺ τῆς στοᾶς τῶν Καρυατίδων καὶ τοῦ Παρθενῶνος εἶνε ἤδη γνωστόν. Πρὸ τοῦ ἑκατομπέδου ἔκειτο ὁ βωμός, πρὸς νότον δὲ τοῦ τε ἑκατομπέδου καὶ τοῦ πρόσθεν αὐτοῦ βωμοῦ τὸ Κυκλώπειον, τὸ Πελαργικὸν δηλονότι ἄλλως λεγόμενον τεῖχος. Καθ᾽ ὅλην λοιπὸν τὴν ἔκτασιν τὴν μεταξὺ τοῦ ἑκατομπέδου ἢ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ Κυκλωπείου ἢ τοῦ Πελαργικοῦ δὲν ἐπετρέπετο πλέον νὰ θύωσι μηδὲ τὴν κόπρον τὴν ἐκ τῶν θυμάτων νὰ ἐκρίπτωσιν. Ὅτι τὸ Πελαργικὸν ἢ Κυκλώπειον ἔκειτο νοτόθεν τοῦ ἑκατομπέδου ἀπέδειξαν αἱ ἀνασκαφαί, καθ᾽ ἃς οὐκ ὀλίγον μέρος αὐτοῦ εὑρέθη ὄπισθεν τοῦ μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, ἄλλο πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἄλλο πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἐρεχθείου. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ἀποσιωπήσωμεν, ὅτι οὐδεμία ἀρχαία μαρτυρία ὑπάρχει, καθ᾽ ἣν τὸ Πελαργικὸν ὠνομάζετο καὶ Κυκλώπειον· ἐπειδὴ ὅμως ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἠλέκτρᾳ (στίχ. 1158) τὰ τείχη τῶν Μυκηνῶν ὀνομάζει ***Κυκλώ-***

πεια οὐδόλως ἀπίθανον εἶνε ὅτι καὶ τὸ Πελαργικὸν ἐπωνομάζετο καὶ Κυκλώπειον.

Τὸ *ἐγβλύω* = ἐκβλύζω συνήθως ἀπαντᾷ ἀμετάβατον, εὕρηται ὅμως παρ' Εὐσταθίῳ καὶ ὡς μεταβατικόν.

Στίχ. 22. Δὲν φαίνεται ἡμῖν ὀρθὴ ἡ συμπλήρωσις ***ἀποτίνε***]*ν*, διότι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ποινῆς ἐπιβαλλομένης τῷ ἀπουσιάζοντι ταμίᾳ ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου. Ἀντὶ τοῦ ***ἀποτίνε***]*ν* λοιπὸν γραπτέον ***μὲ λείπε***]*ν* Ὡσαύτως οὐδένα λόγον ἔχει ἡ τοῦ Körte συμπλήρωσις ***ἕκαστον*** ἄνευ τοῦ δασέος μάλιστα h, ἀφ' οὗ ἡ ἔννοια τοῦ ***ἕκαστος*** περιέχεται ἐν τῇ φράσει ***hὸς δ' ἂν λείπει***. Συμπληρωτέον λοιπὸν [***ἐκτίνεν***] ἀντὶ τοῦ ***ἕκαστον***. Κατὰ ταῦτα τὸν ὅλον νόμον ἀναγνωστέον

τὰ ἀγγεῖα τὰ ἐ]μ πόλει ⁝ ʽόσοις χρο̃νται ⁝ π[λ]ὲν ʽόσα
ἐστὶ ἐν ἐστεγ]ασμένοις ⁝ οἰκέμ[ασι ⁝ ἐ]ᾶμ παρ' εκάστ-
οι κεῖσθαι κα]τὰ τὲν πόλιν ⁝ γρά[φσα]σθαι ⁝ τὸς ταμί-
ας ⁝ ⁝ ⁝ **τοῖς θύου**]σι ⁝ τὰ ʽιερὰ ⁝ ʽοὶ ἔ[**στ' ἂ**]ν ʽιε[ρ]οργο̃ντ-
ι πυρὶ μὲ 'φιστ]άναι χύτραν μεδ]**ὲ κρέα ὀπτ**]ᾶν μεδὲ
F**οῖνον ἐσφέρεν**] μεδὲ τὸ πῦρ ⁝ ἀν[άπτ]εν [⁝ ἐὰν δ]έ τις ⁝ τ-
τοιοῦτόν τι δρᾶι εἰ]δός ⁝ ἐχσε̃ναι θ[οᾶ]ν ⁝ μέχ[ρι τρι]ο̃ν ὀ-
βελο̃ν τοῖσι τ]αμίασι ⁝ ⁝ ⁝ τὸς ιε[ρορ]γο̃ντα[ς ⁝] μ[**ὲ θύεν**
με[**ταχσὺ** τὸ ν]εὸ ⁝ καὶ το̃ πρό[**σθεν τούτ**]ο β[ο]μο̃ ⁝ [**καὶ**] νο-
τόθεν ⁝ τ[ο̃ ν]εὸ ⁝ ἐντὸς το̃ Κ[**υκλοπείο κατ**]ὰ πᾶν ⁝ τὸ ʽε-
κατόμπ[εδ]ον ⁝ μεδ' ὄνθο[ν] ἐγ[β**λύεν**] ⁝ ἐὰν δ]έ τις ⁝ τούτο-
ν τι δρᾶ[ι εἰδός ⁝ ἐ]χσ[ε̃]ναι θοᾶ[ν μέ]χρι τριο̃ν ⁝ ὀβελο̃-
ν ⁝ τοῖσι ταμ[ίασι ⁝ ⁝ ⁝ τὰς] ʽιερέα[ς] τὰς ἐμ πόλει ⁝ καὶ τ-
ὰς ζακόρος [μὲ ʽέχεν οἴ]κεμα ταμιεῖον ⁝ ἐμ πόλει ⁝ μ-
εδὲ ʽιπνε[ύεσθαι ⁝ ἐὰν δέ τις τ]ούτον τι δρᾶι ⁝ εὐθύ-
νε[σθαι ʽεκατὸν] δραχμε̃[σι καὶ] τὸς ταμίας ⁝ ἐὰν ἐο̃-
σ[ι, εὐθύνεσθαι ⁝] ἑκατὸν δραχμε̃[σι ⁝ ⁝ ⁝] τὰ οἰκέματα
τὰ ἐν τοῖ ʽεκατ]ομπέδοι ⁝ ἀνοίγεν [τὸς] ταμίας ⁝ μὲ ὄ-
λειζον τρὶς τ]ο̃ μενὸ[ς θ]εᾶσθαι ⁝ τὰ[ς ʽέν]ας εμέ[ρ]ας
τὰς πρὸ τε̃ς νο]μενία[ς καὶ τ]ε̃ι [δεκάτει κα]ὶ τε̃ι εἰ-
κάδι ʽυπὲρ ʽέμ]ισυ ⁝ π[αρό]ντα[ς ⁝ ʽὸς δ' ἂν λεί]πει ⁝ δυν-
ατὸς ὂν **μὲ λείπε**]ν ⁝ δύο δραχμ[ὰ **ἐκτίνεν** ⁝ ἐσπρ]άττε-
ν δὲ τὸ(μ) π]ρύ[τανιν·ἒ]ν δὲ μέ, κα[τὰ τὰ νομιζόμενα] εὐθ-
ύνεσ]θαι ⁝ φα[ί]νεν δὲ τὸ(μ) π[ρύτανιν τὰ ἀδικέματα] το-
ῖς] ταμίασι ⁝ τὰ ἐν τοῖ λί[θοι γεγραμμένα].

Σημ. Μόνον αἱ διὰ παχέων γραμμάτων τετυπωμέναι λέξεις εἰσὶ συμπληρώσεις ἡμέτεραι.

Ἀριθ. 2. Τὸν μὲν δεύτερον στίχον συμπληροῦμεν [***Ἐλευσῖνι καὶ***], ἐπειδὴ φρονοῦμεν, ὅτι τὰ προτέλεια οἱ τῶν Ἐλευσινίων ἱεροποιοὶ ἔδει νὰ θύωσι καὶ ἐν Ἐλευσῖνι καὶ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἐλευσινίῳ, τὸν δὲ τρίτον, [***Ἀπόλλωνι πρόγον***]*ον*. Ὅτι τῷ Ἀπόλλωνι ἐθύετο ***πρόγονος***, δηλ. ἐκ τῶν πρωτογόνων ἀρνῶν, ἰδὲ ἱερὸν νόμον Ἐλευσῖνος 6 στίχ. 9 (Ziehen σελ. 29).

Ἀριθ. 7. Ἐν μὲν τῷ 5ῳ στίχῳ ἀντὶ τῶν λέξεων ***ὥστε τὰ κατὰ*** γραπτέον ***τῶι ἄγεσθαι***, ἐν δὲ τοῖς ἑπομένοις ἀντὶ ***καὶ τὰ πάτρια*** γραπτέον ***κα***(***τὰ***) τὰ πάτρια, ἀντὶ δὲ τῶν ***προστάττ***[***οντες ἀεὶ μετὰ*** συμπληρωτέον ***προστάττ***[***ειν καὶ μετ'***.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν συμπλήρωσιν τὸ ὅλον χωρίον ἔχει ὧδε·

ἐπει]*δὴ καὶ διατελοῦμε*[*ν εὐσεβοῦντες νῦν τε*] *καὶ* [*δι*]*ὰ τῶν παρῳχημένων* [*χρόνων* ***τῶι ἄγεσθαι*** *τὰ μυ*]*στήρια κα*(***τὰ***) *τὰ πάτρια πρ*[*οσ*]*τάττ*[***ειν καὶ*** *μετ' Εὐμο*]*λπιδῶν πεφροντικέν*[*αι, ὅπως ἀ*]*χθείη τὰ ἱερὰ* - -, *δεδόχθαι τῶι δήμωι.*

Ἡ σύνταξις δὲ ἔχει οὕτω·

- *διατελοῦμεν εὐσεβοῦντες τῷ προστάττειν ἄγεσθαι τὰ μυστήρια κατὰ τὰ πάτρια καὶ* (*τῷ*) *πεφροντικέναι μετ' Εὐμολπιδῶν, ὅπως ἀχθείη τὰ ἱερά.*

Περὶ τοῦ *ἄγεσθαι τὰ μυστήρια* ἰδὲ Ξενοφ. Ἑλλ. Α' 4, 20.

Ἀριθ. 10.

Α'.

Διὶ Ὀλυμπί]οι σῦν ⁝ ʽΕ'ραι τέλεον ⁝ Ἀθεναίαι ο-
ἶν ⁝ Ἀφροδί]τει βοῦ[ν καὶ νεφάλια ʽιερά ⁝ Διον-
ύσοι τράγ]ον ⁝ Ἔροτ[ι ἀμνόν ⁝ Λετο̃ι αἶγα ⁝ Ἀρτέμ-
ιδι ἐνστορ]νύναι τρά[πεζαν, κωλῆν, πλευρόν,
κρέα ⁝ ʽΙππ]ολύτοι το̃ι [ἐν τε̃ι ἀγοραῖ πρόγον-
ον ⁝ παρ'] εκάστο το̃ν ἐ[ρανιστο̃ν θύεσθαι τὰ ν-
ομιζόμεν]α Τριττύι ⁝ Ἀπ[όλλωνι Δελφινίοι ἄ-
ρνα ⁝ θε]ο̃ι Ποσιδέοις τ[ρίττοαν χρυσόκερον ⁝
Διὶ] τροπαίοι ἐν Κυνὸ]ς κεφαλε̃ι τέλεον ⁝ ʽΕρ-
ακ]λε̃ι ἐν το̃ι ἐλαιε̃ι τρ[άπεζαν, σκέλος, ὦμον ⁝
Χσ]όθοι ἀμνὸς
A
Γ]λαύκοι ἀμνὸς
Ἀ]πόλλονι Πυθίοι τέ[λεον δαρτόν ⁝ Ἴονι ʽέρο-
ι ἐνστορνύναι τρά[πεζαν ⁝ F ⁝ θεοῖς ʽομονάοι-
ς μὲν ἄρνα ἀνάσχες [ʽομονάαις δ' οἶν θήλειαν ⁝
Ποσειδο̃νι πτορθί[οι ταῦρον χρυσόκερον ⁝
Νύ]νφ[αι]ς [νεφάλια ʽιερά ⁝ Ἀχελόιοι χοῖρον.

Β'.

ʽο το̃ Διὸς ἱερεὺς λαμβανέτ]ο ἀπὸ το̃ν δαρτ-
ο̃ν σκέλος καὶ τὸ δέρμα, ἀπὸ δὲ] βοὸς πέντε ʽό-
λα πλευρὰ ἰσχίο, εἰ δὲ δοκεῖ τ]ινι, στερνοφορ-
είτο, παρέχεν δὲ το̃(ι) ἀρχεγέτ]ει τὰς μερίδας

τὰς αὐτάς ⁝ Πυθίο ῾ιερεὺ]ς λαμβανέτο καθ' ἑκαστον ῾ιερὸν ⁝ F ⁝ τõν δαρ]τõν τὰ δέρματα παρέχεν τοῖς θύουσι, γλõτ]ταν δὲ τõι ἀρχεγέτει ⁝ ῾ιέρεια 'Αρτέμιδος Νι]σαίας καθάπερ τõ ῎Εροτος, ἐὰν ῾ε πόλις θύε]ται, ἐς ἀπόμετρα δίκρεας λαμβανέτο ⁝ 'Αθεναί]ας ῾ιέρεια λαμβανέτο πλευρὰ οἰὸς κωλῆν κ]αὶ ⁝ F ⁝ κατὰ τὸ ῾ιερὸν ῾έκαστον, εἴ περ ταῦτ' ἐ]νδέρος θύεται, σάρκας δ' εἰ μὲ ἐνδέρος, παρέ]χεν δὲ τὲν ῾ιέρειαν μερίδας μὲν πέντ]ε τõν ἰδίον τõν δαρτõν. δεμοσίον δὲ τõν δαρ]τõν σκέλος ⁝ 'Αρτέμιδος ῾ιέρεια ἀπὸ τõν δ]εμοσίον τõν δαρτõν δέρμα καὶ ⁝ F ⁝ κατὰ τὸ ῾ι]ερὸν ῾έκαστον, ἀπὸ δὲ τõν ἰδίον τõν δαρτõν σ]κέλος, τõν δὲ μὲ δαρτõν τραπεζόματα ⁝ F⁝ λαμβα]νέτο. Καθάπερ ἐ τε̃ς 'Αρτέμιδος καὶ ῾Ε΄ρας λα]μβανέτο τõν δεμοσίον ῾ιερõν τὰ δέρματα καὶ ⁝ F ⁝] κατὰ τὸ ῾ιερὸν ἑκαστον, [τõν δὲ ἰδίον πλευρὸν ἰσχίο καὶ ⁝ F ⁝.

Τὸν ἱερὸν τοῦτον νόμον δημοσιευθέντα τὸ πρῶτον ὑφ' ἡμῶν ἐν σπουδῇ ἐν τῇ ΑΕ (1902 σελ. 29 κέ.) ἀναδημοσιεύομεν νῦν κρεῖττον συμπεπληρωμένον, ἀφ' οὗ καὶ τὸν λίθον αὖθις ἐξητάσαμεν καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ γραφέντα ἐλάβομεν πρὸ ὀφθαλμῶν. Ὡς γνωστόν, τοῦ νόμου τούτου ἠμφεσβητήθη ἡ πατρίς, εἰ καὶ εὑρέθη ἐν Χαλκίδι ἐντετοιχισμένος τοίχῳ τινὶ κήπου, παρ' ὃν ἔκειτο τὸ ἕτερον τῶν δύο γυμνασίων. Πρῶτος ὁ κ. Wilhelm κρίνων ἐκ τοῦ ὄντως ἀττικοῦ ἰδιώματος αὐτοῦ καὶ ἔκ τινων θεῶν λατρευομένων καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἀπεφήνατο ὅτι εἶνε οὐχὶ Χαλκιδεὺς αὐτόχθων, ἀλλὰ μέτοικος ἐξ Ἀττικῆς εἰς Χαλκίδα ἄκων πάντως ἐλθών. Τῇ γνώμῃ ταύτῃ ἀκολουθήσας καὶ ὁ κ. Ziehen ἀνέγραψεν αὐτὸν ἐν τοῖς δημόταις τῆς Ἀττικῆς, ἐπειδή, ὡς φαίνεται, δὲν ἔλαβε πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὰ τελευταῖον ὑφ' ἡμῶν γραφέντα ἐν τῇ ΑΕ (1905 σελ. 27). Καὶ ὁ κ. Σβορῶνος, ὅστις τελευταῖος ἔγραψε περὶ αὐτοῦ (ΔΕΝΑ 1909-1910), οὐ μόνον ἀποδέχεται τὴν γνώμην τοῦ κ. Wilhelm, ὅτι εἶνε ἀττικός, ἀλλ' ὑπερθεματίζων ὁρίζει ὅτι προέρχεται ἐκ Κολωνοῦ, ὅθεν ὑπό τινος Κολωνίτου βεβαίως ἐκ τῶν ὡς κληρούχων εἰς τὴν Χαλκίδα ἐκπεμφθέντων δίκην παλλαδίου εἰς Χαλκίδα ἐκομίσθη. Ἡμεῖς ὅμως, ἐπειδὴ συνηθίζομεν νὰ μὴ παραγώμεθα ἐκ τῆς πρὸς καινορρημοσύνην ῥοπῆς, ὥστε τὰ ἀποδεικτέα νὰ ὑπολαμβάνωμεν ἀποδεδειγμένα, ἐμμένομεν τῇ γνώμῃ ἡμῶν, ὅτι ὁ νόμος οὗτος κανονίζει τὰ κατὰ τὴν λατρείαν τῶν ἐν Χαλκίδι λατρευομένων θεῶν καὶ ἡρώων ὑπὸ τῶν ἐν Χαλκίδι οἰκούντων μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατάκτησιν τῆς Εὐβοίας καὶ οὐχὶ τὰ τῆς λατρείας τῶν ἐν τῇ τετραπόλει τῆς Ἀττικῆς ἢ τῶν ἐν τῷ δήμῳ τοῦ Κολωνοῦ λατρευομένων θεῶν καὶ ἡρώων.

Καὶ τίνων μὲν ἕνεκα λόγων φρονοῦμεν ταῦτα, δὶς ἤδη ἐδηλώσαμεν ἐν τῷ ἐλέγχῳ τῆς γνώμης τοῦ κ. Wilhelm (ΑΕ 1903, 129 καὶ 1905, 28 κέ.), νῦν δὲ τοῦτο μόνον προστίθεμεν, ὅτι, ἵνα οἱ ἰσχυρισμοὶ τῶν ἀντιφρονούντων στηρίζωνται ἐπὶ βάσεως ἀσφαλοῦς, ἔδει νὰ προαποδειχθῇ διὰ μαρτυριῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἢ δι' ἐπιγραφῶν πρῶτον μὲν ὅτι οἱ Χαλκιδεῖς καὶ Ἴωνες ὄντες δὲν ἐλάτρευον τοὺς αὐτοὺς τοῖς ἄλλοις Ἴωσι θεούς, εἶτα ὅτι ἡ τῶν Χαλκιδέων διάλεκτος ἦτο διάφορος τῆς Ἀττικῆς. Πᾶν ἄλλο ὅμως ἢ τοῦτο μαρτυροῦσι καὶ αἱ μαρτυρίαι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ αἱ μέχρι τοῦδε εὑρεθεῖσαι ἐν Χαλκίδι δύο ἀρχαιότεραι τῆσδε ἐπιγραφαί, ὧν ἡ μὲν Ἰωνικὴ οὖσα ἀνάγεται εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῶν πρώτων εἰς Χαλκίδα σταλέντων Ἀθηναίων κληρούχων, ἡ δὲ βουστροφηδὸν γεγραμμένη οὐδὲν διαφέρει τῶν συγχρόνων ἀττικῶν ἐπιγραφῶν (ἰδὲ Ἀθηνᾶς τόμ. Γ' σ. 612 καὶ ΑΕ 1902 σ. 39 στ. 10).

Καὶ ταῦτα μὲν καθόλου, νῦν δὲ ἔλθωμεν καὶ ἐπὶ τὰ καθ' ἕκαστον.

Στίχ. 1. Τὸν πρῶτον στίχον συνεπληρώσαμεν ὧδε· *Διὶ Ὀλυμπί*]*οι σῦ*[*ν* ⁝ *῾Ε΄ραι τέλεον* ⁝ *Ἀθεναίαι ο*. Καὶ ἀντὶ μὲν τοῦ *Λετ*]*οῖ*, δι' οὗ δὲν ἐπληροῦτο τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου κενόν, νῦν συμπληροῦμεν *Διὶ Ὀλυμπί*]*οι*. Οὕτω δὲ ὁ ἐξ ἐννέα γραμμάτων κενὸς χῶρος πληροῦται ἀκριβῶς, ὡς τις δύναται νὰ βεβαιωθῇ, ἂν παραβάλῃ τὸν 9^{ον} στίχον, οὗ τὸ δέκατον γράμμα ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ αὐτὸ γράμμα τοῦ 1^{ου} στίχου. Ὅτι ὁ Ὀλύμπιος Ζεὺς ἐλατρεύετο ἐν Χαλκίδι, γινώσκομεν ἐκ τῆς συνθήκης τῆς μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Χαλκιδέων, ἥτις ἐγένετο μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Εὐβοίας (*Dittenb.* Syll. 17, 61). Τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου τούτου κενὸν ὁ κ. Σβορῶνος συμπληροῖ *Διὶ Μορί*]*οι σῦ*]ς. Ἡ συμπλήρωσις *Μορί*]*οι* δὲν εἶνε ὀρθή, δι' ὃν λόγον καὶ ἡ ἡμετέρα τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ἔπειτα δὲ ἡ κατ' ὀνομαστικὴν ἐκφορὰ τοῦ *σῦ*[*ς*, διότι, ἐν τῷ 10^{ῳ} καὶ 11^{ῳ} στ. τὸ θῦμα κεῖται οὐχὶ κατ' αἰτι-

ατικήν, ἀλλὰ κατ᾽ὀνομαστικήν, καθιστᾷ τὴν σύνταξιν ἀνώμαλον καὶ οὐχὶ ἀκόλουθον πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ στ., ὃν αὐτὸς ὁ κ. Σβορῶνος πρὸ τοῦ 1ου προσέθηκεν. Ἐν ᾧ δηλ. φρονεῖ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἤρχετο ὧδε· «*τάδε ὁ δέμαρχος ὁ Κολονιτõν θύει ἐν δέμοι*», κατόπιν ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς, ἥτις ἀναμένεται ἕνεκα τοῦ *θύει* ἐπάγεται ὀνομαστική, ὡσεὶ προηγεῖτο *θύεται*. Ἡ προσθήκη ὅμως τοῦ στίχου τούτου γεννᾷ ἡμῖν τὴν ἑξῆς ἀπορίαν· κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ὁρίζεται πρὸς τίνας θεοὺς ὀφείλει νὰ θύῃ καὶ τίνα θύματα ὁ δήμαρχος τῶν Κολωνιτῶν μόνον ἢ καὶ πᾶς ἰδιώτης; Ἂν μόνον ὁ δήμαρχος, τότε ὑπάρχει ἀντίφασις πρὸς τὸν 14ον στίχον, καθ᾽ ὃν καὶ πᾶς ἰδιώτης οὕτως ὤφειλε νὰ πράττῃ, ἂν δὲ οὕτως ὤφειλε καὶ πᾶς ἰδιώτης νὰ θύῃ, τίνα λόγον ἔχει ἡ προσθήκη τοῦ στίχου τούτου; Ὅτι ἡ Ἥρα καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐλατρεύοντο, μαρτυροῦσι καὶ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς καὶ ἐπιγραφαὶ (Παυσ. Θ΄ 31, Πλουτ. Πλάτ. Δαιδαλ. 3. Στ. Βυζ. ἐν λ. *Δίρφυς*, Ἀθηνᾶ τόμ. Γ΄ σ. 612). Αἱ ἄλλαι συμπληρώσεις ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ τοῦ κ. Σβορώνου εἶνε μὲν ἀκόλουθοι πρὸς τὴν γνώμην ἣν περὶ τοῦ νόμου τούτου ἔχει, ἀλλὰ στηρίζονται ἐπὶ βάσεως σαλευούσης.

Στίχ. 2. Συνεπληρώσαμεν οὖν : *Ἀφροδί*]*τει βοῦ*[*ν καὶ νεφάλια ἱερὰ* : *Διον-* πεισθέντες ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ λίθου, ὅτι ἀντὶ τῶν γραμμάτων *ιδι*, ἅτινα τὸ πρῶτον ἡμεῖς ἀνέγνωμεν, δυνατὸν εἶνε νὰ ἀναγνωσθῇ ΤΕΙ, διότι, εἰ καὶ τοῦ Τ ἡ ὁριζοντία κεραία οὐδόλως φαίνεται, τὸ δεύτερον ὅμως γράμμα εἶνε πάντως Ε, ἀπεδεξάμεθα τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κ. Ziehen γράψαντες *Ἀφροδί*]*τει* ἀντὶ τοῦ *Ἀρτέμιδι*. Ὅτι ὅμως εἶνε δυνατὸν νὰ συμπληρωθῇ *Ἀρχεγέ*]*τει*, ὡς καὶ ὁ κ. Σβορῶνος συνεπλήρωσε, δὲν νομίζομεν ὀρθόν, διότι, ἂν ὁ Ἀρχηγέτης ὑποληφθῇ ὡς ἥρως τις, δὲν ἔπρεπε νὰ ἀναφέρηται ἐν τῇ πλευρᾷ Β (στ. 7) ὡς λαμβάνων ἱερώσυνα τὴν γλῶσσαν τοῦ θύματος.

Στίχ. 2/3. Συνεπληρώσαμεν *Διονύσοι τράγ*]*ον* : *Ἔροτ*[*ι ἀμνὸν* : *Λετοῖ αἶγα* : *Ἀρτέμ-*. Ὅτι ἐθύετο τῷ Διονύσῳ τράγος, τῷ Ἔρωτι ἀμνός, τῇ Λητοῖ αἴξ, περιττὸν δι᾽ ἐπιγραφῶν νὰ κυρώσωμεν.

Στίχ. 4. Ὅτι ἡ κωλῆ, τὸ πλευρὸν καὶ τὰ κρέα ἀπετέλουν τὴν τράπεζαν τῶν θεῶν, ἰδὲ Ziehen 24 κἑ.. Ὁ κ. Σβορῶνος ἐν στ. 2/3 συμπληρῶν *Ἀφροδίτῃ χρυσηνίῳ* δέχεται ὡς θυόμενον *μέλαν μῆλον*. Ἡμεῖς τοὐλάχιστον ἐγινώσκομεν, ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἐλατρεύετο ὡς ***οὐρανία***, ὡς ***πάνδημος***, ὡς ***χρυσήνιος***, ἀλλ᾽ ὡς ***χθονία*** οὐχί, καὶ διὰ τοῦτο ἐθύετο μὲν αὐτῇ πλὴν χοίρου, ὅ,τι ἂν τις ἤθελεν ἄρρεν ἢ θῆλυ, αἶξ ἢ νηφάλια ἱερὰ (πρβ. Ziehen 18 σ. 76, 119, 138), ἀλλὰ μέλαν πρόβατον ἢ μέλαινα αἶξ οὐχί. Δὲν νομίζομεν ὀρθὴν τὴν χρῆσιν τῆς λέξεως ***μῆλον*** ἐν ταῖς θυσίαις καὶ τῶν ἑξῆς ἕνεκα· πρῶτον μὲν ἡ λέξις αὕτη εἶνε ποιητική, παρ᾽ Ὁμήρῳ δὲ ἐξαιρουμένων δύο χωρίων τῆς Ὀδυσσείας (μ 301, ξ 105) πανταχοῦ ἀπαντᾷ ἐν πληθυντικῷ ἀριθμῷ, ἔπειτα, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ὅμηρον ***μῆλον*** σημαίνει ***πρόβατον*** ἢ ***αἶγα***, δὲν ἦτο δυνατὸν ἐν τῷ νόμῳ, ἔνθα εἶνε ἀνάγκη νὰ ὁρίζηται σαφῶς τὸ εἶδος τοῦ θύματος, νὰ γίνηται χρῆσις τῆς λέξεως ταύτης. Τούτου ἕνεκα ἐν τοῖς ἱεροῖς νόμοις ἀντ᾽ αὐτῆς τίθενται αἱ ὡρισμένον εἶδος δηλοῦσαι, ***ἀμνός***, ***ἔριφος***, ***κριός***, ***τράγος***, ***οἶς***. ***αἶξ***. Καὶ δικαίως· διότι, ἂν ἐν τοῖς νόμοις ἐγίνετο χρῆσις τῆς λέξεως ταύτης, ὁ θέλων νὰ θυσιάσῃ δὲν θὰ ἐγίνωσκε τί τῷ θεῷ ἢ τῇ θεᾷ θὰ ἦτο μᾶλλον ἀρεστόν, οἶς ἢ αἶξ.

Στίχ. 5. Ὁ κ. Σβορῶνος λέγει, ὅτι ***δι᾽ οὐδενὸς ἐπιχειρήματος*** δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἡ λατρεία τοῦ Ἱππολύτου ἐν Χαλκίδι. Νομίζει ὁ κ. Σβορῶνος ὁ τῇ γνώμῃ τοῦ κ. Wilhelm καὶ ἐν τούτῳ ἀκολουθῶν, ὅτι δὲν εἶνε ἀρκοῦσα ἀπόδειξις τὸ ὅτι ἥδε ἡ ἐπιγραφὴ εὑρέθη ἐν Χαλκίδι; ἢ νομίζει ὅτι αἱ οὐδαμοῦ στηριζόμεναι εἰκασίαι αὐτοῦ εἰσὶν ἀσάλευτα τεκμήρια τῆς καὶ ἐν τῷ Κολωνῷ λατρείας τοῦ Ἱππολύτου; ἂν τοῦτο ἦτο ἀληθές, φαντάζεται ὁ κ. Σβορῶνος ὅτι ὁ Σοφοκλῆς ὁ μὴ παραλιπὼν νὰ μνημονεύσῃ τὰ παρ᾽ αὐτὸν ἱερὰ ἔμελλε νὰ ἀποσιωπήσῃ ὅλως τὸν συνδημότην αὐτοῦ ἥρωα Ἱππόλυτον; Περὶ τῆς λέξεως ***πρόγονος*** ἰδὲ Zieh. 6. A. 9).

Στίχ. 6/7. Κατὰ τὴν ἡμετέραν συμπλήρωσιν τὴν Τριττὺν ἐνταῦθα νοητέον ὡς θεότητα ἀφηρωϊσθεῖσαν, ὡς ἀφηρωίσθησαν *ὁ Λεώς*, *ὁ Δῆμος*. Τὴν λατρείαν αὐτῆς ἐτέλουν ***οἱ ἐρανισταὶ*** θύοντες ἕκαστος τὰ νομιζόμενα, ἅτινα ὡς γνωστὰ ἐνταῦθα δὲν ὁρίζονται· οὕτως ἀορίστως ἀπαντᾷ καὶ ἡ λέξις ***τράπεζα*** καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ καὶ τὰ διδόμενα ἱερώσυνα (πρβ. Zieh. 6, 29). Ὁ κ. Ziehen ἐκ τῆς λέξεως ***τριττὺς*** εἰκάζων παραδέχεται, ὅτι ὁ νόμος οὗτος κανονίζει τὰ τῶν θυσιῶν οὐχὶ ὁλοκλήρου τῆς Ἀττικῆς, ἀλλὰ μέρους αὐτῆς, τῆς τριττύος, καὶ

δὴ τῶν ἐκ τῆς τριττύος ὄντων ἐν Χαλκίδι Ἀθηναίων κληρούχων. Τὴν γνώμην ταύτην καὶ ἡμεῖς δὲν ἀποκρούομεν, ὅτι δηλ. πρόκειται περὶ τῆς τριττύος, ἐξ ἧς οἱ ἐγκαταστάντες ἐν Χαλκίδι ὡς κληροῦχοι Ἀθηναῖοι, ἀλλ᾽ ἐννοοῦμεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κληροῦχοι οἱ ἐν Χαλκίδι οἰκοῦντες ἀφηρωΐσαντες τὴν ἑαυτῶν τριττὺν ἐλάτρευον διὰ τῶν ἐρανιστῶν ὁμοῦ μετὰ τῶν αὐτοχθόνων ὡς θεότητα κοινήν. Τούτου ἕνεκα κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ὁ ἱερὸς οὗτος νόμος πλὴν τῶν κοινῶν πᾶσι τοῖς Ἴωσι θεῶν καὶ ἡρώων, ***Διός, Ἥρας, Ἀθηνᾶς, Ἱππολύτου, Ἀπόλλωνος, Ἀφροδίτης, Διονύσου, Ἔρωτος, Ἡρακλέους***, μνημονεύει τοῦτο μὲν τοὺς τὰ μάλιστα τιμωμένους ἐν Εὐβοίᾳ ***Ἀπόλλωνα, Ἄρτεμιν, Γλαῦκον***, τοῦτο δὲ τὴν ***Τριττύν***, ἐξ ἧς πιθανῶς προήρχοντο οἱ ἐν Χαλκίδι ἤδη ἐγκαθιδρυμένοι Ἀθηναῖοι κληροῦχοι (περὶ τῶν ἐρανιστῶν πρβ. Ziehen 47, 49). Ὁ κ. Σβορῶνος συμπληροῖ ***Θησεῖ hιερõ· h***]***εκάστο τõν ἐ***[***ν τε͂ι τριττύι δέμον hιερόσυν***]***α τριττύϊ***, ἀλλ᾽ οὕτω τὸ χωρίον εἶνε ἀδιανόητον· διότι, ἂν νοήσωμεν, ὡς λέγει ὁ κ. Σβορῶνος, τὸ ῥῆμα ***θύεται***, κατ᾽ ἀνάγκην α᾽) θὰ λάβωμεν ὡς ὑποκείμενον τὸ ***ἱερώσυνα***· τὰ ἱερώσυνα ὅμως δὲν θύονται, ἀλλὰ δίδονται τοῖς ἱερεῦσιν (Ἀθήν. Θ΄ 368 e, Ziehen 24 Ἡσύχ.)· β΄) τὴν γενικὴν ***ἑκάστου ἱεροῦ*** (= ***ναοῦ***, ὡς ἑρμηνεύει ὁ κ. Σ.) θὰ ἐξαρτήσωμεν ἐκ τοῦ ***ἱερώσυνα***, ἀλλὰ τότε τί θὰ νοήσωμεν ὡς ἱερώσυνα; τὰ ὑφ᾽ ἑκάστου ἱεροῦ ἐκ τῶν ἐν τῇ τριττύι δήμων θυόμενα τῷ Θησεῖ ἢ τὰ ἐκ τῶν θυμάτων ὡς ἱερώσυνα διδόμενα πρὸς ἕκαστον τῶν ἐν τῇ τριττύι δήμων; Πλην τούτων ἡ δοτικὴ ***τριττύι*** πόθεν κρέμαται; Καὶ ἂν παραδεχθῶμεν τὴν σημασίαν, ἣν παρέχουσι τὰ ἀνέκδοτα τοῦ Βεκκήρου ὅτι δηλ. ἡ λέξις ***ἱερώσυνα*** σημαίνει ***τὰ τοῖς θεοῖς ἐξαιρούμενα μέρη καὶ θυμιώμενα***, πάλιν τὸ ***θύεσθαι*** δὲν εὐαρμοστεῖ.

Στίχ. 8-10. Συνεπληρώσαμεν ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τοῦ 8ου στίχου (***ἄ***)***ρνα θε***]***οῖ*** ἀντὶ ***Γλαύκ***]***οι*** οὐχὶ διότι ὁ Γλαῦκος καὶ κατωτέρω μνημονεύεται, ἀλλὰ διότι κατὰ τὰ Ποσείδια, ἑορτὴν τοῦ Ποσειδῶνος, τὸ ὄνομα αὐτοῦ δὲν φαίνεται. Τὸ ***θεῷ*** ἄρα ἐνταῦθα κεῖται ἀντὶ ***Ποσειδῶνι***, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ ἑπομένου ***Ποσειδέοις***. Ὅτι τὸ ***θεῷ*** τίθεται ἀντὶ τοῦ κυρίου ὀνόματος ἰδὲ Ziehen 54. Ἐν τέλει δὲ συνεπληρώσαμεν ***τ***[***ρίττοαν χρυσόκερον*** ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐπιγραφὰς Ziehen 4 καὶ 15. Ἐν τῷ 9ῳ στίχῳ ὁ Wilhelm συμπληροῖ ***Κυνο***]***σούραι***. Τὴν συμπλήρωσιν ταύτην ἀπεδέξατο καὶ ὁ Ziehen, ἐπειδὴ ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς Σαλαμῖνος Κυνοσούρᾳ ἐλατρεύετο ὁ τροπαῖος Ζεύς, εἰ καὶ ὁμολογεῖ ὅτι πολὺ πιθανὸν εἶνε, ὡς καὶ ὁ Wilhelm λέγει, νὰ εἶνε ἡ Μαραθωνία Κυνόσουρα, ἔνθα ὡσαύτως ἐλατρεύετο ὁ τροπαῖος Ζεύς. Ὁ δὲ κ. Σβορῶνος ἀποκρούων τὴν γνώμην τοῦ κ. Wilhelm, ὅτι ἐπὶ τῆς Κυνοσούρας ἔκειτο τὸ τρόπαιον, διότι «***αἱ τὸ τρόπαιον τῆς Σαλαμῖνος μνημονεύουσαι πηγαὶ οὐδέποτε προσθέτουσιν ὅτι τοῦτο ἔκειτο ἐπὶ τῆς Κυνοσούρας***» προστίθησιν ὅτι τροπαία ἄκρα εἶνε ἡ νῦν ***Βαθειὰ πούντα*** καλουμένη καὶ ὅτι ἐπὶ ταύτης ***ἐν τῷ ἐξάλλῳ ἐνθουσιασμῷ καὶ τῇ χαρᾷ αὐτῶν οἱ ἐπὶ τῆς Βαθειᾶς Πούντας θεαταὶ τῆς τροπῆς τοῦ ἐχθροῦ θὰ ἤγειραν ἀμέσως ἐκεῖ βωμὸν τοῦ Τροπαίου Διὸς καὶ συγχρόνως ἓν τῶν αὐθορμήτων καὶ αὐτοσχεδίων τροπαίων τῶν ἐγειρομένων τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐν στιγμαῖς ὑπάτης χαρᾶς καὶ θριάμβου***». Ὥστε ἐπάγεται ὁ κ. Σβορῶνος «***ἡ γνώμη τοῦ Wilhelm δὲν εἶνε τόσον βεβαία, ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται***, ἂν δὲ ***ἄλλος τις ὑποδείξῃ ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις θέσις τῆς Ἀττικῆς καὶ μάλιστα τοῦ Κολωνοῦ διὰ τῶν Κυνο- ἀρχομένη, ἐν ᾗ νὰ ἱδρύθη ποτὲ τρόπαιον ἀττικόν, κατ᾽ ἀκολουθίαν δὲ καὶ ἑτέρα ἀττικὴ λατρεία Διὸς τροπαίου***», τότε ἡ γνώμη τοῦ Wilhelm ἀποδεικνύεται ὅλως ἀβάσιμος. Θεωρῶν ὁ κ. Σβορῶνος ὡς τοιοῦτον τόπον τὸν Κολωνόν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἔτος 410/9 οἱ Ἀθηναῖοι ἤραντο νίκην κατὰ τοῦ ἱππικοῦ τῶν Βοιωτῶν καὶ τοῦ Ἄγιδος καὶ ἔστησαν τρόπαιον, συμπληροῖ ἐν ***Κυνο***[***σάργει***. Ἵνα καταδείξῃ δὲ τὴν σχέσιν τοῦ ἐν τῷ Κυνοσάργει σταθέντος τροπαίου πρὸς τὸν Κολωνὸν λέγει· ἐπειδὴ ἡ νίκη ὠφείλετο ***τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς μεγίστοις παισίν***, μεταξὺ δὲ τῶν μεγίστων παίδων, ἤτοι τῶν ἐφήβων, ***θὰ ἦσαν βεβαίως καὶ οἱ λεγόμενοι νόθοι, οἵτινες τόπον ἀναστροφῆς εἶχον τὸ Κυνόσαργες, ἠδύναντο οὗτοι***[1] ***κάλλιστα νὰ ἱδρύσωσιν ἐν αὐτῷ τῷ (Κυνοσάργει) τρόπαιον καὶ τὸν βωμὸν τοῦ Τροπαίου Διός, οἱ δὲ Κολωνῖται νὰ θύωσιν ἐν αὐτῷ, ἀφ᾽ οὗ μάλιστα τὸ Κυνόσαργες ἔκειτο ἐν τῷ δήμῳ, τοῖς Διομείοις, ὅσ-***

[1] Δὲν ἠδύναντο λοιπὸν καὶ πρεσβύτεροι, ἀφ᾽ οὗ καὶ αὐτοῖς ὠφείλετο ἡ νίκη, νὰ ἀπαιτήσωσι νὰ σταθῇ ἀλλαχοῦ τὸ τρόπαιον ἢ καὶ οὗτοι πάντες ἦσαν ἐκ τῶν νόθων τοῦ Κυνοσάργους;

Ἐτυπ. 4.10.11.

τις ἀπετέλει μέρος τῆς τριττύος, ἧς καὶ ὁ Ἵππιος Κολωνός. Ἡμῖν καὶ ἂν ἐγεννήθη τις ἀμφιβολία περὶ τῆς πατρίδος τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς, ἤδη μετὰ τὰ γραφέντα ὑπὸ Wilhelm, Ziehen καὶ Σβορώνου τέλεον ἐξέλιπεν. Ἂν δὲ παρεθέσαμεν τὰς συγκρουομένας ταύτας πρὸς ἀλλήλας γνώμας, ἐπράξαμεν τοῦτο, ἵνα καταδείξωμεν, τίνες εἰσὶν αἱ βάσεις τῶν σκέψεων, ἐφ' ὧν στηριζόμενοι οἱ ἀντιφρονοῦντες ἡμῖν ἐξήγαγον τὰ συμπεράσματα αὐτῶν. Ἡμεῖς ἐμμένοντες τῇ γνώμῃ, ἣν καὶ πρότερον εἴχομεν, φρονοῦμεν ὅτι οἱ Χαλκιδεῖς νικήσαντες τοὺς Ἐρετριεῖς ἐν τῷ περὶ τοῦ Ληλάντου πεδίου πολέμῳ, καθ' ὃν τὸ Ἑλληνικὸν διέστη εἰς δύο ἀντίπαλα στρατόπεδα, ὡς ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐδικαιοῦντο καὶ αὐτοὶ νὰ τιμῶσι καὶ λατρεύωσι τὸν τροπαῖον Δία καὶ δὴ καὶ ἐν ***Κυνὸς κεφαλῇ***[1] τῆς Χαλκίδος. Διὰ τοῦτο οὐδὲν ἡμῖν μέλλει, ἂν ἡ μὲν γνώμη τοῦ Wilhelm καὶ Ziehen ἀναιρεῖται ὑπὸ τοῦ Σβορώνου, τὸ δὲ μετὰ κόπου καὶ μόχθου ἱδρυθὲν οἰκοδόμημα τοῦ κ. Σβορώνου καταρρέει διὰ μόνου τοῦ ὁρισμοῦ τῆς χρονολογίας τοῦ ἱεροῦ τούτου νόμου, ὅστις κατὰ τὸν ὀρθότερον φρονοῦντα Wilhelm ἐγένετο τῷ 421 π. Χρ. (ὅτε οὔτε μάχη εἶχε γίνει Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Πελοποννησίους, οὔτε νίκη αὐτῶν κατὰ τῶν Βοιωτῶν καὶ τοῦ Ἄγιδος, οὔτε τρόπαιον εἶχε σταθῆ ἐν Κολωνῷ ἢ ἐν Κυνοσάργει) καὶ οὐχὶ ὀλίγον πρὸ τοῦ 401, ὡς λέγει ὁ κ. Σβορῶνος.

Τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Wilhelm ***Ἑρακλεῖ***, εἰ καὶ ἡ πλαγία κεραία τοῦ Ł οὐδόλως φαίνεται ἐν τῷ λίθῳ, ἀπεδεξάμεθα ὡς πολὺ πιθανήν, διότι ὁ Ἡρακλῆς ἐτιμᾶτο ἐν Χαλκίδι καὶ Ἡράκλεια ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν αὐτοῦ (ἴδε ***Ἀθηνᾶς*** τόμ. Θ', 1897).

Στίχ. *13-16.* Ἐν μὲν τῷ 13ῳ στίχῳ συνεπληρώσαμεν ***Ἴονι ἑροῖ***, διότι φρονοῦμεν ὅτι ἐν ἰωνικῇ πόλει ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐλατρεύετο ὁ γενάρχης τῶν Ἰώνων. Ἐν δὲ τῷ 14ῳ-15ῳ συνεπληρώσαμεν ***θεοῖς ὁμονάοι]ς μὲν ἄρνα ἀνάσχες (=παράσχες) ὁμονάαις δ' οἶν θήλειαν***. Οὕτω συνεπληρώσαμεν εἰκάζοντες ὅτι ὡς ἡ Λητὼ καὶ ἡ Ἄρτεμις πολλαχοῦ ἦσαν ὁμόναοι θεαὶ τῷ Ἀπόλλωνι, οὕτω καὶ ἄλλοι τινὲς θεοὶ οἷον ὁ Ἑρμῆς ἦσαν ὁμόναοι. Ἐν τῷ στίχῳ 16ῳ μετὰ προσεκτικὴν ἐξέτασιν τοῦ λίθου τῆς λέξεως ***Νύ]νφ[αι]ς*** μόνον τὸ 3ον, 4ον καὶ 8ον γράμμα, οὐδὲν δὲ ἄλλο διεκρίναμεν, συνεπληρώσαμεν δ' ὡς συνεπληρώσαμεν ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Wilhelm, τὰ Σχόλ. ἐν Οἰδ. Κ. 100 καὶ τὴν ἐν σελ. 371 λεβηναίαν ἐπιγραφὴν τοῦ Ziehen.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ziehen συμπλήρωσις τῆς Β πλευρᾶς, ὀρθότατα λέγει ὁ κ. Σβορῶνος ὅτι δὲν εἶνε ὀρθή, διότι, ***ἐν ᾧ ἀμφότεραι αἱ πλευραὶ εἶνε δι' ἰσομεγέθων γραμμάτων γεγραμμέναι ἐν ἑκάστῳ στίχῳ, ὁ κ. Ziehen μὴ λαβὼν ὑπ' ὄψιν τοῦτο συνεπλήρωσε τὴν Β πλευρὰν ἐπὶ τῇ προϋποθέσει ὅτι ἕκαστος στίχος ἀπετελεῖτο ἐκ 42 γραμμάτων καὶ οὐχὶ 34 ὡς ἡ πλευρὰ Α.*** Ὡς τὴν Α πλευρὰν συμπληροῦντες ἐλάβομεν πρόνοιαν νὰ μὴ ἀντιφάσκῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς πρὸς τὸ τῆς Β, οὕτω καὶ κατὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς Β πλευρᾶς, ἥτις ἐν κρείττονι καταστάσει περιῆλθεν εἰς ἡμᾶς, ἐφροντίσαμεν, ὅπως αὐτὴ μὴ μόνον ἀντιφάσκῃ ἀλλὰ καὶ συμπληροῖ ἐκείνην.

Στίχ. *1-4.* Τὸν 1ον στίχον συνεπληρώσαμεν ***ὁ τῶ Διὸς ἱερεὺς λαμβανέτ]ο ἀπὸ τῶν δαρτ*** παραλαβόντες τοῦ Wilhelm τὴν συμπλήρωσιν ***λαμβανέτ]ο*** καὶ τὴν ἀνάγνωσιν ΟΑΡΟΤΟΝ, εἰ καὶ ἡ ὁριζοντία κεραία τοῦ Τ οὐδόλως φαίνεται. Τοῦ 2ου στίχου τὸ προτελευταῖον γράμμα ὄντως δὲν εἶνε Μ ἀλλὰ Η, ὡς καὶ ὁ Wilhelm παρετήρησεν. Ὁ κ. Σβορῶνος συμπληροῖ ***καὶ τὸν βραχίονα***, ἐν ᾧ συνήθης ἀντ' αὐτῆς ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς εἶνε ἡ λέξις ***ὦμος***. Τοῦ 3ου καὶ 4ου στίχου κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Σβορώνου γε-

[1] Ὁ κ. Σβορῶνος τὴν συμπλήρωσιν ἡμῶν ***Κυνὸ[ς κεφαλεῖ***, ἣν ἐποιησάμεθα εἰκάσαντες ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς παρὰ τὴν Χαλκίδα ἄκρας, ἥτις ὁρωμένη ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὁμοιάζει ὄντως κυνὸς κεφαλῇ, νῦν δὲ ἐκ παραφθορᾶς καλεῖται ***Κακοκεφαλή***, κοσμεῖ διὰ θαυμαστικοῦ. Ἂν διὰ τοῦ θαυμαστικοῦ ὁ κ. Σβορῶνος ἠθέλησε νὰ δηλώσῃ τὴν ἔκπληξιν αὐτοῦ, διότι ἡμεῖς εἴπομεν ὅτι ἡ νῦν Κακοκεφαλὴ λεγομένη ἄκρα πιθανῶς τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο ***Κυνὸς κεφαλὴ*** διὰ τὴν ὁμοιότητα πρὸς κυνὸς κεφαλήν, ἐρωτῶμεν αὐτόν· μὴ ἆρά γε νομίζει ὅτι ἡ Κυνόσουρα τῆς Πελοποννήσου, ἡ τοῦ Μαραθῶνος, ἡ τῆς Σαλαμῖνος, αἱ ἐν Θεσσαλίᾳ ***Κυνὸς κεφαλαὶ*** οὕτως ὠνομάσθησαν δι' ἄλλο τι ἢ διότι προσομοιάζουσι πρὸς κυνὸς οὐρὰν ἢ κεφαλήν; Ἂν δὲ τὸ θαυμαστικὸν δηλοῖ τὴν ἔκπληξιν αὐτοῦ, ὡς οὔσης δῆθεν παρατόλμου τῆς ἡμετέρας γνώμης νὰ νομίζωμεν τὸν νόμον τοῦτον Χαλκιδικὸν καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ συμπληρῶμεν αὐτόν, ὡς συνεπληρώσαμεν, τότε μὰ τὸν κύνα δὲν γνωρίζω, ἂν ἐγὼ παράτολμα φρονῶ καὶ πράττω, διότι τεμάχιον ἐπιγραφῆς σφόδρα λελωβημένον εὑρεθὲν ἐν Χαλκίδι ἐντετοιχισμένον τοίχῳ κήπου νομίζω αὐτὸ Χαλκιδικόν, ἢ ἐκεῖνοι, οἵτινες χωρὶς νὰ λάβωσι πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, ἀβασανίστως καὶ ὑπὸ τῆς πρὸς καινορρημοσύνην ῥοπῆς κινούμενοι, ἐπειδὴ ἡ λέξις τοῦ νόμου εἶνε ὄντως ἀττική, θεοὶ δὲ τινὲς εἰσιν οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς ἐν ἀττικῇ λατρευομένους, μετοικίζουσιν αὐτοὶ ἄκοντα ὁ μὲν ἐκ τῆς Κυνοσούρας τῆς Σαλαμῖνος ἢ τοῦ Μαραθῶνος, ὁ δὲ ἐκ τῆς τετραπόλεως, ὁ δὲ ἐκ τοῦ Κολωνοῦ εἰς Χαλκίδα;

νομένην συμπλήρωσιν *βοὸς πέντε hό|λας μερίδας παρέχοσαν, ὅιτ|ινι στερνοφορ|εῖν δέδοται, ὃς καὶ κατανέμει τὰς μερίδας,* οὔτε τὴν σύνταξιν οὔτε τὸν νοῦν νοοῦμεν. Τὸ δὲ *παρέχοσαν* τί εἶνε;.

***Στίχ.** 5-10.* Ὁ κ. Σβορῶνος συμπληροῖ τοὺς στίχους ὧδε·

Ἀρχεγέτο δέμο ὁ hιερεὺ|ς λαμβανέτο καθ' ἕκαστον θυμάτον τõν δαρ|τõν τὰ δέρματα παρέχον Διὶ μὲν μηρόν, γλõτ|ταν δὲ τõι Ἀρχεγέτει. Hυμνετρίαι Νύμφες Νυ|σαίας καθάπερ τõ Ἔροτος τõ hιερε̃ι ⁝ F ⁝ δίδο|ται εἰς ἀπόμετρα ⁝ δίδοται δὲ καὶ βραχίον. Hέρ|ας hιέρεια λαμβα-

Ὡς γίνεται δῆλον σαφῶς ἐκ τῶν σωζομένων λέξεων ἐν τῇ πλευρᾷ ταύτῃ, ὁ νόμος ὁρίζει τὰ ἱερώσυνα οὐχὶ δὲ καὶ τὰ θυόμενα ἢ προσφερόμενα τοῖς θεοῖς ἢ ἥρωσιν. Οὐχὶ ὀρθῶς ἄρα ὁ κ. Σβορῶνος λέγει,ὅτι ὁ ἱερεὺς παρέχει καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν στ. 14 τῷ Διὶ μηρόν, τῷ δὲ ἀρχηγέτῃ γλῶτταν· ἔπειτα ὁ ἱερεὺς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ παρέχῃ κατὰ τὸν νόμον τοῖς θύουσιν οὐχὶ δὲ καὶ τοῖς θεοῖς, ἀφ' οὗ ἄλλοι εἰσὶν οἱ τὰ θύματα προσφέροντες. Τὴν λέξιν ***θῦμα*** ἐν οὐδενὶ τῶν ἱερῶν νόμων εὕρομεν· ἀντ' αὐτῆς τίθεται ἡ λ. ***ἱερὸν*** ὡς ἐν τῇδε τῇ ἐπιγραφῇ (στίχ. 11, 21) ἢ ***ἱερήιον, ἱερεῖον*** ὡς ἐν ἄλλαις (Ziehen 24, 53, 60, 119, 129 κ. ἀ.). Τῆς ὑμνητρίας τῆς νύμφης Νυσαίας ὁ ἱερεύς, ὡς καὶ ὁ τοῦ Ἔρωτος λαμβάνουσιν εἰς ἀπόμετρα δραχμήν, δίδοται δὲ αὐτοῖς καὶ βραχίων. Ἐνταῦθα νομίζω δὲν ἦτο δυνατὸν ὁ γράψας νὰ προτάξῃ τὰ ἀπόμετρα, ἅτινα εἶνε δραχμή, καὶ νὰ ἐπιτάξῃ τὸ κύριον ἐπίδομα τὸν βραχίονα.

Στίχ. 11**-15.* Ἐμμένομεν εἰς τὴν γραφὴν ***ἐνδέρως καὶ δὲν ἀποδεχόμεθα τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ziehen ***ἐὰ|ν δὲ βõς***, πρῶτον μὲν διότι παρατηρήσαντες μετὰ προσοχῆς τὸν λίθον οὐδὲν ἴχνος τῆς κάτω καμπύλης γραμμῆς τοῦ B εἴδομεν, ἔπειτα ἐὰν ἦτο ***βõς*** ἐνταῦθα, ἔδει καὶ ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ τῆς πλευρᾶς A νὰ εἶνε γεγραμμένον ὡσαύτως ***βõς*** καὶ οὐχὶ ***βοῦ|ν***. Δὲν εἶνε ἐσφαλμένη ἡ σύνθεσις τοῦ ***ἐνδέρως,*** ὡς νομίζει ὁ κ. Ziehen, διότι ἡ σύνθεσις ἐγένετο οὐχὶ ἀπὸ τοῦ ***δορά,*** ὁπότε πρέπει νὰ σχηματισθῇ τὸ ἐπίθετον ***ἔνδορος*** καὶ τὸ ἐπίρρημα ***ἐνδόρως,*** ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ***δέρας,*** ὡς ἀπὸ τοῦ ***κέρας*** τὸ ***εὔκερως.*** Ὁ παρακείμενος ***δέδοται*** ὁ ἐν τῇ συμπληρώσει τοῦ 13ου καὶ 17ου στίχου τῇ ὑπὸ τοῦ κ. Σβορώνου γενομένῃ οὐδένα λόγον ἔχει, ἐκτὸς ἂν εἶνε τυπογραφικὸν ἀβλέπτημα ἀντὶ τοῦ ***δίδοται.*** Ἐν τῷ στίχῳ 14ῳ ἀπεδεξάμην τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Wilhelm ***τε̃ν hιέρειαν*** ἀντὶ ***τε̃ι hιερείαι.***

Στίχ.** 16-22.* Ἐν τῷ στίχῳ 19ῳ συνεπληρώσαμεν ***τραπεζόματα λαβόντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἐπιγραφὴν Ziehen 189 (πρβ. καὶ 49).

Ἀριθ. 41. ***Στίχ.** 11/12. ἐὰν μή τι ἄλλο ψηφίσωνται οἱ ὀργεῶνες [θέ]ας ἕ[νεκε]ν εἰς τὸ ἱερόν.*

Ὁ Φουκὰρ συνεπλήρωσε ***δαπανᾶν*** ὅπερ ἡμεῖς συνεπληρώσαμεν ***[θέ]ας ἕ[νεκε]ν.***

Ἀριθ. 46. ***Στίχ.** 48. ἐὰν δὲ μὴ πληροῖ, εἰργέσθω τῆς στιβάδος καὶ εὐτονείτωσαν οἱ τῷ ψηφίσματι ἐγγεγραμμένοι χωρὶς ἢ ἀποδημίας ἢ νόσου ἢ εἰ σφόδρα ἀνανκαῖός τις ἦν ὁ προσδεχθησόμενος ἐς τὴν στιβάδα κρεινάντων τῶν ἱερέων.*

Ἐρωτᾶται τίνες εἰσὶν οἱ τῷ ψηφίσματι ***ἐγγεγραμμένοι*** καὶ ποῖον τὸ ***ψήφισμα.*** Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ἐγγεγραμμένοι εἰσὶν οἱ ***ἀπογραψάμενοι παρὰ τῷ ἱερεῖ τὴν νενομισμένην ἀπογραφὴν*** καὶ μὴ δοκιμασθέντες ὑπὸ τῶν Ἰοβάκχων ψήφῳ. Οὗτοι λοιπὸν οἱ ἐγγεγραμμένοι ὤφειλον νὰ εὐτονήσωσι, νὰ εἰσενέγκωσι δηλονότι τὴν ὁρισθεῖσαν εἰς οἶνον φοράν. Τῆς φορᾶς ἀπηλλαγμένοι ἦσαν οἱ ἀποδημοῦντες, οἱ πενθοῦντες, οἱ νοσοῦντες καὶ ὅστις κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἱερέων ἦτο ἀναγκαῖος νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὴν στιβάδα καὶ ἄνευ τῆς καταβολῆς τῆς μηνιαίας εἰς οἶνον φορᾶς. Ψήφισμα δὲ οὐδὲν ἄλλο νομίζομεν ἢ τὴν ἀπόφασιν τῶν Ἰοβάκχων περὶ τῆς παραδοχῆς αὐτῶν, ἥτις ἐγένετο πρὸ τῆς δοκιμασίας.

Στίχ.** 55. ἱερὸς παῖς ἐξωτικός.* Οὕτω λέγεται ὁ υἱὸς οὐχὶ Ἰοβάκχου, ἀλλ' ἀνθρώπου μὴ ἀνήκοντος εἰς τὴν στιβάδα τῶν Ἰοβάκχων, ὅστις, ἐπειδὴ βοηθεῖ αὐτοῖς ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις, καλεῖται ἱερός. Ὡς νῦν πρὸς τοὺς κληρικοὺς ἀντιτίθενται οἱ λαϊκοί, ὧν τινες χωρὶς νὰ εἶνε ἱερωμένοι ὑπηρετοῦσι τοῖς ἱερωμένοις, οὕτω καὶ οἱ ἐξωτικοὶ παῖδες προσελαμβάνοντο ἐκ μὴ Ἰοβάκχων καὶ ὑπηρέτουν αὐτοῖς ὁπωσδήποτε κατὰ τὰς τελετάς. Ὡς φαίνεται δὲ ἐκ τῶν λέξεων ***ἐὰν ἀναλώσῃ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τὸ Βακχεῖον ὁ ἐξωτικὸς παῖς, ἵνα γένηται δεκτὸς (καθεσθεὶς) εἰς τὴν στιβάδα μετὰ τοῦ πατρὸς μιᾷ σπονδῇ, ἔδει νὰ ἀναλώσῃ ὑπὲρ τῶν θεῶν καὶ

τοῦ Βακχείου ἱκανὰ καὶ εἶτα νὰ γένηται δεκτὸς αὐτός τε καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ μιᾷ σπονδῇ.

Ἀριθ. 47. *Στίχ. 40. εἰ δέ τι(ς) μάχας ἢ θορύ(β)ους κεινῶν φαίνοιτο, | ἐκβαλλέσθω τοῦ ἐράνου (ζ)ημιούμενος ⟨ε⟩ Ἀτ[τ[ι]καῖς κε′ ἢ πληγαῖς αἰκ⟨αικ⟩ιζόμενος | ταῖς διπλαῖς πέ⟨τ⟩ρα κρίσεως.*

Ὁ Ziehen σημειοῦται· Wilhelm totum locum (v. 44, 45) in integrum restituit praeter illud ΠΕΤΡΑ, quod adhuc nondum expeditum est. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι, ἂν ἀφαιρεθῇ τὸ ἐξ ἀμαθίας ἢ ἀπροσεξίας ὑπὸ τοῦ χαράκτου προστεθὲν Τ τοῦ *πέτρα*, ἡ ἔννοια εἶνε σαφής. Πέρα κρίσεως = ἐκτὸς κρίσεως, ἄνευ κρίσεως. Ὅτι δὲ τὸ *πέρα* = *ἐκτὸς* πρβ. Ξενοφ· Συμπ. Η′ 19.

Ἀριθ. 55. *Ἀποστρύθεσται* = ἀποστρ(ο)υθεῖσται = ἀποστρουθεῖσθαι = τὰς στρουθοὺς κυνηγετοῦντα ἀφαιρεῖν. Κατὰ ταῦτα ἡ ἑρμηνεία τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἧδε·

Μηδένα κυνηγετεῖν τὰς στρουθοὺς ἐντὸς τῆς μοίρας τοῦ Τεραστίου Διός· ἂν δέ τις κυνηγετῇ τιμωρεῖται ὡς (= ἢ τὸ ἕ;) καὶ ὁ δοῦλος (hὸ), μοίρᾳ δὲ ὅπη νόμος πλησιαζέτω (ποστάτο = ποτεστάτο = πλησιαζέτω).

Ἀριθ. 57. *Στίχ. 13. ἄρτον προχαρέα* = ἄρτον χαρίσιον; Τί ἐστι χαρίσιος ἄρτος ἰδὲ Ἀθήν. ΙΕ′ 646.

Ἀριθ. 58. *Στίχ. 120. ὅπως καταστάσει ἐκ πάντων τῶν πολιτᾶν δέκα μὴ νεωτέρους ἐτῶν τεσσαράκοντα μηδὲ δὶς τοὺς αὐτοὺς τ.* ΝΙΓΙΟΝ *ἐνιαυτόν.*

Ὁ Κουμανούδης ἔγραψε [*τὸ*]*ν* [*αὐτ*]*ὸν ἐνιαυτόν.* Ὁ Dittb. προέτεινε *τ*[*ὸ*]*ν* [*νέ*]*ον ἐνιαυτόν.* Ὁ Meister *τόν γ′ ἰὸν ἐνιαυτόν.* Ὁ Ziehen λέγει ὅτι ὁ χαράκτης παρὰ τὸ σύνηθες, ἐν ᾧ χωρίζει τὰς συλλαβάς, ἐνταῦθα τοῦτο παρέβη. Ἂν τοῦ Meister ἡ ἀνάγνωσις μὴ ἀρέσκῃ, προτείνομεν νὰ ἀναγνωσθῇ ὧδε· ***τ***[*ό*]***ν γ′ ἰόν***(*τ′*) ***ἐνιαυτόν.***

Ἀριθ. 62. *§ 4.* Εὐλογωτάτη εἶνε ἡ ἀπορία τοῦ ἐκδότου, τίνος ἕνεκα ἔδει τὰ ἱερὰ πρόβατα τὰ ἀνήκοντα τῇ ἀλέᾳ Ἀθηνᾷ νὰ πληρώνωσι νέμοντα ἐν τῇ Ἀλέᾳ. Καθ' ἡμᾶς τὰ ἱερὰ πρόβατα εἶνε τὰ πρὸς θυσίαν τῇ θεᾷ προωρισμένα. Τούτων τὴν ἐπιμέλειαν εἶχεν ἡ πόλις, ἥτις καὶ παρεῖχεν ἐξ αὐτῶν κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς Ἀθηνᾶς. Τούτου ἕνεκα ἐπετρέπετο νὰ νέμωσιν ἐν τῷ περιχώρῳ μόνον καὶ οὐχὶ ἐν τῇ Ἀλέᾳ. Ἂν δὲ τοῦτο παρεβαίνετο, ἔπρεπεν ἡ πόλις νὰ πληρώνῃ ὅ,τι καὶ οἱ ἰδιῶται καὶ οἱ ξένοι τῷ ταμείῳ τοῦ ναοῦ.

§ 8. Τᾶι παναγόρσι τὸς ἱερ[*ομνάμ*]*ονας ἀρτύεν τὰ ἐν ταῖς ἰνπολαῖς πάντα* [***ὧν ἂν δείηι· τ***]*ὸς δαμιοργὸ*[*ς*] *τὸν κόπρον τὸν ἀπυδόσμ*[*ιον* ***ἐξάγεν***] *τᾶι hεβδόμαι τõ Λεσχανασίο μενός·* [*εἰ δὲ μέ, h*]***εκοτὸ***]***ν*** *ὀφλὲν* ⁝ *τὸν Παναγόρσιον μὲνα τὸ*[*ς* ***Ϝα***]***στὸς ἰ***]***νπ***[***ελά***]*ζεν τοῖς ξένοις, εἰ κατάγο*(***ν***)*ται.*

Οὕτω νομίζομεν τὸ χωρίον συμπληρωτέον. Ἀντὶ τοῦ *hεκοτὸν* ὁ Solmsen συνεπλήρωσε *δραχμάν*]· ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ λίθῳ *κατάγοιται* ἐγράψαμεν *κατάγονται.*

Ἀριθ. 65. *Στίχ. 25-30. κατεύχεσθαι δὲ τῶν ἱερῶν καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐπιτιθεῖν, ὅταν παρεῖ, τὸν ἱερέα, ὅταν δὲ μὴ παρεῖ, τὸν θύοντα, καὶ τε̃ι θυσίει αὐτὸν ἑαυτõι κατεύχεσθαι ἕκαστον, τῶν δὲ δημορίων τὸν ἱερέα.*

Ὁ ἐκδότης τάδε σημειοῦται ἐπὶ τοῦ χωρίου τούτου· Difficultate tamen quandam hoc praeceptum laborat. Verba enim *καὶ τε̃ι θυσίει ἑαυτõι κατεύχεσθαι ἕκαστον* si conjungas cum superiore sententia, ut apodosin efficiant verborum *ὅταν δὲ μὴ παρεῖ*, supervacanea et paene molesta sunt; sin ab illis separes tamquem novum proprium certe aspectu adversa fronte cum superiore (*κατεύχεσθαι — ὅταν παρεῖ, τὸν ἱερέα*) pugnant.

Ὀρθῶς ὁ Dittenberger διὰ τοῦ *τε̃ι θυσίει* νοεῖ sacrificium solemne publicum. Ὁ νοῦς τοῦ χωρίου ὅδε· ὅταν ὁ ἱερεὺς εἶνε παρών, καὶ ἡ θυσία καὶ αἱ εὐχαὶ γίνονται ὑπ' αὐτοῦ, ὅταν δὲ ἀπουσιάζῃ, τότε γίνονται ὑπὸ τοῦ θύοντος· ὡσαύτως κατὰ τὴν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ θεοῦ τελουμένην θυσίαν, ἕκαστος τῶν θυόντων ὁ ἴδιος κατεύχεται ἑαυτῷ, ὁ δὲ ἱερεὺς μόνον τῶν δημοσίων.

Ἡ τελευταία αὕτη διάταξις εἶνε ἐξαιρετική· ὁ νομοθέτης ἠθέλησε νὰ δηλώσῃ, ὅτι παρόντος τοῦ ἱερέως οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτελέσῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ἀπόντος ὅμως τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερέως αὐτοδικαίως ἔχει ὁ θύων. Ὡσαύτως ὁ θύων κατεύχεται αὐτὸς ἑαυτῷ, εἰ καὶ ὁ ἱερεὺς εἶνε παρών, ὅταν τελῆται ἡ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ θεοῦ δημοσία θυσία, ὅτε ὁ ἱερεὺς μόνον τῶν δημοσίων κατεύχεται.

Τούτου ἕνεκα νομίζομεν, ὅτι ὀρθοτέρα ἔσται ἡ

στίξις, ἂν ὁ λόγος χωρισθῇ μετὰ τὴν λέξιν *θύοντα* δι' ἄνω στιγμῆς, ὅπως τὸ ἐπιφερόμενον *καὶ τᾶι θυσίει αὐτὸν ἑαυτοῖ κατεύχεσθαι ἕκαστον, τῶν δὲ δημορίων τὸν ἱερέα* χρησιμεύσῃ τοῦτο μὲν ὡς ἐξαιρετικὴ περίπτωσις περιορίζουσα τὴν πρώτην διάταξιν *κατεύχεσθαι τῶν ἱερῶν καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐπιτιθεῖν, ὅταν παρεῖ, τὸν ἱερέα*, τοῦτο δὲ ὡς πρόσθετος εἰς τὴν δευτέραν, *ὅταν δὲ μὴ παρεῖ, τὸν θύοντα*. Δὲν μετεχειρίσθη δὲ ἐνταῦθα τὴν λέξιν *ἑορτὴ* ἀντὶ τοῦ *θυσίει*, ὡς νομίζει ὁ Ziehen ὅτι ἔπρεπε, διότι τῆς ἑορτῆς τὸ κυριώτατον μέρος εἶνε ἡ θυσία ἡ πρὸς τὸν θεόν, τὸ ἄρθρον δὲ τὸ πρὸ τοῦ *θυσίει* ὁρίζει καὶ ἀντιδιαστέλλει τὴν κοινὴν τὴν δημοτελῆ θυσίαν ἀπὸ τῶν ἄλλων θυσιῶν τῶν ἰδιωτῶν.

Ἀριθ. 69. *Στίχ. 34. ἡ δέ κ[α τι οὐπεργένειτη] ἀργούριον ἀπὸ τὰν ἐπανγελιάων, τὰν ἀρχὰν ἀπολ[ογίτταθη κὴ δόμε]ν τῦ ταμίη τῦ ἐπὶ τῶν καθιαρωμένων, τὸν δὲ τα[μίαν* ***ἀποτυπώση*** *ο[ὕ]τ' ἐπ' αὐτῶ «ἰαρὸν τᾶς Δάματρος κὴ τᾶς Κόρας».*

Ὁ Reinach συνεπλήρωσε τὸ μετὰ τὸ *τα[μίαν* χάσμα γράψας ***ἀνγράψη***, ἀλλ' ἐνταῦθα οὔτε τὸ *ἀναγράφειν* εὐαρμοστεῖ, οὔτε τὸ κενὸν τοῦ χώρου πληροῦται διὰ τοῦ *ἀνγράψη*. Τούτου ἕνεκα συμπληροῦμεν ***ἀποτυπώση***.

Ἀριθ. 74. *D 50. τὰς δ' ἄλλας θοίνας κὰτ τὰν hώραν ⟨ἀπ⟩ ἄγεσθαι.*

Ὁ ἐκδότης σημειοῦται «*ἀπάγεσθαι* non *ἀγαγέσθαι* verum videtur, aoristnm enim ferri non posse Dragumi concedendum est: sed quid illud *ἀπάγεσθαι* sibi velit, non assequor; omnino postremi praecepti rationem parum perspicio· Epulae enim Apellaei et Bucatii num *κὰτ τὰν ὥραν* i. e. suo tempore non habebantur?».

Ὅτι οὔτε τὸ ***ἀγαγέσθαι*** οὔτε τὸ ***ἀπάγεσθαι*** ἔχει ὀρθῶς, δῆλον. Ἡμεῖς νομίζοντες, ὅτι εἴτε τοῦ ***ἀγαγέσθαι*** εἴτε τοῦ ***ἀπάγεσθαι*** τὰ δύο πρῶτα γράμματα προέρχονται ἐκ διττογραφίας ὑπὸ τοῦ χαράκτου γενομένης, προτείνομεν νὰ διορθωθῇ ***⟨ἀπ*** ἢ ***ἀγ⟩ ἄγεσθαι***, ***hώρα*** δὲ ἐνταῦθα εἶνε τὸ ἔαρ.

Ἀριθ. 75. *§ 5-6. μι[σθὸν μ[ηδ]ένα φέρεν μηδενί, μηδ' ἐνοικῆν τὸν αὐτὸν πλέον τριά[κοντα* ***πέντε*** *ἀμερᾶν μηδὲ γυναῖκα] ἐνοικε[ῖν μ]ηδεμίαν μηδὲ μύλαν ἐνεῖμεν μηδὲ ὅλμον· αἰ δέ τις τ[ὸς νόμους τούτους παρβαίνοι, τοὶ ἱ[αρομν[άμ]ονες ζαμιόντων ὅτινι κα δικαίω σφ[ὶ]ν δοκῆι ἦμεν ἐπ[ιζαμίωι,* ***ἀγόντων*** *δὲ τοὶ θέλοντες] κἀξαγ[γε]λλόντων ποὶ τὸς ἱαρομνάμονας: Λῶτις· ἀ λῶτις τᾶς Ἀμφ[ικτιονίας* ***Ἀθαναίας*** ΗΗ *στατῆρες] Αἰγινα[ῖο]ι· τὸ δὲ ἀμπέχονον πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν στατῆ[ρες Αἰγιναῖοι, τῶν δ' ἐπὶ τούτῳ πορπαμά[των ἑκατὸν στατῆρες Αἰγιναῖοι· τᾶς στεφάνας ἑκατὸν στατ]ῆρες Αἰγιναῖοι·* ***γοργονίου*** *πεντεκαί]δεκα στατῆρες Αἰγιναῖοι· τᾶς ἀσπίδος διακάτιοι στατῆρες Αἰγι[ναῖοι·* ***τᾶς κόρυθος διακάτιοι*** *στα]τῆρες Αἰγιναῖοι· λόφου πεντεκαίδεκα στατῆρες Αἰγιναῖοι· δόρατ[ος* ***πέντε καὶ εἴκοσιν*** *στατῆρες Αἰγιναῖοι· καὶ τὰ πορ(π)άματα καὶ ἁ στεφάνα χρύσεα ἐόντων.*

Ὁ νόμος οὗτος, εἰ καὶ ἀφορᾷ εἰς τὰ τῶν Ἀμφικτιόνων, ὅμως, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ 1ου στίχου, ἐγένετο ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Πυθέου ἄρχοντος. Τὸ χωρίον, οὗτινος τὴν συμπλήρωσιν ἐπεχειρήσαμεν, ἀφορᾷ εἰς τὰ περὶ τὴν ἀμφίεσιν τῶν ἀγαλμάτων τῶν θεῶν. Ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν συμπληρώσεων ἡμῶν, ἂν ἡ εἰκασία ἡμῶν εἶνε ὀρθή, πρόκειται περὶ τῆς ἀμφιέσεως τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς, ἢ ἐκείνου ὅπερ οἱ Ἀθηναῖοι ἵδρυσαν ἐν Δελφοῖς ἀπὸ τῶν ἐν Μαραθῶνι λαφύρων (ἰδὲ Παυσ. Ι' 10, 1) ἢ τοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Προναίας (κατὰ Παυσ. Ι', 6, 4 *Προνοίας*) Ἀθηνᾶς.

Λῶτις πιθανῶς = τῷ *πέπλος*.

Ἀριθ. 81. *Στίχ. 16. εἰ δέ τις ἐννέμοι, μαστ[ιγοῦσθαι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν καὶ νο[μοφυλάκ[ων* ***[δημοσίαι]*** *πλ]ηγὰς ἑκατόν, τοῦ δὲ θρέμματος ἀποτίνειν ἑκάστου ὀβελόν.*

Ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ ἐκδόσει *τὸν δοῦλον* συμπληροῦμεν *δημοσίαι*.

Ἀριθ. 82. *Στίχ. 5.* Ὁ μὲν Lolling ἐφρόνει ὅτι τὸ ἐλλεῖπον δηλοῖ χρονολογίαν, ὁ δὲ Holleaux προέτεινε ***ἀπὸ τοῦ*** *[συνεδ]ρίου* (d'après les ordres et sur l'initiative du συνέδριον), περὶ οὗ ὀρθῶς ὁ Ziehen παρατηρῶν, ὅτι ἕνεκα τοῦ ἑπομένου ***ὑπὸ τῶν προγεγραμμένων ἀρχόντων*** δὲν εὐαρμοστεῖ, λέγει ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τοῦ τόπου, ἔνθα ἡ πώλησις ἐγίνετο. Ταύτην τὴν γνώμην καὶ ἡμεῖς ἔχοντες συνεπληρώσαμεν ***ἀπὸ τοῦ [πωλητη]ρίου***, ὅπερ συναπτέον τῷ ἐν τῷ στ. 3ῳ ***πωλεῖσθαι***. Ὅτι δὲ ἡ λέξις ἐν ταύτῃ τῇ χρήσει κεῖται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πρβ. Ξενοφ. Πόρ. 3, 13. Δημ. 25, 27. Λουκ. Ἀλ. 27.

Ἀριθ. 85. *Στίχ. 11: τοὺς θύοντας ἀπάρχε-*

σθαι | [ε]*ἰς τὸν θησαυρόν·* | *βοὸς μὲν χιλίους διακοσίους* | *ἱερείου δὲ καὶ αἰγὸς τριακοσίους* | ***π***[ε-[***λαν***]*οὺς δὲ ἑξήκοντα.*

Ἡμεῖς ὄντες μᾶλλον τῆς γνώμης τοῦ Nauck συμπληροῦμεν *π*[ε[*λαν*]*ούς*. Περὶ τοῦ πελανοῦ πρβ. Ziehen 4, 36. 35. 124 (πρβ. ἐξ. ἀριθ. 98). Σχολ. εἰς Ἀριστοφ. Πλοῦτ. 661. Ἁρποκρ. ἐν λέξ. Σουΐδ. Φωτ. «λέγεται δὲ πελανὸς καὶ τὸ περιπεπηγὸς καὶ ἐξηραμμένον ὀπῶδες δάκρυον οἷον λιβανωτός, κόμμι καὶ ὁ τῷ μάντει διδόμενος μισθὸς *ὀβολός*». Πλάτ. Νόμ. VI 782 c «θύματά τε οὐκ ἦν τοῖς θεοῖς ζῷα, πελανοὶ δὲ καὶ μέλιτι καρποὶ δεδευμένοι καὶ τοιαῦτα ἄλλα ἁγνὰ θύματα». Πρβ. Πορφ. Π. ἀπ. ἐμψ. Β΄, 6. 30.

Ἀριθ. 88. Τὸν ἱερὸν τοῦτον νόμον ἐδημοσιεύσαμεν ἐν ΑΕ 1902, 97 κέ.. Τὸ ψήφισμα τοῦτο ὁ Wilhelm κρίνων ἐκ τῆς γλώσσης καὶ τῆς γραφῆς, μάλιστα δὲ ἐκ τῶν ἐν τέλει λέξεων ***ἐλευθέρων ὄντων Ἐρετριέων καὶ εὖ πρηττόντων καὶ αὐτοκρατόρων*** φρονεῖ ὅτι ἐγένετο μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἐρετριέων ἀπὸ τοῦ Κλειτάρχου τῷ 343 ἢ 340 π. Χρ. Τὴν γνώμην ταύτην ἀπεδέξατο καὶ ὁ Ziehen, διότι πιθανῶς δὲν ἀνέγνω τὸν ἔλεγχον αὐτῆς, ὃν ἐποιησάμεθα ἐν ΑΕ 1905 31 κέ.). Καὶ τότε μὲν ἀπεκρούσαμεν αὐτὴν διὰ πέντε λόγους. Νῦν δὲ προστίθεμεν, ὅτι, ἂν παραβάλῃ τις τὸ ὑπὲρ Φανοκλέους ψήφισμα τὸ γενόμενον ἀναμφισβητήτως κατὰ τὸν Wilhelm τῷ 323 π. Χρ., θέλει ἰδεῖ ὅτι τοῦτο οὔτε τύπους Ἰωνικοὺς ἔχει οὔτε ῥωτακισμόν τινα, ἀλλ᾽ εἶνε γεγραμμένον ἐν καθαρᾷ ἀττικῇ διαλέκτῳ. Εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι οἱ Ἐρετριεῖς μετὰ 17 ἢ 20 ἔτη ἀπὸ τοῦ περὶ Ἀρτεμιρίων ψηφίσματος (κατὰ Wilhelm) οὕτω πως ἐξηττικίσθησαν, ὥστε ἀπέβαλον πᾶν ἴχνος ἰωνισμοῦ καὶ ῥωτακισμοῦ; Τούτων πάντων ἕνεκα ἡμεῖς καὶ τότε ἐφρονοῦμεν καὶ νῦν ἔτι μᾶλλον μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν Ἐρετρικῶν ἐπιγραφῶν πειθόμεθα ὅτι τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐγένετο τὴν πρώτην ἢ τὸ πολὺ τὴν δευτέραν δεκαετηρίδα τοῦ Δ΄ αἰῶνος. Ὁ δὲ ὑπαινιγμός, ὃν ὁ Wilhelm ἀναφέρει εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Κλειτάρχου ἀπαλλαγήν, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ἀναφέρεται εἰς πολλῷ ἀπωτέρους χρόνους, εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπελευθέρωσιν, ἣν ἕνεκα πολιτικῆς συνέσεως μόνον ὑπηνίξαντο. Τὸ ψήφισμα ἄρα τοῦτο ἐγένετο, ὅτε οἱ Ἐρετριεῖς ὄντως ἦσαν ἐλεύθεροι, αὐτοκράτορες καὶ εὐτυχεῖς καὶ οὐχὶ ὅτε ἦσαν ταλαίπωροι. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς χρονολογίας τοῦ ψηφίσματος, νῦν ἔλθωμεν ἐπὶ τὸν ἔλεγχον γνωμῶν τινων τοῦ Ziehen.

Κατὰ τὸν Ziehen αἱ δοτικαὶ ***τεῖ Μεταξὺ*** καὶ ***τεῖ Φυλάκει*** (οὐχὶ ***Φυλακεῖ*** ὡς ἐν σ. 254 στ. 4 τονίζει), διότι εἶνε ἄνευ προθέσεως, δὲν εἶνε τόπου δηλωτικαί, ὡς ἡμεῖς νομίζομεν, ἀλλὰ χρόνου καὶ δηλοῦσιν ἡμέρας τῆς ἑορτῆς. Ὅτι ἀπρόθετοι δοτικαὶ τίθενται πρὸς δήλωσιν τόπου, μαρτυροῦσιν αἱ παρ᾽ Ἀττικοῖς συνηθέστατα τιθέμεναι ***Ἐλευσῖνι, Ῥαμνοῦντι, Πλαταιαῖς*** κλπ.. Ὅτι δὲ δηλοῦσιν ἡμέρας τῶν ἑορτῶν, δὲν εἶνε ὀρθόν, διότι κατωτέρω ὁ χρόνος τῆς τελέσεως τῶν ἀγώνων ὁρίζεται σαφῶς διὰ τῶν λέξεων ***τετράδα φθίνοντος τοῦ ἀνθεστηριῶνος*** *μηνός*. Ἡ δὲ δοτικὴ ***τεῖ*** *πρὸ* ***τῶν Ἀρτεμιρίων***, ἧς ἕνεκα ὁ Ziehen ὑπέλαβε καὶ τὰς τοπικὰς δοτικὰς ὡς χρονικάς, ὁρίζει τὸν χρόνον, καθ᾽ ὃν ἔδει νὰ παρασχεθῶσιν οἱ ἄρνες. Λέγει δηλ. ὅτι οἱ οἰκοῦντες τὴν χώραν τὴν περιλαμβάνουσαν τοὺς χώρους τοὺς κειμένους ἐν τῇ Μεταξὺ καὶ τῇ Φυλάκῃ πρέπει νὰ παρέχωσι τοὺς ἄρνας πέντε ἡμέρας πρότερον τῆς παραμονῆς τῆς τελέσεως τῶν ἀγώνων. Ἂν μὴ οὕτω νοήσωμεν τὴν αἰτιατικὴν *ἡμέρας*, τότε πρέπει αὕτη νὰ συναφθῇ τῷ *ἄρνας*, ὡς εἰ ἦτο δυνατὸν νὰ θύωνται καὶ ἄγριοι ἄρνες. Ἔπειτα τὸ *ἥμερος* ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ δὲν εἶνε τρικατάληκτον ἀλλὰ δικατάληκτον. Ἦτο δὲ ἀνάγκη τὰ θύματα, δηλ. οἱ ἄρνες, νὰ προσάγωνται πέντε ἡμέρας πρότερον τῆς παραμονῆς, διότι ἐξητάζοντο, ἂν ἦσαν κατάλληλα, ἀφ᾽ οὗ μάλιστα τὰ δύο ἔδει νὰ ὦσιν ἔγκριτα.

Τούτοις καὶ τοῖς προειρημένοις (ΑΕ 1902, 2) ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰ ἑξῆς, δι᾽ ὧν ὁρίζεται ἥ τε χώρα ἡ κειμένη μεταξὺ τῆς Φυλάκης καὶ τῆς Μεταξὺ καὶ οἱ ἐντὸς αὐτῶν χῶροι, ὡς καὶ ὁ τόπος, ἔνθα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐτελοῦντο τὰ Ἀρτεμίρια. Ἡ μὲν ***Φυλάκη*** ἔκειτο ἐν τῷ λόφῳ τῷ κειμένῳ πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ταμυνῶν ἢ τοῦ νῦν Ἀλιβερίου οὐχὶ πολὺ μακρὰν τοῦ παρὰ τὸν Κάραβον φραγκικοῦ πύργου. Ὁ τόπος οὗτος καὶ νῦν ἔτι, ὡς παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἔμαθον, ὀνομάζεται ***Φυλακή***, διασῴζει δέ, ὡς αὐτὸς εἶδον, οὐκ ὀλίγα λείψανα ἀρχαίου συνοικισμοῦ. ***Μεταξὺ*** δὲ ἐλέγετο ἡ χώρα ἡ μεταξὺ τῶν Στύρων, Φυλάκης (τῆς παρὰ τὸ νῦν Ἀλιβέριον) καὶ Αὐλωναρίου. Οἱ

χῶροι λοιπὸν οἱ μνημονευόμενοι ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ ἔκειντο ἔνδον τῆς περιοχῆς τοῦ Ἀλιβερίου, Αὐλωναρίου καὶ Στύρων. Σημειωτέον ὅτι καὶ νῦν μεταξὺ τοῦ Ἁρμυροποτάμου καὶ τῶν Στύρων ὑπάρχει κώμη κειμένη ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τοῦ ὄρους **Ζάρηκος** ὀνομαζομένη **Μεσοχώρια**, ὅπερ εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ μετάφρασις τῆς ἀρχαίας λέξεως **Μεταξὺ** (ΑΕ 1905, 25). Ὡς δὲ εἰκάζομεν ἐκ τῶν παρὰ τὸ Αὐλωνάριον εὑρεθεισῶν ἤδη πρὸς τῇ τῶν Ἀρτεμιρίων καὶ τριῶν ἄλλων εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς ἀγῶνας ἀναφερομένων ἐπιγραφῶν (ΑΕ 1902, 107, 108 καὶ Περὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀρχαίων τάφων σελ. 110) καὶ ἐξ οἰκοδομημάτων εὑρεθέντων κάτωθεν τοῦ Αὐλωναρίου παρὰ τὴν εἰς Κύμην ἄγουσαν ὁδόν, ἐν τῷ πεδίῳ, ἔνθα τελεῖται ἡ πανήγυρις τῆς **Ἁγίας Θέκλης**, τὰ Ἀρτεμίρια ἐτελοῦντο ἐνταῦθα.

Εὐλογωτάτη εἶνε ἡ ἀπορία τοῦ Ziehen, ὅτι ἐν τῷ νόμῳ οἱ **αὐληταὶ** δὲν ἀναφέρονται, ἐν ᾧ ἐν ἐπιγραφῇ μεταγενεστέρᾳ ἀναφερομένῃ εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς ἀγῶνας καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ εὑρεθείσῃ μνημονεύεται Φιλοκλῆς ἢ Νεοκλῆς τις Δημοσθένους Λαμιεύς, ὅστις ἐνίκησεν αὐλητὰς (ΑΕ 1902, 107). Ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι παρελείφθησαν οἱ αὐληταί, διότι μνημονεύονται οἱ αὐλῳδοί, μαρτυρεῖ ἡ διαφορὰ τῆς σημασίας ἑκατέρου αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲν διεσώθη ἡ νεωτέρα ἐπιγραφὴ ὁλόκληρος καὶ δὲν γινώσκομεν, ἂν χωρὶς ἐμνημονεύοντο οἱ αὐλῳδοὶ ἀπὸ τῶν αὐλητῶν, ὡς οἱ κιθαρισταὶ ἀπὸ τῶν κιθαρῳδῶν, κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ **αὐλητὴς** κατέστη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης συνώνυμον τῷ **αὐλῳδός**, ὅπερ λίαν ἀμφίβολον, ἢ ὅτι ὁ τῶν αὐλητῶν ἀγὼν ἐν τοῖς Ἀρτεμιρίοις προσετέθη βραδύτερον. Οἱ ἐνταῦθα λεγόμενοι ῥαψῳδοί εἰσιν οἱ αὐτοὶ τοῖς τῶν ἑξαμέτρων καὶ ἐπῶν ποιηταῖς (ἰδὲ Περὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀρχαίων τάφων σελ. 110). Ὀρθῶς ὁ Ziehen λέγει ὅτι **παρῳδοὶ** ἐνταῦθα πρέπει νὰ νοηθῶσι παρῳδιῶν ποιηταὶ καὶ οὐχὶ οἱ βοηθοῦντες ἄλλῳ ᾄδοντι.

Ἐπειδὴ τὸ προσόδιον ἦτο ποίημα ᾀδόμενον ὑπὸ ἀρρένων ἢ παρθένων χοροῦ κατὰ τὰ ἀνέκδοτα τοῦ Κραμέρου (**IV**, 314) καὶ κατὰ δύο ἄλλας ἐπιγραφὰς κυρούσας τοῦτο (**Ditt. Syll.** 662 καὶ 721), ὁ Ziehen τὴν φράσιν **τοὺς δὲ τὴμ μουσικὴν ἀγωνιζομένους πάντας ἀγωνίζεσθαι προσόδιον** ἑρμηνεύει ὅτι οἱ τὴν μουσικὴν ἀγωνιζόμενοι ἠγωνίζοντο, ἵνα καταδειχθῇ τίνος ποίημα ἔπρεπεν οἱ παῖδες καὶ αἱ παρθένοι νὰ ᾄσωσι κατὰ τὴν θυσίαν. Ἂν ὁ ἀγὼν ἦτο μεταξὺ αὐτῶν ὡς ποιητῶν, ἵνα φανῇ τὸ προκριθησόμενον ποίημα, ὅπερ ἔμελλον νὰ ᾄσωσιν οἱ παῖδες καὶ αἱ παρθένοι κατὰ τὴν θυσίαν, πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκμάθωσιν αὐτὸ οἱ παῖδες καὶ αἱ παρθένοι ἐντὸς τοῦ χρόνου τοῦ μεταξὺ τοῦ προάγωνος καὶ τοῦ ἀγῶνος, ἀφ' οὗ κατὰ μὲν τὴν τῶν Δελφῶν ἐπιγραφὴν (Syll. 662) ὁ κατ' ἐνιαυτὸν χοροδιδάσκαλος ἐδίδασκε τοὺς παῖδας, ἵνα ᾄδωσι τὸ προσόδιον, κατὰ δὲ τὴν ἐκ Δήλου ὁ ποιητὴς αὐτὸς ἐδίδαξε τοὺς παῖδας τῶν πολιτῶν **πρὸς λύραν ᾄδειν τὸ μέλος;** Ἵνα γίνῃ δεκτὴ ἡ γνώμη αὕτη, πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἕκαστος τῶν διαγωνιζομένων εἶχεν ἴδιον χορὸν ἐκ παίδων καὶ παρθένων, ἀλλὰ τοῦτο ἀντίκειται πρὸς τὸν ὁρισμὸν τῆς δαπάνης δι' ἕκαστον τῶν διαγωνιζομένων, περὶ ὧν μόνον λαμβάνεται πρόνοια ἐν τῷ νόμῳ, οὐδεμία δὲ μνεία περὶ χοροῦ γίνεται. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἕκαστος τῶν μουσικῶν, οἵτινες ἠγωνίζοντο κατὰ τοὺς ἀγῶνας, προσήρχετο ἔχων ἴδιον προσόδιον, ὅπερ αὐτὸς εἶχε ποιήσει καὶ αὐτὸς ἔμελλε νὰ ᾄσῃ διαγωνιζόμενος πρὸς τοὺς ὁμοτέχνους καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπεν οἱ διαγωνιζόμενοι νὰ φέρωσι τὴν στολήν, ἣν ἔμελλον νὰ φέρωσι κατὰ τὸν ἀγῶνα. Τὸ προκρινόμενον δὲ ἐμμελὲς ποίημα ᾔδετο κατὰ τὴν θυσίαν ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἢ καὶ ὑπὸ πάντων ἴσως τῶν μουσικῶν τῶν ἀγωνιζομένων. Εἴς τινας δὲ πόλεις, ὡς φαίνεται, κατηρτίζοντο χοροὶ παίδων καὶ παρθένων, οἵτινες ἐδιδάσκοντο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἦτο καὶ μελοποιός, νὰ ᾄδωσι τό τε προσόδιον καὶ τὸν παιᾶνα καὶ τὸν ὕμνον τὸν πρὸς τὸν θεόν.

Ὁ Ziehen τὴν ἐν τῷ στίχῳ 41 ἡμετέραν ἀνάγνωσιν **ἀγινῆται** δὲν ἀποδέχεται, ἀλλὰ προτιμᾷ τὴν τοῦ Wilhelm **κατὰ τοῦτα γίνηται**. Τὴν γραφὴν ταύτην καὶ ἡμεῖς θὰ προεκρίνομεν, ἂν ἔν τινι τῶν τῆς Ἐρετρίας καὶ οὐχὶ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Κύμης ἐπιγραφῶν ὁ τύπος οὗτος ἀπήντα.

Ἀριθ. 93 Α'. Στίχ. 7. ***τὰ δολοσχερέα*** (= τὰ ***δόλοις*** [= πασσάλοις] ἐχόμενα) εἶνε πιθανῶς τὰ ξύλα, δι' ὧν ἡ κλίνη (ἡ νεκρική, τὸ φέρετρον) ᾔρετο. Καὶ νῦν τὰ ξύλα, δι' ὧν αἴρεται τὸ φέρετρον, περικαλύπτουσιν ὑφάσματι συνήθως μέλανι.

Στίχ. 19. ***τὰς γυναῖκας τὰς ἰούσας ἐπὶ τὸ κῆδ...***

ἀπιέναι προτέρας τῶν ἀνδρῶν ἀπὸ τοῦ σήματος. Τὸ χάσμα ὁ Hiller συνεπλήρωσε γράφων *κῆδ[ος*, ὁ Cauer *κήδ[εον*, ὁ Hoffmann *κήδ[ημα?* ὁ δὲ Ziehen *κῆδ[ος μὲ]*. Μὴ συμπληρωτέον *κήδ[***ειν**] = κηδεύειν; Κατὰ τὴν διάφορον συμπλήρωσιν καὶ ἡ ἔννοια εἶνε διάφορος. Κατὰ μὲν τὸν νόμον τοῦ Σόλωνος καὶ τὰς ἐν τοῖς ἀγγείοις ἀπεικονιζομένας νεκρικὰς πομπὰς αἱ γυναῖκες βαδίζουσιν ὄπισθεν τῶν ἀνδρῶν, κατὰ δὲ τὸν Κεῖον τοῦτον νόμον, ἂν μὲν τὸ χάσμα συμπληρωθῇ διὰ τοῦ ἀρνητικοῦ *μή*, αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ ἐπιστρέφωσιν οἴκαδε μετὰ τῶν ἀνδρῶν, ἵνα μὴ ἐκτρέπωνται καθ' ὁδὸν εἰς ὀλολυγμοὺς καὶ θρήνους· ἀλλά, ἂν τοῦτο ὁ νομοθέτης ἐπεθύμει νὰ περιορίσῃ, δὲν θὰ ἔλεγε μᾶλλον ***τὰς γυναῖκας ἀπιούσας ἀπὸ τοῦ σήματος οἴκαδε βαδίζειν σιωπῇ***, ὡς λέγει ἐν στίχῳ 11ῳ περὶ τῶν ἀκολουθούντων τὴν κηδείαν; Ἂν δὲ συμπληρωθῇ ἄνευ τοῦ ἀρνητικοῦ, τότε ὁρίζεται, ὅπως αἱ γυναῖκες ἐπιστρέφωσιν οἴκαδε πρότερον τῶν ἀνδρῶν, ἵνα μὴ παραμένωσιν ἐπὶ τοῦ τάφου θρηνοῦσαι πρὸς βλάβην τῆς ὑγιείας αὐτῶν.

Στίχ. 21-23. ***ἐπὶ τῷ θανόντι τριηκόστια μὲ ποιε͂ν. μὲ ὑποτιθέναι κύλικα ὑπὸ τὴν κλίνην μεδὲ τὸ ὕδωρ ἐκχε͂ν μεδὲ τὰ καλλύσματα φέρεν ἐπὶ τὸ σῆμα.*** Καὶ νῦν ἀποθνήσκοντός τινος ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ τὴν ἐκκομιδὴν τοῦ νεκροῦ ἡ οἰκία καὶ μάλιστα τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ ἐξέπνευσε, σαρώνεται, τὸ δὲ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ ὑπάρχει ὕδωρ, μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῆς κηδείας καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἀνάγνωσιν εὐχῆς, ἐκρίπτεται εἰς τὴν ὁδὸν καὶ θραύεται. Ἐν τῇ σημασίᾳ, ἐν ᾗ κεῖται ἡ λέξις ***καλλύσματα*** (= σάρματα, νῦν σαρώματα), σῴζεται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἡ λέξις ***καλλυντῆρι*** καὶ *κάλλαντρο* ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ *σάρωθρον, σάρωμα.*

Ἀριθ. 93 Β'. *Ἔδο[ξεν τῆι [β]ουλῆι καὶ [τῶ]ι δήμωι· [τῆ]ι τρίτηι [κα]ὶ τοῖς ἐνι[αυ]σίοις κα[θ]αρούς εἶ[ν]αι τοὺς ποι[οῦ]ντας — ἐς τὸ ἱερὸν δὲ μὴ ἰέναι—καὶ τὴν [ο]ἰ[κ]ίαν καθα[ρ]ὴν εἶναι μ(ε)[χρι] (ἄ)ν ἐκ τοῦ σήματος ἔλ[θωσιν].*

Ὡς νῦν οἱ βουλόμενοι νὰ μεταλάβωσι τῶν μυστηρίων πρέπει νὰ εἶνε καθαροί, νὰ φορῶσι καθαρὰ ἐνδύματα καὶ νὰ ἀπέχωνται γυναικός, οὕτω, φαίνεται, τὸ πάλαι καὶ οἱ τοῖς νεκροῖς τὰ τρίτα καὶ τὰ ἐνιαύσια τελοῦντες ἔδει νὰ ὦσι καθαροί, μέχρις οὗ τελέσαντες τὰ πρὸς τοὺς νεκροὺς ἐπανέλθωσιν ἐκ τοῦ τάφου. Καὶ τοιοῦτοι ὅμως ὄντες δὲν ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν εἰς ναόν, διότι, ὡς ὁ νεκρὸς ἐθεωρεῖτο μίασμα, οὕτω καὶ οἱ τὰς πρὸς τοὺς νεκροὺς τελοῦντες θυσίας ἦσαν τρόπον τινὰ μεμιασμένοι.

Ἀριθ. 94. *Στίχ. 3.* ***τοὺς δὲ προβούλους τοὺς ἀεὶ ὄντας ἐγδιδόναι ἐν τῷ Μαιμακτηριῶνι μηνὶ τὴμ μεσε[γγύην ἐν]άτηι ἀπιόντος καὶ διδόναι τῶι ἐγλαβόντι εἰς ἱερεῖα ΗΠ̅ δραχμάς.***

Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ἐκδόσεως (= ἀπομισθώσεως) δημοσίας ἑστιάσεως καὶ θυσίας ἀντὶ δραχμῶν ΗΠ̅, ἃς πρὸς τοῦτο παρεῖχεν ἡ πόλις. Ἵνα δὲ ὁ ἐργολαβικῶς ἀναλαβὼν (ὁ ἐγλαβὼν) τὴν ἑστίασιν καὶ θυσίαν ἐκτελέσῃ καλῶς καὶ μὴ ποιήσηται κατάχρησίν τινα, ὤφειλε νὰ παράσχῃ ἐγγυητὴν (ἔγγυον καταστῆσαι), ὃν ἂν δέχωνται οἱ πρόβουλοι. Ἡ ἔκδοσις ἔπρεπε νὰ γίνηται ὑπὸ τῶν προβούλων τῇ ἐνάτῃ Μαιμακτηριῶνος ἀπιόντος. Καὶ ἂν μὲν ἡ ἑστίασις ἐγίνετο οἵα ἔπρεπεν, ὁ ταμίας ἀπεδίδου τῷ ἀπομισθωσαμένῳ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ μισθώματος, ἂν δὲ μὴ ἐγίνετο καλή, τότε ἀπώλλυε τὸ πέμπτον τοῦ μισθώματος (στίχ. 16-20).

Φρονοῦντες λοιπὸν ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη τῆς ἐπὶ ἐγγυήσει ἐκδόσεως τῆς ἑστιάσεως καὶ θυσίας ἐλέγετο *μεσε[γγύη* συνεπληρώσαμεν τὸ ΜΗΣΕ..... οὕτω, εἰ καὶ τὸ δεύτερον γράμμα ἐκ τῶν σῳζομένων ἐν τῷ λίθῳ εἶνε Η καὶ οὐχὶ Ε, ὡς φαίνεται.

Ἀριθ. 97. *Θεοί.* | *Ἔδοξεν τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμωι* | ***Κυ[ρηναῖος]*** *εἶπεν· Ἀπολλώνιος ἐπε*|*στάτει· ἐπειδὴ ἡ ἱέρεια τῆς Δήμητρος* | *τῆς δημοτελοῦς εἰσαγγέλλει πρὸς* || *τοὺς πρυτάνεις περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Δή*|*μητρος ὅτι αἱ γυναῖκες εἰσιοῦσαι* [***τἄρ***-|***ρη***]*τ*[***α δρῶσ'***] *ἐν τῶι ἱερῶι καὶ ὅτι* [***ε***][***ἴτι αὖ***] *το*[***ύ***-*τ*[***ων***] *γένοιτο ἐν τῶι ἱερῶι* | ***δεῖν'***] *ἂν* [***εἴη***] *Ἀρκεσινεῦσιν ἀσεβοῦ*||*σι* [***τοιάδε***] *πρὸς τοὺς θεούς*....

Ὅτι τὸ ***Κυρηναῖος*** ἀπαντᾷ καὶ ὡς οὐσιαστικόν, περιττὸν νὰ εἴπωμεν. Ἐν τῷ 7ῳ στίχῳ συμπληροῦντες *τἄρρητα* ἐννοοῦμεν τὰ μυστήρια. Τὸν 8ον στίχον ὁ Delamarre συνεπλήρωσεν *εἰ ἔτι τοῦτο γένοιτο*, ἀλλὰ τὸ κενὸν οὕτω δὲν πληροῦται· τὸν 9ον ὁ αὐτὸς συνεπλήρωσε *δεινὰ ἂν εἴη Ἀρκεσινεῦσιν ἀσεβ[οῦσι* προσθεὶς ἓν γράμμα πλέον. Ἐν τῷ 10ῳ στίχῳ *τοιάδε* συνεπληρώσαμεν ἡμεῖς.

Ἀριθ. 98. *Στίχ. 12-15.* ***ἐπὰν δὲ τελετὴν ποιῇ ἡ ἱέρεια, ὁ πελανὸς ὁ ἀποδιδόμενος ὑπὸ τῶν τεθυ-***

μένων ἱερὸς ἔστω· ἔστω δὲ ὁ πελανὸς ἑκάστου δραχμὴ καὶ ἐγδανεισθήτω παραχρῆμα.

Συνήθως, ὡς ἐκ τοῦ Σουΐδα καὶ τοῦ Φωτίου μανθάνομεν (πρβ. ἄν. σ. 92 ἐν ἀρ. 85), *πελανὸς* καλεῖται ὁ *ὀβολὸς* ὁ διδόμενος ὡς μισθὸς τῷ μάντει, ἐνταῦθα ὅμως ἡ ἀξία τοῦ πελανοῦ εἶνε δραχμή. Ὡς φαίνεται, ἡ μετάπτωσις τῆς σημασίας τῆς λέξεως *πελανὸς* προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἀντ' αὐτοῦ (τοῦ πλακοῦντος δηλ.) ἐδίδοτο ἡ ἀξία αὐτοῦ, ἥτις συνήθως ἦτο ὀβολός. Οὕτω καὶ νῦν κατὰ τὰς ἑορτὰς ἀντὶ τῶν προσφορῶν δίδοται τοῖς ἱερεῦσι τὸ ἀντίτιμον τῆς ἀξίας αὐτῶν, ὅταν διά τινα λόγον ἡ οἰκοδέσποινα δὲν ἠδυνήθη νὰ ζυμώσῃ προσφοράν.

Ἀριθ. 106. *ἐσιέναι καὶ ποε̄ν*] *χσένωι Δωριῆι οὐ θέμι[ς* ***οὔτε γυναικὶ ἀστῆι*** *] οὔτε δ[**ο(ύ)λ**]ωι, ἃ κο(ύ)ρηι, ἀστῶι ἔ[χσεστιν]*.

Συνεπληρώσαμεν οὕτω λαβόντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ περὶ Κλεομένους λεγόμενον παρ' Ἡροδότῳ (5, 72) *ὦ ξένε Λακεδαιμόνιε, πάλιν χώρει μηδὲ ἔσιθι ἐς τὸ ἱρόν· οὐ γὰρ θεμιτὸν Δωριεῦσι παριέναι ἐνθαῦτα· ὁ δὲ* (δηλ. Κλεομένης) *εἶπεν· ὦ γύναι, ἀλλ' οὐ Δωριεύς εἰμι, ἀλλ' Ἀχαιός·* καὶ τὸ ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ζητήμασι τοῦ Πλουτάρχου (16) ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Λευκοθέας νεωκόρου κηρυττόμενον *μὴ δοῦλον εἰσιέναι, μὴ δούλαν, μὴ Αἰτωλόν, μὴ Αἰτωλάν.*

Ἀριθ. 107. *Στίχ. 4 κέ. -[--ἢν δέ τ]ίς τι τούτων παρίη[ι] | [φηνάτ]ω ὁ θέλων πρὸς θεορ|[ὸς καὶ] σχέτο τὸ ἥμισυ· τὸν δὲ ν|[εωκ]όρον ἐξορκ(ό)ντων θεορ|[οί, ἢ]ν τινα ἴδηι κόπτοντα πὰρ τ|[ὰ ἐκγινόμενα, κατερε̄ν πρὸς τ|[ὸ]ς θεορός.*

Ὁ Ziehen περὶ τοῦ ἐν τῷ 9ῳ στίχῳ *πὰρ τὰ ἐκγινόμενα* σημειοῦται: «verbum *ἐκγίνεται* pro *ἔξεστι* dici summa cum probabilitate statuit Wilh(elm)». Ἀποροῦμεν πῶς καὶ ὁ Wilhelm μετοχὴν σύναρθρον κατὰ πληθυντικὸν μάλιστα ἀριθμὸν ἐκλαμβάνει κειμένην ἀπροσώπως καὶ ὁ Ziehen ἐπιδοκιμάζει καὶ ἐπικροτεῖ τοῦτο. Τὸ *ἐκγίνεσθαι* ὡς καὶ τὸ *ἀπογίνεσθαι* τιθέμενα κατὰ παράλειψιν *τοῦ ζῆν* ἔχουσι τὴν σημασίαν τοῦ *ἐξιέναι τοῦ ζῆν, ἀποθνήσκειν·* πρβ. Ξενοφ. Ἑλλ. Ϝ' 4, 23. Οὕτω δὲ κεῖται καὶ ἐνταῦθα κατὰ μεταφορὰν ἐπὶ τῶν δένδρων ἀντὶ τοῦ *ξηραίνεσθαι*. Τὸ *πὰρ τὰ ἐκγινόμενα* λοιπὸν ἑρμηνευτέον παρὰ τὰ ἐκ τοῦ βίου ἐξιόντα, δηλονότι *τὰ ξηρά*.

Ἀριθ. 110. *Ἐπὶ Λυσιστράτου [τοῦ Α]ἰσχρωνος ἄρχοντος ----- ἐπὶ τοῖσδε ἐκδέδοται [ὁ κῆπος] Ἡρακλέος ὁ πρὸς τῶι χωρίωι τοῦ Ἀσκληπιοῦ· ὁ ἀνε]ραιρημένος τὸν κῆ[πον τὸ χωρί]ον καθαρὸν παρέξει [**τὸ ἐκ τοῦ κήπου εἰς τὰς**] πύλας, ὅπου ἡ κόπρος [ἐξεβάλλ]ετο.*

Ὁ Ziehen συμπληροῖ γράφων [*καὶ κεκλειμένας τὰς*], δικαιολογεῖ δὲ τὴν συμπλήρωσιν ταύτην ὧδε· «Portarum mentio collata cum usu verbi *ἐγβάλλειν* indicare mihi videtur in fundum sacrum fores aedificii hortive privati alicujus spectavisse, unde stercus servi eicere consueverant. Intererat igitur eas fores clausas teneri sive quacunque ratione obstrui». Ἡμεῖς νομίζοντες ὅτι ἐπὶ οἰκίας ἢ ἰδιωτικοῦ κήπου γίνεται χρῆσις μᾶλλον τῆς λέξεως *θύραι* καὶ οὐχὶ τῆς *πύλαι*, ἃς ἀποδίδομεν εἰς τὸ παρακείμενον Ἀσκληπιεῖον, συμπληροῦμεν γράφοντες *τὸ ἐκ τοῦ κήπου εἰς τὰς* καὶ νοοῦμεν τὸ χωρίον ὧδε· Πλησίον τοῦ χωρίου τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἔνθα ὑπῆρχε ἱερὸν αὐτοῦ, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ 9ου στίχου, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἱερέως, ἔκειτο ὁ τοῦ Ἡρακλέους κῆπος. Εἰς τὸν χῶρον τὸν μεταξὺ τοῦ κήπου καὶ τῶν πυλῶν τοῦ Ἀσκληπιείου οἱ τῶν πέριξ οἰκιῶν δοῦλοι, ὡς φαίνεται, ἐξέρριπτον τὴν κόπρον. Ὅπως τοῦτο παύσηται γινόμενον, ἐνομοθετήθη ὁ τὸν κῆπον μισθωσάμενος νὰ φυλάττῃ τὸ χωρίον καθαρόν, ἂν δέ τις τῶν δούλων ἤθελεν ἐκρίπτει κόπρον, νὰ δύνηται νὰ κατίσχῃ τὸ ἐν ᾧ ἡ κόπρος ἀγγεῖον, τὸν δὲ δοῦλον ἀποινεὶ νὰ μαστιγοῖ. Τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐποπτείαν τοῦ χωρίου, ὅπως διατελῇ ὂν καθαρόν, εἶχεν ὁ ἀγορανόμος καὶ ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, οἵτινες, ἂν παρημέλουν, ἐτιμωροῦντο ἡμίεκτον τῷ Ἀσκληπιῷ καταβάλλοντες.

Ἀριθ. 117. --------[***εἰς τὸ τέμενος***] | [***θύσοντα***]*ς εἰστείχη[ν] εὐσέβεας* | [***κἀγνοὶς***] *ἀπὸ μὲν κάδεος ἰδίω* | *[περιμένν]αντας ἁμέραις εἴκοσι, ἀπὸ δὲ* | *[ἀλλοτρί]ω ἁμέραις τρεῖς λοεσσάμενον·* || *[ἀπὸ δὲ **κυ**]άτω ἁμέραις δέκα· αὔταν δὲ* | *[τὰν τετό]κοισαν ἁμέραις τεσσαράκοντα·* | [***ἀπ' ἀώρω δέ***]*τω ἁμέραις τρεῖς· αὔταν δὲ* | *[τὰν τ]ετόκοισαν ἁμέραις δέκα·* | *[ἀπὸ δὲ γ[ύναικος αὐτάμερον λοεσσάμενον·* || *[ξένοις] δὲ μὴ εἰστείχειν μηδὲ προδόταις.*

Ἡ ἐν τῇ ἀρχῇ συμπλήρωσις [*εἰς τὸ τέμενος θύσοντα*]ς εἶνε ἡμετέρα· ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 2ου στίχου ὁ Kretschmer προέτεινε *καὶ ἁγνοὶς*, ὅπερ ἡμεῖς

Ἐτυπ. 5.10.11.

κατὰ κρᾶσιν ἕνεκα ἐλλείψεως χώρου διὰ ἐννέα γράμματα ἐγράψαμεν *κἀγνοὶς*. Ἐν τῷ 5ῳ στίχῳ συνεπληρώσαμεν *κυ*]*άτω*. Εἶνε δὲ τὸ αἰολικὸν *κύατος* ταυτὸν τῷ *κύητος*, ὅπερ γίνεται ἐκ τοῦ *κυέω*. Ὅτι ἡ λέξις δὲν ὑπάρχει ἐν τοῖς λεξικοῖς, ὁμολογοῦμεν, εἶνε ὅμως ἐσχηματισμένη κανονικῶς κατὰ τὸ *ἄμητος*, *τρύγητος*. Ὅτι δὲ τὸ *κυεῖν* ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ γεννᾶν ἰδ. Ὀππ. Κυν. 3, 22 (IG 37, 56, 61)· Προετιμήσαμεν τὸν σχηματισμὸν οὐσιαστικοῦ ἐκ τοῦ *κυεῖν* καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ τίκτειν, ὡς ὁ Παπαγεώργιος, διότι τὰ ἐλλείποντα γράμματά εἰσι δύο καὶ οὐχὶ τρία. Ἐν δὲ τῷ 7ῳ στίχῳ συνεπληρώσαμεν οὕτω, διότι ἡ συμπλήρωσις τοῦ Παπαγεωργίου **ἀπὸ δὲ τοκάτω** δὲν φαίνεται ἡμῖν πιθανή, ἐπειδὴ δὲν δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν, πῶς ἐκ μόνου τοῦ **ἀπὸ δὲ τοκάτω** δύναται νὰ ἐννοηθῇ **τὸ ἀπ' ἀλλοτρίου** καὶ διατί, αὕτη, ἀφ' οὗ, παρελθουσῶν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, ἦτο πλέον κεκαθαρμένη, ἐπεσπᾶτο εὐκολώτερον τὸ μίασμα καὶ ὤφειλε νὰ ἀναμείνῃ οὐχὶ τρεῖς ἡμέρας, ὡς πάντες οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ δέκα ἡμέρας. Τούτου ἕνεκα ἡμεῖς συνεπληρώσαμεν **ἀπ' ἀώρω δέ**]**τω** (=τινος κυάτου). Οὕτω δὲ γίνεται διάκρισις μεταξὺ τοκετοῦ κανονικοῦ καὶ τοκετοῦ ἀώρου δηλ. ἀποβολῆς καὶ ἔχει λόγον τὸ ἐπιφερόμενον, **αὐτὰν δὲ τὰν τετόκοισαν ἁμέραις δέκα**. Καὶ ἐπὶ μὲν κανονικοῦ τοκετοῦ οἱ μὲν κατ' αὐτὸν παρατυχόντες ἔδει νὰ περιμένωσιν ἡμέρας δέκα, ἵνα ἀπαλλαγῶσι τοῦ μιάσματος, αὐτὴ δὲ ἡ τετοκυῖα ἡμέρας τεσσαράκοντα (καὶ νῦν ἡ λεχὼ δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς ναόν, πρὶν ἢ παρέλθωσι 40 ἡμέραι καὶ καθαρθῇ δι' εὐχῆς ἰδίας εἰς τὰς λεχοὺς μόνον ἀναγινωσκομένης ὑπὸ ἱερέως). Ἐπὶ δὲ ἀώρου τοκετοῦ οἱ μὲν ἄλλοι ἡμέρας τρεῖς, αὐτὴ δὲ ἡ ἀποβαλοῦσα ἡμέρας δέκα. Ἐν τῷ 10ῳ στίχῳ προεκρίναμεν τοῦ Ziehen τὴν συμπλήρωσιν *ξένοις* τῆς τοῦ *δούλοις* στηριζόμενοι εἰς τὴν Μυκονίαν ἐπιγραφήν, καθ' ἣν οἱ ξένοι ἀπεκλείοντο τῶν πρὸς τὸν χθόνιον Δία θυσιῶν (*Prott* Fasti 4, 25) καὶ διότι ὁ χῶρος δὲν ἐπιτρέπει τὴν προσθήκην ἑνὸς ἔτι γράμματος, ὅπερ ἔχει ἐπὶ πλέον ἡ λέξις *δούλοις*.

Ἀριθ. 139. Στίχ. *4.* Ἀντὶ τῆς τοῦ Ziehen συμπληρώσεως **καὶ τῶν ἐλευθε**[**ρουμένων ἕκαστος** ἡμεῖς συνεπληρώσαμεν **ἐλευθέ**[**ρωσιν ποιούντων ἕκαστος, θυόντων δὲ**] εἰκάσαντες ἐκ τῶν κατωτέρω λεγομένων **τοῖς ποιεῦσι τὰν ἀπελευθέρωσιν**, ἐξ ὧν δῆλον ὅτι ἔθυον οὐχὶ οἱ ἐλευθερούμενοι, ἀλλ' οἱ ποιοῦντες τὴν ἀπελευθέρωσιν, πρὸς οὓς οἱ ταμίαι ἔδιδον καὶ δέλτον τῆς ἀπολυτρώσεως.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17ῃ Ἰουλίου 1910.

Γεώργιος Α. Παπαβασιλείου.

Πεντήκοντα Χριστιανικῶν καὶ Βυζαντιακῶν ἐπιγραφῶν νέαι ἀναγνώσεις

ὑπὸ

Νικολάου Ἀ. Βέη.

Ἀριθ. 1. Ἐπιγραφὴ κεχρονισμένη, ἀνακαλυφθεῖσα πρὸ ἐτῶν ἐν Ἐλεγμοῖς (κοινῶς *Λιγουμούς*, κώμη παράλῳ τῆς Βιθυνίας ἐπὶ τῆς νοτίας παραλίας τοῦ Κιανοῦ κόλπου), οὐ μακρὰν τῆς περιδόξου ποτὲ μονῆς τῆς Θεοτόκου τῶν Ἐλεγμῶν, ἣν τῷ 1162 ἵδρυσε Νικηφόρος ὁ Μυστικός [1]. Πανομοιότυπον τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιγραφῆς ἄνευ μετα-

[1] Περὶ τῆς μονῆς ταύτης ἴδε τὰ δημοσιευθέντα ὑπὸ *A. Dmitrievski* τὸ μὲν ἐν «Τυπικοῖς» (ἐν Κιέβῳ 1895) σ. XCV κέ. καὶ 715-769, τὸ δὲ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς θεολογικῆς ἀκαδημείας τοῦ Κιέβου τοῦ 1895, σ. 309-313. Πρβ. καὶ τὰ γεγραμμένα ὑπὸ *Τρύφωνος Εὐαγγελίδου* ἐν περιοδικοῖς «Πλάτωνι» (ἐν τόμ. Ι' 1888, σ. 282 κέ.) καὶ «Σωτῆρι» (τόμ. ΙΒ' 1889, σ. 156 κέ.). Τὸ λεγόμενον «κτητορικὸν τυπικὸν» τῆς Θεοτόκου Παρθένου τῶν Ἐλεγμῶν κεῖται καὶ ἐν κώδικι 6182 Ἁγίου Ὄρους, φιλοπονηθέντι ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Πηλουσίου Ἀμφιλοχίου (πρβ. *Sp. P. Lampros*, Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos, τόμ. II, ἐν Κανταβριγίᾳ 1900, σ. 412).

γραφῆς ἐξέδωκεν ὁ κ. Π. Καστριώτης ἐν Δελτίῳ Β' τῆς Χριστιαν. Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας, 1894, 83· κατ' αὐτὸ ἀναγινώσκω τάδε·

Αδελφοι μου πν(ευματ)ικοι ·:
μη μου επιλαθεσθε ·:
ὅταν προσευχεσθε ·:
βλεποντες μου ταφον ·:
μέμνησθε τῆς αγαπης ·:
καὶ ἱκε(τεύε)τε Χριστον
ὅπως κ[α]τασταθῶ
θ μετὰ τῶν δικαίων ·:
Ἐκοιμη ο (μον)αχ(ος) Ἰω(αννης) κ(αι) καθηγουμ(ε)ν(ος):· τ(ῆ)ς μο(νῆς) ταύτ(η)ς ο καὶ ἀρχ(ι)μανδρ(ίτης) [ε]π[ι;] του Ὀλύμπ(ου) ὅρ(ους) μη(νὶ) Δε(κεμβ)ρ(ιω) λ̄ :· ημερ(ᾳ) Β (ινδικτιῶνος) ι[ε] [ε]π(ι) ἔ[τ](ους) ,ςψε.

Τὰ ἐν ἀρχῇ *Ἀδελφοί μου... μετὰ τῶν δικαίων* παρελήφθησαν κατά τι παρηλλαγμένα ἐκ τῆς νεκρωσίμου εἰς μοναχοὺς ἀκολουθίας [1]. Ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαί, ἐν αἷς κεῖνται ῥήματα ἐκ τῶν νεκρωσίμων ἀκολουθιῶν παρειλημμένα, ηὕρηνται οὐκ ὀλίγαι Ἀθηνῶν [2], Σμύρνης [3], Λυκαονίας [4], Συρακουσῶν [5], Αἰγύπτου καὶ Νουβίας [6]. Ὄλυμπος ὁ βιθυνικὸς κατὰ τοὺς μέσους καλουμένους αἰῶνας ὑπῆρξε σημαντικώτατον κέντρον τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἵδρυντο τὰ περίφημα μοναστήρια τῶν Ἀβραμιτῶν καὶ Ἀγαύρων, τοῦ μάρτυρος Ἀθηνογένους καὶ Συγκέλλου, ἡ Λαύρα τῶν Μεγάλων Κελλίων, τὰ καλούμενα Καθαρὰ καὶ ἄλλα πολλὰ κοινόβια, ἐν οἷς ἐμόνασαν πλεῖσθ' ὅσοι ἅγιοι, ἀσκηταί, στηλῖται, ὅσιοι, δίκαιοι, ὁμολογηταὶ τῆς καθ' ἡμᾶς πίστεως [7].

«*Ἀρχιμανδρίτης*» δὲ «*τοῦ Ὀλύμπου ὄρους*» κεῖται καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ, ὧν μία ἐπιγράφεται «*τῷ μοναχῷ καὶ ἀρχιμανδρίτῃ τοῦ Ὀλύμπου*» [8]. Προφανῶς πρόκειται περὶ ἀρχιμανδρίτου τῶν ἐν Ὀλύμπῳ μοναστηρίων. Εἰς *Νεόφυτον* δέ τινα *ἀρχιμανδρίτην τῶν ἐν Ἀθήναις μοναστηρίων* ἔχομεν ἐπιτάφιον τοῦ Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Ἀκομινάτου [9]. Ἐν πράξει δὲ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας Δημητρίου Χωματιανοῦ ἀναφέρεται «*Ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιμανδρίτης τῶν κατὰ Πελαγονίαν ἱερῶν φροντιστηρίων* (=*μοναστηρίων*) *καὶ καθηγούμενος τῆς ἁγίας μονῆς τῶν ἁγίων παὶ* (γρ. *καὶ*) *ἐνδόξων πανευφήμων ἀποστόλων, ὁ ἱερομόναχος Μεθόδιος*» [10]. Τῶν ἐν στίχῳ 12 τὸ «*ἡμέρ(ᾳ) β'*» δηλοῖ ἀναμφιβόλως ἡμέραν τῆς λεγομένης ἑβδομάδος, τὸ δ' ἔτος ,ϚΨΕ' «ἀπὸ θεμελιώσεως κόσμου» ἢ «στάσεως γῆς», κατὰ τὸ λεγόμενον, στοιχεῖ τῷ ,ΑΡΗϚῳ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως λογιζομένῳ. Ὄντως δέ, καθ' ἃ καὶ τὸ μνημεῖον λέγει, ἡ ἰνδικτιὼν εἴτε ἐπινέμησις τοῦ ἔτους ,ϚΨΕου συμπίπτει τῷ ἀριθμῷ ΙΕ, ἡ δὲ λ' Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου ὄντως συμπίπτει ἡμέρᾳ δευτέρᾳ τῆς ἑβδομάδος.

Ἀριθ. 2. Ἐπιγραφὴ τοῦ μουσείου Προύσης ἀναδημοσιευθεῖσα ἐπ' ἐσχάτων ἐν BCH 1909 σ. 430 κέ., ὡς ἑξῆς·

Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς [ν]ικ[ᾷ]. Κ(ύριε) βοήθι τὸν σὸν δοῦλον ἀγαπη[τ]ὸν κὲ ἁμαρτο[λόν].

Πλὴν ἀντὶ *Κ(ύριε)* μεταγραπτέον *Κ(ύρι)ε* καὶ ἀντὶ *ἀγαπη[τ]ὸν* μεταγραπτέον *Αγαπη|ον* = Ἀγάπιον.

Ἀριθ. 3. Ἐπιγραφὴ Ἀβύδου. Ἐξεδόθη ἐν BCH 1893, 555, ἀριθ. 58, ὧδε·

ЄΝΘΑΔ	Ἐνθάδ-
ЄΚΑΤΑΚΙ	εκατάκι-
ΤЄΠΑΥ	τε Παῦ-
ΛΟϹΔΗ	λος δη-
ΑΚΟΝ+	άκον(ος) +.

[1] *J. Goar*, Εὐχολόγιον sive rituare Graecorum. Ἐν Βενετίᾳ 1730, σ. 447.

[2] IG III 3536 (κατ' ἀντίγραφον *Lolling*). Διάφοροι ἀναγνώσεις τῆς ἐπιγραφῆς παρὰ *Κουμανούδῃ* (Ἀττικῆς ἐπιγρ. ἐπιτ., σ. 418 ἀριθ. 3622) καὶ *Ch. Bayet* (ἐν BCH 1878, σ. 31, ἀριθ. 35 καὶ ἐν De titulis Atticae christianis antiquissimis. Ἐν Παρισίοις 1878 σ. 87, ἀρ. 45).

[3] CIG 9278.

[4] BCH 1886 σ. 503, ἀριθ. 5 Πρβ. ἐνθάδε ἀριθ. 7.

[5] CIG 9111-9117, 9119-9120, 9121 (Πρβ. *Τ. Νερούτσου* ἐν Bull. de l'Institut Égyptien, 1875, σ. 101 κέ. καὶ *A. Dumont* ἐν BCH, 1877, σ. 321 κέ.), 9122-9125, 9128-9134 — *Γ. Ἀρβανιτάκις* ἐν «Ἑλληνίῳ» (Καΐρου), τεύχει Η', 1905, σ. 179 κέ.. — G. *Lefebure* ἐν BCH 1902, σ. 456 κέ. ἀρ. 20 καὶ σ. 463 κέ. ἀρ 30.

[6] IG XIV 189.

[7] Πρβ. *A. Dmitriewskij* Τυπικὰ σ 33, 47, 56, 86, 93 κλπ. — Πρβ. καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Βολλανδιστῶν ἐκδεδομένα Acta Sanctorum καὶ δὴ ἐν βίῳ τοῦ ὁσίου ἡμῶν πατρὸς Πέτρου (μηνὶ ὀκτωβρίῳ θ'), ἐν βίῳ Ἄννης τῆς μετονομασθείσης ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀβραμιτῶν Εὐφημιανοῦ (τῷ αὐτῷ μηνὶ κθ'), ἐν βίῳ Ἰωαννικίου τοῦ μεγάλου. (μηνὶ νοεμβρίῳ δ'), Λουκᾶ τοῦ νέου Στυλίτου (μηνὶ δεκεμβρίῳ ια'), Εὐστρατίου τοῦ θαυματουργοῦ (μηνὶ ἰανουαρίῳ θ') καὶ Νεοφύτου μάρτυρος (μηνὶ ἰανουαρίῳ κδ').

[8] *Κ. Ν. Σάθα*, Μεσαιων. Βιβλιοθ. Τόμ. Ε' (Μιχαὴλ Ψελλοῦ, ἱστορικοὶ λόγοι, ἐπιστολαί, καὶ ἄλλα ἀνέκδοτα). Ἐν Παρισίοις 1876, σελ. 496 κέ., ἀριθ. 185.

[9] Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου τὰ σωζόμενα. Ἔκδοσις *Σ. Π. Λάμπρου*. Τόμ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1879, σ. 259 κέ.

[10] *Pitra*, Analecta sacra et classica Spicilegio Solesmensi . . . Τόμ. VII. Ἐν Παρισίοις-Ῥώμῃ 1891, σ. 337 κέ.

Μετὰ ταῦτα ἐξεδόθη ἐν BCH 1901 σ. 88, ἀριθ. 222. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἔκδοσιν ὁ μὲν 1ος στίχος ἔχει

	ΕΝΘΑΔΕ	Ἐνθάδε
ὁ δὲ 4ος	ΔΙΑΚΟΝ	διάκον[ος] +.

Πλὴν τὸν στίχον τοῦτον μετάγραψον ἁπλῶς *δηάκον* = *διάκων*, ὅπερ εἶνε συνηθέστατον ἐν βυζαντιακοῖς κειμένοις (ἰδὲ τὰ περὶ τοῦ τύπου τούτου σημειωθέντα ὑπὸ Κοραῆ ἐν Ἀτάκτοις Τόμ. Α', ἐν Παρισίοις 1828, σ. 52). Ἰδοὺ καὶ ἄλλα πρόχειρα παραδείγματα, ἐν οἷς κεῖται τὸ *διάκων*: IG XIX 251. Παράρτημα τοῦ ΙΖ' τόμου τοῦ Ἑλλην. Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως σελ. 178, ἀρ. 58. AM 1888, 253. BCH 1893, 290. Pap. of the Am. Sc. at Athens II, 200. Ἐν ἐπιγραφῇ Κρήτης κεῖται καὶ *ὑποδιάκων* (Am. Journ. of Arch. 1896, 604). Τὸ *ὑποδιάκων* κεῖται καὶ ἐν βυζαντιακῷ μολυβδοβούλλῳ, οὗ ἡ ἐπιγραφὴ ΜΙΧΑΗ[Λ] Κ8Ρ8ΚΛ'(ισιος) S ΥΠΟΔΙΑΚΟΝ, καὶ συμπληροῦται μὲν ΥΠΟΔΙΑΚΟΝ(ος) ὑπὸ τοῦ ἐκδόντος τὸ μνημεῖον Schlumberger (Sigillographie de l'Empire byzantin σ. 389, ἀρ. 6) ἀλλ' ἀναγνωστέον ΥΠΟΔΙΑΚΟΝ (ὅρα καὶ τὰ γεγραμμένα μοι ἐν JIAN τόμ. X, σ. 365, ἀρ. 28.

Ἀριθ. 4. Ἐπιγραφὴ ἐκ Tchet-tepé ἐκδοθεῖσα ἐν BCH 1903, 332, ἀριθ. 46. Ἐν στίχ. 4-5 τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἀντὶ *γαμήτης* τόνισον *γαμητῆς* = γαμετῆς.

Ἀριθ. 5. Ἐπιγραφὴ Καππαδοκίας· ἐξεδόθη ἐν BCH 1909, 75, ἀριθ. 62 μεταγεγραμμένη ὧδε:

Κ(ύριε) βοίθι τ[ῷ] δοῦ-
λο σου μεληδόνη
τὸν τ. .τον.

Ὁ ἐκδότης παρατηρεῖ περὶ τῆς ἐπιγραφῆς τάδε: «La lecture *Μεληδόνη* est certaine. Faut-il y voir un nom propre, ou bien le datif de *μεληδὼν* (pour *μελεδών*? *Μελεδὼν* est traduit par Hésychius: *ἐπίτροπος, οἰκονόμος, προεστώς, φύλαξ*. Mais je ne puis citer, à l'appui de cette signification, aucun auteur, classique ou byzantin». Κατ' ἐμὲ ἀναμφιρρήστως ἡ λέξις εἶνε ὄνομα προσώπου. Ἀπαντᾷ δὲ τὸ ἐπώνυμον *Μεληδόνης* ἐν βυζαντιακοῖς κειμένοις καὶ δὴ τοῦ ΙΑ'-ΙΔ' αἰῶνος[1]. Καὶ τανῦν ἐπώνυμον *Μελιδόνης* ἐν Ἀρκαδίᾳ, Κρήτῃ κλ.. Ἐν Κρήτῃ καὶ χωρίον *Μελιδόνη*, τιμάριόν ποτε τῆς ὁμωνύμου οἰκογενείας.

Ἀριθ. 6. Ἐπιγραφὴ Ῥοδανδοῦ Καππαδοκίας· ἐξεδόθη μετὰ πανομοιοτύπου ἐν BCH 1909, 120, ἀριθ. 98. Τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγινώσκει ὁ ἐκδότης

. . . . Ἐκ[αθ]ά[ρισ]εν τ[ὴ]ν
πέτραν.

Κατὰ τὸ πανομοιότυπον ἐγὼ προτιμῶ τὴν ἀνάγνωσιν· ... *Ἐκάθυ*[ρ]*εν* [= ἐκάθηρεν] ....

Ἀριθ. 7. Ἐπιγραφὴ Λυκαονίας, ἐναποκειμένη τανῦν ἐν τῷ χωρίῳ Yonouslar. Ἐξεδόθη ἐν BCH 1886, 503, ἀρ. 5 ὧδε·

+ΑΝΑΠΑΥCΟΝCΙΡΤΗΝ
ΔΟΥΛΗΝCΟΥΙΩΑΝΟΥΝ
ΠΑΡΟΡΟΝΤΑΠΛΙΜΕΛΗ
ΜΑΤΑΕΝΓΝΟCΙΚΕΕΝΑ
5 ΓΝΟΙΑΑΥΤΗCΦΗΛΑ////////

+Ἀνάπαυσον, σίρ(ιε) τὴν
δούλην σου Ἰωάνουν,
πάρορον τὰ πλιμελή-
ματα τὰ ἐν γνόσι κὲ ἐν ἀ-
5 γνοία αὐτῆς φηλά[ματα].

Οἱ ἐκδόται ἐπάγονται· «*Σίριε* est pour *κύριε*, *πλιμελήματα* pour *πλημμελήματα*, *γνόσι* pour *γνώσει*, *φηλάματα* pour *φηλώματα*». Κατ' ἐμὲ δὲ ἐν στίχ. 1 ἀντὶ *σίριε* ἀνάγνωθι *σ*(*ωτ*)*ιρ* = σωτήρ, ἴσως δὲ τὸ Ι εἶναι κεραία τοῦ Ε, ὁπότε ἀνάγνωθι *σ*(*ῶτ*)*ερ*· ἡ ἐπίτμησις *σηρ* = *σωτὴρ* εἶναι τῶν συνηθεστάτων. Ἐν στ. 2 ἀντὶ *Ἰωάνουν* τόνισον *Ἰωανοῦν* (ἕτερος τύπος *Ἰαννοῦ* κατὰ γενικὴν *Ἰαννοῦ*[ς] κεῖται ἐν χριστιαν. ἐπιγραφῇ Νουβίας. — Πρβ. BCH 1902, 464). Ἐν στίχ. 3 ἀντὶ *πάρορον* τόνισον *παρορõν* = παρορῶν. Ἐν τέλει ἀντὶ *φηλά*[*ματα*] συμπληρωτέον κατ' ἐμὲ *φηλα*[*νε*] = *φηλαν*(*θρωπ*)*ε*. Ἡ ὅλη ἐπιγραφὴ ὑπενθυμίζει εὐχὰς καὶ ἐκφωνήσεις τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας (ἰδὲ Εὐχολόγιον τὸ μέγα. Ἔκδοσις Ῥώμης 1873, σ. 263). Πρβ. καὶ τὰ σημειωθέντα περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὑπὸ Β. Latichef ἐν Bizantinijskij Vréménnik, 1899 σ. 144-146.

[1] *Miklosich-Müller*, Acta et Diplomata, τόμ. Α' σ. 370, κλ. κλ.

Ἀριθ. 8. Ἐπιγραφὴ Λυκαονίας, ἐκ τοῦ χωρίου Bin-Bir-Kilisseh. Ἐξεδόθη ἐν BCH 1886, 512, ἀρ. 30, ἄνευ τινὸς μεταγραφῆς ὧδε·

ΑVΤΗΗΚΑΤVΚV
ꞆΗΕΜΟVΗꞆΕΟΝ
ΑΕΟΝΟꞆΟΔΕ
ΚΑΤVΚVꞆΟΑV Ħ

Κατ' ἐμὲ ταῦτα μεταγραπτέα· «*Αὔτη ἡ κατύκυση ἐμοῦ ἧς ἐὄνα ἐὄνος ὅδε* (=*ὧδε*) *κατυκύσω αὐτή*». Περὶ τῆς λέξεως *κατοίκησις*=τάφος ἰδὲ τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα ἐν Glotta 1911, 205. Ἑτέραν ἀνάγνωσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μνημείου ἰδὲ παρὰ *Fr. Cumont* ἐν Mélanges d'Archéol. et d'Hist., 1895, 292, ἀριθ. 294.

Ἀριθ. 9. Ἐπιγραφὴ Λυκαονίας, ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου Bin-Bir-Kilisseh. Ἐξεδόθη ἐν BCH, 1886, 512, ἀρ. 31 ὡς ἑξῆς·

+ΕΝΘΑΔΕΚΑ	+ Ἐνθάδε κα-
ΤΑΚΗΤΕΗꞆΤ	τάκητε ἡ Στ-
ΕΦΑΝΟΥΜΗΓΝΟꞆ	εφάνου Μήγνος,
ΧΑΡΟΥꞆΑΠΟΤΕ	χάρουσα ποτέ.
ΜΗⱩΗΝΟΕΒΡΟΥΙ	... .

Τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγινώσκω «*μη*[*δε*]*νὸς χαροῦσα* [=*χαρεῖσα*] *ποτὲ μηνὴ* [= μηνὶ] *Νοεβρ*(*ί*)*ου* Ι». Πιθανῶς τὸ ἐν τέλει Ι δὲν σημαίνει τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός, ἀλλ' εἶναι τὸ ἐλλεῖπον γράμμα τῆς λέξεως *Νοεβρίου*. Τὸ *χαίρω* ἐν τῇ προκειμένῃ ἐπιγραφῇ συντάττεται γενικῇ ὡς ἀπολαύσεως σημαντικόν.

Ἀριθ. 10. Ἐπιγραφὴ Λυκαονίας, ἐκ τοῦ χωρίου Ambararas. Ἐξεδόθη ἐν BCH 1886, 514, ἀρ. 36. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς·

ΚϾΒΟΗΘΙΙѠΑΝΝΟΥ Χ(ριστ)ὲ βοήθ(ε)ι Ἰωάννου.

Ἀλλὰ τὸ ΚϾ ἀναλυτέον *Κ*(*ύρι*)*ε*.

Ἀριθ. 11. Ἐπιγραφὴ ἐξ Anayounth τῆς Φρυγίας· ἐξεδόθη ἐν BCH 1893, 287 κέ., ἀριθ. 91. Ἐν τῷ στίχ. 3ῳ τοῦ 2ᵒ ἀντὶ *μέδοντος* μετάγραψον ***Μέδοντος***. Ἐν στίχ. πάλιν 7ῳ τοῦ αὐτοῦ 2ᵒ ἀντὶ ***Ἐπιφανοῦ***[*ς*] μετάγραψον ***Ἐπιφάνου***, ὅπερ ἐξ ὀνομαστικῆς ***Ἐπιφάνης*** (ἐν ἀττικῇ χριστιανικῇ ἐπιγραφῇ ἔχομεν γενικὴν ***Ἐπιφάνη***· ἰδὲ IG III 3459). Ἐν στίχ. 3ῳ τοῦ 3ᵒ ἀντὶ ***συμβίου*** μετάγραψον ***συνβίου***, ὅπερ μυριόλεκτον ἐν ἐπιγραφαῖς.

Ἀριθ. 12. Ἐπιγραφὴ ἐξ Aghzi-Kara τῆς Φρυγίας· ἐξεδόθη καὶ αὕτη ἐν BCH 1893, 288 κέ., ἀρ. 93. Ἐν στίχ. 1-2 ἀντὶ + ***Ὑπὲρ εὐχῆς καὶ ἀναπαύσεως*** ἀνάγνωθι ***Ὑπὲρ μνήμης καὶ ἀναπαύσεως***.

Ἀριθ. 13. Ἐπιγραφὴ ἐκ Mukhaïl τῆς Φρυγίας· ἐξεδόθη ἐν BCH 1893, 289 κέ., ἀρ. 96. Ἐν στίχ. 3ῳ ἀντὶ ***πέντε δεκάδας*** μετάγραψον ***πέντε μὲν δεκάδας***. Ἐν στίχ. 4ῳ-5ῳ ἀντὶ ***ἐπνήσαντο μνῆμα τοῦτο*** μετάγραψον ***ἐπύησαν τὸ μνῆμα τοῦτο***. Ἐν στίχ. 6ῳ τὰ ***πάντα τῶν ....ων*** συμπληρωτέα ***πάντων τῶν*** [***ἐγγόν***]***ων***. — Ἕτερα παρατηρήματα καὶ διάφοροι ἀναγνώσεις προκειμένου περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἰδὲ παρὰ ***Α. Παπαδοπούλῳ Κεραμεῖ***, «Διορθωτικὰ εἰς χριστιανικὰς ἐπιγραφάς», ἐν τῷ Δελτίῳ τοῦ Ῥωσσικοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, τόμ. 343, τεῦχ. σεπτεμβρίου 1902 (Τμῆμα κλασικῆς φιλολογίας), σ. 418, ἀρ. 15.

Ἀριθ. 14. Ἐπιγραφὴ Γαλατίας· ἐκδέδοται ἐν BCH 1883, 22, ἀρ. 10 ὡς ἑξῆς·

+ϾΝΘΑΔϾΚϾΚΥΜ
ΙΤϾѠΔȣΛΟCΤȣ
ΘϾΑΝΝΑCΤΑCΙC
ϾΤϾΛΙѠΘΙΜϾΙΑΝ (Η above)
ΝȣΑΡΙȣΓΙ
ϾΝ ΙΒ +

ἐνθάδε κεκοίμηται ὁ δοῦλος
τοῦ Θε[οῦ] Ἀνναστάσι(ο)ς· ἐτελειώθη μη(νὸς) Ἰανουαρίου ιγ',
ἐν(δικτιῶνος) ιβ'.

Κατ' ἐμὲ ἡ μεταγραφὴ ἔστω ὧδε·

+ Ἐνθάδε κεκύμ|ιτε ὠ δοῦλος τοῦ | Θε(οῦ) Ἀννα-στάσις· | ἐτελιώθι μη(νὸς) Εἰαν|νουαρίου ΓΙ [=ΙΓ']| ἐν(δικτιῶνος) ΙΒ +

Ὡς πρὸς τὸ ΓΙ=ΙΓ παρατηρῶ ὅτι τοιαῦται μεταθέσεις τῶν γραμμάτων τῶν δηλούντων τὰς δεκάδας μετὰ τὰ γράμματα τὰ δηλοῦντα τὰς μονάδας δὲν εἶναί τι σπάνιον ἐν χειρογράφοις καὶ ἐπιγραφαῖς. Ἀλλαχοῦ (ἐν Bull. de l'Inst. Archéologique russe à Constantinople 1909, 162) ἐμνημόνευσα τοιαῦτα παραδείγματα μεταθέσεων· εἰς ταῦτα πρόσθες καὶ τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ ναϋδρίου τῆς Ἁγ. Τριάδος τῆς Δεσφίνης (δῆμος Ἀν-

τικύρας) παράδειγμα, ἐν ᾗ κεῖται ϵι ἀντὶ ιϵ· εἶναι δὲ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ,ϚΩΜ' (= + 1331/2) ἔτους (πρβ. Δελτίον Γ' τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας 1903, 42). Ἐπίσης πρόσθες καὶ τὸ ἐκ Μακεδονικῆς ἐπιγραφῆς παράδειγμα, ἐν ᾧ κεῖται πάλιν Γι ἀντὶ ιΓ (ἰδὲ *Ἀρχιμανδρίτου Ἀντωνίνου*, Ἀποδημία εἰς Ῥούμελην, σ. 374 καὶ πίν. 5).

Ἀριθ. 15. Ἐπιγραφὴ κεχρονισμένη, τοῦ ἔτους ,ϚΥΚΔ' (=915/6), ἐκ Παμφυλίας· ἐξεδόθη ἐν BCH 1883, 262, ἀρ. 4. Οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι μεταγράφονται ὑπὸ Ramsay ὧδε·

Κωνσ]ταντίνου Ζώης τῶν παναγαθῶν
]αν θαυμαστὸς ἐν στρατηγῆσιν

Κατ' ἐμὲ δέ, ἔχοντα ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ διὰ κεφαλαίων ἀπόγραφον τῆς ἐπιγραφῆς, μεταγραπτέα τἄνω ὧδε·

Κωνσ]ταντίνου Ζωῆς τε τῶν παναγάθων
◡ – καὶ π]ανθαύμαστος ἐν στρατηγῆσιν.

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι, ὡς φαίνεται, ἔμμετρος.

Ἀριθ. 16. Ἐπιγραφὴ ἐξ Akcheler τῆς Μυσίας. Ἐξεδόθη ἐν JHS XVII (1897), 269, ἀριθ. 4 ὡς ἑξῆς·

+ΩΡ
ΔΙΑϕϵΡΟΝ
ΤϵϹΤΟΝΚ
ΟΤΑ

Ὁ ἐκδότης οὐδεμίαν ἀνάγνωσιν παρέχει. Καθ' ἡμᾶς ἀναγνωστέον· + *Ὡρ(οι) διαφέροντες τὸν*]= *τῶν*] *Κοτᾶ*. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται προφανῶς εἰς ὁροθέσια· περὶ δὲ τῆς συντάξεως τοῦ *διαφέρειν* γενικῇ ἰδὲ ἐνθάδε ἀριθ. 37.

Ἀριθ. 17. Ἐπιγραφὴ ἐκ Κωρύκου τῆς Κιλικίας· ἐκδέδοται ἐν CIG 9176 ὧδε·

+ΘΗΚΗΙѠΟΝΝȣΧΑΛΚΟΤΥΠȣ
ΥΙΟΥΚΟΝѠΝΟϹϵΥΤΥΧΗΚΑΙΚΥ
ΡΙΑΚȣ

Θήκη Ἰω[ά]ννου Χαλκοτύπου
υἱοῦ Κόνωνος· εὐτυχῆ· καὶ Κυριακοῦ.

Ἐν CIG ὑποσημειοῦται: «*Εὐτυχῆ* scriptum videtur pro *εὐτυχοῖ*, verba autem *καὶ Κυριακοῦ* postmodum addita, postquam alterius, filii puta vel cognati, cadaver est monumento illatum». Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ ἐπανεκδίδεται ὑπὸ *L. Duchesne* ἐν BCH 1883, 242, ἀρ. 34, ἔνθα πάλιν μεταγράφεται . . . *καὶ Εὐτύχη* . . . . Πλὴν κατ' ἐμὲ μετάγραψον: ***Εὐτυχῆ***, ὅπερ γενικὴ ἐξ ὀνομαστικῆς ***Εὐτυχής***.

Ἀριθ. 18. Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἰσαυρίας· ἐξεδόθη μεταγεγραμμένη ἐν BCH 1883, 238 κέ., ἀρ. 24, ὡς ἑξῆς·

Ἑαυτῷ τὸν τάφον ποιήσας, ἀταφίαν
τοῦτον . . . καὶ πρὶν φθάσης εὐσεβῶν.
. . . .

Ἐν στ. 2ῳ ὁ λίθος ἔχει ΤΟΥΤΟΝϵΝ. ѠΝ . . καθ' ἃ ἐγὼ συμπληρῶν μεταγράφω *τοῦτον ἐν-*[*νο*]*ῶν* . . . . Ἐπίσης ἐν τῷ 4ῳ στίχῳ ἀντὶ *φωτίζεις* μετάγραψον κατὰ τὸν λίθον *φωτίζις*. Τὸ δ' ἐν τέλει μονόγραμμα ἀναγνωστέον ἴσως *Ἔτους Δ'*.

Ἀριθ. 19. Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἰσαυρίας· ἐξεδόθη ἐν BCH 1883, 241, ἀρ. 29. Ὁ ἐκδότης ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ μεταγράφει *τὴν τέχνην* (sic) *κεραμεύς*. Πλὴν μετάγραψον *τὴν τήχνην*.

Ἀριθ. 20. Τρεῖς ἐπιγραφαὶ Ἰσαυρίας ἐκδεδομέναι ἐν BCH 1883, 244, ἀρ. 42, 43, 44. Ἐκ τούτων ἡ μὲν πρώτη μεταγράφεται ὑπὸ τοῦ ἐκδότου·

Σωματοθήκη Ἰωάννου ὀθωνιακοῦ, υἱοῦ Στεφάνου,

ἡ δὲ δευτέρα μεταγράφεται·

Σωματοθήκη Εὐδαίμωνος υἱῷ Φωτίνῳ Ἐγυπτίῳ καὶ ὀθωνιακῷ,

ἡ δὲ τρίτη τέλος μεταγράφεται·

Σωματοθήκη Ἠλία ὀθονιακοῦ.

Πλὴν τὸ ***Ὀθωνιακὸς*** κεφαλαιογραφηθήτω καθ' ὅσον εἶναι κύριον ὄνομα. Ἀπαντᾷ δὲ τὸ κύριον ***Ὀθωνιακὸς*** καὶ ἀλλαχοῦ καὶ δὴ ἐν ἐπιγραφῇ Μακεδονικῇ (ἰδὲ ***Ἀρχιμανδρίτου Ἀντωνίνου***, Ἀποδημία εἰς Ρούμελην [ρωσσιστί], ἐν Πετρουπόλει 1879, σ. 219 ἐν ὑποσ. 5, ἰδὲ καὶ πίνακα 4, ἀρ 16).

Ἀριθ. 21. Ἐπιγραφὴ Ἰσαυρίας· ἐν BCH 1883, 245, ἀρ. 47, μεταγέγραπται ὡς ἑξῆς·

Σωματοθήκη Γεωργίου ἐρεούργου κ(αὶ) Γεωργίας γαμ[ετῆς] αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ διὰ κεφαλαίων παρεχόμε-

νον ὑπὸ τοῦ L. Duchesne κείμενον μεταγράφω ὧδε·

+ Σωμ(ατο)θήκη Γεωργίου ἐρεουργοῦ + Καὶ Γεωργίας γαμ[ετῆς] αὐτοῦ.

Τὸ *ἐρεουργὸς* = ὁ κατεργαζόμενος τὴν *ἐρέαν* = τὸ ἔριον. Ἡ λέξις ἀθησαύριστος ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς λεξικοῖς. Ἀντὶ *γαμ[ετῆς]* δυνατὸν νὰ συμπληρωθῇ καὶ *γαμ[ητῆς]*, ὅπερ κεῖται καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἐπιγραφῇ Ἰσαυρίας (BCH 1883, 237, ἀρ. 17, ἰδὲ καὶ ἄνω ἀριθ. 4).

Ἀριθ. 22. Ἐπιγραφὴ Ἰσαυρίας· ἐν BCH 1883, 246, ἀρ. 54 μεταγέγραπται ὧδε·

Σωματοθίκι διαφέρουσα Θεωδούλου χρυσοχό[ο]υ.

Πλὴν ὁ λίθος ἔχει ΧΡΥCΟΧΟΥ = *χρυσοχοῦ*, ὅπερ ἔχει καλῶς. Εἶναι ὁ τύπος οὗτος συνήθης κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους περὶ οὗ ἰδὲ *K. Dieterich*, Untersuchungen zur Geschichte der griech. Sprache σ. 43 κέ.

Ἀριθ. 23. Ἐπιγραφὴ ἐκ τῆς Λαύρας τῆς καλουμένης τοῦ Χουζιβᾶ παρὰ τὰ Ἱεροσόλυμα· ἐκδέδοται ὑπὸ **Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως** ἐν ταῖς Ἀνακοινώσεσι τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ὀρθοδόξου Παλαιστινοῦ Συλλόγου τόμ. XIV (1903), μέρος β', σ. 200 ὑπ' ἀριθ. 15.

Ἐν στίχ. 4ᵠ ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου μεταγραφομένου *ἰνδ. γ'* + ἐγὼ ἀναγινώσκω ΙΔ(*ικτῶνος*). ΙΓ+. Ὁ τύπος ΙΔ(*ικτὼν*) μαρτυρεῖται καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν τῆς Λαύρας Χουζιβᾶ· ἰδὲ **Α. Παπαδόπουλον Κεραμέα** ἔ. ἄ. 203, ἀρ. 28 καὶ 214 ἀρ. 71.

Ἀριθ. 24. Ἐπιγραφὴ ἐκ Cheikh-Miskin. Ἐξεδόθη ἐν BCH 1897, 52, ἀρ. 48. Τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς ἔχει·

ΕΠΙΤΗΣΘΙΝ

Ὁ ἐκδότης μεταγράφει *ἐπὶ τῆς* . . . καὶ πλέον οὔ. Προφανῶς μεταγραπτέον *ἐπὶ τῆς θ' ἰν(δικτιῶνος)*.

Ἀριθ. 25. Ἐπιγραφὴ ἐκ Jouekhet τῆς Συρίας. Ἐξεδόθη διὰ κεφαλαίων μόνον γραμμάτων ἐν BCH 1897, 74, ἀρ. 20. Μεταγράφω ὧδε·

Εἷς θεὸς μόνος
Αὐρή(λιος) Δημήτρι[ς;] ἐποίησε
ἔτους θϟφ [= 287 μ. Χρ.] ἔτους
τεχνίτης πρῶτο[ς ἀ]νή[γει]ρε.

Ἴσως τὸν τελευταῖον στίχον ἠδύνατό τις νὰ ἀναγνώσῃ *Πρωτογένη[ς] ἐ[ποίησε]*.

Ἀριθ. 26. Ἐπιγραφὴ Συρίας ἐκ Kasr el Berudj. Ἐξεδόθη ἐν Byzantin. Zeitschrift 1905, 37, ἀρ. 39 — Κατὰ τὸ πανομοιότυπον τὸ συμπαρομαρτοῦν τῇ ἐκδόσει ἐν στ. 1ᵠ ἀντὶ *ἐχθροῦ* μετάγραφον *ἐκθροῦ*. Ἐπίσης ἐν στ. 5-6 ἀντὶ *ἀνέλθη τὼ ὑπέρθυρον* μετάγραψον *ἀνέθη [= ἀνετέθη] τὼ ὑπέρθυρον*. Ὁ τύπος *ἐκθρὸς* εἶναι γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων χριστ. ἐπιγραφῶν· οὕτω ἐν ἐπιγραφῇ Καρίας κεῖται: «. . . *ἔχει τὸ ἀνάθεμα ἀπὸ τῶν τιη πατέρων ὡς ἐκθρὸς τοῦ θεοῦ* (ἰδὲ ἐν BCH 1885, 83, ἀρ. 13). Ἔχομεν καὶ τύπους *ἐκχθρός, ἔκθρα* περὶ ὧν ἰδὲ προχείρως *K. Dieterich*, Untersuchungen zur Gesch. der griech. Sprache (Leipzig 1898) 98, σημ.

Ἀριθ. 27. Ἐπιγραφὴ Συρίας ἐκ Kasr abu Samra. Ἐξεδόθη μετὰ πανομοιοτύπου ἐν Byzant. Zeitschr. 1905, 38 κέ., ἀρ. 43 ὡς ἑξῆς μεταγεγραμμένη·

Σὺν . . . .
Ἀνενεώθ[η]
[κ]αὶ ἱ[ερ]ώ(θη);
ἡ (ἐκ)κλεσία [; το-] καὶ [ἐ]τέθ[η]
5 ῦ θεοφ(ιλεστάτου) Ἰουλ(ιανοῦ) τὸ [ὑπέρθυρον; ..

Ἐν στίχ. 4ᵠ-5ᵠ ἀντὶ *[; το]ῦ θεοφ(ιλεστάτου) Ἰουλ(ιανοῦ)* ἀνάγνωθι κατὰ τὸ πανομοιότυπον *ἐ[πὶ] τ⁸ θεοφ(ιλεστάτου) Ἰουλ(ιανοῦ)* κλ.

Ἀριθ. 28. Ἐπιγραφὴ Συρίας ἐκ Audje el Gharbije. Ἐξεδόθη πανομοιοτύπως ἐν Byzant. Zeitschr. 1905, 45, ἀρ. 64. Ἡ ἀνάγνωσις ταύτης μεταγεγραμμένης ἔχει ὧδε·

Ἔτους ζπχ ἀν[ῆλθεν
δ] ὑ[πο]κίμε[ν]ος (;) λ[ίθος].

Ἐν στίχ. 2ᵠ ἀναγνωστέον κατὰ τὸ πανομοιότυπον *[δ] ὑπε[ρ]κείμε[ν]ος λ[ίθος]*.

Ἀριθ. 29. Ἐπιγραφὴ Συρίας ἐκ Weranschehar. Ἐξεδόθη ἐν BCH 1902, 200, ἀριθ. 49 καὶ ὀρθότερον ἐν Byzant. Zeitschr. 1905, 60, ἀριθ. 93 ὡς ἑξῆς μεταγεγραμμένη·

[Ἐπὶ τοῦ] ὁσιωτ(άτου) ἐ[π]ισκ(όπου) Ἀβραάμου καὶ Ἰσαάκου ἀ-
σαβινα (;) καὶ Θε[ο]φίλου διακόνου οἰκ(οδομήθη;) κ(αὶ)
ἀνε. . . καὶ τὸ μνημῖον ἐν μηνὶ Ἀρτεμ(ισίῳ)
ἰν[δ]. ς.

Ἔχων ὑπ' ὄψει τὸ πανομοιότυπον ἀναγινώσκω ἐν στίχ. 2-3 ὡς ἑξῆς· .... *οἰκ(οδομήσαντος) κ(αὶ) ἀνε[καινίσαν]τος καὶ τὸ μνημῖον* ....

Ἀριθ. 30. Ἐπιγραφὴ Συρίας ἐκ Diarbekr. Ἐξεδόθη ἐν Byz. Zeitschr. 1905, 63, ἀριθ. 103, ὡς ἑξῆς μεταγεγραμμένη·

[;Κύριε, βοήθησ]ο[ν;] το[ῦ] δούλο[υ σου]
Ἀκάμου κόμ(ης) Καισαρρέο[ν καὶ]
τοῦ τέκνου αὐτοῦ. Ἐξ ἰδ(ίων) ἔ[κτισεν;]
ἐπ[ὶ] Χρ[υ]σοῦ εὐλ(αβεστάτου) .... ἀρχιμ(ανδρίτου).

Κατὰ τὸ πανομοιότυπον δ' ὅμως, ὅπερ συνοδεύει τῇ ἐκδόσει, τοὺς στίχ. 2-4 ἀναγινώσκω·

Ἀκάμου κόμ(ητος) Καισαρρέο[ν καὶ]
τοῦ τέκνου αὐτοῦ. Ἐξ ἰδ(ίων) ἐπ(οίησεν)
ἐπὶ Χρ[υ]σοῦ Εὐλο(γίου) Γουρία ἀρχιμ(ανδριτῶν)

Ἀριθ. 31. Ἐπιγραφὴ Συρίας· ἐξεδόθη ἐν Jahresheft. 1900 Beibl. 21-22, μετὰ πανομοιοτύπου, καθ' ὃ ἐγὼ ἐν στίχ. 1ῳ ἀντὶ *Απ[ὸ* ἀναγινώσκω δ' ἐπίσης ἐν στίχ. 1ῳ ἀντὶ *τ[ὸν]* ἀναγινώσκω S' [=*καὶ*] *τ[ὸν]*· ἐν στ. 2ῳ ἀντὶ *τόνδε τὸν* ἀνάγν. S' [=*καὶ*] *τόνδε τὸν*· ἐν στ. 3ῳ ἀντὶ *ἐ[πιτρόπου?]* *β' Λεοντίου* ἀναγν. *ἐ[πιτροπέ]βο(ντος) Λεοντίου*· καὶ ἀντὶ *ἱερέως* ἀνάγν. *ἱερέως* S' [=*καὶ*]· ἐν στ. 4ῳ ἀντὶ *Θεοδοσίου* ἀνάγν. S' [=*καὶ*] *Θεοδοσίου*· ἐν στίχ. 5ῳ ἐν τοῖς *βοήθει, ἅγι(ε) νομύποιστε* (;), | *τῶ* ὑπολανθάνει κατ' ἐμὲ *βοήθεια γινομ(ένων)*...

Ἀριθ. 32. Ἐπιγραφὴ Ἀκώριδος Αἰγύπτου· ἐξεδόθη ἐν BCH 1903, 375, ἀρ. 117 ὡς ἑξῆς·

ЄІСΘЄΟϹ	Εἷς θεὸς
ΟΒΟΥΘѠΝ	ὁ βουθῶν (sic).
ЄΥΤЄΜΙѠΝ	Εὐτέμων.
Α | Ѡ	
ΘѠΘΗ	θὼθ η'

Οἱ στίχ. 2ος-3ος κατ' ἐμὲ ἀναγνωστέοι *ὁ βοῦθῶν* [=*βοηθῶν*] *εὐτελ⟨λ⟩ῶν*. Ἡ μετὰ γενικῆς σύνταξις τοῦ *βοηθεῖν* εἶναι, ὡς γνωστόν, συνήθης ἐν χριστιανικαῖς καὶ βυζαντιακαῖς ἐπιγραφαῖς.

Ἀριθ. 33. Ἐπιγραφὴ ἐκ Baouit τῆς Αἰγύπτου· ἐξεδόθη ἐν BCH 1902, 460, ἀρ. 22. Ἐνταῦθα ἀναγινώσκει ὁ ἐκδότης·

- - - - - - - - -
- - - - - φύλαξ(ον)
τὸν δοῦλό(ν) σου
Ἄρων- - - - -
- - - - - - - - -
- - - - - - - - -
- - - - - - - - -

Προτιμῶ τὸν τονισμὸν *Ἀρὼν* =Ἀαρών. Καίτοι ἔχομεν ὄνομα κύριον *Ἄρ(ρ)ων -οντος* ἢ *-ωνος* (ἰδὲ Pape-Benseler).

Ἀριθ. 34. Βυζαντιακὴ ἐπιγραφὴ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγ. Σοφίας ἐν Decimoputzu τῆς Σαρδινίας. Ἐξεδόθη ἐν Atti della R. Accademia dei Lincei .... Serie quinta. Notizie degli scavi di Antichità vol. III 1906, 135 ὡς ἑξῆς μεταγεγραμμένη·

+ Κ(ύρι)ε βοήθη τοῦ δούλου σοῦ Οὐνουσπήτη
+ κὲ τῆς συν(:)ίου αὐτοῦ Σωρήκα(ς)
ἀμὴν [π]ενήτω(ν).

Ὁ ἐκδότης ἐπάγεται· «La formola *ἀμὴν [π]ενήτω(ν)* = davvero poveri, per denotare coloro che fanno ossequio alla divina onnipotenza è frequente nelle invocazioni e consacrazioni sacre, documentali ed epigraphiche». Πλὴν τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγνωστέον *ἀμὴν γένητω* =*γένοιτο*, ὅπερ ἁπλῶς τίθεται κατὰ τρόπον τινὰ ἑρμηνεία τοῦ *ἀμήν*.

Ἀριθ. 35. Ἐπιγραφὴ τοῦ μουσείου Σπάρτης ἐγκεκολαμμένη σκαιῶς ἐπὶ κιονίσκου· ἀκέφαλος καὶ κολοβή. Ἐξέδωκε ταύτην πανομοιοτύπως ὁ κ. *Κ. Γ. Ζησίου* ἐν «Ἀθηνᾷ» Γ' (1891) 430, ἀρ. 11 καὶ εἶτα ἐν τοῖς «*Συμμίκτοις*»[1] αὐτοῦ καὶ τρίτον ἐν τῇ «*Βυζαντίδι*» τόμ. Α' (1909) 422, ἄνευ πανομοιοτύπου. Ὁ κ. Κ. Γ. Ζησίου κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐν τῇ «Βυζαντίδι» ἔκδοσιν ἀνέγνω·

....
.... απο μεν
της επισκοπης Αμηκλιου
το αμπελιων του Γεραν
ου απο δε του Κρανουπολεος
τω ἀγριαμπελον της Δαψ-
νου . ...

[1] σ. 14, ἀρ. 11.— Εἶναι δὲ τὰ «*Σύμμικτα*» τοῦ κ. Ζησίου ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Ἀθηνᾶς» τόμ. Γ', ἔχουσα ἐπὶ τῆς προμετωπίδος ἔτος ἐκδόσεως 1892.

Κατὰ τὸν κ. Κ. Γ. Ζησίου ***Κρανούπολις*** = Καρυούπολις, πολίχνη τῆς Μάνης καὶ ὁμώνυμος ἐπισκοπὴ ἄλλοτε. Τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἑρμηνείαν ταύτην παρεδέξαντο καὶ οἱ κ.κ. *M.N.Tod* καὶ *A.J.B.Wace* (Catalogue of the Sparta Museum. Oxford 1906, σ. 54, ἀριθ. 269). Πλὴν τὸ πανομοιότυπον ἔχει ⳩ΑΝΟΥΠΟΛЄΟS = *Χριστιανουπόλεως*. Τὸ ⳩ ὁτὲ μὲν ἀναλυτέον *Χρ(ιστός)*, ὁτὲ δὲ *Χρ(υσός)* [1]. Ἦτο δὲ ἡ ***Χριστιανούπολις*** ἐπίσημος πόλις κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἐν Τριφυλίᾳ κειμένη. Περὶ τῆς μητροπόλεως Χριστιανουπόλεως ἰδὲ τὰ σημειούμενα παρὰ *Le Quien* [2], *Δημ. Δουκάκῃ* [3] καὶ *Χριστοφόρῳ Κνήτῳ* [4]. Τανῦν ἡ πάλαι ποτὲ ἐπίδοξος ***Χριστιανούπολις*** κατέστη ἄσημον χωρίον, ***Χριστιάνου*** καλούμενον, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Ἐράνης καὶ διασῷζον ἀξιόλογα βυζαντιακὰ μνημεῖα [5].

Ἀριθ. 36. Ἐν ταῖς βυζαντιακαῖς ἐπιγραφαῖς ἐκ Μωκίστης τοῦ δήμου Παμφίας τῆς Αἰτωλίας, ἃς ἐξέδωκεν ὁ κ. Γ. Σωτηριάδης ἐν τῇ «Ἐπετηρίδι» τοῦ Φιλ. Συλλ. Παρνασσοῦ 1903, 215, ἀντὶ τοῦ τονισμοῦ ***Ζωριανὸς*** οὐχὶ ἀστόχως ἠδύνατό τις νὰ προτείνῃ τὸν τονισμὸν ***Ζωριᾶνος***. Διότι ἐν πράξει τοῦ ΙΓ', ὡς φαίνεται, αἰῶνος κεῖται ***Ζωριᾶνός*** τις [6] καὶ ἐν ἑτέρᾳ πράξει βυζαντιακῶν χρόνων, ἣν ἀντέγραψα ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ Μετεώρου, ἀπαντᾷ τὸ αὐτὸ ἐπώνυμον μετὰ τονισμοῦ ἐν τῇ παραληγούσῃ. Καὶ ἐν τῷ δήμῳ Κροκυλίου κεῖται χωρίον ἀκμαῖον ***τοῦ Ζωριάνου*** καλούμενον [7], τιμάριόν ποτε τῆς οἰκογενείας Ζωριάνου, ὡς ἔξεστιν ἐκ τοῦ ὀνόματος εἰκάσαι. Ἔπειτα ὁ τονισμὸς ***Ζωριᾶνος*** μαρτυρεῖται καὶ ἐκ κειμένου ἐμμέτρου περισωθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 27 Βαροκκικῷ καλουμένῳ κώδικι τοῦ Ὀξωνίου [8].

Ἀριθ. 37. Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὠρεοῦ Εὐβοίας· ἐξεδόθη ἐν BCH 1891, 411, ἀριθ. 24 μόνον διὰ κεφαλαίων. Ἡ ἐπιγραφὴ μεταγραπτέα κατ' ἐμὲ ὡς ἑξῆς· + *Ἀγαθώνυμος* | *ἀπὸ κορνικου[λ]αρί|ων καὶ ἀναγνώστ|ης ἐνθάδε κῖτε* | + *Διαφέρει ἐλαχ(ίστῳ)* | *πρ(εσβυτέρῳ) ὑῷ* [= *υἱῷ*] *αὐτοῦ πν(ευματι)κ(ῷ)* + + +. Περὶ τῆς λέξεως ***κορνικουλάριος*** = cornicularius ἰδὲ τὰ δηλωθέντα ὑπὸ *Du Cange* ἐν τῷ Gloss. med. Graec. καὶ ἐν τῷ Gloss. med. Lat. ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Περὶ τοῦ ῥήματος ***διαφέρειν*** = ἀνήκειν ἐν ἐπιτυμβίοις ἐπιγραφαῖς ἰδὲ τὰς ὑπ' ἐμοῦ σημειωθείσας ἐν τῷ περιοδικῷ Glotta, τ. Γ' (1909) σ. 118 κέ.. Ἡ δὲ ἐπίτμησις ΠΡ = ***Πρ(εσβύτερος)*** εἶναι καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν γνωστή· οὕτω ἐν ἐπιγραφῇ Σαρδινίας ΑΧ'ΠΡ = *ἀρχ(ι)πρ(εσβύτερος)* [9]· καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Σμύρνης ΠΡς = *πρ(εσβύτερος)*. Καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Συρίας Π†ΡS = *πρ(εσβύτε)ρ(ος)* [10]· καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἐπιγραφῇ Συρίας [11] ΠΡЄS καὶ ἑτέρᾳ ἐξ Ἰκονίου ΠΡЄC [12] = ***πρεσ(βύτερος)***· καὶ ἐν ἐπιγρ. Τεγέας [13] ΠΡЄΞBS = ***πρεσβ(ύτερος)***· καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Λυκαονίας [14] ΠΡЄCBς = ***πρεσβ(ύτερος)***· ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς δὲ τῆς παρὰ τὰ Ἱεροσόλυμα χώρας τοῦ Χουζιβᾶ κεῖνται αἱ ἀκόλουθοι τῆς λέξεως ***πρεσβύτερος*** ἐπιτμήσεις ΠΡЄσBS, ΠΡЄC, ΠΡЄCBs: (πρβ. Ἀνακοινώσεις τοῦ Αὐτοκρατ· Ὀρθοδόξου Παλαιστινοῦ Συλλόγου, 1903, τόμ. XIV, μέρ. Β', σ. 204-205, ἀρ. 31-34). Τέλος ἐν Μακεδονικῷ τινι μνημείῳ κεῖται ΠΡЄCBY, = ***πρεσβύ(τερος)***· ἰδὲ ***Ἀντωνίνου Ἀρχιμανδρίτου***, Ἀποδημία εἰς Ῥούμελην. Ἐν Πετρουπόλει, 1879, σ. 218, ἰδὲ καὶ πίνακα 4. 10. Πρβ. *Larfeld* HGE II 534. Περὶ δὲ τῶν ἐν χειρογράφοις ἰδὲ *V. Gardthausen* Griech. Palaeographie, Leipz. 1879, 256.

Ἀριθ. 38. Ἐπιγραφὴ Χαλκίδος· ἐξεδόθη ὑπὸ ***Γ. Παπαβασιλείου*** ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀρχαίων τάφων (1910) σελ. 107, ἀρ. 3 ὡς ἑξῆς·

[1] Πρβ. *Garthausen*, Griechische Palaeographie σελ. 258. — ***Mordtmann*** Fils ἐν τῷ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως Τομ. Ζ' (1872-73) σ. 64, ὑποσ. 1.

[2] Oriens Christianus. Τόμ. Β'. Ἐν Παρισίοις 1740. σ. 187 κέ.

[3] Ἐν τῷ «Ἐκκλησιαστικῷ Φάρῳ» Ἀλεξανδρείας τόμ. Δ' (1909) σ. 366-373.

[4] Ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» τόμ. Λ' (1910) σ. 69-72.

[5] Πρβ. *Γ. Λαμπάκης* ἐν Δελτίῳ Α' τῆς Χριστ. Ἀρχ. Ἑταιρείας 1892, σ. 99 κέ.. — *Γ. Παπανδρέου* ἐν τῷ περιοδικῷ «*Ἁρμονία*» 1902, σ. 190 κέ.

[6] ***Miklosich*** et ***Müller***, Acta et Diplomata. Τόμ. IV 385.

[7] Πρβ. Στατιστικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὴν 5-6 ὀκτωβρίου 1896. Μέρος Β'. Ἐν Ἀθήναις 1897. σ. 40.

[8] *Coxe*, Catalogi codicum manuscriptorum bibliothecae Bodlianae pars prima recentionem codicum Graecorum continens. Ἐν Ὀξωνίῳ 1853, σελ. 46 κέ.. — *Σπ. Π. Λάμπρου* «Πρόχειρον σημείωμα περὶ Μιχαὴλ Ζωριανοῦ». Ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσοῦ. Τόμ. Ζ' (1903) σελ. 216 κέ.. — *Σπ. Π. Λάμπρου*, «Μιχαὴλ Ζωριανὸς καὶ ὁ ὑπ' ἀρ. 29 Βαροκκικὸς κῶδιξ» αὐτόθι, τόμ. Η' (1904) σ. 63 κέ.

[9] Atti della R. Accad. dei Lincei ann. CCCXII 1906, 131.

[10] Byz. Zeitschr. 1905, σ. 28, ἀριθ. 15.

[11] BCH 1902, 166, ἀρ. 6

[12] BCH 1902, 216, ἀρ. 5

[13] BCH 1901, 281, ἀρ. 34.

[14] BCH, 1883, 315

Ἐτυπ. 13.10.11.

+ CABBA	Σαββα-
TIOYXE	τίου Χε-
PIKEOC	ρικέος

«Τί δηλοῖ — ἐπάγεται ὁ ἐκδότης — τὸ *Χερικέος*, ἀγνοοῦμεν. Μὴ ἀναγνωστέον *χέρι* (= χαίρει) *Κέος* (= Κέως); ». Πλὴν προφανῶς ἐν τῇ λέξει ταύτῃ *Χερικέος* λανθάνει ἡ λέξις *Χαρκέως* = Χαλκέως. Ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ *λ* καὶ *ρ* ἐν τῇ μέσῃ καὶ νέᾳ Ἑλληνικῇ εἶναί τι τῶν συνήθων γλωσσικῶν φαινομένων, περὶ οὗ ἔγραψεν ἰδίαν διατριβὴν ὁ κ. Ἰ. Ψυχάρης[1]. Ἐν ἐπιγραφῇ Σινώπης ἀναγινώσκεται: « + *θέσις Μεγαλημέρου χαρκέου*» (ἰδὲ Revue des Études anciennes 1901, 354, ἀριθ. 8. — Πρβ. American Journ. of Arch. 1905, 322, ἀρ. 62). Ἐξ ἐπιγραφῆς Λυδίας τῶν πρώτων, ὡς φαίνεται, μ. Χρ. χρόνων κεῖται *Χαρκωματαδος* = *Χαλκωματαδος* = χαλκουργοῦ[2]. Ἐν ἐπιγραφικοῖς χαράγμασι τῆς στοᾶς τοῦ Ἀδριανοῦ ἐν Ἀθήναις κεῖται *Χαρκανδ(ύ)λ(ης)* = *Χαρκανδύλης* καὶ *Χαρκο(νδύλης)* = *Χαλκο(νδύλης)*[3], ἅτινα εἶναι διάφοροι τύποι τοῦ ἐπωνύμου τῆς γνωρίμου ἀττικῆς οἰκογενείας *Χαλκοκονδύλη*. Καὶ τανῦν πολλαχοῦ *Χαρκιᾶς* = *Χαλκιᾶς* = χαλκεύς.

Ἀριθ. 39. Ἐπιγραφὴ ἀποκειμένη ἐν τῷ μουσείῳ τῆς ἐν Ἁλμυρῷ τῆς Θεσσαλίας φιλαρχαίου Ἑταιρείας τῆς «Ὄθρυος»· ἐγκεκόλαπται ἐν τεμαχίῳ «πίθου κεραμεοῦ βυζαντιακοῦ»· ἐξεδόθη ἐν Δελτ. «Ὄθρυος» τεύχ. Ε΄ Ἀθήν. 1903, 42, ὧδε·

Κτίτω(;)]ρ Ὑλασί[ων].

Κατ' ἐμὲ δὲ ἀναγνωστέον τὸ ὄνομα *Ὑλάσι*[*ος*]. Κεῖται δὲ τοῦτο πολλάκις ἐν ἐπιγραφαῖς τοῦ περιπύστου ἐν Πάρῳ ναοῦ τῆς *Ἑκατοπυλιανῆς*, μᾶλλον δὲ *Κατωπολιανῆς*. Τοῦ ναοῦ τούτου ὁ κτίστης φαίνεται καλούμενος *Ὑλάσιος* ἐπίσκοπος (πρβ. Δελτ. Χριστ. Ἀρχαιολ. Ἑταιρ. Ἀθηνῶν Α΄ 1892, 103 κἑ.).

Ἀριθ. 40. Ἐπιγραφὴ ἐκδεδομένη ἐν τῷ Δελτίῳ «Ὄθρυος» τεύχ. Δ΄, Ἀθήνησι, 1901, 37, ἀρ. 2.

«Ἐπιτύμβιος χριστιανικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ μεσαίωνος καὶ ἑπτάφωτος λυχνία, εἰκὼν ἐνορῶντος θεοῦ.

Ἔμπροσθεν	Ὄπισθεν
///CNHMAE	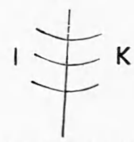
YCEBIOYA	
///EΞANΔP	
KÀIΘEO	
CΓ	ENOPW
ÀY	ΘEOY

«Ἡ ἐπιτύμβιος πλὰξ ἡ φέρουσα ἑκατέρωθεν τὰς προκειμένας ἐπιτυμβίους ἐπιγραφὰς . . . ἐδωρήθη τῇ [ἐν Ἁλμυρῷ Θεσσαλίας φιλαρχαίῳ] ἑταιρείᾳ «*Ὄθρυϊ*». Καὶ ἔμπροσθεν μὲν ἐπιγέγραπται [*Μ*]*νῆμα Εὐσεβίου Ἀ*[*λ*]*εξάνδρ*[*ου*] *καὶ Θεο*[*δώρα*]*ς γυ*[*ναικὸς*] *αὐ*[*τοῦ*], ὄπισθεν δὲ ὑπὸ ἑπτάφωτον λυχνίαν [*Ε*]*ἰκ*[*ὼν*] *ἐνορῶ*[*ντος*] *Θεοῦ* . . . *Χ* . . . . Εἶναι δὲ οἱ ἑπτὰ λύχνοι κατὰ τὴν Γραφὴν (Ζαχαρ. δ΄ 10) οἱ ἑπτὰ ὀφθαλμοὶ τοῦ Κυρίου πάνθ' ὁρῶντος καὶ ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀποδιδόντος». Ταῦτα γράφει περὶ τοῦ μνημείου ὁ ἐκδότης *Ἀ. Σπυριδάκης*. Τὴν ἐπιγραφὴν ἀναγνωστέον, νομίζω, ὧδε·

[Μ]νῆμα Ε-
ὐσεβίου Ἀ-
[λ]εξανδρ-
[έως] καὶ Θεο-
[δώρα;]ς γ-
[υναικὸς] αὐ-
[τοῦ].

Τὸ μνημεῖον προφανῶς εἶναι ἰουδαϊκόν. Ἡ ἑπτάφωτος καλουμένη λυχνία εἶναι ἀριδηλότατον τεκμήριον τῆς τοιαύτης κατατάξεως. Ἰδὲ παραπλήσια μνημεῖα Ἰουδαίων ἐν Ἀθήναις εὑρεθέντα ἐν IG III 3545, 3546 (πρβ. *Kekule* Theseion, σ. 132 ὑπ' ἀρ. 324). Περὶ τῆς ἑπταφώτου λυχνίας ἰουδαϊκῆς ἐπιγραφῆς Ῥώμης ἰδὲ τὰ ὑπὸ *Garrucci* (Cimetero ebreo di vigna Randanini) γεγραμμένα.

Ἀριθ. 41. Ἐπιγραφὴ ἐγκεκολαμμένη ἐπὶ τοῦ πρώτου κίονος τῆς δυτικῆς ἐσωτερικῆς κιονοστοι-

[1] *J. Psichari* Essai de grammaire historique sur le changement de λ en ρ devant consonnes en grec ancien, médiéval et moderne (Extrait des *Mémoires orientaux*, publiés par l'École des Langues orientales vivantes, Paris 1905). Ἐν Παρισίοις 1905.

[2] *I. Schmidt* ἐν AM 1871, 142, ἀριθ. 22 (πρβ. καὶ *Bursian* Jahresber. 1885, 73.

[3] *Κ. Γ. Ζησίου* ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. Ἑταιρείας, τόμ. Β΄ σ. 26 κἑ. (πρβ. *K. Dieterich* Untersuchungen zur Geschichte der griechischen Sprache σ. 107 καὶ 166. *Psichari* ἔ. ἀ).

χίας τοῦ Παρθενῶνος. Ὁ ἀρχιμανδρίτης *Ἀντωνῖνος* (Χριστ. Ἐπιγραφαὶ Ἀθηνῶν [Ρωσσιστί], Πετρούπολις 1874, σ. 41, ἀρ. 2, πίν. 16, 2) ἀνέγνω ὡς ἑξῆς·

Κ(ύρι)ε βοήθει τοῦ δούλου σου
Γερμανοῦ καὶ ἀναξίου.

Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀνεδημοσίευσε μετὰ πιστοτέρου πανομοιοτύπου ὁ κ. Κ. Μ. Κωνσταντόπουλος ἐν «Βυζαντίδι» 1909, σ. 113, ἀριθ. 7, ἔνθα ἀναγινώσκει τὸν 2ον στίχον·

Γερμανοῦ κ(ουράτωρος), ἀναξίου.

Ἐπάγεται δὲ ὁ κ. Κ. Μ. Κωνσταντόπουλος: «δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀναγνώσῃ τις *καὶ ἀναξίου*· ὁ σύνδεσμος *καὶ* ἐνταῦθα ὅλως παρέλκει. Τὸ Κ μετὰ τῆς κεραίας συντμήσεως δηλοῖ τὸ ἀξίωμα τοῦ Γερμανοῦ». Καθ' ἡμᾶς ἀναγνωστέον *κ(αὶ) ἀναξίου*. Ὁ *καὶ* συνδέει τὸ *δούλου* καὶ τὸ *ἀναξίου*. Τοιαῦται συνδέσεις καὶ ἐκφράσεις εἶναι συνήθεις ἐν χριστιανικαῖς ἐπιγραφαῖς. Πρβ. π.χ. τὴν ἄνω ὑπ' ἀριθ. 2 ἐπιγραφήν· *Κ(ύρι)ε βοήθι τὸν σὸν δοῦλον Ἀγάπηον κὲ ἁμαρτο[λόν]*.

Ἀριθ. 42. Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαρίσης· ἐξεδόθη πανομοιοτύπως ὑπὸ *E. M. Pridik* ἐν Bulletin de l'Institut Archéologîque russe à Constantinople, τόμ. Α' (1896), τεύχ. Β', σ. 103, ἀρ. 84. Ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ πανομοιότυπον σημειοῦμαι διορθωτέα τὰ ἑξῆς· Στίχ. 2 ἀντὶ *..ειστα* ἀνάγν. *ει(σ)α*. Στίχ. 3 ἀντὶ *γενε(ι)ὴν* ἀναγν. *γενετήν*. Στίχ. 4 ἀντὶ [..]*ρώχιος ἐν(θά)δε κεῖμαι* ἀνάγν. [*Ἀγ*](*ε*)*ρώχιος*? *ἐν(θ)άδε κεῖμ(α)ι*. Στίχ. 6-7 ἀντὶ *Τ(ό)πο(ν) φυ[λά]ξω δὲ κατοικῶ* ἀνάγν. *τόπο(υ) φύ[λα]ξ ὧδε κατοικῶ*. Στίχ. 8 *μ[ε]τέπειτα* ἀνάγν. *μ(ετ)έπει(τ)α*. Στίχ. 12 ἀντὶ *φίλοι* ἀνάγν. [*οἱ*] *φίλοι*.

Ἀριθ. 43. Ἐπιγραφὴ ἐν τῷ ναΐσκῳ τῆς Ἁγ. Μαρίνης παρὰ τὴν Πρέσπαν τῆς Μακεδονίας. Ἐξεδόθη μετὰ πανομοιοτύπου ὑπὸ *P. N. Miliokof* ἐν τῷ Bull. de l'inst. Archéol. russe à Constantinople, τόμ. Δ', 1899, τεύχ. 1, σ. 64, ὅθεν ἡ μεταγραφὴ παρελήφθη καὶ ὑπὸ *Σπ. Π. Λάμπρου* ἐν «Νέῳ Ἑλληνομνήμονι» τόμ. Ε' (1908) σ. 287, ἀρ. 55. Ὁ στίχ. 2 ἀντὶ

.... ο δ(ε) θ(εο)ς συ(γ)χορισι (αὐτοὺς;) ⁝ προεδόθησαν (π)εν(ιντα) ασπρ... ὁ καματος ὅλος....

μεταγραπτέος κατὰ τὸ πανομοιότυπον·

ο θ(εο)ς.' σ. ὑχορίσι τους ⁝ προεδοθησὰν (π)ενιτ(α) ἄσπ(ρα) ο καματος ολως...

Ἀριθ. 44. Ἐπιγραφὴ τῆς παρὰ τὴν Πρέσπαν τῆς Μακεδονίας χώρας· ἐξεδόθη ὑπὸ *P. N. Miliokof* ἔνθ' ἄνω σ. 65, ἀριθ. 11. Τὸν 3ον στίχον τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἀναγινώσκει ὁ ἐκδότης·

πηληπημανθέακαντονηνο (?.)....

Ταῦτα ἀναγνωστέα·

Πηληπῆ Μανθέα κ(αὶ) Ἀντονήνο[υ]....

Τὸ *Πηληπῆ* = Φιλίππου, *Μανθέα* = Ματθαίου.

Ἀριθ. 45. Ἐπιγραφὴ Μακεδονίας· ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ *Ἀρχιμανδρίτου Ἀντωνίνου* ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Ἀποδημία εἰς Ρούμελην» (Ἐν Πετρουπόλει 1879, ῥωσσιστὶ) σ. 214, ἐν ὑποσημ. 1, ὡς ἑξῆς·

Μνημόριον Ἀλεξάνδρου, Δροσερίας, Ζωσιμιανο(ῦ), Ἀνασ(τασίας).

Κατὰ τὸ πανομοιότυπον δ' ὅμως τῆς ἐπιγραφῆς, ἐν πίν. 4ῳ ὑπ' ἀρ. 3 ἐγὼ ἀναγινώσκω·

+ | Μνημόριον | Ἀλεξάνδρου | Δροσερίας Ζω|σιμιαν[ῆ]ς Ιοάνας.

Τὸ *Ζωσιμιανὴ* ἀπαντᾷ καὶ ἐν χριστιανικαῖς ἐπιγραφαῖς Ἀττικῆς· ἴδε IG III 3514 καὶ 3516 α.

Ἀριθ. 46. Ἐπιγραφὴ Μακεδονίας· ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ *ἀρχιμανδρίτου Ἀντωνίνου* ἔνθ' ἄνω σ. 214, ἐν ὑποσ. 3 ὡς ἑξῆς·

Μνημόριον Δροσερίας καὶ Εὐδοξίας καὶ Ἀνθεμίου εἰ(sic)ατροῦ κὰι τῆς συμβίας αὐτοῦ Σοφίας.

Κατὰ τὸ πανομοιότυπον δ' ὅμως τῆς ἐπιγραφῆς, ἐν πίν. 4ῳ ὑπ' ἀρ. 5, ἀντὶ *συμβίας* ἀνάγν. *συμβίου*.

Ἀριθ. 47. Ἐπιγραφὴ Μακεδονίας· ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ *ἀρχιμανδρίτου Ἀντωνίνου* ἔνθ' ἄνω σ. 218, ἐν ὑποσ. 1 ὡς ἑξῆς·

Μνημόριον τοῦ ἁγ(ίου) Εὐδοξίου πρεσβυ(τέρου) καὶ τοῦ ἁμαρτουλο (Ἰ)ωάννου διακόνο(υ).

Ἔχων ὑπ' ὄψει τὸ πανομοιότυπον τῆς ἐπιγραφῆς ἐν πίν. 4ῳ ὑπ' ἀρ. 10 ἀναγινώσκω·

+ + | Μνημόριον Αἱ[ώνιον] | [Ε]ὐδοξίου πρεσβυ(τέρου) | καὶ τοῦ ἁμαρτουλο(ῦ) | [Ἰ]ωάννου διακόνο(υ).

Ὁ τύπος *μημόριον αἰώνιον* ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς ἀττικήν τινα χριστιανικὴν ἐπιγραφήν, ἐν ᾗ κεῖται «*Κυμητήριον* [*Ἱ*]*ερω*]*νύμου ἐώνιον*» (*Πανάρετος Κωνσταντινίδης* ἐν «Παρνασῷ» τόμ. F′ (1882) σ. 82, ἀριθ. 6).

Ἀριθ. 48. Ἐπιγραφὴ Μακεδονίας· ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ *ἀρχιμανδρίτου Ἀντωνίνου* ἔνθ' ἄνω σ 220, ἐν ὑποσ. 1, ὡς ἑξῆς·

Μημόριον Θεοδοτίας κ(αὶ) Ἀσπιλίας παρθένων.

Κατὰ τὸ πανομοιότυπον τῆς ἐπιγραφῆς, ἐν πίν. 4ᵠ ὑπ' ἀρ. 17, ἀντὶ *Θεοδοτίας* ἀνάγνωθι *Θεοδοσίας*.

Ἀριθ. 49. Ἐπιγραφὴ κεχρονισμένη, τοῦ ἔτους ͵ζρλα′ [=1622/3], ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἁγ. Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. *Πέτρου Δ. Παπαγεωργίου* ἐν Byzant. Zeitschr. 1898, 82, ἀριθ. 3. Ὁ ἐκδότης σημειούμενος περὶ τοῦ μνημείου: «Ἐν τῇ νοτίᾳ πλευρᾷ τῆς μονῆς ἄνωθεν κρήνης ἐντετειχισμένη πλὰξ φέρει ἐπιγραφὴν 1623 κεφαλαίοις γράμμασι, ποικίλως συμπεπλεγμένοις καὶ δυσερμηνεύτοις» ἀνέγνω ὧδε·

✝ Πότισον Χε ζωρὸν πῶμα τήνδε,
τὴν ποτίζουσαν ἧμᾶς τὸ ὕδωρ τοῦτο
ρηγοινην πλνην (sic) τοῦ τε Παντευγενήου
θυγάτηρ ὑπάρχουσα τοῦ Ἰωάννου
οὗ ἡ πατρὶς ἦν ἐκ Σιδηροκαυσίας
ἐν ἔτει ͵ζρλα′. Ν ς.

Κατ' ἐμὲ ἡ ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου 3 λέξις κεφαλαιοποιηθήτω: *Ρηγοίνην* (=*Ρηγίνην*, θηλυκὸν τοῦ *Ρηγῖνος* ἀνορθόγραφον. Τὸ *Ῥηγ*(*ε*)*ινα* κεῖται ἐν ἐπιγραφῇ χριστιανικῇ Ἀττικῆς τῶν πρώτων αἰώνων. Ἴδε «Ἁρμονίαν» 1900, 33, ἀριθ. 29 καὶ ΑΜ 1888, 254). Εἶναι δὲ ἡ *Ρηγίνη* αὕτη κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν ἡ ἀναλώσασα πρὸς κατασκευὴν τῆς κρήνης. Ἐν δὲ τῷ *πλνην* τῷ κειμένῳ ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ ὑπολανθάνει κατ' ἐμὲ τὸ *γυνήν*.

Ἀριθ. 50. Ἐπιγραφὴ κεχρονισμένη τοῦ ἔτους 1071 εὑρεθεῖσα κατὰ τὴν νοτίαν Ῥωσίαν· ἐδημοσιεύθη ὑπὸ B. Latyschew μετὰ πανομοιοτύπου ἐν Bull. de la Commission impériale archéologique τῆς Πετρουπόλεως, τεύχ. XIV (1905) σελ. 132 κέ., ἀριθ. 5. Ὁ ἐκδότης ἀναγινώσκει·

. . . . Ἰωαννίκιος μοναχὸς ὁ καὶ οἰκοδόμος εἰς τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην . . .

Ἔχων ὑπ' ὄψει τὸ πανομοιότυπον ἀναγινώσκω·

. . . ῶ S' [=καὶ] ὑ[κο]δομ(ή)σ(ας) τιν αγ(ίαν) μον(ὴν) ἀυτ(ην) . . . . .

Ἐν Μονάχῳ.

Νικ. Ἀ. Βέης.

Τοπογραφικὰ καὶ ἐπιγραφικὰ τῶν ἐν Μεσσηνίᾳ Φαρῶν καὶ τῶν πέριξ.

ὑπὸ

Ἀνδρέου Ν. Σκιᾶ.

Κατὰ μῆνα Αὔγουστον τοῦ ἔτους 1901 διατρίβων ἐν Καλάμαις ἔλαβον παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου ἐντολὴν νὰ παρασκευάσω δαπάνῃ αὐτοῦ γύψινα ἐκμαγεῖα τῶν ἐντὸς τῆς βραχώδους χαράδρας τοῦ χειμάρρου Νέδοντος ἐπὶ τῶν βράχων ἐγκεχαραγμένων ἀρχαϊκῶν ἐπιγραφῶν, τῶν ἐκδεδομένων τὸ τελευταῖον ὑπὸ H. Röhl ἐν Inscriptiones Graecae antiquisimae ἀριθ. 74 καὶ R. Meister ἐν Collitz, Sammlung der griechischen Dialekt-Inschriften III ἀριθ. 4673. Τὰ ἐκμαγεῖα ταῦτα παρασκευασθέντα ὑπ' ἐμοῦ εἰσήχθησαν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐπιγραφικὸν μουσεῖον, ταυτοχρόνως δὲ ἐξηρεύνησα καὶ ἄλλα τινὰ ἀρχαῖα λείψανα ὑπάρχοντα ἐν Καλάμαις καὶ τοῖς πέριξ, τὸ δὲ πόρισμα τῆς ἐρεύνης ταύτης ἐκτίθεται ἤδη ἐνταῦθα.

Τὸ τεῖχος τῶν Φαρῶν.

Εἰ καὶ ἡ θέσις τῶν ἀρχαίων Φαρῶν ἐν ταῖς σημεριναῖς Καλάμαις εἶνε ἀσφαλῶς ὡρισμένη κατὰ τὰς σαφεῖς περὶ αὐτῆς μαρτυρίας τοῦ Στράβωνος (VIII, 360-361) καὶ τοῦ Παυσανίου (IV, 31,1)[1], δὲν εἶχεν εὑρεθῇ αὐτόθι οὐδὲν ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, μόνον δὲ ὀλίγαι τινὲς ἐπιτύμβιοι στῆλαι καὶ πώριναί τινες πλινθίδες ἀπεσπασμέναι ἐξ ἀρχαίων κτιρίων καὶ ἐνῳκοδομημέναι ἐν τῇ μεσαιωνικῇ ἀκροπόλει τῆς «*Καλαμάτας*», ὅπως ἐλέγετο πρότερον ἡ νῦν πόλις τῶν Καλαμῶν, ἐδείκνυον ὅτι ὑπῆρχεν αὐτόθι συνοικισμός τις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἡ ἔλλειψις αὕτη ἀρχαίων κτιρίων, ὄχι ἅπαξ ἤδη παρατηρηθεῖσα, ἴσως συνετέλεσεν ὥστε καὶ νὰ ἀμφισβητηθῇ ἔτι ἡ ἐν Καλάμαις θέσις τῶν ἀρχαίων Φαρῶν ὑπὸ τοῦ Pernice (Mitt. d. d. archäol. Institut. Athen XIX 351 κέ.), ἀλλ' ἐν ἔτει 1901 ὁ δικηγόρος Δ. Καριζόπουλος μοὶ ἐπέδειξεν ἀρχαῖον τεῖχος, ὅπερ εἶχεν ἀνεύρει πρὸ μικροῦ ἐν ἰδίῳ κτήματι κειμένῳ παρὰ τὸ νεκροταφεῖον τῆς πόλεως μεταξὺ τούτου καὶ τῆς εὐρείας πλατείας, ἐν ᾗ ὑπῆρχεν ἄλλοτε μέγας καὶ βαθὺς βόθρος μετὰ λιμνάζοντος ὕδατος, λεγόμενος *Φραγκόλιμνα*, ἐπιχωσθεὶς πρὸ πεντηκονταετίας[2]. Τὸ εὑρεθὲν τεῖχος τοῦτο ἕνεκα τῆς θέσεως, ἐν ᾗ κεῖται, καὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν εἶνε κατεσκευασμένον, ἀναγνωρίζεται ἀσφαλῶς ὡς πύργος τείχους περιβάλλοντος τὸ κάτωθι τῆς μεσαιωνικῆς ἀκροπόλεως καὶ πρὸς νότον αὐτῆς ἐπίπεδον μέρος, ὥστε βεβαίως ἀνήκει εἰς τὸν περίβολον τῆς αὐτόθι κατὰ τὰς ἀρχαίας μαρτυρίας κειμένης πόλεως τῶν Φαρῶν. Περιέγραψα ἤδη αὐτὸ ἔν τινι μηνιαίῳ περιοδικῷ ἐκδιδομένῳ τότε ἐν Καλάμαις ὑπὸ Π. Α. Σάλμα ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ὠρίων* (ἔτος Α΄ ἀριθ. 1 σελ. 3 κέ.)[3], ἐπαναλαμβάνω δὲ τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ καὶ ἐνταῦθα, ἐπειδὴ τὸ περιοδικὸν ἐκεῖνο δὲν εἶνε εἰμὴ εἰς ὀλίγους μόνον προσιτόν. Τὴν εὕρεσιν τοῦ πύργου τούτου ἔμαθε παρ' ἐμοῦ ὁ ἐν ἔτει 1904 περιηγηθεὶς τὴν Μεσσηνίαν W. Kolbe, καὶ ἐπεσκέφθη τὸν τόπον, ἐν ᾧ κεῖται, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἐρείπιον εἶχεν ἤδη συγχωθῇ, δὲν εἶδεν εἰμὴ τὸν βαθὺν λάκκον, ἐν ᾧ εὑρέθη[4].

Τὸ εὑρεθὲν ἐρείπιον εἶνε ᾠκοδομημένον διὰ μεγάλων πωρίνων πλινθίδων σχήματος ὀρθογωνίου, εἶνε δὲ τετράπλευρον ἐλλειπούσης τῆς πρὸς βορρᾶν, ἤτοι πρὸς τὴν μεσαιωνικὴν ἀκρόπολιν πλευρᾶς, καὶ ἔχει μῆκος μὲν ἐξ Α πρὸς Δ 3·35, πλάτος 2·42, πάχος δὲ τοῦ τοίχου 0·74. Σῴζονται τέσσαρες δόμοι πλινθίδων ἔχοντες ἐν ὅλῳ ὕψος 2·00. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τετραγώνου ἦτο πεπληρωμένον διὰ μικρῶν ἀκατεργάστων λίθων τεχνηέντως πρὸς ἀλλήλους συνηρμοσμένων, οὓς ὅμως ὁ εὑρὼν τὸ πρῶτον τὸ κτίριον κηπουρὸς τοῦ Δ. Καριζοπούλου ἀφήρεσεν ὑποπτεύων ὅτι κρύπτεται ὑπ' αὐτοὺς θησαυρός. Τὸ ὅλον κτίριον λοιπὸν ἦτο συμπαγὴς τετράγωνος ὄγκος, οὗ ἐλλείπει ἡ πρὸς βορρᾶν ἤτοι πρὸς τὴν μεσαιωνικὴν ἀκρόπολιν πλευρά. Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι τὸ κτίριον οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ εἶνε εἰμὴ πύργος τοῦ περιβάλλοντος τὴν ἀρχαίαν πόλιν τείχους, διὰ τοῦτο δὲ ἡ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως ἐστραμμένη πλευρὰ αὐτοῦ ἦτο αὐτὸς ὁ τοῖχος τῆς ἐσωτερικῆς πλευρᾶς τοῦ τείχους, ὅστις ἐνδότερον τοῦ εὑρεθέντος τετραγώνου πύργου ᾠκο-

[1] Μόνον ἡ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπόστασις τῆς πόλεως δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὰς μαρτυρίας τῶν συγγραφέων τούτων, οὖσα διπλασία, ἀλλ' ἡ διαφορὰ ἐξηγεῖται εὐκόλως ἐκ τῶν προσχώσεων τοῦ Νέδοντος, αἵτινες εἶνε μεγάλαι Ἐκ μαρτυριῶν πρεσβυτέρων Καλαμίων γινώσκω ἀσφαλῶς ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν, ἴσως ἕνεκα καταστροφῆς τῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νέδοντος δασῶν, ἡ γενομένη πρόσχωσις εἶνε ἀληθῶς καταπληκτική, διότι ἐνῷ τότε τὰ κύματα ἐν τρικυμίᾳ ἔφθανον σχεδὸν μέχρις αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀναλήψεως, σήμερον ἡ παραλία ἀπέχει σχεδὸν 200 μέτρα ἀπ' αὐτῆς.

[2] Εἰς τὴν Φραγκόλιμναν ταύτην νομίζω ὅτι ἀναφέρεται ἡ ἐν τῷ ἐσχάτως ὑπὸ Σ. Λάμπρου ἐν Νέῳ Ἑλληνομν. Τόμ. Γ΄ σελ. 197 ἐκδοθέντι βίῳ τοῦ ὁσίου Νίκωνος ***τοῦ Μετανοεῖτε*** ἱστορουμένη καταβύθισις γηλόφου τινὸς παρὰ τὴν Καλαμάταν γενομένη διὰ θαύματος πρὸς τιμωρίαν κακοποιῶν τινων οἰκούντων αὐτόθι. «Διασχοῦσα γὰρ ἡ γῆ· ὅσον σου τὸ πλῆθος, Χριστέ, τῆς δυνάμεως· αὐτό τε ἅπαν τὸ στῖφος τὸ ληστρικὸν καὶ τὸν γήλοφον σὺν τῷ ἀγρῷ καὶ ταῖς ἀρούραις καὶ ταῖς σκηναῖς καὶ πάσῃ τῇ παροικίᾳ, οἷα πάλαι τοὺς περὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών, ἄρδην κατέπιεν, αὐτοσχεδίῳ ***τάφῳ τῷ χάσματι τῆς γῆς ἐξαπίνης πάντων κατασχεθέντων καὶ τῷ Ἅιδῃ ἀθλίως παραπεμφθέντων. Ἔνθα καὶ ὕδατος πολλοῦ κάτωθεν ἀναδοθέντος καὶ ἄνωθεν πάλιν ἐξ ὑπογυίου συρρεύσαντος καὶ τὸ χάσμα καλύψαντος, μετημείφθη ὁ χῶρος ἅπας εἰς ἕλη ⟨καὶ⟩ τοῖς τέλμασι καὶ τῇ συναγωγῇ τῶν ὑδάτων πάμπαν κεκαλυμμένος, καθ᾽ ἅπερ δὴ καὶ εἰς δεῦρο καθορᾶται ⟨καὶ⟩ μονονουχὶ λαμπρὰν φωνὴν ἀφιείς, διηγουμένην γλώσσης τρανότερον τὸ φρικτὸν τοῦ θεάματος καὶ ἐξαίσιον. Ὅπου καὶ ἡ ὀροφὴ μόνον ὁρᾶται τοῦ θείου ναοῦ ἐπιπόλαιος μέσον τοῦ ὕδατος***, ὃς ἦν πάλαι ἐν τῷ ἀγρῷ ἱδρυμένος ***ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, εἰς μαρτύριον ἀψευδὲς τοῦ τελεσθέντος σημείου»***. Ὁμοίαν καταβύθισιν ἐν Σιπύλῳ περιγράφει ὁ Παυσανίας VII, 24, 13.

[3] Ἡ διατριβὴ ἀνετυπώθη καὶ ἐν τῇ Μεσσηνιακῇ Ἐπετηρίδι τοῦ 1902 σελ. 10 ἑξ.

[4] **Sitzungsberichte der k. preussisch. Akademie der Wiss.** 1905 σελ. 59. Ἡ αὐτόθι ἐκφραζομένη ὑπόνοια ὅτι τὸ τεῖχος κατεστράφη χάριν τῶν λίθων δὲν εἶνε ἀληθής, καθὼς ἔμαθον.

δομημένος δὲν ἔχει ἀποκαλυφθῆ ἀπὸ τῶν χωμάτων τῆς ἐπιχώσεως. Ὅτι ὅμως ὑπῆρχε καὶ τετάρτη πλευρά, εἶνε ἀναμφίβολον, ἐπειδὴ οἱ μικροὶ λίθοι, δι' ὧν ἦτο πεπληρωμένον τὸ ἐσωτερικόν δὲν ἠδύναντο νὰ συγκρατηθῶσιν ἄνευ ἐσωτερικοῦ τοίχου. Τὸ συνεχόμενον ὅμως ἑκατέρωθεν πρὸς τὸν πύργον τοῦτον μέρος τοῦ τείχους δὲν εἶδον, ἐπειδὴ τὸ μέρος ἦτο συγκεχωσμένον, ἀγνοῶ δὲ ἂν σώζεται ἢ ἔχει καταστραφῆ· ἤκουσα ὅμως ὅτι ὁμοίως κατεσκευασμένον τεῖχος ἔχει εὑρεθῆ ἐν τῇ παρακειμένῃ πρὸς δυσμὰς οἰκίᾳ τοῦ Φουντούκη καὶ ἐν τῷ ἔτι δυτικώτερον κειμένῳ οἰκοπέδῳ τῶν ἀδελφῶν Ν. Π. Στρούμπου, ὥστε ἴσως ἀνασκαφή τις δύναται νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν συνέχειαν τοῦ περιβόλου. Αἱ πώριναι πλινθίδες δὲν εἶνε οὔτε τελείως κατεξεσμέναι οὔτε ἀκριβῶς πρὸς ἀλλήλας συνηρμοσμέναι, ἐπειδὴ τὸ εὑρεθὲν μέρος ἀνήκει εἰς τὰ θεμέλια, ἄλλως ὅμως ἡ κατασκευὴ τοῦ τείχους εἶνε λίαν στερεὰ καὶ ἐπιμεμελημένη, οἵα ἡ τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς Ἑλληνικῆς τειχοποιίας, ἄδηλον δὲ μόνον ἂν τὸ τεῖχος ἦτο λίθινον εἰς ἅπαν αὐτοῦ τὸ ὕψος ἢ ἂν τὸ ἀνώτερον μέρος συνίστατο ἐξ ὠμῶν πλίνθων.

Ἡ θέσις, ἐν ᾗ κεῖται ὁ εὑρεθεὶς πύργος, ἀπέχει περίπου 250 μ. ἀπὸ τῆς πρὸς βορρᾶν κειμένης μεσαιωνικῆς ἀκροπόλεως, περίπου δὲ 50 βήματα βορειανατολικῶς τοῦ ἁγίου βήματος τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς κειμένης κατὰ τὸ βόρειον πλευρὸν τῆς εὐρείας ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ τῆς Φραγκολίμνης εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῆς πόλεως, ἀνηκούσης δὲ εἰς τὴν οἰκογένειαν Ἐφεσίου. Ἑπομένως ὁ ἀρχαῖος οὗτος πύργος κεῖται περίπου κατὰ τὸ μέσον μεταξὺ τοῦ νεκροταφείου καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς διερχομένης ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Φραγκολίμνης. Ἂν τὰ προειρημένα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φουντούκη καὶ ἐν τῷ οἰκοπέδῳ τοῦ Ν. Π. Στρούμπου κτίρια ἦσαν συνέχεια τοῦ τείχους, ὅπως πιστεύω, τότε δύναταί τις εὐλόγως νὰ εἰκάσῃ ὅτι ἡ περαιτέρω πρὸς δυσμὰς συνέχεια τοῦ τείχους παράλληλος οὖσα πρὸς τὸ τεῖχος τῆς μεσαιωνικῆς ἀκροπόλεως θὰ διήρχετο διὰ τῆς περιοχῆς τῶν δύο οἰκιῶν τῆς οἰκογενείας Παγώνη, ἥτις σήμερον ἔχει μεταβληθῆ εἰς πλατεῖαν, καὶ ἔπειτα διὰ τῆς πρὸς νότον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ὑπαπαντῆς μικρᾶς πλατείας, ὅπου μέλλει νὰ καταλήξῃ ὁ νῦν κατασκευαζόμενος ἠλεκτρικὸς τροχιόδρομος· περαιτέρω ὅμως κατόπιν πιθανῶς θὰ ἐκάμπτετο πρὸς βορρᾶν ἀκολουθοῦν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Νέδοντος καὶ διευθυνόμενον πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ θὰ διήρχετο τὸ τεῖχος διὰ μέσου τῆς περιοχῆς τοῦ νεκροταφείου, ἄδηλον δὲ ποῦ αὐτόθι ἐστρέφετο πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἀκροπόλεως κείμενος ὑψηλὸς λόφος ὁ λεγόμενος **Τοῦρλες** δὲν ἐπέτρεπε νὰ ἐκταθῇ τὸ τεῖχος πρὸς τὸ μέρος τοῦτο πολύ, δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἡ περιοχὴ τῆς ἀρχαίας πόλεως δὲν θὰ ἦτο μεγάλη, ἀλλ' ὅμως ὄχι καὶ μικρά, διότι θὰ ἦτο ὀλίγον τι μικροτέρα τῆς κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν περιοχῆς τῶν Ἀθηνῶν καὶ περίπου ἴση πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ Ναυπλίου. Τοιαύτη πόλις περιβαλλομένη διὰ τοιούτου τείχους ἦτο βεβαίως ἱκανῶς σπουδαία, ὥστε εἶνε εὐεξήγητοι αἱ κατ' αὐτῆς ἐν διαφόροις πολέμοις ἐπιχειρηθεῖσαι ἐπιθέσεις.

Ὑπὸ τοῦ πρὸ ὀλίγου ἀποθανόντος ἰδιοκτήτου τῆς προειρημένης παρὰ τὸ νεκροταφεῖον μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἔμαθον ὅτι ὅτε ἐγίνετο ἡ ἐπίχωσις τῆς Φραγκολίμνης, ἀφαιρουμένου χώματος ἐκ τοῦ αὐτόθι κτήματος αὐτοῦ εὑρέθη παρὰ τὴν προειρημένην ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Φραγκολίμνης τεῖχος ὁμοίως διὰ μεγάλων πωρίνων πλινθίδων κατεσκευασμένον, διευθυνόμενον ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον, ἑπομένως κάθετον πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιβόλου τῶν Φαρῶν καὶ ἔξω αὐτοῦ κείμενον. Δυστυχῶς τὸ τεῖχος ἐκεῖνο δὲν διετηρήθη, ἀλλὰ κατεστράφη τελείως, ἔμαθον ὅμως ὅτι ἐξ αὐτοῦ εἶχεν ἀφαιρεθῆ μία μεγάλη καὶ καλῶς εἰργασμένη πωρίνη πλινθίς, ἣν ἄλλοτε εἶχον ἴδει κειμένην πρὸ τῆς οἰκίας Ἐφεσίου ἐν τῇ ὁδῷ. Περὶ τοῦ τείχους τούτου δύναται νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι ἦτο μέρος *μακρῶν τειχῶν* συνδεόντων τὴν πόλιν τῶν Φαρῶν πρὸς τὴν παραλίαν. Ἴσως ἀνασκαφή τις δύναται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν εἰκασίαν ταύτην, διότι ἐνδέχεται νὰ μὴ ἔχωσι καταστραφῆ τὰ τείχη ταῦτα καθ' ἅπαν αὐτῶν τὸ μῆκος.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς κατασκευῆς τοῦ τείχους τῶν Φαρῶν δὲν δύναται νὰ λεχθῆ τι ἀκριβές, ἀλλ' ἡ καλὴ κατασκευὴ αὐτῶν καὶ ἡ χρῆσις τοῦ πωρίνου λίθου, ἐνῷ ὑπάρχει ἐν τῇ χώρᾳ ὄχι μακρὰν μέλας ἀσβεστόλιθος, δεικνύουσιν ὅτι δὲν εἶνε νεώ-

τερον τῶν μέσων τοῦ Δ΄ π. Χρ. αἰῶνος· ὥστε ἴσως ἐκτίσθη μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἀπελευθέρωσιν τῶν Μεσσηνιακῶν πόλεων. Ἐνδέχεται ὅμως καὶ νὰ ἔχῃ κτισθῇ παλαιότερον κατὰ τὸν Ε΄ π Χρ. αἰῶνα ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὡς φρούριον αὐτῶν, οἷον ἦτο ἡ Τρίνασος.

Αἱ ἐν τῇ χαράδρᾳ τοῦ Νέδοντος ἐπιγραφαί.

Ἐκδεδομέναι μέχρι τοῦδε ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς βραχώδους χαράδρας τοῦ Νέδοντος εἶνε μόνον τέσσαρες, ἀλλ᾽ ὑπό τινων ἐπιχωρίων φιλαρχαίων παρετηρήθησαν ἐκτὸς ἐκείνων καὶ ἕτεραι τρεῖς, ὥστε αἱ εἰς ἐμὲ γνωσταὶ γενόμεναι εἶνε τὸ ὅλον ἑπτά. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδομένων ἡ μία, ἐκ δύο μόνον γραμμάτων συνισταμένη εὑρίσκεται ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἔνθα καὶ αἱ πρότερον ἐκδεδομέναι, καὶ δὴ ὑπεράνω τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν (IGA 74α), αἱ δ᾽ ἕτεραι δύο ὀλίγον νοτιώτερον, ἤτοι πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ. Ἡ θέσις, ἔνθα κεῖνται αἱ πρότερον ἐκδεδομέναι ἀπέχει ἕως 600 μέτρα βορειότερον, ἤτοι μᾶλλον πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ, ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς καλουμένης *Λιθωμένο φειδι*, κειμένης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, κατὰ τὸ πρὸς βορρᾶν πέρας τῶν μεγάλων λατομείων, ἐξ ὧν ἐξήχθησαν οἱ λίθοι τοῦ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατασκευασθέντος τεχνητοῦ λιμένος τῶν Καλαμῶν. Τὸ ὄνομα δὲ *Λιθωμένο φειδι* ἀποδίδεται εἰς μικρὸν κάθετον ῥῆγμα τῆς βραχώδους ὄχθης πεπληρωμένον ὑπὸ ἀσβεστολιθικοῦ ἰζήματος ἀποτεθειμένου ὑπὸ τῶν κατασταλαζόντων ὑδάτων, διαφέροντος δὲ κατὰ τὸ χρῶμα ἀπὸ τοῦ ἐν ᾧ περιέχεται βράχου καὶ διακρινομένου ὡς μικρὰ ὀφιοειδὴς αὖλαξ. Ἡ χαράδρα τοῦ Νέδοντος ἀπὸ τῶν προειρημένων λατομείων καὶ ἀνωτέρω εἶνε ἅπασα βραχώδης μετὰ ἀποκρημνοτάτων ὀχθῶν, καὶ βαθμηδὸν βαίνει στενουμένη πρὸς τὸ μέρος τῶν πηγῶν, ἀλλ᾽ ἡ κοίτη εἶνε ὁμαλὴ πεπληρωμένη ἄμμου, καὶ μόνον εἰς ἀπόστασιν περίπου 400 μέτρων ἀπὸ τῆς θέσεως τῶν προεκδεδομένων ἐπιγραφῶν καθίσταται καὶ ἡ κοίτη βραχώδης καὶ ἀπόκρημνος. Τούτου ἕνεκα ὁ ποταμὸς ἐν καιρῷ ἰσχυρῶν καὶ ῥαγδαίων βροχῶν πλημμυρῶν κατάρχεται μετὰ μεγάλης ὁρμῆς καὶ προξενεῖ πολλάκις σπουδαίας καταστροφὰς ἐν τῇ ὑποκειμένῃ πεδινῇ χώρᾳ, φθείρει δ᾽ ἕνεκα τῆς στενοχωρίας ὡσαύτως καὶ τὰς ὄχθας ἀποσπῶν μεγίστους βράχους ἀπ᾽ αὐτῶν.

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχεν ἐν τῇ χαράδρᾳ ὁδὸς λελαξευμένη ἐν τοῖς βράχοις, σώζονται δὲ σήμερον τέσσαρα τμήματα τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἅτινα ἀναμφιβόλως ἄλλοτε συνείχοντο πρὸς ἄλληλα, διεσπάσθησαν δὲ κατόπιν ἕνεκα ἀποκοπῆς βράχων ἐκ τῶν ὀχθῶν. Αἱ ἐπιγραφαὶ εἶνε κεχαραγμέναι ἐπὶ τῆς πρὸς κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ καθέτως λαξευθείσης βραχώδους ὄχθης. Τὸ μεγαλύτερον τῶν σωζομένων τεσσάρων τμημάτων τῆς ὁδοῦ εἶνε ἐκεῖνο, ἐν ᾧ εἶνε κεχαραγμέναι αἱ πρότερον ἐκδεδομέναι ἐπιγραφαί, ἔχει δὲ μῆκος 23 μέτρων. Αὐτόθι ἡ βραχώδης ἀριστερὰ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ εἶνε λελαξευμένη εἰς ὕψος περίπου 2·70, ἐπίσης δ᾽ ὁμαλῶς λελαξευμένος εἶνε καὶ ὁ προσκείμενος ὑποκάτω πρὸς τὴν πλευρὰν ταύτην βράχος ἀποτελῶν ὁδὸν σωζομένην εἰς πλάτος 1·80, κειμένην δὲ πέντε μέτρα ὑψηλότερον τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ. Τὸ πάλαι πιθανῶς καὶ τὸ πλάτος τῆς λαξευτῆς ταύτης ὁδοῦ ἦτο μεγαλύτερον, καὶ ἡ πλευρὰ τῆς ὄχθης ἦτο εἰς μεγαλύτερον ὕψος λελαξευμένη, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἀκολούθου πρὸς νότον τμήματος, ἐν ᾧ ἡ πλευρὰ εἶνε λελαλευμένη εἰς ὕψος πλέον τῶν 3·00. Ἐπειδὴ δὲ ἡ λελαξευμένη πλευρὰ καὶ ἐν τῷ μεγαλυτέρῳ τούτῳ τμήματι ἄνω προέχει κατά τι πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀκολούθῳ πρὸς νότον τμήματι, φαίνεται ὅτι ἄνω ἁπανταχοῦ ὁ βράχος προεῖχε πολὺ πρὸς τὰ ἔξω, ἡ δὲ ὁδὸς διήρχετο κάτωθεν ὡς ἐν σπηλαίῳ ἢ μᾶλλον ὑπονόμῳ στοᾷ (galerie). Τὰ λαξεύματα ἀκολουθοῦσι τὴν διεύθυνσιν τῆς χαράδρας ἐκτεινόμενα ἑλικοειδῶς παρὰ τὰς ὄχθας. Ἡ λαξευτὴ ὁδὸς δὲν εἶνε ἐπίπεδος, ἀλλὰ τοὐναντίον λίαν κεκλιμένη, ἔχουσα κλίσιν περίπου 18 %, ὥστε διάβασις ἁμάξης δι᾽ αὐτῆς εἶνε τελείως ἀδύνατος, δὲν φαίνονται δὲ οὐδαμοῦ ἴχνη τροχῶν. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τέσσαρες ἐγκάρσιοι αὔλακες πλάτ. 0·40 καὶ βάθ. 0·10, ἀπέχουσαι ἀπ᾽ ἀλλήλων 1·90-2.00. Εἰς τί δ᾽ ἐχρησίμευον αἱ αὔλακες αὗται, εἶνε ὅλως ἄδηλον· στῆλαι ὅμως δὲν δύνανται νὰ ἦσαν ἐμπεπηγμέναι ἐν αὐταῖς, διότι πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν καὶ τὸ πλάτος αὐτῶν θὰ ἦτο πολὺ μέγα καὶ τὸ βάθος ὅλως ἀνεπαρκές. Αἱ ἐπὶ τῆς λελαξευμένης πλευρᾶς ὑπάρχουσαι πλησιέστατα πρὸς ἀλλήλας

τρεῖς τετράπλευροι κόγχαι, αἵτινες ἐθεωρήθησαν ὅτι ἐμπεριεῖχον ἀναθηματικὰ ἀνάγλυφα, εἶνε πολὺ μικραί, ὥστε μοὶ φαίνονται ὅλως ἀκατάλληλοι πρὸς τοῦτο, νομίζω δὲ μᾶλλον ὅτι ἐχρησίμευσαν πρὸς στήριξιν ξυλίνων δοκῶν ἀναγκαίων ἴσως εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς λαξεύσεως.

Μετὰ τὸ τμῆμα τοῦτο πρὸς νότον ὑπάρχει ὡσαύτως ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 11 βημάτων ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἕτερον ὅμοιον λάξευμα, περὶ οὗ ἔγινε λόγος καὶ ἀνωτέρω. Τοῦτο σώζεται εἰς μῆκος 7·00 καὶ φέρει ἐπιγραφὴν ἐκδιδομένην κατωτέρω· κεῖται δὲ 2·50 περίπου βαθύτερον τοῦ προηγουμένου, καὶ ἡ μεταξὺ τῶν δύο κλίσις τῆς ὁδοῦ εἶνε τοιαύτη, ὥστε θὰ ἦτο ἀδύνατος ἡ διάβασις ἁμάξης. Οὔτε αὔλακες οὔτε κόγχαι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ τμήματι τούτῳ, ὡς οὐδὲ ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἐκτὸς τοῦ πρώτου.

Τρίτον τμῆμα τῆς λαξευτῆς ὁδοῦ κεῖται 100 βήματα νοτιώτερον τοῦ προηγουμένου, ἀκολουθοῦν καὶ αὐτὸ ἑλικοειδῶς τὴν διεύθυνσιν τῆς ὄχθης, καὶ σωζόμενον εἰς μῆκος περίπου 40 βημάτων. Τὸ τμῆμα τοῦτο κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, ἐνῷ πάντα τὰ ἄλλα κεῖνται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς, ὥστε ἀνάγκη νὰ ὑποτεθῇ ἢ ὅτι τοῦτο συνεδέετο πρὸς τὰ προηγούμενα διὰ γεφύρας ἢ ὅτι ὑπῆρχον δύο λαξευταὶ ὁδοὶ κατὰ τὰς δύο ὄχθας. Σημειωτέον ὅμως ὅτι τοῦτο κεῖται 3·00 περίπου βαθύτερον τοῦ προηγουμένου καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον μετὰ τῆς κοίτης· ὥστε γέφυρα μόνιμος μεταξὺ τῶν δύο δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ, ἴσως δ' ὑπῆρχε μόνον πρόσκαιρος ξυλίνη γέφυρα διαλυομένη κατὰ τὸν χειμῶνα. Κατὰ τὸ πρὸς νότον πέρας τοῦ λαξεύματος τὸ δάπεδον αὐτοῦ ἀνυψοῦται ὀλίγον. Φέρει καὶ τοῦτο ἐπιγραφὴν ἐκδιδομένην κατωτέρω.

Τέταρτον λάξευμα κεῖται εἰς ἀπόστασιν περίπου 300 μ. βορειότερον τοῦ πρώτου καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὄχθης μετ' αὐτοῦ, ἤτοι ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς, σωζόμενον εἰς μῆκος περίπου 10 μ. καὶ εἰς ὕψος μόλις 0·30. Ἐπιγραφὴ δὲν ὑπάρχει αὐτόθι, ἴσως διότι τὸ ἄνω μέρος αὐτοῦ ἔχει καταστραφῆ.

Οἱ ἐκδώσαντες τὰς μέχρι τοῦδε μόνας γνωστὰς τέσαρας ἐπιγραφὰς πιστεύουσιν ὅτι αὐτόθι ἔκειτο ἱερόν τι, καὶ ἐκλαμβάνουσι τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας ὡς ἀναθηματικάς, ἀναγινώσκουσι δ' ἐν αὐταῖς τὰ ὀνόματα τοῦ Πανὸς καὶ τῶν Χαρίτων, ἀλλ' εἰς ἐμὲ οὔτε ἡ τοὐλάχιστον εἰς μῆκος πλέον τῶν 400 μέτρων ἐκτεινομένη λαξευτὴ ὁδὸς φαίνεται ὅτι δύναται νὰ εἶνε ἱερὸν οὔτε ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀνευρίσκω ὄνομα οὐδενὸς θεοῦ, πιστεύω δὲ μᾶλλον ὅτι ἅπασαι δηλοῦσιν ὀνόματα λιθοτόμων ἐργασθέντων ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς λαξευτῆς ὁδοῦ ἢ ἄλλα ὅλως αὐτοσχεδίως ὑπὸ τούτων κεχαραγμένα σημειώματα (graffiti). Τοῦτο θὰ φανῇ ἐκ τῶν ἑπομένων.

Τὰς ἐπιγραφὰς ἀντέγραψα ἐξ αὐτοῦ τοῦ βράχου διατρίψας ὁλόκληρον ἡμέραν αὐτόθι, τὰ δὲ κατωτέρω δημοσιευόμενα πανομοιότυπα ἐξεπονήθησαν ἐν Ἀθήναις ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ἀποκειμένων γυψίνων ἐκμαγείων συμφώνως πρὸς τὰς ἐμὰς ὁδηγίας καὶ τὰς ἐπὶ τόπου ληφθείσας σημειώσεις. Ἡ ἐπιγεγραμμένη ἐπιφάνεια εἶνε λίαν ἀνώμαλος, ὁ δὲ λίθος πολλάκις εἶνε σύμπηκτος ἐκ μικρῶν ἀσβεστολιθικῶν συντριμμάτων, ὥστε διὰ τῆς ἐκ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπηρειῶν ἀποσαθρώσεως αὐτοῦ ἀποσπῶνται πολλάκις εὐμεγέθη τεμάχια καὶ οὕτω τὰ γράμματα παρὰ τὸ μέγα μέγεθος αὐτῶν καθίσταται ἐλλιπῆ καὶ δυσδιάγνωστα ἢ καὶ ἀφανίζονται ὁλοσχερῶς.

Πρώτη τῷ ἐκ τῆς πόλεως τῶν Καλαμῶν ἀνερχομένῳ τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ εὑρίσκεται ἡ ἐν τῷ νοτιωτάτῳ τῶν προειρημένων τεσσάρων τμημάτων τῆς λαξευτῆς ὁδοῦ, ἤτοι τῷ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης. Ἔχει δὲ αὕτη οὕτω·

Εἰκὼν 1. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου.

Μῆκος τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς 1·30, μέγεθος τῶν μεγίστων γραμμάτων 0·13. Γράμματα ἐνδέχεται νὰ ἐλλείπωσιν ἑκατέρωθεν πολλά. Τὸ πρῶτον σωζόμενον λείψανον κεκλιμένης κεραίας εἶνε ἄδηλον εἰς τί γράμμα ἀνήκει, ἐπειδὴ ἡ χάραξις εἶνε λίαν ἀκανόνιστος· ἑπομένως τὰ πρῶτα βέβαια γράμματα εἶναι Γ καὶ Ο. Ἐν τῷ μετὰ ταῦτα Σ μία γραμμὴ ἔχει ἐπαναληφθῆ δὶς ἕνεκα διαμαρτίας τοῦ χαράξαντος. Τὸ κατόπιν γράμμα ⊟ εἶνε βέβαιον, καίπερ ἐφθαρμένον, τὰ δὲ ΜΣ διατηροῦνται καλῶς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τρία ταῦτα γράμματα δὲν δύνανται νὰ ἀναγνωσθῶσιν ἄλλως εἰμὴ ὡς *ἠμί*, ἡ κατόπιν αὐτῶν κάθετος κεραία πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς σημεῖον χωρισμοῦ τῶν λέξεων. Ὁ τύπος *ἠμί*=*εἰμί* εἶνε γνωστός· πρβ. G. Meyer, Gr. Gramm.^{3} σελ. 566. Τὰ κατόπιν γράμματα μοὶ φαίνονται ὅτι εἶνε ΦΑ, καίτοι ἕνεκα διαμαρτίας τοῦ χαράξαντος ἡ μεσαία κεραία τοῦ δευτέρου διευθύνεται πρὸς τὰ κάτω, ἀμφότερα δὲ εἶνε ἡνωμένα μετ' ἀλλήλων. Ἑπομένως τὴν ὅλην ἐπιγραφὴν ἀναγινώσκω οὕτω·

-πος ἠμὶ Φάμι[δος]

Ὄνομα *Φᾶμις* εἶνε γνωστὸν ἐν Μαγνησίᾳ (ἴδε Pape-Benseler Wört. d. gr. Eigenn.). Δὲν εἶνε ἀπίθανος καὶ ἡ συμπλήρωσις *Φαμίω*=Φημίου.

Τὸ ⊟ ἀντὶ τοῦ φθόγγου *η* ἀπαντᾷ ἐν Λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς ἤδη κατὰ τὸν Ε΄ π. Χρ. αἰῶνα· πρβ. IGA 85-91.

Ἐν τῷ ἀκολούθῳ λαξεύματι ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή, ἧς τὰ γράμματα διευθύνονται ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω.

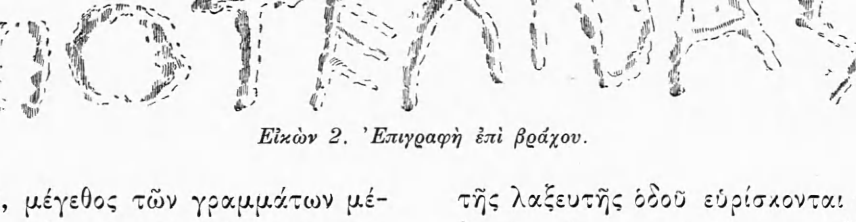

Εἰκὼν 2. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου.

Μῆκος αὐτῆς 0·90, μέγεθος τῶν γραμμάτων μέχρι 0·12· γράμματα δυνατὸν νὰ ἐλλείπωσι πρὸς ἀριστεράν, πρὸς δεξιὰν δὲ φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρχον ἄλλα. Τὸ πρῶτον γράμμα εἶνε λίαν ἐφθαρμένον, νομίζω δὲ ὅτι εἶνε D ἤτοι *ρ*, καίτοι κατωτέρω τὸ αὐτὸ σημεῖον παριστᾷ τὸ *δ*. Ἑπομένως ἀναγνωστέον

[Ἰα]ροτελίδας

ἢ ἄλλο τι εἰς *-ροτελίδας* λῆγον ὄνομα. Ἡ εἰς *-ίδας* ἀντὶ *-είδας* κατάληξις δὲν παρέχει δυσκολίαν τινά. Πρβ. Kühner-Blass, Ausf. gr. Gramm. II σ. 283.

Κατόπιν ἐν τῷ τρίτῳ πρὸς τὰς πηγὰς τμήματι τῆς λαξευτῆς ὁδοῦ εὑρίσκονται πᾶσαι αἱ προεκδεδομέναι ἐπιγραφαί, ἡ πρώτη δ' ἐκ τούτων κεῖται βορειότερον τῶν ἄλλων οὖσα τοιαύτη **(εἰκὼν 3)**·

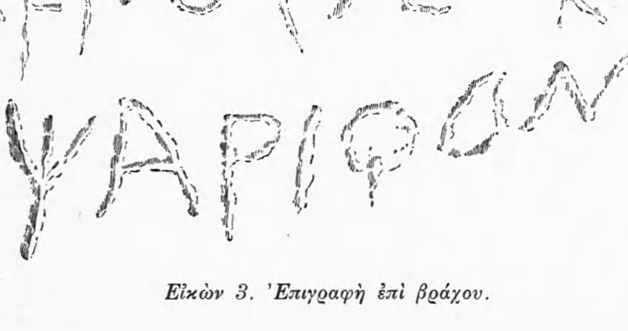

Εἰκὼν 3. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου.

Μῆκος τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς 0·80, ὕψος 0·40. Τὸ ἐν ἀρχῇ λείψανον κεραίας εἶνε λίαν ἀμφίβολον. Τὸ πρῶτον ἀκέραιον γράμμα καὶ τὸ τρίτον εἶνε σαφῆ, τὸ δ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἐπὶ τόπου μὲν μοὶ ἐφάνη ὡς Κ, ὅπως ἐξέλαβον αὐτὸ καὶ οἱ προηγούμενοι ἐκδόται, ἀλλ' ἐν τῷ γυψίνῳ ἐκτύπῳ νομίζω ὅτι διακρίνω ἀσφαλῶς R. Μετὰ τὸ Ο ἕπεται γράμμα λίαν ἐφθαρμένον, ὅπερ ἐπὶ τόπου μὲν μοὶ ἐφάνη ὁμοιάζον πρὸς D, ἐπὶ τοῦ γυψίνου δὲ ἐκμαγείου φαίνεται ὡς Τ. Μετὰ τοῦτο ἕπεται F, ἔπειτα δὲ Ε, ὅπερ ἐπὶ τόπου μοὶ ἐφάνη μᾶλλον ὡς ⊟. Ἐν τέλει φαίνεται ἀμυδρόν τι καὶ ἀμφίβολον γράμμα ὡσεὶ Κ, ὅπερ δὲν εἶδον οἱ προηγούμενοι ἐκδόται, ἴσως δ' ἀνήκει τοῦτο εἰς τὴν ἀρχὴν ἑπομένης λέξεως. Κατὰ ταῦτα νομίζω ὅτι μετὰ τινος πιθανότητος δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ ὄνομα [*Ἱ*]*εροτέ*(*λ*)*ε*[*ς*] ***Κ-***, ἐν ᾧ τὸ Λ ἔχει παραλειφθῇ κατὰ παραδρομὴν τοῦ χαράκτου. Ἡ χρῆσις τοῦ τύπου *ἱερὸς* ἀντὶ τοῦ δωρικοῦ *ἰαρὸς* νομίζω ὅτι δὲν καθιστᾷ ἀπαράδεκτον τὴν ἀνάγνωσιν

Ἐτυπ. 14.10.11.

ταύτην, ἐπειδὴ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἐπίδρασις τῆς Ἀρκαδικῆς διαλέκτου, περὶ ἧς πρβ. Hoffmann, Gr. Dial. I σελ. 143. Ὁμοίως ἐξηγεῖται ἡ χρῆσις ἀμφοτέρων τῶν τύπων ἐν τῇ Θεσσαλικῇ διαλέκτῳ (Hoffmann, Gr. Dial. II σελ. 272 ἑξ.). Τὰ ὑποκάτω τοῦ στίχου τούτου γράμματα ἀποτελοῦσιν ἅπαντα τὸν δεύτερον στίχον, ὥστε ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Röhl [*Π*]*ανί Χαρί*[*τεσσι*] εἶνε ὅλως ἀδύνατος. Τὰ γράμματα ΨΑΡΙ εἶνε σαφῆ. Πρὸ αὐτῶν ἐπὶ τόπου μοὶ ἐφάνη ὅτι διέγνωσα ἀσφαλῶς ἴχνος Λ. Τὸ Ϙ μοὶ φαίνεται βέβαιον καίπερ ἐφθαρμένον. Τὰ ἑπόμενα εἶνε λίαν ἐφθαρμένα καὶ συγκεχυμένα, ὥστε φαίνεται ἀβέβαιον ἂν εἶνε δύο γράμματα ἢ ἕν. Ἐπὶ τόπου μοὶ ἐφάνη ὅτι ἦσαν δύο γράμματα, ὧν τὸ πρῶτον D ἢ O κακῶς κεχαραγμένον, τὸ δὲ δεύτερον N, ἀλλ' ἤδη πιστεύω ὅτι μετὰ τὸ Ϙ κεῖται M, ὥστε ἀμφότερα δηλοῦσι τὸν φθόγγον ξ. Ἑπομένως νομίζω ὅτι δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ ὄνομα *Χαρίξ*[*ενος*]. Ἡ χρῆσις τοῦ γράμματος M ἀντὶ τοῦ Ξ νομίζω ὅτι δὲν εἶνε ἀνεξήγητος, ἐπειδὴ ὁ χαράξας τὴν ἐπιγραφὴν ἐνδέχεται νὰ ἦτο ξένος.

Ὑπεράνω τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἀπέχοντα αὐτῆς 0·50 κεῖνται τὰ ἑξῆς δύο γράμματα **(εἰκ. 4)**·

Εἰκὼν 4.
Ἐπιγρ. ἐπὶ βράχου.

Ἄλλα γράμματα πλὴν τούτων δὲν φαίνεται ὅτι ὑπῆρχον.

Ἀκολούθως εἰς ἀπόστασιν 3·40 νοτιώτερον κεῖται ἡ δευτέρα τῶν προεκδεδομένων ἐπιγραφῶν οὖσα τοιαύτη **(εἰκ. 5)**·

Μῆκος τῆς ἐπιγραφῆς 1·30, μέγεθος τῶν γραμμάτων μέχρι 0·20. Τὸ τέταρτον γράμμα ἐφθαρμένον ὂν δύναται μετὰ βεβαιότητος νὰ ἀναγνωσθῇ ὡς Φ ἐκ τῆς κατωτέρω ἐκδιδομένης τετάρτης ἐπιγραφῆς, ἐν ᾗ ἀναμφιβόλως κεῖται ἡ αὐτὴ λέξις. Κατόπιν αὐτοῦ κεῖται Ϟ, ὄχι Ι, ὡς ἀνέγνωσαν οἱ προηγούμενοι ἐκδόται. Μετὰ δὲ τὸ ὄγδοον γράμμα νομίζω ὅτι κεῖται Ϟ ἤτοι σίγμα, ὅπερ ἕνεκα διαμαρτίας τοῦ χαράκτου φαίνεται ὡς ΙϞ, ἐπειδὴ ἡ ἀνωτάτη γραμμὴ τοῦ Ϟ παρεξετάθη ὑπερμέτρως πρὸς τὰ κάτω, ὥστε φαίνεται ὡς Ι, ἔπειτα δὲ εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῆς ἐχαράχθη ἑτέρα γραμμὴ πρὸς τὰ ἄνω, ἥτις εἶνε λίαν ἀμυδρά, ἀλλὰ βεβαία. Σημειωτέον ὅτι ἄνω ἀμφότεραι αἱ γραμμαὶ αὗται ἀπολήγουσιν εἰς ῥῆγμα τοῦ λίθου, ὥστε δύναται νὰ ὑποτεθῇ καὶ ὅτι ὑπάρχει αὐτόθι R. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ῥωτακισμὸς δὲν εὑρίσκεται ἐν Λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς, εἰμὴ ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις, ἡ ὑπόθεσις αὕτη φαίνεται ἀπίθανος. Οἱ προηγούμενοι ἐκδόται διέγνωσαν αὐτόθι Γ, ὅπερ εἰς ἐμὲ καὶ ἐπὶ τόπου καὶ ἐπὶ τοῦ γυψίνου ἐκμαγείου φαίνεται ἀδύνατον. Τὰ ἀκόλουθα γράμματα ΑΜ εἶνε σαφῆ, πρὸς δεξιὰν δ' αὐτῶν ὁ βράχος ἔχει ἀποκοπῆ, ὥστε εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ ἐλλείπωσιν αὐτόθι γράμματα ἱκανά. Κατὰ ταῦτα νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ *Κορφιάτας Ἀν*--. Ἡ συμπλήρωσις *ἀν*[*έθηκε*] μοὶ φαίνεται ἀπίθανος, ἐπειδὴ οὐδὲν δικαιολογεῖ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ὑπῆρχεν ἱερὸν αὐτόθι.

Εἰς ἀπόστασιν 2·00 νοτιώτερον τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος **(εἰκ. 6)**·

Εἰκὼν 5. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου.

Εἰκὼν 6. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου.

Μῆκος τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς 0·55, μέγεθος τῶν γραμμάτων μέχρι 0·10. Τὸ τελευταῖον γράμμα πολλάκις ἐξετάσας τὸ ἐκμαγεῖον νομίζω ὅτι ἀσφαλῶς εἶνε Λ, ὄχι Α. Κατὰ ταῦτα νομίζω ὅτι δύναται ἐνταῦθα νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ ὄνομα *Τίτυλ*[*λος*].

Εἰς ἀπόστασιν δὲ 3·80 ἀπὸ τῆς προηγουμένης πρὸς νότον ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ ***(εἰκ. 7)***·

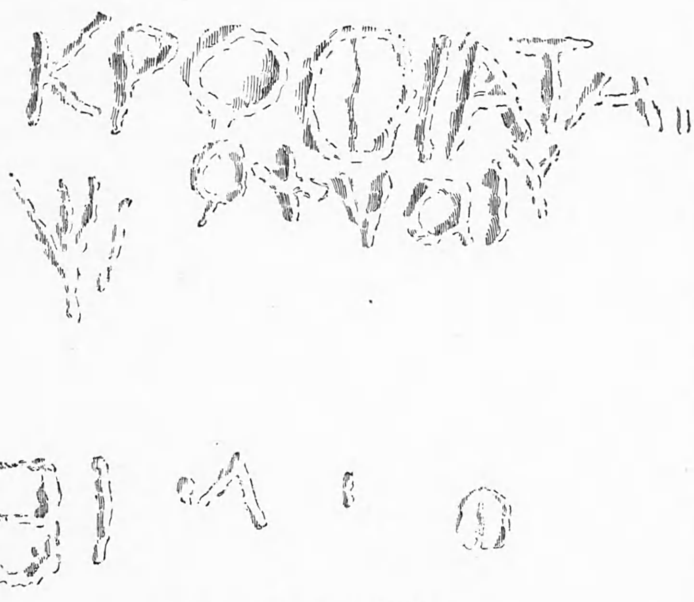

Εἰκὼν 7. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου.

Μέγιστον πλάτος τῆς ἐπιγραφῆς 0·70, ὕψος καὶ τῶν τριῶν στίχων 0·60, μόνον δὲ τῶν δύο πρώτων 0·32, μέγεθος τοῦ μεγίστου γράμματος 0·12

Ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ τὰ ὀκτὼ πρῶτα γράμματα εἶνε βέβαια, τὸ δὲ ἐλλιπὲς τελευταῖον δύναται νὰ συμπληρωθῇ ὡς ϟ ἢ ὡς R. Ἐπομένως καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ ὄνομα ***Κροφιάτα***[*ς*]. Τὸ ἔτυμον τοῦ ὀνόματος τούτου εἶνε ἄγνωστον. Πρὸς δεξιὰν ὁ βράχος εἶνε ἀποκεκομμένος, ὥστε δύνανται νὰ ἐλλείπωσι γράμματα πολλά. Ὁ δεύτερος στίχος εἶνε λίαν δυσανάγνωστος καὶ ἕνεκα φθορᾶς καὶ ἕνεκα πλημμελοῦς χαράξεως. Τὸ γράμμα Ψ καὶ τὸ κατόπιν αὐτοῦ, ὅπερ δύναται νὰ συμπληρωθῇ εἰς Α, ἀλλὰ δύναται νὰ εἶνε καὶ Ι, εἶνε ἀμφίβολον ἂν ἀποτελοῦσιν ἕνα στίχον μετὰ τῶν ἑπομένων γραμμάτων, ἢ κεῖνται ἐν τρίτῳ στίχῳ. Ἐκ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ γραμμάτων τὸ Ο εἶνε σαφές, ἡ δὲ προσκεκολλημένη εἰς αὐτὸ μικρὰ οὐρὰ φαίνεται ὅτι εἶνε τυχαῖον ῥῆγμα. Τὰ κατόπιν XV εἶνε σαφῆ. Τὸ ἀκόλουθον ἀμφίβολον ἂν εἶνε Ο ἢ Α. Ἔπειτα ὑπάρχει Ι καὶ τέλος Υ ἢ Κ. Τοῦ τελευταίου στίχου ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῶν προηγουμένων εἶνε μεγάλη, ὥστε ἐνδέχεται νὰ ἀποτελῇ ἰδίαν ἐπιγραφήν. Ἐν αὐτῷ τὰ ΘΙ εἶνε σαφῆ, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφθαρμένα καὶ ἀμφίβολα. Ἀνάγνωσιν τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ καὶ τῶν ἀκολούθων γραμμάτων δὲν δύναμαι νὰ εὕρω, ἀλλ' οὐδὲν ὑποδηλοῖ ὅτι καὶ ταῦτα δὲν δύνανται νὰ εἶνε κοινὰ ὀνόματα ἀνθρώπων, ὡς τὰ ἐν ταῖς προηγουμέναις μετὰ βεβαιότητος ἢ μετὰ πιθανότητος ἀναγνωσθέντα.

Τό τε κείμενον λοιπὸν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ αὐτὴ ἡ κατασκευὴ τῆς λαξευτῆς ὁδοῦ ἐξελέγχει ὡς ἐσφαλμένην τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ὑπῆρχεν ἱερόν τι αὐτόθι ἐν τῇ χαράδρᾳ τοῦ Νέδοντος, ὅπου ὑπάρχουσιν αἱ προεκδεδομέναι ἐπιγραφαί. Πρὸς τίνα δὲ σκοπὸν ἦτο κατεσκευασμένη ἡ λαξευτὴ αὕτη ὁδός, δὲν δύναμαι νὰ εἴπω, ἀφοῦ μάλιστα δυστυχῶς δὲν ηὐκαίρησα νὰ προχωρήσω περαιτέρω πρὸς τὰς πηγὰς ἐξερευνῶν τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ, ἵνα ἴδω ποῦ καταλήγουσι τὰ λαξεύματα, οὐδὲ νὰ ἐξετάσω τὰ ἔξω τῆς κοίτης μέρη. Ἅμαξαι δὲν ἠδύναντο νὰ διέρχωνται δι' αὐτῆς, ὡς ἐδηλώθη καὶ ἀνωτέρω (σελ. 110), ὡς κοινὴ δὲ ἀτραπὸς χάριν τῆς συνήθους συγκοινωνίας τῶν πεζοπορούντων κατεσκευασμένη δὲν φαίνεται πιθανὸν ὅτι ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ, ἐπειδὴ ἡ κατασκευὴ αὐτῆς ἀπῄτει μεγάλην δαπάνην, ἐνῷ ἦτο εὔκολον νὰ κατασκευασθῶσιν ὁδοὶ πολὺ καλύτεραι καὶ ὀλιγοδαπανώτεραι ἔξω τῆς χαράδρας. Δὲν δύναται δ' ἐπίσης νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἦτο ὄρυγμα πρὸς διοχέτευσιν ὕδατος, ἐπειδὴ καὶ κλίσιν πολὺ μεγάλην ἔχει, καὶ τὸ δάπεδον αὐτῆς ἀνυψοῦται καὶ ταπεινοῦται κατὰ τόπους. Ἀπίθανον ὡσαύτως μοὶ φαίνεται καὶ νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἦτο στοὰ μεταλλευτική, διότι πρὸς ἐξαγωγὴν μεταλλευμάτων ἠδύναντο νὰ κατασκευασθῶσιν ὁδοὶ πολὺ ὀλιγοδαπανώτεραι. Ἐπομένως μίαν μόνον ὑπόθεσιν εὑρίσκω ὡς ὁπωσοῦν πιθανήν, ἤτοι ὅτι εἶνε ὁδὸς

ἄγουσα πρός τι ἱερὸν περαιτέρω που τῆς χαράδρας ἱδρυμένον, ὡρισμένη δὲ εἰς διάβασιν πεζοπορούντων προσκυνητῶν. Οὕτως εἶχε κατασκευασθῆ καὶ ἐν τῷ Θριασίῳ πεδίῳ ἐπὶ τοῦ Ῥειτοῦ ***τοῦ πρὸς τοῦ ἄστεως*** γέφυρα στενή, περὶ ἧς ἡ ὑπὸ Φιλίου ἐν Mitteil. d. d. arch. Inst. Athen XIX (=1894) σ. 163 ἐκδεδομένη ἐξ Ἐλευσῖνος ἐπιγραφὴ ὁρίζει τὰ ἀκόλουθα· «***πλάτος δὲ ποιούντων πεντέποδα, ἵνα μὴ ἅμαξαι διελαύνωνται, ἀλλὰ τοῖς ἰοῦσιν ᾖ βαδίζειν ἐπὶ τὰ ἱερά***». Ὡς τοιοῦτόν τι νομίζω ὅτι δύναται μετά τινος πιθανότητος νὰ ὑποτεθῇ καὶ ἡ ἐν τῇ χαράδρᾳ τοῦ Νέδοντος λαξευτὴ ὁδός, αἱ δ' ἐπιγραφαὶ εἶνε ὀνόματα χαραχθέντα χάριν παιδιᾶς ἢ πρὸς ἀνάμνησιν ὑπὸ τῶν λιθοτόμων.

Ἕτεραι ἐπιγραφαὶ Φαρῶν.

Εἰς ἀπόστασιν περίπου ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας βορειότερον τῆς μεσαιωνικῆς ἀκροπόλεως τῶν Καλαμῶν ἐπὶ τῆς ἀποκρήμνου μέν, ἀλλ' αὐτόθι ὄχι βραχώδους ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νέδοντος ἐν θέσει λεγομένῃ ***Καρβούνι*** [1] ὑπῆρχε τμῆμα ἀρχαίας ἐνεπιγράφου πλακὸς τεθειμένον ἀντὶ παραστάδος ἐν τῷ παραθύρῳ τῆς κόγχης τοῦ ἁγίου βήματος τοῦ αὐτόθι ἐκκλησιδίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου [2]. Ταύτην ἀποσπάσας μετεκόμισα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐπιγραφικὸν μουσεῖον, καταγραφεῖσαν ἐν τῷ εὑρετηρίῳ τῶν εἰσαγομένων ἐπιγραφῶν ὑπ' ἀριθμὸν 187. Τὸ τμῆμα τοῦτο εἶνε τὸ ἀνώτατον μέρος στήλης ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἀποκοπὲν ἐπίτηδες καὶ ἐπεξεργασθέν, ἵνα χρησιμεύῃ ὡς παραστὰς τοῦ ἐν ᾧ ὑπῆρχε παραθύρου, ὥστε ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε ἐλλιπὴς κάτωθεν καὶ δεξιόθεν, ἀποκεκρουσμένη δὲ ὀλίγον τι καὶ πρὸς ἀριστεράν. Πλάτος 0·66, ὕψ. 0·16, πάχ. 0·125. Φέρει γράμματα ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν ἱκανῶς ἐφθαρμένα καὶ δυσανάγνωστα, ἰδίως τὰ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς, ἐν ᾗ εἶνε γεγραμμένον μέρος τοῦ de pretiis rerum venalium γνωστοῦ διατάγματος τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς προσθίας πλευρᾶς εἶνε παλαιοτέρα, τὰ δὲ γράμματα αὐτῆς ἔχουσι μέγεθος 0·01, ἐν δὲ τῇ ἐπικεφαλίδι 0·035. Τὰ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς εἶνε ἐν γένει μικρότερα καὶ ἀμελέστερον κεχαραγμένα, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ τῆς μεγαλυτέρας φθορᾶς τῆς πλευρᾶς ταύτης δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀναγνώσω ἱκανὰ ἐξ αὐτῶν, ὧν σώζονται ἀμυδρά τινα ἴχνη.

Πλευρὰ Α΄.

Α Γ Α Θ Η Ι Τ Υ Χ Η Ι
ΕΤΟΥΣΕΞΗΚΟΣΤΟΥΚΑΙΠΡΩΤΟΥΑΠΟΤΗΣΤΟΥΘΕΟΥΣΕΒΑΣΤΟ
ΠΡΟΔΕΚΑΕΞΚΑΛΑΝΔΩΝΔΕΚΕΜΒΡΙΩΝΗΤΙΣΕΣΤΙΝΓΕΝΕΘΛΙΟ
ΣΤΟΥ‘ΜΕΡΑΕΠΕΙΔΗΣΤΕΦΑΝΙΣΑΓΑΘΙΛΙΤΟΕΚΠΡΟΓΟΝΩΝΠ–
. . Τ . . . ΤΟΙΣΠΡΟΤΕ‘ΟΙΣΑΙΕΙΤΠΙΡΟΣΤΙΘΙ ΙΣΑΚΑΙΝΟΤΕΡΟΝ– ˋΛΙΝ

Ἀγαθῆι τύχηι.
Ἔτους ἑξηκοστοῦ καὶ πρώτου ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ Σεβαστο[ῦ Ἁδριανοῦ ἐπιδημίας]
πρὸ δέκα ἓξ καλανδῶν Δεκεμβρίων, ἥτίς ἐστιν γενέθλιο[ς τοῦ θεοῦ Ἁδριανοῦ Σεβα-]
[σ]τοῦ [ἡ]μέρα. Ἐπειδὴ Στεφανὶς Ἀγαθί[α]⟨ι⟩ τὸ ἐκ προγόνων - - - - - - - - - -
- - - - - τοῖς προτέ[ρ]οις αἰεί τ(***ι π***)ροστιθ[εῖ]σα καινότερον - - - - -

Σώζονται καὶ λείψανα ἀδιαγνώστων γραμμάτων τοῦ ἀκολούθου στίχου.

Στίχ. 4. Ἐν ἀρχῇ ἀμφίβολα μικρὰ ἴχνη Σ. Μετὰ τὸ ΡΑ ὑπάρχει μικρὸν διάστημα κενόν. Τὸ ὄνομα ***Στεφανὶς Ἀγαθί(α)*** ἀναγινώσκεται ἀσφαλῶς, εἰ καὶ τὰ γράμματα εἶνε ἐφθαρμένα. Ἐν τέλει τῆς γενικῆς ὑπάρχει προσγεγραμμένον Ι πλημμελῶς προστεθειμένον. Ἐν τέλει ἀμυδρότατον Π, ὅπερ δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ὡς Ε, μετ' αὐτὸ δὲ λείλείψανον ὁριζοντίου κεραίας.

Στίχ. 5. Τὰ γράμματα ΠΡΟΤΕ εἶνε σαφῆ, μετ' αὐτὰ δὲ ὑπάρχει λείψανον στρογγύλου γράμμα-

[1] Τὸ ὄνομα τοῦτο πιθανῶς ὀφείλεται εἰς γαιανθρακοφόρα στρώματα ὑπάρχοντα αὐτόθι. Πρβ. τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα ἐν τῷ τοῦ Σ. Λάμπρου Νέῳ Ἑλληνομνήμονι τόμ. Ζ' σελ. 92 κέ.

[2] Μνημονεύει τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ὁ Δ. Χ. Δουκάκης ἐν τῷ βιβλίῳ ***Μεσσηνιακὰ*** τεῦχ. Α' σελ. 37 καὶ ἐν τῷ τοῦ Σ. Λάμπρου Ν. Ἑλληνομνήμονι Ζ' σελ. 93.

τος καὶ κατόπιν ἔπονται ΟΙΣΑΙΕΙΤΠΙΡΟΣ σαφῆ, ἔνθα τὰ ΤΠΙΡΟΣ ἔχουσι γραφῇ πλημμελῶς κατὰ παραδρομὴν ἀντὶ ΤΙΠΡΟΣ. Μετὰ τὴν λέξιν *καινότερον* ὑπάρχει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στίχου ὁριζοντία κεραία ὡς σημεῖον στίξεως, ἔπειτα δὲ λείψανον κεραίας κεκλιμένης πρὸς δεξιὰν ὡσεὶ ἦτο Υ καὶ κατόπιν λείψανα ἑτέρων τριῶν γραμμάτων. Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ *αἰεὶ* ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις ἴδε Edw. Mayser, Gramm. der gr. Papyri σ. 103 κέ..

Ἡ ἐπιγραφὴ φαίνεται ὅτι εἶνε ψήφισμα θρησκευτικοῦ τινος σωματείου ὑπὲρ γυναικός τινος παρασχούσης εἰς αὐτὸ εὐεργεσίαν τινὰ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν προγόνων αὐτῆς, ὁμοίας παρασχόντων εὐεργεσίας. Περὶ τῆς κατὰ τὰς ἐπιδημίας τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ χρονολογίας ἴδε Dürr, Die Reisen des Kaisers Hadrian σελ. 42 ἑξ., Bulletin de corr. hell. XVII σελ. 68 ὑποσημ. 3, Pauly-Wissowa, Real Encycl. ἐν λ. Aera I, 651.

Πλευρὰ Β'.

		ΕΡΒΛΙΝ..ι\Π ΤΟ		ΠΗ		ΕΝΤ
		ΡΗΤΟΡΙΗΤΟΙΣΟΦΙΣΤΗΥ		ΤΡ.ΓW\	ΔΛ	ΥΛ.Ο
ΝΚΛΟ ϛΛ	✱///	ΠΕΡΕΚΑΣΤΟΥΛΑΘΗΤΟΥ		Π		
ΝΚΛΘ.Λ	✱///	ΜΗΝΙΑΙΑ	✱ΣΝ	Τ		
ΚΛΘ .Λ	///	ΔΙΚΟΛΟΓWΗΤΟΙΝΟΜΙΚW		Π	ΠΛΛΤ ЄΝ	
.Λ	✱///	ΜΙΣ.ΟΝΕΝΤΕΥΞΕWΣ	.ΣΝ	Γ	ιW..ΛΚΤΥΥ	
.Λ	✱///	ΛΙΛ..WΣΕ WΣ	¥		ΣΙ	

Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πλευρᾷ ταύτῃ μέρη τριῶν στηλῶν τοῦ Διοκλητιανείου διατάγματος ἐκ τοῦ πίνακος τῶν διατιμωμένων πραγμάτων, ἐξ ὧν μόνον ἡ μεσαία διατηρεῖται ὁπωσοῦν ἀκεραία. Ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ τὸ σημεῖον ϛ δηλοῖ sextarius, δὲν σώζεται δ' ἐν αὐτῇ εἰμὴ τὸ ληκτικὸν γράμμα *ν* καὶ μετ' αὐτὸ ἡ συντετμημένη λέξις *καθ(αρόν)*. Οἱ ἀριθμοὶ τῶν τιμῶν εἶνε ἐφθαρμένοι, καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν δὲ σημεῖον εἶνε ἀμφίβολον ἂν εἶνε ✱ ἢ ¥. Τῆς δευτέρας στήλης τὸ περιεχόμενον εἶνε γνωστὸν ἐξ ἄλλων τεμαχίων, ἐν οἷς ὅμως δὲν εὑρίσκεται ὁ πρῶτος στίχος. Τοιαῦται ὅμως διαφοραὶ ἐν τῷ κειμένῳ δὲν εἶνε πρωτοφανεῖς (πρβ. H. Blümner, Der Maximaltarif des Diocletian σελ. IX). Τὸ περιεχόμενον τῆς στήλης ταύτης εὑρίσκεται ἐν 8,71 κέ. τοῦ γνωστοῦ κειμένου·

ὑπ]ερβαίν[οντα	
ῥήτορι ἤτοι σοφιστῇ ὑ-	
πὲρ ἑκάστου (μ)αθητοῦ	
μηνιαῖα	✱ σν'
δικολόγῳ, ἤτοι νομικῷ	
μισ[θ]ὸν ἐντεύξεως	[✱] σν'
[διαγν]ώσεως	¥

Ἐν τῇ τρίτῃ στήλῃ δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ ἡ λέξις *τρ[υ]γών*, ἥτις εὑρίσκεται ἐν 4, 26 τοῦ προεκδεδομένου κειμένου, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐκ τούτου οὔτε ὁ προηγούμενος στίχος οὔτε οἱ ἑπόμενοι τοῦ παρόντος τεμαχίου δύνανται νὰ συμπληρωθῶσιν. Μετ' αὐτὴν ὡς καὶ κατωτέρω ἐν τῷ προτελευταίῳ στίχῳ δύναται ἴσως νὰ συμπληρωθῇ ἡ λέξις *δα-[κτ]ύλ[ι]ο-* καὶ *[δ]ακτύ(λ)-*, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ εὕρω σχέσιν τινὰ τούτου οὔτε πρὸς τὸ *τρυγών*, οὔτε πρὸς τὴν λέξιν *τρίγωνος*, ἥτις δύναται ἐπίσης νὰ συμπληρωθῇ ἀντὶ τοῦ *τρυγών*. Οὐδαμῶς ὠφελοῦσιν οὐδὲ τὰ νεωστὶ εὑρεθέντα τεμάχια τοῦ Διοκλητιανείου διατάγματος, ὧν τελευταῖον εἶνε τὸ ὑπὸ Ἀ. Ἀρβανιτοπούλλου ἐκδεδομένον ἐν Ἀθηνᾶς τόμῳ ΙΗ'. Πρβ. καὶ CIL III Suppl. II 2328 [58].

Διόρθωσις ἐπιγραφῆς.

Ἐν ἀρχαίᾳ ἐπιγραφῇ ἐκ Καλαμῶν δημοσιευομένῃ ἐν CIG 1487 καὶ παρὰ Lebas-Foucart 291, ἐσχάτως δὲ καὶ ὑπὸ R. Meister ἐν Sammlung der gr. Dialekt-Inschr. III 4674 ἀπαντᾷ τὸ ἀλλόκοτον ὄνομα *Ἀθάπτων*. Τοῦτο διώρθωσα ἤδη ἐν τῷ περιοδικῷ *Παναθήναια* τῆς 15ης Ἀπριλίου 1901 εἰς *Ἀθανίων* (ΠΤ=ΝΙ), κρίνω δ' ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλάβω τὴν διόρθωσιν ταύτην καὶ ἐνταῦθα, ἐπειδὴ τὸ περιοδικόν, ἐν ᾧ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον, δὲν εἶνε εὐπρόσιτον εἰς πολλοὺς τῶν ἀρχαιολόγων.

Εἰδήσεις ἐκ τῆς περιχώρου.

Ἐπισκεφθεὶς κατὰ τὴν αὐτὴν εὐκαιρίαν τὸ ἐν τῷ χωρίῳ ***Γιάννιτσα*** ἀρχαῖον φρούριον παρετήρησα ὅτι τοῦτο ὡς ἐκ τῆς οἰκοδομίας αὐτοῦ ἥκιστα δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, ὅπως ἠθέλησεν ὁ Pernice, Mitteil. der d. arch. Athen XIX σελ. 356 κέ. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν τειχῶν εἶνε ἐκτισμένον πολυγωνικῶς, ἀλλ' ἱκανῶς ἀκανονίστως, οἱ δὲ λίθοι ἔχουσι λελαξευμένας πάσας τὰς συνηρμοσμένας πλευρὰς αὐτῶν, οὐδεὶς δὲ ὑπάρχει ἀκατέργαστος. Πολλαχοῦ μεταξὺ μεγάλων λίθων εἶνε παρεμβεβλημένοι καὶ μικροί, ἀλλὰ καὶ οὗτοι εἶναι πολυγωνικῶς λελαξευμένοι. Τοῖχοί τινες διὰ μικροτέρων λίθων ᾠκοδομημένοι ἔχουσι τὰς μὲν γωνίας σχεδὸν ἰσοδομικῶς, τὰς δὲ πλευρὰς πολυγωνικῶς ἀκανονίστως ἐκτισμένας, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν εἶνε προϊστορικοί. Κατ' ἐμὲ λοιπὸν τὸ τεῖχος τοῦτο εἶνε παραμεθόριον φρούριον ἐκτισμένον κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἀπελευθέρωσιν τῆς Μεσσηνίας. Ἦτο δὲ τὸ φρούριον τοῦτο μεμονωμένον μὴ ὑπάρχοντος συνοικισμοῦ τινος ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ σημερινοῦ χωρίου, ὅπως δέχεται ὁ Pernice. Ἐπίσης οὐδὲ παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἐν τῷ μετοχίῳ τῆς μονῆς τῆς Δήμιοβας ἐν τῇ ἀπέναντι ὄχθῃ τῆς χαράδρας, ἔνθα ὑπάρχουσιν ἀρχαῖοι ἐνεπίγραφοι λίθοι (Pernice σελ. 360), μοὶ φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἀρχαῖος συνοικισμός, ἀλλὰ μόνον ἐρείπια μεσαιωνικὰ παρὰ τὸ ἐλαιοτριβεῖον τῆς μονῆς λεγόμενα «*τοῦ ῥηγὸς ὁ πύργος*». Ἀρχαῖος συνοικισμὸς φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῇ θέσει ***Μάρμαρα,*** κειμένῃ 10 λεπτὰ τῆς ὥρας βορειοδυτικῶς τοῦ Ἁγίου Βασιλείου κατὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν βραχώδους λόφου, ἔνθα ὑπάρχουσιν, ὡς ἤκουσα, ἀρχαῖα ἐρείπια, ἴσως δὲ καὶ ἀκρόπολις ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Αὐτόθι μοὶ φαίνεται ὅτι ὑπῆρχον αἱ ἀρχαῖαι ***Καλάμαι,*** ὡς ἔχουσιν ἤδη εἰκάσει καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ περιεχομένου μιᾶς τῶν αὐτόθι ἐπιγραφῶν. Δυστυχῶς ἐπελθούσης ῥαγδαίας βροχῆς δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν τόπον τοῦτον. Ἴσως καὶ αἱ ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ ὑπάρχουσαι ἐπιγραφαὶ ἔχουσι μετακομισθῇ ἐντεῦθεν.

Ἐρείπια συνοικισμοῦ παλαιοῦ ὑπάρχουσι καὶ κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῆς Σέλιτσας πρὸς τὸ μέρος τῆς μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ ὄχι μακρὰν τῆς ἐκ Καλαμῶν εἰς Γιάννιτσαν ὁδοῦ. Ἡ θέσις δὲν εἶνε ἐπιτηδεία πρὸς ἐγκατάστασιν συνοικισμοῦ, ἀλλ' ὅμως ἤκουσα ὅτι ὑπάρχουσιν ἐρείπια εἰς εὐρεῖαν ἔκτασιν διεσπαρμένα. Ἴσως εἶνε μεσαιωνική τις κώμη. Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐπισκεφθῶ οὐδὲ τοῦτο τὸ μέρος, ἀλλὰ μόνον μακρόθεν ἐπεσκόπησα αὐτό.

Θουρία. Τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Θουρίας ἐπεσκέφθην κατὰ τὸ ἔτος 1903 ἀνελθὼν ἐκ τοῦ χωρίου Βεΐζαγα. Ὁ λόφος εἶνε μακρὸς διευθυνόμενος ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον, ἀποτομώτατα δὲ καταπίπτων πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμάς. Τὸ ὑψηλότατον μέρος αὐτοῦ κεῖται πρὸς βορρᾶν παρὰ τὴν θέσιν ***Φυλακὲς*** κληθεῖσαν οὕτω ἔκ τινος ἐκ πολλῶν δωματίων συνισταμένου θολωτοῦ οἰκοδομήματος ἐσχάτων ῥωμαϊκῶν χρόνων. Αὐτόθι ὑπάρχουσι καὶ τὰ πλεῖστα λείψανα κτισμάτων τῆς ἀρχαίας Θουρίας ἐκτεινόμενα μέχρι τῆς γυναικείας μονῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου παρὰ τὴν θέσιν ***Παλιόκαστρον.*** Ἡ μονὴ αὕτη κεῖται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων μεγάλου ἀρχαίου οἰκοδομήματος, οὗ σώζονται πλεῖσται πώριναι πλινθίδες, ἐξ ὧν ἐν μέρει ἔχει κτισθῇ καὶ ἡ ἐκκλησία. Ἔξω τῆς μονῆς παρὰ τὴν ἀτραπόν, δι' ἧς κατερχόμεθα εἰς αὐτὴν ὑπάρχει μέρος ἀρχαίου τοίχου μακροῦ, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐν τῷ βράχῳ πρὸς τοποθέτησιν τῶν πλινθίδων εἰργασμένων λαξευμάτων. Ἐν τῇ ἑτέρᾳ πλευρᾷ τῆς ἀτραποῦ σώζεται εἰς ἱκανὸν μῆκος ἰσοδομικῶς ἐκτισμένος τοῖχος τῆς Δ' π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος πιθανῶς. Αὐτόθι εἶδον καὶ τρίγλυφον πωρίνην εὐμεγέθη καὶ δύο τεμάχια σπονδύλων κιόνων δωρικοῦ ῥυθμοῦ. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουσι τρεῖς ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ γνωσταί. Κατὰ τὸ ὑψηλότατον μέρος τοῦ λόφου, ἔνθα τὸ ***συκόσπιτον τοῦ Κουμούτσου,*** ὑπάρχουσι πολλὰ ἀρχαῖα ὑπόγεια κτίσματα, ὧν ἐν φαίνεται ὅτι εἶχεν ὀρθομαρμάρωσιν.

Περαιτέρω δὲ πρὸς νότον κατὰ τὴν θέσιν ***Ἑλληνικό,*** ἥτις φαίνεται ὅτι ἔκειτο ἔξω τῆς περιοχῆς τῆς ἀρχαίας πόλεως, ὑπάρχουσι κατ' ἀμφοτέρας τὰς κλιτῦς τοῦ λόφου, ἤτοι καὶ πρὸς ἀνατολὰς ἀντικρὺ τοῦ χωρίου Γαρδίκι καὶ πρὸς δυσμὰς ἀντικρὺ τοῦ χωρίου Φαρμίσι περὶ τοὺς 20 ἀρχαῖοι τάφοι λελαξευμένοι ἐν τῇ κατωφερείᾳ. Ἐκ τούτων τρεῖς ἢ τέσσαρες εἶνε προφανῶς μυκηναϊκοὶ θαλα-

μοειδεῖς, οἱ δ' ἄλλοι δὲν εἶνε φανερὸν εἰς τίνα ἐποχὴν ἀνήκουσιν. Κατὰ τὴν πρὸς δυσμὰς κλιτὺν ὑπάρχουσι δύο μόνον τοιοῦτοι τάφοι, οἱ δ' ἐπιχώριοι βεβαιοῦσιν ὅτι ἐντὸς τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῶν πλευρῶν γράμματα πολλά, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθην νὰ εἰσέλθω εἰς αὐτόν. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἐκ τῆς κλιτύος ταύτης τὰ ὄμβρια ὕδατα κατέρχονται πρὸς τὸ χωρίον *Δελήμεμι*, ἔνθα πρό τινων ἐτῶν εὑρέθησαν μικρὰ χρυσᾶ τεχνουργήματα, ἤτοι ἁλυσείδια, κρίκοι, κοκκία κλπ., ἅτινα ἴσως ἔχουσι παρασυρθῆ ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἔκ τινος προϊστορικοῦ τάφου ὑπάρχοντος κατὰ ταύτην τὴν πλευράν. Πάντες οἱ φαινόμενοι τάφοι εἶνε ἀνοικτοὶ καὶ ἴσως σεσυλημένοι, ἀλλὰ καὶ πάλιν νομίζω ὅτι θὰ ἦτο τὰ μάλιστα εὐκταῖον νὰ ἐνεργηθῇ αὐτόθι συστηματικὴ ἀνασκαφή, ἥτις ἴσως θὰ ἀπεκάλυπτε καὶ ἄλλους, ὧν δὲν φαίνονται ἴχνη.

Ἐν τῇ θέσει *Ἑλληνικὸ* ἐν τῷ κτήματι τοῦ Παναγιώτου Γεωργούση εἶδον τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν. Τεμάχιον σκεύους τινὸς ἔχοντος ἄνω ἀβαθῆ κοιλότητα, ἴσως περιρραντηρίου, ἐκ τεφρόχρου ἀσβεστολίθου τεθραυσμένον εἰς δύο, μόνον ἄνωθεν ἀκέραιον. Πλάτος 0·28, ὕψ. 0·14, πάχ. 0·24.

ΕΟΣΤΙΜ

Πρὸ τοῦ Ε βεβαιοῦται ὅτι ὑπῆρχεν ἄλλοτε Λ, ὅπερ ἔχει ἀποκοπῆ.

Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωρίου Βεΐζαγα ἦτο ἐνῳκοδομημένη ἑτέρα ἐπιγραφή, ἣν ἀποσπάσας μετεκόμισα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐπιγραφικὸν Μουσεῖον (εὑρετ. ἀριθ. 248). Πιστεύω ὅτι εἶνε ἀνέκδοτος. Τεμάχιον τεφρόχρου ἀσβεστολίθου ἐλλιπὲς ἑκατέρωθεν, ἴσως δὲ καὶ κάτωθεν. Μῆκος τοῦ λίθου 0·21, τῆς δὲ ἐπιγεγραμμένης ἐπιφανείας 0·15, ὕψος 0·06, πάχος 0·10.

ΡΧΟΝΤΕΣΚΑΙΗΠ(
ΕΙΝΚΑΙΤΗΤΟΥΘΕΙ⊂

Τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχ. 1 γράμμα δὲν διακρίνεται ἀσφαλῶς ὅτι εἶνε Ρ.

Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεσσήνης. Ὁ ἐν Καλάμαις φιλάρχαιος δικηγόρος κ. Δ. Πόταρης μοὶ ἀπέστειλεν ἀντίγραφον τοῦ ἀκολούθου τεμαχίου, ὅπερ εὗρεν ἐν ἔτει 1905 ἐν Μεσσήνῃ ὁ χωρικὸς Χαρ. Κουβελάκης. Ὁ λίθος, ἐφ' οὗ αὕτη εἶνε κεχαραγμένη, εἶνε τεφρόχρους ἀσβεστόλιθος σκληρὸς ἔχων μῆκος 0·10. Τὸ ἀντίγραφον τοῦ κ. Πόταρη ἔχει οὕτω:

ΑΤΟΥ
ΑΛΙΠΟΛΙΟΣ
ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΥ
ΑΡΧΟΥ
ΟΣ

Ἀνδρέας Ν. Σκιᾶς.

Ἐπιτύμβιον ἄγαλμα ἐκ Γυθείου

(πίναξ 5)

ὑπὸ

Παναγιώτου Καστριώτου.

Τὸ ἐν πίνακι 5ῳ εἰκονιζόμενον ἄγαλμα γυμνοῦ νεανίου εὑρεθὲν τῷ 1909 ἐν τῷ κτήματι Ἠλ. Ξανθάκου ἐν θέσει Πασαβᾶ κειμένῃ 1 ½ ὥρ. δυτικῶς τοῦ Γυθείου, ½ ὥρ. ἀνατολικῶς τῆς ἀρχαίας πόλεως Λᾶ καὶ ἀκριβῶς ἐν ᾗ θέσει ὁ ὑπὸ τοῦ Woodward ἐν BSA δημοσιευθεὶς χάρτης τῶν τόπων τούτων σημειώνει Ancient Remains. Εὑρέθη δὲ ἐν βάθει 1 ½ μέτρου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους τεθραυσμένον εἰς ὀκτὼ τεμάχια καὶ ἐλλιπὲς τὰς χεῖρας [1].

[1] Αἱ χεῖρες τοῦ ἀγάλματος μετὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ πάνθηρος εἶχον εὑρεθῆ δύο ἔτη πρότερον, τῷ 1907, κατασχεθεῖσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς κατέκειντο ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Γυθείου. Ἀλλ' ἀναγνωρισθεῖσαι ἐσχάτως μετὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ παρόντος ἀγάλματος ὑπὸ τοῦ πρῴην ἐπιμελητοῦ τῆς συλλογῆς καθηγητοῦ κ. Β. Σκουρμπουτάκου ὡς ἀνήκουσαι αὐτῷ προσηρμόσθησαν, μετακομισθέντων τῶν τεμαχίων εἰς Ἀθήνας. Ἐν τῷ μουσείῳ συγκολληθέντα τὰ τεμάχια ὑπὸ τοῦ ἀρχιτεχνίτου τῶν μουσείων τοῦ Κράτους κ. Π. Καλούδη, ἀπετέλεσαν

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ εἰκόνι τυγχάνει ἀσινὲς ἐν τῷ συνόλῳ, εἶναι δὲ τέχνης κοινῆς τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἴσως τοῦ α΄ μ. Χρ. αἰῶνος.

Εἰκονίζει ἔφηβον ἀφηρωϊσθέντα διὰ τοῦ θανάτου ὑπὸ τύπον Διονύσου, εἰς μέγεθος ἔλαττον τοῦ φυσικοῦ, ὕψος 1·66. Ἵσταται δὲ οὗτος κατενώπιον ἐπὶ συμφυοῦς πλίνθου, στηρίζει δὲ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα κατὰ τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ στελέχους δένδρου, περὶ ὃ ἑλίσσεται κλῆμα ἀμπέλου μετὰ σταφυλῶν, ὧν ὁραταὶ τέσσαρες, ἐπὶ τοῦ στελέχους τοῦ δένδρου, καὶ μία πέμπτη, ἣν κρατεῖ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ὁ ἔφηβος. Ὁ δεξιὸς βραχίων ἐπιχαρίτως καθειμένος φέρει κάνθαρον, ὃν ἀνέχει διὰ τοῦ μέσου δακτύλου διαβιβασθέντος διὰ τοῦ ὠτὸς τοῦ κανθάρου, συνεπικουροῦντος καὶ τοῦ μεγάλου δακτύλου. Μικρὸν τεμάχιον μαρμάρου συνδέει τὸν κάνθαρον πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ἀγάλματος, ὅπως ὑποστηριχθῇ κάλλιον ὁ ἀπεσπασμένος ἀπὸ τοῦ σώματος δεξιὸς βραχίων. Ὀλίγον ὕπερθεν τοῦ κανθάρου ἐπὶ τοῦ ἰσχίου ὑπάρχει θραῦσμά τι, λείψανον καὶ τοῦτο ἑτέρου ἐρείσματος τοῦ δεξιοῦ βραχίονος. Παρὰ τὴν βάσιν τοῦ κορμοῦ τοῦ δένδρου ἀριστερὰ ἐνίδρυται ὁμοίωμα πάνθηρος ὀκλαδόν, ἀνέχοντος μετ' ἀνεῳγμένου τοῦ στόματος τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ἔφηβον.

Βλέπομεν δηλαδὴ ἐν τῇ παραστάσει τοῦ ἀγάλματος πάντα τὰ ἐπισημότατα σύμβολα τοῦ θεοῦ τοῦ οἴνου Βάκχου. Τὴν κόμην περιβάλλει στέφανος κισσοῦ, ὅστις καὶ αὐτὸς ἰδιάζων, ὡς γνωστόν, εἰς τὸν Διόνυσον.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀγάλματος κατευθύνονται πρὸς δεξιὰ ἐπὶ σταθεροῦ τινος σημείου, ἐν ᾧ τὸ στόμα ἔχει ἐλαφράν τινα κλίσιν πρὸς ἀριστερά.

Ὑπὸ ἔποψιν τέχνης ἐξεταζόμενον τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ὡς εἴπομεν καὶ ἐν ἀρχῇ, εἶναι ἔργον κοινῆς τέχνης τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ ἀμελῶς ἐξειργασμένον, ἰδίως κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλήν. Ἐπὶ πλέον τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ σώματος εἶναι ἀμελέστατα, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἐκ τῶν ὄπισθεν δὲν ἦτο ὁρατόν.

Ἡ διάπλασις τῶν μελῶν τοῦ σώματος εἶναι εἰς ἄκρον ἀσύμμετρος καὶ δυσανάλογος, ἰδίως δ' οἱ βραχίονες καὶ οἱ πόδες εἶναι βραχύτεροι τοῦ φυσικοῦ· ἐπίσης δὲ καὶ ὁ λαιμὸς εἶναι ὑπερμέτρως βραχύς.

Ὁ ἔφηβος οὗτος δὲν εἰκονίζει θεόν, καίτοι φέρει πάντα τὰ διακριτικὰ σύμβολα τοῦ Διονύσου, ἀλλὰ θνητόν τινα. Τὸ τοιοῦτον δεικνύει αὐτὴ αὕτη ἡ μορφὴ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ὅλως εἰκονικὴ οὖσα καὶ μηδὲν τὸ θεῖον ἔχουσα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τόπος τῆς εὑρέσεως αὐτοῦ ἐν νεκροταφείῳ τοῦ Πασαβᾶ πιστοῖ ὅτι πρόκειται περὶ θνητοῦ τινος προσώπου· εἰκονίζεται δὲ ὁ ἀποθανὼν ἔφηβος οὗτος οὐχὶ κατὰ τὰ συνήθη ἐν τοῖς ἐπιτυμβίοις ἀγάλμασιν ἰδανικὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γνωρίσματα, ἀλλ' εἶναι ἐν προσωπικῇ ὁμοιότητι καὶ φυσικῇ πραγματικότητι ἐξειργασμένος. Ὡς ἐκ τοῦ μέρους ἔνθ' εὑρέθη τὸ ἡμέτερον ἄγαλμα παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Λᾶ, κειμένην παρὰ τὸ ὄρος Λαρύσιον, ἔνθα ἐτελοῦντο κατὰ Παυσανίαν (Γ΄ 22, 2) τὰ Διονύσια: «***καὶ ἦρος ἀρχομένου Διονύσῳ τὴν ἑορτὴν ἄγουσιν, ἄλλα τε εἰς τὰ δρώμενα λέγοντες καὶ ὡς βότρυν ἐνταῦθα ἀνευρίσκουσιν ὡραῖον***» ἐξηγεῖται ὅτι ὁ εἰκονιζόμενος ἀπεθεώθη ὑπὸ μορφὴν Διονύσου, ἴσως δ' ἀνῆκε καὶ εἰς θίασον Διονυσιαστῶν.

Ὅμοια παραδείγματα θνητῶν παρασταθέντων ὑπὸ τύπον θεῶν ἢ ἡρώων ἔχομεν πλεῖσθ' ὅσα, ἀρ-

πλῆρες σχεδὸν τὸ ἐν λόγῳ ἄγαλμα, πλὴν μικρῶν τεμαχίων ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς ἑτέρας λαβῆς τοῦ κανθάρου μετὰ τοῦ χείλους, ἅπερ καὶ συνεπληρώθησαν γύψῳ. Ἐν Πασαβᾷ πλησίον τοῦ ἀγάλματος, ἐν βάθει **1** μέτρου, εὑρέθη μαρμαρίνη λάρναξ, ἥτις πλὴν τοῦ πώματος ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς ὄγκου μαρμάρου. Μετρεῖ δὲ μετὰ τοῦ πώματος ὕψ. **1·05**, μῆκ. **2·54** καὶ πλ. **0·90**. Τὸ πῶμα κοσμούμενον μόνον κατὰ τὴν ἐμπροσθίαν πλευρὰν δι' ἁπλῶν ἀναγλύπτων ταινιῶν ἔχει ὕψ. **0.25**. Ἐντὸς τῆς λάρνακος εὑρέθησαν ἐκτὸς τῶν ὀστέων τοῦ νεκροῦ καὶ πολυάριθμα τεμάχια πλακὸς μαρμαρίνης πάχους **0·05**. Ἡ πλὰξ αὕτη εὑρέθη ἀκεραία, ἐθραύσθη δὲ κατὰ τὴν βιαίαν καὶ βανδαλικὴν ἀποκάλυψιν τοῦ τάφου ὑπὸ τῶν χωρικῶν ἰδιοκτητῶν· ἐστηρίζετο δὲ ἐπὶ κυβοειδῶν τεμαχίων μαρμάρου, ἀνεχόντων οὕτω τὴν πλάκα εἰς ὕψος **0·25** ἀπὸ τοῦ πυθμένος.

Ὅτι ὁ ἀνδριὰς εὑρέθη κείμενος παρὰ τὴν σαρκοφάγον ὁμολογεῖται ὑπὸ τῶν εὑρετῶν καὶ δὲν φαίνεται ἀμφίβολον. Ἀλλ' ἡ θέσις τοῦ βάθρου τοῦ ἔχοντος πιθανῶς καὶ ἐπιγραφὴν ἀτυχῶς δὲν ἐξηρευνήθη. Τὰς ἄνω πληροφορίας μοι ἔδωκεν ὁ συνάδελφος κ. Ρωμαῖος, ὅστις καὶ ἐπεσκέφθη τὸ μέρος μεταβὰς ἐπὶ τούτῳ εἰς Πασαβᾶν δι' ὃ καὶ πλείστας ἐπὶ τούτῳ ὀφείλω αὐτῷ χάριτας.

Ἐντὸς τῆς σαρκοφάγου λέγεται ὅτι εὑρέθησαν πολλὰ κτερίσματα καὶ δὴ χρυσοῦν κύπελλον καὶ ἄλλα πολύτιμα ἀντικείμενα ἅτινα συληθέντα ὑπὸ τυμβωρύχων ἀπεμπολήθησαν. Καὶ περαιτέρω τῆς σαρκοφάγου εὑρέθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ τάφοι περιέχοντες ἀγγεῖα ῥωμ. χρόνων. Ἐκ τούτων ἀσφαλῶς συνάγεται, ὅτι τὸ ἡμέτερον ἄγαλμα, ἦν ἐπιτύμβιον, ὡς εὑρεθὲν ἐν νεκροταφείῳ, νῦν τόπῳ καταφύτῳ ἐξ ἀμπέλων. Ἀπόκειται νῦν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ποσειδῶνος τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ μουσείου, ἀριθ. **2779** (πρβ. ***V. Staïs*** **Guide illustré du Musée National: Marbres et bronzes** σ. **376**).

κούμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὸ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἐθνικῷ Μουσείῳ ἄγαλμα Ἑρμοῦ τοῦ ἐξ Ἄνδρου [1] δι' οὗ εἰκονίζεται αὐτὸς ὁ ἀποθανὼν ἐν ὅλως ἐξιδανικευμένῃ μορφῇ, ὡς Ἑρμῆς. Ἄλλα ὅμοια ἀγάλματα θνητῶν ὑπὸ τύπον θεῶν ἱδρυμένα ἐπὶ τάφων ἔχομεν τὸν ἐξ Αἰγίου Ἑρμῆν [2] καὶ ἕτερον ἄγαλμα γυναικὸς [3] ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ ἱδρυμένον ὑπὸ τύπον Μούσης εἰκονιζομένης.

Ὅπως οἱ ἡγεμόνες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου τὸ πρῶτον [4], καὶ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων ἰδίως ἀπέλαυον κυρίως μὲν μετὰ θάνατον, ἀλλὰ πολλάκις δὲ καὶ ἐν τῇ ζωῇ θείων τιμῶν, τοιουτοτρόπως φαίνεται ἐθεοποιοῦντο ἢ ἀφηρωΐζοντο μετὰ θάνατον καὶ ἁπλοῖ θνητοὶ ἄνθρωποι [5] δι' εὐεργεσίας ἢ χορηγίας ἢ ἄλλας πράξεις, ἢ καὶ δι' εὔνοιαν αὐτοκράτορός τινος πρὸς πρόσωπόν τι [6].

Ἡ ἀφηρώϊσις ἑπομένως ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ ἐποχῇ ἦν συνήθης, πλεῖστα δὲ παραδείγματα ἐν ἐπιγραφαῖς πιστοῦσι τὸ τοιοῦτο·

ἀρετᾶς ἕνεκεν καὶ καλοκαγαθίας [7]

ἢ

πάσας ἀρετᾶς ἕνεκα καὶ σωφροσύνας [8]

ἔπιθι καὶ ἐπιγραφὴν ἐξ Ἀνάφης [9].

Τὸν αὐτὸν δὲ ἀφηρωϊσμὸν δεικνύουσιν οἱ τῶν ἐσχάτων ῥωμαϊκῶν χρόνων βοιωτικοὶ λίθοι οἱ εἰκονίζοντες τὸν νεκρὸν αὐτῶν ὡς ἱππέα καὶ πρὸ αὐτοῦ βωμόν [10].

Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ συλλογῇ δὲ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Μουσείου ἀπόκεινται πλεῖστα ὅμοια ἀνάγλυφα [11].

Προσέτι δὲ καὶ τὰ λεγόμενα νεκρόδειπνα οὐδὲν ἄλλο δεικνύουσι τουλάχιστον, ἢ τὸν ἀφηρωϊσμὸν τῶν νεκρῶν.

Καὶ αὐτοκρατόρων ἐπίσης πλεῖστα ἀγάλματα εὑρέθησαν ὑπὸ τύπον θεῶν ἀποκείμενα ἐν τοῖς μουσείοις τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης. Ἀρκούμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὸ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἐθν. μουσείῳ ἄγαλμα τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου [12] ὑπὸ τύπον Διὸς εἰκονιζόμενον. Τοιοῦτος δὲ μετ' ἀετοῦ εὑρέθη καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ (Μουσεῖον Ὀλυμπίας ἀριθ. 119).

Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον ἄγαλμα δὲν δυνάμεθα νὰ ταυτίσωμεν πρὸς οὐδένα τῶν γνωστῶν τύπων αὐτοκρατόρων, πρὸς οὐδένα τῶν ἐπὶ ἀγαλμάτων γνωστῶν ἡμῖν, οὐδὲ τῶν ἐπὶ νομισμάτων τύπων, ὥστε εἶναι φανερὸν ὅτι παρίστησι τοῦτο πάντως προσωπικὴν εἰκόνα κοινοῦ τινος ἀγνώστου ἡμῖν νεκροῦ,

[1] Annali 1861. — Bulletino 1863 σ. 90.— *Ross* Inselr. 2, 16. Mitteilungen 1878 σελ. 95. — ***Friedrichs - Wolters,*** Bausteine σ. 1220.-- ***Brunn-Bruckmann***, Denkmaeler ἀρ. 18. – ***Π. Καστριώτου*** Κατάλογος τῶν γλυπτῶν τοῦ Ἐθν. Ἀρχαιολ. μουσείου ἀριθ. 218.— ***V. Staïs*** Guide illustré du Musée National: Marbres et bronzes σ. 49.

[2] Mitteilungen 1878 σ. 95 πίν. 6. ***Π. Καστριώτου*** ἔνθ' ἀνωτέρω ἀριθ. 241.

[3] Annali 1861 σ. 60. — Mitteilungen 1878 σ. 95. — ***Π. Καστριώτου*** ἔνθ' ἀνωτέρω ἀριθ. 242.

[4] Γνωστὸν εἶναι ἐκ τῆς Ἀρριανοῦ Ἀλεξάνδρου ἀναβάσεως (7,14,8. — Διοδώρου 17, 115) ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἐλυπήθη σφόδρα διὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἡφαιστίωνος, ὥς ποτε ὁ Ἀχιλλεὺς διὰ τὸν τοῦ Πατρόκλου, καὶ διέταξε νὰ μεταφέρωσι τὴν σορὸν αὐτοῦ εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἐκεῖ ἀνήγειρε μέγαν τύμβον ἔνθα ἔθαψαν αὐτόν. Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ταφῆς ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπεῖς γυμνικοὶ καὶ μουσικοὶ ἀγῶνες. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος διέταξεν ὅπως θυσιάζωσιν εἰς τὸν Ἡφαιστίωνα ὡς εἰς ἥρωα (ὡς ἥρωϊ ἐναγίζειν)· Ἀρριανὸς 7,14, 7). Κατ' ἄλλην δὲ παράδοσιν λέγεται ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε νὰ ἐρωτήσῃ τὸ μαντεῖον τοῦ Διὸς Ἄμμωνος ἐν Λυβικῇ ἐρήμῳ ἂν εἰς τὸν θανόντα ἥρωος ἢ θείας τιμὰς νὰ ἀπονείμωσι, καὶ ὁ θεὸς ἀπήντησεν, ὡς ἥρωα τὸν Ἡφαιστίωνα καὶ οὐχὶ ὡς θεὸν νὰ τιμῶσιν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἵδρυσε δύο ἡρῷα τῷ Ἡφαιστίωνι, τὸ ἓν ἐν τῇ πόλει, τὸ δ' ἕτερον ἐν τῇ νήσῳ Φάρῳ (Ἀρριανὸς 23, 6, κέ. — Ἔπιθι Πλουτάρχου Ἀλέξανδρον 72).— Κατ' ἄλλην ὅμως ἔκδοσιν τὸ Μαντεῖον διέταξεν ὡς θεὸν νὰ λατρεύωσι καὶ ὁ βασιλεὺς διέταξε: ***θύειν Ἡφαιστίωνι θεῷ παρέδρῳ.*** (Διόδωρος).

[5] Περὶ τῆς λατρείας καὶ ἀπεικονίσεως τοῦ Πτολεμαίου Δ' μέχρι Θ' ὡς ***Νέων Διονύσων*** ἰδὲ Σβορώνου, Τὰ νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων. Τόμ. Α' σελ. τιδ - τις', τξδ', τπγ', υξ'.

[6] Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν προχείρως τὸν Αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν ἀφηρωΐσαντα τὸν εὐνοούμενον αὐτοῦ Ἀντίνοον τὸν Βιθυνόν, εἰς τιμὴν τοῦ ὁποίου διετάχθησαν ἀνὰ σύμπαν τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος νὰ ἱδρυθῶσι καὶ νὰ ἀποδίδωνται αὐτῷ θεῖαι τιμαί. Καὶ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ὑπάρχει ἕδρα φέρουσα ἐπιγραφὴν ***Ἱερέως Ἀντινόου Χορείου ἐκ τεχνειτῶν***, ὅρα ***Michel*** Recueil 868, 41 = CIA III 240-298.

Καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ δ' εὑρέθη ἄγαλμα Ἀντινόου ὑπὸ τύπον Διονύσου (***Th. Homolle*** ἐν Gazette des beaux Arts 1894 II, σελ. 454). Καὶ ἐν Θήβαις δ' ἐπίσης ὑπῆρχεν ἐπιγραφὴ ἐπιτύμβιος ἀναφερομένη εἰς γυναῖκά τινα, ὡς δεκάτην Μοῦσαν CIG VII, 2411. Κατὰ τὸν Παυσανίαν Η' 9, 7-8, ὅστις ἀναφέρει ὅτι ἐν Μαντινείᾳ μητροπόλει Βιθυνίου, πατρίδος τοῦ Ἀντινόου . . . *οἶκος δέ ἐστιν ἐν τῷ γυμνασίῳ Μαντινεῦσιν ἀγάλματα ἔχων Ἀντίνου καὶ ἐς τἆλλα θέας ἄξιος λίθων ἕνεκα οἷς κεκόσμηται, καὶ ἀπιδόντι ἐς τὰς γραφάς· αἱ δὲ Ἀντίνου εἰσὶν αἱ πολλαί, Διονύσῳ μάλιστα εἰκασμέναι.*

[7] *Ross* Inscr. Gr. Ined. 203; 207.

[8] CIG 2467.— *Ross* Inscr. 218.— Inselr. 1, 183.

[9] CIG 2480e Πρβ. Roscher's Lexikon ἐν λέξει Heros σ. 2547.

[10] *Körte* Katalog der boeotischen Skulpturen in Mitteilungen 3, 1878, 319 κέ..— *Roscher* Lexikon ἐν λέξει Heros σελ. 2558.

[11] ***Π. Καστριώτου*** Κατάλογος τῶν γλυπτῶν τοῦ Ἐθνικοῦ μουσείου ἀριθ. 1410, 1413, 1415, 1418 καὶ *Roscher* Lexikon ἐν λέξ. Heros σελ. 2486 κέ..— *Arndt-Amelung* Einzelaufnahmen antiker Skulpturen 1245, 2.

[12] Arch. Zeitung. 13, 5. Rev. arch. 1856, 44.— ***Kekule*** No 399. — ***Π. Καστριώτου*** Τὰ γλυπτὰ τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ μουσείου ἀρ. 1759.

Ἐτυπ. 3.11.11.

ὃν μετὰ θάνατον ἀφηρώϊσαν οἱ συμπολῖται αὐτοῦ, ὡς εὐεργέτην ἢ χορηγόν, δι' εὐεργεσίαν ἢ χορηγίαν, ἣν παρέσχεν ἐν τοῖς τελουμένοις ἐκεῖ Διονυσίοις [1], ἱδρύσαντες τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ καὶ ἀποθεώσαντες αὐτὸν ὡς θεὸν Διόνυσον, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω ἐν τοῖς περὶ τοῦ 'Αντινόου ἀναγραφεῖσι («*Διονύσῳ μάλιστα εἰκασμέναι*» Παυσανίας Η' 9, 8). 'Εν τοῖς Λεσβιακοῖς δὲ νομίσμασιν ἀπαντᾷ ὁ τύπος «***Λεσβῶναξ ἥρως νέος***» ὑπὸ μορφὴν Διονύσου (*T. E. Mionnet* Description des m. 3, 48, 116).

'Αθήνησι.

Παναγιώτης Καστριώτης.

[1] "Αγαλμα Διονύσου ὑπὸ τοιοῦτον τύπον νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντᾷ ἐν 'Ελλάδι, ἀλλ' ἐν τῇ Μεγάλῃ 'Ελλάδι καὶ ἰδίως ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ταραντίνων ἀπαντῶσι χρυσᾶ φύλλα ἐνεπίγραφα (πρβ. Ausonia III, 1909 σ. 142 κέ.) καὶ εἰδώλια ἐξ ὀπτῆς γῆς παριστῶντα νεκρόδειπνα (*Evans* Journal of Hell. Studies 1886, 2 κέ.).
Καὶ ἐπὶ ῥωμαϊκῆς σαρκοφάγου ὁ νεκρὸς παρίσταται ὑπὸ μορφὴν Διονύσου, ὡς ἡ ἐπιγραφὴ δηλοῖ (*Ross* Arch. Aufsätze 1, 51). 'Ο Kaibel σημειοῖ ἐν ἐπιγραφῇ 705, πρβ. 821.

'Αρχαιολογικὰ φροντίσματα

ὑπὸ

Στεφάνου Ν. Δραγούμη.

'Αρχαιολογικῆς 'Εφημερίδος 1910:

Α'). Θεσσαλικαὶ ἐπιγραφαὶ [Α. Σ. 'Αρβανιτόπουλος].

Σελίδες 333-339: "Οτι ἡ ὑπ' ἀρ. 1 ἐπιγραφή, ἥτις ἐν τούτοις ἀκριβῶς κατὰ τὸ χάραγμα ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου εἰς τὸ μικρογράμματον κείμενον, περιέχει ἐν στίχῳ 24ῳ ὀφθαλμοφανῆ ἀνωμαλίαν εὐκόλως διαγινώσκει ὁ νοῦς τοῦ μετὰ προσοχῆς ἀναγινώσκοντος κατὰ σειρὰν τοὺς στ. 10-30 ὡς ἑξῆς·

«[10] 'Επειδὴ 'Αριστοκλῆς 'Αριστοκλέους Λαρισαῖος καὶ ἐν ἄλλοις μὲν τὰς ἀφ' αὐτοῦ παρείσχηται χρείας· καὶ . . . σπουδῆς καὶ φιλοτιμίας οὐδὲν ἐνλέλειπται· [15] καὶ . . . ἀναστρέφεται ἐπιεικῶς καὶ συνεκτικῶς ἐν τοῖς κριτηρίοις, ***τηρῶν*** ἅμα τὴν ἐγχειριζομένην αὐτῷ πίστιν· . . . καὶ μετὰ ταῦτα ***παρακληθεὶς*** [21] . . . ἐπέδωκεν ἑαυτὸν ἐπί τε τὰς δίκας τὰς τεθείσας κατὰ τὸ σύμβολον τὸ κείμενον Θεσσαλοῖς πρὸς Περραιβούς· ***καὶ εἰπόντος κρίσεις*** περὶ τῶν ἐκ τοῦ [25] ἔθνους μετὰ τῶν συμπαρακληθέντων μετὰ πάσης φιλοτιμίας· καὶ τοῦτο ἐποίησεν δωρεάν· ἵνα οὖν καὶ οἱ Θεσσαλοὶ φαίνωνται . . . . ἔδοξε κλπ.».

Τὸ ἐν στίχῳ 24ῳ «***καὶ εἰπόντος κρίσεις***» ἐκ τοῦ ἐν τῇ εἰκόνι σαφοῦς ΚΑΙΕΙΠΟΝΤΟΣΚΡΙΣΕΙΣ.

'Αλλ' ἡ ἐν γενικῇ πτώσει μετοχὴ «***εἰπόντος***» ἡ ἐν εὐθείᾳ τῇ σειρᾷ τοῦ λόγου ἐπακολουθοῦσα εἰς τὰς ἐν στίχοις 17 καὶ 19 «***τηρῶν***» καὶ «***παρακληθεὶς***» ταράσσει τὴν ὅλην τοῦ ψηφίσματος ὁμαλότητα καὶ ἀποτελεῖ διὰ τοῦτο ἐκβλητέαν παραφωνίαν. Πρόδηλον δ' ὅτι ἢ ἐνεγράφη κατ' ἀβλεψίαν τοῦ συντάξαντος ἢ μᾶλλον ἐκ παραναγνώσεως ἐν τῇ χαράξει τοῦ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ χαράκτου ὑποδείγματος, ὅπερ οὐχὶ ἀπιθάνως εἰκάζομεν ὅτι εἶχεν οὕτω· ΚΑΙΕΙΠΩΝΤΑΣΚΡΙΣΕΙΣ [1].

«***Καὶ εἰπὼν τὰς κρίσεις***»: Τὸ καλῶς ἔχον τῆς διορθώσεως στηρίζει καὶ ἡ παρατήρησις ὅτι πρὸ τῆς λέξεως «***κρίσεις***» ὁ λόγος ὑπαγορεύει χρῆσιν ἄρθρου· ἐπὶ ὡρισμένων δικῶν — «***τὰς δίκας***» — καθ' ὡρισμένον σύμβολον τεθεισῶν — «***τὰς τεθείσας κατὰ τὸ σύμβολον*** κλπ.» — ἐζητοῦντο, οὐχὶ ἀορίστως κρίσεις, ἀλλ' «***αἱ κρίσεις***», ἡ κρίσις, ἡ ἀπόφασις τοῦ 'Αριστοκλέους μετὰ τῶν συμπαρακληθέντων.

Σελίδες 341-344: Εἰς ἐνίσχυσιν τῶν λόγων, δι' οὓς ὀρθὴ φαίνεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου συμπλήρωσις τοῦ 6' στίχου τῆς ὑπ' ἀρ. 2 ἐπιγραφῆς οὕτω· «***Λαρισαίω***]ν ***τὸ κοινόν***», ἴσως δὲν εἶναι ἄχρηστος

[1] 'Αλλὰ καί: ΚΑΙΕΙΠΕΝΤΑΣΚΡΙΣΕΙΣ = *καὶ εἶπεν τὰς κρίσεις* ἤθελεν ἔχει καλῶς.

ἡ παρατήρησις ὅτι κατὰ τρόπον ἀνάλογον καὶ ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ «*δῆμοι*» προσωνυμοῦντο καὶ αἱ κατὰ κώμας ὑποδιαιρέσεις αἱ συναποτελοῦσαι ἐν ἀθροίσματι τὴν τοῦ «*δήμου Ἀθηναίων*» πολιτείαν.

Σελίδες 361-363: Τοῦ ῥήματος *ὀνοματίζειν* χρῆσις ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ. Ἀλλ' ἰδίως ἀξία προσοχῆς ἡ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὑπ' ἀρ. 7 θέσις τῆς λέξεως «*ὀνοματισμὸς*» ἐπὶ καταγραφῆς ἀπελευθέρων «*σωμάτων*» κατ' ἀντιπαραβολὴν πρὸς τὸ ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἐμφανιζόμενον ἔθος τοῦ δηλοῦν τοὺς ἀνθρώπους (γενικῶς) διὰ τῆς λέξεως «ὀνόματα»: «*ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν*» [Πράξεων τῶν Ἀποστόλων Α' 15][1]: ὄχλος ὀνομάτων = πλῆθος ἀνθρώπων. Ἐξ οὗ καὶ τὰ σημερινὰ παρὰ τῷ χύδην λαῷ «*νομάτος-νομάτοι-νοματαῖοι-νομάτους-νοματαίους*».

Β'). Ἄλλη βάσις Ξενοφίλου ἐκ Λυκοσούρας [Φρ. Χίλλερ]. *Σελ. 395-396:*

Ἴσως προτείνει τις εἰκασίαν πιθανὴν συμπληρῶν μέρος τοῦ ἐν Α' Β' Γ' ἀφεθέντος διπλοῦ κενοῦ ὧδε·

Ξενό]φι[λος Δαμοφῶντος] Μεσ[σά]νιος τὸ[ν ἀδελφ]ὸν ἀ[νέθηκεν (δεῖνα) Δ]εσποίν[αι.

Ἀλλὰ καὶ ἐν στίχῳ 3ῳ τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς ἴσως ἐνδείκνυται ἀντικατάστασις τοῦ εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἀρχῆς τεθέντος ὀνόματος «*Ἀρτέμιδ*]*ι*» τοιαύτη· «*Δεσποίνα*]*ι*». Ὀκτὼ γράμματα ἀντὶ ἑπτά.

Γ'). Ἀνάθημα Ἀρτέμιτι Πασικράτᾳ ἐν Ἀμβρακίᾳ [Σ. Ν Δραγούμης]. *Σελ. 397-398:*

Ὁ τύπος ***Ἀρτέμιτι*** ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ κατὰ θάλασσαν γείτονι τῆς Ἀμβρακίας Κερκύρᾳ (ἐχούσῃ καὶ πρόξενον ἐψηφισμένον «***Πανσανίαν Ἀττάλου Ἀμβρακιώτην***») ὅπου βλέπομεν μῆνα *Ἀρτεμίτιον* (***Μουστοξύδης,*** Delle cose Corciresi, I [1848] σελ. 164 κέ., ἐπιγραφὴ Ι στίχ. 62, 92, 97 καὶ ἐν ὑποσημειώσει. Πρβ. αὐτόθι ἐν σελ. 221 ἐπιγρ. LIII: *Ἀρτ*]*άμιτι* ὅσα ὀρθὰ περὶ τοῦ τύπου ***Ἀρτέμιτι*** λέγει ὁ σοφὸς Κερκυραῖος μνημονεύων καὶ τῶν *Χρ. Φιλητᾶ* «Παρατηρήσεων εἰς ζακυνθίαν ἐπιγραφήν»). Ἀλλὰ καὶ μιᾶς τῶν Ἐχινάδων νήσου τὸ ὄνομα «***Ἀρτεμίτα***» (Στράβωνος Α' 59) ἔρχεται εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ τύπος ***Ἀρτέμιτι*** ἐπεκράτησε κατὰ τὴν παραθαλασσίαν Αἰτωλοακαρνανικὴν πλευρὰν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς προσκειμένας αὐτῇ νήσους. Καὶ ἐν Κυρήνῃ δὲ μνημονεύεται ἑορτὴ *Ἀρτεμίτια*, καὶ ὄνομα δύο ἢ τριῶν πόλεων *Ἀρτεμίτα*, καὶ *Ἀρτεμιτηνὸς* καὶ *Ἀρτεμιταῖος* ὁ πολίτης. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ Adolf Wilhelm νεωστὶ δημοσιευθεῖσα ἐκ Σπάρτης ἐπιγραφὴ (ἐν Neue Beiträge zur griechischen Inschriftenkunde, Wien 1911, erster Teil σελ. 32-3) ἔχει *ψηφί*]*σματα Ἀρτεμιτίου* (μηνὸς δηλ.) *τᾶς Α*, ὡς δεικνύει σαφῶς ὁ παρηρτημένος φωτοτυπικὸς πίναξ Ι.

Δ'). Πειραϊκαὶ Ἀρχαιότητες [Ἰάκ. Χ. Δραγάτσης]. *Σελ. 73-74.* — ***Ἐπιγραφικὰ [Σπ. Βάσης].*** *Σελ. 399-400:*

Τολμητέα τρίτου παρέμβασις πρὸς ὑποβολὴν ἄλλης ἀναγνώσεως;

Ε]ὖ τὸ χρεὼν εἵμαρται. Ὅρα τέλος ἡμέτερον νῦν.

Εὖ εἵμαρται τὸ εἱμαρμένον τέλος ζωῆς. — Καλὰ ὥρισεν ἡ εἱμαρμένη τὴν ἔκτισιν τοῦ κοινοῦ χρέους. Ἴδε νῦν τὸ ἡμέτερον τέλος [2].

Ἡμεῖς γάρ, τρεῖς ὄντε(ς), πατήρ, ὗὸς θυγάτηρ τε,
θνήισκομεν Αἰγαίου κύμασι πλαζόμενοι.

Πικρᾶς εἰρωνείας διαμαρτυρία κατὰ τῶν ἀμειλίκτων ὁρισμῶν τοῦ πεπρωμένου; Ἢ ἀπόφθεγμα γαληνίου φιλοσοφικῆς ψυχῆς; Τοῦτο μᾶλλον, ἂν ἡ ἔντονος παρεμβολὴ τοῦ ὁρισμοῦ «*τρεῖς ὄντες*» ἐμφαίνῃ, ὡς φρονοῦμεν, δεσπόζουσαν τὴν ἰδέαν, ὅτι ἀχώριστοι καὶ οἱ τρεῖς, πατήρ, υἱός, θυγάτηρ, κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, βουλῇ τῆς εἱμαρμένης, συναπέθνησκον εἰς οὐδένα ὄπισθεν αὐτῶν καταλείποντες πένθος.

Μετὰ τὴν τοιαύτην κρίσιν ἐπιμείνας εἰς τὴν ἀνίχνευσιν ἐπὶ τοῦ ἐν σελ. 73 φωτογραφικοῦ ἀπεικονίσματος, νομίζω ὅτι διέκρινα ἀμυδρῶς λευκάζον ἴχνος Ε ὁμοιάζοντος ἰδίως πρὸς τὸ τοῦ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 4ου στίχου ΤΕ. Ὁμοίως λευκάζοντα φαίνονται καὶ τὰ ἴχνη τοῦ ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ γράμ-

[1] Ἴδε καὶ E. Sophocles, Lexicon of the rom and byz. periods etc. ἐν λ. ὄνομα 4.

[2] *Σουΐδας*, ἐν λ. *χρεών* «εἱμαρμένον [,] τέλος ζωῆς. *Αἰλιανός· ἐπεὶ δὲ ἐς γῆρας ἀφίκετο, τὸ κοινὸν τῇ πεπρωμένῃ χρεὼν ἐξέτισε*».

ματος Η, καὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἡμίσεος τοῦ α΄ στοιχείου (Γ) τοῦ τετάρτου στίχου, καὶ τοῦ Θ τῆς λέξεως «θυγάτηρ» (τὸ τετριμμένον Θ τοῦ ἐν τῷ ε΄ στίχῳ «θνήισκομεν» οὐδόλως διακρίνεται) καὶ τοῦ ἀρχικοῦ Κ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ.

Τεκμήριον ἄξιον σημειώσεως ἀναγράφομεν ὅτι μόνον εἰς τοῦ τρίτου στίχου τὸ τέλος ἐναπολείπεται κενὸς χῶρος ἑνὸς γράμματος, εὐθὺς μετὰ τὰ γράμματα ΟΝΤΕ, χῶρος δεκτικὸς τοῦ ζητουμένου σ. Μάλιστα δὲ καὶ διακρίνεται ἐκεῖ, εἰς τὸ αὐτὸ τῆς ἄνω κεραίας τοῦ Ε ὕψος γραμμή, ἥτις, ἂν βεβαιωθῇ οὐχὶ τυχαῖον χάραγμα, δύναται νὰ ληφθῇ ὡς ἀνήκουσα εἰς *σίγμα*, κατ᾽ ἀβλεψίαν ἀφεθὲν ἀσυμπλήρωτον· διότι οὕτως ὁριζόντιον ἔχει τὴν ἄνω κεραίαν καὶ τὸ *σ* τοῦ «κύμασι» καὶ τοῦ «θνήισκομεν» ἐν τῇ ἀμελῶς κεχαραγμένῃ ἐπιγραφῇ.

Ἐν Κηφισιᾷ, κατὰ Ἰούλιον 1911.

Στέφανος Ν. Δραγούμης.

Θεσσαλικαὶ ἐπιγραφαὶ

ὑπὸ

Ἀποστόλου Σ. Ἀρβανιτοπούλλου.

Τῶν ἡμετέρων ἀνεκδότων Θεσσαλικῶν ἐπιγραφῶν ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη τὰς μὲν Α΄) ἀπ᾽ ἀριθ. 1-25 ἐκ *Λαρίσης τῆς Πελασγίδος* ἐν τῇ *Ἀρχ. Ἐφημ.* 1910 σελ. 331-382 (πρβ. καὶ σελ. 407-408), τὰς δὲ Β΄) ἀριθ. 26-50 ἐκ *Λαρίσης τῆς Πελασγίδος, Μοψίου, Λαρίσης ἐπὶ τῇ Ὄσσῃ, Ὁμολίου, Ἄτραγος, Ἑρμίτσι Θεσσαλιώτιδος, Θαυμακῶν, Πυράσου* ἢ *Φθιωτίδων Θηβῶν, Ἰωλκοῦ, Μαγνησίας* πόλεως ἢ *Λυφοκάστρου* καὶ *Φαρσάλου* ἐν τῇ *Revue de Philologie* 1911 σελ. 123 κέ., 282 κέ..

Γ΄). Ἐπιγραφαὶ Γόννων Περραιβίας.

Ἐνταῦθα δημοσιεύομεν ἐν ἀριθμητικῇ συνεχείᾳ τὰς ἐπιγραφάς, ἃς εὕρομεν ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας δι᾽ ἡμῶν γενομέναις τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1910 ἀνασκαφαῖς καὶ ἐρεύναις ἀνὰ τὰ ἐρείπια τῶν *Γόννων*, μάλιστα δ᾽ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν παρὰ τὸν εὑρεθέντα ἐκεῖ ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος· περὶ τούτου, περὶ τῆς τοπογραφίας καὶ ἱστορίας τῆς πόλεως ταύτης βλ. ***Πρακτικὰ*** τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας 1910 σελ. 241-264.

Αἱ μέχρι τοῦδε γνωσταὶ ἐκ Γόννων ἐπιγραφαὶ ἔχουσι δημοσιευθῇ ἐν IG IX² 1040-1055· ἀλλ᾽ αὗται προέρχονται κατὰ μέγιστον μέρος, πρὸ πάντων αἱ ἀπελευθερωτικαί, ἐκ τῆς θέσεως ***Τσιούρβα Μαντριά***, κειμένης εἰς ἀπόστασιν δύο περίπου ὡρῶν Βορειοδυτικῶς ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Γόννων· ἐκ τούτου δ᾽ εἶναι ἀμφίβολον ἂν δύνανται ὀρθῶς πᾶσαι νὰ καταριθμῶνται ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν Γόννων (πρβ. ***Πρακτικὰ*** 1910 σελ. 243), καίτοι ἡ πόλις αὕτη κατεῖχε περιοχὴν καὶ πολὺ περαιτέρω τῆς μνημονευθείσης θέσεως. Ἓν ἄρτιον ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ἐδημοσίευσεν ὁ Kern, *Die Inschriften von Magnesia am Maeander* 1900 σελ. 24 ἀρ. 33, δὲν περιέλαβε δ᾽ αὐτὸ ἐν ταῖς IG IX². Ἕτεραι ἐκ Γόννων ἐπιγραφαὶ δεδημοσιευμέναι δὲν εἶναι ἡμῖν γνωσταί.

Διατηροῦνται δ᾽ αἱ κάτωθι δημοσιευόμεναι ἐπιγραφαὶ ἐν τῷ ἑτέρῳ τῶν Δημοτικῶν Σχολείων τοῦ Δερελί, ἠριθμημέναι ἐν Εὑρετηρίῳ. Τόπον εὑρέσεως αὐτῶν διάκρινον τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος, ἂν μὴ ἄλλος ἀναγράφηται εἰδικῶς.

α΄). Ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαί.

Ἀριθ. 51 (εἰκ. 1). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος [1] ἐκ δύο τμημάτων συναρμοσθεῖσα ἀκέραιος

[1] Πασῶν τῶν πλακῶν τούτων τὸ μάρμαρον εἶναι εὔθρυπτον χον-

πλὴν κάτω κατὰ τὴν δεξιὰν μάλιστα γωνίαν μικρᾶς ἀποκοπῆς· ἄνω λήγει εἰς ἐλαφρῶς προέχον ἀέτωμα μετ' ἀκρωτηρίων, εἰργασμένων κοίλων διεδρικῶς τὰ ἔσω, ὧν τὸ μέσον μόνον ἐσώθη· ἐπὶ τοῦ μέσου τοῦ τυμπάνου ὑπάρχει ἀβαθῶς ἐκτετυπωμένη ἀνάγλυφος ἀσπὶς κυκλικὴ μετ' ἄντυγος. — Ὑψ. 1·145, πλ. τοῦ γείσου 0·278, τῆς στήλης κατωτάτω 0·28, πάχ. 0·08 (*ἀριθ. Εὑρετ.* ***122. 122α***).

Εὐθὺς ὑπὸ τὸ γεῖσον ἐχαράχθη βαθέως καὶ καλῶς ἡ πρώτη ἐπιγραφή· ὕψ. γραμμ. 0·008-0·019, διάστιχ. 0·004. Ὑπ' αὐτὴν μετὰ κενὸν διάστημα 0.408 ἐχαράχθη ὁμοίως καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς πιθανῶς χειρὸς τοῦ αὐτοῦ ὕψ. καὶ διαστίχ. 0·007 ἑτέρα ἐπιγραφή, ἥτις εἶναι βεβαίως συνέχεια τῆς πρώτης.

Δὲν ἐχαράχθη δὲ αὕτη εὐθὺς ὑπὸ τὴν πρώτην, ἵνα μὴ συμπέσῃ ἐπὶ ***γραπτῆς παραστάσεως*** τῆς στήλης: διότι ἐν τῷ μνημονευθέντι κενῷ διαστήματι διεκρίναμεν φθοράν, ἣν ἀφίνουσιν ἐξαλειφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ χρόνου βαφαί, καθ' ἃ εἴπομεν ἐν *Ἀρχ. Ἐφημ.* 1908, σ. 53 κέ.. — περὶ ἀναθηματικῶν γραφῶν βλ. *Ἀρχ. Ἐφημ.* 1908, 36 καὶ 1910, 378.

Τὸ ἐν τέλει τοῦ στίχ. 4 Ι εἶναι ἡ κάθετος κεραία τοῦ φ τοῦ ἀκολούθου ὀνόματος, ὅπερ μεταγνοὺς ὁ χαράκτης ἀφῆκεν, ἀναγράψας τὸ ὅλον ὄνομα ἐν στίχ. 5 διὰ τὴν συμμετρίαν.

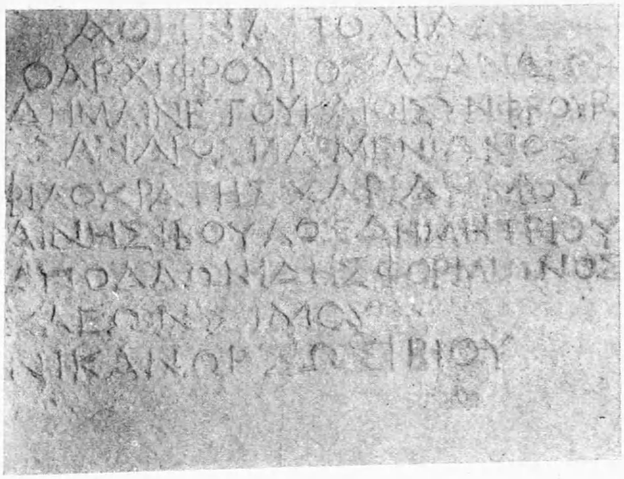

Εἰκὼν 1 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 51.
Ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ Γόννων.

Ἀθηνᾶ Πολιάδι·
ὁ ἀρχιφρουρὸς Ἄσανδρος
Δημαινέτου καὶ οἱ σύνφρουρο[ι
Ἄσανδρος Παρμενίωνος ⟨Ι⟩
Φιλοκράτης Χαριδήμου
Αἰνησίβουλος Δημητρίου
Ἀπολλωνίδης Φορμίωνος
Κλέων Σίμου
Νικάνωρ Σωσιβίου.

Κριτόλαος Κλεομένου
Νίκαιος Νικάνδρου
Ἀριστοφάνης Κριτολάο[υ
Παρμενίων Μνασέου.
(κενὸν 0·29)

Στίχ. 1. — Ἡ θεὰ ὀνομάζεται ἐν τοῖς κάτωθι ψηφίσμασιν ἀρ. 64 κέ. πάντοτε καὶ μόνον ***Ἀθηνᾶ ἡ ἐν ἀκροπόλει***, σπανίως ἁπλῶς Ἀθηνᾶ ὡς καὶ ἐν ἀριθ. 52, ἐν δὲ ἀριθ. 57 φαίνεται ὅτι ἐπονομάζεται ἡ αὐτὴ ποιητικώτερον ***ὁπλοφόρος Παλλάς***, δι' ὃν λόγον ἐκεῖ ἀναφέρομεν.

Στίχ. 2-5. — Τὸ αὐτὸ ἀξίωμα ***ἀρχιπρουρείσας*** ἢ ***ἀρχιφρουρήσας*** καὶ ***σύνπρουροι*** ἢ ***σύνφρουροι*** ἀπαντᾷ ἐν ἐπιγραφαῖς τοῦ Μοψίου, πόλεως κειμένης ἀπέναντι Ἀνατολικῶς τῶν Γόννων εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας περίπου ὥρας ἀπ' αὐτῶν κατὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Πηνειοῦ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ὑπωρειῶν τῆς Ὄσσης, ἧς τὸ τμῆμα τοῦτο φαίνεται ὅτι ἐκαλεῖτο ὁμωνύμως τῇ πόλει Μόψιον ὄρος. Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι ἐπίσης ἀναθηματικαὶ τῇ Ἀρτέμιδι, τῷ Λευκάτᾳ, τῷ Φαεσφόρῳ ἢ Φωσφόρῳ, τῷ Εἴρουι Αἰνέᾳ καὶ ἴσως τῷ Διὶ Φερφερέτᾳ ἢ Περφερέτᾳ (IG IX² 1058-1065· πρβ. 1057· *Revue de Phil.* 1911, ἀριθ. 31. 32).

δρόκοκκον λευκὸν ἢ ὑπόμελαν λέγεται ὅτι ὅλως ὅμοιον ὀρύσσεται καὶ σήμερον ἐγγὺς τοῦ χωρίου ***Μπαμπᾶ*** κατὰ τὴν εἴσοδον τῶν Τεμπῶν, εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας περίπου ὥρας Βορειοανατολικῶς τῶν Γόννων, ἔνθα καὶ παλαιαὶ λιθοτομίαι μαρμάρου παρατηροῦνται, ἃς ὅμως ἡμεῖς δὲν εἴδομεν ἐν τοῖς ἐγγὺς τῶν πέριξ· τοὐναντίον ἐπὶ τοῦ μεσαίου βουνοῦ τῶν Γόννων, ἐπὶ τοῦ λόφου ***Μπεσὶκ-Τεπὲ*** καὶ εἰς τοὺς ἐγγυτάτω πρόποδας τοῦ κάτω Ὀλύμπου εἴδομεν ἤδη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὀρυχθὲν μάρμαρον ὅμοιον· εἶναι δὲ καὶ τὸ νῦν ὀρυσσόμενον καὶ τὸ τῶν ἀρχαίων πλακῶν οὐχὶ καλὸν οὐδὲ διαρκὲς εἰς τὰς ἐπηρείας τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἀνάλογοι στρατιωτικαὶ βεβαίως ἀρχαὶ ἦσαν ἐν Φθιώτισι Θήβαις οἱ **ἀρχέσκοποι** μετὰ τῶν **συσκόπων** (IG IX² 1322, *Πρακτικὰ* 1908 σελ. 173), γνωστοὶ ἐξ ἐπιγραφῶν εὑρεθεισῶν ἐπίσης ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως παρὰ τὸν ναὸν τῆς καὶ ἐκεῖ Ἀθηνᾶς Πολιάδος.

Πιθανῶς καὶ οἱ **ττολίαρχοι** μετὰ τοῦ **ἀρχιττολιαρχέντος** τῶν Φαλάννων (IG IX² 1233) πέντε ἐν ὅλῳ, ὧν ἐσώθη ἀνάθημα τῇ Ἀθηνᾷ Πολιάδι ἐπίσης, ἦσαν ὅμοιαι ταῖς προηγουμέναις ἀρχαί, ἀναλογοῦσαι πᾶσαι πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις περιπόλους [1]. Πλείονα περὶ τούτων βλ. ἐν τέλει τῆς παρούσης μελέτης ἐν τοῖς περὶ τῆς ***Γοννέων πολιτείας.***

Ὅτι οἱ φρουροὶ οὗτοι καὶ ἀρχιφρουροὶ ἀπετελοῦντο ἐκ νέων τῶν τὰ πρῶτα φερουσῶν οἰκογενειῶν, ἀποδεικνύει πρῶτον ὁ ***Ἄσανδρος Δημαινέτου*** ἀπαντῶν ὡς ταγὸς ἐν τῷ κατωτέρω ἀριθ. 69 δημοσιευομένῳ ψηφίσματι, ἐν ἄλλοις δὲ ὡς ταμίας πιθανῶς. Ἴσως ἀδελφὸς αὐτοῦ ἦτο ὁ στρατηγὸς τῶν Περραιβῶν ***Δημήτριος ὁ Δημαινέτου Γοννεὺς*** περὶ τοὺς ὀλίγον μετὰ τὸ 178 π. Χρ. χρόνους, ἀπαντῶν ἐν ψηφίσματι τῶν Κορκυραίων *Dittenberger* Syll.² 453=IG IX¹ 689. Δεύτερον ὁ φρουρὸς ***Φιλοκράτης Χαριδήμου*** ἐν στίχ. 5 φαίνεται ὧν πατὴρ τοῦ ἱερομνήμονος τῶν Περραιβῶν ἐν Δελφοῖς τῷ 130-129 π.Χρ. ***Χαριδήμου Φιλοκράτους Γοννίου***, περὶ οὗ IG II 551 στίχ. 66 καὶ Pomtow, *Pauly-Wiss. Real-Encycl. IV* 2691.

Στίχ. 4-13. — Πολλοὶ τῶν λοιπῶν φρουρῶν λανθάνουσιν ὡς ταγοί, ταμίαι, γραμματεῖς ἢ κριταί· περὶ ἑκάστου τούτων γενήσεται λόγος εὐθέτως ἐν τοῖς κάτωθι δημοσιευομένοις ψηφίσμασι.

Σημειωτέον ἐν τέλει ὅτι οὐ μακρὰν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως διακρίνονται ἐρείπια οἰκοδομήματος ἰσχυροῦ, πιθανῶς στρατῶνος, ἔνθα διέμενον οἱ φρουροὶ οὗτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς θητείας αὐτῶν, ὅπερ φαίνεται ἐνιαύσιον. Θὰ ἦσαν δὲ τὸ ὅλον ἕνδεκα μετὰ τοῦ ἀρχιφρουροῦ, ὡς φέρονται ἐπὶ τοῦ ἄνω ἀναθήματος.

Ἀριθ. 52. Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου τὸ ἄνω ἥμισυ περίπου σωθεῖσα· λήγει ἄνω εἰς ἀέτωμα μετ' ἀκρωτηρίων ἀποκοπέντων ἢ ἀποσχισθέντων τὰ πολλά· ἐπὶ τοῦ μέσου τοῦ τυμπάνου ὑπάρχει ἀσπὶς οἵα ἐπὶ τοῦ προηγουμένου. — Ὕψ. 0·263, πλάτ. 0·275, πάχ. 0·11 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 44).***

Εὐθὺς ὑπὸ τὸ γεῖσον ἐχαράχθη ἀβαθῶς καὶ σχεδὸν καλῶς ἡ ἐπιγραφή· ὕψ. γραμμ. 0·009-0·019·

ϽΙΦΡΟΥΡΟΙΑΘΗΝΑΙ   ο]ἱ φρουροὶ Ἀθηνᾶι.

Ἐκ ταύτης φαίνεται ὅτι τὸ ἐπίσημον ὄνομα τῶν περιπόλων ἦτο **φρουροί**, ὠνομάζοντο δὲ **σύνφρουροι**, συνήθως ὁσάκις προσετίθετο ὁ ἀρχιφρουρός.

Τὸ ἐπίθετον τῆς θεᾶς παρελείφθη ἢ ὡς τοῖς πᾶσι γνωστὸν καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τόπου θέσεως τῆς στήλης δῆλον, ἢ διότι εὐθὺς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν κατὰ τὸ νῦν λεῖον διάστημα τῆς στήλης ὑπῆρχε **γραπτὴ παράστασις**, ὡς ἐπὶ τῆς προηγουμένης. Δυνατὸν ἄρα ὑπὸ τὴν παράστασιν κατὰ τὸ ἐλλεῖπον τῆς στήλης νὰ εἶχεν ἐπιγραφῇ καὶ τὸ ***Πολιάδι*** καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δέκα φρουρῶν.

Ἀριθ. 53. Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος ἀμφοτέρωθεν ὁμοίως λεία εἰργασμένη, ὡς ἡ κατωτέρω ἀριθ. 61 καὶ μετ' ἀετώματος, διπλοῦ γείσου καὶ ἀκρωτηρίων ἀποτριβέντων. — Ὕψ. 0·28, πλάτ. 0·325, πάχ. 0·10 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 129).***

Ἐπὶ τοῦ γείσου φαίνεται ὅτι ἔφερεν ἐπιγραφήν, ἀποτριβεῖσαν ὡς ὅλη ἡ στήλη ἐκ τῆς ἐν ὑπαίθρῳ πάλαι ἐκθέσεως· ἔμπροσθεν διεκρίναμεν ἴχνη ἀβαθῶς κεχαραγμένων γραμμάτων ὅλως συγκεχυμένων·

. . . . . Ρ . . . . .   οἱ φρου]ρ[οὶ Ἀθηνᾶι;

Ἀριθ. 54. Τμημάτιον ἀπεσχισμένον ἐκ στήλης λευκοῦ χονδροκόκκου μαρμάρου ἄνω καὶ ἀριστερὰ ἀκέραιον· ἄνω λήγει εἰς ἐλαφρῶς προέχον γεῖσον.—Ὕψ. 0·046, πλάτ. 0·096, πάχ. 0·025 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 62).***

Ἐπὶ τοῦ γείσου ἐχαράχθη βαθέως καὶ ἐπιμελῶς ἐπιγραφὴ μονόστιχος, ἧς ἡ συνέχεια θὰ ἔκειτο ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀντηρίδος εὐθὺς ὑπὸ τὸ γεῖσον· ὕψ. γραμμ. 0·015·

/ ϽΗΝ. . . . . .   Ἀθ]ην[ᾶι Πολιάδι.

Ἀριθ. 55. Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου καί που ὑπομέλανος, ὀλίγον ἄνω κατὰ τὰς γωνίας ἀπο-

[1] Ἴσως ἐν Ἀζωρίῳ οἱ αὐτοὶ φρουροὶ ἐκαλοῦντο ὁπλοφόροι· πρβ. IG XII⁸ 178 *ἀπὸ Ἀζωρίου στρατηγὸς Τριπολι[τῶν] καὶ ὁπλοφόρος Παρμενίσκος* (ἡ παραπομπὴ δι' ἄλλο ζήτημα παρὰ Kip. *Thessalische Studien* 1909 σελ. 122 σημ. 5)· βλ. κατωτέρω ἀρ. 57.

κεκομμένη· ἄνω λήγει εἰς ὁριζόντιον γεῖσον, ὡς περίπου ἡ προηγουμένη, κάτω δὲ εἰς γόμφον ὕψ. 0·055 πρὸς ἔμπηξιν ἐν τόρμῳ βάθρου ἤ ἔν τινι τῶν ἐπὶ τῶν πέριξ τοῦ ναοῦ βράχων εὑρεθέντων βαθυσμάτων.—Ὕψ. μετὰ τοῦ γόμφου 0·345, πλ. 0·343, πάχ. 0·07 (*ἀριθ. Εὑρετ.* ***128***).

Ἐπὶ τοῦ γείσου ὑπάρχουσιν ἴχνη ἀβαθῶς κεχαραγμένης ἐπιγραφῆς·

.....Γ.....   Ἀθηνᾶι] Π[ολιάδι.

Τὸ λοιπὸν λεῖον διάστημα τῆς στήλης θὰ κατεῖχεν ὑπὸ μὲν τὸ γεῖσον ἐπιγραφὴ ἀποτριβεῖσα τελείως, ὑπ᾽ αὐτὴν δὲ ***γραπτὴ παράστασις***, ὡς ἐν ἀριθ. 51. 52 κττ..

Ἀριθ. 56. Στήλη μαρμάρου λίαν ὑπομέλανος ἀκέραιος· κάτω ἐν μέσῳ λήγει εἰς γόμφον, ὡς ἡ προηγουμένη, ἀποκοπέντα τὰ πολλά, ἄνω δὲ εἰς ὁριζόντιον ἐλαφρῶς προέχον γεῖσον. Τὸ σχῆμα τοῦτο ἀκριβῶς ἔχουσιν αἱ ἐν τῷ ἄντρῳ τῶν Νυμφῶν τῆς Ὄσσης εὑρεθεῖσαι στῆλαι, περὶ ὧν βλ. ΠΑΕ 1910 σελ. 183-184, καί τις νεωστὶ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ὁμολίου.—Ὕψ. 0·33, πλ. 0·315, πάχ. 0·05 (*ἀριθ. Εὑρετ.* ***50***).

Ἐπὶ τοῦ γείσου ἐχαράχθη λίαν ἀβαθῶς καὶ οὐχὶ ἐπιμελῶς ἡ ἐπιγραφή, ἀποτριβεῖσα πολλαχοῦ· ὕψ. γραμμ. 0·012, διάστιχ. 0·004·

ΑΘΗΝ .Π.ΛΙΑΔΙΕ..Η..ΟΣ
ΕΥΑΓ..ΛΟΥΙΕΡΗ.ΕΥΣΑΣ

Ἀθην[ᾶ] Πολιάδι Εὔ[δημ]ος
Εὐα[γγέ]λου ἱερη[τ]εύσας.

Ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως φαίνεται οὗτος γενόμενος ἱερεὺς τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος· διότι ἑτέρων θεῶν ἱερεῖς ἀναγράφουσι τὴν θεότητα (βλ. IG IX² 1040ˣ καὶ κατωτέρω ἀριθ. 63).

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν κατὰ τὸ λεῖον κενὸν διάστημα τῆς στήλης διεκρίναμεν κάτω ἀριστερὰ ἴχνη πορφυρᾶς βαφῆς πεπωρωμένα ἐκ συγκολλήσεως μετὰ πηλοῦ ἢ κόνεως, ὑπόλοιπα ὄντα ***γραπτῆς παραστάσεως***, ὡς ἐν 51 κττ..

Ἀριθ. 57. Βάθρον παραλληλεπίπεδον λευκοῦ εὐθρύπτου μαρμάρου καλοῦ, ἐκ τριῶν τμημάτων συναρμοσθέν, ὧν τὸ ἓν δὲν ἁρμόττει μέν που τοῖς ἄλλοις, ἀλλ᾽ ἀνήκει αὐτοῖς βεβαίως· μόνον δεξιὰ καὶ ὄπισθεν ἀποκεκομμένον· ἄνω καὶ κάτω λήγει ἐκ πασῶν τῶν πλευρῶν εἰς προέχον γεῖσον· ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας διατηρεῖται ἴχνος τοῦ ὀρθογωνίου ἀβαθοῦς τόρμου, ἐφ᾽ οὗ ἐγομφοῦτο πλίνθος μαρμαρίνου ἀγαλματίου, ᾧ ἴσως ἀνήκουσιν εὑρεθέντα τμήματα.—Ὕψ. 0·11, πλ. 0·32 τὸ ὁλικὸν σχεδόν, πάχ. σωθὲν 0·175 (*ἀριθ. Εὑρετ.* ***34***).

Ἔμπροσθεν μεταξὺ τῶν γείσων ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ ἐπιμελῶς ἡ ἐπιγραφή· ὕψ. γρ. 0·007-0·012, διάστιχ. 0·003·

.ΙΚΟΚΡΑ.ΟΥΣΠΑ
ΝΤΙΜΩΝΑΝΕΘΗΚΕΝ
ΟΣΟΠΛΟΦΟΡΩΙΠΑΛ
ΞΑΜΕΝΟΣ

Νι]κοκρά[τ]ους πα[ῖς Νίκαρχος ἀντὶ τῶ-
ν τιμῶν ἀνέθηκ[εν ὢν φρουρ- (ἢ φρουρὸς γενόμεν-)
ὸς ὁπλοφόρωι Παλ[λάδι εὐ-
ξάμενος. (τέρμα).

Συνεπληρώσαμεν ἐν στίχ. 1 ὡς ἄνω, διότι ἐν τῷ κατωτέρω ἀρ. 113 ψηφίσματι ἀπαντᾷ ***Νίκαρχος Νικοκράτου*** ὡς ταγός, ὧν πιθανῶς ὁ αὐτὸς τῷ ταμίᾳ τοῦ κατωτέρω ἀριθ. 73 ψηφίσματος καὶ τῷ ἐνταῦθα.

Φαίνεται ὅτι ὁ ἀναθεὶς τὸ ἄγαλμα ἔλαβε τιμάς τινας παρὰ τῆς πόλεως ὡς ἀγαθόν τι ποιήσας καὶ γενναῖον κατὰ τὴν θητείαν αὐτοῦ· μνήμων τούτου ἀνέθηκε δῶρον τῇ θεᾷ, ἣν ὀνομάζει ***ὁπλοφόρον Παλλάδα*** πιθανῶς, ὡς προστάτιν τῶν φρουρῶν, οἵτινες φαίνεται ὅτι ἐν Ἀζωρίῳ ἐκαλοῦντο ***ὁπλοφόροι*** ὡς εἴπομεν ἐν τοῖς ἄνω ἀριθ. 1 σημ. εἰς στίχους 2-5.

Ἀριθ. 58. Τμῆμα ἐκ βάθρου κυλινδρικοῦ μαρμάρου λευκοῦ χονδροκόκκου ἄνω καὶ ἔμπροσθεν ἀκέραιον, ὄπισθεν ἀπεσχισμένον, κάτω ἀποκεκομμένον· ἄνω λήγει εἰς ἐλαφρῶς προέχον ἁπλοῦν γεῖσον· ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας διετηρήθη ἴχνος τοῦ ἀβαθοῦς τόρμου, ἐν ᾧ ἐγομφοῦτο πλίνθος συμφυὴς ἀγαλματίου μαρμαρίνου, ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ. —Ὕψ. 0·18, πλάτ. 0·075, πάχ. 0·12 (*ἀριθ. Εὑρετ.* ***61***).

Ἐπὶ τοῦ γείσου ὑπῆρχεν ὁ πρῶτος στίχ. ὑπ᾽ αὐτὸ δ᾽ οἱ λοιποὶ δύο τῆς ἐπιγραφῆς, βαθέως καὶ οὐχὶ

ἐπιμελῶς κεχαραγμένης· ὕψ. γραμμ., διατηρούντων καλῶς τὴν πορφυρᾶν αὐτῶν βαφήν, 0·013-0·025, διάστιχ. 0·006·

ΝΑΙ///	Ἀθη]νᾶι [Πολιάδι
ΜΕΝΙ	Παρ]μενί[σκος(ων)
)ΟΚΛΕ	Σο]φοκλέ[ους ἀνέθηκεν.

Ἀριθ. 59. Τμῆμα ἀπεσχισμένον ἐκ μικροῦ βωμοῦ λευκοῦ χονδροκόκκου μαρμάρου ἄνω καὶ ἀριστερὰ ἀκέραιον· ὁ βωμὸς ἦτο κυβικὸς λήγων ἄνω μὲν καθ᾽ ὅλας τὰς ἕδρας εἰς ἀέτωμα μετ᾽ ἀκρωτηρίων, ἐπὶ δὲ τῆς ἄνω ἐπιφανείας ἐσχηματισμένος κυλινδρικὸς καὶ ὀλίγον κοῖλος τὰ ἔνδον. — Ὕψ. 0·09, πλ. 0·08, πάχ. 0·05 (**ἀριθ. Εὑρετ. 63**).

Ἔμπροσθεν ὑπὸ τὸ γεῖσον ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ καλῶς ἡ ἐπιγραφή· ὕψ. γραμμ. 0·014·

ΑΘΙ	Ἀθ[ηνᾶι Πολιάδι.

Ἀριθ. 60. Ἀριστερὸν κάθετον ἥμισυ βωμοῦ καθ᾽ ὅλα ὁμοίου τῷ προηγουμένῳ· ἐπὶ τοῦ μέσου που τῆς ἔμπροσθεν ἐπιφανείας ὑπάρχει ἐκτύπως ἀναγεγλυμμένον βουκράνιον, ἐπὶ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἕδρας ὁμοίως κυκλοτερὴς ἀσπίς· καὶ κάτω λήγει εἰς προέχον γεῖσον. — Ὕψ. 0·223, πλ. 0·10, πάχ. 0·165 (**ἀριθ. Εὑρετ. 19**).

Διετηρήθη ἄνω ἐπὶ τοῦ γείσου ἀρχὴ ὀνόματος· ὕψ. γραμμ. 0·012 βαθέως καὶ καλῶς κεχαραγμένου·

Ε	Ἐ[. . . δεῖνα ἀνέθηκεν].

Τὸ ὄνομα τῆς θεᾶς φαίνεται ὅτι δὲν εἶχε γραφῆ, κατάδηλον ὂν ὡς ἐν ἀριθ. 56.

Ἀριθ. 61. Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου ἀκέραιος πλὴν μικρᾶς κάτω ἀποκοπῆς· ἄνω λήγει ἀμφοτέρωθεν, ἔνθα εἶναι ἐπίσης λεία ἐξειργασμένη, ὡς ἡ ἐν ἀριθ. 53, εἰς ἀέτωμα ἐφθαρμένον τὰ πολλά. — Ὕψ. 0·365, πλ. 0·195, πάχ. 0·09.

Εὕρομεν αὐτὴν κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1910 ἐν τῇ οἰκίᾳ Παναγ. Βαλαῆ ἐν Δερελί, ὅστις λέγει ὅτι εὗρεν αὐτὴν ἔξω τῶν τειχῶν τῶν Γόννων Ἀνατολικῶς· ἤχθη εἰς τὴν Ἀρχαιολ. Συλλογὴν καὶ φέρει **ἀριθ. Εὑρετ. 136**.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ ἐπιμελῶς ἱκανὸν ὑπὸ τὸ γεῖσον· τὸ μεταξὺ ἄρα θὰ κατεῖχε *γραπτὴ κορωνίς*, ὡς ἐπὶ τῶν στηλῶν τῶν Παγασῶν· ὕψ. γραμμ. 0·008-0·014, διάστ. 0·01·

ΜΕΝΕΠΟΛΙ	Μενέπολι[ς
ΜΑΜΑΛΛΑΙΑ	Μαμαλλαία
ΕΝΝΟΔΙΑΟΝΕΘΕΙΚΕ	Ἐννοδία ὀνέθεικε.

Τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς ἦτο ***Μαμάλλας*** περιέργως ἐσχηματισμένον· ὑπάρχει ὄνομα ***Μάλλος*** ἐν Θεσσαλικῇ ἐπιγραφῇ IG IX² 1098, ἐξ οὗ δυνατὸν νὰ ἐσχηματίσθη δι᾽ ἀναδιπλασιασμοῦ (πρβ. σημερινὰ Κοκὸς = Κωνσταντῖνος κττ.) τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος· εὑρέθη καὶ ὄνομα ***Ἀμμάλα*** ἐπὶ ἀνεκδότου στήλης τῶν Παγασῶν, ἀλλ᾽ εἶναι ἄσχετον πρὸς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος.

Ἐννοδία δὲ εἶναι ἡ Ἄρτεμις οὕτως ἁπλῶς καλουμένη καὶ πολλάκις διὰ τοῦτο λαμβάνουσα καὶ ἕτερον ἐπίθετον, π. χ. Ἀλεξεᾶτις, Σταθμία, Πατρῴα, Ϝαστικὰ κττ.· ἀπαντᾷ δὲ συχνότατα ἐν ταῖς Θεσσαλικαῖς ἐπιγραφαῖς IG IX² 358. 421. 575-578). Ἐν ἑτέρᾳ ἐπιγραφῇ τῶν Γόννων ἀνεκδότῳ ἀναφέρεται ***Ἄρτεμις Εὐώνυμος***.

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν θὰ ὑπῆρχε γραπτόν τι κόσμημα, ὄπισθεν δὲ ὅλη ***γραπτὴ παράστασις***, ὡς ἐν ἀριθ. 56 κττ..

Ἀριθ. 62. Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος ἀκέραιος· ἄνω λήγει ἁπλῶς ὁριζοντίως εἰς γεῖσον σφυρηλατηθὲν ὑπὸ τῶν νεωτέρων. — Ὕψ. 0·47, πλ. 0·66, πάχ. 0·05. Εὕρομεν αὐτήν, ὡς τὴν προηγουμένην, ἐν Δερελὶ οἰκίᾳ Κωνστ. Ῥιζούλλη· ἤχθη εἰς τὴν Ἀρχαιολ. Συλλογὴν καὶ φέρει **ἀριθ. Εὑρετ. 147**.

Εὐθὺς ὑπὸ τὸ γεῖσον ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ λίαν ἐπιμελῶς ἡ ἐπιγραφή· ὕψ. γραμμ. 0·01·

ΔΙΚΑΙΟΠΑΤΡΑΕΥΔΑΜ ΕΙΑΑΡΤΕΜΙΔΙ

Δικαιοπάτρα Εὐδαμ-εία Ἀρτέμιδι.

Αὕτη μετὰ τῆς προηγουμένης εἶναι διαλεκτική, χρόνων τέλους τῆς Δ´ ἢ ἀρχῶν τῆς Γ´ π.Χρ. ἑκατονταετηρίδος.

Τὸ μεταξὺ Μ καὶ Ε κενὸν ἀφείθη ἐπίτηδες ὑπὸ τοῦ χαράκτου, ἴσως ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀποξεσθὲν καὶ λειανθὲν ἐκ κακῆς γραφῆς. Τὸ ὄνομα εἶναι νέον ἐν ταῖς Θεσσαλικαῖς ἐπιγραφαῖς. Τὸ δὲ ***Εὔδημος*** ἀπαντᾷ ὡς πατρικὸν ταγοῦ ἐν ψηφίσμασι τῶν Γοννέων π. χ. κατωτέρω ἀριθ. 64.

Ποῦ δὲ περίπου ἔκειτο ὁ ναὸς ἢ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος, εἶναι ἄγνωστον· ἡ Ἐννοδία τῆς προηγουμένης στήλης δύναται νὰ εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ Ἀρτέμιδι ταύτῃ καὶ τῇ Εὐωνύμῳ.

Ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος στήλῃ τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν λεῖον κενὸν διάστημα θὰ κατεῖχέ ποτε *γραπτὴ παράστασις*, ὡς ἐν ἀριθ. 56 κττ..

Ἀριθ. 63. Μεγάλη στήλη λευκοῦ χονδροκόκκου μαρμάρου ἐν εἴδει ναΐσκου ἀκέραιος: δύο κίονες ἑκατέρωθεν, ὧν τὰ ἄνω ἡμίσεα φέρουσιν αὔλακας μετὰ δωρίων κιονοκράνων, ὑπέχουσι στενὸν ἀέτωμα μετ' ἀκρωτηρίων, ὧν ἐσώθη τὸ δεξιόν, φέρον λεπτὸν ἀνθέμιον διὰ χαραγῶν ἀποδοθέν· κάτω ἐν μέσῳ λήγει εἰς γόμφον πρὸς ἁρμογὴν ἐπὶ τόρμου βάθρου, ὅπερ λέγεται ὅτι εὑρέθη μετὰ τῆς στήλης καὶ ἐξηφανίσθη.—Ὑψ. 1·00, πλάτ. 1·055, πάχ. 0·14, βάθος ναΐσκου εἰσέχον 0·078.

Εὕρομεν αὐτό, ὅτε καὶ τὰ δύο προηγούμενα, ἐν τῷ ὑπογείῳ τοῦ ἀστυνομίου Δερελί· λέγεται ὅτι εὑρέθη ἐν τῷ ἀγρῷ Στεργίου Τσιαπλὲ ἔξω Ἀνατολικῶς τῆς ἀρχαίας πόλεως τῶν Γόννων, ἔνθα παρετηρήσαμεν ἴχνη ναοῦ (βλ. ΠΑΕ 1910, 248 καὶ εἰκ. 14)· ἤχθη εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Συλλογὴν καὶ φέρει ***ἀριθ. Εὑρετ. 151.***

Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου ἐχαράχθη βαθέως καὶ ἐπιμελῶς ἐπιγραφή· ὕψ. γραμμ. 0·018-0·021·

ΑΣΚΛΗΠΙΟΙΚΛΕΟΞΕΝΟΣΑΣΑΝΔΡΟΥΙΕΡ . ΙΕΥΣΑΣ

Ἀσκληπιοῖ· Κλεόξενος Ἀσάνδρου ἱερ[ητ]εύσας.

Τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ κεῖται κατὰ γενικὴν διαλεκτικῶς (πρβ. IG IX² 397 *Ἀσκαλ[α]πιοῖ* κ. ἀ.) καθ' ὑπονόησιν τοῦ *τόδε ἐστὶν* ἢ ὁμοίου. Εἶναι γνωστὴ ἤδη ἐκ Γόννων ἀνάθεσις εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν ὑπὸ ἱερέως ἐπίσης, ἡ ἐν IG IX² 1040· εἶναι δ' αὕτη ὀλίγον νεωτέρα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος, ἥτις ἐγράφη ἐντὸς τῆς Γ' π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος.

Τὸ ἔνδον τῆς στήλης εἶναι λεῖον σχόν ποτε *γραπτὴν παράστασιν*, ὡς τὸ προηγούμενον μνημεῖον κτὅ..

Κλεόξενος Ἀσάνδρου φέρεται πολλάκις ὡς ταμίας ἐν τοῖς κάτωθι ἀριθ. 69 70. 80 κ. ἄ. ψηφίσμασιν· εἶναι πανταχοῦ πιθανώτατα ὁ αὐτὸς τῷ ἐνταῦθα ἱερατεύσαντι.

Ἀπόστολος Σ. Ἀρβανιτόπουλλος

Εἰς Κυνοσάργους ἐπιγραφὴν

(AM 1906, 134 καὶ 145 καὶ 359, AJP 1907, 425, ἀριθ. 3, AM 1908, 75· πρβ. JdaI 1886, 186 κέ.).

Στίχ. 20/1· «*κιόνιον - - - - -, δωρικόν, ἔχον τὸ ἐπίκρανον ἐξ αὐτõ*».

Β. Λ.

Ἐκδοθήσεται τόδε τὸ τεῦχος (1ον καὶ 2ον) τῇ 11.11.11.

Ἐτυπ. 4.11.11.

Θεσσαλικαὶ ἐπιγραφαὶ

(Συνέχεια· ὅρα ΑΕ 1911, 123-128)

ὑπὸ

Ἀποστόλου Σ. Ἀρβανιτοπούλου.

β'). Ψηφίσματα ὑπὲρ δικαστῶν καὶ βολιμοδικαστῶν.

Ἀριθ. 64 (εἰκ. 1). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος κάτω μόνον ἀποκεκομμένη· ἄνω λήγει εἰς ἐλαφρῶς προέχον ὁριζόντιον γεῖσον.—Ὕψ. 0·51, πλάτ. 0·342, πάχ. 0·07 (*ἀριθ. Εὑρετ.* ***43***).

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη ἤδη ἀπὸ τοῦ κυματίου τοῦ γείσου ἀβαθῶς καὶ σχεδὸν καλῶς ἐπὶ διπλῶν λίαν ἐλαφρῶν ὁριζοντίων χαραγῶν ἠγμένων διὰ τοῦ κανόνος· ὕψ. γρ. 0·006-0·009, διάστ. 0·006·

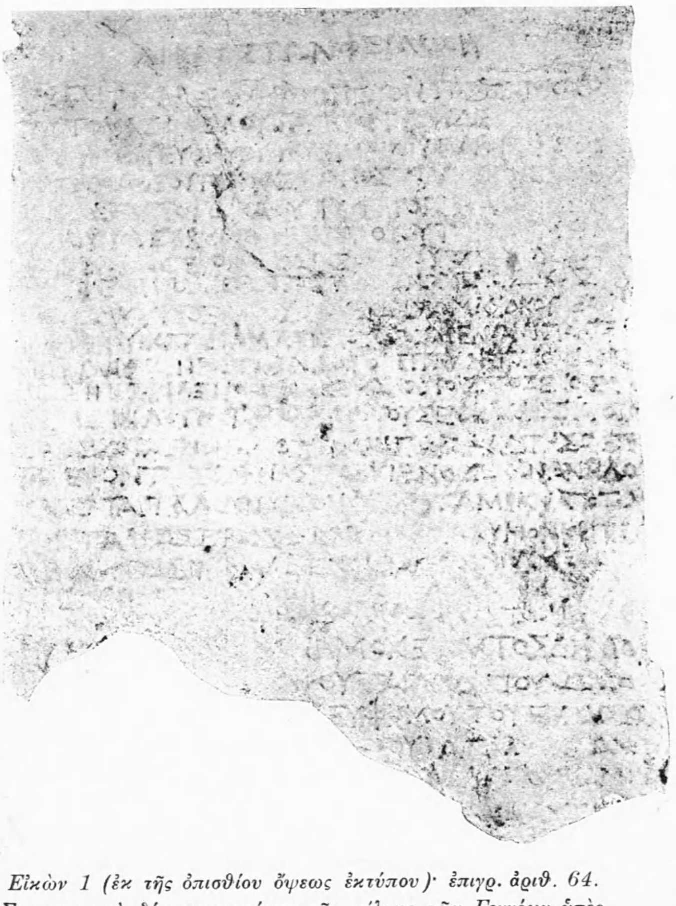

Εἰκὼν 1 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 64. Συναναγραφὴ δύο ψηφισμάτων τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ Φεραίων δικαστῶν καὶ βολιμοδικαστῶν.

A Δικασστῶν Φεραίων:
Ἀγαθῆ τύχη· ἱερομνημονεύοντος τοῦ Δημοκρ[ά-
του τοῦ Ἀσάνδρου· ταγευόντων δὲ Θεοφ[άνου
τοῦ Ἀρμέου, Εὐφήμου τοῦ Εὐδήμου, Παρμεν[ίωνος
τοῦ Τιμοθέου, Παρμενίωνος τοῦ Μανίγ[χου καὶ
Ἀσάνδρου τοῦ Δικαίου· ταμιευόντων δὲ [Ἀντι;-
γόνου τοῦ Εὐβιότου καὶ Ἀντιόχου τοῦ Παρμε[νίω-
ν]ος· γραμματεύοντος δὲ Ἀσάνδρου τ[οῦ] Ἀσίου·
ἔδοξ[ε
τῆ] πόλει τῆ Γοννέων· τοῖς παραγενομένοις δικα-
στ[αῖς
ἐκ] Φερῶν Καλ(λ)ισθέν[η] Μασάκου, Εὐδήμω Μα-
σάκου, Λέον[τι
Με]νίσκου καὶ τῶ γραμματεῖ αὐτῶν Μένωνι Πολυξ[ε-
νί]δου δοῦναι προξενίαν, ἰσοπολειτείαν, ἐπινομίαν, [ἔ-
νκ]τησιν, ἀσφάλειαν, καθ' ἃ καὶ τοῖς λοιποῖς προ-
ξένοις ὑ-
πάρ]χει· καὶ τὸ ψήφισμα τοῦτο τοὺς ἐνάρχους ταγοὺς
ἀ]γοράσαντας κίονα λιθίνην ἀναγράψαι καὶ στῆσαι ἐπὶ
τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς· τὸ δὲ γενόμενον ἀνήλω-
μα εἰς ταῦτα δοῦναι τὸν ⟨τὸν⟩ ταμίαν ἀπὸ τῶν
τῆς πόλεως προσόδων· κ[αὶ] τ[οῦ]το κύριον· κριτα[ὶ
Λυσίμαχος Σίμμ(ί)ου, Ξενοκράτης Οἰ[ν]ίου, Με[λάν-
τ[α]ς Σίμωνος.

B Φ]ερ[α]ίων βολιμοδικαστῶν:
Ἀγαθῆ τύχη· ἱερο]μνημονεύοντος Δημο-
κράτου τοῦ Ἀσάνδ]ρου· [τ]αγευόντ(ων) ⟨δὲ⟩ δὲ Θεο[φ-
άνου τοῦ Ἀρμέου], Εὐφήμου τοῦ Εὐδήμου,
Παρμενίωνος τοῦ Τιμο]θέου καὶ Παρμενίωνος
τοῦ Μανίγχου καὶ Ἀσάνδρου το]ῦ Δικαίου· ταμι[ευ-
όντων δὲ Ἀντι;-γόνου τοῦ Εὐβιότου] καὶ Ἀντ[ιόχου
τοῦ Παρμενίωνος· γραμματεύοντ]ο[ς δὲ Ἀσάν-
[δρου τοῦ Ἀσίου· κτλ.].

Σφάλματα τοῦ χαράκτου εἶναι αἱ ἐν Α 17 καὶ Β 3 διττογραφίαι (ἐν Β 3 εἶχε γράψει ΤΟΥΔΕΔΕ), ἃς ἐξήλειψεν ἢ διώρθωσεν ὁ ἴδιος. Τὸ ἐν Α 1 *δι-* ***κασστῶν*** εἶναι ὑπόλειμμα διαλεκτικόν, οἷον τὸ δε-

δόσσθαι ἐπὶ τοῦ κατωτέρω ἀριθ. 71 ψηφίσματος (περὶ τοῦ Ἀσκληπιοῖ βλ. ἄνω ἀριθ. 63)· περὶ τοῦ τοιούτου διπλασιασμοῦ βλ. ΑΕ 1910, 351. Τὸ ἐν Α 10 **Καλ(λ)ισθένη** εἶναι ἀσφαλές, ἐκ τῶν ὑπολειφθέντων ἰχνῶν διαγιγνωσκόμενον καὶ κατὰ μοναδικὸν παράδειγμα ἐξενεχθὲν καὶ ἐν τοιαύτῃ πτώσει πρωτοκλίτως· διότι ἡ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις πρωτόκλιτος ἐκφορὰ τῶν τοιούτων τριτοκλίτων εἶναι καὶ ἐν τοῖς ψηφίσμασι τούτοις καὶ ἐν ἄλλαις Θεσσαλικαῖς ἐπιγραφαῖς κτλ. τῆς Γ'-Β' π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος ὁ κανών, ἐξαίρεσις δὲ τὸ γραμματικῶς ὀρθόν. Ἐπίσης τὸ ἐν Α 16 **ἀνήλωμα** συνεκδραμὸν πρὸς τὸ **ἀνήλωσεν** ἔχει καλῶς. Ἡ ἐν Α 12 γραφὴ τοῦ ι δι' **ει** ἐν τῷ **ἰσοπολειτείαν** εἶναι μὲν σπανιωτέρα ἐν τοιούτοις χρόνοις, εὕρηται δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλων ψηφισμάτων· περὶ τούτου βλ. καὶ ΑΕ 1910, 359.

Ἐπὶ τῆς στήλης ταύτης ἔχουσι γραφῆ δύο ψηφίσματα κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν αὐτῶν ταγῶν· τοῦτο καλεῖται ἐν ἑτέρῳ ψηφίσματι *συναναγραφὴ* καὶ φαίνεται ὅτι διαρρήδην ἐπιτάσσεται τοῖς ταγοῖς νὰ ἀναγράψωσι δύο ψηφίσματα, συγγενῆ βεβαίως καὶ σχετικὰ ἀλλήλοις, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου· ἐσώθησαν δ' ἴσως τοιαῦτα ψηφίσματα, ἅτινα περαιτέρω θὰ παραθέσωμεν. Τὰ κατωτέρω ἀριθ. 80 ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου δύο ψηφίσματα δὲν ἀποτελοῦσι συναναγραφήν, διότι ταῦτα εἶναι ἄσχετα καὶ διάφορα ἀλλήλοις.

Τὸ δὲ τυπικὸν τοῦ ψηφίσματος εἶναι τὰ μὲν ἄλλα τὸ σύνηθες: πέντε ταγοί, δύο ταμίαι, ἤτοι εἷς καθ' ἑξάμηνον, καὶ εἷς γραμματεὺς προσαγορευόμενοι πάντες καὶ πατρόθεν· ἡ δὲ ἀναγραφὴ ἱερομνήμονος καὶ ἡ παράλειψις τοῦ μηνός, ἥτις φαίνεται οὖσα ἐπακολούθημα τούτου, μόνον ἐνταῦθα καὶ ἴσως ἐν ἑνὶ ἑτέρῳ ψηφίσματι ἰδιοτρόπου ἐπίσης τυπικοῦ ἀπαντᾷ. Ἐν τῷ κατωτέρω ἀριθ. 80 ψηφίσματι παραλείπεται μὲν ὁ μήν, ἀλλ' ἱερομνήμων δὲν ἀναφέρεται. Ἐπίσης ἡ ἀθησαύριστος λέξις *βολιμοδικαστής*, δηλοῦσα τοὺς ἐπὶ τὰς *βολίμους δίκας* παραγενομένους δικαστάς, ἤτοι τὰς *ἀπὸ συμβόλων*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐπὶ τὰς *εὐθείας δίκας*, οἵτινες καλοῦνται ἁπλῶς δικασταί, ἢ μετὰ τῆς προσθήκης ἐνίοτε τῶν εὐθειῶν δικῶν, ἐνταῦθα μόνον ἀπαντᾷ. Τοὐναντίον οἱ **κριταὶ** ἀναγράφονται ἐν ἅπασι τοῖς τιμητικοῖς ὑπὲρ δικαστῶν ψηφίσμασι καὶ ἀποτελοῦσι διάγνωσιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ψηφισμάτων· μόνον ἅπαξ εὕρομεν παραλειπομένους τοὺς κριτάς, καίτοι ἐμφανῶς πρόκειται περὶ τιμωμένων δικαστῶν, ἐν τῷ κατωτέρω ἀριθ. 72 ψηφίσματι, ὃ βλέπετε.

Λεπτομερέστερον περὶ πάντων τούτων, μάλιστα περὶ τῶν δικῶν, διαλαμβάνομεν ἐν τέλει τῆς μελέτης ἡμῶν ταύτης ἐν τοῖς περὶ τῆς *Γοννέων πολιτείας*.

Ταγοὶ *Μάνιγχος Παρμενίωνος* καὶ *Δικαῖος Ἀσάνδρου* ἐμφανίζονται ἐν τῷ κατωτέρω ἀριθ. 80 Β ψηφίσματι· εἶναι βεβαίως συγγενεῖς τῶν ἐνταῦθα ταγῶν *Παρμενίωνος τοῦ Μανίγχου* καὶ *Ἀσάνδρου τοῦ Δικαίου*, ἴσως υἱοὶ τούτων ἐκεῖνοι· διότι καὶ ὁ ἕτερος τῶν ταμιῶν τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος *Δήμαρχος Δημοκράτου* φαίνεται σχετικὸς πρὸς τὸν ἐνταῦθα ἱερομνήμονα, σπανιώτατα ἐμφανιζομένου τοῦ δευτέρου τούτου ὀνόματος ἐν τοῖς ψηφίσμασι τῶν Γοννέων. Δύνανται ὅμως νὰ ἔχωσι καὶ τὴν ἀντίθετον συγγενικὴν σχέσιν. Ὁ δὲ πρῶτος τῶν κριτῶν ἐν Α 19 εἶναι πιθανώτατα ὁ αὐτὸς τῷ γραμματεῖ τῶν κατωτέρω ἀριθ. 65-68 ψηφισμάτων, καίτοι ἐν αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτοῦ φέρεται *Σῖμ(μ)ος*· ἴσως καὶ ἐνταῦθα γραπτέον αὐτὸν οὕτως, ἀφ' οὗ τὸ ἐλλεῖπον Ι δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀνωμαλία τοῦ λίθου, ἣν ὑπερεπήδησεν ὁ χαράκτης μηδὲν γράψας πιθανῶς.

Νέα ὀνόματα ἐν ταῖς Θεσσαλικαῖς ἐπιγραφαῖς ἐμφανίζονται τὸ *Ἀρμέας*, *Ἄσιος*, *Θεοφάνης* (ἴχνη τοῦ Α σῴζονται ἐπὶ τοῦ λίθου), *Μάνιγχος*, *Μάσακος* (πρβλ. Πίθακος, Φύλακος κττ.), *Οἰνίας*, *Πολυξενίδας*. Περὶ τοῦ ἐν Α 11 *Μενίσκου* βλ. *Revue de Phil.* 1911, ἀριθ. 36 καὶ σελ. 304 addenda.

Ἀριθ. 65 (εἰκ. 2). Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου κάτω μόνον ἀποκεκομμένη· ἄνω λήγει εἰς ἐλαφρῶς προέχον ὁριζόντιον γεῖσον.—Ὑψ. 0·318, πλ. 0·255, πάχ. 00·7 **(ἀριθ. Εὑρετ. 23).**

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ καλῶς· ὕψ. γραμμ. 0·008-0·011, διάστιχ. 0·003·

Ἀγαθῇ τύχῃ· μηνὸς Διθυραμ-
β]ίου εἰκάδι· ταγευόντων
Π]αρμενίωνος τοῦ Αἰνησίου,
Δ]ημαινέτου τοῦ Ἀντιγόνου,
Ἐπικράτου τοῦ Μικύθου, Πιθέ-

ω]ς τοῦ Λυκίνου, Νικάνορος
τοῦ Φιλώτου· ταμιευόν-
των Σωπάτρου τοῦ Πυθ[ο-
γ]ένου, Ἀσάνδρου τοῦ Δι-
κ]αιογένου· γραμματεύο[ν-
τος Λυ-σιμάχου τ[οῦ Σί(μ)-
μου· ἐπειδὴ οἱ πα[ραγεγο-
νότες δικασ[ταὶ ἐκ Μητρο-
πόλεω[ς ἐπὶ τὰς (βολίμους)
δ[ίκας κτλ..

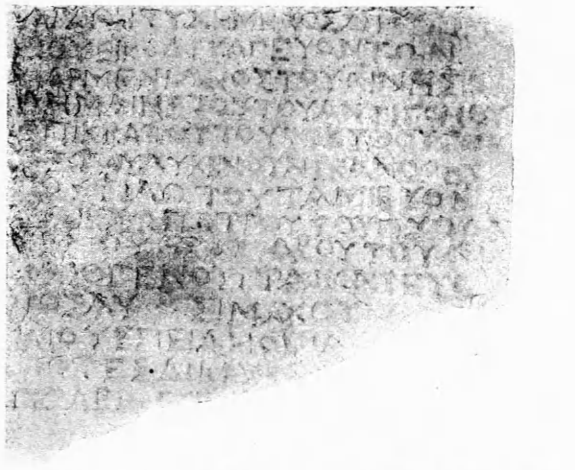

Εἰκὼν 2. (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 65.
Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ Μητροπόλεως.

Ἐν στίχ. 11 ἀφῆκεν ὁ χαράκτης ὀλίγον κενὸν μεταξὺ ΛΥ ΣΙ ὑπερπηδήσας ἀνωμαλίαν τοῦ λίθου. Περὶ τῆς ἐν στίχ. 5. 9. 10 πρωτοκλίτου ἐκφορᾶς τῶν τριτοκλίτων βλ. τὰ προειρημένα ἐν ἀριθ. 64. Ὁ προτελευταῖος ταγὸς γράφεται ἐν τοῖς ἀκολούθοις ψηφίσμασι ***Πιτθεὺς*** (ἐξ οὗ Πιθθεὺς-Πιθεὺς) καὶ ***Πειθεύς***· περὶ τῆς δι' *ει* γραφῆς τοῦ ῑ βλ. τὰ ἐν ἀριθ. 64 μνημονευθέντα. Ὁ δὲ πατὴρ τοῦ γραμματέως φέρεται Σῖμμος ἐν τοῖς ἀριθ. 67. 68 (καὶ 66), ἴσως δὲ καὶ ἐνταῦθα οὕτω γραπτέον αὐτόν, καίτοι ὁ χῶρος μόλις ἐξαρκεῖ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἑτέρου μ· ἐν δὲ ἀριθ. 64 Α 19 παρὰ τὴν ὁμοφωνίαν ταύτην φαίνεται μὲν ὅτι καλεῖται ***Σιμμίας***, ἀλλ' εἶναι πιθανώτερον νὰ ἐκλάβωμεν ἀνωμαλίαν ἐκεῖ τοῦ λίθου, ὁπότε εὐχερῶς συμφωνεῖ καὶ τοῦτο τοῖς ἄλλοις ὡς ***Σῖμμος***.

Τὸ τυπικὸν τοῦτο τοῦ ψηφίσματος εἶναι τὸ πάντων ἐπικρατέστατον ἐν τοῖς τοιούτοις ψηφίσμασι· τὸ ἐν ἀριθ. 64 ἀποτελεῖ μοναδικὴν ἐξαίρεσιν, τὸ δὲ κατωτέρω ἀριθ. 72 ἔχει καί τινα ὅμοια ὀλίγα, ἀλλὰ μόνον φαινομενικὴν ἐξαίρεσιν παρουσιάζει, ὡς ἐκεῖ εἰκάζομεν. Ἡ εἰκοστὴ τοῦ μηνὸς ***Διθυραμβίου***, τὸ πρῶτον ἐν τοῖς ψηφίσμασι τούτοις ἐμφανιζομένου [1], φέρεται κανονικῶς ἐπί τε τῶν δικαστικῶν καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου εἴδους τῶν κοινῶν προξενικῶν ψηφισμάτων· ἐν ἑνὶ μόνον αὐτῶν ἰδιάζοντος τυπικοῦ εὕρομεν ἕτερον μῆνα· ἐν τῷ κατωτέρω ἀρ. 70 εἶναι ἀμφίβολος ἡ ἡμέρα καὶ ἐν τῷ ἀριθ. 73 φέρεται ἡ δεκάτη αὐτοῦ· ἡ δεκάτη ἐπίσης ἀναγράφεται καὶ ἔν τινι κοινῷ προξενικῷ ψηφίσματι, τῷ νεωτάτῳ πιθανῶς τῶν εὑρεθέντων.

Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν αὐτῶν ταγῶν ἐξεδόθησαν καὶ τὰ κάτωθι ἀριθ. 66. 67. 68 ψηφίσματα, ὡς ἐκ τῶν ἀσφαλῶς διακρινομένων ὀνομάτων συνηγάγομεν. Τὸ ἐν ἀριθ. 66 ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς Μητροπολίτας ἐπίσης δικαστάς· οὗτοι βεβαίως ἦλθον ἐπὶ διαφόρους δίκας, ἴσως εὐθείας· διότι ὁσάκις δὲν κατονομάζονται αἱ δίκαι, ὑπονοεῖται ὅτι εἶναι εὐθεῖαι (πρβλ. τὴν ἐν ἀριθ. 64 ἀντίθεσιν τοῦ Α πρὸς τὸ Β)· ἀλλ' ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ψηφίσματι ἡ συμπλήρωσις, ἣν ἐθέσαμεν, δὲν εἶναι ἀναμφισβήτητος· διότι ἠδύνατό τις νὰ συμπληρώσῃ (ἀπιθάνως διττοὺς ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει δικαστὰς ἐπὶ εὐθείας δίκας παραδεχόμενος):

πόλεω[ς δεῖνα τοῦ . . . .
δ[ρου, κτλ..

Ἐπὶ ἑτέρων ταγῶν δικαστὰς Μητροπολίτας τιμωμένους βλ. κατωτέρω ἀριθ. 75. 76.

Νέα ὀνόματα ἐμφανίζονται τὸ ***Αἰνησίας, Μίκυθος, Π(ε)ι(τ)θεύς***. Ταγὸν ***Μίκυθον Ἐπικράτου*** βλ. ἐν ἀριθ. 70· θὰ ἦτο πιθανώτατα πατὴρ τούτου.

Ἀριθ. 66 (εἰκ. 3). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος κάτω μόνον ἀποκεκομμένη καὶ πολλαχοῦ ἀπεσχισμένη· ἄνω λήγει εἰς ἐλαφρῶς προέχον ἀέτωμα μετ' ἀκρωτηρίων ἀποσχισθέντων. — Ὕψ. 0·39, πλ. 0·287, πάχ. 0·07 (***ἀριθ. Εὑρετ. 41***).

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ οὐχὶ ἐπιμελῶς· τὰ γράμματα κατέστησαν ἀφανῆ φθαρείσης τῆς ἐπιφανείας· ὕψ. αὐτῶν 0·011-0·015, διάστιχ. 0·007·

[1] Ὁ μὴν *Διονύσιος* τῶν Ἀλέων, IG IX² 109 b στίχ. 5 φαίνεται ἀνάλογος πρὸς τὸν Διθυράμβιον τοῦτον τῶν Γοννέων ὡς πρὸς τὴν κατὰ τὸν αὐτὸν θεὸν ὀνομασίαν· πλείονα βλ. ἐν τοῖς περὶ τῆς ***Γοννέων πολιτείας*** ἐν τέλει τῆς μελέτης ταύτης.

Εἰκὼν 3 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 66.
Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ Μητροπολιτῶν δικαστῶν.

Ἀ]γαθῇ τύχῃ· μηνὸς Διθυρα[μ-
β]ίου εἰκάδι· ταγευόντων Πα[ρ-
μενίωνος τοῦ Αἰνησίου, Δ[η-
μ]αινέτου τοῦ Ἀντιγόνο[υ, Ἐπι-
κρ]άτου τοῦ Μικύθου, Πιτθέω[ς
τοῦ] Λυκίνου, Νικάνορος τοῦ [Φι-
λώ]του· ταμιευόντων [Σωπάτρου
τοῦ] Πυθογένου, Ἀσάνδρο[υ
τοῦ] Δικαιογένους· γραμμ[α-
τε]ύοντος Λυσιμάχου τ[οῦ
Σίμ]μου· ἐπειδὴ οἱ π[αραγε-
γονότε]ς δικαστα[ὶ ἐκ Μη-
τροπό]λε[ω]ς Κα[. . δεῖνα.
. . (τοῦ) . . .]σικ[ράτου κτλ..

Βλ. τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ ψηφίσματι εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τοῖς κάτω ἀριθ. 75. 76 λεγόμενα.

Ἀριθ. 67 (εἰκ. 4). Στήλη λευκοῦ μαρμάρου κάτω μόνον ἀποκεκομμένη· ἄνω λήγει εἰς ἐλαφρῶς προέχον ὁριζόντιον γεῖσον, οὗ τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ ἀπεσχίσθη.—Ὑψ. 0·38, πλάτ. 0·25, πάχ. 0 06 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 6).***

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη βαθέως καὶ σχεδὸν καλῶς, ἀλλ' ἡ ἐπιφάνεια εὐθρύπτου ὕλης οὖσα ἀπετρίβη ἐκ τῆς πάλαι ἐν ὑπαίθρῳ ἐκθέσεως· ὕψ. γραμμ. 0·008-0·011, διάστιχ. 0·006·

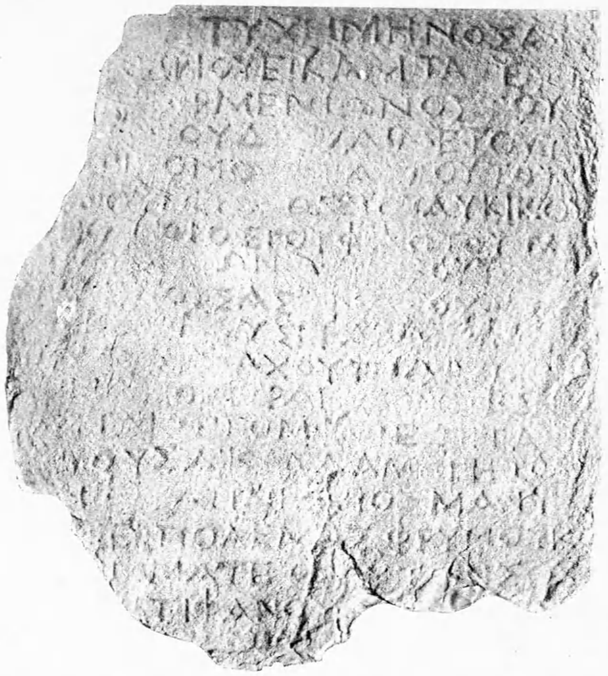

Εἰκὼν 4 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 67.
Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ βολιμοδικαστῶν ἐκ Γόμφων.

Ἀγαθῇ] τύχῃ· μηνὸς Δι-
θυρ](α)μβίου εἰκάδι· τα[γευόν-
των Παρ]μενίωνος τοῦ
Αἰνη]σίου, Δημαινέτου τ[οῦ
Ἀντιγό]νου, [Ἐπικρά]του τοῦ [Μι-
κύ]θου, Πειθέως τοῦ Λυκίνου,
Νικ]άν[ορος] τοῦ Φιλώτου· τα[μι-
ευόντ]ων [Σωπάτ]ρου τ[οῦ Πυ-
θογέν]ους, Ἀσάνδρου [τοῦ Δι-
καιογένο]υς· γραμμ[ατεύ-
οντος Λυσιμά]χου τοῦ Σίμμ[ου·
ἐπει]δὴ οἱ παρ[α]γ[εγονότ]ες δ[ι-
κ]ασταὶ ἐγ Γόμφ[ων] ἐπὶ τὰ[ς βο-
λί]μους δίκ[ας] Δαμάγητο[ς
(Αἰνί)]ου, Δη[μ]ή[τρ]ιο[ς] Μαν[ψιχ-
ίδου;], Εὐπόλεμος Φρύνου κ[αὶ
ὁ γραμ]ματεὺ[ς α]ὐτ[ῶ]ν Σ[ἴ]μ-
(μία)ος Ἀν]τιφάνου, [οἳ καὶ εἴοι-
σαν εἰλη]φότ[ες τὰ τίμια πα-
ρὰ τῆς πόλεως] ἡ[μῶν κτλ..

Ἐν στίχ. 2 ὁ χαράκτης φαίνεται ὅτι ἔγραψεν Ο ἀντὶ Α.

Ἡ συμπλήρωσις ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχ. 15 εἶναι πιθανή, διότι ἴχνη τῆς μέσης συλλαβῆς διακρίνον-

ται· ἠδύνατο ὅμως νὰ κεῖται *Οἰνίας* ἢ ἄλλο τι ὅμοιον.

Τὸ ἐν στίχ. 15-16 ὄνομα *Μανψ*.... δὲν δύναται νὰ συμπληρωθῇ ἀσφαλῶς· ἴσως ὑπόκειται σφάλμα τι τοῦ χαράκτου· παραδείγματος ἕνεκα ἐθέσαμεν συμφώνως πρὸς τὰ ἴχνη καὶ τὸν χῶρον ***Μανψιχίδης*** παρὰ τὸ ***Μάνψιχος (Μάρψιχος*** ἐκ τοῦ μάρπτω ***Μάρπτος, μάρπτης;)***.

Ὁ ἐνταῦθα δικαστὴς ***Εὐπόλεμος Φρύνου Γομφεὺς*** δύναται νὰ εἶναι συγγενής, ἴσως ἀδελφός, πρὸς τὸν ***Πόλλιχον Φρύνου Γομφέα*** στρατηγὸν τῶν Θεσσαλῶν τῷ 130-129 π. Χρ. (βλ. IG IX², 507 μετὰ τῆς εἰς Jardé-Laurent παραπομπῆς).

Περὶ τῶν λοιπῶν συμπληρώσεων βλ. ἀριθ. 68, περὶ δὲ τοῦ τυπικοῦ καὶ τῶν βολίμων δικῶν ἀριθ. 66 καὶ τὸ ἐν τέλει συμπέρασμα ἡμῶν περὶ τῆς ***Γοννέων πολιτείας***.

Νέον ὄνομα θὰ ἦτο τὸ ***Μανψιχίδης***.

Ἀριθ. 68 (εἰκ. 5). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος ἐκ τριῶν τμημάτων συναρμοσθεῖσα, ἐκ τῶν πλευρῶν μόνον ἀκέραιος· κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἀπεσχίσθησαν ἀνωτάτω δύο σχίζαι διατηρηθεῖσαι. — Ὑψ. 0·347, πλ. 0·32, πάχ. 0·065 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 14)***.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη βαθέως καὶ σχεδὸν καλῶς· τινὰ τῶν γραμμάτων διατηροῦσι πορφυρᾶν βαφήν· ὕψ. αὐτῶν 0·008-0·014, διάστιχ. 0·004·

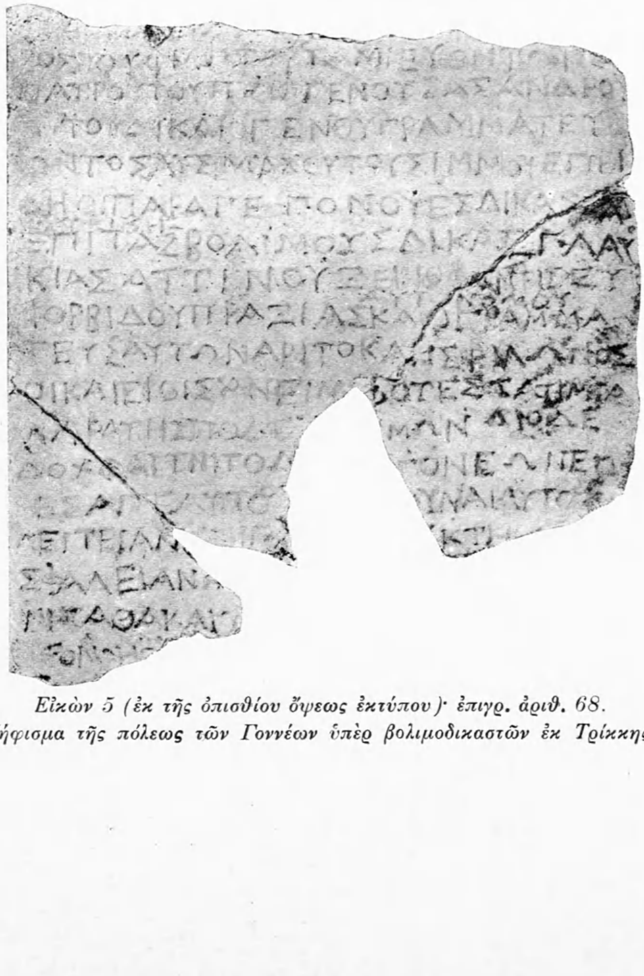

Εἰκὼν 5 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 68.
Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ βολιμοδικαστῶν ἐκ Τρίκκης.

[Ἀγαθῇ τύχῃ· μηνὸς Διθυραμβίου]
[εἰκάδι· ταγευόντων Παρμενίωνος]
[τοῦ Αἰνησίου, Δημαινέτου τοῦ Ἀν-]
[τιγόνου, Ἐπικράτου τοῦ Μικύ-]
θ]ο[υ, Πιτθέ]ως [τοῦ Λυκίνου, Νικάνο-
ρος τοῦ Φιλώτου· ταμιευόντων [Σω-
πάτρου τοῦ Πυθογένους, Ἀσάνδρου
⟨δι⟩ τοῦ Δικαιογένου· γραμματεύ-
οντος Λυσιμάχου τοῦ Σίμμου· ἐπει-
δὴ οἱ παραγεγονότες δικασταὶ
ἐκ Τρίκης
ἐπὶ τὰς βολίμους δίκας Γλαυ-
κίας Ἀττίνου, Ξενοφάνης Εὐ-
Αὐτονόμου
φορβίδου, Πραξίας καὶ ὁ γραμμα-
τεὺς αὐτῶν Ἀρι(σ)τοκλῆς Φίλωνος,
οἳ καὶ εἴοισαν εἰλ[η]φότες τὰ τίμια
παρὰ τῆς πόλε[ως ἡ]μῶν· διὸ δε-
δόχθαι τῇ πόλ[ει τῇ] Γοννέων ἐπ[αι-
νέσαι [τ]ε αὐτο[ὺς καὶ δο]ῦναι αὐτο(ῖ)ς [πο-
λειτείαν, [ἐ]πιγ[αμίαν, ἔν]κτη[σιν, ἀ-
σφάλειαν κ[αὶ ἐν πολέμω καὶ ἐν εἰρή-
ν[η, κ]αθ' ἃ καὶ τ[οῖς λοιποῖς προξένοις·
π]ρονοηθ[ῆναι δὲ τοὺς ἐνάρχους τα-
γ]ο[ὺς ὅπως τὸ ψήφισμα τοῦτο κτλ..

Ὁ χαράκτης ὑπῆρξεν ἀρκούντως ἀμελής: ἐν στίχ. 4 ἔγραψε ΔΙ καὶ ἐξήλειψεν αὐτό, ἐν δὲ 7 καὶ 9 προσέθηκεν ἐκ δευτέρας φροντίδος τὰς λέξεις ***ἐκ Τρίκ(κ)ης*** καὶ ***Αὐτονόμου*** χαράξας ἐπὶ τοῦ διαστίχου· ἐν δὲ στίχ. 10 καὶ 14 περέλιπε τὸ Σ καὶ Ι· περὶ τῆς ἐν στίχ. 15 γραφῆς τοῦ ῑ δι' ει βλ. τὰ προειρημένα εἰς ἀριθ. 64. Τὸ ἐν στίχ. 11 *εἴοισαν* (εἴησαν) ἀπαντᾷ οὕτω στερεοτύπως συνεκδραμὸν ταῖς κοινοτέραις εὐκτικαῖς.

Νέα ὀνόματα ἐμφανίζονται τὸ ***Αὐτόνομος, Εὐφορβίδας, Ξενοφάνης***, βεβαιοῦται δὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Hiller ἀμφίβολον θεωρηθὲν ***Ἀττίνης*** τῆς IG IX², 1069 ἐπιγραφῆς.

Ἀριθ. 69 (εἰκ. 6). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος κάτω μόνον ἀποκεκομμένη· ἄνω λήγει εἰς ἐλαφρῶς προέχον ὁριζόντιον γεῖσον. — Ὑψ. 0·485, πλάτ. 0·253, πάχ. 0·062 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 83)***.

Εὐθὺς ὑπὸ τὸ γεῖσον ἐχαράχθη ἡ ἐπιγραφὴ ἀβαθῶς καὶ ἐπιμελῶς μεταξὺ διπλῶν ὁριζοντίων χαραγῶν ἠγμένων διὰ τοῦ κανόνος· ὕψ. γραμμ. 0·007 -0·012, διάστιχ. 0·003·

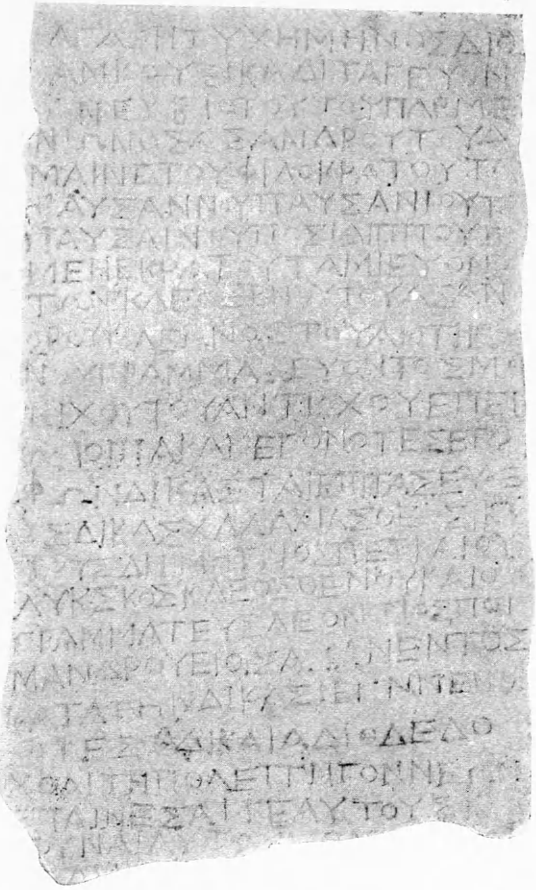

Εἰκὼν 6 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 69. Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ Γόμφων.

Ἀγαθῇ τύχῃ· μηνὸς Διθυραμβίου εἰκάδι· ταγευόντων Εὐβιότου τοῦ Παρμενίωνος, Ἀσάνδρου τοῦ Δ[ημαινέτου, Φιλοκράτου τ[οῦ Παυσανίου, Παυσανίου τ[οῦ Παυσανίου, Ποσιδίππου τ[οῦ Μενεκράτου· ταμιευόντων Κλεοξένου τοῦ Ἀσάνδρου, Κλέωνος τοῦ Ἀντιγ[όνου· γραμματεύοντος Μ[ανίχου τοῦ Ἀντιόχου· ἐπειδὴ οἱ παραγεγονότες ἐ Γό[μφων δικασταὶ ἐπὶ τὰς εὐ[θ]είας δίκας Χαλακίας Θε[ρ]σικράτους, Δημήτριος Πετραίου, Λυκίσκος Κλεοσθένου καὶ ὁ γραμματεὺς Λεόντιος Ποιμάνδρου εἴοισα⟨σα⟩ν ἐν τοῖς κατὰ τὴν δικαστεί[α]ν πεποηκότες τὰ δίκαια· διὸ δεδόχθαι τῇ πόλει τῇ Γοννέων ἐ]παινέσαι τε αὐτοὺς κα[ὶ δ]οῦναι αὐτοῖς πο[λιτείαν, ἐπιγ]αμ[ίαν κτλ..

Τὴν ἐν στίχ. 19 διττογραφίαν διώρθωσεν ὁ χαράκτης αὐτός. Ἡ ἐν στίχ. 11-12 γραφὴ ***Μάνιχος*** ἀντὶ ***Μάνιγχος (Μάνινχος)***, ὡς φέρεται ἐν ἀρ. 64. 80 κλ., καὶ ἡ ἐν στίχ. 13 ***ἐ Γόμφων*** ἀντὶ ***ἐγ Γόμφων***, ὡς φέρεται ἐν ἀριθ. 67, λόγον ἔχουσι μᾶλλον τὴν ἁπλουστέραν προφορὰν καὶ δὲν πρέπει νὰ λογισθῶσιν ὡς σφάλματα. Τὴν ἐν στίχ. 7 γραφὴν τοῦ ει διὰ ι ἐν τῷ ***Ποσίδιππος*** (ἐν ἀριθ. 74 ***Ποσείδιππος***) συνηντήσαμεν ἐν ΑΕ 1910, 359 εἰς ἐπιγραφὰς μόλις τοῦ τέλους τῆς Α΄ π.Χρ. ἢ τῶν ἀρχῶν τῆς Α΄ μ. Χρ. ἑκατονταετηρίδος.

Ὁ ἐν στίχ. 4-5 ταγὸς ***Ἄσανδρος Δημαινέτου*** εἶναι πιθανώτατα ὁ αὐτὸς τῷ ἀρχιφρουρῷ τῆς ἄνω ἀριθ. 51 ἐπιγραφῆς· ὁ ταμίας ***Κλεόξενος Ἀσάνδρου*** ἀπαντῶν καὶ μετ᾽ ἄλλων ταγῶν ἐν ἀριθ. 70. 80 κλ. εἶναι πιθανώτατα ὁ αὐτὸς τῷ ἱερατεύσαντι ἄνω ἀριθ. 63.

Περὶ τῶν εὐθειῶν δικῶν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς βολίμους βλ. τὰ ἐν ἀριθ. 65 καὶ τὰ ἐν τέλει λεγόμενα ἐν τοῖς περὶ τῆς ***Γοννέων Πολιτείας***.

Νέα ὀνόματα ἐμφανίζονται τὸ ***Θερσικράτης, Λεόντιος, Ποίμανδρος, Χαλακίας***.

Ἀριθ. 70 (εἰκ. 7). Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου ἐκ τῶν πλευρῶν μόνον ἀκέραιος, κάτω δ᾽ ἀριστερὰ ἀπεσχισμένη. — Ὕψ. 0·61, πλάτ. 0·335, πάχ. 0·09 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 120)***.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη βαθέως καὶ καλῶς· ὕψ. γραμμ. 0·007-0·012, διάστιχ. 0·003·

[. . . . . ταγευόντων Φι-]λοκ[λέου τοῦ δεῖνος, Ἀπολλωνίδου [τοῦ Ξενοκρίτου, Μικύθου τοῦ Ἐπικράτου, Ἀ[. . . . .(ου) τοῦ Πατροκλέου· ταμιευό[ντων Κλεοξένου τοῦ Ἀσάνδρου, Θεολύτο[υ τοῦ δεῖνος· γραμματεύοντος Ἐπιμεν[ίδου τοῦ Ἀσκληπιάδου· μηνὸς Διθυραμβί[ου (κ΄)· ἐπειδὴ οἱ παραγεγονότες ἐξ Σκοτο[ύ(σ)σης δικασταὶ Ἵππαρχος Διοκλέου, Μελάντας Δικαίου, Αὐτόβουλος Ἀρι-

στοδήμου καὶ ὁ μετ' αὐτῶν γραμμα-
τεὺς Μόλοτος Φοίνικος τὴν ἀναστρο-
φὴν καὶ δικαστείαν πεπόη(ν)ται ἀξίως
αὐτῶν τε καὶ τῆς ἐξαποστειλάσης
πόλεως· καὶ τῶν κατὰ τὰς δίκας
τοὺς ἔχοντας τὰ πράγματα τοὺς
μὲν πλείστους εἰς σύλλυσιν ἠγά-
γοσαν διὰ τῆς αὐτῶν φιλοτιμίας,
ὅσοις δὲ ἐδίκασαν, ἀπέδωκαν τὸ δί-
καιον κατὰ ⟨τὰ⟩ τοὺς νόμους· ἐπιβαλο-
μένου δέ τινος καὶ φθείρειν αὐτοὺς
περί τινων δικῶν, οὐ παρε⟨ι⟩σιώπησαν,
ἀλλὰ συναχθείσης προσκλήτου τῶν
πολιτῶν κατὰ πρόσωπον κατηγόρη-
σαν τὸν ἐπιβα⟨λ⟩λόμενον μοχθηρὰν
καὶ παράνομον πρᾶξιν· διὸ καὶ δεδ[ό-
χθαι τῇ πόλει τῇ Γοννέων ἐπαινέ-
σαι τε αὐτοὺς καὶ δοῦναι πολιτ[είαν,
ἐπιγαμίαν, ἔνκτησιν, ἀσ[φάλειαν καὶ
αὐτοῖς καὶ ἐγγόνοις κ[αὶ ἐν πολέμῳ
καὶ ἐν εἰρήνῃ, καθάπε[ρ καὶ τοῖς
λ]οιποῖς [προξένοις] τῆς [πόλεως κτλ..

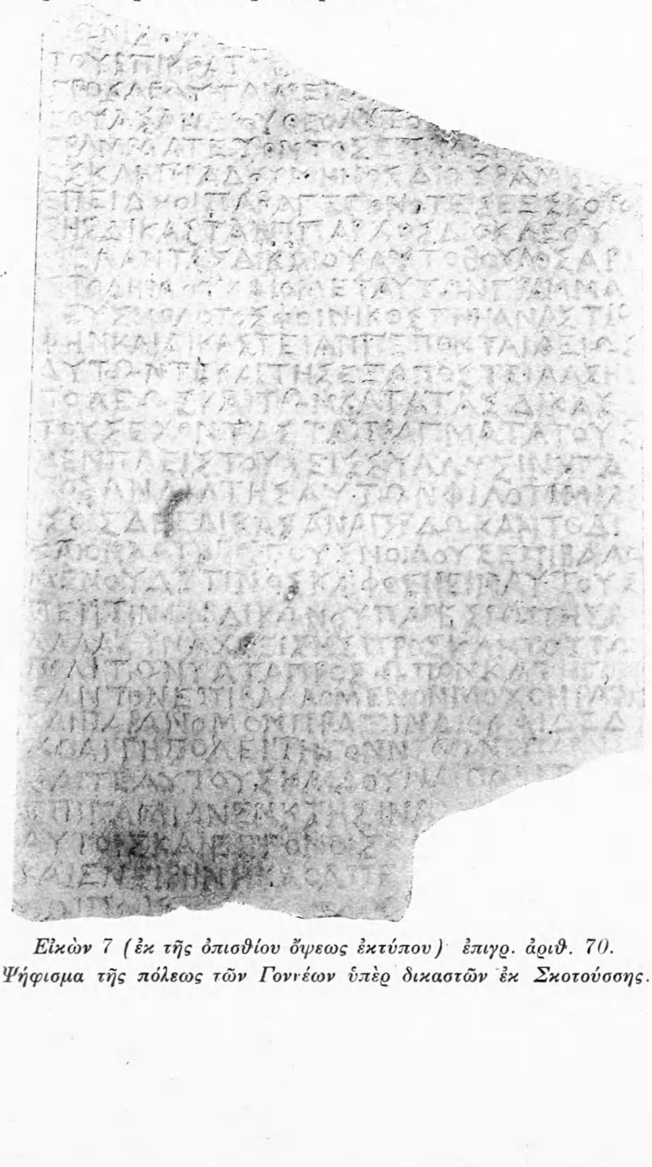

Εἰκὼν 7 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου) ἐπιγρ. ἀριθ. 70. Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ Σκοτούσσης.

Τὰς ἐν στίχ. 20 καὶ 25 διττογραφίας ἐξήλειψεν αὐτὸς ὁ χαράκτης. Ὁ ἐν στίχ. 12 **Μόλοτος** (ἐκ τοῦ *μολεῖν*=περίπου Εὐέλθων) φαίνεται καλῶς ἔχων, οὕτω δὲ τονιστέον καὶ τὸν ἐν IG IX² 553 κατὰ σύμπτωσιν ὁμώνυμον **Μόλοτον Φοίνικος** (Λαρισαῖον)· ἕτερος ἄρα ὁ **Μολοττὸς** (Μολοσσός). Τοὐναντίον ἐν στίχ. 13 ἀπαιτεῖται ἡ προσθήκη τοῦ Ν, καίτοι τὸ ῥῆμα ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ συντεταγμένον πρὸς τὸ ἐγγυτάτω πρόσωπον. Ἐν στίχ. 22 φαίνεται ὁ χαράκτης ὅτι ἔγραψε **παρεισιώπησαν**, ἀλλὰ μεταγνοὺς δὲν ἐχάραξε τελείως τὸ Ι. Τὸ ἐν στίχ. 17-18 **ἠγάγοσαν** ἀντὶ ἤγαγον ἐσχηματίσθη βεβαίως κατὰ συνεκδρομὴν πρὸς τοὺς συχνοὺς ἀορίστους εἰς **-σαν**.

Ἡ ἡμέρα τοῦ μηνὸς ἐν στίχ. 7, περὶ ἧς βλ. τὰ προειρημένα ἐν ἀριθ. 64, εἶναι ἀβέβαιος· ἐπειδὴ πρὸς ὑποδοχὴν ὅλης λέξεως δὲν ἐξαρκεῖ ὁ χῶρος, ὑπωπτεύσαμεν ὅτι ἐδηλώθη δι' ἀριθμητικοῦ σημείου ἡ συνήθης εἰκοστὴ τοῦ μηνός. Ἐπίσης ἐν στίχ. 8 εἶναι ἀβέβαιος ἡ γραφὴ τῆς **Σκοτούσσης**, ἥτις ἐπὶ καλῶν χρόνων ἐπιγραφῶν γράφεται πάντοτε οὕτω.

Τὰς ἐν ἀρχῇ τοῦ τυπικοῦ συμπληρώσεις τῶν ἀρχόντων ἐξετελέσαμεν τοῦ μὲν ἐν στίχ. 1 ταγοῦ Φιλοκλέους ἐκ τῶν ὑπολειφθέντων ἰχνῶν καὶ διότι καὶ ἐν ἄλλῳ ψηφίσματι διαγιγνώσκεται οὗτος, τοῦ δὲ Ἀπολλωνίδου διότι ἐν κοινῷ προξενικῷ ψηφίσματι φέρεται ταγὸς **Ἀπολλων[ί]δης τοῦ Ξενοκ[ρί]του**, τοῦ δὲ Μικύθου διότι ἐν τοῖς ἄνω ἀριθ. 65-68 ψηφίσμασι φέρεται ταγὸς **Ἐπικράτης Μικύθου**, ὧν υἱὸς ἢ πατὴρ τούτου βεβαίως, τοῦ δὲ ταμίου **Κλεοξένου**, διότι συχνάκις ἀπηντήσαμεν αὐτὸν ταμίαν, ἐν ἀριθ. 69. 80 κ. ἄ., ἔτι δὲ ἱερατεύσαντα ἐν ἀριθ. 63.

Σημαντικώτατον εἶναι τὸ ψήφισμα τοῦτο ὡς παρέχον λεπτομερείας τῆς διεξαγωγῆς τῶν δικῶν, τῶν αἰτιάσεων τῶν διατεινομένων ὅτι ἠδικήθησαν ἀντιδίκων καὶ τῆς ἐκτάκτου βεβαίως ἀλλὰ νομίμου ἐφέσεως τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστῶν τούτων ἐνώπιον **προσκλήτου** ἐκκλησίας. Ἐπίσης σημαντικὸν εἶναι ὅτι ἀναφέρονται *νόμοι*, καθ' οὓς ἐτελοῦντο αἱ ἀπὸ συμβόλων δίκαι· ὁποῖοί τινες ἦσαν οὗτοι, εἴπομεν ἐν ΑΕ 1910, 338.

Κύριον ἔργον τῶν δικαστῶν τούτων ἦτο ἡ **σύλλυσις**, ἤτοι ὁ διὰ διαιτησίας ἁπλῆς συμβιβασμὸς

τῶν ἀντιδίκων· ἐκ τῆς λέξεως ταύτης ἀποδεικνύεται πιθανωτάτη ἡ ἐν ΑΕ 1910, 334 στίχ. 16-17 συμπλήρωσις τοῦ Λεονάρδου *συ[νλυ]τικῶς*. Λεπτομερέστερον περὶ πάντων τούτων διαλαμβάνομεν ἐν τέλει τῆς παρούσης μελέτης ἐν τοῖς περὶ τῆς *Γοννέων πολιτείας*.

Νέα ὀνόματα ἐμφανίζονται τὸ Ἐ**πιμενίδης**, ὅπερ ἠδύνατο νὰ συμπληρωθῇ Ἐ**πιμένης**, ἀλλ' ὁ κενὸς χῶρος ἀπαιτεῖ πλείονα γράμματα, καὶ τὸ *Θεόλυτος*.

Ἀριθ. 71 (εἰκ. 8). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος ἐκ τῶν πλευρῶν μόνον ἀκέραιος.—Ὕψ. 0·215, πλάτ. 0·27, πάχ. 0·055 (**ἀριθ. Εὑρετ. 24**).

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη ἀβαθῶς καὶ καλῶς· ὕψ. γραμμ. 0·006-0·011, διάστιχ. 0·006·

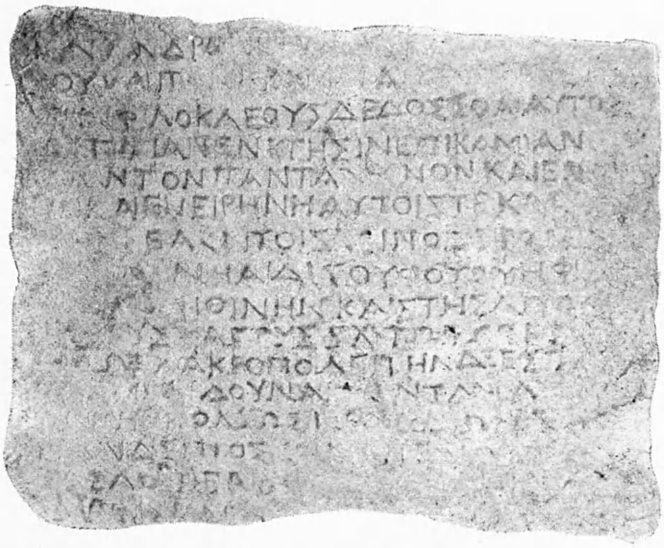

Εἰκὼν 8 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 71. Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ (Φθιωτίδων) Θηβῶν.

[ἔδοξε κτλ. ἐπαινέσαι τοὺς δικαστὰς]
Ἀν]δ[ρό]μα[χ]ο[ν δεῖνος, δεῖνα . . .
.΄]αν Ἀνδρ[αγάθ]ο[υ, Νι]κί[αν Ἀγησιμ-
ά]χου καὶ τὸν γραμμα[τέ](α) αὐτῶν Φιλ[ο-
κ]λῆν Φιλοκλέους· δεδόσσθαι (δὲ) αὐτο[ῖς
π]ολιτείαν, ἔνκτησιν, ἐπι(γ)αμίαν, ἀ[σ-
φάλ]ειαν τὸν πάντα χ[ρ]όνον καὶ ἐν π[ο-
λέμ]ωι καὶ ἐν εἰρήνη αὐτοῖς τε καὶ ἐκγ[ό-
νοις, κα]θ' ἃ καὶ τοῖς λοιποῖς προξέν[οις·
ἀναγρα]φῆναι δὲ τοῦτο τὸ ψήφισμα
εἰς κίο]να λιθίνην καὶ στῆσαι τοὺ[ς
ἐνάρχο]υς ταγοὺς ἐν τῶι ἱρῶ τῆ[ς Ἀθη-
νᾶ]ς τῶ ἐν ἀκροπόλει· τὴν δὲ εἰς τ[αῦτα
δ]α[πά]νην δοῦναι τὸν ταμία[ν ἀπὸ
τῶ]ν τῆς πόλεως προσόδων· δ[ιαποσ-
τε]ῖλαι δὲ πρὸς τ[ὴν Θ]ηβ[α]ίω[ν πόλιν
τὰ] δε(δ)ομένα φ[ιλάνθρωπα τοῖς τε δικ-
αστα]ῖς κα[ὶ τῶ γραμματεῖ αὐτῶν κτλ..

Σφάλματα τοῦ χαράκτου ὑπάρχουσιν ἱκανά: ἐν στίχ. 3 παρέλιπε τὸ Α τελικὸν τοῦ *γραμματέα*, ἐν δὲ 4 τὸ *δὲ* ἀπαιτούμενον πάντως· ἐν στίχ. 5 ἔγραψε Κ ἀντὶ Γ, ἐν δὲ 16 Λ ἀντὶ Δ. Τὸ ἐν στίχ. 4 *δεδόσσθαι* εἶναι πιθανῶς ὑπόλειμμα διαλεκτικόν, περὶ οὗ βλ. τὰ προειρημένα ἐν ἀριθ. 64. Καὶ τὸ ἐν στ. 11 *ἱρῶ* ἀντὶ *ἱ(ε)ρῶι* φαίνεται ὂν κοινοτέρα ἢ διαλεκτικὴ ἐκφορά.

Ἡ συμπλήρωσις ἐν στίχ. 1 Ἀ**νδρόμαχον** εἶναι πιθανὴ ἐκ τῶν ὑπολειφθέντων ἰχνῶν· ἐν δὲ στίχ. 2 ἠδύνατο νὰ κεῖται **Φω]κί[ωνα, Μι]κί[ναν(-ην), Μικ]κί[ωνα** κττ.· προετιμήσαμεν τὰ συμπληρωθέντα, διότι ἐν ἐπιγραφῇ εὑρεθείσῃ ἐν Καραμπάσι ἐγγύτατα τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν καὶ ἀνηκούσῃ τῷ α΄ ἡμίσει τῆς Β΄ π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος τοὐλάχιστον (IG IX², 133 στ. 8-9) ἀπαντᾷ πολίτης ἀπελευθερωτὴς **Νικίας Ἀγησιμάχου**, πιθανώτατα ὁ αὐτὸς τῷ ἐν τῷ ψηφίσματι τούτῳ. Ὅτι δὲ τὸ ἄνω ψήφισμα *πόλιν Θηβαίων* ἐν στίχ. 15 θεωρεῖ τὰς Φθιώτιδας Θήβας εἶναι φανερὸν (βλ. *Θεσσαλικὰ Μνημεῖα* I σελ. 239).

Ἀριθ. 72 (εἰκ. 9). Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου ὑποκυανίζοντος ἐκ τῶν πλευρῶν μόνον ἀκέραιος, ὄπισθεν τὰ ἄνω ἀπεσχισμένη· κάτω φαίνεται ὅτι ὀλίγον ἐλλείπει. — Ὕψ. 0·50, πλάτ. 0·312, πάχ. 0·08 (**ἀριθ. Εὑρετ. 121**).

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ ἀρκούντως ἐπιμελῶς· ὕψ. γραμμ. 0·006-0·015, διάστιχ. 0·003·

[. . γενομένης ἐννόμου ἐκκλησί-]
ας· τῶν ταγῶν οἱ [ἐν ἀρχῆι ὄντες· ἔδοξε
τῆι Γοννέων πόλει· τοῖς ἐξα[ποσταλεῖσι δικασ-
ταῖς Πολίτα Φιλίππου, Σιμία Ἀγάθωνος,
Σίμωνι Δικαίου καὶ τῶι γραμματεῖ αὐ-
τῶν Ἀριστοτέλει Ἱέρωνος δεδόσθαι
πολιτείαν, ἔγκτησιν, ἀσφάλειαν καὶ
πολέμου καὶ εἰρήνης, ἐπιγαμίαν, ἐπι-
νομίαν, καθ' ἃ καὶ τοῖς ἄλλοις προξέ-
νοις τῆς πόλεως ὑπάρχει· καὶ ἀναγρα-
φῆναι τὸ ψήφισμα τοῦτο εἰς κίονα λι-

Ἐτυπ. 9.12.11.

θίνην, ἣν καὶ στ[α]θῆναι ἐν τῶι ἱερῶι
τῆς Ἀθηνᾶς τῆς ἐν ἀκροπόλει· δια-
πενφθῆναι δὲ καὶ ἀντίγραφον πρὸς
τὴν Ἀτραγίων πόλιν, δοθείσης τῆς
εἰς ταῦτα δαπάνης ἀπὸ τῶν τῆς πό-
λεως προσόδων.

(κενὸν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ὕψ. 0·205)

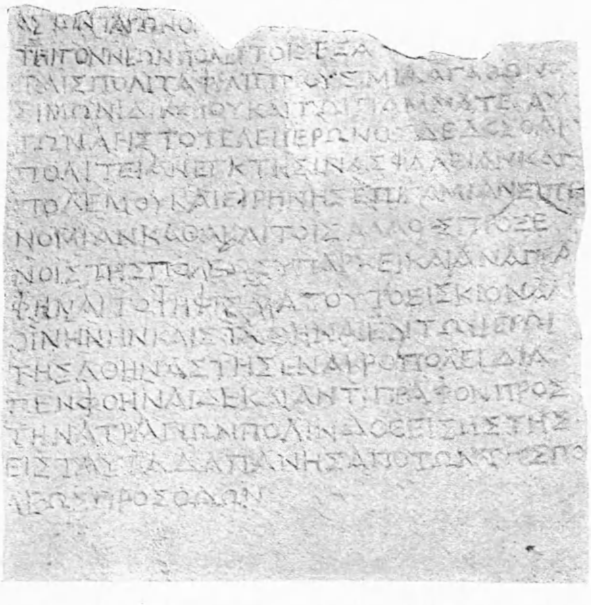

Εἰκὼν 9 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 72. Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐξ Ἄτραγος.

Ὁ τύπος οὗτος τοῦ ψηφίσματος εἶναι διάφορος τῶν προηγουμένων· ἐπειδή, ὡς εἶναι εὐνόητον, ὀλίγον ἐκ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐλλείπει, εἷς ἢ δύο στίχοι, καὶ ἐπειδὴ δὲν κατονομάζονται οἱ ἄρχοντες, ὑποπτεύομεν μήπως πρόκειται περὶ ***συναναγραφῆς*** δύο ψηφισμάτων ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν αὐτῶν ταγῶν, οἵτινες ἐν τῷ προτέρῳ κανονικῶς μετὰ τῶν ταμιῶν καὶ τοῦ γραμματέως κατονομασθέντες, ἦτο περιττὸν νὰ ἐπαναληφθῶσιν ὀνομαστὶ ἐπίσης καὶ ἐν τῷ ὑστέρῳ τούτῳ. Οὗτος ἐπίσης δύναται νὰ εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν καὶ οἱ ***κριταὶ*** ἐν τέλει δὲν ἀναγράφονται. Θὰ ἦσαν ἄρα δύο ψηφίσματα, ὡς ἐν ἀριθ. 64, ἔνθα βλ. τὰ εἰρημένα, τὸ μὲν ὑπὲρ βολιμοδικαστῶν, τὸ δὲ ὑπὲρ δικαστῶν ἐπὶ τὰς εὐθείας δίκας Ἀτραγίων ἀμφοτέρων· βλ. καὶ τὸν ἀριθ. 73.

Ἡ φράσις ***γενομένης ἐννόμου ἐκκλησίας κτλ.*** ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ ἑτέρου ψηφίσματος· περὶ ταύτης καὶ τῶν ὁμοίων διαλαμβάνομεν ἐν τέλει τῆς μελέτης ἡμῶν ἐν τοῖς περὶ τῆς ***Γοννέων πολιτείας***.

Ἡ ἐν στιχ. 9 κέ. ἀπρόσωπος ἐκφορὰ τῆς ἀναγραφῆς τῆς στήλης καὶ τῶν ἄλλων δαπανῶν, λόγον δύναται νὰ ἔχῃ ἧττον μὲν τὴν εὐχερῆ ὑπονόησιν τῶν ἐνάρχων ταγῶν καὶ τοῦ ταμίου, μᾶλλον δὲ τὴν ἀναφορὰν αὐτῶν ἐν τῷ προτέρῳ ψηφίσματι, ἂν ὄντως πρόκειται, ὡς ᾐκάσαμεν, περὶ ***συναναγραφῆς***· τὸ τελευταῖον τοῦτο καθίσταται πιθανώτατον, διότι ἄλλως αἱ παρατηρηθεῖσαι ἐλλείψεις θὰ ἦσαν λίαν ἀντικανονικαί.

Ἀριθ. 73 (εἰκ. 10). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος ἐκ τῶν πλευρῶν μόνον ἀκέραιος, πολλαχοῦ ἀπεσχισμένη καὶ ἔμπροσθεν, ἰδίως κατὰ τὰς ἀκμάς, ἀποτετριμμένη. — Ὕψ. 0·125, πλ. 0·28, πάχ. 0·07 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 90)***.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ ἐπιμελῶς· ὕψ. γραμμ. 0·006-0·009, διάστιχ. 0·008·

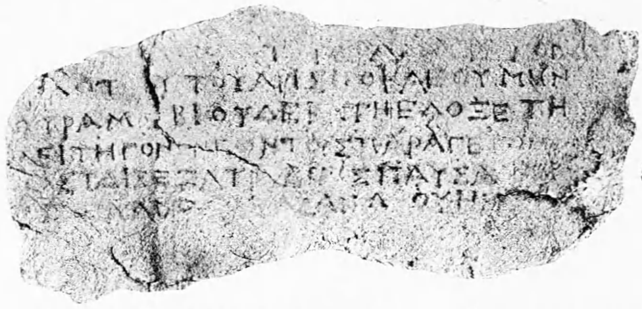

Εἰκὼν 10 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 73. Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐξ Ἄτραγος.

[. . . ταμιευόντων δεῖνος τοῦ δεῖνος καὶ Νικάρχ-]
ου τ]ο[ῦ Νικοκρ]άτ[ου· γρ]αμ[ματεύ]ο[ντος δὲ
Φιλ]ώτ[ο]υ τοῦ Ἀριστοκλέου· μην[ὸς Δι-
θ]υραμ-βίου δεκάτηι· ἔδοξε τῆ[ι πό-
λει τῆ Γον-νέων· τοῖς παραγε[ν]ο[μένοις δι-
κα]σταῖς ἐξ Ἄτρ-αγος Πασυα[νίαι
τ]ο[ῦ] Ἑλάνδρ[ου, Ἀ]σάνδρ(ωι τ)οῦ Ἡρ[. . .κτλ..

Ἐν στίχ. 3-5 ὑπερεπήδησεν ὁ χαράκτης ἀνωμαλίαν τοῦ λίθου ἀφεὶς μικρὰ κενά· ἐν δὲ στίχ. 6 ἔγραψεν ΟΥ ἀντὶ ΩΙΤΟΥ.

Ἐν στίχ. 1 συνεπληρώσαμεν τὸ ὄνομα τοῦ δευτέρου ταμίου ὡς ἄνω, διότι ἀναφέρεται ἐν ψηφίσματι ταγὸς ***Νίκαρχος Νικοκράτου***, ὅστις δύναται νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς πρός τε τὸν ἐνταῦθα καὶ τὸν ἄνω ἀριθ. 57 ἀναθέντα τὸν βωμόν. ***Φιλώτας Ἀριστοκλέου*** ἀπαντᾷ ὡς κριτὴς ἐν τῷ κάτω ἀριθ. 75 ψηφίσματι· θὰ εἶναι πιθανώτατα ὁ αὐτὸς τῷ ἐνταῦθα.

Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἔν τινι μεταγενεστέρῳ ψηφίσματι προξενίας ἐμφανίζεται ἡ *δεκάτη* τοῦ Διθυραμβίου μηνός, περὶ ἧς βλ. τὰ προειρημένα ἐν ἀριθ. 65. Καὶ ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ μηνὸς παραλλάσσει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρὸς τὰ λοιπά, μόνον τὸ ἄνω ἀριθ. 70 ἔχον ὡς πρὸς ταῦτα ὅμοιον.

Οἱ ἐξ Ἄτραγος οὗτοι δικασταὶ οἱ παραγενόμενοι ἐπὶ τὰς εὐθείας βεβαίως δίκας, ὡς οἱ τοῦ προηγουμένου ψηφίσματος, εἶναι διάφοροι ἐκείνων, καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἀμφότερα τὰ ψηφίσματα ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἄρχοντας, ὅπερ ἀμφίβολον· διότι ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ ἐξαποστολὴ δύο σωμάτων δικαστῶν ἐπὶ τὰς αὐτὰς δίκας δὲν φαίνεται πιθανή.

Νέα ὀνόματα ἐμφανίζονται τὸ *Ἔλανδρος*.

Ἀριθ. 74 (εἰκ. 11). Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου ἐκ τῶν πλευρῶν μόνον ἀκέραιος. — Ὕψ. 0·178, πλ. 0·25, πάχ. 0·07 (**ἀριθ. Εὑρετ. 123**).

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ καλῶς· ἄνω καὶ κάτω ἔχει ἀποσχισθῆ τι ἐνίων γραμμάτων κατὰ τὴν ἐξαγωγήν· ὕψ. γραμμ. 0·008-0·014, διάστιχ. 0·005·

Εἰκὼν 11 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 74.
Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ Μητροπόλεως.

γραμματεύοντος δὲ δεῖνος τοῦ] Δ[. . .
. . . ἐπειδὴ οἱ παραγ]εγ[ο-
νότες δικασταὶ ἐκ] Μητρο-
πόλεως ἐπὶ τὰς] εὐθείας
δίκας **δεῖνα** . . .]νος Παυσα-
νίο]υ, Ἀ[ρχέλ]αος Ἀνδρομ[ά-
χ]ου, Εὐπ[ό]λεμος Νικασίο[υ
καὶ ὁ γραμ(μ)ατεὺς αὐτῶν Ἀ[ν-
τίγονος Δάμωνος, οἳ κα[ὶ
εἴοισαν εἰληφ[ότε]ς τὰ τίμ[ια
παρὰ τῆς [πόλ]εως ἡ[μῶν·
διὸ δεδό[χθαι ἐπαιν]έ[σαι τε
[αὐτοὺς κτλ.].

Ἐν στίχ. 8 ἐλησμόνησεν ὁ χαράκτης νὰ γράψῃ τὸ ἕτερον Μ τοῦ γραμματέως.

Συχνότατα ἀπαντῶμεν παραγιγνομένους ἐν Γόννοις δικαστὰς ἐκ Μητροπόλεως ἐπί τε (βολίμους) δίκας ἐν ἀριθ. 65 καὶ ἐπὶ (εὐθείας) ἐν ἀριθ. 66. 75. 76· ἐνταῦθα μόνον κατονομάζονται ὡς πρὸς τοὺς ἐκ Μητροπόλεως δικαστὰς αἱ εὐθεῖαι δίκαι διαρρήδην.

Ἐν στίχ. 12 κέ. ἠδύνατό τις νὰ συμπληρώσῃ καὶ ὧδε·

διὸ δεδό[χθαι τῆι πόλ]ε[ι τῆι
[Γοννέων κτλ.]·

ὁ χῶρος ἁρμόττει δι' ἀμφοτέρας τὰς συμπληρώσεις ταύτας.

Ἀριθ. 75 (εἰκ. 12). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος ἄνω μόνον καί τι κατὰ τὴν κάτω ἀριστερὰν γωνίαν ἀποκεκομμένη· ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς κατέστη πωρώδης ἐκ τῆς φθορᾶς.—Ὕψ. 0·392, πλ. 0·385, πάχ. 0·065 (**ἀριθ. Εὑρετ. 12**).

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη βαθέως καὶ οὐχὶ ἐπιμελῶς· ὕψ. γραμμ. 0·012-0·018, διάστιχ. 0·009·

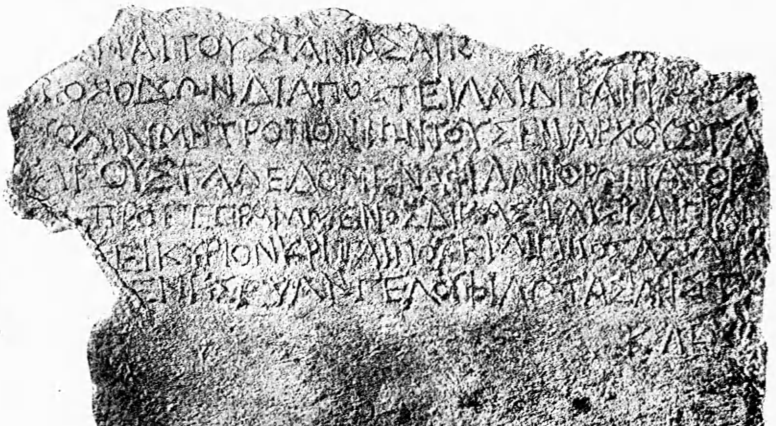

Εἰκὼν 12 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 75.
Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ Μητροπόλεως.

[καὶ στῆσαι ἐν τῶι ἱερῶι τῆς Ἀθηνᾶς]
τῆς ἐ]ν [ἀκροπόλει· τὴν δὲ εἰς ταῦτα δαπάνην
διδό]ναι τοὺς ταμίας ἀπὸ [τῶν τῆς πόλεως
π]ροσόδων· διαποστεῖλαι δὲ καὶ π[ρὸ]ς [τ]ὴ[ν

πόλιν Μητροπολιτῶν τοὺς ἐνάρχους τα-
⟨α⟩γοὺς τὰ δεδομένα φιλάνθρωπα τοῖς
τε] προγεγραμμένο(ι)ς δικασταῖς καὶ (τῶι) γραμ-
ματ]εῖ· κύριον· κριταὶ Ποσείδιππος Ἀσάν-
δρου, Κλεομ]ένης Εὐανγέλου, Φιλώτας Ἀριστ[ο-
κλέο[υ.
(κενὸν ὕψ. 0·21)

Ἐν στίχ. 5 ἐπανέλαβεν ὁ χαράκτης τὸ Α καὶ ἐξήλειψεν αὐτό· ἐν δὲ στίχ. 6 παρέλιπε τὰ ἐν παρενθέσει σεσημειωμένα, ἀναγκαῖα πάντως.

Τὴν συμπλήρωσιν *διδόναι* ἐν στίχ. 2 ἀντὶ τοῦ συνήθους *δοῦναι* ἐπιβάλλει σωθὲν ἴχνος τοῦ *ο* εὐθὺς πρὸ τοῦ *ν*.

Ἡ ἐν στίχ. 3 ἀναγραφὴ ἀμφοτέρων τῶν ταμιῶν, ἀντὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἑξαμήνου, λόγον δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἐν ἀρχῇ ἢ ἐν τέλει τοῦ ἔτους ἔκδοσιν τοῦ ψηφίσματος, ἢ ἄλλον τινά, διότι καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις ψηφίσμασι, π.χ. ἐν τοῖς κάτω ἀριθ.78.79 κλ., ἀναφέρονται ἀμφότεροι, ἐν ᾧ ἐν ἀριθ 64 Α. 71 κλ. ὁ ἕτερος, καίτοι ἐν ἀρχῇ τῶν ψηφισμάτων κατονομάζονται κανονικῶς βεβαίως ἀμφότεροι μετὰ τοὺς ταγούς.

Περὶ τῶν συχνῶν ἐκ Μητροπόλεως δικαστῶν βλ. τὰ λεχθέντα ἐν τῷ προηγουμένῳ ψηφίσματι.

Τὸ ὄνομα Ποσείδιππος γράφεται Ποσίδιππος ἄνω ἐν ἀριθ. 69. Ὁ κριτὴς ...ένης Εὐανγέλου εἶναι πιθανώτατα ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἐν τῷ κάτω ἀριθ. 80 Α ψηφίσματι γραμματέα ***Κλεομένην Εὐανγέλου***, φέρει δὲ τὸ αὐτὸ πατρικὸν τῷ ἄνω ἐν ἀρ. 56 ἱερεῖ. Καὶ ὁ κριτὴς ***Φιλώτας Ἀριστοκλέου***, εἶναι πιθανώτατα ὁ αὐτὸς τῷ ἄνω ἀριθ. 73 γραμματεῖ ἐπίσης· ἀπαντᾷ δὲ καὶ ταγὸς υἱὸς Ἀριστοκλέου, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦτο εὕρηται καὶ μετ' ἄλλων, οὐχὶ μόνον μετὰ τοῦ Φιλώτου, ἐδιστάσαμεν νὰ συμπληρώσωμεν δι' αὐτοῦ.

Περὶ τῶν ***κριτῶν*** βλ. ἐν τέλει τὸ ἡμέτερον περὶ τῆς Γοννέων πολιτείας συμπέρασμα.

Ἀριθ. 76 (εἰκ. 13). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος πανταχόθεν ἀποκεκομμένη καί τι ὄπισθεν ἀπεσχισμένη.—Ὕψ. 0·147, πλάτ. 0·107, πάχ. 0·067 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 69).***

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ οὐχὶ ἐπιμελῶς· ὕψ. γραμμ. 0·006-0·014, διάστιχ. 0·002·

Εἰκὼν 13 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 76. Ψήφ. τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ (δικαστῶν ἐκ Μητροπόλεως;).

. προνοηθῆναι δ]ὲ [τοὺς ἐνάρ-
χους ταγοὺς ἀναγ]ρ(ά)[ψαι τὸ ψήφι-
σμα τοῦτο εἰς κίο]να [λι]θ[ί-
νην] καὶ στῆσ[αι ἐν τῶι ἱε-
ρῶι τῆς] Ἀθηνᾶς [τῆς ἐν ἀκροπό-
λει· τὴν δὲ ἐσ]ομένη[ν δαπάνην δοῦναι
τοὺς ταμίας ἀπὸ] τῶν τ[ῆς πόλεως προσό-
δων· διαποστεῖλ]αι δὲ [καὶ πρὸς τὴν πό-
λιν Μη]τρ[οπολιτῶν κτλ..

Ἐν στίχ. 2 ἔγραψεν ὁ χαράκτης Λ ἀντὶ Α· περὶ τούτου βεβαιούμεθα βλέποντες τὸ προηγούμενον αὐτῷ Ρ.

Δὲν εἶναι βέβαιον ἂν τὸ παρὸν ψήφισμα ἀναφέρεται εἰς δικαστάς· διότι καὶ ἐπὶ κοινῶν προξενικῶν ψηφισμάτων τοῦ πρώτου εἴδους ἀπαντᾷ ἡ φράσις ***διαποστεῖλαι δέ,*** ὡς καὶ ἡ ἀναγραφὴ καὶ ἵδρυσις τῆς στήλης εἰς τὸ αὐτὸ ἱερὸν διὰ προνοίας τῶν ἐνάρχων ταγῶν ἐπίσης. Ἕτερα δὲ διακριτικὰ δὲν ἐσώθησαν ἐπὶ τοῦ λίθου. Ἀλλ' ἐπειδὴ δύο μόνον

βέβαια κοινὰ προξενικὰ ψηφίσματα ὑπὲρ Μητροπολιτῶν εὕρομεν, ἅπερ διαφέρουσι τὴν χάραξιν καὶ τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος, καὶ ἐπειδὴ πλείονα ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ Μητροπόλεως εὑρέθησαν (βλ. τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ ψηφίσματι λεγόμενα), προετιμήσαμεν νὰ θεωρήσωμεν πιθανώτερον ὅτι καὶ τὸ παρὸν ἀνήκει εἰς δικαστάς, χωρίς, ἐννοεῖται, νὰ ἀποκλείσωμεν τὴν ἐναντίαν ὑπόθεσιν.

Περὶ τῶν ἐν στίχ. 7 συμπληρωθέντων *ταμιῶν* βλ. τὰ εἰρημένα ἐν τῷ προηγουμένῳ ψηφίσματι.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ τελευταίου στίχου ἡ συμπλήρωσις δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ βεβαία· εἶναι ὅμως λίαν πιθανή, διότι ἴχνος τοῦ Η καὶ ἐφθαρμένον τι Ρ καὶ ἴχνος τοῦ Ο διακρίνονται· ταῦτα δ' ἀρκοῦσιν εἰς τὴν προταθεῖσαν συμπλήρωσιν, ἄλλης μὴ εὐαρμοστούσης ὁμοίως.

Ἀριθ. 77 (εἰκ. 14). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος ἀριστερὰ μόνον ἀκέραιος, πολλαχοῦ δ' ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν ἀπεσχισμένη. — Ὕψ. 0·245, πλάτ. 0·223, πάχ. 0·057 **(ἀριθ. Εὑρετ. 84).**

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη ἀβαθῶς καὶ ἐπιμελῶς· ἀλλὰ τοσοῦτον ἀπετρίβη ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐκ τῆς πάλαι ἐν ὑπαίθρῳ ἐκθέσεως ἡ ἐπιφάνεια, ὥστε μόλις διακρίνονται τὰ ἴχνη τῶν γραμμάτων, ὧν ὕψ. 0·006—0·01, διάστιχ. 0·005·

Εἰκὼν 14 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 77. Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ Κιερίου.

[διὸ δεδόχθαι ἐπαινέ]σ[αι τε αὐτοὺς καὶ δοῦ-
ναι αὐτο]ῖς π[ροξενίαν, ἰσοπολιτείαν, ἐπινο-
μίαν, ἀσ]φά[λειαν, ἔγκτησιν καὶ ἀσυλί-
αν καὶ] ἐ[ν] πο[λέμωι καὶ ἐν εἰρήνηι αὐ-
τ]οῖς τε κ[αὶ ἐγγό]ν[οις, καθ' ἃ καὶ τοῖς λοι-
ποῖς προξένο[ι]ς· ἀναγ[ρ]αφ[ῆναι δὲ (καὶ)
τοῦτ[ο τὸ ψήφι]σμα εἰς κίο[να λιθίνην
κ]αὶ στῆσαι τοὺς ἐνάρχ[ους ταγοὺς
ἐν τ]ῶ ⟨τῶ⟩ ἱερῶ τῆς Ἀθη[νᾶς τῆς ἐν ἀ-
κρ]οπό[λει· τ]ὴν (δ)ὲ γε[νησομένην εἰς
ταῦτα δαπάν]ην δοῦνα[ι τοὺς ταμίας
ἀπὸ τῶν τῆς π]όλεως προσ[όδων· διαπο-
στεῖλαι δὲ καὶ πρὸ]ς τὴν Κιερ[ιέων πόλιν
τὰ δεδομένα φι]λάνθρ[ωπα τοῖς τε δι-
κασταῖς καὶ τῶι γραμμ]ατεῖ [αὐτῶν κτλ..

Ἐν στίχ. 9 ἔγραψεν ὁ χαράκτης δὶς τὸ ΤΩ καὶ δὲν ἐξεῖλειψε τὸ ἕτερον αὐτῶν· ἐν δὲ στ. 10 ἔγραψε Λ ἀντὶ Δ. Ἐν στίχ. 6 τὸ ***ἀναγραφῆναι*** εὑρίσκεται ἔν τινι ἀνωμάλῳ συντάξει πρὸς τὸ ἐν στίχ. 8 ***στῆσαι***, συνήθει ἄλλως ἐν τοῖς ψηφίσμασι· πρὸς ἄρσιν αὐτῆς ἠδύνατο νὰ προστεθῇ ἐν τέλει τοῦ στίχ. τούτου τὸ ***αὐτό***, ὅπερ δὲν ἀποκρούει ὁ χῶρος τῶν εἰκαζομένων δι' ἕκαστον στίχον ἐκ τῶν ἀσφαλῶν ἰχνῶν 28-32 γραμμάτων, καίπερ ἄλλως οὐχὶ ἀναγκαῖον.

Ὅτι τὸ ψήφισμα ἀναφέρεται εἰς δικαστάς, ἠκάσαμεν ἐκ τῶν ὑπολειφθέντων γραμμάτων τοῦ τελευταίου στίχου, ἅτινα δὲν ἁρμόττουσι λέξει τινὶ κοινοῦ προξενικοῦ ψηφίσματος.

Περὶ τῶν ἐν στίχ. 2-4 τιμῶν, ὧν ἡ τάξις δύναται ἔν τισι νὰ εἶναι διάφορος, διαλαμβάνομεν ἐν τέλει τῆς παρούσης μελέτης ἡμῶν. Περὶ δὲ τῶν ***ταμιῶν*** βλ. ἀριθ. 75.

Ἀριθ. 78 (εἰκ. 15). Στήλη μαρμάρου λίαν ὑπομέλανος ἐκ τῶν πλευρῶν μόνον ἀκέραιος, πολλαχοῦ δ' ἀπεσχισμένη· ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς ἔχει φθαρῇ ἐκ τῆς πάλαι ἐν ὑπαίθρῳ ἐκθέσεως καὶ συγκολληθεῖσα μετὰ πηλοῦ ἔχει καταστῇ πωρώδης. — Ὕψ. 0·37, πλ. 0·32, πάχ. 0·075 **(ἀριθ. Εὑρετ. 42).**

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη ἀβαθῶς καὶ οὐχὶ ἐπιμελῶς· ὕψ. γραμμ. 0·008-0·014, διάστ. 0·007·

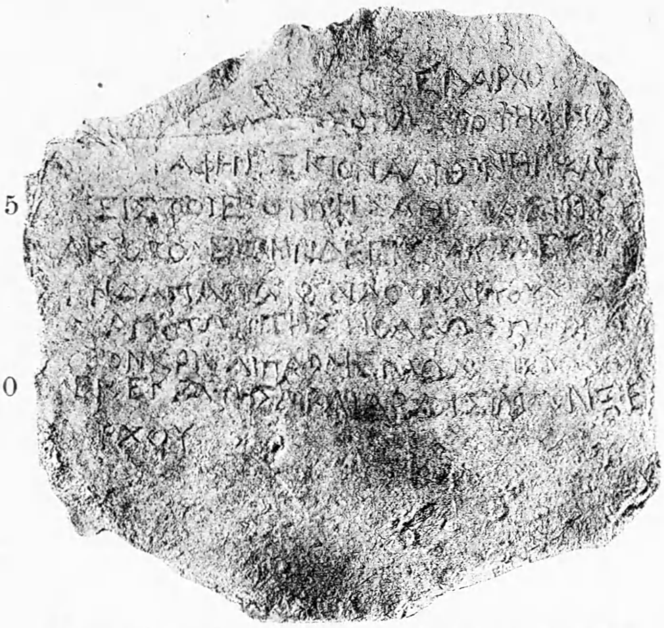

Εἰκὼν 15 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 78. Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ . . .

καθ' ἃ καὶ τοῖς λοιποῖς] προξ[ένοις τῆς πό-
λεως· προνοηθῆναι δὲ τοὺ]ς ἐνάρχου[ς τα-
γοὺς καὶ τοὺς τα]μίας, ὅπως τὸ ψήφισ[μα
τοῦτο ἀ]ναγραφῆ εἰς κίονα λιθίνην καὶ [στα-
θῆ] εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς [ἐν
ἀκροπόλει· τὴν δὲ εἰς ταῦτα ἐσ[ομέ-
ν]ην δαπά⟨πα⟩νην δοῦναι τοὺς τα[μί-
α]ς ἀπὸ τῶν τῆς πόλεως προσ[όδων·
κύ]ριον· κριτ(α)ὶ Παρμενίων [Μ]ικύ[θου,
Μ]ενεκράτης Δικαιάρχου, Σίμων Ξε-
νά]ρχου.

(κενὸν ὕψ. 0·185)

Ἐν στίχ. 7 ἔγραψεν ὁ χαράκτης δὶς τὴν συλλαβὴν ΠΑ, ἐξήλειψε δ' ἐν μέρει τὴν δευτέραν· ἐν δὲ στίχ. 9 ἔγραψε Λ ἀντὶ Α.

Τοῦ στίχ. 1 τὰ μὴ ἐν ἀγκύλαις τεθέντα γράμματα μόλις διακρίνονται· ἠδύνατο δὲ νὰ τεθῇ ἐν στίχ. 1-2 ἀντὶ τοῦ **τῆς πό|λεως** τὸ **ὑπάρ|χει**.

Ἡ προσθήκη καὶ τῶν **ταμιῶν** εἰς τὴν πρόνοιαν περὶ ἀναγραφῆς κτλ. τῆς στήλης, ἣν πάντοτε ἔχουσι μόνοι οἱ ταγοί, δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ διὰ τῆς συμμετοχῆς τοῦ ταμίου εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς δαπάνης· περὶ τῆς ἀναγραφῆς ἀμφοτέρων τῶν ταμιῶν βλ. τὰ ἐν ἀριθ. 75 λεχθέντα.

Ὅτι τὸ ψήφισμα ἀναφέρεται εἰς δικαστάς, ἀποδεικνύουσιν οἱ ἐν τέλει **κριταί**· διότι ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων προξενικῶν ψηφισμάτων ἀναγράφονται κριταί. Τούτων ὁ **Παρμενίων Μικύθου** φέρεται ἐν ἑτέρῳ ψηφίσματι ὡς ταγὸς καὶ εἶναι πιθανώτατα ὁ αὐτὸς τῷ ἐνταῦθα, σχετικὸς δ' ἀναμφιβόλως πρὸς τὸν ταγὸν **Μίκυθον τὸν Παρμενίωνος** ἐν τῷ ψηφίσματι τῶν Γοννέων τῆς Μαγνησίας τῆς ἐπὶ Μαιάνδρῳ, περὶ οὗ βλ. ἄνω σελ. 123, πιθανῶς πατὴρ ἢ υἱὸς αὐτοῦ.

Ἀριθ. 79 (εἰκ. 16). Στήλη λευκοῦ ὀλίγον ὑπομέλανος μαρμάρου, κάτω καὶ ἀριστερὰ μόνον ἀκέραιος.—Ὕψ. 0·325, πλ. 0·202, πάχ. 0·085 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 4).***

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ καλῶς· ὕψ. γραμμ. 0·008-0·011, διάστιχ. 0·006·

Εἰκὼν 16 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 79. Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ . . .

[. . . . . καὶ δοῦναι αὐτοῖς]
προξενίαν, ἰ]σοπ[ολιτείαν, ἐπιγαμίαν, ἔγκτησιν,
ἀσφάλε]ιαν καὶ π[ολέμου καὶ εἰρήνης· προ-
νοηθῆναι] δὲ τοὺς ἐνά[ρχους ταγούς, ὅπως τὸ
ψή]φισμα τοῦτο γραφ[ὲν εἰς κίονα λι-
θίνην τεθῇ εἰς τὸ ἱερ[ὸν τῆς Ἀθηνᾶς·
τὴν δὲ δαπάνην δό[τωσαν καὶ εἰς τὴν στή-
λην καὶ εἰς τὴν ἐνγραφ[ὴν τοῦ ψηφίσμα-
το]ς οἱ ταμίαι ἀπὸ τ[ῶν τῆς πόλεως
π]ροσόδων· κύριον· κ[ριταὶ δεῖνα Ἀγ-
ασίνου, Μεναρχίδης Δ[ικαιοκράτου(ς) δεῖνα. .
. ']της Φερ(ε)νίκου.

(κενὸν ὕψ. 0·15)

Ἐν στίχ. 11 εἶναι ἀβέβαιον ἂν πρέπῃ νὰ καταλογίσωμεν ὡς σφάλμα τοῦ χαράκτου τὴν παράλειψιν τοῦ Ε, διότι καὶ **Φέρνικος** ἦτο δυνατὸν νὰ προυφέρετο κοινότερον.

Ἡ ὀνομασία **στήλη** ἐν στίχ. 6-7 εὕρηται καὶ ἐν

ἑτέρῳ ψηφίσματι· πανταχοῦ ἄλλοθι διατηρεῖται τὸ Θεσσαλικὸν διαλεκτικὸν ὄνομα *κίων*.

Ὅτι καὶ τὸ παρὸν ψήφισμα ἀναφέρεται εἰς δικαστάς, ἀποδεικνύουσιν οἱ *κριταί*, ὡς εἴπομεν ἐν τῷ προηγουμένῳ· περὶ δὲ τῆς ἀναγραφῆς ἀμφοτέρων τῶν ταμιῶν βλ. τὰ προειρημένα ἐν ἀριθ. 75.

Τὸ ὄνομα *Μεναρχίδης* εἶναι νέον· τὸ πατρικὸν αὐτοῦ συνεπληρώσαμεν ἐκ τοῦ κάτω ἐκδοθησομένου ὑπ' ἀριθ. 109 ψηφίσματος.

Ἀριθ. 80 (εἰκ. 17). Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου, σκληροῦ καὶ συμπαγοῦς, διαφόρου ἄρα τοῦ συνήθους ἐν χρήσει εὐθρύπτου καὶ χονδροκόκκου, περὶ οὗ βλ. τὰ προειρημένα ἐν σελ. 123, σημ. 1, κάτω μόνον ἀποκεκομμένη· ἄνω λήγει εἰς ἱκανῶς προέχον ὁριζόντιον γεῖσον, ὑφ' ὃ μέχρι τῆς

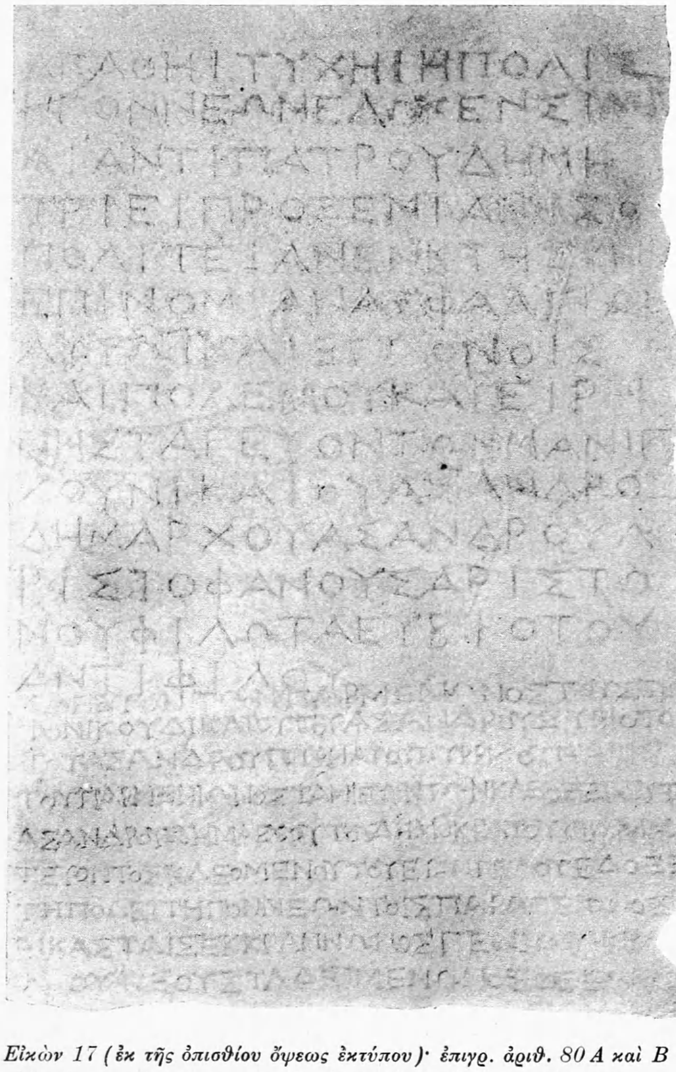

Εἰκὼν 17 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 80 Α καὶ Β Ψηφίσματα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων Α ὑπὲρ Σιμίου τοῦ Ἀντιπάτρου Δημητριέως Β ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ Κραννῶνος.

ἐπιγραφῆς ἀφίνεται κενὸν διάστημα 0·065, ὅπερ θὰ κατεῖχέ ποτε *γραπτὴ κορωνίς*, ὡς ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 61 κττ. — Ὑψ. 0·65, πλάτ. 0·375, πάχ. 0·075 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 97).***

Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ μὲν πρώτου ψηφίσματος ἐχαράχθη βαθέως καὶ λίαν ἐπιμελῶς· ὕψ. γραμμ. 0·009-0·02, διάστιχ. 0·01· τοῦ δὲ δευτέρου βαθέως καὶ καλῶς· ὕψ. γραμμ. 0·004-0·01, διάστιχον 0·009·

Α Ἀγαθῆι τύχηι· ἡ πόλις
ἡ Γοννέων ἔδωκεν Σιμί-
αι Ἀντιπάτρου Δημη-
τριεῖ προξενίαν, ἰσο-
πολιτείαν, ἔνκτησιν,
ἐπινομίαν, ἀσφάλεια[ν,
αὐτῶι καὶ ἐγγόνοις
καὶ πολέμου καὶ εἰρή-
νης· ταγευόντων Μανίγ-
χου Νικαίου, Ἀσάνδρο[υ
Δημάρχου, Ἀσάνδρου Ἀ-
ριστοφάνους, Ἀριστό-
νου Φιλώτα, Εὐβιότου
Ἀντιφίλου.

Β Ταγευόντων Παρμενίωνος τοῦ Στρα-
τονίκου, Δικαίου τοῦ Ἀσάνδρου, Εὐβιότο[υ
τοῦ Ἀσάνδρου, Πυρρία τοῦ Πυρρίχου, Μανίνχ[ου
τοῦ Παρμενίωνος· ταμιευόντων Κλεοξένου τ[οῦ
Ἀσάνδρου, Δημάρχου τοῦ Δημοκράτου· γραμμ[α-
τεύοντος Κλεομένου τοῦ Εὐαγγέλου· ἔδοξε
τῆ πόλει τῆ Γοννέων· τοῖς παραγεγονόσι[ν
δικασταῖς ἐκ Κραννῶνος Γενναίω Κρα[τε-
ρ]αίου, [Μ]ε(θ)υστ(ά)δει Μένωνος, Θεσσαλ[ῶ
δεῖνος καὶ τῶ γραμματεῖ αὐτῶν Μ]εγ[α-
[λοκλεῖ(;) δεῖνος κτλ.].

Ἡ ἐπὶ τῆς αὐτῆς στήλης ἀναγραφὴ δύο ψηφισμάτων διαφόρου τύπου καὶ ἀσχέτων ἀλλήλοις δὲν εἶναι ***συναναγραφή***, οἵαν ἐπιτάσσει εὑρεθὲν ψήφισμα, καὶ οἵαν παρατηροῦμεν ἄνω ἀριθ. 64· λόγον ἔχει ἐνταῦθα μᾶλλον τὴν οἰκονομίαν: οἱ ἔναρχοι ταγοὶ τοῦ Β εὑρόντες ἑτοίμην καλὴν στήλην ἔχουσαν ἱκανὸν κενὸν χῶρον ὑπὸ τὸ τέρμα τοῦ πρώτου ψηφίσματος, ἀνέγραψαν ἐπ' αὐτῆς ἐκεῖ τὸ δεύτερον.

Θὰ ἐκομίσθη δὲ ἡ στήλη αὕτη ἐκ Παγασῶν πιθανώτατα, διότι τὸ μάρμαρον ὁμοιάζει πολὺ πρὸς

τὸ τῶν στηλῶν τῶν Παγασῶν, ἐν ᾧ διαφέρει, ὡς εἴπομεν ἐν ἀρχῇ, τοῦ συνήθους ἐν χρήσει ἐν τοῖς ψηφίσμασι τῶν Γοννέων. Ἐποιήθη δὲ καὶ ἐγράφη ἡ στήλη κατὰ τὸ Α ἀναλώμασι τοῦ τιμωμένου Σιμίου· ἀκριβῶς τοῦτο καί τινες ἄλλαι διαφοραί, περὶ ὧν θὰ γίνῃ λόγος εὐθέτως, διακρίνει εἰς δύο εἴδη τὰ κοινὰ προξενικὰ ψηφίσματα. Δεῖγμα χαρακτηριστικὸν τοῦ δευτέρου εἴδους αὐτῶν εἶναι τὸ ψήφισμα Α.

Εἶναι δὲ τὸ Α ἁπλοῦν, ἤτοι συντόμου τυπικοῦ, ψήφισμα προξενίας πρὸς πολίτην ξένης πόλεως, οἷα πλεῖστα εὑρέθησαν ἐν Γόννοις· ἦτο δὲ πιθανῶς περιζήτητος ἡ κτῆσις προξενίας παρὰ τοῖς Γοννεῦσιν ὑπ' ἀνθρώπων μάλιστα ἀσχολουμένων περὶ τὴν ἐμπορίαν· διότι ἡ ὀχυροτάτη αὕτη πόλις κειμένη λίαν εὐθέτως ἐπὶ τῆς ἀσφαλοῦς καὶ συντόμου ἐκ Θεσσαλίας εἰς Μακεδονίαν διόδου, ὡς ἐξεθέσαμεν ἐν τοῖς ***Πρακτικοῖς*** 1910 σελ. 244, παρεῖχεν ἀσφαλὲς καταφύγιον τοῖς κεκτημένοις ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν ἐν αὐτῇ· ἦσαν δὲ ταῦτα πολύτιμα τοῖς διενεργοῦσι τὸ ἐμπόριον ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν· διὰ τοῦτο φαίνεται ὅτι εὐηργέτουν οἱ τοιοῦτοι ἔμποροι τὴν πόλιν τῶν Γοννέων ποικίλως, ἵνα οὕτω λάβωσι τὰ οὐχὶ κενὰ τίμια τοῖς προξενίας.

Καὶ ἂν μὲν αἱ εὐεργεσίαι ἦσαν μέγισται καὶ σπουδαιόταται, ἐξέδιδον κανονικὸν δόγμα οἱ Γοννεῖς, οἷον περίπου περὶ τῶν δικαστῶν· ταῦτα εἶναι τὰ κοινὰ προξενικὰ ψηφίσματα τοῦ πρώτου εἴδους, ἤτοι πλήρους τυπικοῦ, ὧν ἄριστον δεῖγμα τὸ κάτω ὑπ' ἀριθ. 89 ἐκδοθησόμενον. Ἂν δὲ αὗται ἦσαν ἥττονος σημασίας, ἐξεδίδετο σύντομον ψήφισμα τοῦ τύπου Α, ἀναγράφον ἁπλῶς ὅτι ἔδωκε τῷ δεῖνι τὰ τίμια πόλις ἡ Γοννέων ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν δεῖνα ταγῶν.

Ἀνήκουσι δὲ τὰ δέκα ὀνόματα τῶν ταγῶν τοῦ Α κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς πατρικὰ αὐτῶν· δὲν ἐτέθη δ' ἐνταῦθα τὸ διακριτικὸν τοῦ μεταξὺ τοῦ ταγοῦ καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὡς συνέβη καὶ ἐπὶ ἄλλων ὁμοίων ψηφισμάτων, οὐχὶ πολλῶν. Τινὲς τῶν ταγῶν τούτων διαγιγνώσκονται ἐν ἑτέροις ψηφίσμασι, περὶ ὧν θὰ γίνῃ λόγος εὐθέτως.

Τὸ δ' ἕτερον ψήφισμα Β ἀναφέρεται εἰς δικαστάς, ἐπὶ εὐθείας πιθανῶς δίκας, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν προηγουμένων· διαφέρει δ' ἐξ ἄλλου ἐκείνων κατὰ τὴν μὴ ἀναφορὰν τοῦ μηνὸς καὶ τῆς ἡμέρας· ὅμοιον παράδειγμα παρέχουσι τὰ ἄνω ἀριθ. 64 Α καὶ Β ψηφίσματα.

Οἱ ταγοὶ ***Δικαῖος Ἀσάνδρου*** καὶ ***Μάνιχος Παρμενίωνος*** ἔχουσι σχέσιν πατέρων ἢ υἱῶν πρὸς τοὺς ἄνω ἐν ἀριθ. 64 ***Ἄσανδρον Δικαίου*** καὶ ***Παρμενίωνα Μανίχου***. Ὁ αὐτὸς βεβαίως ταγὸς ***Πυρρίας Πυρρίχου*** ἐμφανίζεται ἐν ἑτέρῳ ψηφίσματι. Ὁ ταμίας ***Κλεόξενος Ἀσάνδρου*** εἶναι ἤδη λίαν γνωστὸς ἐκ τῶν ἄνω ἀριθ. 63. 69. 70 ἐπιγραφῶν. Ὁ δὲ γραμματεὺς ***Κλεομένης Εὐαγγέλου*** εἶναι γνωστὸς ὡς κριτὴς ἄνω ἀριθ. 75.

Νέα ὀνόματα ἐμφανίζονται τὸ ***Πύρριχος*** (βλ. ΑΕ 1910 σελ. 368) καὶ τὸ ***Μεθυστάδας*** (***Μεθύστας*** ἀπαντᾷ), ἐφ' οὗ ὁ χαράκτης ἐξετέλεσε δύο σφάλματα γράψας Ο καὶ Λ ἀντὶ Θ καὶ Α.

Ἀριθ. 81. Στήλη μαρμάρου λευκοφαίου πανταχόθεν ἀποκεκομμένη καὶ ἔμπροσθεν ἀπεσχισμένη. — Ὕψ. 0·185, πλάτ. 0·22, πάχ. 0·07 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 79).***

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη σχεδὸν βαθέως καὶ καλῶς, ἀλλ' ἀπετρίβη ἱκανῶς· ὕψ. γραμμ. 0·007-0·012, διάστιχ. 0·007·

Ο
ΟΣΔΕΤΙΜΟ
ΗΝΟΣΩΣΜΕΝΠ
ΟΥΩΣΔΕΓΟΝΝΕ
ΕΔΟΞΕΤΗΠΟΛΕΙ
ΠΑ ΑΓΕΝΟΜΕΝ
ΡΙΟΥ Ο Σ ΕΡΙΑΡΙΣ
ΕΑ ΣΠΑΡΜΕΝΙ
ΤΟΥΚΑ ΤΟΝ
ΦΙΠ

[. . . ταμιευόντων δεῖνος τοῦ δεῖνος]
καὶ δεῖνος τοῦ . . .]ο[υ· γραμματεύοντ]ος δὲ Τιμοκρ[άτους τοῦ δεῖνος· μ]ηνὸς ὡς μὲν Π[ρωέρνιοι ἄγουσι
. . . . .]ου, ὡς δὲ Γοννε[ῖς δεῖνος, δεῖνι·] ἔδοξε τῇ πόλει [τῇ Γοννέων·
τοὺς] πα[ρ]αγενομέν[ους δικαστὰς
ἐκ Κιε]ρίου [τ]ο[ὺ]ς [π]ερὶ Ἀρισ[τ. . .
τὸν . . .]έ(λ)[ου]ς, Παρμενίσ[κον τὸν δεῖνος, δεῖνα τὸν . . .]του κα[ὶ] τὸν [γραμματέα αὐτῶν δεῖνα τὸν . . . Ἐ;]φίπ[που κτλ..

Ἐν στίχ. 8 φαίνεται ὅτι ἔγραψεν ὁ χαράκτης Α ἀντὶ Λ.

Ἡ συμπλήρωσις τοῦ στίχ. 3 στηρίζεται ἐπὶ ἐφθαρμένων ἰχνῶν ΠΡΟΣ, ἅτινα πιθανώτατα ἀποδίδουσι τὸ ἐθνικὸν τῆς ἐν τῇ τετραρχίᾳ Φθιώτιδι πόλεως ***Πρωέρνης***, περὶ ἧς βλ. ***Πρακτικὰ*** 1910, 180 καὶ Kip, *Thessalische Studien* σελ. 75 κέ..

Ἡ διάδικος πόλις δὲν εἶναι τὸ Κιέριον, ὡς θὰ ἀνέμενέ τις ἐκ τοῦ στίχ. 7, ἀλλ' ἡ Πρώερνα· οἱ ἐκ Κιερίου δικασταὶ ἐκλήθησαν ὡς διαιτηταί, ἵνα δικάσωσιν ἀμφισβήτησιν τῶν Γοννέων πρὸς τοὺς Πρωερνίους, ἥτις δὲν θὰ ἀνεφέρετο βεβαίως εἰς σύνορα, τῶν δύο πόλεων κειμένων λίαν μακρὰν ἀλλήλων. Ὁμοίως δικάζουσιν Ἀπολλωνιᾶται, Κορκυραῖοι καὶ Δυρραχῖνοι δικασταὶ ἀμφισβήτησιν τῶν Μονδαιατῶν καὶ Ἀζωριαστῶν παρὰ *Dittenb.* Syll.² 453, ἔνθα καὶ ἡ διττὴ χρονολόγησις κατὰ Θεσσαλοὺς καὶ Περραιβούς, ὡς ἐνταῦθα κατὰ Πρωερνίους καὶ Γοννεῖς, ἤτοι κατὰ Θεσσαλοὺς καὶ Περρραιβούς· ὡς πρὸς τοῦτο βλ. καὶ ἀριθ. 82 στίχ. 7-8.

Δικαστὰς ἐκ Κιερίου παραγενομένους ἐν Γόννοις ἐπὶ δίκας βολίμους ἢ εὐθείας εἴδομεν ἄνω ἀριθ. 77 καὶ συναντῶμεν ἐν τῷ κάτω ἀριθ. 82 ὁμοίῳ ψηφίσματι.

Ἡ ἐν στίχ. 7 διὰ περιφράσεως κατονομασία τῶν δικαστῶν εἶναι ἀσυνήθης, ἐν ᾧ τῶν ταγῶν ἡ ὁμοία εἶναι λίαν συνήθης.

Τὸ ἐθνικὸν ***Πρωέρνιος*** νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντᾷ.

Ἀριθ. 82. Στήλη μαρμάρου λίαν ὑπομέλανος δεξιὰ μόνον ἀκέραιος, πολλαχοῦ δ' ἀπεσχισμένη. —Ὕψ. 0·205, πλάτ. 0·148, πάχ. 0·047 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 110).***

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη ἀβαθῶς καὶ σχεδὸν καλῶς, ἀλλ' ἐκ τῆς πάλαι ἐν ὑπαίθρῳ διαμονῆς τῆς στήλης ἡ ἐπιφάνεια ἐφθάρη καὶ ἐξηφανίσθησαν πολλὰ τῶν γραμμάτων, ὧν ὕψ. 0·005-0·01, διάστιχ. 0·003·

ΝΣ
Α
ΩΝΔΕ
ΛΙΑΣΑΛ
ΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΞΕΝΟΥΜΗΝΟΣ
ΔΙΚΟ
ΟΥΕΙΚΑΔΙ
Ν ΩΝΤΟΙΣ
ΙΚΑΣ ΙΣΕΚΚΙΕ
ΛΝ ΣΡΟΥ
ΛΥΣ

[. . . . . ταγευόντων . . . . . .]
. . . . δεῖνος τοῦ] Ἀσ-
άνδρου; καὶ . . . .]α[·
τοῦ δεῖνος· ταμιευόντ]ων δὲ
δεῖνος τοῦ δεῖνος κ]α[ὶ] Ἀσά[ν-
δρου τοῦ Δημαινέτου; γραμματε]ύοντος
δὲ δεῖνος τοῦ . . . έ]νου· μηνὸ[ς
Γοννεῦσι μὲν Διθυραμβίου εἰκά]δι, Κο-
νδαιεῦσι δὲ . . . .]ου εἰκάδι·
ἔδοξε τῆι πόλει τῆι Γον]ν[έ]ων· τοῖς
παραγενομένοις δ]ικ[αστα]ῖς [ἐ]κ Κιε-
ρίου . . .]α[ν. . . τοῦ . . . . δ]ώρου,
δεῖνι] Λυσ[. . . . κτλ..

Ἕνεκα τῶν ἀμφιβόλων ἰχνῶν τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ στίχ. 10 δὲν εἴμεθα μὲν τελείως βέβαιοι περὶ τῆς ἀναγνώσεως ***δικασταῖς***, θεωροῦμεν ὅμως καὶ ταύτην μὲν πιθανὴν καὶ τὰς λοιπὰς δ' ἀναγνώσεις καὶ συμπληρώσεις πιθανωτάτας ἢ βεβαίας καὶ ἀσφαλεῖς· ἐννοεῖται ὅτι τὰ ἐν στίχ. 7-8 συνεπληρώσαμεν παραδείγματος χάριν, ἵνα δείξωμεν ὅτι πρόκειται καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ ψηφίσματι, περὶ διττῆς χρονολογίας κατά τε τοὺς Γοννεῖς καὶ τοὺς διαδίκους αὐτῶν ***Κο*** . . . . ., πιθανώτατα ***Κονδα(ι)εῖς***, ὧν τὰς ἀμφισβητήσεις παρεγένοντο νὰ δικάσωσιν ἐκ Κιερίου ἐπίσης δικασταί. Σχετικὸν πιθανῶς πρὸς ταύτας εἶναι τὸ κάτω ὑπ' ἀριθ. 181 δημοσιευθησόμενον ψήφισμα λίαν ἐφθαρμένον δυστυχῶς, ὃ βλέπε.

Αἱ δὲ ἀμφισβητήσεις αὗται θὰ ἦσαν ἴσως περὶ συνόρων, τῆς Κονδαίας οὔσης Περραιβικῆς πόλεως ὁμόρου τοῖς Γόννοις, ὡς λέγομεν ἐν τῷ κάτω δημοσιευθησομένῳ ὑπ' ἀριθ. 109 ψηφίσματι.

Περὶ τοῦ συμπληρωθέντος ἐν στίχ. 4-5 περιφήμου ***Ἀσάνδρου*** τοῦ ***Δημαινέτου*** βλ. ἄνω ἀριθ. 51. 67 καὶ κάτω ἀριθ. 87. 96. 115.

Ἀριθ. 83. Στήλη λευκοῦ εὐθρύπτου μαρμάρου ἀριστερὰ μόνον ἀκέραιος. —Ὕψ. 0·09, πλάτ. 0·15, πάχ. 0·093 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 38).***

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη σχεδὸν βαθέως καὶ καλῶς· ὕψ. γραμμ. 0·007-0·014, διάστιχ. 0·007·

ΝΟΙΣ
ΝΟΜΙΑ
ΑΤΕΡΑΙΟΥΛΡ
ΘΕΣΣΑΛΩΙΓ
ΜΕΝΙΣΚΟ
ΚΤΗΣ

Ἐτυπ. 12.12.11

[. . . τοῖς ἐκ (ὄνομα πόλεως) παρα-]
γενομέ]νοις [δικασταῖς δεδόσθαι προξενίαν,
ἐπι]νομία[ν, ἐπιγαμίαν, ἔγκτησιν, δεῖνι
Κρ]ατεραίου, [Ἀ]ρ[. . . . δεῖνος,
Θεσσαλῶ[ι Ἐ. . . . . ., δεῖνι (Παρ)-
μενίσκ[ου καὶ τῶι γραμματεῖ αὐτῶν δεῖνι
Κτήσ[ωνος (-ίου κττ.) κτλ..

Ἐπειδὴ εἶναι ἄγνωστον πόσον ἐλλείπει δεξιά, δύνανται τὰ τίμια νὰ συμπληρωθῶσι καὶ ἄλλως, ἀλλὰ πιθανώτατα ἔχουσιν ὡς ἄνω.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐτάξαμεν ἐν τοῖς δικαστικοῖς, καίτοι καὶ ἄλλως ἁρμόττει πρὸς κοινοῦ ψηφίσματος τυπικὸν τὸ σωθέν, συμπληρούμενον ὧδέ πως:

[. . . καὶ αὐτῶι]
καὶ ἐγγό]νοις [· πολιτείαν,
ἐπι]νομία[ν· ταγευόντων
Κρ]ατεραίου [Ἀ]ρ[. . . κτλ..

Τὴν τοιαύτην συμπλήρωσιν δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ πιθανωτέραν, λαμβάνων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ὅτι ἄλλως προκύπτει τις ἀνωμαλία τῆς ἐν τέλει κατονομασίας τῶν δικαστῶν, πρὸ ταύτης δὲ τῶν τιμίων· ἀλλ' εἶναι ἀσήμαντος ἡ ἀνωμαλία αὕτη.

Ἀλλὰ σημαντικὴ δυσχέρεια ἐμφανίζεται ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν δικαστῶν: διότι κατ' ἀνάγκην ὑποχρεούμεθα πρὸς τὰ σωθέντα γράμματα νὰ θεωρήσωμεν τέσσαρας τοὺς δικαστάς, ἐν ᾧ ἐν ἅπασι τοῖς προηγουμένοις ψηφίσμασιν ἐμφανίζονται τρεῖς, ἐκτὸς ἐννοεῖται τοῦ γραμματέως· ἀλλ' ἐπειδὴ κάτω ἀριθ. 86 φαίνεται πιθανὸν ὅτι εἷς μόνον δικαστὴς παρεγένετο, ἐν δὲ ἀριθ. 81 καὶ 84 συνοπτικῶς διὰ τῆς *περὶ* ὀνομάζεται τὸ σῶμα τῶν δικαστῶν, καίτοι ἐν τῷ πρώτῳ καὶ οὕτως ἀριθμοῦνται τρεῖς, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι συνηθέστατα μὲν ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν ἦσαν τρεῖς, ἀλλὰ καὶ πλείονες ἢ ἐλάττονες ἦτο δυνατὸν νὰ προσέρχωνται· ἐξ ἄλλου ἐκλαμβάνοντες ὡς κοινὸν προξενικὸν τὸ σωθέν, δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἑρμηνεύσωμεν εὐχερῶς τὴν ἐν στίχ. 4 δοτικήν· οὕτως ἐτάξαμεν αὐτὸ ἐν τοῖς δικαστικοῖς τέλος.

Ἐν στίχ. 5 δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν καὶ Ἀ]*μενίσκου*, ἢ καὶ ἁπλῶς ***Μενίσκου*** νὰ ἀναγνώσωμεν· περὶ τῶν ὀνομάτων τούτων βλ. ***Revue de Phil.*** 1911, 138 καὶ ἄνω ἀριθ. 64.

Βλ. καὶ κάτω τὸν ἀριθ. 85.

Ἀριθ. 84. Στήλη μελανολίθου εὐθρύπτου μετὰ λευκῶν που φλεβῶν ἀριστερὰ μόνον ἀκέραιος, ἄνω δὲ καὶ ὄπισθεν ἀπεσχισμένη. — Ὕψ. 0·25, πλάτ. 0·245, πάχ. 0·082 ***(Εὑρετ. ἀριθ. 36).***

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη ἀβαθῶς καὶ καλῶς ἐπὶ διπλῶν λίαν ἐλαφρῶν ὁριζοντίων χαραγῶν ἠγμένων διὰ τοῦ κανόνος, ἀλλ' ἐφθάρη ἱκανῶς, ἄνω μάλιστα, ἀποτριβείσης πάλαι τῆς ἐπιφανείας καὶ πωρωθείσης ἐκ τῆς ἐν ὑπαίθρῳ ἐκθέσεως· ὕψ. γραμμ. 0·007-0·012, διάστιχ. 0·005·

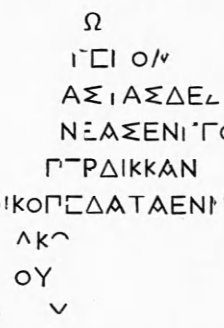

[. . . . . ἔδοξε τῆι πόλει τῆι]
Γοννέ]ω[ν· τῆι δεῖνι τοῦ δεῖνος μηνός· τοὺς
παρα]γε[ν]ομ[ένους ἐκ (πόλις) δικαστὰς ἐπὶ
τὰς δίκ]ας [τ]ὰς δε[δομένας Ἡρακλειώ-
ταις] νέας ἐν⟨γ⟩ Γόν[νοις, τοὺς περὶ δεῖ-
να καί;] Π[ε]ρδίκκαν, [κρίναντας εἶναι Γοννέων
τὰ ο]ἰκόπ[ε]δα τὰ ἐν [Ποθναιεῖ; . . . . .
. . (λ)α]κ[ο(ω) . . . . . .
. . . ου . . .
. . . ο[υ το]ῦ [δεῖνος; κτλ.

Ἐν στίχ. 4 φαίνεται ὅτι ὁ χαράκτης ἔγραψε τὸ Γ ἀντὶ τοῦ προηγουμένου Ν τῆς *ἐν* προθέσεως, ἢ δὶς τὸ πρῶτον γράμμα τῆς πόλεως.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο οὐδενὶ τῶν γνωστῶν τυπικῶν ἁρμόττει· προσεπαθήσαμεν κατὰ τὰ σωθέντα γράμματα νὰ καταδείξωμεν διὰ τῶν ἐν πολλοῖς ὑποθετικῶν βεβαίως συμπληρώσεων τὸν νοῦν αὐτοῦ, ἔχοντα ὡς ἑξῆς περίπου: φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησίς τις τῶν Γοννέων πρὸς ἑτέραν ὅμορον πόλιν διά τινα οἰκόπεδα κείμενα ἐν θέσει ἢ πολίχνῃ, ἧς τὸ ὄνομα δὲν ἐσώθη, πλὴν ἰχνῶν τῶν δύο πρώτων γραμμάτων, ἱκανῶς ἀμφιβόλων· περὶ τούτων εἶχε γίνει δίκη ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῶν διαμφισβητουσῶν πόλεων, ἣν οἱ Γοννεῖς ἐθεώρησαν διεξαχθεῖσαν οὐχὶ νομίμως. Οὕτω προεκάλεσαν νέαν διαιτησίαν ἐν Γόννοις (ἡ συμπλήρωσις ***Γό***[*μφοις* δυνατὴ ἐπίσης,

ἀντίκειται πρός τε τὸ ἴχνος τοῦ τρίτου γράμματος καὶ τὸν νοῦν τοῦ ψηφίσματος), δι' ἣν ἐστάλησαν ἐξ ἄλλης πόλεως δικασταί, οἵτινες ἐκφέρονται διὰ τῆς περιφράσεως *οἱ περὶ τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα*, ὡς ἄνω ἀριθ. 81, καὶ ὧν ἐσώθη ὁ Περδίκκας. Ἐπειδὴ οἱ νέοι δικασταὶ εἶναι βέβαιον ὅτι ἔλυσαν τὴν διαφορὰν ὑπὲρ τῶν Γοννέων, τιμῶνται ὑπ' αὐτῶν ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ψηφίσματι.

Ἐπειδὴ ἐν τῷ κάτω δημοσιευθησομένῳ ὑπ' ἀριθ. 165 ψηφίσματι ἢ ὁμολόγῳ ἀναφέρονται *οἰκόπεδα* καὶ θέσις *ἐν Ποθναιεῖ* καὶ ἀμφισβήτησις πρὸς τοὺς ὁμόρους τῶν Γοννέων *Ἡρακλειώτας* (τῆς νῦν Πλαταμῶνος), συνεπληρώσαμεν κατ' ἐκεῖνα τοὺς στίχ. 3 καὶ 6· εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὅλον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος τμῆμα ἐπιγραφῆς ἀνήκει που τῇ 165.

Οὕτως ἐκτὸς τῶν *βολίμων* καὶ *εὐθειῶν* δικῶν, ἔχομεν καὶ τὰς λεγομένας ἐνταῦθα *νέας*· περὶ τούτων βλ. ἐν τέλει τὸ συμπέρασμα ἡμῶν περὶ τῆς *Γοννέων πολιτείας*.

Ἐν στίχ. 3 ἠδύνατό τις νὰ συμπληρώσῃ καὶ δε[*δικασμένας*, ἀλλὰ προτιμητέον τὴν ἄνω συμπλήρωσιν, ἐνέχουσαν τὸν νοῦν τῆς συγκαταθέσεως πρὸς νέαν δίκην τῆς ἑτέρας τῶν πόλεων.

Ἀριθ. 85. Στήλη λευκοῦ εὐθρύπτου μαρμάρου πανταχόθεν ἀποκεκομμένη· ἴσως ἀνήκει τῇ ἄνω ἀριθ. 83, καίτοι οὐδαμοῦ αὐτῆς ἁρμόττει. — Ὕψ. 0·04, πλάτ. 0·05, πάχ. 0·055 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 38α)***.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη ὡς ἐν ἀριθ. 83 καὶ τὰ γράμματα ἔχουσι τὰς αὐτὰς διαστάσεις·

	[. . . . καὶ τῶι γραμματεῖ αὐτῶν]
ΡΑΙ||∪	. . . ρα[ι Πο;. . . .]
›ΙΣΑΝ	οἳ καὶ εἴ]οισαν [εἰληφότες τὰ τίμι-
–	α παρὰ τῆ]ς [πόλεως ἡμῶν κτλ..

Περὶ τῆς φράσεως *οἳ καὶ εἴοισαν* ἀπαντώσης μάλιστα ἐν ψηφίσμασιν ὑπὲρ δικαστῶν βλ. ἄνω ἀριθ. 67. 68. 74. Δὲν ἀποκλείομεν ὅμως καὶ τὴν συμπλήρωσιν·

ἐπειδὴ δεῖνα . . .]ρα. . [καὶ δεῖνα (ἀδελφοὶ)
εἴ]οισαν [εὐχρηστήσαντες τῆι πόλει ἡμῶν . . . .
διὸ δεδό]σ[θαι αὐτοῖς κτλ.·

ἀλλὰ πιθανωτέραν θεωροῦμεν τὴν πρώτην, ἥτις κατὰ τὸ ἄνω ἀριθ. 69 ψήφισμα ἐκφέρεται καὶ *εἴοισαν ἐν τοῖς κατὰ τὴν δικαστείαν πεποηκότες τὰ δίκαια* κτλ.· καὶ διὰ τοῦ τελευταίου τούτου δύναται νὰ συμπληρωθῇ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιγραφή, πιθανώτερον μάλιστα.

Ἀριθ. 86. Στήλη λευκοῦ μαρμάρου κάτω μόνον ἀποκεκομμένη, τὸ δ' ἄνω ἀριστερὸν ἥμισυ ἀπεσχισμένη· ἄνω λήγει εἰς ἱκανῶς προέχον ὁριζόντιον γεῖσον, ἐφ' οὗ ἀβέβαια ἴχνη γραμμάτων. — Ὕψ. 0·207, πλ. 0·305, πάχ. 0·10 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 93)***.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ καλῶς, ἀλλ' ἀπετρίβη καὶ ἐξηφανίσθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὀλίγα βέβαια καὶ εἰκαζόμενα γράμματα δύνανται νὰ συγκομισθῶσιν, ὧν ὕψ. 0·009, διάστιχ. 0·008·

ΟΥΙΙΟΥ	. . . . τοῦ Εὐ;]θύ[μ]ου
Υ ΗΜ·ΟΝ	καὶ δεῖνος τοῦ Ε]ὐ[θ]ήμ[ο]ν-
Α ΕΙΙΟΜΕΝΟΝ	ος· τὸν παρ]α[γ]ε[νό]μενον
ΑΓΟΛ	δικαστὴν] Ἀ[π]ολ[λ.. ἐκ (πό-
	[λις) κτλ.].

Ἕνα παραγενόμενον δικαστήν, ἐνταῦθα μόνον θὰ συνηντῶμεν· βλ. τὰ προειρημένα ἐν ἀριθ. 83.

Ταμίαν πιθανῶς, υἱὸν τοῦ . . . .]*μων*[ος συναντῶμεν κάτω ἀριθ. 143.

Ἀριθ. 87 (εἰκ. 18). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος ἄνω καὶ δεξιὰ μόνον ἀκέραιος· ἄνω λήγει εἰς ἐλαφρῶς προέχον ὁριζόντιον γεῖσον, ὑφ' ὃ ὑπάρχει κενὸν μέχρι τῆς ἐπιγραφῆς 0·108 πρὸς ὑποδοχὴν γραπτῆς κορωνίδος, ὡς ἐν ἀριθ. 61 κτλ.— Ὕψ. 0·35, πλ. 0·342 (τὸ ὁλικὸν θὰ ἦτο ὀλίγον τι πλέον), πάχ. 0·088 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 15)***.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη βαθέως καὶ σχεδὸν καλῶς· ὕψ. γραμμ. 0·007-0·012, διάστιχ. 0·004·

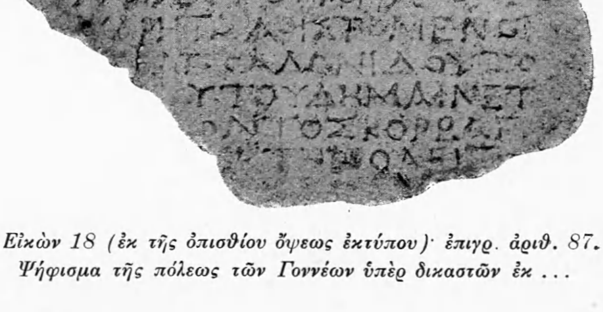

Εἰκὼν 18 (ἐκ τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 87. Ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων ὑπὲρ δικαστῶν ἐκ . . .

Ταγευ]όντων τῶν περὶ Πυρρί—[αν τὸν Πυρ]ρίχου, Κλεῖτον Ἀριστό[νου, ...]νον Φιλώτου, Κόρραγον δεῖνος], Χάρητα Ἀριστομένο[υ· ταμιευόντων] Ἀπολλωνίδου το[ῦ Ξενοκρίτου, Ἀσάνδρ]ου τοῦ Δημαινέτ[ου· γραμματεύ]οντος Κορράγ[ου τοῦ δεῖνος· ἔδοξ]ε τῇ πόλει [τῇ Γοννέων· τοὺς π]α[ρ]αγ[ε]νο[μένους [δικαστὰς ἐκ . . .(πόλις). . κτλ.].

Ἐν στίχ. 1 φαίνεται ὅτι ὑπερεπήδησεν ὁ χαράκτης ἀνωμαλίαν τοῦ λίθου περὶ τὸ τέλος ἀφεὶς μικρὸν κενόν.

Ὅλως ἀσυνήθης εἶναι ἡ παράλειψις τοῦ ἐπ' αἰσίοις ἐν ἀρχῇ ***Ἀγαθῆι τύχηι***· ὅτι δὲ παρελείφθη ὄντως, ἀποδεικνύουσι τὰ κατόπιν ὀνόματα τῶν ἀρχόντων, ὁρίζοντα τὴν δύναμιν ἑκάστου στίχου οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν τριάκοντα γραμμάτων.

Ταγὸς ***Πυρρίας Πυρρίχου*** ἐμφανίζεται ἄνω ἀρ. 80 B, ***Κλεῖτος*** δὲ πατὴρ ταγοῦ κάτω ἀριθ. 149 (βλ. καὶ 134). Υἱὸς ***Φιλώτου*** ταγὸς εἶναι ὁ ***Ἀριστόνους*** ἐν ἀριθ. 80 A, ***Κόρραγον*** δὲ ἀγνώστου ταγοῦ πατέρα βλ. ἐν ἀριθ. 149 (πρβ. καὶ 105).

Ὁ πρῶτος τῶν ταμιῶν εἶναι πιθανώτατα ὁ αὐτὸς τῷ ἐν ἀριθ. 70 καὶ 132 ταγῷ· ὁ δὲ δεύτερος (ἴχνη τοῦ Ρ σῴζονται) εἶναι ὁ περίφημος ἀρχιφρουρὸς καὶ ταγὸς ἢ ταμίας ἐν ἀριθ. 51. 69. 82. 96. 115 κἄπ..

Ἐκ τῶν ὀλίγων καὶ ἱκανῶς ἀβεβαίων ἰχνῶν τοῦ στίχ. 9 φαίνεται πιθανώτερον ὅτι πρόκειται περὶ δικαστῶν, ἧττον δὲ πιθανὸν περὶ προσώπου ἐκφερομένου διὰ τοῦ ***ἐπειδὴ δεῖνα***, ὡς ἐν τοῖς κάτωθι ἀριθ. 89 κἑ. ψηφίσμασι. Συνήθως ἀναμένομεν μῆνα καὶ ἡμέραν ἐνταῦθά που, ἀλλ' ὑπάρχουσι παραδείγματα ἄνευ αὐτῶν ἄνω ἀριθ. 64 (72). 80 B.

Νέα ὀνόματα ἐκτὸς τοῦ ***Πύρριχος***, περὶ οὗ βλ. ἄνω ἀριθ. 80 B, ἐμφανίζονται καὶ τὸ ***Κόρραγος*** καὶ ***Χάρης***· πρὸς τὸ πρῶτον βλ. τὰ ἔξω τῆς Θεσσαλίας ζητηθέντα παραδείγματα πρὸς ἑρμηνείαν τοῦ ***Μενέ—κορρος*** ὑπὸ τοῦ ***Hiller*** ἐν Berl. Phil. Woch. 1911, 62.

Ἀριθ. 88 (εἰκ. 19). Στήλη μαρμάρου ὑπομέλανος δεξιὰ μόνον ἀκέραιος. — Ὑψ. 0·56, πλ. 0·335, πάχ. 0·10 ***(ἀριθ. Εὑρετ. 2).***

Ἡ ἐπιγραφὴ μέχρι μὲν τοῦ στίχ. 16 ἐχαράχθη μετρίως βαθέως καὶ καλῶς, ἀλλ' ἀπετρίβη ἱκανῶς ἀριστερά· ὕψ. γραμμ. 0·01-0·014, διάστιχ. 0·006· ἀπὸ δὲ τῶν μετὰ τὸν στίχ. 16 ἐχαράχθη οὐχὶ βαθέως οὐδ' ἐπιμελῶς ὑπ' ἄλλης πιθανῶς χειρός· ὕψ. γραμμ. 0·009-0·012, διάστιχ. 0·006· διὰ τοῦτο καὶ δι' ἄλλους λόγους, περὶ ὧν ἐν τοῖς κάτω, ὑποθέτομεν ὅτι δύο ψηφίσματα ἔχουσι γραφῇ ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου·

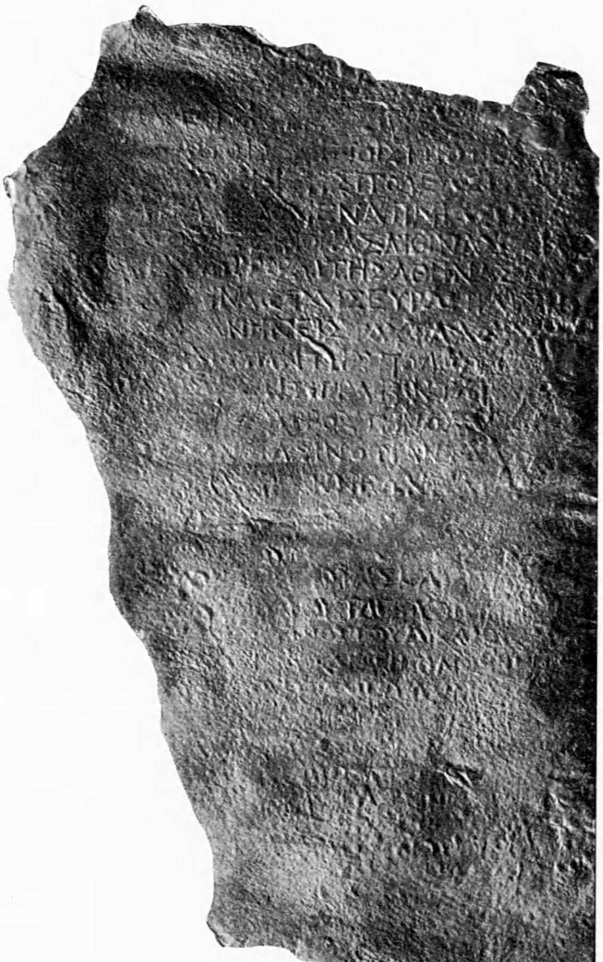

Εἰκὼν 19 (ἐκ φωτογραφίας τῆς ὀπισθίου ὄψεως ἐκτύπου)· ἐπιγρ. ἀριθ. 88 A-B. Δύο ψηφίσματα τῆς πόλεως τῶν Γοννέων: A ὑπὲρ Σιμ...Ὀλοσσωνίου, B ὑπὲρ δικαστῶν (;) ἐκ ...

A .... διὸ] δ[εδ]ό[χθαι ἐπαινέσαι τε Σιμ . . . . δεῖνος Ὀλοσσώνιον καὶ δεδόσθ]α[ι αὐτ]ῶι π[ροξενίαν, ἐπινομίαν, ἔγκτησιν, ἀσφάλειαν καὶ πολ]έμου κ[αὶ εἰρήνης καὶ αὐτῶι καὶ ἐγγόνοις, καθ' ἃ κ]αὶ τοῖς [λ]οιποῖς προξ[ένοις καὶ εὐεργέταις ὑπάρχ]ει τῆς πόλεως· πρ[ονοηθῆναι δὲ ἀναγράψ]αι τὰ [δε]δομένα τίμι[α] Σι[μ . . . . τοὺς ἐνάρχους τα]γο[ὺς] εἰς κίονας λιθίνας [κα]ὶ [στῆσαι αὐ-

τὰς ἐν τ]ῶι ἱερῶι τῆς Ἀθηνᾶς τ[ῆς ἐν ἀκροπόλει, ταῖς κιό]να[ις] ταῖς Εὐρω[π]ί[α]ις δ[εξιᾶι; τὴν δὲ ἐσομένην δαπ]άνην εἰς ταῦτα δοῦ[ναι τοὺς ταμίας ἀ]πὸ τῶν τῆς πόλεως [προσόδων· διαποστεῖλαι δὲ καὶ (τὸ) ἀν]τίγραφ[ο]ν τῶ[ν δεδομένων Σιμ... ... τιμίων] πρὸς τὴν Ὀλοσ[σωνίων πόλιν σὺν γράμ]μ[α]σιν ὅτι ἀντ' ἀ[ρετῆς μέμνηται ἡ πόλις ἡ] Γοννέων [τὰς ἀνταξίας χάριτας ἀνταποδιδόναι τοῖς εὐεργετ]οῦσ[ιν.

B Στρατηγοῦντος τῶν Περραιβῶν ...]ου [τοῦ δεῖνος], ἱ[ερέ]ω[ς δὲ] τοῦ Ἀσκλ[ηπιοῦ δεῖνος τοῦ ....]ου· [ταγευό[ντων δὲ δεῖνος τοῦ δεῖνος, ...]ο[υ] τοῦ Δικαί[ου, δεῖνος τοῦ δεῖνος, Ἀντ]ιγόνου [τοῦ Εὐβιότου, δεῖνος τοῦ Μ]ο[νί]μου· [ταμιευόντων δὲ ....ο]υ [τοῦ] Τ[ολμα;]ίου [καὶ δεῖνος τοῦ ....]ίδ[ου· γραμματεύοντος δὲ] Ποσ[ειδίππου; τοῦ δεῖνος· μηνὸς Διθυραμβίου εἰκάδι· ἐπειδὴ οἱ παραγεγ]ο[νότες δικασταὶ ἐκ (πόλις) δεῖνα ..]ου, [δεῖνα δεῖνος, δεῖνα ...]του [καὶ ὁ γραμματεὺς αὐτῶν δεῖνα δεῖνος, οἳ καὶ εἴοισα]ν [εἰληφότες τὰ τίμια παρὰ τῆς πόλεως ἡμῶν, εὐχρ]ήσ[τους ἑαυτοὺς ἐπιδείξαντες καὶ φι]λ[οτίμ]ο[υς κατὰ τὴν δικαστείαν αὐτῶν ......

..λ..

..α.....ο....

Παρ' ὅλην τὴν κακὴν κατάστασιν, ἐν ᾗ περιεσώθη ἡ στήλη αὕτη, φαίνεται πιθανώτατον ὅτι περιέχει δύο ψηφίσματα, ὡς ἡ ἄνω ἀριθ. 80· διότι ἐν στίχ. 16 περατοῦται ἡ διήγησις καὶ τὸ αἰτιολογικὸν τοῦ ψηφίσματος, τὰ δὲ μετ' αὐτὸν εἶναι παρὰ πάντα λόγον πολλὰ πρὸς σύνδεσιν μετ' αὐτοῦ· ἐξ ἄλλου οἱ ἄρχοντες καὶ τὰ ἄλλα τυπικὰ θὰ ἀνεγράφοντο κατὰ τὸ σύνηθες (βλ. κάτω ἀριθ. 89) ἐν ἀρχῇ.

Τοῦ Α οἱ στίχ. 1-2 συνεπληρώθησαν ὑποθετικῶς τὰ πολλά, διότι ἐλάχιστα καὶ ἀβέβαια ἴχνη γραμμάτων διεσώθησαν· θὰ προηγοῦντο δὲ αὐτῶν ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων καὶ αἱ διὰ τοῦ **ἐπειδὴ** εἰσαγόμεναι εὐεργεσίαι τοῦ Σιμ... πρὸς τοὺς Γοννεῖς, αἵτινες βεβαίως θὰ ἦσαν λίαν σημαντικαί.

Ἀπὸ τοῦ στίχ. 3 κέ. διετηρήθησαν εὐκρινέστερον τὰ γράμματα καὶ αἱ συμπληρώσεις δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀσφαλέστεραι· αἱ ἀνωμαλίαι ἐν στίχ. 5 καὶ 6 **ὑπάρχει τῆς πόλεως** καὶ **προνοηθῆναι ἀναγράψαι** δὲν εἶναι σπουδαῖαι· ἀναλόγους βλ. ἐν ἀριθ. 71. 77. 89. 106. 107. 109. 111. 112 κτλ..

Ἀλλ' ἡ διάταξις ἐν στίχ. 7 τῆς ἀναγραφῆς τῶν δεδομένων τιμίων ἐπὶ δύο στηλῶν, διασωθεῖσα εὐκρινέστατα καὶ ἀσφαλῶς συμπληρουμένη, εἶναι περίεργος· φαίνεται πιθανὸν ὅτι θὰ ἐξεδόθησαν ὑπὲρ τοῦ Σιμ... δύο ψηφίσματα, ὧν τὸ μὲν περιεῖχεν ἐν πλάτει τὸ ἱστορικὸν τῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Γοννέων εὐεργεσιῶν αὐτοῦ, τὸ δ' ἕτερον, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ σωθέν, περὶ οὗ ὁ λόγος, περιέχει αὐτὰς ἐν περιλήψει καὶ γενικώτερον.

Τοῦ δὲ στίχ. 9 αἱ συμπληρώσεις στηρίζονται ἐπὶ περισωθέντων ἰχνῶν γραμμάτων· δὲν ἠδυνήθημεν δὲ ἄλλως νὰ συμπληρώσωμεν αὐτόν· φαίνεται πιθανὸν ὅτι ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ὑπῆρχεν ἰδιαιτέρα τις θέσις, ἐμφανὴς καὶ περίοπτος, ἔνθα εἶχον σταθῇ γνώριμοι τοῖς πᾶσιν αἱ **Εὐρώπιαι κίονες**[1]· τί περιεῖχον αὗται, ἀγνοοῦμεν· ἀλλὰ θὰ εἶχον σχέσιν πρὸς τὴν **Εὔρωπον** πόλιν, οὐχὶ βεβαίως τὴν Μακεδονικήν, περὶ ἧς βλ. κάτω ἀριθ. 111, ἀλλὰ τὴν Θεσσαλικὴν ἢ Περραιβικὴν πολίχνην, τὴν κειμένην που παρὰ τὸν ὁμώνυμον **Εὔρωπον** ποταμόν· διότι τοσοῦτον μύχιον καὶ σημαντικὴν σχέσιν τῶν Γοννέων πρὸς τὴν Μακεδονικὴν **Εὔρωπον** δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν.

Τοὐναντίον ἡ ἑτέρα Εὔρωπος θὰ ἦτο ὅμορος τοῖς Γόννοις, ὧν τὰ ὅρια ἐξικνοῦντο μέχρι που τῶν συμβολῶν τοῦ Εὐρώπου ἐν τῷ Πηνειῷ· ἐκ τούτου φαίνεται πιθανὸν ὅτι αἱ Εὐρώπιαι κίονες ἀπέβλεπον εἰς διακανονισμὸν τῶν συνόρων, χρησιμώτατον τοῖς Γοννεῦσιν, οἵτινες μεγίστην ἀνάγκην εἶχον πρὸς βοσκὴν ποιμνίων περὶ τὰ νῦν στενὰ τοῦ Μουσαλάρ, ἐξαίρετα πρὸς τοῦτο, καὶ πρὸς καλλιεργίαν τῆς εὐφορωτάτης γῆς ἀπὸ τοῦ νῦν χωρίου Μουσαλάρ, ἔνθα αἱ συμβολαί, μέχρι τοῦ χωρίου Μπαξιλὰρ καὶ βορειότερον τοῦ Κιτσελέρ.

Σημειωτέον δ' ὅτι Εὔρωπος ποταμὸς ὠνομάζετο οὐ μόνον ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Περραιβικός, ἔνθα ἡ ὁμώνυμος πόλις, ἀλλὰ καὶ ἕτερος ἐν τῇ τετραρχίᾳ Φθιώτιδι ὁρίζων τὴν Μελίτειαν τῆς Πηρείας κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν IG IX² 205. Ἐκαλεῖτο δ' ὁ πρῶτος καὶ Τιταρήσιος ἤδη παρ' Ὁμήρῳ. Τὴν ὕπαρξιν πόλεως ἢ πολίχνης Εὐρώπου γινώσκομεν ἔκ τινων

[1] Ὁ τύπος τῆς δοτικῆς *κιόναις* οὐδὲν τὸ ἄτοπον παρουσιάζει, ἀφ' οὗ καὶ ἐν προγενεστέραις ἐπιγραφαῖς καὶ συχνότατα ἐκφέρονται τοιαῦται δοτικαὶ τριτοκλίτων πρωτοκλίτως.

βραχειῶν εἰδήσεων τῶν συγγραφέων, περὶ ὧν γενήσεται λόγος εὐθετώτερον.

Ἐν στίχ. 13 διεκρίναμεν ἀμυδρά τινα γράμματα τῆς πατρίδος τοῦ τιμωμένου· ἦτο δ' αὕτη ἡ περίφημος πόλις τῶν Περραιβῶν *Ὀλοοσσών*, ἡ νῦν Ἐλασσῶνα· καὶ ἐν ἄλλῃ ἐπιγραφῇ τῶν εὑρεθεισῶν κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, κάτω ὑπ' ἀριθ. 165 δημοσιευθησομένῃ, ἀναφέρεται μάρτυς τις *ἐξ Ὀλοσσῶνος*.

Τοῦ ἑτέρου ψηφίσματος ἡ διατήρησις εἶναι οἰκτρά· πάντως θὰ ἦτο ἄσχετον τὸ Β τοῦτο πρὸς τὸ Α, ὡς εἶναι τὸ 80 Β πρὸς τὸ 80 Α, γραφὲν δι' οἰκονομίαν ἐπὶ ἀφεθέντος κενοῦ χώρου στήλης καλῆς, ὡς ἐκεῖ, ὑπὸ νεωτέρων ταγῶν.

Ἐν Β στίχ. 1-2 συνεπληρώσαμεν διὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ κοινοῦ τῶν Περραιβῶν καὶ τοῦ ἱερέως τοῦ Ἀσκληπιοῦ, περὶ οὗ βλ. ἄνω ἀριθ. 63, διότι καὶ ἐν τῷ κάτω ἀριθ. 90 ψηφίσματι οὗτοι προηγοῦνται τῶν ταγῶν· ἧττον πιθανὴ θὰ ἦτο ἡ συμπλήρωσις διὰ τοῦ *ἱερομνήμονος*, ὡς ἐν ἀριθ. 64, ἀναγραφομένου καὶ ἱερέως εὐθὺς μετ' αὐτόν.

Τὰ ἀπὸ τοῦ στίχ. 3 κέ. ὀνόματα τῶν ἀρχόντων εἶναι ὅλως ἄδηλα· τὸ πατρικὸν τοῦ πρώτου ταγοῦ ἠδύνατο νὰ εἶναι *Δικαι[ογένης* ἢ καὶ ἄλλο ὅμοιον· ταγοὶ τοιαῦτα φέροντες πατρικὰ εἶναι ὁ Ἄσανδρος ἐν ἀριθ. 64, ὁ Ἄσανδρος ἐν ἀριθ. 65-68, ὁ Σιμίας ἐν ἀριθ. 120, ὁ *δεῖνα* ἐν ἀριθ. 140 κλ.. Ὁ δὲ Ἀντίγονος, ὅστις ἀναγράφεται πατὴρ ταγοῦ ἐν ἀριθ. 65-68 κἀ., δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ *τοῦ Εὐβιότου*, οἷος φέρεται ἐν ἀριθ. 64 κλ..

Καὶ τῶν ταμιῶν ἠδύναντο νὰ συμπληρωθῶσι τὰ ὀνόματα, ἀλλ' εἶναι τοσοῦτον ὀλίγα τὰ ὑπολειφθέντα γράμματα καὶ τοσοῦτον ἀβέβαια, ὥστε οὐδὲν θετικὸν δύναταί τις νὰ συναγάγῃ. Μόνον ὁ πιθανὸς γραμματεὺς *Ποσείδιππος* δύναται νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ ἐν ἀριθ. 69 ταγῷ, υἱῷ τοῦ *Μενεκράτους*, ἢ τῷ ἐν 75 κριτῇ, υἱῷ τοῦ *Ἀσάνδρου*.

Ἀπὸ τοῦ στίχ. 9 κέ. ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει φθορὴ ἀπελπιστικῶς· αἱ συμπληρώσεις ἄρα ἐγένοντο τὰ πολλὰ παραδείγματος χάριν, ἵνα καταδειχθῇ ὅτι τὸ δεύτερον τοῦτο ψήφισμα προσαρμόζεται πρὸς τὸ τυπικὸν τῶν δικαστικῶν· δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἀποκλεισθῇ ὅλως ἡ ὑπόθεσις τοῦ ὅτι ἴσως ἀνῆκεν εἴς τι τῶν κοινῶν μακρῶν προξενικῶν· ἀλλ' ἡμεῖς ἰδόντες ὅτι ὑπὸ κοινὸν προξενικόν, τὸ 80 Α, ἀνεγράφη ἐν τῷ κενῷ χώρῳ δικαστικόν, τὸ 80 Β, καὶ ὅτι τἀνάπαλιν οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ, ὑπεθέσαμεν ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ συνέβη.

Ἐν Βόλῳ, τῇ 14ῃ ἰουλίου 1911.

Ἀπόστολος Σ. Ἀρβανιτόπουλλος.

Ἀρκαδικοὶ ἑρμαῖ

ὑπὸ

Κωνσταντίνου Ἀ. Ῥωμαίου.

Πρὸ μακροῦ χρόνου, ἤδη τῷ 1868, ὁ P. Foucart περιέγραψε παράδοξον ἑρμαϊκὴν στήλην μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς *Αθαναια*, προερχομένην ἐκ Μαντινείας, ἥτις ἀντὶ κεφαλῆς ἔφερε πυραμίδα [1]. Βραδύτερον ἄλλοι λόγιοι κατ' ἀραιὰ χρονικὰ διαστήματα περιέγραψαν ὁμοίους ἑρμᾶς ἐκ Τεγέας, ἀλλ' οὐδεὶς παρέθηκεν εἰκόνα τῶν περιέργων μνημείων [2]. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπειδὴ μάλιστα μέχρι πρόπέρυσιν αἱ τεγεατικαὶ ἀρχαιότητες σεσωρευμέναι ἐν ἀκαταλλήλῳ χώρῳ ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀφανεῖς, ὁ μελετῶν νῦν τὴν ἐν τῷ νέῳ κτιρίῳ τακτοποιηθεῖσαν συλλογὴν καὶ εὑρισκόμενος πρὸ μακρᾶς σειρᾶς τοιούτων ἑρμῶν ἐκπλήσσεται δικαίως, διότι τὰ μνημεῖα ταῦτα, καίπερ πολυάριθμα, φαίνονται ὡς ἐντελῶς νέα καὶ ἄγνωστα. Ἐντεῦθεν εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ἀπεικόνισις καὶ περιγραφὴ τῶν ὑπὸ

[1] Le Bas-Foucart 352d.

[2] Ὁ Milchhöfer τῷ 1880 ἐν AM IV, 141 (ἀρ. 38k), ὁ Καστριώτης τῷ 1888 ἐν τῷ Δελτίῳ τοῦ ἔτους σελ. 116, ὁ Bérard τῷ 1893 ἐν BCH XVII, 24, ὁ Fougères τῷ 1896 ἐν BCH XX, 149 καὶ Mantinée 388 (fig. 53) καὶ 539, ὁ Mendel τῷ 1901 ἐν BCH XXV 279 καὶ τελευταῖον ὁ Ἀρβανιτόπουλλος τῷ 1906 ἐν ΑΕ 1906, 63 κέ..

πολλὰς ἐπόψεις διαφερουσῶν στηλῶν δὲν πρέπει ἐπὶ μακρότερον νὰ ἀναβληθῇ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ νέῳ μουσείῳ ἐκτεθειμένων ἑρμῶν μετὰ πυραμίδος ἀνέρχεται εἰς 18, ἐξ ὧν 10 μετ' ἐπιγραφῶν. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτων περὶ τοὺς δέκα ἀνεπιγράφους, ἀκεραίους ἢ εἰς τεμάχια διασῳζομένους, φυλάσσονται ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ μουσείου ἢ τῇ ἀποθήκῃ αὐτοῦ. Ἐκ τῶν 27 μόνον 9 ὑπῆρχον ἐν τῇ τεγεατικῇ συλλογῇ πρὸ τοῦ 1907. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος τοῦτο προσετέθησαν ἓξ μὲν ἐκ τοῦ ναϋδρίου τῆς Ἀρτέμιδος, τοῦ ὑπὲρ τὰ Δολιανά, τέσσαρες δὲ ἄλλοι ἐκ τῶν πέριξ τῆς Π. Ἐπισκοπῆς. Κατὰ τὸ 1909 συνελέχθησαν τρεῖς ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ παρὰ τὸν Ἅγ. Σώστην ἱεροῦ, ἕτεροι τοσοῦτοι ἐξ οἰκιῶν τοῦ Ἰμβραὴμ ἐφέντη, εἷς ἐκ τοῦ Παλλαντίου, καὶ δύο ἐκ τῆς ἐν Τριπόλει συλλογῆς, ἥτις ἀποτελεσθεῖσα ἐκ μαντινικῶν πρὸ πάντων καὶ τεγεατικῶν ἀρχαίων μετεκομίσθη εἰς Τεγέαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου.

Ἐκ τῶν δύο ἑρμῶν τῆς συλλογῆς Τριπόλεως ὁ εἰκονίζων συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν τὴν Ἀρτέμιδα προέρχεται ἐξ ἱεροῦ τῆς αὐτῆς θεᾶς, κειμένου παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην ῥεύματος μεταξὺ τοῦ γνωστοῦ μεσαιωνικοῦ φρουρίου Παλαιομουχλίου καὶ τοῦ χωρίου Ἀχλαδοκάμπου [3]. Ἐπειδὴ ἡ κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦτο χώρα ἀνήκει, ὡς ἐκ τοῦ Παυσανίου ἐξάγεται, εἰς τὸν τεγεατικὸν δῆμον τῶν Κορυθέων, ὁ ἑρμῆς τῆς Ἀρτέμιδος δέον νὰ θεωρηθῇ τεγεατικός. Ἀλλ' ὁ ἕτερος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς *ηρως* προέρχεται πιθανώτατα ἐκ Μαντινείας. Ἀτυχῶς ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς συλλογῆς Τριπόλεως δὲν ἀναφέρεται ὁ ἑρμῆς οὗτος, οὐδ' ἐν ταῖς διατριβαῖς τοῦ G. Fougères ἠδυνήθην νὰ εὕρω τι σχετικόν. Ἀλλὰ τὸ ὑλικὸν τοῦ ἑρμοῦ, ὁ ἐρυθρωπὸς ἀσβεστόλιθος, εἶναι τόσον ἄγνωστον ἐν Τεγέᾳ, ὅπου διὰ τὴν γειτνίασιν τῶν ὀρυχείων τοῦ μαρμάρου ἐπικρατεῖ τὸ εὐγενὲς τοῦτο ὑλικόν, ὅσον σύνηθες εἶναι ἐν Μαντινείᾳ. Ἐντεῦθεν δὲν διστάζομεν νὰ ἀποδώσωμεν τὸν ἑρμῆν εἰς τὴν Μαντίνειαν, ἔνθα, ὡς ἐκ τοῦ μνημονευθέντος ἑρμοῦ τῆς Ἀθαναίας φαίνεται, αἱ ἰδιάζουσαι αὗται στῆλαι ἦσαν γνωσταί.

Τρίτον τόπον προελεύσεως ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω τὸ γειτονικὸν Παλλάντιον. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἀρκαδίας ἐνδέχεται νὰ συλλεχθῶσιν ὅμοια μνημεῖα. Ὅτι δὲν εὑρέθησαν μέχρι τοῦδε, δέον ἐν μέρει μὲν νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὰς ἀτελεῖς ἡμῶν τοπογραφικὰς γνώσεις, ἐν μέρει δὲ εἰς τὸ γεγονός, ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἑρμαῖ διετέλεσαν μέχρι ἐσχάτων κατὰ τὸ πλεῖστον ἄγνωστοι, ὥστε διάφοροι λόγιοι νὰ παραγνωρίσωσιν αὐτοὺς ἢ παρέλθωσιν ἀδιάφοροι. Περὶ τούτου θὰ πεισθῶμεν ἐν τῇ κατωτέρω καθ' ἕκαστον περιγραφῇ τῶν ἀξιολογωτέρων.

Ἀριθ. 1 (εἰκ. 1. Καταλ. ἀριθ. 217). Μάρμαρον Δολιανῶν. Ἐλλείπει τὸ πρὸς ἔμπηξιν χρησιμεῦον τραχὺ κάτω ἄκρον. Ὕψος 0·67, πλάτος τῆς προσθίας πλευρᾶς τοῦ κορμοῦ κάτω 0·098, ἄνω 0·075, τῆς συνεχομένης 0·08. Ἡ ὀπισθία πλευρὰ εἶναι ἐπίσης καλῶς εἰργασμένη.

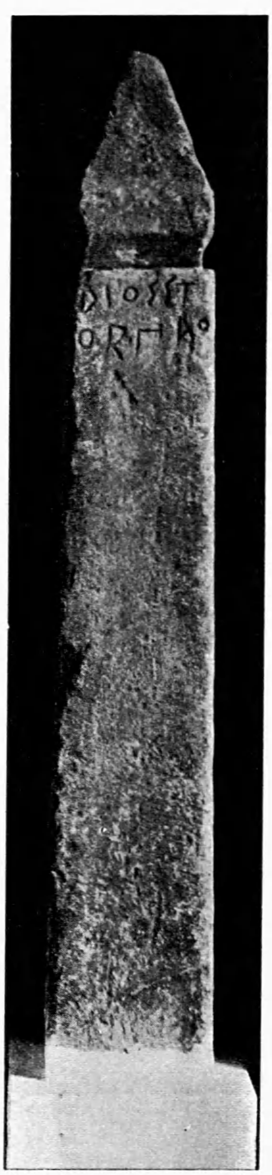

Εἰκὼν 1.
Ἑρμῆς Διὸς Στορπάω.

Εἶναι ὁ ἀρχαιότατος τῶν δι' ἐπιγραφῶν χρονολογουμένων ἑρμῶν μετὰ πυραμίδος, ἀνήκων εἰς τὸν Ε΄ π.Χρ. αἰῶνα. Περιεγράφη ὑπὸ τοῦ Ἀρβανιτοπούλλου, ἐν τῇ ΑΕ τοῦ 1906 σελ. 63 κέ., παραθέσαντος καὶ ἀρκούντως πιστὴν εἰκόνα τῆς ἐπιγραφῆς. Διὰ ταύτης δηλοῦται ὅτι ἡ στήλη εἶναι ἱερὰ *Διὸς στορπάω*. Ὡς ὁ ἐκδότης ἀνέπτυξε, τὰ μὲν γράμματα δὲν δύνανται νὰ ἀνήκωσιν εἰς νεωτέραν τοῦ Ε΄ αἰῶνος ἐποχήν, ὁ δὲ *Στορπάος* εἶναι τύπος διαλεκτικὸς ἰσοδυναμῶν πρὸς τὸν ἀστεροπητὴν τῶν ποιητῶν, ἀφοῦ οἱ Πάφιοι, οἱ τὴν αὐτὴν σχεδὸν πρὸς τοὺς Ἀρκάδας λαλοῦντες διάλεκτον, ἐκάλουν τὴν ἀστραπὴν *στορπάν*.

[3] ΑΔ 1888, 116 καὶ 1889, 154.

Ἀριθ. 2 (εἰκ. 2. Καταλ. ἀριθ. 225). Μάρμαρον Δολιανῶν. Ἦτο τὸ πρῶτον εὕρημα τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ ὑπὲρ τὰ Δολιανὰ ἐρευνηθέντος ὑπ' ἐμοῦ ναϋδρίου. Σῳζόμενον ὕψ. 0·21, πλ. τῆς προσθίας πλευρᾶς 0·10, τῆς συνεχομένης 0·095. Ἡ ἐργασία καὶ ὄπισθεν ἡ αὐτή. Αἱ πλευραὶ τοῦ πυραμιδίου δὲν εἶναι ἐπίπεδοι, ὡς ἐπὶ τοῦ προηγουμένου, ἀλλ' ἐλαφρῶς καμπύλαι. Ἐκτὸς τούτου ἡ βάσις τῆς πυραμίδος ἐνταῦθα εἶναι διπλῆ, ἐπαναλαμβανομένης δὶς τῆς τετραπλεύρου βάσεως καὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν ὡς ὑποτραχηλίου στενώσεως. Τὰ ἐπὶ τοῦ κορμοῦ γράμματα, διὰ τὴν φθορὰν τῆς ἐπιφανείας, συνήθη ἀτυχῶς ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τῶν Δολιανῶν, ἀνεγνώσθησαν μετὰ πολλοῦ κόπου. Ἐκ τῆς α' σειρᾶς ἀναγινώσκονται σαφῶς τὸ γ' γράμμα Ι, τὸ δ' Μ καὶ τὸ ς' Ν, τῶν δὲ λοιπῶν ὑπάρχουσιν ἴχνη μόνον. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ε' εἶναι ἀσφαλῶς Ω, δυνάμεθα τὴν ὅλην σειρὰν νὰ ἀναγνώσωμεν ἀδιστάκτως: *Δαίμων*. Ἐκ τῆς β' σειρᾶς διακρίνομεν τὰ ΓΑΘΟΣ, μεθ' ὃ ἡ συμπλήρωσις *Ἀ]γαθὸς* σχετιζομένη πρὸς τὴν α' σειρὰν φαίνεται ἀναμφισβήτητος. *Δαίμων Ἀγαθὸς* εἶναι βεβαίως ὁ γνωστὸς Ἀγαθὸς Δαίμων, ἂν καὶ ἡ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ πρόταξις τοῦ Δαίμονος δὲν ἀπαντᾷ ἀλλαχοῦ. Τοῦτο δὲν εἶναι παράδοξον, ὅταν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἐπὶ ψηφισμάτων ἐπιγράφεται *Ἀγαθὴ Τύχη* καὶ *Τύχη Ἀγαθή*[1], Θεὸς Ἀγαθὸς ἐπὶ τῆς συνθήκης μεταξὺ Ἱεραπύτνης καὶ Πριανσοῦ (Dittenberger, Syll. 462) καὶ Ἥρως Ἀγαθὸς ἐν CIG 1657. Ὁ χρόνος τῆς ἐπιγραφῆς δὲν φαίνεται νεώτερος τοῦ Δ' αἰῶνος, οὔτε ἀρχαιότερος αὐτοῦ.

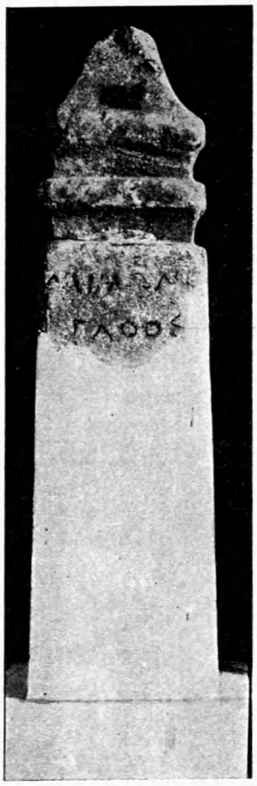

Εἰκὼν 2. Ἑρμῆς Δαίμονος Ἀγαθοῦ.

Ἀριθ. 3 (εἰκ. 3. Καταλ. ἀριθ. 218). Μάρμαρον Δολιανῶν. Σῳζόμενον ὕψ. 0·22, πλάτ. τῆς προσθίας 0·11, τῆς συνεχομένης 0·09. Ἡ ὀπισθία πλευρὰ ἐντελῶς ἀμελῶς εἰργασμένη. Περιεγράφη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Milchöfer (AM IV 141) καὶ εἶτα ὑπὸ τοῦ Mendel (BCH XXV 279) ἀναγνώσαντος ὀρθότερον τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέσαντος *Ἀ]ριστομ[α]χίδας ἀνέθηκε*. Τὰ γράμματα ἂν καὶ ἀμελῶς κεχαραγμένα, δύνανται νὰ ἀνέρχωνται μέχρι τοῦ Δ' π.Χρ. αἰῶνος.

Εἰκὼν 3 (ἀριθ. 3). Ἑρμῆς, ὃν ἀνέθηκεν Ἀριστομαχίδας.

Ἀριθ. 4 (εἰκ. 4. Καταλ. ἀριθ. 1437). Μάρμαρον Δολιανῶν. Σῳζόμενον ὕψ. 0·34, πλ. τῆς προσθίας πλευρᾶς 0·096, τῆς συνεχομένης 0·08. Ἡ ὄπισθεν ἐπιφάνεια τοῦ κορμοῦ εἶναι τραχύτερον εἰργασμένη, ἡ τῆς πυραμίδος λεία. Ὁ ἑρμῆς προέρχεται, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἐκ τοῦ μικροῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ὅπερ κατὰ τὴν περιοχὴν τοῦ τεγεατικοῦ δήμου τῶν Κορυθέων ἀνεῦρον καὶ ἀνέσκαψαν τὸ μὲν πρῶτον χωρικοί, εἶτα δὲ ὁ Bérard τῷ 1889. Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Καστριώτου (Δελτ. 1888, σ. 116) ἀναγνώσαντος *Κλεινίας*, εἶτα δὲ ὑπὸ τοῦ Fougères (BCH 1896, 149 καὶ Mantinée 539 καὶ 388, ὅπου ἀπεικονίζεται ἀνακριβὲς τοῦ ὅλου σχεδίασμα) γράψαντος κατ' ἀβλεψίαν τινὰ *Κνίμας ἀνέθηκε* ἀντὶ τοῦ σαφῶς ἀναγινωσκομένου *Κληνίας ἀνέθηκε*.

Εἰκὼν 4. Ἑρμῆς Ἀρτέμιδος.

[1] Πρβγ. ἴδε παρὰ Larfeld, Epigraphik I, 436.

Ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως ἀναγινώσκεται ἐπίσης σαφῶς *Ἄρτεμις*. Τὸ ὄνομα Κληνίας [1] δὲν εἶναι γνωστὸν ἐξ ἀρκαδικῶν ἐπιγραφῶν, ἀλλ' ἡ Κληνίππα ἐκ Φιγαλείας (Collitz, SGDI 1215). Τὰ γράμματα δὲν φαίνονται παλαιότερα τῶν τῆς μεγάλης τεγεατικῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἐργωνῶν [2], ἑπομένως δύνανται νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸν Γ' περίπου π. Χρ. αἰῶνα.

Ἀριθ. 5 (εἰκ. 5. Καταλ. ἀριθ. 1558). Ἐρυθρωπὸς ἀσβεστόλιθος. Σῳζόμενον ὕψ. 0·22. Περὶ τῆς ἐκ Μαντινείας προελεύσεως ἰδὲ ἀνωτέρω. Διὰ τὴν σκληρότητα τοῦ λίθου ὁ τεχνίτης δὲν κατώρθωσεν ὅπερ ἐπεδίωκεν. Τὰ γράμματα εἶναι σχετικῶς μεγάλα καὶ ἐπιμελῶς κεχαραγμένα. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναβιβασθῶσιν χρονικῶς μέχρι τοῦ Γ' αἰῶνος. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖται ἐκ μόνου τοῦ ὀνόματος. Ὅτι δὲ διὰ μόνου τοῦ γενικοῦ ὀνόματος αὐτῶν ὠνομάζοντο οἱ ἥρωες, ἱκανὰ ἔχομεν παραδείγματα.

Εἰκὼν 5 (ἀριθ. 5). Ἑρμῆς Ἥρωος.

Ἀριθ. 6 (εἰκ. 6. Καταλ. ἀριθ. 220). Μάρμαρον Δολιανῶν. Σῳζόμενον ὕψ. 0·29, πλ. ἐμπροσθίας πλευρᾶς καὶ τῆς συνεχομένης 0·07. Ἡ ἐργασία ὄπισθεν ἐντελῶς τραχεῖα. Ὁ ἑρμῆς περιεγράφη ὑπὸ τοῦ Ἀρβανιτοπούλλου, ἐν τῇ ΑΕ τοῦ 1906, 66, καὶ μετ' ἀκριβείας ἀπεικονίσθη ἡ ἐπιγραφή [3].

Κ]λεοίτας
Ἀγαθõι θεõι
ἀνέθηκε.

Ἐκ τοῦ α' γράμματος τῆς α' σειρᾶς οὐδὲν ἴχνος διασῴζεται, ἀλλ' ἡ ἀνωτέρω συμπλήρωσις εἶναι ἀναγκαία. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ *θεοι* ἐγράφη δι' ἔλλειψιν χώρου ὑπεράνω τοῦ στίχου. Ἡ ἐπιγραφὴ δὲν δύναται νὰ εἶναι νεωτέρα τοῦ Γ' αἰῶνος καὶ διὰ τοὺς χαρακτῆρας τῶν γραμμάτων καὶ διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ διαλεκτικοῦ τύπου τῆς δοτικῆς.

Εἰκὼν 6 (ἀριθ. 6). Ἑρμῆς Ἀγαθοῦ θεοῦ.

Ἀριθ. 7 (εἰκ. 7. Καταλ. ἀριθ. 224). Μάρμαρον Δολιανῶν. Σῳζόμενον ὕψ. 0·25, πλ. προσθίας πλευρᾶς 0·095, τῆς συνεχομένης 0·085. Ὄπισθεν ὁμοίως εἰργασμένος. Εἰς τὸ μουσεῖον εἰσῆλθε μετὰ τὸ 1897 (διότι δὲν φέρει ἀριθμὸν τῆς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γενομένης καταγραφῆς) ἀλλὰ παρέμεινεν ἀπαρατήρητος, διότι τὰ νῦν σαφῶς ἀναγινωσκόμενα γράμματα προῆλθον εἰς φῶς μόνον μετ' ἐπίμονον καθαρισμὸν ἐνεργηθέντα ὑπ' ἐμοῦ τῷ 1909.

Διὸς Πα-
σίω

ἀναγινώσκονται ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας. Οἱ χαρακτῆρες τῶν γραμμάτων ἀποδοτέοι εἰς τὸν Γ' αἰῶνα ἢ τὸ πολὺ εἰς τὸ τέλος τοῦ Δ'. Δία Πάσιον μνημονεύει ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ Κῴου Διομέδοντος (Paton-Hicks, Inscr. of Cos 36) καὶ ἀνέκδοτος ἀρχαϊκὴ ἐπιγραφὴ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ μουσείου. Τὸ ἡμέτερον ἄρα τεγεατικὸν παράδειγμα εἶναι τὸ τρίτον περὶ τοῦ Διὸς Πασίου, δηλοῦν ὅτι ὁ ἀλλαχοῦ γνωστὸς Ζεὺς Κτήσιος ἐλέγετο Πάσιος ἐν Τεγέᾳ, ὅπου, ὡς γνωρίζομεν ἐξ ἀρχαιοτέρου ψηφίσματος (ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ Foucart 340c), ἡ ***κτῆσις*** ἐλέγετο ***ἴμπασις***.

Εἰκὼν 7. Ἑρμῆς Διὸς Πασίω.

Ἐτυπ. 24.12.11.

[1] Περὶ τῆς συναιρέσεως τοῦ *εε* εἰς *η* ἐν τῇ ἀρκαδικῇ διαλέκτῳ ἰδὲ Hoffmann, I, 149.

[2] Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἐργωνῶν ἰδὲ **A. Premerstein** ἐν **AM, 1909, 244.**

[3] Ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ***ἀχαιοδωρικῆς κοινῆς*** ἤρχισεν ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Γ' αἰῶνος. **Meister, Griech. Dial. II, 80** κἑ.

Ἀριθ. 8 (εἰκ. 8. *Καταλ. ἀριθ. 221)*. Μάρμαρον Δολιανῶν. Σῳζόμενον ὕψ. 0·20, πλάτ. ἔμπροσθεν 0·08, τῆς συνεχομένης πλευρᾶς 0·07. Ἐντελῶς τραχεῖα ἡ ἐργασία ὄπισθεν. Εἰς τὸ μουσεῖον εἰσῆλθεν, ἄγνωστον πόθεν τῆς Τεγεάτιδος, μετὰ τὸ 1897. Ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως ἔχομεν μέγα X, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ καὶ τῶν κατὰ τὰ ἄκρα διαπλατύνσεων ἀνῆκον εἰς ὑστέρους χρόνους, καὶ ὑπ' αὐτὸ δυσόριστον ἀνάγλυπτον εἰκόνα. Ἀλλ' οὔτε περὶ τοῦ γράμματος οὔτε περὶ τῆς εἰκόνος δυνάμεθα νὰ εἴπωμέν τι βέβαιον. Εἶναι ἆρά γε τὸ X τοῦτο ὡς τὰ τῆς καταγραφῆς σημεῖα τὰ παρατηρηθέντα ἐπὶ πολλῶν βάσεων καὶ βωμῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ (IG IV 186 κέ.) ἢ εἶναι ἀρχικὸν γράμμα τῆς σημαινομένης θεότητος; Τὸ ἀνάγλυφον θὰ εἰκονίζῃ τι ἱερὸν εἰς τὴν θεότητα. Ἀλλὰ ποῖον;

Εἰκὼν 8.
Ἑρμῆς μετ' ἀναγλύφου.

Ἐνταῦθα εἶναι καλὸν νὰ σημειωθῶσιν ὀλίγα περὶ τοῦ ἐκ Παλλαντίου ἑρμοῦ, οὗ δὲν κατωρθώθη νὰ παρατεθῇ εἰκών. Οὗτος ἀπετειχίσθη ὑπ' ἐμοῦ τῷ 1909 ἔκ τινος ἠρειπωμένης ἐκκλησίας, κειμένης ἐν τῇ ἀκριβῶς ὡρισμένῃ θέσει τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἡ πυραμὶς αὐτοῦ εἶναι σχεδὸν κατεστραμμένη, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα εὐδιάγνωστος. Ὁ ἑρμῆς ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἀνωτέρω περιγραφέντα, καθότι ἐπὶ τοῦ κορμοῦ φέρει ἀνάγλυπτον εἰκόνα ἀνδρὸς μεθ' ἱματίου, ἀτυχῶς πολὺ ἐφθαρμένην. Εἶναι εὔλογον νὰ τεθῇ ὅτι τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα δεικνύουσιν, ὡς ἄλλως αἱ ἐπιγραφαί, τὴν διὰ τοῦ ἑρμοῦ παριστωμένην θεότητα, ὅπως εὐρύτερον θὰ δειχθῇ κατωτέρω.

Ἀριθ. 9 (εἰκ. 9. *Καταλ. ἀριθ. 219)*. Μάρμαρον Δολιανῶν. Ὕψ. 0·40, πλάτ. κάτω 0·095, ἄνω 0·08, τῆς συνεχομένης πλευρᾶς κάτω 0·08. Τραχεῖα ὄπισθεν ἡ ἐργασία. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ **Bérard**, εὑρόντος τὸν ἑρμῆν ἐπὶ τῆς μάνδρας τῆς παρὰ τὸ Πιαλῆ ἐκκλησίας τῆς Μεταμορφώσεως. Ὁ ἐκδότης δὲν ἀνεγνώρισε τὸν ἑρμῆν περιγράφων αὐτὸν ὅλως ἀτόπως (plaque de marbre BCH XVII 24).

Ἀντίο-
χος κα(ὶ)
Δαμό-
στρατος
Διὶ Πα-
τρώιω.

Εἰκ. 9. Ἑρμῆς Διὸς Πατρῴου.

Δι' ἀβλεψίαν περελείφθη τὸ ι τοῦ *καί*, ἀλλ' ὄχι βεβαίως διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὸ τελευταῖον ι τοῦ *πατρώιω*. Διότι ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις τῆς ἐπιγραφῆς τὸ ι τοῦτο τῆς δοτικῆς, ὡς ἐκλιπὸν ἐν τῇ προφορᾷ, παρελείπετο πολλάκις. Οἱ χαρακτῆρες τῶν γραμμάτων, ἰδίως οἱ C, A καὶ ω, ἀπαντῶσιν ὁμοίως ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ (126 μ. Χρ.) χρονολογουμέναις τεγεατικαῖς ἐπιγραφαῖς. Τοιαῦται εἶναι ὁ ἐφηβικὸς κατάλογος (BCH XVII 20-21), γραφεὶς «ἔτους μϐ' ἀπὸ τῆς θεοῦ Ἀδριανοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα παρουσίας» καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ἑρμοῦ τοῦ Ἡρακλέους (ἔτους ξθ', BCH XXV 275). Κατὰ ταῦτα ἡ ἐπὶ τοῦ ἑρμοῦ τοῦ Διὸς Πατρῴου ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη περίπου κατὰ τὰ τέλη τοῦ Β' μ.Χρ.αἰῶνος.

Ἀριθ. 10 (εἰκ. 10). Ὁ ἑρμῆς οὗτος εἶναι ἀνεπίγραφος καὶ ἄλλως ἄσημος. Ἀλλ' ἐκρίθη καλὸν νὰ ἀπεικονισθῇ οὐ μόνον διότι διατηρεῖται καὶ πρὸς τὰ κάτω ἀκέραιος, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἵνα δειχθῇ, πόσον εὐκόλως τοιαῦτα μνημεῖα εἶναι δυνατὸν νὰ παροραθῶσιν. Ἦτο ἐμπεπηγμένος ὁριζον-

Εἰκ. 10 (ἀριθ. 10).
Ἑρμῆς ἀνεπίγραφος.

τίως καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἐν τῇ πλινθοκτίστῳ μάνδρᾳ τοῦ ἐν Ἰμβραὴμ Ἐφέντη Ἰ. Μαρινάκου καὶ ἐχρησίμευεν, ἵνα προσδένωνται τὰ ζῷα τοῦ ἰδιοκτήτου. Μόνη δὲ ἡ συνεχὴς θέα τῶν ἐν τῷ τεγεατικῷ μουσείῳ μικρῶν στηλῶν κατέστησέ με προσεκτικόν, ἵνα ἀπομακρύνω ἐκ τῆς ἀναξίας θέσεως τὸ παλαιὸν σεπτὸν ἀνάθημα.

Ἀριθ. 11 (εἰκ. 11. Καταλ. ἀριθ. 228). Μάρμαρον Δολιανῶν. Ὕψ. 0·44, πλάτ. 0·26, πάχ. 0·09. Ὡς ἐκ τῆς εἰκόνος φαίνεται, ἐπὶ τῆς πλακὸς ταύτης δὲν ἔχομεν ὡς ἐν πᾶσι τοῖς ἀνωτέρω, ἕνα μόνον ἑρμῆν ἀλλ' ἐν ὅλῳ τρεῖς συνηνωμένους. Τὴν ἐν γράμμασι τοῦ Δ' αἰῶνος ἐπιγραφὴν ***Νυμφᾶν*** ἐδημοσίευσεν ὁ Mendel (BCH XXV 276), ἰδὼν τὸ μάρμαρον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἐν Πιαλῇ Β. Γιαννίλου καὶ περιγράψας αὐτὸ ἁπλῶς ὡς στήλην. Ἀλλ' ὅτε κατ' αὔγουστον τοῦ 1907 ἐξήτασα τὴν πλάκα ἐν τῇ αὐτῇ αὐλῇ κατακειμένην, ἠδυνήθην μετὰ βραχὺν δισταγμὸν νὰ παρατηρήσω, ὅτι δύο ἀβαθεῖς μὲν ἀλλὰ τεχνικῶς κεχαραγμέναι γραμμαὶ διῄρουν τὴν στήλην εἰς τρία μέρη, ἀνταποκρινόμενα ἀκριβῶς πρὸς τὰ ὑπερκείμενα πυραμίδια. Οὐδεμία ἐντεῦθεν ἀπέμεινεν ἀμφιβολία, ὅτι ἐπὶ τῆς παρερριμμένης ταύτης πλακός, ἥτις πολλάκις ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς χρείας τῆς πλυνούσης οἰκοδεσποίνης, ἔχομεν τρεῖς ἑρμαϊκὰς στήλας ἀφιερωθείσας ποτὲ εἰς τὴν χαρίεσσαν τριάδα τῶν Νυμφῶν. Τὴν ἑρμηνείαν ταύτην ἐστήριζεν ἐπὶ πλέον ἡ ἐν τῷ τεγεατικῷ μουσείῳ πρὸ πολλῶν ἐτῶν φυλασσομένη πλὰξ μετὰ ἓξ συνεχομένων ἑρμῶν τοῦ συνήθους τύπου, ὧν οἱ τετράπλευροι κορμοὶ χωρίζονται ἐπίσης διὰ καθέτων γραμμῶν.

Εἰκὼν 11. Ἑρμαῖ Νυμφῶν.

Ἡ οὕτω γνωσθεῖσα μετὰ τριῶν ἑρμῶν στήλη ἐγένετο κατόπιν μεγάλως χρήσιμος. Διότι ἐν πρώτοις τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ μνημείου τῶν Νυμφῶν ἀπεικονιζόμενον τεμάχιον κατέστη εὐνόητον. Προέρχεται ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ ὑπὲρ τὰ Δολιανὰ ναϋδρίου τῆς Ἀρτέμιδος καὶ εἶναι τὸ δεξιὸν ἄκρον στήλης μετ' ἀγνώστου ἀριθμοῦ ἑρμῶν, ἐν ὧν διασῴζονταί πως δύο πυραμίδια ἐρειδόμενα ἐπὶ διπλῆς βάσεως. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἀνασκαφῆς προῆλθον καὶ δύο ἄλλα προσόμοια τεμάχια στηλῶν, ἅτινα συνεκομίσθησαν εἰς τὸ μουσεῖον πρὸς δήλωσιν τῆς ἐν Τεγέᾳ συχνότητος τῶν τοιούτων μνημείων. Ἐν τέλει διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου κατενοήθησαν καὶ δύο μεγάλα, ἀνεξήγητα τέως, τεμάχια μαρμάρου, κατακείμενα μετ' ἄλλων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν ἐν τῷ κήπῳ τῆς Π. Ἐπισκοπῆς. Ταῦτα ἀναγνωρισθέντα μετηνέχθησαν εἰς τὸ μουσεῖον καὶ περιγράφονται κατωτέρω.

Ἀριθ. 12 (Καταλ. ἀριθ. 232). Δύο τεμάχια ἐκ μαρμάρου Δολιανῶν, ὧν ἑκάτερον ἔχει σῳζόμενον ὕψος περίπου 0·51 καὶ πλ. 0·68. Ἡ ἐργασία καὶ ὄπισθεν ἡ αὐτὴ ἀκριβῶς, ἡ δὲ διατήρησις ἐκτὸς μικρῶν βλαβῶν ἀρκούντως καλή. Ἑκάτερον τῶν τεμαχίων εἰκονίζει τρεῖς πυραμίδας, ὑψουμένας ἐπὶ διπλῶν βάσεων. Ἐλλείπει ἀποκρουσθὲν ὁλόκληρον τὸ μέρος τῆς πλακός, τὸ παριστῶν τοὺς κορμοὺς τῶν ἑρμῶν. Χωρίζεται δ' ἐνταῦθα ἑκάστη τῶν πυραμίδων ἀπὸ τῆς συνεχομένης οὐ μόνον διὰ καθέτου γραμμῆς ἐπὶ τῶν βάσεων, ἀλλὰ καὶ διὰ καμπύλης σαφῶς ἐγκεχαραγμένης ἐπὶ τοῦ ὀνομασθέντος ὑποτραχηλίου. Τὸ οὕτω μεταξὺ δύο

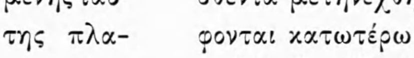

Εἰκὼν 11α. Ἑρμαῖ ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος.

καμπυλῶν περιοριζόμενον κωνοειδὲς μέρος μαρμάρου δὲν ἀνήκει εἴς τινα τῶν ἑρμῶν, ἀλλὰ παραμένει χάριν τεχνικῶν λόγων. Τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ μαρμάρου ἔχει ἀποκοπῇ ἐπιμελῶς κατὰ τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ ἄκρον, ὅπερ σημαίνει, ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος πρὸς τὰ δεξιὰ ἑρμῆς ἀποτελεῖ τὸ ἕτερον τῶν περάτων τῆς ἀρχαίας στήλης. Ἐὰν δὲ δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὸν κατὰ τὸ ἀριστερὸν ἄκρον ἑρμῆν, τοῦτο εἶναι ἔνδειξις, ὅτι δὲν ἔχομεν κατ' αὐτὸν τὸ ἕτερον πέρας, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἄλλος. Τούτου ἕνεκα καί, ὡς ἐννοεῖται, διὰ τὰς αὐτὰς διαστάσεις, ἃς παρουσιάζει τὸ δεύτερον τεμάχιον, φαίνεται ὅτι ταῦτα συνανήκουσιν. Ἀλλὰ καὶ οὕτω δὲν ἀποτελεῖται ὁλόκληρον τὸ ἄνω μέρος τῆς ἀρχαίας στήλης, διότι καὶ τὸ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἄκρον τοῦ β' τεμαχίου δὲν σχηματίζει πέρας. Ἀνάγκη ἄρα προσθήκης καὶ ἄλλων ὁμοίων μερῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς δὲν εἶναι δυνατὸν μετ' ἀσφαλείας νὰ εὑρεθῇ. Ἀλλ' ἐπειδή, ὡς μάλιστα κατωτέρω θὰ δειχθῇ, ἕκαστος ἑρμῆς εἶναι εἰκὼν θεότητος, πιθανὸν εἶναι ὅτι ἐλλείπουσιν ἔτι, ἢ ἓν τεμάχιον ἐκ τριῶν ἑρμῶν, ὥστε ἡ ὅλη στήλη νὰ παριστᾷ τὰς ἐννέα Μούσας[1], ἢ δύο, ὅτε θὰ ἔχωμεν οὕτω τιμωμένους τοὺς δώδεκα θεούς.

Κεφαλαιοῦντες ἤδη τὰς καθ' ἕκαστον περιγραφὰς παρατηροῦμεν ὅτι τὰ μνημεῖα ἡμῶν ἀποτελοῦνται πάντοτε ἐκ τετραπλεύρου ὑψηλοῦ σχετικῶς στύλου, τῆς ὑπεράνω ἰδιαζούσης βάσεως, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς ὑψουμένης μικρᾶς πυραμίδος. Ἡ ἐργασία τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς συνήθως εἶναι ἀμελεστέρα, (ἀριθ. 4, 9, 5, 10, 11) ἐνίοτε ἐπίσης ἐπιμελὴς (ἀριθ. 1, 2, 7, 12) καὶ σπανίως ἐντελῶς τραχεῖα (ἀριθ. 3, 8, 6). Ὅθεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ στῆλαι ἐτοποθετοῦντο πρὸ τοίχου. Ὁ στῦλος πολλάκις φέρει ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς, διακρινομένης ἀπὸ τῆς συνεχομένης διὰ τὸ κατά τι μεῖζον πλάτος, ἐπιγραφὴν καὶ δὶς κοσμεῖται δι' ἀναγλύφου. Ἡ βάσις ἀποτελεῖται ἐκ μικροῦ τμήματος τοῦ στύλου, ὅπερ πρὸς τὰ κάτω στενοῦται κατὰ καμπύλας ἐπιφανείας. Ἡ πυραμὶς μεταβάλλεται, καθόσον αἱ πλευραὶ αὐτῆς καμπυλοῦνται. Οὕτως ἐκ τῶν διαφόρων τούτων σχημάτων τὸ ἁπλούστατον καὶ ἑπομένως παλαιότατον, ἐξ ὅσων ἔχομεν, εἶναι τὸ τῆς στήλης τοῦ *Διὸς Στορπάω*. Συμπίπτει δὲ ἡ στήλη αὕτη νὰ εἶναι ἡ παλαιοτάτη ἐκ τῶν δι' ἐπιγραφῶν χρονολογουμένων, ἀνήκουσα εἰς τὸν Ε' αἰῶνα. Ἐπὶ τῆς ἀμέσως νεωτέρας στήλης τῶν Νυμφῶν (11) αἱ πυραμίδες καμπυλοῦνται, ἐπὶ δὲ τῆς ἔτι νεωτέρας τοῦ Ἀγαθοῦ Δαίμονος (2) ἐκτὸς τῆς καμπυλώσεως ἔχομεν καὶ τὸν διαπλασιασμὸν τῆς βάσεως. Φανερὸν εἶνε ἄρα, ὅτι αἱ μεταβολαὶ αὗται εὑρέθησαν χάριν μεγαλυτέρας κομψότητος τῆς στήλης. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ οἱ παλαιότεροι τύποι συνηθέστατα διατηροῦνται μέχρις ἐσχάτων παρὰ τοὺς νεωτέρους, δὲν εἶναι παράδοξον, ὅτι ἡ νεωτάτη πασῶν στήλη τοῦ Διὸς πατρῴου (9) διατηρεῖ τὸ παλαιότατον σχῆμα.

Ὡς πρὸς τὴν ὀνομασίαν τῶν στηλῶν παρατηρητέον ὅτι ἤδη οἱ προηγηθέντες ἐρευνηταὶ σχετίσαντες πρὸς τὰς συνήθεις ἑρμαϊκὰς στήλας ὠνόμασαν καὶ τὰς ἐνταῦθα ἐξεταζομένας διὰ τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἡμεῖς, ἢ παραπλησίου ὀνόματος[2]. Πραγματικῶς δὲ ἡ ὁμοιότης, μάλιστα νῦν, ὅτε μεγάλως ηὐξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν λόγῳ μνημείων, ἀποβαίνει φανερά.

Κοινὰ εἰς τὰς στήλας ἑκατέρου εἴδους εἶναι ὁ τετράπλευρος εὐμήκης κορμός, ἡ ἐργασία καὶ τοποθέτησις, τὸ μικρὸν συνήθως μέγεθος, ἡ ἐπὶ μιᾶς πλακὸς παράστασις πλειόνων τὸν ἀριθμὸν στηλῶν καί, ὅπερ σπουδαιότατον, ἡ σημασία. Διότι, ὡς εἶναι βέβαιον, ὅτι αἱ μετὰ κεφαλῆς στῆλαι εἶναι εἰκόνες διαφόρων θεῶν, οὕτω διὰ τῶν ἱκανῶν τὸν ἀριθμὸν ἐπιγραφῶν ἀποβαίνει ἀναμφισβήτητον ὅτι καὶ αἱ μετὰ πυραμίδος θεότητας παριστῶσι. Κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας τετράκις ὀνομάζεται ἡ θεότης κατ' ὀνομαστικήν· ***Ἀθαναία, Ἄρτεμις, Δαίμων Ἀγαθός, Ἥρως***. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐνίοτε καὶ ἐπὶ ἀναθημάτων ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τῆς θεότητος[3] κατ' ὀνομαστικήν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐνταῦθα οὐδαμῶς ἰσχύει. Δὲν ἔχομεν μόνον πυραμίδας, αἵτινες ἠδύναντο πράγματι νὰ θεωρηθῶσιν ἀναθήματα, ἀλλ' ὁλοκλήρους στήλας, ὧν κύριον μέρος εἶναι ὁ εὐμεγέθης κορμός. Οὗτος χωρίζεται ἐπιμελῶς ἀπὸ τῶν γειτονικῶν, ὅταν πλείονες ὁμοῦ στῆλαι παριστῶνται. Οὐδὲ εἶναί τις ἁπλῆ σύμπτωσις,

[1] Μνείαν τῆς λατρείας τῶν Μουσῶν ἐν Τεγέᾳ ἔχομεν παρὰ Παυσ. Η' 47, 2.

[2] **Hermès à l'arkadienne** ὁ **Mendel**, ἑρμοειδῆ βαίτυλον ὁ Ἀρβανιτόπουλλος.

[3] Ἰδὲ **ΑΕ 1904, 148** καὶ **ΑΕ 1906, 45**[6].

ὅτι ἐπὶ τῆς πλακὸς μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς *Νυμφᾶν* εἴδομεν τρεῖς διακεκριμένας στήλας ἀνταποκρινομένας πρὸς τὴν γνωστὴν τριάδα. Μετὰ ταῦτα, καὶ ὅταν ἡ θεότης ἀναγράφεται κατὰ γενικὴν πτῶσιν ἢ δοτικήν, εἶναι ἀνάγκη ἡ μετὰ πυραμίδος στήλη νὰ παριστᾷ τὸν μνημονευόμενον θεὸν (διότι οὐδένα ἄλλον εἶναι δυνατὸν νὰ εἰκονίζῃ) καί, ὅταν οὐδὲν ἀναγράφεται ὄνομα, θὰ παριστᾷ τὴν ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἀφιερώσεως γνωστὴν θεότητα.

Ἀλλ' ὅμως παρὰ τὴν μεγάλην ὁμοιότητα προφανὴς εἶναι καὶ ἡ διαφορά. Διὸ πρὸς διάκρισιν προσετέθη τὸ ἐπίθετον, ληφθὲν ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς χώρας, ἐν ᾗ τὸ πρῶτον τοιαῦτα μνημεῖα συνελέχθησαν. ***Ἀρκαδικοὶ ἑρμαῖ*** δὲ μέχρι τῆς εὑρέσεως τῆς κυρίας λέξεως δύνανται, νομίζω, νὰ λέγωνται καὶ αἱ ἐν ἄλλαις τυχὸν χώραις παρατηρηθησόμεναι ὅμοιαι στῆλαι [1].

Οἱ ἀρκαδικοὶ ἑρμαῖ διὰ τὴν μεγάλην πληθύν, τὴν σχετικὴν μικρότητα καὶ τὴν εὔκολον κατασκευήν, βεβαίως ὑπῆρξαν, μάλιστα ἐν Τεγέᾳ, συχνόταται καὶ λαϊκώταται παραστάσεις τῶν θεῶν. Ἐκ τριῶν τεγεατικῶν ἱερῶν προέρχονται τοιαῦται εἰκόνες. Ἓξ ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος τοὐπὲρ τὰ Δολιανά, τρεῖς ἐκ τοῦ ναοῦ τῶν χθονίων θεῶν παρὰ τὸν Ἅγ. Σώστην καὶ εἷς ἐκ τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος τῶν Κορυθέων. Εὐθηνόταται δὲ τῶν εἰκόνων ἦσαν αἱ ἐπὶ μιᾶς πλακὸς πλείονας θεότητας παριστῶσαι. Φαίνεται ὅτι τοιαύτας εἰκόνας προσέφερον τοῖς θεοῖς ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν οἱ πτωχότεροι ἢ πάντες, κατὰ τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ λατρείαν. Πρὸς τὴν λατρείαν ταύτην φαίνεταί μοι ὄχι ἄσχετον ὅτι τέσσαρες ἐκ τῶν ὀνομαζομένων θεῶν, Ζεὺς Πάσιος, Ζεὺς Πατρῷος, Δαίμων Ἀγαθὸς καὶ ὁ τούτῳ προσόμοιος Ἀγαθὸς Θεός, εἶναι ἐκ τῶν συνήθως ἐν τῇ οἰκογενείᾳ λατρευομένων [2].

[1] Ἡ ὀνομασία ***Ἀρκαδικοὶ ὀβελίσκοι*** θὰ ἦτο περιγραφικωτέρα, ἀλλὰ μειονεκτεῖ κατὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦ ὀβελίσκου δὲν δηλοῦται εἰκὼν θεοῦ ἢ ἀνθρώπου, ὡς διὰ τοῦ ἑρμοῦ.

[2] Ἰδὲ π.χ. τοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις τῆς Θήρας (IG XII, 1361, 1359, 1366, 1377) λατρευομένους θεοὺς καὶ πρβ. Thera III, 173-175.

Ἐπίσης συχνοὶ καὶ δημοτικοὶ φαίνονται, μάλιστα ἐν Τεγέᾳ, οἱ συνήθεις ἑρμαῖ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι τοῦδε συλλεχθέντων ἐκ τῆς πόλεως ταύτης εἶναι πράγματι σημαντικός [3]. Ἐπίσης χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ σύνηθες μικρὸν μέγεθος καὶ ἡ συνένωσις πλειόνων ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλακός. Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀρβανιτοπούλλου δημοσιευθεῖσα στήλη μετὰ τῶν ἓξ ἑρμῶν δὲν εἶναι πλέον μοναδική, διότι δύο νέα παραδείγματα εἰσήχθησαν πρὸ διετίας εἰς τὸ τεγεατικὸν μουσεῖον. Ἐκ τούτων τὸ μὲν εἶναι ἀσήμαντον χειρωνακτικὸν ἔργον, ἄνευ ἐπιγραφῆς μετὰ δύο ἑρμῶν, τὸ δὲ παρέχει ἡμῖν πλείονας εἰδήσεις, διὸ καὶ ἀπεικονίζεται ἐνθάδε **(εἰκ. 12).**

Εἰκὼν 12. Ἑρμαῖ: Διός, Ποσειδῶνος, Δήμητρος.

Τὸ πανταχόθεν πλὴν πρὸς τὰ κάτω κολοβωθὲν τεμάχιον μαρμάρου ἐξήχθη ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου Γριμάνη τῷ 1908 ἔκ τινος νεωτέρου τοίχου παρὰ τὴν Π. Ἐπισκοπήν. Ὕψ. σωζ. 0·21, πλάτ. κάτω 0·22. Αἱ πλευραὶ ἑκατέρωθεν ἔχουσιν ἀποκρουσθῆ,

[3] Πολλοὺς ἀριθμεῖ ὁ Ἀρβανιτόπουλλος ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι 1906, 35 κέ. καὶ τρεῖς νέους δημοσιεύει. Ἤδη προσετέθησαν καὶ ἄλλοι.

ὥστε ὁ ἀρχικὸς ἀριθμὸς τῶν εἰκονιζομένων ἀγνοεῖται. Πρὸς τὰ ἄνω διακρίνονται ἀσφαλῆ ἴχνη τῶν κεφαλῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς πλακὸς δύο χωρίζουσαι τοὺς ἑρμᾶς κάθετοι γραμμαί.

Ζεὺς	Ποσει- δὰν	Δαμ[ά- τηρ

εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἐπὶ τοῦ τεμαχίου θεῶν, γεγραμμένα διὰ χαρακτήρων περίπου τοῦ Α΄ π. Χρ. αἰῶνος.

Δειχθείσης οὕτω τῆς συχνότητος τῶν ἑρμῶν ἑκατέρου εἴδους, εὔκαιρον φαίνεται νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ὁ Παυσανίας περιγράφων τὰ κατὰ τὴν ἐν Τεγέᾳ ἀγορὰν ἐπιφέρει μεθ' ἁπλότητος καὶ δυνάμεως λόγου ἀρχαίων χρόνων τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο· ***περισσῶς γὰρ δή τι τῷ σχήματι τούτῳ φαίνονταί μοι χαίρειν οἱ Ἀρκάδες*** (Η΄ 48, 6).

Τοῦ χωρίου τούτου τοῦ Παυσανίου ἐμνημόνευσαν καί τινες τῶν ἐρευνητῶν, ὅσοι ἠθέλησαν νὰ ἑρμηνεύσωσί πως ἢ συνάψωσι πρὸς τὴν παράδοσιν τοὺς μετὰ πυραμίδος ἑρμᾶς [1]. Ἀλλ' ἀτόπως. Διότι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ Παυσανίας ἐξαιρετικῶς ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὑπὸ τὸν συνήθη καὶ τυπικὸν ὅρον τοῦ ***τετραγώνου*** ἑρμοῦ ἢ ἀγάλματος, οὗπερ ποιεῖται συχνάκις χρῆσιν ἐννοῶν πάντοτε τὸν γνωστὸν τύπον τῶν ἑρμαϊκῶν στηλῶν (***τέχνης τῆς ἀττικῆς*** Δ΄, 33, 4), ὑπῆγε καὶ τοὺς τόσον ἀλλοκότους ἑρμᾶς μετὰ πυραμίδος. Ἐν Φιγαλείᾳ ἰδὼν ἑρμαϊκὴν στήλην ἐνδεδυμένην δι' ἱματίου (Mantelherme) ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ περιγράψῃ ταύτην λεπτομερῶς (Η΄ 39, 6). Ἄλλοτε περιέγραψε τὸν Ἀπόλλωνα Καρινὸν τῶν Μεγάρων ὡς σχῆμα παρεχόμενον πυραμίδος οὐ μεγάλης (Α΄ 44, 2) καὶ ἐν Σικυῶνι ἔκρινεν ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ Ζεὺς Μειλίχιος ἦτο ὅμοιος πρὸς πυραμίδα (Β΄ 9, 6). Πῶς λοιπὸν μετὰ ταῦτα ἠδύνατο νὰ παραλείψῃ ἐν Τεγέᾳ τὴν περιγραφὴν τόσον πολλῶν καὶ τόσον περιέργων εἰκόνων, ἐὰν τῷ ὄντι εἶχον ὑποπέσει εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτοῦ;

Ἐπίσης ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου παλαιοῦ συγγραφέως περιγράφονται ἢ ἁπλῶς ὑποδηλοῦνται οἱ ἀρκαδικοὶ ἑρμαῖ. Μόνον οἱ ἐπὶ μιᾶς πλακὸς παριστώμενοι συνεχεῖς ἑρμαῖ, ὡς οἱ τῶν Νυμφῶν ἀνωτέρω, φαίνονται κάπως ἀνάλογοι πρὸς τὴν ἐν Κυζίκῳ στήλην τῶν Χαρίτων, ὡς ταύτην περιγράφει τὸ κατωτέρω ἐπίγραμμα τῆς Ἀνθολογίας (VI 342)·

Ἄθρησον Χαρίτων ὑπὸ παστάδι τῇδε **τριήρη**
στηλίδα τᾶς πρώτας τοῦθ' ὑπόδειγμα τέχνας
ταύτην γὰρ πρώτην ἐμήσατο Παλλὰς Ἀθήνη,
τάνδε πόλει **στάλαν** ἀντιδιδοῦσα χάριν.
Τοὔνεκεν ὑψίστᾳ Τριτωνίδι νηὸν ἔτευξεν
Κύζικος ἅδ' ἱρᾷ πρῶτον ἐν Ἀσιάδι·
....

Ἀλλ' ὅμως παρὰ τὴν ἔλλειψιν περιγραφῆς αἱ πολυάριθμοι εἰδήσεις, ἃς ἔχομεν περὶ τῶν ***ἀργῶν λίθων*** ἐν γένει, καὶ πολλὰ σχετικὰ μνημεῖα οὐδεμίαν ἐπιτρέπουσιν ἀμφιβολίαν ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἑρμηνείας τῶν ἀρκαδικῶν ἑρμῶν. Οὗτοι ὑπῆρξαν ἀρχικῶς ***ἀργοὶ λίθοι*** προσλαβόντες σὺν τῷ χρόνῳ γεωμετρικὸν σχῆμα.

Τὴν ἑρμηνείαν ταύτην στηρίζει μεγάλως ἡ ἀνωτέρω παρατηρηθεῖσα ὁμοιότης πρὸς τὴν συνήθη ἑρμαϊκὴν στήλην [2]. Διότι, ὡς αὕτη, καθὰ ἤδη βεβαίως ἐδείχθη προκειμένου περὶ τῆς χαρακτηριστικῆς εἰκόνος τοῦ ἑρμοῦ [3], προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς ἀργοῦ λίθου, τοῦ ὑψουμένου ὑπὲρ τὸν τάφον καὶ τιμωμένου ὡς θεοῦ τοῦ *ἕρματος*, τῶν ἐπὶ τοῦ τάφου δηλ. σεσωρευμένων λίθων, οὕτω καὶ ὁ ἀρκαδικὸς ἑρμῆς εὐχερὲς εἶναι νὰ δειχθῇ ὅτι προῆλθεν ἐξ ἀργοῦ λίθου γεωμετρικῶς μόνον σχηματισθέντος καὶ μετ' οὐδεμιᾶς ἀνθρωποποιήσεως. Γενικῶς οἱ ἀργοὶ λίθοι ἢ παρέμειναν τοιοῦτοι μέχρι ἐσχάτων, ὡς αἱ Χάριτες τοῦ Ὀρχομενοῦ, ὁ Ζεὺς Καππώτας τοῦ Γυθείου καὶ ἄλλοι, ἢ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἰδέας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ἀνεπτύχθησαν εἰς τὰς ἑρμαϊκὰς στήλας, ἢ ἐξελίχθησαν εἰς γεωμετρικὰ σχήματα.

[1] Ὁ **Foucart** ἐν **352 d**, ὁ **Milchhöfer** ἐν **AM IV 141** καὶ ὁ **Fougères** ἐν **BCH XX 149**.

[2] Ἡ ὁμοιότης αὕτη προφυλάσσει καὶ ἀπὸ τῆς ἐσφαλμένης ἑρμηνείας ὅτι οἱ ἀρκαδικοὶ ἑρμαῖ προῆλθον διὰ σχηματισμοῦ (**Stilisierung**) ἐκ τῆς εἰκόνος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὡς περίπου τοῦτο συμβαίνει ἐνίοτε ἐπὶ τῶν παναρχαίων νησιωτικῶν εἰδωλίων.

[3] Ἐκτὸς τῆς γνωστῆς διατριβῆς τοῦ **L. Curtius (Die Entstehung der antiken Herme)** ἰδὲ καὶ **Pfuhl** ἐν **Arch. Jahrb. 1905, 79** καὶ **M. Nilsson** ἐν **Griech. Festen 388, 6.** Ὅτι πολλὰ σημαίνει ἡ λέξις ***ἕρμα*** ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ **Pfuhl**, ἀλλὰ δὲν ἔδειξεν, ἂν πάντα τὰ σημαινόμενα διὰ τοῦ *ἕρματος*, ὡς πᾶς βράχος καὶ αὐτοφυὴς λίθος ἢ πᾶς σωρὸς λίθων, ἦσαν ἱερὰ τοῦ Ἑρμοῦ. Τὸ πιθανώτατον εἶναι ὅτι ὁ Ἑρμῆς ὁρμηθεὶς τὸ πρῶτον ἐκ τῶν τάφων καὶ τοῦ ἐπ' αὐτῶν ἕρματος καὶ συχνότατα οὕτω λατρευόμενος ὑπέταξεν ἄλλας θεότητας ὀλιγώτερον σημαντικὰς καὶ ὁμοίως ἐπὶ ἀργοῦ λίθου ἐδραζομένας. Οὕτως ὁ Ἑρμῆς ἐκλήθη Προπύλαιος, Ἐνόδιος καὶ Ἐπιτέρμιος, δι' ἐπιθέτων δηλ. ἅτινα παλαιότερον ἦσαν ὀνόματα ἰδίων θεοτήτων.

Τοῦ τελευταίου μετασχηματισμοῦ πλεῖστα ἔχομεν παραδείγματα. Γνωστοὶ εἶναι οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Φαρῶν 30 ἀργοὶ λίθοι, περὶ ὧν ὁ Παυσανίας λέγει ὅτι ἦσαν τετράγωνοι. Ἀλλ' ἵνα περιορισθῶμεν εἰς τὰ μέχρις ἡμῶν διασωθέντα μνημεῖα, ἀναφέρομεν τὸν κίονα τῆς πύλης τῶν Μυκηνῶν, τοὺς ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τῆς Κνωσοῦ καὶ ἐν θαλάμοις τῆς Φυλακωπῆς τετραπλεύρους στύλους [1], τοὺς διδύμους κίονας τοῦ Λυκαίου ἐν Ἀρκαδίᾳ [2], τὴν ἀρχικὴν εἰκόνα τῆς Ἑκάτης ὡς κίονος [3], τὸν κιονοειδῆ Ἀγυιᾶ, ὡς οὗτος εἰκονίζεται ἐπὶ νομισμάτων ἱκανῶν πόλεων, τὸν Τέρποντα τῆς Ἀντιπόλεως [4], τὸν κωνοειδῆ λίθον τῆς Κερκύρας [5], τοὺς τετραγώνους ἢ κυλινδρικοὺς λίθους τῆς Θήρας [6], τὴν πυραμιδοειδῆ καὶ κωνοειδῆ εἰκόνα τῆς Παραλίας Ἀρτέμιδος ἐν Κύπρῳ [7] καὶ ἐν τέλει τὰς πολυαρίθμους εἰκόνας διαφόρων θεῶν ὡς κώνων ἢ πυραμίδων ἐπὶ τῶν νομισμάτων [8]. Τὸ φαινόμενον εἶναι, ὡς καὶ ἡ λατρεία τῶν λίθων ἐν γένει, παγκόσμιον. Οἱ Menhirs λεγόμενοι λίθοι ἐν Γαλλίᾳ δεικνύουσιν ἐνίοτε ἐπεξεργασίαν τινά [9], γνωστοὶ δὲ εἶναι οἱ ὀβελίσκοι ἐν Αἰγύπτῳ, οἵτινες ἀρχικῶς καὶ κυρίως εἰκόνιζον τὸν μέγαν ἡλιακὸν θεὸν Reh [10], καὶ πάμπολλοι εἶναι ἐν ταῖς σημιτικαῖς χώραις οἱ εἰργασμένοι ἱεροὶ λίθοι [11].

Τὰ σχήματα, ἅπερ προσέλαβεν ὁ ἀργὸς λίθος, εἶναι οὕτω τὸ τοῦ κίονος μετὰ παραλλαγῶν, τὸ τοῦ στύλου, τὸ τῆς πυραμίδος καὶ τοῦ κώνου. Εἰς ταῦτα δύναται νὰ προστεθῇ καὶ τὸ τοῦ ὀμφαλοῦ [12].

Ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τῶν μνημονευθέντων εἶναι τὸ αὐτὸ ἢ παρεμφερὲς πρὸς τὸ σχῆμα τῶν ἀρκαδικῶν ἑρμῶν. Ἴσως ἤθελέ τις ἐνθυμηθῇ νομίσματα τῶν Μεγάρων, τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν ἐν Ἠπείρῳ πόλεων, τῆς Ἀμβρακίας, τῆς Ἀπολλωνίας καὶ τοῦ Ὠρικοῦ, ὅπου εἰκονίζεται ὁ Ἀπόλλων κατὰ παραπλήσιον τρόπον. Ὅμως ἡ προσεκτικὴ ἐξέτασις τούτων δεικνύει ὅτι ἐπὶ πάντων πρέπει νὰ παραδεχώμεθα, ὅτι παρίσταται ὁ Ἀπόλλων ὡς Ἀγυιεύς, ὡς κίων δηλ. εἰς ὀξὺ λήγων [13]. Δὲν εἶναι ἄρα *ὀβελίσκος* τὸ ἐπὶ τῶν νομισμάτων εἰκονιζόμενον, ὡς γνωρίζομεν αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου, ὅπου εἶναι κατὰ κανόνα τετράπλευρος καὶ λήγει ἄνω εἰς πυραμίδα. Ἀλλ' ἂν οὕτω δὲν ἔχομεν ἄλλοθεν ἐξ ἑλληνικῶν μνημείων ὅμοια σχήματα ἀνεικονίστων θεῶν πρὸς τὸ τοῦ αἰγυπτιακοῦ ὀβελίσκου, ὅπερ εἶναι φανερῶς ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ ἀρκαδικοῦ ἑρμοῦ, οὐδαμῶς συνάγεται ἐκ τούτου ὅτι οἱ ὀβελισκοειδεῖς ἑρμαῖ τῆς Ἀρκαδίας εἰσήχθησαν ἐξ Αἰγύπτου. Οὐδὲ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐν ταῖς ὁμοίαις φοινικικαῖς στήλαις τοῦ ἐν Κύπρῳ Κιτίου [14] ἔχομεν δείγματα τοῦ παλαιοῦ συνδέσμου τῶν δύο χωρῶν. Διότι ἡ μὲν ἑρμηνεία αὕτη τῆς ἐκ τῆς Ἀνατολῆς εἰσαγωγῆς τοῦ τύπου ἔχει ἀνάγκην μειζόνων ἀποδείξεων, φυσικώτερον δὲ εἶναι νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐν τῇ Ἑλλάδι αὐτῇ, ὅπου συχνοτάτη ὑπῆρξεν ἡ λατρεία τῶν ἀργῶν λίθων ποικίλη δὲ ἡ διαμόρφωσις αὐτῶν, ὁ τύπος τοῦ ἀρκαδικοῦ ἑρμοῦ ἀνεπτύχθη ἄνευ οἱασδήποτε ξένης ἐπιδράσεως.

Περὶ τῶν ἀργῶν λίθων, τῶν ἀρχεγόνων τούτων

[1] Τὴν λατρείαν τοῦ κίονος, στύλου καὶ ὀβελίσκου κατὰ τὴν κρητικὴν καὶ μυκηναϊκὴν ἐποχὴν ἀπέδειξεν ὁ **Evans** ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ διατριβῇ, **Pillar and tree cult**, τῇ τὸ πρῶτον ἐν **JHS 1901, 99-153** δημοσιευθείσῃ.

[2] **JHS 1901, 127.** Περὶ τῆς ἀνευρέσεως λειψάνων ἐκ τῶν κιόνων τούτων ἴδε Κουρουνιώτην ἐν **ΑΕ 1904, 171** κέ..

[3] **Arch. Jahr. 1908, 21** κέ. **(Petersen).**

[4] **IG I 551.**

[5] **AM XIX 341** κέ. **(Six). IG IX 704.**

[6] **Gött. Gel. Anz. 1910, 544 (Studniczka).**

[7] **BCH XX 339 (Perdrizet), Cesnola, Salaminia,** σελ, **96,** εἰκ. **105.**

[8] **De Visser. De deorum imaginibus ad speciem humanam non referentibus,** σελ. **36-71.**

[9] **A. Bertrand, La Gaule avant les Gaulois,** σελ. **193. Hörnes, Urgeschichte des Menschen 86** κέ. **(Taf. 2).**

[10] **Perrot-Chipiez, Histoire de l'art, I 621** καὶ **E. Meyer Geschichte Aegyptens 70-71.**

[11] **Perrot-Chipiez, IV 384, 389** καὶ **III 60, 265, 273** καὶ ἀλλαχοῦ.

[12] Ὁμοίαν ἐξέλιξιν πρὸς τὴν τῶν ἀργῶν λίθων τῶν σημαινόντων θεότητας δεικνύουσι, νομίζω, καὶ οἱ ἐπιτάφιοι ἀργοὶ λίθοι, οἱ σημαίνοντες τὸ ἕδος τοῦ τιμωμένου νεκροῦ. Οὕτως ἐκτὸς τῆς ἐπιταφίου στήλης ἀνεπτύχθη οὗτος εἰς κίονα, κῶνον (ὡς ἐν Βοιωτίᾳ), κύλινδρον (ὡς ἐν Κάσῳ) καὶ ὀμφαλοειδὲς σχῆμα. Ὅτι ὁ ὀμφαλὸς τῶν Δελφῶν τοιαύτην ἔσχεν ἀρχὴν ὑπέδειξεν ὁ **Karo (Daremberg-Saglio** ἐν λ. **Omphalos).** Δεν εἶναι δὲ ὀρθὸν νὰ δεχώμεθα μετὰ τοῦ **B. Schröder** ὅτι τὸ θολοειδὲς σχῆμα τοῦ τύμβου ὑπηγόρευσε τὰ ἀνωτέρω σχήματα τῶν λίθων **(Studien zu den Grabdenkmälern der römischen Kaiserzeit).** Ἡ παρατήρησις τοῦ **Pfuhl (Arch. Jahr. 1905, 88-91)** ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ **Körte** καὶ ἄλλων ἐν **Μ. Ἀσίᾳ** καταδειχθεὶς ἐπὶ τῶν τάφων φαλλὸς εἶναι ἄλλη τις ἀρχή, φαίνεται ὀρθή, ἐὰν περιορισθῇ εἰς τὰ ὄντως φαλλοειδῆ σχήματα, οἷα συχνάκις προέρχονται ἐκ **Μ. Ἀσίας.**

[13] Ὅτι κίων εἰκονίζεται ἐπὶ τῶν νομισμάτων δεικνύεται ἐκ τούτου πρὸ πάντων, ὅτι ἐπὶ τῶν νεωτέρων τύπων ἡ βάσις τοῦ κίονος στενοῦται καὶ στρογγυλοῦται ᾠοειδῶς, ὅπως ἡ ἐπὶ τῆς τριπλεύρου βάσεως τοῦ Βατικανοῦ εἰκονιζομένη Ἄρτεμις **(Bötticher, Baumkultus Fig. 10 s. 77).** Ἡ Ἄρτεμις αὕτη ὁμοιάζει πρὸς τὸν Ἀγυιᾶ τῶν νομισμάτων καὶ κατὰ τὸ κωδωνοειδὲς κάλυμμα.

[14] **Corpus Inscr. Semiticarum, Pars I, Pl. VIII, fig. 42, 44, 192.**

εἰκόνων τῶν θεῶν καὶ δαιμόνων, καὶ τῶν σχημάτων αὐτῶν ἱκανὰ οὕτω ἐδιδάχθημεν ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἀρκαδικῶν ἑρμῶν. Παρουσιάζουσι νέον σχῆμα, ἀποτελοῦσι τὴν πολυμελεστάτην σειράν, ἐξ ὅσων ἔχομεν, καὶ διὰ τὸ κῦρος τῶν ἐπιγραφῶν εἶναι τὰ αὐθεντικώτατα μνημεῖα τοῦ εἴδους. Ὅτι τοιαῦτα παμπαλαίας ἀρχῆς ἔδη τῶν θεῶν διετηρήθησαν ἐν τοσαύτῃ τιμῇ ἐν Ἀρκαδίᾳ, οὐδαμῶς εἶναι παράδοξον. Τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ συντηρητικώτεροι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, καθ' ἃς ἔχομεν εἰδήσεις, ὑπῆρξαν ἐν τῇ λατρείᾳ τῶν θεῶν οἱ Ἀρκάδες. Δικαίως δὲ ὁ Πολύβιος ἐκ τῶν ἀρετῶν τῶν ὁμοφύλων ἐξῇρε διὰ μεγάλων τὴν εἰς τὸ θεῖον εὐσέβειαν (Δ' 20).

Ἐν Σπάρτῃ, τῇ 25ῃ φεβρουαρίου 1911.

Κωνσταντῖνος Ἀ. Ῥωμαῖος.

Δελφικὴ λατύπη

(συνέχεια· ὅρα ΑΕ 1909, 263 καὶ ΑΕ 1910, 171)

ὑπὸ

Ἀντωνίου Δ. Κεραμοπούλου.

3. Ἡ στοὰ τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ Παυσανίας [1] μνημονεύει τοῦ κτίσματος τούτου διὰ τῶν ἑξῆς λόγων: «Ὠκοδόμησαν δὲ καὶ Ἀθηναῖοι στοὰν ἀπὸ χρημάτων, ἃ ἐν τῷ πολέμῳ σφίσιν ἐγένετο ἀπό τε Πελοποννησίων καὶ ὅσοι Πελοποννησίοις ἦσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ σύμμαχοι. Ἀνάκειται δὲ καὶ πλοίων τὰ ἄκρα κοσμήματα καὶ ἀσπίδες χαλκαῖ· ***τὸ δὲ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἀριθμεῖ τὰς πόλεις***, ἀφ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἀκροθίνια ἀπέστειλαν, τήν τε Ἠλείων καὶ Λακεδαιμονίων, Σικυῶνά τε καὶ Μέγαρα, καὶ Πελληνέας Ἀχαιῶν, Ἀμβρακίαν τε καὶ Λευκάδα καὶ αὐτὴν Κόρινθον· γενέσθαι δὲ ἀπὸ τῶν ναυμαχιῶν τούτων καὶ θυσίαν τῷ Θησεῖ καὶ τῷ Ποσειδῶνι ἐπὶ τῷ ὀνομαζομένῳ Ῥίῳ. ***Καί μοι φαίνεται τὸ ἐπίγραμμα ἐς Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίχου ἔχειν*** καὶ ἐς τοῦ Φορμίωνος τὰ ἔργα». Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου τῆς στοᾶς κειμένη ἐπιγραφή, ἀποκαλυφθεῖσα καὶ γνωστὴ ἤδη πρὸ πολλοῦ,

Ἀθεναῖοι ἀνέθεσαν τὲν στοὰν κ[α]ὶ τὰ ῾όπλ[α] κ]αὶ τἀκροτέρια ῾ελόντες ΤΟΝΠΟ[λεμι]ΟΝ

οὔτε τὸν πόλεμον ὁρίζει συμφώνως πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Παυσανίου, οὔτε τὰς πόλεις ἀριθμεῖ, ἀφ' ὧν ἀπέστειλαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἀκροθίνια, οὔτε ***ἐπ' αὐτοῖς*** κεῖται, οὔτε κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον δικαιολογεῖ τὴν εἰκασίαν τοῦ Παυσανίου, ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὸν Φορμίωνα καὶ τὰς νίκας αὐτοῦ (429 π. Χρ.) [2]. Ὅθεν κοινῶς ἐγένετο ἤδη δεκτόν, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου λεγόμενα ἐξῄχθησαν οὐχὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ στυλοβάτου τῆς στοᾶς, ἀλλ' ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν παρακειμένων τοῖς ἀναθήμασιν, ἱδρυμένοις ἐν μέρει τοὐλάχιστον ἐπὶ βάθρου ἔνδον κατὰ μῆκος τῆς στοᾶς [3].

[1] *Παυσ.* Ι' 11, 6.

[2] *Θουκ.* Β' 83 κέ., *Διοδ.* ΙΒ' 48.

[3] Εἰς τὸ βάθρον τοῦτο ἐνόμισα ὅτι ἠδύναντο νὰ ἀναχθῶσιν οἱ μέλανες λίθοι οἱ κείμενοι ὄπισθεν τοῦ θησαυροῦ τῶν Ἀθηναίων καὶ νοτιώτερον αὐτοῦ μέχρι τοῦ περιβόλου τοῦ τεμένους. Ἀλλὰ καὶ πλάτος μεῖζον τοῦ βάθρου ἔχουσι καὶ ἄλλως εἶνε δύσκολον νὰ συντεθῶσιν εἰς ἓν ἐπίμηκες ὅλον. Τοὺς λίθους τούτους ἐπίστευσεν ὁ **Pomtow** (***Berl. Phil. Woch.*** **1909,190**), ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀποδώσῃ μετὰ βεβαιότητος εἰς τὸν χαλκοῦν τράγον τῶν Κλεωναίων (***Παυσ.*** **Ι' 11,5**). Ἀλλὰ πρῶτον οἱ λίθοι οὗτοι δὲν ἐβάσταζον χαλκοῦν τι ἀνάθημα, δεύτερον δὲν ἦσαν πάλαι ἐκτεθειμένοι εἰς τὸ ὕπαιθρον ὡς ἦτο ὁ τράγος, τρίτον αἱ ἐπ' αὐτῶν ὀπαὶ εἶναι πολλῷ πλείονες ἢ ὅσας θ' ἀπῄτει ὁ τετράπους τράγος, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ οὐρὰ αὐτοῦ καί τι ὑποστήριγμα ἠρείδετο ἐπὶ τοῦ βάθρου. Ἐντὸς τῶν λίθων τούτων δὲν ἐτέθη ποτὲ μέταλλον, ἀλλὰ ξύλον· διὰ τοῦτο ἠθέλησα νὰ ἀποδώσω τοὺς λίθους εἰς τὴν στοάν. Ἂν ἡ

Ἂν ὁ Παυσανίας εἶδε καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου ἐπιγραφήν, δὲν γίνεται σαφῶς φανερὸν ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ. Ῥητῶς ἀναφέρει τὸ ***ἐπὶ τοῖς ἀναθήμασιν*** ἐπίγραμμα τὸ ἀριθμοῦν τὰς ἡττημένας πόλεις. Ὅταν ὅμως λέγῃ, ὅτι ᾠκοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν στοὰν ἀπὸ χρημάτων ληφθέντων ἀπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν τούτοις συμμαχούντων, γίνεται ἴσως πιθανόν, ὅτι συμμιγνύει τοὺς λόγους τῆς ἐπιγραφῆς «Ἀθηναῖοι ἀνέθεσαν τὴν στοὰν» κλ. μετὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐπὶ τοῖς ἀναθήμασιν ἐπιγράμματος· πάντως δὲ νομίζει, ὅτι ἡ στοὰ ἱδρύθη κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. Τὸν χρόνον τοῦτον τῆς κτίσεως τῆς στοᾶς οὐδεὶς τῶν νεωτέρων ἐρευνητῶν ἀπεδέξατο, ἀλλὰ πάντες [1] ἀνάγουσιν αὐτὴν εἰς παλαιοτέρους χρόνους, καὶ δὴ ὁ μὲν Houssoullier εἰς τοὺς ἀμέσως μετὰ τὸ 460 χρόνους, μετὰ τὴν κατὰ τῶν Αἰγινητῶν δηλ. καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν νίκην τῶν Ἀθηναίων [2], ὁ Röhl εἰς τοὺς χρόνους τῆς τυραννίδος τοῦ Πεισιστράτου, ὅτε κατελήφθη τὸ Σίγειον [3], ὁ Köhler εἰς τοὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην χρόνους, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Αἰγινήτας [4], ὁ δὲ Wilamowitz, διαφερόμενος πρὸς τὸν Köhler, καὶ ὁ Homolle καὶ ὁ Furtwängler εἰς τὴν παρὰ τὸν Εὔριπον νίκην τοῦ 504 ἢ 506 π. Χρ.. Κατὰ πάσας ταύτας τὰς χρονολογίας ἀναφέρονται ναυτικὰ γεγονότα πολεμικά, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιγραφή, λέγουσα περὶ ἀκρωτηρίων (ἀκροστολίων) πλοίων. Ὁ Pomtow ὅμως, μὴ δεχόμενος, ὅτι ἡ στοὰ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ὅπλα καὶ ἀκρωτήρια ἠδύναντο νὰ εἶνε πρὸ τῶν μέσων τοῦ Ε΄ π. Χρ. αἰῶνος οἱονεὶ τρόπαιον τῶν Ἀθηναίων ἀφ᾿ Ἑλλήνων, νομίζει, ὅτι πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἡ ἵδρυσις αὐτῆς καὶ ἡ ἀνάθεσις τῶν ὅπλων καὶ ἀκρωτηρίων εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. Παρατηρεῖ δὲ ὀρθῶς, ὅτι πολλαὶ ἑλληνίδες πόλεις, μετασχοῦσαι τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης ἢ τῆς ἐν Σαλαμῖνι καὶ τῆς ἐπ᾿ Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίας, δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὰ κοινά, τὰ πανελλήνια ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα, ἀλλ᾿ ἀνέθεσαν αὐτόθι καὶ ἕτερα ἑκάστη ἴδια· ὅθεν συμπεραίνει, ὅτι δὲν εἶνε πιστευτόν, ὅτι μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν θὰ ἀπηθανάτιζον τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἔνδοξον συμμετοχὴν αὐτῶν, ἐν ᾧ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἀπόλλωνος, συμβουλεύσαντος αὐτοῖς τὰ ξύλινα τείχη, ὤφειλον τὴν νίκην καὶ τὴν δόξαν.

Ἀλλ᾿ ἂν περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἱδρύσεως τῆς στοᾶς ἐπικρατῇ τοιαύτη τις καὶ τοσαύτη διαφωνία, περὶ τῆς ἀναγνώσεως ὅμως τῆς ἐπιγραφῆς οὐδεμία μέχρι τοῦδε ἐγένετο ἀμφισβήτησις: πάντες δηλ. συμφωνοῦσιν, ὅτι αἱ δύο τελευταῖαι λέξεις αὐτῆς πρέπει νὰ ἀναγνωσθῶσι *τὸν πο*[*λεμί*]*ον* (=*τῶν πολεμίων*). Τὴν συμφωνίαν ταύτην θὰ διαταράξω ἐν τοῖς ἑπομένοις.

Δὲν θὰ ὑπῆρχεν οὐδεμία ἀνωμαλία ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, ἂν αὕτη περιωρίζετο εἰς τὰς λέξεις «***Ἀθηναῖοι ἀνέθ. τ. στ. κ. τ. ὁπλ. καὶ τἀκρωτέρια***»· αἱ λέξεις ***τὲν στοὰν καὶ τὰ ὅπλα καὶ τἀκρωτέρια*** εἶνε λογικὰ καὶ συντακτικὰ συμπληρώματα τοῦ ῥήματος ***ἀνέθεσαν***· ἐπίσης ὁμαλῶς θὰ εἶχον τὰ πράγματα, ἂν εἰς τὰς λέξεις ταύτας προσετίθετο: «***ἀπὸ*** *τὸν πολεμίον* [5]». Ἡ ἔλλειψις ὅμως τῆς ***ἀπὸ*** καὶ ἡ προσθήκη τῆς λέξεως *ἑλόντες* μεταβάλλει τὴν κατάστασιν· διότι ὡς συμπληρώματα ταύτης λογικῶς μὲν μόνον αἱ λέξεις ***τὰ ὅπλα καὶ τἀκροτέρια*** εἶνε, γραμματικῶς ὅμως δὲν χωρίζονται ἀπὸ τούτων αἱ λέξεις ***τὲν στοάν***. Ἀλλ᾿ ἡ στοὰ δὲν ἦτο τῶν πολεμίων, ὡς εἶνε τὰ ὅπλα καὶ τἀκρωτήρια, οὐδὲ τῶν πολεμίων οὖσαν ἔλαβον (εἷλον)

γνώμη αὕτη ἀτυχῇ, τότε πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν ξόανα ἢ χρυσελεφάντινα ἀγάλματα (πρβ. τὰς ἐξ ὁμοίου μέλανος λίθου βάσεις τοῦ ἐν Δήλῳ ναοῦ «ἐν ᾧ τὰ ἑπτὰ» ἀγάλματα) ἀνακείμενα ἐν Δελφοῖς ἢ ἄλλα ἐξ εὐθρύπτου ὕλης καὶ δὴ καὶ ξύλου πεποιημένα ἀναθήματα πολύτιμα, ὥστε νὰ εἶναι ἱδρυμένα ἐπὶ τῆς διὰ τῶν λίθων τούτων σχηματιζομένης μεγαλοπρεποῦς βάσεως καὶ ὑπὸ στέγην. Μέχρι τοῦδε οὔτε τὰ ἀναθήματα οὔτε τὸν ἐστεγασμένον χῶρον τῆς βάσεως ταύτης εὗρον.— Εἰς τὴν ὄψιν τοῦ πολυγωνικοῦ τοίχου καὶ δὴ τοῦ μέρους αὐτοῦ, ὃ ἔκειτό ποτε ὑπὸ τὴν στέγην τῆς στοᾶς, ὑπάρχουσιν 7 ὀπαί, ὧν τινες διατηροῦσι καὶ λείψανα μετάλλων. Ἐσκέφθην, ὅτι αὗται ἴσως εἶχον χρησιμεύσει πρὸς ἀνάρτησιν ἀσπίδων χαλκῶν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀποδεδειγμένον ἂν εἶναι πᾶσαι ἀρχαῖαι· πάντως δέ, καὶ ἂν εἶναι ἀρχαῖαι, πρέπει ἐπὶ Παυσανίου τινὰ τοὐλάχιστον τῶν ἀνηρτημένων σκύλων νὰ εἶχον ἐκλίπει ἤδη· διότι περὶ τὰς ὀπὰς εἶνε ἐπιγραφαὶ νεώτεραι μὲν τῶν Μηδικῶν, ἀλλὰ παλαιότεραι τοῦ Παυσανίου.

[1] Πρβ. Haussoullier *BGH* 1881, 205 ἑξ.. Koldewey *AM* 1884, 264 κέ. καὶ 1889, 205 κέ.. Pomtow *Beitr. z. Topogr. v. Delphi* 42 κέ. καὶ *Archäol. Anzeiger* 1902, 85. Roehl. *IGA* σ. 169 ἀριθ. 3a. Köhler, *Rhein. Mus.* 1891, 1 κέ.. Wilamowitz *Aristoteles und Athen* II, 287. Furtwängler, *Sitz.-Ber. d. Münch. Akad.* 1901, 391 κέ.. Homolle *BCH* 1896, 615 κέ.. Larfeld, *Griech. Epigr.* II 419. Michel, *Rec.* 1116. κἑ..

[2] *Θουκ.* Α΄ 105, *Διοδ.* Α΄ 78, *Λυσ. ἐπιταφ.* 48, CIA I 133.

[3] *Ἡροδ.* Ε΄ 94.

[4] *Ἡροδ.* Ϝ΄ 89, 92.

[5] Ὁ Παυσανίας, εἰς οὗ τὴν γλῶσσαν ἐπέδρασαν βεβαίως πολὺ αἱ ὑπ᾿ αὐτοῦ ἀναγνωσθεῖσαι ἐπιγραφαί, λέγει Ι΄ 9, 5: «*Τεγεατῶν ἀναθήματα* ***ἀπ᾿*** *Ἀθηναίων*», Ι΄ 10, 1: «***ἀπὸ*** *δεκάτης τοῦ Μαραθω-*

αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἐκτίσθη πιθανῶς ἐκ χρημάτων προερχομένων ἐκ πολεμικῶν λαφύρων, ἀλλὰ δὲν ἐλήφθη αὐτὴ αὕτη ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὡς θέλει ἡ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή. Ὅθεν νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνώσωμεν ἄλλως τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην: Ἀντὶ *τῶν πο[λεμί]ων* δηλ. νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνώσωμεν *τὸν πο[λέμι]ον*. Τότε τὸ μὲν ῥῆμα ***ἀνέθεσαν*** θὰ ἔχῃ ὡς ἀντικείμενα αὐτοῦ λογικά τε καὶ γραμματικὰ τὰς λέξεις ***τὲν στοὰν καὶ τὰ ὅπλα καὶ τἀκροτέρια,*** τὸ δὲ *ἑλόντες* θὰ ἔχῃ ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ ἐπίσης λογικόν τε καὶ γραμματικὸν *τὸν πολέμιον*. Τὸ *ἑλόντες* δηλοῖ ἐνταῦθα ***νικήσαντες***[1]. Ὥστε ἡ ἐπιγραφὴ κατὰ ταῦτα θὰ σημαίνῃ «Ἀθηναῖοι ἀνέθεσαν τὴν στοὰν καὶ τὰ ὅπλα καὶ τἀκρωτήρια, νικήσαντες τὸν πολέμιον».

Τίς εἶνε ὁ οὕτως ἀορίστως ὀνομαζόμενος *πολέμιος;*

Ἂν μετατεθῶμεν εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους τῆς ἱδρύσεως τοῦ μνημείου τούτου, θὰ εὕρωμεν, ὅτι μόνον ὁ βάρβαρος Μῆδος ἠδύνατο νὰ νοηθῇ διὰ τοιούτου ἄχρου ὁρισμοῦ. Ὅπως ὑπὸ τῶν συγγραφέων λέγεται ἁπλῶς ὁ Μῆδος, ὁ Πέρσης, ὁ βάρβαρος, οὕτως ἐνταῦθα λέγεται ὁ ***πολέμιος***, ὁ κατ' ἐξοχὴν τότε πολέμιος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μεγίστη ναυτικὴ δόξα τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὰ Μηδικὰ ἦτο ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία, ἕπεται, ὅτι ἡ στοὰ καὶ τὰ πρῶτα ἐν αὐτῇ ἐκτεθέντα ναυτικὰ τρόπαια προέρχονται ἐκ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. Ὁ Ἡρόδοτος[2] λέγει ὅτι οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ἐν Δελφοῖς ἵδρυσιν τοῦ δωδεκαπήχεως Ἀπόλλωνος[3] ἀπὸ τῶν ἀκροθινίων τῆς Σαλαμῖνι ναυμαχίας, ἐπηρώτων τὸν θεὸν κοινῇ, ἂν εἶχε λάβει πλήρη καὶ ἀρεστὰ τὰ ἀκροθίνια· ὁ δὲ ἀπήντησεν, ὅτι ***παρὰ μὲν τῶν ἄλλων εἶχε λάβει***, παρὰ τῶν Αἰγινητῶν ὅμως ὄχι, ἐζήτει δὲ παρὰ τούτων τὰ ἀριστεῖα τῆς μάχης· οἱ δὲ Αἰγινῆται ἀνέθεσαν τότε ἰδίᾳ τρεῖς χρυσοῦς ἀστέρας ἐπὶ χαλκοῦ ἱστοῦ. Ἐπειδὴ οἱ Αἰγινῆται συνυπολογίζονται βεβαίως καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺς κοινῇ ἀναθέντας τὸν δωδεκάπηχυν Ἀπόλλωνα, συνάγεται ἐντεῦθεν, ὅτι οἱ Αἰγινῆται διττῶς εὐηρέστησαν τῷ θεῷ μετὰ τὴν ναυμαχίαν, τὸ μὲν διὰ τοῦ κοινοῦ τὸ δὲ διὰ τοῦ ἰδίου ἀναθήματος ὡς ἀριστεύσαντες. Ἂν δὲ εἶνε ἀληθῆ τὰ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου[4] λεγόμενα, ὅτι καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἠθέλησεν ἰδίᾳ[5] νὰ προσενέγκῃ τῷ θεῷ λάφυρα ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ταύτης, εἶνε δυνατὸν νὰ δεχθῶμεν, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οἱ τοσοῦτον πρὸς τὴν ἔπαρσιν τοῦ Θεμιστοκλέους ζηλότυποι[6], δὲν θὰ ἔσπευδον νὰ ἱδρύσωσι κοινὸν ἀθηναϊκὸν ἀνάθημα, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν εἶχον ἱδρύσει αὐτὸ ἤδη πρὸ τῆς ἰδιωτικῆς καὶ ἀποτυχούσης ἀποπείρας τοῦ ναυμάχου στρατηγοῦ αὐτῶν; Ὁ Παυσανίας (ἔ. ἄ.) λέγων «θαῦμα οὖν ἐποιούμεθα, εἰ ἀπηξίωσεν (ὁ θεὸς) ***ἐκεῖνον μόνον*** (τοῦ Θεμιστοκλέους) μὴ προσέσθαι τὰ ἀπὸ τῶν Μήδων κτλ.» ὑποδηλοῖ, ὅτι πλὴν τῶν κοινῶν τῶν Πανελλήνων ἀναθημάτων ἀπὸ τῶν Μήδων ἦσαν καὶ ἄλλα μερικώτερα τῶν πόλεων ἑκάστων, ἐπίσης ἀπὸ τῶν Μήδων προερχόμενα· καὶ ἀναφέρει δὲ[7] τοιαῦτα. Τοιοῦτον λοιπὸν θὰ ἦτο καὶ ἡ στοὰ τῶν Ἀθηναίων, ὁ δὲ πύθιος Ἀπόλλων, διατάσσων τῷ Θεμιστοκλεῖ

νίου ἔργου τεθῆναι τὰς εἰκόνας», Ι' 10, 4 *«ἐποίησαν σφᾶς . . .* ***ἀπὸ*** *τῆς νίκης, ἥντινα . . . ἐνίκησαν·* ***ἀπὸ*** *δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔργου . . . τοὺς Ἐπιγόνους . . . ἀνέθεσαν»*, Ι' 11, 5 *«οἱ δὲ θησαυροὶ Θηβαίων* ***ἀπὸ*** *ἔργου τῶν ἐς πόλεμον . . . ἐπεὶ Θηβαίοις γε* ***ἀπὸ*** *ἔργου τοῦ ἐν Λεύκτροις καὶ Ἀθηναίοις* ***ἀπὸ*** *τῶν ἐς Μαραθῶνα ἀποβάντων ὁμοῦ Δάτιδί εἰσιν οἱ θησαυροί»*· (πρβ. τὴν ἐπιγραφὴν τῶν ἀκροθινίων τοῦ Μαραθῶνος *«Ἀθεναῖοι τ[õ]ι Ἀπόλλον[ι* ***ἀπὸ*** *Μέδ]ον ἀκ[ροθ]ίνια τε̃ς Μαραθ[õ]νι μ[άχες]*) . . . *τῶν μέν ἐστιν ὁ θησαυρὸς* ***ἀπὸ*** *τοῦ Ἀττικοῦ πταίσματος»*, Ι' 13, 4 *«Φωκέων ἀναθήματά ἐστιν* ***ἀπὸ*** *Θεσσαλῶν ὁμόρων τε»*, 9 *«ἀνέθεσαν* ***ἀπὸ*** *ἔργου τοῦ Πλαταιᾶσιν»* 10 *«Ταραντῖνοι καὶ ἄλλην δεκάτην ἐς Δελφοὺς* ***ἀπὸ*** *βαρβάρων Πευκετίων ἀπέστειλαν»*, Ι' 15, 1 *«τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος Ἐπιδαύριοι τὸ ἕτερον οἱ ἐν τῇ Ἀργολίδι* ***ἀπὸ*** *Μήδων . . . ἀνέθεσαν»*, 4 *«τὸν φοίνικα ἀνέθεσαν Ἀθεναῖοι . . .* ***ἀπὸ*** *ἔργων ὧν ἐπ' Ευρυμέδοντι . . . κατώρθωσαν»*, Ι' 16, 6 *«Καρύστιοι . . . βοῦν ἔστησαν* ***ἀπὸ*** *ἔργου τοῦ Μηδικοῦ»*, Ι' 18, 7 *«ὁ Ἀπόλλων . . . Μασσαλιωτῶν ἐστιν* ***ἀπὸ*** *τῆς πρὸς Καρχηδονίους ἀπαρχὴ ναυμαχίας»*, Ι' 19, 4 *«Ἀθηναῖοι τὰς ἀσπίδας* ***ἀπὸ*** *τοῦ ἔργου τοῦ Μαραθῶνι ἀνέθεσαν»* κλ. Προσέτι ἐκ λιθίνων μνημείων πρβ. Michel, *Rec.* 1031-2 1082, 1084-7, 1129-30 κ.ἄ..

[1] Οὕτω ἐν Σιμων. *ἀπ.* 36 *«Πέρσας ἑλόντες καὶ Μήδους»*, Ξενοφ. Ἑλλ. Γ'5,1 *«αἱρήσειν βασιλῆα»*, *Ἱππαρχ* Ε',14 *«ἢ βίᾳ ἢ τέχνῃ αἱρεῖν τοὺς ἐναντίους»*, Πλάτ. *Νόμ.* 698 d *«τοὺς Ἐρετριέας»*, Πίνδ. *Ὀλ.* Α' 88 *«ἕλεν Οἰνομάου βίαν»*. Πρβ. *Inschr. von Pergamon* 20 *«Βασιλεὺς Ἄτταλος νικήσας μά]χηι Τολιστ[οαγίους Γαλάτα]ς π[ερὶ πηγὰς] Καΐκ[ου ποταμοῦ χα]ριστή[ριον Ἀ]θη[νᾶι»* (περὶ τὸ 240 π. Χρ.), Παυσ. Ι' 11, 2 *«Ἀνέθεσαν δὲ καὶ ἀνδριάντας Λιπαραῖοι ναυμαχίᾳ κρατήσαντες Τυρρηνῶν»*, καὶ Ι' 15, 1 *«τὸ δὲ (ἄγαλμα) αὐτῶν Μεγαρεῖς ἀνέθεσαν, Ἀθηναίους μάχῃ πρὸς Νισαίᾳ κρατήσαντες»*· προσέτι πρβ. Karapanos, *Dodone et ses ruines* σ. 47 = Michel, *Rec.* 1129 *Ἀθεναῖοι* ***ἀπὸ*** *Πελοποννεσίων ναυμαχίαι νικέσαντες ἀ[νέθεσαν.*

[2] *Ἡροδ.* Η' 121 κέ..

[3] Πρβ. *Παυσ.* Ι' 14, 5.

[4] *Παυσ.* Ι' 14, 5-6.

[5] Πρβ. Πλουτ. *Θεμ.* ΙΕ'.

[6] Πλουτ. ἔ. ἄ. 22

[7] π. χ. *Παυσ.* Ι' 15, 1 καὶ 4, Ι' 16, 6 κλ..

Μή μοι Περσῆος σκύλων περικαλλέα κόσμον
νηῷ ἐγκατθῇς· ***οἴκόνδ' ἀπόπεμπε τάχιστα***,

ἴσως συμμορφοῦται πρὸς τὰς διαθέσεις τῶν Ἀθηναίων μὴ ἀνεχομένων οὐδεμίαν ἔξαρσιν προσωπικότητος ἐν τῇ πόλει, ἴσως ὑποδεικνύει αὐτῷ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ χωρίζηται τῆς λοιπῆς πόλεως ἐν τῇ θριαμβευτικῇ ταύτῃ εὐσεβείᾳ.

Ἀφ' οὗ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ὑφ' οἱανδήποτε ἀφορμὴν εἶχον ἱδρύσει καὶ μόνον ἐν Δελφοῖς δύο τοὐλάχιστον ἀναθήματα [1], τρίτου τινὸς ἀμφισβητουμένου [2], δὲν παρέλιπον δὲ νὰ τιμήσωσι δι' ἰδίου ἀναθήματος οὔτε τὴν ἐν Πλαταιαῖς [3] οὔτε τὴν ἐπ' Εὐρυμέδοντι μάχην [4], μοὶ φαίνεται ἀπαράδεκτον, ὅτι διὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἥτις ἦτο μεγίστη τιμὴ τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς ἣν ὤμνυον ὡς καὶ εἰς τὴν ἐν Μαραθῶνι καὶ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην [5], δὲν θὰ ἐφιλοδόξουν νὰ ἱδρύσωσι μνημεῖόν τι ἐν Δελφοῖς ἀλλὰ θὰ ἐπέτρεπον μόνῳ τῷ Θεμιστοκλεῖ νὰ ἐναβρύνηται ἐπ' αὐτῇ.

Ἡ μαρτυρία δὲ τοῦ Παυσανίου περὶ ὑπάρξεως καὶ ἑτέρου ἐπὶ τοῖς ἀκροθινίοις τοῖς ὑπὸ τὴν στοὰν ἐπιγράμματος ὀνομάζοντος, ἃς ὀνομάζει καὶ αὐτὸς ἑλληνίδας πόλεις, δεικνύει, ὅτι ἡ στοὰ μετὰ τὰ μηδικὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς γενικὸν τρόπαιον τῶν Ἀθηναίων, εἰς ὃ προσετίθεντο ἕτερα λάφυρα αὐτῶν λαμβανόμενα κατὰ θάλασσαν ἢ καὶ κατὰ ξηρὰν ἴσως. Εἰς τοῦτο δὲ βεβαίως συνετέλει καὶ ἡ νῦν σῳζομένη ἐπιγραφὴ τῆς στοᾶς διὰ τῆς ποικιλίας τῶν ἀναθημάτων, ὧν μνημονεύει, καὶ διὰ τῆς ἀοριστίας τοῦ πολεμίου.

4. Ἡ βάσις τῶν ἀκροθινίων τῆς Μαραθῶνι μάχης (εἰκ. 1).

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ θησαυρὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν Δελφοῖς ἔχει πρὸ τῆς ἀνατολικῆς καὶ τῆς νοτίας πλευρᾶς ἀνὰ μίαν ὑψίπεδον τριγωνικὴν πλατεῖαν (**εἰκ. 1,** Α), ἔχουσάν ποτε πρὸς τὴν ἱερὰν ὁδὸν ἱδρυμένας τετραγώνους ἐνεπιγράφους στήλας. Εἰς τὸ βάθος τῆς νοτίας πλατείας καὶ παρ' αὐτὴν τὴν νοτίαν πλευρὰν τοῦ θησαυροῦ συνηρμολογήθη ἤδη

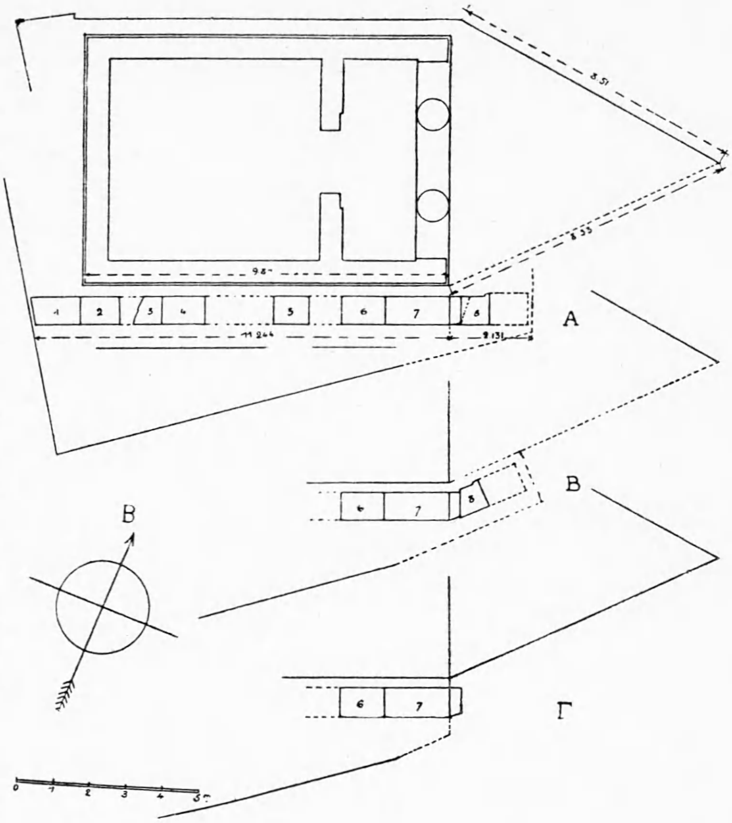

Εἰκὼν 1. Αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς τὸ ἀνάθημα τῶν ἀκροθινίων τοῦ Μαραθῶνος ἐν Δελφοῖς τρεῖς μορφαί, ὧν ἡ πρώτη (Α) οὐδέποτε ὑπῆρξε.

ὀρθῶς βάσις τις ἐνεπίγραφος, ἀποτελουμένη ἐκ πλειόνων κατὰ μῆκος πλακῶν, οὖσα δὲ ἄλλοτε ὑψηλοτέρα, ἐλλιπούσης ἤδη ὑπὸ τὰς ἐνεπιγράφους πλάκας μιᾶς τοὐλάχιστον σειρᾶς λίθων.

Ἐκ τῶν ἐνεπιγράφων πλακῶν σῴζονται ὀκτώ, ὧν ἡ τρίτη ἐλλιπής. Αἱ ἀπολόμεναι ὑπολογίζονται εἰς τρεῖς. Τὸ σύνολον τῶν σῳζομένων πλακῶν καὶ τῶν ἐλλιπουσῶν, παρέχει τὴν ἐπιγραφὴν

Ἀθενα|ῖοι τ||[õ]ι Ἀπ|όλλον||[ι ἀπὸ Μέδ]||ον ἀκ||[ρο-θ]||ίνια τ|ε̃ς Μαραθ||[õ]νι μ||[άχες].

Ἡ ἐπιγραφὴ ἀναμφιβόλως δὲν πρέπει νὰ ἀναφέρηται εἰς τὸν παρακείμενον Ἀθηναϊκὸν θησαυρόν, καὶ διότι ἡ πλατεῖα καὶ τὸ ἐφ' οὗ κεῖται ἡ ἐπιγραφὴ βάθρον εἶνε προσκεκολλημένα μὲν ἀλλ' ἀσύμπλεκτα πρὸς τὰ κρηπιδώματα τοῦ θησαυροῦ ὡς εἶνε πιθανώτατα καὶ ἡ ἀνατολικὴ πλατεῖα, καὶ διότι ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῶν ἐνεπιγράφων πλακῶν ὁρῶνται τὰ ἴχνη τῶν ἱδρυμένων ποτὲ ἐνταῦθα ἀναθημάτων, ἅτινα ἡ ἐπιγραφὴ λέγει ***ἀκροθίνια***. Τὰ ἴχνη ταῦτα εἶνε ὀπαὶ καὶ μετάλλινα ἔμβολα, προ-

[1] Παυσ. Ι' 10, 1 κέ., Ι' 11, 5.
[2] Παυσ. Ι' 19, 4· πρβ. Αἰσχ. κ. Κτησ. 116.
[3] Αἰσχ. ἔ. ἄ.
[4] Παυσ. Ι' 15, 4.
[5] Δημ. ΙΗ' 208.

σέτι δὲ ἑκασταχοῦ περὶ τὰ σημεῖα ταῦτα ἀτριβής τις τῆς ἐπιφανείας τῶν λίθων ἔκτασις, ἥτις ἐκαλύπτετό ποτε ὑπὸ τῶν ἀκροθινίων καὶ προὐφυλάσσετο κατὰ τὸ ἐνὸν μᾶλλον ἢ ἡ λοιπὴ ἐπιφάνεια. Ἐπειδὴ ἡ λέξις ***ἀκροθίνια*** δύναται νὰ δηλοῖ καὶ μέρος τῶν ἐν πολέμῳ λαφυραγωγουμένων ὅπλων (ἵνα μὴ εἴπωμεν περὶ τῶν ἀπαρχῶν τῶν καρπῶν, περὶ ὧν δὲν πρόκειται ἐνταῦθα), ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο ἀνάθημα, ὅπερ γίνεται ἢ ὑποτίθεται, ὅτι γίνεται ἐκ τῶν πολεμικῶν λαφύρων [1], τὰ ἀκροθίνια ἐνταῦθα ἦσαν ἢ ὅπλα, ὡς εἶνε μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένον, ἢ ἀγάλματά τινα χαλκᾶ, ὡς θὰ ὑποστηριχθῇ ἀλλαχόθεν, ἂν καὶ συνηθέστερον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶνε νὰ ἔχωμεν ἐπὶ τοῦ λίθου ἔγκοιλον τὸ σχῆμα τῶν πελμάτων.

Ὅτι ἡ βάσις αὕτη ἔκειτο ἀρχικῶς ἐνταῦθα, ἔνθα ἐτέθη ἤδη, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς πλησίον εὑρέσεως τῶν πλειόνων ἐνεπιγράφων πλακῶν, καὶ ἐκ τῶν διαστάσεων τοῦ ὅλου μνημείου, προσφόρων πρὸς τὸν χῶρον κατὰ τὰς καταμετρήσεις τοῦ Martinaud καὶ τοῦ Colin, καὶ ἐκ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ πρώτου λίθου, ἥτις δὲν εἶνε κάθετος πρὸς τὴν προσθίαν, διότι προσηρμόζετο πρὸς τὸ δυτικὸν ἄκρον χεῖλος τῆς πλατείας, μεθ' οὗ συνέπιπτε. Εἶνε δὲ τὸ δυτικὸν τοῦτο χεῖλος τῆς πλατείας οὐχὶ παράλληλον πρὸς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ θησαυροῦ, ἀλλὰ βαίνει πρὸς βορρᾶν ἀποκλῖνον ἀπ' αὐτῆς καὶ σχηματίζον μετὰ τοῦ νοτίου χείλους ἀμβλεῖαν γωνίαν.

Τὸ μνημεῖον, ὡς λέγει ἡ ἐπιγραφή, ἱδρύθη ἀπὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης, ἑπομένως μετὰ τὸ 490 π. Χρ. καὶ πιθανώτατα πρὸ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ξέρξου ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

Ἀλλὰ τὰ κανονικὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀναχθῶσιν εἰς τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους χρόνους, εἰ καὶ ἡ ὀρθογραφία αὐτῶν (Ε καὶ Ο κεῖνται ἀντὶ Η καὶ Ω) καί τινες γραφικοὶ ἀρχαϊσμοὶ (ϟ, Ⱶ ἀντὶ Ϟ, Λ) εἶνε τοῦ πέμπτου αἰῶνος. Χαρακτηρισθέντων δὲ τῶν γραμμάτων ἐν γένει ὡς ἀνηκόντων εἰς τοὺς Μακεδονικοὺς καὶ δὴ τοὺς περὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν χρόνους, ἐγένετο δεκτὴ μετασκευή τις ἢ ἀνανέωσις τοῦ ἀναθήματος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἀναχθεῖσα εἰς τὸ ἔτος 339 π. Χρ., ὅτε καὶ αἱ ἀσπίδες αἱ ἀνηρτημέναι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν θριγκὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος [1] ἀνενεώθησαν, ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι μετασκευαὶ ἐν τῷ τεμένει.

Ἂν καὶ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἐλήφθη φροντὶς περὶ ἀποκαταστάσεως ἀθηναϊκῶν ἀναθημάτων, τῷ 307 π. Χρ. [2], ὥστε θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μετατεθῇ καὶ ἡ τῶν ἀκροθινίων τούτων ἀποκατάστασις εἰς τὴν χρονολογίαν ταύτην, ἀλλ' ὅμως τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνέ πως δευτερεῦον πρὸ τῶν ἀπιθάνων μεταβολῶν, αἵτινες ἐγένοντο δεκταὶ εἰς τὴν ὄψιν τοῦ ἀναθήματος.

Ἐπειδὴ δηλ. ἡ δεξιὰ πλευρὰ τοῦ ἑβδόμου τῶν σῳζομένων λίθων φέρει ψήφισμά τι γενόμενον ἐπὶ ἄρχοντος Ἀρχιδάμου, ὃν ὁ Pomtow [3] ἀνάγει εἰς τὸ 251-0 π.Χρ. κατέληξαν νὰ δεχθῶσι τὰς ἑξῆς τρεῖς μορφὰς τοῦ ἀναθήματος.

Α'). Κατ' ἀρχὰς τὸ μνημεῖον διῆκεν ***ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ*** πλησίον καὶ παραλλήλως τῶν κρηπιδωμάτων τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ θησαυροῦ, ἔχον ὁλικὸν μῆκος περίπου 13·37, οὗ 1·40 μὲν ἐμετρεῖτο ἀπὸ τῆς νοτιοδυτικῆς γωνίας τοῦ θησαυροῦ μέχρι τοῦ δυτικοῦ χείλους τῆς πλατείας, ἐφ' ἧς τὸ μνημεῖον κεῖται, 9·87 δὲ ἐμετρεῖτο κατὰ μῆκος τῆς νοτίας πλευρᾶς καὶ 2·13 πέραν τῆς νοτιοανατολικῆς γωνίας τοῦ θησαυροῦ ***ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ***, ἐχούσης τότε κατ' ἀκολουθίαν διάφορον ὄψιν ἢ νῦν ἐν τῷ μέρει τούτῳ. Ἡ κατάστασις αὕτη (***εἰκ. 1,*** Α) ἐπεκράτησε μέχρι τοῦ τετάρτου αἰῶνος.

Β'). Κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς νῦν σῳζομένης «μακεδονικῶν χρόνων» ἐπιγραφῆς τοῦ μνημείου, ἀνανεοῦντες τὰ ἀκροθίνια καὶ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῶν καὶ διορθοῦντες ἴσως τὴν ἱερὰν ὁδόν, καλυπτομένην κατὰ τἀνωτέρω ὑπὸ τῆς πρὸς ἀνατολὰς κατὰ 2·13 προεκβολῆς τοῦ μνημείου, ἔκοψαν ἐγκαρσίως τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ λίθου 8, ὠθήσαντες δέ πως τοῦτον πρὸς τὰ ὀπίσω, προσήρμοσαν αὐτὴν πρὸς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ λίθου 7 καί, ἀποκόψαντες τὴν ἐξέχουσαν δεξιὰν

[1] Πρβ. Colin, ***Fouilles de Delphes*** III, 2 σ.9 κέ.. Ἐνταῦθα μνημονεύονται πᾶσαι αἱ περὶ τοῦ δελφικοῦ τούτου μνημείου ἀξιόλογοι ἐργασίαι.

[1] Ὅρα ἄνω σελ. 162 σημ. 2.

[2] Πλουτ. *Δημητρ.* ΙΓ'.

[3] ***Delphische Chron.*** σ. 41. Πρβ. Baunack, ***Delph.Inschr.*** 2755 Ὀρθῶς εἰκάζει ὁ Baunack τὸ ὄνομα τοῦ τρίτου βουλευτοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὡς *Ἀγάζαλος* ἀντὶ *Ἀγασίλαος*. Ἐγὼ ἀνέγνωσα καθαρῶς *Ἀγάζαλος* ἀγνοῶν τὴν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν· ὅρα νῦν καὶ Colin, ***Fouilles de Delphes*** II, 2 σ. 88 ἀρ. 71.

προσθίαν γωνίαν τούτου, ἐσχημάτισαν διὰ τῆς τομῆς ταύτης καὶ τῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας κειμένων λίθων 8 [καὶ 9] γραμμὴν σχηματίζουσαν μετὰ τοῦ πρὸς ἀριστερὰ ὑπολοίπου μείζονος μέρους τοῦ μνημείου γωνίαν ἀμβλεῖαν. Τὸ δεξιὸν ἐκεῖνο κεκαμμένον μέρος προσήγγισεν οὕτω παράλληλον πρὸς τὴν νοτιοανατολικὴν πλευρὰν τῆς ἀνατολικῆς τριγωνικῆς πλατείας τοῦ θησαυροῦ καὶ κατέλιπεν ἐλευθέραν πως τὴν ἱερὰν ὁδόν. Ὁ λίθος 8 τότε συνεδέθη μετὰ τοῦ 7 καὶ 9 διὰ συνδέσμων ⊓, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ λίθοι πρὸς τὰ ἀριστερὰ εἶνε ἐντελῶς ἀσύνδετοι πρὸς ἀλλήλους, οἱ δ' ὑπ' αὐτοὺς κείμενοι ἔχουσι συνδέσμους ⊢⊣ (ἕνα δὲ ⊢⊣ σύνθετον ὡς ὁ ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ τρίποδος τοῦ Γέλωνος)[1]. Ἡ μεταβολὴ αὕτη (εἰκ. 1, Β) πρέπει νὰ ἔγινεν, ὡς εἶπον ἤδη, κατὰ τὸ 339 π. Χρ..

Γ'). Ἤδη πρὸ τοῦ 250 π. Χρ. ἤτοι κατὰ τἀνωτέρω πρὸ τοῦ Ἀρχιδάμου ἄρχοντος, ἐπειδὴ πιθανῶς καὶ ἡ δευτέρα διευθέτησις τοῦ μνημείου, καλύπτοντος ὁπωσδήποτε ἔκτασιν τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, δὲν εὐηρέστει, προέβησαν εἰς ῥιζικωτέραν μεταβολὴν διὰ τῆς κολοβώσεως αὐτοῦ· ἀπεμάκρυναν δηλ. ἐντελῶς τὸ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ἐκτεινόμενον μέρος τοῦ μνημείου ἤτοι τοὺς λίθους 8 καὶ 9 οὕτως, ὥστε τὸ ἐπίγραμμα ἔμεινε κολοβόν, ἅτε λῆγον εἰς τὸ «*Μαραθῶ-*»! Τότε δὲ ἐπὶ τῆς ἐλευθέρας καὶ ὁρατῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ λίθου 7 ἔγραψαν τὸ ἐπὶ Ἀρχιδάμου ἄρχοντος ψήφισμα. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν (εἰκ. 1, Γ) εἶδεν ἐλλιπὲς τὸ μνημεῖον καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ὁ Παυσανίας[2] καί, χωρὶς οὐδὲν περὶ τῆς ἐλλείψεως ταύτης νὰ σημειώσῃ, ἐνόησεν ὅμως ἐκ τῆς κολοβῆς λέξεως *Μαραθῶ-*, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἀνεφέρετο εἰς τὴν Μαραθῶνι μάχην.

Ἡ γνώμη αὕτη περὶ τῶν τυχῶν καὶ μετασκευῶν τοῦ ἀναθήματος μοὶ φαίνεται σφόδρα ἀπίθανος· πρῶτον διότι δέν μοι φαίνεται πολὺ εὐεξήγητον πῶς ὁ λίθος 8 ἀπομακρυνθεὶς πρὸ τοῦ 250 π. Χρ. δὲν κατεστράφη, οὐδ' ἐβλάβη εἰς δευτέραν χρῆσιν τεθείς, ἀλλ' ἀνευρέθη ἤδη ἔξω τοῦ τεμένους παρὰ τὴν ΝΔ γωνίαν τοῦ περιβόλου, ἔνθα ἦσαν ἰδιωτικὰ οἰκήματα βεβαίως· δεύτερον διότι τὰ γράμματα τῆς ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς, διευρυνόμενα κατὰ τὰ ἄκρα τῶν γραμμῶν ἢ σκελῶν αὐτῶν, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε τοῦ δ' αἰῶνος π. Χρ. ἀλλὰ νεώτερα, ἀναγόμενα τὸ πολὺ μέχρι μεσοῦντος τοῦ 6' αἰῶνος π. Χ.· τρίτον διότι ***τὰ γράμματα ταῦτα εἶνε πάντως νεώτερα τῶν τοῦ ψηφίσματος τοῦ ἐπὶ Ἀρχιδάμου ἄρχοντος***· τέταρτον, διότι δὲν ἐννοῶ παντάπασι, πῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἠνέχθησαν νὰ εἶνε κολοβὴ ἡ ἐπιγραφὴ ἐπὶ αἰῶνας, ἐν ᾧ ἠδύναντο ἀποξέοντες αὐτὴν νὰ συμπυκνώσωσι τὰ γράμματα, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἀρτία. Τῷ 215 π. Χρ. οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον προσθέσει εἰς τὸ ἀνάθημα, τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Μιλτιάδου ἱδρυμένον[3], τὸν ἀνδριάντα τοῦ Πτολεμαίου, τοῦτο δὲ τοὐλάχιστον δεικνύει, ὅτι δὲν εἶχον ἐγκαταλίπει παρημελημένα καὶ ἔκθετα τὰ ἀναθήματα αὐτῶν. Πῶς λοιπὸν δὲν ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὸ ἀνάθημα τῶν ἀκροθινίων τοῦ Μαραθῶνος, ὅπερ ἦτο δόξα τῶν μεγίστων τῆς πόλεως, ἀλλὰ κατέλιπον αὐτὸ κολοβὸν ἐν τῷ μέσῳ τόσων ἀναθημάτων, τηλικαύτης ἐπιμελείας ἀπολαυόντων παρὰ τῶν ἀναθέντων αὐτά;

Νομίζω ὅτι ἄλλως πρέπει νὰ φαντασθῶμεν τὰς τύχας τοῦ ἀναθήματος.

Μεταξὺ τῶν γραμμάτων τῆς νῦν σῳζομένης ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς διακρίνονται τὰ ἴχνη τῶν ἀποξεσθέντων παλαιῶν τῆς ἀρχικῆς ἐπιγραφῆς γραμμάτων. Ἐπὶ τοῦ λίθου 1 φαίνονται ἀμυδρὰ τὰ ἴχνη τῶν γραμμάτων Ο (=⊕) ΕΝΑ, ὧν τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἡμίσεος τοῦ νεωτέρου Θ, τὸ δεύτερον μεταξὺ τοῦ Θ καὶ Ε, τὸ τρίτον μεταξὺ τοῦ Ε καὶ Ν καὶ τὸ τέταρτον ἑκατέρωθεν τοῦ πρώτου σκέλους τοῦ Ν. Ἐπὶ τοῦ λίθου 4 φαίνονται ἀμυδρὰ τὰ γράμματα ΟΙΑΚΡ, ὧν τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ L, τὸ δεύτερον μεταξὺ τῶν δύο L, τὸ τρίτον μεταξὺ L καὶ Ο, τὸ τέταρτον ἐπὶ τοῦ Ο καὶ τὸ πέμπτον μεταξὺ Ο καὶ Μ. Ἐπὶ τοῦ λίθου 7, τοῦ μεγίστου πάντων, φαίνονται τρία γράμματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶνε ἴχνη καὶ ἄλλων. Τὰ φαινόμενα εἶνε Α μὲν πρὸ τοῦ νέου Ε, ≶ δὲ πρὸ τοῦ νέου ≶[4] καὶ Λ μεταξὺ τοῦ Α καὶ Ρ. Καὶ περαιτέρω δὲ πρὸς δεξιὰ ἐπὶ τοῦ λίθου 7 φαίνονται ἴχνη ἀπε-

[1] **ΑΜ 1909, 41 Α'.**

[2] ***Παυσ.* Γ' 11, 5.**

[3] ***Παυσ.* Ι' 10, 2.**

[4] Πρὸ τοῦ ἴχνους τοῦ ≶ διακρίνονται ἄλλα τινὰ ἴχνη δυσξύμβλητα, καὶ ἴσως ταῦτα εἶνε τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν παλαιὰν ἐπιγραφὴν ἕνεκα τῆς ἀπὸ τῶν προηγουμένων ἰχνῶν τοῦ Α ἀποστάσεως· τότε τὸ ἀπεξεσμένον ≶ εἶνε τῆς νέας ἐπιγραφῆς, ἀλλά, μὴ χαραχθὲν εἰς κανονικὴν θέσιν, ἀπεξέσθη καὶ ἐχαράχθη μικρὸν περαιτέρω.

ξεσμένα. ***Ἐπὶ τοῦ λίθου 8 οὐδὲν τοιοῦτον ἴχνος ἀποξέσεως εὑρίσκεται.***

Τὰ παλαιὰ ἀπεξεσμένα γράμματα τοῦ λίθου 1 συμπληροῦνται βεβαίως εἰς ***Ἀ]θενα[ῖοι]***. Τὰ τελευταῖα τρία ἀπεξεσμένα παλαιὰ γράμματα τοῦ λίθου 4 συμπληροῦνται ἐπίσης βεβαίως εἰς ***ἀκρ[οθίνια]***. Εἶνε δὲ ὡσαύτως βέβαιον, ὅτι τὰ ἀπεξεσμένα γράμματα ἦσαν κατά τι μικρότερα τῶν νέων καὶ πυκνότερα, ἀπέχοντα ἀλλήλων ἀπὸ ἄξονος εἰς ἄξονα 0·145-0·20, ἐν ᾧ τὰ νέα ἀπέχουσιν 0·25-0·29.

Ἂν ἐπιχειρήσωμεν συμπλήρωσιν ταύτης τῆς ἀποξεσθείσης ἀρχικῆς ἐπιγραφῆς, βλέπομεν, ὅτι ἡ θέσις τῶν λειψάνων αὐτῆς δὲν ἐπιτρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι αὕτη ἦτο λεκτικῶς καὶ συντακτικῶς πανομοιότυπον τῆς νεωτέρας. Ὁμοίαν δὲ παρατήρησιν ἐποιήσατο ὁ Bourguet εἰς τὴν ἀνανεωθεῖσαν ἐπιγραφὴν τῶν κάτω Ταραντίνων [1] καὶ εἰς τὴν ἐπίσης ἀνανεωθεῖσαν ἐπιγραφὴν τῶν ἄνω Λιπαραίων [2].

Μία δὲ τῶν δυνατῶν συμπληρώσεων — πάντως διαφόρων τῆς νεωτέρας ἐπιγραφῆς — εἶνε ἴσως ἡ ἑξῆς:

Ἀ]θενα[ῖοι Ἀπόλλονι πυθί]οι ἀκρ[οθίνια τε̃ς Μαραθο̃νι μάχες ἀνέθεσαν] ἀ[πὸ Μέδον ἢ . . . ἀπὸ Μέδον] ἀ[νέθεσαν.

Ἡ ἐπιγραφὴ οὕτω περιέχει γράμματα 63 ἐν συνόλῳ. Προστιθεμένου δὲ τοῦ τε σῳζομένου μήκους τῶν ὑπαρχόντων νῦν λίθων τῆς βάσεως μέχρι τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ λίθου 7 (ες Μαραθ) καὶ τοῦ τῶν ἀπολομένων ἢ βλαβέντων, συμφώνως πρὸς τὰς καταμετρήσεις τοῦ Martinaud καὶ τοῦ Colin, καὶ ὑπολογιζομένου ὅτι τὰ ἀπεξεσμένα γράμματα ἀπέχουσιν ἀλλήλων 0·145-0·20 ἤτοι κατὰ μέσον ὅρον 0·172, ἔχομεν·

λίθος	*μῆκος*	*ἐπιγραφὴ νέα*
1	1·244	Ἀθενα
2	1·127	ῖοιτ
[3]3	[1·097]	ὃ]·ἀπ
4	1·119	όλλον
[5]	[1·922]	[ιἀπὸμέδ]
6	0·903	ονἀκ
[7]	[0·903]	[ροθ]
8	1·132	ίνιατ
9	2·012	ἐςΜαραθο̃
	11·459 | 172	
	1·159 66	γράμματα
	107	

Ἤτοι καὶ μαθηματικῶς (οὐχὶ μόνον κατὰ τὰ σῳζόμενα λείψανα) ἡ ἀρχικὴ ἐπιγραφὴ πρέπει νὰ εἶχε τὸν ἐν τῷ ἄνω συμπεπληρωμένῳ κειμένῳ ἀριθμὸν γραμμάτων, ἂν μάλιστα ἐξαιρέσωμεν κενόν τινα χῶρον μετὰ τὸ δεξιὸν τέρμα τῆς ἐπιγρα-

[1] Παυσ. Ι' 10, 6. *Fouilles de Delphes* III, 1 σ. 73 κέ.· πρβλ. τὸν ἐμὸν ***Guide de Delphes*** 34. Τὸν λίθον τοῦ μνημείου τούτου, τὸν φέροντα τὰ γράμματα ΙΩΝ, προσέθηκα ἐγὼ ἐνταῦθα, εὑρὼν αὐτὸν ἀποκείμενον πρὸς Ν ἔξω τοῦ περιβόλου.

[2] BCH 1911, 149· κέ.. Ἡ συμπλήρωσις τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἡ παρεχομένη ὑπὸ τοῦ Bourguet ἐν τῷ κειμένῳ τῆς σελ. 152, ἀλλ' ἡ ἐν τῇ ὑποσημειώσει τῆς αὐτῆς σελίδος. Διότι, ὡς κεῖται ἐν τῷ εὑρετηρίῳ τοῦ μουσείου, ἔνθα ὑπ' ἀριθμὸν 4554 α κατέγραψα τὸν σχετικὸν λίθον ἤδη πρὸ τῆς 20 Μαρτίου 1907, ἡ ἄνω ἐπιφάνεια αὐτοῦ δεικνύει ΛΙΠΑRΑΙΤΟ. Ἐξελέγξας τὴν ἀνάγνωσίν μου ταύτην ἐπανειλημμένως, ἀνέγνωσα πάντοτε ἀσφαλῶς τὰ γράμματα ταῦτα. Ὥστε ἡ συμπλήρωσις ἐν τῇ ἀρχῇ πρέπει, ὡς καὶ ἐν τῷ εὑρετηρίῳ εἶνε γεγραμμένον ἔκτοτε ὑπ' ἐμοῦ, νὰ λέγῃ ***Κνίδιοι οἱ ἐν] Λιπάραι το....*** Μετὰ τὸ Ο φαίνεταί τι ὡς ἡ κάτω ἀριστερὰ γωνία τοῦ γράμματος Δ, τὸ δὲ λείψανον τοῦτο, ἂν ἦτο ἐπαρκῶς σαφές, θὰ ἦγεν ἡμᾶς νὰ συμπληρώσωμεν περαιτέρω οἱονεὶ «***τόδ'[Ἀπό]λ[λονι ἀνέθεκαν] δ[εκάταν ἀ]πὸ Τυρσαν[ο̃ν***. — Ὁ Pomtow Delphika II, 1909, 18 λέγει, ὅτι αὐτὸς ἀπέδωκε τοὺς λίθους τούτους εἰς τὸ ἀνάθημα τῶν Λιπαραίων. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1908, ὅτε ἐμελέτα ἐν Δελφοῖς, εἶχεν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ὁλόκληρον τὸ εὑρετήριον τοῦ μουσείου καὶ ἦτο προσέτι ἀδείᾳ τοῦ τότε Γενικοῦ ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων κάτοχος καὶ ἀκριβοῦς ἀντιγράφου ὁλοκλήρου τοῦ ἐπιγραφικοῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ εὑρετηρίου, ἔνθα, ὡς νομισθέντες ἀκατάγραφοι, εἶχον περιγραφῆ ἤδη κατὰ τὸ 1907 δύο λίθοι τοῦ ἀναθήματος διὰ τῶν ἑξῆς: «4554 λίθοι φαιοὶ ἐγχώριοι δύο. Ἐρυθρωπὴ patina (γάνωμα).

α. [=ἀριθ. εὑρ. 724] Πλήρης τὰς διαστάσεις ἔμπροσθεν καὶ ἑκατέρωθεν· παχ. 0,285. πλ. ἀριστερὸν 0,82, πλ. δεξιὸν 0.64· μῆκ. 1,20. Εἰς τὸ πρόσωπον ἄνω ἐξέχουσα ἐλαφρῶς ταινία 0,075, ἄνω εἰς τὴν δεξιὰν ὄπισθεν γωνίαν ὀπὴ 0,08 διαμέτρου, 0,10 βάθους.

ΛΙΠΑRΑΙΤΟ

β. [=ἀριθ. εὑρ. 1000] Ὁ ἕτερος λίθος· ὄπισθεν λεῖος λαξευτός, ἑκατέρωθεν ἀδρῶς, κάτω ἀφανής. Ἐμπρὸς ὡς ὁ ἄνω. Πλ. 0,87, μῆκ. 1,03.

ΠΟΤΥRΣΑΝ

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας εἰς ἀπόστασιν 0,15 ἀπὸ τῆς προσθίας ἀκμῆς. Ὕψος γραμμάτων 0,055. Τὸ εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου λίθου λείψανον εἶνε ὡς ἡ κάτω ἀριστερὰ ἄκρα τοῦ Δ ἢ τοῦ Α ἢ Λ ἢ Ν ἢ Μ. Ἴσως εἶνε Δ. ***Ὁ ἔφορος Κεραμόπουλλος, συνενῶν τοὺς δύο λίθους, ἀποδίδει τούτους εἰς τὸ ἀνάθημα τῶν Λιπαραίων (Παυσ. Χ, 11, 3)***, συμπληροῖ δὲ περίπου «..Λιπάραι τόδ[ε.... ἀ]πὸ Τυρσαν[ο̃ν».

Νῦν μετὰ τὴν εὕρεσιν πολλῶν ἄλλων λίθων, ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτὴν ***μακρὰν*** βάσιν, φρονῶ, ὡς καὶ ἄλλοθεν θὰ δειχθῇ διεξοδικῶς, ὅτι οἱ λίθοι οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἄνω ἀνάθημα τῶν Λιπαραίων Παυσ. Χ. 16,7 καὶ τάσσω αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ πρὸς νότον παρὰ τὰς μεσημβρινὰς βαθμίδας ἀντερείσματος τοῦ ναοῦ, ὡς φαντάζομαι αὐτὸ ἐν τῷ ἐμῷ ***Ὁδηγῷ τῶν Δελφῶν*** σ. 59-60 (=***Guide de Delphes*** σ. 60). Ὅτι ὅμως ἤδη πρότερον οἱ ἀνασκάψαντες γάλλοι εἶχον ἀναγνωρίσει τὴν συνάφειαν τῶν ἄνω δύο λίθων, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀποθέσεως αὐτῶν ὁμοῦ καὶ ἐν εὐταξίᾳ ἀπέναντι τοῦ θησαυροῦ τῶν Ἀθηναίων.

φῆς καὶ ἐλαττώσωμεν κατὰ 0·20 περίπου τὰ ὑπὸ τοῦ Martinaud καὶ Colin εἰκαζόμενα μήκη· ἐπειδὴ ἐγὼ φρονῶ, ὅτι ἡ δεξιὰ ἄκρα τοῦ μνημείου τούτου συνέπιπτεν ἀκριβῶς πρὸς τὴν γραμμὴν τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ θησαυροῦ. Τὰ γράμματα ἄλλως τε τῆς ἀρχικῆς ἐπιγραφῆς ἠδύναντο ἐνιαχοῦ νὰ εἶνε καὶ πυκνότερά πως κατά τινα χιλιοστά, ὥστε νὰ πληρῶσι τὸ ἄθροισμα τοῦ μήκους τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ θησαυροῦ (9·87) καὶ τῆς ἀποστάσεως τῆς νοτιοδυτικῆς γωνίας αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ δυτικοῦ χείλους τῆς πλατείας (1·40), ὅπερ ἄθροισμα (11 27) παρέχει τὸ μῆκος τῆς ὅλης ἀρχικῆς βάσεως τοῦ ἀναθήματος.

Ἡ ἀνωτέρω συμπλήρωσις τῆς ἀρχικῆς ἐπιγραφῆς, λέγουσα πλείω ἢ ἡ νέα ἐπιγραφή, ἐκτείνεται ἐπὶ μόνων τῶν 7 σῳζομένων πρώτων λίθων καὶ τῶν μεταξὺ ἐλλειπόντων, καταλήγει δὲ περίπου ὀλίγον πρὸ τοῦ Θ τοῦ μεγάλου λίθου 7, καταλείπουσα εἰς τὸ δεξιὸν ἄκρον αὐτοῦ μεῖζον κενὸν ἢ εἰς τὸ ἀριστερόν· τοῦτο δὲ δὲν εἶνε παράδοξον εἰς ἀρχαϊκὰ μνημεῖα, ἀφ' οὗ ἡ ἐπιγραφὴ τῆς στοᾶς τῶν Ἀθηναίων ἐν Δελφοῖς καταλείπει πέραν μὲν τοῦ δεξιοῦ ἄκρου αὐτῆς κενὸν μέρος μήκ. 9·00, πέραν δὲ τοῦ ἀριστεροῦ 3·07 μόνον.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἐβεβαιώθην, ἡ δεξιὰ πλευρὰ τοῦ σῳζομένου ἑβδόμου λίθου (ἐνάτου δὲ τῶν ποτε συμπάντων), ἡ φέρουσα τὸ ψήφισμα τὸ ἐπὶ Ἀρχιδάμου ἄρχοντος, δεικνύει τὴν αὐτὴν λεπτομερῆ ἐργασίαν τῆς ἐπιφανείας, ἣν καὶ οἱ ἄλλοι προηγούμενοι λίθοι καὶ δὴ ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ τοῦ πρώτου πάντων, ἐν ᾧ ἡ ἀποτμηθεῖσα δεξιὰ προσθία γωνία τοῦ τε ἑβδόμου τῶν σῳζομένων καὶ ὅλος ὁ ὄδγοος (βεβαίως δὲ καὶ ὁ ἐλλείπων ἔνατος) δεικνύουσιν ἁδρομερεστέραν καὶ ἑπομένως ἀλλοτρίαν πρὸς τὸν ἀρχικὸν πυρῆνα τοῦ μνημείου ἐργασίαν τῆς ἐπιφανείας, συνάγω, ὅτι τὸ ὅλον ἀρχικὸν μῆκος τοῦ ἀναθήματος ἐξετείνετο μέχρι τοῦ σημείου, εἰς ὃ συνήντα τὴν γραμμὴν τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ θησαυροῦ, ἤτοι κατέληγε διὰ τοῦ ἑβδόμου τῶν σῳζομένων λίθων, ἐφ' οὗ καταλήγει διὰ τῆς ἀνωτέρω συμπληρώσεως καὶ ἡ ἀρχικὴ ἐπιγραφή, ἡ ἀπεξεσμένη.

Ἡ βάσις λοιπὸν τοῦ ἀναθήματος τῶν ἀκροθινίων, ὅτε τὸ πρῶτον ἀνετέθησαν ταῦτα, ἦτο εὐθεῖα καὶ ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ δυτικοῦ χείλους τῆς νοτίας πλατείας τοῦ θησαυροῦ μέχρι τῆς νοτιοανατολικῆς τούτου γωνίας. Ὥστε τὸ σχῆμα εἰκ. 1, Γ εἶνε ἡ πρώτη μορφὴ τοῦ μνημείου. Ἡ κατάστασις αὕτη ὑπῆρχε κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα π. Χρ., ὅτε ἐχαράχθη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄψεως τῆς βάσεως τὸ ἐπὶ Ἀρχιδάμου ἄρχοντος ψήφισμα, ἐξηκολούθησε δὲ ὑπάρχουσα ἐπὶ πολὺν ἀκόμη χρόνον, ὥστε καὶ τὸ ψήφισμα τοῦτο νὰ ἀποτριβῇ σφόδρα καὶ καταστῇ λίαν δυσανάγνωστον, ὅτε κατὰ τὸν δεύτερον αἰῶνα π. Χρ. ἠθέλησαν νὰ αὐξήσωσι κατὰ μῆκος τὸ ἀνάθημα. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπεκτείνωσιν αὐτὸ πρὸς δυσμάς, διότι τοιαύτη προσεκβολὴ θὰ ἀπέκλειε τὴν πρόσοδον πρὸς τοὺς αὐτόθι κειμένους θησαυροὺς τῶν Ποτιδαιατῶν καὶ τῶν Συρακοσίων, οὔτε δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ἐνέκρινον νὰ ἐπεκτείνωσιν αὐτὸ ἐπ' εὐθείας γραμμῆς, ἵνα μὴ ἀποστενώσωσιν ὑπερβολικῶς τὸν χῶρον αὐτόθι, ἐσχημάτισαν κεκαμμένην τὴν προσθήκην, προσκολλήσαντες αὐτὴν παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλατεῖαν τοῦ θησαυροῦ. Βεβαίως καὶ ἡ διάταξις αὕτη, παρὰ πᾶσαν τὴν ἐπιδειχθεῖσαν εὐλάβειαν πρὸς τὴν εὐταξίαν τοῦ τεμένους, κατελάμβανεν ὅμως μέρος τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, ὅπερ ἀνασκαφὲν εὑρέθη καὶ παραμένει καὶ νῦν ἔτι ἄστρωτον διὰ πλακῶν. Ἀλλὰ τοιαύτη καταπάτησις κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους δὲν ἦτο οὔτε ἡ πρώτη οὔτε ἡ τελευταία. Ὁ ἀνδριὰς τοῦ Φιλοποίμενος[1] καὶ πλεῖσται ἄλλαι γνωσταί, ἢ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἢ ἐξ ἐπιγραφῶν, ὡς ἀνήκουσαι εἰς τοὺς δύο τελευταίους π. Χρ. αἰῶνας καὶ ὕστερον, εἶνε πεφυτευμέναι ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ.

Ἐρρήθη ἀνωτέρω, πῶς διὰ τῆς πλαγίας ἀριστερᾶς τομῆς τοῦ ὀγδόου τῶν σῳζομένων λίθων, ὅστις εἶνε ὁ πρῶτος τῆς προσθήκης καὶ ἐπεκτάσεως τῆς βάσεως τοῦ ἀναθήματος, καὶ διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῆς δεξιᾶς προσθίας γωνίας τοῦ λίθου 7 ἐσχηματίσθη ἤδη ἡ βάσις γωνιώδης ἄνευ οὐδεμιᾶς παρεκκλίσεως τοῦ ἀρχικοῦ πυρῆνος αὐτῆς· ἐρρήθη προσέτι, ὅτι ἡ νέα προσθήκη, δι' ἀστάθειαν βεβαίως τῆς κατ' ἀνάγκην προστεθείσης κρηπῖδος αὐτῆς, συνεδέθη διὰ συνδέσμων ⊓. Προσθέτω ἐνταῦθα, ὅτι ἡ προσθήκη αὕτη προσεκολλήθη εἰς τὸν σῳζόμενον λίθον 7, χωρὶς οὗτος νὰ προσλάβῃ ἀναθύρωσιν, καὶ ὅτι ἡ ἀποκοπὴ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ προσθίας γωνίας συμπαρέλαβε καὶ τὴν ἀρχὴν (εἰς μῆκ.

[1] Pomtow, *Klio* IX, σ. 160 κέ.. Bourguet, *Fouilles de Delphes* III, 1 σ. 31.

0·10) πάντων τῶν στίχων τοῦ ἐπὶ Ἀρχιδάμου ἄρχοντος ψηφίσματος, ὅπερ ἀποβαίνει οὕτως ἀναμφιλέκτως terminus post quem διὰ ταύτην τὴν ἀνανέωσιν ἢ μεγέθυνσιν τοῦ ἀναθήματος καὶ δεῖται ἀναποφεύκτως συμπληρώσεως ἐν τῇ ἀρχῇ, οὐχὶ δὲ ἐν τῷ τέλει τῶν στίχων [1].

Ἡ προσθήκη συνετελέσθη διὰ δύο λίθων εὐρυτέρων ἢ οἱ λοιποί· ἔχομεν δ' ἕνα τούτων, τὸν ὄγδοον τῶν σῳζομένων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀρχικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ ἀναθήματος ἔληγεν ἐπὶ τοῦ λίθου 7 οὕτως, ὥστε ἡ προσθήκη τοῦ ἀναθήματος θὰ ἠδύνατο νὰ μὴ χαρακτηρίζηται ὡς προερχομένη ἐκ τῆς Μαραθῶνι μάχης, ὅπερ δὲν θὰ ἐπεθύμουν οἱ αὐξάνοντες τὸ ἀνάθημα Ἀθηναῖοι, ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ ἀποξεσθῇ ἡ παλαιὰ ἐπιγραφὴ καὶ νὰ χαραχθῇ ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα νέα, ἀλλὰ μεγαλυτέροις καὶ ἀραιοτέροις γράμμασιν, ὥστε νὰ ἐκταθῇ ἐπὶ πάντων τῶν λίθων τῆς βάσεως, τῶν τε παλαιῶν καὶ τῶν νέων.

Οὕτως ἔχουσαν καὶ πλήρη οὖσαν τὴν βάσιν εἶδε καὶ ἀνέγνωσεν ὁ Παυσανίας καὶ οὕτως εὗρεν αὐτὴν ἡ γενικὴ καταστροφὴ τοῦ τεμένους. Φαίνεται ὅμως, ὅτι τὰ ἐπὶ τῆς βάσεως ὡς ἀκροθίνια ἱδρυμένα ἀναθήματα δὲν ἐσῴζοντο τότε (ἀπαχθέντα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων;), καὶ διὰ τοῦτο ὁ Παυσανίας ἐξέλαβεν, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἀφεώρα εἰς τὸν θησαυρόν, ὃν οὕτω ἐξέλαβεν ὡς ἀπὸ τῆς Μαραθῶνι μάχης οἰκοδομηθέντα, ἐν ᾧ οὗτος εἶναι ἔργον παλαιότερον [2].

Κατὰ τἀνωτέρω τὸ ἀνάθημα ἔσχεν οὐχὶ τρεῖς, ἀλλὰ δύο μόνας μορφάς, ἤτοι:

α') τὴν ἀρχικὴν εὐθύγραμμον καὶ βραχεῖαν μορφὴν τὴν ἀποτερματιζομένην εἰς τὴν ΝΑ γωνίαν τοῦ θησαυροῦ μετὰ τῆς ἐκτενεστέρας καὶ πυκνοτέρας ἀρχικῆς ἐπιγραφῆς. Ἡ μορφὴ αὕτη διετηρήθη μέχρι τοῦ 6' αἰῶνος π. Χρ. (**εἰκ. 1,** Γ).

6') τὴν ἐπηυξημένην γωνιώδη μακροτέραν μορφὴν μετὰ τῆς νεωτέρας καὶ βραχυτέρας ἀλλ' ἀραιοτέρας ἐπιγραφῆς, ἣν ἐγνώρισε καὶ ὁ Παυσανίας (**εἰκ. 1,** Β).

Τὸ σχῆμα εἰκ. 1 Α οὐδέποτε ὑπῆρξε.

5. Ἀρχικλά;

Ἐν τῷ περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος βιβλίῳ τοῦ Πλουτάρχου κεφ. 35 κεῖται: «*Ὅτι μὲν οὖν ὁ αὐτός ἐστι Διονύσῳ (ὁ Ὄσιρις), τίνα μᾶλλον ἢ σὲ γιγνώσκειν, ὦ Κλέα, δὴ προσῆκόν ἐστιν,* ***ἀρχικλὰ*** *μὲν οὖσαν τῶν ἐν Δελφοῖς Θυιάδων, τοῖς δ' Ὀσιριακοῖς καθωσιωμένην ἱεροῖς ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρός;*».

Τὸ ***ἀρχικλὰ*** ἐκεῖνο, ἂν ἦτο ὄνομα γένους θηλυκοῦ, ἔδει νὰ ἔχῃ τὸ καταληκτικὸν *ν* (ἀρχικλάν), ἵνα συμφωνῇ πρὸς τὸ προηγούμενον *σέ*. Ἀλλ' οὔτε τοῦτο συμβαίνει, οὔτε ὡς οὐδέτερον ἔχει νόημά τι ἡ λέξις, οὔτε εἶνε γνωστὴ ἀλλαχόθεν, οὔτε συμβιβάζεται πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Τὰ χειρόγραφα καὶ οἱ ἐκδόται τοῦ Πλουτάρχου οὐδεμίαν ἄλλην παρέχουσι γραφὴν αἴρουσαν τὴν δυσχέρειαν. Τίνας ὄψεις ἔχει τὸ κείμενον τοῦ χωρίου τούτου, δεικνύει ἡ ἑπομένη σημείωσις, ἣν ἔδωκέ μοι προθύμως ὁ καθηγητὴς κ. Γρηγόριος Βερναρδάκης.

«ἀρχικλὰ μένουσαν E. ἀρχικλαμένουσαν cett. ἀρχηγὸν μὲν οὖσαν Basiliensis ex p. 293 f. ἀρχιέρειαν μὲν οὖσαν Salmasius. ἀρχίλαν μὲν οὖσαν Baxter. ἀρχιφλαμινίαν οὖσαν Markland. ἀρχικλᾳδοῦχον Halm. Fort. ἄρχιλλαν μὲν οὖσαν coll. Hesychio Ἀρχίλλαν ἀρχιποίμενα Κρῆτες».

Νομίζω, ὅτι ἀντὶ τῆς ἀδιανοήτου λέξεως ***ἀρχικλὰ*** ἔκειτό ποτε παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ *ἀρχηίδα*. Ἦτο δὲ ἡ ἀρχηὶς κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἀξίωμα συναφὲς πρὸς τὰς Θυιάδας καὶ ἀπέβλεπε κυρίως ἢ μόνον εἰς τὴν ἐν Δελφοῖς Διονυσιακὴν λατρείαν, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πλουτάρχου ἐξάγεται: Ἐν τοῖς ***Ἑλλ. Ζητ.*** 12 γίνεται λόγος περὶ τῆς «***ἀρχηγοῦ***» τῶν Θυιάδων («ὁ μὲν βασιλεὺς ῥαπίζει τῷ ὑποδήματι τὸ εἴδωλον, ἡ δὲ τῶν Θυιάδων ***ἀρχηγὸς*** ἀραμένη κομίζει πρός τινα τόπον» κλ.). Τὸ χωρίον δὲ τοῦτο ἑρμηνεύει, νομίζω, τὴν ἀρχηίδα ὡς ἀρχηγόν, προϊσταμένην τῶν Θυάδων, ἐκτὸς ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι καὶ

[1] Πρ6. καὶ **Colin** ἐ ἀ. σ. 89, ὅστις ὀρθῶς ἐξαίρει, ὅτι ἡ συμπλήρωσις τῶν ἐλλειμμάτων τοῦ κειμένου πρέπει νὰ γίνῃ ἐν τῇ ἀρχῇ οὐχὶ δ' ἐν τῷ τέλει τῶν στίχων, ἔνθα οὐδὲν ἴχνος γραμμάτων φαίνεται ἐπὶ τοῦ λίθου.

[2] Πρ6. Ὁδηγὸν σελ. 30, 44 = **Guide** σελ 29, 42.— Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ἐνταῦθα νὰ συμπληρώσω διόρθωσίν τινα, ἣν ἔκαμα εἰς τὸν Ὁδηγὸν διὰ τοῦ γαλλιστὶ συντεταγμένου **Guide** Ἐν τῷ Ὁδηγῷ σ. 66 ὀνομάζω στοὰν τοῦ Ἀττάλου τὴν πρὸς Δ τοῦ τεμένους κειμένην. Ἐν τῷ **Guide** σ. 52 ὁρίζω ὡς στοὰν τοῦ Ἀττάλου τὴν πρὸς Α τῶν Συρακοσίων τριπόδων οὖσαν, διότι εὗρον ἐπιγραφὴν πλησίον κειμένην καὶ λέγουσαν τὴν κατάληξιν τοῦ ὀνόματος ***Ἄτταλος*** μεγάλοις γράμμασι, σχεδὸν ὅσον τὰ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς ἐν Ἀθήναις στοᾶς τοῦ Ἀττάλου, ἐν ᾧ τὴν πρὸς Δ τοῦ τεμένους στοὰν ὀνομάζω σ. 66 στοὰν τοῦ Εὐμένους. Σημειοῦμαι λοιπὸν ἐνθάδε, ὅτι ἡ διόρθωσις αὕτη ***κατὰ παραδρομὴν*** δὲν εἰσῆλθε καὶ εἰς τὸν πίνακα I τοῦ **Guide**, ἐκεῖ ἔνθα εἶνε αἱ στοαί.

ἐνταῦθα ἀντὶ *ἀρχηγὸς* πρέπει νὰ γράψωμεν *ἀρχηΐς*. Ἀλλ' ἤδη πρὸ μακροῦ[1] παρετηρήθη, ὅτι αἱ Θυιάδες ἦσαν ὡρισμέναι περὶ τὸν Διόνυσον γυναῖκες, σύλλογός τις ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς μίαν γυναῖκα καὶ κεκτημένος — προσθέτω ἐγὼ — ἰδίας δι' ἐπιγραφῶν ἐπὶ τῶν ἑδωλίων δηλουμένας θέσεις ἐν τῷ δελφικῷ θεάτρῳ. Ἡ ἐπὶ κεφαλῆς λοιπὸν τοῦ συλλόγου τῶν Θυιάδων γυνὴ ἐλέγετο *ἀρχηΐς*, ὡς δηλοῦσιν ἄλλαι δελφικαὶ ἐπιγραφαί. Τούτων τῶν ἐπιγραφῶν τινας ἀναφερομένας εἰς ἀρχηΐδας γυναῖκας ἐδημοσίευσεν ἤδη ἢ αἰνίττεται ὁ Bourguet[2] λέγων προσέτι (σ. 18): «Prius (nomen) ἀρχηΐδος est, quo Memmiam Lupam et Gelliam Dionysiam ornatas esse comperimus; praeter eas Flaviam Cleam, *eandem fortasse vel potius ejusdem filiam* cui Plutarchus librum de Iside et Osiride misit agnoscemus». Δὲν γνωρίζω τί ἦτο ἡ θυγάτηρ τῆς Φλαβίας Κλέας, ἀλλ' ἐκ τῆς διορθώσεως, ἣν προτείνω εἰς τὸ ἀνωτέρω χωρίον τοῦ Πλουτάρχου, ἐξάγεται ὅτι ἡ Κλέα, πρὸς ἣν ἔπεμψεν ὁ Παυσανίας τὸ βιβλίον περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος, ἦτο πάντως ἀρχηΐς. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἀρχηῒς ἐγνώριζε τὰς περὶ Διονύσου μυθολογικὰς ἢ θρησκευτικὰς ἢ φιλοσοφικὰς εὐημερικὰς θεωρίας, ἦτο δὲ προσέτι καθωσιωμένη εἰς τὰ Ὀσιριακὰ ἱερὰ ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρός, διὰ τοῦτο λέγει ὁ Πλούταρχος, ὅτι αὕτη προσῆκε μᾶλλον νὰ γνωρίζῃ, ἂν ἀληθῶς ὁ Ὄσιρις καὶ ὁ Διόνυσος ἦσαν ὅμοιοι θεοὶ ἢ ἐταυτίζοντο ὅλως.

[1] Rapp ἐν *Rhein. Mus.* 27 (72), σ. 1, 4 κέ., 562 κέ..

[2] *De rebus Delphicis imperatoriae aetatis* 1905 σ. 13, 14, 18.

Ἀντώνιος Δ. Κεραμόπουλλος.

Ἐργατῶν σήματα καὶ ὀνόματα ἐπὶ τῶν μαρμάρων τοῦ θεάτρου τῆς Θεσσαλονίκης

ὑπὸ

Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου.

Μέχρι τοῦ ἔτους 1873 ἡ πόλις τῆς Θεσσαλονίκης ἀκέραια διέσῳζε τὰ Βυζαντιακὰ τείχη καὶ περὶ τὴν κάτω μοῖραν αὐτῆς, τὴν ἐκ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ μέχρι τῆς θαλάσσης, καὶ δή: α') τοῦ ἀνατολικοῦ τείχους[1] καὶ τὸ μέρος τὸ ἐκ τῆς πύλης Κασσανδρεωτικῆς ἐκτεταμένον μέχρι τῆς πρὸς τῇ θαλάσσῃ πύλης Ῥώμης· β') τοῦ δυτικοῦ καὶ τὸ ἐκ τῆς πύλης Χρυσῆς μέχρι τοῦ πρὸς τῇ θαλάσσῃ Τὸπ χανέ· γ') ὅλον τὸ τεῖχος τὸ μεταξὺ τῆς πύλης Ῥώμης καὶ τοῦ Τὸπ χανέ, τὸ μακρότατον παραθαλάσσιον. — Τοῖς εἰρημένοις προσθετέον ὅτι ἡ Ἐγνατία ὁδὸς τὴν Θεσσαλονίκην διασχίζει ὅλην ἐκ τῆς Κασσανδρεωτικῆς πύλης μέχρι τῆς Χρυσῆς (β) παράλληλος δὲ πρὸς τὴν Ἐγνατίαν εἶναι ἡ ὁδὸς τοῦ Μιδὰτ πασιᾶ, ἥτις τὴν πόλιν διασχίζει ἔκ τινος ἀνατολικῆς πύλης, ἄνωθεν καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς Κασσανδρεωτικῆς κειμένης, μέχρι τῆς Λη(ι)ταίας πύλης (α), τῆς κειμένης ἄνωθεν καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς Χρυσῆς.

Τῷ 1873 ἐπὶ διοικητοῦ τῆς πόλεως Μιδὰτ ἤρξατο καὶ κατόπιν κατὰ ποικίλα διαλείμματα ἐξετελέσθη ἡ καθαίρεσις τῶν μερῶν α' καὶ β' καὶ τοῦ τείχους γ', τούτου μὲν χάριν προσαυξήσεως τῆς γῆς καὶ κατασκευῆς τῆς προκυμαίας, ἐκείνων δὲ χάριν τῆς ἔξω τοῦ περιβόλου ἐπεκτάσεως τῆς πόλεως. Πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν καθηρέθη δ') τὸ μέρος τὸ μεταξὺ τῆς Κασσανδρεωτικῆς πύλης καὶ τῆς ἄνωθεν αὐτῆς κειμένης, ἐφέτος δὲ (ἀπὸ τῆς 13 Φεβρουαρίου) καθαιρεῖται ε') τὸ μεταξὺ τῆς Χρυσῆς πύλης καὶ τῆς Ληταίας.

Κατὰ τὰ μέρη α', β', δ', καὶ ε' τὰ τείχη ἐπε-

[1] Οἱ ὁρισμοὶ **ἀνατολικὸν** καὶ **δυτικὸν** γίνονται, κατὰ τὴν παρὰ πᾶσι κρατοῦσαν συνήθειαν, συμφώνως πρὸς τὰ ὑπ' ἀρχαίων ἱστορικῶν, Ἰωάννου τοῦ Καμενιάτου καὶ Εὐσταθίου τοῦ μητροπολίτου καὶ ἄλλων, εἰρημένα, τούτοις δὲ προέκειτο οὐχὶ καθόλου τῆς πόλεως ἡ ἀκριβὴς γεωγραφικὴ θέσις, ἀλλ' ἰδίᾳ τὸ ἐκ τῆς θαλάσσης μέρος, κατὰ συνθήκην τοῦτο ὡς νότιον λαμβανόμενον.

Ἐτυπ. 18.1.12.

Εἰκὼν 1. *Γραμμὴ τοῦ δυτικοῦ τείχους τῆς Θεσσαλονίκης τοῦ μεταξὺ τῆς Λητaίας πύλης (α) καὶ τῆς Χρυσῆς (β). Μάρμαρα τοῦ θεάτρου καὶ ἀναγραφαὶ ἐργατῶν.*

στηρίζοντο, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ ἐπαλλήλων στοίχων παντοίων μαρμάρων, ἁπλῶν ὀγκωδεστάτων πλακῶν (πολλῶν καὶ παντελῶς ἀκατεργάστων), κιόνων, ἐπιστυλίων, γείσων, φατνωμάτων, στηλῶν ἐνεπιγράφων καὶ ἄλλων, πάντων τούτων παρὰ τῶν Χριστιανῶν σωρηδὸν εἰλημμένων ἐξ ἐθνικῶν κτι-

σμάτων καὶ ἐπιμελῶς συνῳκοδομημένων πρὸς τοῖς θεμελίοις τῶν τειχῶν.

Καὶ ἐν μὲν τοῖς τείχεσιν, ἅτινα ἀμέσως συνείχοντο τοῖς παραστάταις τῶν τεσσάρων ὠνομασμένων πυλῶν, ἐφ᾽ἱκανήν τινα ἔκτασιν οἱ στοῖχοι ἦσαν οὐ μόνον ἐπάλληλοι, 8 καὶ 10 καθ' ὕψος τοῦ κτίσματος, ἀλλὰ καὶ προσάλληλοι, 3 καὶ 5, κατὰ πάχος τοῦ κτίσματος· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς τείχεσι, μάλιστα δὲ τοῖς μεταξὺ τῶν προβόλων, ὀξυγωνίων καὶ ὀρθογωνίων, μόνον ἐπάλληλοι, 3 καὶ 5. Καὶ ἑτέραν δὲ διαφορὰν εὐχερῶς παρετήρει ὁ προσέχων, ὅτι ἐν τοῖς στοίχοις τῶν πυλῶν Κασσανδρεωτικῆς καὶ Χρυσῆς καὶ τῶν ἀμέσως αὐταῖς συνεχομένων τειχῶν τὰ ἐπικρατέστατα τῶν μαρμάρων ἦσαν τὰ ἔχοντα τὰ σχήματα **εἰκ. 1,** *δ-ι*.

Ἤδη ὁ L. Duchesne *Mémoire sur une mission*, Paris 1876, p. 16 παρετήρησε γενικῶς ὅτι οἱ λίθοι οὗτοι (κατ᾽αὐτὸν ὄντες ὕψους σχεδὸν 0·40 καὶ μήκους μεγίστου 2·00) ἐλήφθησαν «de la démolition de quelque monument considérable» καὶ ὅτι σχεδὸν πάντες φέρουσιν «un Θ gravé sur une des plates-bandes»· τὸν ἄλλως παρατηρητικώτατον ἄνδρα διέφυγεν ὅτι καὶ καθ' ὅλον τὸ μεταξὺ τῆς πύλης Λητaίας καὶ Χρυσῆς μακρότατον μέρος οἱ στοῖχοι ἐκ τοιούτων σύγκεινται μαρμάρων **(εἰκ. 2)** κατά τε τοὺς δέκα ὀξυγωνίους προβόλους

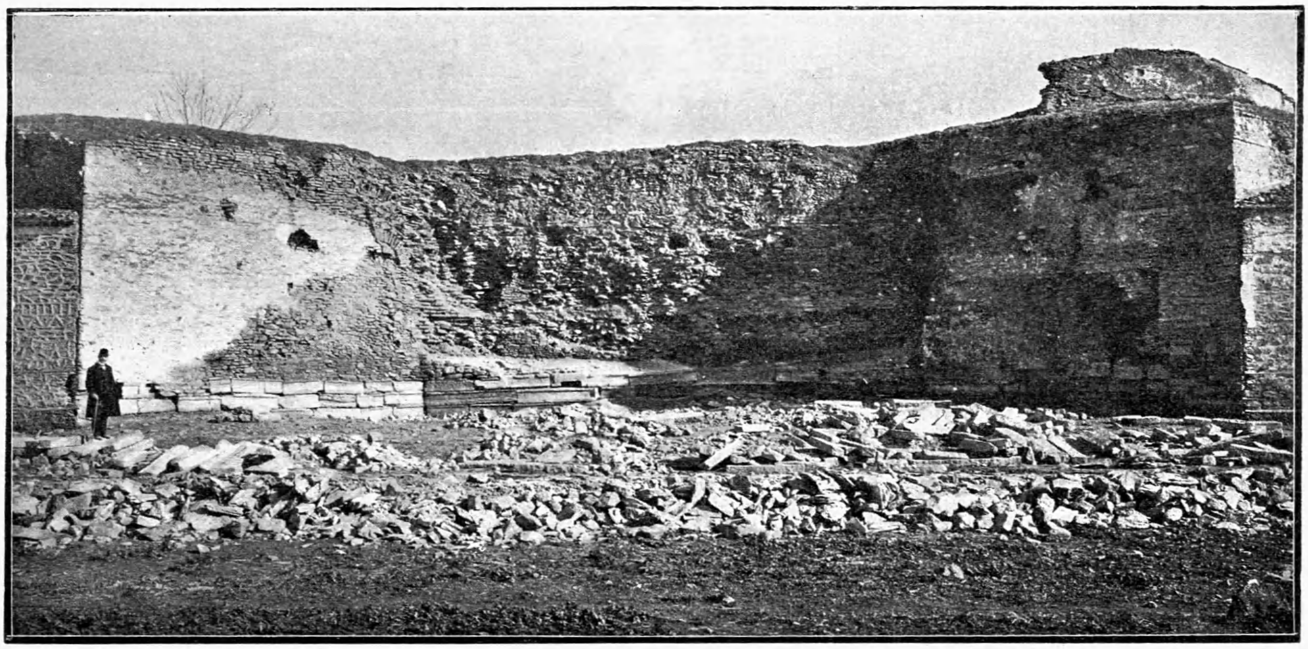

Εἰκὼν 2. Μέρος τοῦ δυτικοῦ τείχους μεταξὺ ὀξυγωνίων προβόλων.

καὶ κατὰ τὰς μεταξὺ αὐτῶν κειμένας δέκα εὐθείας πλευράς [1].

Τὰ μάρμαρα, ὧν τὸ ὕψος εἶναι 0·30-0·35 καὶ τὸ πλάτος 0·85-1·00 καὶ τὸ μῆκος ἔτι ποικιλώτερον, 0·50-3·00, ἢ α´) εἶναι ἁπλᾶ, ἔχοντα καθέτους πάσας τὰς κατὰ τὸ ὕψος πλευρὰς καὶ δὴ ἄνευ ζώνης τινός (εἰκ. 1 δ)· ἢ β´) φέρουσι μίαν καθέτως προεξέχουσαν πλατεῖαν ζώνην (εἰκ. 1 ε) ἢ δύο προεξεχούσας ζώνας, πλατεῖαν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ καὶ κατὰ τὸ τέταρτον μόνον στενωτέραν (εἰκ. 1 ζ), τὴν δὲ ὑπὸ τὴν ζώνην ἢ μεταξὺ τῶν ζωνῶν κειμένην πλευρὰν ὑπόκυρτον· ἢ γ´) ἔχουσι δύο κοιλώματα καὶ μίαν ἐντομὴν (εἰκ. 7 η), μήκους 0·57 καὶ πλάτους 0·40 καὶ βάθους 0·20, ἢ ἓν κοίλωμα καὶ μίαν ἐντομὴν (εἰκ. 7 θ καὶ ι) ἢ μόνον ἐντομὴν (εἰκ. 1 κ). Τῶν δύο πλατειῶν πλευρῶν ἡ τῇ ἄνω ζώνῃ συνεχομένη φαίνεται ἐπιμελῶς ἐξωμαλισμένη καὶ λεία ἐκ τῆς χρήσεως οὖσα.

Τοιούτων δὴ μαρμάρων ἐπάλληλοι στοῖχοι φαίνονται κείμενοι [2] νῦν ἐν τῇ πρώτῃ (ἐκ τῆς Λητaίας

[1] Οἱ τοπογραφικοὶ τῆς πόλεως χάρται, καὶ αὐτὸς ὁ τῆς δημαρχίας (ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως Καμπανάκη πρὸ **25** ἐτῶν πεποιημένος) τὸ μέρος τοῦτο ἀνακριβῶς ἀναγράφουσιν ὅλως εὐθυγραμμικὸν (ἄνευ προβόλων).

[2] Ἄλλοι στοῖχοι ἴσως κεῖνται ὑπὸ τὴν γῆν, ἀφανεῖς νῦν ὄντες.

πύλης) μεταξὺ τῶν προβόλων πλευρᾷ 8, ἐν τῇ τετάρτῃ 5 καὶ 6, ἐν τῇ πέμπτῃ 3 (εἰκ. 2), 3 δὲ καὶ ἐν τῇ ἑβδόμῃ, τῇ ὀγδόῃ καὶ τῇ ἐνάτῃ (ἐκ τῆς δεκάτης πλευρᾶς ἄρχεται νεώτατος τοῖχος ἐν τῷ τόπῳ τοῦ πάλαι καθαιρεθέντος τείχους, δεδηλωμένος ἐν τῇ εἰκόνι 1 διὰ τῶν στιγμῶν, ἐκ τοῦ τοίχου δ' ἄρχονται τῆς δημαρχίας οἰκήματα, εἰκ. 1 γγ)[1]. Ἡ δημαρχία πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἥνωσε διὰ τοίχων, δεδηλωμένων ἐν τῇ εἰκόνι διὰ στιγμῶν, τὰς ἄκρας τῶν προβόλων τῶν ἑκατέρωθεν τῶν πλευρῶν πρώτης, δευτέρας, τρίτης, τετάρτης, ἕκτης καὶ ὀγδόης, κατεσκεύασε δ' οὕτως ἓξ ὑποστέγους ἀποθήκας ἀχύρων, ἀσβέστου καὶ πετρελαίου[2]. Τῶν ἀποθηκῶν ἐκαύθησαν πρό τινος χρόνου ἡ πρώτη καὶ ἡ τετάρτη (ἐστερημέναι νῦν στέγης), ὅθεν καὶ τῶν ἐν ταύταις μαρμάρων τὸ χρῶμα εἶναι νῦν μέλαν, σφόδρα τῶν γραμμάτων τὴν ἀνίχνευσιν καὶ ἀνάγνωσιν δυσχεραῖνον, κατερρίφθη δ' ἐφέτος ἡ ὀγδόη. Τῶν λοιπῶν ἀποθηκῶν ἄδειαν λαβὼν ἐξήτασα μόνην τὴν δευτέραν, πρὸς ἐξέτασιν δ' ὑπολείπονται ἐν μέλλοντί τινι χρόνῳ αἱ ἀποθῆκαι τρίτη καὶ ἕκτη.

Δεύτερος μετὰ τὸν **Duchesne** τῶν μαρμάρων μνείαν ἐποιήσατο ὁ **A. Choisy** ***Rev. archéol.*** **1876** ***p.*** 355 κέ., ὅστις καὶ συνεῖδεν ὅτι οἱ λίθοι εἶναι θεάτρου ἑδώλια καὶ βαθμίδες καὶ ἐξέδωκεν 28 ἑδωλίων (19 μὲν τῆς Χρυσῆς πύλης, 9 δὲ τῆς Κασσανδρεωτικῆς) γράμματα (ἔνια τὰ αὐτά) καὶ ὀνόματα, 21 τὰ σύμπαντα, τάδε: 1) Η, 2) Λ, 3) Ο, 4) Φ· 5) ΠΠ, 6) Λ̄· 7) ⊓A . 8) Λ ⊓A · 9) ΕΛ, 10) ΚЄ καὶ 11) ΚЄΙ, 12) ΛΒ καὶ 13) ΒΛ· 14) <ΙΙ, 15) ΙΙΙΧΙΙ· 16) Φ ⊓A · 17) ΛΗΔΙΟ, 18) ΛΙΙΙΙΙΦΥΛ· 19) ΗΛϹΟΥ, 20) ΘΛЄϹЄΡΓ, 21) ΘΛЄϹЄΡΓΙΙΙΙΙΙΟΥ. Εὐστόχως δ' ὁ **Choisy**, παραβαλὼν καὶ Γαλλικῶν μνημείων τοῦ ιγ´ αἰῶνος γράμματα, καθώρισεν ὅτι καὶ τὰ γράμματα τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ θεάτρου ἦσαν τῶν λιθογλύφων σήματα καὶ ὀνόματα (19 ***Ἥλσου*** (;), 20 καὶ 21 ***Θλέσ(ου) ἐργ(άτ)ου***), ἐγγεγλυμμένα ὑπ' αὐτῶν χάριν τῆς τοῦ μισθοῦ καταβολῆς. Ὁμοίας δ' ἀναγραφὰς (Α, Ѡ. ◬ . ΘΕ◇ΔѠΡ◇Υ κ.ἄ.), πάσας ταύτας δι' ἐρυθρᾶς βαφῆς πεποιημένας, ἑδωλίων τοῦ ἐν Θάσῳ θεάτρου ἐξέδωκεν ὁ **E. Hicks** *Journ. of Hell. St.* VIII, 1887, *p.* 420 κέ.

Ἐκδίδω νῦν ἐγὼ 42 ἑδωλίων ἄλλας 39 διαφερούσας ἀναγραφὰς (τὰς ἐν ἀριθ. 6 καὶ 7 καὶ 8-10 τὰς αὐτάς), τὰς 37-42 ἐρυθροβαφεῖς, καὶ δὴ ἐκ μὲν τῶν περὶ τὴν Κασσανδρεωτικὴν πύλην τειχῶν 17, τάσδε: 1, 18, 21, 22, 24-27 καὶ 32-40· ἐκ δὲ τοῦ τείχους τοῦ μεταξὺ τῆς Χρυσῆς πύλης καὶ τῆς Ληταίας 25, τάσδε: 2-17, 19, 20, 23, 28-31, 41 καὶ 42 (τῆς ἀναγραφῆς 5 καὶ τῆς 9 δύο εὗρον τὰ παραδείγματα).

Καὶ τὰ μὲν μάρμαρα τοῦ δευτέρου τείχους σῴζονται, ὡς εἰκός, καὶ νῦν τὰ πλεῖστα, καὶ δὴ ἐν ᾧ τόπῳ ἕκαστον αὐτῶν ἔθηκαν οἱ Χριστιανοὶ οἰκοδόμοι, μόνον δ' ὀλίγα τινὰ ἤρξαντο ἄρτι κατὰ τὴν καθαίρεσιν τοῦ τείχους κατακοπτόμενα ἢ ἀλλαχόσε μετακινούμενα· συνέλεξα δὲ τὰς ἀναγραφὰς αὐτῶν μηνὶ Φεβρουαρίῳ τοῦ 1911 καὶ τοῖς ἑξῆς μησὶ μέχρι τοῦ Ἰουνίου. Τὰ δὲ μάρμαρα τοῦ πρώτου τείχους ἀπώλοντο πάντα πλὴν τῶν ἐχόντων τὰς ἀναγραφὰς 18 (ἐκ τούτου τοῦ μαρμάρου καὶ ἄλλων πολλῶν ὁμοίων ἀνεπιγράφων συνεκροτήθη πρό τινων ἐτῶν τοιχίσκος τις πλησίον τοῦ ἀνατολικοῦ παραθαλασσίου δημοσίου κήπου) καὶ 32-34 (τὰ τρία ταῦτα μάρμαρα μετ' ἄλλων ὁμοίων ἀνεπιγράφων κεῖνται καὶ νῦν ἐν ἀναπεπταμένῳ τόπῳ πλησίον τῆς θέσεως τῆς Κασσανδρεωτικῆς πύλης, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῷ ἐξελθόντι)· συνέλεξα δὲ τὰς ἀναγραφὰς τὰς μὲν 18, 21, 24-27, 35-37 καὶ 39 τῷ 1888 ἔτει, τὰς δὲ 30 καὶ 40 τῷ 1894, τὰς δὲ 1, 22 καὶ 32-34 τῷ 1908 (τὰ μάρμαρα 1 καὶ 22 καὶ πολλὰ ἄλλα ὅμοια ἀνεπίγραφα κατετέθησαν τῷ 1879 ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς τότε ἀνεγειρομένης Ἑλληνικῆς ἀστικῆς σχολῆς, οὐ μακρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπου, μεταβληθέντος δὲ τοῦ σχεδίου τῆς σχολῆς ἀνεσκάφησαν τὰ θεμέλια τῷ 1908). Πάντα τὰ λοιπὰ μάρμαρα, καὶ αὐτὰ τὰ ἐνεπίγραφα τοῦ Choisy, ἀπώλοντο ποικιλοτρόπως, ἢ κατακοπέντα ὑπὸ ἐργατῶν ἢ μετακοπέντα ὑπὸ μαρμαρογλύφων, οἷς ἐπωλήθησαν, ἢ μεταλαξευθέντα χάριν τῆς ἐν ἔτει 1888 γενομένης ἐπισκευῆς τοῦ Χορτάτς-τζιαμίου (τοῦ ναοῦ τοῦ Παντοκράτορος). Τινὰ δὲ κατετέθησαν ἐν τοῖς θεμελίοις τῶν οἰκιῶν τοῦ παρὰ τὴν γραμμὴν τοῦ τείχους **Boulevard**.

Ὁ λίθος τῶν ἑδωλίων καὶ τῶν βαθμίδων εἶναι

[1] Ἐν τῇ αὐλῇ τῶν οἰκημάτων σῴζεται πλατεῖα τοῦ τείχους ἁψὶς ἀνεῳγμένη (μεταξὺ τῶν στιγμῶν).

[2] Ἴσως αὕτη εἶναι ἡ ἀφορμὴ τῆς ἀνακριβείας, περὶ ἧς ὁ λόγος ἐν σελ. **170** σημ. **1**.

ἐγχώριος ὑπολεύκου χρώματος, πολλῶν δὲ μαρμάρων αἱ ἐν τῷ τείχει φαινόμεναι πλευραὶ εἶναι ἐκ τῆς ἐπηρείας τοῦ καιροῦ, πάντως δὲ καὶ ἐκ τῶν προσβολῶν τῶν παντοίων τῆς πόλεως πολιορκητῶν οὕτω σφόδρα βεβλαμμέναι, ὥστε καὶ ἡ ὄψις αὐτῶν ὅλως μετεβλήθη, ἢ οὕτω κατ' ἐπιπολὴν ἐρρηγμέναι, ὥστε μεγάλης προσοχῆς ἀνάγκη εἶναι ὅπως μὴ ῥηγμάτων γραμμαὶ συγχέωνται πρὸς γραμμάτων ἴχνη.

Τῶν γραμμάτων, ὧν κομψότατα εἶναι τὰ 1, 5, 14, 31 καὶ 32, ἡ ἐπὶ τῶν μαρμάρων θέσις εἶναι ποικίλη τις· κεῖνται ταῦτα: ἐν τῇ ὑποκύρτῳ πλευρᾷ τῇ μεταξὺ τῶν ζωνῶν, καὶ δὴ ἐν τῷ μέσῳ 22 καὶ 35, ἐν τῇ ἀρχῇ 5, 8-10, 14, 15, 19 καὶ 20, ἐν τῷ τέλει 2, 11-13, 17 και 23, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πλευρᾶς καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς ἄνω ζώνης 31· ἐν τῇ ἄνω ζώνῃ ἐν τῇ ἀρχῇ 16, ἐν τῷ μέσῳ 1, 3, 18, 21, 24-28 καὶ 36, ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐν τῷ τέλει 32 καὶ 33, ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐν τῷ τέλει 34· μεταξὺ τῆς ἐντομῆς καὶ τοῦ ἀριστεροῦ κοιλώματος 4, μεταξὺ τῆς ἐντομῆς καὶ τοῦ δεξιοῦ κοιλώματος 29 καὶ 30· τέλος δέ, ἐν τῷ δεξιῷ κοιλώματι ἐν τῇ ἀρχῇ 6, κάτωθεν τῆς ἐντομῆς ἐν τῇ ἀρχῇ 7. Τὰ ἐρυθροβαφῆ 37-42 κεῖνται καθ' ὅλον τὸ ὕψος ἀκατεργάστων μαρμάρων τοῦ σχήματος δ, πάλαι ἀφανῶν τούτων ὑποβάθρων.

Οὐχὶ πάντων τῶν ἐν τοῖς μαρμάροις ἀναγεγραμμένων ἡ ἑρμηνεία καὶ ἡ ἀνάγνωσις εἶναι ἀσφαλής· ἴσως ἁπλᾶ σήματα εἶναι τὰ ἐμὰ 1-7 (καὶ τοῦ Choisy τὰ 1-4) καὶ τὰ ἐμὰ 8-11 (ἴσως καὶ τὸ τοῦ Choisy 12 ΛΒ ἦτο τὸ ΑΒ, τὸ δὲ 13 ΒΛ τὸ ΒΑ).

Τὰ δὲ λοιπὰ ἀναγινώσκω:

11 ***Γα(ΐου)***, ὡς μαρτυρεῖ τὸ 12·

13 ***Ἑρ(εννίου)***, ὡς μαρτυρεῖ τὸ 15·

16 ***Θλ(έσου)***, μαρτυρούντων τῶν τοῦ Choisy 20 καὶ 21·

17 ***Κο(ίλη)***. μαρτυροῦντος τοῦ 18 (***Κοίλη***=τῷ ***Κοιλίου*** (;), Coelii), πλὴν ἐὰν ***Κο(ΐντου)*** ἀναγνωσθῇ·

19 ***Λο(ύπου)***, μαρτυροῦντος τοῦ 20·

23 ***Πα(πίου)***, μαρτυρούντων τῶν 24 καὶ 25 (πρβ. τὰ τοῦ Choisy 5, 7, 8 καὶ 16)·

24 ***Παπ(ί)ο(υ) Ἀρ(τε)μ(ιδώρου)***, μαρτυροῦντος τοῦ 25·

26 ***Ῥεα(τίνου)***, μαρτυροῦντος τοῦ 27·

28 ***Τ(ίτου) Μαΐ(ου)***· πρβ. 21·

29 καὶ 30 ***Τ(ίτου) Μ(αΐου)***· πρβ. 28·

31-33 ***Φ(λα)β(ίου)*** καὶ ***Φλ(αβίου)***, μαρτυροῦντος τοῦ 34 (πρβ. τὸ τοῦ Choiay 16).

Τὰ δ' ἐρυθροβαφῆ: 37 ἴσως ***Προθύμ(ου)*** . . καὶ ΔΠΡ ἔτος=τῷ 36 Χριστοῦ· 38 ***ἔ(ργον)*** ἢ ***ἐ(ργάτου) Θεοφ(ίλου)***· 41 ***Serv(ilii)***· 42 ***Rom(ani)***. — Ἄλλοι εὑρέτωσαν τὴν ἐξήγησιν τῶν τοῦ Choisy 6, 9-11, 14, 15, 17 καὶ 18 καὶ τῶν ἐμῶν 22, 35, 36, 39 καὶ 40. — Τὸ τοῦ Duchesne γράμμα Θ οὔτε ὁ Choisy ἀνέγραψεν οὔτε ἐγὼ εἶδόν που κείμενον. — Ὑπομιμνήσκω ὅτι τῆς προκειμένης σηματογραφίας ἡ συνήθεια ἀναφαίνεται πάλιν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐν χρόνοις πολλῷ μεταγενεστέροις, Χριστιανικοῖς, καὶ δὴ ἐπὶ πλίνθων τῶν τειχῶν καὶ τῶν ναῶν· ἐπὶ πολλῶν ἐξ αὐτῶν, ἐπὶ πλείστων μονήρη κεῖνται καὶ ἄλλα γράμματα καὶ τὰ +Α+, +Β+, +Γ+, +Δ+, +Ε+, πρὸς δὲ καὶ δύο πρὸς ἀλλήλοις καὶ τρία. Παρατηρήσεως δ' ἄξιον εἶναι ὅτι τὸ τοῦ Choisy ΠΠ (ὃ καὶ ἐγὼ εὗρον) φέρεται ἐπὶ πολλῶν πλίνθων ἀπαράλλακτον τετυπωμένον.

Τὰ κατὰ το θέατρον τῆς Θεσσαλονίκης τόσον συγκεχυμένα εἶναι ἡμῖν ὑπὸ τῶν Βυζαντιακῶν συγγραφέων παραδεδομένα καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων περιηγητῶν ἐκτεθειμένα, ὥστε ἄνευ λειψάνων καὶ ἄλλων μνημείων, in loco ἀνακαλυπτομένων, ἀδύνατος ἀποβαίνει ἀκριβής τις ἱστορικὴ καὶ τοπογραφικὴ παράστασις αὐτῶν. ***Θέατρον*** καὶ ***στάδιον*** καὶ ***ἱππόδρομος*** καὶ ***ἀγορὰ*** ὑπ' ἄλλων μὲν ἁπλῶς ταυτίζονται, ὑπ' ἄλλων δὲ ποικίλως διασπῶνται, ὥστε οὐδὲ τῆς συγχύσεως ἡ ἔκθεσις εἶναι εὐχερής (πρβ. Tafel *De Thessalonica p.* 163-168 καὶ Μιχαὴλ Χατζῆ Ἰωάννου ***Ἀστυγραφ. Θεσσαλονίκης*** σελ. 57 -61 καὶ 65).

Τοῦ δ' εἰδικῶς ***θεάτρου*** λεγομένου ἡ ἀρχαιοτάτη μνεία (αἰῶνι β' Χριστοῦ) γίνεται παρὰ τοῦ συντάκτου τοῦ ὡς Λουκιανείου φερομένου ἔργου «***Λούκιος ἢ Ὄνος***» ἐν κεφ. 50. Ἀλλ' ἀνάγκη νὰ παρατηρηθῇ ὅτι τῶν μαρμάρων, περὶ ὧν μοι ὁ λόγος, οὐδὲ ἓν εὑρέθη ἔχον σχῆμα ἄλλο ἢ τὸ ἐπίμηκες, ὥστε μοι ἐπῆλθεν ἡ ὑποψία ὅτι τὰ μάρμαρα προσῆκον τῷ ἐπιμήκει καὶ μακρῷ ἱπποδρόμῳ, ὃν ὁ Ζωναρᾶς ιγ' 18 καὶ ***θέατρον*** καλεῖ.

Ὁ ἱππόδρομος (κοινῶς, κατὰ παρετυμολογίαν, ***τὸ Προδρόμι(ον)***) ἐκτείνεται κατὰ τὴν πλευρὰν τοῦ

τείχους τὴν πρὸ τῆς καθαιρέσεως κειμένην μεταξὺ τῆς Κασσανδρεωτικῆς πύλης καὶ τῆς Ῥώμης. Τὰ ἑδώλια τοῦ ἱπποδρόμου πιθανῶς ἐπιτεθειμένα ἦσαν ἐπὶ τῆς σειρᾶς τῶν ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ αὐτοῦ ὑπογείων ἀψίδων τῶν βαφείων, τῆς ἀρχομένης σχεδὸν ἐξ αὐτῆς τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ [1] καὶ σχεδὸν εἰς αὐτὴν τὴν παραλίαν τελευτώσης, διακεκομμένης δὲ νῦν ὑπὸ οἰκιῶν καὶ παρόδων· ἡ δὲ πρὸς ἀνατολὴν τετραμμένη πλευρὰ τοῦ ἱπποδρόμου ἴσως ἦτο ἐλευθέρα. Ὁ Félix Beaujour *Tabl. de comm. de la Grèce* I *p.* 37 ἀμαρτύρως γράφει «le pourtour [τοῦ ἱπποδρόμου] était formé d'un amphitheatre de gradins; et dans la partie occidentale régnaient de vastes galeries, qui *ornaient le palais de Déoclétien* et qui étaient soutenues par une file d'arceaux» (καὶ Clarke *Travels* II *p.* 356) [2]. Ὁ Tafel *p.* 167 ἀποκλίνει εἰς τὴν γνώμην περὶ βασιλείων τοῦ Μαξιμιανοῦ καὶ ὁ K. Kinch *L'arc de triomphe de Salonique* (Paris 1890) *p.* 10 εἰς τὴν περὶ βασιλείων τοῦ Γαλερίου Μαξιμιανοῦ, ἀκολουθῶν τῷ Cornèle Bueé. Ἐμοὶ δὲ μέχρι σαφεστέρας τινὸς ἀποδείξεως ἐπιτραπήτω ἡ εἰκασία ὅτι αἱ εἰρημέναι ἀψῖδες ἦσαν cloacae.

Ἀλλ' ὁπωσδήποτε τούτων ἐχόντων, τῷ θεάτρῳ ἀσφαλῶς, νομίζω, νὰ προσνείμω δύναμαι νὰ προσνείμω τὸ θρόνου βάθρον ***εἰκ. 3*** καὶ τὰ ἀνάγλυφα

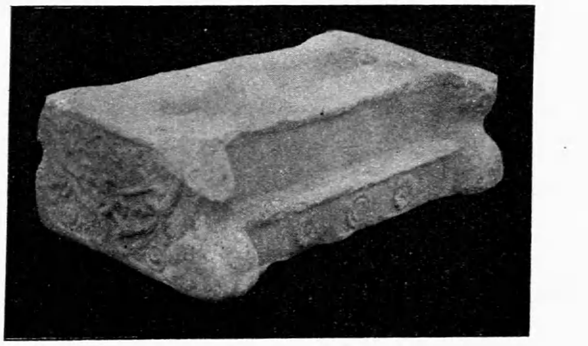

Εἰκὼν 3. Βάθρον θρόνου ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Θεσσαλονίκης.

εἰκ. 4-5, καὶ τὰ τρία μετὰ πολλῶν ἑδωλίων ἐκ τοῦ περὶ τὴν Χρυσῆν πύλην τείχους πάλαι ἐξαχθέντα. Καὶ τὸ μὲν βάθρον, ὕψους 0·23, μήκους 0·82 καὶ πλάτους 0·37, ἔχει κατὰ τὰς πλαγίας αὐτοῦ πλευρὰς ἑλικοειδῆ κοσμήματα, κατὰ δὲ τὴν ἔμπροσθεν πλευρὰν τρεῖς ῥόδακας· ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιπέδου ἐπιφανείας κεῖνται δύο μικρὰ κοιλώματα (πρὸς ἐνστήριξιν τοῦ θρόνου), ἐπὶ δὲ τῆς ὄπισθεν πλευρᾶς μακρὰ ὁριζοντία κοιλότης.

Εἰκὼν 4. Ἀνάγλυφον τοῦ θεάτρου Θεσσαλονίκης.

Τὰ δὲ ἀνάγλυφα, ἅτινα πάντα ἕκαστον παραχρῆμα ἀναμιμνῄσκουσι τὰ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ τῶν Ἀθηνῶν κείμενα, ἔχουσιν ὕψος μὲν 0·46, πλάτος δὲ 0·33· τῶν ὅλων δὲ μαρμάρων τὸ ὕψος εἶναι 0·60, τὸ πλάτ. 0·38 καὶ τὸ πάχος 0·26. Τρίτον ὅμοιον ἀνάγλυφον σφόδρα βεβλαμμένον εἶδον πρό τινος χρόνου ἐν τῷ δημαρχείῳ.

Εἰκὼν 5. Ἀνάγλυφον τοῦ θεάτρου Θεσσαλονίκης.

Ἄλλοτε θὰ ἐκδώσω καὶ ἐπιγραφὰς ἴσως τῷ θεάτρῳ δυναμένας νὰ προσνεμηθῶσιν.

Ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ 1911.

Πέτρος Ν. Παπαγεωργίου.

[1] Κατά τινα παράδοσιν τοῦ λαοῦ ἡ σειρὰ ὑπόγειος σῴζεται καὶ ἄνωθεν τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἀκροπόλεως. Τὸ λεγόμενον δὲν εἶναι ἀπίθανον.

[2] Ἀμφότεροι λέγουσιν ὅτι τῶν ἀψίδων ἡ σειρὰ ἔχει ἐλλείψεως σχῆμα (Clarke «in form of an *ellipse*, sourrounded by an immense Coilon»)!

Ἄλλη πλευρὰ ἐκ τοῦ βωμοῦ τῶν δώδεκα θεῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ

ὑπὸ

Χρήστου Ἀ. Γιαμαλίδου.

Βορειοανατολικῶς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 20 περίπου λεπτῶν ἀπ' αὐτοῦ εὗρον πρό τινος ἔν τινι ἀγρῷ δύο ἀνάγλυπτα τεμάχια ἐκ πεντελησίου μαρμάρου, ἅτινα ὑπὸ τῶν χωρικῶν εἶχον χρησιμοποιηθῆ μετ' ἄλλων λίθων εἰς τὴν κατασκευὴν μικρῶν τοιχωμάτων, πρὸς μετρίασιν τῆς ὁρμῆς τῶν διὰ τῶν ἀγρῶν αὐτῶν διαρρεόντων ὀμβρίων ὑδάτων. Μετακομίσας τὰ τεμάχια ταῦτα εἰς τὸ μουσεῖον εἶδον ὅτι κάλλιστα ταῦτα προσαρμόζουσι πρὸς ἄλληλα, ἐκ δὲ τῶν διαστάσεων καὶ τῆς ἐργασίας αὐτῶν εὗρον ὅτι ταῦτα ἀπετέλουν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων πλευρῶν μνημείου τινὸς προερχομένου ἐκ τῆς Δ' π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος, οὗ ἑτέραν πλευρὰν εἶχεν εὕρει ὁ κ. Π. Καββαδίας (ΑΕ 1895, 179-184, πίν. 8), ὅστις καὶ κατέθηκεν αὐτὴν ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἀρχαιολογικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 1425 **(εἰκ. 1)**.

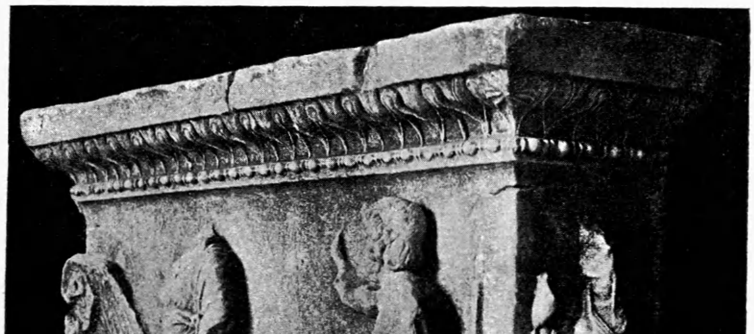

Εἰκὼν 1. Πλευρὰ τοῦ βωμοῦ ἐκδεδομένη ἐν ΑΕ 1895, 179.

Ἡ ὑπ' ἐμοῦ εὑρεθεῖσα πλὰξ **(εἰκ. 2)** ἔχει ὕψ. 0·53, πλάτ. 0·68, πάχ. 0·19. Παραβάλλοντες

Εἰκὼν 2. Ἄλλη πλευρὰ τοῦ βωμοῦ.

δὲ αὐτὴν πρὸς τὴν ἐν τῷ Ἐθνικῷ μουσείῳ κατατεθειμένην ἀκέραιον πλευρὰν βλέπομεν ὅτι ἐκ μὲν τοῦ μήκους αὐτῆς ἐλλείπουσιν 0·28 περίπου, ἐκ δὲ τοῦ ἄνω αὐτῆς μέρους ὁλόκληρον σχεδὸν τὸ κυμάτιον, ὅπερ διεκόσμει τὰς τέσσαρας πλευρὰς τοῦ μνημείου. Εἰκονίζονται δὲ ἐν αὐτῇ τρεῖς μορφαὶ ὄρθιαι, μεμονωμέναι ἀπ' ἀλλήλων, ἐξ ὧν αἱ δύο, αἱ ἑκατέρωθεν τῆς πλακὸς εὑρισκόμεναι, εἰσὶ λίαν ἐφθαρμέναι. Ἡ ἐν τῷ μέσῳ ἱσταμένη μορφὴ εἰκονίζει γυναῖκα ἐνδεδυμένην ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καὶ βαίνουσαν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδός. Ἡ πρὸς τὸ δεξιὸν τῷ θεατῇ ἄκρον εἰκονιζομένη μορφή, ἧς τὸ ἀπὸ τῆς ὀσφύος κάτω μέρος μόνον σῴζεται, εἶναι ἐπίσης γυνή, ἐνδεδυμένη πολύπτυχον ποδήρη χιτῶνα συρόμενον σχεδὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ μεγάλην ἔχουσα ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἀρχαΐζουσαν γυναικείαν μορφήν, ἥτις ἐμφαίνεται ἐν τῇ δεξιᾷ τῷ ὁρῶντι στενῇ πλευρᾷ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1425 πλακὸς τοῦ Ἀθήνησι μουσείου.

Λίαν δυσκόλως δύναταί τις νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ γένους τῆς τρίτης μορφῆς, τῆς ἐν ἀριστερᾷ τῷ θεατῇ εἰκονιζομένης. Ἀποβλέπων ὅμως εἰς τὴν πολύπτυχον περιβολὴν αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ὁμοιότητα τῆς στάσεως αὐτῆς πρὸς τὴν στάσιν τῆς μεσαίας μορφῆς, κλίνω νὰ πιστεύσω ὅτι καὶ ἡ μορφὴ αὕτη εἰκονίζει γυναῖκα.

Ἵνα δώσωμεν ἀκριβῆ τινα ἑρμηνείαν εἰς τὰς μορφὰς τῆς προκειμένης πλακὸς δέον νὰ παραβάλωμεν ταύτας πρὸς τὰς παραστάσεις τῆς ἐν τῷ Ἀθήνησι μουσείῳ κειμένης πλευρᾶς, μεθ' ὧν αἱ ἡμέτεραι ἀπετέλουν σειρὰν ἐν τῷ αὐτῷ μνημείῳ, καὶ ἑπομένως ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν σχέσιν τινὰ πρὸς ἀλλήλας.

Ἡ πλὰξ τοῦ Ἀθήνησι μουσείου ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς ἀκεραίου πλευρᾶς καὶ δύο στενῶν, ἁπασῶν δι' ἀναγλύπτων παραστάσεων κεκοσμημένων. Καὶ ἐν μὲν τῇ μεγάλῃ πλευρᾷ εἰκονίζεται ἀνὴρ πωγωνοφόρος μεγαλοπρεπῶς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, τὴν μὲν δεξιὰν αὐτοῦ στηρίζων ἐπὶ σκήπτρου, χρώματι τὸ πάλαι δεδηλωμένου, τὴν δὲ ἀριστερὰν ἔχων ἀναπεπαυμένην ἐπὶ τοῦ ἐρεισιχείρου. Πρὸ αὐτοῦ ἵσταται ὀρθία ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἐνδεδυμένη γυνή, ἥτις διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς ἀνέχει τὸ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς κατερχόμενον ἐπίβλημα, διὰ δὲ τῆς καθειμένης ἀριστερᾶς συσφίγγει τὸ διπλούμενον ἐπὶ τῆς ὀσφύος ἱμάτιον. Ἐν τῇ στενῇ ἀριστερᾷ πλευρᾷ εἰκονίζεται Νίκη, ἧς μόνον αἱ πτέρυγες καὶ λείψανά τινα τοῦ ἱματίου σῴζονται, ἐν δὲ τῇ ἀντιθέτῳ ταύτῃ πλευρᾷ ὑπάρχει μορφὴ γυναικεία ἀρχαΐζουσα τὴν τέχνην, ἥτις τὴν μὲν ἀριστερὰν ἔχει καθειμένην, διὰ δὲ τῆς ἀνυψωμένης δεξιᾶς κρατεῖ οἰνοχόην. Ἅπασαι αἱ μορφαὶ αὗται εἰκονίζονται ἐπὶ ἐδάφους, ἐπὶ προεξοχῆς δηλ. τῆς πλακός, ἔχοντος ὕψος 0·025· τὸ ἄνω μέρος τοῦ μνημείου κοσμεῖται διὰ πλουσίου κυματίου, ἐν εἴδει γείσου ἀρχιτεκτονικοῦ οἰκοδομήματος.

Οἱ κκ. Defrasse Lechat [1] καὶ Καββαδίας [2] στηριχθέντες εἰς τὴν ἐν τῷ Ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀνακάλυψιν τῆς πλακὸς ταύτης, ἀπεφήναντο ὅτι ἐν τῇ ἀκεραίῳ πλευρᾷ εἰκονίζεται Νίκη, καὶ ὅτι ἐν τῇ ἀντιθέτῳ τῇ Νίκῃ πλευρᾷ παρίσταται ἡ Ἠπιόνη. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν φύσιν τοῦ μνημείου, ὁ κ. Καββαδίας γράφει τὰ ἑξῆς [3]: «Τὸ μνημεῖον τοῦτο θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἦτο βωμός, ἀλλ' εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν προσκρούει ἡ Νίκη, ἧς ἡ ἐν βωμῷ ἀπεικόνισις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ λόγον τινά. Αὐτὴ ἡ παράστασις τῆς Νίκης βοηθεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μνημείου. Τὸ προκείμενον δηλ. ἀνάγλυφον θὰ ἀπετέλει τὴν μίαν τῶν πλευρῶν βάθρου μνημείου ἱδρυθέντος πρὸς ἀνάμνησιν νίκης, ἣν ἐνίκησέ τις ἐν τοῖς ἐν τῷ ἱερῷ τελουμένοις ἀγῶσι».

Ἡ ἑρμηνεία αὕτη δὲν ἔπεισε πολλοὺς τῶν ἀρχαιολόγων, καὶ διὰ τοῦτο, ὁσάκις τινὲς ἐξ αὐτῶν ἠναγκάζοντο νὰ ἀναδημοσιεύσωσι τὸ μνημεῖον, ἔθετον τὸ σημεῖον τῆς ἀμφιβολίας μετὰ τὰ ὀνόματα τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Ὑγιείας, ἀφίνοντες ὅλως ἀνώνυμον τὴν οἰνοχοοῦσαν μορφήν [4].

Ἐσχάτως ὅμως ὁ διευθυντὴς τοῦ Νομισματικοῦ μουσείου κ. Ἰωάννης Σβορῶνος [5], παραδεξάμενος τὴν ἐν τῇ ἀριστερᾷ στενῇ πλευρᾷ ἀπεικόνισιν τῆς Νίκης, ἀπέκρουσε τὴν γνώμην τῶν κκ. Defrasse-Lechat καὶ Καββαδίου περὶ τῶν ἄλλων μορφῶν τοῦ μνημείου, δι' ἰσχυροτάτων ἐπιχειρημάτων ἀποδείξας ὅτι ἐν τῇ ὁλοκλήρῳ διατηρηθείσῃ πλευρᾷ τοῦ ἀναγλύφου εἰκονίζεται ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Ἥρα, καὶ ὅτι ἡ ἐν τῇ δεξιᾷ τῷ ὁρῶντι στενῇ πλευρᾷ εἰκονιζομένη νεαρωτάτη καὶ λιγυρὰ θεὰ «οὐδεμία ἄλλη δύναται νὰ εἶναι ἢ αὐτὴ ἡ θυγάτηρ αὐτῶν Ἥβη». «Περὶ δὲ τοῦ ὅλου τῆς παραστάσεως, γράφει ὁ κ. Σβορῶνος [6], εἰς ἣν ἀνῆκε τὸ ἀνάγλυφον ἡμῶν, ὡς καὶ περὶ τῆς φύσεως τοῦ μνημείου ὅπερ ἐκόσμει, δύο τινὰ δύναταί τις, νομίζω, νὰ εἰκάσῃ εὐλόγως. Ἢ δηλαδὴ ὅτι πρόκειται περὶ θυμελικῆς παραστάσεως παρομοίας ἐκείνῃ, ἣν ἀνεύρομεν ἐπὶ τῆς θυμέλης τοῦ θεάτρου τῆς Μαντινείας, ἐν ᾗ ὁ Ζεὺς ἐκπέμπει τὴν Νίκην πρὸς τὸν κατὰ τοῦ Μαρσύου ἀγωνιζόμενον Ἀπόλλωνα, ἢ — ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον ἕνεκα τῆς ἐκ τοῦ αὐτοῦ πρωτοτύπου, ἐξ οὗ καὶ αἱ παραστάσεις τοῦ ἀθηναϊκοῦ βωμοῦ τῶν δώδεκα θεῶν, ἀντιγραφῆς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας — ὅτι πρόκειται περὶ βωμοῦ τῶν δώδεκα ὀλυμπίων θεῶν, εἰς ὧν τὰς παραστάσεις προσετέθησαν — οὗ

[1] Épidaure (1895) σ. 86.
[2] Ἔ. ἄ.

[3] Ἔ. ἄ. σ. 182.
[4] Ἰδὲ AM 1886, 455, 7. — *V. Staïs* Marbres et bronzes du Musée National σελ. 246, ἀριθ. 1425.
[5] Νέαι ἑρμηνεῖαι ἀρχαίων ἀναγλύφων (1910) σελ. 416-423
[6] Ἔ. ἄ. σελ. 421-422.

μόνον χάριν ἐξάρσεως καὶ μεγαλοπρεπείας τῆς μορφῆς τοῦ Διός, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τεχνικῶν λόγων — ἡ Νίκη καὶ ἡ Ἥβη, αἱ οὐχὶ μόνον πᾶσι γνωσταὶ ὡς σταθεραὶ συγκάτοικοι καὶ διάκονοι τοῦ συνεδρίου τῶν δώδεκα θεῶν τοῦ Ὀλύμπου, ἀλλὰ καὶ τεχνικῶς ἁρμόζουσαι ἐνταῦθα».

Ἐν διαγράμματι δὲ οὕτω πως κατατάσσει ὁ κ. Σβορῶνος τὰς μορφάς, αἵτινες ἔδει νὰ κοσμῶσι τὰς τέσσαρας πλευρὰς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μνημείου **(εἰκ. 3)**·

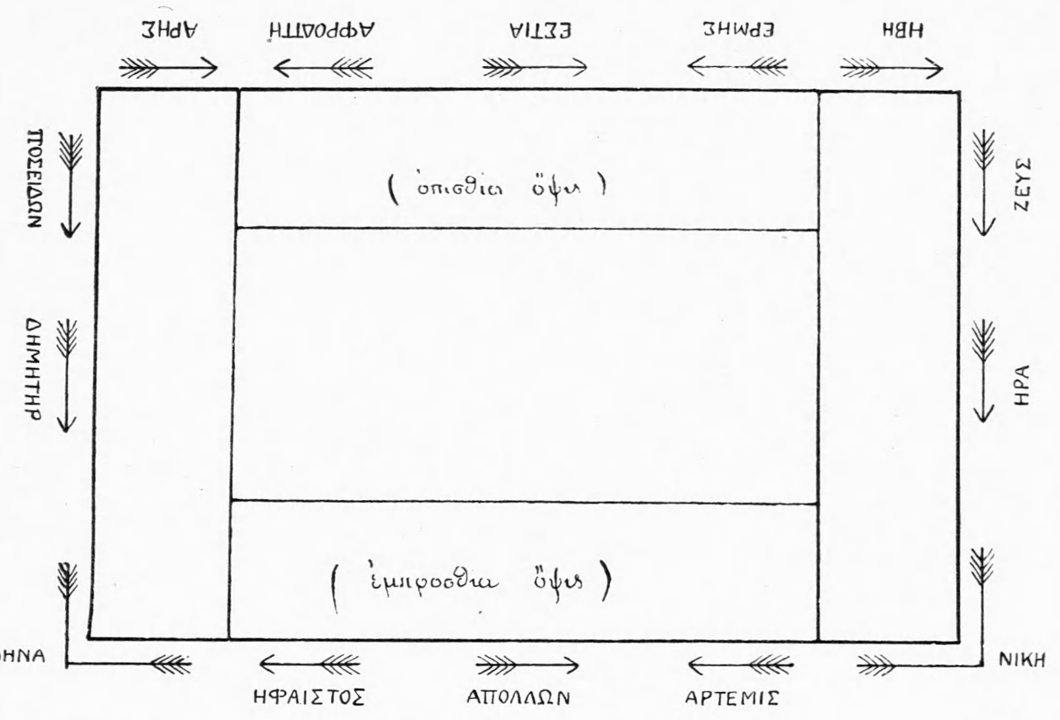

Εἰκὼν 3. Διάγραμμα τοῦ βωμοῦ συμπεπληρωμένου.

Ἡ ὑπ' ἐμοῦ εὑρεθεῖσα πλὰξ ἔρχεται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν μετὰ μεγαλειτέρας πιθανότητος ὑποστηριχθεῖσαν δευτέραν γνώμην τοῦ κ. Σβορώνου. Πράγματι, αἱ τρεῖς μορφαὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης, ὡς ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς στάσεως καὶ τῆς σεμνοπρεποῦς περιβολῆς αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ εἰκονίζωσιν ἄλλο τι, εἰμὴ θεούς, οἵτινες «παρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο» (Ὁμήρ. Ἰλ. Δ 1).

Ὅτι δὲ ἐν τῷ Ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ πλὴν τῆς λατρείας τοῦ «Πανθείου» (IG IV 1037 καὶ 1038), τῶν θεῶν «πάντων καὶ πασῶν» (IV 995) καὶ «ἀειγενείων» (IV 1001 καὶ 1002), ὑπῆρχε καὶ ἡ λατρεία τοῦ δωδεκαθέου, μαρτυρεῖται ἐξ ἐπιγραφῆς αὐτόθι εὑρεθείσης, ἥτις, ὡς ἐκ τῶν διαστάσεων αὐτῆς δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ, ἀπετέλει ἐπίσης βάσιν βωμοῦ πρὸς τιμὴν τῶν «*δ[υ]ώ[δ]ε[κα] θεῶν*» (IG IV 1280).

Θὰ ἀπετέλει δὲ ἡ νῦν εὑρεθεῖσα πλὰξ τὴν ἐν ἀριστερᾷ τῷ θεωμένῳ πλαγίαν πλευρὰν τοῦ βωμοῦ, ἔνθα ἀκριβῶς ὁ κ. Σβορῶνος κατέταξεν ἐν τῷ διαγράμματι αὐτοῦ τρεῖς μορφάς, ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῆς προεξοχῆς, ἣν ἔχουσιν αὗται αἱ μορφαὶ ἐπὶ τῆς πλακός. Διότι εἶναι γνωστὸν ἐκ τῶν σαρκοφάγων καὶ ἐξ ἄλλων τετραπλεύρων μνημείων, ἀναγλύπτοις παραστάσεσι κεκοσμημένων, ὅτι αἱ μὲν λίαν ἔκτυποι μορφαὶ κοσμοῦσι τὴν πρόσοψιν τοῦ μνημείου αἱ δ' ὀλιγώτερον ἔκτυποι τὰς πλαγίας πλευρὰς αὐτοῦ, αἱ δ' ὅλως πρόστυποι τὴν ὀπισθίαν αὐτοῦ πλευράν. Κατὰ ταῦτα ἡ ὅλως ἔκτυπος Νίκη τοῦ προκειμένου μνημείου θὰ ἐκόσμει μετ' ἄλλων μορφῶν τὴν πρόσοψιν αὐτοῦ· αἱ μορφαὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, αἵτινες προεξέχουσιν ἀπὸ τῆς πλακὸς 0·08-0·09, θὰ ἀπετέλουν τὴν δεξιὰν τῷ ὁρῶντι πλευρὰν τοῦ βωμοῦ· ἡ ὅλως πρόστυπος παράστασις τῆς Ἥβης, ἥτις προεξέχει 0·035 ἀπὸ τῆς πλακός, θὰ ἀπετέλει μετ' ἄλλων ἐπίσης προστύπων μορφῶν τὴν ὀπισθίαν αὐτοῦ πλευράν, ἡ δὲ νῦν εὑρεθεῖσα πλάξ, ἧς αἱ μορφαὶ

ἔχουσι τὴν αὐτὴν προεξοχήν, ἣν καὶ αἱ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας (0·08-0·09), θὰ ἀπετέλει τὴν ἀριστερὰν τῷ θεωμένῳ πλευρὰν αὐτοῦ.

Ὡς ἐκ τῆς ἀτελοῦς διατηρήσεως τῶν μορφῶν τῆς νῦν εὑρεθείσης πλακός, δύσκολον τυγχάνει τὸ ν' ἀποφήνηταί τις περὶ τῆς ταυτότητος αὐτῶν. Ὁ κ. Σβορῶνος, πρὶν ἢ εὑρεθῇ ἡ προκειμένη πλευρά, εἶχε κατατάξει ἐν αὐτῇ, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρω διαγράμματι αὐτοῦ φαίνεται, τρεῖς μορφάς· ἐν τῷ μέσῳ κατέταξε τὴν Δήμητρα, δεξιόθεν αὐτῆς τὸν Ποσειδῶνα καὶ ἀριστερόθεν τὴν Ἀθηνᾶν. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ κ. Σβορώνου περὶ τῆς μορφῆς καὶ τῆς θέσεως τῆς Δήμητρος ἐπιβεβαιοῦται σήμερον διὰ τῆς νεωστὶ εὑρεθείσης πλευρᾶς. Τῷ ὄντι μόνον περὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ ἐπιβλητικῆς ταύτης μορφῆς, ἥτις ἔχει ἀντίστοιχον ἐν τῇ ἀντιθέτῳ πλευρᾷ τὴν μητροπρεπῆ Ἥραν, δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἴπωμεν ὅτι αὕτη εἰκονίζει τὴν «καλλιπλόκαμον ἄνασσαν» (Ὁμήρ. Ἰλ. Ξ 326) καὶ «θεσμοφόρον» Δήμητρα.

Περὶ τῶν ἑκατέρωθεν αὐτῆς δύο μορφῶν, καὶ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς πλευρᾶς, μόνον ὑποθέσεις δυνάμεθα νὰ ἐξενέγκωμεν.

Ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ 1910.

Χρῆστος Ἀ. Γιαμαλίδης.

Μετεώρου πίναξ ἀφιερωθεὶς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Παλαιολογίνης

ὑπὸ

Νικολάου Ἀ. Βέη.

Ἐκ τοῦ θησαυροῦ, τοῦ ὄντως πλουσιωτάτου εἰς μνημεῖα τῆς μικροτεχνίας — ἔργων σερβοβυζαντιακῶν καὶ τῆς καθαρῶς βυζαντιακῆς παραδόσεως — τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων, ἅτινα κατέγραψα καὶ ἐμελέτησα ἐν αὐταῖς κατὰ τὰ ἔτη 1908, 1909, 1910 καὶ 1911, διεξοδικῶς πως περιγράφω ἐνταῦθα τὸν ἐν τῇ μονῇ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ κατ' ἐξοχὴν Μετεώρου πολύμορφον ἐκεῖνον πίνακα, τὸ ἀφιέρωμα τῆς βασιλίσσης Μαρίας Ἀγγελίνης Κομνηνῆς Δουκαίνης Παλαιολογίνης. Περὶ τοῦ πίνακος τούτου ὀλίγας τινὰς λέξεις ἀφιέρωσα ἀλλαχοῦ [1], σημειώσας ὅτι «***ἀνεῦρον ... τὴν πολύτιμον ταύτην εἰκόνα ... ἀπεῤῥιμμένην καὶ λησμονημένην, ἀμυδρὰν ἐκ σταγμάτων κηροῦ, κονισαλέαν, ἔν τινι ἀποκρύφῳ κόγχῃ τοῦ Μετεώρου, ἐν μέσῳ κρανίων νεκρῶν***», ὑποσχόμενος ἅμα ἰδίαν

Εἰκὼν 1. Πίναξ βασιλίσσης Παλαιολογίνης.

[1] *Νικ. Ἀ. Βέη* Ἔκθεσις παλαιογραφικῶν καὶ τεχνικῶν ἐρευνῶν ἐν ταῖς μοναῖς τῶν Μετεώρων κατὰ τὰ ἔτη 1908 καὶ 1909 Ἀθήνησι 1910 σελ. 65. — Πρβ. καὶ ***Γ. Τσοκοπούλου*** ἄρθρον περὶ τῶν ἡμετέρων ἐν Μετεώροις ἐργασιῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «***Οἱ θησαυροὶ τῶν Μετεώρων***» δημοσιευθὲν ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἀθῆναι» τῆς 5ης ἰανουαρίου 1910. — Πρβ. καὶ «***Παναθήναια***» τόμ. Θ' (1909-10) σελ. 67.

περὶ τούτου νὰ παράσχω μελέτην [1]. Γέγραπται δὲ τὸ πολύτιμον μνημεῖον ἐπὶ κηρωτοῦ ὑφάσματος ἐπικεκολλημένου ἐπὶ ξυλίνου πίνακος, οὗ τὸ μὲν ὕψος 0·39, τὸ δὲ πλάτος 0·30, τεθραυσμένου δυστυχῶς εἰς δύο μόλις συγκρατούμενα τεμάχη, ἀποκεκρουμένου δὲ πρὸς τούτοις καὶ ἀλλαχοῦ καὶ δὴ κατὰ τὴν ἄνω ἀριστεράν, ὡς πρὸς τὸν ὁρῶντα τὸ μνημεῖον, γωνίαν, ἔνθα καὶ ἐλλιπὲς κατά τι τοῦτο τανῦν τυγχάνει. Οὐχὶ δὲ μόνον στάγματα κηροῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ σῆτες καὶ ἄλλα ζωΰφια ἔχουσι συντελέσει εἰς τὴν φθορὰν τοῦ μνημείου, διατηροῦντος ὅμως παρ' ἅπαντα ταῦτα, κατὰ τὸ πλεῖστον τοὐλάχιστον, τὴν εὐκρίνειαν τῶν γραμμῶν.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ξυλίνου πίνακος ἔχει κοιλανθῆ εἰς μικρὸν βάθος, κατὰ δὲ τὰ κράσπεδα ἀφίεται ὑπερεξέχον πλαίσιον, σχήματος ὀρθογωνίου, οἷον ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πίνακος. Ἐν τῷ μεσαίῳ τούτῳ κοιλώματι παρίσταται ἐπὶ βάθους κιρροῦ ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος, λιγυρά, βρεφοκρατοῦσα εὐσταλῶς, ἑδραζομένη ἐπὶ προσκεφαλαίου, φοροῦσα μέλαιναν καλύπτραν κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ ποδῆρες μέλαν ἱμάτιον μετὰ χρυσῶν παρυφῶν κατὰ τὸ λοιπὸν σῶμα. Παρὰ τὴν κεφαλὴν τῆς Θεοτόκου ἀναγινώσκομεν: [2]

Μ(ήτ)ηρ Θ(εο)ῦ

παρὰ δὲ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ ἀναγινώσκομεν πάλιν·

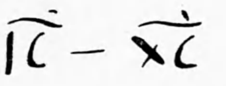
Ἰ(ησοῦ)ς — Χ(ριστό)ς.

Τῆς μητρὸς καὶ μάλιστα τοῦ παιδίου τὸ πρόσωπον ἐφθαρμένον. Παρὰ τοὺς πόδας τῆς Θεοτόκου, ἐν ἀριστερᾷ τῷ ὁρῶντι, ὑποφαίνεται, μέχρι ζώνης, ἐν ταπεινῇ στάσει ἱκεσίας καὶ προσκυνήσεως ἡ βασίλισσα Μαρία Ἀγγελῖνα Κομνηνὴ Δούκαινα Παλαιολογῖνα ἀνατείνουσα τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν οὐρανῶν, τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Ἄνωθεν τῆς δεομένης βασιλίδος δι' ἀμαυροῦ μέλανος ἀναγινώσκεται εὐκρινὴς ἡ ἐπιγραφή·

Μαρΐα εὐσεβεσάτη βασΐλϊσα [3]
Ἀγγελΐνα Κομνηνῆ Δούκενα
ἡ Παλαιολογΐνα.

Ἡ βασίλισσα Μαρία παρίσταται φοροῦσα κάλυμμα τῆς κόμης διάκοσμον, μορφολογικῶς δὲ παρίσταται μελανόφθαλμος καὶ μεγαλόρρινος. Ἐπειδὴ δὲ πλεῖστα τῶν γραφικῶν ἔργων τῶν Μετεώρων, τά τε ἐπὶ κονιαμάτων καὶ τὰ ἐπὶ πινάκων κινητῶν, ἔχουσι πολὺ τὸ ἀτομικόν, ἐπιτρέπεται νὰ πιστεύσωμεν ὅτι καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος εἰκὼν διέσωσεν ἡμῖν τὸν ἀτομικὸν χαρακτῆρα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος βασιλίσσης Μαρίας Ἀγελίνης Κομνηνῆς Δουκαίνης Παλαιολογίνης, καθισταμένου οὕτω πολλῷ μᾶλλον τιμίου τοῦ μνημείου ἡμῶν.

Πέριξ τῆς κεντρικῆς ταύτης παραστάσεως, ἐντὸς τῶν δύο πλαισίων, ἐπὶ βάθους ὡσαύτως κιρροῦ ἔχομεν παραστάσεις διαφόρων ἁγίων, εἰκονιζομένων μέχρι ζώνης, μετὰ φεγγείων περὶ τὴν κεφαλήν. Αἱ ἁγιολογικαὶ αὗται παραστάσεις, ἀρχομένης τῆς περιγραφῆς ἐκ τοῦ ἄνωθι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τμήματος τοῦ πίνακος, εἶναι κατὰ σειρὰν αἱ ἑξῆς·

Πρῶτος πρὸς τἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι τὸ μνημεῖον, παρίσταται ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Τήρων μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς·

[1] Πρβ. *Νικ. Ἀ. Βέη* Σύνταγμα ἐπιγραφικῶν μνημείων Μετεώρων καὶ τῆς πέριξ χώρας μετὰ σχετικῶν ἀρχαιολογημάτων. Ἐν τῇ «Βυζαντίδι» τόμ. Α' (1909) σελ. 600.

[2] Τὰ ἀπεικάσματα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ πίνακος ἔχουσι γίνη ἐκ φωτογραφίας τῶν ἐμῶν ἀντιγράφων. Διὰ παύλης (—) δηλοῦται διακοπὴ τῆς ἐπιγραφῆς, μεσολαβούσης παραστάσεως, διὰ καθέτου γραμμῆς (|) δηλοῦται νέος στίχος, τὰ ἐν ὀρθογωνίοις ἀγκύλαις ([]) δηλοῦσιν ἐλλείποντα, ἀπεσβεσμένα εἴτε ἀποτετριμμένα.

[3] Καὶ τὸ παράδειγμα τοῦτο προστεθήτω εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. ***Σπ. Π. Λάμπρου*** (ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι τόμ. Α' (1904 σ. 39 κέ.) συνειλεγμένα, καθ' ἃ τὸ ***βασιλεύς, βασίλισσα*** λέγεται καὶ περὶ δεσποτῶν καὶ δεσποινῶν.

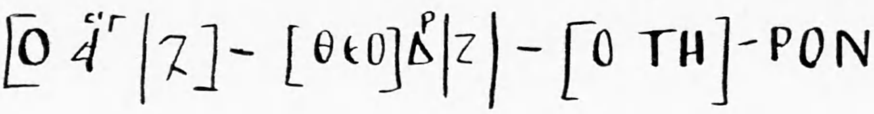

Δυστυχῶς ἡ παράστασις τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος εἶναι ἐφθαρμένη, ὥστε νὰ μὴ διακρίνωνται ἐν πᾶσι τὰ καθ᾽ ἕκαστον ταύτης. Ἐν τούτοις, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν σωζομένων μερῶν ὁ ἅγιος παρίσταται ἠμφιεσμένος ἐρυθρὸν χιτῶνα μετὰ μελαινῶν παρυφῶν καὶ χρυσῶν κόσμων. Τῇ ἑτέρᾳ, τῇ εὐωνύμῳ, χειρὶ ὁ Τήρων εὐλογεῖ· ἡ δεξιὰ αὐτοῦ κατεστραμμένη, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν ὁποία τις ἦτο ἡ διάθεσις αὐτῆς. Πιθανώτατα διὰ τῆς χειρὸς ταύτης ἔφερεν ὁ Τήρων δόρυ, καθ᾽ ἃ δῆλον ὅτι συνηθέστατα παρίσταται οὗτος (ὡς ἐπὶ παραδείγματος ἐν τῇ περιφήμῳ συστάδι τῶν στρατιωτικῶν ἁγίων τῶν ἱστορημένων ἐπὶ τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ καθολικοῦ τοῦ Μετεώρου· ἐκεῖ οἱ στρατιωτικοὶ ἅγιοι Θεόδωροι, Γεώργιος ὁ Καππάδοξ, Δημήτριος ὁ μέγας δοὺξ καὶ ὁ μέγας Νέστωρ ἔχουσι περιβολὴν καὶ δὴ πίλους τῶν μεσαιωνικῶν ἀρχόντων τῆς Σερβίας) [1] καὶ καθ᾽ ἃ παρίσταται, ὡς παρακατιόντες λέγομεν, ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ πίνακι ἡμῶν ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ στρατηλάτης. — Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν ἁγιολογικὴν ταύτην παράστασιν, ὡς πρὸς δὲ τὴν συνοδεύουσαν τῇ παραστάσει ἐπιγραφὴν ἐφιστῶ τοῦ ἀναγνώστου τὴν προσοχὴν ἐν σχέσει πρὸς τὴν δίκην: Ζ βραχυγραφίαν τὴν δηλοῦσαν τὴν κατάληξιν: *-ος*, ἣν βραχυγραφίαν ὑπὸ διαφόρους παραλλαγὰς κατ᾽ ἐπανάληψιν ἀπαντῶμεν κατωτέρω ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ πίνακος ἡμῶν.

Ἐν δεξιᾷ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος, ἐν δεξιᾷ [2] ὡς πρὸς τὸν ὁρῶντα τὸ μνημεῖον, παρίσταται ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ στρατηλάτης μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς·

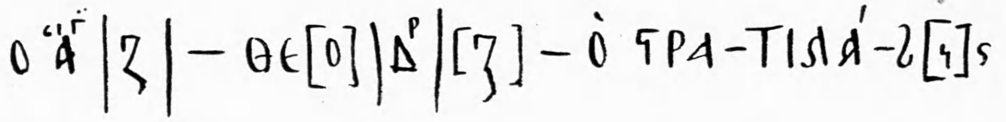

Περὶ τοῦ Ἁγ. Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου σημειωτέον ὅτι παρίσταται ἀνὴρ νέος, εὐόφθαλμος, εὔρινος, ἔχων κατέρυθρα τὰ χείλη καὶ κόμην οὔλην, ἠμφιεσμένος στολὴν στρατιωτικήν· τῇ δεξιᾷ κρατεῖ δόρυ, οὗ φαίνεται μόλις τὸ πρὸς τἄνω μέρος, τῇ δ᾽ εὐωνύμῳ εὐλογεῖ.

Ἐν δεξιᾷ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων εἰκονίζεται ἡ Ἁγία Ἄννα, ἡ μήτηρ τῆς Θεομήτορος, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς·

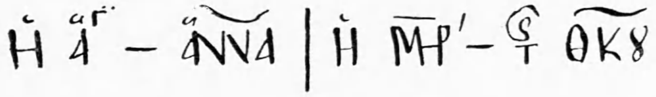

Παρίσταται δὲ ἡ Ἁγία Ἄννα εὐλογοῦσα δι᾽ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, φοροῦσα δὲ ἐρυθρὰν βαθεῖαν καλύπτραν καὶ χιτῶνα ἐρυθρόν· τόσον ἡ καλύπτρα ὅσον καὶ ὁ χιτὼν ἔχουσι κοσμήματα μέλανα μετὰ χρυσῶν γραμμῶν.

Ἐν δεξιᾷ τῆς Ἁγ. Ἄννης, τῆς μητρὸς τῆς Θεοτόκου, βλέπομεν τὸν Ἅγιον Προκόπιον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς·

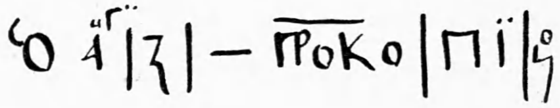

Εἰκονίζεται ὁ ἅγιος οὗτος ἐν νεανικῇ μορφῇ, ἀγένειος, ἔχων πλουσίους τοὺς πλοκάμους τῆς κόμης· ὡς πρὸς τὴν στολὴν αὐτοῦ σημειῶ ὅτι εἶναι στρατιωτικὴ καὶ διὰ μαργάρων διάκοσμος· καὶ ὁ μὲν ἐσωτερικὸς χιτὼν εἶναι ἐρυθρός, ὁ δ᾽ ἐπενδύτης μέλας· τῇ δεξιᾷ κρατεῖ ὁ ἅγιος διπλοῦν σταυρὸν μετὰ διπλῆς κεραίας, τῇ δ᾽ εὐωνύμῳ εὐλογεῖ.

Ὑπὸ τὸν Ἅγιον Προκόπιον εἰκονίζεται νεανικωτάτη ὡραία μορφὴ μετὰ πλουσίων πλοκάμων, μόλις γενειάσκοντος νέου, παρ᾽ ἣν ἡ ἐπιγραφή·

[1] Ὅρα τὰ γεγραμμένα μοι ἐν «Βυζαντίδι» τόμ. Α´ (1909) σ. 589.

[2] Τὸ ***ἐν δεξιᾷ*** ἢ ***ἀριστερᾷ*** σημειοῦται πάντοτε — προκειμένου περὶ τῆς τάξεως τῶν παραστάσεων — ὡς πρὸς τὸν ἐκ τοῦ ἀπέναντι ὁρῶντα τὸ μνημεῖον.

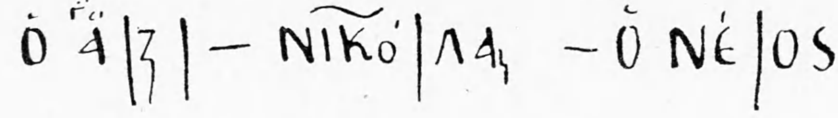

Πρόκειται βεβαίως περὶ τοῦ Ἁγ. Νικολάου τοῦ ἐν Βουνένῃ, ἐν Θεσσαλίᾳ ἀθλήσαντος [1]. Παρίσταται δ' οὗτος ἠμφιεσμένος, ἅτε στρατιωτικὸς ἅγιος, στρατιωτικὴν στολὴν ἐκ χιτῶνος ἐρυθροῦ καὶ ἐπενδύτου ἐπίσης ἐρυθροχρώμου μετὰ χρυσῶν καὶ μελάνων κοσμημάτων καὶ διὰ μαργάρων πεποικιλμένου. Τῇ δεξιᾷ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἅγιος κρατεῖ διπλοῦν σταυρὸν μετὰ διπλῆς κεραίας, τῇ δ' εὐωνύμῳ χειρὶ εὐλογεῖ.

Ὑπὸ τὸν Ἅγιον Νικόλαον τὸν ἐν Βουνένῃ εἰκονίζεται ὁ μάρτυς Ἅγιος Γουρίας (ιε' νοεμβρίου), παρ' ὃν ἡ ἐπιγραφή·

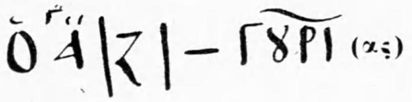

Παρίσταται οὗτος πολιός, ἔχων τὰ γένεια καὶ τοὺς μύστακας διχαλωτούς, ὀξέως καταφερομένους. Ὁ ἐσωτερικὸς χιτὼν τοῦ μάρτυρος ἐρυθρός, ὁ ἐπενδύτης μέλας· καὶ οὗτος καὶ ἐκεῖνος διὰ μαργάρων καὶ ἄλλων ποικιλμάτων διάκοσμος. Τῇ δεξιᾷ χειρὶ κρατεῖ διπλοῦν σταυρὸν μετὰ διπλῆς κεραίας, τῇ δ' εὐωνύμῳ εὐλογεῖ.

Ὑπὸ τὸν μάρτυρα Ἅγ. Γουρίαν ὁ ἐπίσης μάρτυς Ἅγιος Σαμωνᾶς, μιξοπόλιος, ἐν ἱερατικῇ στολῇ κρατῶν διπλοῦν σταυρὸν μετὰ διπλῆς κεραίας, τῇ δ' εὐωνύμῳ εὐλογῶν. Παρὰ τοῦτον ἡ ἐπιγραφή·

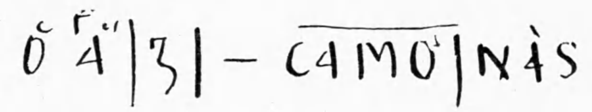

Ὑπὸ τὸν Ἅγ. μάρτυρα Σαμωνᾶν παρίσταται νεανικὴ μορφή, τὴν μὲν κόμην ἔχουσα οὔλην, τὸ δὲ πρόσωπον τελείως ἀγένειον καὶ ἀμύστακον. Παρ' αὐτὴν ἡ ἐπιγραφή·

Παρίσταται ὁ Ἅγιος ἠμφιεσμένος ἱμάτιον ἐρυθρόχρουν, πεποικιλμένον διὰ μελάνων κοσμημάτων διαθεομένων διὰ χρυσῶν γραμμῶν· τῇ δεξιᾷ κρατεῖ χειρουργικὴν λαβίδα, τῇ δ' εὐωνύμῳ νάρθηκα ἰατρικὸν ἠνεῳγμένον.

Παρὰ τὸν Ἅγ. Παντελεήμονα, πρὸς τἀριστερὰ τούτου, ὁ ἐκ τῶν ἀναργύρων Ἅγ. Δαμιανός, παρ' ὃν ἡ ἐπιγραφή·

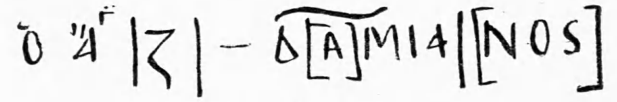

Ἡ παράστασις αὕτη εἶναι ἐφθαρμένη κατὰ τὰ πλεῖστα, ὥστε τὰ καθ' ἕκαστον αὐτῆς εἶναι τελείως ἀδιάγνωστα· ὁ χιτὼν τοῦ ἁγίου τούτου εἶναι μέλας.

Πρὸς τἀριστερὰ τοῦ Ἁγίου Δαμιανοῦ ὁ ἕτερος τῶν ῥωμαίων ἁγίων ἀναργύρων, ἤτοι ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς, παρ' ὃν ἡ ἐπιγραφή·

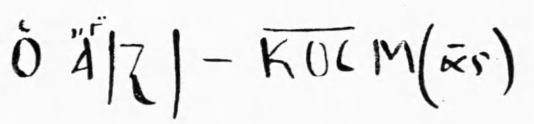

Παρίσταται καὶ οὗτος νεανίσκος μετὰ κόμης οὔλης, μετ' ἐπιπολαίου μύστακος, ἀγένειος. Ἡ διάθεσις τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀδιάγνωστος, φθαρείσης τῆς παραστάσεως.

[1] Ἰδὲ *Ν. Ι. Γιαννοπούλου*, «Βίος Ἁγίου Νικολάου τοῦ Νέου καὶ ἡ Βουνένη τῆς Θεσσαλίας» Ἐν «Νεολόγου Ἑβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει». Τόμ. **Γ'** (**1894**) σ. **698-700, 715-717, 738-740, 746** (Πρβ. καὶ Δελτ. τῆς ἐν Ἁλμυρῷ Φιλαρχ. Ἑτ. τῆς «Ὄθρυος». Ἐν Βόλῳ **1899** σ.**30** κέ.). — Ἰδὲ καὶ *Β. Ι. Σταΐκου*, «Ὁ Ἅγιος Νικόλαος καὶ ἡ Βουνένη τῆς Θεσσαλίας». Ἐν τῷ «Προμηθεῖ» τοῦ Βόλου, τόμ. **Γ'** (**1891**), σελ. **247-251**. — Ἀκολουθία καὶ μαρτύριον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ τοῦ Ἁγ. Νικολάου τοῦ ἐν Βουνένῃ κεῖται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. **81** [Β. **334**] κώδικι τῆς μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Μετεώρου καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. **10** κ. τῆς μονῆς Ἁγ. Θεοδώρων τῆς Ἀροανείας (ἐν τούτῳ τὸ μαρτύριον ἐλλιπὲς καὶ κολοβὸν ἐν τῇ νεοελληνικῇ· πρβ. *Νικ. Α. Βέη*, Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς ἐν Ἀροανείᾳ μονῆς τῶν Ἁγίων Θεοδώρων.—Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος Παρνασσοῦ Θ' ἔτους.—Ἐν Ἀθήναις **1906**, σ. **21-22**). Ἐπίσης «Βίος καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ὁσιομάρτυρος Νικολάου τοῦ ἐν Βουνίνῃ» κεῖται καὶ καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. **6241** (= **734** τῆς μονῆς Ἁγ. Παντελεήμονος) Ἁγιορειτικῷ κώδικι. (Πρβ. *Sp. P. Lampros,* Catalogue of the **Greek manuscripts on Mount Athos.** Τόμ. Β'. Ἐν Κανταβριγίᾳ **1900**, σ. **422**). Τῶν διαφόρων τοιχογραφιῶν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ ἐν Βουνένῃ μνημονευτέα καὶ ἐνταῦθα ἡ ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ καθολικοῦ τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου.

Πρὸς τἀριστερὰ ταύτης παράστασις παρ' ἣν ἡ ἐπιγραφή·

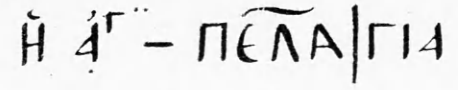

Φορεῖ δὲ ἡ ἁγία Πελαγία καλύπτραν· τὰ λοιπὰ καθ' ἕκαστον, φθαρείσης τῆς παραστάσεως, ἀδιάγνωστα. Ἀδύνατον νὰ βεβαιωθῇ ἀσφαλῶς ἂν πρόκειται περὶ τῆς μάρτυρος Πελαγίας (ἑορταζομένης παρ' ἡμῖν τῇ δ' Μαΐου) ἢ τῆς ὁμωνύμου ὁσίας τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ (ἑορταζομένης παρ' ἡμῖν τῇ θ' ἰουνίου) [1]. Τό γ' ἐπ' ἐμοὶ φρονῶ ὅτι πρόκειται περὶ τῆς μάρτυρος Πελαγίας.

Ἄνωθεν τῆς Ἁγίας Πελαγίας ἑτέρα γυναικεία παράστασις, παρ' ἣν ἡ ἐπιγραφή·

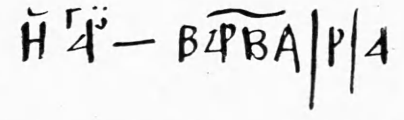

Παρίσταται αὕτη νεᾶνις, φοροῦσα καλύπτραν καθήκουσαν μέχρι ὤμων καὶ διαχεομένην ἐπ' αὐτῶν. Φορεῖ καὶ διάδημα βασιλικόν, ὁ δὲ χιτὼν αὐτῆς ἐρυθρόχρους· φθαρείσης τῆς παραστάσεως δὲν διαγινώσκεται ἡ διάθεσις τῶν χειρῶν τῆς ἁγίας.

Ἄνωθεν τῆς Ἁγίας Βαρβάρας εἰκονίζεται ὁ Ἅγιος Εὐστράτιος, ἀνὴρ καθεστηκώς, μελανόθριξ, ὀξυγένειος φορῶν πολύχρωμον διάκοσμον στολήν. Παρὰ τοῦτον ἡ ἐπιγραφή·

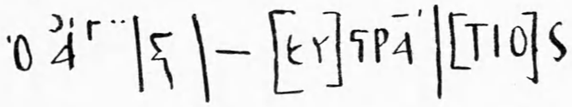

Καὶ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς ὁ ἅγιος οὗτος κρατεῖ διπλοῦν σταυρὸν μετὰ διπλῆς κεραίας, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς εὐλογεῖ.

Ἄνωθεν τοῦ Ἁγίου Εὐστρατίου ἑτέρα παράστασις, παρ' ἣν ἡ ἐπιγραφή·

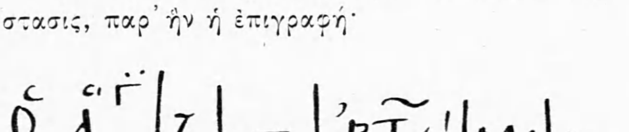

Τούτου τὸ πρόσωπον δυστυχῶς ἐφθαρμένον, ὡς δ' ὅμως διαγινώσκεται — παρ' ὅλην τὴν φθορὰν — νεανικόν. Φορεῖ ὁ ἅγιος στολὴν πολύχρωμον καὶ διάκοσμον· τῇ δεξιᾷ χειρὶ κρατεῖ διπλοῦν σταυρὸν μετὰ διπλῆς κεραίας, τῇ εὐωνύμῳ, ὡς ἔστιν εἰκάσαι — τῆς παραστάσεως φθαρείσης καὶ κατὰ τοῦτο τὸ σημεῖον —, θὰ ηὐλόγει.

Ταῦτα περὶ τῶν ἐν τῷ πίνακι ἁγιολογικῶν παραστάσεων. Ὑπὸ σημείωσιν ὅτι παραβαλλόμεναι αὗται πρὸς τὰς ἁγιολογικὰς παραστάσεις τὰς διατυπουμένας ἐν τῇ καλουμένῃ «Ἑρμηνείᾳ τῶν Ζωγράφων» καὶ ταῖς γνωσταῖς ταύτης πηγαῖς [1] παρέχουσι διαφοράς, ποῦ μὲν ἐπουσιώδεις, ποῦ δὲ σημαντικὰς ὁπωσοῦν. Τοῦ δὲ Ἁγίου Νικολάου τοῦ ἐν Βουνένῃ ἀθλήσαντος — ῥητέον καὶ τοῦτο — μνεία ἁγιολογικῆς παραστάσεως δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως ἐν τῇ «Ἑρμηνείᾳ τῶν Ζωγράφων» καὶ ταῖς γνωσταῖς μέχρι τοῦδε ταύτης πηγαῖς.

Τοιοῦτον τὸ μνημεῖον ἡμῶν. Πρόσθες ὅτι ὑφ' ἑκάστην τῶν περὶ τὴν κεντρικὴν παράστασιν τῆς βρεφοκρατούσης Θεοτόκου καὶ τῆς πρὸ αὐτῆς δεομένης βασιλίσσης Μαρίας Ἀγγελίνης Κομνηνῆς Δουκαίνης Παλαιολογίνης, ὑφ' ἑκάστην λέγω ἁγιολογικὴν παράστασιν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ πίνακος γεγλυμμένη ὀπή τις σχήματος παραλληλογράμμου, βάθους συνήθως ὀκτὼ περίπου χιλιοστομέτρων. Διατί ἆρά γε ἐνεκολάφθησαν αἱ ὀπαὶ αὗται; Ἴσως ἵνα τεθῶσιν ἐν αὐταῖς μικρὰ τεμάχια λειψάνων τῶν ἁγίων ἑκάστου τῶν εἰκονιζομένων ἐν τῷ πίνακι. Ἢ πιθανώτερον, ὡς φαίνεταί μοι, ἐνεκολάφθησαν ἐπὶ τοῦ πίνακος αἱ ὀπαὶ αὗται, ἵνα ἐν αὐταῖς τεθῶσι πολύτιμοι λίθοι, ὑπὸ βεβήλων χειρῶν ἤδη ἀφῃρημένοι. — Πρὸς τελείαν δὲ περιγραφὴν τοῦ μνημείου γνώριζε, ὅτι κατὰ τὴν ἄνω ἕδραν τοῦ παραλληλεπιπέδου τοῦ σχηματίζοντος τὸν πίνακα ἡμῶν ὑπάρχει καθηλωμένος μικρὸς μετάλλινος κρίκος χρησιμεύων πρὸς ἐξάρτησιν τῆς εἰκόνος.

Καὶ τοιοῦτον μὲν καθ' ἑαυτὸ τὸ πολύτιμον μνημεῖον, ὅπερ διέσωσεν ἡμῖν τὴν μορφὴν τῆς βασι-

[1] Ἰδὲ τοὺς διαφόρους βίους τῶν ἁγίων Πελαγιῶν παρὰ ***Migne***, **Patrologia Graeca** τόμ. ΡΙϚ', σελ. 908-20 καὶ ***H. Usener***, **Legenden der heiligen Pelagia. Bonn 1879.**

[1] Πρβ. «Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ — Ἑρμηνεία τῆς Ζωγραφικῆς τέχνης καὶ αἱ κύριαι αὐτῆς ἀνέκδοτοι πηγαί, ἐκδιδομένη μετὰ προλόγου νῦν τὸ πρῶτον πλήρης κατὰ τὸ πρωτότυπον αὐτῆς κείμενον ὑπὸ ***Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως***. Δαπάναις τῆς αὐτοκρατορικῆς Ῥωσικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ἐν Πετρουπόλει τυπογραφεῖον Β. **Kirschbanu 1909**». Σελ. να'+351. Εἰς 8ον. (Ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ βιβλίου ἰδὲ περὶ τῶν προγενεστέρων ἐκδόσεων καὶ μεταφράσεων).

λίσσης Μαρίας Ἀγγελίνης Κομνηνῆς Δουκαίνης Παλαιολογίνης, αὐτῆς ταύτης προφανῶς τῆς ἀφιερωσάσης τὸ ἀφιέρωμα. Ὑπῆρξε δὲ ἡ βασίλισσα αὕτη θυγάτηρ μὲν τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος «Ῥωμαίων καὶ Σερβῶν καὶ παντὸς Ἀλβάνου»[1] Συμεὼν εἴτε Σίμωνος[2] Οὔρεση Παλαιολόγου, τοῦ υἱοῦ τοῦ κράλη τῆς Σερβίας Στεφάνου τοῦ νόθου καὶ Μαρίας Παλαιολογίνης, τῆς θυγατρὸς Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ υἱοῦ Ἀνδρονίκου Α΄ καὶ ἀδελφοῦ Μιχαὴλ Β΄, καὶ Εἰρήνης τῆς θυγατρὸς Νικηφόρου τοῦ Χούμνου[3]· ἀδελφὴ δὲ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου Οὔρεση τοῦ Παλαιολόγου[4], ὅστις διὰ τοῦ θείου καὶ εὐαγγελικοῦ σχήματος μετωνομάσθη Ἰωάσαφ καὶ ἐγένετο πατὴρ τοῦ Μετεώρου μεταξὺ τῶν κτιτόρων αὐτοῦ τιμώμενος[5]. Τὴν Μαρίαν ταύτην, ἣν ἁπλῶς Ἀγγελικὴν καλεῖ τὸ Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ μοναχοῦ καὶ Πρόκλου μοναχοῦ[6], ὁ πατὴρ Συμεὼν ἐλθὼν εἰς συμβάσεις μετὰ τοῦ ἐπιδραμόντος εἰς Θεσσαλίαν Ραδοσλαύου Χλαπένου (Radoslav Chlapen)[7] ἐξέδωκεν εἰς γάμον τῷ Θωμᾷ υἱῷ τοῦ καίσαρος τῆς ἐν Ἑλλάδι Βλαχίας (καὶ τῶν Ἰωαννίνων) Γρηγορίου Πρεαλίμπου (Preliub)[8]. Τὸ γεγονὸς τοῦτο συνέβη ἐν ἔτει 1359[9] ἐν Τρικκάλοις «τοῦ μητροπολίτου Λαρίσσης τὴν μνηστείαν τελέσαντος»[10]. «Τοῦ γάμου δὲ ἤδη ἀπαρτισθέντος — κατὰ τὸ Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν[11] — καί τινας ἡμέρας ὁ Θωμᾶς ἐκεῖσε [= ἐν Τρικκάλοις] προσκαρτερήσας, εἰς τὴν ἐνεγκαμένην ἀπέρχεται πρὸς τῷ αὐτοῦ πατρομητρίῳ Χλαπένῳ συνεπαγόμενος ὕστερον καὶ τὴν ἰδίαν γαμετήν». Κατῴκει δὲ ὁ Θωμᾶς ὁ Preliubovic ἐν Βοδινοῖς τῆς Μακεδονίας, ἔνθεν διὰ πρεσβείας τῶν Ἰωαννιτῶν καὶ τοῦ πενθεροῦ βασιλέως Συμεὼν Οὔρεση, ἀναρρηθεὶς ἡγεμὼν καὶ αὐθέντης τῶν Ἰωαννίνων, μετεπέμφθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην «σὺν τῇ εὐσεβεῖ βασιλίσσῃ Ἀγγελικῇ τῇ Παλαιολόγου τῇ τούτου εὐνέτιδι[12], ἔτους ὑπάρχοντος ͵ϛωοε΄

[1] Οὗτοι εἶναι οἱ τίτλοι τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βασιλέως ἐν χρυσοβούλλῳ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Ζαβλαντίων, τοῦ ἔτους 1366 (πρβ. *Νικ. Ἀ. Βέη*, Σερβικὰ καὶ Βυζαντιακὰ γράμματα Μετεώρου. Ἐν «Βυζαντίδι», τόμ. Β΄ (1910-1911) σελ. 80-84 καὶ δὴ σελ. 84.

Πρβ. καὶ ἐπιγραφὴν τῆς μονῆς Ὑπαπαντῆς τῶν Μετεώρων, ἔνθα ἔχομεν μνείαν τοῦ ***«βασιλέος κῦρ Συμε(ων) του Παλαιολόγου κ(αὶ). (αὐτοκράτορ Ρωμαίων Σέρβεί(ας)· καὶ Ρομανεί(ας) του Οὔρεσι»)*** πρβ. *Νικ. Ἀ. Βέη*, Σύνταγμα ἐπιγραφικῶν μνημείων Μετεώρων. Ἐν «Βυζαντίδι», τόμ. Α΄ (1909), σ. 569. Αὐτόθι, σ. 571-572, περὶ τῶν δαφόρων τίτλων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βασιλέως).

[2] Τό ***Σίμων*** ἀντὶ τοῦ ***Συμεὼν*** κεῖται παρὰ Νικηφόρῳ Γρηγορᾷ (ἔκδοσις Βόννης, τόμ. Γ΄ σ. 557, 8) καὶ Ἰωάννῃ Καντακουζηνῷ (ἔκδοσις Βόννης, τόμ. Γ΄ σ. 314, 14, 20 καὶ σ. 315, 4).

[3] Ἰδὲ τὰ γενεαλογικὰ στέμματα παρὰ *Du Cange*, Familiae Byzantinae, *Buchon*, Recherches et materiaux (Paris 1840. I partie, πίναξ III), *Buchon*, Nouvelles rescherches historiques (τόμ. Α΄. Paris 1843. I partie, πίναξ III καί IV), *Γαβριὴλ Δεστούνη* (Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ μοναχοῦ καὶ Πρόκλου μοναχοῦ . . . Ἐν Πετρουπόλει 1858 — ἐν τέλει προσηρτημένος πίναξ), *Hopf*, Chroniques Gréco Romanes inédites ou peu connues. Ἐν Βερολίνῳ 1873 σ. 530.— Πρβ. καὶ *Ἰ. Ῥωμανοῦ*, Γρατιανὸς Ζώρζης — ἐν τέλει προσηρτημένος γενεαλογικὸς πίναξ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐργασιῶν τοῦ Hopf) κλ.— Τὰ διάφορα ταῦτα γενεαλογικὰ στέμματα, ἀντιφατικὰ ἐν πολλοῖς, δέον νὰναθεωρηθῶσι καὶ συναρμολογηθῶσι, καθ᾽ ἃ ἤδη ἐσημείωσα ἐν «Βυζαντίδι», τόμ. Α΄ (1909) σ. 236ε ἐν ὑποσημ. 1.

[4] Οὕτω: «+ *Ἰωάννης Οὔρεσις ὁ Παλαιολόγος ὁ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ μοναχός*» ὑπογράφεται ἰδίᾳ χειρὶ ἐν πράξει τοῦ ἔτους 1381 τῆς Θεσσαλικῆς μονῆς τῶν Μεγάλων Πυλῶν. — Ἰδὲ *Heuzey Daumet*, Mission archéoligique de Macédoine. Paris 1876, σ. 444, ὑποσημ. 1. — *Γ. Λαμπάκη*, Δελτίον Γ΄ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις 1903, σ. 29 κέ. — Κλ. κλ. κλ.

[5] Περὶ τούτου ἰδὲ διεξοδικῶς *Νικ. Ἀ. Βέη*. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων. Ἐν «Βυζαντίδι», τόμ. Α΄ (1909) σ. 236 κζ΄ κέ.

[6] Πρβ. περὶ τούτου τὰ κατωτέρω λεγόμενα.

[7] Ἰδὲ περὶ τούτου τὰ διαληφθέντα ὑπὸ [*Ἀ. Μουστοξύδου*] «Ἑλληνομνήμων ἢ Σύμμικτα Ἑλληνικὰ» σ. 501.

[8] Ἰδὲ περὶ τῶν διαφόρων παραλλαγῶν τοῦ ονόματος παρὰ *Νικ. Ἀ. Βέη* ἔά. σ. 263.

[9] Παρὰ *Hopf*, Chroniques Gréco-Romanes σ 530 ἐσφαλμένως τὸ γεγονὸς ἀνάγεται εἰς τὸ ἔτος 1367. Ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πηγῶν καὶ δὴ ἐκ τοῦ Ἱστορικοῦ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν (περὶ οὗ γίνεται λόγος ἐν τῇ ἀμέσως κατωτέρω ὑποσημειώσει) ἐξάγεται ὅτι εἰς τὸ ἔτος 1359, ὡς ἀνωτέρω γράφομεν, πρέπει νὰναχθῇ ὁ γάμος τοῦ Θωμᾶ Preliubovic μετὰ τῆς βασιλίσσης ἡμῶν Μαρίας.

[10] Ταῦτα κατὰ τὸ Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ μοναχοῦ καὶ Πρόκλου μοναχοῦ. — Ἰδὲ *Pouqueville*, Voyage dans la Grèce. Ἔκδοσις Α΄, τόμ. Ε΄. Ἐν Παρισίοις 1821, 218. [*Γ. Αἰνιᾶνος*], Ἀθηνᾶ. Ἤτοι Ἀνάλεκτα, γεωγραφικά, φιλολογικά, ἱστορικὰ καὶ περὶ ἐφευρέσεων. Ἐν Ναυπλίῳ 1831, σελ. —. — [*Ἀ. Μουστοξύδου*], Ἑλληνομνήμων σ. 503. — Epirotica ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Βυζαντίδος τῆς Βόννης (1849) σ. 214. — *Archimandrit Porfirii Ouspenskova, Poutechestvije f Meteorskije i Ocoolimpiiskije Monastiri f Thessalii* (= *Ἀρχιμανδρίτου Πορφυρίου Οὐσπένσκη* Ἀποδημία εἰς τὰς μονὰς τῶν Μετεώρων, Ὄσσης καὶ Ὀλύμπου ἐν Θεσσαλίᾳ· ῥωσσιστί, ἐπιμελείᾳ *Π. Α. Σύρκου*). Ἐν Πετρουπόλει 1896, σελ. 424. (— Ὁ Πορφύριος Οὐσπένσκη μόνον τμήματά τινα τοῦ Ἱστορικοῦ δημοσιεύει ἐνταῦθα). — *Γαβριὴλ Δεστούνη* Ἔκδοσις Ἱστορικοῦ Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν (ἰδὲ ἄνω σημ. 9), σ. 9. — Ἐμνημόνευσα ἀνωτέρω πάσας τὰς ἐκδόσεις τοῦ Ἱστορικοῦ Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς σχετικῆς ἀναγραφῆς τοῦ *Krumbacher*, Geschichte der byzantinischen Litteratur² 394 κέ.. (— Πρβ. ἑλληνικὴν μετάφρασιν ὑπὸ *Γ. Σωτηριάδου* ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Μαρασλῆ, τόμ. Β΄ σ. 799 κέ.).

[11] Σελ. 9-10 τῆς ἐκδόσεως *Γαβριὴλ Δεσιούνη* (καθ᾽ ἣν κάτω πάντοτε παραπέμπω).

[12] Ἀντικατέστησα τὴν γραφὴν ταύτην—προτεταμένην ἤδη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρέου Μουστοξύδου (Ἑλληνομνήμων σ. 509) — ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Γαβριὴλ Δεστούνη κειμένου ***εὐμενεστάτη***.

(1367)»[1]. Ἡ ἐν Ἰωαννίνοις ἀρχὴ τοῦ Θωμᾶ Preliudovic ὑπῆρξεν ὕπουλος, δολερά, ὠμή, τυραννική, ὥστε νὰ λεχθῇ περὶ αὐτοῦ «μικρὰ γὰρ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν τὴν τοῦ Θωμᾶ»[2]. Οὐδὲ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας, περὶ ἧς κυρίως ὁ λόγος ἡμῶν, διήγαγεν εἰρηνικῶς, διότι ὁ Μιχαὴλ Ἀψαρᾶς[3], ὁ πεφιλημένος τοῦ Θωμᾶ πρωτοβεστιάριος, ἀνὴρ δόλιος καὶ καταδότης, «μετὰ πάντων ὧν εἶχε κακῶν,— ἵνα καὶ πάλιν μεταχειρισθῶ τὴν φράσιν τοῦ Ἱστορικοῦ Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν — καὶ κατὰ τῆς χρυσῆς τῷ ὄντι Ἀγγελικῆς φημὶ τῆς φυσικῆς κυρίας λόγοις σφαλεροῖς καὶ αἰσχροῖς κατατολμᾷ καὶ ἐμπίπλησι τὰς ἀκοὰς τοῦ Θωμᾶ, ὥς τις σοφὸς προηγόρευσε λέγων «πονηρὸς λόγος καρδίαν ἀνδρὸς ταράσσει», καὶ οὕτως ἀπ' αὐτῆς ἐξέκλινεν ὁ δεσπότης, καὶ εἰς κακίαν καὶ μῖσος πρὸς αὐτὴν παρετράπη, καὶ εἰς ἀρσενοκοιτίας πάθος ἐνέπεσε, καὶ κοιλιόδουλος ἀποκατέστη· τὰ δὲ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν· παρεῖδε γὰρ ὅρια προγόνων ἅγια, καὶ ὅλως εἰς ἀποστασίαν ἐτράπη»[4]. Μετὰ εἰκοσιπενταετῆ περίπου συζυγικὸν βίον μετὰ τοῦ Θωμᾶ Preliubovic ἡ Μαρία Ἀγγελῖνα ἀπηλλάγη τούτου, φονευθέντος παρὰ τῶν ἰδίων σωματοφυλάκων μηνὶ «Δεκεμβρίῳ κγ' ἐπιφωσκούσης τῆς πέμπτης, ὥρᾳ ε' τῆς νυκτός» τοῦ ἔτους ͵ϛωϟγ' (=1384)[5]. Κατά τινα μάλιστα παράδοσιν αὐτὴ αὔτη ἡ Μαρία Ἀγγελῖνα ὑπῆρξε συζυγοκτόνος κοινῇ μετὰ τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς Ἰζαοῦ (=Esau, Isau, Ἠσαῦ, Ἰζαούλου παρὰ Χαλκοκονδύλῃ)[4] Buondelmonti, ὃν ἔλαβε δεύτερον σύζυγον. Ἡ παράδοσις αὕτη κεῖται παρὰ Χαλκοκονδύλῃ, εἰς ὃν παρέχομεν ἀμέσως τὸν λόγον.

«Ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς Αἰτωλίας οὖσα τὸ πρότερον Θωμᾶ τοῦ Πριαλούπων Τριβαλλοῦ, περιῆλθεν ἐς τοῦτον δὴ τὸν Ἰζάουλον τρόπῳ τοιῷδε. Ὡς συνεπελάβετο ὁ Πριάλουπας τῷ τε Σπάτᾳ καὶ τοῖς Ἀλβανοῖς ἐς τὸν πρὸς Ἰταλοὺς πόλεμον, πολιορκοῦντας Ἄρτην μητρόπολιν τῆς Ἀκαρνανίας χώρας, ἑάλωσαν δὴ ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἄλλοι τε πολλοὶ τῶν παρὰ σφίσιν εὐδοκιμούντων τῷ γένει καὶ δὴ καὶ Ἰζάουλος, εἷς τῶν ἀρίστων λεγόμενος γενέσθαι τοῦ Παρθενόπης βασιλέως νεανίας, τὸ μὲν εἶδος οὐκ ἀηδής, ἐπιεικὴς δὲ τὸν τρόπον καὶ ἡσύχιος. Τοῦτον σὺν πολλοῖς ἄλλοις ἀγόμενος ὁ Πριάλουπας εἰς τὰ οἰκεῖα ὡς ἀνδράποδά τε περιεῖπε καὶ εἶχεν ἐν φυλακῇ. Ἐς τὰ βασίλεια διατρίβων κατεῖχεν ὡς χρημάτων ἐς τοὺς προσήκοντας ἐσαῦθις ἀποδιδόμενος, ἣν αἰτοῖντο αὐτούς. Ἡ δὲ γυνὴ τούτου ὡς ἑώρα τὸν νεανίαν, ἠράσθη τε αὐτοῦ· ἦν γὰρ καὶ ἐς ἄλλους πρότερον φοιτῶσα [εἰς] ἄνδρας καὶ ἀκόλαστος[7]. Συγγινομένη τοίνυν τῷ νεανίᾳ, καὶ ἐπιμαινομένη αὐτῷ ἐς τὸν ἔρωτα, συντίθεται αὐτῷ ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ ἐπιβουλήν. Καὶ ἐξηγουμένης τῆς γυναικὸς ἐς τὴν κοίτην, ὡς ἀνεπαύετο Πριάλουπας ὁ ἡγεμών, ἀνεῖλέ τε αὐτὸν ἅμα σὺν τῇ γυναικί. Καὶ ἅμα συγκατίσχει τὴν ἡγεμονίαν αὐτῷ»[8]. Πλὴν — καθ' ἃ παρετήρησεν ἤδη ὁ Μουστοξύδης[9] — «ὁ Ἰζαοῦ φαίνεται ὅτι ἀπεδήμει τῶν Ἰωαννίνων καὶ δὲν ἠδύνατο ἐπομένως οὔτ' ἐργάτης τοῦ φόνου οὔτε συνεργάτης νὰ γίνῃ. Εἰ δέ τις θέλει νὰ ἐξιχνεύσῃ καὶ αὐτὰ τοῦ ἀνθρώπου τὰ πονηρὰ βουλεύματα ἵνα συμβιβάσῃ τὰς δύο διηγήσεις, δύναται μὲν νὰ δεχθῇ ὅτι ὁ Ἰζαοῦ ᾐχμαλωτίσθη ὑπὸ Θωμᾶ κατὰ τὴν μάχην, περὶ ἧς ἐγένετο λόγος . . . ὅτι δὲ μετὰ

[1] Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν σ. 11.

[2] Αὐτόθι σ. 13· ἡ αὐτή που φράσις ἐπαναλαμβάνεναι σχεδὸν ἀπαράλλακτος καὶ ἐν σ. 15, 21, 22.

[3] Ἐκ τοῦ οἴκου Ἀψαρᾶ τῶν Ἰωαννίνων ὁρμῶνται οἱ κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα κτίτορες τῆς μονῆς Βαρλαὰμ τῶν Μετεώρων αὐτάδελφοι Νεκτάριος καὶ Θεοφάνης.

[4] Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν σ. 18.

[5] Αὐτόθι σ. 27. Πολλοὶ ἀνάγουσι τὸ τέλος τοῦ Θωμᾶ Preliubovic εἰς τὸ ἔτος 1385. Πλὴν ἐκ τοῦ Ἱστορικοῦ Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν ἐξάγεται, ὅτι ἡ δολοφονία τοῦ Θωμᾶ ἀνακτέα εἰς τὸ ἔτος 1384, ὡς ὀρθῶς ἀνάγει ὁ ***Ἰωάννης Ῥωμανός***, Περὶ τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου. Ἐν Κερκύρᾳ 1895, σ. 161. Διορθωτέαι δὲ καὶ αἱ ὑπ' ἐμοῦ ἀναγραφεῖσαι σχετικαὶ χρονολογίαι ἐν «Βυζαντίδι» τόμ. Α' (1909) σ. 236α στίχ. 13 ἀντὶ 1385 γράφε 1384· σ. 236β στίχ. 14 ἀντὶ 1386 γράφε πάλιν 1385· σ. 236κθ στίχ. 12 ἀντὶ 1385 γρ. 1384 καὶ στίχ. 15 ἀντὶ 1386 γρ. 1385. (Πρβ. καὶ τὰ γεγραμμένα μοι σχετικῶς πρὸς ταῦτα ἐν τῇ «Βυζαντίδι» τόμ. Β' 1910-1911 σελ. 260).

[6] Ἔκδοσις Βόννης. 211. — Περὶ τῶν διαφόρων παραλλαγῶν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰζαοῦ Buondelmonti ἰδὲ ***Κ. Σάθα***, Ἑλληνικὰ Ἀνέκδοτα, τόμ. Α'. Ἀθήνησι 1867, σ. νϛ' ἐν ὑποσημ.— Καθ' ὅλου περὶ αὐτοῦ ἰδὲ τὰ σημειωθέντα ὑπὸ ***Ἀ. Μουστοξύδου***, Ἑλληνομνήμων, σ. 536 κέ., 541 κέ.— Περὶ τοῦ Ἰζαοῦ τούτου παρέχουσιν εἰδήσεις καὶ τὰ οἰκογενειακὰ γράμματα τῆς Κεφαλληνιακῆς οἰκογενείας Τυπάλδου.

[7] Ταῦτα εἶναι τελείως ἀντιφατικὰ πρὸς τὰ κείμενα ἐν τῷ Ἱστορικῷ Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν, οἵτινες τὴν βασίλισσαν Μαρίαν Ἀγγελίναν καλοῦσιν ***εὐσεβῆ*** (σ. 11, 29), ***χρυσῆν τῷ ὄντι*** (σ. 18, 28), ***ἀγαθὴν*** (σ. 28), ***ἀγαθὴν τῷ ὄντι γε κυρίαν εὐσεβεστάτην βασίλισσαν*** (σ. 33), κλ.

[8] Χαλκοκονδύλης. Ἔκδοσις Βόννης, σ. 211, 16-212, 11. Τὰ τοῦ Χαλκοκονδύλου παρέλαβε καὶ ὁ Orbini (Il Regno degli Slavi. Ἐν Πεσάρῳ 1600, βιβλ. η' σ. 270 καὶ 271) γενόμενος ἐν μέρει θῦμα παρερμηνείας τοῦ σχετικοῦ κειμένου καθ' ἃ ἤδη ὑπέδειξεν ὁ ***Ἀ. Μουστοξύδης***, Ἑλληνομνήμων σ. 536 κέ. ἐν ὑποσημ. 100.

[9] Ἑλληνομνήμων σ. 537 κέ. ἐν ὑποσημειώσει.

τὴν ἐλευθέρωσιν αὐτοῦ ἡ Ἀγγελική, διασῴζουσα ἔτι τὸν ἀθέμιτον ἔρωτα καὶ ἅμα εἰς τὰς μετ᾽ ἄλλων δυναστῶν συγγενείας ἀποβλέπουσα, ἀπετόλμησε τελευταῖον ἐκ συνθήματος πρὸς τὸν ἐραστήν, καὶ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου καὶ τὸν νέον αὐτῆς γάμον». Ὁπωσδήποτε εὐθὺς μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Θωμᾶ Preliubovic οἱ Ἰωαννῖται συναθροισθέντες ἐν τῇ ἁγίᾳ αὐτῶν μητροπόλει ὁμοφώνως ἀνηγόρευσαν δέσποιναν τὴν Μαρίαν Ἀγγελίναν [1]. Αὕτη δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν Ἰωαννιτῶν ἐντίμως τὸν Θωμᾶν θάψασα μετακαλεῖ σύμβουλον καὶ συνέριθον τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς *βασιλέα Ἰωάσαφ*, πιθανώτατα ἐν Μετεώρῳ τότε διατρίβοντα [2]. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀλβανοί, ἡγουμένου τοῦ Σπάτα, ἐπολιόρκησαν τὰ Ἰωάννινα, ἡ βασίλισσα Μαρία ἐν κοινῇ συνόδῳ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ βασιλέως Ἰωάσαφ καὶ τῶν ἐγκρίτων ἀρχόντων τὸν προμνημονευθέντα ἐκ τοῦ οἴκου **Buondelmonti** Φλωρεντῖνον «ἀδελφὸν τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ δουκέσσης, τὸν Ἰζαοῦ, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Κεφαλληνίᾳ, αὐθέντην καὶ μνήστορα εἰς τὴν βασίλισσαν προσκαλοῦσιν» [3]. Πράγματι δὲ τῇ λα´ ἰανουαρίου τοῦ 1385 ὁ Ἰζαοῦ ἐλθὼν εἰς Ἰωάννινα ἐγένετο δεκτὸς ***ὑπτίαις ὅλαις χερσὶν*** ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ δεσπότης παρὰ τούτων ἐπευφημηθεὶς στέφεται μετ᾽ οὐ πολὺ σύζυγος τῆς βασιλίσσης Μαρίας ἐν μέσῳ γενικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων [4].

Κατὰ μάϊον τοῦ ἔτους ͵ϛωϞδ´ [=1386] ἔχομεν ἀπολελυμένον ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Μαρίας ***ἐκδοτήριον καὶ ἐξισαστικὸν καὶ ἀποδεικτικὸν ἔγγραφον*** (ἐναποκείμενον τανῦν ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς μονῆς Μετεώρου ὑπ᾽ ἀριθ. ἡμετέρας κατατάξεως 5) πρὸς τὸν «γλυκύτατον» αὐτῆς «αὐθέντην καὶ γνήσιον ἀδελφὸν» κῦρ Ἰωάννην τὸν Δούκα, τὸν διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθέντα Ἰωάσαφ μοναχόν, καὶ πρὸς τοὺς εὑρισκομένους ἱερομονάχους καὶ μοναχούς, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῷ Μετεώρῳ» [5].

[1] Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν σ. 27 κέ..

[2] Πρβ. ***Νικ. Ἀ. Βέην*** «Βυζαντίς» τόμ. Α´ (1909) σ. 236 κθ´ κέ..

[3] Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν σ. 28 κέ..

[4] Αὐτόθι σ. 29.

[5] Ἰδὲ τὸ γράμμα τοῦτο ἐκδεδομένον πλήρως κατὰ πιστὸν ἀντίγραφον καὶ μετὰ πανομοιοτύπου ὑπὸ ***Νικ. Ἀ. Βέη***, Σερβικὰ καὶ Βυζαντιακὰ γράμματα Μετεώρου Ἐν «Βυζαντίδι», τόμ. Β´, (1910-11) σ. 20-23, ἰδὲ καὶ πίνακα Γ´. — Ἐσφαλμένη καὶ μετὰ παραλείψεων ἔκδοσις τοῦ αὐτοῦ γράμματος ὑπὸ ***Πορφυρίου Οὐσπένσκη***, ἔ. ἄ. 464-5 (καὶ ἐν ῥωσσικῇ μεταφράσει σ. 151-2).

Διὰ τοῦ γράμματος τούτου, ἐν ᾧ ἐρυθρῷ μέλανι ἰδιοχείρως ὑποσημειοῦται ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἡμῶν: ***Μαρία βασίλισα Ἀγγελίνα Δούκενα ἡ Παλαιολογίνα*** [1], βεβαιοῖ αὕτη ὅτι παρέλαβε σῶα καὶ ἀνελλιπῆ μετὰ τοῦ ἰδίου αὐτῆς συζύγου τοῦ ὑψηλοτάτου δεσπότου Ἰζαοῦ «μερικὰ πράγματα», ἅτινα χάριν παρακαταθήκης ἀνέθηκεν εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως Ἰωάσαφ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου αὐτῆς ἀνδρός, τοῦ Θωμᾶ Preliubovic. Ἐν τῷ αὐτῷ γράμματι γίνεται μνεία καί τινων «ἱερῶν σκεδῶν ... ἐκκλησιαστικῶν», ὧν τὴν ἀπόλυτον ἰδιοκτησίαν παρέχει ἡ βασίλισσα Μαρία εἰς τὸν αὐτάδελφον βασιλέα Ἰωάσαφ τοῦ Μετεώρου. Πλὴν μνεία μεγάλων καὶ οὐσιωδῶν εὐεργεσιῶν πρὸς τὸ Μετέωρον τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος βασιλίσσης γίνεται ἐν τῷ γνωστῷ κειμένῳ, ὅπερ ἔχει τίτλον «Σύγγραμμα ἱστορικόν, ὡς ἐν συνόψει συντεθέν, δηλοῦν περὶ τῆς σκήτεως ὅτι τέ ἐστι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Δουπιάνου καὶ Σταγῶν καὶ πῶς σήμερον λέγεται τοῦ Μετεώρου» [2]. Ἐν αὐτῷ ἀναγινώσκομεν τάδε κατὰ λέξιν:

«Ἐν ὑστέροις γοῦν ἦλθεν [εἰς Μετέωρον] ὁ κυρὸς Ἰωάσαφ ὁ Παλαιολόγος ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐκ τῆς ἑαυτοῦ φυγῆς καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ κυρᾶς Ἀγγελίνης καὶ δεσποίνης τῶν Ἰωαννίνων βοήθειαν καὶ ηὔξησε τὸν ναὸν τοῦ Πλατέος λίθου ἤγουν τοῦ Μετεώρου, καθὼς ὑπάρχει καὶ φαίνεται. Καὶ ἄλλα τινὰ σκεύη ἡ Ἀγγελίνα ἐδωρήσατο αὐτῷ ἐκ τοῦ μοναστηρίου τῶν Ἰωαν-

[1] Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ πίνακος ἡμῶν, ἰδὲ ἄνω σ. 178, φέρει ἡ βασίλισσα ἡμῶν **Μαρία** καὶ τὸ ἐπώνυμον ***Κομνηνή***. Ἐν τῷ Ἱστορικῷ Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν καλεῖται εἴτε ἁπλῶς ***Ἀγγελικὴ*** (σ 18-29), εἴτε ***Ἀγγελικὴ ἡ Παλαιολόγου*** (σ. 11), εἴτε ***Ἀγγελικὴ Δούκαινα ἡ Παλαιολογῖνα*** (σ. 33). Ἐν τῷ Ἱστορικῷ περὶ τῆς σκήτεως Σταγῶν (ἰδὲ κάτω) καλεῖται ***Ἀγγελῖνα***. Παρὰ Χαλκοκονδύλῃ (ἔκδοσις Βόννης σ. 211 κ.ἑ) εἶναι τελείως ἀνώνυμος. Παρὰ ***Du Cange*** ἔ. ἄ. σελ. 346 καλεῖται **Angelina**.

[2] Ἐξεδόθη τοῦτο κατ᾽ ἐπανάληψιν ὑπὸ ***L Heuzey*** καὶ δὴ ἐν τῇ **Revue Archéologique** τόμ. Θ´ τῆς νέας σειρᾶς (1864) σ. 153-169 ἐν γαλλικῇ μόνον μεταφράσει μετ᾽ εἰσαγωγῆς· ἐν **Annuaire de l'Association pour l'encouragement des Etudes Grecques· 9e année (1875)** ἐν Παρισίοις 1875, σ. 232-251· ἐν ***L. Heuzey-H. Daumet***, **Mission archéologique de Macédoine** σ. 440 452 (αἱ δύο τελευταῖαι ἐκδόσεις μετ᾽ εἰσαγωγῆς, ὑπομνημάτων καὶ γαλλικῆς μεταφράσεως). **Ἐπίσης** ἐξεδόθη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κείμενον καὶ ὑπὸ τοῦ ***Πορφυρίου Οὐσπένσκη*** ἔ. ἄ. σ. 408-413 (καὶ ἐν ῥωσσικῇ μεταφράσει σελ. 414-419) καὶ ὑπὸ ***Ν. Γιαννοπούλου*** ἐν «Νεολόγου [Κωνσταντινουπόλεως] Ἑβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει», τόμ. Α´ (1892) σ. 540-542. (Πρβ. ***Νικ. Ἀ. Βέη*** ἐν «Βυζαντίδι» τόμ. Α´ 1909, 196 κέ., 199, 208 κέ.).

Ἐτυπ. 3.2.12.

νίνων καὶ ἐκ τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς κυροῦ Θωμᾶ τοῦ δεσπότου, οὐ μὴν ἀλλὰ δὴ καὶ πρόβατα καὶ βουβάλια...»[1]. Μεταξὺ τῶν ἀφιερωμάτων τούτων τακτέος ἴσως καὶ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος πολύμορφος πίναξ.

Μετὰ τοῦ Ἰζαοῦ Buondelmonti, τοῦ δευτέρου αὐτῆς συζύγου, ἡ βασίλισσα Μαρία Ἀγγελῖνα συνέζησε δέκα, παρά τι, ἔτη, ἀποθανοῦσα τῇ 28 δεκεμβρίου τοῦ 1394. Τὸ Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν ὡς ἑξῆς ἀφηγεῖται τὰ κατὰ τὸν θάνατον ταύτης: «Ἐν ἔτει δὲ ͵ϛϡγ΄, ἰνδικτιῶνος γ΄ μηνὶ Δεκεμβρίῳ τῇ κη΄ (ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1394)[2], ἡ ἀγαθὴ τῷ ὄντι γε κυρία εὐσεβεστάτη βασίλισσα Ἀγγελικὴ Δούκαινα ἡ Παλαιολογῖνα τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν τῆς ἐπιγείου ἀντήλλαξε, καὶ ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει θερμοῖς δακρύοις ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο. Ἡ μέν τοι πόλις τῶν Ἰωαννίνων, ὡς ἐπὶ κοινῇ τινι τρέχουσα συμφορᾷ, οὐκ εἶχε πράως τῆς φυσικῆς κυρίας αὐτῶν τὴν στέρησιν ἐνεγκεῖν, ἀλλ' ἀθυμίᾳ συνείχετο, καὶ θρήνοις πολλοῖς καὶ γοεροῖς ἐκόπτετο, καὶ ὠδύρετο, καὶ συναποθέσθαι πάντες τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς τῇ ἀγαθῇ κυρίᾳ προῃροῦντο. Τίς ἂν δυνηθείη εἰπεῖν τοὺς κρότους τῆς πόλεως τοὺς τότε, τοὺς πρὸς Θεὸν ἐπικηδείους ὕμνους, τὰς λαμπάδας, τὰς ψαλμῳδίας, τὰς πρὸς ἀλλήλους συμπλοκὰς καὶ θρήνους παμπληθεὶ κοπτομένων, κλαιόντων ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, πρεσβυτέρων καὶ νέων, νηπίων καὶ γερόντων, πλουσίων καὶ πενήτων! Θάψαντες οὖν αὐτὴν ἐντίμως, καὶ παννυχίως προσμείναντες, καὶ πολλὰ δάκρυα καταχέαντες, μόλις ποτὲ πείθονται τοῦ τάφου ἀποστῆναι»[3]. Μεθ' ὃ ἐπάγεται τὸ Ἱστορικὸν καὶ περὶ τοῦ Ἰζαοῦ: «Πολλὰ δὲ θρηνήσας καὶ πενθήσας ὁ ταύτης σύνευνος Ἰζαοῦ, καὶ ἐκτελέσας τὰς πενθίμους ἡμέρας ἀξίως, μετὰ χρόνου ἑνὸς παραδρομὴν ἠναγκάζετο παρὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὰ πρὸς σύστασιν καὶ εἰρήνην τοῦ τόπου, καὶ μνηστεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Σπάτα, Εἰρήνην καλουμένην· καὶ ἦν αὕτη γυνὴ ἀνδρεία, φρονήματι καὶ κάλλει εὐπρεπής, καὶ ἀρετὴν περιβεβλημένη. Τοῦ γάμου . . . ἐκτελεσθέντος, μηνὶ ἰανουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος δ΄, ἔτους ͵ϛϡδ΄ (ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1396) . . .»[4].

Τοιαύτη κατὰ τὰς πηγὰς ἡ βασίλισσα Μαρία Ἀγγελῖνα Κομνηνὴ Δούκαινα Παλαιολογῖνα, ἧς τὴν μορφὴν διέσωσεν ὁ πολύτιμος πίναξ τοῦ Μετεώρου[5]. Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν περὶ αὐτῆς εἰδήσεων εἰρήσθω ὅτι ἐκ τοῦ πρώτου αὐτῆς γάμου, μετὰ τοῦ Θωμᾶ Preliubovic, ἔσχεν αὕτη κόρην τὴν Εἰρήνην, σύζυγον τοῦ Ἰωάννου Λιώσα (υἱοῦ τοῦ χωροδεσπότου Πέτρου Λιώσα), θανοῦσαν ἐκ λοιμοῦ τῷ ͵ϛωπγ΄ (=1374/5)[6].

Ἐν τέλει σημειωθήτω ὅτι ἡ ἐν σελ. 177 εἰκὼν τοῦ μνημείου ἐγένετο κατὰ φωτογραφίαν πρὸς χάριν μου παρασκευασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διδάκτορος τῆς φιλολογίας καὶ ἑταίρου τῆς ἐν Ἀθήναις Γερμανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς κ. Gerhart Rodenwaldt. Δυστυχῶς λόγῳ τῆς καταστάσεως τοῦ μνημείου καὶ τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς τοῦτο ἐφωτογραφήθη — τῶν μοναχῶν μὴ ἐπιτρεπόντων τὴν εἰς φωτεινὸν μέρος ἔξοδον αὐτοῦ — διὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ ἡ παρ' ἡμῶν παρεχομένη ἀπεικόνισις τοῦ μνημείου εἶνε ἀμυδρά. Ἐν τούτοις ἔχω δι' ἐλπίδος ὅτι ἐν τῷ ὑπεσχημένῳ ὑπ' ἐμοῦ καὶ τῆς Βυζαντιολογικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν λευκώματι τῶν καλλιτεχνικῶν μνημείων Μετεώρων[7] θὰ δυνηθῶ νὰ παράσχω ἔγχρωμον ἀπείκασμα τοῦ τόσον ἐν διαφέροντος πίνακος.

Ἐν Μετεώρῳ, τῇ 18η ὀκτωβρίου 1909.
Ἐν Ἀθήναις, τῇ 7η φεβρουαρίου 1911.

Νικ. Ἀ. Βέης.

[1] *Πορφύριος Οὐσπένσκη* ἔ. ἄ., σ. 410 κέ..

[2] Αἱ ἐκδόσεις τοῦ Ἱστορικοῦ π. χ. ὑπὸ *Ἀ. Μουστοξύδου* (Ἑλληνομνήμων, σ. 553) καὶ *Γ. Δεστούνη*, σ. 33 ἔχουσι: 1395, ἀνθ' οὗ ἄνω ἀντικατέστησα τὸ ὀρθόν: 1394.

[3] Σελ. 33-4. — Οἱ μοναχοὶ Κομνηνὸς καὶ Πρόκλος ἐλέγχονται συμπαθῶς διακείμενοι τῇ βασιλίσσῃ Μαρίᾳ ἀμειβόμενοι βεβαίως τῷ προφανεῖ φιλοθρήσκῳ πνεύματι τῆς γυναικός. Εἰς τὴν εὐνοϊκὴν δὲ διάθεσιν τῶν συνταξάντων τὸ Ἱστορικὸν πρὸς τὴν βασίλισσαν Μαρίαν πρέπει νὰ ἀποδοθῇ καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν παράλειψις τῶν λεγομένων περὶ τῆς συμμετοχῆς ταύτης εἰς τὴν δολοφονίαν τοῦ Θωμᾶ Preliubobic (πρβ. καὶ *Ἀ. Μουστοξύδου* Ἑλληνομνήμων, σ. 537 ἐν ὑποσημειώσει).

[4] Σελ. 34.

[5] Περὶ τῆς βασιλίσσης Μαρίας Ἀγγελίνας ἰδὲ καὶ τὰ διαληφθέντα ὑπὸ *Π. Ἀ[ραβαντινοῦ] Ἠ[πειρώτου]* Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου. Τόμ. Α΄. Ἐν Ἀθήναις 1856 σ. 136, 137, 148 κέ.. — *Κ. Hopf*, Geschichte Griechenlands seit dem Absterben des antiken Lebens bis zur Gegenwart. Τόμ. ΠϚ΄, σ. 39. — *Ι. Ῥωμανοῦ*, Περὶ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου.

[6] Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν σ. 16, 18. — Πρβ. *Hopf*, Chroniques Gréco-romanes σ. 530. κλ. κλ..

[7] Ἰδὲ «Βυζαντὶς» τόμ. Α΄ (1909) σ. 559, 592 καὶ τόμ. Β΄ (1910-11) σελ. 7. — *Νικ. Ἀ. Βέη*, Ἔκθεσις παλαιογραφικῶν καὶ τεχνικῶν ἐρευνῶν ἐν ταῖς μοναῖς τῶν Μετεώρων κατὰ τὰ ἔτη 1908 καὶ 1909 σελ. 60.

Καλυδωνίου κάπρου θήρα ἐν ἀναγλύφῳ Πρεβέζης

ὑπὸ

Φριδερίκου Βερσάκη.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου 1911 ἐπιστρέφων ἐξ Ἄρτης ἀπεβιβάσθην εἰς Πρέβεζαν πρὸς ἐξέτασιν ἐπιτυμβίου στήλης κομισθείσης ἐκεῖ ἐκ Ζαβέρδας ὑπὸ ἀρχαιοκαπήλων, ἥτις καὶ δημοσιεύεται μετὰ τὴν παροῦσαν πραγματείαν. Παρὰ τὴν στήλην ταύτην ἐφυλάσσετο ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ διοικητηρίου Πρεβέζης καὶ τὸ κάτω ἀπεικονιζόμενον ἀνάγλυφον. Τῇ μεσολαβήσει τοῦ τότε διευθύνοντος τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἡμέτερον Προξενεῖον κ. Ζήση Χατζηβασιλείου ἐπετράπη μοι εὐγενῶς ὑπὸ τοῦ Μουτεσαρίφη Χιλμῆ βέη ἡ μελέτη τῶν ἀναγλύφων τούτων καὶ ἡ λῆψις δύο φωτογραφιῶν. Ὀφείλω δὲ καὶ δημοσίᾳ νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὸν φιλόπατριν καὶ φιλάρχαιον κ. Χατζηβασιλείου διὰ τὴν παρασχεθεῖσάν μοι συνδρομὴν πρὸς μελέτην τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀναγλύφου.

Τὸ ἀνάγλυφον εὑρέθη, ὥς μοι διηγήθησαν, πρὸ 4 περίπου ἐτῶν ἐν τῇ περὶ τὴν ὥραν ἐκ Πρεβέζης ἀπεχούσῃ ἀρχαίᾳ Νικοπόλει· μετηνέχθη δ᾽ ἔκτοτε εἰς τὸ διοικητήριον τῆς πόλεως καὶ ἐτοποθετήθη ἔξωθεν αὐτοῦ ἐκτεθειμένον εἰς τὴν ἐπήρειαν τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ εἰς τοὺς βανδαλισμοὺς ἀμαθῶν στρατιωτῶν, χαρασσόντων διὰ μολυβδοκονδύλου διάφορα σημεῖα ἐπὶ τῶν προσώπων. Ἕνεκα δὲ τῆς παραστάσεως τοῦ ὑός, ζῴου βεβήλου παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς, δὲν ἠδύνατο τὸ ἀνάγλυφον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ διοικητήριον. Τότε μόνον μετηνέχθη εἰς τὸ προαύλιον, ὅτε ἀρχαιοκάπηλός τις προσενεγκὼν μέγα χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἀγορὰν αὐτοῦ διήγειρε τὰς ὑπονοίας τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν περὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀξίας.

Πειρίθους. Ἱππόθους. Ἀμφιάραος. Κάστωρ. Ἔποχος. Ἀγκαῖος. Ἀταλάντη. Μελέαγρος. Θησεύς. Ἄρτεμις.

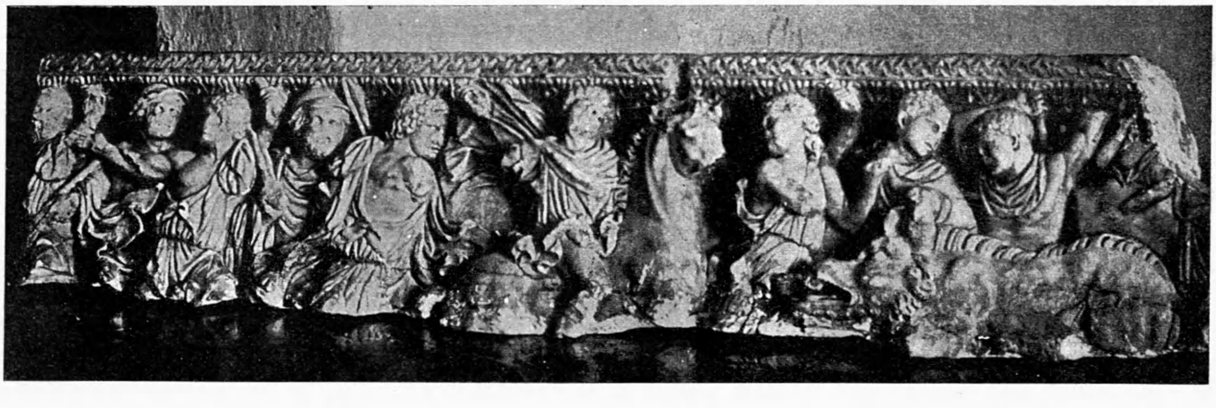

Τὸ ἀνάγλυφον ἔχει ὕψ. σωζ. 0·47, πλ. 2·05 καὶ πάχ. 0·14 περίπου· τὸ δὲ ἄνω κράσπεδον κοσμεῖται ὑπὸ ἐγγεγλυμμένου πλέγματος καὶ κάτωθεν τούτου ὑπὸ ἑνὸς λεσβίου καὶ ἑνὸς ἰωνικοῦ κυματίου εἰς δύο ὑπερκειμένας σειράς. Εἰκονίζονται δὲ ἐπ᾽ αὐτοῦ ἐννέα μορφαὶ θηρεύουσαι τὸν ἐν δεξιᾷ τοῦ ἀναγλύφου εὑρισκόμενον κάπρον· ἐκ τούτων ἡ τὸ κέντρον κατέχουσα παρίσταται ἔφιππος. Παρὰ τὸ δεξιὸν ἄκρον διακρίνεται καὶ δεκάτη μορφὴ γυναικὸς καθημένης ὄπισθεν βράχου καὶ παρακολουθούσης, ὡς φαίνεται, τὴν ἐξέλιξιν τῆς θήρας. Αἱ πρῶται ἐννέα μορφαὶ χωρίζονται εἰς δύο συμπλέγματα,

ὧν τὸ μὲν σύγκειται ἐκ τριῶν, τὸ δὲ ἐκ μορφῶν ἕξ. Ἡ πρώτη μορφὴ τοῦ μικροτέρου συμπλέγματος εἶναι γυναικός, αἱ δὲ λοιπαὶ δύο ἀνδρῶν. Αἱ μορφαὶ αὗται συμπλέκονται ἤδη πρὸς τὸν κάπρον, ἐν ᾧ αἱ λοιπαὶ ἕξ, πλὴν τῆς πληγείσης πρώτης, βαίνουσι πρὸς τὴν πάλην, ἡγουμένης τῆς ἐφίππου. Ἔχοντες ὑπ᾽ ὄψει τὴν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν αὐστηρὰν τήρησιν τῆς συμμετρίας πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ ἑτέρας ἓξ μορφάς, βαινούσας ἀντιθέτως πρὸς τὴν μάχην καὶ ἀνταποκρινομένας πρὸς τὰς πρώτας, λαξευθείσας δὲ ἐπὶ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς τῆς σαρκοφάγου, ἧς τὴν μίαν πλευρὰν παριστᾷ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πλάξ. Παρατηροῦντες τὴν διάθεσιν τῶν μορφῶν καὶ τὴν τεχνοτροπίαν διακρίνομεν τὴν σκοπάδειον σχολήν, ἐξ ἧς προέρχεται δι᾽ ἀντιγραφῆς τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο, ἔργον τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ἓν τῶν διασημοτέρων ἔργων τοῦ Σκόπα ἦσαν τὰ ἐναιέτια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας ἐν Τεγέᾳ· ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀετώματι παρίστατο, ὡς γνωστόν, ἡ θήρα τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ὥστε, ἀφοῦ τὸ ἀνάγλυφον ἀποδίδει τὸ πλεῖστον ἀκριβῶς, ὡς θέλομεν ἴδει, τὴν σκοπάδειον τεχνοτροπίαν, προκύπτει κατὰ λογικὴν συνέπειαν ὅτι ὁ ἀντιγραφεὺς εἶχεν ὑπ᾽ ὄψει τὴν εἰρημένην παράστασιν τοῦ ναοῦ τῆς Τεγέας. Ὁσασδήποτε δὲ μεταβολὰς καὶ ἂν ἐπήνεγκεν ὁ ἀντιγραφεύς, δὲν δύναται τὸ ἀνάγλυφον πολὺ νὰ ἀπέχῃ τοῦ πρωτοτύπου. Ἕκαστος κρίνει λοιπὸν εὐκόλως πόσην σπουδαιότητα κέκτηται τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς συνθέσεως τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος τοῦ ναοῦ.

Τὰ ἐναιέτια τούτου περιέγραψεν ὁ Παυσανίας, ἡ δὲ περιγραφὴ αὕτη μὴ ἐννοηθεῖσα καλῶς ὑπὸ πάντων διήγειρε πολλὰς ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀκριβείας αὐτῆς· ἐκ τούτου διάφοροι προὐτάθησαν ἑρμηνεῖαι καὶ συμπληρώσεις τῶν ἐναετίων [1]. Εἶναι ὅμως ἡ περιγραφὴ αὕτη ἀκριβεστάτη, ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν διαφόρων μορφῶν, πιστοποιεῖται δὲ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἀναγλύφου. Ὁ Παυσανίας (Η´ 45,6) λέγει· «*τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀετοῖς, ἔστιν ἔμπροσθεν ἡ θήρα τοῦ ὑὸς τοῦ Καλυδωνίου· πεποιημένου δὲ κατὰ μέσον μάλιστα τοῦ ὑὸς τῇ μὲν ἐστιν Ἀταλάντη καὶ Μελέαγρος καὶ Θησεὺς Τελαμών τε καὶ Πηλεὺς καὶ Πολυδεύκης καὶ Ἰόλαος, ὃς τὰ πλεῖστα Ἡρακλεῖ συνέκαμνε τῶν ἔργων, καὶ Θεστίου παῖδες, ἀδελφοὶ δὲ Ἀλθαίας, Πρόθους καὶ Κομήτης· κατὰ δὲ τοῦ ὑὸς τὰ ἕτερα Ἀγκαῖον ἔχοντα ἤδη τραύματα καὶ ἀφέντα τὸν πέλεκυν ἀνέχων ἐστὶν Ἔποχος, παρὰ δὲ αὐτὸν Κάστωρ καὶ Ἀμφιάραος Οἰκλέους, ἐπὶ δὲ αὐτοῖς Ἱππόθους ὁ Κερκυόνος τοῦ Ἀγαμήδους τοῦ Στυμφήλου· τελευταῖος δέ ἐστιν εἰργασμένος Πειρίθους*».

Ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης ἐξάγεται ὅτι ὑπῆρχον ἐν τῷ ἀετώματι τρία διακεκριμένα συμπλέγματα· τὸ μὲν ἀπετελεῖτο ἐκ τῆς Ἀταλάντης, τοῦ Μελεάγρου καὶ τοῦ Θησέως, τὸ δὲ ἐκ τοῦ Τελαμῶνος, τοῦ Πηλέως, τοῦ Πολυδεύκους, τοῦ Ἰολάου, τοῦ Πρόθου καὶ τοῦ Κομήτου. Ἐν τῷ ἀντιθέτῳ μέρει εὑρίσκοντο ὁ Ἀγκαῖος, ὁ Ἔποχος, ὁ Κάστωρ, ὁ Ἀμφιάραος, ὁ Ἱππόθους καὶ ὁ Πειρίθους. Ἡ εἰς συμπλέγματα διαίρεσις τῶν μορφῶν ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς συνδέσεως τῶν διαφόρων ὀνομάτων ἐν τῇ περιγραφῇ· ἐν ᾧ τὰ τρία πρῶτα συνδέονται διὰ τοῦ συνδέσμου ***καὶ***, συνενούμενα οὕτως εἰς ἓν ἀναπόσπαστον σύνολον, τὰ ἑπόμενα ἓξ συνδέονται πρὸς τὸ προηγούμενον σύμπλεγμα διὰ τοῦ ***τε καί***. Διὰ τοῦ ***τε*** γίνεται δηλονότι μετάβασις ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον σύμπλεγμα. Ἀφ᾽ οὗ λοιπὸν ὑπῆρχον τρία συμπλέγματα, πρέπει κατὰ τοὺς αὐστηροὺς κανόνας τῆς συμμετρίας τὸ ἓν νὰ κατέχῃ τὸ μέσον, τὰ δὲ ἕτερα δύο τὰ ἄκρα ἑκατέρωθεν αὐτοῦ συμμετρικῶς.

Κατὰ ταῦτα τὸ πρῶτον σύμπλεγμα εὑρίσκετο ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἀετώματος, τοῦ Μελεάγρου κατέχοντος ἀκριβῶς τὸ μέσον, δεξιᾷ δὲ ὁ Τελαμὼν καὶ οἱ λοιποὶ πέντε, καὶ ἀριστερᾷ ***(κατὰ δὲ τὰ ἕτερα)*** ὁ Ἀγκαῖος κτλ.. Ὁ δὲ κάπρος εὑρίσκετο οὐχὶ ἀκριβῶς, ἀλλὰ περίπου ἐν τῷ μέσῳ ***(κατὰ μέσον μάλιστα)***. Ὑπῆρχον ἄρα 15 μορφαὶ ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀετώματι. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Παυσανίας ἄρχεται τῆς περιγραφῆς ἀπὸ τοῦ μέσου συμπλέγματος μεταβαίνων πρῶτον πρὸς τὸ δεξιὸν καὶ ἔπειτα πρὸς τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ, ἐγεννήθησαν ἀμφιβολίαι περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς περιγραφῆς καὶ ὑπετέθη ὅτι παρελείφθησαν καὶ μορφαί τινες, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ εὑρίσκοντο 9 πρὸς τὸ ἓν καὶ 6 πρὸς τὸ ἕτερον ἥμισυ [2]. Ἡ ὀρθὴ ὅμως ἀνάγνωσις τῆς περιγραφῆς,

[1] Πρβ. Hitzig-Blümner, Pausaniae Graeciae descriptio III 286.

[2] Πρβ. *Welcker*, Alte Denkmäler I 199 καὶ *Kuhnert* ἐν Roscher's Lexikon II ² 2617.

ὡς εἴπομεν, καὶ τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον, περιέχον τόσας μορφάς, ὅσας καὶ ὁ Παυσανίας περιγράφει, ἐπικυροῦσι τὰ ὑπὸ τούτου περιγραφέντα κατ' ἀναμφισβήτητον τρόπον. Οὕτως αἱ μορφαὶ τοῦ μέσου συμπλέγματος τοῦ ἀναγλύφου εἶναι ἡ 'Αταλάντη, ὁ Μελέαγρος καὶ ὁ Θησεύς. Αἱ δὲ λοιπαὶ ἓξ ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ ὁ 'Αγκαῖος, ὁ Ἔποχος, ὁ Κάστωρ, ὁ 'Αμφιάραος, ὁ 'Ιππόθους καὶ ὁ Πειρίθους. Τὰ ἐλλείποντα ἓξ τοῦ δεξιοῦ ἡμίσεος εὑρίσκοντο, ὡς εἴπομεν, ἐπὶ τῆς στενῆς πλευρᾶς τῆς σαρκοφάγου. Ἡ παρὰ τὸν Θησέα μορφὴ δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Παυσανίου, παριστᾷ δὲ πιθανῶς τὴν Ἄρτεμιν, ἀναφερομένην ἐν τῷ μύθῳ τούτῳ, καὶ παρακολουθοῦσαν ὄπισθεν βράχου τὴν ἐξέλιξιν τῆς θήρας [1]. Ἕνεκα δὲ τῆς παθητικῆς αὐτῆς θέσεως παρελείφθη ἴσως ὑπὸ τοῦ Παυσανίου. Δυνατὸν ὅμως νὰ προσετέθη ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως.

Ἡ 'Αταλάντη φορεῖ μικρὸν δωρικὸν χιτῶνα, ὡς συνήθως, μετὰ κόλπου καὶ ἀποπτύγματος ἀφίνοντα ἐλευθέραν τὴν δεξιὰν ὠμοπλάτην καὶ τὸν βραχίονα διευθυνόμενον πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὸ ἀριστερὸν τῆς εἰκόνος, ἵνα διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς ἀποκοπείσης χειρὸς κρατουμένου ὅπλου, ξίφους πιθανῶς ἢ μαχαίρας, κατενεχθῇ πλῆγμα κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ κάπρου [3]. Ἄδηλον τί ἐκράτει διὰ τῆς ὁμοίως ἀποθραυσθείσης ἀριστερᾶς. Τὸν κολεὸν ἴσως ἢ οὐδέν; Προτείνουσα τὸν ἀριστερὸν πόδα καὶ τὸ ἄνω τοῦ σώματος κατὰ τρία τέταρτα κατενώπιον στρέφουσα ὁρμᾷ ἡ 'Αταλάντη πρὸς τὰ ἐμπρός, ἵνα πλήξῃ τὸ θηρίον· ἀποσπᾶται ὅμως πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως ταύτης ὑπὸ τοῦ ἐν δεξιᾷ αὐτῆς πληγέντος 'Αγκαίου, πρὸς ὃν στρέφει τὴν κεφαλὴν ἐλαφρῶς κλίνουσα αὐτήν. Διὰ τῆς κινήσεως ταύτης συσχετίζεται τρόπον τινὰ τὸ μεσαῖον σύμπλεγμα πρὸς τὸ ἀριστερόν, ἐν ᾧ διὰ τῆς πρὸς τὰ ἐμπρὸς ὁρμῆς καὶ στροφῆς τοῦ σώματος συνδέονται αἱ τρεῖς μορφαὶ πρὸς ἀλλήλας.

Ὁ Μελέαγρος φέρων χλαμύδα ἀναδεδεμένην ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ καλύπτουσαν τὸν ἀριστερὸν βραχίονα πειρᾶται νὰ ἐμπήξῃ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ δόρυ κατὰ τοῦ κάπρου. Ἔχων ἐστραμμένον τὸ σῶμα κατενώπιον προσβλέπει δι' ἐλαφρᾶς πρὸς τὰ κάτω κλίσεως τῆς κεφαλῆς τὴν κίνησιν τῶν χειρῶν καὶ τὸν παρ' αὐτὸν ἱστάμενον Θησέα. Οὕτω συνδέονται ἐν τῇ συνθέσει αἱ δύο μορφαί [4].

Ὁ δὲ Θησεὺς κραδαίνει διὰ τῶν δύο χειρῶν τὸ ῥόπαλον, ἔχει, ὅπως καὶ ὁ Μελέαγρος, μικρὰν καὶ οὔλην κόμην καὶ χλαμύδα πορπουμένην ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω πίπτουσαν [5].

Ὁ 'Αγκαῖος εἰκονίζεται φορῶν χιτῶνα καὶ χλαμύδα καλύπτουσαν τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καὶ ὄπισθεν πίπτουσαν, ἔνθα ἀναρριπίζεται ἐκ τῆς ὁρμητικῆς κινήσεως.

Ἐκράτει διὰ τῆς ἀριστερᾶς ὅπλον τι, πέλεκυν πιθανῶς. Κλίνει δὲ τὴν κεφαλὴν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ αὐτοῦ, ὡς ἀπολέσας τὰς αἰσθήσεις καὶ ἕτοιμος νὰ πέσῃ ἐκ τοῦ ἵππου. Διὰ τῆς κινήσεως ταύτης τῆς κεφαλῆς, ἐκ τοῦ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐκφραζομένου ἄλγους καὶ τῆς χαλαρᾶς ἐπὶ τοῦ ἵππου στάσεως αὐτοῦ δηλοῦται σαφῶς ἡ ψυχολογικὴ κατάστασις τοῦ 'Αγκαίου ὡς τραυματισθέντος ὑπὸ τοῦ κάπρου, ὅστις κατ' αὐτοῦ κυρίως διευθύνει τὸ ἐξηγριωμένον βλέμμα [6].

[1] Τρία συμμετρικὰ συμπλέγματα, ἀλλὰ μετ' ἐναλλαγῆς τῶν μορφῶν τοῦ κεντρικοῦ συμπλέγματος, δέχονται ὁ **Treu** ἐν **AM IV 1881, 484. AZ XXXVIII,** 98 καὶ ὁ **Furtwängler, Jahrb. d. d. arch. Inst. 7 Anzeiger 106/7,** καὶ **Aegina 332. 2.**

[2] 'Ομ. 'Ιλ I 536-40. Πρβ. καὶ τὸ ἐν **Ann. dell. Inst. 1868** πίν. **LM** ἀπεικονισθὲν ἐρυθρόμορφον ἀγγεῖον μετὰ παραστάσεως τῆς θήρας τοῦ Καλυδωνίου κάπρου, ἔνθα ἡ Ἄρτεμις παρίσταται καθημένη ὄπισθεν βράχου καὶ παρακολουθοῦσα τὴν θήραν.

[3] Μικρὸν ξίφος κρατεῖ ἡ 'Αταλάντη ἡ εἰκονιζομένη ἐπὶ τοῦ ἐκ Μήλου ἀναγλύφου. Πρβ. ***Benndorf*****, Heroon v. Gjölbaschi** σ. 111 καὶ ***Kuhnert*** ἔ. ἄ. Τὸ ἐκ Μήλου ἀνάγλυφον καὶ τὸ ἐκ τῆς συλλογῆς **Gréau (Jahrb. 7** ἔ. ἄ.**)** παρουσιάζουσι σχετικὴν ἀναλογίαν ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ κάπρου καὶ τῶν τριῶν μορφῶν τοῦ κεντρικοῦ συμπλέγματος.

[4] Μετὰ δόρατος καὶ εἰς ἀνάλογον στάσιν παρίσταται ὁ Μελέαγρος καὶ ἐπὶ τοῦ Ἡρῴου (ἔ. ἄ.), ἐπὶ τοῦ ἀναγλύφου **Gréau (Jahrb. 7** ἔ. ἄ.) καὶ ἐπὶ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἀγγείου **3258 (Furtwängler Vasensammlung).**

[5] Τὸ ῥόπαλον ὡς ὅπλον τοῦ Θησέως εἶναι σταθερὸν σχεδὸν εἰς τὰς παραστάσεις ταύτας, ἡ δὲ στάσις γνωστή, ἀλλὰ κοινὴ καὶ ἄλλαις μορφαῖς. Ἐν τῷ μνημονευθέντι ἀγγείῳ **(Annal. 1868)** ὁ Θησεὺς κρατεῖ ῥόπαλον, ὁ δὲ 'Αγκαῖος πέλεκυν, ἀλλὰ εἰς στάσιν ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ Θησέως τοῦ ἡμετέρου ἀναγλύφου. Ὁμοία ἦτο ἡ στάσις τοῦ Θησέως ἐν τῷ ἀετώματι τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἐν 'Ολυμπίᾳ. Ἐπαναλαμβάνεται δὲ καὶ βραδύτερον, ὡς ἐν τῷ μαυσωλείῳ τῆς 'Αλικαρνασσοῦ **(Jahrb. XXIV 1909 Beilage 2, 1018, 10)**. Πρόκειται περὶ τύπου γεννηθέντος πιθανῶς κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ **Ε'** αἰῶνος ἐν τῇ γραφικῇ τοῦ Πολυγνώτου.

[6] Περὶ τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ἔχει τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν πρὸς τὸν ἐκ Τεγέας καὶ πρὸς ἄλλους κάπρους ὁμοίων παραστάσεων, ἀλλὰ τὸ βλέμμα ἔχει διάφορον κατεύθυνσιν. Τὸ μέγεθος εἶναι τὸ φυσικὸν περίπου. Ἄξιον μνείας εἶναι ὅτι δὲν παρελείφθη καὶ ὁ τὸν κάπρον προσβάλλων κύων, συνήθης ἐν ταῖς παραστάσεσι ταύταις. Ὡς μοι ἀνεκοίνωσεν ὁ φίλος συνάδελφος 'Αρβανιτόπουλος, εὗρε τῷ **1905** ἐν Τεγέᾳ κεφαλὴν κυνός, ἥτις ἀνήκει τῷ ἀετώματι ὡς καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ ἐκ τοῦ μαρμάρου καὶ ἐκ τῆς τέχνης συνεπέρανεν.

Ἐκ τούτου ἐκλίπει βεβαίως πᾶσα ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος τῆς ἐφίππου ταύτης εἰκόνος.

Πρὸς τὸν πίπτοντα Ἀγκαῖον σπεύδει ὁ Ἔποχος φέρων χιτῶνα ὅμοιον πρὸς τὸν τῆς Ἀταλάντης, καὶ χλαμύδα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου ἐρριμμένην καὶ ἑκατέρωθεν κυματοειδῶς καταπίπτουσαν. Ἔχει μακρὰν κόμην μετὰ πλοκάμων περὶ τοὺς κροτάφους, ὡς ἡ τοῦ Ἀγκαίου. Προβάλλων τὸν ἀριστερὸν πόδα ὁρμᾷ πρὸς τὸν τραυματισθέντα, ἵνα διὰ τῆς δεξιᾶς, ἥτις ἀπεκόπη, κρατήσῃ αὐτόν, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἀριστερᾶς φέρει δύο δόρατα. Τὸ σῶμα φαίνεται ἐκ τῶν πλαγίων σχεδόν, ἡ δὲ κεφαλὴ στρέφεται πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῆς παρατηροῦσα τὸν Ἀγκαῖον.

Ὁ Κάστωρ παρίσταται γενειῶν καὶ μετὰ κράνους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Διὰ τῆς ὑψουμένης δεξιᾶς κρατεῖ ῥόπαλον ἢ πέλεκυν, οὗ μόνον ἡ λαβὴ διακρίνεται. Βλέπει πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ φέρει χλαμύδα, καλύπτεται ὅμως τὸ πλεῖστον ὑπὸ τοῦ Ἐπόχου καὶ τοῦ Ἀμφιαράου.

Ὁ Ἀμφιάραος φέρει χιτῶνα ὅμοιον πρὸς τὸν τοῦ Ἐπόχου, ἀφίνοντα γυμνὴν τὴν δεξιὰν ὠμοπλάτην καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα. Ὁ χιτὼν πορποῦται κάτωθεν τῆς δεξιᾶς μασχάλης, τὰ δὲ κράσπεδα ἀναδιπλούμενα καταπίπτουσιν ἑκατέρωθεν. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος κρατεῖ βαρὺ ἱμάτιον, ὅπερ διερχόμενον ἐκ τῶν ὄπισθεν φθάνει μέχρι τοῦ ὤμου καὶ καταπίπτει ὀλίγον ἔμπροσθεν. Φέρει δὲ καὶ δύο δόρατα ἐρειδόμενα ἐπὶ τοῦ ὤμου. Τὸ σῶμα ἔχει ἐστραμμένον πρὸς τὰ ἔμπροσθεν μετὰ προβεβλημένου τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, τὴν δὲ κεφαλὴν στρέφει πρὸς τὸν Ἱππόθουν καὶ τὸν Πειρίθουν, πρὸς οὓς τείνει τὴν δεξιὰν χεῖρα, παρορμῶν αὐτοὺς εἰς τὴν μάχην.

Διὰ τῆς προτάσεως τῆς χειρὸς ἐπιτυγχάνεται ὁ ἀμοιβαῖος σύνδεσμος τῶν τριῶν τελευταίων μορφῶν, διὰ δὲ τῆς στροφῆς τοῦ σώματος καὶ τῆς διευθύνσεως τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς μετὰ τῶν δοράτων ἡ πρὸς τὰς λοιπὰς μορφὰς τοῦ συμπλέγματος συσχέτισις.

Καθ' ὅλα ὅμοιος πρὸς τὸν Κάστορα εἶναι ὁ Ἱππόθους, καὶ τὴν ἐξωτερικὴν διασκευὴν καὶ τὴν στάσιν, ἀλλ' ὁ δεξιὸς αὐτοῦ βραχίων ἀπομακρύνεται περισσότερον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, τοῦτο δὲ μᾶλλον ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ χώρου ἢ ἐκ προσπαθείας διαφόρου διαπλάσεως τῶν μορφῶν, ἥτις δὲν διακρίνει τὸν τεχνίτην. Καλύπτεται ὁ Ἱππόθους δὲ σχεδὸν ὁλόκληρος ὑπὸ τοῦ βραχίονος καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ σώματος τοῦ Ἀμφιαράου, προσέτι καὶ ὑπὸ τοῦ ἱματίου τοῦ Πειρίθου.

Καὶ οὗτος εἰκονίζεται γενειῶν καὶ φορῶν χιτῶνα, ἐπὶ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατῶν ἱμάτιον κυματοειδῶς αἰωρούμενον καὶ κυνηγετικὴν ῥάβδον, τὸ λαγωβόλον. Ἐπειδὴ εὑρίσκεται ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς γωνίας τῆς σαρκοφάγου, τὸ πλάγιον μέρος τοῦ σώματος φαίνεται ἐκ τῆς στενῆς πλευρᾶς, τὸ δὲ λοιπὸν κατενώπιον ἐκ τῆς μακρᾶς.

Πλὴν τῆς διατάξεως τῶν μορφῶν ἐν τῷ ἀετώματι ἀποδίδει ὁ τεχνίτης καὶ τὴν σκοπάδειον τεχνοτροπίαν μετὰ ποιᾶς τινος ἀκριβείας. Τὸ πρόσωπον εἶναι στρογγύλον μετὰ ἐξεχόντων ζυγωματικῶν καὶ προεξέχοντος πώγωνος. Τὸ κάτω μέρος τοῦ μετώπου ἐξογκοῦται, αἱ δὲ κόγχαι ἐμβαθύνονται πρὸς τὸ ἐσωτερικόν, προσδίδουσαι τραγικὴν ὄψιν εἰς τὰς μορφάς.

Τὰ γυμνὰ μέρη τοῦ σώματος δεικνύουσι μῦς λίαν ἀνεπτυγμένους, ἴσως μετά τινος ὑπερβολῆς· ἀλλὰ πάντως χαρακτηρίζει ἡ μυϊκὴ ὑπερένταςις τὰ ἔργα τοῦ Σκόπα, πολλῷ μᾶλλον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, καθ' ἃ εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς πελοποννησιακῆς τέχνης.

Τὰ γυμνὰ μέρη τῆς Ἀταλάντης εἶναι ἁπαλὰ καὶ στρογγύλα. Αἱ πτυχαὶ τῶν χιτώνων εἶναι λεπτότεραι καὶ πυκνότεραι τῶν ἐξωτερικῶν ἱματίων, ἐχόντων παχείας καὶ βαθείας πτυχώσεις.

Τὰ ἀνάγλυφα τοῦ μαυσωλείου τῆς Ἁλικαρνασσοῦ παρουσιάζουσι πολλὰς ὁμοιότητας πρὸς τὸ ἡμέτερον ἐν τῇ διασκευῇ τῆς πτυχώσεως μετὰ τῶν αἰωρουμένων ἄκρων τῶν χλαμύδων καὶ τῶν ἱματίων.

Ὁ τρόπος τῆς αἰωρήσεως τῆς χλαμύδος καὶ τῶν περὶ τὸν μηρὸν ἄκρων τοῦ χιτῶνος τοῦ Ἀγκαίου, τοῦ ἱματίου τοῦ Ἐπόχου καὶ τοῦ Πειρίθου παρατηρεῖται μᾶλλον εἰς τὰ ἀνάγλυφα τὰ ὑπὸ τῶν **Wolters** καὶ **Sieveking** εἰς τὸν Λεωχάρην ἀποδιδόμενα ἢ εἰς τὰ τοῦ Σκόπα **Jahrb. XXIV 1909 Beilage 2, 1020-1021-1018**).

Χαρακτηριστικὸς εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν αἰωρεῖται τὸ ἱμάτιον τοῦ Ἐπόχου ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. Ἐν ᾧ οὗτος ὁρμᾷ κατὰ τοῦ κάπρου παρασύρεται τὸ ὕφασμα ἐκ τῆς πρὸς τὰ ἐμπρὸς φορᾶς τοῦ σώ-

ματος πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος. Ἀλλὰ διακοπτομένης τῆς ὁρμῆς του ὑπὸ τοῦ πίπτοντος Ἀγκαίου, τὸ πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος καταπῖπτον μέρος τοῦ ἱματίου ἀκολουθεῖ ἀκόμη ἐκ τῆς κεκτημένης τρόπον τινὰ ταχύτητος τὴν πρὸς τὰ πρόσω φοράν, καὶ οὕτω συμπίπτει νὰ αἰωρῆται τὸ ἱμάτιον ἐκ τῶν δύο μερῶν, οὐχὶ ἐντελῶς φυσικῶς.

Τὸ κυματίζον ἄκρον τοῦ ἱματίου τοῦ Πειρίθου δὲν εἶναι ἐντελῶς φυσικόν, καὶ δὲν δικαιολογεῖται ἡ τοιαύτη ἐξεργασία ἐκτὸς ἂν παραδεχθῶμεν ῥεῦμα ἀέρος ἐρχόμενον ἐκ τῶν ὄπισθεν. Πάντως εἶναι κινήσεις τῶν ὑφασμάτων ἐπιζητούμεναι μετ᾽ ἐπιτηδεύσεως, ὅπως καὶ ἐν τοῖς ἀναγλύφοις τοῦ μαυσωλείου.

Τοιαύτη ἐπιτήδευσις ἐν τῇ ἐξεργασίᾳ παρατηρεῖται καὶ ἐν ἄλλαις μορφαῖς, μάλιστα δὲ ἐν τῷ πρὸς τὴν ἀμαζόνα μαχομένῳ 62, 1021 (ἔ.ἄ.) καὶ 58 (πρβ. BCH 1901 πίν. VI). Πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην εἰκόνα 58 ἔχει ὁμοιότητα ὁ τρόπος τῆς ἐκ τῶν ὄπισθεν ἀναπτύξεως τῆς χλαμύδος τοῦ Ἀγκαίου καὶ τοῦ ἀναπεπταμένου ἱματίου μετὰ τῶν κυματοειδῶν πτυχῶν. Δὲν ἐννοῶ βεβαίως τὴν πρὸς τὰς λεπτομερείας ὁμοιότητα, ἀλλὰ τὴν τάσιν τῆς καλύψεως ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρου χώρου ὑπὸ τῶν εἰκόνων. Τὸ κράσπεδον τοῦ χιτῶνος τοῦ Ἀγκαίου δεικνύει ὁμοίως κυματοειδεῖς πτυχὰς πρὸς τὸ κατὰ τὸ δεξιὸν ἄκρον καταπῖπτον ἀπόπτυγμα τοῦ χιτῶνος τῆς Ἀταλάντης. Τοιαύτας ὁμοίας λεπτομερείας ἔχει καὶ ὁ χιτὼν τῆς ἐκ Τεγέας Ἀταλάντης· καίτοι τὸ πλεῖστον ἐθραύσθησαν τὰ μέρη ταῦτα, οὐχ ἧττον ἀρκοῦσι τὰ διατηρούμενα κατὰ τὸ δεξιὸν σκέλος πρὸς σύγκρισιν. Ἀλλὰ καὶ τὸ σχῆμα ἐν γένει τοῦ χιτῶνος τοῦ ἀγάλματος τούτου εἶναι σχεδὸν καθ᾽ ὅλα ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ ἐν λόγῳ ἀναγλύφου. Ἐν ἀμφοτέροις παρατηρεῖται τὸ αὐτὸ ἄνοιγμα κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ἀφεῖνον γυμνὴν τὴν ὠμοπλάτην καὶ τὸν βραχίονα· ὁ κόλπος καὶ ἡ ὑπὸ τοὺς μαστοὺς ταινία καὶ τὰ γυμνὰ μέρη τοῦ σώματος τῶν δύο μορφῶν δεικνύουσι τὴν αὐτὴν ἁπαλὴν καὶ στρογγύλην ἐξεργασίαν.

Περὶ ταύτης καὶ τῶν γυμνῶν τῶν ἄλλων μορφῶν τοῦ ἀναγλύφου παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἐξεργασία τοῦ γυμνοῦ πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὰ ἀνάγλυφα 1013, 1014, 1015 (ἔ. ἄ.) τοῦ μαυσωλείου, τὰ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Σκόπαν. Ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀναγλύφῳ ὅμως οἱ μύες εἶναι ὑπερβολικώτερον ἀνεπτυγμένοι, τοῦθ᾽ ὅπερ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἐκ τῆς χρονικῆς ἀποστάσεως, ἥτις χωρίζει τὰ δύο ἔργα [1]. Διότι τοῦτο κατεσκευάσθη περὶ τὰς ἀρχάς, ἐκεῖνο δὲ περὶ τὰ μέσα τοῦ αἰῶνος.

Παρὰ τὴν προσπάθειαν τοῦ τεχνίτου, ὅπως δώσῃ ζωήν τινα εἰς τὸ ἡμέτερον ἔργον καὶ ἰσχυρὰν πλοκὴν διὰ τῶν διαφόρων κινήσεων τῶν μορφῶν, χαρακτηρίζει τοῦτο μεγάλη ἠρεμία καὶ ἀρχαϊκότης ἐν τῇ συνθέσει, μὴ ἀπηλλαγμένη ποιᾶς τινος μονοτονίας.

Καὶ ὁ τύπος τῶν μορφῶν ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις ὁ αὐτός. Οὕτως ἐν ᾧ παρατηρεῖται ὅτι χάριν ποικιλίας τῆς συνθέσεως τὰ ὅπλα τῶν μαχητῶν διαφέρουσιν, ἐναλλάσσονται ὅμως ταῦτα κανονικῶς. Ὁ Ἀγκαῖος κρατεῖ λ. χ. πέλεκυν ἢ ῥόπαλον, ὡς εἴπομεν, τὸ αὐτὸ δὲ ὅπλον ἔχει καὶ ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Ἱππόθους. Ὁ δὲ Ἔποχος καὶ ὁ Ἀμφιάραος φέρουσι δόρατα. Ὁ τύπος τοῦ Ἐπόχου εἶναι παρὰ τὴν διάφορον στάσιν ὅμοιος πρὸς τὸν τοῦ Ἀμφιαράου. Ὁμοιότατοι δὲ εἶναι καὶ ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Ἱππόθους, καὶ μέχρι τῶν ὅπλων αὐτῶν. Οὐχ ἧττον διὰ τῆς στάσεως τῶν διαφόρων μορφῶν ἐπιτυγχάνεται, ὡς εἴπομεν, τελείως ἡ πρὸς ἄλληλα πλοκή, πρὸς δὲ καὶ τῶν συμπλεγμάτων ὁ ἀμοιβαῖος σύνδεσμος, οὕτως ὥστε νὰ μὴ διασπᾶται ἡ ἑνότης τῆς συνθέσεως.

Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι αἱ μορφαὶ σμικρύνονται, ὅσον ἀπομακρύνονται τοῦ κεντρικοῦ συμπλέγματος. Ὁ Ἀμφιάραος λ.χ. δεικνύει μικροτέρας διαστάσεις τοῦ Ἐπόχου καὶ ὁ Ἱππόθους τοῦ Κάστορος. Μικρότερος εἶναι καὶ ὁ Πειρίθους τῶν ἄλλων μορφῶν. Ἡ λεπτομέρεια αὕτη ἐνισχύει τὴν γνώμην μου ὅτι ὁ ἀντιγραφεὺς δὲν ἀπεμακρύνθη πολὺ τοῦ πρωτοτύπου. Διότι ἡ σμίκρυνσις αὕτη τῶν πρὸς τὰ ἄκρα μορφῶν εἶναι ἡ χαρακτηρίζουσα τὰς ἐν τοῖς ἀετώμασι τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ναῶν συνθέσεις, προερχομένη ἐκ τῆς δυσχερείας τῆς τοποθετήσεως ἰσομεγέθων μορφῶν ἐν τῷ τριγωνοειδεῖ ἀετώματι. Ἐκ τούτου διαφόρους ἠκολούθουν τρό-

[1] Ὑπερβολικώτερον ἐξειργάσθησαν καὶ αἱ ἀνατομικαὶ λεπτομέρειαι τῆς κεφαλῆς τοῦ κάπρου.

πους οἱ τεχνῖται ἐν ταῖς συνθέσεσιν· ἢ δηλαδὴ προσέδιδον ταῖς ἀπὸ τοῦ κέντρου ἀπομακρυνομέναις μορφαῖς στάσεις τοιαύτας, καθημένας, κεκλιμένας, κυπτούσας κτλ., ὥστε νὰ προσαρμόζωνται πρὸς τὰς συγκλινούσας πλευρὰς τοῦ ἀετώματος, ἢ κατεσκεύαζον αὐτὰς μικροτέρας, ὁσάκις τὸ περιεχόμενον τῆς συνθέσεως ἀπῄτει ὀρθὰς στάσεις.

Τοιαύτην λύσιν ἠκολούθησε καὶ ὁ Σκόπας ἐν τοῖς ἐναιετίοις τῆς Τεγέας, ὁ δὲ ἀντιγραφεὺς διετήρησε ταύτην καὶ ἐν τῇ μεταφορᾷ τῆς παραστάσεως ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου.

Ἕνεκα τῆς θραύσεως τοῦ κάτω μέρους τοῦ ἀναγλύφου δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν πῶς ἔλυσε οὗτος τὴν δυσχέρειαν τῆς μεταφορᾶς μορφῶν προωρισμένων διὰ τριγωνοειδὲς ἐπίπεδον ἐπὶ παραλληλεπιπέδου. Πάντως θὰ κατεσκευάσθησαν βαίνουσαι ἐπὶ ἀνωμάλου καμπυλοειδοῦς ἐδάφους, ὅπως ἐξισωθῇ ἡ ἐκ τοῦ διαφόρου ὕψους τῶν μορφῶν προκύπτουσα διαφορά.

Μὴ δυνάμενος νὰ μελετήσω τὰ ἐκ Τεγέας πρωτότυπα, ἀφ' οὗ ἄλλοι ἀρχαιολόγοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, δὲν δύναμαι νὰ λάβω ταῦτα πρὸς σύγκρισιν, ὅπως κρίνω περὶ τοῦ βαθμοῦ τῶν εἰς τὸ ἀνάγλυφον ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως ἐπενεχθεισῶν τροποποιήσεων.

Ἡ τελευταίως μνημονευθεῖσα λεπτομέρεια, ἡ διατήρησις ἐν γένει τῆς σκοπαδείου τεχνοτροπίας καὶ ἡ ὁμοιότης τοῦ ἐνδύματος καὶ ἄλλων λεπτομερειῶν τῆς Ἀταλάντης πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι ὁ ἀντιγραφεὺς δὲν παρεξέκλινε πολὺ τῆς ἀρχικῆς παραστάσεως τοῦ Σκόπα.

Ἡ διαφορὰ ἐξ ἄλλου τῆς ἐν τῷ ἀναγλύφῳ στάσεως τῆς μορφῆς ταύτης, πρὸς τὴν ἐκ Τεγέας, ἥτις ἐκεῖ μὲν προβάλλει τὸν δεξιόν, ἐδῶ δὲ τὸν ἀριστερὸν πόδα, αἴρει δὲ τὴν δεξιάν, ἐν ᾧ ἐνταῦθα καταβιβάζει αὐτὴν καὶ ἄλλα, δεικνύει ὅτι δὲν ἔμεινεν ὁ τεχνίτης ἐντελῶς πιστὸς εἰς τὸ πρωτότυπον.

Αἱ ὁμοιότητες, αἵτινες παρατηροῦνται πρὸς τὰ ἀνάγλυφα τοῦ μαυσωλείου παρέχουσι τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα ἐξετασθῇ, ἐὰν οἱ διάφοροι τρόποι τῆς ἐργασίας προέρχωνται ἐκ τοῦ Σκόπα ἢ τοῦ ἀντιγραφέως καὶ νὰ ἐξακριβωθῇ ἐκ νέου ὁποία ἡ πρὸς ἄλληλα σχέσις τῶν διαφόρων γλυπτῶν τοῦ μαυσωλείου καὶ τούτων πρὸς τὰ γλυπτὰ τῆς Τεγέας.

Τοῖς Γάλλοις ἀρχαιολόγοις, τοῖς ἀσχολουμένοις εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ ναοῦ τῆς Τεγέας μετὰ πάντων τῶν γλυπτῶν ἐναπόκειται νὰ λύσωσι πάντα τὰ προβλήματα ταῦτα, οἷς τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον θέλει παράσχει πιθανῶς σπουδαίαν συμβολήν.

Ἐγράφη κατ' αὔγουστον 1911.

Φριδερίκος Βερσάκης.

Ζαβέρδας στήλη ἐπιτύμβιος

ὑπὸ

Φριδερίκου Βερσάκη.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος στήλη (**εἰκὼν** ἐν σελ. 192) εὑρέθη ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1911 ἐν Ζαβέρδᾳ, ἐν τῷ κτήματι Ἰ. Ράγκου, καὶ μετηνέχθη εἰς Πρέβεζαν, ἔνθα κατασχεθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ἀρχῶν ἐτέθη ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ διοικητηρίου, πλησίον τοῦ ἄνω δημοσιευομένου ἀναγλύφου, παρὰ τὰς ἐντόνους διαμαρτυρίας τοῦ ἡμετέρου προξένου κ. Χατζηβασιλείου ζητοῦντος τὴν ἐπιστροφὴν τῆς στήλης.

Ἡ στήλη εἶνε ἐγχωρίου φαιόχρου ἀσβεστολίθου καὶ ἔχει ὕψος περὶ τὸ μέτρον καὶ πλάτος 0·65 περίπου. Ἄνω ἀπολήγει εἰς θριγκὸν καὶ ἀέτωμα μετ' ἀνθεμίων ἐπὶ τῆς κορυφῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων. Τὸ ἀέτωμα φέρει ἐν ταῖς τρισὶ πλευραῖς κυμάτιον ἀντὶ γείσου, ἐν τῇ ὁριζοντίᾳ πλευρᾷ καὶ ἕτερον κυμάτιον ὑπὸ τὸ πρῶτον. Μετὰ τὸ κυμάτιον τῆς ὁριζοντίας πλευρᾶς ἐξειργάσθη τὸ τρίγλυφον, φέρον ἐν ταῖς μετόπαις βουκράνια, καὶ κάτωθεν τούτου τὸ ἐπιστύλιον. Μετὰ τὸ ἐπιστύλιον ἐλαξεύθη στρογγύλη ῥάβδος καὶ σειρὰ ἰωνικῶν ὀδόντων ὑπὸ ταύτην. Παρὰ τὴν βάσιν ἐξειργάσθη προεξέχουσα πλατεῖα ταινία ἀπολήγουσα ἄνωθεν εἰς κυμάτια. Ὑπεράνω τῆς ταινίας ταύτης ἐξειργάσθη ὀλίγον ἐξέχον

τμῆμα τῆς ἐπιφανείας τῆς στήλης στενώτερον αὐτῆς, ἀπολῆγον δὲ πρὸς τὰ ἄνω εἰς κυμάτιον. Ἐπὶ τοῦ κυματίου τούτου χρησιμεύοντος ἀντὶ ἐδάφους ἵστανται ἀντωποὶ δύο Σειρῆνες, αἵτινες ἔχουσι τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων μέχρι τῶν ποδῶν μέρος τοῦ σώματος πτηνοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν γυναικὸς μετὰ μακρᾶς κόμης χωριζομένης ἐν τῷ μέσῳ τῆς κεφαλῆς καὶ πιπτούσης ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ μετὰ δύο μακρῶν πτερύγων. Αἱ πρὸς τὰ ἔξω χεῖρες τῶν Σειρήνων φέρονται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ δὲ τῶν δύο ἄλλων χειρῶν κρατοῦσι τὰς ταινίας, αἵτινες κρέμανται ἑκατέρωθεν εἶδος ἐκτύπου πινακίδος ἀπεστρογγυλωμένης κατὰ τὰ ἄκρα καὶ φερούσης ἐν δωρικῇ διαλέκτῳ τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ *Σασάμα*.

Τὸ σχῆμα τῶν Σειρήνων κατεσκευάσθη κατὰ τὸν ἀπὸ τῶν μέσων περίπου τοῦ Δ΄ π. Χρ. αἰῶνος συνήθη τύπον, ὁ ὁποῖος διετηρήθη ἀμετάβλητος ἐν πολλοῖς καὶ ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων (*Schräder* Die Sirenen κτλ. Berlin 1860, σ. 109 κέ., Roscher's Lex., Seirenen, *Weicker* σελ. 635). Ἡ τεχνοτροπία τῶν ἐπὶ τῆς στήλης ταύτης Σειρήνων δεικνύει τοὺς μακεδονικοὺς χρόνους. Διότι αἱ γραμμαὶ τοῦ σώματος εἶναι λίαν στρογγύλαι καὶ μαλθακαί, ἡ περὶ τοὺς μαστοὺς καὶ τὴν κοιλίαν χώρα μετὰ πολλῆς πραγματικότητος ἐξειργασμένη, αἱ δὲ λαγόνες πολὺ εὐρεῖαι, τὸ δὲ πρόσωπον διατηρεῖ τὸ τραγικὸν ὕφος. Μεθ' ὁμοίας πραγματικότητος εἶναι ἐξειργασμένα καὶ τὰ μέρη τοῦ πτηνοῦ καὶ αἱ μακραὶ πτέρυγες ἑκατέρωθεν.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἀρίστην ἐκτέλεσιν τῶν γραμμάτων τοῦ ὀνόματος τοῦ νεκροῦ καὶ τῶν κάτωθεν αὐτοῦ ἐγκεχαραγμένων γραμμάτων τῆς πρὸς τὸν νεκρὸν προσφωνήσεως, **χαῖρε**, δυνάμεθα νὰ τάξωμεν τὴν στήλην εἰς τὰς ἀρχὰς ἢ τὰ μέσα τοῦ Γ΄ π. Χρ. αἰῶνος. Διότι τὸ *σ* ἔχει τὰς ἑκατέρωθεν γραμμὰς λοξάς, τὰ δὲ γράμματα τῆς προσφωνήσεως δὲν ἔχουσιν ἀκρεμόνας. Ἕνεκα τῆς κακῆς φωτογραφίας δὲν διακρίνονται ταῦτα καλῶς.

Ἡ πινακὶς ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ ἐνεσκάφη ἐσωτερικῶς ἀφίνουσα ἔκτυπον μικρὸν κράσπεδον κύκλῳ. Ἐντὸς δὲ τῆς ἐγγλυφῆς ταύτης ἐξειργάσθησαν ἔκτυπα τὰ γράμματα τοῦ ὀνόματος τοῦ νεκροῦ. Τοῦτο φαίνεται ὅτι ἐγένετο κατ' ἐπίδρασιν τῆς μεταλλουργίας.

Τὸ ὄνομα *Σασάμα* κεῖται κατὰ κλητικὴν πτῶσιν ἐκ τοῦ δωρικοῦ *Σασάμας*. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπαντᾷ ἐν CIG 8483 καὶ παρ' Αἰσχύλῳ (Πέρσ. 322: ***Σεισάμης θ' ὁ Μύσιος***) ὡς ***Σεισάμης***, ἐν δὲ CIG 4212 μετὰ τῆς δωρικῆς καταλήξεως ὡς ***Σησάμας***, τῆς πρώτης συλλαβῆς ἐχούσης ***Ση*** ἀντὶ ***Σει***. Ἐπὶ δὲ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος στήλης ἡ πρώτη συλλαβὴ μετεβλήθη κατὰ δωρικὴν ἕξιν εἰς ***Σα*** (Ἀλκμὰν ἀπ. 5, 6 *σάσαμος* = *σήσαμος* καὶ Στησίχορος ἀπ. 2, 1 *σασαμίδας* = *σησαμίδας*).

Φριδερίκος Βερσάκης.

Ἐνυπ. 20.2.12.

Λυκοσούρας ἀγάλματα ἐπὶ νομίσματος.

Ἐν ταῖς ὑπ' ἐμοῦ γενομέναις ἀνασκαφαῖς τῆς Λυκοσούρας παρὰ τὸ νότιον θύρωμα τοῦ ναοῦ τῆς Δεσποίνης ηὑρέθη τῇ 23ῃ ὀκτωβρίου 1889 νόμισμα χαλκοῦν σπουδαιότατον, ἐφ' οὗ ἔνθεν μὲν εἰκονίζονται τὰ τέσσαρα γνωστὰ ἀγάλματα τοῦ ναοῦ τούτου, ἔνθεν δὲ ἡ Ἰουλία Δόμνα. Τὸ νόμισμα τοῦτο κομισθὲν ὑπ' ἐμοῦ σὺν ταῖς τρισὶ μεγάλαις κεφαλαῖς καὶ τῷ τοῦ πέπλου τεμαχίῳ καὶ πλείστοις ἄλλοις ἀρχαίοις εἰς Ἀθήνας τῇ 5ῃ ἰανουαρίου 1890 κατετέθη ἐν τῷ Ἐθνικῷ ἀρχαιολογικῷ μουσείῳ καὶ παρελήφθη σὺν τοῖς ἄλλοις ἀρχαίοις ὑπὸ τοῦ τότε Γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων. Σήμερον ἄσμενος ἔμαθον ὅτι ἐρευνωμένων τῶν ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ μουσείου τούτου ἀρχαίων ἀνηυρέθη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νόμισμα.

Ἀθήνησι, τῇ 25ῃ ἰανουαρίου 1912.

Βασίλειος Λεονάρδος.

Λακωνικαὶ ἐπιγραφαὶ

ὑπὸ

Δημητρίου Εὐαγγελίδου.

Ἀπό τινων μηνῶν εὑρισκόμενος ἐν Σπάρτῃ καὶ ἐρευνῶν διάφορα μέρη ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ ἰδίως οἰκίας, ἐν αἷς πολλὰ ἀρχαῖα εἶναι ἐντετειχισμένα, εὗρον τὰς ἑξῆς ἐκδιδομένας ἐπιγραφὰς [1] πλὴν τῆς πρώτης, ἧς τὴν δημοσίευσιν ὀφείλω εἰς τὴν εὐγενῆ παραχώρησιν τοῦ κ. Κ. Ῥωμαίου, εἰς ὃν καὶ ἐνταῦθα ἐκφράζω τὰς θερμοτάτας μου εὐχαριστίας.

Ἀριθ. 1 (εἰκ. 1). Πλὰξ εὐθρύπτου σχιστολίθου χρώματος ὑποπρασίνου, ἐπιχωριάζοντος ἐκεῖ, ἐπιμήκης, ἀκατέργαστος ἐντελῶς, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ πρὸς δυσμὰς τῆς μονῆς Ζερβίτσης δάσει, ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχοντι αὐτῆς. Ἀποκεκρουμένη πιθανώτατα ὀλίγον τὰ δεξιὰ ἔχει ὑποστῇ φθοράν τινα καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ ἄνω γωνίᾳ, ἔνθα ἀπελεπίσθη τμῆμα τῆς ἐπιφανείας πρὸ τῆς χαράξεως τῆς ἐπιγραφῆς. Μῆκ. 1·21, πλάτ. 0·37, πάχ. 0·04-0·06. Κεῖται νῦν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς ῥηθείσης μονῆς. Ὑπεράνω ἡ ἐπιφάνεια εἶναί πως κυρτὴ καὶ τὰ γράμματα ἄρχονται εἰς 0·39 ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ἄκρας διήκοντα ὁριζοντίως μέχρι τοῦ δεξιοῦ ἄκρου τῆς πλακός, καὶ εἶναι μεγάλα ποικίλοντα μεταξὺ 0·05 καὶ 0·09 καὶ ὡσεὶ διὰ τρυπάνου ἐξ ὀπῶν συνεχομένων ἐσχηματισμένα δι' ἐπικρούσεως.

Εἰκὼν 1. Ἐπιτύμβιος ἀρχαϊκὴ ἐπιγραφή.

Δεσπόσιος
Παλάμο[ν]ο[ς]

Τοῦ πρώτου στίχου ἀναγινώσκονται ἐννέα γράμματα, περαιτέρω δὲ διακρίνεται ἴχνος ὡσεὶ γράμματος, ἀλλ', ὡς φαίνεται, προέρχεται ἐκ φθορᾶς τοῦ λίθου. Τοῦ δευτέρου στίχου διακρίνονται ἐξ γράμματα ὁπωσδήποτε καθαρά, τὸ ἕβδομον εἶναι λίαν δυσανάγνωστον, εἶτα ἀκολουθεῖ Ο καὶ τέλος φαίνονται ἴχνη ὡσεὶ ϟ. Τὰ τελευταῖα γράμματα ἐν γένει λίαν ἀμυδρά.

Τὸ ἐπίθετον *δεσπόσιος* εὑρίσκεται παρ' Αἰσχύλ.

[1] Ἡ εἰκὼν 1 ἐγένετο ἐκ χειρογράφου ἀπεικάσματος, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς ὀπισθίας ὄψεως ἐκτύπων.

Ἱκέτ. 845 ἰσοδυναμοῦν τῷ **δεσπόσυνος**[1]. Ὁ Εὐστάθιος δ' ἐν 784, 15 λέγει: «δοῦλοι μέντοι ἐκτραφέντες ἐν οἰκίαις δεσποτῶν οὐ τρόφιμοι καλοῦνται, ἀλλὰ δεσπόσυνοι ἢ δεσπόσιοι, ὡς ὑπὸ τῶν παλαιῶν παραδίδοται». Ἐν Σπάρτῃ ὅμως ὑπῆρχε καὶ τάξις τις δούλων ἢ ἀπελευθέρων, οἵτινες μόθακες ἢ μόθωνες ἐκαλοῦντο, περὶ ὧν ἴδε *Gilbert-Πολίτου* Ἐγχειρίδ. σελ. 40 καὶ σημ. 3. Κατὰ τὸ Ἐτυμ. Μ. «μόθων, μόθωνος· οὕτω καλοῦσι Λακεδαιμόνιοι τὸν οἰκογενῆ δοῦλον, ὃν οἱ Ἀθηναῖοι οἰκότριβά φασιν». Εἶναι δῆλα δὴ οἱ μόθωνες ὡς οἱ δεσπόσιοι. Πρὸς τούτοις σημειωτέον καὶ τὸ παρ' Ἀθην. F' σελ. 271 «δεσποσιοναῦται», ὡς ἐκαλοῦντο ἐν Λακωνικῇ δοῦλοι ἐλευθερωθέντες, «οὓς εἰς τοὺς στόλους κατέτασσον», καθ' ἃ λέγει αὐτόθι Μύρων ὁ Πριηνεύς, ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἐκ τῶν δούλων λαμβανομένους ἐνίοτε ἐρέτας, ὡς ἐν τῇ παρὰ τὰς Ἀργινούσας ναυμαχίᾳ (Ξενοφ. Ἑλλην. Α' 6, 24. Πρβ. καὶ *Müller* Die Dorier III 3, 2 καὶ 5).

Ἐκ τούτων δῆλον ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς ἀναφερομένης εἰς δοῦλον ἐκτραφέντα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Παλάμονος καὶ ταφέντα πιθανῶς παρὰ τὸν οἰκογενειακὸν τάφον αὐτοῦ, ὡς ἐν Κεραμεικῷ παρὰ τὸν τάφον τοῦ Μεσσηνίου Φιλοξένου αἱ τρεῖς αὐτοῦ δοῦλαι (πρβ. *Brueckner* Der Friedhof am Eridanos σελ. 100, πρβ. καὶ σ. 118). Δυστυχῶς δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸς ὁ τόπος τῆς εὑρέσεως, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἀνασκαφική τις ἔρευνα, ἥτις λίαν ἐνδιαφέρουσα θὰ ἀπέβαινε.

Ἀξιοπαρατήρητον ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι ὁριζοντίως κατὰ μῆκος τοῦ λίθου κεχαραγμένη, ὅστις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐχρησίμευεν ὡς στήλη ὀρθία καὶ δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰς ὁμοίως διατεθειμένας ἐπιτυμβίους ἐπιγραφὰς τὰς ἐν Θήρᾳ εὑρεθείσας, ὧν ἡ IG XII 3 796 εἶναι ὁμοιοτάτη τῇ προκειμένῃ ἐπὶ ἀκατεργάστου λίθου κεχαραγμένῃ, ὡς καὶ ἀρ. 797 «auf einer horizontalen Felsplatte» καὶ ἄλλαι. Αἱ πλάκες αὗται ἐτίθεντο ἐπὶ τῶν τάφων καὶ ἐχρησίμευον ὅπως ἐπιθέτωσιν ἐπ' αὐτῶν τὰ πρὸς τὰς χοὰς ἀναγκαιοῦντα ἀγγεῖα, ἕνεκα δὲ τούτου ἐξελήφθησαν βραδύτερον οἱονεὶ βωμοὶ τῶν νεκρῶν καὶ ἔλαβον καὶ βωμοειδὲς σχῆμα[2]. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οὐδεμίαν ἔφερον ἐπιγραφήν, εἶτα δὲ προσετέθη καὶ αὐτή, νεώτερον στοιχεῖον. Δὲν ἀποκλείεται τοιαύτη νὰ ἦτο ἡ χρῆσις καὶ τῆς νῦν δημοσιευομένης πλακός, ἥτις ἀνήκει εἰς πολὺ ἀρχαίους χρόνους. Διότι κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων κατέρχεται μέχρι τῆς ἕκτης π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ καὶ ἀρχαιότερον νὰ τεθῇ οὐδὲν κωλύει. Τὸ ε ἔχει τὰς τρεῖς ὁριζοντίους κεραίας ἴσας, τὴν δὲ κάθετον ἱκανῶς κάτω προεκβεβλημένην. Τὸ σ σύγκειται ἐκ τριῶν μόνον κεραιῶν, ὡς ἐν πλείσταις ἀρχαϊκαῖς λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς (Πρβ. *Roberts* IGE I σελ. 269, BSA XII σελ. 353 ἀρ. 1 καὶ XV σελ. 81 ἀρ. 87 καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τὰς ἐπὶ λακωνικῶν πινακίων ἀρχαϊκοῦ ῥυθμοῦ τῶν εὑρεθέντων ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ὀρθίας κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν Ἄγγλων γενομένας ἀνασκαφάς). Καὶ ἐν γένει ἡ ὅλη ὄψις τῶν γραμμάτων ἀποφαίνει τὴν ἐπιγραφὴν λίαν ἀρχαϊκήν.

Παραπλησία, ἀλλ' ἐπὶ μικροτέρου λίθου, ἐπιγραφὴ ὑπάρχει πρὸ πολλοῦ γνωστὴ ἐν τῷ μουσείῳ Σπάρτης, ἐφ' ἧς ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα «**Πολλειον**» μεγάλοις γράμμασιν ἐπὶ τραχέως εἰργασμένου λίθου κεχαραγμένη βουστροφηδόν. Ἴδε SMC[3] 526 (= *Collitz-Bechtel* GDI 4408).

Τοῦ δευτέρου ὀνόματος ἡ ὀνομαστικὴ θὰ εἶναι **Παλάμων**, ὅπερ δὲν ἀπαντᾷ ἀλλαχοῦ, ὅσον ἠδυνήθην νὰ ἐξετάσω. Μόνον **Παλαμάων** εὑρίσκεται παρὰ Σχολ. Πινδ. Ὀλυμπ. 7,66 καὶ ἀλλαχοῦ. Πρβ. *Pape-Benseler* ἐν λέξει.

Ἀριθ. 2 (εἰκ. 2· καταλ. ἀριθ. 1000). Μικρὰ στήλη ἐκ πώρου λίθου ἔχουσα προεξέχον ἀέτωμα μετ' ἀνθεμίων ἀποκεκρουμένη τὴν κορυφὴν αὐτοῦ καὶ τὰ κάτω δεξιὰ λοξῶς. Παρὰ τὴν βάσιν τῶν ἐν μέρει ὡσαύτως ἀποκεκρουμένων ἀνθεμίων φαίνονται ὀπαί τινες προερχόμεναι πιθανῶς ἐκ διαβρώσεως τοῦ λίθου, ἥτις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ διαγινώσκεται. Εὑρέθη ὑπὸ τοῦ Π. Ν. Μπακῆ, κατοίκου Καλυβίων Γεωργίτση ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ὕψ. σωζ. 0·39, πλάτ. 0·22, πάχ. 0·13. Κάτωθεν τοῦ ἀε-

[1] *Δεσπόσυνος* = ὁ ἀνήκων τῷ δεσπότῃ, δῆλα δὴ ὢν κτῆμα καὶ κατὰ συνεκδοχὴν δοῦλος. Πρβ. ΑΕ 1892, 174-175: «χώρου δεσπόσυνος φιλίου», ἔνθα ὁ Wilhelm ἑρμηνεύει «υἱὸς τοῦ κτήτορος τοῦ χώρου» (αὐτ. σ. 176). Πρβ. καὶ Τιμοθέου ἀπόσπ. 135 (παρὰ Wilamowitz-Möllendorff, Die Perser) «πρὸς μελαμπεταλοχίτωνα Ματρὸς οὐρείας δεσπόσυνα γόνατα πεσεῖν . . .».

[2] Thera II σελ. 104-105.

[3] SMC = A Catalogue of the Sparta Museum by *M. Tod* and *A. Wace*, Oxford, 1906.

τώματος φέρει δίστιχον ἐπιγραφὴν μετὰ ἐγχαράκτων γραμμῶν ἐπιμελῶς κεχαραγμένην, ἀλλὰ τὰ γράμματα εἶναι ἀποτετριμμένα ἐνιαχοῦ καὶ πολλαχῶς ἐφθαρμένα ἕνεκα τῆς μαλακότητος τοῦ λίθου, ἔχουσι δὲ ὕψος 0·02·

Ὀλβιάδας

ἐν πολέμω[ι].

Εἰκὼν 2. Ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή.

Τὸ πρῶτον γράμμα Ο ἔχει ἐν τῷ μέσῳ στιγμήν, ἥτις φαίνεται ὅτι προέρχεται ἐκ βλάβης τοῦ λίθου, ἀφ' οὗ καὶ τὸ τοῦ δευτέρου στίχου Ο οὐδὲν ἴχνος στιγμῆς ἐν τῷ μέσῳ φέρει. Τοῦ τελευταίου γράμματος τὸ ἥμισυ μόνον σῴζεται, ἀλλὰ διακρίνεται σαφῶς ὅτι εἶναι Ω, ὑπῆρχε δὲ χῶρος καὶ διὰ τὸ Ι.

Κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἡ ἐπιγραφὴ ἀνήκει εἰς τὴν 4ην π. Χρ. ἑκατονταετηρίδα.

Ἡ ἐπιγραφή, ὡς δῆλον, εἶναι ἐπιτύμβιος Ὀλβιάδου τινός, οὗ τὸ ὄνομα πρῶτον ἐνταῦθα ἐπιγραφικῶς μαρτυρεῖται. Ὁ Παυσανίας (Α' 3, 5) ἀναφέρει Ὀλβιάδην ζωγράφον ἐν Ἀθήναις, ἐν δὲ **IG. II 1855** ἀναφέρεται Ὀλβιάδης Ἀνακαιεύς.

Ἡ δὲ φράσις «ἐν πολέμῳ» εἶναι συνήθης ἐν πολλαῖς Λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς δηλοῦσα τὸν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντα. Κατὰ Πλούτ. Λυκ. ΚΖ' 1 «ἐπιγράψαι δὲ τοὔνομα θάψαντας οὐκ ἐξῆν τοῦ νεκροῦ πλὴν ἀνδρὸς ἐν πολέμῳ καὶ γυναικὸς τῶν ἱερῶν ἀποθανόντων»[1]. Τοῦτο δὲ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τῶν μνημείων, διότι μέχρι σήμερον τοὐλάχιστον εἶναι γνωσταὶ 16 ἐπιγραφαὶ ἐν πολέμῳ τελευτησάντων[2], εἰς ἃς νομίζω ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἡ SMC 393 (=GDI 4423), περὶ ἧς κατωτέρω.

Αὗται, ὧν αἱ πλεῖσται κεῖνται νῦν ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Σπάρτης, εὑρέθησαν πολλαχοῦ τῆς Λακωνικῆς (ἰδὲ σημ. 1), ἰδίως δ' ἡ SMC 435 (ἰδὲ σημ. ἐνταῦθα ἀριθ. 5) εὑρέθη ἐπὶ τοῦ Παλαιοκάστρου μεταξὺ τῶν Καλυβίων Γεωργίτση καὶ τοῦ χανίου τοῦ ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ Λεοντάρι ὁδοῦ δηλ. πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου· ἐνταῦθα δέ, παρὰ τὰ Καλύβια Γεωργίτση, εὑρέθη καὶ ἡ νῦν ἐκδιδομένη, ἀλλὰ πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου, ἑκατοντάδα μέτρων νοτίως τῆς θέσεως «Πελεκητῆς», ἐν ᾗ ἀνεκαλύφθησαν ἀρτίως λαξευτοὶ θολωτοὶ τάφοι μυκηναϊκῶν χρόνων ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Κ. Ρωμαίου. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ὁ εὑρὼν τὴν ἐπιγραφὴν παρετήρησε καὶ λείψανα κτιρίου καὶ τεμάχια ἀγγείων, ὥστε εἶναι πιθανώτατον ὅτι ὑπῆρχε δημόσιόν τι οἰκοδόμημα ἐκεῖ ἢ συνοικισμὸς καὶ νεκροταφεῖον, γνωστοῦ ὄντος ὅτι κατὰ Πλουτ. Λυκ. ΚΖ' (ὁ Λυκοῦργος) «ἐν τῇ πόλει θάπτειν τοὺς νεκροὺς καὶ πλησίον ἔχειν τὰ μνήματα τῶν ἱερῶν οὐκ ἐκώλυσε»· ὅπερ καὶ ἐν ἄλλαις δωρικαῖς πόλεσι σύνηθες ἦτο (ἐν Μεγάροις, Τάραντι κτλ.). Περὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντων τάφων ἰδὲ **BSA XIII** σελ. 154.

Χρονολογικῶς ἐξεταζόμεναι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται καταλαμβάνουσι τὴν ε' (τοὐλάχιστον τὸ δεύτερον ἥμισυ αὐτῆς), δ' καὶ γ' π. Χρ. ἑκατονταετηρίδας, καθ' ἃς μόνας πᾶσαι αἱ ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ τοῦτον τὸν τύπον ἔχουσι· διότι πρότερον μὲν ἔχομεν ἐπιγράματα ἢ ἁπλᾶς ἐπιγραφὰς ἀναφερομένας εἰς

[1] Ὁ **Meister** ἐν **Dorer und Achäer I** σελ 9 σημ.1 συμπληροῖ τὸ χωρίον : . . . ἐν πολέμῳ καὶ ⟨ἀνδρὸς ἢ⟩ γυναικὸς τῶν ἱερῶν κτλ.

[2] Αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς:

1) **SMC 377 (=Collitz-Bechtel 4422)** παρὰ τὴν Σπάρτην· Αἰνη'ίας | ἐν πολέμωι (μουσεῖον Σπάρτης)· Δ' ἑκατ..

2) **SMC 386 (=C.-B. 4420)** ἐκ Μαγούλας· Αἴνετος | ἐν πολέμοι (μουσεῖον Σπάρτης)· Ε' ἑκατ..

3) **SMC 387 (=C.-B. 4421)** ἴσως ἐκ Σπάρτης· Ἁιρή'[ιππος] | ἐν πολ[έμοι] (μουσεῖον Σπάρτης)· Ε' ἑκατ..

4) **SMC 509 (=C.-B. 4435+4437)** ἀγνώστου προελεύσεως· Εὐρυάδης | Ὀλυμπιονίκας | ἐμ πολέμωι | Τάσκος | ἐμ πολέμωι (μουσεῖον Σπάρτης)· Γ' ἑκατ..

5) **SMC 435 (=C.-B. 4436)** ἐκ Παλαιοκάστρου τῶν Καλυβίων Γεωργίτση· Εὐδαίμων | ἐμ πολέμ[ωι] (μουσεῖον Σπάρτης)· Γ' ἑκατ..

6) **SMC 617.** Ἀγνώστου προελεύσεως· - - - όνικος | [ἐμ πολ](έ)μωι (μουσεῖον Σπάρτης)· Γ' ἑκατ..

7) C.-B. 4529. Παρὰ τὸ Γεράκη· Εὐάλκης | ἐν πολέμωι | ἐν Μαντινέαι· Ε' ἑκατ..

8) C.-B. 4528 παρὰ τὸ Γεράκη· Τηλεφάνης | ἐμ πολέμωι· Γ' ἑκ..

9) C.-B. 4512 ἐξ Ἀμυκλῶν· Βαστίας | ἐμ πολέμοι· ἴσως τῆς Ε' ἑκατοντ..

10) **Ussing, Groeoske og Latinske Indskrifter i Kjobenhavn. 1854, Nº 6** σελ. 8 . . .ξις ἐν πολέμωι..

11) C.-B. 4579. Ἀγνώστου προελεύσεως· Ὀναϊτέλης | ἐν πολέμωι | χαῖρε. Περὶ τῆς χρονολογίας αὐτῆς ἰδὲ **SMC** σελ. 25, ἔνθα τάσσεται εἰς τοὺς αὐτοκρ. ρωμαϊκοὺς χρόνους.

12) C.-B. 4429 ἐκ Σελλασίας· Τελέστωρ | ἐν πολέμῳ (νῦν ἐν Βρεσθένοις)· Γ' ἑκατοντ..

13) **BSA XIV 139** ἀρ 69 ἐκ Κεφαλᾶ (δήμου Θεραπνῶν) Νικαhικλῆς | ἐν πολέμωι (μουσεῖον Σπάρτης)· Δ' ἑκατοντ..

14) **BSA XIV** σελ. 105 ἀρ. 4 ἐκ Σπάρτης. . .(π)ος | [ἐν πολ](έ)μωι (μουσεῖον Σπάρτης)· Γ' ἑκατοντ..

15) **BSA XV** σελ. 75-76 ἐκ Σπάρτης· . . .ήμων | [ἐν πολέ]μωι· (μουσεῖον Σπάρτης)· Δ' ἑκατοντ..

16) Ἡ προκειμένη, ἀφ' ἧς ὡρμήθημεν.

πάντα ἀποθανόντα [1] καὶ ὕστερον, ἀπὸ τῆς γ΄ ἑκατονταετηρίδος ἤδη, αἱ ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ ἀναφέρονται εἰς πάντα ὡσαύτως ἀποθανόντα καὶ ἔχουσι τὸν κοινὸν καταστάντα τύπον «δεῖνα, χαῖρε», νῦν δ' ὅμως αὗται περιωρίσθησαν μόνον εἰς τοὺς ἐν πολέμῳ ἀποθανόντας καὶ τοὺς ἱεροὺς (ἄνδρας ἢ γυναῖκας), περὶ ὧν κατωτέρω. Φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν Ϝ΄ πρὸς τὴν ε΄ π. Χρ. ἑκατονταετηρίδα μεταβολή τις ἐπῆλθεν εἰς τὰ κατὰ τὴν ταφὴν ἐθιζόμενα, ταύτην δέ, ὡς καὶ ἄλλας παρομοίας διαρρυθμίσεις ἀπέδωκεν ἡ παράδοσις εἰς τὸν νομοθέτην Λυκοῦργον, εἰς ὃν ἀεὶ ἀνέφερον τὴν κατάστασιν τῆς πολιτείας αὐτῶν οἱ Σπαρτιᾶται [2]. Οὕτω δὲ νῦν ἀντὶ τῶν μακρῶν ἐπιτυμβίων ἐπιγραμμάτων τῆς Ϝ΄ ἑκατονταετηρίδος βλέπομεν τὴν λιτὴν ἐπὶ τοῦ λίθου ἀναγραφὴν τοῦ ὀνόματος τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντων. Οὗτοι τότε ἐκρίθησαν ἄξιοι τοιαύτης μετὰ θάνατον μνείας ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ὁ καθόλου στρατιωτικὸς χαρακτὴρ ἐπέβαλλε τὴν πρὸς πᾶσαν ἐπίδειξιν ἀποστροφήν. Ἡ τοιαύτη δὲ τῆς πολιτείας κατεύθυνσις ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιδράσῃ καὶ ἐπὶ τὴν καθόλου πνευματικὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἀνάπτυξιν. Διότι, ἐνῷ κατὰ τὴν ἀρχαϊκὴν περίοδον μεγάλη ἀκμὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνησις παρατηρεῖται ἐν Σπάρτῃ, κατὰ τὴν ἑπομένην καὶ δὴ μετὰ τὰ μέσα τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος [3] ἡ καλλιτεχνικὴ ζωὴ ἤρξατο νὰ φθίνῃ (πρβ. τὴν ἔλλειψιν ἢ εὐτέλειαν τῶν καλλιτεχνικῶν μνημείων καὶ τὴν φιλολογικὴν σιγήν). Ὁ πόλεμος ἀπερρόφησεν ἐντελῶς τοὺς Σπαρτιάτας, οἵτινες πᾶσαν αὐτῶν τὴν πολιτείαν πρὸς τοῦτον τὰ μάλιστα προσήρμοσαν [4]. Οὕτω χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐξαιρετικὴ τιμή, ἣν ἐπεφύλαξαν εἰς τοὺς ἐν πολέμῳ ἀποθανόντας.

Ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερὰ πρόσωπα [5] δὲν ἐστέρησαν τῆς προνομίας, οὕτως εἰπεῖν, ταύτης. Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι παρ' ἅπαντι τῷ Ἑλληνικῷ ἐξαιρέτως ἐτιμῶντο οἱ ἱερεῖς ἀνέκαθεν. Παρ' Ὁμήρῳ λέγεται ὅτι ὡς θεοὶ ἐτιμῶντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ [6], οἱ Ἀθηναῖοι παρεῖχον αὐτοῖς πρωτοκαθεδρίαν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐν Ἄργει ἀπὸ τῶν ἱερειῶν ἐλογίζετο ἡ ἐπίσημος χρονολογία καὶ ἀλλαχοῦ ἄλλαι ἀπενέμοντο αὐτοῖς τιμαί. Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐν Σπάρτῃ ἠξίωσαν αὐτοὺς τῆς μετὰ θάνατον ἐπὶ λίθου ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματος αὐτῶν. Καίτοι δὲ ὁ Πλούταρχος ποιούμενος λόγον περὶ τῶν Λυκουργείων μεταρρυθμίσεων καὶ διατάξεων ἐν μὲν Λυκ. ΚΖ΄ 1 μόνον γυναῖκας ἱερὰς ἀναφέρει, ἐν δὲ «Τοῖς παλαιοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ἐπιτηδεύμασιν» [7] οὐδόλως περὶ τῶν ἱερῶν λέγει τι, ὅμως ἔχομεν ἐπιγραφὰς ἐπιτυμβίους οὐ μόνον ἱερῶν γυναικῶν ὡς αἱ GDI 4580 ἐκ Πυρρίχου: «Σοφιδοῖ| ἱαρά» καὶ 4582 «Ἀριστονίκα ἱερά», ἀλλὰ καὶ ἱερῶν ἀνδρῶν ἐκ Λακωνίας καὶ Μεσσηνίας καὶ ὀρθὴ εἶναι ἡ διόρθωσις τοῦ σχετικοῦ χωρίου τοῦ Πλουτάρχου, ἣν προέτεινεν ὁ Meister. Καὶ ἡ μὲν GDI 4534a, μεταγενεστέρων οὖσα χρόνων, περιέχει, ὡς εἰκός, ὀνόματα ἀποθανόντων ἀναμὶξ ἱερῶν καὶ ἰδιωτῶν, ἀλλ' αἱ GDI 4668 ἐκ Γερηνείας, ἡ 4674 ἐκ Φαρῶν καὶ ἡ IGA 81 ἀναφέρονται εἰς ἱεροὺς ἄνδρας ἀποθανόντας, ὅτε ἴσχυεν ὁ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου μνημονευόμενος νόμος. Ἀλλὰ καὶ ἡ SMC 393 (= GDI 4423) δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀσφαλῶς ἐπιτύμβιος συμπληρουμένη οὕτω: «Διάρης ἱαρε[ὺς] | Εὐάλκης ὀλυμπιονίκα[ς ἐν πολέμωι]» κατὰ τὴν SMC 509 (= GDI 4435) «Εὐρυάδης | ὀλυμπιονίκας | ἐμ πολέμωι». Εἶναι δὲ τῆς Γ΄ ἑκατονταετηρίδος, ὡς καὶ ἡ τελευταία αὕτη. Ὁ λίθος, ἐφ' οὗ εἶναι κεχαραγμένη ἡ τοῦ Εὐάλκους τούτου ἐπιγραφή, εἶναι πιθανῶς οὐχὶ βάσις, ἀλλ' ἐπιστύλιον ναϊδιοσχήμου τινὸς ἐπιτυμβίου μνημείου, οἷα, ἀλλὰ μεταγενέστερα, πράγματι εὑρέθησαν ἐν Σπάρτῃ ἐσχάτως (πρβ. BSA XIII 157, ἔνθα παρεντίθεται

[1] Πρβ. Collitz-Bechtel GDI 4412, 4402, 4408 καὶ ἡ ἀνωτέρω ἐκδοθεῖσα ἀρ. 1. Ἡ C.-B. 4410 δὲν εἶναι ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα καὶ κατὰ τὸν κ. Κ. Ρωμαῖον. Ὁ Meister ἔ. ἀ. νομίζει ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι ἀναθηματικαὶ εἰς ἀνδριάντας ἀποθανόντων.

[2] Πρβ. SMC Introduction σελ. 25.

[3] Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ε΄ ἑκατονταετηρίδος ἤκμαζεν ἔτι καλλιτεχνικόν τι ἐργαστήριον ἐν Λακωνικῇ. Πρβ. ἀνάγλυφον Γεράκη (AM 1904, 47-49), Ἀγγελλώνας (BSA XI 81) κτλ..

[4] Πρβ. Ἀριστ. Β΄ 9 σ. 50,2: «πρὸς γὰρ μέρος ἀρετῆς ἡ πᾶσα σύνταξις τῶν νόμων ἐστί, τὴν πολεμικήν».

[5] Εἰς τὰ ἱερὰ πρόσωπα περιλαμβάνομεν καὶ τοὺς ἱερεῖς. Οἱ ἐν ταῖς Λακωνικαῖς καὶ ταῖς Μεσσηνιακαῖς ἐπιγραφαῖς «ἱεροὶ» ἢ «ἱεραὶ» δὲν εἶχον κυρίως ἱερατικὰ καθήκοντα. Ὡς ἐκ τῆς ἱερᾶς ἐπιγραφῆς Ἀνδανίας φαίνεται, οὗτοι παρεσκεύαζον τὰ πρὸς τέλεσιν τῶν μυστηρίων καὶ προελάμβανον ἢ ἀπεμάκρυνον πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ διαταράξῃ αὐτά. Τοῦτο ὅμως οὐδόλως μεταβάλλει τὰς ἡμετέρας περὶ τοῦ ζητήματος τούτου παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν ταφήν. Περὶ τῶν «ἱερῶν» καθόλου ἔπιθι καὶ τὴν ἐν Hermes 1911 (46) II σ. 300 303 σημείωσιν τοῦ O. Kern, ἐν ᾗ πολλὰ παραδείγματα «ἱερῶν» πολλαχόθεν ἀναφέρονται.

[6] Ὁμ. Ἰλ. Ε 578: «ὅς ρα ... ἀρητὴρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὡς τίετο δήμῳ» καὶ Ἰλ. Ι 575.

[7] Πλουτ. Τα π. τ. Λακ. ἐπιτ. 18: «ἀνεῖλε δὲ καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τὰς ἐπὶ τῶν μνημείων, πλὴν τῶν ἐν πολέμῳ τελευτησάντων».

καὶ τὸ περὶ Μεγαρικῶν τάφων χωρίον τοῦ Παυσανίου, Β΄ 7, 2, τὸ ἑρμηνεῦον τὴν κατασκευὴν αὐτῶν: «τὸ μὲν σῶμα γῇ κρύπτουσι, λίθου δὲ ἐποικοδομήσαντες κρηπῖδα κίονας ἐφιστᾶσι καὶ ἐπ'αὐτοῖς ἐπίθημα ποιοῦσι κατὰ τοὺς ἀετοὺς μάλιστα ἐν τοῖς ναοῖς, ἐπίγραμμα δὲ ἄλλο μὲν ἐπιγράφουσιν οὐδέν, τὸ δὲ ὄνομα ἀφ'αὑτοῦ καὶ οὐ πατρόθεν ὑπειπόντες κτλ.»).

Οὕτω βλέπομεν ὅτι κατὰ τὴν ε΄, δ΄ καὶ γ΄ ἑκατοντ. μόνον εἰς τοὺς ἐν πολέμῳ καὶ τοὺς ἱεροὺς καὶ τὰς ἱερὰς ἀναφέρονται αἱ ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαί, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ δὴ ἀπὸ τῆς γ΄ ἑκατοντ. ἀναφαίνονται αἱ τοῦ κοινοῦ τύπου (πρβ. SMC 257 ***Πάρα, χαῖρε*** καὶ 28 . . . . ***τη,*** | ***χαῖρε***). Πότε ὅμως ἐγένετο ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν ἀκριβῶς. Εἶναι γνωστὸν ὅτι Ἆγις ὁ Δ΄ καὶ Κλεομένης ὁ Γ΄ ἐπεχείρησαν νὰ μεταβάλωσι τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς γ΄ ἑκατονταετηρίδος. Τότε πιθανῶς κατηργήθη, ἴσως ὑπὸ τοῦ Κλεομένους, καὶ ἡ περιοριστικὴ τῆς ἐπὶ λίθων ἀναγραφῆς ὀνομάτων διάταξις [1] καὶ ἐπεξετάθη τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐπὶ πάντας, ἀλλ' ὅτε ἐπανῆλθεν ἡ πάτριος πολιτεία [2], παρέμεινεν ἡ νέα περὶ ταφῆς διάταξις, ὡς παρέμεινε καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Κλεομένους κατασταθεῖσα ἀρχὴ τῶν πατρονόμων.

Ἀριθ. 3. (εἰκ. 3· καταλ. ἀριθ. 1230). Στήλης ὑποκυάνου μαρμάρου τὸ ἄνω μέρος. Εὑρέθη ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας Ἰ. Μουλαμέτου κατὰ τὸ ΒΑ ἄκρον τῆς Σπάρτης καὶ ἔχει ἐνεγλυμμένον ἀέτωμα φέρον κατὰ τὰ δύο ἄκρα ἀνάγλυπτα ἀνθέμια. Τὸ ὑπὸ τὸ ἀέτωμα τμῆμα τῆς στήλης, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφὴ περιβάλλεται ὑπὸ πλαισίου καθέτων γραμμῶν. Ὕψ. σωζ. 0·50, πλ. 0·65, πάχ. 0·20· ὕψ. γραμμ. 0·035·

Εἰκὼν 3. Κατάλογος ἐφόρων.

Ἔφοροι ἐπὶ Τι(βερίου) Κλαυδίου
Σεϊανοῦ, ὧν πρέσβυς
(Λο)[ύκιος . . . .

Τὰ τελευταῖα γράμματα τοῦ δευτέρου στίχου εἶναι ἐφθαρμένα ἕνεκα ἀπολεπίσεως τοῦ μαρμάρου. Τοῦ τρίτου στίχου διακρίνονται μόνον ἐλάχιστα ἴχνη, καθ' ἅ, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον γράμμα δύναται νὰ εἶναι Α ἢ Δ ἢ Λ καὶ τὸ δεύτερον Ω ἢ Ο, ὑπῆρχε πιθανῶς ἡ λέξις ΛΟ[ΥΚΙΟΣ] [3].

Ὡς εἶναι φανερόν, ἔχομεν ἐνταῦθα ἀρχὴν καταλόγου ἐφόρων ἐπὶ τῆς πατρονομίας Τιβερίου Κλαυδίου Σεϊανοῦ. Οἱ ἔφοροι ἦσαν ἀρχὴ ἐν Σπάρτῃ τῶν κυριωτάτων, ἥτις ἱδρυθεῖσα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοπόμπου κατηργήθη ὑπὸ Κλεομένους τοῦ Γ΄, εἶτα ὅμως ἐκ νέου κατασταθεῖσα (Πολυβ. Δ΄ 22,5 καὶ Δ΄ 35, 5) ἀναφαίνεται κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, ἀναφερομένη καὶ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου. Οἱ ἔφοροι ἦσαν τότε, ὡς καὶ πρότερον πέντε [4], εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ προϊστάμενος τῶν ἐφόρων, ὀνομαζόμενος πρέσβυς, ὡς ἐλέγετο καὶ ὁ προϊστάμενος ἑκάστης ἐπαρχίας κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἐν Σπάρτῃ (πρβ. ***Gilbert-Πολίτου*** Ἐγχειρίδιον σελ. 31). Καὶ διετηρήθησαν μὲν οὕτω οἱ ἔφοροι, ἀλλὰ δὲν εἶχον τὴν προτέραν μεγίστην αὐτῶν ἐξουσίαν, ἣν νῦν ἐνέμοντο οἱ ὑπὸ τοῦ Κλεομένους κατασταθέντες πατρονόμοι [5], οἵτινες παρεῖχον καὶ τὸν ἐπώνυμον παρὰ τὴν ἀντίθετον πληροφορίαν τοῦ Παυσανίου (περὶ τούτου ἰδὲ Boeckh CIG I σ. 605 κέ.).

Οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἔχομεν ἐφόρους ἐπὶ τοῦ πατρονόμου Τιβερίου Κλαυδίου Σεϊανοῦ. — Κλαύδιος Σεϊανὸς ἀναφέρεται ἐν BSA XII σελ. 364 ἀρ. 11 (2151), Σηϊανὸς ἐν CIG 1249 καὶ Σεϊανὸς ἐν SMC 787, ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Οὗτος κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Woodward ἐν BSA 1909 σελ. 54 καὶ 69 ἦτο ἐπώνυμος μετὰ τὸ ἔτος 137 μ. Χρ..

Ἀριθ. 4 (εἰκ. 4). Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη καὶ αἱ δύο ἑπόμεναι εὑρίσκονται ἐντετειχισμέναι ἔν τινι παλαιᾷ οἰκίᾳ τοῦ Ἰω. Ρηγοπούλου ΝΑ τοῦ μουσείου Σπάρτης. Ἐξ αὐτῶν ἡ ὑπ' ἀρ. 6 χρησιμεύει ὡς πλὰξ

[1] Ὁ **Foucart** ἐν **Le Bas-Foucart 203a** ἐκφράζει τὴν πιθανότητα ὅτι ἡ 203a (= GDI 4429) ἐπιγραφή, ἐπειδὴ εὑρέθη παρὰ τὴν Σελλασίαν, ἀνήκει εἰς πολεμιστὴν ἀποθανόντα κατὰ τὴν αὐτόθι μάχην (221 π. Χρ.). Τοῦτο ὅμως οὐδόλως εἶναι βέβαιον, οὐδὲ κλονίζει τὴν περὶ τοῦ χρόνου τῆς καταργήσεως τοῦ ἐθίμου ὑπόθεσιν.

[2] Πρβ. ***Gilbert-Πολίτου*** Ἐγχειρίδιον Ἀρχαιολογίας σελ. 28.

[3] Πρβ. SMC 718 . . . ὧν πρέσβυς Λούκιος κτλ.

[4] Πρβ. Παυσ. Γ΄ 2, CIG 1237, 1238, 1240, SMC 204, ἔνθα ἀναγράφονται δύο κατάλογοι ἐφόρων περιέχοντες πέντε ἐφόρους ἕκαστος, καὶ BSA 1906 σελ. 451 ἀρ. 3.

[5] Παυσαν. Β΄ 9,1 (Ὁ Κλεομένης) «τὸ κράτος τῆς γερουσίας καταλύσας πατρονόμους τῷ λόγῳ κατέστησεν ἀντ' αὐτῶν».

στρώσεως τῆς κλίματος τῆς οἰκίας, ἡ 4 εἶναι ἐντετειχισμένη εἰς τὴν ἀριστερὰν παραστάδα θύρας τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς κλίμακος ἰσογείου οἰκήματος καὶ ἡ 5 εἰς τὴν δεξιὰν παραστάδα τῆς θύρας τῆς οἰκίας, εἰς ἣν ἀνέρχεταί τις διὰ τῆς μνημονευθείσης κλίμακος.

Ἡ 4 εἶναι μαρμαρίνη στήλη, ὀλίγον ἀποκεκρουμένη δεξιᾷ. Ὕψ. 0·45, πλ. 0·17, τὸ δὲ μέγεθος τῶν γραμμάτων ποικίλλει μεταξὺ 0·015 καὶ 0·025·

Αὐτοκρά[το-
ρος Ἁδρι[α-
νοῦ Καί[σα-
ρος
Σωτῆρ(ο)[ς.
Ροδίνη Στ[α-
(τ)ίου.

Εἰκὼν 4. Ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἁδριανὸς δὶς ἐπεδήμησεν εἰς τὴν Σπάρτην, τὸ πρῶτον τῷ 125 καὶ εἶτα τῷ 128 μ. Χρ. (AM 1903, 294 καὶ 295 σημ. 1 (Wolters)), εἰς τὰς δύο δὲ ταύτας αὐτοῦ ἐπιδημίας ἀναφέρονται πολλαὶ ἐν Σπάρτῃ εὑρεθεῖσαι ἐπιγραφαί, καλοῦσαι αὐτὸν «σωτῆρα τῆς Λακεδαίμονος» (SMC 381 καὶ 507), «σωτῆρα καὶ εὐεργέτην τῆς Λακεδαίμονος» (BSA XII 458 ἀρ. 7), «τὸν τῆς Λακεδαίμονος σωτῆρα καὶ κτίστην» (AM 1877, 438 ἀρ. 13) καὶ «σωτῆρα Λακεδαιμονίων».

Ἡ κάτωθεν τῆς πρώτης κεχαραγμένη ἐπιγραφὴ εἶναι πιθανώτατα σύγχρονος, διότι τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων εἶναι ἀκριβῶς τὸ αὐτό, ἴσως δ' εἶναι τὸ ὄνομα τῆς ἀναθείσης τὴν ἐπιγραφήν.

Ἡ κατὰ γενικὴν ἐκφορὰ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων εἶναι λίαν συνήθης, ὡς καὶ ἡ κατὰ δοτικὴν (πρβ. BSA XII 456 καὶ 457).

Ἀριθ. 5 (εἰκ. 5). Στήλη ἐκ μαρμάρου ὕψ. 0·27 πλ. 0·27, πάχ. 0·15. Τὰ γράμματα εἶναι ἀπεξεσμένα ὀλίγον, ἔνια δὲ καὶ δυσδιάκριτα ἕνεκα τοῦ κονιάματος, ὑφ' οὗ εἶναι ἐπικεχρισμένος ὁ λίθος καὶ ἔχουσιν ὕψ. 0·035.

Αὐτοκρά-
τορος
Ἁδριανο[ῦ
Καίσαρος
σωτῆρος.

Εἰκὼν 5. Ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή.

Ἀριθ. 6 (εἰκ. 6). Μαρμαρίνη πλὰξ λοξῶς ἀποκεκρουμένη τὰ ἄνω. Ὕψ. 0·26, πλ. 0·27· ὕψ. γραμμ. 0·023.

Δεῖνα χαῖρε,] ἔτη
βιώσας λε'.
Νείκων,
χαῖρε, ἔτη βι-
ώσας η' μ(ῆνας) δ'.

Εἰκὼν 6. Ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή.

Τοῦ *χαῖρε* τοῦ πρώτου στίχου σῴζεται μόνον ἡ κάτω ὁριζόντιος κεραία τοῦ ε, κατὰ τὰ λοιπὰ εἶναι ἀσφαλὴς ἡ ἀνάγνωσις καὶ συμπλήρωσις. Ἡ πλὰξ περιεῖχε τὰ ὀνόματα δύο τοὐλάχιστον νεκρῶν, ὧν τὸ τοῦ πρώτου δὲν διεσώθη. Ὁ τύπος οὗτος τῶν ἐπιτυμβίων ἐπιγραφῶν εἶναι συνηθέστατος κατὰ τοὺς τελευταίους ῥωμαϊκοὺς χρόνους. Ἔν τισι προστίθεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μηνῶν πρὸς τοῖς ἔτεσιν, ὡς ἐν SMC ἀρ. 395 καὶ BSA XII σελ. 475 ἀρ. 34, ἔνθα πρὸς τούτοις ἐδηλοῦντο καὶ ἡμέραι, ἐν τῇ ἐκ Γυθείου ΑΕ 1910, 53, ἐν Le Bas 248b, 203h (ἔνθα λέγεται «βιώσας ἔτη δύο παρὰ ἡμέρας δύο») καὶ ἰδίως ἐν Αἰγυπτιακαῖς ἐπιγραφαῖς, αἵτινες πολλὰς λεπτομερείας ἔχουσιν, ὡς CIG 5198 κτλ..

Νείκων. Ἡ διὰ τοῦ ει ἐκφορὰ τοῦ ι μακροῦ ἤρξατο ἤδη ἀπὸ τῆς δ' π.Χρ. ἑκατονταετηρίδος μάλιστα ἐν ταῖς διαλέκτοις· πρβ. *πολιτείαν* ἐκ Δωδώνης, *Νεικόλαος* ἐξ Ἀχαΐας, *Τειμαγόρα* ἐκ Ῥόδου (Γ. Χατζιδάκι Ἀκαδ. Ἀναγν. Α' σελ. 403), ἐν δὲ ταῖς νεωτέραις καὶ δὴ ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐπιγραφαῖς καὶ τοῖς παλαιοτέροις ἀντιγράφοις εἶναι συχνοτάτη (Κόντου Ἀθηνᾶς Γ' σελ. 306).

Δημήτριος Εὐαγγελίδης.

Εἰς Σπάρτης ἐπιγραφὴν ἀντιγραφεῖσαν ὑπὸ Fourmont (CIG 1426)

ὑπὸ

Δημητρίου Εὐαγγελίδου.

Ἐπισκευαζομένης τῆς οἰκίας Ἰω. Βλάχου, ἥτις χρησιμεύει νῦν ὡς γραφεῖον τῆς Οἰκονομικῆς ἐφορείας Λακεδαίμονος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀμυκλῶν τῆς Σπάρτης ἀνευρέθη ἡ ὑπὸ Fourmont ἀντιγραφεῖσα καὶ ἐν CIG 1426 ἐκδοθεῖσα ἐπιγραφή, νέον τεκμήριον τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ Fourmont (πρβ. καὶ BSA XII 477 κέ. καὶ XIII 208 κέ.).Καταλ. ἀρ.1001.

Αὕτη ἦτο πληρεστέρα, ὅτε οὗτος εἶδεν αὐτήν, ὅστις παρέλειψε μόνον τὸν πρῶτον στίχον, τὸν καὶ νῦν κατὰ τὸ ἥμισυ σῳζόμενον. Εὗρε δ' αὐτὴν κειμένην «Spartae prope portam septentrionalem», ὅθεν βραδύτερον μετηνέχθη καὶ ἐνῳκοδομήθη ἔνθ' ἀνωτέρω πολὺ μακρὰν τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς θέσεως, συντριβεῖσα εἰς μικρότερα τεμάχια, ὧν μόνον τὸ ἀνώτερον ἀνευρέθη Τοῦτο ἔχει νῦν ὧδε (αἱ συμπληρώσεις κατὰ CIG 1426):

ΠΟΛΙΣ	Ἡ] πόλις
ΓΑΘΑΓΓΕΛΟΝ	Γα. Αβι. Ἀ]γαθάγγελον
ΞΙΑΣΚΑΙΒΙΟΥΣΕ	ἀνδρε]ίας καὶ βίου σε-
ΓΗΤΟΣΕΝΕΚΑ	μνό]τητος ἕνεκα
ΔΕΞΑΜΕΝΟΥΤΟ	προσ]δεξαμένου τὸ
ΜΑΤΟΥΑΞΙΟΛΟ	ἀνάλω]μα τοῦ ἀξιολο-
	γωτάτου βοαγοῦ αὐτοῦ
	Τιβ. Κλαυ. Πρατολάου τοῦ
	Βρασίδου
	Πιτανάτην].

Ὁ τιμώμενος Ἀγαθάγγελος εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ ἐν CIG 1425, ἔνθα ἀναφέρεται ὅτι ἐνίκησε πάλην ἀγενείων, καὶ φαίνεται ὅτι ἦτο ἐγκρίτου οἰκογενείας δὶς τιμηθείς. Ἐνταῦθα προσεδέξατο τὸ ἀνάλωμα ὁ Τιβ. Κλαύδιος Πρατόλαος, γνωστότατον καὶ ἐξέχον ἐν Σπάρτῃ πρόσωπον ὡς ἐκ τῶν ἐν SMC 648 καὶ ΑΕ 1892, 19 ἀριθ. 2 ἐπιγραφῶν ἐμφαίνεται. Οὗτος ἦτο βουαγὸς τοῦ Ἀγαθαγγέλου, δηλ. ἀρχηγὸς τῆς ἀγέλης ὁμηλίκων αὐτοῦ, ἐν ᾗ συγκατελέγετο καὶ ὁ Ἀγαθάγγελος καὶ ἥτις μετέσχε τῶν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ὀρθίας τελουμένων ἀγώνων (πρβ. BSA XV 52).

Κατήγετο δὲ ὁ Ἀγαθ. ἐκ τῆς Πιτάνης, ἥτις μετὰ τῆς Μεσόας, Λιμνῶν καὶ Κυνοσούρας ἀπετέλουν τὰς τοπικὰς ἐν Σπάρτῃ φυλὰς (πρβ. *Gilbert-Πολίτ.* Ἐγχειρίδ. σελ. 48 καὶ *Frazer* Pausanias III σελ. 341). Ἐξ ἐνεπιγράφου κεράμου εὑρεθέντος ἐν Σπάρτῃ εἶναι δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ ἡ θέσις τῆς Πιτάνης ἐπὶ τόπου, ὅστις καλεῖται «Κοκκινάκι». BSA XIII 42 ἀρ. 61.

Περὶ τῆς λέξεως ***Ἀγαθάγγελος*** παρατηρητέον ὅτι μόνον κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους τοῦ Ἑλληνισμοῦ χρόνους ἀπαντᾷ. Εἶναι δὲ σύνθετος ἐξ ἐπιθέτου καὶ οὐσιαστικοῦ ***(ἀγαθὸς + ἄγγελος)***, ὅπερ ἡ τῶν δοκίμων γλῶσσα οὐδαμῶς ἀνέχεται προτιμῶσα τὴν παράλληλον θέσιν τοῦ ἐπιθέτου ἢ τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ· ὡς ***ἀγαθὸς δαίμων***, ***Ἄρειος Πάγος*** κτλ. ***(Τσερέπη*** Σύνθετα σελ. 698). Ἐν γένει δὲ ἡ λέξις ***ἀγαθὸς*** σπανίως ἐν συνθέσει εὑρίσκεται, ὡς διδάσκει καὶ ὁ Cobet ἐν Λογίῳ Ἑρμῇ σελ. 268· «ἔστι δὲ ὄντως παρὰ πᾶσι τοῖς καθαρῶς ἑλληνίζουσι τὸ ***ἀγαθός*** λέξις ***μονήρης***· καὶ αὐτὸ μέν ἐστι μυριόλεκτον παρὰ πᾶσι, οὐδὲν δὲ πώποτε ἐξ αὐτοῦ γέγονεν οὔτε παρηγμένον οὔτε συγκείμενον πλὴν ὀλίγων τινῶν κυρίων ὀνομάτων».

Βραδύτερον ὅμως ἀπὸ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπαντᾷ συνήθως, ὡς IG XII[8] 186 (Σαμοθρ.) τῆς Α' π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος, IG IX[2] ἀρ. 562,12-13, Inscr. Brit. Mus. Knidos ἀρ. 848, IG III 1093, 1113, 1162, 1169 κτλ..

Κατὰ δὲ τοὺς μετέπειτα χρόνους τὸ ὄνομα Ἀγαθάγγελος πολλάκις ἐλέχθη καὶ παρ' ἡμῖν λίαν δημῶδες ἐγένετο ἐκ τοῦ χρονογραφικοῦ φερωνύμου βιβλίου, τοῦ ὑπὸ τύπον ἀποκαλύψεως γραφέντος ὑπὸ Πολυειδοῦς τινος, ἰσχυριζομένου ὅτι μετέφρασεν αὐτὸ γραφὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἀγαθαγγέλου τινός, ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα (Ἴδ. Ἐγκυκλοπ. Λεξ. ἐν λέξ. ***Ἀγαθάγγελος***).

Δημήτριος Εὐαγγελίδης.

Ἡ κρήνη τῆς Λυκοσούρας

ὑπὸ

Ἀναστασίου Κ. Ὀρλάνδου.

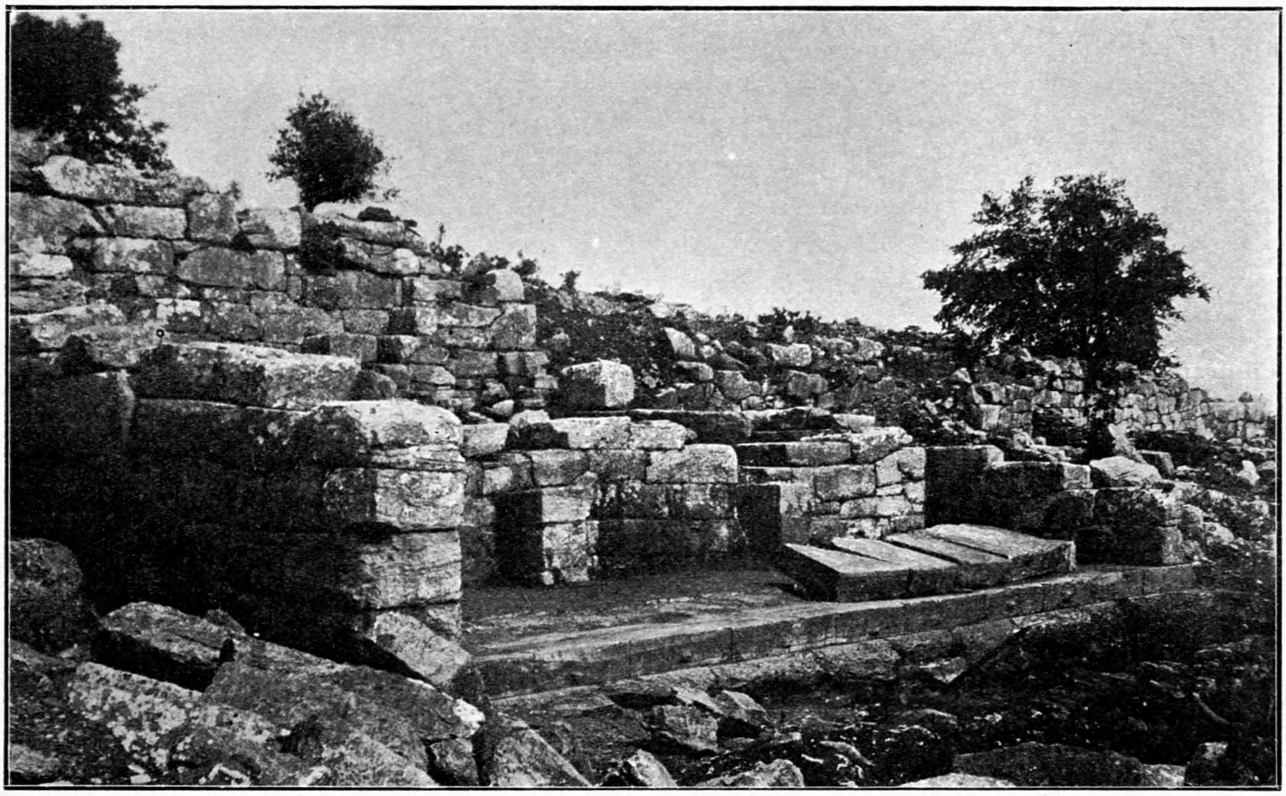

Εἰκὼν 1. Κρήνη Λυκοσούρας.

Κατὰ τὴν ΝΑ κλιτὺν τῆς ἀκροπόλεως τῆς Λυκοσούρας καὶ ἐν ἀποστάσει ἑξηκοντάδος περίπου μέτρων ΝΔ τοῦ αὐτόθι μουσείου, ἀνεσκάφη τῷ 1896 ἡ ὑπὸ ἐξέτασιν κρήνη **(εἰκ. 1)** κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρείας καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Β. Λεονάρδου ἐνεργηθείσας ἀνασκαφάς.

Τὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῆς κρήνης ταύτης ἐκτίθενται δι' ὀλίγων γραμμῶν ἐν τοῖς ***Πρακτικοῖς*** τοῦ 1896 (σελ. 123)[1]. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε σχέδιον αὐτῆς ἐγένετο μέχρι τοῦδε οὐδὲ μετ' ἐπιστάσεως ἡ κρήνη εἶχε μελετηθῇ, δὲν ἐθεωρήσαμεν ἄσκοπον νὰ ἀναλάβωμεν τήν τε μελέτην καὶ σχεδιογράφησιν αὐτῆς παρέχοντες ἐνταῦθα καταγραφὴν τῆς κρήνης **(εἰκ. 2)**, τομὴν αὐτῆς κατὰ τὸν κύριον ἄξονα **(εἰκ. 3)** καὶ προοπτικὴν (ἄνευ τῆς στέγης) ἀναπαράστασιν **(εἰκ. 4)**.

Τοῦ οἰκοδομήματος διατηροῦνται σήμερον οἱ μὲν πλευρικοὶ τοῖχοι μέχρι ὕψους 1·60 κατὰ μέσον ὅρον, ὁ δὲ ὀπίσθιος μέχρι 3·50. Ὁ τοῖχος οὗτος ὑπεστηρίζετο ἐσωτερικῶς ὑπὸ τῶν ἀντηρίδων Τ Τ (εἰκ. 2), αἵτινες σήμερον μὲν σῴζονται μέχρι ὕψους 1·10 διῆκον ὅμως ποτὲ ἕως ἄνω, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ

[1] Δεξαμενήν τινα ἐν Λυκοσούρᾳ ἀναφέρει πρῶτος ὁ ***L. Ross*** (**Reisen und Reiserouten durch Griechenland I** σελ. 85-88) κατὰ τὴν νοτίαν τῆς ἀκροπόλεως πλευράν· ἄδηλον ὅμως ἂν ἐννοῇ τὴν προκειμένην ἢ ἑτέραν τινὰ ἐκ τῶν αὐτοῦ εὑρισκομένων.

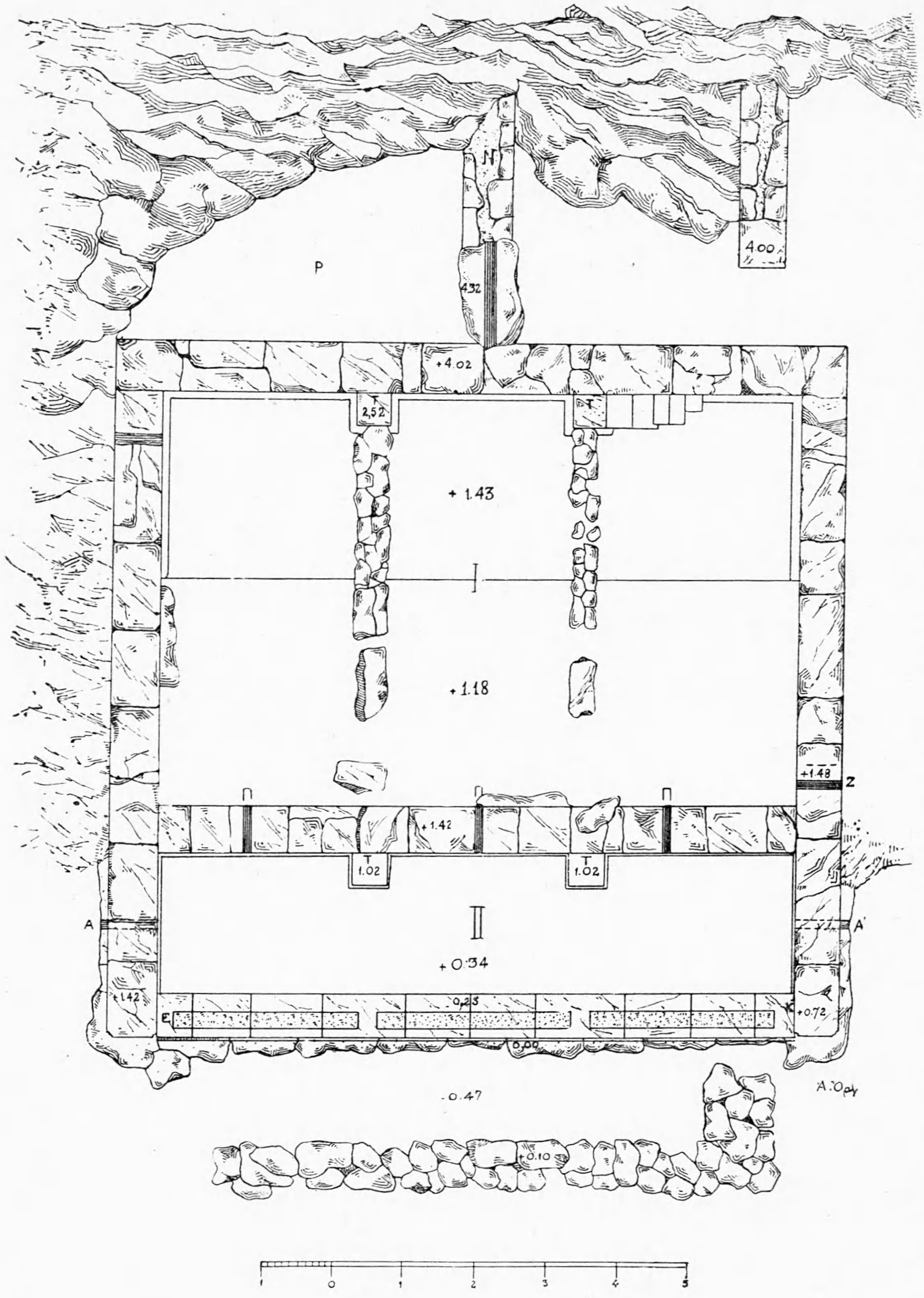

Εἰκὼν 2. Καταγραφὴ τῆς κρήνης.

τῶν ἐπὶ τοῦ τοίχου ἰχνῶν (ἰδὲ εἰκ. 3). Τῆς προόψεως κατεστραμμένης, σῴζονται μόνον τὰ ἐδάφη κατασκευῆς, ὀρθοστατοβάτης δηλονότι ὕψ. 0·235 καὶ ὑπὸ τοῦτον ἡ κατὰ 0·07 προέχουσα εὐθυντηρία. Ἡ τελευταία αὕτη κάμπτεται κατὰ τὰς γωνίας ἑκατέρωθεν καὶ εἶνε ὁρατὴ ἐπὶ μῆκός τι τῶν πλευρῶν ὅπερ ἕνεκα τῆς ἔκτοτε ἐπιχώσεως δὲν δύναται ἐπ' ἀκριβὲς νὰ ὁρισθῇ [2].

Οἱ τὴν εὐθυντηρίαν ταύτην ἀπαρτίζοντες λίθοι εἶνε πολυγωνικοὶ καὶ ἀκανόνιστοι, κατειργασμένοι δὲ μόνον ὁριζοντίως κατὰ τὴν ἄνω αὐτῶν ἐπιφάνειαν.

Πρὸ τῆς προόψεως καὶ ἐν ἀποστάσει 1·50 περίπου ἀπ' αὐτῆς εὕρηνται λείψανα παραλλήλου τείχους πάχ. 0·98, ἐξ ἀργῶν λίθων. Τὸ τεῖχος τοῦτο καμπτόμενον δεξιὰ συναντᾷ τὴν εὐθυντηρίαν τῆς κρήνης εἰς ἀπόστασιν 0·60 ἀπὸ τῆς βορείου γωνίας, ἐν ᾧ τὸ πρὸς τὸ νότιον ἄκρον σκέλος αὐτοῦ εἶνε κατεστραμμένον. Περὶ τοῦ τείχους τούτου δύο ὑποθέσεις δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν· Ἢ ὅτι ἐχρησί-

[2] Ἡ κρήνη ἐκαθάρθη ἐκ νέου κατὰ τὸ **1906** ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Κουρουνιώτου (**ΠΑΕ 1906, 122**), παραχωρηθεῖσά μοι λίαν εὐγενῶς πρὸς μελέτην.

μευεν ὡς θεμέλιον στυλοβάτου προστάσεώς τινος κιόνων πρὸ τῆς κρήνης, ὡς συνηθέστατα τοιαῦται ἐπὶ ἀγγειογραφιῶν ἰδίως ἀπαντῶνται, ἢ ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς ἀνάλημμα πρὸς συγκράτησιν τῶν πρὸς ὁριζοντίωσιν τοῦ πρὸ τῆς κρήνης χώρου ἀναγκαίων χωμάτων ἅτινα ἄλλως, ὡς ἐκ τῆς κλίσεως ἐφ᾽ ἧς ἡ κρήνη εἶνε ᾠκοδομημένη, θὰ παρεσύροντο ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Ἡ πρώτη ὑπόθεσις ὅμως δὲν φαίνεται πιθανὴ ἐὰν ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν κακὴν κατασκευὴν τοῦ τείχους. Τὸ τεῖχος τοῦτο δυνατὸν νὰ ἀνήκῃ καὶ ἀρχαιοτέρῳ τινὶ κτίσματι ὅπερ κατεστράφη ὅπως ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἀνεγερθῇ ἡ κρήνη.

Ὄπισθεν τῆς κρήνης, κατὰ τὴν προέκτασιν τοῦ κυρίου αὐτῆς ἄξονος καὶ ἐν ἀποστάσει 1·13 ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς παρειᾶς τοῦ ὀπισθίου αὐτῆς τοίχου εὕρηται ἀντηρὶς ἐπιμελῶς ἐκτισμένη ***(εἰκ. 2,*** **N*)***, διήκουσα μέχρι τοῦ φυσικοῦ βράχου κάτω καὶ ὄπισθεν. Παραλλήλως ταύτῃ καὶ ἐν ἀποστάσει 3·25 εὕρηται δευτέρα ἀντηρὶς ὁμοίως ᾠκοδομημένη.

Αἱ δύο αὗται ἀντηρίδες, φέρουσαι ἴχνη ἐπιχρίματος, δὲν συνηνοῦντο μετὰ τοῦ κυρίου τῆς κρήνης οἰκοδομήματος· διότι κατὰ τὴν πρὸς τὴν κρήνην πλευρὰν αὐτῶν δεικνύουσι μετωπιαίαν ἐπιφάνειαν πρὸς δὲ καὶ ἡ εὐθυντηρία αὐτῶν δείκνυσι σαφῶς ὅτι δὲν προεχώρουν περαιτέρω.

Ἡ πρώτη τῶν δύο τούτων ἀντηρίδων ἐχρησίμευεν ὡς βάθρον τῶν λαξευτῶν αὐλάκων καὶ μέρους τοῦ ὑδραγωγείου ὅπερ ἐτροφοδότει τὴν κρήνην. Εἰς τί ὅμως ἐχρησίμευεν ἡ δευτέρα καὶ διατί ἀμφότεραι ἐκτίσθησαν εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τοῦ ὀπισθίου τῆς κρήνης τοίχου καὶ δὲν συνηνώθησαν μετ᾽ αὐτοῦ ὁπότε θὰ ἐχρησίμευον ὡς πραγματικαὶ ἀντηρίδες, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν. Διότι δρόμος ὄπισθεν τῆς κρήνης προφανῶς δὲν ὑπῆρχεν ἀφ᾽ οὗ ὄπισθεν μὲν εὑρίσκεται ὁ κεκλιμένος βράχος, ἔμπροσθεν δὲ ἡ πρόοψις τῆς κρήνης ἔκειτο ἀκριβῶς ἐπὶ δρόμου, ὡς τοῦτο δῆλον καθίσταται ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν κτισμάτων ἅτινα εἰσὶν ᾠκοδομημένα κατὰ τὴν προέκτασιν τῆς γραμμῆς τοῦ μετώπου τῆς κρήνης. Ὡς μόνην ἐξήγησιν ἠδύνατό τις νὰ ἀναφέρῃ ὅτι ἡ δίοδος αὕτη ἐχρησίμευε διὰ τὴν ἐκροὴν τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ἅτινα, ἂν αὕτη δὲν ὑπῆρχεν, ἐρχόμενα ἐκ τῆς ὕπερθεν κλιτύος, θὰ συνεσωρεύοντο ἐν τῷ μεταξὺ τῶν δύο ἀντηρίδων κενῷ. Δὲν ἠδύναντο ὅμως νὰ θεραπεύσωσι τὸ κακὸν διὰ κεκλιμένης τινὸς τεχνητῆς ἐπιχώσεως;

Τὸ ὑλικὸν ἐξ οὗ ἡ κρήνη συνίσταται εἶνε κυανότεφρος ἀσβεστόλιθος ἐγχώριος, τὸ δὲ σύστημα τῆς οἰκοδομίας τὸ μεικτόν: ἰσοδομικὸν μετὰ πολυγωνικοῦ. Στρώσεις δηλαδὴ ὁριζόντιαι οὐχὶ συνεχεῖς οὐδ᾽ ἰσοϋψεῖς διὰ λίθων ὀρθογωνίων καὶ τραπεζοειδῶν (εἰκ. 1). Τὸ σύστημα τοῦτο ἐπιχωριάζει ἐν Ἀρκαδίᾳ κατά τε τοὺς Ἑλληνικοὺς καὶ τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους.

Αἱ διαστάσεις τῶν λίθων ποικίλλουσιν ἀπὸ 0·50 × 0·28 × 0·60 μέχρι 1·45 × 0·65 × 0·50· αἱ δὲ παρειαὶ αὐτῶν δὲν εἶναι λεῖαι καὶ τοῦτο ὅπως τὸ ἐπίχριμα ὅπερ ἐκάλυπτεν αὐτοὺς τελειότερον προσκολλᾶται. Μόνον οἱ ὀρθοστάται τῆς προόψεως καὶ οἱ ὑπὸ τούτους λίθοι εἰσὶ λεῖοι φέροντες ἀναθύρωσιν καὶ τεκτονικοὺς ἀγκῶνας. Ἡ ἐργασία τῶν λίθων τούτων τῆς προόψεως φαίνεται οὖσα παρεμφερὴς τῇ τοῦ αὐτόθι μεγάρου [1] καὶ ἄλλων ἐν Λυκοσούρᾳ κτισμάτων, ὧν ἡ χρονολογία κατασκευῆς κυμαίνεται μεταξὺ Ἑλληνικῶν καὶ Μακεδονικῶν χρόνων.

Τὸ σύστημα τῆς οἰκοδομίας τῆς κρήνης ἀφ᾽ ἑνὸς καὶ ἕτεροι λόγοι ἀφ᾽ ἑτέρου, οὓς κατὰ τὴν πρόοδον τῆς μελέτης ταύτης θὰ ἐκθέσωμεν, πείθουσιν ἡμᾶς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἡ κρήνη θὰ ᾠκοδομήθη τὸ πρῶτον ἐν μακεδονικοῖς χρόνοις, θὰ ὑπέστη δὲ βραδύτερον δύο μετασκευάς, τὴν μὲν ἐν ρωμαϊκοῖς χρόνοις τὴν δὲ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας. Καὶ τῆς μὲν πρώτης μετασκευῆς μαρτύριον οἵ τε νῦν πυθμένες τῆς κρήνης καὶ τὸ ἐπίχριμα αὐτῆς, τῆς δὲ δευτέρας τοῖχοι κακῶς ἐκτισμένοι, περὶ ὧν κατωτέρω ὁ λόγος.

Τὸ σχῆμα τοῦ ὅλου κτίσματος εἶνε ἐν κατόψει περίπου τετράγωνον (10·20 × 9·40) διαιρούμενον δι᾽ ἐγκαρσίου τοίχου διήκοντος παραλλήλως τῇ μακρᾷ πλευρᾷ εἰς δύο ἄνισα ὀρθογώνια I, II. Τούτων τὸ ὀπίσθιον (εἰκ. 2) δι᾽ ἑτέρων δύο παραλλήλων τοίχων καθέτως τῷ ἐγκαρσίῳ διηκόντων διαιρεῖται εἰς τρία διαμερίσματα. Οἱ δύο τελευταῖοι οὗτοι τοῖχοι συνίστανται ἐξ ἀργῶν καὶ μικρῶν λίθων καὶ στεροῦνται θεμελίου στηριζόμενοι ἁπλῶς ἐπὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ δαπέδου· εἶναι δὲ προφανὲς ὅτι ἐτέθησαν πολλῷ μεταγενέστερον κατὰ τὴν δευτέραν τῆς κρήνης μετασκευὴν ἐν βυζαντιακοῖς ἢ

[1] *Κ. Κουρουνιώτης* Πρακτικὰ 1905 σελ. 121, ***Dörpfeld*** **AM XVIII** σ. 221, Παυσαν. Η' 37, 8.

μᾶλλον μεσαιωνικοῖς χρόνοις, ὅτε στειρεύσαντος τοῦ τροφοδοτοῦντος τὴν κρήνην ὕδατος ἔσχε καὶ αὕτη τὴν τύχην τῶν ὁμοίων αὐτῇ [1] μεταβληθεῖσα εἰς οἰκίαν καὶ ἀποτελέσασα οὕτω συνέχειαν τῶν παρακειμένων κτισμάτων, ἅτινα θεωροῦνται ὡς οἰκήματα [2].

Ἡ κρήνη ἦτο ἐξωτερικῶς ἀληλιμμένη δι' ἐπιχρίματος ἁπλοῦ διατηρουμένου εἰσέτι κατὰ τοὺς ἁρμοὺς ἰδίᾳ τῆς ὀπισθίου πλευρᾶς ἐσωτερικῶς δέ, ὡς ἐμφαίνεται ἔκ τινων καλῶς διατηρηθεισῶν θέσεων, δι' ὑποστρώματος ἐξ ἀσβέστου πάχους μέχρι 0·027 μετὰ χονδρᾶς ἄμμου, ἐφ' οὗ ἕτερον λελεασμένον στρῶμα ἀσβέστου πάχους 0·007 μετὰ λεπτοτέρας ἄμμου, ἐφ' οὗ τέλος διάφορα στρώματα οὐχὶ ὑπερβαλλόντως χονδρὰ ἐξ ἑτέρας στερεωτάτης ὕλης ἐχούσης χρῶμα φαιὸν ἄνευ λιθαρίων ἢ ἄμμου διατηρουμένης ἔτι εἰς λιθώδη κατάστασιν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο στρῶμα εἶναι πιθανῶς ἀπολίθωμα ἐξ ὕδατος (Sinter) καὶ φέρει φυσαλίδας μικρὰς καὶ μεγάλας σχηματιζούσας ἐπιφάνειαν φολιδωτήν. Μέγιστον σῳζόμενον ὕψος ἐν τῷ διαμερίσματι I 0·82. Συστατικὰ τοῦ κονιάματος τούτου εἰσὶ τὰ τῶν ὑδραυλικῶν ἀσβέστων δηλ. ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον, ὀξείδιον ἀργιλίου, μαγνησία, ἴχνη σιδήρου κλπ.

Πλὴν τοῦ ἄνω περιγραφέντος ρωμαϊκοῦ ἐπιχρίματος (stucco) εὕρηνται ἐνιαχοῦ καὶ λείψανα ἑτέρου, μεμειγμένου μετὰ μικρῶν λιθαρίων. Τὸ δεύτερον τοῦτο ἐπίχριμα δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἑλληνικόν, καθόσον οὐ μόνον πάμπολυ τοῦ ρωμαϊκοῦ, διαφέρει, ἔχοντος πολλῷ ἐλάσσονα σκληρότητα, ἀλλὰ καὶ διότι τὰ συστατικὰ αὐτοῦ εἰσι σχεδόν που ταὐτὰ τοῖς τοῦ ἐν τῇ κρήνῃ Γλαύκῃ ἀσφαλῶς ἑλληνικοῦ κονιάματος [3]. Ἔστω καὶ τοῦτο τεκμήριον τῆς ἐν ἑλληνικοῖς χρόνοις ὑπάρξεως τῆς κρήνης.

Ὁ πυθμὴν τοῦ διαμερίσματος I (προερχόμενος ὡς καὶ ὁ τοῦ II ἐκ τῆς ἐν ρωμαϊκοῖς χρόνοις μετασκευῆς τῆς κρήνης) διαιρεῖται διὰ βαθμίδος ὕψους 0·24 εἰς δύο ἐπίπεδα ὧν τὸ ἀνώτερον κεῖται ἐν ᾧ ὑψομέτρῳ καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ ἐγκαρσίου τοίχου. Οὕτω δὲ μεταξὺ τῆς βαθμίδος καὶ τοῦ ἐγκαρσίου τοίχου σχηματίζεται λεκάνη τις διαστάσεων 8·87×3·20 καὶ βάθους 0·24, ἧς τὸν προορισμὸν θὰ ἐξετάσωμεν κατωτέρω.

Ἀφ' ἑτέρου ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ ἐγκαρσίου τοίχου κεῖται κατὰ 1·00 περίπου ὑψηλότερον τοῦ πυθμένος τοῦ διαμερίσματος II. Εἰκόνα τῶν καθ' ἕκαστα ὑψομέτρων παρέχει ἡ **εἰκ. 3**·

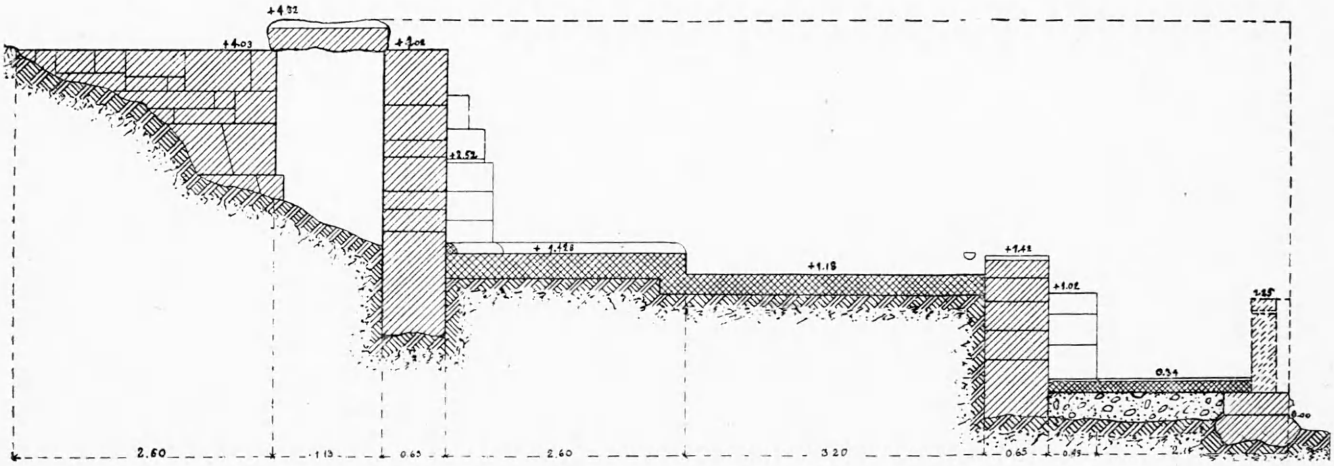

Εἰκὼν 3. Τομὴ τῆς κρήνης κατὰ τὸν κύριον ἄξονα.

Τὰ δάπεδα ἐν γένει τῆς κρήνης συνίστανται ἐκ μικρῶν κεραμίδων (διαστάσεων 0·08×0·12×0·02 — 0·03) εἰσχωρουσῶν καθέτως ἐντὸς παχέος κονιάματος ὑδραυλικῆς ἀσβέστου. Τὸ κονίαμα τοῦτο ἐν τῷ διαμερίσματι II ἐρείδεται ἐπὶ κοιτοστρώσεως ἐκ κροκαλῶν μετὰ κονιάματος σκληροῦ διήκοντος μέχρι τοῦ στερεοῦ ἐδάφους. Μικρὰ σκαφικὴ ἔρευνα (ἀποκαλύψασα καὶ τὴν κεχωσμένην αὔλακα Α΄) ἀπέδειξεν ὅτι ἡ κοιτόστρωσις αὕτη

[1] AJA XIV, 22.

[2] ΠΑΕ 1906 σελ. 122.

[3] American Journal of Archeaology XIV σ. 26.

ἔχει πάχος μεῖζον τῶν 0·40. Δὲν εἶναι δὲ ἀπίθανον νὰ ἀντικατέστησεν αὕτη τὴν ἀρχαιοτέραν (ἑλληνιστικὴν) τῆς δεξαμενῆς στρῶσιν. Λέγω δὲ τοῦτο διότι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ νῦν πυθμένος (τοῦ ρωμαϊκοῦ) κεῖται κατὰ 0·15 ὑψηλότερον τῶν ἑκατέρωθεν αὐλάκων ἐκκενώσεως ***(εἰκ. 2,*** Α, Α΄) καὶ φράσσει αὐτάς. Ὥστε διὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς δεξαμενῆς πρὸς καθαρισμόν, ἐν ρωμαϊκοῖς χρόνοις, ἀπῃτεῖτο ἑκάστοτε ἡ καταστροφὴ μέχρι βάθους 0·15 τοῦ παρὰ τὰς αὔλακας τμήματος τοῦ πυθμένος καὶ ἡ ἐκ νέου συμπλήρωσις αὐτοῦ. Ἐν ᾧ, τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῆς κοιτοστρώσεως εὑρισκομένης ἐν τῷ αὐτῷ ὑψομέτρῳ τῶν αὐλάκων (ἐν ἑλληνιστικοῖς χρόνοις) δι' ἁπλῆς ἐμφράξεως τῆς ὀπῆς ἐπετυγχάνετο τελεία τῆς δεξαμενῆς στεγανότης.

Ὅλως ἰδιαιτέρα προφύλαξις ἐλήφθη ὅπως μὴ τὸ ὕδωρ εἰσδύῃ κατὰ τὰς γωνίας. Οὕτω τὸ διαμέρισμα I φέρει κατὰ τὰς γωνίας τοῦ ὑψηλοτέρου αὐτοῦ ἡμίσεος παχὺ κάλυμμα ἐξ ὑδραυλικῆς ἀσβέστου, τομῆς τετάρτου κύκλου ἀκτῖνος 0·12 ***(εἰκ. 4).***

Τοῦ δὲ διαμερίσματος II αἱ καλύπτουσαι τὸ δάπεδον κεραμίδες ἐτέθησαν κεκλιμέναι κατὰ τὰς γωνίας καθιστῶσαι οὕτω ὁμαλωτέραν τὴν ἀπὸ τῶν κατακορύφων πρὸς τὰς ὁριζοντίους ἐπιφανείας μετάβασιν.

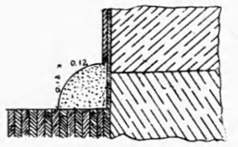

Εἰκὼν 4. Λεπτομέρεια ἐπενδύσεως τῶν γωνιῶν τῆς κρήτης.

Ἐρχόμενοι νῦν ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν τῆς προόψεως παρατηροῦμεν ὅτι αἱ ἀκμαὶ τῶν ἑκατέρωθεν παραστάδων φέρουσι τὴν χαρακτηριστικὴν λάξευσιν ***(εἰκ. 5)*** ἥτις συχνάκις ἀπαντᾷ ἐπὶ μακεδονικῶν χρόνων ἔργων [1] χρησιμεύουσα πρός τε τὸν κόσμον καὶ τὴν αἰσθητικὴν τῆς γωνίας ἐνίσχυσιν.

Εἰκὼν 5. Γωνιαία λάξευσις τῶν παραστάδων τῆς κρήνης.

Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης ὑπὲρ τὴν εὐθυντηρίαν στρώσεως παρατηροῦμεν, κατὰ μῆκος τῆς προόψεως, τρεῖς ἐπιμήκεις ὀρθογωνίους ἐπιφανείας πλάτους 0·24 ἀπεχούσας δ' ἀλλήλων καὶ τῶν ἑκατέρωθεν παραστάδων κατὰ 0·25-0·30, ἀνωμάλως ἐξειργασμένας μέχρι βάθους 0·01. Τὸ μῆκος τῶν ἄκρων εἶναι 2·59, τῆς δὲ μέσης 2·708, οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι αὗταί εἰσιν αἱ *ἕδραι* (Bettungen) ἐφ' ὧν ἐτίθεντο αἱ *βάσεις* τῶν ὀρθοστατῶν οἵτινες ἔκλειον ἔμπροσθεν τὸ διαμέρισμα II. Τῶν ὀρθοστατῶν τούτων σῴζονται σήμερον, οὐχὶ κατὰ χώραν, τέσσαρα τεμάχια, ὧν σχεδὸν ἀκέραιον σῴζεται μόνον τὸ ἕν, ἔχον ὕψος 1·02 καὶ πλάτος 0.994· τὰ λοιπὰ τεθραυμένα κατὰ τὸ ἄνω αὐτῶν μέρος ἔχουσι πλάτος 0 867, 0·728 καὶ 0·72 πάχος δὲ κοινὸν 0·24 ὅσον δηλ. καὶ τὸ τῆς ἕδρας. Πάντων τῶν ὀρθοστατῶν αἱ κατὰ τὴν βάσιν ἀκμαὶ εἰσὶ λοξῶς ἀποτετμημέναι (en biseau) ὡς ἐπ' ἴσης λοξῶς ἀποτετμημέναι εἰσὶ καὶ αἱ παρειαὶ τῶν εἰρημένων ἑδρῶν. Ἡ διάταξις αὕτη συμβάλλεται εἰς τὴν κρείττονα ἐναρμογὴν καὶ μείζονα στεγανότητα.

Καὶ οἱ μὲν ὀρθοστάται ἔβαινον ἐπὶ τῶν ἑδρῶν· τίνας δὲ διαστάσεις εἶχον οἱ τὰ μεταξὺ τῶν ἑδρῶν κενὰ πληροῦντες λίθοι, ἠδυνήθην νὰ συμπεράνω ἐκ τοῦ ἑξῆς: Ἐξετάζων τὸ τοῦ διαμερίσματος II ἐπίχρισμα παρετήρησα ὅτι τοῦτο κάμπτει κατὰ τὸν βόρειον τοῖχον (εἰκ. 2, K) εἰς ἀπόστασιν 0·453 ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἄκρου τῆς βορείου παραστάδος, φαίνεται δὲ σαφῶς ἡ καμπή. Τούτου οὕτως ἔχοντος ὁ κατὰ τὴν βόρειον γωνίαν λίθος θὰ ἔφθανε μέχρι τῆς καμπῆς ταύτης τοῦ ἐπιχρίματος ἤτοι θὰ προὐχώρει κατὰ 0·075 ἐνδότερον τῆς ἐσωτερικῆς τῶν ὀρθοστατῶν παρειᾶς. Πρὸς τὰ ἔξω θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἐξικνεῖτο μέχρι τοῦ ἐπιπέδου τῆς ἐξωτερικῆς τῶν ὀρθοστατῶν ἐπιφανείας. Ἐν τούτοις ἐρευνῶν μεταξὺ τῶν περὶ τὴν κρήνην κατεσπαρμένων λίθων ἀνεῦρον τεμάχιόν τι λελεασμένον, ἐργασίας καὶ ὑλικοῦ ὁμοίου τοῖς τῶν ὀρθοστατῶν ἀλλὰ πάχους 0·28 μήκους δὲ 0 453. Ἐπειδὴ δὲ τοσοῦτον ἀπέχει καὶ τὸ σημεῖον καμπῆς τοῦ ἐπιχρίματος ἀπὸ τοῦ ἄκρου, τὸ τεμάχιον τοῦτο (ὡς ἔχον πάχος 0·28) ἀνήκει εἰς τὸ κενὸν E εἰκ. 2. Κατὰ ταῦτα παραδεχόμενοι τέσσαρας ὁμοίους τοιούτους λίθους πληροῦντας τὰ μεταξὺ τῶν ὀρθοστατῶν κενά, λαμβάνομεν τὴν ἐν τῇ ***εἰκ. 6*** ἀπεικονιζομένην διάταξιν. Διὰ ταύτης ἡ ὅλη πρόσοψις διαιρεῖται εἰς τρία οὕτως εἰπεῖν τμήματα. Διὰ τῶν καθέτως τοῖς ὀρθοστάταις διηκόντων διαμέσων τούτων λίθων ἐπιτυγχάνομεν δύο τινά, δηλαδὴ ἀποφεύγομεν ἀφ' ἑνὸς τὴν μονοτονίαν καὶ κτώμεθα ἀφ' ἑτέρου βάσεις διὰ τοὺς ὑποβαστάζοντας τὴν στέγην ξυλίνους στύλους (ἰδὲ σελ. 206).

[1] *Durm* Die Baukunst der Griechen σ. 214 — Priene.

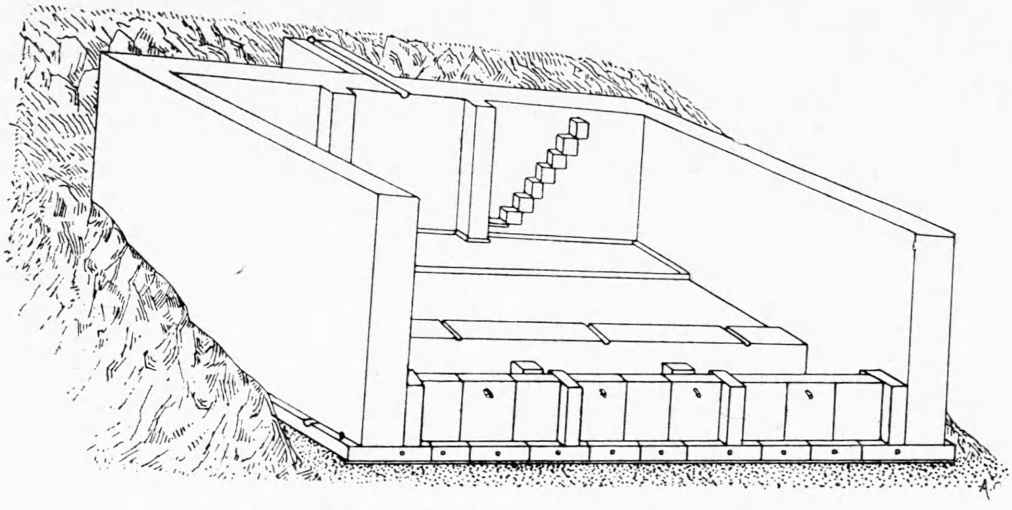

Εἰκὼν 6. Προοπτικὴ ἀναπαράστασις τῆς κρήνης (ἀστέγου).

Καὶ κατὰ μὲν τὸ μέσον τμῆμα θὰ ὑπῆρχον τρεῖς ὀρθοστάται, εἷς πλάτους 0·72 καὶ δύο τῶν 0·994 (2×0·994+0·72=2·708), κατὰ δὲ τὰ ἄκρα ἀνὰ 0·994, 0·867 καὶ 0·728=2·598.

Οἱ ὀρθοστάται συνεδέοντο πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὴν ἄνω αὐτῶν ἐπιφάνειαν διὰ συνδέσμων σχήματος ⊓, ὡς μαρτυρεῖ ὀπὴ ὀρθογώνιος εὑρεθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ὀρθοστατῶν.

Τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ συνδέσμου ἀπαντᾷ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἤδη ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος [1]. Ἕνεκα δὲ τῶν συνδέσμων τούτων παραδεχόμεθα ἄνωθεν τῶν ὀρθοστατῶν χαμηλήν τινα στέψιν. Μὴ δυνηθέντες ὅμως, ἐλλείψει τεμαχίων, νὰ καθορίσωμεν τὸ σχῆμα καὶ τὰς διαστάσεις αὐτοῦ, παρελίπομεν αὐτὴν ἐν τῇ ἀναπαραστάσει.

Ἐπὶ ἑνὸς ὀρθοστάτου καὶ εἰς ὕψος 0·87 ἀπὸ τῆς βάσεως αὐτοῦ σῴζεται διαμπερὴς ὀπὴ διαμέτρου 0·055. Περὶ ταύτην οὐδὲν ὑποδηλοῖ τὴν ὕπαρξιν κρουνοῦ τινος λεοντοκράνου· πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ἐτίθετο πρὸ αὐτῆς αὐλός τις ἐξ ὀπτῆς γῆς. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ διάμετρος τῆς ὀπῆς εἶναι μικρὰ ὁ αὐλὸς οὗτος θὰ ἦτο μετάλλινος καὶ δὴ τοιοῦτος οἷος εἰκονίζεται ἐπὶ ἀγγείου τῆς Κάτω Ἰταλίας[3]. Διὰ τούτου ἐπετυγχάνετο ὥστε τὸ ὕδωρ ἀνερχόμενον ἔσωθεν μέχρι τοῦ ὕψους τῆς ὀπῆς καὶ ἐκρέον διὰ ταύτης νὰ ἐκτοξεύηται καὶ μὴ ἁπλῶται ἐπὶ τοῦ ὀρθοστάτου φθεῖρον αὐτόν.

¹ Annual of the Britisch School XII σ. 117, AM XVIII σ. 221.

² Priene σ. 71.

Ἐκ τίνος πηγῆς προήρχετο τὸ τροφοδοτοῦν τὴν κρήνην ὕδωρ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω. Ἤγετο ὅμως εἰς τὴν δεξαμενὴν δι' ὑδραγωγείου ἐκ πηλίνων σωλήνων, ὧν λείψανα ἐσῴζοντο μέχρι πρό τινος [3], ἔχοντα διεύθυνσιν πρὸς τὴν κρήνην. Ἐκ τοῦ ὑδραγωγείου τούτου πιθανῶς προέρχεται καὶ τεμάχιον πηλίνου σωλῆνος ἀποκείμενον σήμερον ἐν τῷ μουσείῳ Λυκοσούρας, ἔχον διάμετρον 0·14 **(εἰκ. 7)** στενουμένην κατὰ τὸ ἄκρον μέχρι 0·10 ὅπως ἐναρμόζηται πρὸς τὸ παρακείμενον· φέρει δὲ τὸ τεμάχιον τοῦτο καὶ ὀρθογώνιον ἄνοιγμα πρὸς καθαρισμὸν οὗτινος ἐλλείπει τὸ κάλυμμα καὶ εἶναι, ὡς ἐκ τοῦ πηλοῦ ἐμφαίνεται ῥωμαϊκῶν χρόνων.

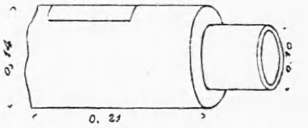

Εἰκὼν 7. Τεμάχιον σωλῆνος τοῦ πρὸς τὴν κρήνην ὑδραγωγείου.

Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο θὰ ἐξικνεῖτο μέχρι ὄπισθεν τῆς ἀντηρίδος N πέραν τῆς ὁποίας θὰ συνεχίζετο διὰ λαξευτῆς λιθίνης αὔλακος, ὡς δείκνυσι τεμάχιον μήκους 1·32, σῳζόμενον κατὰ χώραν, ἐφ' οὗ διατηρεῖται αὖλαξ διαμέτρου περίπου 0·21.

Διελθὸν τὴν αὔλακα τὸ ὕδωρ ἔπιπτεν ἀφ' ὕψους 2·60 ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ἐπιπέδου τοῦ διαμερίσματος I, εἶτα δὲ ἔρρεε πρὸς τὴν λεκάνην. Αὕτη ἐχρησίμευεν ὅπως καθιζάνωσιν ἐν αὐτῇ αἱ ἐν τῷ ὕδατι αἰωρούμεναι ὗλαι (ἰλὺς κτλ.). Ἦτο δηλ. προδέκτης τις τοῦ ὕδατος [4], οὗ χρῆσις λίαν συχνὴ ἐγίνετο κατὰ τοὺς ἑλληνικούς, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους. Ὁ Πλίνιος [5] συμβουλεύει τὴν χρῆσιν προδέκτου τοιούτου.

³ Κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν χωρικῶν.

⁴ Εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας δεξαμενὰς τῆς Ἀσπίδος τοῦ Ἄργους (BCH XXXI σ. 152) καὶ εἰς τὴν Ἐννεάκρουνον (AM 1905 σ. 21) ἀπαντῶμεν ὁμοίως προδέκτας.

⁵ Plin. Hist. Nat. XXXVII 173: Utilius geminas esse (cisternas) ut in priore vitia considant atque per colum in proximam transeat pura aqua. Πρβ. ἐπ' ἴσης *Couve* ἐν BCH XIX σ. 466.

Τὸ ὕδωρ συλλεγόμενον ἐντὸς τῆς λεκάνης ταύτης καὶ ἀνερχόμενον μέχρι ὕψους 0·20 ἔρρεε διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐγκαρσίου τοίχου [1] τριῶν αὐλάκων (Π, Π, Π εἰκ. 2) διαμέτρου 0·10 εἰς τὸ διαμέρισμα ΙΙ τὸ ὁποῖον ἐπλήρου. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν τὸ βάθος αὐτοῦ ἦτο ἔλασσον τοῦ ὕψους εἰς ὃ εὑρίσκοντο αἱ ὀπαὶ (0·87) ἠντλεῖτο ῥιπτομένων ἐντὸς αὐτοῦ τῶν ὑδριῶν [2], φθάνον δὲ τὸ ὕψος τῶν ὀπῶν ἐξέρρεε.

Πλὴν τῶν ἓξ αὐλάκων ὧν μέχρι τοῦδε ἐμνημονεύσαμεν εὕρηται καὶ ἑβδόμη [3] (Ζ ἐν τῇ εἰκ. 2), κατὰ τὴν βόρειον παρειὰν τῆς λεκάνης Ι καὶ παρὰ τὸν ἐγκάρσιον τοῖχον διαμέτρου 0·12 ἀλλ' εἰς ὕψος μεῖζον τοῦ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐγκαρσίου τοίχου. Τούτου ἕνεκα αὕτη χαρακτηριστέα ὡς αὖλαξ τροφοδοσίας τῆς δεξαμενῆς [4].

Πῶς ὅμως καὶ πόθεν ἤγετο διὰ ταύτης τὸ ὕδωρ εἰς τὴν κρήνην δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ εἰκάσωμεν τὰ παρακείμενα μεταγενέστερα κτίσματα.

Ἀναφέρομεν τέλος τὴν κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν παρειὰν τοῦ ὀπισθίου τοίχου εὑρισκομένην κλίμακα (εἰκ. 1) ἧς σῴζονται σήμερον πέντε ὑψηλοὶ ἀναβαθμοί· διὰ ταύτης κατήρχοντο εἰς τὴν δεξαμενὴν κατὰ τὸν χρόνον τοῦ καθαρισμοῦ ὁπότε, ἀνεῴγοντο καὶ αἱ κατὰ τὸ διαμέρισμα ΙΙ μνημονευθεῖσαι αὔλακες ἐκκενώσεως Α, Α΄ δι' ὧν ἐξήγετο πᾶσα τυχὸν ἐν τῷ πυθμένι ἀποτεθειμένη ἰλύς.

Ἡ κρήνη ἦτο βεβαίως ἄνωθεν ἐστεγασμένη ὅπως τὸ ὕδωρ αὐτῆς διατηρῆται καθαρὸν καὶ δροσερὸν κατὰ τὸ θέρος. Ἀλλ' ἡ στέγη (ἢ ἡ ὀροφὴ) αὐτῆς θὰ ἦτο πιθανώτατα ξυλίνη διότι οὐδὲν λίθινον τεμάχιον εὑρέθη ἐμφαῖνον τὴν ὕπαρξιν λιθίνης τοιαύτης.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄνοιγμα τῆς κρήνης (9 μ.) εἶναι πολὺ μέγα διὰ δοκὸν ξυλίνην διήκουσαν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν παραστάδα, δεχόμεθα τρεῖς δοκοὺς κατὰ μῆκος τῆς προόψεως, στηριζομένας, τῇ μεσολαβήσει σαγμάτων, ἐπὶ δύο διαμέσων ξυλίνων στύλων. Οἱ στῦλοι οὗτοι θὰ ἡδράζοντο οἱ μὲν ἐπὶ τῶν μεταξὺ τῶν ὀρθοστατῶν τεμαχίων, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἀντηρίδων Τ, Τ (εἰκ. 2). Καθέτως ἐπὶ τῶν δοκῶν τούτων θὰ ἐτίθεντο τεγίδες, ἐπὶ τούτων δὲ κάλαμοι. Τὸ ὅλον θὰ ἐκαλύπτετο εἴτε ὑπὸ στρώματος ἀργιλλώδους ἔχοντος κλίσιν τινὰ πρὸς ἐκροὴν τοῦ ὀμβρίου ὕδατος, ἢ μᾶλλον, καὶ τοῦτο πιθανώτερον, διὰ κεράμων ἐξ ὀπτῆς γῆς ὧν τὴν ὕπαρξιν μαρτυροῦσι πλεῖστα τεμάχια κατεσπαρμένα περὶ τὴν κρήνην. Παράδειγμα διὰ πηλίνων κεράμων ἐστεγασμένης κρήνης ἀναφέρομεν τὴν ἐν ἔτει 1908 ἐν Δήλῳ ἀνασκαφεῖσαν Μινώην κρήνην, ἧς πλεῖστοι κέραμοι σῴζονται.

Ὁ Παυσανίας περιγράφων ἀρκούντως ἐκτενῶς τὰ κατὰ Λυκόσουραν (Η΄ 37, 8) οὐδεμίαν περὶ κρήνης τινὸς αὐτόθι ποιεῖται μνείαν.

Ἡ περιγραφεῖσα εἶνε ἡ μόνη ***παρὰ τὸ ἱερὸν κρήνη*** καὶ τὰς ἀνάγκας τούτου καὶ μόνου προώριστο νὰ ἐξυπηρετήσῃ διὰ τῆς σχετικῶς μικρᾶς (20 κυβ. μέτρα) περιεκτικότητος αὐτῆς. Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ αὐτόθι δεξαμεναὶ ἐχρησίμευον τὸ πλεῖστον πρὸς περισυλλογὴν οὐχὶ πηγαίου ἀλλ' ὀμβρίου ὕδατος πιθανῶς πρὸς ὕδρευσιν τῆς κατὰ τοὺς κάτω πρόποδας τοῦ λόφου Τερζῆ ἀποκαλυφθείσης ῥωμαϊκῆς πόλεως.

Ἡ κρήνη τοῦ ἱεροῦ σύγχρονος πιθανῶς ἢ ὀλίγῳ μεταγενεστέρα τοῦ ναοῦ, δὲν ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τοῦ περιηγητοῦ ἴσως διότι ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων εἶχε πλέον περιπέσει εἰς ἀχρηστίαν, στειρευσάσης τῆς τροφοδοτούσης αὐτὴν πηγῆς.

Ἀναστάσιος Κ. Ὀρλάνδος.

[1] Ἐλλείψει σαφῶν καὶ ἐπαρκῶν ἐνδείξεων καὶ τεμαχίων ἀρχιτεκτονικῶν ὁ ἐγκάρσιος οὗτος τοῖχος δὲν ἐσχεδιάσθη ἐν τῇ ἀναπαραστάσει (εἰκ. 3) διήκων ἕως ἄνω, ὡς καὶ οἱ πλευρικοὶ τοῖχοι, καίτοι τοῦτο δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ συνέβαινε σκοπουμένης τῆς διὰ τούτου σταθερᾶς τῶν ἑκατέρωθεν τοίχων πρὸς ἀλλήλους συνδέσεως.

[2] Καίτοι οὐδὲν ἴχνος τῆς ἐκ τῶν ὑδριῶν χαρακτηριστικῆς φθορᾶς παρατηρεῖται ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς τῶν ὀρθοσταστῶν παρειᾶς.

[3] Δύο τεμάχια ὀγδόης τινὸς αὔλακος εὑρέθησαν μεταξὺ τῶν περὶ τὴν κρήνην λίθων, ἀνήκοντα εἰς τὸν αὐτὸν λίθον διαστάσεων 0·60 × 0·60 οὗτινος ἡ θέσις δὲν δύναται νὰ καθορισθῇ. Πιθανῶς ἀπετέλει οὗτος τὸ ἐλλεῖπον ἄνω ἥμισυ τῆς κατὰ τὸ Ζ (εἰκ. 2) αὔλακος μεθ' ἧς συμφωνεῖ κατὰ τὸ πλάτος καὶ τὴν διάμετρον (0·16).

[4] Ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1896 σελ. 123 ἡ αὖλαξ αὕτη ἀναφέρεται ὡς αὖλαξ ὑδροληψίας.

Ἐξήγησις δύο δυσερμηνεύτων ἐπιγραφῶν

ὑπὸ

Ἀνδρέου Ν. Σκιᾶ.

A΄

(ΑΕ 1910 σελ. 73).

Ἐπιτύμβιόν τινα ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν Πειραιεῖ ἐξέδωκεν ἐν Ἀρχ. Ἐφ. 1910 σελ. 73 ὁ Ι. Χ. Δραγάτσης συμπληρώσας καὶ τὰ ἐλλείποντα ἢ ἐλλιπῶς κεχαραγμένα γράμματα αὐτῆς ὡς ἑξῆς·

Ο]ὗ τὸ χ(ρ)εὼν εἵμ(α)ρται· ὅρα | τέλος ἡμέτερον νῦν·
ἡμεῖς γὰρ τρεῖς ὄντε, | [π]ατὴρ υὸς (θ)υγ(ά)τηρ τε,
θ]νήισκομεν Αἰγ(α)ίου | κύμασι πλαζόμενοι.

Τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ἀπέκρουσεν ὁ Σ. Βάσης ἐν Ἀρχ. Ἐφ. 1910 σελ. 399 παρατηρήσας ὅτι ἡ φράσις ***οὗ τὸ χρεὼν εἵμαρται*** οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ σημαίνῃ ἢ ***τὸ χρεὼν οὐχ εἵμαρται*** τ. ἔ. ***τὸ πεπρωμένον οὐ πέπρωται***, ὅπερ παράλογον, προέτεινε δὲ ἑτέραν συμπλήρωσιν τῆς ἐν ἀρχῇ ἐλλιποῦς λέξεως, οὕτω δ᾿ ἀνέγνωσε τὸν πρῶτον στίχον τῆς ἐπιγραφῆς ὡς ἑξῆς·

Ὧ]ι τὸ χρεὼν εἵμαρται, ὅρα τέλος ἡμέτερον νῦν

ἑρμηνεύων τοῦτο οὕτω· «Σύ, ᾧ εἵμαρται ἀποθανεῖν (= σύ, ὦ θνητέ), ὅρα τέλος ἡμέτερον καὶ συσκευάζου πρὸς τὸ καὶ σοὶ αὐτῷ πεπρωμένον τέλος». Ἀλλὰ καὶ ΟΥ ἂν πράγματι κεῖται ἐν τῷ λίθῳ, ὁ κ. Βάσης νομίζει ὅτι καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ἑρμηνευθῇ κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, δηλαδὴ ὅτι προσφωνεῖται ὁ τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγνώστης οὕτω· «Σύ, οὗ τὸ χρεών, τ. ἔ. τὸ τέλος εἵμαρται, ὅρα νῦν τὸ ἡμέτερον τέλος καὶ προσδόκα τὸ σόν».

Ἐκ τῶν δύο τούτων ἀναγνώσεων ἡ πρώτη δὲν δύναται νὰ εἶνε ὀρθή, ἐπειδὴ ἐξετάσας ἐπὶ τούτῳ αὐτὸν τὸν λίθον ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ μουσείῳ, εἶδον ὅτι τὸ μὲν πρῶτον γράμμα εἶνε τελείως ἠφανισμένον ἀποθραυσθέντος μικροῦ τεμαχίου τοῦ λίθου, τὸ δὲ δεύτερον εἶνε Υ ἀναγινωσκόμενον λίαν εὐδιαγνώστως, καίτοι ἐλλείπει ἡ πρὸς ἀριστερὰν κεραία αὐτοῦ. Ἐν τῷ ἀποτεθραυσμένῳ δὲ μέρει τοῦ λίθου δὲν ὑπάρχει χῶρος, εἰμὴ μόνον δι᾿ ἓν γράμμα, ὥστε οὐδεμία ἄλλη συμπλήρωσις τῆς ἐν ἀρχῇ ἐλλιποῦς λέξεως φαίνεται δυνατὴ πλὴν τῆς ὑπὸ τοῦ πρώτου ἐκδότου εὑρεθείσης, δηλαδὴ τοῦ ΟΥ [1]. Τὴν ἀνάγνωσιν ***οὗ*** καὶ τὴν κατ᾿ αὐτὴν ἑρμηνείαν τοῦ κ. Βάση δὲν νομίζω ὀρθὴν διά τε τὸ ἀηθες τῆς συντάξεως καὶ τὸ ἄτοπον τοῦ νοήματος. Ἡ παράλειψις τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ***ὅρα*** καὶ ἡ ἀντ᾿ αὐτοῦ θέσις ἀναφορικῆς προτάσεως ἀληθῶς δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν χρῆσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἂν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἦτο τεθειμένη κατὰ τὴν πτῶσιν τοῦ παραλειπομένου ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος, ἤτοι κατ᾿ ὀνομαστικὴν (πρβ. Kühner-Gerth, Ausf. Gramm. II, 2 σ. 352 b καὶ 401, 3), ἀλλ᾿ ἡ κατὰ πλαγίαν πτῶσιν θέσις τῆς ἀντωνυμίας ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀναφορικῇ προτάσει, καθ᾿ ὅσον ἐγὼ τοὐλάχιστον γνωρίζω, εἶνε ἄγνωστος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, καθιστᾷ δὲ καὶ εἰς ἄκρον ἀσαφῆ τὸν λόγον. Ἐκτὸς τούτου δὲ καὶ ἡ ἑρμηνεία, ἣν προτείνει ὁ κ. Βάσης δέν μοι φαίνεται ὀρθή, ἐπειδὴ κατὰ ταύτην τὸ διὰ τοῦ ἐπιγράμματος ἐκφραζόμενον νόημα ἁρμόζει εἰς πάντα ἄνθρωπον τεθνεῶτα, ἐνῷ ἡ τύχη τῶν τριῶν νεκρῶν, εἰς οὓς ἀνήκει τὸ ἐπίγραμμα, εἶνε ὅλως ἐξαιρετικὴ καὶ ἐξόχως οἰκτρά, ὁ δὲ ἐπιγραμματοποιὸς ἐξαίρει τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο συνδέων τὴν τελευταίαν πρότασιν πρὸς τὴν προηγουμένην διὰ τοῦ ***γάρ***, δι᾿ οὗ ἡ ἐξαιρετικὴ τύχη τῶν τριῶν νεκρῶν παρίσταται ὡς αἰτιολογοῦσα τὸ νόημα τῆς κυρίας προτάσεως. Ἂν ὅμως τὸ ἐπίγραμμα ἥρμοζεν εἰς πάντα ἄνθρωπον, ἡ τοιαύτη

[1] Σημειωτέον προσέτι ὅτι καὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ δευτέρου στίχου Η δὲν σώζεται, εἰμὴ τὸ ἄνω ἄκρον τῆς πρὸς δεξιὰν κεραίας.

αἰτιολογία θὰ ἦτο ἀνάρμοστος, ἀντ' αὐτῆς δ' ἔμελλε νὰ τεθῇ πρότασις ἀναφορικὴ *(οἳ ἐθάνομεν)*.

Μετὰ τὸν κ. Βάσην προέτεινε νέαν συμπλήρωσιν καὶ ἑρμηνείαν τῆς ἐπιγραφῆς ὁ κ. Στ. Ν. Δραγούμης ἐν τῷ παρόντι τόμῳ τῆς 'Αρχ. 'Εφ. σελ. 122 ὡς ἑξῆς·

Ε]ὖ τὸ χρεὼν εἵμαρται. Ὅρα τέλος ἡμέτερον νῦν

τ. ἔ. «**Εὖ εἵμαρται τὸ εἱμαρμένον τέλος τῆς ζωῆς. — Καλὰ ὥρισεν ἡ εἱμαρμένη τὴν ἔκτισιν τοῦ κοινοῦ χρέους**»· θεωρεῖ δὲ ὁ κ. Δραγούμης τὴν ἔκφρασιν ταύτην ὡς διαμαρτυρίαν πικρᾶς εἰρωνείας κατὰ τῶν ὁρισμῶν τοῦ πεπρωμένου ἢ ὡς ἀπόφθεγμα γαληνίου φιλοσοφικῆς ψυχῆς.

Ἡ ἑρμηνεία αὕτη ἀληθῶς ἐκφράζει τὸ ἐξαιρετικὸν τῆς τύχης τῶν νεκρῶν, εἰς οὓς ἀνήκει τὸ ἐπίγραμμα, ἀλλ' ὅμως μοὶ φαίνεται ὅτι καὶ αὕτη δὲν εἶνε ὀρθή, ἐπειδὴ κατὰ ταύτην ἐκ τῆς ὅλως ἐξαιρετικῆς τύχης τῶν τριῶν νεκρῶν συνάγεται καθολικὴ κρίσις περὶ τοῦ πεπρωμένου πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἡ δὲ κρίσις αὕτη ἐκφράζει ἢ ἀπαισιοδοξίαν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὰς περὶ τοῦ βίου δοξασίας τῶν ἀρχαίων ἢ ἐγκαρτέρησιν ἁρμόζουσαν μόνον εἰς χριστιανοὺς θεωροῦντας τὰς ἐν τῷ βίῳ συμφορὰς ὡς δοκιμασίαν. Εἰς ἀρχαίους Ἕλληνας τῶν ἀρχῶν τοῦ Γ' π. Χρ. αἰῶνος, εἰς ὃν ἀνήκει τὸ ἐπίγραμμα, εἶνε ἀνάρμοστος καὶ ἡ εἰρωνεία, ἀφοῦ τὸ πεπρωμένον δὲν ὑπόκειται εἰς ἐπίκρισιν οὐδὲ ῥυθμίζεται κατὰ τὰ ἀρέσκοντα τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἡ φιλοσοφικὴ ἐγκαρτέρησις, ἐπειδὴ οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχε πρὸς ἐπιδοκιμασίαν τοῦ ὅλως ἐξαιρετικοῦ θανάτου τῶν τριῶν νεκρῶν.

Εἰς ἐμὲ φαίνεται ὅτι ἀδίκως ἀποκρούεται ἡ ἀνάγνωσις [**Ο**]**ὐ τὸ χρεὼν εἵμαρται**, ἐπειδὴ ἡ ἔκφρασις αὕτη δὲν εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ἑρμηνευθῇ ὡς ἡρμήνευσεν αὐτὴν ὁ κ. Βάσης. Ἡ λέξις **τὸ χρεὼν** σημαίνει μὲν ἀληθῶς καὶ τὴν μοῖραν, ἀλλ' ὅμως ἡ πρώτη καὶ κυρία αὐτῆς σημασία εἶνε εὐρυτέρα δηλοῦσα ἐν γένει τὸ προσῆκον ἢ τὸ ἀναγκαῖον, ὡς π. χ. Πινδ. Πυθ. Β' 53 **ἐμὲ χρεὼν φεύγειν δάκος κακαγοριᾶν**, Πυθ. Γ' 2 **εἰ χρεὼν τοῦθ' ἁμετέρας ἀπὸ γλώσσας κοινὸν εὔξασθαι ἔπος**, Νεμ. ΙΑ' 17 **ἐν λόγοις δ' ἀστῶν ἀγαθοῖσι μιν ὑμνεῖσθαι χρεών**. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐν τοῖς παραδείγμασι τούτοις τὸ *χρεὼν* εἶνε ἄναρθρον, τὸ δὲ σύναρθρον **τὸ χρεὼν** καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἐπιτυμβίοις ἐπιγράμμασιν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ πεπρωμένου τέλους, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ πρώτη καὶ κυρία αὐτοῦ σημασία δὲν ἔχει ἀφανισθῇ, ἐπειδὴ τὸ πεπρωμένον εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν προσῆκον καὶ ἀναγκαῖον, ὡς εἰκότως καὶ κατὰ φύσιν τελούμενον, ἑπομένως ἡ πρώτη σημασία τῆς λέξεως ἠδύνατο καὶ ἐν τῇ στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ αὐτῆς νὰ μὴ εἶνε πάντοτε ἀμυδρά.

Ἐὰν λοιπὸν ταύτην τὴν σημασίαν ἀποδώσωμεν καὶ εἰς τὴν φράσιν **οὐ τὸ χρεὼν εἵμαρται**, ἡ ἐξήγησις αὐτῆς εἶνε σαφὴς καὶ εὐκολωτάτη· σημαίνει δηλαδὴ **δὲν εἶνε πεπρωμένον τὸ προσῆκον, καὶ τούτου ἀπόδεξις ἔστω τὸ ἡμέτερον τέλος**. διότι **ἐνῷ δὲν εἶνε φυσικὸν νὰ ἀποθνήσκῃ ὁ πατὴρ ὁμοῦ μετὰ πάσης τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐπιζῶσι τινὰ τοὐλάχιστον τῶν τέκνων, ἡμεῖς τρεῖς ὄντες ἀπεθάνομεν ἅπαντες ὁμοῦ**. Ὁ ἐπιγραμματοποιὸς δηλαδὴ ἠθέλησε νὰ δηλώσῃ ὅτι ἀτόπως ἡ μοῖρα λέγεται **τὸ χρεών**, τουτέστι **τὸ κατ' ἐξοχὴν προσῆκον**, διότι πράγματι πολλάκις δὲν εἶνε χρεών, ἀλλ' οὐ χρεών, ὡς ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει. Καὶ δύναται μὲν νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ φράσις **οὐ τὸ χρεὼν εἵμαρται** εἶνε γενική, ἐν ᾧ ἡ προκειμένη περίπτωσις εἶνε ἐξαιρετική, ὥστε θὰ ἥρμοζε μᾶλλον νὰ λεχθῇ **οὐκ ἀεὶ** ἢ **οὐ πᾶσι τὸ προσῆκον εἵμαρται**, ἀλλὰ τὸ ἄρθρον **τὸ** τιθέμενον εἰς τὴν λέξιν **χρεὼν** δηλοῦσαν τὸ πεπρωμένον, παριστᾷ τὸ πεπρωμένον ὡς **τὸ κατ' ἐξοχὴν καὶ ἄνευ ἐξαιρέσεως χρεών**, ὥστε καὶ μία μόνη ἐξαίρεσις καθιστᾷ ἄτοπον τὴν ὀνομασίαν **τὸ χρεών**.

Ὅταν δ' ἑρμηνευθῇ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἡ προκειμένη ἐπιγραφή, καθίσταται ἀμφίβολος καὶ δυσαπόδεκτος ἡ ἄλλως εὔλογος διόρθωσις τοῦ **οὔτε** εἰς **οἴδε**, ἣν προτείνει ὁ κ. Βάσης, ἐπειδὴ ἡ μετοχὴ εἶνε ἀναγκαία καθ' ὃ δεικνύουσα ὅτι οἱ τρεῖς πνιγέντες ἦσαν ὁλόκληρος οἰκογένεια ἀπολεσθεῖσα πανοικί, ὥστε ἡ τύχη αὐτῶν παρίσταται ἔτι οἰκτροτέρα. Ἀληθῶς ἡ χρῆσις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ μόνου προσήκοντος πληθυντικοῦ εἶνε σόλοικος, ἡ δὲ προσθήκη τοῦ Σ, δι' ὃ ὑπάρχει θέσις κενὴ ἐπὶ τοῦ λίθου, ἀντιβαίνει εἰς τὸ μέτρον, ἀλλ' ὅμως καὶ πάλιν οὔτε ἡ διόρθωσις τοῦ κειμένου φαίνεται ἀπαραίτητος, οὔτε ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ λαμβάνεται καταχρηστικῶς

ὡς βραχεῖα φαίνεται πιθανὴ ἐν τοῖς χρόνοις, εἰς οὓς κατὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς γραφῆς φαίνεται ἀνήκουσα ἡ ἐπιγραφή. Πιθανωτέρα φαίνεται ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὑπάρχει ἀληθῶς σόλοικος χρῆσις, οἵα παρὰ μεταγενεστέροις ποιηταῖς (πρβ. Kühner-Gerth, Ausf. Gramm. II,1 σελ. 20), ἀφοῦ κατὰ τὰς προσφάτους ἐρεύνας τοῦ Alb. Cuny (Le nombre duel en Grec. Paris 1906), ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς φαίνεται ἐξηφανισμένος ἐκ τῆς λαλουμένης γλώσσης καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ ἤδη κατὰ τὰ τέλη τοῦ Δ΄ π. Χ. αἰῶνος, ἤτοι πολὺ παλαιότερον τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐγράφη ἡ παροῦσα ἐπιγραφή. Ὁ σολοικισμὸς δὲ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον πιθανός, καθ' ὅσον ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ἐνδέχεται νὰ ἦτο συγγενὴς καὶ συμπολίτης τῶν νεκρῶν, εἰς οὓς ἀνήκει τὸ παρὸν ἐπίγραμμα, ἤτοι Ἡρακλειώτης, ὁ δὲ δυϊκὸς ἀριθμὸς ὡσαύτως κατὰ τὰς ἐρεύνας τοῦ Cuny ἐξηφανίσθη πρωϊμώτερον ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς ἀποικίαις. Ἴσως ὅμως μᾶλλον ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ἀποβλέπων εἰς τοῦτο, ὅτι οἱ τρεῖς νεκροὶ ἦσαν ὁ μὲν πατήρ, οἱδ' ἕτεροι δύο τέκνα αὐτοῦ, ἐνόησεν αὐτοὺς ὡς δυάδα. Ὅτι δὲ προηγήθη τὸ ἀριθμητικὸν ***τρεῖς***, δὲν ἐκώλυε, νομίζω, τὸν ἐπιγραμματοποιὸν νὰ νοήσῃ αὐτοὺς ὡς δυάδα, ἐπειδὴ καὶ παρ' Ὁμήρῳ Ἰλ. Π 371 προηγεῖται ***πολλοὶ δ' ἐν τάφρῳ ἐρυσάρματες ὠκέες ἵπποι,*** καὶ ὅμως ἐπιφέρεται ἡ μετοχὴ ***ἄξαντε*** κατὰ δυϊκὸν ἀριθμόν, ἐπειδὴ τοὺς πολλοὺς ἵππους νοεῖ ὁ ποιητὴς κατὰ ζεύγη. Ὁμοίως καὶ παρὰ Πλάτωνι Θεαιτ. 152 Ε προηγεῖται ***πάντες*** ἑξῆς ***οἱ σοφοί,*** ἕπεται δὲ κατὰ δυϊκὸν ***ξυμφέρεσθον,*** ἐπειδὴ οἱ σοφοὶ νοοῦνται ὡς ἀποτελοῦντες δύο σχολάς.

Β΄

(ΑΕ 1909, 247).

Τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἐν Φαλήρῳ εὑρεθέντος καὶ ὑπὸ Β. Στάη ἐν Ἀρχ. Ἐφ. 1909 σελ. 247 ἐξ. δημοσιευθέντος μεγάλου πωρίνου βάθρου νομίζω ὅτι οὔτε ὁ πρῶτος αὐτῆς ἐκδότης, οὔτε κατόπιν ὁ κ. Γ. Παπαβασιλείου ἐν τῷ παρόντι τόμῳ τῆς Ἀρχ. Ἐφ. ἔχουσιν ἑρμηνεύσει ὀρθῶς, ἰδίως δ' ἠστόχησαν ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν δύο τελευταίων στίχων αὐτῆς: ***θύεν τῷ βουλομένῳ*** ΕΠΙΤΕΛΕ-ϹΤΩΝΑΓΑΘΩΝ. Ὁ πρῶτος ἐκδότης ἀνέγνωσε τὸ πρῶτον ***ἐπὶ τελεστῶν Ἀγάθωνος*** . . . νομίζων ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἐν τέλει ἀναφέρει ἱερεῖς τινας (τελεστάς) ἐπιμελουμένους τοῦ ἱεροῦ, ἐν ᾧ ἦτο ἱδρυμένον τὸ βάθρον, ἐμμένει δὲ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην καὶ ἀφοῦ κατεφάνη ὅτι μετὰ τὸ ΑΓΑΘΩΝ δὲν φαίνονται ὑπάρχοντα ἄλλα γράμματα ἐπὶ τοῦ λίθου, ὑπεδείχθησαν δ' ὑπ' ἄλλων τινῶν ἄλλαι ἀναγνώσεις καὶ ἑρμηνεῖαι, ἐπειδὴ ἐπιμελῶς ἐξετάσας τὸν λίθον νομίζει ὅτι διακρίνει ἴχνη καὶ τῶν δύο τελευταίων γραμμάτων, ἐπίσης δὲ καὶ ἴχνη ἄλλου ὀνόματος κάτωθεν τῆς τελευταίας λέξεως, ὅπου καὶ χῶρος ὑπάρχει ἱκανὸς πρὸς ἀναγραφὴν βραχέος τινὸς ὀνόματος καὶ ὁ λίθος λελειασμένος εἶνε πρὸς χάραξιν τούτου (Ἀρχ. Ἐφ. 1910 σελ. 173 ἐξ.). Τὰ ἴχνη ὅμως ταῦτα, ἐξετάσας καὶ ἐγὼ τὴν ἐπιγραφὴν ἐν τῷ Ἐθνικῷ μουσείῳ, νομίζω ὅτι εἶνε ἀπατηλά, συμφωνῶν πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Παπαβασιλείου, πράγματι δὲ μοὶ φαίνεται ὅτι μετὰ τὸ ΑΓΑΘΩΝ οὐδὲν γράμμα ὑπάρχει οὐδ' ὑπῆρξέ ποτε ἐπὶ τοῦ λίθου.

Κατα τὴν ἐμὴν γνώμην τὸ ***θύειν*** ἐνταῦθα εἶνε συντεταγμένον μετὰ γενικῆς, ὡς ἐνίοτε τὸ ***σπένδειν, ἐγχεῖν*** καὶ ἄλλα τινὰ ὑπονοουμένης συστοίχου αἰτιατικῆς, οἷον Ἀριστοφ. Ἱππ. 106 ***σπεῖσον ἀγαθοῦ δαίμονος***, Θεόκρ. II 150 ***αἰὲν ἔρωτος ἀκράτως ἐπεχεῖτο*** (Kühner-Gerth, Ausf. Gramm. II, 1 σελ. 376, Anm. 5). Ἡ προηγουμένη τοῦ ***ἀγαθῶν*** λέξις πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ***ἐπιτελέστων***, ὥστε ***θύειν τῷ βουλομένῳ ἐπιτελέστων ἀγαθῶν*** θὰ ἑρμηνευθῇ: ***νὰ θυσιάζῃ ὁ βουλόμενος διὰ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐπιτετελεσμένα ἑαυτῷ***. Τὴν λέξιν ***ἐπιτέλεστος*** ἔχει ἀναγνώσει ἤδη ὁ P. Cauer, Delectus inscr. Graec.² ἀριθ. 181 σελ. 123 ἐν τῷ πέμπτῳ στίχῳ ἐπιγραφῆς τινος Ῥοδιακῆς, ἧς οἱ πρῶτοι 70 στίχοι εἶνε γνωστοὶ μόνον ἐξ ἀντιγράφου τινὸς τῆς Ἀμβροσιακῆς βιβλιοθήκης, ἐφ' οὗ ὅμως κεῖται ***ἐπὶ τελετᾶν δὲ τᾶν εὐχᾶν γενομενᾶν***. Τὴν πλημμελῆ ταύτην γραφὴν ὁ Cobet διώρθωσεν εἰς ***ἐπιτελέων*** (πρβλ. Ἡροδ. Α΄ 124 «ταῦτά τε δὴ ὦν ἐπιτελέα ἐγίνετο»), ἀλλ' ἡ ἀνάγνωσις ***ἐπιτελε(σ)τᾶν***, ἣν ἐδέχθη πλὴν τοῦ Cauer καὶ ὁ Herwerden, Lex. Gr. supplet. et dial. σελ. 308, μοὶ φαίνεται προκριτωτέρα, ὡς ἐγγυτέρα πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ χειρογράφου. Ἐν τῇ τοῦ Collitz ὅμως Sammlung der griech. Dialekt-Inschr. τόμ. III ἀριθ. 3749 ἔχει γίνει ἀποδεκτὴ ἡ διόρθωσις τοῦ Cobet. Ὁμοίαν

παθητικὴν σημασίαν ὡς τὸ **ἐπιτέλεστος** ἔχουσι καὶ ἄλλα ὅμοια ῥηματικά, οἷον **ἐπίθετος, ἐπίκλητος, ἐπίκτητος, ἐπίλεκτος, ἐπίσπαστος, ἐπίσταιον, ἐπίτακτος, ἐπίτηκτος, ἐπίτριπτος, εἰσποίητος, ἔκδοτος, ἀμφίχυτος, παράβυστος** κτλ. Ὁμοίαν δὲ σημασίαν ἔχει προσέτι καὶ τὸ παρὰ Σοφοκλεῖ Οἰδ. Κολ. 1220 **ἰσοτέλεστος** (= ἐξ ἴσου τετελεσμένος, ἐξ ἴσου ἀμετατρέπτως ὡρισμένος). Ἄλλα τοιαῦτα ὅμως, ὡς τὸ παρὰ Σοφοκλεῖ Ἀντιγ. 841 **ἐπίφαντος**, τὸ **περίρρυτος** κλπ. ἰσοδυναμοῦσι πρὸς μετοχὴν ἐνεστῶτος.

Τὸ ἀπαρέμφατον **θύειν** δηλοῖ προφανῶς τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἀνετέθη τὸ ἀνάθημα τῆς Ξενοκρατείας [1], ἀλλὰ τὸ ἀνάγλυφον, ὅπερ κατὰ τὸν πρῶτον ἐκδότην ἵστατο ἐπὶ τοῦ βάθρου, δὲν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοιοῦτον σκοπόν. Διὰ τοῦτο ὑπώπτευσα μὴ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἵστατο ἐσχάρα βωμοῦ καὶ ὄχι τὸ ἐν Ἀρχ. Ἐφ. 1909 πίν. 8 ἀνάγλυφον, ὡς πιστεύεται· ἐξετάσας δὲ ἐπισταμένως τὸ βάθρον καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ καταλλήλως τεθειμένον γύψινον ἐκμαγεῖον τοῦ ἀναγλύφου νομίζω ὅτι ἡ ὑποψία αὕτη δὲν εἶνε ἀπίθανος, καίτοι τὸ ἔμβολον τοῦ ἀναγλύφου χωρεῖ καλῶς εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ βάθρου τόρμον, καὶ φαίνεται μάλιστα ὅτι μέρος τι τοῦ πυθμένος τοῦ τόρμου ἔχει ἀφεθῇ ἄτμητον ἐπίτηδες, ἵνα ἁρμόζῃ πρὸς ἔλλειψίν τινα τοῦ ἐμβόλου τοῦ ἀναγλύφου. Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ τὸ πλάτος τοῦ ἀναγλύφου εἶνε πολὺ μεγαλύτερον ἢ τὸ τοῦ βάθρου, τὸ δὲ ἔμβολον αὐτοῦ εἶνε βραχύτατον, ὥστε τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ μένῃ στερεῶς ἐμπεπηγμένον ἐν τῷ τόρμῳ, δὲν εἶνε ἀδικαιολόγητον νὰ ἀμφιβάλλῃ τις, ἂν ἀληθῶς ἐπὶ τοῦ φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν βάθρου ἵστατο τὸ προειρημένον ἀνάγλυφον καὶ ὄχι ἄλλο τι. Τὸ βάθρον ὅμως εἶνε τοσοῦτον ὑψηλόν, ὥστε ἐσχάρα βωμοῦ ἐπιτιθεμένη ἐπ' αὐτοῦ θὰ ὑπερέβαινε σχεδὸν τὸ ἀνάστημα τῶν πλείστων ἀνθρώπων, διὸ ἡ τέλεσις θυσίας ἐπ' αὐτῆς θὰ ἦτο λίαν δυσχερής· νὰ ὑποτεθῇ δὲ ὅτι οἱ θύοντες ἐπάτουν ἐπὶ παρακειμένου ὑποβάθρου, οὐδαμῶς εἶνε πιθανόν, ἐπειδὴ οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχε νὰ μὴ κατασκευασθῇ ὁ βωμὸς ταπεινότερος. Εἴτε λοιπὸν τὸ ἐν Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1909 πίν. 8 ἀνάγλυφον ἵστατο ἐπὶ τοῦ βάθρου εἴτε ἄλλο ἀνάθημα, τὸ ἀπαρέμφατον **θύειν** δὲν δύναται νὰ ἀναφέρεται εἰς αὐτό. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἐπιγραφὴ ἑτέρου αὐτόθι εὑρεθέντος βάθρου δηλοῖ ὅτι ὁ Κηφισόδοτος Δημογένους Βουτάδης ἐκτὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἀναθήματος αὐτοῦ ἱδρύσατο **καὶ βωμόν**, ἔχομεν πάντα λόγον νὰ δεχθῶμεν ὅτι καὶ ἡ Ξενοκράτεια ἐκτὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἀναθήματος ἱδρύσατο καὶ βωμόν τινα παρ' αὐτό, εἰς τοῦτον δὲ τὸν βωμὸν ἀναφέρεται τὸ ἀπαρέμφατον **θύειν**. Ἡ ἐπιγραφὴ λοιπὸν δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἀνάθημα, ἀλλὰ προσέτι καὶ εἰς τὸν παρακείμενον βωμόν, ὅθεν ἡ φράσις **διδασκαλίας τόδε δῶρον** ἀναφερομένη εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἀνάθημα πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄσχετος πρὸς τὸ **θύειν** [2]. Ἴσως μάλιστα καὶ ἡ θέσις δύο ῥημάτων **ἱδρύσατο** καὶ **ἀνέθηκεν** δηλοῖ ὅτι τὸ μὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν βωμόν, τὸ δὲ εἰς τὸ ἀνάθημα, καίτοι τοῦτο δὲν εἶνε ἀναγκαῖον, ἐπειδὴ ὁ γράψας τὸ ἐπίγραμμα ἠδύνατο νὰ ἀποβλέψῃ τὸ πρῶτον μὲν εἰς μόνον τὸ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἀνάθημα, ἀφοῦ ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἔγραφεν, ἔπειτα δὲ εἰς τὸ ὅλον καθίδρυμα τῆς Ξενοκρατείας καὶ νὰ νοήσῃ ὡς ἀντικείμενον τῶν ῥημάτων καὶ τὸν βωμόν, ὥστε νὰ προσθέσῃ τὸ **θύειν**. Ἀφοῦ δὲ τὸ **τόδε δῶρον** εἶνε ἀντικείμενον τοῦ **ἱδρύσατο** καὶ **ἀνέθηκεν**, τὸ ἐπίθετον **ἱερὸν** πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου τῶν ῥημάτων. Ὑποκείμενον δὲ τῶν ῥημάτων πλὴν τοῦ **Ξενοκράτεια** εἶνε καὶ τὸ **μήτηρ**, ὅπερ ἔχει τεθῇ ἄνευ ἄρθρου, ὅπως συχνάκις τὰ ὀνόματα τὰ δηλοῦντα συγγένειαν (ἴδε Kühner-Gerth, Ausf. Gramm. II, 1 σελ. 604)· ὥστε δὲν εἶνε ἀποδεκταὶ αἱ βεβιασμέναι ἑρμηνεῖαι τοῦ τε πρώτου ἐκδότου καὶ τοῦ κ. Παπαβασιλείου. Τὰ δὲ ῥήματα συμφωνοῦσι κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὸ πρῶτον τῶν δύο ὑποκειμένων (πρβ. Kühner Gerth ἔ. ἀν. σ. 79 ἑξ). Ἡ γενικὴ **διδασκαλίας** νομίζω ὅτι οὔτε νὰ χωρισθῇ τοῦ **δῶρον** δύναται, οὔτε νὰ ἑρμηνευθῇ ἄλλως ἢ ὡς δηλοῦσα ἀντίσταθμον, ὡς ἐν τοῖς **δώρημα τῆς συνουσίας** Σοφ. Οἰδ. Κολ. 647, **μισθὸς τῆς ὁμιλίας** Ξεν. Ἀπ. Α' 2, 6, **πρῶτος τούτου** (τῆς διδασκαλίας) **μισθὸν ἀξιώσας ἄρνυσθαι** Πλάτ. Πρωτ. 349 Α, **ἀρετῆς μισθὸν** Πλάτ. Πολιτ. 363 D, **τὰ τῶν λόγων ξένια** Πλάτ. Τίμ. 20 C, **ἐπίχειρα ἀρε-**

[1] Πρβ. Αἰσχίν. κατὰ Κτησ. 150: **τὴν Ἀθηνᾶν, ἥν, ὡς ἔοικε, Φειδίας ἐνεργολαβεῖν εἰργάσατο καὶ ἐνεπιορκεῖν Δημοσθένει.**

[2] Ἠδύνατο καὶ τελείως νὰ χωρισθῇ **τὸ θύειν** ἀπὸ τῶν προηγουμένων τιθεμένης τελείας στιγμῆς πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ τότε τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ τεθῇ κατ' αἰτιατικήν, ἐνῷ ἡ δοτικὴ **τῷ βουλομένῳ** δηλοῖ σαφῶς ὅτι ὁ λόγος εἶνε συνεχής.

τῆς Πλάτ. Πολιτ. 608 C, *ταύτης ἐπίχειρα* Ἀριστοφ. Σφ. 581. Τὸ ὑπὸ τῆς Ξενοκρατείας λοιπὸν ἀφιερωθὲν ἀνάθημα εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὴν ὡς δῶρον ἀντὶ διδασκαλίας τινός, ἣν αὕτη παρέσχεν εἰς τὸν δωρησάμενον. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἡ ἐπιγραφὴ πρέπει νὰ ἑρμηνευθῆ ὡς ἑξῆς· ***Ἡ Ξενοκράτεια, θυγάτηρ τοῦ Ξενιάδου ἐκ Χολλειδῶν μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καθίδρυσε καὶ ἀνέθηκεν εἰς τὸν Κηφισὸν καὶ τοὺς συμβώμους αὐτοῦ θεοὺς ὡς ἀφιέρωμα τοῦτο τὸ ἀντὶ διδασκαλίας δοθὲν εἰς αὐτὴν δῶρον, ἵνα θύῃ ἐνταῦθα ὁ βουλόμενος διὰ τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἔχει ἐπιτύχει.***

Ἡ διδασκαλία, ἣν παρέσχεν εἰς τὸν δωρητὴν ἡ Ξενοκράτεια, εἶνε ἄδηλος.

Ἀνδρέας Ν. Σκιᾶς.

Ἐπιγραφικὰ

ὑπὸ

Σπυρίδωνος Βάση.

Α΄.

ΑΕ 1910 σελ. 73, *ἀριθ.* ε΄ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Δραγάτση Πειραϊκὸν ἐπίγραμμα οὗ ὁ πρῶτος στίχος ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου ὧδε·

[ο]ὐ τὸ χρεὼν εἵμαρται· ὅρα τέλος ἡμέτερον νῦν.

Τὸ ***οὐ*** τοῦτο ἀπεκρούσαμεν ἡμεῖς ἐν ΑΕ 1910 σελ. 400, διότι «ἡ φράσις ***οὐ τὸ χρεὼν εἵμαρται*** οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ σημαίνῃ ἢ ***τὸ πεπρωμένον οὐ πέπρωται***, ὅπερ ἄτοπον». Προυτείναμεν δέ, «ἂν εἶναι πάντως ἐν τῷ λίθῳ κεχαραγμένον ΟΥ», νὰ ληφθῇ τοῦτο = ***σύ***, ὅτε ὁ νοῦς τοῦ ὅλου στίχου ἔσται· «Σύ, οὗ ***τὸ χρεὼν*** τ. ἔ. ***τὸ τέλος*** εἵμαρται, ὅρα νῦν τὸ ἡμέτερον τέλος καὶ προσδόκα τὸ σόν»[1].

Ἀλλ' ὁ κ. Ἀ. Σκιᾶς (ἐν ΑΕ 1911, 207 κέ.) τὴν τοῦ ἐκδότου ἀνάγνωσιν εὑρίσκει ὀρθὴν λαμβάνων τὸ ***χρεὼν*** ἀντὶ τοῦ ***προσῆκον***, ἣν σημασίαν ἔχει ὄντως τὸ ἄναρθρον ***χρεὼν*** οὐ μόνον ἐν οἷς ὁ κ. Σκιᾶς παρατίθεται χωρίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις, οἷον ἐν τῷ γνωριμωτάτῳ ἐκείνῳ τοῦ Εὐριπίδου (Φοινισσ. 524)·

εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρή, τυραννίδος πέρι
κάλλιστον ἀδικεῖν, τἄλλα δ' εὐσεβεῖν ***χρεών***.

Ἀλλὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα χωρία[2] δὲν ἀποδεικνύουσιν ὅτι καὶ τὸ σύναρθρον ***τὸ χρεὼν*** δύναται ἐν ἐπιτυμβίῳ μάλιστα ἐπιγράμματι νὰ ἔχῃ ἄλλην σημασίαν ἢ τὴν τοῦ ***πεπρωμένου τέλους***, τῆς μοιραίας ἀνάγκης. Τοῦτο δέχεται μὲν κατ' ἀρχὴν καὶ ὁ κ. Σκιᾶς, ἀλλ' ὅμως φρονεῖ ὅτι «καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ πρώτη (;) καὶ κυρία (;) αὐτοῦ σημασία δὲν ἔχει ἐξαφανισθῇ, ἐπειδὴ τὸ πεπρωμένον εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν (;) ***προσῆκον*** καὶ ***ἀναγκαῖον***[3], ὡς εἰκότως καὶ κατὰ φύσιν τελούμενον, ἑπομένως ἡ πρώτη σημασία τῆς λέξεως (;) ἠδύνατο καὶ ἐν τῇ στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ αὐτῆς νὰ μὴ εἶνε πάντοτε ἀμυδρά». Ἀλλὰ τοῦτο ἔδει νὰ βεβαιωθῇ διὰ παραθέσεως χωρίων ἐξ ἐπιτυμβίων ἐπιγραμμάτων, ἐν οἷς τισι τὸ σύναρθρον ***τὸ χρεὼν*** ἀναγκαίως σημαίνει τὸ προσῆκον. Ἀλλὰ τοιαῦτα χωρία δὲν παρατίθεται ὁ κ. Σκιᾶς. Τοὐναντίον δὲ ὑπάρχουσι χωρία ἐν οἷς ***τὸ χρεὼν*** ὡς ***οὐ προσῆκον*** παρίσταται, οἷον KEG 519,6: ***οὐδὲ παρώσασθαι μόρσιμον ἦν τὸ χρεών***, Ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ***τὸ χρεὼν*** παρίσταται ὡς ***τὸ οὐ προσῆκον***, διότι ***τὸ χρεὼν*** εἶναι ὁ θάνατος οὔπω εἰκοσαετοῦς νεανίου ***πένθος λυγρὸν στυγνόν τε γονεῦσι καταλιπόντος ἀίδιον γήρᾳ τειρομένοις***, ἀλλ' ὅμως, ἐπιφέρεται, ***μόρσιμον ἦν τὸ χρεών***, τ. ἔ. ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον τῷ δῆθεν ἐν τῷ ἡμῖν προκειμένῳ ἐπιγράμματι ὑπάρχοντι: ***οὐ τὸ χρεὼν***

[1] Πρβ. KEG (= Kaibel Epigrammata Graeca) 344 «Ἄνθρωπος τοῦτ' ἔστι· τίς εἶ βλέπε, καὶ τὸ μένον σε· εἰκόνα τήνδ' ἐσορῶν τὸ σὸν τέλος λόγισαι».

[2] Οἷον KEG. 667: *ἐχρῆν σ' ἔτι ζῆν*.

[3] Τὸ δεύτερον τοῦτο πάντως παρέλκει, διότι περὶ τῆς τοῦ ***ἀναγκαίου*** σημασίας οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, ἀλλὰ μόνον περὶ τῆς τοῦ ***προσήκοντος*** ἀμφισβητεῖται.

εἵμαρται. Ἐκ τούτων καταφανῶς συνάγεται ὅτι ἐν τῷ συνάρθρῳ **τὸ χρεὼν** οὐδ' ἀμυδρὰ ὑπόκειται μήτι γε φανερά, ὡς ὁ κ. Σκιᾶς νομίζει, ἡ τοῦ ***προσήκοντος*** ἔννοια [1].

Διὰ τούτους τοὺς λόγους διατελῶ καὶ νῦν εὔλογον θεωρῶν τὴν τοῦ ΟΥ, εἴπερ ΟΥ ὄντως ἦτο ἐν τῷ λίθῳ γεγραμμένον, ἀντὶ τοῦ *οὗ* ἐκδοχήν. Ὁ δὲ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐκδοχὴν ἀντέταξάν τινες ὅτι ἡ τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἀντὶ τοῦ *οὗ* χρῆσις εἶναί τι ἄηθες, οὐδ' αὐτοὶ σήμερον εὑρίσκουσιν ὀρθόν. Διότι ἀναφορικὴ πρότασις ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ ἢ *σὺ* κειμένη δὲν εἶναι ἀλλοτρία τῶν τοιούτων ἐπιγραμμάτων, οἷον ἐν ΚΕG 627:

τὴν τρίβον **ὅς** παράγεις, ἄν πως τόδε σῆμα νοήσῃς,
μή, δέομαι, γελάσῃς κ.τ.λ ,

ἔνθα τὸ **ὅς** ἀσφαλῶς ἀνεπλήρωσεν ὁ Vossius· αὐτ. 285: *τὸν τριακονταέτη κλαίοις μόρον ὅστις ἀναγνοῖ*, ἔνθα διὰ τὸ ***ἀναγνοῖ*** πᾶς τις προσεδόκα ***κλαίοι***. αὐτ. 132. *Οὗ τὸ γένος*... *ἀνέγνως ἐνθάδε κεῖμαι*=ἐγώ, οὗ . . . ἀνέγνως. Τοῦτο δὲ τὸ τελευταῖον χωρίον, ἔνθα τὰ πρὸ τοῦ ***ἀνέγνως*** κεῖνται κατ' ἀναπλήρωσιν μὲν τοῦ ἐκδότου (Kaibel), ἀλλ' ***ἀναγκαίαν καὶ ἀσφαλῆ***, αἴρει καὶ τὸν τελευταῖον τοῦ κ. Σκιᾶ δισταγμὸν λέγοντος ὅτι «ἡ κατὰ ***πλαγίαν*** πτῶσιν «θέσις τῆς ἀντωνυμίας ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀναφορικῇ «προτάσει, καθ' ὅσον ἐγὼ τοὐλάχιστον γνωρίζω, «εἶναι ἄγνωστος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ».

Καὶ ταῦτα μέν, ὡς προείρηται, εἰ ὀρθῶς ἀνέγνωσαν οἱ ἀναγνόντες ἐν τῷ λίθῳ ΟΥ. Ἐὰν δ' ὅμως ἀληθεύῃ ὅπερ ἄλλοι τε ἰδόντες τὸν λίθον καὶ ὁ κ. Σκιᾶς ἰσχυρίζεται ὅτι μόνον τὸ Υ ἀναγινώσκεται ἐν αὐτῷ, τὰ δὲ πρὸ τούτου εἰσὶν ὅλως ἠφανισμένα, τότε δύναταί τις καὶ ἄλλως τὰ πρὸ τοῦ Υ νὰ ἀναπληρώσῃ. Καὶ ὁ μὲν κ. Στέφανος Δραγούμης, ἀνὴρ ***οὐ ζῶν μετ' ἀμουσίας***, οὐδὲ τοὺς τῶν Μουσῶν θιασώτας ἐπιτωθάζων, ὥσπερ ἄλλοι τινὲς τῶν παρ' ἡμῖν πολιτευομένων, ἤκασεν ἀναγνωστέον: ***εὖ τὸ χρεὼν εἵμαρται*** κ.τ.λ., ὃ δεξιῶς ἑρμηνεύει ἐν ΑΕ 1911, σελ. 122, Δ', 6. Ἀλλ' ἡμῖν πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ἀρχῆθεν ἐν τῷ λίθῳ ἔκειτο:

Φεῦ! *τὸ χρεὼν εἵμαρται, ὅρα τέλος ἡμέτερον νῦν*.

Εἶναι δὲ τὸ *φεῦ* σύνηθες ἐν τοῖς ἐπιτυμβίοις ἐπιγράμμασιν, οἷον ΚΕG 142 *ᾤχετο φεῦ*, 644: ***φεῦ θανάτων ἀνίσων***, 706: ***τὰν μορφὰν φεῦ τάνδε*... *τεῦξε δόμος κ.τ.ἑ.*** Ὡσαύτως δὲ καὶ ἄλλα σχετλιαστικὰ εὕρηνται ἐν τοῖς τοιούτοις ἐπιγράμμασιν, οἷον ***ἰὼ*** ΚΕG 241, ***οἴ*** αὐτ. 565. 583, ***ὦ*** αὐτ. 249. 482. 536. Ταύτης δὲ τῆς γραφῆς ἐγκριθείσης αἴρονται αὐτόθεν ἅπασαι αἱ πρὸς τὰς ἄλλας γραφὰς ἐνστάσεις [2].

Τοῦ αὐτοῦ τούτου Πειραϊκοῦ ἐπιγράμματος ὁ β' στίχος ἀναγινώσκεται ἐν τῷ λίθῳ ὧδε·

ἡμεῖς γὰρ τρεῖς ΟΝΤΕ πατὴρ υἱὸς θυγάτηρ τε.

Τοῦτο τὸ ΟΝΤΕ οἱ μὲν ὑπολαμβάνουσιν ὅτι κεῖται ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ γεγραμμένου ***ὄντες***, ὃ κατά τινας καὶ ἀρχῆθεν ἐν τῷ λίθῳ ἦτο κεχαραγμένον, ἣν ἐκδοχὴν εὐλόγως ὡς τὸ μέτρον λυμαινομένην ἀποδοκιμάζει ὁ κ. Σκιᾶς, αὐτὸς δὲ ὁ κ. Σκιᾶς δέχεται ὅτι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ ἀμελῶς ἐγράφη κατὰ δυϊκὸν ἀντὶ πληθυντικοῦ, ἥπερ ἀμέλεια εἶναι ἀνάρμοστος ποιητῇ κατὰ τἆλλα ἐπιμελεστάτῳ, ὡς δεικνύει τὸ μετὰ τοῦ ἀνεκφωνήτου **ι** γεγραμμένον ***θνῄσκομεν***, ὅπερ ἐν ἄλλῳ τινὶ ἐπιγράμματι κείμενον ἀκριβεστάτου ποιητοῦ γνώρισμα ὑπολαμβάνει ὁ Kaibel.

Ἀλλ' ὁ κ. Σκιᾶς εὑρίσκει καὶ ἄλλην τοῦ δυϊκοῦ ***ὄντε*** δυνατὴν αἰτιολογίαν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐξέλαβε τοὺς τρεῖς ἐκείνους ὡς δυάδα ἀποτελουμένην ἔνθεν μὲν ἐκ τοῦ πατρός, ἔνθεν δὲ ἐκ τῶν τέκνων. Ἀλλ' ἂν οὕτως ἐφαντάζετο τὸ πρᾶγμα ὁ ποιητής, δὲν θὰ προέταττε τοῦ ***ὄντε*** τὸ ***τρεῖς***, δι' οὗ αἴρεται ἡ τῆς δυάδος ἔννοια [3].

Διὰ ταῦτα ἐμμένομεν ἡμεῖς ἐν ᾗ προετείναμεν διορθώσει τοῦ ***ὄντε*** εἰς ***οἵδε***, ὅπερ γραφικῶς μὲν μικρὸν ἀπέχει τοῦ ἐν τῷ λίθῳ, ἔννοιαν δὲ παρέχει

[1] Τῆς ἐννοίας ταύτης ἀντέχεται ὁ κ. Σκιᾶς, διότι λαμβάνων τοῦ ***γὰρ*** αἰτιολογικὸν νομίζει ὅτι, ἂν τὰ πρὸ τούτου νοηθῶσιν, ὡς ἐγὼ νοῶ, «ἡ τοιαύτη ***αἰτιολογία*** θὰ ἦτο ὅλως ἀνάρμοστος, ἀντ' αὐτῆς δ' ἔμελλε νὰ τεθῇ πρότασις «***ἀναφορικὴ*** (οἳ ἐθάνομεν)». Ἀλλ' ὁ ***γὰρ*** δὲν εἶναι ***αἰτιολογικός***, ἀλλ' ἐπεξηγητικὸς τοῦ ***τέλος ἡμέτερον***, ἰσοδυναμεῖ ἄρα ***ἀναφορικῇ*** προτάσει. Τοῖς εἰρημένοις πρόσθες ὅτι τὸ λέγειν ***οὐ τὸ προσῆκον εἵμαρται*** ἐπικρίνειν ἐστὶ τὸ πεπρωμένον, ὅπερ κατὰ τὸν κ. Σκιᾶν ἀνάρμοστον.

[2] Ταῦτα, ἐὰν ὁ πρὸ τοῦ Υ χῶρος ἐξαρκῇ εἰς δύο γράμματα. Τοῦτο ἀρνεῖται μὲν ὁ κ. Σκιᾶς, ἀλλ' ἴσως ἐξεταστέον μετὰ μείζονος ἐπιστάσεως τὸ πρᾶγμα.

[3] Τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Σκιᾶ παρατιθέμενα ὡς ὅμοια παραδείγματα διαφέρουσιν ἅπαντα τοῦ προκειμένου, ἅτε οὐ περιέχοντα ὡρισμένον ἀριθμὸν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν τῆς δυάδος ἔννοιαν. Τῷ προκειμένῳ ὅμοιον εἶναι μόνον τὸ νῦν ἐπὶ γέλωτι λεγόμενον ***ἀμφότεροι καὶ οἱ τρεῖς!***

συνηθεστάτην ἐν τοῖς ἐπιτυμβίοις ἐπιγράμμασιν. Πρβ. KEG 31. 116. 560. 575. 633 κ.ἄ. πολλά.

Β΄.

ΑΕ 1911 σελ. 3, *στίχ. 43* ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου ἀναπληρωτέον [*πρᾶ*]*ξις*.

Αὐτ. στίχ. *46* ἀναπληρωτέον *ἔ*[*στω*], ὥσπερ καὶ μικρὸν κατωτέρω μετὰ πληθυντικοῦ οὐδετέρου ὑποκειμένου κεῖται *ἔστω*.

Αὐτ. στίχ. *47* ἀναγνωστέον: *ἀφ*]*εῖσ*⟨*σ*⟩*θαί* [***τῷ***] ***τῶν*** *τὸ ἔργον λιπόντων* (τ.ἔ. ἀφεῖσθαί τινι τῶν... λιπόντων), οὐχὶ *τούτων*. Πρβ. στίχ. 42: *ἔργον* ***τι*** *τῶν ἐκδοθέντων* καὶ στίχ. 65 ***τῶν*** *ἔργων* ***τι.***

Αὐτ. στίχ. *52* κατὰ τυπογραφικὸν σφάλμα κεῖται ***ἐ****γμήνω*[*ι*] ἀντὶ τοῦ ***ἐ****γμήνω*[*ι*].

Γ΄.

Αὐτ. σελ. 57 ἐν ἐπιγρ. *ἀριθ. 34. 36. 37* γραπτέον πάντως *Αὐρ*(*ηλίας*), οὐχὶ *Αὐρ*(*ηλίου*). Οὕτω θὰ ἔχωμεν ἐν μὲν 34 *Αὐρηλίας Ποσειδωνίας*, ἐν δὲ 36 *Αὐρηλίας Λυσιμαχίας*, ἐν δὲ 37 *Αὐρηλίας* ***Ἑ****ρπίδος* (=Ἐλπίδος). Εἰσὶ δὲ τὰ μετὰ τὸ *Αὐρηλίας* Ἑλληνικὰ ὀνόματα οὐχὶ μητρωνυμικά, ὡς οἱ ἐκδόται τῆς ἐπιγραφῆς εἰκάζουσιν, ἀλλὰ τὰ Ἑλληνικὰ *ἐπώνυμα* (cognomina) τῶν τριῶν γυναικῶν, αἵτινες ἔφερον τὸ Ρωμαϊκὸν *ὄνομα* (nomen) Αὐρηλία. Ὅμοια παραδείγματα εἰσὶ τὸ *Αἰμιλίας* (*Ἑ*)*κατωνύμας* τὸ ἐν ἐπιγρ. 33 (ἔνθα στίχ. 3 γραπτέον [*Σε*]*ρουιλίας*), καὶ ἄλλα πολλά, οἷα τὰ ἐν τῷ Εὑρετηρίῳ τῆς ΑΕ *Αἰλία Ἐπίλαμψις, Κλαυδία Θεμιστόκλεια, Παπία Ὀνησίμη, Πομπωνία Ἐπίλαμψις*.

Δ΄.

Αὐτ. σελ. 60 *ἐπιγρ. ἀριθ. 46*, *στίχ. 2* οἱ ἐκδόται ἀναγινώσκουσι: *Μᾶρκον Πλαῦτον᾽ Ονάσανδρον*. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἡ τῶν Ρωμαϊκῶν ὀνομάτων συνήθεια ἀπαιτεῖ ὅπως ἀντὶ τοῦ *Πλαῦτος* δεύτερον ὄνομα ὑπάρχῃ τι τῶν γένους δηλωτικῶν καὶ εἰς *-ιος* ληγόντων, οἷον *Πάκιος*. Ἔπειτα τοῦ *-ον* ἅπαξ κειμένου πιθανώτερον τὸ τρίτον ὄνομα ἀναγνωστέον *Ἄσανδρον*, οὐχὶ *Ὀνάσανδρον*. Κατὰ ταῦτα ἡ ἀρχὴ τοῦ στίχου κατὰ τὸ πιθανὸν ἔχει ὧδε·

ὑπὸ τῶν περὶ Μᾶρκον Πάκιον Ἄσανδρον.

Ε΄.

ΑΕ 1911 σελ. 101 *ἀριθ. 20* τὸ προσηγορικὸν *ὀθονιακὸς* ἢ *ὀθωνιακὸς* οὐδαμῶς μεταβλητέον εἰς κύριον ὄνομα *Ὀθωνιακός*, διότι ἔχει κάλλιστα δηλοῦν τὸν ἄλλως καλούμενον *ὀθονιοπώλην, λινουργόν, λινοϋφόν*, λατινιστὶ δὲ lintearium. Πάντα ταῦτα ἐκ παλαιῶν γλωσσαρίων ἀναγράφει ὁ τοῦ Götz Thesaurus glossarum emendatarum ἐν λ. *lintearius*. Ὡς δ᾽ ἔν τισιν ἐπιγραφαῖς εὕρηται ἀνορθογράφως *ὀθ****ω****νιακὸς* ἀντὶ τοῦ *ὀθ****ο****νιακός*, παραπλησίως ἐν τοῖς γλωσσαρίοις κεῖται ἐνίοτε *ὀθονι****ω****πώλης* ἀντὶ τοῦ *ὀθονι****ο****πώλης*.

Ὡς λέγεται *Ἰωάννου ὀθονιακοῦ, Φωτίνῳ ὀθονιακῷ, Ἡλία ὀθονιακοῦ*, οὕτω λέγεται ἐν τῇ εὐθὺς κατωτέρω (ἀριθ. 21) ὑπὸ τοῦ κ. Βέη ὀρθότερον τοῦ Duchesne ἐκδιδομένῃ ἐπιγραφῇ *Γεωργίου ἐρεουργοῦ* καὶ ἐν ἑτέρᾳ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐν ἀρ 22 ἐπανεκδιδομένῃ *Θεωδούλου* (=Θεοδούλου) *χρυσοχοῦ*.

Τῷ *ὀθονιακὸς* ὅμοια εἰσὶ *σκυτικὸς* = σκυτεὺς κ.ἄ.τ..

Ϝ΄.

Αὐτ. σελ. 115 κέ. ἐν Μεσσηνιακῇ ἐπιγραφῇ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀ. Σκιᾶ ἐκδεδομένῃ κεῖται στ. 2 κέ.·

Ἔτους ἑξηκοστοῦ καὶ πρώτου ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ Σεβαστο - - - -
πρὸ δεκαὲξ Καλανδῶν Δεκεμβρίων, ἥτις ἐστὶν γενεθλιο - - - - - -
.του.μερα κτέ..

Τὰ ἐλλείποντα ἀναπληρῶν ὁ ἐκδότης μεταγράφει ὧδε·

.... Σεβαστο[ῦ Ἁδριανοῦ ἐπιδημίας]
πρὸ δέκα ἓξ Καλανδῶν Δεκεμβρίων, ἥτίς ἐστιν γενέθλιο[ς τοῦ θεοῦ Ἁδριανοῦ Σεβα]
[σ]τοῦ [ἡ]μέρα κτέ..

[1] Πρὸς ταῦτα ἀντιτάττει ὁ κ. Σκιᾶς, ὅτι «ἡ μετοχὴ εἶναι ἀναγκαία, καθὸ δεικνύουσα ὅτι οἱ τρεῖς πνιγέντες ἦσαν ὁλόκληρος οἰκογένεια ἀπολεσθεῖσα πανοικί, ὥστε ἡ τύχη αὐτῶν παρίσταται οἰκτροτέρα». Ἀλλὰ τοῦτο δὲν δηλοῦται διὰ τῆς μετοχῆς.

Ἀλλὰ XVI Kal. Dec., ἤτοι 15η νοεμβρίου δὲν ἦτο οὔτε ἡ κυρίως γενέθλιος οὔτε ἡ τῆς ἡγεμονίας γενέθλιος τοῦ Ἁδριανοῦ. Διότι ὁ Ἁδριανὸς κατὰ τὸν βιογράφον αὐτοῦ Σπαρτιανὸν ἐγεννήθη μὲν τῇ 24ῃ ἰανουαρίου, παρέλαβε δὲ τὴν ἡγεμονίαν τῇ 11ῃ αὐγούστου.

Ἀλλὰ τίνος ἄρα Σεβαστοῦ ἦτο γενέθλιος ἡ ἡμέρα αὕτη; Τίνος ἄλλου ἢ τοῦ Τιβερίου, ὅστις κατὰ τὸν Σουητώνιον: natus est Romae in Palatio XVI Kal. Dec.;

Κατὰ ταῦτα τὸ τέλος τοῦ 3ου στίχου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ 4ου ἀναπληρουμένων τῶν ***ἀληθῶς*** ἐλλειπόντων ἔχει ὧδε·

ἥτις ἐστὶν γενέθλιο[ς Τιβερίου (ἢ Τιβ.) Καίσαρος Σεβα-]
[σ]τοῦ ἡμέρα.

Τούτου τεθέντος τὸ 61ον ἔτος ***ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ Σεβαστοῦ*** κεῖται μεταξὺ 14-37 μ.Χρ., ἃ ἔτη ἡγεμόνευσεν ὁ Τιβέριος. Ἡ ἐποχὴ ἄρα, ἀφ᾿ ἧς 61 ἔτη ἀριθμοῦνται, κεῖται μεταξὺ 47-24 π.Χρ., ἐν ᾧ χρόνῳ πολλὰ συνέβησαν τὰ δυνάμενα νὰ ἀποτελέσωσιν ἐποχὴν χρονολογίας. ***Σεβαστὸς*** δὲ πρὸ τοῦ 24 π. Χρ. οὐδεὶς ἄλλος μνημονεύεται πλὴν τοῦ πρώτου καὶ κατ᾿ ἐξοχὴν Σεβαστοῦ τοῦ Αὐγούστου. Τὸ ***τοῦ θεοῦ Σεβαστοῦ*** ἄρα νοητέον ἀντὶ τοῦ divi Augusti. Τοῦτο τὸ τοῦ Σεβαστοῦ ὄνομα ἐδόθη τῷ Ὀκταουιανῷ Καίσαρι τῷ 27 π. Χρ.. Ἔκτοτε δὲ μέχρι τοῦ 24 π. Χρ. οὐδὲν ἄλλο συνέβη, ἐξ οὗ ἠδύνατο νὰ γένηται ἀρχὴ χρονολογίας.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐποχή, ἀφ᾿ ἧς 61 ἔτος ἀριθμεῖται, εἶναι αὐτὸ τὸ 27ον π. Χρ. ἔτος, ἀφ᾿ οὗ καὶ τὰ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Αὐγούστου ἔτη ἀριθμοῦνται. Κατὰ τοιαύτην λοιπὸν ἔννοιαν ἀναπληρωτέα τὰ ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ ἐλλείποντα. Ὡς ἀπίθανον δὲν λαμβάνω ὑπ᾿ ὄψιν τὴν ἐκδοχήν, καθ᾿ ἣν ἐνταῦθα νοητέον τὸ ***Σεβαστοῦ*** κατὰ πρόληψιν, ἤτοι καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου, καθ᾿ ὃν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ***Σεβαστὸς*** οὔπω ἐκαλεῖτο οὕτω. Ὡρισμένην δ᾿ ὅμως ἀναπλήρωσιν δὲν δύναμαι μετὰ πάσης ἀσφαλείας νὰ προτείνω.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἀρχὴ τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς ἀναγνωστέα, ἐμοὶ δοκεῖν, ὧδε·

Ἀγαθῆι τύχηι.
Ἔτους ἑξηκοστοῦ καὶ πρώτου ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ Σεβαστο[ῦ - - - -
πρὸ δεκαὲξ Καλανδῶν δεκεμβρίων, ἥτις ἐστὶν γενέθλιο[ς Τιβερίου (ἢ Τιβ.) Καίσαρος Σεβα-]
[σ]τοῦ [ἡ]μέρα κτέ..

Χρόνος δὲ τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι τὸ 34/35 μ. Χρ..

Ἀθήνησι, τῇ 8ῃ μαρτίου 1912.

Σπυρίδων Βάσης.

Ἀρχαιολογικὰ φροντίσματα

ὑπὸ

Στεφάνου Ν. Δραγούμη.

Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς

1909: Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐκ Φαλήρου [Β. Στάης]. Σελ. *239-264*.

1910: Ἀναγκαία προσθήκη [ὁ αὐτός]. Σελ. *173-176*.

1911: Ἐπιγραφὴ Ξενοκρατείας [Γ. Α. Παπαβασιλείου]. Σελ. *78-81*.

Τῆς ζητήσεως τῆς ἐννοίας τοῦ περιέργου ἀναθηματικοῦ γρίφου τῆς Ξενοκρατείας προτάσσεται, ὡς οὐχὶ ἄχρηστος ἴσως εἰσήγησις, συνοπτικὴ ἐπισκόπησις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἱεροῦ περιβόλου, ἐν ᾧ τὸ ἐνεπίγραφον βάθρον μετὰ τοῦ ἐπανατεθειμένου εἰκονικοῦ πίνακος εὑρέθη· ἐπισκόπησις διὰ πραγμάτων καὶ δι᾿ ὀνομάτων ἄγουσα εἰς διάγνωσιν ὅτι ὁ παρὰ τὴν φαληρικὴν παραλίαν περίβολος, ὁ ὑπὸ τῆς ἄλλης, τῆς ἐπὶ τοῦ ὁροσήμου ἐπιγραφῆς (1909: σ. 244, εἰκὼν 1), δηλούμενος ὡς Ἱερὸν «*Ἑστίᾳ, Κηφισῷ, Ἀπόλλωνι Πυθίῳ, Λητοῖ, Ἀρτέμιδι Λοχίᾳ, Ἰλειθύᾳ* (οὕτως), *Ἀχελῴῳ, Καλλιρόῃ, Γεραισταῖς Νύμφαις Γενεθλίαις, Ῥαψοῖ*»,

ἀνῆκεν εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνων τῶν «***κατὰ δήμους ἱερῶν***»[1], εἰς ἃ ἐν τακταῖς ἡμέραις προσερχόμενοι ***θεοῖς ἰδίᾳ ἀφιδρυμένοις ὠργίαζον, θυσίας τινὰς θύοντες καὶ δρῶντες τὰ νενομισμένα***[2]. Περὶ τούτων γνωστὸν μὲν εἶναι ὅτι σὺν τῇ ἄλλῃ περὶ συντάξεως καὶ διανομῆς φυλῶν καὶ φρατριῶν προνοίᾳ, ἐμερίμνησε, κατὰ τὴν μεταβολὴν τῆς ἐν Ἀθήναις πολιτείας, ὁ Κλεισθένης[3], ὑπὸ δὲ τοῦ Πλάτωνος διδασκόμεθα ὅτι ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐκοσμίας καὶ τάξεως εὐκταῖον ἐκρίνετο ἂν μετέβαλλον χαρακτῆρα· «θύειν δ' ὅταν ἐπὶ νοῦν ἴῃ τινί, πρὸς τὰ δημόσια ἴτω θύσων καὶ ***τοῖς ἱερεῦσί τε καὶ ταῖς ἱερείαις ἐγχειριζέτω τὰ θύματα οἷς ἁγνεία τούτων ἐπιμελής· συνευξάσθω δὲ αὐτός τε καὶ ὃς ἂν ἐθέλῃ μετ' αὐτοῦ ξυνεύχεσθαι.*** Ταῦτα δὲ γιγνόμενα τῶν τοιῶνδε χάριν ἔστω· ἱερὰ καὶ θεοὺς οὐ ῥᾴδιον ἱδρύεσθαι, μεγάλης δὲ διανοίας τινὸς ὀρθῶς δρᾶν τὸ τοιοῦτον, ἔθος τε γυναιξί τε δὴ διαφερόντως πάσαις καὶ τοῖς ἀσθενοῦσι πάντῃ καὶ κινδυνεύουσι καὶ ἀποροῦσιν, ὅπῃ τις ἂν ἀπορῇ, καὶ τοὐναντίον ὅταν εὐπορίας τινὸς λάβωνται, ***καθιεροῦν τε τὸ παρὸν ἀεὶ καὶ θυσίας εὔχεσθαι καὶ ἱδρύσεις ὑπισχνεῖσθαι θεοῖς καὶ δαίμοσι καὶ παισὶ θεῶν,*** ἔν τε φάσμασιν ἐγρηγορότας διὰ φόβους καὶ ἐν ὀνείροις, ὡς δ' αὔτως ὄψεις πολλὰς ἀπομνημονεύοντας ἑκάσταισί τε αὐτῶν ἄκη ποιουμένους βωμοὺς καὶ ἱερὰ πάσας μὲν οἰκίας, πάσας δὲ κώμας ἔν τε καθαροῖς ἱδρυομένους ἐμπιπλάναι καὶ ὅπῃ τις ἔτυχε τῶν τοιούτων»[4].

Τούτου τεθέντος, ἡ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ τῆς Ξενοκρατείας μεταγράφεται ὧδε, κατὰ μὲν τὰ ἀναμφισβήτητα ***ἄστικτος***, οἷα περίπου ὑπὸ τοῦ κ. Β. Στάη ἀναγνωσθεῖσα μετεγράφη (ΑΕ 1909 σελ. 247), κατὰ δὲ τὰ σαφῆ μὲν καὶ σήμερον ἀναντίρρητα, ἀλλ' ἐπίμαχα τὴν εἰς λέξεις διάκρισιν τελευταῖα δεκαπέντε γράμματα ΕΠΙΤΕΛΕΣΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ***εἰς σειρὰν ἀδιάσπαστον ἀτόνιστος:***

Ξενοκράτεια Κηφισõι [ἱ][5]ερ
ὸν ἱδρύσατο καὶ ἀνέθηκεν
ξυμβώμοις τε θεοῖς διδασκαλ
ίας τόδε δῶρον Ξενιάδο[6] θυγάτ
ηρ καὶ μήτηρ ἐκ Χολλειδῶν
θύεν τῶι βουλομένωι επι
τελεστωναγαθων[7]

* * *

«***Θυγάτηρ καὶ μήτηρ***».

Τὸ φύσει ἀδύνατον τῆς εἰς τὸν αὐτὸν Ξενιάδην ἀναφορᾶς ἀμφοτέρων τῶν ἐπωνυμιῶν ***θυγάτηρ*** καὶ ***μήτηρ*** ἐγέννησε τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ὑφ' ἅπαξ γεγραμμένον ὄνομα μνημονεύονται δύο, πατὴρ τῆς μητρὸς καὶ ἔγγονος μητρόθεν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι «ἴσως πρόκειται περὶ γυναικός τινος ἐν χηρείᾳ, ἧς ἡ ἐπιθυμία ἦτο νὰ γνωσθῶσι διὰ τῆς δωρεᾶς ταύτης τὰ ὀνόματα καὶ τῶν δύο αὐτῇ προσφιλῶν προσώπων, τοῦ υἱοῦ δηλονότι καὶ τοῦ πατρὸς αὐτῆς» (ΑΕ 1909, 249).

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι τοῦ υἱοῦ τὸ ὄνομα πατρόθεν λαμβανόμενον οὐδὲν κοινὸν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πρὸς τὸ τοῦ μητρόθεν πάππου,—πλὴν ἂν ὑποθέσῃ τις ἀπίθανον σύμπτωσιν ταὐτωνυμίας,— αὐτὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ξενοκράτεια ἀναφέρεται ***θυγάτηρ*** τοῦ Ξενιάδου καὶ ***ἐκ Χολλειδῶν***, οὐχὶ δέ, κατὰ τὰ ἐν Ἀθήναις πάτρια,—τὰ αὐστηρὰ νόμιμα,—καὶ ***γυνὴ*** τοῦ ***δεῖνος, μετὰ τοῦ προσήκοντος τῷ ἀνδρὶ τούτῳ δημοτικοῦ***, τὸ γεγονὸς τοῦτο διδάσκει ὅτι ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὁ λόγος οὐχὶ περὶ ἐγγάμου γυναικός.

Ἔχοντες δ' οὕτως ἄγαμον κόρην, ἂν τῷ ὄντι εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται καὶ ἡ προσηγορία ***μήτηρ***, πῶς ἄλλως θέλει ἐπιτραπῇ ν' ἀναγνωρίσωμεν αὐτὴν ***μητέρα***, ἢ ἂν δυνηθῶμεν ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπωνυμία εἶχε καὶ ἄλλην τὸ πάλαι ἐκτὸς τῆς κυρίας καὶ πρώτης ἔννοιαν;

[1] Πολυβ. Θ' 15: «μέρη δὲ πόλεως καὶ ***τὰ κατὰ δήμους ἱερά, τελεστήρια, μέγαρα, ἀνάκτορα, χρηστήρια, ἡρῷα***... ἔξω δὲ πόλεως καὶ ἄντρα καὶ σπηλαιώδεις ὑποφυγαί».

[2] Ἡσύχιος καὶ Σουΐδας ἐν λ. ***ὄργια, ὀργιάζειν, ὀργεών, ὀργεῶναι, ὀργεῶνες*** (κατὰ πάντα χρόνον, κλίσιν καὶ πτῶσιν).

[3] Ἀριστοτ. ***Ἀθην. Πολιτείας*** ΚΑ': «τὰ δὲ γένη καὶ τὰς φρατρίας καὶ τὰς ἱερωσύνας εἴασεν ἔχειν ἑκάστους κατὰ τὰ πάτρια». ***Πολιτικῶν*** Ϛ' 6' 11: «φυλαί τε γαρ ἕτεραι ποιητέαι πλείους καὶ φρατρίαι, ***καὶ τὰ τῶν ἰδίων ἱερῶν συνακτέον εἰς ὀλίγα καὶ κοινά***».

[4] ***Νόμων*** Ι' 910. Περὶ τῶν τοιούτων ἱερῶν ἴδε ἐν **Ludov. Ziehen, Leges Graecorum Sacrae, Pars altera I,** μεταξὺ ἄλλων τὴν ὑπ' ἀρ. 112 (σ. 294) σπουδαιοτάτην γιακὴν ἐπιγραφήν, καὶ τὴν ἐν ἀρ. 144 Β (σ. 351) ἀπαγόρευσιν «***μηδὲ τὸ τέμενος ἐξιδιάζεσθαι***» κλπ.

[5] Οὕτω καὶ οὐχὶ «***Κηφισõ[ι]ἱερόν***», διότι ἡ ὀπτικὴ σύγχυσις φυσικὸν ἦτο νὰ γεννηθῇ μετὰ τὴν χάραξιν τοῦ πρώτου Ι.

[6] Τὸ Ο ἀντὶ ***ου*** ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἔχον ἀμέσως ἐπακολουθοῦν τοῦ «***θυγάτηρ***» τὸ Θ. Οὕτως ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἔχομεν τρεῖς ἀρχαϊσμούς· τὸ Ο ἀντὶ Ω ἐν τῇ λέξει «***Κηφισõι***», τὸ Ο ἀντὶ ΟΥ ἐν τῇ λέξει «***Ξενιάδου***», τὸ Ε ἀντὶ ΕΙ ἐν τῷ ῥήματι «***θύειν***».

[7] Μετὰ τὰ ΑΓΑΘΩΝ οὐδὲν ἄλλο γράμμα διέκρινα ἐπὶ τοῦ λίθου.

Ἂν μέν, ἀντὶ παιδίου ἄρρενος ὀλογύμνου, ἐβλέπομεν ἐπὶ τοῦ ἀναθηματικοῦ πίνακος ἐν δεξιᾷ τῆς παρὰ τὸν βωμὸν θνητῆς γυναικείας μορφῆς ***παιδίσκην***, ἴσως ἂν ἐγεννᾶτο πιθανὴ ὑπόθεσις ὅτι ἱέρεια μὲν εἰκονίζεται αὐτὴ ἡ παῖς (διότι γινώσκομεν ἐκ κειμένων ἀρχαίων πιστοτάτων ὅτι μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ***δεκαέτιδος*** κόρης κατήρχετο ἡ ἱερωσύνη), συμπαρίσταται δὲ παραπλεύρως ἡ μήτηρ συμπληροῦσα τὴν παιδικὴν ἀτέλειαν, παρενθέτως ἐν ἐλλειπτικῷ σχήματι, κατὰ τὸ ποιητικόν, ἐν τῇ ἐπιγραφῇ μνημονευομένη (Ξενοκράτεια . . . ἀνέθηκεν Ξενιάδου θυγάτηρ,—καὶ μήτηρ ἐκ Χολλειδῶν). Ἀλλὰ τοῦ πράγματος ἄλλως ἔχοντος, τοῦ δὲ παρὰ τὸν βωμὸν παιδός, τοῦ ζωηρῶς πρὸς τὸν ***ἐπιβώμιον*** δαίμονα[1] εὐλάβειαν χειρονομοῦντος, χαρακτηριζομένου παιδὸς παρὰ τὴν ἑστίαν διακόνου, πῶς ἄλλως θέλει ἐπιτραπῇ εὐσυνειδήτως ν' ἀναγνωρίσωμεν τὴν θυγατέρα καὶ ***μητέρα*** (διότι δὲν πρόκειται λύσις ***λεξιγρίφου***[2]) ἢ ἂν δυνηθῶμεν ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ τοιαύτη προσηγορία εἶχε καὶ ἄλλην ἐκτὸς τῆς ἀρχικῆς καὶ κυρίας σημασίαν;

Ὅτι τῆς λέξεως «***μήτηρ***» ἐγίνετο τὸ πάλαι χρῆσις, ὡς καὶ σήμερον (***μητέρα, μάννα***), εἰς προσφώνησιν γηραιῶν γυναικῶν, περιττὸν ἴσως καὶ νὰ ὑπομνήσῃ τις.

Ἀλλ' ὅτι καὶ εἰς ἐπίκλησιν γυναικῶν ἐν ἀξιώματι, πρεσβείῳ, τιμῇ, ἐλέγετο ἡ λέξις, ἀνάγκη νὰ πιστωθῇ δι' ἀναφορᾶς εἰς ἀρχαῖα κείμενα. Ἔχομεν δ' αὐτά—ἀλλ' ἐπὶ τὸ μᾶλλον εἰδικὸν σπάνια,—χάρις εἰς τοὺς παλαιοὺς λεξικογράφους, ἐν οἷς καὶ ἐνταῦθα πρωτοστατεῖ ὁ ἀληθῶς πολύτιμος Ἡσύχιος.

«***Μήτηρ· ἡ πρεσβυτάτη πᾶσα***»· δηλονότι οὐχὶ ἡ γηραιά, ἀλλ' ἡ «***ἐντιμοτάτη***». Διότι τοιαύτην ἔννοιαν ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων μαρτυρεῖται ὅτι εἶχεν ἡ λέξις «***πρεσβυτάτη***». Ἀπαραλλάκτως ὅπως ἡ λέξις «***γεραιαὶ***» δὲν ἐσήμαινε τὰς «***γηραιάς***», ἀλλὰ τὰς ***γεραράς***, ἤτοι «τὰς ***ἐντίμους*** γυναῖκας, τὰς ***γέρας τι ἐχούσας***», οὕτω καὶ τὸ ὄνομα «***πρεσβυτάτη***» σημαίνει οὐχὶ τὸ βαθὺ γῆρας, ἀλλὰ τὸ «***πρεσβεύειν***», ἤτοι ***προτιμᾶσθαι, ἄρχειν, μεγαλύνειν***», τῆς λέξεως «***πρέσβυς***» ἐχούσης διττὴν σημασίαν: «***Πρέσβεις***· γέροντες. ***Βασιλεῖς, ἄρχοντες, προτιμ(ώ)μενοι***. Καὶ οἱ ***πρεσβευταί, μεσῖται(,) ἀπόστολοι ἕνεκεν εἰρήνης***»[3].

Μήτηρ ἄρα σημαίνει καὶ πᾶσαν ***πρεσβυτάτην***, τὴν σεμνήν, τὴν ἐν τιμῇ, τὴν ***πρέσβειραν***, ἤτοι «***προτιμητὴν***» ἢ «***ἀρχηγέτιδα***»[4], τὴν τετιμημένην ἀξιώματί τινι ἢ ἀρχῇ.

Σεμνὸν δ' εἴπερ τι ἄλλο καὶ ἔντιμον ἀξίωμα ἦτο καὶ τὸ τῆς ἱερείας[5], «***ἁγίας, ᾗ οὐ θέμις ἰέναι πρὸς ἄνδρα, παρθένου***»,—ὁποίαν ἀπὸ τοῦδε ἐνταῦθα τολμῶμεν νὰ ὑποδείξωμεν τὴν κατὰ τὰ ἄνω ἐξηγηθέντα ἀνύμφευτον θυγατέρα τοῦ ***Ξενιάδου, τὴν ἐκ Χολλειδῶν***[6], τοῦτο μὲν ἔχοντες συνεπικουροῦν ἐπιχείρημα ἀπὸ λατινικῶν ἐπιγραφῶν, ἐν αἷς ἡ λέξις ***mater*** κεῖται ἀναγεγραμμένη εἰς χαρακτηρισμὸν ***ἱερείας***[7], τοῦτο δ' εὐμοιροῦντες καὶ ἰσοδυ-

[1] Ὅτι οὐχὶ θνητοῦ μορφὴ ἡ τοῦ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ πατοῦντος τὸν δεξιὸν πόδα, φρονοῦμεν ὅτι ἀπέδειξεν ὁ κ. Ἰ. Σβορῶνος, οὗ τινος ἡ πραγματεία (***Μεταγαμήλιον ἀνάθημα θεοῖς τοῖς τελείοις ὑπὸ Ξενοκρατείας***, ἐν τεύχει 19-20 τοῦ δημοσιεύματος «***Τὸ ἐν Ἀθήναις Μουσεῖον***», σελ. 492 ἑπ.) ἐγένετο ἡμῖν γνωστὴ τῆς μελέτης ἡμῶν ταύτης πλησιαζούσης εἰς πέρας. Ἀλλὰ τὸ ἐν τῇ φωτογραφικῇ ἀπεικονίσει προεξέχον ὡς κέρας ἔχει τι τὸ κακοχάρακτον καὶ διφορούμενον ἐπὶ τοῦ λίθου.

[2] Οἷον τὸ αἴνιγμα 41 (***Ἀνθολ. Παλατ.*** ΙΔ'): μητέρ' ἐμὴν τίκτω καὶ τίκτομαι κλπ..

[3] Ἡσύχιος ἐν λ. ***μήτηρ, γεραιαί, πρεσβεύειν, πρέσβεις***. Πρβ. Σουΐδαν ἐν λ. ***πρεσβυτάτην***. Ἴδε δὲ παρ' ἀμφοτέροις καὶ τὰς λέξεις ***πρέσβα, πρεσβεῖον, πρεσβήϊον***, προσέτι δ' ἐν τοῖς λεξικοῖς τὰς λ. ***πρέσβος*** (τὸ), ***πρεσβεῖον, πρεσβηΐς***.

[4] Ἡσύχιος καὶ Σουΐδας ἐν τῇ λέξει. Ἔπιθι παρ' Ἡσυχίῳ καὶ τὴν λέξιν «***ἀρχηγέτης***· ἄρχων».

[5] Ἡσύχιος ἐν τῇ λέξει.

[6] ***Τὴν ἐκ Χολλειδῶν***· οὕτως ἀπ' εὐθείας ἐπ' αὐτῆς τὸ δημοτικὸν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, καθ' ἡμᾶς, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ πατρός, ὅστις πιθανώτατα ἤθελε γραφῇ ***Χολλείδης***, καίτοι κατ' ἐξαίρεσιν καὶ ἐπ' ἀνδρῶν ἀπαντᾷ τὸ «ἐκ Χολλειδῶν».

[7] Quicherat et Daveluy, Dict. Latin-Français: mater . . . II Qqf. *Inscr*. Prêtresse. Εἰς τὸν σοφὸν Καθηγητὴν τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κ. Σ. Βάσην ὀφείλω τὴν χάριν τοῦ κυροῦντος τὴν τοῦ λεξικοῦ μαρτυρίαν ἀκριβολόγου σημειώματος τοῦδε: «Mater=sacerdos. Orelli, Inscript. Latinarum Collectio, 1491. Reginia Paterna *mater* nata et facta [ἡ ἱερωσύνη ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ λέγεται matratus, κατὰ τὸ pontificatus κ.τ.τ]. — Dessau, Inscr. Lat. selectae, 4114: Domitia Civitas *mater*. Ὡσαύτως Orelli 2313: Geminia *mater sacrorum*. Παραλείπω τὸ *mater collegi*, *mater synagogae* κ.τ.τ., ἔνθα *mater=patrona*. Ὡσαύτως παραλείπω χωρία, ἐν οἷς ἡ προσηγορία mater εἶναι ἁπλῶς ἐνδεικτικὴ σεβασμοῦ, οἷον Plaut. Rudente, 262 Fl.: Jubemus te salvere, *mater*, λέγουσι νεάνιδες πρὸς ἱέρειαν, ἧς ὅμως ἀγνοοῦσι τὴν ἰδιότητα· αὕτη δ' ἀποκρίνεται Salvete puellae. Αὐτόθι, 288: Amice benigneque, mater, honorem nostrum habes». — Καὶ ταῦτα μὲν ὁ διακεκριμένος λατινιστής. Προσσημειοῦμαι δὲ καὶ παραπομπὴν εἰς Bull.Corr. Hell. II, 597; VI, 182; VII, 232, ὅπου ἀπαντᾷ ἀνάλογος παράχρησις τοῦ ὀνόματος mater εἰς προσηγορίαν τῆς γυναικὸς τοῦ Αὐτοκράτορος: mater castrorum, ἑλληνιστὶ μεταπεφρασμένη: «μήτηρ κάστρων».—Ἐν Εὐριπίδου Ἴωνι στ. 321 καὶ 1324 ἡ Πυθία προσαγορεύεται ὑπὸ Ἴωνος ***μήτηρ***, οὐχὶ ὡς ἱέρεια, ἀλλ' ὡς θρέ-

νάμου παραλλήλου ἑλληνικοῦ παραδείγματος, καθ' ὃ ἐν Ἀθήναις «αἱ ἱέρειαι ***κοινῶς***, ἰδίως δὲ αἱ τῷ Διονύσῳ ἐν Λίμναις τὰ ἱερὰ ἐπιτελοῦσαι» ὠνομάζοντο ***γεραραί***, ἀλλά, κατὰ Σουΐδαν, καὶ ***γεραιαί***[1].

*
* *

«*Διδασκαλίας δῶρον*»

Ὅτι μυστικὸν ὀργιαστικὸν χαρακτῆρα εἶχεν ἡ λατρεία θεῶν καὶ δαιμόνων, οἷοι παρὰ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν Πύθιον ἐμφανίζονται οἱ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ ἱεροῦ ποταμοὶ καὶ νύμφαι, ἀρκεῖ ὅπως διὰ βραχέων ἐνταῦθα ὑπομνήσῃ τὸ ὑπὸ Σουΐδα μνημονευόμενον τῶν Αἰσχύλου ***Μυσῶν*** ἀπόσπασμα, τὸ εἰς ἱερέα ποταμοῦ ἀναφερόμενον· «Ποταμοῦ Καΐκου χαῖρε πρῶτος ***ὀργεών, εὐχαῖς δὲ σώζοις δεσπότας παιωνίαις***» [2].

Πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοιαύτης ἀρρήτου λατρείας φανερόν, ὅτι οἱ ***ὀργεῶνες*** (ἱερεῖς) καὶ αἱ καθ' Ἡσύχιον ***ὀργεῶναι*** (ἱέρειαι) ὤφειλον ὡς προφάνται ἢ προφάντιδες, ἐξηγηταὶ ἢ ἐξηγήτριαι τῶν περὶ τὰς ἱερουργίας «ἅμα λέγειν τε περὶ ὧν ἀγνοοῦσιν οἱ ἀκούοντες καὶ ***διδάσκειν*** αὐτοὺς περὶ ὧν πυνθάνονται».

Ἐπυνθάνοντο δὲ καὶ περὶ ἄλλων, ἀλλὰ πρὸ παντὸς περὶ τῶν εἰδικῶν ἐν ἑκάστῳ ἱερῷ νομίμων, προκαταργμάτων, ἱερείων, θυσιῶν καὶ τῶν τοιούτων.

Εἶχον δὲ τὰ νόμιμα τὴν ἀρχὴν πάντοτε ἀπὸ μαντείας[3], ἐν τοῖς δημοσίοις (δημοτελέσιν) ἱεροῖς ὀνομαζόμενα καὶ «***πάτρια***», γενικώτερον μέν, κατὰ τὰ θεμελιώδη, ὁμοιάζοντα, ἐν ἄλλοις δὲ κατὰ θεότητας ἐν γένει καὶ συλλόγους διάφορα, ὧν τὴν ἔννοιαν, τὸν λόγον, τὸν σκοπὸν καὶ τὴν τάξιν μόνος ὁ ἱερεὺς εἶχεν ἐντολὴν νὰ ἑρμηνεύσῃ, αὐτὸς καὶ παρὼν εἰς τὴν ἱερουργίαν, πλὴν ἂν εἰδική τις ῥήτρα ἢ ἐπέτρεπεν εἰς τὸν νεωκόρον ἔργα τινὰ ἢ καὶ ἐξαιρετικῶς συνεχώρει τῷ εἰς τὸ ἱερὸν προσερχομένῳ καὶ ἄνευ τοῦ ἱερέως αὐτὸς νὰ ***τελέσῃ***, ἤτοι θύσῃ[4].

«***Θύειν ἣ θέμις***»· ἐν τούτῳ, χριστιανικῶς εἰπεῖν, «οἱ νόμοι καὶ οἱ προφῆται κρέμανται». Τοῦτο δὲ καὶ μόνον, ἄνευ ἄλλου τινὸς εἰδικωτέρου ὁρισμοῦ, ἀναγινώσκεται ἐν ἀγροτικῇ τῆς Ἀττικῆς ἐπιγραφῇ ἱεροῦ τεμένους Ἀσκληπιοῦ καὶ Ὑγιείας[5]. Καὶ τίς ἄλλος ἢ ὁ ἱερώμενος ἦν ἱκανὸς νὰ διδάξῃ τὸν προσιόντα ἢ ἀφικνούμενον εἰς τὸ ἱερόν, ὅπως οὕτω, κατὰ τὰ νόμιμα, «***ἣ θέμις***», θύσῃ, αὐτὸς ὁ ἄνωθεν ὑπὸ τοῦ θείου ***δεδιδαγμένος***, αὐτὸς ὁ κατὰ χρησμὸν καὶ μαντείαν, ***τὰ θεῖα καταλαβών***[6]; Μόνον τὰ διδακτέα ὅσων ὑπῆρχεν ἄδεια δημοσιεύσεως,

ψασα αὐτόν.—Περὶ τοῦ «***μήτηρ***» εἰς ἐπίκλησιν θεοτήτων ἴδε Rochers, Lexikon der Gr. und Rom. Mythologie ἐν λ. Mater σ 2847 ἑπ.

[1] Πολυδ. Η' 108.—Ἡσυχ. λ. ***γεραραί***. Σουΐδας λ. ***γεραιαί***. Ἁρπ. ***γεραραὶ*** μετὰ τῆς ὑποσημειώσεως καὶ τῶν ἐν τῷ 6' τόμῳ Σχολίων (Annotationes) λ. ***Γεραιραὶ*** ἐν τέλει.—Ἐπιθι καὶ Pauly Wissova Real Encyclop. Παράβαλε καὶ τὰ παρὰ Χριστιανοῖς ὕστερον κρατήσαντα, καθ' ἃ «***μήτηρ***» μὲν ἡ μοναχή, ἡ καὶ ***νόννα***, «***πρεσβυτέρα***» δὲ ἡ ἐν ἀξιώματι ἡγουμένης μοναχικοῦ ἱδρύματος (E. G. Sophocles Lex. of the rom. and byz. periods [146 π. Χ.—1100 μ.Χ.] ἐν λ. ***μήτηρ, νόννα, πρεσβυτέρα***.— Clugnet, Dict. des noms liturgiques dans l'église grecque ἐν λ. ***μήτηρ***. Σήμερον λέγομεν ***πρεσβυτέραν*** καὶ τὴν τοῦ ἱερέως ***(πρεσβυτέρου)*** σύμβιον.

[2] Τουτέστιν «εὐχαῖς περὶ σωτηρίας ἢ θεραπείας, μεθ' ἃς ἐπληροῦτο τὸ συντεταγμένον, τὸ ***τάγμα***, ὡς ἔκτοτε καὶ μέχρι τῆς σήμερον (***τάγμα, τάμμα*** καὶ μετὰ τῆς ὀρθῆς ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καταλήξεως ***τάξημα -τος***) ὀνομάζεται [Ἡσυχ. ἐν λ. ***εὐχάς***· «τάγματα»· — ἐν λ. ***σύνταγμα***· ... ἐκ λόγων ***τάγμα***], ἐπακολουθοῦντος ***παιῶνος***, ἤτοι ὕμνου χαριστηρίου. Ἀντιπαράθες τὰ παρὰ Σουΐδα ἐν λ. ***παιανισμός, παιωνίσας*** καὶ ***παιῶνος*** πρὸς τὰς παρ' αὐτῷ τούτῳ λέξεις ***παιᾶνας*** b καὶ ***παιανῖσαι***. ***Παιωνισμὸς*** καὶ ***παιανισμός***, κατά τι ἴσως ἀρχικῶς διαφέροντες, εἶχον ἀμφότεροι ἔννοιαν διττήν· ***προτελεστικὴν*** (ἐπικλητικῆς εὐχῆς) καὶ ***ἐπιτελεστικὴν*** (εὐχαριστηρίου ᾠδῆς). Πρβ. καὶ Ἡσυχ. ἐν λ. ***Παιὰν Ζεύς, παιᾶνας, παιήονα***.

[3] Ἴδε π. χ. τὰ ἐν ταῖς ὑπ' ἀρ. 4 καὶ 14 δημοσίαις ἀττικαῖς ἐπιγραφαῖς (Leges Graecorum Sacrae, σ. 19 καὶ 58): «Ἀπάρχεσθαι τοῖν θεοῖν τοῦ καρποῦ κατὰ τὰ πάτρια καὶ τὴν μαντείαν τὴν ἐκ Δελφῶν».—«ἀμφιέννυσθαι τὸ ἕδος τῆς θεοῦ κατὰ τὰ πάτρια καὶ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ.... τάδε πάτρια Πραξιεργίδαις».—Ἴδε προσέτι δείγματος χάριν (αὐτόθι σ. 63) τὰ ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 16 ἐπιγραφῇ «κατὰ τὴν Ἀπόλλωνι μαντείαν δι' Ἅρματος τάδε ἕπεσθαι τῷ κανῷ .... ***στέμμα προγόνιον κλπ.***», ἔνθα αἱ λέξεις ***στέμμα προγόνιον*** σημαίνουσι στέμμα ἐξ ἐρίων ***προγόνου*** ἤτοι ***πρωτογόνου ἀρνός***. [Ἡσυχ. ἐν λ. ***πρόγονοι*** καὶ ***πρατήνιον***. Πολυδ. Α' 250].

[4] Ὡς π. χ. ἐν τῷ κατὰ τὴν Ὠρωπίαν ἱερῷ τοῦ Ἀμφιαράου, διὰ τὸ μὴ μένειν σταθερῶς ἐν αὐτῷ τὸν ἱερέα, τὸν δὲ νεωκόρον μὴ ἔχειν ἄλλην ἐντολὴν ἢ μόνην τὴν τῆς ἐπιμελείας τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν ἀφικνουμένων καὶ τοῦ παρίστασθαι ἐπόπτην τῆς καταβολῆς τῆς λεγομένης «***ἐπαρχῆς***» εἰς τὸν θησαυρὸν τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ τοῦ «μέλλοντος θεραπεύεσθαι». [LGS ἀρ. 65 ἐν σελ. 201]. Ἐν Ἀμοργῷ ἡ ἱέρεια Δήμητρος τῆς Θεσμοφόρου τῆς δημοτελοῦς (δημόσιον ἱερὸν) «εἰσαγγέλλει πρὸς τοὺς πρυτάνεις τοὺς περὶ τὸ ἱερόν.. ὅτι αἱ γυναῖκες εἰσιοῦσαι αὐτ]α[ὶ] τ[ελοῦσιν] ἐν τῷ ἱερῷ». Εἰς δὲ τὸ ἐν Πειραιεῖ Θεσμοφορεῖον ἀπηγορευμένον ἦτο, πλὴν τῶν ἄλλων τῶν ἐπιμελῶς ἐν τῇ στήλῃ ἀπηριθμημένων, «μηδὲ πρὸς τοὺς βωμοὺς μηδὲ τὸ μέγαρον προσίωσιν ἄνευ τῆς ἱερείας». Καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸ Σούνιον ἱερῷ Μηνὸς Τυράννου ὡρίζετο «μηδένα θυσιάζειν ἄνευ τοῦ καθιδρυσαμένου τὸ ἱερόν· ἐὰν δὲ τις βιάσηται, ἀπρόσδεκτος ἡ θυσία παρὰ τοῦ θεοῦ». [Ath. Mitt. 1904 σ. 381-2 ἐν ἀντιπαραθέσει πρὸς ἀρ. 97 LGS σ. 275, ἀρ. 33 αὐτόθι σ. 99 καὶ ἀρ. 49 σ. 148]. Πρβ. Εὐριπίδου Ἴωνα ἐν στίχοις 219-232. Ἀθηναίου Ι' 58 (441 - 442). Ἡρώνδα IV Ἀσκληπιῷ ἀνατιθεῖσαι κλπ..

[5] LGS ἀρ. 48 σ. 148.

[6] [Ἀριστοτ. 1] ***Περὶ κόσμου*** Α' 2.

μόνα ταῦτα ἀνεγράφοντο διὰ τὸ ἀσφαλὲς ἐν τῷ ἱερῷ, πρὸς τοῖς βωμοῖς, εἰς στήλας, οἷαι π. χ. αἱ τοῦ ἐν Πειραιεῖ ἱεροῦ, ἐν αἷς «Εὐθύδημος Ἐλευσίνιος ἱερεὺς Ἀσκληπιοῦ . . . . τὰ πόπανα πρῶτος ἐξηκάσατο ἃ χρὴ προθύεσθαι», ἤτοι ἀπεικόνισε πιστὰ ὁμοιώματα τῶν προθυτέων ἱερῶν πλακούντων[1].

Ἀλλ' ὅπου ὑπῆρχε τὸ ἀπόρρητον, ἡ ***ἀπὸ θεοῦ διδασκαλία*** ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ ἱερέως προφορική[2].

Ἐμυσταγώγουν ἄρα, ὅ ἐστιν ***ἐδίδασκον*** ἢ ***ἐξεδίδασκον***, τοὺς ἀγεύστους γνώσεως προσκυνητάς. Τοιουτρόπως δέ, κατ' ἀξίαν νεμόμενοι τά, λόγῳ τῆς τοιαύτης κατὰ θείαν παραχώρησιν κτηθείσης ἱκανότητος *διδασκαλίας* ἢ ***κατηχήσεως*** τῶν ἀμυήτων, προσφερόμενα, οὐ μόνον εἰς τὸ ἱερόν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς ἀγαθά, ὁ ἱερεύς, ἡ ἱέρεια, εἰς τὸ θεῖον εὐλόγως ἀναφέροντες τὴν εὐεργεσίαν, ἀντεδίδοσαν αὐτῷ *χαριστήριον, δωρεάν,* ἀναθήματα[3].

Καὶ τοιοῦτο *δῶρον* ἔχομεν ἐνταῦθα, οὕτω καὶ ὀνομαζόμενον, τὸν ὑπὸ τῆς Ξενοκρατείας τῷ Κηφισῷ καὶ τοῖς συμβώμοις ἀνατεθέντα *εἰκονικὸν πίνακα*, «δῶρον διδασκαλίας» οἱονεί τινα *διδασκαλεῖα* (κατὰ Πολυδεύκην), ἀφῃρημένα τὸν ταπεινὸν χαρακτῆρα τῶν συνήθων *διδάκτρων*.

*
* *

« *Θύειν τῷ βουλομένῳ — ἐπιτελεστωναγαθων* ».

«*Θύειν τῷ βουλομένῳ*». Οὕτω καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 119 (LGS σ. 308) μυτιληναίᾳ ἐπιγραφῇ: «Ὄ κε θέλη θύην ἐπὶ τῷ βώμῳ . . . θυέτω ἰρήϊον ὄττι κε θέλῃ·» — ὅμως ἐπακολουθούντων καί τινων ὅρων εἰδικῶν.

Ἀλλὰ πρὸ παντὸς ὑπῆρχε γενικὸν δογματικόν, οὕτως εἰπεῖν, κώλυμα, θεμελιῶδες, ἀπαγορεῦον εἰς πάντα ὅλως περὶ παντὸς ἀνεξέταστος νὰ προσέρχηται εἰς τὸν βωμὸν πρὸς θυσίαν. Ἡ τοιαύτη δ' ἀπαγόρευσις περιελαμβάνετο ἐν τῷ γενικῷ τῶν νομίμων ὁρισμῷ τῷ ἤδη ἀνωτέρω παρατεθέντι, τῷ ὁρισμῷ «*ἦ θέμις*», οὗ τινος τὴν προϋπόθεσιν εὑρίσκομεν ἐγκειμένην ἐν αὐτῇ τῇ ἐπακολούθῳ εἰς τὴν μετοχὴν «*βουλομένῳ*» γραμματικῇ συστάδι, ἐὰν διαχωρίσωμεν αὐτὴν εἰς δύο τάσδε τὰς λέξεις· «*ἐπιτελεστῶν ἀγαθῶν*».

«*θύειν τῷ βουλομένῳ ἐπιτελεστῶν ἀγαθῶν*»: ἵνα θύῃ ὁ βουλόμενος τῶν ἀγαθῶν ἐπιτελεστῶν.

«*Ἦ θέμις*» ἔθυε μόνος ὁ συνειδὼς ἑαυτῷ ἁγνότητα, ὁ καθαρὸς τὰς χεῖρας καὶ τὸ φρόνημα καὶ τὴν ψυχὴν ὅσιος, ὁ ἀληθῶς «*εὐσεβής*». Προσετίθεντε δὲ καὶ ἐξωτερικοί τινες ὅροι καὶ τύποι σώματος ἀμιάντου, καθαρότητος, νηστείας ἢ ἀποχῆς, οἷοι ἐν παραδείγματι οἱ ἐν ἀρ. 49 (LGS σ. 148): «*καθαριζέσθω ἀπὸ σκόρδων καὶ χοιρείων καὶ γυναικὸς λουσαμένους κατακέφαλα*» κλπ.[4], ἀλλὰ μηδὲ μετὰ τούτων τὴν τήρησιν παραλειπομένης τῆς ὑπομνήσεως τῆς οὐσιαστικῆς ἀξιώσεως ἁγνότητος ψυχικῆς· «*εὐείλατος γένοιτο ὁ θεὸς τοῖς θεραπεύουσιν ἁπλῇ τῇ ψυχῇ*».

Ἀλλὰ συνήθως τῆς θεμελιώδους ταύτης ἀξιώσεως τοῦ θείου προστάγματος τὴν αὐστηρὰν διατύπωσιν βλέπομεν ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῶν ἐπιγραφικῶν κειμένων: «*Παριέναι εἰς τὸ ἱερὸν . . . χερσὶν καὶ ψυχῇ καθαρᾷ*» (LGS ἀρ. 91 σ. 259). — «*Πρῶτον μὲν καὶ τὸ μέγιστον· χεῖρας καὶ γνώμην καθαροὺς καὶ ὑγιεῖς ὑπάρχοντας καὶ μηδὲν αὑτοῖς δεινὸν συνειδότας. Καὶ τὰ ἐκτός· ἀπὸ φακῆς ἡμερῶν γ'* κλπ.» (Αὐτόθι ἀρ. 148, σ. 364). «*Εἰς τὸ ἱερὸν μὴ ἐσέρπεν ὅστις μὴ ἁγνός ἐστι ἢ τέλει ἢ αὐτῷ ἐν νῷ ἐσσεῖται*». (Αὐτόθι, ἀρ. 123 σ. 313)[5].

Κατὰ τὰ ἄνω, ὅρος γενικὸς ἀπαράβατος ὑπῆρχε τεθειμένος ὁ τῆς ἁγνότητος τῶν χειρῶν καὶ τῆς ὁσιότητος τῆς γνώμης, ὅπως τις ἔχῃ ἄδειαν θυσίας

[1] LGS ἀρ. 18 σ. 70.

[2] Διδακτικὸν ἐν τούτῳ τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ χωρίον (Εἰ πρεσβυτ. πολιτευτέον, 24) ὅπερ παρατίθεμεν: «Ὥσπερ ἐν Ῥώμῃ ταῖς Ἑστιάσι παρθένοις τοῦ χρόνου διώρισε τὸ μὲν ***μανθάνειν***, τὸ δὲ ***δρᾶν τὰ νενομισμένα***, τὸ δὲ τρίτον ἤδη ***διδάσκειν*** . . . οὕτως ὁ τελέως πολιτικὸς ἀνὴρ τὰ μὲν πρῶτα ***μανθάνων*** . . . καὶ ***μιμούμενος***, τὰ δ' ἔσχατα ***διδάσκων καὶ μυσταγωγῶν***».

[3] Σουΐδας ἐν λ. «***μυσταγωγεῖ***· μυστήριον ἐπιτελεῖ, μυστήρια ἄγει ἢ ***ἐκδιδάσκει***». — Σουΐδας καὶ Ἡσύχιος ἐν λ. ***ὑποφῆται***· «μάντεις, προφῆται, ***ἱερεῖς***, ***διερμηνευταί***, χρησμολόγοι». — Ἡσύχιος ἐν λ. ***διδασκαλία***· «παραίνεσις, νουθεσία» καὶ ἐν λ. ***ὑποθήκη*** καὶ ***ὑποθημοσύνη***· «παραίνεσις, ***διδασκαλία*** . . . ἢ συμβουλή». — Σουΐδας ἐν λ. ***κατηχῶν***· «προτρεπόμενος, παραινῶν». Ἡσυχ. ἐν λ. ***κατηχίζειν***· «νουθετεῖν . . .» Μέρος τῆς τοιαύτης διδασκαλίας ἢ κατηχήσεως, χριστιανικὴν ἔχον τὴν ἰδέαν, ὑπάρχει καὶ ἀναγεγραμμένον ἔν τισιν ἱεροῖς, ὡς θέλομεν ἴδει κατωτέρω.

[4] Περὶ τούτων ἴδε **T. Wächter, Reinheitsvorschriften im griechischen Kult. Giessen 1910.**

[5] «Ὅστις μὴ ἁγνός ἐστι ἢ ***τέλει*** ἢ ***αὐτῷ ἐν νῷ ἐσσεῖται***: α') ***ἢ τέλει***· ἰσοδύναμον τῷ «ἢ ἔργῳ» (τετελεσμένῃ πράξει)· β') ***ἢ αὐτῷ ἐν νῷ ἐσσεῖται***· ἰσοδύναμον τῷ «ἢ ὡς ἔχων ἐν νῷ τι (μελετῶν τι) τὸ μὴ ὅσιον». Αὐτὰ ταῦτα τὰ ἐν ἀρ. 148. Τὰ περὶ τῆς ἐννοίας τῶν ἄνω ἑρμηνευομένων τέως ἀμφισβητούμενα τῆς ὑπ' ἀρ. 123 ἐπιγραφῆς ἴδε αὐτόθι (σ. 314) ἐν τοῖς σχολίοις. «***Ἁγνείη δ' ἔστι φρονεῖν ὅσια***», κατὰ τὸ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἱερὸν ποίημα τὸ ἐν LGS σ. 364-5 μνημονευόμενον.

ἐν ἱερῷ[1]. Ὁ τοιοῦτος δ' ἐκαλεῖτο περιληπτικῶς **ἁγνός, εὐσεβὴς** ἢ **ἀγαθὸς** ἢ καὶ τὰ τρία. «***Εἰς τὸ τέμενο*]*ς εἰστείχειν εὐσέβεας*** (κενὸν) ***δὲ μὴ εἰστείχειν μηδὲ προδόταις*** » (αὐτόθι, ἀριθ. 117 σ. 303).— « ***Μηδενὶ ἐξέστω ἰσιέναι . . . πρὶν ἂν δοκιμασθῇ εἰ ἔστιν ἁγνὸς καὶ εὐσεβὴς καὶ ἀγαθὸς*** » (αὐτόθι ἀριθ. 47 σ. 147)[2]. — « ***Τοῖς ἥρωσιν κατὰ τὰ δόξαντα θυσίαν . . . ποιο*]*υμένων*[3] *τῶν ἀγαθῶν*** » (αὐτ. ἀρ. 35 σ. 104).

Καὶ μάρτυς τούτων ὑπέρτατος ὁ διπλοῦς χρησμὸς τῆς Πυθίας[4]:

Α΄.

Ἁγνὸς εἰς τέμενος καθαροῦ, ξένε, δαίμονος ἔρχου
ψυχήν, νυμφαίου **νάματος** ἁψάμε**νος**·
ὡς *ἀγαθοῖς* κεῖται βαιὴ λιβάς· ἄνδρα δὲ φαῦλον
οὐ**δ'** ἂν ὁ **πᾶς** νίψαι νάμασιν Ὠκεα**νός**.

Β΄.

Ἱερὰ θ**ε**ῶν *ἀγαθοῖς* **ἀ**ναπέπταται, οὐδὲ **κ**αθαρμ**ῶν**
χρειώ· τῆς ἀρετῆς ἥψατο οὐδὲν ἄγος.
Ὅστις δ' οὐλοὸν ἦτορ, ἀπόστιχε· οὔποτε γὰρ σὴν
ψυχὴν ἐκνίψει σῶμα διαινόμενον.

Τῶν τοιούτων ***ἀγαθῶν*** τῷ βουλομένῳ ἐπιτρέπει καὶ ἡ τῆς Ξενοκρατείας ἐπιγραφὴ ἐλευθέραν τὴν εἰς θυσίαν προσέλευσιν, ἀλλὰ καὶ μετά τινος εἰδικωτέρου προσδιορισμοῦ κύκλου, τοῦ τῶν καλουμένων ***ἐπιτελεστῶν***. Τοῦτο δὲ οὐχὶ δι' ἄλλο τι ἢ μόνον διὰ τὴν τῆς ἁγνότητος ἀσφάλειαν· διότι ***ἐπιτελεστὴς*** ἀδύνατον νὰ νοηθῇ ***μὴ καθαρὸς τὴν ψυχήν, μὴ ἁγνός, μὴ ἀγαθός,*** αὐτὸς ὁ πρότερον ἤδη ***τελέσας***, ὁ «***προτελέσας***», ὁ τὰ «***προτέλεια ποιήσας***», κατὰ τὴν φράσιν Πλάτωνος τοῦ κωμικοῦ, διὰ τὸ παρὰ τοῦ θεοῦ αἰτούμενον τέλος. Αὐτὸ καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι ἐτελέσθη πρώτη θυσία (***κατὰ τὰ νόμιμα***) ἐμαρτύρει τὸ ***εὐσεβὲς*** καὶ τὸ ***ἀγαθὸν***[5] τοῦ εἰς ὃν παρείχετο ἄδεια, κατὰ βούλησιν νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ ἱερὸν ***ἐπιτελεστής***.

Τοιουτοτρόπως δὲ καὶ ὑπὸ ἄλλην ὄψιν, τὴν οἰκονομικήν, ἠσφαλίζετο εἰς τὸ ἱερὸν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ λατρεύοντας ἡ συμπλήρωσις τῶν θυσιῶν, ἐπιθαρρυνομένου τοῦ εὐλαβοῦς ζήλου τῶν προθυσάντων, ὅπως, παρὰ τὸ ὁπωσδήποτε δαπανηρὸν τοῦ ἔργου, προσέρχωνται εἰς τέλεσιν καὶ τῆς ὑστέρας θυσίας.

Ἐπιτελεοῦντες ἀπὸ Λυκούργου τοῦ ῥήτορος ἦσαν ἡμῖν γνωστοὶ οἱ τῷ ***ἐπιτελεώματι***, — ὡς ἐλέγετο «***τὸ ἐπὶ πᾶσι θυόμενον ὑπὲρ τοῦ ἐπιτελεῖς γενέσθαι τὰς πρότερον θυσίας***», — πληροῦντες ὅλον τὸ κατὰ τὰ ἱερὰ νόμιμα ὑπαγορευόμενον. Αὐτοὺς τούτους ἔχομεν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ***ἐπιτελεστάς***[6].

*
* *

Λύσις τοῦ γρίφου.

Μετὰ τὰ προεκτεθειμένα, ἡ ἐπιγραφὴ ἀναγινωσκομένη ὧδε·

«Ξενοκράτεια Κηφισῷ ἱερ|ὸν ἱδρύσατο καὶ ἀνέθηκεν | ξυμβώμοις τε θεοῖς διδασκαλ|ίας τόδε δῶρον, Ξενιάδου θυγάτ|ηρ, καὶ μήτηρ, ἐκ Χολλειδῶν·| θύειν τῷ βουλομένῳ ἐπι|τελεστῶν ἀγαθῶν»

τεχνολογεῖται ὡς ἀκολούθως·

Ξενοκράτεια Ξενιάδου θυγάτηρ, ἐκ Χολλειδῶν, καὶ μήτηρ,
Κηφισῷ ξυμβώμοις τε θεοῖς
ἱερὸν ἱδρύσατο, καὶ ἀνέθηκεν
διδασκαλίας τόδε δῶρον·
θύειν τῷ βουλομένῳ ἐπιτελεστῶν ἀγαθῶν.

Δεικνύει δ' οὕτω τὴν Ξενοκράτειαν ἱδρύτριαν τῷ

[1] Ἔν τισιν ἱεροῖς ὑπῆρχε καὶ ἄλλος προκαταρκτικὸς ὅρος ἀπαράβατος· «***ἀτελέστῳ*** (δηλ. ἀμυήτῳ) οὐ θέμις» (**LGS** ἀρ. **105**, σ. **254**). Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου, καθὼς καὶ τῆς εἰς τὸν ***δοῦλον*** ἢ τὸν ***ξένον*** ἀπαγορεύσεως «***ξένῳ μηδενί***», αὐτόθι ἀρ. **96** σ. **274**) κεῖνται ἐκτὸς τοῦ ἐνταῦθα ἐξεταζομένου θέματος.

[2] Σημειωτέον ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ ὅτι τὰ κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης: «ἐκβαλλέσθω. . . ζημιούμενος . . . ἢ πληγαῖς αἰκιζόμενος ταῖς διπλαῖς **ΠΕΤΡΑ** κρίσεως», ἀναγνωστέα, ἐξοβελιζομένου τοῦ **Τ**, οὕτω: «***πέρα*** κρίσεως, ἤτοι «***ὑπεράνω*** κρίσεως» (Ἡσύχιος, ἐν λ. πέρα) χωρὶς κρίσεως, ἄνευ δίκης, ἀπαραλλάκτως ὡς δι' ἄλλης φράσεως ἐν ἀρ. **140** (σ. **344**) ὁρίζεται· «ἡ ἀποτινόντω τῷ ἱερεῖ . . . καὶ ἃ πράξις ἔστω αὐτῷ ***καθάπερ ἐκ δίκας***».

[3] Ἡ συμπλήρωσις ἡμετέρα.

[4] Ἀνθολογ. Παλατ. ΙϚ΄, 71, 72.

[5] Τὸ ἰσοδύναμον τῶν ὅρων ***ἀγαθὸς*** καὶ ***εὐσεβὴς*** κάλλιον παντὸς ἄλλου δεικνύει τὸ ἑπόμενον χωρίον τοῦ ῥήτορος Λυκούργου ἐν τῷ κατὰ Λεωκράτους (**96**): «Ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι καὶ τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσι ***τοῖς ἀγαθοῖς*** εὐμενῶς ἔχει. Λέγεται γὰρ κύκλῳ τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρυῆναι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ***ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον***».

[6] ***Τελεστὴς*** καὶ ***ἐπιτελεστὴς*** ἐνταῦθα ὁ ἁπλοῦς θύτης, ὅλως διάφορος τοῦ κατ' εἰδικὸν ἀξίωμα ***τελεστοῦ***, ἱερέως, μυσταγωγοῦ, μητραγύρτου κτλ.— ***Τέλος*** δὲ ἡ θυσία (Ἀθηναίου Β' **12 (40)**).— ***Προτελὴς θυσία*** καὶ ***προτέλεια ποιεῖν*** (Ἀθην. Θ' **18 (376)** Ι' **58 (441-2)**. ***Προτέλεια*** (Ἀρποκρατίων). — ***Ἐπιτελεοῦν*** καὶ ***ἐπιτελέωμα*** (Ἀρποκρ. καὶ Σουΐδας). ***Ἐπιτελῆ*** (Σουΐδας). ***Ἐπιτελέωμα, ἐπιτελεῶσαι, ἀφιέρωσε*** (Ἡσύχιος). — Ἡ λέξις ***ἐπιτελεστὴς*** ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Σχολιαστῇ τῆς Λυκόφρονος Ἀλεξάνδρας.

τε Κηφισῷ καὶ τοῖς ξυμβώμοις τοῦ ἐν τῷ περιβόλῳ ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ ἐπιγραφὴ ἱεροῦ, ἀφιερώσασαν ἔπειτα εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο τὴν ἐπὶ τοῦ ἐπιγεγραμμένου βάθρου ἀνακειμένην ἀνάγλυπτον εἰκόνα δῶρον (χαριστήριον) τῆς θείας διδασκαλίας, μετὰ προσκλήσεως τῶν ***ἡγνισμένων***, τῶν ***ὡσιωμένων***, τῶν ***καθαρῷ νῷ***, κατὰ Πολυδεύκην[1], ***ἀγαθῶν***, ὅπως προσέρχωνται ἐλευθέρως εἰς τὸν ἐν τῷ τεμένει βωμὸν πρὸς ***ἐπιτελέωσιν*** τῶν εἰς τὸν Κηφισὸν καὶ τοὺς συμβώμους θυσιῶν αὐτῶν, κατὰ μίμησιν τοῦ εὐσεβοῦς τῆς Ξενοκρατείας παραδείγματος, — οὗ τινος μαρτύριον ἀνέκειτο ὁ καλὸς πίναξ, — ἀφιεροῦντες καὶ αὐτοὶ τὸ ἴδιον ***τάγμα***. Διότι ***ἐπιτελεώματος*** ὑπόμνημα, μετὰ τὰ ἄνω εἰρημένα, δεχόμεθα τὸν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Κηφισοῦ ἀνακείμενον εἰκονικὸν πίνακα, τὸ πρῶτον πιθανῶς ἀνάθημα εἰς τὸν ἄρτι τῷ θεῷ τούτῳ ἱδρυμένον βωμόν[2].

*
* *

Ὁ πίναξ.

Καιρὸς νῦν, ὅπως ἀκολουθοῦντες τῇ ἐπὶ τῆς ***δροσήμου*** στήλης ἀναγραφῇ τῶν περὶ τὸν Κηφισὸν ξυμβώμων, — ὅλης μετ' αὐτοῦ δωδεκάδος, — προέλθωμεν εἰς ἐξέτασιν αὐτοῦ τοῦ πίνακος πρὸς διάγνωσιν τῆς εἰκόνος ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἀπεικονισμένων θεῶν, ἐπιμελῶς προσβλέποντες εἰς τὴν ἐν τῇ ἀναγραφῇ σειράν.

Ἀλλ' «***ἀφ' Ἑστίας***» κατὰ τὸ προσῆκον ἀρχόμενοι, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς προσκρούομεν εἰς ἀπορίαν, διὰ τὸ μάταιον τῆς ἐπὶ τοῦ πίνακος ἀναζητήσεως τῆς εἰκόνος αὐτῆς.

Πρῶτος δ' ἐπὶ τρίποδος φαίνεται ***Ἀπόλλων ὁ Πύθιος***, ἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι. — Ἔπειτα παρ' αὐτὸν ἐλαφρῶς εἰσέχουσα ἡ εἰκὼν ἀναδουμένης, τῆς μητρὸς αὐτοῦ ***Λητοῦς***, ταύτης δὲ πλαγίως προέχουσα, ἡ τῆς θείας ἀδελφῆς ***Ἀρτέμιδος τῆς Λοχίας***, ἐν τῇ καταλλήλῳ ἀμφότεραι θέσει.

[1] Α' 25.

[2] Ζῶσαν εἰκόνα ***ἐπιτελεστῶν*** ἀπέδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Δ' τῶν ἀνευρεθέντων ***Μιμιάμβων*** τοῦ Ἡρώνδα: «Ἀσκληπιῷ ***ἀνατιθεῖσαι καὶ θυσιάζουσαι***· α') ***Εὐχή***· (στ. 1-18) «Χαίροις ἄναξ Παίηον ὃς μέδεις Τρίκκης . . . χὤσοι θεοὶ σὴν ἑστίαν κατοικεῦσιν καὶ θεαί, πάτερ Παίηον· ἵλεῳ δεῦτε τοῦ ἀλέκτορος τοῦδ' ὅντιν' οἰκίης τοίχων κήρυκα θύω τἀπίδορπα δέξαισθε» κλπ. β') ***Ἀνάθεσις χαριστηρίου πίνακος***· στ. 19-20): «Ἐκ δεξιᾶς τὸν πίνακα, Κοκκάλη, στῆσον τῆς Ὑγιείης». γ') ***θυσία τοῦ ἀλέκτορος ὑπὸ τοῦ νεωκόρου*** (στ 79-81): «Κάλ' ὑμῖν, ὦ γυναῖκες, ***ἐντελέως*** τὰ ἱρὰ καὶ ἐς λῷον ἐμβλέποντα· μεζόνως οὔ τις ἠρέσατο τὸν Παιήον' ἤπερ οὖν ὑμεῖς». δ') ***Παιάν***· στ. 82-85, 86-88.

Κατέναντι τοῦ Ἀπόλλωνος ὁ ***Κηφισός***, τὸν δεξιὸν πόδα κεκαμμένον ἐρείδων ἐπὶ τετραγώνου ἐπιμήκους βωμοῦ, ὡς ἐν ἐντεύξει ἀποβλέπει πρὸς ἀντιμέτωπον μορφὴν θνητῆς, — τῆς Ξενοκρατείας, — ἥτις τὰ νῶτα ἔχουσα ἐστραμμένα πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, εὐλαβῶς μετ' ἀνατεταμένων τῶν χειρῶν ἀκροωμένη τῶν λόγων τοῦ δαίμονος, ἵσταται μεταξὺ τῶν ἐπιψαυόντων τῆς κορυφῆς τοῦ ὀμφαλοῦ ποδῶν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ὑπὸ τὸν πόδα τοῦ Κηφισοῦ τετραγώνου ἑστίας. Τῆς δ' ἱερείας δεξιὰ ὄρθιος ἐν ζωηρᾷ κινήσει ὁ ἄνω μνημονευθεὶς παῖς ὁ ***ἐπιβωμίτης***, οἱονεί τις ***παῖς ἀφ' ἑστίας***[3].

Ἔχομεν οὕτω θεῶν μορφὰς ἐκ τῶν δώδεκα τέσσαρας.

Ἀλλὰ ποῦ ἡ μετ' αὐτὰς εἰς τὴν σειράν, κατὰ τὴν ἐπιγραφήν, ἐρχομένη ***Ἰλείθυα*** ἢ ***Εἰλείθυια;*** Εἰς τὴν θέσιν τὴν κατὰ λόγον τῆς ἐν τῇ ἀναγραφῇ τάξεως ζητουμένην, πλαγίως ὀπίσω τοῦ Κηφισοῦ, ἐμφανίζεται ἀπροσδοκήτως θεία ἀληθῶς μορφή, ἀλλ' ἀνδρική.

Ἐνταῦθα δὲ προσκόπτον τὸ βλέμμα καὶ αὐτομάτως ἑλκόμενον πρὸς τὸν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ πίνακος μεγαλοπρεπῶς προβαλλόμενον ταυρόμορφον ***Ἀχελῷον***, ἀναγκάζεται οὕτως ἀπ' αὐτοῦ ν' ἀκολουθήσῃ νέαν σειράν.

Παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Ἀχελῴου δεξιὰ ὀπίσω ἡ ***Καλλιρρόη,*** ἐν εἴδει λιθίνης Κόρης, ὑψοῦται ὡς ἄλλη καρυᾶτις βαστάζουσα τὸ γεῖσον τοῦ πίνακος, κατὰ τὴν ἤδη ὑπὸ Στάη καὶ Σβορώνου γενομένην διάγνωσιν.

Μεταξὺ δὲ ταύτης καὶ τῆς πρὸς τἀριστερὰ ἐν τῷ πίνακι ἀνωνύμου ἄρρενος θεότητος, ἧς πρὸ μικροῦ ἐγένετο μνεία, ὡς ἐπὶ τὸ αὐτὸ φαίνονται συνηγμέναι αἱ τέσσαρες ὑπόλοιποι θεαί, αἱ τρεῖς μὲν ἐμπρός, εἰς τὴν αὐτὴν γραμμήν, κρηδεμνοφόροι, ἡ δὲ τετάρτη ὀπίσω, πρὸς τὸ βάθος, μεταξὺ δευτέρας καὶ τρίτης, τὴν κεφαλὴν ἀκάλυπτος ὅλως.

Ἂν τὰς τρεῖς ταύτας ***σεμνὰς*** κρηδεμνοφόρους διὰ τὸ πανομοιόμορφον καὶ τὸ προδήλως προσῆκον ὀνομάσωμεν ***Γεραιστὰς Νύμφας Γενεθλίας***, τὴν τετάρτην, τὴν ἐξοπίσω, ἔχομεν σαφὲς τεκμήριον ὅπως θαρροῦντες εἴπωμεν ***Εἰλείθυιαν***, τὸ ὅτι ὑπὸ τοῦ γλύπτου ἐπιτυχῶς εἰκονίσθη διέχουσα τὴν

[1] Goblet d'Alviella, Eleusinia, σ. 65.

χεῖρα τὴν δεξιὰν ἀσύγκλειστον, οὕτως ὥστε ὁ βλέπων ἀντιλαμβάνεται καλῶς ὅτι ἡ πρὸς τὰ ἔσω ἀνοικτὴ παλάμη (τὸ θέναρ) οὐδόλως ἅπτεται τοῦ ἐνδύματος τῆς θεοῦ· διότι ἡ τοιαύτη στάσις τῆς Εἰλειθυίας τυγχάνει οὖσα ἐκ κειμένων καὶ μνημείων ἀρχαίων γνώρισμα διακριτικὸν τῶν εἰκόνων αὐτῆς: sie stehen bekleidet, die geöffneten Hände vorhaltend, die Handfläche vor sich abgewandt [1].

Ὑπολείπεται οὕτω, πλὴν τῆς Ἑστίας, μία ἔτι θεός, μὴ ἀνευρισκομένη ἐπὶ τοῦ πίνακος, ἡ τέως οὐδὲ κατ' ὄνομα γνωστὴ εἰς ἡμᾶς, ἐκείνη εἰς ἣν ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Στάη γενομένη ἀνάγνωσις προσέδωκεν ὄνομα ἀναμιμνῆσκον τὴν τοῦ Σοφοκλέους «*ῥαψῳδὸν κύνα*», τὴν Σφίγγα [2]· ἀλλὰ καὶ πλεονάζει, ἔξω τοῦ καταλόγου τῶν ἐν τῷ *ὀροσήμῳ* ἀναγεγραμμένων δαιμόνων, εἷς ἄρρην θεός. Γεννᾶται δ' ἐκ τούτου ἐρώτημα μήπως τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ΡΑΨΟΙ, τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Στάη μεταγραφὲν *Ραψοῖ*, ἐπιτρέπεται, κατὰ τὸ παράδειγμα τὸ ἐπὶ τῆς ἄλλης ἐπιγραφῆς ΚΗΦΙΣΟΙ, ν' ἀναγνωσθῇ, ὡς μετὰ τοῦ Ο ἀντὶ τοῦ Ω, *Ῥάψῳ* ἢ *Ῥαψῷ*, φερομένου οὕτως εἰς φῶς ὀνόματος, ὅπερ ἐνθυμίζει μὲν τὸν *Εἰραφιώτην*, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἄγνωστον, ὅσον καὶ τὸ *Ῥαψὼ* εἶναι [3].

Καὶ εἰς τοῦτο μὲν τὸ ἀπόρημα οὐδενὸς τό γε νῦν στοιχείου εὐμοιροῦμεν, ὅπως ζητήσωμεν λύσιν.

Ἀλλὰ τῆς *Ἑστίας* τὴν μεταξὺ τῶν ἄλλων θεῶν παρουσίαν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν.

Τὴν εἰκόνα ταύτης ἐν τῷ πίνακι παρέχει αὐτὸς ὁ τετράγωνος βωμός, εἰς ὃν καὶ τὸ ὄνομα *ἑστία* ἀνήκει. Τοῦτο δ' ὑπὸ τοῦ πίνακος σήμερον πιστούμενον ἔρχεται ἵνα δείξῃ, ὅτι οὐχὶ εὐλόγως ἐκρίθη ἐξαιρετικὸν τὸ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἐν τοῖς *Κορινθιακοῖς* [4] περὶ Ἑρμιόνης μαρτυρηθὲν ἐν τοῖς ἑξῆς· «παρελθοῦσι δὲ εἰς τὸ τῆς Ἑστίας ***ἄγαλμα μέν ἐστιν οὐδέν, βωμὸς δέ***, καὶ ἐπ' αὐτοῦ θύουσιν Ἑστίᾳ»· μάλιστα δὲ καὶ ὅτι, τοὐναντίον, τὰ ἐν τοῖς ***Ἀχαϊκοῖς*** [5] περὶ Φαρῶν ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ λεγόμενα, ὅτι ὁ ἐκεῖ Ἑρμῆς «καλεῖται μὲν δὴ Ἀγοραῖος, παρὰ δὲ αὐτῷ καὶ χρηστήριον καθέστηκε· κεῖται δὲ πρὸ τοῦ ἀγάλματος (τοῦ Ἑρμοῦ) ***ἑστία***, λίθου καὶ αὐτή, μολίβδῳ δὲ πρὸς τὴν ἑστίαν προσέχονται λύχνοι χαλκοῖ» (κλπ. περὶ τῆς θυσίας) ὅτι ταῦτα, ἂν εἰς τὰ κατωτέρω ὑπὸ τοῦ Παυσανίου λεγόμενα δοθῇ προσοχή, ἐπιμαρτυροῦσι τὸ αὐτό, κατ' ἔθος παμπάλαιον, συμβαῖνον κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ καὶ ἐν Φαραῖς. «Ἐν Φαραῖς δὲ καὶ ὕδωρ ἱερόν ἐστιν. ***Ἑρμοῦ νᾶμα*** μὲν τῇ πηγῇ τὸ ὄνομα . . . ***Ἑστήκασι δὲ ἐγγύτατα τοῦ ἀγάλματος τετράγωνοι λίθοι τριάκοντα μάλιστα ἀριθμόν· τούτους σέβουσιν οἱ Φαρεῖς ἑκάστῳ θεοῦ τινος ὄνομα ἐπιλέγοντες.*** Τὰ δὲ ἔτι παλαιότερα καὶ τοῖς πᾶσιν Ἕλλησιν τιμὰς θεῶν ἀντὶ ἀγαλμάτων εἶχον ἀργοὶ λίθοι».

Οὕτω δ' ἐν τῷ κυριωτάτῳ τοῦ πίνακος μέρει, «ἐν μέσῳ οἴκῳ», ἡ εἰκὼν τῆς Ἑστίας ἐπιφαινομένη ἀποκαλύπτει ἅμα καὶ τὸ εἰς τὸν δαίμονα, τὸν τῷ ποδὶ τοῦ βωμοῦ ψαύοντα, προσῆκον ὄνομα·— αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐν τῷ ἱερῷ στήλης εἴδομεν ἐγκεχαραγμένον εὐθὺς πρῶτον μετὰ τὸ ὄνομα τῆς ἐν τῇ θείᾳ ὁμηγύρει τὴν ἡγεμονίαν ἐχούσης θεᾶς (***«Ἑστίᾳ, Κηφισῷ»)***· τὸ ὄνομα τοῦ Κηφισοῦ, εἰς ὃν ὡς κύριον τοῦ ἱεροῦ προσεφέρετο ἡ πρώτη θυσία, ἀμέσως μετὰ τὰς καθ' ἱερὸν ἔθος εἰς τὴν πρωτότοκον τοῦ Κρόνου θυγατέρα ὀφειλομένας «ἀπαρχάς»·

> τῇ δὲ πατὴρ Ζεὺς δῶκε καλὸν γέρας ἀντὶ γάμοιο,
> καί τε μέσῳ οἴκῳ κατ' ἄρ' ἕζετο πῖαρ ἑλοῦσα·
> πᾶσιν δ' ἐν νηοῖσι θεῶν τιμάοχός ἐστι,
> καὶ παρὰ πᾶσι βροτοῖσι θεῶν πρέσβειρα τέτυκται [6].

Κατὰ ταῦτα, ἐν τῷ πίνακι ἔχομεν ἀνάγλυπτον αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῆς θείας διδασκαλίας. Ἡ ἱδρύτρια τοῦ ἱεροῦ ἐκ στόματος αὐτοῦ τοῦ θεοῦ εὐλαβῶς ἀνατεταμέναις χερσὶν ἐκδέχεται τὰς περὶ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ νομίμων θείας ὑποθήκας. Ὁ δὲ προσωποποιῶν τὸν παραρρέοντα εὐεργέτην τοῦ ἀττικοῦ πεδίου ἐγχώριος δαίμων, ἐπιβαίνων τοῦ ἱεροῦ βάθρου,—τῆς ἑστίας,—κεκαμμένῳ τῷ ποδὶ καὶ τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τοῦ μηροῦ παρὰ τὸ γόνυ ἐρείδων, ὑψοῖ

[1] Von Sybel ἐν Roscher, Lex. gr. röm. Myth. λ. Eileithyia σ. 1220-1, ὅπου ἴδε καὶ τὰς παραπομπάς.

[2] Οἰδίπους Τύραννος στ. 391. Ἀρχ. Σχολιαστής· «ἡ Σφὶγξ ἡ ῥάπτουσα τὰς ᾠδὰς . . . κύνα δὲ αὐτὴν καλεῖ διὰ τὸ ἁρπακτικόν».

[3] Ἐνταῦθα θέσιν δύναται νὰ διεκδικήσῃ ἴσως ὁ χρυσόρραπις Ἑρμῆς. Ὁμ. Ὕμν. XXIX στ. 6-14. Οὗτος δὲ μόνος θέλει ὑπολειφθῇ πλεονάζων ἔξω τοῦ καταλόγου, ἂν δεχθῇ τις *Ῥαψὼ* τὴν ἐκ τῆς κρηδεμνοφόρου τριάδος μόνην ἄνευ ἑανοῦ ἢ περιβολαίου.

[4] II. XXXV, 1.

[5] VII. XXII, 25.

[6] Ὁμηρ. Ὕμνου IV στ. 29-32. Πρβ. καὶ XXIX στ. 1-6.

καμπύλον τὸν πῆχυν, καὶ τῆς πρὸς τὰ ἔσω κλινούσης χειρὸς τὸν δείκτην *ὑποδεικτικῶς* προβαλλόμενος *ὑποσημειοῖ* τὸ πολλῆς προσοχῆς ἄξιον τῶν πρὸς τὴν τεταγμένην *ἱερὰν τῶν νομίμων ἐξηγήτριαν* ὑπαγορευομένων μυστικῶν ῥητρῶν.

Τοιαύτης διδασκαλίας εὐσεβὲς *χαριστήριον* ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Ξενοκρατείας ἐν τῷ ἱερῷ τὸ «*χάριεν δῶρον*» ('Ησυχ. ἐν λ. *χαριστήρια)*, τὸ διὰ τὸ *γριφῶδες* τῆς ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς τοσαύτας ἀφορμὰς λόγων κινῆσαν ἐν τοῖς κύκλοις τῶν περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ περιέργως διατριβόντων.

'Εν 'Αθήναις τῇ 27ῃ Δεκεμβρίου 1911

Σ. Ν. Δραγούμης.

'Επίμετρον

εἰς τὰ ἐν σελίσι 122-123 'Αρχ. 'Εφημερίδος 1911

'Αρχαιολογικὰ φροντίσματα.

Σελὶς 122, Β'. 'Επὶ τῆς ὑφ' ἡμῶν προταθείσης συμπληρώσεως οὐχὶ ἀπίθανον τροποποίησιν ἀντιπροτείνει ὁ κ. Φ. Χίλλερ τὴν κατωτέρω, συμφωνῶν μὲν κατ' ἀρχήν, φρονῶν δὲ ὅτι τὸ μετὰ τὴν λέξιν *ἀδελφ*]ὸν Α «*ἀνήκει εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ* καὶ οὐχὶ εἰς τὴν λέξιν *ἀνέθηκεν*». 'Αναγινώσκει δὲ κατὰ ταῦτα ὧδε·

Ξενό]φι[λος Δαμοφῶντος] Μεσ[σά]νιος τὸ[ν ἀ-
δελφ]ὸν Α ἢ Λ [........ ἀνέθηκεν Δ]εσποίν[αι.

Σελίδες 122, Γ'-123. Πρόσθες ὅτι καὶ ἐν Δελφικῇ ἐπιγραφῇ ὁ τύπος *'Αρτέμιτι* ἀπαντᾷ (L. Ziehen, Leg. Gr. sacrae σ. 236 ἀριθ. 77): «*καὶ τᾷ 'Αρτέμιτι*». — Καὶ ἐν Καλαυρίᾳ (αὐτ. σ. 155-6, ἀρ. 52): «θύειν δὲ διὰ τριῶν ἐτέων ἐν τῷ *'Αρτεμιτίῳ μηνί*»· — καὶ ἐν Ἄκραις τῆς Σικελίας δὶς (Ad. Wilhelm JHÖ III 1900 σελ. 45): ποτὶ τῶι *'Αρτεμιτίῳ*» καὶ «ἐν βαλσά[μοις] ποτὶ τῷ *'Αρτεμιτίῳ*», ἐπὶ τόπου (Ortsbezeichnung).

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ 1911.

Σ. Ν. Δ.

'Επιγραφαὶ ἐκ τῆς ἐν 'Αθήναις ἀγορᾶς

(συνέχεια· ὅρα ΑΕ 1910, 1 καὶ 175/6 καὶ 401)

ὑπὸ

Γεωργίου Π. Οἰκονόμου.

V.

Στήλη λίθου ὑμηττίου ἀπολήγουσα ἄνω εἰς ἀέτωμα, ἀποκεκρουμένη δὲ κάτω. Εὑρέθη ἐνῳκοδομημένη τῇ 24ῃ ἰανουαρίου 1908 καὶ ἀπόκειται νῦν ἐν τῷ ἐν 'Αθήναις 'Επιγραφικῷ μουσείῳ (ἀρ. 467). 'Η ἐπιγραφὴ εἶναι στοιχηδὸν διατεταγμένη, ἔχει δέκα τέσσαρας ἐν ὅλῳ στίχους· γράμματα δὲ ἐν ἑκάστῳ πλήρει στίχῳ τεσσαράκοντα ἕξ. Μεταξὺ λέξεων ὑπάρχουσι κενὰ ἑνὸς μὲν γράμματος ἐν στ. 5ῳ, 7ῳ, 8ῳ καὶ 10ῳ, δύο δὲ γραμμάτων ἐν στ. 6ῳ. Ὕψος τοῦ λίθου 0·37, μῆκ. 0·38-43, πάχ. 0·09· ὕψ. γραμμ. 0·005· διάστιχον 0·008 ***(εἰκ. 1).***

Ἡ ἐπιγραφὴ καὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς ἀξία μελέτης, ἰδίαν ἔχει σημασίαν δι' ὃν γνωρίζει ἡμῖν νέον ἄρχοντα ***'Αθηνόδωρον***, ὅστις, ἤδη διὰ τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπιγραφῆς, οὐδεμίαν βεβαίως δύναται νὰ ἔχῃ σχέσιν πρὸς τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ ἐπώνυμον τοῦ ἔτους 183/4 μ. Χρ. ***'Αθηνόδωρον 'Ασμένου 'Ιτεέα*** (Pauly² [Wissowa-Kroll] RE II 596). Ὑποκείμενον τοῦ ψηφίσματος εἶναι ἔπαινος τῶν ἀθλοθετῶν τῶν Παναθηναίων, ἡ δὲ μνεία τῆς 'Αντιγονίδος φυλῆς ἐν τῷ 1ῳ στίχῳ παρέχει ἡμῖν ἀμέσως τὰ δύο χρονικὰ πέρατα, ἐντὸς τῶν ὁποίων περιλαμβάνεται ὁ χρόνος τοῦ ψηφίσματος ἤτοι τὸ ἔτος τῆς ἱδρύσεως καὶ τὸ τῆς κα-

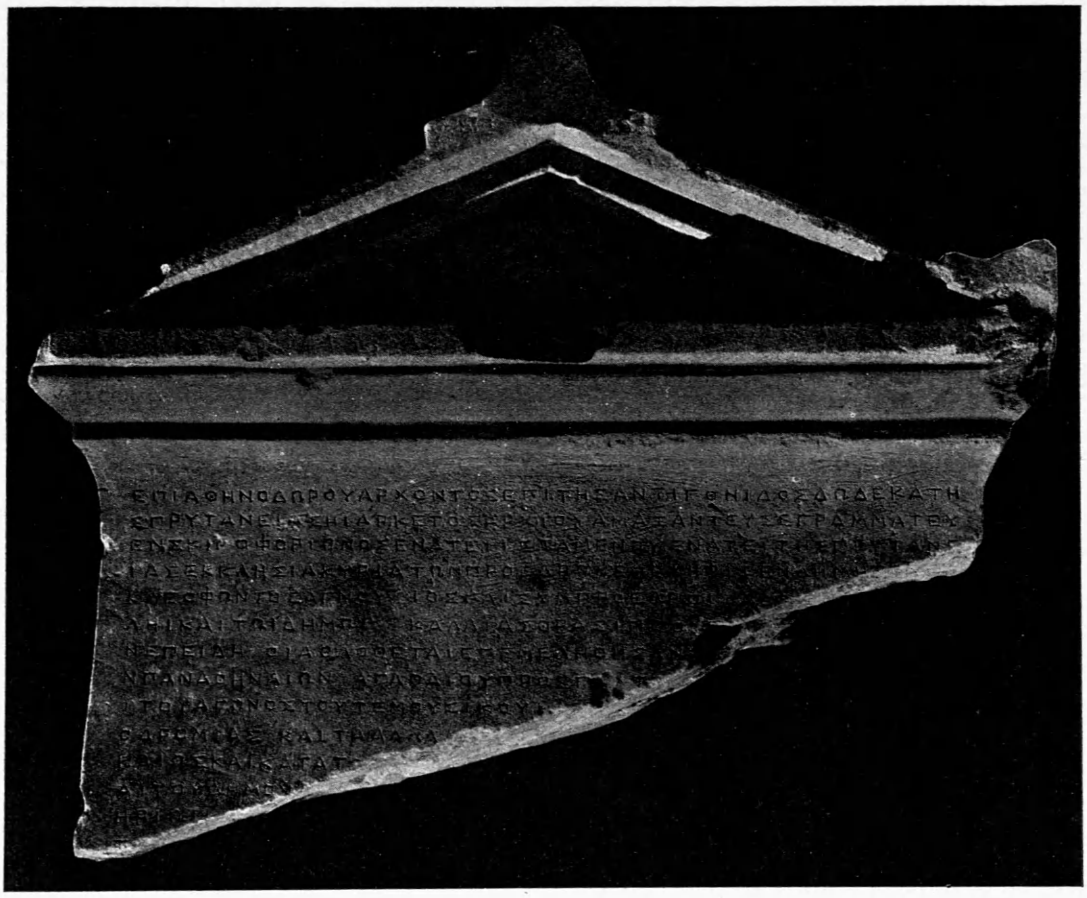

Εἰκὼν 1. Ψήφισμα ὑπὲρ ἀθλοθετῶν Παναθηναίων.

Ἐπὶ Ἀθηνοδώρου ἄρχοντος ἐπὶ τῆς Ἀντιγονίδος δωδεκάτη-
ς πρυτανείας, ἧι Ἄρκετος Ἀρχίου Ἀμαξαντεὺς ἐγραμμάτευ-
εν, Σκιροφοριῶνος ἐνάτει ἱσταμένου, ἐνάτει τῆς πρυτανε-
ίας· ἐκκλησία κυρία· τῶν προέδρων ἐπεψήφιζεν Δημήτρ[ιος
Κλεοφῶντος Ἁγνούσιος καὶ συμπρόεδροι □. Ἔδο[ξεν τῆι βου-
λῆι καὶ τῶι δήμωι □ □. Καλλίας Θρασίππου Γ[αργήττιος εἶπε-
ν· ἐπειδὴ □ οἱ ἀθλοθέται ἐπεμελήθησαν ι[. . . τῆς πομπῆς τῶ-
ν Παναθηναίων □ Ἀγαθαίου Προσπ[αλ]τ[ίου χορηγοῦντος; κα-
ὶ τοῦ ἀγῶνος τοῦ τε μουσικοῦ καὶ [τοῦ γυμνικοῦ καὶ τῆς ἱππ-
οδρομίας □ καὶ τὰ ἄλλα ἅ[παντα ὅσα προσῆκεν ἐποίησαν δι-
καίως καὶ κατὰ τὸ[ν νόμον □, ἔθυσαν δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς βουλῆς κ-
αὶ τοῦ δήμου [τοῦ Ἀθηναίων □ □ τῶι τε Ἀπόλλωνι τῶι Προστατ-
ηρίωι κ[αὶ Ἀθηνᾶι τῆι ἀρχηγέτιδι καὶ σωτείραι τῆς πόλεως
τ[ὰς πατρίους θυσίας ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις καλῶς κα-
[ὶ εὐσεβῶς κλπ. - - - - - - - - - - - - - - - - - - -]

ταλύσεως τῶν δύο ἀπὸ Μακεδόνων ἐπικληθεισῶν ἀττικῶν φυλῶν, τῆς Ἀντιγονίδος καὶ τῆς Δημητριάδος, τουτέστι τὸ ἀπὸ 307/6 μέχρι περίπου τοῦ 200 π. Χρ. χρονικὸν διάστημα (Pauly[2] RE I 2405. IV 2765 καὶ νεωστὶ Kolbe Die attischen Archonten 7. Εἰδικὴ πραγματεία ἡ τοῦ Fred. Orl. Bates The five Postkleisthenian Tribes [Cornell Studies in class. Philology VIII] 1898. Πρβ. τελευταῖον W. S. Ferguson Hellenistic Athens 96. 268). Πρὸς ἀκριβέστερον χρονολογικὸν καθορισμὸν ἐξετάζομεν νῦν τὰ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφερόμενα πρόσωπα. Ὁ γραμματεὺς *Ἄρκετος Ἀρχίου* ἀνήκει ὡς *Ἀμαξαντεὺς* εἰς τὴν Ἱπποθωντίδα φυλὴν κατέχουσαν ἐν τοῖς χρόνοις τῶν δώδεκα φυλῶν τὴν δεκάτην θέσιν, εἶναι δὲ αὐτὸς ἄλλως ἀμαρτύρητος. Υἱὸς αὐτοῦ εἶναι ἴσως ὁ ἐπὶ Σωσιγένους ἄρχοντος (περὶ τὸ 183/2 Kolbe 93) μεταξὺ τῶν ***ἀναθέντων τὸν πύργον*** ἀναφερόμενος Ἀρχίας Α - - -, IG II 982, 11.

Ὁ *Δημήτριος Κλεοφῶντος Ἁγνούσιος* δὲν εἶναι τοῦ Ἀρκέτου γνωστότερος. (Περὶ τοῦ δήμου Ἁγνοῦντος καὶ τῆς ἐκ τῆς Δημητριάδος μεταθέσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀτταλίδα Kirchner Rhein. Museum

1904, 229).

῾Ο *Καλλίας Θρασίππου Γ*[*αργήττιος*] δὲν εἶναι μὲν ἀμέσως παραδεδομένος, ἀνήκει δ'ὅμως πιθανώτατα εἰς τὸν οἶκον *Θρασίππου Καλλία 'Αθηναίου* περὶ τὸ 200 π. Χρ. ἀκμάσαντος (IG II 547. GDI 5148. Kirchner PA) καὶ *Θρασίππου Καλλίου Αἰγεῖδος φυλῆς* IG II 446, 70 τοῦ 150 π. Χρ. περίπου, ὧν πιθανῶς πατὴρ τοῦ προτέρου. 'Επὶ τοῦ ἡμετέρου λίθου σῴζεται ἴχνος γράμματος, ὅπερ δύναται νὰ εἶναι Γ ἢ Π. Τὸ δημοτικὸν *Γαργήττιος*, ὅπερ συνεπλήρωσα, πληροῖ τὸ κενὸν ἀκριβῶς, καθίσταται δὲ πιθανώτατον καὶ ἐκ τοῦ *Θρ. Καλλ.* ***Αἰγεῖδος*** *φ.*, καθ' ὅσον εἰς τὴν Αἰγεῖδα φυλὴν ἀνῆκεν ὁ δῆμος Γαργηττὸς πρὸ τῆς συστάσεως τῆς 'Αντιγονίδος καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν αὐτῆς.

'Απομένει νῦν ὁ *'Αγαθαῖος Προσπάλτιος*. 'Εκ τοῦ διπλοῦ ψηφίσματος IG II 307 γινώσκομεν 'Αγαθαῖον Αὐτοκλέους [Προσπάλτιον] (κατὰ συμπλήρωσιν τοῦ Wilhelm ἐξ IG II 990,4 παρὰ Ditt. Sylloge 635 σημ. 7) ἐπαινούμενον ὡς εὐσεβῶς καὶ φιλοτίμως ἐπιτελέσαντα τὰ καθήκοντα τοῦ ἀγωνοθέτου. Οὐδεὶς ἄλλος ἢ ὁ 'Αγαθαῖος ἐκεῖνος εἶναι, νομίζω, καὶ ὁ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ψηφίσματι ἀπαντῶν, ἄλλως τε καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀθλοθέτας καὶ τὰ Παναθήναια σχέσιν αὐτοῦ. Ξένος τῷ παρόντι, πιθανώτατα δὲ ἔγγονος τοῦ ὁμωνύμου πρώτου αὐτοῦ ἐξαδέλφου εἶναι ὁ ἐν IG II 990 col. I, 3 «τοῦ 2ου αἰ. τελευτῶντος» ἀναφερόμενος *'Αγαθαῖος 'Αγαθάρχου Προσπάλτιος*. Τῶν ἐπὶ τοῦ λίθου II 307 ψηφισμάτων τὸ μὲν πρῶτον, ἔνθα ῥητῶς ἀναφέρεται ὁ 'Αγαθαῖος, ἐγένετο ἐπὶ Καλλιμήδους, τὸ δὲ δεύτερον, ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐμνημονεύετο ὁ αὐτὸς 'Αγαθαῖος, ἐπὶ Θερσιλόχου. ῾Ο Καλλιμήδης ἦρξε κατὰ κοινὴν ἐκδοχὴν τῷ 246/5, ὁ δὲ Θερσίλοχος τῷ 244/3 (Kolbe 58/59).

Διὰ τῶν ἀπὸ τῶν προσώπων ἐνδείξεων ἄρα καταλήγομεν εἰς τοὺς περὶ τὸν Καλλιμήδη καὶ τὸν Θερσίλοχον χρόνους, ἔτη δέ, ἅτινα κατὰ τὸν περὶ τῆς διαδοχῆς τῶν γραμματέων νόμον ἐξευρισκόμενα ἐκ τῆς περιόδου ἐκείνης δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν εἶναι τὸ 252/1 καὶ τὸ 240/39. Εἰς τὸ πρότερον τούτων τίθεται ὁ ἄρχων Διογείτων, περὶ οὗ ὅμως εἶναι ἐπίσης πιθανὸν καὶ τὸ ἔτος 240/39 (Kolbe 55). Ἡ θέσις ἄρα τοῦ 'Αθηνοδώρου, δι' ὃν τὰ αὐτὰ δύο ἔτη εἶναι δυνατά, καθοριζομένη θὰ ἐξησφάλιζε, μέχρι τοὐλάχιστον ἄλλης ἀποδείξεως, καὶ τὴν τοῦ Διογείτονος. 'Εν IG II 301 ὁ 'Αγαθαῖος ὀνομάζεται πατρόθεν, 'Αγαθαῖος Αὐτοκλέους Προσπ., ἐν ᾧ ἐν τῷ ἐπ' 'Αθηνοδώρου ψηφίσματι καλεῖται ἁπλῶς 'Αγαθαῖος Προσπάλτιος, οἱονεὶ ὡς γνωστὸς ἤδη καὶ ἔναυλος ταῖς ἀκοαῖς. Εἰς τὴν διαφορὰν ταύτην, καίπερ ἐστερημένην ἀπολύτου ἀποδεικτικῆς ἀξίας, στηριζόμενος θὰ ἠδύνατό τις μετὰ πιθανότητος νὰ θέσῃ τὸν 'Αθηνόδωρον μετὰ τὸν Καλλιμήδη καὶ τὸν Θερσίλοχον ἤτοι εἰς τὸ ἔτος 240/39. Διστάζω δ' ὅμως νὰ δεχθῶ ἀνεπιφυλάκτως τὸ χρονολογικὸν τοῦτο πόρισμα πρὶν ἐξετάσω τὸ ἐκ τῆς μνείας τῶν Παναθηναίων καὶ τῶν ἀθλοθετῶν γεννώμενον ζήτημα. 'Εν ταῖς ἀττικαῖς δηλονότι ἐπιγραφαῖς διακρίνονται σαφῶς τὰ δύο εἴδη τῶν Παναθηναίων, τὰ μὲν μικρὰ καλούμενα ***Π. τὰ κατ' ἐνιαυτὸν*** ἢ ***τὰ μικρὰ*** ἢ καὶ ἁπλῶς ***Παναθήναια***, τὰ δὲ μεγάλα κανονικῶς ***Παναθήναια τὰ μεγάλα*** (Michaelis Parthenon 319. A. Mommsen Feste der Stadt Athen 41 ἑξ.). ῞Απαξ ἐν ἐπιγραφῇ IG II 678^A στ. 17-19: ***ἀριστεῖον ἐκ Παναθηναίων τῶν ἐπὶ Ναυσινίκου ἄρχοντος*** ('Ολυμπ. 100,3=378/7 π. Χρ.) νοεῖται ἡ πεντετηρίς. 'Εν στίχ. 7ῳ τοῦ ἐπ' 'Αθηνοδώρου ψηφίσματος τῆς λ. ***Παναθηναίων*** δὲν προηγεῖτο ἡ λ. ***μεγάλων*** ἢ ***μικρῶν***, διότι ἐκτὸς ὅτι ἐν τῇ ἐπιγραφικῇ γλώσσῃ ἀπαρεγκλίτως ἐπιτάσσεται τὸ ἐπίθετον, καὶ λόγοι σπουδαῖοι τῆς οἰκονομίας τοῦ κειμένου δυσκόλως, νομίζω, ἐπιτρέπουσι τοιαύτην συμπλήρωσιν. 'Απομένει ἄρα τὸ ὄνομα τῆς ἑορτῆς ἄνευ ἐπιθέτου, ὅτε συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιγραφικὴν συνήθειαν νοεῖται ἐνταῦθα ἡ ἀμφιετηρίς. Βεβαίως δὲν ἀποκλείεται ἐντελῶς ἡ πεντετηρίς, τότε δὲ δὲν δύνανται νὰ εἶναι ὀρθὰ τὰ ἔτη τοῦ 'Αθηνοδώρου, εἰς ἃ ἀνωτέρω κατέληξα, καθ' ὅσον τὰ μεγάλα Παναθήναια ἤγοντο ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει ἑκάστης 'Ολυμπιάδος (Mommsen Feste 47), ἐν ᾧ τὸ μὲν ἔτος 252/1='Ολυμπ. 132,1, τοδὲ 240/ 39 ='Ολυμπ. 135,1. 'Αλλὰ τοῦτο θὰ ἀπετέλει ἐξαίρεσιν.

῎Ερχομαι εἰς τοὺς ἀθλοθέτας (πρβ. καθόλου Pauly² RE II 2063 καὶ Daremberg Saglio DA IV, 1 σελ. 304 ἐν λ. Panathénées). Περὶ τούτων διδάσκει ἀκριβῶς ὁ 'Αριστοτέλης ἐν ΑΠ 60 ***κληροῦσι***

δὲ καὶ ἀθλοθέτας δέκα ἄνδρας ἕνα τῆς φυλῆς ἑκάστης. Οὗτοι δὲ δοκιμασθέντες ἄρχουσι τέτταρα ἔτη καὶ διοικοῦσι ***τήν τε πομπὴν τῶν Παναθηναίων καὶ τὸν ἀγῶνα τῆς μουσικῆς καὶ τὸν γυμνικὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἱπποδρομίαν*** *καὶ τὸν πέπλον ποιοῦνται καὶ τοὺς ἀμφορεῖς ποιοῦνται μετὰ τῆς βουλῆς καὶ τὸ ἔλαιον τοῖς ἀθληταῖς ἀποδιδόασι*», δέχονται δὲ πάντες ὅτι οἱ ἀθλοθέται διώκουν μόνον τὴν μεγάλην ἑορτὴν (πρβ. π. χ. Busolt Griech. Staatsalt. 246.—Schoemann -Lipsius Griech. Altertümer II 484), τὴν δὲ φροντίδα τῶν μικρῶν Παναθηναίων εἶχον ἴδιοι *ἱεροποιοί*, περὶ ὧν στηριζόμενος καὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν IG II 163 (τοῦ 338-326 π. Χρ.) διέλαβε πειστικῶς ὁ Ziehen ἐν Rhein. Museum LI, 212 κέ. (πρβ. LS σ. 71). Καὶ δὲν δύναται μέν τις νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ πρᾶγμα περὶ τῶν χρόνων τῆς ἐπιγραφῆς ἐκείνης, δὲν εἶναι δ' ὅμως ἀπίθανον, ὅτι ὅπως ἐν παλαιοτέροις χρόνοις οἱ κατ' ἐνιαυτὸν ἱεροποιοὶ παρεχώρησαν τὸ εἰς τὰ μεγάλα Παναθήναια ἀναφερόμενον μέρος τῆς ἐξουσίας αὐτῶν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ ἱδρυθὲν τότε ἀρχεῖον τῶν ἀθλοθετῶν, οὕτω καὶ ἐν ὑστέροις χρόνοις *οἱ ἱεροποιοὶ οἱ διοικοῦντες τὰ Π. τὰ κατ' ἐνιαυτὸν* ὑπεχώρησαν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐξουσίας τῶν ἀθλοθετῶν, ἕως οὗ τέλος καὶ οἱ τελευταῖοι οὗτοι ὑπέκυψαν εἰς τὸν ***ἀγωνοθέτην τῶν Παναθηναίων***. Ἀλλὰ καὶ ἡ φροντὶς τῶν μικρῶν Π. ἐν παλαιοτέροις χρόνοις δὲν φαίνεται, ὅτι ἦτο τελείως ἀποκεκλεισμένη ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἀθλ., διότι ἔχομεν ῥητὸν ἐπιγραφ. μαρτύριον τοῦ 415 π. Χρ.=Ὀλυμπ. 91, 2 ἀναφερόμενον εἰς τὰ μικρὰ Παναθήναια, ἔνθα εὕρηται ***ἀθλοθέταις ἐς Παναθήναια*** (IG 183, 6-8). Ἐπὶ Γλαυκίππου Ὀλυμπ. 92,3 IG I 188,6 ***Παναθήναια τὰ μεγάλα.*** Εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι καὶ ἐν οἷς χρόνοις τοὐλάχιστον ἔζη καὶ ἔγραφεν ὁ Ἀριστοτέλης οἱ ἀθλοθέται εἶχον καὶ τῆς διοικήσεως τῶν μικρῶν Π. μέρος. Οὕτω δὲ ἴσως αἴρεται καὶ ἡ φαινομένη ἀοριστία τοῦ συγγραφέως τούτου ἐν τῷ περὶ τῶν ἀθλοθετῶν λόγῳ, ὅστις οὐδὲν εἶδος ἑορτῆς διακρίνει, καὶ ἑρμηνεύεται ἡ ὑπ' αὐτοῦ παραδιδομένη ***τετραετὴς*** διάρκεια τῆς ἀρχῆς τῶν ἀρχόντων τούτων, ἥτις ἄλλως δὲν φαίνεται ἔχουσά τινα λόγον. Πρὸς τούτοις ὁ Ἀρ. διδάσκει, ὡς εἴδομεν, ὅτι οἱ ἀθλοθέται ***καὶ τοὺς ἀμφορεῖς ποιοῦνται μετὰ τῆς βουλῆς καὶ τὸ ἔλαιον τοῖς ἀθληταῖς ἀποδιδόασιν***. Ὄντως δὲ καὶ ἐκ τῶν σῳζομένων Παναθην. ἀμφορέων οἱ φέροντες ὀνόματα ἐπωνύμων ἀρχόντων (von Brauchtisch Die panathenäischen Preisamphoren 1910. — Robinson AJA 1908, 47. 1910, 425) εἶναι κατανενεμημένοι ἅπαντες εἰς ἔτη μικρῶν Παν. μεταξὺ 374 καὶ 310 π. Χρ., οὐδὲ εἷς δὲ εἰς ἔτος μεγάλων Π., ὡς ἐτόνισεν ἤδη ὁ von Brauchtisch 164. Καί τις νεωστὶ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ Κεραμεικοῦ εὑρεθεὶς ἐν τεμαχίοις Παναθ. ἀμφορεὺς φέρει τὴν ἐπιγραφὴν ***ἐπὶ Θεοφίλου ἄρχοντος***, ἀνήκει δὲ καὶ οὗτος εἰς ἔτος μικρῶν Παναθηναίων 3487/7=Ὀλ. 108,1. Τὸ ἐκ τῶν ἱερῶν μοριῶν ἔλαιον συνελέγετο μὲν μεσοῦντος τοῦ φθινοπώρου, ἀλλ' ἐτίθετο εἰς τοὺς παναθ. ἀμφορεῖς, τότε μόνον, ὅτε ἦτο γνωστὸς ὁ νέος ἄρχων, ***ἐφ' οὗ θὰ ἐτελεῖτο ἡ ἑορτή,*** ἵνα γραφῇ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τὸ ὄνομα τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος. Ἀπιθανώτατα φρονεῖ ὁ Mommsen F. 81 ὅτι ὁ ἐπώνυμος ἄρχων δηλοῖ τὸν χρόνον τῆς συγκομιδῆς τοῦ διὰ τὰ Π. προωρισμένου ἐλαίου. Ὡσαύτως ἀπίθανος εἶναι καὶ ἡ γνώμη τοῦ Ferguson Klio 1908, 348 ὅτι ἡ χρονολογία αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸ ἔτος τῆς κατασκευῆς τῶν ἀμφορέων, καθ' ὅσον ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσι ταύταις τίθεται ἐν παρέργου μοίρᾳ ἡ χρονολογία τῆς ἑορτῆς, ἧς ἀκριβῶς ἦσαν ***μνημεῖα*** οἱ ἀμφορεῖς. Ἡ παντελὴς ἔλλειψις πηλίνων παναθηναϊκῶν ἀμφορέων μεγάλων Π. ἴσως δηλοῖ ὅτι ἐν τοῖς μεγάλοις Π. διενέμοντο εἰς τοὺς ἀθλητὰς μετάλλινοι. Πότε ἀνετέθη ἡ διοίκησις τῶν μικρῶν Π. εἰς ἰδίους ἱεροποιοὺς δὲν εἶναι γνωστόν, ἀλλ' ἡ ἐν IG II 163 καθοριζομένη διοίκησις τῆς ἐλάσσονος ἑορτῆς ὑπ' αὐτῶν καθιστᾷ πιθανὸν ὅτι ἐν Λυκουργείοις χρόνοις, ἴσως δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ Λυκούργου, ὅστις δὲν εἶναι ξένος πρὸς τὰ Π. (πρβ. τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ β. δέκα ῥητόρ., Λυκούργου, διασωθὲν γνωστὸν ψήφισμα τοῦ Στρατοκλέους) ἐγένετο τοῦτο. Τὸ νέον ἄρα ψήφισμα ὁμιλεῖ πιθανώτατα περὶ μικρῶν Π.. Ἐκ τούτου δὲ δυνάμεθα μεθ' ὅσης ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους ἐπιτρέπεται πιθανότητος νὰ συναγάγωμεν, ὅτι οἱ ἱεροποιοὶ ἐκεῖνοι δὲν ἔζησαν ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἀλλ' ὅτι βραδύτερον ἐκ νέου διετάχθησαν τὰ τῆς διεξαγωγῆς τῶν παναθηναϊκῶν ἑορτῶν. Οἱ ἀθλοθέται τελοῦσι νῦν τὰ εἰς τὰ Πα-

ναθήναια, τά τε μικρὰ καὶ τὰ μεγάλα, ἀναφερόμενα καὶ θύουσι τεταγμένας θυσίας. Ἐν τῷ σῳζομένῳ τεμαχίῳ μνημονεύεται θυσία εἰς [Ἀπόλλωνα] τὸν Προστατήριον, πιθανῶς δὲ ἠκολούθει καὶ θυσία τῇ Ἀθηνᾷ, ἥτις εἶναι οἰκειοτάτη τῇ ἑορτῇ. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ 13ου στίχου ἀποβλέπει εἰς τὸν νοῦν τῆς φράσεως μάλιστα. Εἰ καὶ δὲν ἔχομεν πλήρη τὴν εἰκόνα τῶν θυσιῶν, ἐν τούτοις καὶ ἐκ τοῦ ἐλαχίστου τούτου εἰς τὰς θυσίας ἀναφερομένου τεμαχίου τοῦ κειμένου δυνάμεθα μετὰ πιθανότητος νὰ συμπεράνωμεν μᾶλλον μικρὰ ἢ μεγάλα Παναθήθήναια.

Πότε καθόλου κατελύθη ἡ ἀρχὴ τῶν ἀθλοθετῶν δὲν εἶναι γνωστόν, ἐξηνέχθησαν δὲ περὶ τοῦ πράγματος διάφοροι εἰκασίαι. Ἤδη ὁ Koehler (IG II suppl. 421· πρβ. II 1289. AM III) ἤκασεν ὅτι ἡ ἐν μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς ἀναφαινομένη **ἀγωνοθεσία τῶν Π.** κατεστάθη ὀλίγῳ ὕστερον τῆς ἀγωνοθεσίας τῶν Διονυσίων τῷ 308 π. Χρ. καταργηθέντων τῶν ἀθλοθετῶν. Ὁ Sundwall de institutis rei publicae Atheniensium post Aristotelis aetatem commutatis (Acta S. S. Fennicae tom. 34 nº 4 Helsingfors 1906) σ. 19 ἀναλαμβάνων τὴν εἰκασίαν ταύτην τοῦ Koehler φρονεῖ ὅτι ἀπὸ τοῦ 309/8 περίπου μέχρι τοῦ 229 ἅπασαι αἱ ἐν Ἀθήναις ἑορταὶ διῳκοῦντο ὑφ' ἑνὸς ἐνιαυσίου **ἀγωνοθέτου**. Ὁ Ferguson τέλος Klio 1908 σ. 347 δέχεται ὅτι ἐν τῇ περιόδῳ ἐκείνῃ ὑπῆρχε μόνον συμβούλιόν τι ἀγωνοθετῶν μέχρι μὲν τοῦ 229 ἀδιαφόρως κατανεμομένων τὴν διοίκησιν τῶν διαφόρων ἑορτῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους ἐκείνου ῥητῶς ἐκ τῶν προτέρων ἐφ' ἑκάστην ἑορτὴν καθισταμένων. Τὸ νέον ψήφισμα κατὰ τοῦτο προάγει τὸ ζήτημα, ὅτι διδάσκει τὴν ὕπαρξιν ἀθλοθετῶν καὶ μεσοῦντος τοῦ 3ου π. Χρ. αἰῶνος. Παναθηναϊκοῦ τινος ἀμφορέως τεμάχιον εὑρεθὲν ἐν Μήλῳ καὶ φέρον ἐν ᾗ ἄλλως θέσει ἀπαντᾷ ὁ ἄρχων τὴν ἐπιγραφὴν *ἀγωνο]θετοῦ(ν)το[ς* . . . (BSA I 197 (C. Smith). Wilhelm BGI 82 v. Brauchtisch 73 ἀρ. 120) δὲν εἶναι, ὡς ἔχει, ἀρκετὸν νὰ μεταβάλῃ τὰ πράγματα. Ἀναμιμνήσκω καὶ τὸ τεμάχιον τὸ φέρον τὴν ἐπιγραφὴν **ταμ]ιεύοντος Εὐρυκλείδου** (Benndorf Griech. u. siz. Vbilder πίν. X. Wilhelm B. phil. Woch. 1902. 1100. Ferguson Klio 1908, 350. Ὁ v. Brauchtisch 73 (ἀρ. 121). 124 τηρεῖ τὴν σφαλερὰν πρώτην ἀνάγνωσιν *κοσμη]τεύοντος*. Ὁ Wilhelm BGI 81 θεωρεῖ δυνατὸν καὶ ἀρχαιότερόν τινα Εὐρυκλείδην παρὰ τὸν γνωστὸν τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 3ου αἰῶνος, εἰς ὃν ἀνέφερε τὴν ἐπιγραφὴν πρότερον). Ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις περὶ τῶν ἀθλοθετῶν ἐπιγραφικοῖς μαρτυρίοις, τοῖς ἀπολογισμοῖς τῶν ταμιῶν IG I 188, μνημονεύεται προϊστάμενος τῶν ἀθλοθετῶν, π. χ. ***Διύλλῳ Ἐρχιεῖ καὶ συνάρχουσι***, τοιοῦτος δ' ὅμως δὲν εἶναι βεβαίως ἐν τῇ νέᾳ ἐπιγραφῇ ὁ Ἀγαθαῖος, ἀκριβῶς διὰ τὴν θέσιν, ἣν κατέχει ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ λόγου. Πιθανώτατα εἶναι οὗτος χορηγὸς εἰς τὴν πομπὴν δαπανήσας *μεγαλομερῶς*[1], διὸ ἴσως καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων ἀναφέρεται. Χορηγία τῶν Παναθηναίων ὡς καὶ τῶν Ἡφαιστείων κἄ. εἶναι γνωστὴ ἐκ παλαιοτέρων χρόνων, ἀποδίδεται δὲ μέχρι τοῦδε ἡ κατάλυσις αὐτῆς εἰς Δημήτριον τὸν Φαληρέα, ὅστις εἰκάζεται ὅτι εἶναι καὶ ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἀγωνοθεσίας τῶν Π. (τελευταῖον καὶ Ferguson HA 56). Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ χορηγία τῶν Π. διετηρήθη μετὰ τῆς ἀθλοθεσίας καὶ μέχρι τοὐλάχιστον τῶν χρόνων τῆς νέας ἐπιγραφῆς, διότι θὰ ἦτο ἀπίθανον νὰ δεχθῶμεν ἀνασύστασιν τῆς ἀρχῆς ἐν τῷ τρίτῳ αἰῶνι. Εἶναι πρὸς τούτοις ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἡ λ. **ἀθλοθεσία** ἀπαντᾷ ἀκόμη ἐν τῷ 2ῳ μ. Χρ. αἰῶνι ἐν αὐτῷ τῷ καταστατικῷ τοῦ θιάσου τῶν Ἰοβάκχων (161-178 μ. Χρ. Ditt. Sylloge 737 — Ziehen LS 46) ἐν στ. 1 28ῳ κέ.: ***ὅς δ' ἂν τῶν Ἰοβάκχων λάχῃ κλῆρον ἢ τειμὴν ἢ τάξιν τιθέτω τοῖς Ἰοβάκχοις σπονδὴν ἀξίαν τῆς τάξεως || γάμων γεννήσεως χοῶν ἐφηβείας πολειτείας ῥαβδοφορίας βουλείας ἀθλοθεσίας πανέλληνος γερουσίας θεσμοθεσίας*** κλπ. Ἀλλ' εἶναι ζήτημα ἂν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ἀθλοθεσίας τῶν Π., ὅπερ δέχεται ὁ Ziehen αὐτ. 146, ἀποκρούει δὲ ὁ Dittenberger.

Μετὰ τὰ εἰρημένα ἐπιτρέπεται νὰ ἀμφιβάλλῃ τις πλέον περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς χρονολογίας τοῦ εἰς Ἡράκλειτον τὸν Ἀθμονέα ψηφίσματος II 371b τιθεμένου τελευταῖον εἰς τὸ ἔτος 274/3 (Klio VIII

[1] Ἡ λέξις *μεγαλομερὴς* εὕρηται ἐν συγγενεῖ ἐπιγραφῇ, τῷ εἰς Ἡράκλειτον τὸν Ἀθμονέα ἀγωνοθέτην ψηφίσματι IG II 371 b. Τὸ ἀντίθετον παρέχει πάλιν περὶ χορηγοῦ προκειμένου τὸ εἰς Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 1150 ἀρχαῖον σχόλιον: *οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι ποιητὴς ὢν καλὸς (ὁ Ἀντίμαχος ὁ Ψακάδος) χορηγῶν ποτε* ***μικρολόγως*** *ἐχρήσατο τοῖς χορευταῖς*.

1908, 345), ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ ἐκτάκτου ἀγωνοθεσίας τῶν Π. ἤτοι ἄλλως λειτουργίας ἐπ' ἐκτάκτῳ περιστάσει ἀναληφθείσης (***καὶ ἀνατίθησι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Νίκῃ γραφὰς ἐχούσας ὑπομνήματα τῶν τῷ βασιλεῖ πεπραγμένων πρὸς τοὺς βαρβάρους ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας***) καὶ ἀναφερομένης μάλιστα μὲν εἰς τὴν δαπάνην τῶν ἑορτῶν, ἐλάχιστα δὲ εἰς τὸ διοικητικὸν αὐτῶν μέρος. Τὰ αὐτὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τοῦ ἐν ἔτει 282/1 θεωρουμένου πιθανοῦ δευτέρου ἀγωνοθέτου Γλαύκου, εἰ καὶ τὸ πρᾶγμα χρήζει ἀσφαλεστέρας ἀποδείξεως.

VI.

Στήλη ἐνεπίγραφος ἐξ ὑμηττίου λίθου ἐλλιπὴς τὰ ἄνω. Εὑρέθη τῇ 21ῃ φεβρουαρίου 1908 ἐνῳκοδομημένη ἐν μεταγενεστέρῳ κτίσματι, διεκρίνετο δὲ τότε ἔν τισι τῶν γραμμάτων ἐρυθρὸν χρῶμα. Ὕψ. 0·50, πλάτ. 0·48, πάχ. 0·095· ὕψος γραμμάτων 0·006, διάστιχον 0·005. Ἕκαστος στίχος περιεῖχε 46-48 γράμματα. Στίχοι κειμένου σῴζονται ἕνδεκα, ὑπ' αὐτοὺς δὲ ὑπάρχουσιν ὀνόματα ἐν τρισὶ στήλαις, ὧν ἑκάστη ἀριθμεῖ εἴκοσι στίχους. Τῶν ὀνομάτων τούτων τὸ πρῶτον καὶ τὸ ὄγδοον τῆς πρώτης στήλης εἶναι παλίγγραπτα. Κάτω ὀνόματα στεφανουμένων ἐντὸς τεσσάρων ἐγχαράκτων κύκλων, οἵτινες εἶναι βεβαίως λείψανα τῶν διὰ χρώματος δεδηλωμένων ποτὲ στεφάνων.

Ὁ λίθος ἀπολήγει κάτω εἰς ἀποκεκρουμένον τὸ πλεῖστον νῦν ἔμβολον. Ἀπόκειται ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 468 ***(εἰκ. 2, σελ. 228)***.

Τὸ ψήφισμα, ὅπερ περιέχει ἡ στήλη, ἀναφέρεται εἰς ἔπαινον ὑπαλλήλων τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου κατ' εἰσήγησιν τῶν ὑπογεγραμμένων πρυτάνεων τῆς Ἐρεχθηΐδος, προστίθεται δὲ εἰς σειρὰν ὅλην ὁμοίων ἐπιγραφικῶν μνημείων, ἅπερ συνήγαγεν ὁ Francotte De la législation athénienne sur les distinctions honorifiques 25 κατὰ Wilhelm, AM XXI 1896 435· (πρβ. Urkunden dram. Aufführ. 211).

Ἐκ τῶν ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ψηφίσματος μνημονευομένων ὀνομάτων ὁ Εὐκλῆς Βερενεικίδης (καὶ κάτω ἐν στεφάνῳ) εἶναι πιθανώτατα ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἐκ τῶν ψηφισμάτων IG II 393. 394 καὶ ΑΕ 1903, 65 γνωστὸν κήρυκα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, ὅστις, ὡς λαμπρῶς ἀπέδειξεν ὁ Wilhelm ἐν UDA συνενώσας τοὺς λίθους IG II 391 καὶ 393, ἐκηρύκευσε καὶ ἐπὶ Προξενίδου ἄρχοντος οὐχὶ πολλῷ πρότερον τοῦ ἄρχοντος Ἀριστόλα 161/0 π. Χρ. (πρβ. καὶ Kolbe Att. Arch. 100). Εἶναι πιθανώτατον ὅτι καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ ὁ Εὐκλῆς ὡς κῆρυξ τιμᾶται, διὰ τοῦτο δὲ καὶ συνεπλήρωσα ἐν στ. 4ῳ: ***καὶ τὸν κήρυκα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου***. Ἐν τῷ οἰκείῳ στεφάνῳ δὲν ἀναφέρεται ὁ τίτλος τοῦ Εὐκλέους, ἴσως διότι ἐδηλοῦτο ἐν τῷ κειμένῳ. Πόσον διήρκει ἡ ὑπηρεσία τῶν τοιούτων δημοσίων ὑπηρετῶν δὲν εἶναι παραδεδομένον, δυνάμεθα δ' ὅμως ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ παραδείγματος τοῦ κήρυκος Εὐκλέους μετ' ἀσφαλείας νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι δὲν ἦσαν ἐνιαύσιοι, ἀλλὰ προσελαμβάνοντο ἐπί τινι ὡρισμένῃ ἐκ τῶν προτέρων περιόδῳ ἢ παρέμενον ἐν τῇ θέσει ἐφ' ὅσον ἐπήρκουν εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν. Ὅ,τι δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν ΑΠ 62, 2 λέγει περὶ τοῦ κήρυκος καὶ τοῦ αὐλητοῦ τῶν ἐννέα ἀρχόντων: ***ἔπειτ' ἐς σίτησιν λαμβάνουσιν ἐννέα ἄρχοντες τέτταρας ὀβολοὺς ἕκαστος καὶ παρατρέφουσι κήρυκα καὶ αὐλητήν***, ἐξαρτᾷ μὲν αὐτοὺς ἐκ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἐπιβάλλει καὶ τὴν ἀλλαγὴν αὐτῶν μετ' ἐκείνων.

Διὰ τῆς ταυτίσεως τοῦ Εὐκλέους ἔχομεν ὁπωσδήποτε καθωρισμένην τὴν περίοδον, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐγένετο τὸ ψήφισμα ἤτοι τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς δευτέρας π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος. Καὶ αἱ ἄλλαι δὲ ἀπὸ τῶν προσώπων ἐνδείξεις εἰς τοὺς αὐτοὺς περίπου ἄγουσι χρόνους. Οὕτω π. χ. ὁ ***Δημόστρατος Διονυσοδώρου Εὐωνυμεὺς*** ὁ ἐπὶ Προκλέους 98/7 ἐπιστάτης τῶν προέδρων (Kirchner 3618) εἶναι πιθανώτατα τοῦ ἡμετέρου πρυτάνεως Διονυσοδώρου Εὐωνυμέως υἱός. Δὲν εἶναι ἀδιάφορον νὰ παρατηρήσω ὅτι ὁ Διονυσόδωρος ἐν τῷ προκειμένῳ πίνακι τῶν Εὐωνυμέων πρυτάνεων εἶναι ὄγδοος καὶ κατ' ἀκολουθίαν, ἐπειδή, ὡς εἰκάζω, οἱ πρυτάνεις ἐγράφοντο ἐν ἑκάστῳ δήμῳ κατὰ σειρὰν ἡλικίας, ἀνήκει εἰς τοὺς νεωτέρους τῶν συνδημοτῶν αὐτοῦ πρυτάνεων. Ἄλλη χρονολογικὴ ἀφετηρία εἶναι ὁ ἐπὶ Διομέδοντος ἄρχοντος (232/1 π. Χρ. Kolbe 66) ἀναφερόμενος ἔφηβος - - ***Ἀντιπάτρου Λαμπτρεὺς*** (Kirchner 1171), οὗ υἱὸς τὸ παππῷον φέρων ὄνομα φαίνεται ὁ ἡμέτερος [***Ἀντί;***]***πατρος Λαμπ-***

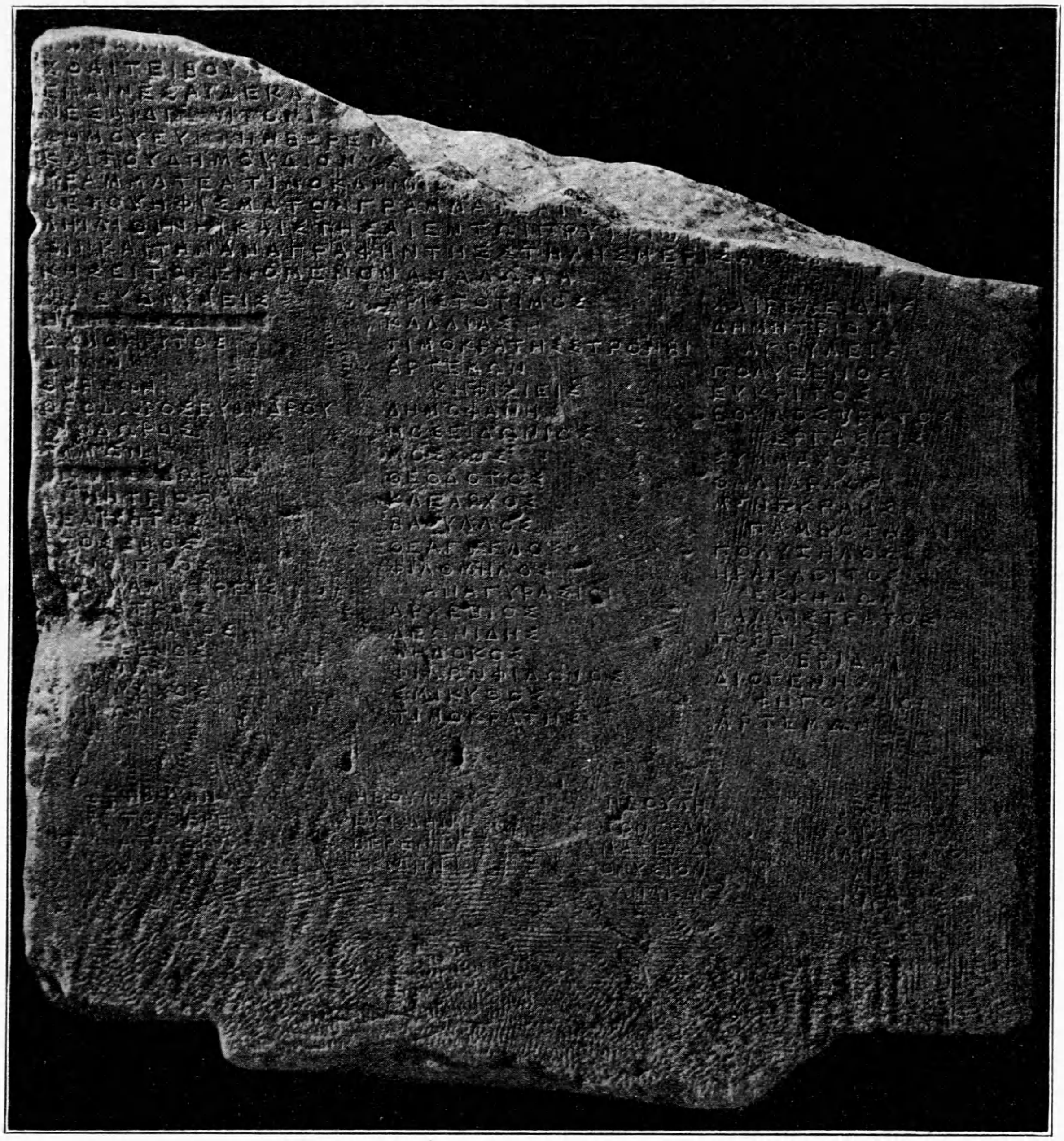

Εἰκὼν 2. Ψήφισμα ὑπὲρ ὑπαλλήλων βουλῆς καὶ δήμου.

[- - - - - - - - - - - - - - - - - - ἐπιμεμελῆσθαι δὲ καὶ]
τῶν ἄλλ[ων ἁπάντων καλῶς καὶ φιλοτίμως ἀγαθῆι τύχηι δεδό-
χθαι τε̃ι βουλ[ε̃ι ἐπαινέσαι τὸν ταμίαν - - - - - - - - - -
ἐπαινέσαι δὲ καὶ [τὸν γραμματέα - - - - - - - - - ἐπαι-
νέσαι δὲ καὶ τὸν ἱ[ερέα καὶ τὸν κήρυκα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ
δήμου Εὐκλῆν Βερεν[εικίδην καὶ τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς
καὶ τοῦ δήμου Διονύσ[ιον - - - - - Ἀνακαιέα καὶ τὸν ὑπο-
γραμματέα Τιμοκλῆν Με[- - Κικυννέα, ἀναγράψαι δὲ τό-
δε τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα τὸ[ν κατὰ πρυτανείαν ἐν στή-
ληι λιθίνηι καὶ στῆσαι ἐν τῶι πρυτανι[κῶι, εἰς δὲ τὴν ἀνάθε-

σιν καὶ τὴν ἀναγραφὴν τῆς στήλης μερίσαι τὸν ἐ[πὶ τῆι διοικήσει τὸ γενόμενον ἀνάλωμα.

Εὐωνυμεῖς	Ἀριστότιμος	Χαιρελείδης
Ἡγησίας	Καλλίας	Δημήτριος
Δαμόκριτος	Τιμοκράτης Στρονβί(χου)	***Ἀγρυλεῖς***
Δίων	Ἀρτέμων	Πολύξενος
Θέρσων	***Κηφισιεῖς***	Εὔκριτος
Θεόδωρος Εὐάνδρου	Δημοφάνης	Βουλόστρατος
Διόδωρος	Ποσειδώνιος	***Περγασεῖς***
Τίμων	Μόσχος	Σύμμαχος
Διονυσόδωρος	Θεόδοτος	Θαλίαρχος
Δημήτριος	Κλέαρχος	Μενεκράτης
Θεαίτητος	Βάθυλλος	***Παμβωτάδαι***
Θ]εό[ξ]ενος	Θεάγγελος	Πολύζηλος
Ξά]νθιππος	Φιλόμηλος	Ἡράκλειτος
Λαμπτρεῖς	***Ἀναγυράσιοι***	***Ἐκ Κηδῶν***
Σώ]πατρος	Ἀρχέβιος	Καλλίστρατος
. . . σ]τρατος	Λεωνίδης	Γόργις
]ξενος	Μήδοκος	***Συβρίδαι***
Εὐπ]άτωρ	Φίλων Φίλωνος	Διογένης
Ἀμφίμαχος	Σμίκυθος	***Φηγούσιοι***
Μίκων	Τιμοκράτης	Ἀρτέμων

Ἡ βουλὴ	Ἡ βουλὴ	Ἡ βουλὴ	Ἡ βουλὴ
τὸν ἱερέ-	Εὐκλῆν	τὸν γραμ-	τὸν ὑπογραμ-
α τοῦ Ἐπω-	Βερενει-	ματέα Δι-	ματέα Τιμο-
νύμου.	κίδην.	ονύσιον	κλῆν Κι-
		Ἀνακαι-	κυννέ-
		έα	α.

τρεύς, ἐὰν δὲν εἶναι ὀρθοτέρα ἡ ἀνάγνωσις Σώπατρος ἢ ἄλλη. Ἐὰν συνδυάσωμεν τὰ δεδομένα τῆς ἡλικίας τοῦ πατρὸς ὡς ἐφήβου ὡς καὶ τὸ κατώτατον ὅριον τῆς πρὸς βουλείαν ἀπαιτουμένης ἡλικίας τοῦ υἱοῦ συνάγομεν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ κατ' οὐδένα λόγον δύναται νὰ εἶναι ἀρχαιοτέρα τοῦ 202/1 π. Χρ.

Θεόδοτος Κηφισιεὺς (Kirchner 6793) ἀναφέρεται ὡς ἐπιστάτης τῶν προέδρων ἐπὶ Ἰάσονος τῷ 125/4 (Kolbe 77), δύναται δὲ νὰ εἶναι ἢ ὁ αὐτὸς τῷ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ ἀναφερομένῳ ὁμωνύμῳ πρυτάνει τὸ δεύτερον βουλεύσας τότε ἢ υἱὸς αὐτοῦ ὁμώνυμος ἢ καὶ νεώτερός τις ἐξάδελφος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἰς τὸ πρότερον ἥμισυ τοῦ 2^ου^ π. Χρ. αἰῶνος καταλήγομεν πιθανώτατα διὰ τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφήν, ἰδίᾳ δὲ ἂν πρόκειται περὶ δευτέρας βουλείας τοῦ αὐτοῦ προσώπου, εἶναι πιθανώρον ὅτι ἡ πρώτη αὐτοῦ βουλεία ἤτοι ὁ χρόνος τῆς νέας ἐπιγραφῆς θὰ εἶναί τι ἔτος πλησιέστατα τῷ Προξενίδῃ, ᾧ καὶ ἄλλως ἐπλησιάσαμεν διὰ τοῦ Εὐκλέους.

Ὁ ***Ἀναγυράσιος Ἀρχέβιος*** ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ ἐκ Ῥαμνοῦντος ψηφίσματι τῶν Ἀμφιεραϊστῶν (Sundwall NPA 34· ἐξεδόθη νῦν ὑπὸ τοῦ Kirchner AE 1909. 272), ὅπερ ἀνήκει εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ τὸ νέον ψήφισμα.

Τοῦ ***Φίλωνος Φίλωνος Ἀναγυρασίου*** ἔγγονος εἶναι πιθανώτατα ὁ ἐν ἔτει 128/7 ἀναφερόμενος ὡς ἔφηβος ***Φίλων Φίλωνος***, υἱὸς δὲ ἴσως ὁ ἐξ ἐπιτυμβίου κιονίσκου γνωστὸς *Δημήτριος Φίλωνος Ἀναγυράσιος* (Sundwall NPA 48· 2ου αἰῶνος). Ἂν ὁ τελευταῖος οὗτος εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ ἐν τῷ ἡμετέρῳ

ψηφίσματι ἀπαντῶντι Δημητρίῳ Ἀναγυρασίῳ δὲν δύναται ἀναμφισβητήτως νὰ πιστωθῇ.

Εἰς τοὺς αὐτοὺς ὡσαύτως χρόνους ἄγουσι καὶ τὸ ἐπιτύμβιον τῆς *Νεοστράτης Θαλιάρχου Περγασῆθεν θυγατρὸς* (Kirchner 6575 «init. II seculi») καὶ ὁ ἐν ἔτει 137 περίπου ἔφηβος *Ἀπολλώνιος Μενεκράτου* (Sundwall 23) τοῦ ἡμετέρου Μενεκράτους Περγασῆθεν πιθανῶς υἱός. Κατὰ ταῦτα δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι καὶ ὁ ἐν τῷ ἀττικῷ τετραδράχμῳ ἀναφερόμενος τρίτος ἄρχων Κλέαρχος (186-146 π. Χρ. Kirchner 6793 — Sundwall Untersuchungen zu den attisch. Münzen jüngeren Stiles 42) δύναται νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ *Κηφισιεῖ Κλεάρχῳ*. Τὸ αὐτὸ δὲ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τοῦ *Τίμωνος Κηφισιέως* (Kirchner 13838 — Sundwall Untersuch. 224.

Ἀπόγονος τοῦ τριηράρχου *Θεοξένου Εὐωνυμέως* (Kirchner 6990-1. Sundwall NPA 94) εἶναι ὁ *Θεόξενος Εὐωνυμεὺς* τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς.

Εἰς τὴν οἰκογένειαν δὲ τοῦ *Δημοστράτου Διονυσοδώρου Εὐωνυμέως*, ἐπιστάτου τῶν προέδρων ἐπὶ Προκλέους 98/7 (Kirchner 3618) ἀνήκει ὁ νῦν ἀπαντῶν *Διονυσόδωρος Εὐωνυμεύς*.

Ὑπολείπονται ἄρα ὡς νέα πρόσωπα ἄλλως ὅλως ἀμαρτύρητα ἢ δυσταύτιστα οἵδε.

Εὐωνυμεῖς· *Ἡγησίας, Δαμόκριτος, Δίων, Θέρσων, Θεόδωρος Εὐάνδρου, Διόδωρος, Τίμων, Διονυσόδωρος, Δημήτριος* (πρβ. Kirchner 3401-3 καὶ Sundwall NPA 49), *Θεαίτητος, Θεό[ξ]ενος, [Ξά]νθιππος.* ***Λαμπτρεῖς·*** *Ἀντίπατρος, [Ἀμ]φίμαχος, Μίκων, Ἀριστότιμος, Καλλίας, Τιμοκράτης Στρουβ(ίχου)* (πρβ. Kirchner 13776 [a]), *Ἀρτέμων.* ***Κηφισιεῖς·*** *Δημοφάνης, Ποσειδώνιος, Μοσχος, Κλέαρχος (;), Βάθυλλος, Θεάγγελος, Φιλόμηλος.* ***Ἀναγυράσιοι·*** *Λεωνίδης, Μήδοκος, Φίλων Φίλωνος, Σμίκυθος* (ἔγγονος πιθανῶς τοῦ ἐπὶ Διομέδοντος 233/1 ἱερέως *Σμικύθου ἱερέως Ἀναγυρασίου* Kirchner 12786), *Τιμοκράτης, Χαιρελείδης.* ***Ἀγρυλεῖς·*** *Πολύξενος, Εὔκριτος, Βουλόστρατος.* ***Περγασεῖς·*** *Σύμμαχος, Θαλίαρχος, Μενεκράτης.* ***Παμβωτάδαι·*** *Πολύζηλος, Ἡράκλειτος* (υἱὸς αὐτοῦ ὁ παρὰ Kirchner 13217 *Σωσιγένης Ἡρ. Παμβ.*). ***Ἐκ Κηδῶν·*** *Καλλίστρατος, Γόργις.* ***Συβρίδης*** *Διογένης* καὶ ***Φηγούσιος*** *Ἀρτέμων.*

Τοῦ γραμματέως Διονυσίου Ἀνακαιέως πρόγονος εἶναι ὁ ἐν ἀναθηματικῇ ἐπιγραφῇ τῶν μέσων τοῦ 4ου αἰῶνος ἀπαντῶν *Κιχήσιππος Διονυσίου Ἀνακαιεὺς* (Kirchner 8448).

Ἐν τέλει ἀναφέρω ὅτι κατὰ τὰς ἐνδείξεις τοῦ λίθου ὁ ἱερεὺς τοῦ ἐπωνύμου ἀνεγράφετο συντομώτατα ἐν τῷ κειμένῳ. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλλείπει καὶ ἐν τῷ οἰκείῳ στεφάνῳ κάτω.

VII.

Στήλη ὑμηττίου λίθου ἐνεπίγραφος, ἐλλιπὴς ἄνω καὶ κάτω. Εὑρέθη τῷ 1907 καὶ ἀπόκειται ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 479, ἔχει δὲ ὕψ. 7·68, μῆκ. 0·53 καὶ πάχ. 0·105. Τῶν γραμμάτων τὰ μὲν τοῦ κειμένου ἔχουσιν ὕψ. 0·005, τὰ δὲ τῶν ὑπογεγραμμένων ὀνομάτων 0·007· διάστιχον 0·004· στίχοι κειμένου δέκα πέντε. Τινὰ τῶν πρυτανικῶν ὀνομάτων εἶναι παλίγγραπτα, δύο δὲ ἀποξεσθέντων ὁ χῶρος ἔμεινε κενός. Περὶ τῶν γραμμάτων καθόλου παρατηρῶ, ὅπερ καὶ ἐν τῇ εἰκόνι εἶναι ὁρατόν, ὅτι δὲν ἐχαράχθησαν πάντα ἄρτια, ἀλλὰ κατὰ κανόνα καταλείπονται εἰς τὴν διὰ χρώματος συμπλήρωσιν ἡ ὁριζόντιος κεραία τοῦ Α, ἡ μέση τοῦ Ε καὶ ἡ τοῦ Θ **(εἰκ. 3)**. Ἄλλο παράδειγμα τῆς δι' ὅλης τῆς ἐπιγραφῆς τηρήσεως τῶν αὐτῶν ἀρχῶν χαράξεως εἶναι καὶ τὸ ψήφισμα IG II 438. Μεμονωμένων δὲ ἀτελῶν γραμμάτων τὸ τελευταῖον παράδειγμα καὶ βιβλιογραφία ἐν ΑΕ 1910, 73. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μνημονεύω ὅτι ἐπὶ ἐπιτυμβίου στήλης τοῦ Κεραμεικοῦ, εὑρεθείσης ἐν ταῖς τελευταίαις ἀνασκαφαῖς, ἀνεγινώσκετο σαφέστατα, ὅτε αὕτη ἐξήχθη ἐκ τῆς γῆς, διὰ τῶν ἰχνῶν τοῦ χρώματος ὅλον ὄνομα ἄλλως ἀχάρακτον.

Καὶ τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐγένετο ὑπὲρ τῶν ὑπαλλήλων τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, ὡς καὶ τὸ προηγούμενον, ἔχει δὲ τὸ σῳζόμενον μέρος αὐτοῦ συμπεπληρωμένον ὡς ἐν σελ. 231 παρέχεται.

Οἱ ὑπογεγραμμένοι πρυτάνεις ἀνήκουσι πάντες εἰς τὴν Λεοντίδα φυλήν.

Ἀνώτατον χρονικὸν ὅριον, πρὸ τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐγένετο τὸ προκείμενον ψήφισμα, παρέχει ἡμῖν τὸ δημοτικὸν τοῦ γραμματέως τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου Δημητρίου Ἀπολλωνιέως, καθ' ὅσον εἶναι παραδεδομένον ὅτι ὁ δῆμος Ἀπολ-

Εἰκὼν 3. Ψήφισμα ὑπὲρ ὑπαλλήλων βουλῆς καὶ δήμου.

[- - - - - - - ἐπειδὴ οἱ πρυτάνεις τῆς Λεωντίδος φυλῆς ἐπαινέσαντες]
[καὶ στεφανώσαντες ἀποφαίνουσιν τῆι βουλῆι - - - - - - - - - - -]ν
- - - - - - - τὰς θυσίας τεθυκέναι πάσας τὰς καθηκούσα]ς ἐν τῆι πρυ-

τανείαι ὑπὲρ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου - - - ἐπιμεμελῆσ]θαι δὲ καὶ τῶν
ἄλλων ἁπάντων καλῶς καὶ φιλοτίμως ἀγαθῆι τύ]χε[ι] δεδόχθαι τε͂ι βουλ-
ε͂ι ἐπαινέσαι τὸν ταμίαν - - - - - - Ἀ]λεξάν[δρ]ου Κήττιον καὶ στεφα-
νῶσαι θαλλοῦ στεφάνωι ἐπαινέσαι δὲ] καὶ τὸν γραμματέα Ἀρίστωνα Ἀρί-
στωνος Αἰθαλίδην καὶ τὸν ἱερέα τοῦ ἐ]πωνύμου Διονύσιον Εὐπυρίδην
καὶ τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς καὶ το]ῦ Δήμου Δημήτριον Ἀπολλωνιέα
καὶ τὸν ὑπογραμματέα - - - - Ἀζ]ηνιέα καὶ τὸν κήρυκα τῆς βουλῆς καὶ
τοῦ δήμου - - - - - - - καὶ τ]ὸν αὐλητὴν Καλλικράτην Θορίκιον
καὶ τὸν - - - - - - - - - -]να Πειραιέα καὶ στεφανῶσαι ἕκασ-
τον αὐτῶν θαλλοῦ στεφάνωι ἀναγρ]άψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα τὸγ γραμμα-
τέα τὸν κατὰ πρυτανείαν ἐν στ]ήλει λιθίνει καὶ στῆσαι ἐν τῶι πρυτανι-
κῶι εἰς δὲ τὴν ἀναγραφὴν κ]αὶ τὴν ἀνάθεσιν τῆς στήλης μερίσαι
τὸν ἐπὶ τῆι διοικήσει τὸ γενόμενον] ἀνάλωμα.

	Αἰθαλίδαι	Τιμόδημος	▭
	Κερρ[ῖ]νος	Ἀμύντας	***Πήληκες***
	Ἱκέσιος	Φιλιστίων	Σώστρατος
Λευκονο*]*εῖς	Σωτήριος	Ἡνίοχος	Σώστρων
]ων	Ἀρίστων	Κρατιστόλεως	***Ἁλιμούσιοι***
... μ]αχος	Σωκρατῖνος	Φιλωνίδης	Μενεκλῆς
...]σωρος	***Φρεάρριοι***	***Χολλεῖδαι***	Θεοφάνης
Φι]λίσκος	Δ]ήμων	Θαρρύνων	***Κρωπίδαι***
Π]εριγένης	Ἀ]μύντας	Ἀντιφάνης	Ἀντίπατρος
Σκαμβωνίδαι	Μείξων	Μενέστρατος	Ξέναρχος
Ἀλέξανδρος	***Παιονίδαι***	Τιμοκλῆς	***Ἐξ Οἴου***
Εὐπυρίδαι	Κλέανδρος	Ἀντιφῶν	Φιλιστίων
...οκλῆς	Εὐηθίδης	Ἀριστοκράτης	Φίλων
...όλεως	Πρ - -	Εὔμηλος	Κτησικλῆς
.ατωνης	Τιμοκράτης	▭	Φιλόξενος
Ὑβ*]*άδαι			***Δειραδιῶται***
Εὐ]πάτω[ρ			Διοσκουρίδης

λωνιέων ἱδρύθη ἐν Ἀθήναις τῷ 200 π. Χρ., ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς συζύγου τοῦ βασιλέως τοῦ Περγάμου Ἀττάλου τοῦ Α´ Ἀπολλωνίδος, αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τιμηθέντος συγχρόνως τότε ἐπὶ τῇ εἰς Ἀθήνας ἐπιδημίᾳ αὐτοῦ διὰ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἀτταλίδος φυλῆς (Pauly² RE II 2156, Toepffer 1896. — F. O. Bates The five post-kleisthenian tribes).

Ὁ γραφικὸς χαρακτὴρ τῆς ἐπιγραφῆς ὑποδεικνύει τοὺς ἀπὸ τοῦ 200-150 π.Χρ. χρόνους, εἰς τὴν αὐτὴν δὲ περίοδον ἄγουσι καὶ τὰ ἀπὸ τῶν προσώπων χρονολογικὰ συμπεράσματα. Ὁ ἐν στ. 6ῳ ἀναφερόμενος *γραμματεὺς Ἀρίστων Ἀρί[στωνος]* εἶναι πάντως ὁ γραμματεὺς τῶν πρυτάνεων, ὃν οὗτοι ἐξέλεγον ἐξ ἑαυτῶν (Brillant Les secrétaires Athéniens 118), εὑρίσκεται δὲ ὄντως ὑπογεγραμμένος μεταξὺ τῶν Αἰθαλιδῶν καὶ ἀπολαμβάνει ἐκεῖθεν τὸ ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ψηφίσματος ἐλλεῖπον δημοτικὸν αὐτοῦ.

Τοῦ *Διονυσίου Εὐπυρίδου* τίς τῶν παρὰ Kirchner 4172-5 Διονυσίων εἶναι ἀπόγονος δὲν εἶναι φανερὸν (πρβ. καὶ Sundwall NPA 59). Τοὐναντίον εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ ἐν ἐπιτυμβίῳ «τοῦ 2ου αἰῶνος» (Kirchner 6957) *Θεοδόσιος Δημ. Ἀπολλ.* εἶναι υἱὸς τοῦ γραμματέως τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου *Δ. Ἀ.* Ὁ *Καλλικρά[της] Διονυσί[ου] Θορίκιος* Sundwall 105 ἴσως εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ ὁ αὐλητὴς *Κ. Θορ.* — Τὸν ἐν τοῖς Φρεαρρίοις πρῶτον *-ιμωνα* συμπληρῶ εἰς *Δήμωνα* κατὰ τὸν Φρεάρριον τριήραρχον (323 περίπου π. Χρ. Δήμωνα τοῦ Kirchner

3738), ὅστις εἶναι πιθανῶς τοῦ ἡμετέρου πρόγονος. Ὡσαύτως ἀπόγονος τοῦ παρὰ Kirchner 1939 ***Ἀριστοκράτους Μίκωνος Χολλείδου*** φαίνεται ὁ ἐν τοῖς Χολλείδαις ἀναφερόμενος ***Ἀριστοκράτης***.

Τῶν ἄλλων προσώπων τινὰ εἶναι δυσταύτιστα, τὰ δὲ πλεῖστα νέα. Πρωτοφανῆ ἐν τῇ ἀττικῇ προσωπογραφίᾳ ὀνόματα εἶναι τάδε· ***Μείξων*** (σύνηθες τὸ Μειξωνίδης), ***Σωκρατῖνος, Σώστρων, Σωτήριος, Κερρῖνος***.

Ὀνόματα πρυτάνεων σῴζονται νῦν ἀκέραια ἢ ἐλλιπῆ τεσσαράκοντα ἕξ. Ὑπεράνω τῶν [Λευκονο]έων ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ ὑπάρχει θέσις τριῶν στίχων, ὧν τοὺς μὲν δύο ἐπλήρουν πρυτανικὰ ὀνόματα, τὸν δὲ ἄλλον τὸ δημοτικὸν αὐτῶν. Ἐὰν εἰς τούτους προσθέσωμεν καὶ τὰ δύο ἀπεξεσμένα ὀνόματα, συμπληροῦμεν τὸν δι' ἑκάστην πρυτανείαν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν βουλευτῶν, ὅστις ὅμως μόνον βραχύτατον, μέχρι τῆς δι' ἄγνωστον λόγον συμβάσης ἐκκολάψεως, ὑπῆρξε πλήρης.

Ἀξία ἰδίας ἐπιστάσεως εἶναι ἡ σύγκρισις τοῦ νέου καταλόγου τῶν πρυτάνεων τῆς Λεωντίδος πρὸς ἄλλους προγενεστέρους ὁμοίους καταλόγους ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑφ' ἑκάστου δήμου παρεχομένων βουλευτῶν. Αἱ σχετικαὶ ἤδη γνωσταὶ ἐπιγραφαὶ εἶναι· IG II 864 (ἀρχῶν τοῦ 4ου π. Χρ. αἰῶνος) AM 1904 XXIX 244 (335/4 π. Χρ.). AM 1885 X 106 (τοῦ 330 περίπου π. Χρ.)· πρβ. Sundwall Beiträge zur sozial-politischen Geschichte Athens im Zeitalter des Demosthenes σ. 83-4.

Νέα ἐπιγραφή		IG II 864	AM 1904	AM 1885
Λευκονοεῖς . .	5	3	—	—
Σκαμβωνίδαι .	1	3	—	—
Εὐπυρίδαι . .	3	2	2	2
Ὑβάδαι	1	2	—	—
Αἰθαλίδαι . . .	5	2	—	[2]
Φρεάρριοι . . .	3	9	8	—
Παιονίδαι . . .	10	3	—	2 ἢ 3
Χολλεῖδαι . .	7(9)	2	2	—
Πήληκες . . .	2	2	—	—
Ἁλιμούσιοι . .	2	3	3	—
Κρωπίδαι. . .	2	1	—	—
Ἐξ Οἴου . . .	4	1	1	—
Δειραδιῶται. .	1	2	—	—

Ὁ συγκριτικὸς πίναξ παρέχει σαφῆ εἰκόνα τῆς τε ἐπιδόσεως καὶ τῆς μειώσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἀττικῶν δήμων ἐντὸς τοῦ ἀπὸ τοῦ 2ου ἡμίσεος τοῦ 4ου π. Χρ. αἰῶνος μέχρι περίπου τοῦ 150 π. Χρ. διαρρεύσαντος χρονικοῦ διαστήματος. Ἐκ τῶν ἀστικῶν δήμων τῆς φυλῆς οἱ μάλιστα πολυάνθρωποι εἶναι νῦν οἱ Χολλεῖδαι καὶ οἱ Λευκονοεῖς, εἶναι δὲ ἠλαττωμένος ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἁλιμουσίων καὶ τῶν Σκαμβωνιδῶν. Ἡ μείωσις φαίνεται γενικὴ ἐν τῇ μεσογαίᾳ, ἔνθα οἱ Φρεάρριοι, ἄλλοτε μέγας δῆμος ἔχων ἐννέα βουλευτάς, καταπίπτουσιν εἰς τοὺς τρεῖς. Τοὐναντίον παρατηρεῖται αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς παραλιακῆς τριττύος, ἐν ᾗ ἰδίᾳ οἱ Παιονίδαι παρουσιάζουσι μεγάλην διαφορὰν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς προγενεστέρους πρυτανικοὺς καταλόγους.

Ἐκ τῶν δήμων, οἵτινες ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ νέᾳ ἐπιγραφῇ ἀπαντώντων, μνημονεύονται ἐν ταῖς προγενεστέραις ἀναγραφαῖς, εὐλόγως ἐλλείπουσιν ἐνταῦθα βεβαίως οἱ Κολωνεῖς καὶ οἱ Ἐκάληθεν, ἅτε ἀποτελοῦντες μέρος τῆς Πτολεμαΐδος ἀπὸ τοῦ 224/3 π. Χρ., ἔτι δὲ καὶ οἱ Σουνιεῖς ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἀτταλίδα ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς φυλῆς ταύτης. Τοὺς Λευκονοεῖς συνεπλήρωσα ὑπεράνω τῶν Σκαμβωνιδῶν ἄλλως τε καὶ διότι τὸ ὑπάρχον κενὸν μόνον διὰ τοῦ δημοτικοῦ τούτου πληροῦται ἀσφαλῶς. Ὑπεράνω τῶν Λευκονοέων ἀνεγράφοντο δύο πρυτάνεις ἢ Κήττιοι ἢ Ποτάμιοι· ἀμφότεροι οἱ δῆμοι οὗτοι εἶναι καὶ ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις μικροί.

Εἰς τὸ αὐτὸ πόρισμα κυμάνσεως τοῦ πληθυσμοῦ καταλήγομεν, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐπιγραφῇ ἀναφερομένους πρυτάνεις τῆς Ἐρεχθηΐδος, εἰ καὶ προκειμένου περὶ τῆς φυλῆς ταύτης δὲν δυνάμεθα νὰ τελέσωμεν τὴν παραβολὴν διὰ πάντας τοὺς δήμους, διότι στερούμεθα πλήρων πρυτανικῶν ἀναγραφῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων. Δῆμοι ἄρα, ὧν δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ἐξέλιξιν, εἶναι μόνοι οἱ ἑξῆς·

		AM 1904	IG II 995 suppl. 996 400-350 π. Χρ.
Εὐωνυμεῖς . .	7	2	—
Κηφισιεῖς. . .	8	—	+ 3
Ἀναγυράσιοι .	9	—	9
Περγασεῖς . .	3	2	3
Φηγούσιοι. . .	1	1	—

Καὶ ἐκ τοῦ πίνακος τούτου ἐπιτρέπεται νὰ συναγάγωμεν ἐπίδοσιν τοῦ πληθυσμοῦ ἀσφαλῶς μὲν ἐν τοῖς Εὐωνυμεῦσι, πιθανῶς δὲ καὶ ἐν τοῖς Κηφισιεῦσιν. Οἱ Περγασεῖς ἀνακτῶνται οὓς εἶχον καὶ πρὸ τοῦ 335/4 τρεῖς βουλευτάς, στάσιμοι δὲ παραμένουσιν οἱ Ἀναγυράσιοι καὶ οἱ Φηγούσιοι.

Δὲν εἶναι δὲ καὶ ἄλλως πιθανὸν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν ἦτο ἀνέκαθεν καὶ παγίως καθωρισμένος δι' ἕκαστον δῆμον, ἀλλ' εἶναι τοὐναντίον εὔλογον ὅτι ἀναλόγως τῆς διακυμάνσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἐκανονίζετο καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξ ἑκάστου δήμου κληρωτέων βουλευτῶν (ἄλλως ὁ Beloch ἐν Bevölkerung der griechisch-röm. Welt 103). Καὶ ἡ δημιουργία τῶν νέων φυλῶν καὶ ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν εἶναι πιθανὸν ὅτι σκοπὸν εἶχον τὴν πλήρωσιν τῆς ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καθόλου γεννηθείσης ἀνάγκης. (Τελευταῖον καὶ W. S. Ferguson Hellenistic Athens 97). Ὅτι ἐν ὑστέροις χρόνοις, λήγοντος τοῦ 2ου π.Χρ. αἰῶνος, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀττικῆς ηὐξήθη εἰκάζει μετὰ πολλῆς πιθανότητος ὁ Ferguson αὐτ. 374 καὶ σημ. 1. Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀττικῆς ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις νεωστὶ καὶ A. Wilhelm Attische Urkunden I 25, ἐσχάτως δὲ A. Zimmern The Greek Commonwealth 319-343.

VIII.

Τεμάχιον στήλης ὑμηττίου λίθου ἀποκεκρουμένης τὰ ἄνω καὶ πρὸς δεξιά. Εὑρέθη τῷ 1907 καὶ ἀπόκειται ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 477, ἔχει δὲ ὕψ. 0·30, μῆκ. 0·155 καὶ πάχ. 0·12· ὕψος γραμμ. 0·006 ***(εἰκ. 4)***.

Ἐκ συνδυασμοῦ τῶν ἐν τῷ στεφάνῳ λέξεων μετὰ τοῦ ἐν στ. 6ῳ ***ἱππαρχείωι*** καὶ τῶν ἐν 10ῳ ***ἱππέων*** ὡς καὶ τοῦ ἐν στ. 1ῳ ὑπολειφθέντος μέρους τοῦ ὀνόματος τοῦ ἄρχοντος, εἰκάζω ὅτι ἡ προκειμένη ἐπιγραφὴ εἶναι ψήφισμα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου ὑπέρ τινος ἀγνώστου ἡμῖν Ἀθηναίου ἱππάρχου ἄρξαντος τῷ 188/7 π.Χρ. ἐπὶ Συμμάχου (Kolbe Att. Arch. 97), ἐγένετο δὲ πιθανώτατα ἐν τῷ ἀμέσως ἑπομένῳ ἢ μεθεπομένῳ ἔτει ἐπὶ Ἑρμογένους ἢ ἐπὶ Ζωπύρου ἄρχοντος. Ἄλλα ὅμοια ψηφίσματα εἶναι τὸ IG II suppl. 318c ὑπὲρ τοῦ ἐν Λήμνῳ Ἀθηναίου ἱππάρχου Κωμέου γενόμενον πιθανῶς τῷ 278/7· τὸ ἐν IG II 593 (Add. σ. 422 ἀριθ. 593) πιθανώτατα γενόμενον τῷ 165/4 (Ferguson). Εἰς ἵππαρχον δ' ὡσαύτως ἀναφέρεται (Foucart Mémoire sur les colonies athén. au V et au VI s.) καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Μυλωνᾶ ΑΕ 1903, 70 διὰ νέου τεμαχίου συμπληρωθὲν καὶ ἀναδημοσιευθὲν ψήφισμα IG II 592, τιθέμενον εἰς τὸ 227 (Fredrich IG XII 8 p. 4) ἢ εἰς τὸν μεταξὺ 166-146 χρόνον (Ferguson Hellen. Athens 328· πρβ. 156. 323).

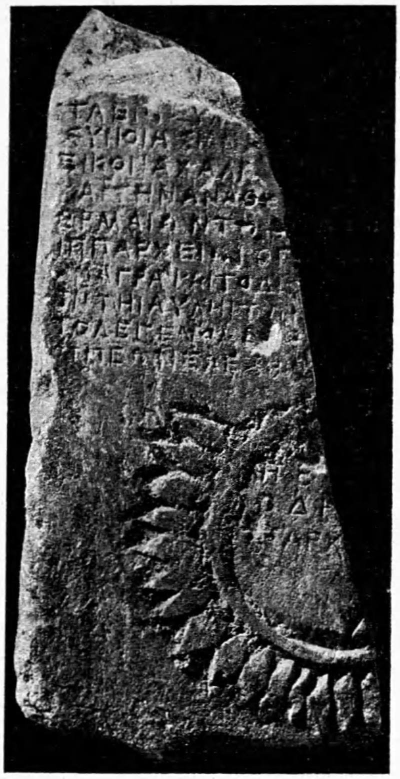

Εἰκὼν 4. Ψήφισμα εἰς ἵππαρχον (τοῦ 187/6 π. Χρ.).

Κατὰ ταῦτα συμπληρῶ τὸ σῳζόμενον μέρος τῆς νέας ἐπιγραφῆς ὡς ἐν σελ. 235 παρέχεται.

Πρώτην φορὰν μνημονεύεται ἐνταῦθα τὸ ***ἱππαρχεῖον***, ὅπερ εὑρίσκετο πιθανώτατα ἐν τῇ Ἀγορᾷ, ἔνθα καὶ τὰ ἄλλα συγγενῆ ***ἀρχεῖα***, περὶ ὧν πραγματεύεται ὁ Judeich Topographie von Athen 308. Ὡσαύτως εἶναι ἄξιον σημειώσεως ὅτι ὡς ἀγὼν πρὸς ἀνακήρυξιν τῶν εἰς τὸν ἵππαρχον ἀπονεμομένων τιμῶν προκρίνεται ὁ τῶν Ἑρμαίων ἢ τοὐλάχιστον μεταξὺ τῶν ἄλλων, οἵτινες πιθανῶς ἐμνημονεύοντο ἐν τῷ ἀπολεσθέντι μέρει τοῦ κειμένου, καταλέγεται καὶ οὗτος. Ἐπειδὴ δ' ὅμως τὰ ἐν Ἀθήναις τελούμενα Ἑρμαῖα, ὧν κύριον σημεῖον ἦτο ἡ λαμπαδηδρομία, ἀπήλαυον ἰδίας καὶ ἀποκλειστικῆς τιμῆς ἐν γυμνασιακοῖς μόνον κύκλοις (Schoemann-Lipsius Griech. Altertümer II 552), δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι τὰ ἐν τῷ νέῳ ψηφίσματι ἀναφερόμενα ***Ἑρμαῖα*** δὲν εἶναι τὰ ἐν Ἀθήναις, ἀλλ' ἄλλα ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἴσως ἔν τινι κληρουχίᾳ, τελούμενα, πρὸς ἣν πιθανώτατα ἐσχετίζετο

[- - - - - δεδόχθαι τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμωι ἐπαινέσαι - - - - - - - ἱππαρχήσαν-
τα ἐπὶ Συμ[μάχου ἄρχοντος καὶ στεφανῶσαι χρυσῶι στεφάνωι κατὰ τὸν νόμον ἀρετῆς ἕνεκα καὶ
εὐνοίας ἧν κ[αὶ - ἔχων διατελεῖ περί τε τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων στῆσαι δὲ αὐτοῦ καὶ
εἰκόνα χαλκ[ῆν ἐν Ἀθήναις ὅπου ἂν δόξηι ἐπιτήδειον εἶναι ἀνειπεῖν δὲ τὸν στέφανον τοῦτον
καὶ τὴν ἀνάθε[σιν τῆς εἰκόνος -
Ἑρμαίων τῶι [ἀγῶνι - ἐν τῶι
ἱππαρχείῳ ὅπ[ως δὲ καὶ ὑπόμνημα ὑπάρχηι τῆς τοῦ δήμου εὐχαριστίας τὸν γραμματέα τοῦ δήμου
ἀναγράψαι τόδε [τὸ ψήφισμα εἰς στήλας λιθίνας διττὰς καὶ στῆσαι τὴν μὲν μίαν αὐτῶν Ἀθήνησιν
ἐν τῆι αὐλῆι τῶν [- - - - - - τὴν δὲ ἑτέραν ἐν -
τὸ δὲ γενόμε[ν]ο[ν ἀνάλωμα μερίσαι τὸν ταμίαν τῶν στρατιωτικῶν - - - - - - - - - ἐκ δὲ ἁπάντων
ἱππέων ἑλέσθαι [ἄνδρας «τρεῖς» εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὴν ἀνάθεσιν τῆς εἰκόνος

Ἡ βο[υλὴ]
Ὁ δῆ[μος ἱ-]
ππαρχ[ήσαντα]

ὁ ἐν τῷ ψηφίσματι τιμώμενος ἵππαρχος (πρβ. IG II 592 = AE 1903, 70 καὶ IG II suppl. 318c). Ἵππαρχοι ἐπέμποντο εἰς κληρουχίας ἐξ Ἀθηνῶν δύο, εἷς μὲν εἰς Σαλαμῖνα, ἄλλος δὲ εἰς Λῆμνον. Ἐκ τούτων διὰ τὸν χρόνον τοῦ ψηφίσματος ὁ ἐπὶ Συμμάχου ἱππαρχήσας 188/7 δὲν δύναται νὰ εἶναι ἵππαρχος Λήμνου, διότι γινώσκομεν ὅτι ἡ Λῆμνος ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν τῷ 314 π. Χρ. ἐπανῆλθε μὲν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητροπόλεως τῷ 279 π. Χρ. (Ferguson Hellen. Athens 49. 155 — IG II suppl. 318c), ἀλλὰ δὲν ἔμεινεν ἐπὶ μακρὸν ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῆς, μόλις δὲ μεθ' ὅλην ἑκατονταετηρίδα ἀποδίδεται εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 166 π. Χρ. κατὰ πιθανὰς μαρτυρίας. Φαίνεται ἄρα πιθανώτερον ὅτι ἐν τῷ νέῳ ψηφίσματι μνημονεύεται ἵππαρχος Σαλαμῖνος, εἰ καὶ δὲν δυνάμεθα μετὰ πάσης πεποιθήσεως νὰ βεβαιώσωμεν τοῦτο. Ἵππαρχος Σαλαμῖνος καὶ ὁ ἐν IG II 962.

Ὁ ὑπὸ τὸ κείμενον στέφανος συμπληροῦται: *ἡ βουλὴ ὁ δῆμος ἱππαρχήσαντα.* Εἵποντο δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ ἄλλοι στέφανοι, δύο ἢ τρεῖς τὸ πολύ, ἴσως ἀναλόγου περιεχομένου πρὸς τοὺς ἐν τῇ εἰς Δημήτριον τὸν Φαληρέα ἀναθηματικῇ ἐπιγραφῇ IG II 1217.

IX.

Τεμάχιον ἐνεπιγράφου ὑμηττίου λίθου εὑρεθὲν ἐντὸς μεταγενεστέρου κτιστοῦ πίθου τῇ 22ᾳ Ἰουνίου 1908. Ἔχει ὕψ. 0·38, μῆκ. 0·30, πάχ. 0·02, διάστιχον 0·022 **(εἰκ. 5).** Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἀνάγει τὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὸν 3ον μ.Χρ. αἰῶνα, τὸ δὲ σῳζόμενον αὐτῆς μέρος δεικνύει σαφῶς ὅτι πρόκειται περὶ τιμητικῆς ἐπὶ βάθρου ἐπιγραφῆς (πρβ.

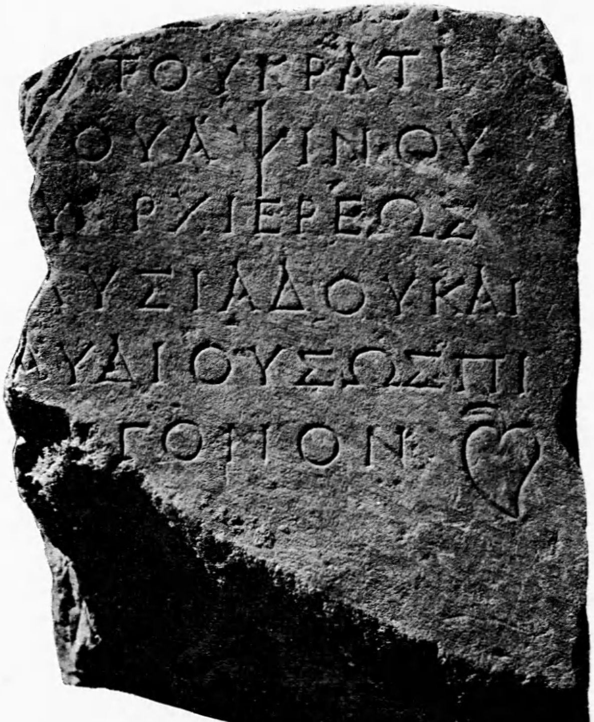

Εἰκὼν 5. Ἐπιγραφὴ τιμητικὴ εἰς Ἀψίνου ἔγγονον.

Günther Gerlach Griechische Ehreninschriften 1908). Τὸ ὄνομα τοῦ τιμωμένου δὲν ὑπάρχει πλέον ἐπὶ τοῦ λίθου, ἀλλὰ μνημονεύονται ἐπ' αὐτοῦ ἄλλα ὀνόματα γνωριμώτατα ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις τῶν Ἀθηνῶν, συνδεόμενα δὲ στενώτατα πρὸς λαμπρὰν περίοδον τοῦ Πανεπιστημίου τῆς πόλεως. Ὁ τὸ πρῶτον νῦν ἐν ἐπιγραφῇ ἀπαντῶν *Ἀψίνης* εἶναι

ἀναμφιβόλως ὁ περίπυστος ἐκ Γαδείρων τῆς Κοίλης Συρίας σοφιστὴς καὶ συγγραφεὺς βιβλίων ῥητορικῶν, ὅστις ἐδίδαξεν ἐν Ἀθήναις κατὰ μὲν ἀρχαίαν μαρτυρίαν ἐπὶ Μαξιμίνου 235-238 (οὕτω διορθουμένου ἀντὶ τοῦ παρὰ τῷ Σουΐδᾳ παραδεδομένου Μαξιμιανοῦ), πιθανώτατα δ' ὅμως καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον, ἔλαβε δὲ παρὰ τοῦ εἰρημένου αὐτοκράτορος καὶ τὸ *ἀξίωμα* τοῦ *ὑπατικοῦ*, ἰδιαιτάτης ὄντως τιμῆς ἔνδειξιν (Pauly² RE II 277 κέ. Σουΐδας ἐν λ.: *Ἀψίνης Γαδαρεὺς σοφιστὴς σπαρεὶς ὡς λόγος ἐκ Πανὸς μαθητεύσας δὲ ἐν Σμύρνῃ Ἡρακλείδῃ τῷ Λυλίῳ, εἶτα Βασιλικῷ ἐν Νικομηδείᾳ· ἐσοφίστευσεν Ἀθήνησι βασιλεύοντος Μαξιμί⟨α⟩νου ὑπατικοῦ λαβὼν ἀξίωμα*. Περὶ τοῦ πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ἱστορικοῖς βιβλίοις (πρβ. π. χ. Χέρτσβεργ-Καρολίδου Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος Γ' 379-441) ἐκτιθεμένων, διέλαβε νεωστὶ ὁ A. Müller ἐν Philologus LXIX 1910, 292 κέ.).

Τὸν καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἐπιγραφῇ ἀπαντῶντα Ἀψίνην τοῦτον ὀφείλομεν νὰ διακρίνωμεν τοῦ νεωτέρου Ἀψίνου («Σπαρτιάτου»), σοφιστοῦ καὶ τούτου, υἱοῦ δὲ Ὀνασίμου τοῦ Ἀθηναίου σοφιστοῦ. Ὁ Σουΐδας διακρίνει καὶ τρίτον Ἀψίνην *Ἀθηναῖον σοφιστήν*, ὅστις ὅμως, ὡς ὀρθῶς ᾐκάσθη, δὲν εἶναι ἄλλος ἢ αὐτὸς ὁ Γαδαρεύς. Ἐνισχύεται δὲ νῦν ἡ ἐκδοχὴ αὕτη διὰ τῆς νέας ἐπιγραφῆς, ἐξ ἧς ἐμφαίνεται ὅτι ὁ Γαδαρεὺς Ἀψίνης ἐγκατεστάθη ἐν Ἀθήναις καὶ ἀπέκτησεν ἐνταῦθα τέκνα.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι δύο μνημονευόμενοι ἐνταῦθα ***Τιβ. Κλαύδιος Λυσιάδης*** καὶ ***Τιβ. Κλαύδιος Σῶσπις*** δὲν εἶναι ἄγνωστοι, καθ' ὅσον ὑπάρχουσι περὶ αὐτῶν ἐπιγραφικὰ μαρτύρια, δι' ὧν τάσσονται εἰς ἐπιφανεῖς Ἀθηναϊκὰς οἰκογενείας τῶν ἑλληνορρωμαϊκῶν χρόνων (IG III 676 καὶ τὸ ἐκεῖ οἰκογενειακὸν δένδρον. 677. 680). Περὶ τοῦ Σώσπιδος, ὅστις κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Dittenberger θὰ ἐγεννήθη (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα II τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ) μεταξὺ τοῦ 70 καὶ 80 μ. Χρ. ἢ περίπου ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις, δὲν νομίζω ἀπίθανον ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ ἐκ τῶν Συμποσιακῶν προβλημάτων τοῦ Πλουτάρχου (8, 4, 1. 9, 5, 1) γνωστὸς σοφιστὴς Σῶσπις, διότι παρατηρῶ σύνδεσιν τῆς οἰκογενείας πρὸς πρόσωπα σοφιστῶν, οὗ τὸ μὲν πρῶτον παράδειγμα ἔχομεν ἐν IG III 680, τὸ δὲ δεύτερον ἐν τῇ νέᾳ ἐπιγραφῇ, ἔνθα, ἂν μὴ σφάλλωμαι, ἐμνημονεύετο τοῦ Ἀψίνου θυγάτηρ εἰσελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον Λυσιάδου-Σώσπιδος δι' ἐπιγαμίας. Ζήτημα εἶναι ἂν εἰς ἀπωτέρους χρόνους προχωροῦντες ἐπιτρέπεται νὰ θεωρήσωμεν πρόγονον τοῦ Λυσιάδου τούτου τὸν υἱὸν τοῦ φιλοσόφου Φαίδρου (Cic. Phil. 5, 5) Λυσιάδην.

Τὴν νέαν ἐπιγραφὴν συμπληρῶ ὡς ἑξῆς·

[Ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλὴ]
[καὶ ἡ βουλὴ τῶν Φ' καὶ ὁ δῆμος]
[τὸν δεῖνα τοῦ δεῖνος]
[υἱὸν καὶ τῆς δεῖνος]
θυγατρὸς] τοῦ κρατί-
στου σοφιστ]οῦ Ἀψίνου
ὑπατικο]ῦ ἀρχιερέως,
Τιβ. Κλαυδίου] Λυσιάδου καὶ
Τιβ. Κλ]αυδίου Σώσπι-
δος δαιδούχων ἔ]κγονον.

Ὁ Ἀψίνης εἶναι καὶ ἀρχιερεύς, ὡς διδάσκει ἡ ἐπιγραφή, καλεῖται δὲ ***κράτιστος*** vir egregius (Gerlach αὐτ. 27 κατὰ Mommsen Röm. Geschichte III, 1. 565), ὅπερ ἔτι ἀπτότερον μαρτυρεῖ τὸ ἐν Ἀθήναις κῦρος τοῦ ἀνδρός.

Χρόνος τῆς ἐπιγραφῆς φαίνεται μετὰ τὰ εἰρημένα ὁ τοῦ τελευτῶντος 3ου μ. Χρ. αἰῶνος.

X.

Λίθος ὑμήττιος ἐνεπίγραφος ἀποκεκρουμένος δεξιὰ καὶ κάτω. Εὑρέθη τῇ 29ῃ ἀπριλίου 1908 ἐνῳκοδομημένος, ἀπόκειται δὲ ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 464 καὶ ἔχει ὕψ. 0·25, μῆκ. 0·135, πάχ. 0·39· ὕψ. γραμμ. 0·015. Στίχοι σῳζόμενοι πέντε ***(εἰκ. 6)***.

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι πιθανώτατα ἀναθηματικὴ πρυτάνεων οἷαι καὶ αἱ ἐν IG II 864. 866. 868. 871. 872. 1183 suppl. 871 b. Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων φαίνεται ἀνῆκον εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ τετάρτου αἰῶνος π. Χρ. μᾶλλον ἢ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ τρίτου.

Μέρος τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος διεσώθη ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ, ἔνθα ἀναγινώσκεται *οἱ ἐπὶ Λυ-*, δυνάμεθα δὲ μετὰ πιθανότητος νὰ περιορίσωμεν τὴν ἐκλογὴν ἐκ τῶν ἀπὸ ***Λυ-*** ἀρχομένων ἐπωνύμων ἀρχόντων τοῦ 4ου αἰῶνος εἰς τὸν *Λυκί-*

Εἰκὼν 6. Τεμάχιον ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς πρυτάνεων.

σκον (341/3) καὶ τὸν *Λυσιμαχίδην* (339/8), ἀπιθανώτερον θεωροῦντες τὸν ἀρχαιότερον *Λυσίστρατον* (369/8). Ἐπειδὴ πρὸς τούτοις τὰ γράμματα τῶν τριῶν πρώτων στίχων τῆς ἐπιγραφῆς φαίνονται στοιχηδὸν διατεταγμένα, τότε ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀσφαλῶς συμπληρουμένου πρώτου στίχου, θὰ εἶναι ὁ δεύτερος παρ᾽ ἓν γράμμα πλήρης ἂν προκρίνωμεν τὸν Λυσιμαχίδην. Οἱ ἐκ τοῦ τρίτου π. Χρ. αἰῶνος ἀρχαιότατοι ἀπὸ *Λυ-* ἀρχόμενοι γνωστοὶ ἐπώνυμοι Λυσανίας (247/6), Λυσιάδης I (242/1-240/39) καὶ Λυσίας (238/7) ἀποκλείονται καὶ διὰ τὸν χρόνον καὶ διὰ τὸν χῶρον.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐπιγραφὴ συμπληροῦται κατὰ τὸ πλεῖστον ὡς ἑξῆς·

Οἰ]νεῖδ[ος πρυτάνεις ἀνέθεσαν
οἱ ἐπὶ Λυ[σιμαχίδου ἄρχοντος
νι]κήσαν[τες, ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ
τοῦ] δήμου [στεφανωθέντες
- -]του[- -

XI.

Λίθος ὑμήττιος ἐνεπίγραφος ἀποκεκρουμένος ἄνω, ἀριστερὰ καὶ κάτω. Εὑρέθη τῇ 29ῃ ἀπριλίου 1908 ἐνῳκοδομημένος, ἀπόκειται δὲ ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ὑπ᾽ ἀρ. 465, ἔχων ὕψ. 0·24, μῆκ. 0·145, πάχ. 0·03· ὕψ. γραμμ. 0·03 **(εἰκ. 7).**

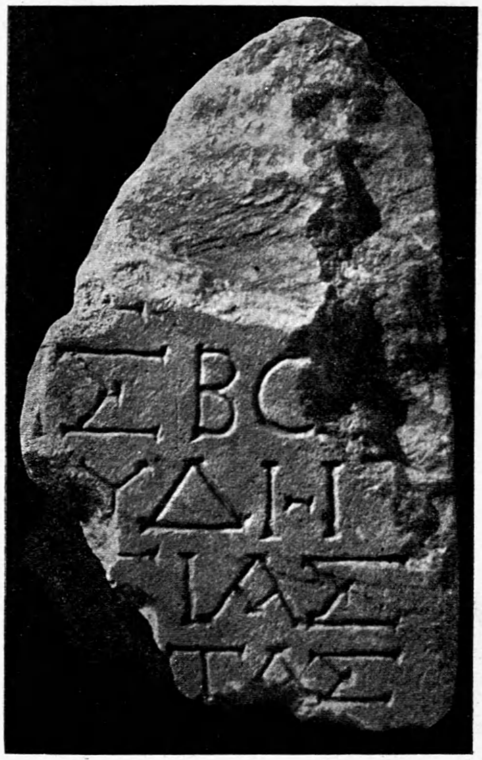

Εἰκὼν 7. Τεμάχιον ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς.

Ἡ ἐπιγραφὴ φαίνεται, ὡς καὶ ἡ προηγουμένη, ἀναθηματική, ἀνήκει δὲ διὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων εἰς τοὺς περὶ τὸν Χριστὸν χρόνους. Ἡ μεταγραφὴ αὐτῆς ἔχει ὧδε·

[. . συνεπιψηφι-]
σαμένης τῆ]ς βο-
υλῆς καὶ το]ῦ δή-
μου εὐεργεσ]ίας
ἕνεκα -]τας.
— — —

XII.

Τεμάχιον πεντελησίου μαρμάρου εὑρεθὲν ἐνῳκοδομημένον τῷ 1907 καὶ ἀποκείμενον ἐν τῷ Ἐπι-

γραφικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀρ. 474. Ὕψ. γραμμ. 0·041, μῆκος δὲ τοῦ ὅλου τεμαχίου 0·177 **(εἰκ. 8)**.

Εἰκὼν 8. Τεμάχιον ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς.

\- ἀ]νέθη[κ -

Φαίνεται μέρος ἐπιγραφῆς μεγάλου ἀναθήματος τοῦ 3ου ἢ τοῦ 2ου π. Χρ. αἰῶνος.

XIII.

Τεμάχιον βάθρου κυκλικοῦ ἐκ πεντελησίου μαρμάρου εὑρεθὲν τῷ 1907, φέρον δ' ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ἀριθ. 475. Ἔχει ὕψ. 0·16, πλάτ. 0·50 καὶ ὕψ. γραμμ. 0·03-0·035. Ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή **(εἰκ. 9)**.

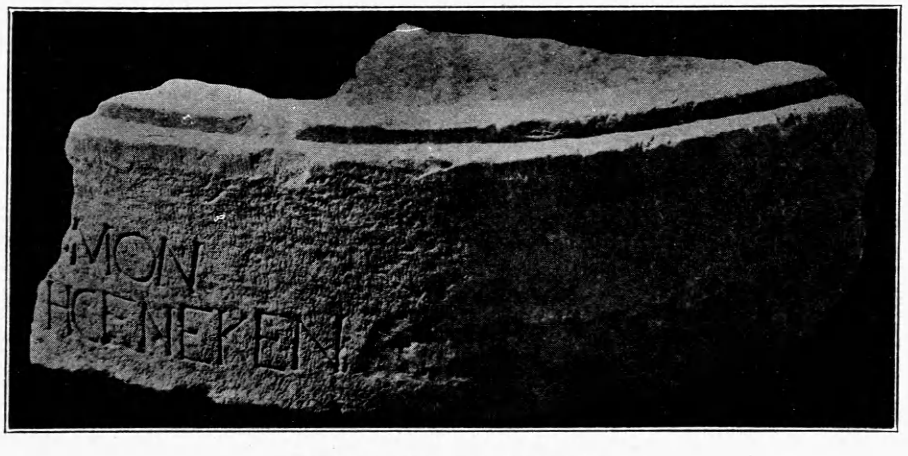

Εἰκὼν 9. Βάθρον ἀναθηματικόν.

\- ω]μον

ἀρετῆς ἢ δικαιο- ἢ σωφρο- (ἢ φιλοφρο)σύν]ης ἕνεκεν

XIV.

Ἐπίκρανον ἡμικυκλικὸν ἐπιτυμβίου στήλης ἐκ πεντελησίου μαρμάρου εὑρεθὲν ἐντετειχισμένον τῇ 1ῃ μαΐου 1908. Ἀπόκειται ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀρ. 469. Ἔχει μῆκος χορδῆς 0·69, ὕψ. 0·41, πάχ. 0·21· ὕψ. γραμμ. 0·017 **(εἰκ. 10)**.

Φέρει ἀνάγλυπτον σύνθετον ἀνθέμιον ἀκάνθης μεταγενεστέρου τύπου, ὡς ἄλλως ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, ἀνήκει δὲ εἰς τὴν περίοδον ἐκείνην, ἥτις ἐν τῇ τέχνῃ τῶν ἐπιτυμβίων μνημείων ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ποιάν τινα ἀναγέννησιν τῶν διὰ τοῦ νόμου τοῦ Δημητρίου (317 π. Χρ.) καταπνιγεισῶν καλλιτεχνικῶν τάσεων καὶ ζῆλον περὶ τὴν μίμησιν τῶν πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτῆς ἱσταμένων ἀκόμη μεγαλοπρεπῶν παραδειγμάτων τοῦ 5ου καὶ τοῦ 4ου π. Χρ. αἰῶνος (νεωστὶ καὶ Conze, Die att. Grabreliefs IV Text. S. 29.—Περὶ τοῦ νόμου τοῦ Δημητρίου Brueckner καὶ ΑΕ 1910). Τὸ ἡμικυκλικὸν ἐπίκρανον δὲν εἶναι βεβαίως ὅσον καὶ τὸ τριγωνικὸν ἢ τὸ ἀνθεμωτὸν (τό τε ἀνάγλυπτον καὶ τὸ περίοπτον) σύνηθες ἐν ταῖς ἀττικαῖς ἐπιτυμβίοις στήλαις, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ὅλως σπάνιον, ἀπαντᾷ δὲ εἴτε μετ' ἀναγλύπτου εἴτε μετὰ γραπτοῦ ἀνθεμίου, συχνὰ δὲ καὶ ὅλως λευκὸν ἢ διότι ἀρχῆθεν ἔμεινεν οὕτως ἀκόσμητον ἢ διότι ὁ γραπτὸς αὐτοῦ κόσμος ἐγένετο διὰ τοῦ χρόνου ἐξίτηλος. Κανονικῶς τὸ ἐπίκρανον τοῦτο ἀποτελεῖ σαφῶς διακεκριμένον ἀρχιτεκτονικὸν μέλος τῆς ὅλης στήλης, ἐνίοτε δ' ὅμως ἀπαντᾷ ἡνωμένον εἰς ἓν ὅλον μετὰ τοῦ κυρίου σώματος τοῦ ἐπιτυμβίου ὡς π.χ. ἐν τῇ στήλῃ τῆς **Μητρὸς Θράσωνος** ἐν Att. Grabrel. Textb. III σ. 289 ἀρ. 1334, ἥτις φέρει εἰς τὴν μνήμην τὸν ἐν τῇ μέσῃ αἰγυπτιακῇ περιόδῳ ἤδη ἀπὸ τῆς 11ης δυναστείας ἀναφαινόμενον καὶ ἀντὶ τῆς λεγομένης «ψευδοθύρας» ἐπικρατοῦντα τύπον τῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν. Ἀναφέρω π. χ. ἐνταῦθα ἐπιτύμβιά τινα, ὧν τὸ ἐπίκρανον εἶναι ἡμικυκλικὸν «τοξοειδές». Conze Att. Grabrel. I πίν. XLII, 142. 118. II πίν. CXXVII, 662. Textb. III σελ. 290 ἀριθ. 1334a. 1334c. III πίν. CCCVII-XI. Λευκὸν εἶναι τὸ ἔδαφος ἐν I πίν. XXII, 1 LIII, 166. LIV, 189. LX, 240. II, CLIV, 842. Ἐζωγραφημένον ἔχουσιν ἀνθέμιον π. χ. I, LII, 163 (οὐχὶ ἀκριβῶς ἡμικυκλικὸν τὸ

Εἰκὼν 10. 'Επιτύμβιον Κριτίου.

ἐπίκρανον). II CXCIX. III CCLXXX. CCCVIII κἄ.

Ὅμοιον πρὸς τὸ ἐκ τῆς 'Αγορᾶς ἐπίκρανον δὲν γνωρίζω ἄλλο. Παρατηρῶ δὲ ὅτι τοῦτο διακρίνεται διὰ τὴν ῥαδινότητα καὶ εὐκαμψίαν τῶν ἐκ τῆς ἀκάνθης ἑκατέρωθεν ἐκφυομένων περιπλοκάδων, εἰ καὶ ὑστερεῖ πως κατὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν εὐρυθμίαν καὶ αὐστηροτέραν συμμετρίαν, ἣν θὰ ἀνεύρισκέ τις ἐν παλαιοτέρῳ πλαστικῷ ἔργῳ. Ἔχει γραφικὸν τὸν χαρακτῆρα. Τοὐναντίον τὸ ἐπὶ τῆς ἀκάνθης ἐπικαθήμενον ἀνθέμιον εἶναι μᾶλλον ἐσχηματοποιημένον ἢ κατὰ φύσιν πεποιημένον, ἀναμιμνήσκει δὲ παλαιότερα ἀνθέμια ἐν ἀρχιτεκτονικῇ διακοσμήσει, ἧς ὁ χαρακτὴρ ὁ ἐκ τῆς διαμορφώσεως ἑνὸς ὅλου ὀργανικοῦ οὐχὶ μόνον ὄντος ἀλλὰ καὶ φαινομένου στερεοῦ ἀπορρέων οὐχὶ μόνον εὐνοεῖ ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλει τοιαύτην αὐστηρότητα τοῦ κοσμήματος. Τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ διαμόρφωσις τῶν ἀκρωτηρίων τῶν ναῶν, ἅτινα πλησιάζουσι τῷ νέῳ ἐπιτυμβίῳ, ἔτυχον δὲ ἀκριβοῦς πραγματείας ὑπὸ τοῦ Praschniker Oest. Jahresh. 1910, 5 κέ., ἡ διακόσμησις τῶν γείσων καὶ ἰδιαίτατα τῶν σιμῶν, περὶ ὧν ἐκτενῶς πραγματεύεται ὁ M. Schede Antikes Traufleisten-Ornament 1909. Τὰ ἀνάγλυπτα ἀνθέμια τῆς 'Επιδαύρου, τῆς Τεγέας, τῆς Πριήνης κἄ. εἶναι τὰ ἁπλᾶ κλασσικὰ πρωτότυπα τῆς φορτικῆς διακοσμητικῆς τῶν μεταγενεστέρων χρόνων. 'Εκεῖ δὲ ἔχομεν καὶ τὸν πρῶτον ἀρχιτεκτονικὸν τύπον τῆς ἑλικοβριθοῦς περιπλοκάδος τοῦ κορυμβοειδοῦς φυτοῦ, οὗ ἡ χλωρὶς τῆς 'Ελλάδος δὲν περιέχει νῦν τὸ φυσικὸν πρότυπον Meurer Jahrbuch des k. Instit. 1896 σ. 143· πρβ. Vergleichende Formenlehre des Ornaments u. der Pfanze.

'Εκ τῆς σωρείας τῶν ἀττικῶν ἐπιτυμβίων μόνον τὸ ἐν τῷ 'Εθνικῷ μουσείῳ ἀποκείμενον Att. Grabr. CCCXLI ἀρ. 1603 ἔχει τὸ ἀνθέμιον εὐθύφυλλον καὶ ἄκαμπτον. Ὡς πρὸς δὲ τὰς ἕλικας καὶ τὸ τοξοειδὲς τοῦ ἐπικράνου ἀναμιμνήσκω τὸ ἐν τῷ 'Εθνικῷ μουσείῳ ἐπιτύμβιον 1261 ἀπεικονισμένον παρὰ Στάῃ Guide du Musée National I (Marbres et Bronzes) σελ. 199.

'Η ἐπιγραφὴ τοῦ ἐπιτυμβίου ἔχει ὡς ἑξῆς·

Φιν]τίας ὁ καὶ 'Ιωνικὸς Μηνοφ[ίλου
Μειλήσιος.

Κατὰ τὸ ἀριστερὸν ἄκρον τοῦ λίθου διακρίνεται ὑπέρστιχον λείψανον κατακορύφου γραμμῆς, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς Κ, ὅτε θὰ ἀνεγινώσκομεν ***Κριτίας***, ἀλλ' εἰς Φ μάλιστα, διὸ συμπληροῦται

πιθανώτατα τὸ ὄνομα *Φ[ιν]τίας*.

Ἡ γραμματικὴ τῆς ἐπιγραφῆς ΑΣ(=σ)ΦΩ καὶ ἡ ὀρθογραφία αὐτῆς *Μειλήσιος* τάσσουσιν αὐτὴν πιθανώτατα εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1ου μέχρι τοῦ 2ου μ.Χρ. αἰῶνος περίοδον. Σ=σ Larfeld Handbuch II 485. 488. IG III 430. 158. — ω Larfeld αὐτ. 477 ἀναφαίνεται συνηθέστερον ἀπὸ τοῦ 160 π. Χρ.— 'Απαντᾷ δ' ὅμως ἤδη ἐν ἐπιγραφῇ τοῦ 4ου αἰῶνος ὡς ἔδειξεν ὁ Wilhelm ÖJ IV 75· πρβ. IG XII 2, 74. Wilhelm ÖJ XII 123. Περὶ τοῦ *ει* Meisterhans-Schwyzer 48 ἑ. Nachmanson LuF der magn. Inschr. 35.

Εἰς τὸν 4ον καὶ 3ον π. Χρ. αἰῶνα τάσσει ὁ A. Brückner Ornament und Form der attischen Grabstelen 13 (πρβ. 21) τὰς μετ' ἐζωγραφημένου στρογγύλου ἐπικράνου ἐπιτυμβίους στήλας. Ὁ τύπος τοῦ ἀναγλύπτου στρογγύλου ἐπικράνου κατέρχεται καὶ εἰς νεωτέρους χρόνους, ὡς διδάσκει τὸ νέον ἐκ τῆς 'Αγορᾶς παράδειγμα καὶ τὰ συγγενῆ αὐτῷ.

Τὸ ὄνομα *Μηνόφιλος* ἀναμιμνήσκει τὴν εὐρύτατα ἐν Μ. 'Ασίᾳ διαδεδομένην οἰκογένειαν κυρίων ὀνομάτων παραγομένων ἐκ τοῦ *Μηνός*, οὗ ἡ λατρεία ἐκ Καβίρων τοῦ Πόντου ὁρμηθεῖσα (Στράβων σ. 558) καὶ ἤδη ἐν παλαιοῖς χρόνοις ἐφ' ὅλην σχεδὸν τὴν Μ. 'Ασίαν ἐπεκταθεῖσα ἔφθασεν εἶτα καὶ εἰς τὴν 'Αττικήν, ἤδη πρὸ τοῦ τρίτου π. Χρ. αἰῶνος, ἀλλὰ παρέμεινεν ἐνταῦθα μόνον ὡς ἰδιωτικὴ λατρεία τῶν ἐκ τῆς 'Ασίας δούλων (Bechtel-Fick Personennamen σ. 6. 207. — Ziehen LS σ. 150). 'Αρχιτέκτων Μηνόφιλος ἐκ Μιλήτου ἐν ἐπιγραφῇ Arch. Anzeiger 1904 σ. 8.

Τελευτῶν παρατηρῶ βραχύτατα περὶ τῆς ἐκφράσεως *ὁ καὶ* ὅτι δὲν εἶναι ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις συνήθης, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπεται νὰ συναγάγωμεν ἐκ τῶν περισωθέντων παραδειγμάτων, ἀλλὰ φαίνεται τῶν ὑστέρων μακεδονικῶν ἢ καὶ μόνων τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων προσφιλὴς τρόπος πρὸς ὀνομαστικὴν διάκρισιν, ἥτις καὶ ἄλλως ἐδηλοῦτο, δὲν ἔτυχε δὲ ἀκόμη συστηματικωτέρας τινὸς ἐρεύνης. Συνεδέοντο οὕτω ἐθνικὰ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀνήκοντα· π. χ. IG III 480, 7: *Αὖλος Παντουλήιος Γαΐ(ου υἱ)ὸς Ἐφέσιος* **ὁ καὶ** *Μειλήσιος*· (πρβ. 129 *Οὐαλέριος Ἔκλεκτος Σινωπεὺς βουλευτὴς καὶ 'Αθηναῖος καὶ Δελφὸς βουλευτὴς καὶ 'Ηλεῖος καὶ Σαρδιανὸς* κλπ. *καὶ ἄλλων πόλεων πολείτης καὶ βουλευτὴς* κλπ.).

Συνεδέοντο ὡσαύτως διὰ τῆς αὐτῆς ἐκφράσεως καὶ κύρια ὀνόματα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ἔνθα δὲ ταῦτα ἦσαν πλείονα τῶν δύο παρατηρεῖται ὅτι διὰ τοῦ *ὁ καὶ* συνδέονται μόνον τὰ δύο τελευταῖα. Βεβαίως εἶναι σαφὲς τὸ πρᾶγμα, ἔνθα πρόκειται περὶ προσωνυμίου ἢ ἐπωνυμίου, τὸ δ' ἀρχαιότατον παράδειγμα παρέχει ὁ 'Ηρόδοτος 6, 71: *Ζευξίδημος τὸν δὴ Κυνίσκον μετεξέτεροι Σπαρτιητέων ἐκάλεον* (Bechtel Spitznamen 5). Παραδείγματα εἶναι πολλά, διευκολύνεται δὲ ἡ εὕρεσις αὐτῶν διὰ τῶν εὑρετηρίων ἰδίᾳ τῶν νεωτέρων ἐπιγραφικῶν συνταγμάτων. Πρὸς πίστωσιν ἀναφέρω CIG III 4717: *βασιλευόντων Κλεοπάτρας θεᾶς Φιλοπάτορος καὶ Πτολεμαίου* **τοῦ καὶ** *Καίσαρος*. IG XII, 2 ἀρ. 134. 258. 397. IG XII, 3 ἀρ. 477. 532, 2 καὶ 4: *Ὦλος Πλώτιος Κράτερος* **ὁ καὶ** *'Αριστοφάνης*· *Ὦλος Πλώτιος Θεόδοτος* **ὁ καὶ** *Χαρίτων*. IG IX 2 σελ. 316 ὑπὸ τὸ ἄρθρ. nomina τῆς § 6. Ἡ πολυωνυμία δηλοῦται ἄλλως ἐνίοτε καὶ διὰ παραθέσεως τῆς λ. *ὁ καλούμενος* ἢ *(ὁ) λεγόμενος* π. χ. CIG III 4710 **(Αἰγύπτου)**: *'Απολλώνιος Ἔρωτος τοῦ Ἔρωτος μητρὸς 'Αριστίου* **λεγόμενος** *ὁ τοῦ Ἔρωσψα* J. Keil — A. v. Premerstein Bericht ü. e. Reise in Lydien und der südl. Aiolis σ. 1: Μαγνησίας τῆς ὑπὸ Σιπύλῳ: *'Απολλώνιος Α... ὁ καλούμενος* . . . 'Αξία μνείας εἶναι καὶ ἡ Λυκιακὴ ἐπιγραφὴ CIG III 4322: *'Ενθάδε κεῖτε παῖς Συνεγδήμου ηι ἐτῶν ᾧ οὔνομα μήτηρ ἠδ' ὁ πατὴρ Συνέγδημον, οἱ δ' ἄλλοι πάντες* **ἐπωνόμασαν** *Βίλλον*. Γνωστὴ δὲ εἶναι καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀχαϊκῆς Δύμης ἐπιγραφὴ ἡ καταδικάζουσα εἰς θάνατον ἱεροσύλους καὶ κιβδηλοποιοὺς νομισμάτων *(ὅτι ἱεροφώριον καὶ νόμισμα ἔκοπτον χάλκεον)*, ὧν τὰ ἐπὶ δόλῳ βεβαίως καὶ κατὰ τὴν ἑκάστοτε παρισταμένην αὐτοῖς ἀνάγκην χωριστὰ χρησιμοποιούμενα ὀνόματα δηλοῦνται διὰ τοῦ *εἴτε* ἢ *εἰ*: *Θρακίωνα εἴτε' Αντίοχος ὄνομα αὐτῷ ἐστι, Κράτιν τὸν χρυσοχόον Κυλλήνιον ἢ εἰ Πανταλέων ἢ εἴ τι ἄλλο ὄνομα κτλ.* Dittenb. Sylloge 513. SGDI 1613.

'Επὶ τούτοις ἀναφέρω καὶ ἀττικὴν ἐπιγραφὴν IG III 1282, ἔνθα δηλοῦται μεταβολὴ ὀνόματος. *'Ιεροφάντης Γαργήττιος* **ὁ ποτὲ** *Φίρμος*. Φίρμος

βεβαίως ἐκαλεῖτο πρὶν γίνῃ ἱεροφάντης (Toepffer Att. Geneal. 60), εἶναι δὲ τὸ πρᾶγμα οἱονεὶ πρόδρομος τῆς ἐν χριστιανικοῖς χρόνοις μέχρι καὶ τοῦ νῦν ἔτι, ὑπαρχούσης, καίπερ οὐχὶ κανονικῶς τηρουμένης, συνηθείας τῆς εἰς τοὺς μοναχοὺς ἢ ἄλλους τῆς ἱερωσύνης βαθμοφόρους ἅμα τῇ κατατάξει ἢ χειροτονίᾳ αὐτῶν παροχῆς νέου ὀνόματος ὡς ἀπαρχῆς νέου βίου.

XV.

Τεμάχιον ἐπιτυμβίου κιονίου ὕψ. 0·27 εὑρεθὲν τῷ 1907· ἀπόκειται ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 472 ***(εἰκ. 11)***.

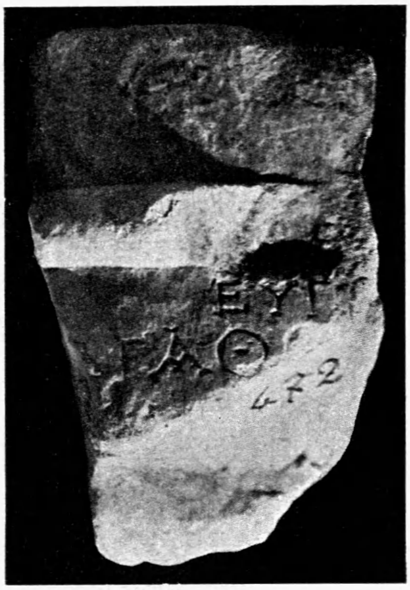

Εἰκὼν 11. Τεμάχιον ἐπιτυμβίου κιονίου.

Εὔπο[λις;
Ἀγαθο[κλέους;

Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τοῦ 1ου περίπου π. Χρ. αἰῶνος. Πρβ. νέαν συναγωγὴν ἐπιγραφῶν κιονίων παρὰ Robinson Amer. Journal of Philol. 1910, 380 κἑ.

XVI.

Τεμάχιον ἐπιτυμβίου κιονίου ὕψ. 0·25, εὑρεθὲν τῷ 1907· ὕψ. γραμμ. μεγ. 0·056, μικρῶν 0·03. Ἀριθ. Ἐπιγραφ. μουσείου 476. Λίθος ὑμήττιος ***(εἰκ. 12)***.

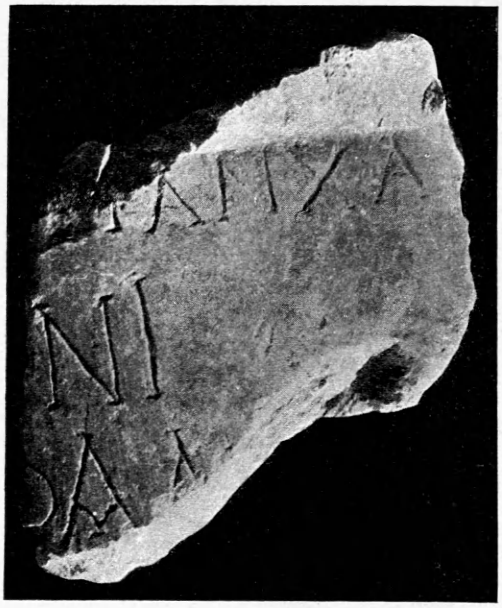

Εἰκὼν 12. Τεμάχιον ἐπιτυμβίου κιονίου.

ρ]αν χα
νι
φ;]αΛ[

Τῶν αὐτῶν χρόνων καὶ τὸ προηγούμενον

XVII.

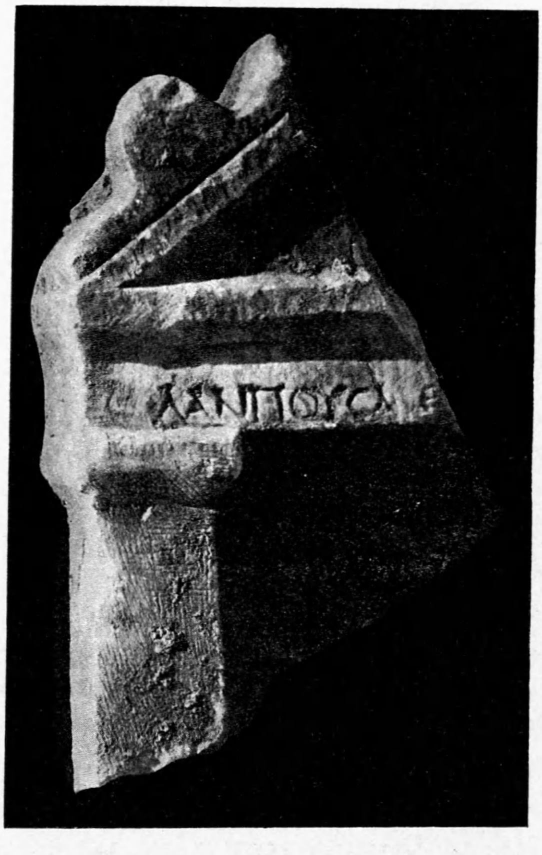

Εἰκὼν 13. Ἐπιτύμβιον Λαμπούσης.

Λάνπουσα Ε[

Τεμάχιον ἐπιτυμβίου ναΐσκου ἔχοντος ἀετὸν καὶ ἀκρωτήρια, εὑρεθὲν τῷ 1907 καὶ ἔχον ὕψος 0·39. Ἀριθ. Ἐπιγραφ. μουσ. 470. Λίθος πεντελήσιος (*εἰκ. 13*).

XVIII.

Εἰκὼν 14. Ὅρος ὑποθήκης.

Ὅρος
ἐργαστηρ[ί-
ο ὑπ(ο)κειμέ-
νο ΠΗΗΗΠ

Ῥωμαϊκῶν χρόνων.

Τελευταία ἐπιγραφὴ ὅρος ὑποθήκης λίθου ὑμηττίου εὑρεθεὶς τῷ 1907. Ὕψ. 0·275, μῆκ. 0·155, πάχ. 0·07· ὕψ. γραμμ. 0·02. Ἀριθ. Ἐπιγρ. μουσείου 461 (*εἰκ. 14*).

Διὰ τὴν ὀρθογραφίαν *ο=ου* καὶ τὸν τύπον τῶν γραμμάτων ὁ λίθος ἀνήκει εἰς τὸν 5ον αἰῶνα τελευτῶντα ἢ καὶ τὸν 4ον ἀρχόμενον. Περὶ ὅρων ὑποθήκης τελευταῖον διέλαβε καὶ ὁ Παππούλιας ἐν Ἐμπραγμ. ἀσφαλείᾳ κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν καὶ Ῥωμ. δίκαιον I 206.

Τὸ ἐπὶ τῶν δύο πρώτων ἐκ τῆς Ἀγορᾶς ἐπιγραφῶν ΑΕ 1910, 1 κέ. ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς ἄλλο πλαστικὸν εὕρημα τῆς Ἀγορᾶς στηριζόμενον τοπογραφικὸν συμπέρασμα, καθ' ὃ εὑρισκόμεθα παρὰ τὸ ἀρχαῖον Μητρῷον πραγματευόμενος ἀλλαχοῦ, παραλείπω ἐνταῦθα.

Γεώργιος Π. Οἰκονόμος.

Πολύβιος;

ὑπὸ

Φριδερίκου Χίλλερ.

Ὁ μὲν Παυσανίας γράψας (Η΄ 37) περὶ τύπων ἐκ λίθου λευκοῦ πεποιημένων καὶ σταθέντων ἐν τῷ τοίχῳ στοᾶς τῆς παρὰ τὸν ναὸν τῆς ἐν Λυκοσούρᾳ Δεσποίνης οἰκοδομηθείσης, ἀναφέρει τὰ ἑξῆς (§ 2)· «ἐπὶ δὲ τῷ τετάρτῳ Πολύβιος ὁ Λυκόρτα· καί οἱ ἐπίγραμμά ἐστιν ἐξ ἀρχῆς τε μὴ ἂν σφαλῆναι τὴν Ἑλλάδα, εἰ Πολυβίῳ τὰ πάντα ἐπείθετο, καὶ ἁμαρτούσῃ δι' ἐκείνου βοήθειαν αὐτῇ γενέσθαι μόνου». Αἱ δ' ἀνασκαφαί, ἅστινας μετὰ τοιαύτης ἐνεργείας καὶ ἐπιτυχίας ἐτέλεσεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, ἐπιθεῖσα καὶ τὸ ἄξιον τῆς ἐπιχειρήσεως τέλος διὰ τῆς τοῦ μουσείου ἱδρύσεως καὶ τῆς τῶν εὑρημάτων παραδειγματικῆς ἐκδόσεως καὶ δὴ καὶ καταλόγου τινὸς κομψοτάτου δημοσιεύσεως, τὸν μὲν Δαμοφῶντα ἀνέδειξαν, τὸν δὲ Πολύβιον ἀκόντων νὴ Δία τῶν ἀκουράστων σκαπανέων, ἴσως δὲ καὶ μεμψιμοιρούντων τῇ κατὰ τοῦτο μόνον βασκάνῳ Τύχῃ παρέλιπον, ἀφῆκαν δὲ τοῖς τε Κλειτορίοις καὶ Μαντινεῦσι τὴν δόξαν, οἵτινες οἱ μὲν τὴν ὅλην στήλην, φέρουσαν τό τε ἀνάγλυφον τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ ἐπίγραμμα (Ath. Mitt. 1881 πίν. V), οἱ δὲ τοὐλάχιστον τῆς ἐπιγραφῆς μέρος (Bull. Hell. XX 1896, 147, 13) παρέλιπον τοῖς νῦν ἔτι λατρεύουσι τὴν τοῦ μεγάλου συγγρα-

φέως μνήμην.

᾿Αλλ᾿ ἰδοὺ τί συμβαίνει. Νεωστὶ λαβὼν τὸ νέον τοῦ Κουρουνιώτου βιβλίον, μνημονεύω αἴνιγμά τι ἐπιγραφικόν, εὑρεθὲν κατὰ τὸ 1889 παρὰ τὸν βωμὸν ὑπὸ τοῦ Λεονάρδου, καθὼς εἶπε τῷ Lattermann, ἀλλ᾿ εἰσέτι ἄγνωστον. Τρύφος μαρμάρινον [1] δεξιόθεν καὶ κάτω κεκολοβωμένον, οὗ μῆκος μέγιστον 0·17, ὕψος μέγιστον 0·24, πάχος ἀκέραιον 0·07. Τὰ γράμματα παρέχουσι τὸν καλὸν χαρακτῆρα τοῦ δευτέρου π. Χρ. αἰῶνος. Πρὸς ἀριστερὰν τῆς ἐπιγραφῆς φαίνεται σκίπων ἢ λόγχης ξύλον.

(κενόν)

ΚΑΙΠΡΙ
ΕΙΣΟΙΓ
ΗΣΑΝ
(κενόν) ΑΡΩΡ

(κενόν)

῝Α μετὰ θάρρους ὡς πάλαι ποτὲ καλλιεργήσας τὸ ἀρχαιολογικὸν πεδίον τοῦ Μαιάνδρου, ἀναπληρῶ οὕτως·

καὶ Πρι[ηνεῖς καὶ ᾿Αντιοχ]-
εῖς οἱ π[ρὸς Μαιάνδρωι ἐτίμ]-
ησαν [αὐτόν, καὶ οἱ δεῖνα καὶ Π]-
αρωρ[εᾶται καὶ (;) - - -].

Καὶ ταῦτα μὲν φανερὰ προσθήκη εἶναι εἰς κατάλογον ἀνήκουσα·

[αἵδε πόλεις ἐτίμησαν τὸν δεῖνα τοῦ δεῖνος] κτλ.

Τὸ δὲ μεῖζον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς ἦν ὑπὸ τῇ - - - εἰκόνι τοῦ τὴν πιθανὴν λόγχην κρατοῦντος ἀνδρός· ἐκεῖ δὲ καὶ ὁ κατάλληλος ἐπιγράμματος τόπος νομίζοιτ᾿ ἄν. ῎Εκτακτον δὲ πρᾶγμα ἡ ἐν Λυκοσούρᾳ τῆς ᾿Αρκαδίας κατὰ τὸν δεύτερον πρὸ Χριστοῦ καὶ οὐχὶ ἐφ᾿ ῾Αδριανοῦ γενομένη πανελλήνιος ἑνὸς ἀνδρὸς τιμή [2]. ῾Η ἐκλογὴ δὲν εἶναι δύσκολος· τίνα ἄλλον ὑποψήφιον ἔχομεν εἰ μὴ τὸν Πολύβιον; Φανταζόμεθα αὐτὸν ὀρθόν, ἴσον τῇ ἐκ Κλείτορος στήλῃ, ἀλλὰ βλέποντα πρὸς τὴν δεξιὰν (ἐκ τοῦ προσώπου τῶν θεατῶν) πλευράν, καὶ τὴν λόγχην ἑπομένως πρὸς τὸν δεξιὸν ὦμον κλίνοντα. Τὴν μεγάλην ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς στήλης, ἥτις πιθανῶς δι᾿ ὀδόντος (πασσάλου, Zapfen) καὶ μολύβδου ἦν προσκεκολλημένη, ἐγκεκολάφθαι εἰκάζω, διότι τό τε ἐπίγραμμα καὶ ὁ κατάλογος οὐκ ὀλίγον ἀπαιτοῦσι τόπον. Καὶ περὶ μὲν τῶν συμπληρωθέντων Πρι[ηνέων] τε καὶ [᾿Αντιοχ]έων τῶν π[ρὸς Μαιάνδρῳ] περισσὸν νὰ γράψω πλέονα, διὰ δὲ τοὺς [Π]αρωρ[εάτας] ἀρκεῖ, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῶν πρὸ τοῦ 361 π. Χρ. εἰς τὴν Μεγαλόπολιν συνοικισθέντων ᾿Αρκάδων (Παυσαν. Η´ 27, 3, πρβ. Head Hist. Num.[2] 457 ὑ. Parrhasia), ἀλλὰ περὶ τῶν τῆς Τριφυλίας Παρωρεατῶν, τῶν ἀφ᾿ ῾Ηροδότου (Δ´ 148) μέχρις ᾿Αγρίππα (παρὰ Πλινίῳ Δ´ 22, πρβ. Στράβωνα Η´ 346) γνωστῶν. Θεωρῶ δὲ τοὺς Παρωρεάτας (καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν πρότερον ἀνενεχθέντας) ὡς προσθήκην τῆς προσθήκης — ἢ λατινιστὶ mantissam addendorum, πρᾶγμα κοινὸν τοῖς καθ᾿ ἡμᾶς λογίοις.

Τὸ δ᾿ ἐπίγραμμα νὰ ἀναδημιουργήσωσιν ἀφίνω τοῖς μουσολήπτοις ποιηταῖς· οὐ γὰρ ἡμέτερον τὸ ἔργον· ἴσως δ᾿ εἶχε δύο δίστιχα, τὸ δὲ πρότερον ἐξέφρασε τὸ «εἰ Πολυβίῳ τὰ πάντα ἐπείθετο» κατὰ παρόμοιον τρόπον τῷ πολυθρυλήτῳ·

εἴπερ ἴσην ῥώμην γνώμῃ, Δημόσθενες, εἶχες,
οὔ ποτ᾿ ἂν ῾Ελλήνων ἦρξεν ῎Αρης Μακεδών.

Φρ. Χίλλερ.

[1] Τὸ εἶδος τοῦ λίθου δὲν ἐξηκρίβωσα κατ᾿ ἀμέλειαν.

[2] ῾Ως κατάλογον ἑλληνικῶν πόλεων παραβάλλω τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐκ Μαγνησίας ψηφισμάτων καὶ τὸν ἐκ Λαγίνων Bull. Hell. IX, 1885, 450 τοῦ 81 π. Χρ..

Εἰς τὴν ἐν σελ. 193 ὑπ᾿ ἀρ. 1 ἐπιγραφὴν τῶν «Λακωνικῶν ἐπιγραφῶν».

῾Ομοία ἐπιτύμβιος ἀρχαϊκὴ ἐπιγραφὴ κεχαραγμένη ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἄκρου ἐλάχιστα κατειργασμένης ἐπιμήκους πλακὸς καὶ κατὰ μῆκος αὐτῆς εἶναι ἡ ἐν BSA 1909, 86 ἀρ. 89 (ἐλέφας ἀριθ. Εὑρετ. μουσ. 1221).

Δημήτριος Εὐαγγελίδης.

Εἰς Θεσσαλικὰς ἐπιγραφὰς

ὑπὸ

Ἀποστόλου Σ. Ἀρβανιτοπούλου.

Α΄.

Λυπούμεθα διότι διαμένοντες ἐν Θεσσαλίᾳ κατά τε τὴν σύνταξιν καὶ ἐκτύπωσιν τῶν ἡμετέρων Θεσσαλικῶν ἐπιγραφῶν δὲν παρεπέμψαμεν ἐν ΑΕ 1911, 128 ἀριθ. 63 εἰς H. G. Pringsheim ἐκδόντα πρὸ ἡμῶν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἐν AM 1909, 83-84 ἀριθ. 3 ἄνευ σπουδαίας διαφορᾶς πρὸς ἡμᾶς ἐν τῇ μεταγραφῇ.

Τὸ *Ἀσκληπιοῖ* ὁ Pringsheim θεωρεῖ δοτικῆς πτώσεως παραπέμπων εἰς Hoffmann GDI 535, λέγοντα ὅτι ἡ τοπικὴ εἰς *-οι* συνέπεσε τῇ δοτικῇ ἐν ἐπιγραφῇ τοῦ Κιερίου καί τινι ἐκ Δωδώνης Θεσσαλικῇ διαλεκτικῇ ἐπίσης· καὶ ἐν σελ. 43 λέγει ὁ Hoffmann ὅτι μόνον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ Κιερίου τὸ ***αὐτοῖ*** δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ τοπικὴν ἀντὶ τῆς δοτικῆς, γνωστοῦ ὄντος ὅτι τῶν εἰς *-ο* θεμάτων ἡ μὲν γενικὴ λήγει κανονικῶς εἰς *-οι*, ἡ δὲ δοτικὴ εἰς *-ου*.

Κατὰ ταῦτα τὸ *Ἀσκληπιοῖ* δύναται διττῶς νὰ ἑρμηνευθῇ· ἢ ὡς δοτικὴ κοινὴ κακῶς γραφεῖσα εἰς ΟΙ ἀντὶ εἰς ΩΙ ἢ ὡς γενική, καθ' ἃ ἡμεῖς ἡρμηνεύσαμεν· ὑπὲρ τῆς πρώτης γνώμης εἶναι ἡ ἐκφορὰ τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς ἐν τῇ κοινῇ, ὑπὲρ τῆς δευτέρας ἡ ἐπιμελὴς χάραξις· ὑπὲρ δὲ τῆς γνώμης τοῦ Pringsheim οὐδὲν βλέπομεν πιθανὸν ἐπιχείρημα.

Β΄.

Καὶ ἡ ἐν ΑΕ 1911, 127 ἀρ. 62 ἐπιγραφὴ ἐξεδόθη ἤδη ὑπὸ τοῦ Pringsheim ἔ. ἄ. ἀριθ. 5, ἀλλ' ὡς ἑξῆς μετεγράφη ὑπ' αὐτοῦ:

Ἀπαιοπάτρα Εὐδαμ[αγό]ρα Ἀρτέμιδι,

ἐν ᾧ ὀρθὴ ἀνάγνωσις εἶναι ἡ ὑφ' ἡμῶν δημοσιευθεῖσα

Δικαιοπάτρα Εὐδαμ-εία Ἀρτέμιδι.

Ἐπειδὴ ἡ στήλη εἶναι ἀκέραιος καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἀλώβητος, εἰκάζομεν ὅτι ἐγένετό τις σύγχυσις ἐν ταῖς σημειώσεσι τοῦ Pringsheim. Οὕτω καὶ τὰ παρὰ A. J.-Reinach RÉG 1911, 318 σημειούμενα περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης δέονται ἐπανορθώσεως, ὡς εἴρηται.

Γ΄.

Ἐν ΑΕ 1911, 129 ἀριθ. 64 στίχ. Α 4 καὶ Β 4 γραπτέον πιθανώτερον *Ἁρμέας* παρὰ τὸ *Ἁρμόδιος* ἴσως· τὸ ὄνομα δὲν κεῖται παρὰ Pape. — Ἐν δὲ στίχ. Α 6-7 καὶ Β 7 συμπληρωτέον ἀσφαλῶς ***Ἀντιγόνου***, διότι ἐπὶ νεωστὶ εὑρεθέντος ψηφίσματος, ἐκδοθέντος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν αὐτῶν ἀρχόντων τοῦ ἀριθ. 64 ἀναγράφεται καθαρῶς οὕτως.

Αὐτόθι σελ. 137 ἀριθ. 73 σημειωτέον ὅτι τὸν μὲν στ. 1 συνεπληρώσαμεν παραδείγματος ἕνεκα, διότι καὶ ἄλλων ἀρχόντων ἀπαντώντων ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ὀνόματα δύνανται νὰ προσαρμοσθῶσι πρὸς τὰ σωθέντα ἴχνη, τοὺς δὲ στίχ. 5-6 συμπληρωτέον νῦν ὡς ἑξῆς·

Παυσα[νίαι (Κλεί;) -
τ]ο[υ], Ἑλάνδρ[ωι Ἀ]σάνδρου, Ἡρ - -
[**δεῖνος** κτλ.].

Οὕτω καὶ ὁ χαράκτης ἀπαλλάσσεται τῆς ἀδίκου μομφῆς ὡς δῆθεν γράψας ἐν στίχ. 6 ΟΥ ἀντὶ ΩΙΤΟΥ καὶ ἡ γραμματικὴ δυσχέρεια τῆς γραφῆς ΤΟΥ ἀντὶ ΤΩΙ αἴρεται, ἐκφερομένων τῶν πατρικῶν ἄνευ τοῦ διακριτικοῦ ἄρθρου.

Αὐτόθι σελ. 143 ἀριθ. 81 στίχ. 10 σημειωτέον ὅτι ἡ συμπλήρωσις ***Ἐ***]***φίπ***[***που*** εἶναι πιθανωτάτη, ἄλλου κυρίου ὀνόματος μὴ δυναμένου νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὰ σωθέντα γράμματα, τούτου δ' ἀπαντῶντος πολλάκις ἀλλαχοῦ.

Αὐτόθι σ. 145 ἀρ. 84 στ. 6 συμπληρωτέον ὧδε·

τὰ ο]ἰκόπ[ε]δα τὰ ἐν [Πυθίωι,

διότι ἐν τῇ δημοσιευθησομένῃ ὑπ' ἀριθ. 165 μεγάλῃ ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ οὕτως ἡ φράσις, καίτοι φέρεται καὶ τοπωνυμία ***ἐν Ποθναιεῖ***. Νοεῖται δὲ ***Πύθιον*** τὸ περίφημον κατὰ τὴν ἔξοδον τῶν Τεμ-

πῶν ἱερὸν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, ὡς θὰ δείξωμεν εὐθέτως ἐκεῖ.

Αὐτόθι σελ. 147 ἀριθ. 87 σημειωτέον ὅτι ὁ μὲν στίχ. 1-2 δύναται νὰ συμπληρωθῇ καὶ *Κλεῖτον Ἀριστο*[*κλέου*(*ς*), ὁ δὲ 3 πιθανώτατα *Ἀντί*(*Ἐπί*)*γο*]*νον Φιλώτου*, διότι μόνον τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα ἀπαντῶσιν οὕτω λήγοντα καὶ ὄντα ταγῶν υἱῶν Φιλώτου.

Αὐτόθι σελ. 148 στίχ. Β 3 γραπτέον [*ταγευ*]-*ό*[*ντων*].

Δ'.

Εἰς ΠΑΕ 1910, 218 προσθετέον ὅτι ὑπάρχει καὶ ἑτέρα ὡραιοτάτη νησὶς ἐν τῷ Παγασιτικῷ κόλπῳ πρὸ τῆς *Νέας Μιντζέλλας*, καλουμένη νῦν Ἅγιος Νικόλαος καὶ φέρουσα νεώτερα οἰκοδομήματα Λοιμοκαθαρτηρίου.

Ε'.

Ἐν BCH 1911, 499 ἡ μὴ μεταγραφεῖσα ἐπιγραφὴ τῶν Δελφῶν δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ συμπληρωθῇ λίαν εὐκόλως ὡς ἑξῆς·

Ἀρίστων, Σωνίκα,
Κλεώ· Ἀμβρύσιο[ι.

Τὸ ὄνομα *Σωνίκα* (πρβ. *Σώνικος*) εἶναι καλῶς ἐσχηματισμένον· περὶ δὲ τῆς *Ἀμβρύσσου* λίαν γνωστῆς πόλεως τῆς Φωκίδος βλ. Hirschfeld ἐν *Pauly*[2] RE I 1815.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 23ῃ ἰανουαρίου 1912.

Ἀπόστολος Σ. Ἀρβανιτόπουλλος.

Εἰς τὰ ἐν σελ. 97 κέ. περὶ Χριστιανικῶν καὶ Βυζαντιακῶν ἐπιγραφῶν

ὑπὸ

Νικ. Ἀ. Βέη.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 1 ἐπιγραφὴ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ὑπὸ *Π. Καστριώτου* ἐν πανομοιοτύπῳ ἐκδόσεως ἐδημοσιεύθη ὡς τελείως ἀνέκδοτος καὶ ὑπὸ J. *Pargoire* ἐν Échos d'Orient τόμ. Δ' (1900-01) σ. 357-9 κατ' ἀντίγραφον τοῦ R. P. Godefrou Jeandel, missionaire ἐν Προύσῃ. Πλὴν αἱ ἀναγνώσεις τῆς ἐκδόσεως ταύτης εἶναι πολλαχοῦ ὅλως διάφοροι τῶν ἡμετέρων. Ἐν τῷ ὑπομνήματι τῷ συνοδεύοντι τῇ ἐκδόσει ἀναφέρεται ἐκ τῶν πηγῶν ***ἄρχων τῶν μοναστηρίων τῶν κατὰ τὴν Προποντίδα*** (Νικήτα τοῦ Παφλαγόνος, Βίος Ἰγνατίου παρὰ Migne, Patr. Gr. τόμ. ΡΕ', σελ. 532) καὶ ***ἔξαρχος*** τῶν κατὰ Νικομήδειαν μοναστηρίων (*Θεοστηρίκτου*, Βίος Ἁγίου Νικήτα, Acta Sanctorum, aprilis, τόμ. Α', σελ. XXVI) καὶ ἄλλως ὑποστηρίζεται ἡ ὕπαρξις ***ἀρχιμανδριτάτου τοῦ Ὀλύμπου ὄρους***.

Ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 5 ἐπιγραφῇ, προκειμένου περὶ τῆς λέξεως *μελεδῶν* (= ἐπίτροπος, οἰκονόμος, προεστώς, φύλαξ, καθ' Ἡσύχιον), ἧς, λέγει ὁ H. Grégoire, «je ne puis citer, à l'appui de cette signification, aucun auteur, classique ou byzantin», σημειωτέον ὅτι ἀπαντᾷ ἐν γράμματι τοῦ ἔτους 1755 ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ πατρ. Κωνσταντινουπόλεως Καλλινίκου Γ' (ἰδὲ παράρτημα τοῦ Κ'-ΚΒ' τόμου τοῦ Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως, σελ. 100).

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 6 ἐπιγραφὴ ἐξεδόθη καὶ ἐν Comptes-Rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres, 1908, 436.

Περὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 15 ἐπιγραφῆς ἰδὲ καὶ τὰ λεγόμενα ὑπὸ ***Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως*** ἐν τῷ Δελτίῳ τοῦ Ῥωσσικοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, τόμ. 343, τεῦχος σεπτεμβρ., τμῆμα κλασικῆς φιλολογίας, σελ. 437 κέ..

Τὸ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 37 ἐπιγραφῇ ἀπαντῶν ***κορνικουλάριος*** ἰδὲ καὶ ἐν μνημείῳ ἐκ Παλαιστίνης παρὰ *Ch. Clermont-Ganneau* Archaelogical Researches in Palestine, τόμ. Α' σ. 501.

Τὸ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 39 ἐπιγραφῇ ὑπ' ἐμοῦ ἀναγινωσκόμενον ὄνομα ***Ὑλάσιος*** ἀπαντᾷ καὶ ἐν Χριστιανικῇ ἐπιγραφῇ Συρακουσῶν. Ἰδὲ *P. Orsi* ἐν Röm. Quarteilschrift, τόμ. Ι' (1896) σελ. 23 ἀριθ. 29: «*Ἐνθάδε κεῖτε Ἱλάσιος* . . .». Καὶ ἐν ἑβραϊκῇ Παλαιστίνης, *Ch. Clermont-Ganneau*, ἔ. ἄ., τόμ. Β' σ. 146 ἀρ. 8: «*Ἄννα Εἰλασίου*».

Νικ. Ἀ. Βέης.

Ἐξ Ἀττικῆς

ὑπὸ

Κωνσταντίνου Κουρουνιώτου.

Α΄. *Ἀνασκαφαὶ Παλαιοῦ Φαλήρου.*

Τῇ ὑποδείξει τοῦ κατοίκου Ἀθηνῶν Β. Νοστράκη ἐπεχειρήθη δαπάνῃ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀνασκαφὴ ἐν θέσει *Βοϊδολίβαδο* τοῦ Παλαιοῦ Φαλήρου. Ἡ ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἀκριβῶς περὶ τὰ 200 περίπου μέτρα μακρὰν τῆς θαλάσσης, πρὸς ΒΔ τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου (εἰκ. 1 καὶ 2) καὶ πλησίον τοῦ ση-

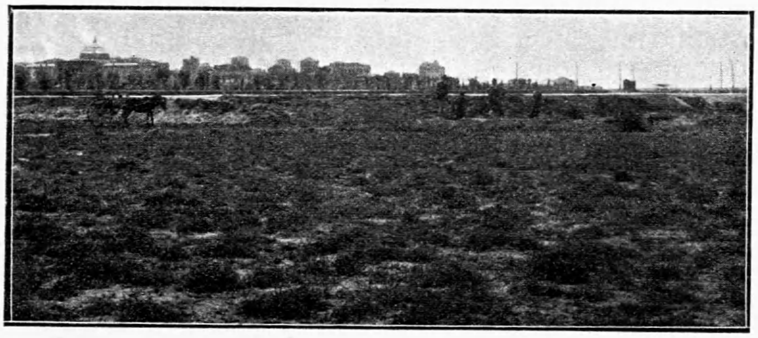

Εἰκὼν 1. Θέσις ***Βοϊδολίβαδο*** *ἐν Π. Φαλήρῳ. Δεξιὰ ἡ πρὸς τὸ Π. Φάληρον γραμμὴ τοῦ ἠλεκτρικοῦ τροχιοδρόμου. Ὄπισθεν οἰκίαι Π. Φαλήρου.*

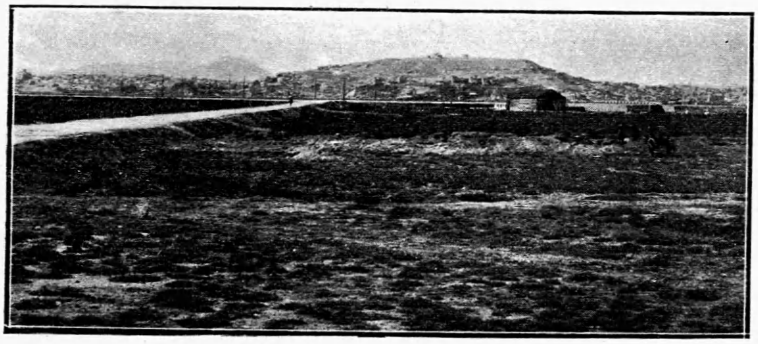

Εἰκὼν 2. Θέσις ***Βοϊδολίβαδο*** *Π. Φαλήρου. Ἀριστερὰ ἡ ἀπὸ τῆς λεωφόρου Συγγροῦ ἀποχωριζομένη παλαιὰ ὁδὸς Ἀθηνῶν-Φαλήρου. Δεξιὰ καὶ ὀπίσω ἡ* ***Καστέλλα*** *(Μουνιχία).*

μείου, καθ' ὃ ἀποχωρίζεται ἡ νέα λεωφόρος Συγγροῦ ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ Ἀθηνῶν-Φαλήρου (Karten v. Attika Bl. III πλησίον τοῦ δευτέρου i τῆς λέξεως Misia). Ὁ τόπος ἐκεῖ ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως εἶνε πολὺ χθαμαλὸς εὑρισκόμενος σχεδὸν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας μετὰ τῆς θαλάσσης, ἢ ἐλάχιστα μόνον ὑψούμενος ἀνωτέρω ταύτης, διὰ τοῦτο δὲ ἔχει πάντοτε τὴν ὄψιν ἕλους ἄρτι ξηρανθέντος. Τάφοι τινὲς εὑρίσκοντο ἐντὸς τοῦ ὕδατος (εἰκ. 3). Τὸ ἔδαφος ἀποτελεῖται ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ καθαρᾶς ἄμμου. Πολλοὶ λάκκοι καὶ τεμάχια μεγάλων ἀγγείων κατεσπαρμένα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας μαρτυροῦσι περὶ τῆς διενεργουμένης ἐκεῖ ἐν εὐρείᾳ κλίμακι λαθραίας τυμβωρυχίας.

Ἡ εὕρεσις τάφων μετὰ γεωμετρικῶν ἀγγείων ὡς καὶ μετ' ἀγγείων πρωΐμου ἀττικοῦ ῥυθμοῦ κατέστησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καταφανῆ τὴν μεγάλην σπουδαιότητα τοῦ νεκροταφείου, ἡ δ' ὁμοιότης τῶν κτερισμάτων πρὸς τὸ ἐν τῷ Βρετανικῷ μουσείῳ παλαιὸν εὕρημα πρωΐμων ἀττικῶν ἀγγείων (Böhlau ἐν *Jahrb.* 1887 σ. 47 σημ. 15 καὶ JHS V 1884 σελ. 176) καὶ αἱ γνωσταὶ πληροφορίαι περὶ τῆς θέσεως, ἐν ᾗ ἐκεῖνα εὑρέθησαν συμφωνοῦσαι πρὸς τὴν θέσιν τοῦ νεκροταφείου ἡμῶν μ' ἐβεβαίωσαν, ὅτι τοῦτο εἶνε τφόντι ἡ πηγὴ τῶν πλείστων, ἂν μὴ πάντων, ὅσα εἶνε μέχρι τοῦδε γνωστὰ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ἀγγεῖα τοῦ Φαλήρου. Καὶ ἡ θέσις Ἀνάλατος, ἐν ᾗ εὑρέθη ὁ γνωστὸς ἀμφορεὺς (Böhlau ἔ. ἄ. σελ. 34) δὲν εἶνε παρὰ πολὺ μακρὰν τοῦ νεκροταφείου ἡμῶν. Μεθ' ὅλην τὴν μεγάλην φθοράν, ἣν ἔχουσι προξενήσει εἰς τὸ νεκροταφεῖον, αἱ προηγουμένως ὑπὸ τυμβωρύχων γενόμεναι λαθραῖαι σκαφαί, ἐλπίζω ἐν τούτοις, ὅτι μέλλουσα ῥιζικὴ ἀνασκαφὴ καὶ διδακτικωτάτη θὰ εἶνε καὶ εἰς τὴν εὕρεσιν σπουδαιοτάτων ἀγγείων θὰ συντελέσῃ.

Ὁ ἀνασκαφεὶς ἐφέτος χῶρος ἔχει ἔκτασιν δώδεκα περίπου τετραγωνικῶν μέτρων, εὑρέθησαν δ' ἐν αὐτῷ πυκνότατα τεθειμένοι ἑξήκοντα καὶ ὀκτὼ ἐν ὅλῳ τάφοι, ὧν τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρες μικρῶν παιδίων

Εἰκὼν 3. Τάφος (ἀμφορεὺς) ἐντὸς ὕδατος.

τεθαμμένων ἐντὸς ἀμφορέων, δύο μικρῶν παιδίων τεθαμμένων ἐν τῷ χώματι ἄνευ ὁρατοῦ νῦν περιβλήματος, εἷς μικροῦ παιδίου τεθαμμένου ἐντὸς μικρᾶς πηλίνης λάρνακος, οἱ δὲ λοιποὶ εἴκοσι καὶ εἷς ἀνθρώπων ἐν προκεχωρημένῃ ἡλικίᾳ. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων πέντε μὲν ἦσαν πυραί, ὧν ἡ μία εἶχε περισυλλεχθῆ ἐντὸς μεγάλου πίθου, εἷς δὲ ἀπετελεῖτο ἐκ γεωμετρικοῦ ἀμφορέως (ὕψ. 0·45, εἰκ. 4), ἐν ᾧ εἶχον περισυλλεχθῆ

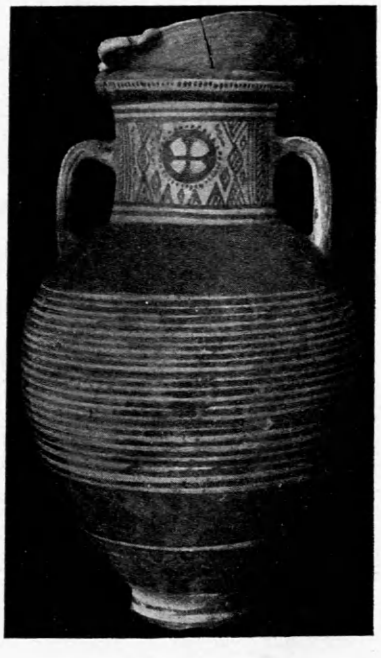

Εἰκ. 4. Ἀμφορεὺς γεωμετρικὸς περιέχων ὀστᾶ κεκαυμένου νεκροῦ.

μόνον τὰ κεκαυμένα ὀστᾶ, καὶ οἱ ἄλλοι εἶχον τοὺς νεκροὺς ἁπλῶς τεθαμμένους ἐν τῇ ἄμμῳ ἄνευ τινὸς ὁρατοῦ περιβλήματος, ἢ ἦσαν τάφοι κατασκευασθέντες διὰ μετρίως κατειργασμένων λεπτῶν πωρίνων πλακῶν τεθειμένων ὀρθίων κατὰ τὰς πλευρὰς ἄνευ μέν τινος ἰδιαιτέρας στρώσεως κατὰ τὴν βάσιν ἄνω δὲ κεκαλυμμένοι δι' ὁμοίων πωρίνων πλακῶν.

Τὸ βάθος, ἐν ᾧ εἶνε τεθαμμένοι οἱ νεκροί, ποικίλλει μεταξὺ 1·80 καὶ 0·80. Βαθύτερον εἶνε οἱ διὰ πωρίνων πλακῶν ἐκτισμένοι τάφοι, ὑψηλότερον δὲ αἱ πυραὶ καὶ οἱ πλεῖστοι ἀμφορεῖς. Μεγάλαι ἐκτεταμέναι πυραὶ προερχόμεναι πιθανώτατα ἐκ θυσιῶν παρατηροῦνται ἐπίσης ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων στρωμάτων.

Σημεῖα ἐκ λίθων ἢ κτίσματα ἐπὶ τῶν τάφων ἢ περὶ αὐτοὺς δὲν παρετηρήθησαν· μόνον ἐπὶ μιᾶς θέσεως ὑπάρχει μικρὸς πλίνθινος τοῖχος ὕψ. 0·80 περίπου σῳζόμενος μέχρι ἐκτάσεως 2 μέτρων, ὅστις πιθανώτατα εἶνε χώρισμα συστάδος τινὸς τάφων· πράγματι δ' ὄπισθεν ἐρειδόμενοι ἐπ' αὐτοῦ εὑρέθησαν τρεῖς τάφοι μικρῶν παιδίων (δύο ἀμφορεῖς καὶ μία λάρναξ), καὶ ὀλίγῳ πορρωτέρω ἕτερος νεκρὸς ἄνευ τινὸς περιβλήματος (εἰκ. 5).

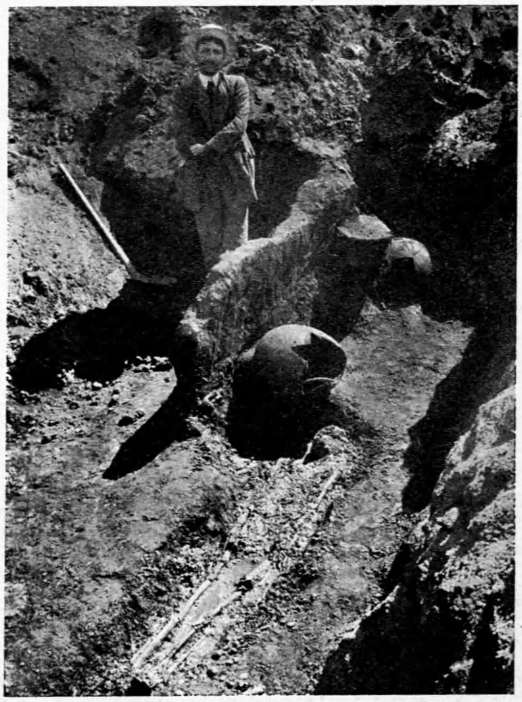

Εἰκὼν 5. Πλίνθινον χώρισμα τάφων.

Οἱ ἀμφορεῖς ἐν οἷς ἦσαν τοποθετημένοι οἱ νεκροὶ τῶν μικρῶν παιδίων εἶχον συνήθως τὸ σχῆμα τῶν δύο ἐνταῦθα ἀπεικονιζομένων (εἰκ. 6)· εἶνε οὗτοι ἐκ καλῶς ὠπτημένου πηλοῦ κατεσκευασμένοι καὶ καλύπτονται δι' ἐρυθρωποῦ ἢ μελανωποῦ γανώματος· τὸ σύ-

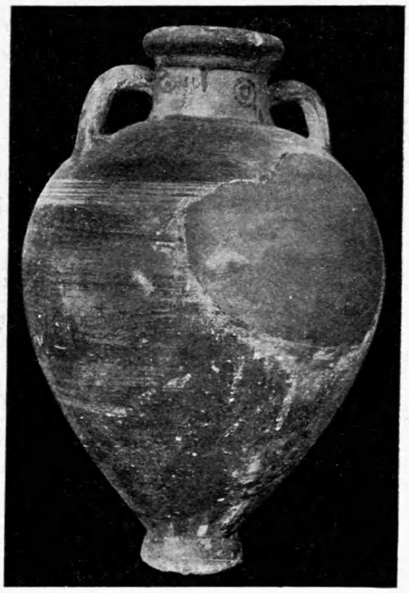

Εἰκὼν 6. Τάφος (ἀμφορεὺς) μικροῦ παιδίου.

νηθες μέγεθος αὐτῶν εἶνε μεταξὺ 0·80 καὶ 0·60, τὸ ἄνοιγμα τοῦ στομίου τῶν πλείστων μέχρι 0·18, ἐνίων δὲ καὶ μέχρι 0·35 καὶ ἡ περιφέρεια τῆς κοιλίας μεταξὺ 0·45 καὶ 0·55. Ἐπὶ πολλῶν ἐξ αὐτῶν, ὧν τὸ στόμιον δὲν ἦτο ἀρκούντως εὐρύχωρον, ὅπως εἰσβληθῇ ὁ σκελετὸς εἰς τὸ ἀγγεῖον, ἀπεκόπη προσεκτικῶς κατὰ τὴν μίαν πλευρὰν μέγα καρδιόσχημον συνήθως τεμάχιον, ὅπερ μετὰ τὴν ἔνθεσιν τοῦ νεκροῦ προσαρμοζόμενον ἐπεκάλυπτεν ἐκ νέου τὸ ἄνοιγμα (εἰκ. 7). Ἐπὶ ἀμφοτέρων

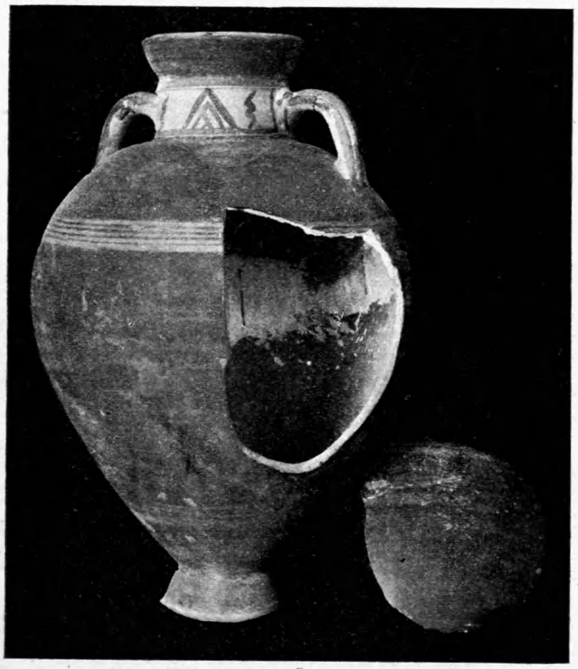

Εἰκὼν 7. Τάφος (ἀμφορεὺς) μικροῦ παιδίου.

τῶν πλευρῶν τοῦ λαιμοῦ τῶν ἀμφορέων ὑπάρχει σχεδὸν πάντοτε τυπικὸν κόσμημα ἀποτελούμενον ἐκ δύο συγκεντρικῶν μικρῶν κύκλων μεταξὺ ὀλίγων καθέτων ὀφιοειδῶν γραμμῶν ἢ συγκεντρικῶν τριγώνων μεταξὺ ὁμοίων ὀφιοειδῶν γραμμῶν, πλὴν τούτων δ' εἶχον καὶ κοσμηματικὰς γραμμὰς περιθεούσας κατὰ τὸ μέσον τὴν κοιλίαν.

Ὀλίγοι ἀμφορεῖς εἶχον τὸ σχῆμα τοῦ γνωστοῦ ἀμφορέως τοῦ *Νέτου*, οὗτοι δὲ δὲν ἔφερον τὸ κόσμημα τοῦ λαιμοῦ.

Δύο ἐκ τῶν ἀμφορέων ἀπετελοῦντο ἐκ τεμαχίων συνδεδεμένων διὰ μολύβδου. Πλὴν τῶν ἀμφορέων τούτων τῶν ἐκ καλοῦ πηλοῦ καὶ γεγανωμένων ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι ἀμφορεῖς, ὡς καί τινες πίθοι (βλ. εἰκ. 3) ἐκ πηλοῦ μετρίας ποιότητος καὶ ἀγάνωτοι.

Οἱ ἀμφορεῖς συνήθως ἦσαν κεκλιμένοι ἐν τῇ ἄμμῳ (βλ. εἰκ· 3 καὶ 5) ὑπεστηρίζοντο δὲ ἐνίοτε διὰ λίθων κατὰ τὰς πλευράς, τὰ στόμια αὐτῶν ἐκαλύπτοντο συνήθως μὲν διὰ τοῦ κάτω μέρους ἄλλων ὁμοίων τεθραυσμένων ἀμφορέων, ἢ σπανιώτερον διὰ πλακῶν, ἅπαξ δ' ἐχρησίμευεν ὡς κάλυμμα καὶ ὁλόκληρος μεγάλη ὑδρία (ὕψ. 0·40 ἄνευ λαιμοῦ καὶ διαμ. κοιλίας 0·40) ἔχουσα ἐρυθρωπὸν γάνωμα καὶ ἄνωθεν τῆς κοιλίας κύκλον καὶ σπείρας. Πολλάκις εὑρίσκοντο δύο ἢ καὶ πλείονες ἀμφορεῖς σχεδὸν ἐπ' ἀλλήλων τεθειμένοι.

Ἐκτὸς τῶν ἀμφορέων τούτων, ἢ συχνότερον ἔξωθεν αὐτῶν, παρὰ τὸν λαιμὸν εὑρίσκοντο σχεδὸν πάντοτε εἷς μικρὸς κύαθος καὶ μία ἢ δύο οἰνοχόαι, σπανιώτερον δὲ καὶ πυξίδιόν τι ἢ βομβυλιός.

Οἱ διὰ πωρίνων πλακῶν κατεσκευασμένοι τάφοι συνήθως οὐδὲν εἶχον κτέρισμα, σπανιώτερον δὲ μόνον εἶχον μικρόν τι γεωμετρικὸν ἀγγεῖον· ἐντὸς ἑνὸς ἐκ τούτων εὑρέθη μετὰ μιᾶς γεωμετρικῆς κύλικος τεθραυσμένης ἡ ἐπὶ τῆς εἰκόνος 8 δεξιὰ κατὰ τὴν ἄνω γωνίαν ἀπεικονιζομένη κορινθιακὴ οἰνοχόη. Καὶ ἐντὸς δὲ τῶν πυρῶν μόνον ὀλίγα τεμάχια ἀγγείων εὑρίσκοντο. Καὶ ὁ γεωμετρικὸς ἀμφορεύς (ἄνω εἰκ. 4), ἐν ᾧ ὑπῆρχον κεκαυμένα ὀστᾶ νεκροῦ, οὐδὲν εἶχε κτέρισμα, μόνον ὡς πῶμα αὐτοῦ ἐχρησίμευε γεωμετρικὴ φιάλη γνωστοῦ σχήματος καὶ διακοσμήσεως.

Δείγματα τῶν ἐν τοῖς τάφοις τούτοις εὑρισκομένων ἀγγείων παρέχουσιν αἱ εἰκόνες 8 καὶ 9. Εἶνε ταῦτα γεωμετρικὰ τῶν τελευταίων χρόνων, προχοΐδια πρώϊμα ἀττικὰ τῶν ὀνομαζομένων Φαληρικῶν, καὶ γνήσια Κορινθιακὰ ἢ κατ' ἀπομίμησιν τοιούτων κατεσκευασμένα ἀγγεῖα. Πάντα ταῦτα εὑρίσκονται συνήθως μετ' ἀλλήλων χωρὶς νὰ δύνηται νὰ γίνῃ διάκρισις τάφων ἐχόντων μόνον μιᾶς κατηγορίας ἀγγεῖα.

Μεταξὺ τῶν τάφων, ἐν τῇ ἐπιχώσει, προερχόμενα

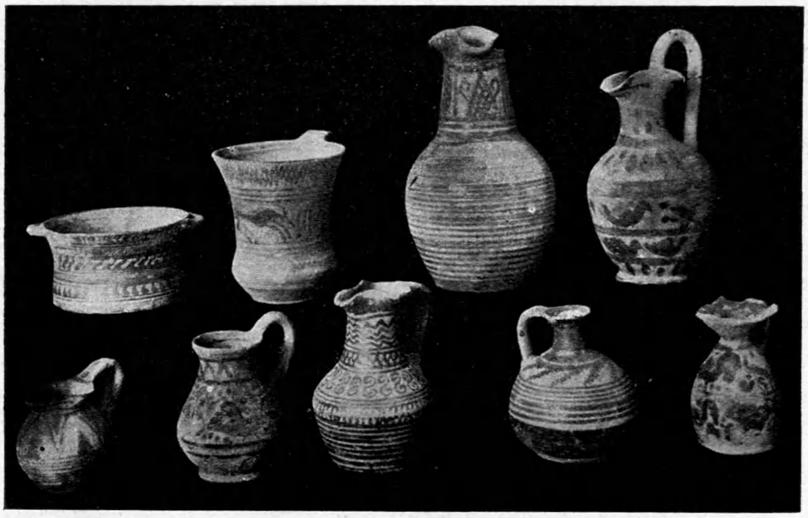

Εἰκὼν 8. 'Αγγεῖα τάφων Π. Φαλήρου (ὕψ. μείζονος 0·16).

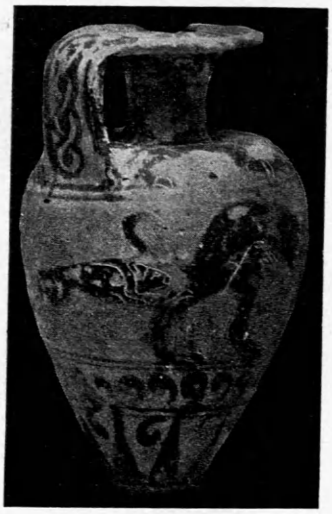

Εἰκὼν 10. Πρωτοκορινθιακὸν ληκύθιον ἐκ τῆς ἐπιχώσεως (ὕψ. 0·06).

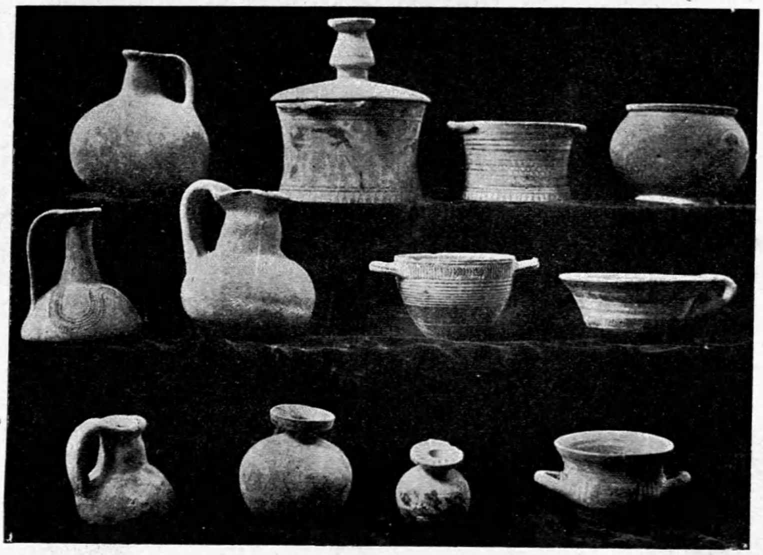

Εἰκὼν 9. 'Αγγεῖα τάφων Π. Φαλήρου (ὕψ. πρώτου 0·09).

ἴσως ἐκ τάφων ἄγνωστον πῶς καταστραφέντων, εὑρίσκοντο τεμάχια ἀγγείων γεωμετρικῶν, πρωΐμων ἀττικῶν, ὡς καί τινα τῆς κατηγορίας τῶν μετὰ σειρῶν ζώων ἀγγείων τοῦ Βουρβᾶ. 'Εν τῇ ἐπιχώσει εὑρέθη ὁμοίως καὶ τὸ ἐν εἰκ. 10 πρωτοκορινθιακὸν ληκύθιον. Μελανομόρφων ἀγγείων ἐλάχιστα μόνον τεμάχια εὑρέθησαν. 'Επὶ ἑνὸς λαιμοῦ ἀμφορέως, ὅστις εἶχε χρησιμεύσει καὶ αὐτός ποτε ὡς τάφος, ἐχαράχθησαν ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις (κατὰ τὸν 5ον αἰῶνα π. Χρ.) τὰ γράμματα ΕΧΡΓΟ.

Τὸ ἐκ διαφόρων μικρῶν τεμαχίων συγκολληθὲν μέρος ἀγγείου (εἰκ. 11) προέρχεται ἐξ ὡραίου ἀμφορέως τοῦ σχήματος πιθανώτατα τοῦ γνωστοῦ ἀμφορέως ('Εθν. μουσεῖον ἀρ. 898. Couve-Collignon ἀρ. 210 πίν. XI). 'Η παράστασις, ἀποτελουμένη ἐξ ἁρμάτων μεταξὺ τῶν ὁποίων ἵστανται ἄνδρες ζωηρῶς χειρονομοῦντες, ὁμοιάζει ὡς πρὸς τὰ ἅρματα καὶ τοὺς ἵππους τελείως πρὸς τὴν τοῦ ἀγγείου τοῦ Μονάχου (*Jahrb.* 1907 σελ. 79 εἰκ. 2), διάφορος δ' εἶνε μόνον ὁ ὅλως ἰδιόρρυθμος ἱματισμὸς τῶν ἀνδρῶν· καὶ ὡς πρὸς τὰ πληροῦντα τὸ πεδίον κοσμήματα συμφωνοῦσιν αἱ παραστάσεις τῶν δύο ἀγγείων. 'Επὶ τῆς εἰκόνος ἡμῶν διακρίνονται πρὸς τούτοις σαφέστερον καὶ οἱ σύροντες τὸ ἅρμα δύο ἵπποι. 'Ο πηλὸς τοῦ ἀγγείου εἶνε κιτρινωπός, αἱ δ' εἰκόνες εἶνε γεγραμμέναι δι' ἀμαυροῦ μέλανος γανώματος, ὑπάρχει ὅμως καὶ ἐρυθρὸν καὶ λευ-

Εἰκὼν 11. Τεμάχιον πρωΐμου ἀττικοῦ ἀμφορέως (μήκ. 0·27).

κὸν χρῶμα. Ἐκ τοῦ λαιμοῦ τοῦ αὐτοῦ ἀγγείου προέρχεται καὶ τὸ τεμάχιον τῆς εἰκ. 12, φαίνεται δ' ὅτι ἐπ' αὐτοῦ εἰκονίζοντο πολεμισταὶ (;) ἔχοντες στρογγύλας ἀσπίδας καὶ βαίνοντες πρὸς δεξιά, ἐνῷ ὑψοῦσι τὰς χεῖρας, ὁμοίως δ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀγγείου προέρχεται καὶ τὸ τεμάχιον τῆς εἰκ. 13. Ἐπὶ τοῦ χείλους ὑπάρχει ἀνάγλυπτον τὸ γνωστὸν ὀφιοειδὲς κόσμημα.

Εἰκὼν 12. Τεμάχιον τοῦ πρωΐμου ἀττικοῦ ἀμφορέως τῆς εἰκ. 11.

Εἰκὼν 13. Τεμάχιον τοῦ πρωΐμου ἀττικοῦ ἀμφορέως τῆς εἰκ. 11.

Τὰ τεμάχια τῆς εἰκ. 14 ὡς καὶ τῆς εἰκ. 15 προέρχονται πιθανώτατα ἐξ ὑψιπόδων πρωΐμων ἀττικῶν φιαλῶν τοῦ σχήματος τῶν γεωμετρικῶν, ὡς Couve-Collignon, Vases peints πίν. XIV ἀριθ. 267.

Εἰκὼν 14. Τεμάχια πρωΐμου ἀττικῆς φιάλης.

Ἐν τῇ ἐπιχώσει εὑρέθησαν πρὸς τούτοις καὶ τὰ γεωμετρικὰ πήλινα εἰδώλια τῶν εἰκ. 16 καὶ 17.

Ἐκ τῶν εὑρεθέντων γεωμετρικῶν τεμαχίων ἀγγείων ἄξια σημειώσεως εἶνε τὸ ἐν εἰκ. 18 τεμάχιον μεθ' ἱππέως προερχόμενον ἴσως ἐκ πλατέος χείλους ἀγγείου καὶ τὸ ἕτερον τῆς αὐτῆς εἰκόνος, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται νεκρὸς πολεμιστὴς πρὸ τῶν ποδῶν ἑτέρου μαχομένου. Καὶ τὰ τεμάχια τῆς εἰκ. 19, ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν ὁποίων εἰκονίζεται πλοῖον, σαφέστατα διήρης (biremis) παρ' ᾗ αἱ κῶπαι τῶν ἐρετῶν τῆς ἀνωτέρας σειρᾶς εἶνε μακρότεραι καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν ἐν τῷ μεταξὺ δύο ἐρετῶν τῆς κατωτέρας σειρᾶς κενῷ διαστήματι (πρβ. ὅσα ὁ Pernice ἐν Jahrb. 1900 σελ. 94 λέγει κατὰ τῆς ὑπάρξεως διήρων ἐν γεωμετρικοῖς χρόνοις), εὑρέθησαν ὡσαύτως ἐν τῇ ἐπιχώσει.

Εἰκὼν 15. Τεμάχια πρωΐμου ἀττικῆς φιάλης.

Εἰκὼν 16. Πήλινα γεωμετρικὰ εἰδώλια (ὕψ. 0·06).

Εἰκὼν 17. Πήλινον εἰδώλιον (ὕψ. 0·06).

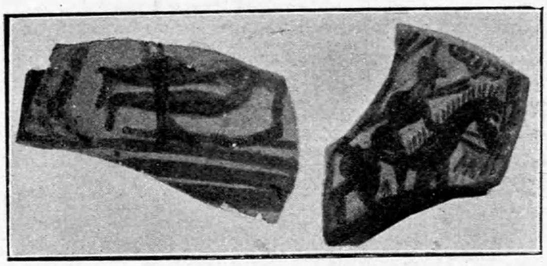

Εἰκὼν 18. Τεμάχια γεωμετρικῶν ἀγγείων.

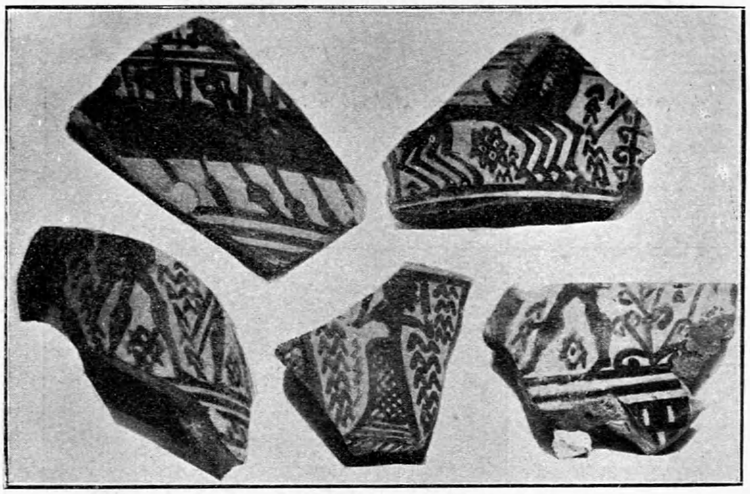

Εἰκὼν 19. Τεμάχια γεωμετρικῶν ἀγγείων.

Β.'

Παρὰ τὴν σημερινὴν ὁδὸν Ἀθηνῶν - Πειραιῶς, οὐχὶ μακρὰν τοῦ μνημείου τοῦ Καραϊσκάκη, ἐντὸς τῆς αὐλῆς τοῦ ἐν *Νέῳ Φαλήρῳ* ἐργοστασίου χημικῶν προϊόντων τοῦ ἐκ Πειραιῶς Λεκοῦ, ἐνῷ ἐσκάπτετο λάκκος διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐργοστασίου, ἀνεκαλύφθη τυχαίως τοῖχος ἐκ μεγάλων πώρων· ἀνασκάψας μετὰ ταῦτα καὶ ἐγὼ ὀλίγον περισσότερον ἀπεκάλυψα ὁλόκληρον τὸ κρηπίδωμα (3·50×2·50 περίπου) μεγάλου ἐπιτυμβίου μνημείου, ἀποτελούμενον, ὡς σώζεται νῦν, ἐκ δύο βαθμιδοειδῶς ἐπιτεθειμένων δόμων ἐκ μεγάλων καλῶς κατειργασμένων πώρων συνδεδεμένων διὰ σιδηρῶν συνδέσμων. Ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους τοῦ κρηπιδώματος τούτου ἦτο προσκεκολλημένος τάφος ἐκτισμένος διὰ πωρίνων πλακῶν, ἐν ᾧ οὐδὲν κτέρισμα ὑπῆρχεν. Ἐπὶ τοῦ τάφου καὶ ἐν αὐτῷ ὑπῆρχον πολλὰ λείψανα πυρᾶς. Ἡ ἐντύπωσίς μου ἦτο ὅτι ὁ τάφος καὶ τὸ κρηπίδωμα ἦσαν ἔργα ἑλληνιστικῶν χρόνων. Λείψανα πωρίνων μικρῶν γείσων προερχομένων ἴσως ἐκ τοῦ ἐπιτυμβίου μνημείου εὑρέθησαν ὁμοίως ἐκεῖ πλησίον. Τὸ κρηπίδωμα ἐκαλύφθη ἐκ νέου χωρὶς νὰ δυνηθῇ δυστυχῶς νὰ σχεδιασθῇ ἢ καταμετρηθῇ ἐπαρκῶς.

Γ'.

Σκαπτομένων τῶν θεμελίων τῆς οἰκίας *ἐπὶ τῆς γωνίας τῶν ὁδῶν Ἀλωπεκῆς και Καλλιθέας* νοτιανατολικῶς τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου κατὰ τὴν νοτίαν πλευρὰν τῆς ὁδοῦ Ἀλωπεκῆς, εὑρέθη εἰς μικρὸν βάθας ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας κατεσκευασμένος ἐν τῷ βράχῳ καὶ ἔχων τὰς πλευρὰς ἐπεκτισμένας διὰ πλακῶν μετρίως κατειργασμένων μικρὸς (1·00 περ. μήκ. καὶ 0·60 πλ.) τάφος, ὅστις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ, ἂν ἦτο τάφος μικροῦ παιδίου, διότι τὰ ὀστᾶ δὲν εὑρίσκοντο πλέον ἐν αὐτῷ, ὅτε ἐκλήθην ἐγὼ νὰ ἴδω τὸν πρoηγουμένως ὑπὸ τῶν ἐργατῶν τῆς οἰκοδομῆς ἀνοιχθέντα τάφον. Ἐν τῷ λοιπῷ χώρῳ, ἐκτάσεως 8 περίπου τετραγωνικῶν μέτρων, ὅστις ἀνεσκάφη ἐκεῖ εἰς ἀρκετὸν βάθος πρὸς κατασκευὴν ὑπογείου, οὐδὲν ἕτερον ἴχνος τάφου ἢ ἄλλης ἀρχαιότητος εὑρέθη. Ἐντὸς τοῦ τάφου εὗρον οἱ ἐργάται τέσσαρας γεωμετρικὰς οἰνοχόας (ὕψ. 0·18), ἃς ἀπεικονίζομεν (εἰκ. 20) ἐνταῦθα, διότι τὸ σχῆμα τῶν δύο ἐξ αὐτῶν δὲν εἶνε τόσον σύνηθες.

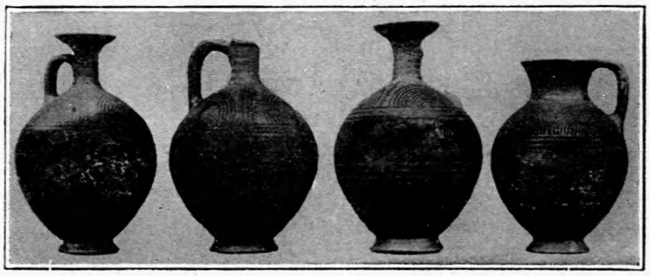

Εἰκὼν 20. Οἰνοχόαι ἐκ τοῦ γεωμετρικοῦ τάφου τῆς ὁδοῦ Ἀλωπεκῆς.

Δ'.

Ὀλίγον δυσμικώτερον τῆς θέσεως ταύτης, *ἐγγύτερον πρὸς τὸν λόφον τοῦ Μουσείου ἐπὶ τῆς γωνίας τῶν ὁδῶν Ζαχαρίτσα καὶ Ἀλωπεκῆς*, σκαπτομένου τοῦ ὑπογείου τῆς οἰκίας τῆς Εὐγενίας Κοντοπούλου εὑρέθησαν καὶ κατεσχέθησαν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ὀλίγα μικρὰ γεωμετρικὰ ἀγγεῖα, ἅτινα προέρχονται πάντα ἐκ τάφου, ὃν ὅμως ἐγὼ δὲν εἶδον, διότι τὸ μέρος εἶχε σκαφῇ βαθύτερον, ἕως ὅτου μεταβῶ ἐγὼ ἐκεῖ. Ἄλλοι τάφοι, ἢ ἄλλο τι ἀρχαῖον ἴχνος δὲν παρετηρήθη κατὰ τὴν λοι-

πὴν ἐκσκαφὴν τοῦ χώρου. Ὁ βράχος εὑρίσκεται ἐκεῖ εἰς βάθος ὀλιγώτερον τοῦ 1·00 κάτωθεν τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας.

Ε'.

Διακόσια περίπου μέτρα βορειότερον τῆς θέσεως ταύτης, πάντοτε *παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου, καὶ ἀκριβῶς κάτωθεν τοῦ Μνημείου τοῦ Φιλοπάππου*, ἐνῷ ἐσκάπτοντο τὰ θεμέλια τῆς οἰκίας τοῦ Ἰ. Κουτσούκου ἀνευρέθησαν τὰ κατωτέρω ἀρχαῖα.

1) Μεγάλη ἐπιτύμβιος στήλη εἰς πέντε τεμάχια, τρία μεγάλα καὶ δύο μικρότερα, τεθραυσμένη, ὕψ. 1·80, πλ, 0·70, πάχ. 0·18. Κατὰ τὴν κορυφὴν εἶνε ἐπίπεδος καὶ φέρει ἀναγεγλυμμένας ἀκροκεράμους, κάτω δὲ μέγα μέρος εἶνε ἀκατέργαστον καὶ ἐνετίθετο εἰς ἐπίτηδες εἰργασμένην βάσιν. Μεταξὺ δύο παραστάδων εἰκονίζεται ἐν ὑψηλῷ ἐπιμελεῖ ὁπωσδήποτε ἀναγλύφῳ γυνὴ (ὕψ. 1·15) κατενώπιον, φέρουσα χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καὶ περὶ τοὺς πόδας ὑποδήματα· αἱ χεῖρες αὐτῆς εἶνε ἐν τῇ συνήθει στάσει ἐσταυρωμέναι ἐπὶ τοῦ στήθους. Τῆς κεφαλῆς σῴζεται μόνον τὸ κρανίον μετὰ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ ἡμίσεος ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ. Ὀλίγα μέρη τοῦ σώματος, ἰδίᾳ δὲ οἱ βραχίονες καὶ ἡ κοιλία ἀποκεκρουμένα. Ἄνω ἡ ἐπιγραφὴ

ΑΘΗΝΑΙΣΔΙΔΥΜΟΥ	'Αθηναῒς Διδύμου
ΕΞΑΘΜΟΝΕΩΝ	ἐξ 'Αθμονέων.

Τῆς 1ης ἢ 2ας μ. Χρ. ἑκατονταετηρίδος (ἀριθ. Εὑρετ. Ἐθνικοῦ μουσείου 3083).

2). Ἐπιτύμβιος στήλη εἰς τρία τεμάχια τεθραυσμένη, ὕψ. 0·98, πλ. 0·65 καὶ πάχ. 0·18. Ἄνω ἐκορυφοῦτο ὑπὸ ἀετωματίου ἀποκεκομμένου νῦν.

Μεταξὺ παραστάδων ἀνὴρ γενειοφόρος φέρων χιτῶνα καὶ μέγα ἱμάτιον ὡς καὶ πλούσια σανδάλια, ὄρθιος, κατενώπιον (ὕψ. 0·74). Τὸ πρόσωπον καὶ ἐν μέρει ὅλον τὸ πρόσθιον τοῦ σώματος ἐπίτηδες ἀποκεκρουμένον. Παρὰ τὸν ἀριστερὸν πόδα μικρὰ τετράγωνος πυξίς.

Ἐπὶ τοῦ κατωτέρου μέρους τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ἀετωματίου σῴζεται ἠκρωτηριασμένη ἡ ἐπιγραφὴ

⊥ΣΣ ιΥΙ∪ι	Ζωπύρου,

ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου

ΗΡΩΣ	ἥρως.

Τῶν αὐτῶν ὡς καὶ ἡ προηγουμένη στήλη χρόνων.

Ἄνωθεν τῆς ἀριστερᾶς παραστάδος (τὸ ἀντίστοιχον μέρος δεξιὰ λείπει) καὶ ὀλίγον κατωτέρω τοῦ μέσου ἐπὶ τῶν παραστάδων ὑπάρχει ὀπὴ μετὰ μολύβδου (ἀρ. Εὑρετ. Εθν. μουσ. 3082).

3). Τὸ ἀετωμάτιον μόνον, ἰδιαιτέρως εἰργασμένον, μεγάλου ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου μετ' ἀκρωτηρίων τεθραυσμένων νῦν. Μήκ. 0·98, ὕψ. 0·40, πάχ. 0·27. Ἐν αὐτῷ ἡ ἐπιγραφὴ

ΕΥΤΥΧΙΔΗϹΑΦΡΟΔΕΙϹΙΟΥ
ΔΑΙΔΑΛΙΔΗϹ

Εὐτυχίδης 'Αφροδεισίου
Δαιδαλίδης.

4). Κεφαλὴ νεαροῦ ἀνδρὸς (εἰκ. 21) εἰκονίζουσα πι-

Εἰκὼν 21. Κεφαλὴ ἐξ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου.

θανώτατα ὡρισμένον πρόσωπον· ἐπὶ τῶν παρειῶν ὑπάρχουσι λεπτοὶ ἴουλοι, μικρὸς δὲ μύσταξ ἐπανθεῖ ἐπὶ τοῦ χείλους· ἡ κόμη εἶνε κατ' ἰδιαίτερον ῥυθμόν, τρόπον τινὰ ὡς παχεῖαι δεσμίδες, κατεσκευασμένη. Ὀπίσω σῴζεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἦτο προσηρτημένη ἡ κεφαλὴ εἰς ἀνάγλυφόν τι. Ἔβλεπε σχεδὸν τελείως κατενώπιον· ὕψ. 0·28, ἀρ. Εὑρ. Ἐθν. μουσ. 3086.

5). Κεφαλὴ γενειοφόρου ἀνδρός (εἰκ. 22), καὶ αὕτη πιθανώτατα ὡρισμένον εἰκονίζουσα πρόσωπον· ὁ χαρακτὴρ τοῦ προσώπου ὡς καὶ ἡ ἐργασία τῆς κόμης εἶνε ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τῆς προηγουμένης κεφαλῆς. Ἦτο ὀλίγον ἐστραμμένη πρὸς ἀριστερὰ καὶ προέρχεται καὶ αὕτη ἐξ ἀναγλύφου, οὗτινος ἐλάχιστον τμῆμα σῴζεται ἐπίσης ὀπίσω. Ὕψ. 0·30, ἀρ. Εὑρ. Ἐθν. μουσ. 3085.

6). Κεφαλὴ γυναικὸς πεπλοφόρου (εἰκ. 23) ἐστραμμένη πρὸς δεξιά· ὕψ. 0·27. Καὶ ταύτης ὁ χαρακτὴρ

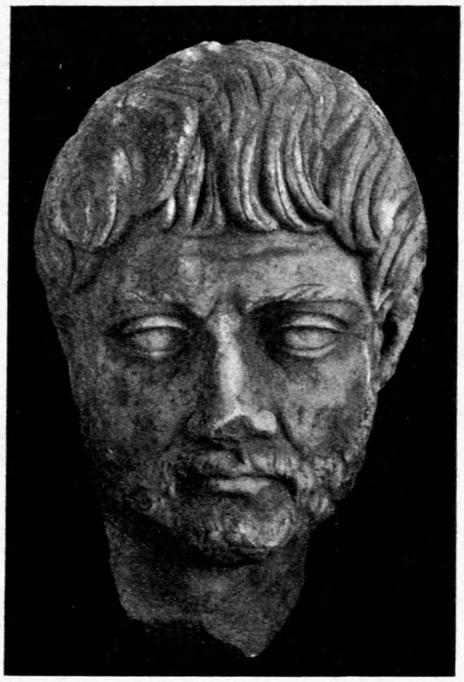

Εἰκὼν 22. Κεφαλὴ ἐξ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου.

καὶ ἡ ἐργασία εἶνε ὁμοία πρὸς τὰς τῶν δύο προηγουμένων. Ἀρ. Εὐρ. Ἐθν. μουσ. 3087.

Εἰκὼν 23. Κεφαλὴ ἐξ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου.

Αἱ τρεῖς τελευταῖαι κεφαλαὶ φαίνεται ὅτι ἀπεσπάσθησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου.

7). Μικρὰ κεφαλὴ νέας γυναικὸς ἐξ ἐπιτυμβίου ὁμοίως ἀναγλύφου προερχομένη· ὑψ. 0·15, ἀριθ. Εὐρ. Ἐθν. μουσ. 3148 (εἰκ. 24).

Εἰκὼν 24. Κεφαλὴ ἐξ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου.

Τὰ ἀνωτέρω ἀρχαῖα ἦσαν ἐκτισμένα ἐντὸς τοίχου νεωτέρων χρόνων, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ ὁποίου ἐχρησίμευσαν καὶ μεγάλοι πωρόλιθοι προερχόμενοι ἴσως ἐκ τοῦ οὐχὶ μακρὰν τῆς θέσεως διερχομένου νοτίου τείχους τῆς πόλεως.

Βραδύτερον ἐπεχείρησα μικρὰν ἀνακαφὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πρὸ τῆς οἰκίας ταύτης, ἀνεῦρον δ᾽ ὀλίγους τάφους κατεσκευασμένους καλυβοειδῶς διὰ κεραμίδων, ῥωμαϊκῶν πάντως χρόνων, οἵτινες οὐδὲν κτέρισμα εἶχον πλὴν ἑνός, ὅστις περιεῖχεν ὀλίγα μικρὰ ἐφθαρμένα ὑάλινα ἀγγεῖα. Πλησίον τοῦ τάφου διήρχετο παρὰ τὸ δυσμικὸν ἄκρον τῆς ὁδοῦ καὶ κάτωθεν τῆς οἰκίας τοῦ Κουτσούκου ὑπόνομος, ἧς τὴν διεύθυνσιν δὲν ἠκολούθησα.

Ϛ΄.

Βορειότερον τῆς θέσεως ταύτης ἀντικρὺ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἡρώδου, ἐνῷ ὁ Φάνης Δράκαρης ἔσκαπτεν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας του, ἀνεῦρεν εἰς βάθος πλέον τῶν 8·00 τὴν γωνίαν μικροῦ, ὡς φαίνεται, οἰκοδομήματος ἐκτισμένου διὰ πώρων· τούτου σῴζονται τὰ θεμέλια καὶ μία σειρὰ ὀρθοστατῶν συνδεδεμένων πρὸς ἀλλήλους διὰ σιδηρῶν συνδέσμων, ὧν τινες ζητοειδεῖς. Πρὸς δυσμάς, ἀμέσως παρὰ τὸ κτίριον τοῦτο, φαίνεται ὅτι ἤρχιζεν ἡ στρῶσις ἑτέρου κτιρίου ὁμοίως ἐκ πώρων. Παρ᾽ αὐτὸ εὑρίσκοντο τεμάχια μόνον μελαγγανώτων ἀγγείων ($4^{ος}$ αἰών;). Δυστυχῶς ἕνεκα τοῦ κινδύνου καταπτώσεως, ὅστις ἠπείλει τὴν οἰκίαν, δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐκτείνω τὴν ἔρευναν τοῦ σπουδαίου τούτου μικροῦ κτιρίου, οὗτινος ὁ προορισμὸς ἔμεινεν οὕτως ἀνεξήγητος Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀνατολικῶς πρὸ τῆς οἰκίας ἀνεῦρον εἰς βάθος 1·50-2·00 λείψανα ῥωμαϊκῶν οἰκήσεων καὶ ὀχετοῦ κεραμιδοκτίστου.

Ζ΄.

Πρὸς δυσμὰς τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου τοῦ Λουμπαρδάρη ἐν τῇ μεταξὺ τῶν λόφων τῆς Πνυ-

κὸς κοιλότητι, ἐν θέσει Κατσικάδικα, ἀνευρέθη τυχαίως τάφος ἐκτισμένος κατὰ τὰς πλευρὰς διὰ μικρῶν λίθων· ἐν αὐτῷ ἀνευρέθησαν ὀλίγα κοινὰ ὑάλινα ἀγγεῖα ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ὡς κάλυμμα αὐτοῦ ἐχρησίμευεν ἡ βάσις ἐπιτυμβίου, κιονίσκου, καὶ αὐτὸς ὁ κιονίσκος (ὕψ. 1·00), ὅστις ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴν

ΙΛΑΡΟΣ	Ἵλαρος
..ΒΙΟΥ	..βίου
ΜΙΛΗΣΙΟΣ	Μιλήσιος.

Ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ἀριθ. 642.

Η΄.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ *ὄπισθεν τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου* στρατῶνος τοῦ πυροσβεστικοῦ λόχου σκαπτομένων τῶν θεμελίων οἰκήματος εὑρέθησαν ὑπὸ τῶν ἐργατῶν καὶ παρεδόθησαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἓν πήλινον εἰδώλιον (εἰκὼν 25) ὕψ. 0·25 εἰκονίζον

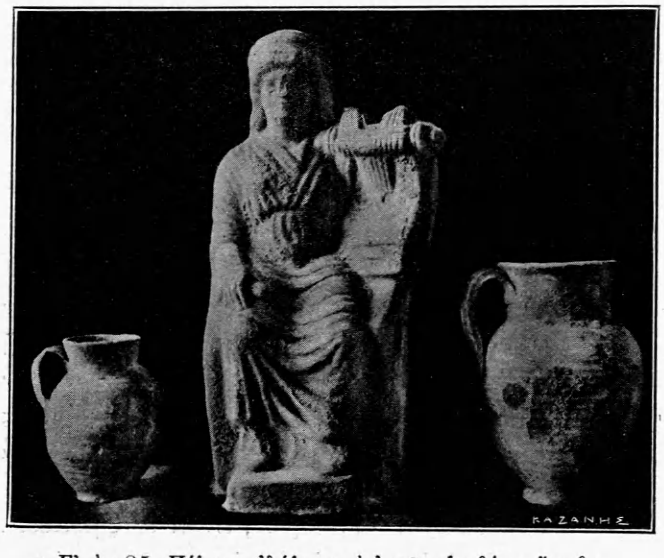

Εἰκὼν 25. Πήλινον εἰδώλιον καὶ ἀγγεῖα εὑρεθέντα ὄπισθεν ἀνακτορικοῦ κήπου.

γυναῖκα (μοῦσαν;) φέρουσαν χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καὶ ἔχουσαν τὴν κόμην διαδεδεμένην καὶ ἐπιμελῶς διεσκευασμένην· κάθηται αὕτη ἐπὶ πολυτελοῦς μαρμαρίνου πάντως θρόνου μεθ' ἡμικυκλικοῦ ἐρεισινώτου καὶ κρατεῖ διὰ τῆς ἀριστερᾶς λύραν· ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχει τὸ πλῆκτρον· ἐρυθρὸν χρῶμα σῴζεται ἐνιαχοῦ τοῦ εἰδωλίου. Μετ' αὐτοῦ παρεδόθησαν ὡς εὑρεθέντα συγχρόνως καὶ τὰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς εἰκόνος μικρὰ ἀγγεῖα (ὕψ. 0·12 καὶ 0·09), οἰνοχόαι ἐκ κοινοῦ πηλοῦ φέρουσαι ἐρυθρὸν χρῶμα, λεπτὰς αὐλακώσεις περὶ τὸ κατώτερον τῆς κοιλίας, τὸ ἕτερον δ' ἐξ αὐτῶν καὶ σπειροειδές τι κόσμημα διὰ λευκοῦ χρώματος κάτωθεν τοῦ λαιμοῦ· μετ' αὐτῶν ὁμοίως εὑρέθη καὶ εἷς μικρὸς ἁπλοῦς κρίκος (ἐνώτιον). Ταῦτα προέρχονται πιθανῶς ἐκ τάφου ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὃν δὲν ἀντελήφθησαν οἱ ἐργάται.

Θ΄.

Νοτιοδυτικῶς τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κολοκυνθοῦς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ἐν τῇ συνοικίᾳ «Ἄστρυφος», σκαπτομένου βόθρου ἐν τῇ Βορειανατολικῇ γωνίᾳ τῆς αὐλῆς τῆς οἰκίας Πέτρου Ζαλώνη ἀνεκαλύφθη εἰς βάθος 1·20 περίπου τάφος ῥωμαϊκῶν χρόνων κατεσκευασμένος διὰ πλακῶν μαρμαρίνων συνδεδεμένων κατὰ τὰ ἄκρα διὰ σιδηρῶν συνδέσμων καὶ κεκαλυμμένος ὁμοίως διὰ μαρμαρίνων πλακῶν. Ἐντὸς αὐτοῦ εὑρέθησαν μόνον τρία μικρὰ τεμάχια πηλίνου ἀτρακτοειδοῦς ἀγγείου καὶ εἷς σιδηροῦς κρίκος. Παρὰ τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ τάφου κατέκειτο ὕπτιος μέγας ἐπιτύμβιος κιονίσκος ὕψ. 1.63 καὶ διαμ. 0.60 ἔχων ἀνάγλυπτον στέφανον καὶ κατωτέρω τούτου τὴν ἐπιγραφὴν

ΔΙΟΔΩΡΟΣ	Διόδωρος
ΘΕΟΦΙΛΟΥ	Θεοφίλου
ΑΛΑΙΕΥΣ	Ἁλαιεὺς
ΓΟΝΩΙΔΕ	γόνωι δὲ
ΠΑΜΜΕΝΟΥ	Παμμένου
ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΥ	Μαραθωνίου.

Νῦν ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ μουσείῳ ἀριθ 651.

Ι΄.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀλβανίας (ἀριθ. 11), ΒΔ τοῦ Κολωνοῦ, σκαπτομένων τῶν θεμελίων τῆς οἰκίας τοῦ ἐξ Ἄνδρου Χ. Κακλαμάνου ἀνευρέθησαν ἐντὸς τοῦ οἰκοπέδου αὐτοῦ δύο τάφοι τοῦ $4^{ου}$ προφανῶς αἰῶνος ἀποτελούμενοι ἐκ λάρνακος ἐκ λίθου ἀμυγδαλίτου· εἶχον οὗτοι διεύθυνσιν ἐξ Α πρὸς Δ καὶ ἐκαλύπτοντο διὰ πλακῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου. Ὁ εἷς ἦτο σεσυλημένος ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ὡς ἐφάνη ἐκ θραύσματος κατὰ τὴν μίαν γωνίαν τοῦ καλύμματος αὐτοῦ, δι' οὗ ἀφῃρέθησαν τὰ κτερίσματα αὐτοῦ, εὑρέθησαν δὲ νῦν ἐν αὐτῷ μόνον τεμάχια δύο μαρμαρίνων ἀλαβάστων καὶ ἐφθαρμένη σιδηρᾶ στλεγγίς. Ὁ ἕτερος ἦτο ἀσύλητος καὶ ἀνήκει προφανῶς εἰς γυναῖκα· ἐν αὐτῷ εὑρέθησαν τρία μικρὰ μελανῶς γεγανωμένα πυξίδια περιέχοντα πολλὰ λευκὰ πλακούντια ψιμμυθίου, δύο πήλινα ἀλάβαστα ἐφθαρμένα καὶ ἓν χαλκοῦν κάτοπτρον μετὰ μικρᾶς λαβῆς, παρ' ᾗ εἶνε ἐγγεγλυμμένον ἀνθέμιον.

Πρὸ τοῦ οἰκοπέδου τούτου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀλβανίας ἀνευρέθη καὶ τρίτος τάφος ἀποτελούμενος ἐκ μεγάλης μαρμαρίνης λάρνακος καὶ καλυπτόμενος διὰ μεγάλης

καὶ παχείας μαρμαρίνης πλακὸς ἐχούσης σχῆμα στέγης. Ὁ τάφος εἶχε διεύθυνσιν ἐκ Βορρᾶ πρὸς Νότον τῆς κεφαλῆς εὑρισκομένης παρὰ τὸ βόρειον μέρος.

Κατὰ τὸ μέσον περίπου τοῦ τάφου ὑπῆρχεν ἓν μικρὸν σιδηροῦν μαχαίριον καὶ εἷς ἁπλοῦς χαλκοῦς δίσκος κατόπτρου, κάτωθεν δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου μικρὸν χρυσοῦν κοσμημάτιον (εἰκ. 26) ἀποτελούμενον ἐκ μικρᾶς πτερωτῆς Νίκης (ὕψ. 0·045, πρβ. Br. Mus. Cat. Jewellery πίν. XXXII ἀριθ. 1845-6) ἐχούσης τὰς χεῖρας τεταμένας· ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτῆς φύεται ἐπὶ λεπτοῦ συρματίου μικρὸς ῥόδαξ. Πόδας δὲν ἔχει ἀλλὰ κάτω ὑπάρχει μικρὰ ὀπή, εἰς ἣν ἐνετίθετο ἡ χρυσῆ σπεῖρα, ὡς φαίνεται ἐν τῇ εἰκόνι, μολονότι αὕτη ἐν τῷ τάφῳ δὲν εὑρέθη ἡνωμένη μετὰ τῆς Νίκης. Εὑρέθησαν πρὸς τούτοις ἐν διαφόροις σημείοις τοῦ τάφου ὀλίγαι ξύλιναι ψῆφοι κωνικαί, ὧν τινες φέρουσιν ἴχνη χρυσώσεως. Καὶ ὁ τάφος οὗτος ἀνήκει εἰς τὸν 4ον αἰῶνα π. Χρ..

Εἰκὼν 26. Μικρὸν χρυσοῦν κοσμημάτιον τοῦ τάφου τῆς ὁδοῦ 'Αλβανίας.

ΙΑ'.

'Εκ τοῦ τοίχου τῆς αὐλῆς τῆς οἰκίας Βενετσάνου ἐπὶ τῆς *ὁδοῦ Μητροπόλεως ἀριθ. 35* ἀποτειχεισθέννα κατετέθησαν εἰς τὸ 'Εθνικὸν μουσεῖον καὶ τὰ ἑξῆς·

1). 'Ανάγλυφον ἐπιτύμβιον τῆς οἰκογενείας τοῦ *Νεικολάου*. Μῆκ. 0·72, ὕψ. 0·44, πάχ. κάτω 0·11 καὶ ἄνω 0·08. 'Ρωμ. χρόνων (εἰκ. 27). 'Αρ. Εὑρ. 'Εθν. μ. 3252.

Εἰκὼν 27. 'Επιτύμβιον ἀνάγλυφον τῆς οἰκογενείας Νεικολάου.

'Αριστερὰ ἐπὶ δίφρου ἄνευ ἐρεισινώτου ἡ σύζυγος τοῦ *Νεικολάου Σρατονείκη* κεκαλυμμένον ἔχουσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν διὰ μακροῦ ἱματίου, δεξιὰ παρὰ τὴν γωνίαν ἵσταται αὐτὸς ὁ *Νεικόλαος*, μεταξὺ δὲ τῶν δύο, ὀλίγον μικρότερα, τὰ τέκνα αὐτῶν *Λέων* καὶ *Νεικόπολις*· ὄπισθεν τῆς Στρατονείκης εἰκονίζεται λίαν προστύπως μικρὰ θεραπαινὶς προσφέρουσα πυξίδα, μετὰ δὲ τὸν Νεικόλαον ὁμοίως προστύπως μικρὸς ὑπηρέτης.

Τὸ ἀνάγλυφον ἔχει μόνον κάτω ἐξέχουσαν ταινίαν, ἐφ' ἧς πατοῦσιν αἱ μορφαί· τὸ δεξιὸν ἄκρον ταύτης λείπει, ἀριστερὰ δὲ κατὰ τὸ πλάγιον ἔχει μικρὰν ὀπήν. Ἔχει μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἀνάγλυφον Att. Grabrel. ἀρ. 1743, ἴσως δ' ἦτο καὶ τοῦτο ἐντετειχισμένον εἰς ἐπιτύμβιόν τι οἰκοδόμημα

Κάτωθεν τοῦ ἀναγλύφου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφὴ

Λέοντι καὶ Νεικοπόλει τοῖς τέκνοις
Στρατονείκη καὶ Νεικόλαος αὐτῶι.

2). 'Επιτύμβιος στήλη ἐπιμήκης, βαρβαρικῆς σχεδὸν τέχνης τῶν ἐσχάτων ῥωμαϊκῶν χρόνων· ὕψ. 0·85, πλ. 0·32 (εἰκ. 28. 'Εθν. μουσ. 3253). Εἶνε διῃρημένη εἰς τρία τετράγωνα καθ' ὕψος. 'Επὶ τοῦ ἀνωτέρου ὑπάρχει ἡ προτομὴ τοῦ νεκροῦ, ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἱππεὺς λίαν ἐφθαρμένος καὶ ἐπὶ τοῦ κατωτάτου ἡ ἐπιγραφὴ

Γ(άιος) Πετρώνιος
Μάξιμος Γ(αΐω) Πετρωνίω Κρήσκεντι
ἥρωϊ.

Εἰκὼν 28. Στήλη Γ. Πετρωνίου Κρήσκεντος.

3). Τὸ ἄνω δεξιὸν μέρος ἐπιτυμβίου στήλης τοῦ 4ου ἢ 3ου αἰῶνος. Ὕψ. 0·33, πλάτ. 0·32 καὶ πάχ. 0·08. Σῴζεται μόνον τὸ ἄνω ἥμισυ νεανικῆς μορφῆς ἐν λεπτῷ βραχυχειριδώτῳ χιτῶνι, ἥτις ἐστραμμένη πρὸς ἀριστερὰν ὑψοῖ τὴν δεξιάν, ἐν ᾗ ἐκράτει τι θραυσθὲν νῦν ('Εθν. μουσ. 3254, εἰκ. 29, σελ. 256).

4). Τεμάχιον ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους νεκρικοῦ

Εἰκὼν 29. Τμῆμα ἐπιτυμβίου στήλης (σελ. 255).

ἀναγλύφου τοῦ 4ου αἰῶνος μετὰ μέρους τῆς συνήθους γενειοφόρου μορφῆς. Ὕψ. 0·35, πλάτ. 0·27 (εἰκ. 30). Ἐθν. μουσ. 3255.

Εἰκὼν 30. Τμῆμα ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου προέρχονται καὶ αἱ ἐν εἰκ. 31

Εἰκὼν 31. Ἀνδρικαὶ ῥωμαϊκαὶ κεφαλαί.

τρεῖς ἐφθαρμέναι ἀνδρικαὶ ῥωμαϊκῶν χρόνων κεφαλαὶ (ὕψ. 0·22 καὶ 0·23) μετὰ βραχείας κόμης, ὧν ἡ μία ἔχει καὶ λεπτὸν διάδημα.

ΙΒ′.

Ὑπὸ τοῦ κ. *Μαλτσινιώτου* παρεδόθη εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν καὶ ἐκεῖθεν μετεφέρθη εἰς τὸ Ἐθνικὸν μουσεῖον εἰκονικὴ κεφαλὴ Ρωμαίας γυναικὸς ὕψ. 0·22, ἐφθαρμένη λίαν, ἔχουσα τὴν κόμην ὀπίσω ἄνωθεν τοῦ τραχήλου εἰς παχὺν κύκλον περιδεδεμένην (εἰκ. 32). Ἐθν. μουσ. 3001.

ΙΓ′.

Εἰκ. 32. Ῥωμαϊκὴ κεφαλὴ γυναικός.

Κατ' ἰούλιον 1911 κατεσχέθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας Πειραιῶς ἐν τῇ ἁμάξῃ τοῦ ἁμαξηλάτου Λεφάκη τὸ ἐν εἰκ. 33 μέρος ἀναγλύφου τοῦ 4ου αἰῶνος. Συλλογῆς Πειραιῶς ἀρ. 328.

Σῴζεται μόνον τὸ ἄνω μέρος τῆς ἐπιτυμβίου στήλης μετὰ τῆς ἡμικυκλικῆς κορυφῆς. Αἱ παραστάδες φέρουσιν ἰωνικὰ ἐπίκρανα. Ὕψ. 0·55, πλ. 0·65. Τῆς παραστάσεως σῴζεται μόνον

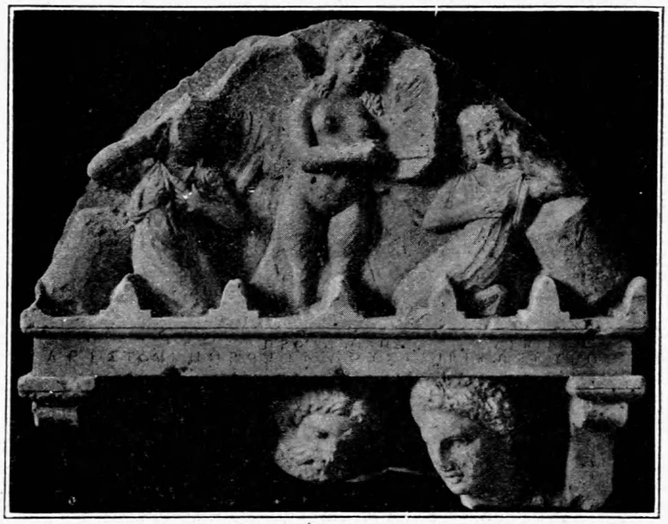

Εἰκὼν 33. Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον Προξενίδου καὶ Μενίππης.

δεξιὰ ἡ κεφαλὴ γυναικὸς (ἥμισυ περίπου φυσικοῦ μεγέθους) ἐστραμμένη πρὸς ἀριστερά, ἐν τῷ μέσῳ δ' ἀνδρικὴ γενειοφόρος κεφαλή, ἀμφότεραι τῶν καλλίστων τύπων τοῦ 4ου αἰῶνος· ἀριστερὰ σῴζεται πρὸς τούτοις ἐλάχιστον τμῆμα μορφῆς καθημένης.

Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφὴ

Προξενίδης. Μενίππη.
Ἀριστοδίκη Προξενίδου Στειριέως γυνή.

Ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς κορυφῆς παρίστανται ἀμελέστερόν πως ἐν τῷ μέσῳ Σειρὴν κρούουσα τὴν λύραν καὶ ἑκατέρωθεν θρηνοῦσα καὶ τίλλουσα τὴν κόμην γονατιστὴ γυνὴ ἐρειδομένη διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἐπὶ κυλινδρικοῦ τινος πράγματος ἀγνώστου χρήσεως εὑρισκομένου ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς βάσεως τοῦ ἡμικυκλίου.

Κωνσταντῖνος Κουρουνιώτης.

Ἐτυπ. 18.4 12.

Ἀθηνῶν εὑρήματα

ὑπὸ

Ἀντωνίου Κεραμοπούλου.

Ἀντικαταστήσας ἐπί τινα χρόνον τὸν ἔφορον τῆς Ἀττικῆς κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1911 ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ συλλέξω ἀρχαιότητάς τινας ἢ νὰ κάμω παρατηρήσεις τινὰς ἀρχαιολογικάς, ἃς ἔκρινα καλὸν νὰ δημοσιεύσω ἐνταῦθα συντόμως.

Α΄.

Παρὰ τὴν ὁδὸν Βουλιαγμένης καὶ Σπυρομήλιου οὐχὶ μακρὰν τῆς ὁδοῦ Ἀναπαύσεως (παρὰ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Σούνιον) οἰκοδομουμένης τῆς οἰκίας Ἀλεξ. Πριονᾶ εὑρέθησαν τρεῖς τάφοι καλυπτόμενοι διὰ μεγάλων κακῶς εἰργασμένων πλακῶν μαρμάρου, ἀνήκοντες δ' εἰς τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους, ὡς ἐξάγεται ἔκ τινων εὐτελῶν ἀγγείων, ἐν οἷς ἓν ἐκ διαφανοῦς ὑάλου ληκύθιον.

Β΄.

Κατὰ τὴν ὁδὸν Νέγρη, ἐκεῖ, ἔνθα νοτιώτερον αὐτῆς ἑνοῦται ἡ λεωφόρος Συγγροῦ πρὸς τὴν ὁδὸν Φαλήρου διὰ βραχείας ὁδοῦ (ὁ χάρτης I τοῦ Judeich ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἀκριβής), κτιζομένης τῆς οἰκίας Μαλτσινιώτου καὶ εὐτρεπιζομένης ταύτης τῆς μικρᾶς ὁδοῦ δι' ἀποκομίσεως χωμάτων, ὥστε νὰ γίνῃ ἠπία ἡ ἕνωσις, ἀπεκαλύφθη τὸ ἀρχαῖον τεῖχος τῆς πόλεως καὶ ἐν μέρει ἀφῃρέθησαν αἱ μεγάλαι ἐκ κροκαλοπαγοῦς λίθου πλίνθοι αὐτοῦ μετενεχθεῖσαι παρὰ τὸ φυλακεῖον ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ὁ οὕτως εὑρεθεὶς τοῖχος δύναται νὰ εἶνε ὁ ΝΔ τοῦ Α πύργου τῶν Διομειῶν (?) πυλῶν τοῦ Judeich (*Topogr. von Athen* πίν. I καὶ σελ. 131 ἑξ.), ἀλλ' ἡ σκαφὴ δὲν ἐξετάσθη οὕτως, ὥστε νὰ φανῇ, ὅτι ἐνταῦθα σχηματίζεται πύργος. Ἀκριβῶς ἔξω τοῦ τείχους εὑρέθησαν τάφοι τινὲς ῥωμαϊκοί, ἐν οἷς εὑρέθησαν ληκύθιά τινα τῶν λεγομένων δακρυδόχων, ἐξ ὧν καταφαίνεται, ὅτι οἱ τάφοι δὲν εἶνε πολὺ παλαιοί. Οἱ τάφοι ἦσαν κατεσκευασμένοι διὰ πλακῶν, ἐν αἷς μία μεγάλη κεραμὶς (σωλὴν) μαρμαρίνη ἡμίεργος καὶ ἓν ἀνάγλυφον (*εἰκ. 1*) ἱερείας τῇ Ἴσιδος ἐλλιπὲς τὰ ἄνω (ὕψ. σῳζόμενον 0·80, πλάτ. ἄνω 0·48, κάτω δὲ 0·53, πάχ. μέγιστον 0·15, ὑπὸ τὸ ἀνάγλυφον κενὸς χῶρος ὕψ. 0·26. Αἱ παραστάδες τοῦ κοίλου ἐπιπέδου τοῦ ἀναγλύφου ἔχουσιν ἄνω πλ. 0·055, κάτω δὲ 0·08, παρὰ δὲ τὴν βάσιν αὐτῶν διαβαθμίζονται ἅπαξ εἰς πάχος μεῖζον ὡς εἰ πρὸς σχηματισμὸν βάσεως), ὅπερ εἶνε terminus post quem διὰ τὴν χρονολογίαν τῶν τάφων. Ἡ γυνὴ εἶνε ὀρθία ἐλλιπὴς νῦν τὴν κεφαλήν, ἐστραμμένη δὲ πρὸς τὸν θεατήν· ἡ δεξιὰ ἀνυψοῦται κεκαμμένη πρὸ τοῦ στήθους κρατοῦσα σεῖστρον βλαβέν, ἡ δ' ἀριστερὰ καθειμένη κρατεῖ τὸν σίκλον (situlam) φέροντα βραχὺν πόδα. Μέρος τῆς κόμης καταπίπτει κατὰ τὸ σύνηθες ἐν τοιαύταις εἰκόσιν ἐπὶ τῶν ὤμων. Φορεῖ χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ὅπερ δένεται εἰς κόμβον πρὸ τοῦ στήθους καὶ ἕνεκα τούτου ἡ πτυχὴ αὐτοῦ γίνεται βραχυτέρα ἐμπρὸς κάτω καὶ ἐξέχουσα. Ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ δὲ ὤμου κατέρχεται πρὸς τὸ δεξιὸν γόνυ καὶ ἀποσβέννυται ὄπισθεν παχεῖα συνεστραμμένη πτυχὴ ἢ ἴσως ἡ κροσσωτὴ παρυφὴ τοῦ ἱματίου.

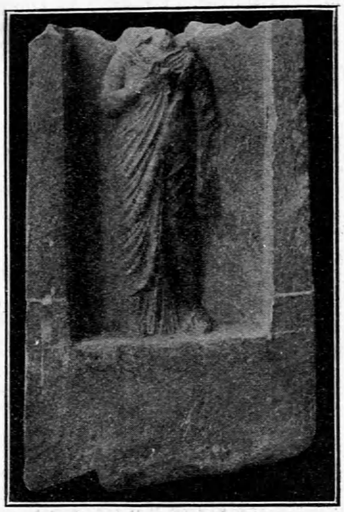

Εἰκὼν 1. Στήλη ἐπιτύμβιος ἐξ Ἀθηνῶν δεικνύουσα ἱέρειαν τῆς Ἴσιδος κρατοῦσαν σεῖστρον καὶ σίκλον.

Ὅτι ἡ Ἶσις ἐλατρεύετο ἐν Ἀθήναις, ἵνα μὴ εἴπωμεν περὶ τοῦ Πειραιῶς καὶ τῆς Ἐλευσῖνος, εἶνε γνωστόν, ἀλλ' αἱ εἰς αὐτὴν ἀναφερόμεναι ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν τὸ μὲν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, τὸ δὲ κατὰ τὴν νῦν ἐκκλησίαν τῆς Μητροπόλεως (πρβ. IG III 203, 896, 905, 923), οὐδεμία δ' ἐν κτιρίῳ ἀρχαίῳ δυναμένῳ ν' ἀποδοθῇ εἰς ἱερὸν τῆς Ἴσιδος. Τὸ δημοσιευόμενον ἐνθάδε ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον βεβαίως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τοπογραφικὴν δύναμιν περὶ ναοῦ τινος τῆς Ἴσιδος, καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελεν εὑρεθῆ ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ θέσει.

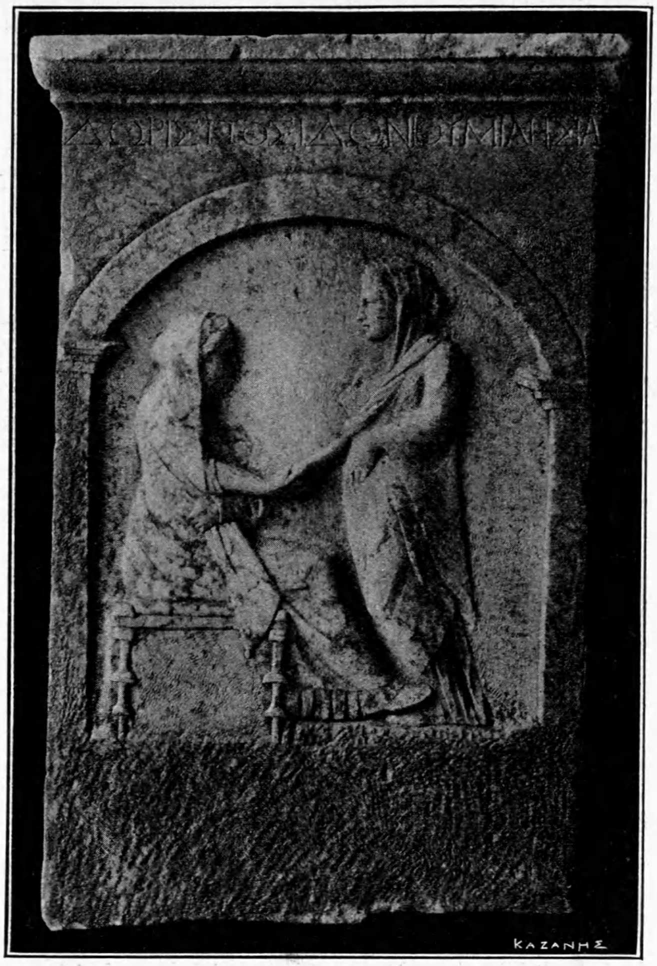

Εἰκὼν 2. Στήλη ἐπιτύμβιος Δωρίδος Μιλησίας ἐξ Ἀθηνῶν.

Προσέτι εὑρέθη αὐτόθι ἐν σχήματι πλίνθου (μήκ. 1·20, πλ. 0·55, πάχ. 0·29) σαθρὸς πῶρος, ὅστις ἀνῆκε βεβαίως εἰς θεμελίωσίν τινα πάλαι, ἀλλ' ἔπειτα ἐχρησιμοποιήθη (ὡς δεικνύουσιν ἐγκοπαί τινες) εἰς ἄλλον σκοπόν. Ἐπὶ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς καὶ εἰς ἀπόστασιν 0·08 ἀπὸ τῆς κορυφῆς φέρει ἀδρῶς γεγλυμμένον τῆς τετραγώνου ἐργασίας ἑρμῆν ἐπὶ βάθρου οἱονεὶ ἱδρυμένον. Τὸ ὅλον ὕψος τοῦ εἰκονίσματος τούτου εἶνε 0·14.

Ἐπιγραφὴ εὑρέθη μία καὶ αὕτη ἀκατανόητος. Κεῖται ἐπὶ κυβικῆς ἕδρας ἐκ μαρμάρου ὑμηττίου, ἄνω λείας ἐπιπέδου, ἐχούσης δὲ τὰ χείλη ἐμπρός, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐξέχοντα καὶ ὑποβασταζόμενα ἐμπρὸς ὑπὸ δύο κατὰ τὰς γωνίας παραστάδων μετ' ἐπικράνου. Αἱ κατακόρυφοι πλευραὶ ὑπὸ τὰ χείλη καὶ εἰς ἀπόστασιν 0·09 ἀπ' αὐτῶν παραλλήλως δὲ πρὸς αὐτὰ ἤτοι ὁριζοντίως ἔχουσιν ἐμπρὸς καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐλαφρῶς ἀνάγλυπτον ταινίαν πλ. 0·035. Μεταξὺ δ' αὐτῆς καὶ τῶν χειλέων εἶνε ἡ ἐπιγραφὴ (ὕψος γραμμάτων 0·018).

ΑΥ Λ
Β

Τὰ γράμματα εἶνε κατὰ τὰ ἄκρα τῶν γραμμῶν παχύτερα, οἷα ἐμφανίζονται κατὰ τὸν β' π. Χρ. αἰῶνα. Μεταξὺ τοῦ Υ καὶ Λ εἶνε χῶρος δύο γραμμάτων, ἀλλ' οὐδέποτε εἶχον χαραχθῆ οὔτ' ἐνταῦθα οὔτε ὑποκάτω ἄλλα πλὴν τῶν ἄνω δημοσιευομένων. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου διατηρεῖται καλῶς. Ὑποκάτω ὁ λίθος δεικνύει δύο τόρμους σιδηροῦς ἐν μολύβδῳ. Ὅλον ὕψος τῆς ἕδρας 0·49, μῆκ. 0·70.

Ἀμέσως ἔξω τοῦ τείχους τῆς πόλεως καὶ παρ' αὐτοὺς τοὺς τάφους εὑρέθη αὐτόθι καὶ ἀσβεστόκτιστος τοῖχος ἀγνώστου πάχους, ὅστις δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς τουρκικόν τινα πύργον, ὃν φέρει ἡ παράδοσις ἐνταῦθα κείμενον καὶ οὗ ἕνεκα ἡ θέσις καλεῖται *Πυργάρι* ἐν τοῖς κτηματικοῖς τίτλοις τῆς οἰκογενείας Δοντᾶ, παρ' ἧς ἔμαθον, ὅτι καὶ τοῦρκοι στρατιῶται ἐφύλασσόν ποτε ἐνταῦθα τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης ὁδόν.

Γ'.

Ἀριστερὰ τῷ καταβαίνοντι τὴν ὁδὸν Πειραιῶς ἀπέναντι τοῦ ἐργοστασίου τοῦ φωταερίου καὶ τῆς ὁδοῦ Περσεφόνης ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Μιχαὴλ Μαντζούνη, κειμένῃ εἰς ἀνώνυμον πάροδον, ἀνασκαπτομένης τῆς αὐλῆς εὑρέθησαν αἱ ἐνταῦθα δημοσιευόμεναι δύο ἀνάγλυπτοι ἐπιτύμβιοι στῆλαι. Ἀμφότεραι εἶνε ἀρίστης διατηρήσεως.

Ἡ πρώτη στήλη (***εἰκὼν*** *2*· εὑρετ. ἀριθ. 3054) ἔχει ὕψ. 0·77, πλ. κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν 0·45, κάτω 0·465, ἐπὶ τοῦ γείσου 0·485, πάχος μέγιστον 0·10. Ἡ ἐπιγραφὴ λέγει:

ΔΩΡΙΣΠΟΣΙΔΩΝΙΟΥΜΙΛΗΣΙΑ
Δωρὶς Ποσιδωνίου Μιλησία.

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ὑψοῦται ἐπὶ παραστάδων τόξον, ὑφ' ὃ δύο γυναῖκες περιβεβλημέναι χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καλύπτον καὶ τὸ κρανίον δίκην καλύπτρας. Ἡ πρώτη κάθηται ἐπὶ θρόνου τορευτοῦ ἄνευ ἀνακλίσεως καὶ βλέπουσα πρὸς τὰ δεξιὰ δίδει τὴν δεξιὰν εἰς τὴν ἑτέραν ὀρθίαν γυναῖκα. Ἡ ἀριστερὰ κρατεῖ ἀντικείμενόν τι παρεμφερὲς πρὸς κλειστὰ κρόταλα ἢ ψαλίδα.

Ἡ ἑτέρα στήλη (***εἰκὼν*** *3*· εὑρετ. ἀριθ. 3053) εἶνε ἀετωματώδης, ἔχει ὁλικὸν ὕψος 0·86, πλ. ἄνω κατὰ τὴν βάσιν τοῦ ἀετώματος 0·38, κάτω δὲ 0·41 καὶ μέγιστον πάχ. 0·11. Ἐν τῷ ἀετώματι ἀνάγλυπτος φιάλη πρανής. Ἡ ἐπιγραφὴ λέγει:

ΙΣΙΓΕΝΗΣ	Ἰσιγένης
ΕΠΙΤΥΝΗΧ	Ἐπιτυν⟨η⟩χ
ΑΝΟΝΤΟΣ	άνοντος
ΜΕΙΛΗΣΙΟΣ	Μειλήσιος.

Εἰκὼν 3. Στήλη ἐπιτύμβιος 'Ισιγένους Μειλησίου ἐξ 'Αθηνῶν.

'Εν στ. 2 εἶχε χαραχθῆ περιττῶς Η μετὰ τὸ Ν καὶ ἀπεξέσθη εἶτα. 'Υπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ἔχει καὶ ἡ στήλη αὕτη τόξον, ὑφ' ὃ ἁπλοῦται τὸ βαθύτερον πεδίον, ἐν ᾧ ἵσταται ἀνάγλυπτος ἀντωπὸς ὁ 'Ισιγένης φορῶν ἱμάτιον καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κρατῶν διὰ γραπτοῦ ποτε πιθανῶς σχοινίου μικρὸν κύνα. Περὶ τοῦτον διατηροῦνται ἴχνη ἐρυθροῦ χρώματος.

Τὰ ἐν τοῖς ἀναγλύφοις τούτοις ὀνομαζόμενα πρόσωπα εἶνε ἄγνωστα ἄλλοθεν, ὁ ἀρχιτεκτονικὸς δὲ κόσμος καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἀνάγει τὰς στήλας εἰς τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους, ἡ πρώτη ὅμως εἶναι ἐπιμελεστέρας ἐργασίας καὶ ἴσως παλαιοτέρα (πρβ. καὶ τὴν διαφορὰν τῆς ὀρθογραφίας ἐν τῇ λέξει *Μειλήσιος*).

Δ'.

'Ο Judeich (*Topographie von Athen* σ. 339) μνημονεύει τῶν λειψάνων κιονοστοιχίας τινὸς κειμένης παρὰ τὸ Λυσικράτειον μνημεῖον καὶ πρὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς 'Αγίας Αἰκατερίνης[1] κατὰ τὴν συμβολὴν τῆς ὁδοῦ Λυσικράτους καὶ τῆς ὁδοῦ 'Αδριανοῦ. 'Επειδὴ κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1911 οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας ἔμελλον νὰ διαρρυθμίσωσι τὴν πρὸ τῆς ἐκκλησίας πλατεῖαν, ἐκρίθη καλὸν νὰ ἐρευνηθῇ ὁ τόπος πρότερον, ἡ δὲ 'Αρχαιολογικὴ 'Εταιρεία ἀνέθηκεν εἰς ἐμὲ τὴν ἔρευναν ταύτην.

Γενομένης λοιπὸν σκαφῆς, ἧς ὁ χαρακτὴρ ἦτο δοκιμαστικός, ἀπεκαλύφθησαν ὁλόκληροι ἀμφότεροι οἱ τέως ἐν μέρει φανεροὶ κίονες (εἰκ. 4 καὶ 5), ἐπίσης δὲ

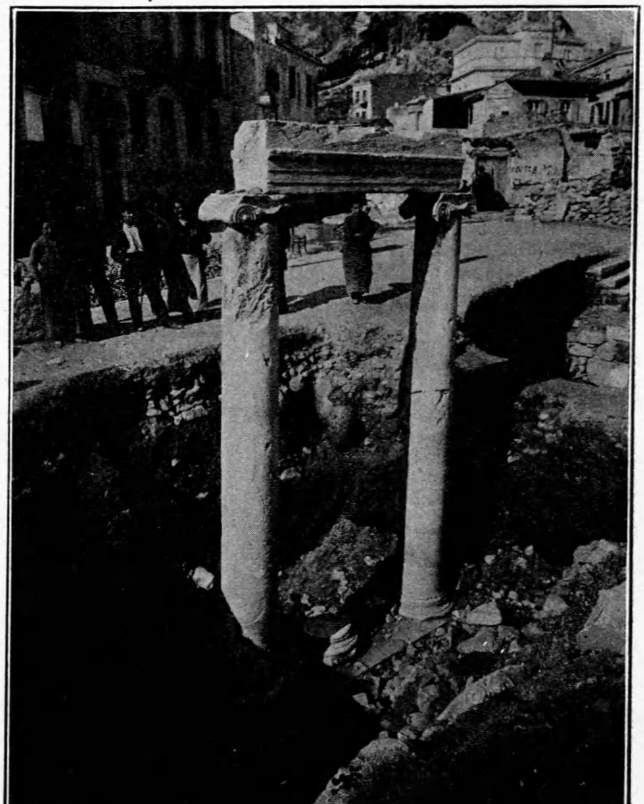

Εἰκὼν 4 δεικνύουσα ῥωμαϊκὴν στοὰν ἰωνικὴν ἐν 'Αθήναις παρὰ τὸ Λυσικράτειον μνημεῖον.

καὶ ὁ στυλοβάτης, ὢν εἰς βάθος 3·00 ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους καὶ ἀποτελούμενος ἐκ μιᾶς σειρᾶς λίθων, ὑφ' ἣν ὑπάρχουσιν ἐνιαχοῦ ἕτερα λιθάρια.

Τὸ κτίσμα τοῦτο διακόπτεται ἀποτόμως πρὸς Β,

[1] 'Η ἐκκλησία αὕτη πιθανῶς ἄλλοτε ἐκαλεῖτο **τῶν 'Αγίων Θεοδώρων**, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν ἐπιγραφὴν IG III 636 (=CIG 373), ἥτις καὶ νῦν κεῖται ὡς βάσις τῆς ἁγίας Τραπέζης ἐν τῷ ἱερῷ τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἄνθρωποι δέ μ' ἐβεβαίωσαν περὶ ἀλλαγῆς τοῦ ὀνόματος τῆς ἐκκλησίας.

ἔνθα ἄρχεται ἕτερον νεώτερον, κατὰ δὲ τὸ ἀντίθετον μέρος φαίνεται καμπτόμενον εἰς ὀρθὴν γωνίαν πρὸς Α. Ἡ καμπὴ αὕτη δὲν ἐξητάσθη ἀρκούντως, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐκώλυεν ἡ ὁδὸς καὶ μεγάλα τεμάχια τοῦ ἐπιστυλίου τοῦ αὐτοῦ κτιρίου, ᾠκοδομημένα ἐνταῦθα νεώτερον ὡς τοῖχος ἐπιπολαιοτέρου κτιρίου, οὗ καὶ ἕτεροι τοῖχοι εὑρέθησαν, θεμελιούμενοι 1·25 ὑψηλότερον τοῦ στυλοβάτου τῆς στοᾶς, καὶ πίθοι δὲ μεγάλοι συντετριμμένοι διατηροῦντες εἰσέτι κατὰ τὸν πυθμένα μέλαινάν τινα μᾶζαν ὡς ἴζημα ἐλαίου. Εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος εὑρέθη βορειότερον καὶ ὑδραγωγεῖόν τι. Εἰς τὸ ὕψος τῆς θεμελιώσεως τοῦ νεωτέρου τούτου κτιρίου οἱ ὄρθιοι κίονες τῆς στοᾶς ἔχουσι ζώνην, δεικνύουσαν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους ἦτό ποτε εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον· καὶ ὑψηλότερον δέ, εἰς τὸ σημεῖον τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, οἱ κίονες φέρουσιν ἑτέραν ὁμοίαν ζώνην.

Οἱ δύο σῳζόμενοι ὄρθιοι ἰωνικοὶ κίονες ἔχουσιν ἄνευ τῶν κιονοκράνων καὶ τῆς βάσεως ὕψος 4·35, μετὰ τῆς βάσεως δὲ 4·55. Ἡ περίμετρος κάτω μετρεῖ 1·75. Εἶνε μονόλιθοι ἀρράβδωτοι καὶ ἐξ ὑποκυάνου ὑμηττίου πιθανῶς μαρμάρου. Πρὸς Ν τοῦ νοτίου τῶν ἱσταμένων τούτων κιόνων εὕρηται κατὰ χώραν ἡ βάσις ἑτέρου κίονος καὶ τὸ κάτω μέρος αὐτοῦ, συντετριμμένον ὅμως καὶ σφόδρα ἐρρωγός. Ἔτι νοτιώτερον εἶνε ὁ κατὰ τὴν καμπὴν τῆς στοᾶς ἄκρος κίων, οὗ σῴζεται κατὰ χώραν ἡ βάσις καὶ εἷς σπόνδυλος αὐτοῦ· ὁ κίων οὗτος ἄρα δὲν ἦτο μονόλιθος. Πρὸς Β τοῦ βορείου τῶν ἱσταμένων κιόνων ὑπὸ τὴν ἀσκαφῆ γῆν ἀντιστοιχεῖ ἡ θέσις ἑνὸς κίονος, ὅστις πεπτωκὼς σῴζεται ὁλόκληρος καὶ εἶνε κατακεκλιμένος ἐπὶ τῶν χωμάτων· ἔτι δὲ βορειότερον εἶνε ἡ βάσις ἑτέρου κίονος κατὰ χώραν. Ὁ βόρειος τῶν ἱσταμένων κιόνων καὶ ὁ πεπτωκὼς ἔχουσι τρεῖς ἑκάτερος κοιλότητας ἀντιστοίχους καὶ χρησίμους πρὸς στήριξιν δοκῶν ἐν χρόνοις καθ' οὓς ἡ στοά, περιληφθεῖσα πιθανῶς εἰς τὸ μεταγενέστερον κτίσμα, εἶχε μεταποιηθῆ προσφόρως πρὸς τὰς ἀνάγκας τούτου.

'Επὶ τῶν ἱσταμένων κιόνων κεῖται μία «πλὰξ» ἐπιστυλίου ἀπὸ κέντρου εἰς κέντρον τῶν κιόνων διήκουσα, ἕτερα δ' ἐπιστύλια κατάκεινται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἐπὶ τῶν κιόνων ἐπιστύλιον φέρει πρὸς Δ, ἤτοι πρὸς τὴν ὁδὸν Ἁδριανοῦ - Λυσικράτους, τρεῖς κοιλότητας, ἐν αἷς ἐκοιτάζοντο τὰ ἄκρα δοκῶν σχηματιζουσῶν τὸν ὑπόστῳον χῶρον. Ὥστε ὁ τοῖχος τῆς στοᾶς ἔκειτο δυτικῶς τῆς κιονοστοιχίας, ἡ δὲ στοά, ἀντιθέτως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Judeich (ἔ. ἄ.), ἔβλεπε πρὸς Α. Τοῦτο πιστοῦται καὶ ἐκ τοῦ στυλοβάτου, ὅστις πρὸς Δ μὲν εἶνε ἀκατέργαστος, πρὸς Α δὲ καλῶς εἰργασμένος.

Ἡ ὅλη ἐργασία τοῦ κτίσματος ἐλέγχει χρόνους ταπεινούς, νομίζω δὲ ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο ἐκτισμένον ἐπὶ Παυσανίου.

'Ανατολικώτερον τῆς στοᾶς ὑπάρχει στόμιον φρέατος (εἰκ. 5, **γ**) ἢ δεξαμενῆς κεκαλυμμένον διὰ μεγάλης

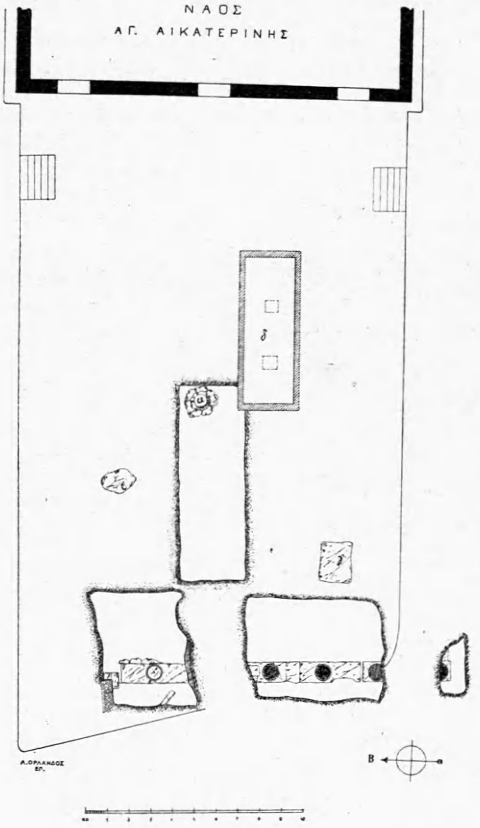

Εἰκὼν 5. Κάτοψις ἐρειπίων στοᾶς παρὰ τὸ Λυσικράτειον μνημεῖον καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης ἐν 'Αθήναις.

πλακός, ὅμοιον δὲ στόμιον ὡσαύτως κεκεκαλυμμένον εἶνε καὶ κατὰ τὸ σημεῖον **β**. Εἰς τὸ σημεῖον **α** εὑρέθη ἕτερον κτιστὸν δι' ἀσβέστου στόμιον πλῆρες χωμάτων. Τοῦτο ἐκαθαρίσθη ἐν μέρει, φαίνεται δὲ ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν παραπλεύρως δεξαμενὴν **δ** κτιστὴν δι' ὀπτῶν πλίνθων καὶ ἀσβέστου.

'Επειδὴ τὰ φρέατα ταῦτα καὶ ἡ δεξαμενὴ κεῖνται ἐν τῷ χώρῳ, ὃν ἐναγκαλίζεται ἡ στοά, δὲν εἶνε δὲ πιθανὸν ὅτι θὰ ἔκειντο ἔξω παντὸς περιβόλου, συνάγεται πιθανῶς, ὅτι ἡ στοὰ καὶ ὁ ἐν αὐτῇ χῶρος ἀνήκουσιν εἴς τι δημόσιον ἢ μᾶλλον ἰδιωτικὸν κτίριον, οἶκόν τινα ἐπιφανοῦς πολίτου τῶν ὑστέρων ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ἡ στοὰ εἶνε ἡ περιβάλλουσα τὴν ὕπαιθρον αὐλήν, ἐν ᾗ ἔκειτο ἡ δεξαμενὴ καὶ τὰ φρέατα ἀμφότερα ἢ τὸ ἕτερον μόνον, τοῦ ἑτέρου ἀναγομένου ἴσως εἰς ἄλλους χρόνους καὶ ἄλλην ἐνταῦθα κατάστασιν πραγμάτων.

'Εκ τῶν ἐπὶ μέρους εὑρημάτων μνημονεύω μιᾶς βάσεως ἰωνικοῦ κίονος μαρμαρίνης, μικροτέρας ἢ ἡ τῶν

κιόνων τῆς στοᾶς, ἑνὸς μεγάλου κορινθιακοῦ κιονοκράνου, ὁμοίου πρὸς τὸ κατὰ τὸ ΒΑ πρόπυλον τοῦ περιβόλου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὀλυμπιείου ἀποκείμενον, τὸ ἀναγόμενον ὑπὸ τοῦ Βερσάκη (*Ὁ περίβολος τοῦ Ὀλυμπιείου ἐπὶ Ἀδριανοῦ*, ἐν Ἀθήναις 1910 σ. 16) εἰς τὴν κοσμοῦσαν ἐσωτερικῶς τὸν περίβολον ἐκεῖνον συναφῆ κιονοστοιχίαν. Προσέτι μνημονεύω κολοβῆς λεοντοκεφαλῆς μαρμαρίνης ἐξ ὑδρορρόης (εἰκ. 6, α), ξένης βεβαίως πρὸς τὴν στοάν, παιδικῆς μαρμαρίνης χειρὸς (εἰκ. 6, γ) κρατούσης πτηνόν, καὶ γόνατος μεγάλου μαρμαρίνου ἀγάλματος ἐνδεδυμένου (εἰκ. 6, β).

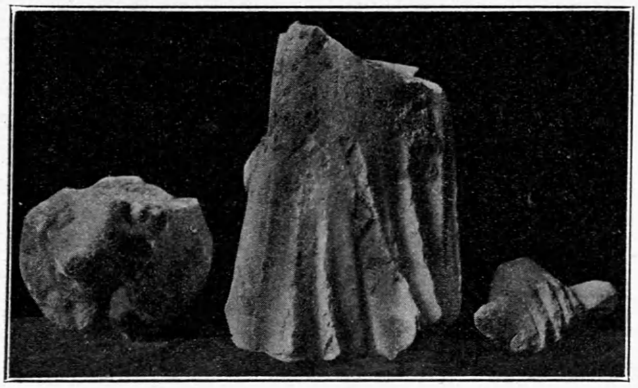

Εἰκὼν 6. Γλυπτὰ εὑρεθέντα κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν τῆς παρὰ τὸ Λυσικράτειον μνημεῖον ῥωμαϊκῆς στοᾶς.

Πήλινα ἀντικείμενα ἀξιομνημόνευτα εἶνε κακόπλαστά τινα τρισκελῆ σκεύη (**εἰκ.** 7), ἅτινα ὑπομιμνῄσκουσί με

Εἰκὼν 7. Πήλινα τρισκελῆ σκεύη.

τὰς ἀγνῦθας ἢ βάσεις πρὸς ὑποβάστασιν ἀγγείων, ἀλλὰ βεβαίαν τινὰ ἐξήγησιν τῶν ἀντικειμένων τούτων δὲν δύναμαι νὰ δώσω (πάχ. 0·01-0·015, ἀπόστασις ἀπὸ κορυφῆς εἰς κορυφὴν τῶν σκελῶν 0·05-0·075).

Ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν δύο. Ἡ πρώτη ἐκ πεντελησίου μαρμάρου πανταχόθεν κολοβὴ εἶνε ἑλληνικῶν χρόνων καὶ σῴζει μόνον τὰ ἑξῆς γράμματα (ὕψ. 0·03) οὐχὶ στοιχηδὸν διατεταγμένα (τὰ τοῦ δευτέρου στίχου εἶνε πυκνότερα):

Γ Ε
Ε Δ Ι

Ἡ ἑτέρα ἐπιγραφὴ εἶνε ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐξ ὑμηττίου μαρμάρου διατηροῦντος τὴν παλαιὰν ἐπιφάνειαν μόνον ἐμπρὸς (μῆκ. 0·42, ὕψ. 0·21) καὶ ἐπάνω (βάθος 0·25). Τὸ σῳζόμενον μέρος τῆς τριστίχου ἐπιγραφῆς (ὕψ. γραμμ. 0·023) λέγει·

ʼΚΛΗΣΚΡΑΤΙΟΥΑΧΑΡΝ
ΛΙΩΝΟΣΛΑΜΠΤΡΕ
\ΥΤΟΥΑΔΕΛΦΗΙ

. . . ι]κλῆς. Κρατίου Ἀχαρν[εὺς
. . . Φορμ;]ίωνος Λαμπτρε[ὺς
τῆι ἑα]υτοῦ ἀδελφῆι.

Τὰ μνημονευόμενα ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ πρόσωπα εἶνε ἄγνωστα. Εἷς Κράτιος Ἀχαρνεὺς γνωστὸς (Kirchner *Prosopogr.* 8766) εἶνε παλαιότερος.

Εὑρέθη προσέτι εἰς ὕψος 0·60 ὑπὲρ τὸν στυλοβάτην τῆς στοᾶς ἀνάγλυφον κολοβόν, ἀναθηματικόν (**εἰκ.** 8),

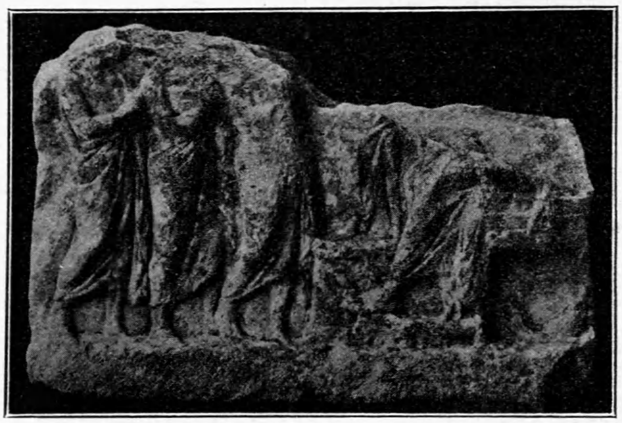

Εἰκὼν 8. Ἀνάγλυφον ἀναθηματικὸν ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τῆς παρὰ τὸ Λυσικράτειον μνημεῖον ῥωμαϊκῆς στοᾶς.

ἀνῆκον εἰς καλοὺς χρόνους, τὸν δʼ πιθανῶς αἰῶνα, ἄλλοθεν μεταπεσὸν ἐνταῦθα, ἀποκεκρουσμένον ἄνω καὶ ἔχον μῆκος μὲν 0·375, ὕψ. δεξιὰ μὲν 0·21, ἀριστερὰ δὲ 0·14 καὶ πάχ. 0·08. Δεξιὰ ἐπὶ θρόνου κάθηται ἱματιοφόρος ἀνὴρ βλέπων πρὸς ἀριστερὰ (λείπει τὸ ἀπὸ τῆς ὀσφύος καὶ ἄνω) καὶ πατῶν ἐπὶ ὑποποδίου. Πρὸ αὐτοῦ βωμὸς τετράγωνος. Ὄπισθεν τοῦ βωμοῦ διακρίνεται ἐνδεδυμένη μορφή. Ἀριστερὰ τοῦ βωμοῦ τρεῖς ἄνδρες ἐρχόμενοι ἐξ ἀριστερῶν καὶ βλέποντες πρὸς τὸν βωμὸν καὶ τὸν καθήμενον ἄνδρα καὶ ἔχοντες τὴν δεξιὰν ὑψωμένην ὡς ἐν δεήσει. Οὐδὲν σύμβολον ὑπάρχει πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν προσώπων τῶν τε ἄλλων καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθημένου, ὅπερ εἶνε βεβαίως θεός.

Ἀντώνιος Δ. Κεραμόπουλλος.

Εις Λευκάδος Κορινθιακὴν επιγραφὴν (Herwerden LGSD λ. *Βυφραίον*).

Μεταγραπτέον *Εὔφραίον*.

Β. Λ.

Εις Ιθάκης επιγραφὴν (IG IX^{1} 673).

Μεταγραπτέον ὧδε·

Ωικοδομήθη αὕτη ἡ [(εκκλησία ἡ οικία κττ.)] διὰ συν-
δρομῆς καὶ εξόδων τοῦ πανιε-
ρωτάτου ἁγίου δεσ[(πότου *δεῖνος* καὶ ανε-)]
[(καινίσθη ἡ ανιστορήθη ἡ ἱστορήθη) - - - - - διὰ σπου]
δῆς καὶ φροντίδος - -
αυτοῦ Σπυρίδωνος - -
- - -

Β. Λ.

Σίλλυβοι τῆς ΑΕ τοῦ 1911.

Α') Συγγραφεῖς τῶν πραγματειῶν.

Ἀπ. Ἀρβανιτόπουλος· Θεσσαλικαὶ ἐπιγραφαί· σελ. 123-128 καὶ 129-149.
— Εἰς Θεσσαλικὰς ἐπιγραφάς· σελ. 244-245.
Σ. Βάσης· Ἐπιγραφικά· σελ. 211-214.
Ν. Βέης· Εἰς Χριστιανικὰς καὶ Βυζαντιακὰς ἐπιγραφάς· σελ. 97-107 (πρβ. 245).
— Μετεώρου πίναξ ἀφιερωθεὶς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Παλαιολογίνης· σελ. 177-185.
Φρ. Βερσάκης· Καλυδωνίου κάπρου θήρα ἐν ἀναγλύφῳ Πρεβέζης· σελ. 186-191.
— Ζαβέρδας στήλη ἐπιτύμβιος· σελ. 191-192.
Ἰ. Βογιατζίδης· Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἄνδρου· σελ. 69-78.
Χρ. Γιαμαλίδης· Ἄλλη πλευρὰ τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ βωμοῦ τῶν δώδεκα θεῶν· σελ. 174-177.
Στ. Δραγούμης· Ἀρχαιολογικὰ φροντίσματα· σελ. 121-123 καὶ 214-222.
— Ἐπίμετρον εἰς ΑΕ 1911, 122 (Β' καὶ Γ')· σελ. 222.
Δ. Εὐαγγελίδης· Λακωνικαὶ ἐπιγραφαί· σελ. 193 198 (πρβ. 243).
— Εἰς Σπάρτης ἐπιγραφὴν ἀντιγραφεῖσαν ὑπὸ Fourmont (CIG 1426)· σελ. 199.
Π. Καστριώτης· Γυθείου ἄγαλμα ἐπιτύμβιον (πίν. 5)· σελ. 118-121.
Ἀντ. Κεραμόπουλος· Δελφικὴ λατύπη: 3). Ἡ στοὰ τῶν Ἀθηναίων. 4). Ἡ βάσις τῶν ἀκροθινίων τῆς Μαραθῶνι μάχης. 5). *Ἀρχικλά;*· σελ. 159-168.
— Ἀθηνῶν εὑρήματα· σελ. 257-261.
Κ. Κουρουνιώτης· Ἐρετρικαὶ ἐπιγραφαὶ (πίν. 1-2)· σελ. 1-38.
— Ἐξ Ἀττικῆς· σελ. 246-256.
Β. Λ(εονάρδος)· Εἰς Κυνοσάργους ἐπιγραφήν· σελ. 128.
— Λυκοσούρας ἀγάλματα ἐπὶ νομίσματος· σελ. 193.
— Εἰς Λευκάδος Κορινθιακὴν ἐπιγραφήν· σελ. 262.
— Εἰς Ἰθάκης ἐπιγραφήν· σελ. 262.
Γ. Οἰκονόμος· Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγορᾶς· σελ. 222-242.
Ἀν. Ὀρλάνδος· Ἡ κρήνη τῆς Λυκοσούρας· σελ. 200-206.
Γ. Παπαβασιλείου· Ἐπιγραφὴ Ξενοκρατείας· σελ. 79-81.
— Εἰς Ταμυνῶν ἐπιγραφήν· σελ. 81-82.
— Ἐπιγραφαὶ Χαλκίδος· σελ. 83.
— Εἰς τὰς *L. Ziehen* Leges Graecorum sacras, 1906· σελ. 84-97.
Πέτρ. Παπαγεωργίου· Ἐργατῶν σήματα καὶ ὀνόματα ἐπὶ τῶν μαρμάρων τοῦ θεάτρου τῆς Θεσσαλονίκης· σελ. 168-173.
Κ. Ρωμαῖος· Ἀρκαδικοὶ ἑρμαῖ· 149-159.
Ἰ. Σβορῶνος· Πραξιτέλους: Δημήτηρ καὶ Κόρη καὶ Ἴακχος ἐν Ἀθήναις (πίν. 3-4)· σελ. 39-52.
Ἀνδρ. Σκιᾶς· Φαρῶν τοπογραφικὰ καὶ ἐπιγραφικά· 107-118.
— Ἐξήγησις δύο δυσερμηνεύτων ἐπιγραφῶν· σελ. 207-211.
Ν. καὶ Μ. Χαβιαρᾶ· Ἐπιγραφαὶ Περαίας τῆς Ροδίων· 52-69.
Φρ. Χίλλερ· Πολύβιος;· σελ. 242-243.

Β') Ὕλη:

α'). Ἀνασκαφαὶ τοπογραφία.

Ἀττικῆς: Ἐξ Ἀττικῆς (Κ. Κουρουνιώτης)· σελ. 246-256.
» Ἀθηνῶν εὑρήματα (Ἀ. Κεραμόπουλος)· σελ. 257-261.
Δελφικὴ λατύπη: 3). Ἡ στοὰ τῶν Ἀθηναίων. 4). Ἡ βάσις τῶν ἀκροθινίων τῆς Μαραθῶνι μάχης (Ἀ. Κεραμόπουλος)· σελ. 159-167.
Εἰς Θεσσαλικὰς ἐπιγραφὰς (Ἀ. Ἀρβανιτόπουλος)· σελ. 245, Δ'.
Θεσσαλονίκης θεάτρου: ἐργατῶν σήματα καὶ ὀνόματα (Π. Παπαγεωργίου)· σελ. 168-173.
Φαρῶν τοπογραφικὰ καὶ ἐπιγραφικὰ (Ἀ. Σκιᾶς)· σελ. 107-118.

β'). Τέχνη.

Ἄνδρου ἀνάγλυφα ἐπιγεγραμμένα (Ἰ. Βογιατζίδης)· σελ. 73 (δύο) καὶ 77.
Ἀρκαδικοὶ ἑρμαῖ (Κ. Ρωμαῖος)· σελ. 149-159.
Ἀττικῆς: Πραξιτέλους Δημήτηρ καὶ Κόρη καὶ Ἴακχος ἐν Ἀθήναις (Ἰ. Σβορῶνος) σελ. 39-52.
» Ἀρχαιολογικὰ φροντίσματα (Στ. Δραγούμης)· σελ. 220-222.
» ἐπιτύμβιον Φιντίου τοῦ καὶ Ἰωνικοῦ (Γ. Οἰκονόμος)· σελ. 238-239.
» Ἐξ Ἀττικῆς (Κ. Κουρουνιώτης)· σελ. 246-256.
» Ἀθηνῶν εὑρήματα (Ἀ. Κεραμόπουλος)· σελ. 257-261.
Γυθείου ἄγαλμα ἐπιτύμβιον (Π. Καστριώτης)· σελ. 118-121.
Ἐπιδαύρου: βωμὸς τῶν δώδεκα θεῶν (Χρ. Γιαμαλίδης)· σελ. 174-177.
Ἐρετρίας ἀνάγλυφον ἐπιγεγραμμένον (Κ. Κουρουνιώτης)· σελ. 33.
Ζαβέρδας στήλη ἐπιτύμβιος (Φρ. Βερσάκης)· σελ. 191-2.
Θεσσαλονίκης θεάτρου: βάθρον θρόνου καὶ ἀνάγλυφα (Π. Παπαγεωργίου)· σελ. 168-173.
Λυκοσούρας ἀγάλματα ἐπὶ νομίσματος (Β. Λ[εονάρδος])· σελ. 193.
» κρήνη (Ἀ. Ὀρλάνδος)· σελ. 200-206.
» Πολύβιος; (Φρ. Χίλλερ)· 242-243.
Μετεώρου: Παλαιολογίνης βασιλίσσης πίναξ (Ν. Βέης)· σελ. 177-185.
Νικοπόλεως (Πρεβέζης): Καλυδωνίου κάπρου θήρα (Φρ. Βερσάκης)· σελ. 186-191.

γ'). Ἐπιγραφική.

Ἄνδρου ἐπιγραφαὶ (Ἰ. Βογιατζίδης)· σελ. 69-78.
Ἀρκαδικοὶ ἑρμαῖ (Κ. Ρωμαῖος)· σελ. 149-159.
Ἀττικῆς: Ξενοκρατείας ἐπιγραφὴ (Γ. Παπαβασιλείου)· σελ. 79-81.
» κλπ.: Ἀρχαιολογικὰ φροντίσματα (Στ. Δραγούμης)· σελ. 121-123 καὶ 214-222.
» Εἰς Κυνοσάργους ἐπιγραφὴν (Β. Λ[εονάρδος])· σελ. 128.
» Ἐξήγησις δύο δυσερμηνεύτων ἐπιγραφῶν (Α. Σκιᾶς)· σελ. 207-211.
» κλπ.: Ἐπιγραφικὰ (Σ. Βάσης)· σελ. 211-214.
» ἐκ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγορᾶς ἐπιγραφαὶ (Γ. Οἰκονόμος)· σελ. 222-242.
» Ἐξ Ἀττικῆς (Κ. Κουρουνιώτης)· σελ. 249-256.
» Ἀθηνῶν εὑρήματα (Ἀ. Κεραμόπουλος)· σελ. 257-261.
Δελφικὴ λατύπη: 3). Ἡ στοὰ τῶν Ἀθηναίων. 4). Ἡ βάσις τῶν ἀκροθινίων τῆς Μαραθῶνι μάχης (Α. Κεραμόπουλος)· σελ. 159-167.
Ἐρετρικαὶ ἐπιγραφαὶ (Κ. Κουρουνιώτης)· σελ. 1-38.
Ζαβέρδας στήλη ἐπιτύμβιος (Φρ. Βερσάκης)· σελ. 191-2.

Θεσσαλικαὶ ἐπιγραφαὶ ('Απ. 'Αρβανιτόπουλος)· σελ. 123-128 καὶ 129-149 καὶ 244-245.

Θεσσαλονίκης θεάτρου: ἐργατῶν σήματα καὶ ὀνόματα (Π. Παπαγεωργίου)· σελ. 168-173.

Εἰς 'Ιθάκης ἐπιγραφὴν (Β. Λ[εονάρδος])· σελ. 262.

Λακωνικαὶ ἐπιγραφαὶ (Δ. Εὐαγγελίδης)· σελ. 193-198 (πρβ. 243) καὶ 199.

Εἰς Λευκάδος Κορινθιακὴν ἐπιγραφὴν (Β. Λ[εονάρδος])· σελ. 262.

Λυκοσούρας ἀγάλματα ἐπὶ νομίσματος (Β. Λεονάρδος)· σελ. 193.

» Πολύβιος; (Φρ. Χίλλερ)· σελ. 242-243.

Μετεώρου: Παλαιολογίνης βασιλίσσης πίναξ (Ν. Βέης)· σελ. 177-185.

Περαίας τῆς Ροδίων ἐπιγραφαὶ (Ν. καὶ Μ. Χαβιαρᾶ)· σελ. 52-69.

Εἰς Ταμυνῶν ἐπιγραφὴν (Γ. Παπαβασιλείου)· σελ. 81-82.

Φαρῶν τοπογραφικὰ καὶ ἐπιγραφικὰ ('Ανδρ. Σκιᾶς)· σελ. 107-118.

Χαλκίδος ἐπιγραφαὶ (Γ. Παπαβασιλείου)· σελ. 83.

Εἰς τὰς *L. Ziehen* Leges Graecorum sacras, 1906 (Γ. Παπαβασιλείου)· σελ. 84-97.

Εἰς Χριστιανικὰς καὶ Βυζαντιακὰς ἐπιγραφὰς (Ν. Βέης)· σελ. 97-107 καὶ 245.

δ'). Σύμμεικτα.

Χωρίων ἀρχαίων (Πλουτάρχ. 'Ηθ. 364e [*ἀρχικλά*], ἴσως καὶ 293f [*ἀρχηγὸς*]) διόρθωσις ('Α. Κεραμόπουλος)· σελ. 167.

Γ'). Εἰκόνες

σελ. εἰκ.	
1 - 1·	'Ερετρίας· 'Απόλλωνος Δαφνηφόρου ναοῦ γωνία ἀνατολική.
9 - 2·	» ἐπιγραφή: κατάλογος δημοτῶν 'Ερετριέων.
17 - 3·	» » » » »
21 - 4·	» » » » »
» - 5·	» » » » »
22 - 6·	» » » » »
23 - 7·	» » » » »
24 - 8·	» » » » »
25 - 9·	» » προξενία 'Αναξιδότου Μακεδόνος.
26 - 10·	» » » 'Αριστόνου.
27 - 11·	» » » 'Απελλᾶ Κλαζομενίου.
28 - 12·	» » » 'Αδειμάντου Λαμψακηνοῦ.
29 - 13·	» » » Τιμοθέου Μακεδόνος.
» - 14·	» » » δύο Μακεδόνων.
30 - 15·	» » »
31 - 16·	» » » Νίκωνος.
» - 17·	» » »
32 - 18·	» » »
» - 19·	» » » Διοδώρου καὶ ἄλλου τινός.
33 - 21·	» » ψήφισμα.
» - 22·	» » προξενία Δημονίκου.
34 - 23·	» » προξενία;
» - 24·	» » ψήφισμα.
35 - 25·	» ἀγγείου πηλίνου χεῖλος, ἐπιγεγραμμένον: ἀνάθεσις 'Ηρακλεῖ.
» - 26·	» ἐπιγραφή: ἀνάθεσις Κόρῃ.
36 - 27·	» » ἀναθηματική.
» - 28·	» » »
» - 29·	» » »
» - 30·	» » ὅρος.
37 - 31·	» ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιον ἀρχαϊκὸν βουστροφηδόν.
» - 32·	» ἐπιγραφὴ ἐπιτύμβιος Μενέφρονος.
38 - 33·	» » »
» - 34·	» » ἀναθηματική.
» - 35·	» ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιον Λαμπροθέου τοῦ Νοθίππου.
43 - 1·	περὶ τῆς Πραξιτέλους Δήμητρος κτλ.: σαρκοφάγος ἐκ Torre Nova.
44 - 2·	» » » » » ἀνάγλυφον ἐν Νεαπόλει.
» - 3·	» » » » » ὀστοδόχος κάλπις ἐν Ρώμῃ.
45 - 4·	» » » » » ἀνάγλυφον ἐν 'Ιταλίᾳ.
» - 5·	» » » » » » » »
47 - 6·	» » » » » βωμὸς ἐκ Χαλανδρίου 'Αθηνῶν.
50 - 7·	» » » » » νομίσματα 'Αθηναίων.
51 - 8·	» » » » » σύμβολα μολύβδινα 'Αθηναϊκά.
54 - 1·	Περαίας τῆς Ροδίων· ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου: νόμος ἱερός.
55 - 2·	» » » » ἐπιτύμβιος.
57 - 3·	» » » » »
» - 4·	» » » » »
» - 5·	» » » » »
58 - 6·	» » » ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιον.
59 - 7·	» » » ἐπιγραφὴ ἀναθηματική.
» - 8·	» » » » ἐπιτύμβιος.
60 - 9·	» » » » ἀναθηματική.
» - 10·	» » » » ἐπιτύμβιος.
63 - 11·	» » » » ἀναθηματική.
64 - 12·	» » » » »
65 - 13·	» » » ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιον.
66 - 14·	» » » ἐπιγραφὴ ἀναθηματική.
70 - 1·	"Ανδρου· ἐπιγραφὴ ἀναθηματική
» - 2·, 71 - 3·	» ἐπιγραφαί.
» - 4·, » - 5·	» »
72 - 6·	» ἐπιγραφή.
72 - 7·	» ἐπιγραφή.
73 - 8·	» ἀνάγλυφον ἐπιγεγραμμένον.
» - 9·	» » »
74 - 10·	» ἐπιγραφή.
» - 11·	» »
76 - 12·	» » (IG XII⁵ 717, πρβ. σελ. 336).
77 - 13·	» ἀνάγλυφον ἐπιγεγραμμένον.
78 - 14·	» ἐπιγραφὴ (IG XII⁵ 750).
» - 15·	» » (IG XII⁵ 728).
79 - 1·	'Αττικῆς· ἐπιγραφὴ Ξενοκρατείας (ΑΕ 1909, 247 [3] καὶ ΑΕ 1910, 173/4).
82 - 1·	Ταμυνῶν· ἐπιγραφὴ (ΑΕ 1907, 23).
111 - 1·	Φαρῶν· ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου.
112 - 2·	» » » »
» - 3·	» » » »
113 - 4·	» » » »
» - 5·	» » » »
114 - 6·	» » » »
» - 7·	» » » »
124 - 1·	Γόννων· ἐπιγραφὴ ἀναθηματική.
129 - 1·	Γόννων· συναναγραφὴ δύο ψηφισμάτων ὑπὲρ δικαστῶν καὶ βολιμοδικαστῶν.
131 - 2·	» ψήφισμα ὑπὲρ δικαστῶν.
132 - 3·	» » » «
» - 4·	» » » βολιμοδικαστῶν.
133 - 5·	» » » »
134 - 6·	» » » δικαστῶν
135 - 7·	» » » »
136 - 8·	» » » »

'Ετυπ. 9.5.12.

σελ. εἰκ.
137 - 9· Γόννων· ψήφισμα ὑπὲρ δικαστῶν.
» - 10· » » » »
138 - 11· » » » »
» - 12· » » » »
139 - 13· » » » »
140 - 14· » » » »
141 - 15· » » » »
» - 16· » » » »
142 - 17· » ψηφίσματα δύο ὑπὲρ Σιμίου Δημητριέως καὶ ὑπὲρ δικαστῶν.
146 - 18· ψήφισμα ὑπὲρ δικαστῶν.
147 - 19· » ψηφίσματα δύο ὑπὲρ Σιμ...'Ολοσσωνίου καὶ ὑπὲρ δικαστῶν.
150 - 1· 'Αρκαδίας· ἑρμῆς: **Διὸς Στ|ορπάω.**
151 - 2· » » **δαίμων | 'Αγαθός.**
» - 3· » » **'Αριστομα|χίδας | ἀνέθηκε.**
» - 4· » » **'Αρτεμ|ις. ‖ Κληνίας | ἀνέθηκε.**
152 - 5· » » **ἥρως.**
» - 6· » » **Κ]λεοίτας |'Αγαθõι θεõι | ἀνέθηκε.**
» - 7· » » **Διὸς Πα|σίω.**
153 - 8· » » μετ' ἀναγλύφου.
» - 9· » » **'Αντίο|χος κα(ὶ) | Δαμό|στρατος | Διὶ Πα|τρώιω.**
» - 10· » » ἀνεπίγραφος.
154 - 11· » ἑρμαῖ: **Νυμφᾶν.**
» - 11α· » » ἐκ ναοῦ τῆς 'Αρτέμιδος.
156 - 12· » » **Ζεύς· Ποσει|δάν· | Δαμά|τηρ.**
162 - 1· Δελφῶν· Μαραθῶνος ἀκροθινίων ἀνάθημα (διάγραμμα).
169 - 1· Θεσσαλονίκης θεάτρου· ἐργατῶν σήματα καὶ ὀνόματα.
170 - 2· » τείχους μέρος μεταξὺ ὀξυγωνίων προβόλων.
173 - 3· » θεάτρου: θρόνου βάθρον.
» - 4· » » ἀνάγλυφον.
» - 5· » » »
174 - 1· Ἐπιδαύρου· βωμοῦ (ΑΕ 1895, 179) πλευρά·
» - 2· » τοῦ αὐτοῦ ἄλλη πλευρά·
176 - 3· » τοῦ αὐτοῦ διάγραμμα.
177 - 1· Μετεώρου· πίναξ βασιλίσσης Παλαιολογίνης.
178· 2- 4· » ἐπιγραφῶν ἀπεικάσματα.
179· 5- 8· » » »
180· 9-14· » » »
181 15-18· » » »
186 - 1· Πρεβέζης· ἀνάγλυφον: Καλυδωνίου κάπρου θήρα.
192 - 1· Ζαβέρδας· ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον ἐπιγεγραμμένον.
193 - 1· Σπάρτης· ἐπιγραφὴ ἐπιτύμβιος ἀρχαϊκή.
195 - 2· » » »
197 - 3· » » ἐφόρων κατάλογος.
198 - 4· » » τιμητική.
» - 5· » » »
» - 6· » » ἐπιτύμβιος.
200 - 1· Λυκοσούρας· κρήνη·
201 - 2· » τῆς αὐτῆς καταγραφή.
203 - 3· » » » τομή.
204 - 4· » » » ἐπένδυσις.
» - 5· » » » παραστάδων λάξευσις.
205 - 6· » » » ἀναπαράστασις.
» - 7· » » » ὑδραγωγείου σωλήν.
223 - 1· 'Αθηνῶν· ψήφισμα ὑπὲρ ἀθλοθετῶν Παναθηναίων.
228 - 2· 'Αθηνῶν· ψήφισμα ὑπὲρ ὑπαλλήλων βουλῆς καὶ δήμου.
231 - 3· » » » » » » »
234 - 4· » » εἰς ἵππαρχον (187/6 π. Χρ.).
235 - 5· » ἐπιγραφὴ τιμητικὴ εἰς 'Αψίνου ἔγγονον.
237 - 6· » » ἀναθηματικὴ πρυτάνεων.
» - 7· » » »
238 - 8· » » »
238 - 9· » ἐπιγραφὴ ἀναθηματικὴ ἐπὶ βάθρου.
239 - 10· » » ἐπιτύμβιος Φιντίου τοῦ καὶ 'Ιωνικοῦ.
241 - 11· » » » ἐπὶ κιονίου.
» - 12· » » » » »
» 13· » » » **Λάνπουσα.**
242 14· » » ὅρος ὑποθήκης.
246 1· Φαλήρου Παλαιοῦ· θέσις **Βοϊδολίβαδον.**
» - 2· » » » »
247 - 3· » » τάφος (ἀμφορεὺς) ἐντὸς ὕδατος.
» - 4· » » ἀμφορεὺς περιέχων ὀστᾶ.
» - 5· » » τάφων χώρισμα πλίνθινον.
248 - 6· » » τάφος (ἀμφορεὺς) παιδίου.
» - 7· » » » » »
249 - 8· » » τάφων ἀγγεῖα.
» - 9· » » » »
» - 10· » » ληκύθιον πρωτοκορινθιακόν.
» - 11· » » ἀμφορέως 'Αττικοῦ πρωίμου τεμάχιον.
250 12· » » τοῦ αὐτοῦ τεμάχιον.
» - 13· » » » » »
» - 14(α,β)· » » φιάλης 'Αττικῆς πρωίμου τεμάχια (δύο).
» - 15· » » » » » »
» - 16· » » εἰδώλια πήλινα γεωμετρικὰ (δύο).
» - 17· » » εἰδώλιον πήλινον.
251 - 18· » » ἀγγείων γεωμετρικῶν τεμάχια.
» - 19· » » » » »
251 - 20· 'Αθηνῶν· οἰνοχόαι ἐκ τάφου γεωμετρικοῦ.
252 - 21· » ἀναγλύφου ἐπιτυμβίου κεφαλή.
253 - 22· » » » »
» - 23· » » » »
» 24· » » » »
254 - 25· » εἰδώλιον πήλινον καὶ ἀγγεῖα (δύο).
255 - 26· » χρυσοῦν κοσμημάτιον (Νίκη).
» - 27· » ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον (...**Νεικόλαος** κλπ.).
» - 28· » » » Γαΐου Πετρωνίου Κρήσκεντος.
256 - 29· » ἀναγλύφου ἐπιτυμβίου τεμάχιον.
» - 30· » » » »
» - 31· » κεφαλαὶ ἀνδρικαὶ Ρωμαϊκῶν χρόνων.
» - 32· » κεφαλὴ γυναικὸς » »
» - 33· Πειραιῶς· ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον (**Προξενίδης** κλπ.).
257 - 1· 'Αθηνῶν· ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον: ἱέρεια τῆς Ἴσιδος.
258 - 2· » » » **Δωρὶς Ποσιδωνίου Μιλησία.**
259 - 3· » » » **Ἰσιγένης | Ἐπιτυ-ν⟨η⟩χ|άνοντος | Μειλήσιος.**
» - 4· » στοὰ Ρωμαϊκὴ παρὰ τὸ Λυσικράτειον·
260 - 5· » τῆς αὐτῆς κάτοψις.
261 - 6· » αὐτόθεν γλυπτά.
» - 7· » » σκεύη τρισκελῆ πήλινα (τρία).
» - 8· » » ἀνάγλυφον ἀναθηματικόν.

Ἐκδοθήσεται τόδε (τεύχους 3ου καὶ 4ου σελ. 129–266) τῇ 17.5.12.

Ἐτυπ. 16.5.12

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑΙ ΔΙΟΝΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΕΙΩΝ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑΙ ΔΙΟΝΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΕΙΩΝ

β α

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΔΗΜΟΤΩΝ ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΔΗΜΟΤΩΝ ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ

(Πραξιτέλους: Δημήτηρ, Κόρη καὶ Ἴακχος· ὑπὸ ***Ι. Σβορώνου****)* *(εἰς σελ.* **39***)*

1 2

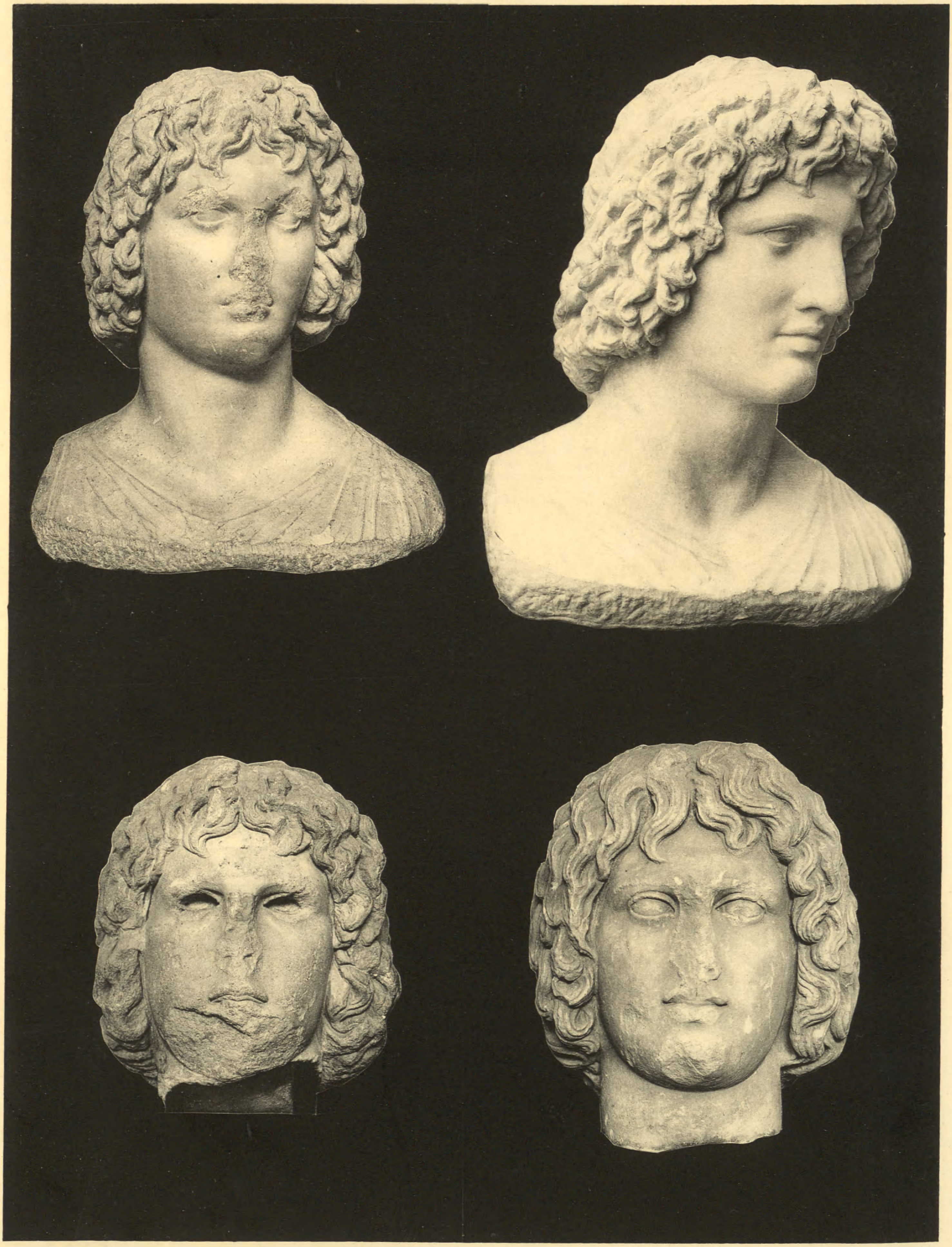

3 4

ΚΕΦΑΛΑΙ ΙΑΚΧΟΥ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ (3-4) ΚΑΙ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ (1-2)

ΚΕΦΑΛΑΙ ΙΑΚΧΟΥ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ (3-4) ΚΑΙ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ (1-2)

1

2

ΒΩΜΟΙ ΤΑΥΡΟΒΟΛΙΩΝ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

ΒΩΜΟΙ ΤΑΥΡΟΒΟΛΙΩΝ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΥΘΕΙΟΥ· ΑΓΑΛΜΑ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

ΓΥΘΕΙΟΥ· ΑΓΑΛΜΑ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ